

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
UNIVERSITY OF ARIZONA LIBRARY

39001006856192

PLINIUS
NATURALIS HISTORIA

EDIDERVNT

L. IAN — C. MAYHOFF

I

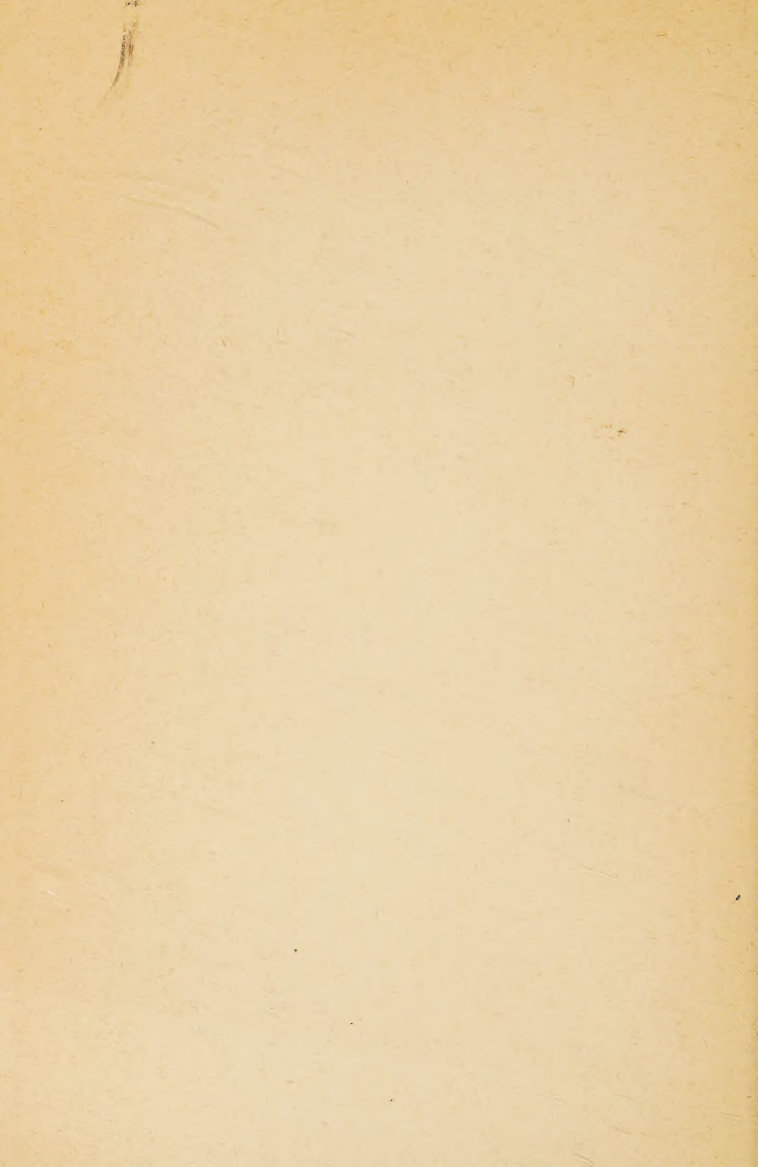
1050

L I P S I A E
IN AEDIBVS B.G. TEUBNERI

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Kahle/Austin Foundation

C. PLINI SECVNDI
NATVRAE HISTORIAE

LIBRI XXXVII

POST LVDOVICI IANI OBITVM

RECOGNOVIT ET SCRIPTVRAE DISCREPANTIA ADIECTA

EDIDIT.

CAROLVS MAYHOFF

VOL. I. LIBRI I—VI

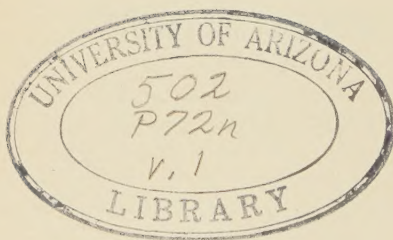

1906

MCMVI

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

PRAEFATIO

Absolute tandem hoc volumine desinit Teubneriana Naturalis Historiae editio prima sui parte destituta esse totumque opus nunc prostat in novam formam aequabili consilio redactum. hoc ne iam prius efficerem quam primi voluminis etiamtum a Iano curati exemplaria omnia vendita essent, obstabant praeter occupationes alias, quas enarrare hoc loco nihil refert, rei ipsius difficultas laborque multo maior et operosior quam in ullo ceterorum voluminum. nec tamen me paenitet morae huius inopinatae: interea enim subsidia sane quam exoptata mihi contigerunt et Rückii libellis de excerptoribus aliquot Plinii eximia cum diligentia et doctrina compositis utilibusque ad illustrandas quasdam codicum necessitudines nonnihil adhuc occultas et Detlefseni nova librorum geographicorum editione uberiores apparatus critici copias e scriniorum latebris prolatas continente. quam quidem hoc ipso anno in publicum prodiisse ante quam typothetae inchoato iam opere ad meae editionis librum III accederent, mihi gratulor, etsi infinitus inde labor commentarii amplificandi vel etiam retexendi subeundus fuit. nam haud pauca quae in textu novaveram confirmata consensu verius quam praerepta mihi cognovi licuitque scripturae varietatem, quam nondum plene compertam habere multis locis me piguerat, ita supplere, ut vix quidquam ex iis desideres, quae ad codicum memoriam et textus conformationem examinandam pertineant. in his nonnulla vel omitti sine fraude poterant, nisi minus recte ea adhuc prodita et corrigenda utiliter esse ex collationibus codicum **R** et **F** a Iano et a me ipso factis didicissem. increvit praeterea commentarii amplitudo perpetua fere mentione priorum editionum, quarum lectiones

idcirco adscripsi, ut intellegatur subsidia a primis editoribus adhibita, quamvis temporum decursu depravata, originem tamen traxisse e codicibus vetustioris quem nunc novimus ordinis et permultas hodie revocatas esse lectiones a Sil-
ligio saepiusque etiam a Iano, tenui illis et nimis angusto apparatu utentibus, inmerito abiectas, simul ut caveatur ne legentes, si forte locos Plinianos ex superiore aliqua editione citatos invenerint, inopes consilii haereant in verbis nunc plus minusve mutatis. itemque emendationum vel coniecturarum memoratu dignarum auctores principes referre mihi curae fuit, ut Plinius ipse (praef. 21) benignum esse ait et plenum ingenui pudoris fateri per quos profeceris: quo pacto vera tandem elucet emendationis per quattuor saecula propagatae imago, quam Sillig creberrima Dalecampii mentione obscuravit, ac manifeste apparet quantum debeatur cum vetustissimis editoribus, qui quasi silvam incultam dumetisque densam, qualis horret in codicibus mendosissime scriptis, strenue ac sollerter perviam reddiderunt peregrinari cupientibus, tum mirandae eruditioni et sagacitati Hermolai Barbari et Gelenii, qui vulgati quem vocant textus conditores praecipui exstiterunt, ut omittam hoc loco quae posterum deinceps praestiterint. quibus quanto inferiora sint quae mihi contigit praestare, peractum cum maxime opus intuenti in mentem venit inprimisque veniam mihi rogandam esse sentio, si in litterarum campo inmenso et ultra unius hominis prospectum longe dilatato multa me fugerint ad interpretanda aut emendanda Plinii verba ab aliis recte observata.

Reliquum est ut memori animo palam hoc loco debitas gratias agam Carolo Rück et Ottoni Rossbach, qui humanissime studia mea adiuverunt, et viris clarissimis regias bibliothecas publicas Leidensem, Vindobonensem, Dresdensensem moderantibus, quorum insigni liberalitate factum est, ut codices huc transmissos omni qua opus est cura excutere mihi liceret.

Scribebam Dresdae m. Dec. MCMV.

CONSPECTVS CODICVM

De codicum manu scriptorum, quibus Plinii Naturalis Historia ad nos propagata est, origine et auctoritate uberrime disputavit qui primus plerosque ipse inspexit examinavitque et cognationem per plures stirpes deductam accuratius quam antea id factum erat definivit, D. Detlefsen in mus. Rhen. XV p. 265—288. 367—390 et in philol. XXVIII p. 284—337, postea in praef. edit. vol. IV p. V sqq. et in diurn. litt. Ienens. 1874 n. 26 p. 395 sqq., quibus adde Herm. XXXII (1897) p. 331 sqq. et novae editionis librorum geographicorum p. VII—XI. praeterea cfr. quae exposuerunt Carolus Welzhofer in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1878, quod inscribitur 'Ein Beitrag zur Handschriftenkunde der Nat. hist. des Plinius', et in commentatione de Beda Plinii excerptore p. 25—41 eius libri, qui Guilielmo Christ a discipulis gratulantibus dedicatus inscribitur 'Abhandlungen aus dem Gebiet der class. Altertumswissenschaft', Vrlachs in Bursiani annal. litt. antiqu. 1878 II p. 267—272, Carolus Rück in compluribus libellis infra indicandis.

Operis Pliniani amplitudo incolumitati eius gravissimum intulit impedimentum. codicum melioris notae nullus fere totum opus integrum servavit. antiquissimi optimique temporum iniuria detruncati paucos quisque libros vel librorum fragmenta continent; posteriores vero, qui omnes aut plerosque libros complectuntur, partim ipsi quoque non leviter mutilati, permultis lacunis indiligentia scribarum ortis et omni genere errorum mendorumque laborant. itaque ubi deficit vetustissimorum certius fundamentum, iniqua est negotii critici condicio, ut saepe dubitationi locus relinquatur, maximeque in his libris primis, qui plus sex milibus nominum geographicorum largissimam errandi et depravandi materiam praebuerunt.

Atque in his quidem libris I—VI habemus

I. ORDINIS VETVSTIORVM

unum codicem praestantissimum, sed neque integrum neque vitiorum, ut consentaneum est, expertem,

A: *codicem Leidensem Vossianum fol. n. IV*, extremo saeculo IX litteris Anglosaxonicis scriptum, origine ducta ex exemplari in Britannia (ut conicere licet) quondam adservato, quod multis locis plenior et puriorem contextum servaverat quam recentiorum ordinis archetypus. continet is codex nunc 30 foliis binarum columnarum partes has: II 196—III 65. 92—IV 76. 86—107. 117—V 25. 125—136. VI 40—51, foliis quae fuerant interiecta deperditis. in fine libri IV subscriptio exstat: *Feliciter Iunius Laurentius relegi*. correctus est nonnullis locis a manu non multo seriore (A²) ex ipso, ut videtur, exemplari, unde transcriptus erat, raro a tertia manu recentiore (A³). primus eum adhibuit Sillig collatione usus quam Nauta fecerat; denuo contulit Detlefsen.

Ad hunc proxime accedunt originis quadam communione non dubia, sed quae distincte demonstrari vix queat, excerpta aliquot medio aevo in eadem Britannia facta, in qua terra tunc homines eruditos opus Plinianum studiose lectitasse et tamquam pretiosae scientiae fontem uberrimum in suos rivulos deduxisse illustria docent exempla Bedae Venerabilis, qui tota capita a Plinio mutuatus est suisque libris inseruit, aliorumque, de quibus breviter egit Rück in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903 p. 5 sqq. huius generis sunt

- 1) m: *excerpta* ('*Eboracensia*') astronomica e libris II et XVIII ad fidem decem codicum (4 Monacensium, 1 Vindobonensis, 1 Montepessulani, 2 Bernensium, 2 Parisinorum) a Carolo Rück edita in libello qui inscribitur '*Auszüge aus der Naturgeschichte des C. Plinius Secundus in einem astronomisch-komputistischen Sammelwerke des 8. Jahrhunderts*' (progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1888) p. 34—50. quae e libro II excerpta sunt sub quattuor titulis complectuntur p. 34—43 a) §§ 12. 32. 34—36. 38—44, b) §§ 83. 84, c) §§ 59—61. 69. 70. 63. 64, d) §§ 62. 67—69. 71. 75—78. 80. 78. 79. 76. 77. de aliis codicibus eadem fere excerpta continentibus, inprimis duobus Harleianis et Cottoniano, cfr. Rück in actis acad. litt. Bavar. a. 1898 II p. 204—209.
- 2) y (i): *excerpta* astronomica, physica, geographica e libris II. III. IV. VI, quae ex duobus codicibus, *Vossiano Latino*

in quarto n. 69 (y) saeculi IX et Parisino Latino 4860, olim Colbert. 240, Broterio Reg. IV (i) saeculi X, idem Rück edidit in actis litt. Bavar. l. l. p. 257—287 (vel libro Monachii a. 1888 seorsum expresso qui inscribitur 'Die Nat. hist. des Plinius im Mittelalter'). com-
 plectuntur sub 70 titulis partes has: II 10. 12. 13. 32—44. 46. 47—49. 51—53. 56—58. 82. 83. 85. 89—91. 94. 96—101. 105—107. 109—111. 114—116. 122—130. 135—137. 142—146. 149—151. 154. 155. 160—162. 186—190. 192—197. 212—219. 224. 232—235. III 88. II 236. 242—247. III 3. 4. IV 102—104. VI 81—83. 86—91. II. 184—186. 220—223. 172. duos hos codices consentientes adnotavi sigla *y*, dissentientem aliquotiens Parisinum sigla *i*. hunc ipsum iam Detlefsen in apparatus receperat nota *Par.* insignitum.

- 3) o: *excerpta* quae *Robertus Crickladensis* saeculo XII in usum regis Henrici II composuit ex omnibus Naturalis Historiae libris. de eius vita ac studiis quae indagari poterant explicavit et excerptorum e libris II—VII contextum ex duobus codicibus, Londinensi musei Britannici et Guelferbyitano, edidit Rück in actis acad. litt. Bavar. a 1902 II p. 195—285, progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903, progr. gymn. Neuburg. a. 1905. expilatae autem a Roberto sunt totae aut partim-
 culatim paragraphi hae: II 1. 3—6. 8—13. 14—20. 22—29. 32. 34—38. 40—50. 53. 56. 58. 62. 66. 79. 82. 83. 85. 87. 89—94. 96—105. 107—116. 119—122. 125—133. 135—139. 142—150. 152—158. 160—163. 166—177. 179—181. 183—187. 189. 190. III 1—3. 5. 6. 8. 30. 31. 78. 80. 84—86. 92—94. 97. 103. 105. 112. 117—119. 123. IV 1. 4. 7. 10. 12. 14. 19. 20. 28. 30—33. 39—42. 44. 47. 49—51. 53. 58. 65. 75. 76. 79. 88—96. 98—100. 102—122. V 1—3. 5—7. 11. 14—18. 22—26. 31. 34—39. 41—48. 51—55. 57. 58. 60—62. 65—74. 76. 77. 79. 83—85. 88—91. 97—99. 103—105. 113. 124. 125. 140. 141. 143. 145. 148. 149. VI 1. 2. 4. 23—26. 30. 32—35. 41. 43. 45—47. 49—51. 53. 54. 56. 59. 65—68. 70. 71. 73—77. 81. 83—91. 105. 107. 109. 112. 114—117. 120. 121. 127. 131. 133. 155. 147. 155. 161. 162. 171. 173. 176. 182. 183. 185. 187. 188. 192. 195—198. 200. 203—205. 208. 210—219. con-
 scripsit sua Robertus, ut ipse ait, 'ipsius Plinii integerrimis verbis' et, quantum fieri poterat, summa cura ac fide reddidit quae invenerat in suo exemplari ex vetusto illo archetypo oriundo, sed experto iam, ut mihi videtur, vigentibus tot saecula doctrinae studiis emendatricem manum hominis alicuius in litteris

antiquis pro illorum temporum indole non mediocriter versati, qui hic illic a coniecturis vel etiam a minutis additamentis explendae poliendaeve orationis causa non abhorruerant. in universum meminisse conveniat excerptores omnes non tam transcribere librariorum more Plinium voluisse quam eruditionis Plinianae copias legentibus commode atque utiliter patefacere.

Ex eiusdem stirpis exemplari in Francogalliam ex Britannia translato in codice *Parisino Lat. 6795* ab altera manu saeculi XII

E^s: suppletæ sunt deficientes olim partes III—IV 5 et VI 88—148. 153—220, eandemque prodit maxima pars correctionum (**E²**) quæ in eo codice cernuntur; item ex similibus exemplaribus aliis haustæ sunt correctiones in codicibus **FRD**, de quibus cfr. quæ infra dicentur.

Haec subsidia recte perpensa in usu critico primarium locum obtinent praecipueque in locis dubiis, nisi certis argumentis possunt erroris vel interpolationis coargui, iure summae auctoritatis esse existimantur. ceterum quæ integra in iis et bona sunt etiam per insequentium saeculorum codices quosdam, quamvis obscurata interdum accrescente mendorum numero, magna tamen ex parte propagata esse ad eam aetatem, qua typis exprimi editiones coeptæ sunt, ex veterum editionum lectionibus apparet.

II. ORDINIS RECENTIORVM

stirps prima, quæ agnosci possit, est codex deperditus, cuius libri II—V traiectis quibusdam quaternionibus mira iusti ordinis confusione turbati sunt, quam traiectionem Detlefsen in *mus. Rhen. XV* p. 270 sqq. 368 sqq. accuratissime descripsit et illustravit. transiit ea nescientibus primo librariis in complura exemplaria inde deducta, cumque eadem iam Dicuili Hiberniae monachi (qui a. 825 libellum de mensura orbis terrae conscripsit) Plinianos 'codices nimis dissipaverit', quod ex indiciis probabilibus conclusit Detlefsen in *Herm. XXXII* p. 326, archetypus ille videtur ipse quoque in Britannia olim fuisse. ex huius originis exemplaribus in Francogalliam apportatis ortæ sunt codicum familiae duæ propriis lacunis et lectionibus aliarumque rerum varietate seiunctæ, consensu quidem inter singulos saepe ita variante, ut cognationis rationem ac gradum difficile sit certo definire.

1. Prioris familiae sunt

- D**: *codex Vaticanus Latinus 3861*, membranaceus, saeculi XI, quondam integer et in unum coniunctus cum codice *Leidensi Vossiano fol. n. LXI (V)*, qui continet XX 186 — XXXVI 97, nunc divulsus ab eo et dimidiam tantum Naturalem Historiam usque ad XIX 156 complectens.

primis quaternionibus deperditis continet II 187—IV 67. 70—VI 220. correctus est ab altera manu (**D**²) e codice vetusto in ultimo demum libri VI folio inde a 211; quae tertia manus saeculi XVI aliquot locis correxit mentione non digna sunt. post Ianum, qui ex libro V § 1—34 et § 43—153 excerpterat, codicem totum contulit Detlefsen. — Ex eodem exemplari eodem fere tempore transcriptus est formaque et habitu illi persimilis

- F:** *codex Leidensis Lipsii n. VII*, membranaceus, bipartitis paginis scriptus. initio mutilus incipit a I ind XI (77) *risus natura* et continet omnes deinceps libros usque ad XXXVII 199 *primum pondere*. his primis sex libris assidua cura correctus est a manu altera saeculi XII. **F**² e codice ordinis vetustiorum, de qua re copiosius dixi in appendice p. 527 sqq. usui critico codicem hunc primus adhibuit totumque contulit Detlefsen, qui postea eum ex ipso **D** descriptum esse sibi persuasit statuitque eundem esse Chiffletianum diu desideratum. cfr. append. p. 525. 526. ipse iterum contuli et, ut in tali re accidere solet, nonnulla rectius enotavi. — Minus arto vinculo cum **D** iungitur
- R:** *codex Florentinus Riccardianus*, membranaceus, saeculo fere XI binis paginarum columnis scriptus, compluribus locis mutilus — interierunt enim medii libri XIV—XX. XXIII. XXIV et ultimus XXXVII — aliisque e codice alterius familiae suppletus. incipit a praefat. § 27 *illud est quod* et continuatur usque ad I ind. XXXIV med., deinde continet huius voluminis II 26 *credi ex usu uitae* — VI 220. collatione a Iano facta Sillig in editione usus est eamque bibliothecae regiae Dresdensi mandavit; qua perpetuo inspecta errores illius haud paucos sustuli, ita ut adnotationem meam, ubi a Silligiana discedat, pro vera haberi velim. correctiones autem, quae passim inveniuntur a manu altera, interdum etiam tertia, aut in spatio raso aut litteris detortis aliisque superscriptis factae, Iano raro ita indicavit, ut utrius manus sint discernatur. in plurimis quidem vestigia apparent codicis ex ordine vetustiorum (**R**²), sed aliae speciem coniecturae prae se ferunt.

2. Alterius familiae sunt

- E:** *codex Parisinus Latinus 6795* (Silligio et Iano a, Harduino *Regius I*), membranaceus, saeculo XI binis paginarum columnis scriptus, in primis quaternionibus

umore ac situ et remediis quoque ad resuscitandas litteras evanidas inlitis adeo foedatus, ut amplae partes iam legi non possint, inde a libro XXI subinde mutilus deficientibus aliquot foliis, in fine detruncatus post XXXII 135. huius voluminis totum textum continet, ac praefatio quidem et I—III 38. 70—131. IV 6—VI 88 prioris manus sunt, alterius, quae correxit et supplevit, partes interiectae, exceptis paucis paragraphis VI 148—152, quas tertia manus margini ascripsit. contulerunt praefationem et I Dübner, II et V Ian, praef. I. III. IV. VI Detlefsen, correctionum tamen generibus duobus non significatis: admixtae enim sunt iis, quae saeculo XII e codice ordinis vetustiorum factae sunt (**E**²), aliae, quae tertiam illam manum multo recentiorem (saeculi XV vel XVI) ostendunt, et in his ita comparatae, ut eas ex impressis demum editionibus inlatas esse suspicio sit. hanc aliqua ex parte iustam esse cognovi beneficio Ottonis Rossbach, qui opera sua ultro mihi oblata plus ducentas lectiones e libris II et V a me delectas in ipso codice **E** scrutatus est et subtilissime describendo explanavit. tertiam manum ait per se agnosci plerumque posse (id quod vidit etiam Rück de Rob. Crickl. exc. l. l. p. 216 n. 3 nec negavit Detlefsen in diurn. litt. Jenens. 1874 p. 395) ac ne opus quidem esse confirmandi causa simul evolvi

- e: *codicem Parisinum Latinum 6796 A* (Silligio et Iano b): is enim cum ex **E** ab altera manu iam correcto paulo post cum fide descriptus sit, immunis est a tertiae interpolationibus. ubi evanuit vel obscurata est codicis **E** scriptura, ex e lectiones iure substituuntur suntque suis locis adnotatae e collationibus Iani et Detlefseni.

Adiungitur huic familiae, sed ex alio exemplari derivatus et saepius cum **F** vel **R** consentiens proprium et separatum locum tenet

- a: *codex Vindobonensis CCXXXIV* (Silligio et Iano ω), olim monasterii S. Blasii in Nigra Silva, membranaceus, saeculo XII vel XIII — a. 1278 d. 8. Maii 'fuit accommodatus Rudolpho Constantiae episcopo', ut testatur primae paginae inscriptio — binis columnis scriptus, in duos divisus tomos, quorum prior praefationem et I—XX, alter sequentes libros usque ad XXXVII 203 *quecumque ambitu*[r mari] continet. inde a libro X saepe textus partes plus minusve amplae data opera, ut videtur, a librariis praetermissae sunt; huius vero primi voluminis textus nihil fere detrimenti accepit, nisi quod VI 90—95 interciderunt, columna vel pagina una 41 versuum errore neglecta. praefationem et in-

dices aliasque quasdam partes excussit usuique critico adhibuit Detlefsen; ego textum totum contuli. — Si ex paucis quas Beatus Rhenanus tradidit lectionibus coniecturam facere licet, *Murbacensis* codex nunc oblitteratus tam similis fuit Vindobonensi a, ut prope gemini fratres appellari queant.

Iam codicum **ADFRE** (plerumque etiam a) discrepantiae adnotatio a me ita instituta est, ut siglae eorum, qui quoque loco constanter ac perpetuo collati sint, in superiore paginae margine adscriptae inveniuntur et in commentarii notis unius tantum pluriumve ex his mentione facta certo concludi possit, in reliquis (*r*) exstare lectionem in textum receptam. alia ratio est excerptorum (*myo*), quae cum continuae ac plenae orationis partes haud ita magnas easque saepe etiam decurtatas praebere soleant, non potuerunt sine molesta incommoditate cum illis copulari separatimque ibi tantum commemorata sunt, ubi discrepant, verum ex horum quoque lectionibus vix ulla, quae alicuius momenti sit, omissa est. omnino variarum lectionum in geographicis maxime libris III—VI infinita saepe abundantia fuit, etsi ne sic quidem omnes adnotatae sunt; coerceri eas modicis finibus in libro II licuit, quia et codices, quae est ibi orationis et argumenti indoles, paulo minus vitiose scripti sunt et exclusis quas singuli aperte falsas habent nihil tamen, quod iure desideretur, ab apparatu critico abest.

Praeter hos codices, qui pro fundamento sunt recensiois criticae, aliorum quoque scripturas sparsim adnotavi, quae quidem subsidia, praesertim ubi meliora desunt, ut in praefatione et initio libri II, prorsus reici non debent; aliis locis id factum est, ut quae ratio inter eos et meliores illos intercedat exemplis aliquot ostendatur.

Ex iis cum ordine recentiorum et artissimo vinculo cum codice **F** cohaerent

d: *codex Parisinus Latinus 6797* (Harduino *Regius II*), membranaceus, saeculi XIII, totum Plinii opus usque ad XXXVII 199 *primum pondere* continens, ultimo tamen libro adiecto ab altera manu, quae correxit ceterorum quoque textum partim e codice alienae originis. libros omnes praeter XXXIII—XXXVI in usum Silligii contulit Ian.

T: *codex Toletanus*, membranaceus, saeculi XIII, excepto ultimo omnes libros continens. a Pintiano quondam diligenter excussus et adhibitus est, collatus in Silligii usum a duobus presbyteris Hispanis (cfr. edit. Sill. vol. I praef. p. X).

f: *codex Chiffletianus*, a Dalecampio in editione passim ita adhibitus, ut insigniores eius lectiones margini adscriberet, postea oblitteratus. quem eundem ac codicem **F** esse censet Detlefsen: cfr. supra.

Cum familia codicum **Ea** videtur cohaerere

q: *codicis* (miscellanei) *Parisiensis Latini 7701* pars saeculo XIII scripta, quae Naturalis Historiae initium usque ad I ind. XXXII med. continet. lectiones, quae ad praefationem adnotatae sunt, excerptis Detlefsen.

Ad ordinem vetustiorum variis propinquitatis gradibus redeunt codices quinque, ac primum duo Britannici:

l: *codex Arundelianus 98*, Londini in museo Britannico adservatus et saeculo XII ascriptus, I—XVIII continens: cfr. vol. III p. XI. ad praefationem Londini a. 1728 editam adhibuit Davides Durandus; reliquas lectiones debeo Victori Ryssel.

Ox: *codex Oxoniensis 274* in bibliotheca Novi Collegii adservatus, eiusdem fere saeculi, I—XIX continens. disseruit de eo in Classical Review VII p. 451 sqq. I. Grafton Milne, qui hunc et Arundelianum cum eo, ex quo Robertus sua excerptis, planissime consentire dixit denotavitque observatam iam antea similitudinem, quae cum utroque est

p: *codici Pollingano Latino 11301* Monacensi (Silligio **P**), a. 1459 in Italia scripto, de quo cfr. edit. Sill. vol. I praef. p. XXI, Welzhofer 'Beitrag' p. 82—89. postquam I an praefationem et II 1—137. V 1—30. VI 1—64 contulit, ego II 138—248. VI 65—220 aliasque partes quasdam excerptis et plerasque lectiones adnotavi, quo magis cluceat consensio cum **E**^{2o} passim conspicua, quamvis peculiaribus mendis erroribusve interdum occultata. ceterum moneo numeros fere omnes non notis, sed nominibus numeralibus a librario indicatos esse.

Salmant.: *codex Salmanticensis*, libros I—XV continens, semivetus, ut ait Pintianus, qui cum in observationibus Plinianis a. 1544 non raro laudavit.

z: *codex a Dalecampio* excerptus et in editionis margine sigla *M* vel *Man.* notatus (Silligio **r**). de huius cum **F**² similitudine exposui append. p. 528; praeterea cfr. Vrlichs in Eo II (1866) p. 359, Detlefsen in philol. XXVIII p. 301, Welzhofer l. l. p. 36.

Huc pertinent fortasse — nam certior deest notitia — duo

k: *codices Cracovienses*, quos breviter significavit Io. Trojanski in ind. schol. hib. Cracov. a. 1841, speciminis gratia praef. 1—15 plene exscriptis. alter (**k**) est

membranaceus, saeculo XIII assignatus, Bononiae a. 1459 emptus, alter (**K**ⁱ), chartaceus ignotae originis, saeculo XIV scriptus esse existimatur. lectiones eorum ad praefationem adnotavi.

Denique uno loco — I ind. IX (35—42) citavi

pal. Chat.: pauca folia *codicis rescripti* saeculi IV vel V, quae in Cassiani Institutorum codice 24 bibliothecae Seminarii Magni Augustodunensis detecta Aemilius Chatelain descripsit in *Journal des savants* a. 1900 p. 44—48.

Restat ut pauca addam de libro I, quo continentur *indices*; horum enim singularis est et a ceteris libris diversa condicio critica, quam qui penitus cognoscere volent, iis satis habeo commendasse quae subtilissime, ut solet, disputavit Detlefsen in *philol.* XXVIII p. 701—716.

Atque a Plinio quidem ipso indices libro primo comprehensi et praefationi (cfr. § 33 subiuncti sunt: quae ratio servatur hodie in codicibus **dT**. in antiquissimis autem codicibus, ut commodo lectorum provideretur, indices ita fuerunt duplicati, ut et coniunctim scripti in libro I et separatim suo quisque libro praemissi exstarent. cuius rei exempla sunt codices **FRE**, in quibus illi ante singulos libros iterantur (**F^aR^aE^a**). in reliquis vero aut deperditus est liber I, ut in **MOBD(V)**, aut omissus, ut in **a**, et supersunt — quatenus sunt integri — modo **M^aO^aB^aD^a(V^a)a^a**: sic igitur rectius, ut errores praecaverentur, notari oportuit, nisi brevitatis causa potius visum esset siglis uti simplicibus. desunt indices toti in codice **p**. sed ne in **FRE** quidem omnium memoria duplex durat incolumis: nam interierunt in iis posterior pars indicis XXXIII et prior XXXIV, praeterea desunt indices in **F** II—XI (77), in **R** XXXV—XXXVII, in **E** autem multa iam legi non possunt; desunt in **F^a** II et III, in **R^a** II(?). XIV—XIX. XXI (cuius loco est XX. XXIII. XXIV. XXXVII, in **E^a** II. III. V. VI. VIII—XIII. XV—XIX. XXI (cuius loco est XX). XXII. XXIV ultimique inde a XXXIII. (de **M** cfr. vol. II p. XXXIII, de **O** et **B** vol. V p. VIII et IV). codicum, quorum siglas in superiore paginarum margine indicavi, plenae collationibus uti mihi licuit (**a** usque ad XXI); reliquorum lectiones desumpsi ex editione Detlefseni ex instituto — id quod valde dolendum est — parcissimum delectum praebentis.

Tali igitur subsidiorum condicione et ob magnam multitudinem nominum numerorumque saepe incredibilem in modum corruptorum ac lemmatum ordine quoque interdum turbato vel mutato — id quod in **dT** consilio et cum quadam constantia factum est, quo magis indices cum librorum textu conciliarentur —, non mirum est librum I omnium maxime operosa ac

molesta negotia edituro facessere. ego etsi operam dedi, ut codicum scripturam fideliter tuerer et nomina ac numeros leni medela probabiliter emendarem librorum textu assidue collato numerisque, quoad eius fieri posset, computando exploratis, memini tamen, quantum absit ut Plinii manum restituisse videar: hoc unum spero, non fore ut mea opera omnino sterilis et inanis fuisse iudicetur. praecedere hac via primus coepit, ut significavi p. 97, Harduinus Parisinos quosdam codices secutus, sed lemmata alia transposuit, alia mutavit multisque ab ipso fictis et interiectis supplevit quae abesse ei videbantur. re de integro suscepta pluribus melioribusque subsidiis Sillig severius se codicum auctoritate astrinxit et, quamquam singula multa non recte administravit parum perspecta codicum ratione intricata, universa tamen recensionis fundamenta stabilivit. nonnulla deinde Ian correxit, in aliis erravit, cum codicibus **dT** nimium tribueret, iure ob id reprehensus ab Vrlichsio in Fleckeiseni annal. IXXI p. 257 sqq. postremo Detlefsen apparatu magnopere amplificato usus ad antiquam indicum formam proxime accessit, relictis tamen quibusdam, in quibus ultra Iani placita non progressus est. veteres quidem ante Harduinum editores auctorum tantummodo indices e codicibus integros fere receperant, argumentorum lemmata varie mutando et augendo aut amputando aliterve ordinando interpolata dederant, ut plane novi et alieni indices circumferrentur, quos verisimile est — nisi fallunt vestigia in ultimis libris codicis a obvia — in exemplari aliquo ab homine docto medii aevi suo arbitrio confectos esse.

NOTARVM EXPLICATIO

a. = ante.

add. = addit, addunt, addito.

coni. = coniecit, coniectura.

corr. = correxit, correctura.

del. = delevi, delevit, deleto.

dist. = distinxi, distinxit.

lac. = lacunam.

ll. = libri manu scripti **ADF**

RdEa, quotquot quoque loco collati et uniuscuiusque paginae in margine superiore siglis indicati sunt.

om. = omisit, omisso.

praem. = praemisso.

r = reliqui codices praeter eos, qui ad eandem lectionem adnotati sunt.

ras. = rasura.

v = veteres editores vel lectio vulgata inde a vetustissimis editionibus usque ad hanc aut ad eam, quae una adnotata est, velut *va.G* = veteres ante Gelenium; *va.G(H)* = veterum ante Gelenium lectio, revocata ab Harduino.

B = Hermolai Barbari castigationes Pinianae. Romae 1492. 1493.

Bas. = Basileensis editio (Erasmi) 1525.

Ber. = Parmensis editio (Philippi Beroaldi) 1476.

Brot. = Broterii editio Parisina 1779.

C = Io. Caesarii editio Coloniensis 1524.

*D*¹ = Detlefseni editionis Berolinensis vol. I. 1866.

*D*² = eiusdem Die geogr. Bücher d. Nat. Hist. d. C. Plin. Sec. Berlin 1904 [1905].

Dal. = Dalecampii editio Lugdunensis (1587) 1606.

vet. Dal. (Silligio **K**) = coniectura incerti hominis docti vel vetustioris alicuius editionis lectio a Dalecampio ad marginem enotata.

G = Gelenii editio Basileensis 1554. (Eiusdem castigationes sive annotationes 1535).

Gron. = Gronovii (I. F.) in aliquot libros C. Plinii Secundi notae (1669). v. Sill. edit. vol. VI.

H = Harduini editio Parisina (1685) 1741.

Hack. = Hackiana editio. Lugd. Bat. 1668.

*J*¹ = Iani editionis Teubnerianae vol. I. Lipsiae 1854.

*J*² = eiusdem editio altera 1870.

L = Lugdunensis editio (I. N. Victorii) 1563.

P = Pintiani in C. Plinii nat. hist. libros omnes observationes. (Salmanticae 1544) Lugduni 1593.

Rhen. = Beati Rhenani in C. Plin. annotationes. Basi-leae 1526.

S = Silligii editionis vol. I. Hamburgi et Gothae 1851.

Salm. = Salmasii Plinianae exercitationes in Solini polyhistora. (Parisiis 1629). Traiecti ad Rhenum 1689.

U cum numero = Vrlichsii vindiciarum Plinianarum vol. I. Gryphisw. 1853. *U* sine numero = chrestomathia Pliniana. Berolini 1857.

Ven. = Veneta editio (I. B. Palmarii) 1499.

Verc. = Alexandri Benedicti editio. Venetiae 1507.

Brunn (Henr.): de auctorum indicibus Plinianis. Bonnae 1856.

D It. = Detlefsen, Die Beschreibung Italiens in d. Nat. Hist. d. Plin. Leipzig 1901.

DKN = eiusdem Kurze Notizen über einige Quellschriftsteller d. Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1881.

DME = eiusdem Die Masse der Erdteile nach Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1883.

DUZ = eiusdem Untersuchungen über d. Zusammensetzung d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1899.

Fels (Alb.): de codicum antiquorum, in quibus Plini nat. hist. propagata est, fatis, fide atque auctoritate. Göttingae 1861.

luc.: mea lucubrationum Plinianarum capita III. Neostrelitiae 1865. — *nov. luc.*: meae novae lucubrationes Plinianae. Lipsiae 1874.

MGGm = Müller (Carolus) ad Geographos Graecos minores.

M Pt = idem ad Ptolemaei Geographiam.

- CFWMüller*: Krit. Bemerkgn. zu Plinius' nat. hist. Breslau 1888. — *grat.*: Festschrift z. 50j. Doktorjubiläum Ludwig Friedländer dargebracht von s. Schülern. Leipzig 1895. (p. 543—554).
- Müller* (Joh.) *emend.*: Emendationen zur nat. hist. des Plinius. I. Wien 1877. *de stilo*: Der Stil des älteren Plinius Innsbruck 1883.
- Münzer* (F.): Beiträge zur Quellenkritik d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1897.
- Nissen* (Henr.): Italische Landeskunde I. II. Berlin 1883. 1902.
- Rück 1*: Auszüge aus d. Naturgesch. d. Plin. etc. in progr. gymn. Ludov. Monac. 1888.
- Rück 2*: Die Nat. Hist. d. Plin. im Mittelalter. München 1898.
- Rück 3*: Das Exzerpt d. Nat. Hist. d. Plin. von Robert v. Cricklade. München 1902.
- Tom. 1* = Tomaschek in Zeitschr. f. d. österr. Gymnasien 1867.
- Tom. 2* = idem ibidem 1874.
- Beda*: Mignii Patrol. tom. XC sqq.
- Dic.* = Dicuili liber de mens. orbis terrae ed. Parthey. Berolini 1870.
- G Gm* = Geographi Graeci minores ed. Car. Müllerus. Parisiis 1882.
- G Lm* = Geographi Latini minores ed. Alex. Riese. Heilbronnae 1878.
- Geogr. Rav.* = Ravennatis anonymi cosmographia ed. Pinder et Parthey. Berolini 1860.
- MCap.* = Martianus Capella ed. Eyssenhardt. Lipsiae 1866.
- Ptol.* = Claudii Ptolemaei Geographia ed. Car. Müllerus. Parisiis 1883. 1901.
- St Byz.* = Stephanus Byzantius ed. Meineke. Berolini 1849.

C. PLINI SECVNDI
NATVRA^LIS HISTORIAE
LIBRI I—VI

PLINIVS SECVNDVS
VESPASIANO CAESARI SVO S.

Libros Naturalis Historiae, novicium Camenis 1
Quiritium tuorum opus, natos apud me proxima fetura
5 licentiore epistula narrare constitui tibi, iucundissime Im-
perator; sit enim haec tui praefatio, verissima, dum ma-
ximi consenescit in patre. namque tu solebas nugas
esse aliquid meas putare, ut obiter emolliam Catullum
conterraneum meum (agnoscis et hoc castrense verbum):
10 ille enim, ut scis, permutatis prioribus syllabis duriusculum
se fecit quam volebat existimari a Veraniolis suis et Fa-
bullis. simul ut hac mea petulantia fiat quod proxime 2
non fieri questus es in alia procaci epistula nostra, ut in
quaedam acta exeat sciantque omnes quam ex aequo tecum

§ 1: (v. 7) Catull. 1, 3. 4. — (v. 11) idem 12, 17.

1 C. Plinius **kva.S** 2 cesari **dT** (*subscr. in R.*). *cfr. II 89. ind. auct. II. (XXXIII). X 120. domino e. om. r. (tota inscriptione omissa Incipit prologus a)* 4 natus **aMurb.** -tum **pva.S**
6 maximi **B(D).** -me **dTeaqlJ².** -mo **pkv(H)**
7 nugas **D cum Hauptio (Herm. I p. 128).** meas **Ge Catullo. om. ea.** putare **rv(S)** 8 aliquid esse **dT** | meas **om. G** | putare **D cum Hauptio.** putare (-re **ee a**) nugas **eaG.** nugas **rv(S)** | obiter **kB(D).** obicere (-rē **a**) **ll.v(H)** | emolliam **Gcum Rhen.(D).** molliam (-ia in **a**) **ll.B.** molliar **pk¹v(H)** 10 syllabis (sill-**aqk**) **ll.v(D).** sillis 1. saetabis **H cum Alciato** 11 quem p. quoniam **kH** | uernaculis **d³epklzva. Verc.** | suis **Verc.** tuis **ll.v** | fabullis **Verc.** famulis **ll.v** 12 in (*pro ut*) **k** 14 exeat *cod. Prag. Gcum Rhen.(J).* exeant **ll.v(H).** -am **Ven.**

- 3 vivat imperium. triumphalis et censorius tu sexiesque
 consul ac tribuniciae potestatis particeps et, quod his no-
 bilius fecisti, dum illud patri pariter et equestri ordini
 praestas, praefectus praetorii eius omniaque haec rei pu-
 blicae es: nobis quidem qualis in castrensi contubernio, 5
 nec quicquam in te mutavit fortunae amplitudo, nisi ut
 4 prodesse tantundem posses et velles. itaque cum ceteris
 in veneratione tui pateant omnia alia, nobis ad colendum
 te familiarius audacia sola superest: hanc igitur tibi im-
 putabis et in nostra culpa tibi ignoscas. perfricui faciem 10
 nec tamen profeci, quoniam alia via occurris ingens et
 5 longius etiam summoves ingenii fascibus. fulgurare in nullo
 umquam verius dicta vis eloquentiae, tribunicia potestas
 facundiae. quanto tu ore patris laudes tonas! quanto
 fratris amas! quantus in poetica es! o magna fecunditas 15
 animi! quem ad modum fratrem quoque imitareris exco-
 gitasti.
- 6 Sed haec quis possit intrepidus aestimare subiturus
 ingenii tui iudicium, praesertim lacessitum? neque enim
 similis est condicio publicantium et nominatim tibi dicant- 20
 tium. tum possem dicere: 'Quid ista legis, Imperator?
 humili vulgo scripta sunt, agricolarum, opificum turbae,
 denique studiorum otiosis. quid te iudicem facis? cum
 hanc operam condicerem, non eras in hoc albo. maiorem

1 sextumque va. (Rhen.) G 4 p̄ (pro publicae) Ea Murb.
 5 es ego. es et Rhen. est et Ea Murb. et rv | qualis pkv. -li Ea
 Murb. -le dTq 6 nec apk¹v. ne r | nisi G. in his (iis v)
 nisi ll.v. cunctis nisi D 7 prodesset Eak | tantum idem D |
 posses pk¹l.r. -sset ll | et v(G)D. ut ll. Ven. (H) | quom k
 8 venerationem dq(?) Ven. | alia ego. illa ll.v 12 ingenii d²lv.
 -ntis r. -tibus k. om. p | fulgurare Müller emend. I p. 3. -gorari
 pk. -ati deal. -gurati T. -rat qv | ullo ES 13 uis deqv.
 bis r | tribunicia potestas D cum Mommseno (Herm. I p. 128).
 -ciae -tatis ll.v 14 facundia va. S 15 amas ll.v. famas D.
 mendum nondum sublatum 18 posset pk 23 cum v. quom
 (q?) D. quam dTea. quia pk¹ 24 hunc dTa | cum dicerem
 E²epk¹ | non eras v. noenias l. noemas qk¹. neonias T. neomas
 d. nenias e. nenias Ea. uen- pk | aluo Ea

te sciebam, quam ut descensurum huc putarem.' praeterea 7
 est quaedam publica etiam eruditorum reiectio. utitur illa
 et M. Tullius extra omnem ingenii aleam positus est, quod
 miremur, per advocatum defenditur: nec doctissimis.
 5 Manium Persium haec legere nolo, Iunium Congium
 volo. quod si hoc Lucilius, qui primus condidit stili
 nasum, dicendum sibi putavit, Cicero mutuandum, prae-
 sertim cum de re publica scriberet, quanto nos causatius
 ab aliquo iudice defendimur? sed haec ego mihi nunc 8
 10 patrocinia ademi nuncupatione, quoniam plurimum refert,
 sortiatur aliquis iudicem an eligat, multumque apparatus
 interest apud invitatum hospitem et oblatum. cum apud 9
 Catonem, illum ambitus hostem et repulsis tamquam hono-
 ribus inemptis gaudentem, flagrantibus comitiis pecunias
 15 deponerent candidati, hoc se facere, quod tum pro innocentia
 earum rebus humanis summum esset, profitebantur. inde illa
 nobilis M. Ciceronis suspiratio: O te felicem, M. Porci,
 a quo rem improbam petere nemo audet! cum 10
 tribunos appellaret L. Scipio Asiaticus, inter quos erat
 20 Gracchus, hoc adtestabatur vel inimico iudici se probari

§ 7: Cic. de or. II 6, 25. de fin. I 3, 7.

3 ingenii aleam v. -nitaliam ll 4 haec doctissimum
 va. H 5 nam Gaium L Müller Lucil. sat. p. 78 | Laelium va. H
 congium (codd. B) D. cfr. Herm. XXXII p. 332. -gum ll. H. deci-
 mum v e Cic. de orat. II 6, 25 7 nasum v. nasum quasi abusionem
 et uituperationem. primus enim satyricum carmen scripsit in
 quo utique uituperatio unius cuiusque continetur. Nasum autem
 dixit quod uituperationis signum uel maxime declarandum ll |
 si cicero E³ va. D 8 re prescriberet (-rē a) Ta. cfr. p. 2, 4 | excu-
 satius T (cfr. XXXVII 200) 9 defendimur pkl Ber. -mus ll. H.
 diffidimus v(G) | haec & (?) E. haec con. O Rossbach 11 hunc
 (pro an) Eea 13 illud dea 14 inēptis (anon. ap. Rhen.) J.
 ineptis ll. v(H). indeptis (B) G 15 deponere Ea. -one d |
 quod tum om. va. S | cum T. an tum testimonium? de dictione
 cfr. VII 109. 111. 112. 114. 116. 127 | pro ll. v. populo Romano
 con. D Herm. l. l. 16 ex ego. & E. om. v. S. quod in v | esset lv.
 esse ll 18 audebat p 20 uel pkl v(H). se uel ll. G | se
 prob- pkl Ber. (H). ad (ab dTq) se probari ll. se approbari C.
 -re v. se [posse] prob- 1

- posse. adeo summum quisque causae suae iudicem facit
 11 quemcumque, cum eligit. unde provocatio appellatur. te
 quidem in excelsissimo generis humani fastigio positum,
 summa eloquentia, summa eruditione praeditum, religiose
 adiri etiam a salutantibus scio, et ideo curant, quae tibi 5
 dicantur ut digna sint. verum dis lacte rustici multaeque
 gentes et mola litant salsa qui non habent tura, nec ulli
 fuit vitio deos colere quoquo modo posset.
- 12 Meae quidem temeritati accessit hoc quoque, quod
 levioris operae hos tibi dedicavi libellos. nam nec ingenii 10
 sunt capaces, quod alioqui in nobis perquam mediocre
 erat, neque admittunt excessus aut orationes sermonesve
 aut casus mirabiles vel eventus varios, iucunda dictu aut
 13 legentibus blanda sterili materia: rerum natura, hoc est
 vita, narratur, et haec sordidissima sui parte ac plurimarum 15
 rerum aut rusticis vocabulis aut externis, immo barbaris
 14 etiam, cum honoris praefatione ponendis. praeterea iter
 est non trita auctoribus via nec qua peregrinari animus
 expetat. nemo apud nos qui idem temptaverit, nemo apud
 Graecos qui unus omnia ea tractaverit. magna pars 20

§ 11: (v. 7) cfr. XII 83. — § 12: (v. 10 sqq.) cfr. Mela I, 1.

2 cum *om. lz va. H(D)* | elegit *d²E¹ap Murb. G* | inde *apk*
 5 ideo (adeo *p*) *ll. D.* ideo subit *H.* ideo immensa praeter ceteras
 subit *v* | curant *ego. -ra* ut *ll. v. -raui pkl* 6 dicentur *p* | ut
ego. tū ll. cum pklv. con[digna] Ber. te G. tui D. de dictione
cfr. Müller de stilo p. 17. 18 | uerum dis *TqzS.* -rundis *d¹Eea.*
 -rendis *p. -recundis kla²ad marg. uerum et dis d²v* 7 gentis
EeaS. -tes supplicant *va. J* | litant *ORossbach. tantum ll. v. om. T*
 salsa litant *pkd³v* | qui *ll. v. quia coni. J* | habent tura
dTv. -ntur Eea. -nt pkl 10 cum (*pro* nec) *dT* 11 capa-
 cis *d* | alioqui in *CFW Müller p. 21. cfr. XIV 50. -quin dpklv.*
 -qui *rD* 13 aut *v.* apud *ll* | causas *pklz* | non alia iucunda
va. S | ac *ego klz va. G. et p* 14 sterilis *D(ad seqq. referens)*
 15 ut hec *dEea* | ac *ego. a.. E. aut ekl. ut daqv. om. pz*
 16 ac (*pro priore* aut) *pk¹* 17 etiam *dTa Murb. G. om. rv. dist.*
ego | iter est *Bas. interest ll. v* 18 qua *v. qua re ll* 19 ex-
 petat *Bas. -tet p. -ectet (-ecter a) ll. v* | qui idem (*Rhen.*) *G.*
 quidem *ll. quidem qui v*

studiorum amoenitates quaerimus; quae vero tractata ab aliis dicuntur immensae subtilitatis, obscuris rerum tenebris premuntur. ante omnia attingenda quae Graeci τῆς ἐγκυκλίου παιδείας vocant, et tamen ignota aut incerta ingeniis facta; alia vero ita multis prodita, ut in fastidium sint adducta. res ardua vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam et naturae sua omnia. itaque etiam non assecutis voluisse abunde pulchrum atque magnificum est. /

Equidem ita sentio, peculiarem in studiis causam eorum esse, qui difficultatibus victis utilitatem iuvandi praetulerint gratiae placendi, idque iam et in aliis operibus ipse feci et profiteor mirari me T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: iam sibi satis gloriae quaesitum, et potuisse se desidere, ni animus inquires pasceretur opere. profecto enim populi gentium victoris et Romani nominis gloriae, non suae, composuisse illa decuit. maius meritum esset operis amore, non animi causa, perseverasse et hoc populo Romano praestitisse, non sibi. XX rerum dignarum cura — quoniam, ut ait Domitius Piso, thesauros oportet esse, non libros — lectione voluminum circiter II, quorum pauca

§ 16: Liv. fragm. 55 (Hertz).

1 tractata q(?)kv. -cta/// e. -cta r | ab illis p 2 dicuntur om. E¹ | rerum in deaqD. librorum in conl. D Herm. l. l. 3 ante (añ) ego. an ll. iam v. erant ORossbach | ἐγκυκλίου MHertz. encyclo daBer. eneydio l. eido p. idio v. encyclo r B. cfr. Seneca ep. 88, 23 5 ut multis e¹. ita multis ita a 6 sint k¹lv. om. r | ducta l. adducantur dTq 8 et naturam d¹T 9 sua J cum Durando. suam d¹T. suae rv | omnia v. -ibus ll. uim pklz. omnianis d³. -ia. Nobis (Rhen.) S | utique D (errore) | assuetis d¹. assecuti (abs- a) ea | soluisse eapl 13 praetulerint al. -erunt rv 14 profitea. E | mirari me T. TG. -ri et ll. -ri T. (Rhen.) S. me mirari pv 16 iam sibi satis pv. satis iam sibi l(?) G. iam sibi ll 17 potius sese dap. -us se lz | desinere ni va. S. -iderent a. -iderare ut d²plz 18 inquires Tv. -iesce dEeq. in quiete aplz D 24 ex lectione lva. S

- admodum studiosi attingunt propter secretum materiae, ex
 exquisitis auctoribus centum inclusimus XXXVI voluminibus,
 adiectis rebus plurimis, quas aut ignoraverant priores aut
 18 postea invenerat vita. nec dubitamus multa esse quae et
 nos praeterierint. homines enim sumus et occupati officiis 5
 subsicivisque temporibus ista curamus, id est nocturnis,
 ne quis vestrum putet his cessatum horis. dies vobis
 impendimus, cum somno valetudinem computamus, vel hoc
 solo praemio contenti, quod, dum ista, ut ait M. Varro,
 musinamur, pluribus horis vivimus. profecto enim vita 10
 19 vigilia est. quibus de causis atque difficultatibus nihil
 auso promittere hoc ipsum tu praestas, quod ad te scribimus.
 haec fiducia operis, haec est indicatura. multa valde
 pretiosa ideo videntur, quia sunt templis dicata.
 20 Vos quidem omnes, patrem, te fratremque, diximus 15
 opere iusto, temporum nostrorum historiam orsi a fine
 Aufidii. ubi sit ea, quaeres. iam pridem peracta sancitur
 et alioqui statutum erat heredi mandare, ne quid ambitioni
 dedisse vita iudicaretur. proinde occupantibus locum faveo,
 ego vero et posteris, quos scio nobiscum decertaturos, sicut 20
 21 ipsi fecimus cum prioribus. argumentum huius stomachi
 mei habebis quod in his voluminibus auctorum nomina
 praetexui. est enim benignum, ut arbitror, et plenum
 ingenui pudoris fateri per quos profeceris, non ut plerique
 22 ex iis, quos attigi, fecerunt. scito enim conferentem 25

§ 22: Cic. de re publ. I 43, 66. Cic. fragm. p. 489 (Orelli).
 Cic. de off. III 2, 7.

1 ex om. **de** **a** 1 7 quid uestris (*Rhen.*) **G** | putetis **Ta** *Murb.*
 (*Rhen.*) **G** 10 musitamur **p**. -mus **dT**. mussinamur **l**. -itamur
va. G 13 haec **q**(?) **B**(*S*). hoc **p**. nec **de** *a* *Murb.* **lv**(*C*) | haec
 est sed **de** *a* *Murb.* **lv** *a*. (**B**) **S** 14 sint **E** 15 uos **dTqD**.
 nos *rv* 17 Aufidii (*add. Bassi e Plin. ep. III 5, 6*) *codd. rec. v.*
 aut fidei **dq**. aut fide *r. om. p* | pacta **lv** *a*. **C**. per acta (*i. e.* testa-
 mentum) **D** | sancitur **plv**(*Brot.*). -tum **D**. sanctitur **ea**. sectatur
dT. sarcitur **H**. servatur *coni. J* 18 alioquin **p** | statum **de** *a* |
 mandare heredi **dT** | ne quid **lv**. neque **ll**. ne **p** 24 profeceris
lv. -rit **ll**. feceris **p** 25 attigi **dB**. -ici **aqplv**. ethici **e**
 fecerunt **qp** *v*. ferunt **ll** | conferente **da** *Murb.* -te me **p**

auctores me deprehendisse a iuratissimis ex proximis veteres transcriptos ad verbum neque nominatos, non illa Vergiliana virtute, ut certarent, non Tulliana simplicitate, qui de re publica Platonis se comitem profitetur, in consolatione
 5 filiae Crantorem, inquit, sequor, item Panaetium de officiis, quae volumina ediscenda, non modo in manibus cotidie habenda, nosti. obnoxii profecto animi et infelicis
 ingenii est deprehendi in furto malle quam mutuum reddere, cum praesertim sors fiat ex usura.

10 Inscriptionis apud Graecos mira felicitas: κηρίον 24
 inscribere, quod volebant intellegi favum, alii κέρας
 Ἀμαλθείας, quod copiae cornu, ut vel lactis gallinacei sperare possis in volumine haustum; iam ἴα, Μοῦσαι, πανδέκται, ἐγχειρίδια, λειμῶν, πίναξ, χηεδιών: inscrip-
 15 tiones, propter quas vadimonium deseriri possit; at cum intraveris, di deaeque, quam nihil in medio invenies! nostri graviores Antiquitatum, Exemplorum Artium-
 que, facetissimi Lucubrationum, puto quia Bibaculus erat et vocabatur. paulo minus asserit Varro in satiris

§§ 24—26: cfr. Gellius praef. 5—9.

1 ex ego. et ll.v 2 nominatos v. dom- ll. damna- p.
 3 Tulliana D. tuliana a³ad marg. cecil- ll. Ciceroniana v
 6 ediscenda (Rhen.) S. eius disc- (edisc- v) ll.v 7 cottidie a
 12 uelut lva. G 13 spectare eaql | posses p | iam ἴα (coni. H)
 Brot. iamiam ll.v. iam p (Rhen.) G. ἰωνία S | musae B. mos eq1
 Murb.v. nos dT. uos ap. ἰακυός Rhen. ἰακυός O Rossbach
 14 enchiridialmon p. -asmon va. B | χηεδιών S. χηέδιον H. sche-
 dion dTq. chidion el. chyd- a. tidion p. (pinacidion v) | in-
 scriptionis apD 15 possit plv. -is ll 16 inquam d
 17 grauiiores ego. grossiores plJ. -ris dea Murb. crassiores v.
 de mendo cfr. Ind. XI(90). XXIX 132. XXV 53 cum II 135. XI 229.
 XXVII 105 med. XXXIV 131. XXXVI 65 extr. 178 (ubi B² ter)
 dist. va. B | antiquitatum d. -tum rv | artiumque quam va. H
 18 lucubrationum B(D). -nem ll.v(G) | puto del.(B) H | quia
 ll. Murb. plS. qui ait codd. recc. v. qui (Rhen.) G. ut qui ait B.
 ut qui H | Bibaculus v(H). ut bac- ea Murb. plz. uiuac- dTqJ.
 Antias ciuis (Rhen.) G 19 eram pra. G | uocabant p. -bar
 va. G | paulo minus ll. H. -lo nimis B e codd. pantomimus v.
 Valerius primus (Rhen.) G | asserit ll.v(Brot.). serio H. astruit
 coni. Rhen. | satyri sui a Murb.

- 25 suis *Sesculixe* et *Flextabula*. apud Graecos desiit
nugari Diodorus et βιβλιοθήκης historiam suam inscripsit.
Apion quidem grammaticus — hic quem Tiberius Caesar
cymbalum mundi vocabat, cum *propriae* famae tympanum
potius videri posset — immortalitate donari a se scripsit 5
- 26 ad quos aliqua componebat. me non paenitet nullum
festivorem excogitasse titulum et, ne in totum videar
Graecos insectari, ex illis mox velim intellegi *pingendi*
fingendique conditoribus, quos in libellis his invenies ab-
soluta opera et illa quoque, quae mirando non satiamur, 10
pendenti titulo inscripsisse, ut *APELLES FACIEBAT* aut
POLYCLITUS, tamquam inchoata semper arte et imperfecta,
ut contra iudiciorum varietates superesset artificii regressus
ad veniam velut emendaturo quicquid desideraretur, si non
- 27 esset interceptus. quare plenum verecundiae illud, quod 15
omnia opera tamquam novissima inscripsere et tamquam
singulis fato adempti. tria non amplius, ut opinor, ab-
solute traduntur inscripta *ILLE FECIT*, quae suis locis
reddam. quo apparuit summam artis securitatem auctori
placuisse, et ob id magna invidia fuere omnia ea. 20
- 28 Ego plane meis adici posse multa confiteor, nec his
solis, sed et omnibus quos edidi, ut obiter caveam istos
Homeromastigas (ita enim verius dixerim), quoniam audio
et Stoicos et dialecticos Epicureosque — nam de grammaticis
semper expectavi — parturire adversus libellos, quos de 25

1 *sesculixe* *D.* -xem *Be Nonio*. sustulit *ll.va.G* | *flextabula*
H. flexiab- *eal.* flaxiab- *dq.* flaxib- *T.* flexibilia *p.* -bula *v.* -las
G | desit *dea* 2 bibliothecis *a Murb.* *plva.B* 3 quidam
eaplva.B 4 quum *Bas.* quom (*Rhen.*) *D.* qm̄ (quoniam) *ll.v*
4 *propriae* *Scum Durando*. prae *de Murb.* pre *Taq.* publicae
(*i.e. p.*) *plv.cfr.p.2,4* 5 posse *Ea* 6 ūo (*pro no*) *p* | ullum
TEal 8 imitari *dT* | mox *ll.(Rhen.)* *S.* nos *v.* | pingendi
fingendique *G.* pingique (...geque *E*) *ll.v.* 14 desideretur
Ea Murb.G 15 id *p.* illud est *R²1va.S(D)* | quod *R²plv.*
quam *r.om.T* 16 etom. *pl* 17 aliquid singulis *plzva.(Rhen.)G* |
fato *Rpl(Rhen.)G.* -to sit *zv.* fati *r* | adempti *dRa Murb.(Rhen.)G.*
-tu *Ee.* -tum *plzv* | absolute quae *plva.G.* quae abs- *z*
22 et *om.p* | an omnibus libris? | quae *1va.J* | obiter *Rv(S).*
ob id *rH* 24 epicureosque *l.* -os quoque *rv* | *dist. Rhen.*

grammatica edidi, et subinde abortus facere iam decem
 annis, cum celerius etiam elephantum pariant. ceu vero 29
 nesciam adversus Theophrastum, hominem in eloquentia
 tantum, ut nomen divinum inde invenerit, scripsisse etiam
 5 feminam, et proverbium inde natum suspensio arborem
 eligendi. non queo mihi temperare quo minus ad hoc 30
 pertinentia ipsa censorii Catonis verba ponam, ut appareat
 etiam Catoni de militari disciplina commentanti, qui
 sub Africano, immo vero et sub Hannibale didicisset
 10 militare et ne Africanum quidem ferre potuisset, qui
 imperator triumphum reportasset, paratos fuisse istos, qui
 obtreptione alienae scientiae famam sibi aucupantur:
 Quid enim? ait in eo volumine, scio ego, quae scripta
 sunt si palam proferantur, multos fore qui vitili-
 15 tigent, sed ii potissimum, qui verae laudis expertes
 sunt. eorum ego orationes sibi praeterfluere. nec 31
 Plancus inlepidus, cum diceretur Asinius Pollio orationes
 in eum parare, quae ab ipso aut libertis post mortem
 Planci ederentur, ne respondere posset: cum mortuis
 20 non nisi larvas luctari. quo dicto sic percussit illas,
 ut apud eruditos nihil impudentius iudicaretur. ergo securi 32
 etiam contra vitiligitores, quos Cato eleganter ex vitiiis

§ 30: Catonis quae exstant ed. Jordan p. 80.

2 ceu vero nesciam (RE?) B. ceu beronis (her- p) etiam
 da Murb. p. 1. C. Tuberonis etiam v 3 in om. p 6 eligende
 (eleg- R¹) R. -dum pz. -dam lva. (Rhen.) G | temperari R | qui
 minus a. quin Ez. quia (quin p) minus pl 7 censoris R¹
 8 comenanti R¹. comminanti Eeal. concernenti p 12 aliene
 (-ine R¹) R. -na Ea Murb. l. S. -nam p 13 ait in eo (R?) Rhen.
 attineo d. atteneo Eeal. -nto p. ad te in eo va. G 14 pro
 multos spat. vac. in R | qui mutos R² | utilitigent Fabricius Camers
 ap. B. uitii lit- d. utilegent R. ut eligant (-gat e) ea Murb. l.
 ita reproben ut eligant pz. inuiti legant v 15 hii da. hi
 R² Ep. om. R¹ | experti Eea 16 rationes p | siui Jordan et D.
 sibi U. S. sino v. ibi J | praeterfluere R² supra scr. v (D). cfr. Cic.
 Tusc. V 33, 96. praetereo d² plz S. om. R¹. praeter r. praeterire
 O Rossbach 17 orationis da 18 libertis E. -ris rv
 19 ne Rv. non dT. nec r | posset Rv. -sse r. potuit p
 22 uicilitigatores p. uitii (uicii a) lit- dEa. utelit- R

et litigatoribus composuit — quid enim illi aliud quam litigant aut litem quaerunt? —, exequemur reliqua propositi.
 33 quia occupationibus tuis publico bono parcendum erat, quid singulis contineretur libris, huic epistulae subiunxi summaque cura, ne legendos eos haberes, operam dedi. 5
 tu per hoc et aliis praestabis ne perlegant, sed, ut quisque desiderabit aliquid, id tantum quaerat et sciat quo loco inueniat. hoc ante me fecit in litteris nostris Valerius Soranus in libris, quos ἐποπτίδων inscripsit.

1 illi d²*cum ras. pl v. om. R¹*. illud r | quam quod p 4 con-
 tine . . tur E. -neatur lva. Brot. 5 ne legendos *codd. recc. Brot.*
 nec leg- eapl. ne nec leg- d. negleg- R. ne perleg- v | habere
 El. om. p 7 desiderabit dTplz (*Rhen.*) S. -auit Rea Murb.
 -auerit v 9 soranus R²lv. sola- r. om. p | libros R¹a | epo-
 thiton p. epop. . cum R | inscripsit R²lv. scri- r

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER I

<p>LIBRO II CONTINENTVR</p> <p>An finitus sit mundus et an</p> <p>unus (1)</p> <p>de forma eius (2)</p> <p>5 de motu eius. cur mundus</p> <p>dicatur (3)</p> <p>de elementis (4)</p> <p>de deo (5)</p> <p>de siderum errantium na-</p> <p>10 tura (6)</p> <p>de lunae et solis defectibus.</p> <p>de nocte (7)</p> <p>de magnitudine siderum (8)</p> <p>quae quis invenerit in ob-</p> <p>15 servatione caelesti (9. 10)</p> <p>de lunae motu (11)</p> <p>errantium motus et luminum</p> <p>canonica (12)</p>	<p>quare eadem altiora, alias</p> <p>20 propiora videantur (13. 14)</p> <p>catholica siderum errantium</p> <p>(15)</p> <p>quae ratio colores eorum</p> <p>mutet (16)</p> <p>25 solis motus. dierum inae-</p> <p>qualitatis ratio (17)</p> <p>quare fulmina Iovi adsignen-</p> <p>tur (18)</p> <p>intervalla siderum (19)</p> <p>30 de sideribus musica (20)</p> <p>de mundo geometrica (21)</p> <p>de repentinis sideribus. de</p> <p>cometis. natura et situs et</p> <p>genera eorum (22. 23)</p> <p>35 Hipparchea de sideribus ag-</p> <p>noscendis (24)</p>
---	--

2 finiatur adT | sit om. RadT | an sit dT 5 eius om.
 RdTSJ | cur—dicatur om. Rad¹T 11 de luna et sole a ;
 De defectibus Eea 15 cae///// R. add. quando recurrant solis
 ac lunae defectus dH 19 quae (que a) eadTva.G | altiora
 ll.H. alias altiora v. altiora alias JD 35 hipparchia (ipa- R)
 RdT. yparcia a | adgnoscentibus a. agnasc- R. om. H

- de caelestibus prodigiis per exempla historica
lampades, bolides (25)
trabes caelestes, chasma caeli 35
5 (26)
de caeli coloribus
de flamma caelesti (27)
de coronis caelestibus
de circulis repentinis (28.29) 40
10 plures soles (31)
plures lunae (32)
dierum *modo* noctibus lux (33)
clipei ardentes (34) 45
15 ostentum caeli semel notatum (35)
de discursu stellarum (36)
de stellis quae Castores vocantur (37)
20 de aëre (38)
de statis tempestatibus (39—41)
de caniculae ortu (40)
vis temporum anni stata (41) 55
25 de incertis tempestatibus. de imbris et quare lapidibus pluatur (42)
de tonitribus et fulgetris (43)
qua ratione echo reddatur. 60
30 ventorum genera, naturae, observationes (44—48)
ecnephas, typhon (49)
turbines, presteres, vertices, alia prodigiosa genera tempestatum (50)
de fulminibus (51—56)
quibus in terris non cadant et quare genera fulgurum et miracula (52)
Etrusca observatio in iis et Romana (53)
de fulminibus evocandis (54)
catholica fulgurum (55)
quae numquam feriantur (56)
lacte pluisse, sanguine, carne, ferro, lana, lateribus coctis (57)
50 *portenta* (58)
de lapidibus caelo cadentibus. Anaxagorea de his (59)
arcus caelestis (60)
natura grandinis, nivis, pruinae, nebulae, roris. nubium imagines (61)
proprietas caeli in locis (62)
natura terrae (63)
de forma eius (64)
an sint antipodes. quomodo aqua terrae innexa. quae ratio fluminum (65. 66)

3 faces lampades d(?) *va. D* 4 casma **RaT** 12 dierum
modo *ego. dierum ll.v. diurna D* | lux noctibus (-cte *v*) *H*
14 clypei *ava. S* 26 et (*om. Ra*) quare—pluat *ll.v(D). post*
aere (20) *transp. Brot.* 28 fulguris *ea* 41 in his **R² H.**
his **R¹**. nis *a* 44 catholica fulgurum (-gorum **R**) *post Romana*
ponunt RaT. om. ed 50 *portenta ego. frumento ll. D. om. v*

an circumdatus terrae oce-	30	portenta terrarum semel tra-
anus (67)		dita (85)
quae portio terrae habitetur		miracula terrae motus (86)
(68)		quibus locis maria recesse-
5 mediam esse mundi terram		rint. insularum enascentium
(69)	35	ratio (87. 88)
de obliquitate zonarum (70)		quae et quibus temporibus
de inaequalitate climatum (71)		enatae sint (89)
ubi eclipses non appareant		quas terras interruperint
10 et quare (72)		maria (90)
quae ratio diurnae lucis in	40	quae insulae continenti ad-
terris (73)		iunctae sint (91)
gnomonica de ea re (74)		quae terrae in totum mari
ubi et quando nullae umbrae,		permutatae (92)
15 ubi bis anno. ubi in con-		quae terrae ipsae se minu-
trarium umbrae ferantur (75.	45	erint (93)
76)		urbes haustae mari (94)
[ubi longissimi dies, ubi		de spiraculis (95)
brevissimi] (77)		de terris semper trementibus.
20 de primo horologio (78)		de insulis semper fluctuan-
quo modo observentur dies	50	tibus (96)
(79)		quibus locis non inpluat (97)
differentia gentium ad ratio-		acervata terrarum miracula
nem mundi (80)		(98)
25 de terrae motibus. de terrae		qua ratione aestus maris
hiatibus. signa motus futuri	55	accedant et recedant (99)
(81—83)		ubi aestus extra rationem
auxilia contra motus futuros		idem faciant (100)
(84)		miracula maris (101—105)

7 undarum Eea 8 limatum R¹. liminum Eea
9 eclipsis REaTD | appareat aT 13 ea re eJ². are (et
iterat. aere) a. eadem re RdT(?)v. terra D 14 umbrae
ferantur om. R¹e¹a 18 ubi—breuissimi om. Ra. uncōs pos. D
21 obstruetur Ra 23—p 4, 19 om. a 44 se minuerint D
cum U. seminauerint ed. . . . uerint R. se sorbuerunt (-rint
Brot.) v 47 piaculis (-las R¹)Red 49 de insulis—fluctuan-
tibus om. R¹dT 51 ///pluat E. pluat eTv a. H

quae potentia lunae ad ter-
rena et marina (102)

quae solis (103)

quare salsum mare (104)

5 ubi altissimum mare (105)
mirabilia fontium et flumi-
num (106)

ignium et aquarum iuncta
miracula (107—110)

10 de maltha (108)

de naphtha (109)

quae loca semper ardeant
(110)

ignium per se miracula (111)

15 terrae universae mensura
(112)

harmonica mundi ratio (113)

Summa: res et historiae et
observationes CCCCXVII

20 EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Sulpicio Gallo.
Tito Caesare Imperatore. Q.

Tuberone. Tullio Tirone. L.

Pisone. T. Livio. Cornelio

25 Nepote. Sebosio. Caelio Anti-
patro. Fabiano. Antiate.

Muciano. Caecina qui de

Etrusca disciplina. Tarquitio

qui item. Iulio Aquila qui
30 item. Sergio Plauto.

EXTERNIS

Hipparcho. Timaeo. Sosigene.

Petosiri. Nechepso. Pytha-

goricis. Posidonio. *Anaxi-*

35 mandro. Epigene. Eudoxo.

Democrito. Critodemo. Thra-

syllo. Serapione gnomonico.

Euclide. Coerano philosopho.

Dicaearcho. Archimede. One-

40 sicrito. Eratosthene. Pythea.

Herodoto. Aristotele. Ctesia.

Artemidoro Ephesio. Isidoro

Characeno. Theopompo.

L. III CONTINENTVR

45 situs, gentes, maria, oppida,
portus, montes, flumina, men-

surae, populi qui sunt aut
fuerunt

Baeticae (3)

50 Hispaniae citerioris (4)

Narbonensis provinciae (5)

Italiae usque Locros (6—10)

Tiberis, Roma (9)

insularum LXIII, in his

2 maria *H* 15 mensurae *eT* 28 tarquinio item *R¹E¹a*

29 iulio *RTv(H)*. liuio *a. l.* iulio *ed.* leiulio *E. L. B* 30 plauto

R²G. planco *dT.* platone *r.* paulo *L. -llo D. cfr. ind. XVIII.*

om. v(S) 31 Externis: Platone *va. G(L)* 32 Timarcho

va. L 33 Nechepso *S coll. II 88.* Nece- *TB.* neodepso *Ra.*

neocle- *ed.* neoce- *v* 34 Anaximandro *L.* casim- *v.* chasm-

Eea. charm- *RdT* 37 Nemonico *a.* gnomonico —philosopho

post Epigene *pon. dTva. D* 40 typheta *Ee.* thy- *a.* tipea *R*

47 ad *R.* aut qui *AR^a D* 53 romam *AE.* (Roma Tiberis *a*)

Baliarium (11)

Corsicae (12)

Sardiniae (13)

Siciliae (14)

5 Italiae Locris usque Raven-

nam (15—20)

de Pado (20)

Italiae trans Padum (21. 22)

Histriae (23)

10 Alpium et gentium Alpinarum
(24)

Illyrici, Liburniae (25)

Dalmatiae (26)

Noricorum (27)

15 Pannoniae (28)

Moesiae (29)

iusularum Ionii et Hadriatici
(30)

Summa: oppida et gentes ...

20 Summa: flumina clara ...

Summa: montes clari ...

Summa: insulae ...

Summa: quae intercidere op-
pida aut gentes ...25 Summa: res et historiae et
observationes. ...

EX AVCTORIBVS

TurranoGracile. CornelioNe-
pote. T. Livio. Catone censorio.

30 M. Agrippa. M. Varrone. Divo

Augusto. Varrone Atacino.

Antiate. Hygino. L. Vetere.

PomponioMela. Curionepatre.

Caelio. Arruntio. Seboso.

35 Licinio Muciano. Fabricio

Tusco. L. Ateio. Ateio Capi-

tone. Verrio Flacco. L. Pisone.

Gelliano. Valeriano.

EXTERNIS

40 Artemidoro. Alexandro poly-
histore. Thucydide. Theo-

phrasto. Isidoro. Theopompo.

Metrodoro Scepsio. Callicrate.

Xenophonte Lampsaceno. Dio-

45 doro Syracusano. Nympho-

doro. Calliphane. Timagene.

L. IIII CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida,
portus, montes, flumina, men-50 surae, populi qui sunt aut
fueruntp. 14, 54 LXIII AR²E²d²H. excipit r. om. v

5 italia R. -iae a H. om. A 8 italie a. -lia AR²E¹eS 9 His-
triae r, post Illyrici pon. ll 16 moesiae om. R¹E¹a 17 Adriatici
maris R(?) H 19 gentes XXVI va. H. desunt numeri omnes in ll
21 summa montes AH. -mi mo- rv | eclari R¹. ///cl- E. praecl-
va. H 22 summa insulae AH. -mae ins- rv (eodemque vitio etiam
in seqq. libris passim peccatum est) 23 intercedere R¹E. -cetera a
26 obseruationes CCCXXVI va. D 28 Turrano AJ. Tura- v.
-annio Bas. terranio R¹e. -alio a. -aneo dT. tirranio R². tera- E
Gracile d²TH(J). -li AS. graculo Eev. -la B. gratulo d¹.
cra- Ra 36 Lategio Ea | Ateio add. D cum Ritschelio (parerg.
Plaut. I p. 374). cfr. ind. IV 38 Gelliano ed H coll. III 108. Cell-
r. C. Ael- v 50 aut qui D

Epiri (1—4)	Lusitaniae (35)
Achaiae (5—10)	insularum in mari Atlantico
Graeciae (11—13)	30 (36)
Thessaliae (14. 15)	universae Europae mensura
5 Magnesia (16)	(37)
Macedoniae (17)	Summa: oppida et gentes ...
Thraciae (18)	Summa: flumina clara ...
insularum ante eas terras 35	Summa: montium clari ...
(19—23), inter quas	Summa: insulae ...
10 Creta (20)	Summa: quae intercidere op-
Euboea (21)	pida aut gentes ...
Cyclades (22)	Summa: res et historiae et
Sporades (23)	40 observationes ...
Hellesponti, Ponti, Maeotidis	
15 (24)	EX AVCTORIBVS
Daciae, Sarmatiae, Scythiae	Catone censorio. M. Varrone.
(25. 26)	M. Agrippa. Divo Augusto.
insularum Ponti (27)	Varrone Atacino. Cornelio
Germaniae (28. 29)	45 Nepote. Hygino. L. Vetere.
20 insularum in Gallico oceano	Mela Pomponio. Licinio Mu-
XCVI, quas inter Britannia	ciano. Fabricio Tusco. Ateio
(30)	Capitone. Ateio philologo.
Belgicae Galliae (31)	
Lugdunensis Galliae (32)	EXTERNIS
25 Aquitanicae Galliae (33)	50 Polybio. Hecataeo. Hellanico.
citerioris Hispaniae ab oceano	Damaste. Eudoxo. Dicaearcho.
(34)	Timosthene. Eratosthene.

2 achiae A.J. -aye a. -aiae atticae rS 8 inter (pro
ante) dTvaH 10 crete Ra. -tae H.om.F^aR^a 11 euboe
Ra. -oeae H.om.F^aR^a 12 cyclades om.F^aR^a. -dum H
13 sporai Ra. -adum H 14 ponti ll.v(D). om. dTH
20 insule a 21 XCVI quas inter om.dTva.H | britannie Ra.
-ae F^aH.sed cfr.IV102 25 aquitanicae galliae AR²H. -nia v.
om. r 26 oceano ll.v(D). -no gallico R(?)H.cfr.D UZp.25
35 clarorum a. -ra E¹. -ri LE² 37 intercedere F^aR¹E. -riere a
39 res et a. res rv 42 M. (Marco a) uarrone. Catone Cen-
sorio (om. a) Tava.S 46 mela pōpeio a. pomponio mela
dTva.S 52 Erastosthene om.F^aRdT

- Ephoro. Cratete grammatico. 25 insularum circa Africam (7)
 Serapione Antiochense. Calli- aversorum Africae (8)
 macho. Artemidoro. Apollo- Aegypti (9—11)
 doro. Agathocle. Timaeo Chorae, Thebaidis, Nili
 5 Siculo. Myrsilo. Alexandro Arabiae quae est ad mare
 polyhistore. Thucydide. Do- 30 Aegyptium (12)
 siade. Anaximandro. Philistide Idumaeae, Syriae, Palaestines,
 Mallote. Dionysio. Aristide. Samariae (13. 14)
 Callidemo. Menaechmo. Agla- Iudaeae (15)
 10 osthene. Anticlido. Heraclide. Phoenices (17)
 Philemone. Xenophonte. Py- 35 Syriae Coeles, Syriae Anti-
 thea. Isidoro. Philonide. Xena- ochiae (18. 19)
 gora. Astynomo. Staphylo. Euphratis (20. 21)
 Aristocrito. Metrodoro. Cleo- Ciliciae et iunctarum gen-
 15 bulo. Posidonio. tium (22)

40 Isauricae, Omanadum (23)

Pisidiae (24)

Lycaoniae (25)

Pamphyliae (26)

Tauri montis (27)

45 Lyciae (28)

Cariae (29)

Ioniae (31)

Aeolidis (32)

Troadis et iunctarum gen-

50 tium (33)

L. V CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida, por-
 tus, montes, flumina, mensu-
 rae, populi qui sunt aut fuerunt

20 Mauretianarum (1)

Numidiae (2)

Africae (3)

Syrtium (4)

Cyrenaicae (5. 6)

1 eforo R^a. epof- a. ephof- R 4 timaeo (-aco a) ll. D.
 eumacho v. -cho timaeo T(?) H. cfr. ind. VI 5 myrsilo H. -sylo
 A. mursilo R². -scio R¹a. -seio R^a. musseio F^a d T. musico v
 8 molete R^a. -laetae F^a 9 aglaosthene Scum Reinesio. aglo-
 d H. ego- A. eclo- R^a. aecllo- F^a. aedo- Tv. aclostene a. glo- R
 19 aut qui D 20 mauretianarum F^{a1} R S. maurit- rv(D)
 25 insule a 28 chorae om. d T v a. D. cfr. VI 212. XIII 42
 31 syriae et (del. v) idumaeae d T v a. D | palestinus E. -ne R^a.
 -nae F^a H 38 et om. F^{a1} a | adiunctarum A(?) S J. -tae rv
 gentium A S. -tes rv 40 omanadum ll. D. homan- v. homon- C
 49 troades F^a a | iunctae R^a. iniu- F^a R^a. adiu- d T v. -tarum
 S | gentium A S. -tes r H

insularum ante Asiam CCXII

(34—39). in iis

Cypri (35)

Rhodi, Coi (36)

5 Sami (37)

Chii (38)

Lesbi (39)

Hellespontus, Mysia (40)

Phrygia (41)

10 Galatia et iunctae gentes (42)

Bithynia (43)

Summa: oppida et gentes...

Summa: flumina clara ...

Summa: montium clari ...

15 Summa: insulae CXVIII

Summa: quae interciderere oppida aut gentes ...

Summa: res et historiae et observationes ...

20 EX AVCTORIBVS

Agrippa. Suetonio Paulino.

M. Varrone. Varrone Atacino.

Cornelio Nepote. Hygino. L. 50

Vetere. Mela. Domitio Corbu-

25 lone. Licinio Muciano. Claudio

Caesare. Arruntio. Livio filio.

Seboso. actis triumphorum.

EXTERNIS

Iuba rege. Hecataeo. Hellanico.

30 Damaste. Dicaearcho. Baetone.

Timosthene. Philonide. Xena-

gora. Astynomo. Staphylo.

Dionysio. Aristotele. Aristocrito.

Ephoro. Eratosthene.

35 Hipparcho. Panaetio. Sera-

pione Antiocheno. Callimacho.

Agathocle. Polybio. Timaeo

mathematico. Herodoto. Myr-

silo. Alexandro polyhistore.

40 Metrodoro. Posidonio qui

περίπλουv aut περιήγησιν.

Sotade. Pyrrandro. Aristarcho

Sicyonio. Eudoxo. Antigene.

Callicrate. Xenophonte Lamp-

45 saceno. Diodoro Syracusano.

Hannone. Himilcone. Nym-

phodoro. Calliphane. Artemi-

doro. Megasthene. Isidoro.

Cleobulo. Aristocreonte.

L. VI CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida,

portus, montes, flumina, men-

surae, populi qui sunt aut

fuerunt

1 insulae *va. H* | CCII *D* (*UZp. 26*). CCXII *U. H. om. v*4 Rhodi Coi *D*. rodi co. rhodi **R**. chodi coi rodi **A**. chodii (*co-R^a*) choi rhodi (*ro- a*) *F^aR^aa*. similia *r*. Rhodi *H*. -dus *v*10 iniunctae **RT**. adiu- *d*(?) *H. om. v* 15 CXVIII *U. v* (*S*). CXVII*d T Brot*. CCCXVIII *coni. H*. CCVIII *coni. D* (*UZp. 27*) 18 res (*om. et*) **RT va. S** (*ut fere semper*) 30 bethone **a**. bione *T va. H*33 Dionysio *errore pos. post* Aristotele *C, post* Aristocrito *S*38 missilo **F^a**. -ssolo **a** 41 perihegesis **F^aa** 42 pyrrandro **R²**. pyra- **AF^aR¹d**. -runchro *e*. periandro *Tv*. pindaro **aD** 53 aut qui **F^aR^aaD**

Ponti, Mariandynorum (1)	situs ab oceano Eoo. Seres
Paphlagonum (2)	(20)
Cappadocum (3. 8)	Indi (21—23)
Themiscyrena regio et in ea 30	Ganges (22)
5 gentes. Heniochi (4)	Indus (23)
regio Colica et gentes. Achae-	Taprobane (24)
orum gentes. ceterae eodem	Ariani et iunctae gentes (25)
tractu gentes (5)	navigaciones in Indiam (26)
Bosporus Cimmerius (6)	35 Carmania (27)
10 Maeotis. gentes circa Mae-	sinus Persicus (28)
otim (7)	Parthorum regna (29)
Armenia minor, Armenia	Mesopotamia (30. 31)
maior (9)	Tigris (31)
Cyrus fluvius, Araxes fluvius 40	Arabia (32)
15 (10)	sinus maris Rubri (33)
Albania, Hiberia (11) et iunc-	Trogodytice (34)
tae portae Caucasiae (12)	Aethiopia (35)
insulae in Ponto (13)	insulae Aethiopici maris (36)
gentes a Scythico oceano (14) 45	de insulis Fortunatis (37)
20 Caspium et Hyrcanium mare	terrae per mensuras con-
(15)	paratae (38)
Adiabene (16)	digestio terrarum in paralle-
Media, portae Caspiae (17)	los et umbras pares (39)
gentes circa Hyrcanium mare 50	Summa: oppida MCXCV
25 (18)	Summa: gentes DLXXVI
Scytharum gentes (19)	Summa: flumina clara CXV

1 mariandinos F^aR^aa 4 themiscyrae B. -scidena F^aR^aEa.
 -stide v 5 post gentes add. Colchi Phasis Ecriticere regio et
 in ea gentes R² in marg. cfr. VI 12—14 6 colica REH.
 chol-a. colchica R^adTv. cholch-DF^a gentes, ceterae ll. D. cet- S.
 et cet- H(J) 10 gens a. et gentes REd(?)H 16 albania
 om. R¹a | heberia F^a | et om. R¹ 17 iunctae gentes. portae
 R²E dT(?)H. portae v 20 Hyrcanium H. -nium (-ntum a)
 oceanum F^aR^a. -num et oceanum dT 27 ad Seres add. cene-
 sabis R¹a. Genesabes F^a. gentes ab iis (habes R^a)R²R^a
 33 Ariani—gentes om. H. ante Tapobrane pos. v 50 sqq. de
 numeris cfr. D(UZp. 28) | MCCXVT. CCCXIV R. CXCV Ea v a. H
 51 DLXVI v a. H 52 XCV T. CXC v. CLXXX Bas. (errore)

Summa: montes clari XXXVIII

Summa: insulae CVIII

Summa: quae interciderere op-
pida aut gentes XCV

5 Summa: res et historiae et ob-
servationes MMCCXIII.

EX AVCTORIBVS

M. Agrippa. M. Varrone. Var-
rone Atacino. Cornelio Ne-
10 pote. Hygino. L. Vetere. Mela
Pomponio. Domitio Corbu-
lone. Licinio Muciano. Claudio
Caesare. Arruntio. Seboso.
Fabricio Tusco. T. Livio
15 filio. Seneca. Nigidio.

EXTERNIS

Iuba rege. Hecataeo. Hella-
nico. Damaste. Eudoxo. Dicae-
archo. Baetone. Timosthene.
20 Patrocle. Demodamante. Cli-
tarcho. Eratosthene. Alexan-
dro Magno. Ephoro. Hip-
parcho. Panaetio. Callimacho.
Artemidoro. Apollodoro. Aga-
thocle. Polybio. Timaeo Sicu-
25 lo. Alexandro polyhistore. Isi-
doro. Amometo. Metrodoro.
Posidonio. Onesicrito. Near-

cho. Megasthene. Diogneto.

30 Aristocreonte. Bione. Dalione.

Simonide minore. Basile.

Xenophonte Lampsaceno.

L. VII CONTINENTVR

gentium mirabiles figurae (2)

35 prodigiosi partus (3)

de homine generando. pari-
endi tempora per inlustria
exempla a mensibus VII ad
XIII (4)

40 signa sexus in gravidis per-
tinentia ante partum (5)

monstruosi partus (6)

excisi utero (7)

qui sint vopisci (8)

45 de conceptu hominum. de
generatione hominum (9)

similitudinum exempla (10)
numerosissimae subolis ex-
empla (11)

50 ad quos annos generatio (12)
mensum in feminis mira-
cula (13)

quae ratio generandi (14)
historica circa dentes. his-
torica circa infantes (15)

3 interiere a 4 gentes (om.num.)a 5 hystorie. CV a |
et om. Ra 6 II. milia CCXLIII R¹. -XIII d 15 F. (i.e. filio)
DF^ad D cum U. om. vv 22 Ephodoro Ea 25 timaeo (Vmaeo
Ea) ll. D. Vinaco v. Eumacho B. -cho, Timaeo H. cfr. ind. IV
30 daltone F^a. daldone Ea. dial- va. H 34 naturę a
37 temporum R | per inlustria ll. v(D). perillu- H 38 VI
F^a 2a 39 duodecim a 45 hominum om. d T va. S. -inis R
47. 48. 50 ordinavit H. 50. 48. 47 colloc. ll 50 annos
om. R¹. animos F^a R^a a 51 mensium a d T H

- magnitudinum exempla (16) 30 pictura, sculptura aeraria,
 praeproperi infantes 17 marmoraria, eboraria, cae-
 insignia corporum (18) latura (39)
 vires eximiae 19 pretia hominum insignia (40)
 5 velocitas praecipua (20) de felicitate summa (41)
 visus eximii (21) 35 raritas continuationis in fa-
 auditus miraculum (22) miliis (42)
 patientia corporis (23) varietatis exempla mirabilia.
 memoria (24) bis proscriptus (43)
 10 vigor animi (25) honorum exempla mirabilia
 clementia, animi magnitudo 40 (44)
 (26) decem res in uno felicissi-
 rerum gestarum claritas sum- mae (45)
 ma (27) divi Augusti adversa (46)
 15 tres summae virtutes in eo- quos di felicissimos iudica-
 dem, innocentia summa (28) 45 verint (47)
 fortitudo summa 29 quem viventem ut deum coli
 ingenia praecipua (30) iusserint. fulgur mirabile (48)
 qui sapientissimi (31) de spatiis vitae longissimis
 20 praecepta vitae utilissima (32) (49)
 de divinatione (33) 50 de varietate nascendi (50)
 vir optimus iudicatus (34) in morbis exempla varia (51)
 matronae pudicissimae (35) de morte (52)
 summae pietatis exempla qui elati revixerint (53)
 25 (36) subitae mortis exempla (54)
 artibus excellentes (37—39) 55 de sepultura (55)
 astrologia, [grammatica], de manibus, de anima (56)
 medicina (37) quae quis in vita invenerit (57)
 geometria, architectura (38) in quibus rebus primi gen-

1 magnitudinum — 2 infantes *om.* F^aa 6 eximius *D. de*
uisis plur. num. cfr. XXXVII 101. XI 142 7 auditus —
 8 corporis *om.* R¹a 27 grammatica R^a *ead. m. in marg. v. om. r.*
uncis inclusit D. cfr. VII 123 29 geometrica R¹Ea 30 ae-
raria del. J. sed cfr. VII 125 extr. 31 marmoraria R¹R^a. -orea
 F^aa | eboraria a 35 continuitatis a. -nuatis F^a 37 uarietas
 F^aRa. -tates E 41 felicissimo E 44 difficillimos E
 53 elati *v. clari ll*

tium consensus. de antiquis
litteris (58)

quando primum tonsores (59)

quando primum horologia (60)

5 Summa: res et historiae et 30
observationes DCCXLVII.

EX AVCTORIBVS

Verrio Flacco. Gnaeo Gellio.

Licinio Muciano. Masurio Sa-

10 bino. Agrippina Claudii. M. 35

Cicerone. Asinio Pollione.

M. Varrone. Messala Rufo.

Nepote Cornelio. Vergilio. T.

Livio. Cordo. Melisso. Seboso.

15 Cornelio Celso. Maximo Va- 40

lerio. Trogo. Nigidio Figulo.

Pomponio Attico. Pediano

Asconio. Fabiano. Catone cen-

sorio. actis. Fabio Vestale.

20 EXTERNIS

Herodoto. Aristea. Baetone. 45

Isigono. Cratete. Agathar-

chide. Calliphane. Aristotele.

Nymphodoro. Apollonide.

25 Phylarcho. Damone. Mega-

sthene. Ctesia. Taurone.

Eudoxo. Onesicrito. Clitarcho.

Duride. Artemidoro. Hippo-

crate medico. Asclepiade me-

dico. Hesiodo. Anacreonte.

Theopompo. Hellanico. Da-

maste. Ephoro. Epigene.

Beroso. Petosiri. Nechepso.

Alexandro polyhistore. Xeno-

phonte. Callimacho. Demo-

crito. Diyllo historico. Stra-

tone qui contra Ephori

εὐρήματα scripsit. Heraclide

Pontico. Asclepiade qui

τραγωδούμενα. Philoste-

phano. Hegesia. Archemacho.

Thucydide. Mnesigitone. Xe-

nagora. Metrodoro Scepsio.

Anticlides. Critodemo.

L. VIII CONTINENTVR

de elephantis (1—11)

de sensu eorum (1)

quando primum iuncti (2)

de docilitate eorum (3)

8 galleo F^a. albino a 11 pollione om. a 12 M. uarone
a. om. R¹ Ed T v a. S | post Messala comma del. Brunn p. 13

13 T. D d D. th. F^a. om. rv 14 Leuio D. lae- F^a 15 Maximo

Valerio, Trogo om. F^a 16 post Trogo iteraverunt Cornelio
celso RR^aE (item a, qui tamen 13 Vergilio — 15 Cornelio om.)

17 Pompeio a 18 ascanio F^aREa fabiano om. R¹. fabino

E v a. H 25 philarco F^aRR^aEa. -rgo R 32 hepho . . E.

heporo F^aR^a. hepp- a. defodoro R 33 nechepso S. nece- ll. B.

neoce- v. cfr. ind. II 36 diyllo historico H. diyllo (duilio v)

polystero (vel -stero. -histore v) historico ll. v 38 theoremata

v a. H | scripsit om. a 40 tragodomenas F^aR^aa 41 Arche-

macho Brunn l. l. coll. VII 207. archim- ll. v a. D

	mirabilia in factis eorum (4)	25	quis primus leontomachiam
	de natura ferarum ad peri-		Romae, quis plurimos in
	cula sua intellegenda (5)		ea leones donaverit (20)
	quando primum in Italia visi		quis primus Romanorum
5	elephanti (6)		iunxerit. mirabilia in leo-
	pugnae eorum (7)	30	num factis (21)
	quibus modis capiantur (8)		a dracone agnitus et serva-
	quibus domentur (9)		tus (22)
	de partu eorum et reliqua		de pantheris (23. 24)
10	natura (10)		senatusconsultum et leges
	ubi nascantur. discordia	35	de Africanis. quis primus
	eorum et draconum (11)		Romae Africanas et quando;
	de sollertia animalium (12)		quis plurimas (24)
	de draconibus (13)		de tigribus. quando primum
15	mirae magnitudines serpent-		Romae visa tigris. de natura
	tium (14)	40	earum <i>fetu capto</i> (25)
	de Scythicis animalibus. de		de camelis. genera eorum
	septentrionalibus, de bisonti-		(26)
	bus, uris (15)		de camelopardali. quando
20	alce, achli, bonaso (16)		primum Romae visa (27)
	de leonibus (17—21)	45	de chama. de cephis (28)
	quomodo gignantur (17)		de rhinocerote (29)
	quae genera eorum (18)		de lynce et sphingibus. de
	quae propria naturae (19)		crocottis. de cercopithecis (30)

5 elephantēs a 7 quibus — capiantur om. R¹E 15 et
mire a | magnitudinis F^aR ad H. om. E | serpentib; a. -tes H
17 de Scythicis — septentrionalibus om. a. (*ordinem mutavit H*)
18 de om. R uisontibus F^aRR^aa 19 Veris R. De uris R^aa.
uiriis DF^a om. r H 20 De alce a | acli F^aR² (cl in ras.). aci d.
ace a | bonaso H. -ace dT. -acae R. sonace R^aa. -cae DF^a
24 propria (U) D. -iae ll. H 27 domauerit a. -rint F^a. add.
quis primus (-um F^aT) leones domauerit (-muerit R²) F^aRR^aT
28 quis — iunxerit om. dH(J). add. quis primus leones do-
muerit S 36 et quando om. dTH 38 tigribus et DF^aS
40 fetu capto ego. de catho DF^aa. de chato R^a. om. r H. de
catulis D coll. VIII 66 45 cama a. thama R^a. chao RE va. S
cephis a. thepis R^a. cepphis RE. cheppis F^a 47 et om. F^aE.
de a | spingibus F^aREa

- Aethiopiae terrestria animalia (31) de cervis (50)
 item Indiae. bestia visu inter- 30 de chamaeleonte (51)
 ficiens (32) de reliquis colorem mutanti-
 5 de basiliscis serpentibus (33) bus, tarandro, lycaone, thoe (52)
 de lupis. unde fabula versi- de hystrice (53)
 pellium (34) de ursis. de fetu eorum (54)
 serpentium genera (35) 35 de muribus Ponticis et Alpi-
 de ichneumone (36) nis (55)
 10 de crocodilo (37) irenaceis (56)
 de scinco (38) leontophono. lynces (57)
 de hippopotamio (39) meles, sciuri (58)
 quis primus ostenderit eum 40 de cocleis (59)
 Romae et crocodilum (40) de lacertis (60)
 15 medicinae ab animalibus re- canum natura (61—63)
 pertae (41) exempla eorum circa domi-
 prognostica periculorum ex 45 nos. qui proeliorum causa
 animalibus (42) canes habuerint.
 gentes ab animalibus sub- de generatione eorum (62)
 20 latae (43) contra rabiem remedia (63)
 de hyaenis (44—45) equorum natura (64—67)
 de corocottis. de mantichoris 50 de ingeniis equorum. mira-
 (45) bilia quadrigarum.
 de onagris (46) generatio equorum (66)
 25 de aquaticis et iisdem ter- vento concipientes (67)
 restribus (47—49) de asinis. generatio in his
 de fibris, de lutris. de vitulo 55 (68)
 marino, de stellionibus mularum natura et reliquo-
 rum iumentorum (69)

1 aethiopiae F^aREa. indiae rH 3 indiae F^aREa. aethio-
 pia rH 6 uersipelliū D cum U. -elio E. -ellio r. -llis TH
 12 hippopotamio (hypp- F^a)DF^aD. -mo RE d(?)v. yppo-
 tamio a 25 de castoreo. de aquaticis dTva. D 27 De
 uitulo marino. De fibris (fri- F^a). De litris (lut- a)F^aRa
 30 cameleone R 32 tarando aTva. J 35 de muribus —
 Alpinis om. R 37 hirenaceis R. eren- R^a. feren- a. fraen- F^a.
 erinatiis E. -aceis va. J 38 leontophona a d. -thopona F^aRE
 42 naturae F^aRR^aa H 48 equarum F^aR²R^aa. eorum S
 51 equarum a 56 iumentorum. generatio in his dTS

- de bubus (70. 71)
generatio eorum.
Apis in Aegypto (71)
pecorum natura (72—75)
5 generatio eorum. genera lanae et colorum (73)
genera vestium (74)
caprarum natura et generatio (76)
10 suum item (77)
de feris subus.
quis primus vivaria bestiarum instituerit (78)
de simiis (80)
15 de leporum generibus (81)
de semiferis animalibus (82)
quae quibus locis animalia non sint (83)
ubi et quae advenis tantum noceant. ubi et quae indigenis tantum (84)
Summa: res et historiae et observationes DCCLXXXVII.

EX AVCTORIBVS

- 25 Muciano. Procilio. Verrio
Flacco. L. Pisone. Cornelio
Valeriano. Catone censorio. 55
Fenestella. Trogo. actis. Colu-

mella. Vergilio. Varrone.
30 Lucilio. Metello Scipione.
Cornelio Celso. Nigidio.
Trebio Nigro. Pomponio Mela.
Mamilio Sura.

EXTERNIS

- 35 Iuba rege. Polybio. Herodoto.
Antipatro. Aristotele. Deme-
trio physico. Democrito. Theo-
phrasto. Euanthe. Scopa qui
Ὀλυμπιονίκας. Hierone rege.
40 Attalo rege. Philometore rege.
Ctesia. Duride. Philisto.
Archyta. Phylarcho. Amphi-
locho Athenaeo. Anaxipoli
Thasio. Apollodoro Lemnio.
45 Aristophane Milesio. Antigono
Cymaeo. Agathocle Chio.
Apollonio Pergameno. Ari-
standro Athenaeo. Bacchio
Milesio. Bione Solense. Chae-
50 rea Athenaeo. Diodoro
Prieneo. Dione Colophonio.
Epigene Rhodio. Euagone
Thasio. Euphronio Athenaeo.
Hegesia Maroneo. Menandris
Prieneo et Heracleote. Mene-
crate poeta. Androtione qui

2 earum a 10 generatio suum a suum item post 6 colorum
pon. E 14 de simiis — generibus om. R 16 de — animali-
bus ante de simiis pon. E d v a. D 23 DCCLXXXVIII R v a. H
30 lucio R T v a. H 38 scopa D e con. J. cfr. VIII 82.
apoca ll. -cha v. Agriopa G 39 olympionicas G. -ces F^a R^a a.
-ce E. -ce R. -ca v. -ca scripsit d T 40 Attalo rege om. F^a a T.
rege om. S | Philometro T. -tre F^a | rege om. J. item v a. Brot.
cfr. Brunn p. 15 51 prieneo (pyrre- a) ll. v. -naeo L 54 me-
nandri E. -dro d T v a. G. cfr. ind. XI 55 prienaes F^a L

- de agricultura scripsit. Aeschrione qui item. Lysimacho qui item. Dionysio 25 qui Magonem transtulit. Dio-
 5 phane qui ex Dionysio epitomas fecit. Archelao rege. Nicandro.
- L. IX CONTINENTVR
- aquatilium naturae.
 16 quare maxima in mari animalia (1)
 Indici maris beluae (2)
 quae in quoque oceano maximae (3)
 15 de Tritonum et Nereidum figuris. de elephantorum mari-
 norum figuris (4)
 de balænis, de orcis (5)
 an spirent pisces, an dor-
 20 miant (6)
 de delphinis (7—10)
 quos amaverint (8)
- quibus in locis societate cum hominibus piscentur (9)
 alia circa eos mira (10)
 de thyrisionibus (11)
 de testudinibus (12. 13)
 quae genera aquatiliū testudinum et quo modo ca-
 30 piantur (12)
 quis primus testudinem secare instituerit (13)
 digestio aquatiliū per species (14)
 35 de vitulis marinis sive phocis. quae pilo careant et quo modo pariant (15)
 quot genera piscium (16)
 qui maximi pisces (17)
 cordylae, pelamydes, thynni. membratim ex his salsura. apolecti, cybia (18)
 amiae, scombri (19)
 qui non sint pisces in Ponto.
 45 qui intrent, qui alia redeant (20)

2 Lysimacho qui item F^aR²dTH. om. r v 5 epitomas ego. -ma RR^av. -ona E. -ictoma F^a. -istema a. -itomen B. de r non constat. cfr. Wölfflini arch. XIII p. 97 8 continentur REv. om. a. -etur rH 9 naturae R²v. -ra rH. cfr. ind. X. XII. XV. XVI al. 13 in oceano quoque a. et quo oceano R | maxima Ea 16 marinorumq. a. et arietum marinorum R²
 18 ballenis ll 25 quae alia ES 26 thyrisionibus D (UZ p. 73 n. 1). thriys- R. tryss- E. thyres- F^aR^a. tyres- d. om. a. turs- Tv. cfr. XXXII 145 28 aquatilibus testudinibus E 31 quis — instituerit om. a (item in seqq. complura lemmata solus om.) 1 primum F^aR^aE 33 digestio zH. -tium R²Ea. -tum R¹. -tium DF^adT. om. v. cfr. de mendo ind. X (13) 35 de vitulis — phocis om. a d 40 cordulae F^aR. -le et a 41 salsura, melandrya dTH. 45 alias dTH | redeunt a

quare pisces extra aquam	25 digestio piscium in figuras
exiliant. gladius piscis (21)	corporum. rhomborum et pas-
esse auguria ex piscibus (22)	serum differentia. de longis
in quo genere piscium mares	piscibus (36)
5 non sint (23)	de piscium pinnis et natandi
qui calculum in capite ha-	30 ratione (37)
beant. qui lateant hieme. qui	anguillae (38)
hieme non capiantur nisi	murenæ (39)
statis diebus (24)	planorum piscium genera (40)
10 qui aestate lateant. qui side-	echeneis. effectus eius (41)
rentur pisces (25)	35 qui pisces colorem mutant (42)
de mugile (26)	de hirundine. de pisce qui
de acipensere (27)	noctibus lucet. de cornuta.
de lupo, de asello (28)	de dracone marino (43)
15 de scaro, de mustela (29)	de piscibus sanguine caren-
mullorum genera. sargus (30)	40 tibus. qui pisces molles
mirabilia piscium pretia (31)	appellentur (44)
non ubique eadem genera	de saepia. de lolligine. de
placere cenitari (32)	pectunculis. qui volent extra
0 de branchis. de squamis (33)	aquam (45)
vocales et sine branchis pis-	45 de polypis (46—48)
ces (34)	de navigatore polypo (47)
qui in terram exeant. tempora	de navigatore nauplio (49)
capturae (35)	crusta intecti (50—52)

2 claudius RE 3 et (pro ex) R² 6 habent F^aa
 9 aestatis RE. statutis T. his tantis F^a. -tum ad 17 pretia
 R²dTH. genera r 19 cenitari ego. cemiati E. -aci R. gemiati
 F^a. -aci DR^aa. om.dTH(J¹). coracini S. generatim D (cum sqq.
 iungens). geminatis J² 26 corporum ll.v. -ris d(?) H | rhom-
 borum — differentia post 33 genera pon. RE pal. Chat. rumborum
 F^a. -porum a 27 de longis piscibus post 30 ratione pon. RE
 pal. Chat. 29 pennis F^aEa 33 genera. Item. a 34 echeneis H.
 echin'is a. -ineus T. -nis F^aRd pal. Chat. ex binis E | effectus
 eius R² in marg. J². et feltu aerius R¹. et fatu (feltu E) ecarius
 DF^adE. 'et fetu eerinus a. ET RE... R... pal. Chat. om. T. effectus-
 que eius (U) D. et ueneficia eius H 35 mutant colorem pal.
 Chat. 37 cornuta ego. -to ll. H. om. v. cfr. IX 82 et XXXII 145
 40 pisces DF^aa D. -cium r(?) H 43 uolitent R² | qui —
 aquam post 42 saepia pon. dTS, post 35 mutant H. om. v

- de locustis (50) Tyrio, de hysgino, de cocco
 cancrorum genera. de pino- (65)
 tere. de echinis. de coc- 30 de pina et pinotere (66)
 leis. de pectinibus (51) de sensu aquatiliū. torpedo,
 5 concharum genera (52) pastinaca, scolopendrae, gla-
 quanta luxuriae materia mari nis. de ariete pisce (67)
 sit (53) de iis quae tertiam naturam
 de margaritis (54—59) 35 habent animalium et fruticum.
 quomodo nascantur et ubi de urticis (68)
 10 (54) de spongeis. quae genera
 quomodo inveniuntur (55) earum et ubi nascantur.
 quae genera unionum (56) animal esse eas (69)
 quae observanda in iis. quae 40 de caniculis (70)
 natura eorum (57) de iis quae silicea testa clu-
 15 exempla circa eos (58) duntur. quae sine sensu ullo
 quando primum in usum in mari. de reliquis sordium
 venerint Romae (59) animalibus (71)
 muricum natura (60—65) 45 de venenatis marinis (72)
 de purpuris (60) de morbis piscium (73)
 20 quae nationes purpurae (61) de generatione eorum (74—77)
 quomodo ex his lauae tin- mira generationum (74)
 quantur (62) qui intra se et ova pariant
 quando purpurae usus Ro- 50 et animal (75)
 mae, quando lati clavi et quorum in partu rumpatur
 25 praetextae (63) venter, dein coeat (76)
 de conchyliatis vestibus (64) qui volvas habeant. qui
 de amethysto tinguendo, de ipsi se ineant (77)

2 de pinotere — 5 genera *om.* R¹E | pinothera F^aR²a d T.
 -re H 6 luxuria (-iae R²) materiae R. materia luxuriae a |
 maris R^a. in mari TH 9 nascuntur E 11 inueniantur v.
 -iuntur ll 16 usu F^aRE 17 uenerunt RE 20 quae
 nationes purpurae H. *om.* a. post 25 uestibus *pon. r* 21 ex
 his ll. H. *an* suco ex iis? 28 hysgino H. hyschyno R². esch- T.
 sch- R¹d. scyno F^aE. scino a 30 pina J. pinna ll. v | pino-
 there (-oshere F^a) F^aR^a. pinno- va. H(S) 34 qui Ea
 37 spongiis Ea va. S 41 eis E. his r H qui a siliceam testam
 cludantur RE 48 mira generationum *om.* d H 51 — 54 *om.*
 a 51 quomodo F^a 53 qui ipsi se ineant *om.* E

quae longissima vita piscium
(78)

quis primus vivaria piscium
instituerit. de ostreis (79)

5 quis murenarum vivaria in-
stituerit. insignia piscinarum
(81)

quis primus coctearum vivaria
instituerit (82)

10 pisces terreni (83)

de muribus in Nilo (84)

quo modo capiantur anthiae
pisces (85)

de stellis marinis (86)

15 de dactylorum miraculis (87)

de inimicitiiis inter se aqua-
tilium et amicitiiis (88)

Summa: res et historiae et
observationes DCL.

20 EX AVCTORIBVS

Turrano Gracile. Trogo.
Maecenate. Alfio Flavio. Cor-
nelio Nepote. Laberio mimo-
grapho. Fabiano. Fenestella.

25 Muciano. Aelio Stilone. Se-
boso. Melisso. Seneca. Cice-

rone. Macro Aemilio. Messala
Corvino. Trebio Nigro. Nigidio.

EXTERNIS

30 Aristotele. Archelao rege.
Callimacho. Democrito. Theo-
phrasto. Thrasylo. Hegesi-
demo. Sudine. Alexandro
polyhistore.

35 L. X CONTINENTVR

volucrum naturae.

de struthocamelo (1)

phoenice (2)

aquilarum genera (3)

40 natura earum (4)

quando legionum signa esse
coeperint (5)

de aquila quae in rogum
virginis se misit (6)

45 vultur (7)

avis sanqualis. inmusulus (8)

accipitres (9—11)

buteo (9)

in quibus locis societate acci-

pitres et homines aucupen-
tur (10)

1 qui F^aRa

3 quis — instituerit *om.* a | qui primum F^a

5 quis murenarum — instituerit *om.* R¹R^a | insignia pisci-
narum *om.* REH 18 et 19 *om.* a 19 DC F^adT 22 flauio
adB(H) 25 seboso D. seuoso a. F. seuo- E. p. sebo- R.

Fyauoro D. Eya- F^a. statio seboso dT(?) r. *cfr. ind. II. III. V*

28 Treuonio nigro F^a 33 Sudine R²D. *cfr. Brunn p. 16.* -dino
(-dyno R¹) r. Cudino v. Cydnio B. Cythnio G 37 strutio.

Camelo a. structo- F^a. -thiocamelo H 38 de phoenice Tva. D.

et Ponice a 45 de uulture aTH. uulture F^aRd. *an* uultures?

46 sangualis R. -guinalis F^aR^aa. (sanqualis annis H)

- quae avis sola a suo genere
interimatur. quae avis sin-
gula ova pariat (11)
milui (12)
5 digestio avium per genera (13)
de inauspicatis avibus. cor-
nices quibus mensibus non
sint inauspicatae (14)
de corvis (15) *
10 de bubone (16)
aves quarum vita aut notitia
intercidit (17)
quae a cauda nascentur (18)
de noctuis (19)
15 de pico Martio (20)
de iis quae uncos ungues
habent (21)
de iis quae digitos habent
(22—25)
20 de pavonibus (22)
quis primus pavonem cibi
causa occiderit. quis farcire
instituerit (23)
de gallinaceis (24)
25 quo modo castrentur. de gal-
linaceo locuto (25)
de ansere (26)
quis primus iecur anserinum
instituerit (27)
30 de Commageno (28)
chenalopoces, chenerotes, te-
traones, otides (29)
grues (30)
de ciconiis (31)
35 de palmipede reliquo genere
(32. 33)
de oloribus (33)
de avibus peregrinis quae
veniunt
40 coturnices, glottides, cychra-
mus, otus (33)
de avibus nostris quae disce-
dunt, et quo abeant
hirundines, turdi, merulae,
45 sturni (34)
de avibus quae plumas amit-
tunt in occultatione
turtur, palumbis (35)
quae avium perennes, quae
50 semestres, quae trimestres.
garguli, upupae (36)
Memnonides (37)

5 Digestiū a. degesto F^a 1 6 de inauspicatis auibus ll. S(D).
om. dTH(J) | cornices. inauspicatae aues dTH(J) | dist. D
11 de auibus R¹ E S 13 quae — nascentur om. R | a om. E |
nascentur F^a R^a a 16 quae E S. qui rH 18 lemma om. a d
TH | qui R 21 primus Ev(D). -um rH. cfr. X 45
22 quis — instituerit om. a | quis primus R 28 primus v. -um
ll. H | iocur E S | anā a. an augere? cfr. X 52 29 instituerit S.
-uit ll. H. comederit v 31 Thenerotes F^a | tetraiones (The- F^a)
R¹ a. -atones E 35 lemma om. v. a. D. ante 27 de ansere pon.
dTS 38 quae veniunt om. a 42 de — abeant om. E. de
— 47 occultatione om. a | descendunt F^a 43 habeant F^a
48 de turture a | palumbis ll. S. -bes dH. -bus T. add. sturno-
rum et hirundinum uolatus d(?) H 51 garguli F^a R d. -le a

- Meleagrides** (38) apodes sive cypseli (55)
Seleucides (39) de pastu avium. caprimulgi,
ibis (40) 30 platea (56)
 quae quibus locis aves non de ingeniis avium.
 5 sint (41) carduelis, taurus, anthus (57)
 quae mutant colorem et vo- de avibus quae locuntur (58
 cem (42—45) —60)
 de oscinum genere (42) 35 psittaci (58)
 de lusciniis (43) picae glandares (59)
 10 de melancoryphis. propter corvum loquentem
 erithaci, phoenicuri (44) seditio populi Romani (60)
 oenanthe, chlorio (45) Diomediae (61)
 tempus avium geniturae (46) 40 quae animalia nihil discant (62)
 halcyones. dies earum na- de potu avium. de porphy-
 15 vigabiles (47) rione (63)
 de reliquo aquaticarum ge- himantopodes (64)
 nere (48) de pastu avium (65. 66)
 sollertia avium in nidis (49 45 onocrotali (66)
 —51) de peregrinis avibus.
 20 hirundinum opera mira. ri- Phalerides, Phasianae, Numi-
 pariae (49) dicae (67. 68)
 acanthyllis (50) phoenicopteri, attagenae,
 merops. de perdicibus (51) 50 phalacrocoraces, pyrrhoco-
 de columbis. opera earum races, lagopodes (68)
 25 mirabilia et pretia (52. 53. 54) de novis avibus.
 differentiae volatus avium et bibiones (69)
 incessus (54) de fabulosis avibus (70)

6 — 8 de oscinum generibus (-re T J) et quae mutant —
 uocem d T H J 10. 11 *dist. ego.* 11 erithacis H(S). *cfr.*
X 86. -tachis Brot. eraitaci R^a. -tachi r. siceritacis d. siceteri- T |
 phoenicuri (fen- a) R E a. -ris r H 12 oenante R T. -ate E.
 denate F^a. om. a | Chlorie a 14 Altiones F^a 22 acanthyllis
 H(S) coll. X 96. -thillis Brot. agathyllis d T. -ylis R E. -illis F^a.
 -ilis a 23 de perdicibus — 32 anthus om. a 25 mira R
 26 auium om. d T H (J) 28 cypseli T H. egy- F^a. aegy- R E d
 32 carduelus R 35 Sittacy F^a | pice glandares. De perdi-
 cibus a 39 Diomediae ll. J. -deae H 40 discunt F^a R
 43 himantopodes R² v(S). om. a. hemat- d T. haemat- H. hima-
 topedes r 53 bubones R E. om. a. uipiones S. *cfr.* X 135

- qui gallinas farcire institu-
erint, quique hoc primi *con-*
sules vetuerint (71)
quis primus aviaria institu-
erit. 30
de Aesopi patina (72)
generatio avium (73—80)
quae praeter aves ova gigan-
tant (73)
10 ovorum genera et naturae (74) 35
vitia et remedia incuban-
tium (75)
Augustae ex ovis augurium
(76)
15 quales gallinae optimae (77) 40
morbi earum et remedia (78)
ardeolarum genera (79)
quae sint ova urina, quae
cynosura, quae hypenemia.
20 quo modo optime serven- 45
tur ova (80)
quae volucrum sola animalia
pariat et lacte nutriat (81)
quae terrestrium ova pariant.
25 serpentium generatio (82) 50

- terrestrium omnium gene-
ratio (83—87)
quae sit animalium in uteris
positio (84)
quorum animalium origo ad-
huc incerta sit (85)
de salamandris (86)
quae nascentur ex non geni-
tis. quae nata nihil gignant.
35 in quibus neuter sexus sit (87)
de sensibus animalium (88—90)
tactus omnibus esse. item
gustatus. quibus visus prae-
cipuus, quibus odoratus, qui-
bus auditus. de talpis. an
ostreis auditus (88)
qui ex piscibus clarissime
audiant (89)
qui ex piscibus maxime
odorentur (90)
diversitas animalium in pastu
(91—93)
quae venenis vivant, (92)
quae terra. quae fame aut
siti non intereant (93)

1 qui *ll. J²*. quis *v* | instituerint *J² coll. X 139*. -uerit *d T r*.
-uit *ll* 2 que hoc *om. R E S* | consules (*U*) *D*. censores *ll. v*.
uncis inclusit J² 3 uetuer *R a*. -runt *r* 4 qui *E* instituit *F^a*
17 ardiolarum genera *E*. post 19 hypenemia *pon. r* 18 sint
oua urina quae *om. E*. ur- quae *om. S* 19 quinosura *F^a R E*.
quino- a. *om. d T* 21 oua *om. R E* 25 genera *d T H*
28 sint *R d T* 29 posito *F^a*. -ta *R² e corr.* porrecta *d T*
33 nascentur *d T H*. -scentur *F^a R a*. -scentur *E* 34 gignat *F^a*
35 in — sit *om. a* 37 tactus — auditus *om. a* | tactus
(-tuus *D*. -tum *Brot.*) — gustatus (-tuus *D*. -tum *R Brot.*) *ll. Brot.*
(*D*). quibus tactus praecipuus, quibus gustatus *d T J. om. H*
38 praecipuus *om. d T J* 40. 41 a *nris R E* 42 qui —
audiant *om. E* | quae *R¹* (*item infra*) 48 uenenis seruant *R*.
-na (-ni *E¹*) superant *E*

de diversitate potus (94)
 quae inter se dissideant (95) 25
 amicitiam animalium esse et
 affectus animalium. exempla
 5 affectus serpentium (96)
 de somno animalium (97)
 quae somnient (98)
 Summa: res et historiae et
 observationes DCCXCIII.

EX AVCTORIBVS

Manilio. Cornelio Valeriano. ac-
 tis. Umbricio Meliore. Masurio
 Sabino. Antistio Labeone. Tro-
 go. Cremutio. M. Varrone.
 15 Macro Aemilio. Melisso. Mu-
 ciano. Nepote. Fabio Pictore.
 T. Lucretio. Cornelio Celso.
 Horatio. Deculone. Hygino. Sa-
 sernis. Nigidio. Mamilio Sura.

EXTERNIS

Homero. Phemonoe. Philemo-
 ne. Boetho qui ὀρνιθογονίαν.
 Hyla qui de auguriis. Aristo-

tele. Theophrasto. Callimacho.
 Aeschylo. Hierone rege. Phi-
 lometore rege. Archyta Ta-
 rentino. Amphilocho Athe-
 niense. Anaxipoli Thasio.
 Apollodoro Lemnio. Aristo-
 30 phane Milesio. Antigono Cy-
 maeo. Agathocle Chio. Apol-
 lonio Pergameno. Aristandro
 Athenaeo. Bacchio Milesio.
 Bione Solense. Chaerea Athe-
 35 niense. Diodoro Prieneo. Dino-
 ne Colophonio. Democrito.
 Diophane Nicaeense. Epigene
 Rhodio. Euagone Thasio.
 Euphronio Athenaeo. Iuba.
 40 Androtione qui de agricultura.
 Aeschrione qui item. Lysi-
 macho qui item. Dionysio qui
 Magonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 45 fecit. Nicandro. Onesicrito.
 Phylarcho. Hesiodo.

2 dissident **F^a** 3 amicitia **F^aRa** | esse *om.* **Ra** 9 DCCXXIII
va. H. om. d 11 manilio **Rd v.** mami- *r* 12 umbrico **RE**
 18 deculone **F^aR²TS.** *cfr. XXXV70.* Necu- *a.* desulono **R¹.** -ne *G.*
 delusone **Ev** (uel sulone *add.* **E²**). D. Eculeone *d(?) H* 19 Saser-
 nis *om. a* 22 boetho — auguriis *om. a* | boetho **F^aETv(D).**
cfr. X7. -eto **R.** betho *d.* Boeo (*P*) *H* 23 hyla **T(?)B.** illa
 (-ae *d*) *ll. v* 25 Aeschylo *om. a* (*item infra alia multa*) | Philo-
 metro rege **E. om. R** 33 Atheniense *d(?) H* 35 pirieo **E.**
 prieo **F^a** | Dinone *Brunn p. 17. 18.* Dione *ll. v. cfr. indd. XIV. XV.*
XVII. XVIII 41 Lysimacho qui item *om. Eva. H.* qui item
om. a 43 transtulit — Dionysio *om. F^aa* 44 epitomas *ego,*
-ma REv(J²). -thoma **F^aa.** -tomen *B. cfr. ind. VIII*

- L. XI CONTINENTVR
insectorum animalium
genera. subtilitas in his re-
bus naturae (1)
5 an spirent. an habeant san- 30
guinem (2)
de corpore eorum (3)
de apibus (4—23)
qui ordo in opere earum (5)
10 quid sit in eo commosis. 35
quid sit pissoceros. quid
sit propolis (6)
quid erithace sive sandaraca
sive cerinthos (7)
15 ex quibus floribus opera 40
fiant (8)
apium studio capti (9)
de fucis (11)
quae natura mellis (12)
20 quae optima mella (13) 45
quae genera mellis in sin-
gulis locis (14)
quomodo probentur. de erice
sive tetralice sive sisyro (15)
25 quomodo apes generent (16) 50
quae regum in iis ratio (17)
aliquando et laetum omen
esse examinum (18)
genera apium (19)
de morbis apium (20)
quae inimica apibus (21)
de continendis apibus (22)
de reparandis (23)
de vespis, crabronibus. quae
animalia ex alieno suum
faciant (24)
de bombyce Assyria (25—27)
de bombyliis, necydalis.
quae prima invenerit bom-
bycinam vestem (26)
de bombyce Coa. quo modo
conficiatur Coa vestis (27)
de araneis (28. 29)
qui ex iis texant. quae mate-
riae natura ad texendum (28)
generatio araneorum (29)
de scorpionibus (30)
de stellionibus (31)
de cicadis. sine ore esse
et sine exitu cibi (32)

7 de corpore eorum *om. a* 10 in eo *d T H. om. a.* in ea *r |*
comosis *a.* commusis *F^a 2.* -unis *F^a 1* 11. 12 quid sit *bis om. H.*
et (*bis*) *a |* pissoceros *T H.* di- *r (item XI 16)* 13 sandaraca *T H.*
-*che R².* sandrace (*sadr- a*) *da.* -cae *F^a.* -che *R¹ E* 14 geren-
thos *F^a d.* genihos *E.* -ios *R. om. a* 16 non fiant *d T.* ex quibus
— fiant *post* 17 capti *pon. ll* 17 studia et (*om. capti*) *a. add.*
ratio operis *d (?) r a. D. cfr. XI 20* 23 herice *E.* heredice *F^a a*
24 tetralice *S.* -adice *R E T H.* teradice *F^a d. om. a* sisyro *H.* sysiro
T. sisuro *E d.* -rro *F^a R^a.* susuro *R. om. a* 26 regum in iis *D.*
-minis *F^a R E d.* regim- *T v. om. a* 34 uespis *ll.* -pis et *d T v*
38 bombilis *R².* -bicis *R¹.* -bycis *a.* -bytis *F^a.* -bysis *E.* | *dist. J |*
necydalis *H.* -llis *d.* nycidalis *T.* Nicidalus *R.* nucyd- *E.* Nycid- *a.*
-allus *F^a R^a* 39 quis primum (*-us v*) *ad T v a. H* 46 arane-
arum *E a d H* 50 et *ll. D. om. d T H*

- de pinnis insectorum (33) quae apices habeant, quae
 de scarabaeis. lampyrides. 25 cristas (44)
 reliqua scarabaeorum generis cornuum genera. quibus mo-
 (34) bilia (45)
 5 de locustis (35) de capitibus. quibus nulla (46)
 de formicis (36) de capillo (47)
 chrysalides, asilus, papiliones 30 de ossibus capitis (48)
 (37) de cerebro (49)
 de iis animalibus quae ex ligno de auribus. quae aures non
 10 aut in ligno nascuntur (38) habeant. quae sine auribus et
 sordium hominis animalia. sine foraminibus audiant (50)
 quod animal minimum. aesta- 35 de facie. de fronte. de su-
 tis animalia (39) percilliis (51)
 animal cui cibi exitus non de oculis (52—57)
 15 sit (40) quae sine oculis animalia.
 tineae, cantharides, culices. quae singulos tantum oculos
 nivis animal (41) 40 habeant (52)
 ignium animal, pyralis sive de diversitate oculorum (53)
 pyrotocum (42) quae ratio visus. noctu
 20 hemerobion (43) videntes (54)
 animalium omnium per de natura pupillae. quae non
 singula membra naturae 45 coniveant. quibus eruti oculi
 et historiae (44—97) renascantur (55)

1 pennis **RE**¹ a v a. *H* 3 reliq. rum **M**. -iqua eorum *coni. J*² |
 generis **MF**^a **R**. -ra *rH* 7 chrysalides *H*. Chrisalides *T*. cri-
 salide d. Trysallide (Tris- **R**^a. -ally a) *ll* | asilus **MD**. om. a v.
 -lo *r* | Papilyones a. om. v. asilo (-lus *J*) papiliones post 3 generis
 pon. d *TJ* 9 is **M**. his *rH* 10 nasc. **M**. -cantur **F**^a **D**
 12 quod — animalia om. a | minimum. aestatis **M** (*coni. S*) *J*. -me
 aestatis **R**² **R**^a². -mae aetatis *r*. -mum. etiam in cera *H*
 15 est **E**(?) v a. *D* 16 tineae d *TH*. -niae (tyniē a) *ll* 18 ignium
 animal om. **ME** pyralis **R**(?) *Tva. D*. alique **M** 19 pyrotocum
 ego. -olocum **M**. pirotoc **R**^a². paratoc **F**^a **R**^a¹ d. -te a. -tio **R**¹ **E**.
 pyrato **R**² **T**. -rota *J*. -rotos *D cum B* (ad XI 119). -raustes *v*
 21 omnium om. **RE** 23 et historiae om. a 28 et quibus
 d² *TH* 32 quae — habeant (-ent **Ma**) in **E** *evanida*. om. d *TH*
 34 audiunt a 39 singulos tantum om. a oculos tantum d *TH*
 42 uisus **MF**^a **R**^a *D*. -suum **R** -sum **E** 45 coniveant **MR**² **R**^a² *H*.
 concueceant **R**^a¹. co////ant **R**¹. conluueant **E**. -luceant *r*

- de palpebris
quibus non sint, quibus ab
altera tantum parte sint (56)
quibus genae non sint (57)
5 de malis (58)
de naribus (59)
buccis, labris, mento, ma-
xillis (60)
de dentibus (61—64)
10 quae genera eorum.
quibus non utraque parte
sint, quibus cavi (61)
de serpentium dentibus. de
veneno earum.
15 cui volucris dentes (62)
mirabilia dentium (63)
aetas ruminantium ab iis (64)
de lingua
quae sine ea. de ranarum
20 sono.
de palato (65)
de tonsillis.
uva, epiglossis.
arteriae, gula (66)
25 cervix, collum, spina (67)
- guttur, fauces, stomachus
(68)
de corde (69—71)
sanguine, animo (69)
30 quibus maxima corda, qui-
bus minima, quibus bina (70)
quando in extis aspici coepta
(71)
de pulmone
35 quibus maximus, quibus mi-
nimus.
quibus nihil aliud quam pulmo
intus.
quae causa velocitatis ani-
malium (72)
de iocinere (73—76)
de capite extorum. harus-
picum circa id observationes.
quibus animalibus et in
45 quibus locis bina iocinera (73)
de felle
ubi et quibus geminum.
quibus animalium non sit.
quibus animalium aliubi
50 quam in iocinere (74)

2 et quibus dTH | quibus ab — parte sint om.a 3 parte
tantum MJ² | sint ll.D. om.dTH 7 buccis MD. De bu-
rH | De labris a | mento MD. -tis rH 14 earum MEaD.
eor-rH 17 aetas — iis om.a ruminantium ll.D. anima- d(?) H.
ueterinorum coni.J² ex XI 168 | iis R. is M. his rH 19 et
quae dTH (item 72.74.78.80.95 al.) 32 auspici R. -icia a.
42 de capite — observationes om.dTH 43 corda Ea | id
MED. /// RR^a. om.a. ea F^aS. (add. extorum E, -rum haruspi-
cum R¹ falso iterantes) | observationes om.R¹Ea 44 et in
quibus locis om.a 45 bina om.M 47 ubi et MJ². et a.
ubi (ibi F^a) et in rH 47. 48 geminum. quibus om.a
48 sint M 49 quibus — iocur (p. 37, 3) om.a | animalium
om.dTH | aliubi MJ². alibi rH

- quae vis eius (75) de natura utriusque.
 quibus crescat cum luna et quae non pinguescant (85)
 decrescat iocur. de medullis. quibus non
 haruspicum circa ea obser- 30 sint (86)
 5 vationes et prodigia mira de ossibus. de spinis.
 (76) quibus nec ossa nec spinae.
 praecordia. risus natura (77) cartilagine (87)
 de ventre. quibus nullus. de nervis. quae sine nervis
 quae sola vomant (78) 35 (88)
 10 lactes, hillae, alvus, colon. arteriae, venae (89—92)
 quare quaedam insatiabilia quae nec venas nec arterias
 animalia (79) habeant.
 de omento. de splene. de sanguine. de sudore (89)
 quibus animalium non sint 40 quorum celerrime sanguis
 15 (80) spissetur, quorum non coeat.
 de renibus quibus crassissimus, quibus
 ubi quaterni animalibus. tenuissimus, quibus nullus
 quibus nulli (81) (90)
 pectus, costae (82) 45 quibus certis temporibus
 20 vesica. quibus animalium anni nullus (91)
 non sit. an in sanguine principatus
 ilia. de membranis (83) (92)
 uterus. de locis. de volvis. de tergo (93)
 de suum volva, sumine (84) 50 de pilis et vestitu tergoris.
 25 quae adipem, quae sebum quibus os intus et pedes sub-
 habeant. tus hirti (94)

3 iocur **MJ**². iecor **F**^a. iecur *rH*. *cfr.* XI 196 7 risuus
FR^a*D*. -num **RdT**. rituus **F**^a. rictus **a** 12 animantia **E**
 14 sint **M**. sit *rH*. *cfr.* XI 204 20 animalium **MFE**. -ibus *rH*
 21 sint **MR**^a**E** 22 ilia *om.a.* illa **F**. ilia — 23 locis
om.dTH 24 sumine *om.a.* de su- **R**(?)*dTH* 25 quae
 — utriusque *om.a* | quae adipem *om.H* | sebum **MD**. seum
 (sae- **E**) *rH* 27 de natura utriusque *om.dTH* 32 spinae
 (ipi- **M**) *D*. spina (ypi- **F**) *rH* 38 habeant **FF**^a**a***dTS*. -ent
MrH 40 quorum — 47 principatus *om.a* 42 grassissi-
 mus **R**^a. grassim- **F**^a. grauissim- **FR**¹**E** 51 quibus — hirti
om.ava.D | os *D cum Moneo*. eos **FF**^a**RE**. *om.M*. pili *dT* | intus
 in os *dT* | et **MR**²**R**^a*dT*. *om.r* | hirti **MR**²**R**^a. hir/// **R**¹. hyru **FE**.
 haru **F**^a². aru **F**^a¹. *om.dT*

	de mammis		volucrum pedes (107)
	quae volucrum mammas ha-		pedes animalium a binis
	beant.	30	ad centenos.
	notabilia animalium in ube-		de pumilionibus (108)
5	ribus (95)		de genitalibus.
	de lacte (96. 97)		de hermaphroditis (109)
	quod solum animal sugat		de testibus.
	in cursu.	35	trium generum semiviri
	de colostris. de caseis. ex		(110)
10	quibus non fiant.		de caudis (111)
	de coagulo.		de vocibus animalium (112)
	genera alimenti ex lacte (96)		de agnascentibus membris
	genera caseorum (97)	40	(113)
	differentiae membro-		vitalitatis et morum notae
15	rum hominis a reliquis		ex membris hominum (114)
	animalibus (98—113)		de anima. de victu (115)
	de brachiis, de digitis (99)		quae veneno pasta ipsa non
	de simiarum similitudine	45	pereant et gustata necent (116)
	(100)		quibus de causis homo non
20	de unguibus (101)		concoquat
	de genibus et poplitibus (102)		de remediis cruditatum (117)
	in quibus membris corporis		quem ad modum corpulentia
	humani religio (103)	50	contingat
	varices (104)		quem ad modum minuatur
25	de gressu. de pedibus et		(118)
	cruribus (105)		quae gustu famem et sitim
	de ungulis (106)		sedent (119)

4 animalium **M**(d?) **H**. -lia **r** | in uberibus **om. a** 7 quod
— cursu **om. dTH** 9 ex — fiant **om. a** 10 fiant **MJ**². fiat **rv**
14 differentia **Mva. H** 15 hominis **Mv(D)**. -num **rH**
17 de brachiis. de digitis **ll.** de brachiis **T.** de digitis.
de brachiis **dH** 22 in quibus — 24 varices **om. a** | in
om. FR¹**E** 23 religio **M.** ac rel- **E.** sacrel- **F**¹**R.** sacrilegio
F²**F**^a**R**^a. sacra religio **dTH**. sit rel- **D** 30 centenos **MR**²**H.**
-esimos **r** 45 necent **RTS.** necant **EH.** nocent **F**^a**R**^a**d.** noe-
cant **F.** **om. a** 47 concoqueat **FR**¹**E.** coquat **a** 48 crudi-
tatum **FF**^a**E.** -tum **rH** 50 continguat **F**¹. non cont- **F**^a
51 quomodo **dTH** 53 sitimque (**om. et**) **dTH**

Summa: res et historiae et
observationes MMDCC.

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. Hygino. Scrofa.
5 Saserna. Celso Cornelio. Aemi-
lio Macro. Vergilio. Columella.
Iulio Aquila qui de Etrusca
disciplina scripsit. Tarquittio
qui item. Umbricio Meliore
10 qui item. Catone censorio.
Domitio Calvino. Trogo. Me-
lisso. Fabiano. Muciano. Nigi-
dio. Mamilio. Oppio.

EXTERNIS

- 15 Aristotele. Democrito. Neo-
ptolemo qui μελιτουργικά.
Aristomacho qui item. Phi-
lisco qui item. Nicandro.
Menecrate. Dionysio qui Ma- 40
20 gonem transtulit. Empedocle.
Callimacho. Attalo rege. Apol-

lodoro qui de bestiis vene-
natis. Hippocrate. Herophilo.
Erasistrato. Asclepiade. The-
25 misone. Posidonio Stoico.
Menandris Prieneo et Hera-
cleote. Euphronio Athenaeo.
Theophrasto. Hesiodo. Philo-
metore rege.

30 L. XII CONTINENTVR

arborum naturae.
honor earum (1. 2)
de peregrinis arboribus
(3—63)

35 platanus (3—5)

quando primum in Italiam
et unde (3)
natura earum (4)
miracula ex iis (5)
chamaeplatani.

quis primus viridaria ton-
dere instituerit (6)

1 Summa et sqq. om. a

2 MMDCC D. CCCDCC FE.

////CCC- RR^{a1}. ////CCCLXX R^{a2}. M.CCC.DCC. Alibi II.CCLXX
F^ad. MM.CCLXX Tv. an MCDCC? cfr. num. ind. XVI 9 me-
riore FE. -one R¹. miliori F^a. om. a v a. S 12 fabonio (fauo- v)
fabiano Eva. H 13 manilio va. H(S). cfr. Brunn p. 19
16 meliturgica H. -gia B. om. a. meliscurgis F^a. melisurgit' R.
-git r. mella v 17 philisco FD. cfr. Brunn p. 19. -scho E.
-sto R d v. om. F^aa T 23 Erophilo FT. -pylo F^aRE. eriphilo
va. H. om. a 26 menandro a v a. G | prieneo (-naeo D) et d T D.
-net FF^aRE. -nense et G. -nense v. Prianete a | heracleote G.
-lyde a. -liden (era- FF^aE) r. -de v. -densi d. -liensi T. -se J².
cfr. XXXV 61 et ind. VIII 32 lemma om. a 36 italiam MD.
-lia rv 41 primus MD. -um rv | uiridaria T v a. S(J). -dia F^ad

42 post instituerit habent quo in loco arborum nullis folia
decidant (-dunt R^a) II, omissis duabus archetypi paginis et per-
specto errore, sed non correcto. del. v. cfr. p. 40, 37

malum Assyrium. quo modo	20	saccaron (17)
seratur (7)		arbores Arianæ gentis, item
Indiæ arbores (8—17)		Gedrosiæ, item Hyrcaniæ (18)
quando primum hebenus		item Bactriæ.
5 Romæ visa.		bdellium sive brochum sive
quæ genera eius (9)	25	malachan sive maldacum.
spina Indica (10)		scordasti.
ficus Indica (11)		in omnibus odoribus aut con-
Indicarum arborum formæ		dimentis dicuntur adultera-
10 sine nominibus.		tiones, experimenta, pretia (19)
liniferae Indorum arbores.	30	Persidis arbores (20)
arbor pala. pomum ariera		Persici maris insularum ar-
(12. 13)		bores.
piperis arbores.		gossypinum arbor (21)
15 genera piperis. bregma.		cynas arbor.
zingiberi sive zimpiberi (14)	35	ex quibus arboribus lintea
caryophyllon. lycium sive		in oriente fiant (22)
pyxacanthum Chironium (15)		quo in loco arborum nullis
machir (16)		folia decidunt (23)

1 assurium **FF^aR¹E** 4 hebenus romæ **MJ²**, *om. a.* ro-
 heb- *rv(S).* romæ **dTH** 5 uisa ebenus **dTH** 9 formosæ
R¹E D. -monsæ **F** 11 indiæ **dTH** | arbor — ariera *om. E¹*,
post 8 ficus Indica *pon. dTva. D(J²)* 12 pomum **MR²dTH.**
 domum **FR¹E²**. -mumum **F^a**, monium **R^a** | ariera *ll. J²*. -ena *H.*
 -ene *d.* -iana *T. om. v. cfr. XII 24* 14 pinues arbores **E²** *in*
marg. om. E¹ 15 bregma **MR^aJ.** -ecma *rH. om. a* | singiberi
RTS. -giueri **FF^ad.** sinuiueri **E. om. a** 16 zimpiberi **TH.**
 zinp- **M.** zimpiperi **R^a**. sinpiueri (-ideri **R²**) **R. om. a.** limp- *r*
 17 caryophyllon **MTH.** cario (*vel* chareo) phillon *r* | lycium
dTH. lic- **F^aR²**. luc- *r* 18 pyxacanthum **TH.** pillac- **R²**.
 pyxachanium **R^a**. pyxa **M.** pixathum *r* 19 machir **Mv(J²)**.
cfr. § 32. om. a. macir *rC* 20 saccaron **MJ²**. *om. a.* stracta- **R^a**.
 sacta- *r.* saccha- **TH** 24 brochum **MR^aD.** -chon **TH.** -cū **R²**.
 -cons *d.* broch **F^a**. broc *r* 25 maldacum **MD.** *cfr. § 35.*
 -dachion **R^a**. -dadium **R²**. malodacum **F^adTH.** malud- (-atium **R¹**) *r*
 26 scordasti **MD.** -dacu (sor- **E¹**) **E. om. a.** -dacti *rH*
 33 gossypinum **R^aR²**. gossidi- **R¹** gorsidi- **E.** corsidi- *a.* cossidi- *r*
 34 cynas **MF^aD.** *om. a.* chin- **F.** chyn- *rH. cfr. § 39*
 35 lintea **MR^aD.** *om. E¹a.* lina (lana **R¹**) *rH* 37 quo — deci-
 dant **d²** *in ras. TH om. ll. cfr. p. 39, 42*

	quibus modis constent arborum fructus (24)		cancamum, tarum (44)
	de costo (25)		serichatum, gabalium (45)
	de nardo. differentiae eius 30		myrobalanus (46)
5	XII (26)		phoenicobalanus (47)
	asaron (27)		de calamo odorato
	amomum, amomis (28)		de iunco odorato (48)
	cardamomum (29)		Hammoniacum (49)
	de turifera regione (30—32) 35		sphagnos (50)
10	de arboribus, quae tus ferunt (31)		cypros (51)
	quae natura turis et quae genera (32)		aspalathos sive erysisceptron (52)
	de murra (33—35)		maron (53)
15	de arboribus quae ferunt eam (34)		de balsamo, opobalsamo, xylo-
	natura et genera murrae (35)	40	balsamo (54)
	de mastiche (36)		styrax (55)
	de ladano, storbo (37)		galbanum (56)
20	enhaemo (38)		de panace (57)
	bratus arbor (39)		spondylion (58)
	stobrum arbor (40)		de malobathro (59)
	de felicitate Arabiae (41)	45	de omphacio (60)
	de cinnamo, cinnamomo, xylo-		bryon, oenanthe, massaris (61)
25	cinnamo (42)	50	elate vel spathe (62)
	casia (43)		cinnamum comacum (63)
			Summa: res et historiae et observationes CCCCLXVIII.

1 maribus (*pro modis*) M¹. mor- M². *an* in Arabia rebus?

14 murra (*semper*) MFR^aJ². myrra rS. -rrha dTH

18 masthice FR. -tice R^a. -ce a. -tyce F^aE 19 storbo R^aJ²
(*coll.* M § 74). scorbo MD. storlobo R². stobolo Ea dTH. stolobo r

20 enhaemo MED. -mon rH 24 cinnamomo om. FR¹Ea H

28 sericathum M. -teum r | gabalium TH. -arium R^a. caraballium R². cabalium d. -allum r 36 erysisceptron RS. -tro

FE. -trum F^adTH(J). erycisceptro M. sceptron a 38 maran R^a. etiaron Ea Ecia- F. ecya- R 47 bryon dTH. brion R^aR².

dryon F^a. drison a dryson r 49 comacum F^adTH. -arum r. *dist.* J 51 CCCCLXVIII R^aR¹. -XVIII FF^aEH(D). uel

CDLXIX R² *in marg.* CCC a. DCCCLXXIII dTv(S)

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. Muciano. Vergilio.
 Fabiano. Seboso. Pomponio
 Mela. Fabio Proculo. Hygino. 25
 5 Trogo. Claudio Caesare. Cor-
 nelio Nepote. Sextio Nigro
 qui Graece de medicina scrip-
 sit. Cassio Hemina. L. Pisone.
 Tuditano. Antiate. 30

Aristomacho. Alexandro poly-
 histore. Iuba. Apollodoro qui
 de odoribus. Heraclide medi-
 co. Botrye medico. Arche-
 demo item. Dionysio item.
 Democle item. Euphrone item.
 Mneside item. Diagora item.
 Iolla item. Heraclide Taren-
 tino. Xenocrate Ephesio.

10 EXTERNIS

- Theophrasto. Herodoto. Cal-
 listhene. Isigono. Clitarcho.
 Anaximene. Duride. Nearcho.
 Onesicrito. Polycrito. Olym-
 piodoro. Diogneto. Nicobule.
 15 Anticlido. Charete Mytilenaeo. 35
 Menaechmo. Dorotheo Athe-
 naeo. Lyco. Antaeo. Ephippo.
 Dinone. Adimanto. Ptolemaeo
 20 Lagi. Marsya Macedone. Zoilo
 item. Democrito. Amphilocho. 40

L. XIII CONTINENTVR

de peregrinis arboribus.
 de unguentis (1—5)
 quando coeperint (1)
 genera eorum et compositio-
 nes XXI (2)
 diapasmata, magmata. pro-
 batio unguenti (3)
 quanta in unguentis luxu-
 ria (4)

3 Fabio (flauio *ll.v*) proculo *ll.v(U)*. Fabio Procilio *Brunn*
p. 21. Flauio, Procilio *H (commate del. D)*. *cfr. ind. XIII et de*
mendo XIV. XV (Fabio Dossenno) 7 scripsit **FR²TH(D)**.
om. r S 14 Polycrito *Brunn cum Passovio (opusc. p. 223)*. -crito
ll.v 15 Nicobule *Brunn ex Athenaeo X p. 434^c. XII p. 537^a.*
-lo ll.v 19 Dinone **R^aR²D**. *cfr. ind. XIII et Brunn l. l.* Dione
DF^aa d T S. chone *r*. Chaerea *v* | adimanto **R^aR²D**. *om. a.* ade-
 mode (-ocle **R¹**) *r*. Democle *v* 20 Lagi *J. cfr. ind. XIII. om. a.*
-ga F^a. -go rv. -gu S | Marsua **F^aFE** 24 odoribus scripsit
R²T v a. S 25 Botrye *Brunn coll. ind. XIII*. Boerasse **DF^aF**.
 ber- d. berosse a. boecrasse **E²**. -sso **E¹**. -ssa **R**. *om. T v a. D* |
 Archedemo *om. a.* Archid- **T v a. J cfr. ind. XXXIII (B)** 27 De-
 mode **R^a**. -medo **R**. -moclide **TG(S)**. -mocede *H(D)*. *cfr. ind.*
XXXIII—XXXV et D U Z p. 79 | Euphrone **F^aR^ad T v(S)**. coph-
FRE. *om. a.* Euphronio *H. cfr. ind. X. XIV. XV* 28 Mneside
om. a. opsenide **FRE**. Obs- *v a. H* 30 Ephesio *ll.v(H) D*. -sio,
 Eratosthene *C(S)* 36 **XXI R^aR²**. XII *r H. om. v* 37 probatio
 -- unguenti (*praem. et*) **d²TH**. *post in usu (p. 43, 2) pon. r*

- quando primum Romanis in
usu (5)
de palmis (6—9)
de natura earum (7) 30
quo modo serantur (8)
genera fructus earum et in-
signia XLVIII (9)
Syriae arbores
pistacia, cottana, Damascena, 35
myxae (10)
cedrus.
quae arbores trium annorum
fructum pariter habeant (11)
terebinthus (12) 40
rhuus (13)
Aegypti arbores. ficus Alexan-
drina (14)
ficus Cypria (15)
siliqua ceraunia (16) 45
Persica arbor.
quibus arboribus assidue
subnascantur fructus (17)
cuci (18)
spina Aegyptia (19) 50
cummium genera VIII
sarcocolla (20)
de papyro (21—27)
de chartae usu. quando coe-
perit (21)
quo modo fiat (22)
genera eius VIII (23)
probatio chartarum (24)
vitia chartarum (25)
de glutino chartarum
(26)
de libris Numae (27)
Aethiopiae arbores (28)
Atlantica arbor (29)
de citri arbore (29—31)
de citreis mensis (29)
quae probentur aut vitu-
perentur in iis (30)
malum citreum (31)
lotos (32)
Cyrenaicae arbores. paliurus
(33)
Punici mali genera VIII
balaustium (34)
Asiae et Graeciae arbores
(35—47)
epicactis. erice. granum
Cnidium sive thymelaea sive

3 palmis R^aR²dT^v. calamis r 5 quo modo — XLVIII
om. a v a. H 6 fructus dT. -tuus FF^aD. -tuum RES. om. R^av
7 XLVIII ego. cfr. §40. XXXVIII R^a. XVIII F^a. CLIV (an
XLIX?) R² in marg. XVIII rS. om. H. (XVII coni. D UZ p. 33)
10 myxae R^a. -xe R². muxae F^aFE. -xe ad. musae R¹. myxa
TH. 11 cedrus H. om. a. -um r 15 rhus dTH. om. a
19 ceraunia Tv. -nium R^aad². -nium. Ceriminium r 21 assi-
due R². -uae R^a. om. r H 22 subnascantur FR^adTH(J). -catur
rS(D). om. a 25 VIII F^aFRES(D). VII a. VIII dTH(J)
51 epicacis M. epigactis R² e corr. epipa- S cum B (ex §114).
52 gnidium MFR² e corr. T | siue — cneorum om. a | thyme-
laea MH. -leas R². thimelea R^aT. -malea (thy- R¹) r

- chamelaea sive pyrosachne bryon marinum, Isidosplocam-
sive cnestor sive cneorum (35) mos, Chariton blepharon (52)
tragion, tragacantha (36) 25 Summa: res et historiae et
tragos sive scorpio, myrice observationes CCCCLXVIII.
- 5 sive brya, ostrys (37)
euonymos (38)
leon arbor (39)
andrachle (40)
coccygia, apharce (41) 30
ferula (42)
thapsia (43)
capparis sive cynosbaton
sive ophios staphyle (44) 35
saripha (45)
- 15 spina regia (46)
cytissus (47)
arbores et frutices in mari
nostro (48. 49)
item in Rubro (50) 40
20 item in Indico (51)
item in Trogodytico.
phycos, grasson sive zoster, Menaechmo. Dorotheo Athe-

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Muciano. Vergilio.
Fabiano. Seboso. Pomponio
30 Mela. Fabio Proculo. Hygino.
Trogo. Claudio Caesare. Cor-
nelio Nepote. Sextio Nigro
qui Graece de medicina scrip-
sit. Cassio Hemina. L. Pisone.
35 Tuditano. Antiate.

EXTERNIS

Theophrasto. Herodoto. Cal-
listhene. Isigono. Clitarcho.
Anaximene. Duride. Nearcho.
40 Onesicrito. Polycrito. Olym-
piodoro. Diogneto. Nicobule.
Anticlido. Charete Mytilenaeo.
Menaechmo. Dorotheo Athe-

1 chamelaea S. -lea T. thamelea M. cam- d. thamela siue
chamelea (ca- F^aR. tha- E) r. om. R^aH 2 cnestor R^aJ² (cfr. M
§ 114). -orem d. gnestor (g et tor e corr.) R². inestor M. en- D.
cnestrum TH. cnecum FE. one- DF^a 6 euonymus dTH.
de -mo a 7 Leon MR²R^aD. con E. Eon rH 9 apharce
TH. afarche R². athrarce M. aparcho a. -che r 13 ophios
MR^aR¹. ophyos FE. opheos R². opyos F^a. om. a. ophio dTH.
opheo v | staphyle D(?)v(D). ita- M. stra- R². staphile F^aR^a.
-pyle R¹E. -pile F. -phylon dTH. om. a 19 item in — Trogo-
dytico ll. D. post bryon marinum pon. dTH | item in rubro ll. S.
in mari ru- dTH(J) 22 phycos et seqq. om. ava. H | grasson
(-scon M. crasson F) ll. D. prason H cum B (ex § 135) 23 isi-
d/os R. -dis EdTH 26 CCCCLXVIII M. 30 flauo R^a. -uio
R²D. cfr. ind. auct. XII | Proculo ll. -cilio S. om. v 31 Trogo
om. M. Trogo, Proculo (-cilio H) va. S 33 scripsit om. a d
40 Polycrito DF^aR^adH. om. rv. cfr. ind. XII 41 Nicobulo
(Nicab- R^a) MR^aR^aD. Dico- r. Cleo v. cfr. ind. XII

- niense. Lyco. Antaeo. Ehippo. quibus modis serantur.
 Dinone. Adimanto. Ptolemaeo de uvarum natura et cura (3)
 Lagi. Marsya Macedone. Zoilo vitium et uvarum genera
 item. Democrito. Amphilocho. 20 XCI (4)
 5 Aristomacho. Alexandro poly- insignia culturae et vine-
 histore. Iuba. Apollodoro qui arum (5)
 de odoribus scripsit. Hera- de inventione mulsi (6)
 clide medico. Botrye item. vina generosa L (8)
 Archedemo item. Dionysio 25 vina generosa transmarina
 10 item. Democle item. Euphrone XXXVIII (9)
 item. Mneside item. Diagora de vino Optimiano (16)
 item. Iolla item. Heraclide Ta- notabilia circa apothecas (16)
 rentino. Xenocrate Ephesio. de natura vini (7)
 30 vini salsi genera VII (10)
 de passi et hepsematum et dulcium generibus XVII (11)
 secundari vini genera III (12)
 quam nuper coeperint vina
 35 generosa in Italia (13)

L. XIV CONTINENTVR

- 15 frugiferae arbores.
 de vitium natura (2)

- 1 Antaeo dTv. -theo ll 2 Dinone MR^aR²D. Dione rv
 3 Lagi J. -gio ll. -go Tv. -gu S | Marsua F^aFE 5 Ari-
 stomacho MD. post polyhistore pon.rv. cfr.ind. XII 6 Iuba
 rege RT(?)va.D 7 scripsit MTv(D). om.rS 8 Botrye item
 MJ². -rye (-rio a) medico rv 9 Archedemo J. Archid- ll.v
 10 Democle M. -odem R^a. -oclide (-chide E¹. -clyde a) rv(S).
 -ocede H(D). cfr.ind. XII | Euphronio H. cfr.ind. XII et XIV. XV
 15 frugiferae MR²J². cfr. XII 14 et ind. XV (1). fructi- r H.
 om.v 17 et quibus Mva.H(J²) | serantur MR²J². feraⁿ R¹.
 ferant rv. om.a. cfr.ind. XIII(8), de mendo ind. XVII(9)
 18. 19. cura. uitium dist.MD. uit- cura a 19 et uvarum
 MR²D. et ear- r. ear- H 20 LXXXXI M. al. LXXX. R² in
 marg. XV dT. tredecim a 21 et om.Tva.D 23 de — mulsi
 om.va.J 24 uina — L om.R | L om.Mva.H 25 uina om.D
 generosa transmarina MR. tra- gen- r. tra- dTv 26 XXXVII
 M. XXVIII D(UZ p.37). om.va.H 27 de uino Optimiano
 FR¹ET. om.M. Not. c. ap. De u. Op. post antiqui (p.46,3), De
 natura uini post 23 mulsi pon.dTva.D(J²) 31 passi et M.
 -sso a dTS. -sso et rH(J). om.v | hepsematum M. eps- F^aa. hepse-
 mate H. epse- T. pse- (-to R) r | et MdTS. et o F^aa. to RE.
 o F 32 XIII F^aava.H. XVIII FE

- de vino observationes a Romulo rege (14)
 quibus vinis usi antiqui (15)
 quando primum vini quatuor genera *apposita* (17)
 ex labrusca usus V
 qui frigidissimus natura sucus (18)
 vini fictici genera LXVI (19)
 10 hydromeli sive apomeli sive melicraton (20)
 oxymeli (21)
 vini prodigiosa genera XII (22)
 quibus vinis ad sacra uti
 15 fas non sit (23)
 quibus generibus musta condiant (24. 25)
 de pice, resinis (25)
 de vasis vinariis (27)
 20 de aceto. de faece (26)
 de cellis (27)
 de ebrietate (28)
 ex aqua et frugibus vini vim fieri (29)
 25 Summa: res et historiae et observationes DX.
- EX AVCTORIBVS
- Cornelio Valeriano. Vergilio. Celso. Catone censorio. Sarnis patre et filio. Scrofa. M. Varrone. D. Silano. Fabio Pictore. Trogo. Hygino. Flacco Verrio. Graecino. Attico Iulio. Columella. Masurio Sabino. Fenestella. Tergilla. Maccio Plauto. Fabio Dossenno. Scaevola. L. Aelio. Ateio Capitone. Cotta Messalino. L. Pisone. Pompeio Lenaeco. Fabiano. Sextio Nigro. Vibio Rufino.
- EXTERNIS
- Hesiodo. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Hierone rege. Philometore rege. Attalo

1 uino observationes MD. om. R¹. uini -tione rv 5 appo-
 sita ego. cfr. XIV 97. om. dT. posita (postea a) rv 6 V MD.
 V; R². uel DF^aT. et dH. Quin F. Quis R¹E 7 qui MD. quis
 rH | naturae sucus FRE. -rae usus M 9 facticii R^a1R² |
 LXIII a 10 apomeli (opo- F^a) DF^aTD. -lis M. -licen FdE.
 pomelicen R². poli- R¹. yopomelli a. om.v 13 uino M | pro-
 digiosa Mv. -osi rH 15 fas non sit MD. non sit fas rH
 16 condiantur R². -diunt E 19 de — uinariis post faece
 pon. dTH. om.v 33 attico iulio MD. iulio att-rv 36 Mac-
 cio DF^aEa S. M. Accio MRdT H. M. Actio F Bas. Mactio v |
 Planco va.G | Fabio MR²L(D). Flauio rv(H). cfr. § 92. comma
 pos. L(H), rursus del. Dal. (D cum U) | Dossenno MR²D. -eno
 R¹dTH. Dossinno DF^a. -ino a. Dorsinno FE. -seno G. -sinio v
 37 L. Aelio MD Dcum U. laelio F^aR². lelio ad. haelio r.
 Aelio v 41 Vibio MR²B. Bibio rv | Rufino MR²B(D). -fono
 R¹. -fo rv(G) 45. p. 47, 1 Philometore rege Attalo rege M.

- rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle Chio. Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chaerea Atheniense. Cheresto item. Diodoro Prieneo. Dinone Colophonio. Epigene Rhodio. Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de agricultura scripsit. Aesch-
 10 rione qui item. Lysimacho qui item. Dionysio qui Ma-
 15 gonem transtulit. Diophane qui ex Dionysio epitomas fecit. Asclepiade medico. Erasistrato item. Commiade
 20 qui de conditura vini scripsit. Aristomacho qui item. Hicesio
 qui item. Themisone medico. Onesicrito. Iuba rege.
-
- L. XV CONTINENTVR
 naturae frugiferarum arborum.
 de olea (1—8)
 quamdiu apud Graecos tantum fuerit.
 quando primum in Italia, Hispania, Africa esse coeperit (2)
 de oleo. nationes et bonitates olei (3)
 quae natura olivae et olei incipientis (2)
 olivarum genera XV (4)
 de natura olei (5)
 cultura olearum. de servandis olivis. quo modo faciendum oleum (6)

Attalo rege a. Attalo rege (rege *del. H*) Philometore rege *rv*

2 Atheniense **M**. *cfr. de his nominibus Varro r. r. I 1, 8—10. Colum. I 1, 8—11* 7 Athenaeo **D**. *cfr. Brunn p. 26 et ind. XV.*

-niense **M** (Varro). Athenaeo (atheo **a**) Botrye (-ryc **F**^a. -ric **a**) item *rB* 9 Cheresto **R**². -risto (-te **R**¹) *rv*. Chaeristo **H**.

(Cheresteus *vel* Chaer- Varro, Chrestus *Colum.*). *cfr. ind. XV* 10 Prienense **M**. priensi **R**² | Dinone **MR**² **D**. Dione (Dyone **a**)

rv (item Varro, *Colum.*). *cfr. ind. X* 12 Euphrone *va. H. cfr. ind. XII* 13 Atheniense **M** (Varro) 15 Lysimacho qui item

om. M 18 epitomas **M**. -ma **F**^a **d** **v** (**J**²). ephthoma **a**. aephitoma **FE**. epitomen *r* (?) **B**. *cfr. ind. VIII* 20 Erasistrato — 23 me-

dico *om. FR*¹ **E** **v** **a**. **D**. Themisone medico *om. F^a **a** **T**. medico *om. d. cfr. Brunn p. 26* | connade **R**² 22 Icesio **a**. -ssio **R**² **T** 23 themi-*

stone **M**¹ 26 natura **FRE** 30 fuerit **MH** (**D**). -rint *rS*

32 esse coeperint **F**^a **a** **d** **T** **J**. coeperint esse **FRES** 34 de oleo — 35 olei *post* incipientis *pon. dTH* 36 naturae **H**

42 faciendum **MFRE** **v** (**S**). -dum sit *rH* (**D**)

- olei fictici genera XLVIII. 25
 cici arbor sive croto sive
 sibi sive sesamon (7)
 de amurca (8)
 5 pomorum omnium ge-
 nera et natura (9—34) 30
 nucum pinearum genera III
 (9)
 struthiorum genera III
 10 cotoneorum genera III (10) -
 Punicorum genera VIII 35
 Persicorum genera VII (11)
 prunorum genera XII (12)
 de persea (13)
 15 malorum genera XXX
 quo quaeque tempore ex- 40
 terna poma venerint in
 Italiam et unde (14)
 quae novissime (15)
 20 pirorum genera XLI (16)
 de insitorum varietate et 45
 fulgurum piatione (17)
 de pomis servandis et uvis
 (18)
- ficorum genera XXVIII (19)
 de ficis historica (20)
 de caprificatione (21)
 mespilae genera III (22)
 sorvorum genera III (23)
 nucum genera VIII (24)
 castanearum genera VIII (25)
 siliquae (26)
 de carnosis pomis.
 de moris (27)
 de unedone (28)
 acinorum naturae
 bacarum naturae (29)
 cerasorum genera VIII (30)
 corna. lentisci (31)
 sucorum differentiae XIII
 (32. 33)
 myrtus (35—38)
 historica de myrto (36. 38)
 genera eius XI (37)
 laurus. genera eius XIII
 (39. 40)
 Summa: res et historiae et
 observationes DXX.

1 facticii R². fruct- F^a | LXXXVIII F^a ad T 2 cici — se-
 samon *om. va. Brot.* cici dTH. cicii M. cibi (Quot cibi a) r
 croto *Brot. ex § 25.* crocon a. cruoso F^a. cruto r 3 sibi
 (siui a) ll. sili *I cum Salm.* seseli S. trixis B 5 omnium
om. ad TH 6 naturae F^a dT va. S(J) 9 struthiorum M.
 -tiorum E. -ciorum F. -tionum R². lemma post 11 puniceorum
 gen. *pon. ER² in marg., post* cotoneorum gen. FH. *om. rv* | XIII M
 11 III F^a R². lemma *om. va. D* 12 VIII R² e corr. VI H. III v
 13 XI F^a a va. H 15 XXIX va. H 20 XII MFE 25 XXXI
 F^a a 28 mespilae MFED. -le R. -li T. -la F^a a. -lorum d(?) H.
cfr. XVII 67. 221 29 soruorum MJ² (sic M semper). *om. F^a.*
 sorbo- rv 30 VIII MR² in marg. F^a a D. XI r H(J²)
 31 VIII F^a ¹ Rv. VII MF^a ² a. XVIII r H 37 bacarum naturae
 MD. *om. r H.* de baccis v 38 cerasiorum T 40 XIII F^a R E S
 45 et genera M. *om. E* 48 DXXV R

EX AVCTORIBVS

Fenestella. Fabiano. Vergilio.
 Cornelio Valeriano. Celso. ²⁵
 Catone censorio. Sasernis pa-
 tre et filio. Scrofa. M. Varrone.
 D. Silano. Fabio Pictore.
 Trogo. Hygino. Flacco Verrio.
 Graecino. Attico Iulio. Colu- ³⁰
 mella. Masurio Sabino. Ter-
 gilla. Cotta Messalino. L.
 Pisone. Pompeio Lenaeo.
 Maccio Plauto. Fabio Dos-
 senno. Scaevola. L. Aelio. ³⁵
 Ateio Capitone. Sextio Nigro.
¹⁵ Vibio Rufino.

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Ari- ⁴⁰
 stotele. Democrito. Hierone
 rege. Philometore rege. Attalo
 rege. Archyta. Xenophonte.
²⁰ Amphilocho Athenaeo. Anaxi-
 poli Thasio. Apollodoro Lem-

nio. Aristophane Milesio. Anti-
 gono Cymaeo. Agathocle Chio.
 Apollonio Pergameno. Arist-
 andro Athenaeo. Bacchio Mi-
 lesio. Bione Solense. Chaerea
 Athenaeo. Cheresto item.
 Diodoro Prieneo. Dinone
 Colophonio. Epigene Rhodio.
³⁰ Euagone Thasio. Euphronio
 Athenaeo. Androtione qui de
 agricultura scripsit. Aes-
 chrione qui item. Lysimacho
 qui item. Dionysio qui Ma-
 gonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 fecit. Asclepiade medico.
 Erasistrato item. Commiade
 qui de conditura vini scrip-
 sit. Aristomacho qui item.
 Hicesio qui item. Themio-
 sone medico. Onesicrito.
 Iuba rege.

12 M. Accio MRdT. *cfr. ind. XIV* | Fabio ML(D). Fauio
 DF^aa. flauio rv(H). *cfr. ind. XIV* 12. 13 Dossenno DF^aa D.
 -eno MRdH. dorsene F²Ev. -one F¹. -eno C 13 Ielio F^aFE.
 Ielio R²a.d. Ieliao R¹. Aelio (vel Helio) va. D 15 Rufino ll.v(D).
 Rufo G 17 Hesiodo Theophrasto MR² in marg. D. Theo-
 phrasto hesimio (-mo a) DF^aa.d. Hesiodo rv 19 Attalo Philo-
 metore rege HS 21 Athen. M. aten. F^aa. *cfr. ind. XIV*
 23 Antigono — Aristandro Athen. (sic) iteravit M 28 atheni F^a.
 -niense M. achenio a | Cheresto M. -sio E. chaer- R. char- F^aa.
 cherosio F. Cheristo v. Chaer- L. *cfr. ind. XIV* 29 Prien.
 MF^aa | Dinone MDF^aa D. Dione rv. *cfr. ind. X* 31 euphrone d
 32 Atheniense M 34 Lysimacho qui item om. dTv a. S(J).
cfr. indd. X. XIV. XVII. XVIII 37 epitomas (ephi- F^a) M²F^aa.
 -ma M¹RdJ². -mem E². -nem E¹. -men Fv. *cfr. ind. VIII*
 40 scripsit MdJ². om. rv

L. XVI CONTINENTVR

silvestrium arborum natura.

gentes sine arbore (1)

5 miracula in septentrionali regione arborum (2)

de glandiferis (3—13)

de civica corona (3)

de coronarum origine (4)

10 qui frondea corona donati (5)

glandium genera XIII (6)

de fago (7)

de reliquis glandibus

15 de carbone (8)

de galla (9)

quam multa praeter glandem ferant eadem arbores (10—13)

20 cachrys (11)

coccum (12)

agaricum (13)

quarum arborum cortices in usu (14)

25 de scandulis (15)

de pinu (16)

pinastro (17)

picea, abiete (18)

larice, taeda (19)

30 taxo (20)

quibus modis fiat pix liquida. quo modo cedrium fiat (21)

quibus modis spissa pix fiat. quibus coquatur resina (22)

35 zopissa (23)

quarum arborum materiae in pretio (24—29)

fraxini genera III (24)

tiliae genera II (25)

40 aceris genera X (26)

bruscum, molluscum, staphylodendron (27)

buxi genera III (28)

ulmorum genera VI (29)

45 arborum natura per situs (30. 31)

quae montanae

quae campestres (30)

quae siccanae

50 quae aquaticae

quae communes (31)

divisio generum (32)

quibus folia non decidant.

de rhododendro

55 quibus non omnia folia cadant.

quibus in locis nulli arborum (33)

de natura foliorum cadentium (34)

60 quibus foliorum varii colores. populorum genera III

2 natura E 12 XII D UZ p. 48 26 pino F^a ad TH

34 coquatur DF² F^a E a v (S) D. cogatur RdT J. coatur F¹.
del. H 36 materia ET va. H (S) 38 III E v. III r 40 X ll. v.
V D UZ p. 49 44 VI D UZ p. 50. IV r H 48. 49 quae campe-
pestres quae siccanae om. FR¹ E 56 In quibus a. quibus
FRE va. H | nullae FRE va. G

- quorum foliorum figura mu-
 tetur (35) biferæ. triferae (50)
 quæ folia versentur omnibus 30 quæ celerrime senescant
 annis (36) quæ tardissime.
 5 foliorum e palmis cura et (51)
 usus (37) in quibus plura rerum genera
 foliorum mirabilia (38) gignantur
 ordo naturæ in satis (39) 35 crataegum (52)
 quæ arbores numquam flo-
 reant differentia arborum per cor-
 10 de iuniperis (40) pora et ramos (53—56)
 de conceptu arborum. de lotos sive faba Graeca (53)
 germinatione. de partu (41) 40 de ramis (54)
 quo ordine floreat (42) cortice (55)
 15 de cornu. quo quæque tem- radicibus (56)
 pore ferant (43) arbores quæ sponte resur-
 anniferae. in triennium fe- rexerint (57)
 rentes (44) quibus modis [sponte] nas-
 quæ fructum non ferant cantur arbores (58)
 20 quæ infelices existimentur naturæ differentia non
 (45) omnia ubique generantis (58
 quæ facillime perdant fru- —60)
 ctum aut florem (46) ubi quæ non nascentur (59)
 quæ ubique non ferant (47) de cupressis (60)
 25 quo modo quæque ferant (48) nasci saepe ex terra quæ
 quibus fructus ante quam ante nata non sint (61)
 folium nascatur (49) de hedera. genera eius XX
 (62)

1 figurae mutantur F^aR²a dTH 15 quo quæque Tv.
 quoque quo (quæ R) F^aREd. Quoque F^a. Quo a 20 felices
 R¹Ea 24 quæ — ferant om. Eva. H | ubique (= et ubi) FRa.
 ubi rH. an potius ubi quæ, ut infra 49? 25 quo — ferant
 om. Fd¹REva. H | Quæ a quæque DF^aa d²D. om. TH 27 folia
 nascentur dTH(J¹) 30 tardius FR¹E 31 praecoces —
 serotini om. va. S(J) 42 resurrexerunt FR. surrexerint a.
 -runt E 44 uncōs pos. J coll. § 134 | nascentur F^aav(S). -cuntur
 rH 46 differentia F^aRa 47 ubique F^aa dTH. et ubi R.
 aut ibi FE | generant R. -tur E. -tis. Quæ ubiq; generantur a
 49 ubi F^adTH. ut a. uel r

- smilax (63) 30 teredinum genera (80)
 de aquaticis (64—71) de materiis fabrilia (82)
 de calamis. harundinum de glutinanda materia (83)
 genera XXVIII (64) de laminis sectilibus (84)
 5 de sagittariis (65) et arborum durantium vetustas
 scriptoriis (64) et 35 (85—89)
 fistulatoriis calamis (66) ab Africano priore sata
 de Orchomenia harundine in urbe Roma D annorum
 et aucupatoria et piscatoria arbor (85)
 10 (66) ab urbe condita arbores (86)
 de vinitoria harundine 40 vetustiores urbe in subur-
 de alno (67) banis (87)
 desalice. generaeius VIII (68) ab Agamemnone satae ar-
 quae praeter salicem ad- bores
 15 ligando utilia (69) a primo anno belli Troiani
 de scirpis, candelis, cannis, 45 arbores
 tegulo (70) ab Ili appellatione arbores
 de sabucis, de rubis (71) apud Troiam antiquiores
 de arborum sucis (72) bello Troiano (88)
 20 de natura materiarum (73) item Argis
 de arboribus caedendis (74. 75) 50 ab Hercule satae
 de magnitudine arborum ab Apolline satae
 de materiis architectonica arbor antiquior quam Athe-
 de sappino (76) nae (89)
 25 igniaria e ligno (77) quae genera arborum minime
 quae cariem non sentiant, 55 durent (90)
 quae rimam (78) arbores ex eventu nobiles (91)
 historica de perpetuitate ma- quae sedem nascendi suam
 teriarum (79) non habeant (92)

1 smillax a. smyll- F^a. zmil- S 4 XXVII R¹F^aadT.
 XXXVII R². (numeravi aut 18 aut 33) 13 VIII RE v. om. F. VII r J
 14 adligando D¹F. alli- F^adTH. cfr. § 176. -da a. ad ligandu
 D²ED. ...llig- R 17 teguliso F. -lis RE¹H 18 sambucis
 R(?) va. D 20 de natura — 24 de sappino *mutato ordine*
habent dTH. an De magnitudine arborum *post* De sappino *ponen-*
dum? 24 sappino F^a. cfr. § 193. 196. 61. sapinno FR¹E. sapino
 R²dTv 25 alieno FR¹. e alieno E 33 laminis R adTH.
 lammi- FE. lamnis F^aS 42—52 *dist. U*

quae in arboribus vivant et
in terra nasci non possint.
genera earum VIII

25

cassytas, hyphear, stelis, hip-

5 pophaeston

de visci et similium natura
(93)

de visco faciendo (94)

Summa: res et historiae et

10 observationes MCXXXV

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Fetiale. Nigidio.

Cornelio Nepote. Hygino. Ma-

35

surio. Catone. Muciano. L. Pi-

15 sone. Trogo. Calpurnio Basso.

Cremutio. Sextio Nigro. Corne-

lio Boccho. Vitruvio. Graecino.

EXTERNIS

Alexandro polyhistore. He-

20 siodo. Theophrasto. Demo-

crito. Homero. Timaeo mathe-

matico.

L. XVII CONTINENTVR

sativarum arborum na-
turae.

arborum pretia mirabilia (1)

caeli natura ad arbores

quam partem caeli spectare

vineae debeant (2)

30

qualis terra optima (3)

de terrae, qua Graeci, *Brit-*

tanniae et Galliae laetant,

generibus VIII (4)

de cineris usu (5)

de fimo (6)

quae sata uberiorem terram

faciant, quae urant (7)

quibus modis fimo utendum (8)

quibus modis arbores se-

40

rantur (9—21)

semine nascentia (10)

quae numquam degenerent

(11)

plantis nascentia (12)

45

avolsione nascentia *et* sur-

culo (13)

2 non possint *ll. S. cfr. § 244.* possint *H (J¹ errore) D*

3 earum **R**² *H.* eorum *r (an recte?). om. dTv* 4 cassytas **FRJ**²

coll. Hesychii καύτας. -ssitas **E.** -ssitias **F^aa.** casthas **d.** cady-

tas **T(?) H cum B,** qui § 244 sic e *Theophr. (pro castas ll)* | hi-

phhear **a.** hytear **FRE** | Istelis **FRE** | hippophaeston **d(?) H.**

-pheston **T.** hypophacton (**hi- a**) **F^aa.** -pacthon *r. hic inserunt*

uisci tria genera **dTH et Sthelin (esth- d)** hyppear (**yppear d**) **dT.**

sthelis, hyphear **SJ** 10 CCC.XXXV **F^aa.** CXXXV **FEva. H.**

////C- **R** 28 uineae spectare **E** 31 terrae qua *ego.* -ra quae

FRE. -ris quas *r H.* -ra qua (quam *v*) **S** | Graeci Britanniae *ego.*

graeciae (gretiae **R**) *ll. H.* -cia *coni. U.* -ci *J.* Britannia *v. cfr. § 42*

32 laetant **F^aFES.** l&tant **R.** lectant **a.** iactant **dTH.** amat *v*

33 generibus *ll.* -ra **H** 39 ferant **dTH.** *cfr. ind. XIV(3)*

45 nascentia & *ego.* -ntia **a dTH.** -ns **a a.** -ntur **a F^a.** -ntur *r.*

-ntia **D**

- de seminariis. de transfe- vinearum ratio et arbustorum
rendis seminariis (14) 30 (35. 36)
de ulmis serendis (15) ne uvae ab animalibus in-
de scrobibus (16) festentur (36)
5 de intervallis arborum (17) morbi arborum (37)
de umbra (18) prodigia ex arboribus (38)
de stillicidiis (19) 35 medicinae arborum (39—47)
quae tarde crescant, quae quo modo rigandum (40)
celeriter (20) mirabilia de riguis (41)
10 propagine nascentia (21) de scariphatione (42)
de insitione (22—26) quo modo circumforan-
quo modo inventa sit (22) 40 dum
genera insitionum (24) castratio arborum (43)
inoculatio (23) caprificatio (44)
15 emplastratio (26) quae putationis (45)
de vite inserenda (25) quae stercorationis vitia ar-
ramo nascentia (27) 45 boribus (46)
quae taleis et quo modo medicamenta (47)
serantur (28) Summa: res et historiae et
20 olearum cultura (29. 30) observationes MCCCLXXX
operum surcularium per tem-
pora anni digestio (30)
de ablaqueandis et accumu-
landis (31)
25 de salicto (32) 50 Cornelio Nepote. Catone cen-
harundineta (33) sorio. M. Varrone. Celso.
de ceteris ad perticas et palos Vergilio. Hygino. Sasernis
caeduis (34) patre et filio. Scrofa. Cal-
purnio Basso. Trogo. Aemilio

EX AVCTORIBVS

- 10 nascentes **FRES.** -tes sint a 13 inserendi **FR¹E**
va. H(S) 14 inoculatio *om. v.* post 12 inuenta sit *pon. dTH(J²)*
15. 16 de vite inserenda. emplastratio **dTva. D** 18 taleis
TH. etalis d. talis *ll* 21 Operum surcularium **F^aa dTH.**
Quorum surculorum (surcularum **E².** sulc- **F.** surcarum **R¹) r**
38 scariphatione *ego coll. § 251.* stercoratione *ll. D. om. v*
39 circumforandum *ego.* -odiendum *ll. S. om. v* 44 quae ster-
corationis *ego coll. § 258. om. ll. D.* de stercoratione **dTv**
48 MCCCLXXX (*om. MF^a) dTS.* -XXXI (*Minras. R²) r H.* DLXXXI *v*
50 censorio **Ev.** -re *r*

Macro. Graecino. Columella.
Attico Iulio. Fabiano. Mamilio
Sura. Dessio Mundo. C. Epi-
dio. L. Pisone.

tomas fecit. Aristandro qui
de portentis scripsit.

5

EXTERNIS

L. XVIII CONTINENTVR

- Hesiodo. Theophrasto. Aristote- 30 naturae frugum.
tele. Democrito. Theopompo. antiquorum studium in agri-
Hierone rege. Philometore cultura (1)
rege. Attalo rege. Archelao quae prima Romae corona.
10 rege. Archyta. Xenophonte. de spicea corona (2)
Amphilochio Atheniense. Ana- 35 de iugero (3)
xipoli Thasio. Apollodoro quotiens et quibus tempo-
Lemnio. Aristophane Milesio. ribus fuerit summa vilitas
Antigono Cymaeo. Agathocle annonae (4)
15 Chio. Apollonio Pergameno. qui inlustres de agricultura
Bacchio Milesio. Bione So- 40 scripserint (5)
lense. Chaerea Atheniense. quae observanda in agro pa-
Cheresto item. Diodoro Prie- rando (6)
neo. Dinone Colophonio. Epi- de villarum positione (7)
20 gene Rhodio. Euagone Thasio. praecepta antiquorum de agro
Euphronio Athenaeo. Andro- 45 colendo (8)
tione qui de agricultura genera frugum (9)
scripsit. Aeschrione qui item. naturae per genera frumenti
Lysimacho qui item. Dionysio (10—29)
25 qui Magonem transtulit. Dio- de farre (11)
phane qui ex Dionysio epi- 50 tritico (12)

3 Dessio **REdD**. Desio *r*. Decio *v*. Dosino *B*. Dorseno
T(?) *C*. Doss- *H*. *cfr. D K N p.* 4. *an* Dexio? | Epidico **FETva.H**
9 Archelao rege *om. JD. sed cfr. ind. XVIII* 18 Cheresio
F^a. -ecto *v*. -risto *C*. Chaer- *L. cfr. ind. XIV. XV* | Prieneo
(-noe **F**) *ll. C.* -naeo *G*. -nio *v* 19 Dinone **R²D**. Didone **FR¹E**.
Diodone **DF^aa**. Dione **dT**(?) *v* 26 epitoma *ll. v(J²)*. -men *B*.
cfr. ind. VIII 27 scripsit **Rd**. *om. rv* 30 naturae frugum
RdH(J). *om. rS* 31 studia **a** 34 de spicea (piscea **E**)
corona *ll. S.* spicea **dTH**. *om. v* 39 de *del. va. H* 40 scripse-
rint **R**. praeceperint **dH**. *om. rv(S)* 47 lemma *om. F^a* | naturae
FdT S. -ra *rH*

	hordeo (13—15. 18)		de rapis (34)
	polenta (14)		napis (35)
	ptisana (15)		lupino (36)
	trago (16)	30	pabularia (37—43)
5	amylo (17)		vicia (37)
	siligine, similagine (20)		ervum (38)
	arinca sive olyra		silicia (39)
	semine sive zea (29)		secale sive asia (40)
	de reliquis in oriente gene-	35	farrago (41)
10	ribus (19)		de ocino. ervilia (42)
	de pisturis (23)		medica (43)
	de sesima		de avena. morbi frugum (44)
	de erysimo sive irione		remedia (45)
	de hormino (22)	40	quid in quoque terrae gene-
15	milio (24)		rum debeat seri (46)
	panico (25)		diversitas gentium in sationi-
	de fermentis (26)		bus (47)
	panis faciendi ratio et gene-		vomerum genera (48)
	ra (27)	45	ratio arandi (49)
20	quando pistorum initium		de occando, runcando, sa-
	Romae (28)		riendo. de cratitione (50)
	de leguminibus (30—33. 36)		de summa fertilitate soli (51)
	faba (30)		ratio saepius anno serendi
	ciceris genera (32)	50	idem arvum (52)
25	faseoli (33)		stercoratio (53)
	pisum (31)		seminum probatio (54)

1 hordeo (or- **R**) *ll. D. add. oryza H* 3 ptisana d(?) *H.*
tisana **F^aa T J²**. tysina **R**. tisina **FE** 8 zea siue semine d **T**.
om. *H* 11 de pisturis *ll. D. post hormino pon. d T H* 12 se-
sama d **T H** 14 hormino d(?) *H.* orm- (-mio **R**) *r* 18 genera
F R E v(S). origo **F^aa d T H** 23 fabis **a**. faba. De lente. De
piso d **T H** 25 faseoli **T H**. Fasse- **R²**. passiole (-lo d) **F^aa d**.
bassi- **FE**. Base- **R¹** 26 pisum om. d **T H**. De pisis **a**. *add.*
Alibi Passalet pisenatim **F^aa** 30 pabularia om. *va. J. post*
34 asia *pos. S* 32 eruum **F^aa d T v**. her- **a**. herbum *r*. erb- *D*
35 farrago *ll. D.* -go. cracca d **T H** 36 ocimo **E J**. ocymo
d **T H**. *cfr. § 148. XVII 196. 198* 50 idem aruū **D F^aa (U) D**.
idem aru **FE**. item arui **R**. om. d **T H**

- quantum ex quoque genere
frumenti in iugero serendum
(55) 30
de temporibus serendi (56
5 —61)
digestio siderum in dies
et notae terrestres rerum
in agro agendarum (57) 35
quid quoque mense in agro
fieri oporteat (62—74)
de papavere (61)
de faeno (67)
causae sterilitatum et re-
media (69. 70) 40
15 de messibus (72)
de frumento servando (73)
de vindemia et autumn
operibus (74)
lunar ratio (75) 45
20 ventorum ratio (76)
limitatio agrorum (77)
prognostica (78—90)
a sole (78)
a luna (79)
25 stellis (80)
tonitribus (81)
nubibus (82)
- nebulis (83)
ignibus terrestribus (84)
aquis (85)
ab ipsis tempestatibus (86)
ab animalibus aquatilibus
a volucris (87. 88)
a quadrupedibus (88)
35 Summa: res et historiae et
observationes MMLX

EX AVCTORIBVS

Masurio Sabino. Cassio He-
mina. Verrio Flacco. L. Pisone.
40 Cornelio Celso. Turrano Gra-
cile. D. Silano. M. Varrone.
Catone censorio. Scrofa. Sa-
sernis patre et filio. Domitio
Calvino. Hygino. Vergilio. Tro-
45 go. Ovidio. Graecino. Colu-
mella. Tuberone. L. Tarutio
qui Graece de astris scripsit.
Caesare dictatore qui item.
Sergio Plauto. Sabino Fabiano.
50 M. Cicerone. Calpurnio Basso.
Ateio Capitone. Mamilio Sura.
Attio qui Praxidicam scrip-
sit.

7 notae *D.* noctae *F.* -te *DF^aa.* noct *E.* -tes *rv* | terrestres.
De papavere *dTSJ. om.v* 9 et quid *dTva.D* 11 de pa-
pavere *om. dTva.D* 13 sterilitatum *FF^a.* -tum *rv* | et *F^aRaT.*
om.rH 26 De tonitruis *a* 32 ab aquatilibus *RdT(?)H*
34 quadrupedibus *ll.D.* -bus. ab herbis. a cibis *dTH*
36 MDCCCVIII (-VIII *dT*). Alibi MMLX *F^aa dT* 38 masurio
F^aD. mass-*rv* 40 Turanio *a.* Taur-*E* 46 Tarutio *DF^adTH.*
-untio (Taur-*E*) *r.* Aruntio *v* 49 Plauto *DF^a.* Paulo *rv.*
cfr.ind. II et D KNp.5.6 52 Attio *F^aa.S.* Attico *FE.* Accio
Rd(?)H. Actio *Tv* | Praxidicā *ORibbeck (mus. Rhen. 1886 p.631).*
-dios *F^a.* -dicas *d.* -dica *rB. om.v* | scripsit *om. Tva.S*

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Hierone rege. Philometore rege. Attalo rege.

- 5 Archelao rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle
10 Chio. Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chae-
rea Atheniense. Cheresto item. Diodoro Prieneo. Dinone Colophonio. Epigene Rhodio.
15 Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de agricultura scripsit. Aeschri-
one qui item. Lysimacho qui item. Dionysio qui Magonem
20 item. Dionysio qui Magonem transtulit. Diophane qui ex
Dionysio epitomas fecit. Thalete. Eudoxo. Philippo. Cal-
zippo. Dositheo. Parmenisco.
25 Metone. Critone. Oenopide. Conone. Euctemone. Harpalo. Hecataeo. Anaximandro. So-

sigene. Hipparcho. Arato. Zoroastre. Archibio.

30 L. XIX CONTINENTVR

lini natura et miracula (1—6)
genera eius excellentia XVII
(2)

quo modo seratur et perficiatur (3)

quando primum in theatris vela (6)

de sparti natura (7—9)

quo modo perficiatur (8)

quando primum usus eius (9)

de eriphoro bulbo (10)

quae sine radice nascantur et vivant

quae nascantur et seri non possint (11)

misy, iton, geranion (12)

de tuberibus (13)

pezicae (14)

de laserpicio et lasere

maspetum. magydaris (15. 16)

de rubia (17)

de radícula (18)

- 8 Aristophane Milesio. Apollodoro Lemnio **FREdTv**a.D
9 Cymeo a. mycae **F**. mic-**RE** 13 Chaeresto **F**. -risto
R(?)G 14 Prieneo **R(?)L** | Dinone **DF^aD**. Dieno **F**. Dione **rv**
18 scripsit **om.Ea** 22 epitoma **ll.v(J²)**. -men **B**. *cfr.ind.*
VIII 23 Callippo *Bas.(Brunn p.29)*. Cali- **ll.v(H)** 25 Me-
tone **H**. Metio- **F^a**. Melito- **rv** 26 Conone **DF^ad** (*Brunn*) **D**.
Oenone **F^aEa**. ..mone **R**. Zenone **Tv** 32 **XVII D UZ p.57**.
om.F^a. **XXVII (-VIII F)** **r** 34 et **RD. om.r**. quo modo **dTv**
40 primū **F^aaT**. -um in **r**. -us **d(?)H** 46 misu **FRE**.
Oisu **a**

- hortorum gratia (19. 20) morbi hortensiorum (57)
 digestio terra enascentium remedia (58. 59)
 praeter fruges et frutices (21) 25 quibus modis formicae ne-
 natura et genera et historiae centur
 5 nascentium in hortis rerum contra urucas remedia, con-
 X (22—37) tra culices
 de omnium earum radicibus, quibus salsae aquae prosint.
 floribus, foliis 30 ratio rigandi hortos (60)
 quibus hortensiorum folia de sucis et saporibus horten-
 10 cadant (31) siorum
 quo quoque die nascan- de piperitide et libanotide
 tur (35) et zmyrnio (61. 62)
 seminum natura. quo modo 35 Summa: res et historiae et
 quaeque serantur (36) observationes MCXLIII
 15 quorum singula genera, quo-
 rum plura sint (37)
 natura et genera et historiae EX AVCTORIBVS
 ad condimenta in horto Maccio Plauto. M. Varrone.
 satarum rerum XXIII (38—55) 40 D. Silano. Catone censorio.
 20 lacrima sua nascens (48) Hygino. Vergilio. Muciano.
 ferulacea genera III Celso. Columella. Calpurnio
 cannabis (56) Basso. Mamilio Sura. Sabinio
 Tirone. Licinio Macro. Q. Bir-

1 genera Ea. cura va. H 2 terra enascentium J. terrae
 (-rre a. -rra F^a) nasc- ll. v 4 naturae FRE 6 X D UZ
 p. 57. XX ll. v 9 quibus F^a ad TH. quaecius F. quae citius RE
 13 seminum — serantur om. R | quo modo quaeque (quo-
 que F^a. die add. Ea) serantur ll. D. post 10 cadant pon. dTS.
 om. J 17 natura — historiae ll. v. om. D 18 ad condimenta
 ll. v (D). om. dTH 20 lacrima sua con. J². -mas FRE. -ma
 DF^a a D. -mē d. om. Tv | nascens ego coll. ind. XXI (11) et XIX
 162. XXI 24. nascentes d. -tia DF^a a D. -seuntur FR. -scantur E.
 om. Tv 22 cannabis H. de ca- ll 27 urucas F^a. erucas
 Rd va. S(J) | remedium FEaT 34 zmyrnio S. -na F^a. zmirneo
 T. -na d. smyrnio H. -na RE. myr- F. smir- a 36 M om.
 F^a a 38 M. Accio F^a Rd H. M. auctio a. Maucio F. Mauc-
 cio E. cfr. ind. XIV 39 D. Silano om. FRed 42 Sabinio D
 KN p. 5. -no ll. v 43 Aemilio Macro Unger (de Valgio Rufo
 p. 211), prob. Brunn p. 31 | birrio ll. D. hirrio codd. H. hirtio
 T(?) v. cfr. D KN p. 3

rio. Vibio Rufino. Caesennio
qui κηπουρικὰ scripsit. Ca-
stritio item. Firmo item. Po-
tito item.

5 EXTERNIS

Herodoto. Theophrasto. Demo-
crito. Aristomacho. Menandro
qui βιόχρηστα scripsit. Ana-
xilao.

10 L. XX CONTINENTVR

medicinae ex iis quae in
hortis seruntur.

cucumere silvestri XXVI (2)

elaterio XXVII (3)

15 anguino cucumere sive er-
ratico V (4)

cucumere sativo VIII (5)

pepone XI (6)

cucurbita *silvestri* sompho

20 I (7)

colocynthide XIII (8)

rapis VIII (9)

rapo silvestri I (10)

napis sive bunio sive buni-

25 ade V (11)

raphano sativo XLIII (13)

armoracia I (12)

pastinaca

hibisco sive plistolochia sive

30 moloche agria XI (14)

staphylino sive pastinaca er-
ratica XXII (15)

gingidio I (16)

sisere XI (17)

35 sile XII (18)

inula XI (19)

caepa XXVII (20)

porro sectivo XXXII (21)

porro capitato XXXVIII (22)

40 alio LXI (23)

lactuca XLII

caprina IIII (24)

caesapo I

- 1 Bibio *ll* | Rutino **F^a**. Rufo **RT(?)** *G. cfr. ind. XIV*
3 Firmio **Ra** | Potito **DF^aaD**. Pitio **FREd**. Peritio **E^a(?)**. Petreio
TL. -richo *H. cfr. D KN p. 7* 8 biocherasta (-cer- a) **FREa**.
-creta **F^ad**. -crea *ra. B* 13 cucumere siluestri **R^av**. -res -tres *r*,
XX **R^a** 14 XXVI **R^a** 17 cucumere satiuo *H. om.* **R^a**. -res
-uos *r* 19 siluestri (*s̄vri*) *ego*. XVI **R^a**. XVII *rv*. siue *DecumU*
21 XIII *ego*. X *H.* X alibi XIII (XII **R^a**. XVI **F^aa**) *ll*
26 raphano satiuo *om.* **R^a**. -anis **dTS** | II alibi XLIII *ll. similiter*
in hoc et seqq. libris fere semper gemini numeri scripti sunt, quos
hic omnes apponere longum est. item R^a suis numeris saepe differt
a ceteris 27 armoraciae **R^ad**. -atae *r* 28 pastinaca *ego*
coll. § 29. -ca V *H.* -ca V alibi II (duo a) *ll* 29 plistolocia **Fa**
dT. pist- (-chia *H*) **EH**. phistolocaea **R** 32 XX **R^a**. an XXV?
33 gingidio *H.* -dion **RdT**. gigg- *r* | I *om.* **FEdTH**
36 XII a. *om.* **R^a**. an IX? 37 caepae **FRE**. cepe **F^a**. -pe a **T**.
caepis **d(?)H** 41 XXXIV **R^a**

isati I	apio XVII (44)
lactuca silvatica VII (25)	apiastro sive melissophyllo
hieracia XVII (26)	25 (45)
beta XXIII (27)	olusatro sive hipposelino XI
5 limonio sive neuroide III (28)	oreoselino II. helcoselino I
intubo quae ambubaia III (29)	(46)
cichorio sive chresto sive	petroselino I. buselino I (47)
pancratio XII (30)	30 ocimo XXVIII (48)
hedypnoide III (31)	eruca XII (49)
10 seris generibus II medicinae	nasturcio XLII (50)
VII (32)	ruta LXXXIII (51)
brassica LXXXVII (33)	mentastro XX (52)
cyma (35)	35 menta XLI (53)
brassica silvestri XXVII (36)	puleio XXV (54)
15 lapsana I (37)	puleio silvestri XVIII (55)
marina brassica I (38)	nepeta VIII (56)
scilla XXIII (39)	cumino XVI
bulbis XXX (40)	40 cumino silvestri XXVI (57)
bulbine I. bulbo vomitorio (41)	ami X (58)
20 asparago sativo XVII (42)	cappari XVIII (59)
corruda sive ormino sive Li-	ligustico sive panace III (60)
byco XXIII (43)	cunila bubula V (61)

1 issati F^aFEd. -api R^a | I H. XXI R^a. I alibi XX r
5 III F^aR^aa. III rH 6 quae ambubaia E^a(?) D. quae am-
bula J. om. r | III dTS 8 pancratio J. -tio quae ambubaia
(ambob- REa. ambubai X R^a. -uba d. -ulia F^a. -ubula T. am-
bula S) rH 10 seris — VII om. R¹ | gen. FF^aR^aa J. genera
R²E H | II D UZ p. 61. III (tis R^a) ll. H. cfr. §76 12 LXXX R^a
14 XXXVII (-VIII F^aa) alibi XXVII F^aR² in marg. a. om. R¹
17 XXIII alibi XXIII ll. XXIII H 18 XXX H. XXX.
Bulbis (-bi R²) siluestres (-tribus a) ll 19 bulbine dTH.
-bone ll 20 sativo om. dTH(J) | XVII F^aa D. XVI R^a. om. r H
27 oreoselino H. orto- F^aRR^aa. orito- F. hortio- EdT.
ortho- S | helioselino F^aR^aa dTS. hio- r. add. oreoselino -num
FE) I RFE. oleo- F^aa 30 XXVIII ego. XXXVIII R^a. XXXV H.
-V alibi XXXVIII r 31 XII R^aS. XII (XI FEH) alibi XXII r
32 nasturtio Rd(?) v 36 pulegio aTva. S 37 XVIII R^a.
-III FEa H. -II rS 39 XVI R^a. XLVIII F^aH. -VIII alibi
XLIII r 40 XXVI ll. H. -VII dTJ. XXII R^a 41 ami ll. J.
ammi H. om. v 42 XIII R^a. an XVI? 43 III R^a. III rH

- cunila gallinacea sive origano (75)
 V (62) 20 papavere albo II
 cunilagine VIII (63) papavere nigro VIII
 cunila molli II de sopore. de opio. contra
 5 libanotide II (64) potiones quas ἀνωδύνους et
 cunila sativa III ληξιπυρέτους et πεπτικὰς
 cunila montana VII (65) 25 et κοιλιακὰς vocant
 piperitide sive siliquastro papavere silvestri II. meconio
 V (66) (76)
 10 origano oniti sive prasio VI (67) papavere rhoea II (77)
 tragorigano VIII (68) papavere ceratiti sive glaucio
 origano Heraclio, generum III, 30 sive paralio V (78)
 medicinae XXX (69) papavere Heraclio sive aphro-
 lepidio III (70) de II. διὰ κωδυῶν (79)
 15 git sive melanthio XXIII (71) papavere tithymalo sive pa-
 aneso sive aniceto LXI (72. 73) ralio III
 aneto VIII (74) 35 quo modo sucus herbarum
 sacopenio sive sagapeno XIII colligendus (80)

3 VIII *ll. H.* an III? 4. 5 II (*bis*) R^a. III (*bis*) *r H* 6 III *ll. H.*
 an II? 10 V dTJ 12 origano *om. dTJ coll. § 177* | generum
ego. -ra R(?) H. g. F. gen. F^aJ. om. r | VIII E^a 13 XXVIII R^a.
 an XXXIII? 14 I a. an V? 15 XXXIII E. an XXXIII?
 16 siue *ll. H.* III R^a | an LXVI? 17 anetho *H.*
 18 socopemo FEa. scop- R | XIII *ll. H.* an XIII? *add.* Epopa-
 nace albo III FREa^{d1}. (*cfr.* opopanace § 264) 20 II *ego.* III *H.*
 III alibi II *ll* 24 pepticas F^aH. pat- R^a. rept- *r* 26 papa-
 uere siluestri II *ego. -tri* III *ll. om. dTH* | meconio R^a. -nio
 (-nte F^a. Neconte a) I *r H* 28 rhoea *H.* rhyas R^a. rhias F^a.
 rias a. roas E¹. ruas *r* 29 papauere *H.* -er *ll. add.* siluestre
 dT. -tri *H* | ceratiti *H.* -titis F^aR^a. -tis R. cerraticis FE. err- a.
 ceratytide d. -atium T | glaucio *H.* -ion (-um a) *ll* 30 paralio
H. -lium *ll* | V *ego.* VI dH. X T. VI alibi III *r* 31 papa-
 uere a *H.* -er *r. add.* siluestre dT. -ri *H* | Heraclio *H.* -ium *ll* |
 aphrode *ego coll. § 207.* affrodi a. aprhody F^a. aproti E. -rot. FR.
 aphron dT. -ro *H* 32 II *ego.* III *ll. H. om. dT* | diacodion
 FRH. -conion E. acodyon F^a. -dion a. dicadyon d. -dion T
 33 papauere *J.* -eri F. -er *r H* | tithymalo *J.* -lon dT.
 -lum *vel* -llum *ll* | paralio *J.* -lium *H.* -llium R. pharalium F.
 -llium E. -clium F^aa. artalion (-th- d) dT 35 lemma *om. dT*
H(J). post 26 meconio *pos. Brot.*, post 21 nigro VIII *v*

porcilaca XLV. pepli XLV (81)	adarca XLVIII (88)
coriandro XXI (82)	marrubio sive prasio sive
atriplice XIII (83)	20 linostropho sive philopaede
malva malope XLVI	sive philochare XXVIII (89)
5 malva malache I	serpyllo XVIII (90)
malva althaea sive plistolochia	sisymbrio sive Thymbraeo
XVIII (84)	XIII (91)
lapatho silvestri sive oxalide 25	lini semine XXVII (92)
sive lapatho canterino sive	blito VI (93)
10 rumice I	meo Athamantico sive Atha-
oxylapatho VII	manico VII (94)
hydrolapatho II	feniculo XXIII (95)
hippolapatho VI (85)	30 hippomaratho sive myrsineo
lapatho sativo XXI	V (96)
15 bulapatho I (86)	cannabi VII (97)
sinapi, generum III, medicinae	ferula VIII (98)
XLVIII (87)	carduo sive scolymo VI (99)

1 portulaca a v a. H | XLV. pepli XLV ego. XLV (XLII F^aa)
 Leptis XLV alibi peplis (plebis a. pephlim dT) ll. quae et peplis
 XXV (XLV Brot.) H 2 coriandrum F^aa 3 atriplice dTH.
 -plex ll XIII E Brot. 4 XLVI R^a. XIII (XVI F^aa) alibi XLII
 (XLV a) r. XIII H 6 plistolochia J. -cia E dTH. -cie F.
 -ofocia R^a. phistolacia R. phisto- r 7 XVIII ego. XIII R^a.
 LVIII F^a. LVIII rH 8 oxallide F^aa. pallide r. om. v a. H
 9 cantherino dTH. om. v 10 I dTH. om. ll. an VI?
 11 oxylapatho (oxi- a) ll. v. om. hic et post hippolapatho pon. dTH |
 VII ego. III alibi VII (III FE) ll. III H 12 II ll. H. an VI?
 13 VI ll. H. an VII? 14 XXI ll. H. XXIII dT. an XVII
 16 generum ego. gen. a J. -nera rH | III a 17 XLVIII
 FRE. XLIII F^aa H. -III alibi XLVII dT 18 XLVII RdT
 22 XVIII F^aE dTH (S). -III r Brot. an XVII? 24 XIII R^a.
 XXIII (XXXII a) alibi XIII r. XXIII dTH 25 XXVII R^a.
 XXX rH. an XXVIII? 26 an V? 27 meo athamantico
 (ada- dT) dTH. meotha- F. miotha- R. Macota- a. Machotha- F^a.
 Athamantico XXII. Miotha- E. om. r | siue athamantico ll. siue
 abath- dT. om. v 28 VII F^aE H. VII. Athamantico (athra- dT)
 XXII r. om. v 29 XXIII a. om. R¹. XXII rH 30 hippomaratho
 ego coll. §255.258. -to ll. -thro H | myrsineo H. -eum dT. myr-
 seneo F. mirs- RR^aa. mys- E. mis- F^a 31 V ll. H. III R^a.
 an III? 32 VII R^a. VIII F^aFR dT. VIII rH 33 an VIII?

theriacae compositio (100)
Summa: medicinae et histo-
riae et observationes MDCVI

EX AUCTORIBVS

- 5 Catone censorio. M. Varrone.
Pompeio Lenaeo. C. Valgio.
Hygino. Sextio Nigro qui
Graece scripsit. Iulio Basso
qui item. Celso. Antonio
10 Castore.

EXTERNIS

- Democrito. Theophrasto. Or-
pheo. Menandro qui βιόχρη-
στα scripsit. Pythagora. Ni-
15 candro.

- MEDICIS Hippocrate. Chry- 40
sippo. Diocle. Ophione. He-
raclide. Hicesio. Dionysio.
Apollodoro Citiense. Apollo-
20 doro Tarentino. Praxagora.
Plistonico. Medio. Dieuche. 45
Cleophanto. Philistione. As-
clepiade. Crateua. Petronio
Diodoto. Iolla. Erasistato.
25 Diagora. Andrea. Mneside.

Epicharmo. Damione. Dalione.
Sosimene. Tlepolemo. Me-
trodoro. Solone. Lyco. Olym-
piade Thebana. Philino. Pe-
30 tricho. Miccione. Glaucia.
Xenocrate.

L. XXI CONTINENTVR

naturae florum et coro-
namentorum.

- 35 de strophiolis.serta (2)
qui invenerint miscere flores.
quando primum corollae ap-
pellatae et quare (3)
quis primus coronas foliis ar-
genteis et aureis dederit
quare corollaria dicta. de
lemniscis. quis primus cae-
laverit eos (4)
quantus honor coronarum
apud antiquos fuerit (5)
severitas antiquorum in co-
ronis (6)
quem floribus honoraverit
populus Romanus (7)

2 medicinae *ll.v(D)*. res *dTH* 3 MDCVI *R.S.* MCVI
(-VII *F.* -V *dT*) alibi MDCVI *FEdT*. DCLX alibi DCVI *F^aa.*
MCVII *Brot.* MDCLX *H.* -CVII *v* 14 Nicandro *om.F^aa H*
16 Hippocrate *S. om.R^a.* Nicandro. Hipp- *rv.* Hipp- Nic- *H*
17 Ophione *ca.B (D cum Brunnio p.36).* Ophlone *FREdT.*
Oplone *r.* Opione *B.* Ophelione *H* 29 Petricho *F^aR^adTH.*
-chio *a.* -iclo *R.* -ichio *r.* -idio *v.* -treio *L* 30 Miccione *FR*
EdT(Brunn)D. -ctione *rr.* -ctone *H* | Claucia *FR.* -udia *Eva.B.*
Gaucia *F^a.* -eua *a* 39 primus *H.* -um *ll.v(S)* | coronam
Eva.H(S). -na *FR* 42 primus *ego.* -um *ll.H. om.v*
48 plus *E.* pluribus *E³* | honorauerit *F^aFRdT.* corona- (*VE?*) *H*

- pactiles coronae
 de subtilibus coronis
 de nardinis. de Sericis (8)
 Cleopatras reginae factum in
 5 coronis (9)
 de rosa. gen. eius XII (10).
 med. XXXII (73)
 lili gen. III (11). med. XXI
 (74)
 10 lacrima sua nascens (11)
 narcissi gen. III (12). med.
 XVI (75)
 quorum semen tinguatur, ut
 infecta nascentur (13)
 15 quem ad modum quae-
 que nascentur, serantur,
 colantur sub singulis 40
 generibus (14—37)
 violae colores III (14). med.
 20 XVII (76)
 luteae gen. V (14) med. X (76)
 caltha. regius flos (15)
 baccar (16). med. XVII (77)
- combretum (16) med. I (77)
 25 crocum (17). med. XX (81)
 ubi optimi flores. qui flores
 Troianis temporibus in usu
 (17)
 de natura odorum (18)
 30 iris (19). med. XLI (83)
 salianca (20) med. II (83)
 polium sive teuthrion (21)
 med. XVIII (84)
 qui flos alium colorem mane
 35 habeat, alium meridie, alium
 sole occidente (21)
 vestium aemulatio cum flo-
 ribus (22)
 amarantus (23)
 40 cyanus (24). med. II (84)
 holochrysos (24) med. III (85)
 petilium. bellio (25)
 chrysocome sive chrysis (26).
 med. VI (85).
 45 qui frutices flore coronent (27)
 qui folio (28).

3 siricis E. syr- F. siritis F^a 1 4 in coronis om. FRE
 6 de rosa in coronis FR² Eva. H 7 XXXII S. om. E¹ H.
 XXXII (XXIII VdT) alibi XXXIII r 8 XXI F^a FRETH.
 XVI Vd. XXIII J 10 lacrima sua nascens cod. Salm. cfr. § 24.
 -mas nascens F^a. -ma nascens R² TD. -manscens R¹ E. -mascens F.
 om. VdH 11 medicinae XVI om. VdH. an XIV? 20 XVIII
 FE² in marg. om. E¹ Brot. XXVIII H 21 V ll. H. III D U Z
 p. 64 22 caltha ego. de caltha dTH(J). de acalta r. ia.
 caltha S cum Salm. 23 baccar ll. J². coll. § 29. 132. -cchar S.
 de bacchare dTv. (item saepius de praem. dTv) 24 cobretum
 VFR. combetrum E. cob- F^a. (add. de asaro dTH) 27 in
 usu om. Eva. J 31 II ll. S. III dTH(J) 32 teuthrion VH.
 -trion F^a dT. theutrium FR. -trū E. -thrium D 33 XVIII
 FRES. -III r H(J). errore add. genera V (recte II) S 34 qui
 — occidente (cad- R) ll. D. om. v 42 bellium F^a FR. bdellium
 VE. (de)bellio dTH

- melot^hrum.spiraea.origanum. (35). med. XI (93)
 cneorum sive casia, gen. II. nyctegreton sive chenamyche
 melissophyllum sive melit- 25 sive nyctalops (36)
 taena (29). med. XXI (86) quo ordine temporum flores
 5 melilotos quae sertula Cam- nascantur (38. 39)
 pana (29. 37). med. XIII (87) anemone coronaria sive phre-
 trifoli gen. III (30). med. III nion (38) med. X (94)
 (88). myophonum (30) 30 oenanthe herba (38) med. VI
 thymi genera II (31). med. (95). melanium. heliochrysos
 10 XXXIII (89). flore nascentia, (38) med. XI (96)
 non semine (31) lychnis (39). med. VII (98)
 conyza (32) gladiolus. hyacinthus (38)
 Iovis flos. hemerocalles (33). 35 med. VIII (97)
 med. III (90) tiphyon. pothi gen. II. or-
 15 Helenium (33) med. V (91) sinae gen. II (39)
 phlox. quae ramis et folio vicapervica sive chamae-
 odorata (33) daphne (39) med. III (99)
 habrotonum (34). med. XXII 40 quae semper vireat herba (39)
 (92). Adonium. genera II ipsa quam longa cuique vita flo-
 20 se propagantia (34) rum (40)
 leucanthemum (34) med. I (93) quae propter apes serenda
 amaracum sive sampsuchum inter flores. cerintha (41)

1 origanum *H.* triga- dT. thrica- RE². trica- r 3 meli-
 tena FRE. -tina VF^ad 4 XXII R 5 Campana EH. -na
 siue melilotum rD 6 med. XII R. om. Eva. D 7 med.
 — 9 gen. II om. R 9 II D UZp. 66 n. 1. III ll. H
 10 XXXIII ego. XXVIII VF^ad TH. -III rS 12 conyza om.
 VFRE 15 an VI? 16 folia E. -liis J. cfr. § 59 18 abro-
 tanum RE. -tonum H 19 dist. ego 22 amaracum ego. -ci gen.
 II ll. H | siue sampsuchum om. H 23 XI ego. LX S. IX H.
 LX alibi VIII (VIII FE) r 24 cenamiche VF^ad. gena- FR.
 genemyche E 28 frenion FE. pñion R. eremion r. om. H
 30 an V? 31 melanium ego coll. § 65. meliantum d. -tium T.
 melant- F^a. -thium rH. add. med. XI ll. H. del. J², huc trans-
 latu e sqq. ratus. cfr. ind. XXII (26). XX (71) | hellocrysos F.
 -crisos RE. elicrysos d. melichr- VF^a 33 lychnis FRE. lich- F^a.
 ante tiphyon pon. dTH 36 tiphyion T. -phion F. thiph- RE.
 tith- r | orsine F^aFT. an orsini? cfr. § 67 38 uincaperuinca
 VR(?) va. J². cfr. § 68. 172 41 florum uita dTH(D)

- de pabulo apium. de morbis earum et remediis 42. 43)
 de venenato melle et remediis eius (44)
 5 de melle insano (45) 25 anthyllum sive anthyllum (52)
 de melle quod muscae non attingunt (46) med. VI (103)
 de alvariis. de alvis et cura earum (47) oetum. quae radices nihil supra terram gignant: arachidne, aracos (52)
 10 si famem apes sentiant (48) 30 candryala. hypochoeris. caucalis. enthriscum. scandix, eadem tragopogon. parthenium sive leucanthes sive amaracum sive perdicium sive muralis (52) med. VIII (104)
 15 barum in quibuscumque gentibus usus, naturae, trychnum sive strychnum sive halicacabum sive callias sive dorycnion sive manicon sive peritton sive neuras sive morio sive moly (52) med. III (105)
 20 batis gen. II (50) med. II (101) 40

- 1 apum VdT 8 alueariis V²RE^aEr^a.D | alueis V²
 9 earum VF^adT. eor- rr 15 quibusque VF^adTH(J¹)
 20 battis FRd 23 post med. II add. de cichorio dTS. cichorium H. om. D. cfr. ind. XX(30). 24 anthialium FR. anthya- E. antia- F^a. antya- d 25 anthyllum ego coll. §175. siue anticellium (antec- dT. anticensium R) U.S. om. H | antyllum REdT. -tillum r 26 an VII? 27 quae — gignant om. H 28 super VF^aR | arachidne ego. -na H. archenide (-chaen- F) H 29 aracos dH. -chos VF^aT. abachos r 30 candryala RET. chondrylla B §89 | hypochoeris H. -prochoris R. -pochoris r
 31 enthriscum Rd. -thyrscum VF^a. -thriscum FT. -tristum E. anhriscum (B) H 32 eadem U.S. om. H. come eadem coni. J² coll. §89 | traseopocon FE. thra- R. om. H 34 amaracum ego coll. §163. -cus S. amanacum (-cus E. -dis R) U. om. H | perdicium Se §176. pelleuchion (peleu- R) FRE. -eution VF^a. calitha dT. om. H 34 siue muralis — 38 manicon om. FR¹EH
 37 halicacabum S. ali- R². alii- VF^adT | callias ego. -ada Se Diosc. IV 72. calittis R². calitha F^adTJ. om. V. (item §177 scribendum erit callian) 38 manicon S. mari- VF^adT 39 perithon (par-VF^a) U 40 moly T. -lim F^ad. -lion V. -lin r | III ego. VIII U. S

- corchorus (52) med. VI (106) caules: coronopus. anchusa.
 apface. achynops. epipetron. anthemis. phyllanthos.
 quae numquam floreat, quae 25 crepis. lotos (59)
 semper (52) differentiae herbarum
 5 cneci gen. III (53). med. III (107) per folia:
 aculeati generis herbae quibus folia non cadant.
 (54—58) quae particulatim floreat (60)
 erynge. glycyrriza (54) 30 heliotropium, adiantum, her-
 tribulus (54. 58) bae quarum medicinae se-
 10 anonis (58) quenti libro (29. 30) dicentur
 . pheos sive stoebe. hippo- (60)
 phaes (54) spicatarum genera:
 urticae gen. III. lamium. 35 stanyops. alopecuros. stele-
 scorpio (55) phuros sive ortyx sive plan-
 15 acorna. leucacanthos. chalceos. tago. thryallis (61)
 cnecos. polyacanthos. onopy- perdicium. ornithogale (62)
 xos. helxine. scolymos. chamae- post annum nascentes
 leon. tetralix. *atractylis* sive 40 a summo florentes, item ab
 phonos. *acanthice mastiche* (56) imo (63)
 20 cactus. [tenica, pappum, as- lappa herba quae intra se
 calia] (57) parit. *Opuntia* e folio radicem
 herbarum genera per faciens (64)

1 an V? 2 achynops *ego e* § 89. acynops d. -pis R. -pos R H
 piretron FRE 3 floreat *ego*. -ant ll. H. *cfr.* § 89 *extr.* 5 cneci
 H. Neci R. gne- FE. greci r | gen. III *ego coll.* § 90. gen. III
 VF^a d TH. geniū r | med. VII F^a. om. V d 10 anosis F^a. ono-
 nis d(?) H. *cfr.* § 91. 98 13 VI E. III FR 15 acorna ll. D.
 carduus, acorna H | chalceos cnecos He § 94. -cionechos F. -ecus
 VR. -etus E. calchionechos F^a d 16 onopyxos H. -phycos d T J².
 -phygos VF^a. -phrycos r 17 elxine T. helsine r 18 tetra-
 lix T(?) H. petralis FRE d. -rus r | *atractylis Salm. om. ll. v* | siue
 phonos *ego huc posui, post acorna pon. ll. H. cfr.* § 95 20 cactus
ego. -tus S. ectacos (-cus VT d. -cus siue H) cactus ll. H. *de mendo*
cfr. § 97 Et cactus quoque | *uncos ego posui*. tenica (fen- T) ll.
 pternix He § 97. -ica S. ternica J² | pappum (-ptum F^a) alibi
 tappum (ra- R) ll. pappus H. -um S 24 phyllanthos R(?) H.
 philanthus E. phyllantus (py- FF^a) r. *cfr.* § 99 35 stanyops S.
 -opos H. -ntobs FE. -niobs r | stelephuros H. stelophiros T.
 stellepyros VF^a. stello- FR d. sello- E 37 thryallis He § 101.
 pyralis E. -allis (par- R) r

- iasine. chondrylla. picris. vocant III (80)
 quae toto anno floreant (65) [Syrium] crocomagma, med.
 quibus flos ante quam caules II (82)
 exeant, quibus caulis ante pesoluta. med. I (108)
 5 quam flos. quae ter floreat (66) 25 Graecorum nominum in pon-
 cypiros (67) med. VIII (69). deribus et mensuris inter-
 thesium (67). pretatio (109)
 asphodelus sive hastula regia. Summa: medicinae et histo-
 anthericus sive albucum (68) riae et observationes DCCXXX
 10 iunci gen. VI. med. III (69)
 cyperus. med. XIII 30
 cyperis
 cypira (70)
 holoschoenos (71)
 15 med. ex iunco odorato sive
 teuchite X (72) 35
 med. ex asaro VIII (78)
 med. ex Gallico nardo VIII
 (79)
 20 med. ex herba quam phun
 qui item. Antonio Castore.

EX AVCTORIBVS

Catone censorio. M. Varrone.
 Masurio. Antiaste. Caepione.
 Vestino. Vibio Rufino. Hy-
 gino. Pomponio Mela. Pom-
 peio Lenaeo. Cornelio Celso.
 Calpurnio Basso. C. Valgio. Li-
 cinio Macro. Sextio Nigro qui
 Graece scripsit. Iulio Basso
 qui item. Antonio Castore.

1 iasine ego. las- ll. iasione TH | chondrylla ego e § 105.
 cond- H. chryndilla dT. chrin- F^a. crin- V. cyndrilla r | picris H.
 pigris ll 1. 2 dist. ego | floreant ll. -ret dTH. cfr. § 89 cum § 105
 3 flos ll. D. flos exeat dTH 5 quater FE. quae R | flo-
 reat EJ² coll. § 106. -ant rv 8 astula ll 9 siue albucum
 ll. S. del. H. add. Amuletum R. -tum. asian FE. -tum asian alibi
 oispant (oistant F^a) r. pistana v (cfr. § 111. 112). del. H 11 an
 XIII? | cyperos T. -rus Rd 13 cypira VE H. -pera r
 14 holoschoenos H. olyschenos (olis- E) ll 16 teuchite H.
 theu- VF^a. -cite T. thecite Rd. tetite F. thetitae E | an IX?
 17 medicinae ex asaro VIII om. dT. an VII? 18 an VII?
 20 phun J² coll. § 136. XII 45. phyri R. phin EdT. uin F. fin r.
 phu H 22 uncos ego posui. Syrium ll. H. om. d²T. an ex
 croco collyrium? cfr. § 138 extr. syrium, lilii sucus, commemora-
 tur § 127 | post med. II add. Bolete (-to R. om. d²T) acenos
 med. II ll. del. v 24 pesoluta TS. pers- v. pesolui (re- VF^a) r
 32 Caepione VF^a H. Caeli- FEd. Celi- RT. C. Helio v
 33 Vestino v. Crist- R. cryst- F. Chyst- E¹. Chryst- E². Cri-
 spino r | Vlpio FREdva. B | Rufino ll. v(D). Rufo S 36 C. Val-
 gio H. Publio. uargio (uor- V) ll. P. Largio v. cfr. ind. XX

EXTERNIS

25 tricho. Miccione. Glaucia.
Xenocrate.

Theophrasto. Democrito. Orp-
pheo. Pythagora. Magone. Me-
nandro qui βιόχρηστα scrip-
sit. Nicandro. Homero. He-
siodo. Musaeo. Sophocle. Ana-
xilao.

MEDICIS Mnesitheo qui de
coronis. Callimacho qui item.

10 Phania physico. Timaristo.
Simo. Hippocrate. Chrysip-
po. Diocle. Ophione. Hera-
clide. Hicesio. Dionysio. Apol-
lodoro Citiense. Apollodoro
15 Tarentino. Praxagora. Plisto-
nico. Medio. Dieuche. Cleo-
phanto. Philistione. Asclepi-
ade. Crateua. Petronio Dio-
doto. Iolla. Erasistrato. Dia-
20 gora. Andrea. Mneside. Epi-
charmo. Damione. Dalione.
Sosimene. Tlepolemo. Metro-
doro. Solone. Lyco. Olym-
piade Thebana. Philino. Pe-

L. XXII CONTINENTVR

auctoritas herbarum(1—7)
gentes herbis formae gratia

uti (2)

herbis infici vestes, item
pigmento *Gallicae* cortinae.
de sagminibus. de verbenis
et clarigatione (3)

de corona graminea. de ra-
ritate eius (4)

qui soli corona ea donati (5)
qui solus centurio (6)

medicinae ex reliquis
coronamentis:

erynge sive eryngio quae
centum capita XXX (8. 9)

acano I (10)

glycyrriza sive adipso XV

stomatice I (11)

4 biochresta *B(H)*. -crestas VF^a. -crea *v*. diochresta TL.
-sia FE. -cresia d. chochresia R. *cfr. ind. XIX. XX* 8 Mnesi-
theo d(?) *H*. -estheo *rv* 10 Timaristo *B*. -ito *ll*. -antho *v*

11 Simo (Sy- R) *ante Timaristo pon. v* 12 Ophione Tv(D).
Opi- RB. Hopi- FE d. Hopini- VF^a. Ophelione *H. cfr. ind. XX*

24 Philino — Xenocrate *om. VF^a* 25 Miccione RdD.
Micti- FETv. -tone *H. cfr. ind. XX* 27 continentur F^aR. -etur *rv*

32 pigmento D. -ta *ll. J¹. del. v* | gallicae cortinae *ego coll. § 3*
et XXXV 150. de oleo cortina dTJ¹ coll. § 48. de oleo chortino
(add. alibi crotino R^aa) ll. D coll. XV 30 (rem deesse in § 3 ratus)

33 sagminibus *H. sanguin- ll. om. v* 37 corona ea donati
R^av(J). -nae adso- FRE. -na do- rH 41 eryngio *H. -ion ll. S*
quae *ego (item p. 71, 8). siue ll. S. del. H* 42 an XXXII?

43 acano *H. -nos VF^aS. -nosi r* | I *H. XI ll* 44 adipso *SJ*

tribuli gen. II med. XII (12)	cuius radices colorem mutant
stoebe sive pheos (13)	25 (25)
hippophaes. gen. II. med. II (14)	anthemide sive leucanthemide sive leucanthemo sive chamaemelo sive melanthio, gen. III, med. XI (26)
5 urtica LXI (15)	loto herba III (27)
lamio VII (16)	lotometra II (28)
scorpionis gen. II med. I (17)	30 heliotropio sive helioscopio sive verrucaria XII
leucacantha quae phyllos sive ischas sive polygonatos III (18)	heliotropio sive tricocco sive scorpiuro XIII (29)
10 helxine XII (19)	adianto sive callitricho sive trichomane sive polytricho sive saxifraga, gen. II, med. XXVIII
perdicio sive Parthenio sive siderite quae urceolaris sive 35 asterium XI (20)	frutex sine radice (30)
chamaeleone sive ixia sive ulophyto sive cynozolo, gen. II, med. XII. mastiche (21)	40 picride I. thesio I (31)
coronopode (22)	asphodelo LI (32)
anchusa XIII (23)	halimo XIII (33)
pseudoanchusa quae echis sive 20 ve doris III (24)	acantho sive paederote sive melamphylo V (34)
onochilo sive archebio sive onocheli sive rhexia sive 45 enchrysa X	bupleuro V (35)

2 siue pheos **TS.** siue ceos (coeos **R**) *r. om. v. (deest III)*
3 hippophaes *Scum Salm.* -phyes (*v*) *H.* -opes *ll* 6 lamion (-ium **VH**) *vel* lam- alibi lamo *ll* 8 leucacantha **T.** -tam **Ed.**
leua- **F.** leu- **R.** leuco- **VF^a** | phyllos *H cum Be §40.* phymos *vel* phimos *ll* 9 ischas **FREdJ².** escas *r.* ischias *H cum Be §40*
10 helsine **F^aR^a.** hers- **FRE** 11 siue derithe **FREd. om. TH**
13 artercum **FE.** alterc- **VF^a H.** asteric- *Brot.* 14 chamaeleon *H* | ixia **FE.** ixias *H* 15 cynozolo *D.* -lon **R^a H.**
-zalo (ty- **E**) *r.* -zalon **dT** 16 mastiche (-ce **E**) *ll. D. om. dTH*
17 coronopus **dTH.** (*deest I*) 19 quae *ego.* siue *ll. H*
22 onocheli **R^aTH.** ton- **R.** con- **FE.** onochelis *r* 23 *X ego coll. §51. 52. XXX (XX VF^a)* alibi *X ll. XXX H* 24 cuius
— mutant *ll. D. del. H. cfr. §51* 29 III **dTH.** III *ll* 30 III **F^a.** III *rH* 31 *an III?* 33 XII *ll. S.* XIII *H. an XIII?*
39 XXVIII **R^a** 40 frutex — radice *ll. D. del. H. cfr. §63*
41 Thesion **R.** -ium **dTH** 43 halimon (ali- **RdH**) *ll.* alimo *S*

- buprestis I (36) 20 quare genere ciborum mores
 elaphobosco VIII (37) quoque mutantur (52)
 scandice VIII mulso VI (53)
 enthryseo II (38) melitite III (54)
 5 iasine III (39) cera VIII (55)
 caucalide XII (40) 25 contra compositiones medi-
 sio XI (41) corum (56)
 sillybo (42) medicinae ex frugibus
 scolymo sive limonio V (43) (57—76)
 10 sonco, gen. II, med. XV (44) siligine I. tritico II. palea II.
 condrio sive condrilla VI (45) 30 farre I. furfuribus I. arinca.
 de boletis. proprietates eo- athera II (57)
 rum in nascendo (46) farina per genera. medi-
 de fungis. notae venenato- cinae XXXVIII (58)
 15 rum. med. ex iis VIII (47) polenta VIII (59)
 silphio VII (48) 35 polline V. pulte I. farina
 laseri XXXVIII (49) chartaria I (60)
 propoli V. mellis XVI (50) alica VI (61)
 aquae mulsae XVIII (51. 52) milio VI (62)

2 Flatobosco **FE**. Pla- **R** 3 VIII **VF^aR^a**. VIII *rS*. X *H*
 4 enthryseo **VF^aJ²**. -hyrisco **R^a**. Inthris- **R**. Inthyris- **FE**.
 entriscum **dT**. anthrisco *S*. -cus *H*. *cfr. ind. XXI (52)* 5 iasine **T**.
 las- **VF^adv**. Cas- *r*. iasione *C. cfr. ind. XXI (65)* 6 *an* XIII?
 7 *an* XII? 8 sillybo *J²*. syllibo **VF^a**. -itho **R**. -do **F**.
 sillibo **R^a**. -itho **E**. silybo *S* 9 scolymo *S*. -mum **dT**. -mon *H*.
 -lybo **FR**. -libo *r* 10 sonco **F^aRdJ²**. -go **R^a**. -ca **V**. -chos **TH**.
 -cho *S*. sconco *r* 11 condrio *De§91*. -ion **T**. -illo *S*. chon-
 drion *d*. hariscondro (-scho- **FE**) *r*. chondrillon *H. cfr. ind.*
XXI (52) | VI **VF^aR^aR^aS**. III *rH(J)*. *add. mastiche R^a*
 15 is **F**. eis **ES**. his *rH* 17 XXXVIII **VF^a**. XX- **R**
 18 propolis **V(?)J²**. de melle. propolis **dTH(J¹)** | XVII **R**
 19 XVII **R^a** 20 quare (qua **F^a**) *ll. D.* quo **dTH(J²)**. quo —
 mutantur *ante aquae mulsae pon. dTH* 22. 23 mulsum . . me-
 litites **VdTH** | *an* IV? 24 VIII **R^a** 29 II *ego*. V **VF^aR^a**.
 I *rH* | palia **V R^a** 30 *an* furfuribus III? *om. T* 30. 31 arincha
 (-ca *D*) athera (aute- **VF^a**) **VF^aR^aD**. *cfr. §121*. farinca ateras *r*.
 olyram arincam (-ra . . -ca *J*) siue athera **dTJ¹** 33 XXXVIII **V**.
 -VIII **F^a**. XXVIII *rD*. -VIII **dTH** 37 VI *ll. H*. V **R^adT**.
an III?

	panico III (63)	miliaria herba I (78)
	sesima VII. sesamoide III.	bromo I (79)
	Anticyrico III (64)	orobanche sive cynomorio
	hordeo VIII. hordeo muri-	I (80)
5	no quam Graeci Phoeniceam	contra leguminum bestiolas
	I (65)	I (81)
	ptisana III (66)	de zytho I. spuma (82)
	amylo VIII. avena I (67)	Summa: medicinae et hi-
	pane XXI (68)	30 storiae et observationes
10	faba XIII (69)	DCCCCVI
	lente XXII	
	φάκω ἐπὶ τελμάτων II (70)	EX AVCTORIBVS
	elelispaco sive sphaco quae	iisdem quibus priore libro et
	salvia XIII (71)	praeter eos Chrysermo. Era-
15	cicere et cicercula XXVI (72)	35 tosthenes. Alcaeo.
	ervo XX (73)	
	lupino XXXV (74)	
	irione sive erysimo quod	L. XXIII CONTINENTVR
	Galli velam XV (75)	medicinae ex arboribus
20	hormino VI (76)	cultis:
	lolio V (77)	vitibus XX (2)

2 sesama *H* | sesamoide *VH*. *cfr.* §133. -odides *dT*. sesi-
moide *F^aJ*. -di *r* 3 antecyrico *Ed*. anthe- *FR* | III *VdT**S*

5 quam — *I om. H* | phoeniceam *V*. -ciam *rS*. phenice *d*.
phunce *T*. *cfr.* §135 7 ptisana *H*. tips- *T*. tis- *R^adJ²*. itisina *F*
E. tisi- *r* 10 XIV *R^a*. XLV alibi XVII *VF^a*. LV (LIII *E*) alibi
XVI (XVII *R*) *r*. XVI *H* 11 XXXII *ego*. XXVII alibi XVII *RE*.
XVII alibi XVIII *dT*. XVII *H*. lemma *om. r* 12 phaco *R^a*.
fa- *d*. spha- *T*. fo- *VF^a*. Tha- *FE*. ta- *R*. *del. H* | τελμάτων *S*
cum Salm. teimatōn *R^a*. thei- *FR*. -thon *E*. tetton *r*. *cfr.* §145
extr. del. H | II *ego*. V *VR^aFR*. uel *E*. XI *F^adT*. III *S*

13 elelispaco *TH*. eleti- *VF^a*. elethi- *R^a*. elepti- *d*. elelias
(elhe- *E*) piaco siue helispaco (-paco *E*) *r* | sphaco *H*. sphac
FRE. elesphaco *T*. elete- *r* 14 III *RE* 15 XXVI *ego*.
XXIII *ll. H* 18 irione *R^adTH*. eri- (ery- *R*) *rS* 20 hor-
mino *VH*. or- *r* 24 orobanche *H*. -ache *R*. -acche *r*
26 contra (de *H*) leguminum *VF^aR^aH*. *om. r* | bestiola I *R*.
-lis *dTH* 28 zytho *dH*. xyto *R^a*. zito *VF^a*. gy- *T*. zylo *R*.
ziloi *r* | I *ll. S. om. H(J)* | spuma (stu- *F*. sti- *E*) *ante de zytho*
pon. ll. S(D). et ceruesia (-uisia *H*) *dFH(J)* 39 *an* XXV?

- foliis et pampinis vitium sive psilothro sive archezosti
 XII (3) sive cedrosti sive mado
 omphacio vitium XIII (4) XXXI (16)
 oenanthe XXI (5) vite nigra sive bryonia sive
 5 uvis recentibus (6) 25 Chironia sive gynaecanthe
 uvarum servatarum generibus sive apronia XXXV (17)
 med. XI (7) musto XV (18)
 sarmentis uvarum I (8) Falerno VI. Albano II. Surren-
 nucleis acinorum VI (9) tino III (20)
 10 vinaceis III (10) 30 Setino I. Statano I. Signino
 uva theriace IIII (11) I (21)
 uva passa sive astaphide XIIII (12) ceteris vinis XIII (22)
 astaphide agria sive staphide observationes circa vina LXI
 15 sive pituitaria XII (13) 35 quibus aegris danda, quando
 labrusca sive uva taminia danda, quomodo danda. ob-
 quae et ampelos agria XII (14) servationes circa ea XCI
 salicastro XII (15) (24—26)
 vite alba sive ampelo leuce aceto XXXIII (27)
 20 sive staphyle sive melothro 40 aceto scillino XVII (28)

1 et pampinis vitium *ego*. vitium et pampino dTH. -ium
 VII. pampinis F^a D. vitium rJ | XII *ego*. VII ll. H 10 III *ego*.
 VIII ll. H 12 astaphide S. -phis (-pis F^a FE) ll. H | XVII *ego*.
 XIII ll. H 14 agria dTH. *om. r. cfr. § 17* | staphide J². -phis d.
 -phide agria (acria FE) siue labrusca ll. -phis (-phide S) siue
 taminia TH 15 XIII alibi XII F^a. *an VIII?* 16 labrusca
 siue dTS. -ca H(J²). *om r* | uva taminia quae (*om. FRE*) et ll. J².
om. dTH 17 ampelos ll. J². -lo S. *om. H* | XII *om. R¹ E. an VII?*
 18 salicastro S. de sal- dTH. *om. hic et salicaster (-ste VF^a)*
ante labrusca pon. r | *an II?* 19 de (*del. S*) vite alba siue dTH.
om. rJ² 21 siue psilotrum T. *om. Ed H* 22 cedrosti *ego e*
 § 21. -rusin dT. -ro rS. -ron H 23 XXII T. XXXV H. *an*
 XXXIII? 25 gynaecanthe H. *cfr. § 27*. cynec- E. cinec- F.
 -chante VF^a. cinach- Rd. ginac- T. gynac- S. gynaecac- J²
 26 XXXV alibi XXXIII ll. *an XXX?* 28 *ord. mut.*
 (Surr. Alb. Fal.) dTH 32 reliquis dTH | XIII *ego*. LXIII ll. H
 34 LXI (XL F^a) ll. H. XLI *coni. D U Z p. 69, sed addendae*
sunt viginti sect. 22 37 XCI ll. H. *an CXI?* 39 XXXIII *ego*.
 XXVIII ll. H 40 XVI dT

oxymelite VII.	oxyalme VII	25	gleucino I,	balsamino XV
(29)			(46. 47)	
sapa VII (30)			malobathro V (48)	
faece vini XII (31)			hyoscyamino II. thermino I.	
5 faece aceti XVII (32)			narcissino I. raphanino II.	
faece sapae III (33)		30	sesamino III. lilino III.	Sel-
foliis oleae XXIII (34)			gitico I. Iguino I (49)	
flore III. olea ipsa VI (35)			elaemeli II. pissino II (50)	
olivis albis III. olivis nigris			palmis VIII (51)	
10 III (36)			palma myrobalano III (52)	
amurca XXI (37)		35	palma elate XV (53)	
foliis oleastri XXI (38)			medicinae ex singulorum	
omphacio III (39)			generum flore, foliis, fructu,	
oenanthino oleo XXVIII (40)			ramis, cortice, succo, ligno,	
15 cicino XVI (41)			radice, cinere (54—83)	
amygdalino XVI (42)		10	malorum observationes VI	
laureo VIII (43)			cotoneorum XXV	
myrteo XX (44)			struthiorum I (54)	
chamaemyrsinae sive oxymyr-			dulcium malorum VI	
20 sinae, cupressino, citreo,			austerorum I (55)	
caryino, Cnidio, lentiscino, 45			citreorum V (56)	
balanino (45)			Punicorum XXIII (57. 58)	
cyprino et cypro ipsa XV			stomatice XIII (58)	
(46)			cytino VIII (59)	

1 oxymile VF^a | oxyalme VII F^a. *om. r H. cfr. § 61* 4 *an*
 XIII? 8 IV *ll. H. an* VI? 10 III F. VII alibi III VF^a.
 11 *an* XXV? 12 XXI *ego. XVI ll. H.* 16 XXIII VF^a.
an XVIII? 17 laureo *ll. S. -rino dTH(J). cfr. XX 137 | an*
 VII *vel* VIII? 20 cypressino XX R² 21 caraino E. cari-
 F² R^d. carri- F¹. carsi- F^a. (*deest* III, *item* lent. III. bal. III)
 23 XV VF^a. XXI R. XVI EdTH 25 XV VF^a S. V r D.
om. dT. XIII H 27 malobathro *om. FRE | V VF^a S. om. r.*
 VIII H 29 raphanino II F^a. *cfr. § 94. -ino V r H* 30 lirino
H(S). om. F | III ego. III ll. H. I dTJ 31 eguino FRE
 33 X uel VIII VF^a. *an* XII? 35 XV VF^a. *cfr. § 99. XVI r H.*
 XVII dTJ 41 XXV *ego. cfr. § 100—103. XXII (alibi XXIII*
 VF^a) *ll. H* 44 I *ego. III ll. H* 46 XXIII *ego. XXVI ll. H*
 47 XXIII EH. III V 48 VIII R. VIII r H. *add. alibi*
 III *ll*

- balaustio XV (60)
 pirorum observationes XIII (62)
 ficorum CXI (63)
 5 caprificorum XLII (64)
 erineo herba III (65)
 prunis IIII (66)
 Persicis II (67)
 prunis silvestribus II (68)
 10 lichene arborum II (69)
 moris XXXXVIII (70, 71)
 stomatice sive arteriace [sive] panchrestos IIII (71)
 cerasis V (72)
 15 mespilis II. sorbis II (73)
 nucibus pineis XIII (74)
 amygdalis XXVIII (75)
 nucibus Graecis V (76)
 iuglandibus XXIII. anti-
 20 doto (77)
 abellanis III. pistaciis VIII.
 castaneis V (78)
 siliquis V. corno I. unedoni-
 bus (79)
 25 lauris LXVIII (80)
 myrtis LX (81)
- myrtidano XIII (82)
 oxymyrsine sive chamae-
 myrsine quae ruscum VI
 30 (83)
 Summa: medicinae et hi-
 storiae et observationes
 MCCCCXVIII
 EX AVCTORIBVS
 35 C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
 Sextio Nigro qui Graece
 scripsit. Iulio Basso qui item.
 Antonio Castore. M. Varrone.
 Cornelio Celso. Fabiano.
 EXTERNIS
 40 Theophrasto. Democrito. Or-
 pheo. Pythagora. Magone.
 Menandro qui βιόχηρητα.
 Nicandro. Homero. Hesiodo.
 45 Musaeo, Sophocle, Anaxilao.
 MEDICIS Mnesitheo. Calli-
 macho. Phania physico. Tima-
 risto. Simo. Hippocrate. Chry-
 sippo. Diocle. Ophione.
 50 Heraclide. Hicesio. Dionysio.
 Apollodoro Citiense. Apollo-

1 XV ego. XII *ll. H. add.* punico siluestri dTH. del. D
 2 XII FEH. CII dT 4 CXI *ll. H. an* CXIX? 11 XXXXVIII
ego. XXX- FREH. XX- r 12 *uncos ego posui coll. §136*
 13 panchresto S 16 XIII alibi CXIII VF^a. an XVI?
 17 amigdalō FRE(S) 18 nucibus — V RdTH. om. r | V ego.
 I RdTH 19 iuglandibus XXIII om. VF^a. an XXII?
 21 VIII H. VII (VII VF^a) alibi VIII *ll. an* XIII? *cfr. §150*
cum 142. 143 23 corno He §151. cornu *ll. v* 27 XII V.
an VIII? 28 oxymyrsine (*praem.* myrto siluestri siue) dTH.
 oxymyrra R. -mira r 29 quae ego. siue *ll* | ruscum *ll. D.* -co
 V(?) H | *an* VII? 33 *an* MCCCXCVIII? 37 Tulio F. -llio RE
 46 Mnesteo ETva. H 49 Ophione v(D). Opi- FB. Hopi-
 VRE. Oplo- E^aa. Holo- F^a. Olo- dT. *cfr. ind. XX*

doro Tarentino. Praxagora.	cupresso XXIII (10)
Plistonico. Medio. Dieuche.	25 cedro XIII (11)
Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio	cedride X (12)
5 Diodoto. Iolla. Erasistrato.	galbano XXVI (13)
Diagora. Andrea. Mneside.	Hammoniaco XXIII (14)
Epicharmo. Damione. Dalione.	30 styrace XII (15)
Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade	spondylio XVII (16)
10 Thebana. Philino. Petricho.	sphagno sive sphaco sive bryo V (17)
Miccione. Glaucia. Xenocrate.	terebintho VI (18)
	picea VIII (19)

35 chamaepity XV (20)

pityusa VI (21)

resinis XXV (22)

pice XXVII (23)

pisselaeo sive palimpissa

40 XVI (24)

pissasphalto II (25)

zopissa I (26)

taeda I (27)

lentisco XXII (28)

45 platano XV (29)

fraxino V (30)

acere I (31)

populo VIII (32)

ulmo XVI (33)

L. XXIV CONTINENTVR

medicinae ex arboribus
silvestribus:

15 loto Italica VI (2)

glandibus XIII (3)

cocco ilicis III (4)

galla XXIII (5)

visco IX (6)

20 pilulis glandiferarum I

cerro VIII (7)

subere II (8)

fago IIII (9)

3 Cleophante *J D errore*

11 Mictione *E a v a. H. cfr. ind. XX*

16 XIII *H. XIII alibi XVI ll. an VIII (vel IX)?* 19 IX *ego.*

XI *ll. H* 20 glandiferarum (-rerum **F^a**) I **VF^aS.** grandif (gla- **F**)

erarif I *r. om. d T.* roboris *H* 21 *an VII?* 26 *an XI?*

27 XXVI *ego. XXIII ll. H* 29 styrace (stir- **R**) **VF^aR H.** -ge **FE.**

praem. bdedellio R. dellio r | XII ego. om. R. X r H 30 spon-

dylio *d H. -dilio T. -dillo (sphod- R) ll* 31 sphagno *v. spa- T.*

spac- **E.** sphac- *r* 34 picea VIII *D. add. VIII alibi pice ll.*

picea et larice *d T H. an VIII?* 35 chamaepity XV *ego.*

-ty X *H. -ty X alibi V VF^ad T. om. r* 36 pithyum **F.** -thium **E.**

phi- **R** | *an VII?* 37 XXV *ego. XXII ll* 38 XXVII *ego.*

XXXIII *ll. H* 45 XV *ego. XXV ll. H* 48 *an VIII?*

- tilia V (34)
 sabuco XV (35)
 iunipero XXI (36)
 salice XIII. Amerina I (37)
 5 vitice XXXIII (38)
 erice I (39)
 genista V (40)
 myrice quae et tamarica 30
 III (41)
 10 virga sanguinea I (43)
 brya XVIII (42)
 silere III (44)
 ligustro VIII (45)
 alno I (46)
 15 hederis XXXVIII (47)
 cisto V (48)
 cisso erythrano II. chamae-
 cisso II. milace II. clematide 40
 II (49)
 20 harundine XVIII (50)
 papyro, charta III (51)
 hebeno V (52)
- rhododendro I (53)
 rhus gen. II medicinae VI.
 25 stomatice (54)
 rhu erythro VIII (55)
 erythrodano XI (56)
 alyssso II (57)
 radícula sive struthio XVI
 apocyno II (58)
 rore marino XVIII (59)
 cachry V (60)
 herba Sabina VII (61)
 selagine II (62)
 35 samolo II (63)
 cummi XI (64)
 spina Arabica III (65)
 spina alba II. acanthio I (66)
 acacia XVIII (67)
 aspalatho sive erysisceptro
 sive adipsatheo sive diaxylo
 VIII (68. 69)
 spina appendice II. pyracantha
 I (70)

2 sabuco F^aFD. samb- r(?)r. cfr. XIII 122 8 quae
 ll. S(D). siue dTH(J) | et tamarica S(D). -miricia VF^a. et
 amarica r. tam- dTH(J). add. siue tamarix (-ri VF^a. amari r)
 ll. S 9 III H. LXV (XLV R) alibi III FRE. LV alibi XIII r
 10 I VF^adTH. om. r. lemma post brya pon. dTH 11 bryca
 FRE | XVIII ego. XXVIII (-VIII R) ll. H 13 lemma om. FRE
 15 hederis S. ed- F^aFREH. -ra VdTv 18 milace ll. D.
 zmi- J. smi- Tv | II ego. III ll. H 19 II ego. III VF^aD. om. r.
 XVIII H 20 harundine om. FR¹E | XVIII VF^adTH. X R².
 XVIII rD. an XX? 21 III ll. H(D). om. dT. II S 24 rhus
 FRD. rhu rH | VI ego. VIII alibi III ll. VIII H 26 lemma
 om. FRE 29 XVI ego. XIII ll. H 30 reocyno F. -cino
 RE 32 cachri R | V ego. VI F^aFD. III J². om. r(?) H
 33 an VIII? 35 samulo Eva. H. -malo R. -moso dT
 36 gumini VF^a | an XIII? 37 aegyptia siue arabica dTH
 an III? 39 XVIII VF^a. VIII H. an XVI? 40 siue ll. S. I dH.
 om. T | erysisceptro B. syri- (siri- FRE) ll 41 diaxylo S. -azyro
 VR. -aciroy F. -aziroy r. -ron dT. -atiron H 42 VIII F^a. VIII rH

- paliuro X (71) clinopodio sive cleopiceto
 aquifolia X. taxo I (72) sive zopyrontio sive ocimoide
 rubis LI. stomatice (73) III (87)
 cynosbato III (74) 25 clematide centunculo III (88)
 5 Idaeo rubo III (75) clematide sive aetite sive
 rhamni gen. II med. V (76) lagine X (89)
 Lycio XVIII (77) clematide Aegyptia sive daph-
 sarcocolla II (78) noide sive polygonoide II
 oporice II (79) 30 (90)
 10 trixagine sive chamaedrye aro XLII (91. 92)
 sive chamaerope sive Teuceria dracunculo II (93)
 XVI (80) ari IIII (94)
 chamaedaphne VI (81) milifolio sive myriophyllo VII
 chamelaea VI (82) 35 (95)
 15 chamaesyce VIII (83) pseudobunio IIII (96)
 chamaecisso herba I (84) myrride sive myrra sive
 chamaeleuce sive farfaro sive myriza VIII (97)
 farfugio I (85) oenobreche III (98)
 chamaepeuce II. chamaecy- 40 Magica de herbis (99—102)
 20 parisso II. ampelopraso VI. coracesia et calicia (99)
 stachye I (86) Minyadesive Corinthia I (100)

2 aquifolia dT^r. -lio (acri- VF^a, II | X II. H(D). I S
 3 LI S. II alibi LI II. II H | stomatice om. V H. de moris stom.
 dTJ 5 III ego. I VF^a D. om. r H 7 an XXII? 12 an
 XVIII? 13 VI F^a. V r H 19 II ego. V II. H 21 sthacie E.
 stacio R. Thaciae F 22 cleoniceto Scam Be § 137. om. H
 23 zopyrontio D. -othio F^a. -pirontion d. -rotio r. -pyro S.
 om. H 24 III om. F^a. an IV? 25 clematide S. -atatide II.
 om. dTH(J) | ntunculo VF^a. cent- — 26 clematide om. FE :
 III VF^a S. V R. I dTH 26 aetite De § 139. eti- d. echi- TH.
 ethine VF^a F. ethyne E. echine R 27 lagine S. laci- II. lar-
 gine de scammonia dT. scam- H | X F^a. om. r H. an IX?
 31 haro II | XLII ego. XIII alibi XIII II. XIII H 33 ari H(J).
 aris F. om. E. haris r. echari dT. arisaro S | IIII ego. III VH.
 om. E. III alibi IIII r 34 mirifolio R. mille- V(?) r 37 my-
 ride et myra II 38 VIII F^a FE. VII r H 39 oenobreche II. D.
 -brychi H 40 magica de herbis VF^a D. Magic... R² in marg.
 om. r S. de magicis herbis dTH(J) 41 calicia dT S. cha- R.
 calychia r 42 Minyade He § 157. -naides FR. -aicles E
 -nsaides r. -sada dT | Corinthia E. corysidia H

	aproxi. Pythagorea de reci-	25	herba de cribro I (109)
	divis morborum (101)		herba de finetis I (110)
	aglaophotide sive marmari-		herba a canum urina I (111)
	tide. Achaemenide sive		rodarum III (112)
5	hippophobade. theombrotio		impia II (113)
	sive semnio. adamantide.	30	Veneris pecten I (114)
	Arianide, theronarca. Aethio-		exedum I. notia I (115)
	pide sive Meroide. ophiusa.		philanthropos I. lappa canaria
	thalassægle sive potamau-		II (116)
10	gide. theangelide. geloto-		tordylon sive syreon III (117)
	phyllide. hestiateride sive	35	gramen XVII (118)
	protomedia sive casignete		dactylos V (119)
	sive Dionysonymphade. he-		faenum Graecum quae silicia
	lianthis sive heliocallide.		XXXI (120)
15	hermesiade. aeschynomene.		Summa: medicinae et hi-
	crocide. onothuride. ana-	40	storiae et observationes
	campserote (102)		MCLXXVI
	eriphia (103)		
	herba lanaria I. lactoris I.		EX AVCTORIBVS
20	militaris I (104)		C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
	stratiotes V (105)		Sextio Nigro qui Graece
	herba de capite statuae I (106)	45	scripsit. Iulio Basso qui item.
	herba de fluminibus I (107)		Antonio Castore. Cornelio
	lingua herba I (108)		Celso.

1 aproxi **VD**. -xi **XI F^a**. apro **VI r**. aproxi **VI H** | Pythago-
 rea (**F^a**. -ria **D**. -ra **r**. -ras **J**) — morborum *om. va. J* 3 mar-
 maritide **H**. -moride **ll**. -riti **dT** 5 hippophobade **H**. -do **T**.
 -phorbade **VF^a**. -do **d**. -pordabe **FR**. -postabe **E** 7 thero-
 narca **D**. therio- **dHe § 163**. thiro- **R**. tiro- **FE**. therocarna **r**.
cfr. ind. XXV (65) 9 thalassaegle **J**. -ssegle **ll. H** | potamau-
 gide **D**. -aucide **d**. -chide **F^a**. -cyde **V**. -mocide **R¹**. -mucide **r**.
 -cyde **H** 11 hestiateride **D**. -toride **H**. hesteriateride **FRE**.
 hesitiat- **d**. hesitiat- **r** 16 crocide **dH**. -da **T**. -demene **FE**.
 erocyd- **R**. *om. r* | onothuride **VF^a J²**. -uri **dT**. -thoride **r**. oeno-
 theride **H** 24 herba lingua **VdTH** 30 pecten **H**. -tine
ll. J² 31 exedum **dTH**. -do **VF^a J²**. *om. rS* | I **VF^a**. *om. rS*.
 siue **dTH(J)** | I *ego*. II **ll. H** 32 philanthropo **VJ²**
 34 syreon **H**. -eum **dT**. yraeon **VF^a**. iracon **R**. tra- **r** 35 *an XVI?*
 37 silica **F**. -iqua **E** 38 *an XXXIII?* 41 **MCDXVIII va. H**

EXTERNIS

25 L. XXV CONTINENTVR

- Theophrasto. Apollodoro. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βιό-
 5 χρηστα scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. 30
 Sophocle. Anaxilao. MEDICIS qui Latine usus earum scrip-
 Mnesitheo. Callimacho. Phania serint (2)
 physico. Timaristo. Simo. quando ad Romanos ea notitia
 10 Hippocrate. Chrysippo. Diocle. pervenerit (3)
 Ophione. Heraclide. Hicesio. 35 qui primi Graecorum de his
 Dionysio. Apollodoro Citiense. composuerint (4. 5)
 Apollodoro Tarentino. Praxa- quare minus exerceantur ea
 gora. Plistonico. Medio. remedia
 15 Dieuche. Cleophanto. Philis- herbae mirabiliter inventae.
 tione. Asclepiade. Crateua. cynorrodum, med. II. dra-
 Petronio Diodoto. Iolla. Era- cunculus caulis I. Britannica
 sistrato. Diagora. Andrea. 40 V (6)
 Mneside. Epicharmo. Dami- de maximo dolore (7)
 20 one. Sosimene. Tlepolemo. nobilium herbarum in-
 Metrodoro. Solone. Lyco. 45 ventores 7—39)
 Olympiade Thebana. Philino. moly III (8)
 Petricho. Miccione. Glaucia. δώδεκα θεῶν I (9)
 Xenocrate. paeonia sive pentorobos sive
 glycsides I (10)
 panaces Asclepion II (11)

2 Apollodoto Crito **FE** 5 scripsit *om. H* 11 Opione
F^aFE B. Pione a. *cfr. ind. XX* 19 Marconiside **FRE**
 23 Miccione **E^a D.** Micti- a. Mici- r. *cfr. ind. XX* 29 de —
 earum *om. R* 30 qui — earum *om. VF^a* 34 ante qui primi
 habent De graecis auctoribus qui herbas pinxerunt **dTH(J).**
om. rS(D) 45 III *ll. H. an II? cfr. §26. 127. (numeri in hoc*
libro vix computabiles, cum plurimi medicinas significant non in
huius libri textu suis locis coniunctum narratas, sed per hunc et
seqq. libros varie dispersas) 46 dodecatheon *ll. H(D).* -eos *S.*
cfr. XXVI 107, ubi item Graecis litteris utendum erit 47 quae
 pentorobos *SJ.* -bo *H* 48 glycsides *Brot. (D).* -de *H(S).*
 glyciodes (glycid- **R¹**) *ll*

- panaces Heraclion III (12) item in albo. med. ex eo
 panaces Chironion III (13) ²⁵ XXIII (23)
 panaces Centaurion sive quibus non dandum. obser-
 Pharnacion III (14) vationes circa utrumque ge-
⁵ Heraclion siderion III (15) nus LXXXVIII (24. 25)
 hyoseyamos quae Apollinaris Mithridatia II (26)
 sive altercum, gen. V. med. ³⁰ scordotis sive scordion III (27)
 III (17) Polemonia sive Philetaeria
 linozostis sive parthenion sive chiliodynamus VI (28)
¹⁰ sive Hermu poa quae Mer- Eupatoria I (29)
 curialis, gen. II. med. XXII (18) Centaurion sive Chironion
 Achillea sideritis sive pana- ³⁵ XX (30)
 ces Heracleum quae mili- Centaurion lepton sive liba-
 folium aut scopia regia, gen. dion quod fel terrae XXII (31)
¹⁵ VI. med. III (19) Centauris triorchis II (32)
 Teucra sive hermione sive Clymenos II (33)
 splenios II (20) ⁴⁰ Gentiana XIII (34)
 Melampodium sive elleborum Lysimachia VIII (35)
 quod veratrum, gen. III Artemisia sive parthenis sive
²⁰ quo modo colligatur, quo modo botrys sive ambrosia V (36)
 probetur (21) nymphaea sive Heraclion sive
 med. ex nigro XXIII. quo- ⁴⁵ rhopalon sive mallos, gen.
 modo sumendum (22) II. med. XIII (37)

1 Heraclionticon F. -ico E. -icū R | II E 3 Centaureon
 et Pharnaceon H 5 Heracleon siue dTH. (add. De ampelo
 Chironia dTH) | III E 7 gen. V VF^a. genū. FE. gen. II r H.
 cfr. § 36 8 III alibi IIII ll. III H. cfr. § 104. 142. 164. 165
 9 parthenion (V?) H. -nio R. -tenios r 11 an XV? cfr. § 39—41
 et XXVI 121. 150 13 Heracium D. om. dT | milifolium dT.
 milli- FRE. mille- (V?) v. milliū F^a 14 siue (V?) dT | scopia
 regia (V?) H. -pae -iae r | gen. F^a D. om. r H. 16 hemioneo
 (herm- T) dTv. -ne H. cfr. § 45 24 albo dTH. aluo VF^a.
 alogo r 25 XXII R. XXXIII F^a 26 quibus non dandum
 post LXXXVIII pon. dTH. 30 scordio VFRE 31 philetae-
 ria (d?) H. -licheria T. phylaterion (phil- F) ll 32 chilio-
 dynamus S. -ma H. chilodynamis F^a. -mus r. -mia dT
 36 libadion Brot. -dio H. -deon dT. liuadeon VF^a. leua- r
 37 XII F^a R 39 II ll. H. an V? cfr. XXVI 41. 77. 111. 131.
 140 40 XIII F 45 mallos (-on R) ll. D. madon H cum B.
 cfr. § 75. (add. de camelea dT) 46 III . . XXIII F^a

- Euphorbeae gen. II. med. 25 quibus locis potentissimae
 III (38) herbae
 plantaginis gen. II. med. propter herbas in Arcadia
 XLVI (39) lac potari (53)
 5 buglossos II (40) aristolochia sive clematidis
 cynoglossos III (41) 30 sive Cretica sive plistolochia
 buphthalmos sive chalca I (42) sive lochia polyrrizos quae
 herbae quas gentes invenerunt (43—49) malum terrae XXII (54)
 argemonia III (56)
 10 Scythice III (43) agaricum XXXIII (57)
 hippace III (44) 35 echios, gen. III. med. II (58)
 ischaemon II (45) hierobotane sive aristereon
 cestros sive psychrotrophon quae verbenaca, gen. II. med.
 quae Vettonica sive serrata X (59)
 15 tula XLVIII (46) blattaria I (60)
 Cantabrica II (47) 40 molemonium I (61)
 consiligo I (48) pentapetes sive pentaphyllon
 Hiberis VII (49) sive chamaezelon quae quinquefolium, med. XXXIII (62)
 20 herbae ab animalibus repertae (50—53) sparganium I (63)
 chelidonia VI 45 dauci gen. III. med. XVIII (64)
 canaria I theronarca II (65)
 dictamnion VIII. pseudodictamnion sive chondris persollata sive arcion VIII
 (66)

1 euphorbiae (d?) *H* 4 XLVI *ll. S.* XXVI *H* 5 III
 VE(?) *S* 7 chalca *ego e § 82.* calchan *T.* -cha *J².* calcan *d.*
 -cia *F^a.* -ciam *V.* -cion *r.* cachla *S.* -lam *H.* (*cfr.* caltha XXI 28.
Diosc. IV 58) 8 inuenerint *VF^a* 12 ischaemon *H(J).*
 -one *S.* scemone *dT.* schemas *R¹E* she- *VF^a.* sce- *r* 13 psy-
 chrotrophon *J²e § 84.* psycho- *H cum B.* psychrotropon (-tripon *V*)
VF^a. pyro- *T.* syro- *FE.* pyro- *d.* ciclo /// tropion *R* 14 ser-
 ratula *H.* -ura *ll* 18 heberis *F^a.* ib- (*V?*) *H* 24 chondris *S.*
 chondris (-ryssum *VF^a*) *ll. om. H* 30 phlistolocia *F.* phi- *R*
 33 argemonia *dT(V?) H.* -one *F^a.* asce- *r* 36 aristereon *ll.*
 peri- *He § 105* 40 molemonium (melom- *VF^a*) *ll. D.* lem- *H.*
cfr. § 108 42 chamezeleon *F^a.* cam- *FRE* 46 theronarca *D.*
 chero- *FRE.* Ceno- *r.* theronia- *d.* therionarcha *T.* -ca *H.* *cfr.*
ind. XXIV (102) 47 persollata *F^aJ²e § 113.* -olata *V H.* -olita *r*
 -olidata *dT*

- cyclaminos quae tuber terrae 20 antirrinon sive pararrinon
 XII (67) sive lychnis agria III (80)
 cyclaminos cissanthemos III euplia I (81)
 (68) pericarpum, gen. II. med. II (82)
 5 cyclaminos chamaecissos III nymphaea Heraclia II (83)
 (69) 25 lingulaca I (84)
 peucedanum XXVIII (70) cacalia sive leontice III (85)
 ebulum VI (71) callithrix I (86)
 polemonia I (72) hyssopum XX (87)
 10 phlomos quae verbascum XV lonchitis IIII (88)
 (73) 30 xiphion sive phasganion IIII
 phlomides II. phlomis lych- (89)
 nititis sive thryallis (74) psyllion sive cynois sive
 thelyphonon sive scorpio I (75) chrysallion sive Sicelicon
 15 phrynion sive neuras sive sive cynomyia XVI
 poterion I (76) 35 thrysellion I (90)
 alcima sive damasonion sive remedia oculorum (91—
 lyron XVIII (77) 103)
 peristereos VI (78) anagallis sive acoron quae

9 polemonia I dTH. om. r D 10 phlomos H. phro- R.
 phio- FE. philo r. -lomon dT 12 phlomis ego. -mis (-mides E)
 siue U. D. del. H (J²) | lychnitis S. lychn- d. lychnios FE. lchegn- R.
 lycinos r. del. H 13 thryallis Se § 121. grya- V. gra- R. griar- r
 14 thelyphonon He § 122. -nos dT. -ygonon U 16 pote-
 rion Heum Be § 122. potirecton T. poterre- VF^a. poterue- d.
 poterrae lecton R. poterre (terre E¹) iecton r 17 alcima dT.
 cfr. § 124. aclina VF^a. alema RE. Nema F. alisma Heum B
 18 lyron dTH. pyron (pyrr- VF^a) U | XVIII F^a FR. -III E Brot.
 -II (V?) H. an VIII? cfr. § 124. 125. XXVI 25. 92. 143 20 parar-
 rinon ego. parari- VF^a. panari- FE. perari- dT. paranarrinon
 RJ². anarrhinon H 21 lychnis d(?) H. -enis F. -cinis E.
 lignis r 22 eucalia con. Salm. 26 cacalia H. caccalis VF^a.
 -lici r. calcala dT | leontice H. leant- dT. -tilice F^a. -tilia V.
 -tlide r 27 I VF^a S. XX r H. an V? cfr. § 135. XXVI 147. 160
 28 XX VF^a. X r H. (numeravi in hoc libro 5, in ceteris 29)
 32 cynois F^a J². -oides V(?) H. cinois r. -oida dT 33 chrysal-
 lion VF^a H (J). chryss- T. chrys- R¹. chys- r. cryst- Scum Be § 140
 34 XVI VS. I r H 35 thrysellion I VF^a S. -linon I D cum B.
 cfr. § 141. rhyssellium dT. om. r H (J) 36 remedia oculorum
 E H. om. r 38 acoron (acar- R) U. J². corchoron Heum Be § 144

- felis oculus, gen. II. med. VI aut oculus aut digitellus, (92) med. XXXI
 aegilops II (93) aizoum minus sive erithales
 mandragoras sive Circeion sive trithales sive erysithales
 5 sive morion sive hippophlo- 25 quae isoetes aut sedum, med.
 mon, gen. II. med. XIII (94) XXXII (102)
 cicuta XIII (95) andrachle agria quae ille-
 cremnos agrios III (96) cebra XXXII (103)
 molybdaena I (97) erigeron sive pappos sive
 10 capnos trunca quae pedes 30 acanthis quae senecio VIII
 gallinacei I (98) (106)
 capnos fruticosa III (99) ephemeron II (107)
 acoron sive acorion XVI (100) labrum Venereum I (108)
 cotyledonis gen. II. med. LXI batrachion quae ranunculus
 15 (101) 35 sive strumos, gen. III. med.
 aizoum maius sive buphthal- XIII (109)
 mon sive zoophthalmon sive stomatice, gen. II (110)
 stergethron sive hypogeson Summa: medicinae et hi-
 sive ambrosion sive ame- storiae et observationes
 20 rimnon quae sedum magnum 40 MCCXCII

1 felis *D.* -llis *T.* -lix VF^aE^ad. fetis RE. faecis F. ferus *H* |
 VI VF^aS. III FE^ad *H*(*J.*) II RT. an VII aut XVI? 4 Cir-
 ceion *J*²cum *B.* -celon (tir- E) FREd. cyrc- r. circeon *T.* -caeon *H*
 5 hyppoplomon V. -plūmom F^a. hippophlomi *T.* -plomi *r*
 6 XXIII (III R¹) alibi XIII (III R) ll. XXIII *H.* cfr. § 147.
 150. XXVI 24. 93. 104. 121. 156. 157 8 cremnos ll. crethmos
TH | III ego. I ll. *H.* cfr. § 155. XXVI 94 10 trunca *J.* truna *T.*
 trima d. pruna VF^aF. prima *r* *H* 13 acorion VF^a(*Salm.*) *D.*
 acorion *r.* agrion d(?) *H* | XVII ego. XIII ll. *H* 14 cotyledon *H*
 gen. om. FRE | LXI ll. *H.* an XI vel XXI? 18 stergethron *H.*
 hist- FREdT. hest- *r* | hypogeson *S.* cfr. § 160. hespegeton VF^a.
 spæg- RE. -con F. spececon d. speiecon *T.* del. *H* 23 eri-
 thales *Brot.* -theles VF^a. -telis *r* 24 trithales *Brot.* pritheles ll |
 erysithales (eris- dT) FREdT *D.* eryth- V. eritales F^a. chrysoth-
Brot. 25 isoetes *Brot.* issetes E. -tis FdT. hiss- R. ips- V.
 yssaetis F^a 27 illecebra d*H.* lec- FRT. lac- E. om. *r*
 28 an XIII? 30 acanthis *H.* achantis *T.* acethis VF^a. acha-
 matis *r* | VIII F²R. om. F^a 33 Venereum *H.* -rium ll
 36 XIII alibi XIII ll. XIII *H*

EX AVCTORIBVS

C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
Sextio Nigro qui Graece
scripsit. Iulio Basso qui item.
5 Antonio Castore. Cornelio
Celso. Fabiano.

EXTERNIS

Theophrasto. Apollodoro.
Democrito. Iuba. Orpheo. 35
10 Pythagora. Magone. Menandro
qui βίολογικά scripsit. Ni-
candro. Homero. Hesiodo.
Musaeo. Sophocle. Xantho.
Anaxilao. MEDICIS Mnesi- 40
15 theo. Callimacho. Phania
physico. Timaristo. Simo.
Hippocrate. Chrysippo. Diocle.
Ophione. Heraclide. Hicesio.
Dionysio. Apollodoro Citiense. 45
20 Apollodoro Tarentino. Praxa-
gora. Plistonico. Medio.
Dieuche. Cleophanto. Philis-
tione. Asclepiade. Crateua.
Petronio Diodoto. Iolla. Erasi- 50
25 strato. Diagora. Andrea. Mne-
side. Epicharmo. Damione.
Sosimene. Tlepolemo. Metro-

doro. Solone. Lyco. Olympiade
Thebana. Philino. Petricho.
30 Miccione. Glaucia. Xenocrate.

L. XXVI CONTINENTVR

reliquae per genera me-
dicinae

de novis morbis (1)

quid sint lichenes (2)

quando primum in Italia
coeperint (3)

item carbunculus (4)

item elephantiasis (5)

item colum (6)

de nova medicina

de Asclepiade medico (7)

qua ratione medicinam ve-
terem mutaverit (8)

contra Magos (9)

lichen, gen. II. med. V (10)

Proserpinaca I (11)

bellis II (13)

condurdum I (14)

bechion sive arcion sive
chamaeleuce quae tussilago

III (16)

bechion quae salvia IIII (17)

2 C. H. Sexto *ll.v* | Valgio *dTH*. -gio alibi Gaio **V F^a**.
Gallio *r*. -ico *v* 4 Iulio Basso qui item. Petronio Diodoto
qui item **F^a F E** 6 Fabiano **V S. om.rv** 11 scripsit **F^a v**.
om.rS 18 Ophione *va.B(D)*. Hophlone **F E**. hobpone **F^a**. *cfr.*
ind.XX 24 Petronio Diodoto *om.F^a R E va.S* 30 Micione
F^a F E 44 mutauerit *v(Brot)*. -rint *ll.J*. -runt *dTH* 46 ge-
nera II **R^a 2 D. om.rv. cfr. §22** 47 Proserpinaca **R^a J. cfr. §23**.
-pina *rS. om.v* 50 arcion **R¹ S cum Salm.** -chion **FR² E d T**.
quae salua siue archion *r. om.v* 53 quae salua siue satua
V F^a R^a

molon sive syron I	gen. II. med. VIII (31)
amomon III (19)	laver sive sion II (32)
ephedra sive anabasis III (20) 20	potamogiton VIII. statice III (33)
geum III (21)	ceratia II
5 tripolion III (22)	leontopodion sive leuceoron
gromphaena (23)	sive doripetron sive thorybe-
malundrum II (24)	25 thron. . . .
chalcetum I	lagopus II (34)
[molemonium I] (25)	epithymon sive hippopheos
10 halus sive cotonea V (26)	VIII (35)
chamaerops I. stoechas I (27)	pynocomon III (36)
astragalus VI (29)	30 polypodion III (37)
ladanum XIII (30)	scamonia VIII (38)
15 chondris sive pseudodictam-	tithymalos characias . . . (39)
num I	tithymalos myrtites sive ca-
hypocisthis sive orobethron,	ryites XXI (40)

1 syron VF^aR^adTH. stron R. estron r | I VF^aR^a. i r. om. dTH. an II? 2 amomon He§35. -onon ll | an II? 3 anabasis dTH. mab-VF^a. -barsis E. -bassis r 5 an I? 7 an I?

8 calcetum F^aFRE | I F^aFRE Brot. II rH 9 uncus ego posui. cfr. ind. XXV(61). hermonium dT 11 stoechas Hcum B e§42. tocchas FRE. thoecas r. theocas dT. cfr. ind. XXVII(107)

13 VI VF^aR^adTS. III rH. an IV aut IX? 14 ledon dTJ¹ XIII ego. XVIII ll. H. VIII JD(erore) 15 condris R^a. pho-

FRE 17 orobethron Se§49. oborothrum T. ero potum FRE. obotum r. om. H 18 gen. — VIII F^aR^adTS. om. VH. clarū medicutit (-disc- E) r 19 II ll. H. (itaque §50 punctum ante lauer tollendum scribendumque condita, cocta et torminibus)

20 an VI . . VI? 23 leuceoron He§52. elygeron VR^a1d. elic- F^a. lycoron R¹. -choron r. om. T. an leucethron e Diosc. III 100

24 doripetron F^aFRd. cfr. §52. doryp- VE. doribethron R^adTH | thorybethron S. thorib- TH. -tron d. thorypetron (-rip-FRE) ll | deest numerus II 26 II RdT. III rH 27 hippopheos (yppo- R^a2) TH. -otheos FE. -oteos d. -otheon (yppo- R^a) VR^a1. -otheo F^a. hypoteos R 31 scammonia Vd(?) H

32 tithymalos H. -llos ll (fere semper) | characias He§62. pharalius cazarias dT. helescopius XVIII E. pharalius siue thitimalis VF^aR^a. om. r. (add. XXI H, debet XVIII) 33 lemma om. F | caryites He§66. -yctis dT. charictis E. -cus R -ryotis r

34 XXI ll. H. an III aut XXII?

- tithymalos paralius sive tithymalis III (41)
 tithymalos helioscopios XVIII (42)
 5 tithymalos cyparittias XVIII (43)
 tithymalos platyphyllos sive corymbites sive amygdalites III (44)
 10 tithymalos dendroides sive cobios sive leptophyllos XVIII (45)
 apios ischas sive raphanos agria II (46)
 15 crethmon XI. cachry (50)
 anthyllion II. anthyllis II (51)
 cepaea I (52)
 hypericon sive chamaepitys sive corisson VIII (53)
 20 caros sive hypericon X (54)
 callithrix I
- perpressa I
 chrysanthemum I
 anthemis I (55)
 25 silaus I (56)
 herba Fulviana (57)
 inguinalis sive argemo (59)
 Chrysippeos I (60)
 orchis sive Serapias V (62)
 30 satyrion III. satyrion Erythraicon III (63)
 lappago sive mollugo I
 asperugo I (65)
 phycos quod fucus marinus,
 35 gen. III. med. V
 lappa boaria (66)
 geranium sive myrris sive myrtis, gen. III. med. VI (68)
 onothera sive onear III (69)
 40 acte sive ebulum. chamaeacte (73)
 hippuris sive ephedron sive

1 paralius dT. parchalius RE. lemma om. r 2 an I?
 3 helioscopios R^a H. om. E. helose- FR. pharalius helose- r
 5 cyparittias egoe §70. -ittias VF^a R^a. capp- R. caparat- r. cyparissias H 9 III om. F^a. an II? 13 ischas He §72. ischa dT. isscias F^a. -ia VR^a 1. scillas R^a 2. scyll- FR. cyll- E 15 crethmon TH. cretemon R^a 2 d. chretamon (add. siue creton VF^a) r | cacy EdT. cachrys H 16 anthyllion II. anthyllis He §84. cantyllion II. cantyllis T. canthillion (chamy- F) II. cantillis (chant- FE) ll 19 corisson FRE² D. -icon E¹. -ison r H. -ysson dT | an III aut X? 20 hypericon H. -rico (-pur- F^a) ll | an VI? 27 argemo H. -onio dT. arcemo ll 28 chrysipios F^a. -ius dT 29 serapias F^a R^a. -pia r H 30 III om. VFH | satyrion dTS. -ion siue F^a R. siue r H | erythraicon TH. -raecon F. -recon (cer- VF^a) r 32 molugo F^a R^a. -ltycho FE. olitigo R 34 marinus R^a dTH. mur- VF^a. -nu r | gen. III dH. om. T. post phycos pon. ll. D 35 med. V VF^a R^a. om. r H. an II vel III? 37 myrris F¹ d. myris r 38 an gen. II? 39 onothera dTH. oro- R^a 2 FE. -thea R. orthera r | onear ll. D. -arim d. -aris T. onuris He §111

- anabasis quae equisaetum,
 gen. III. med. XVII (83)
 stephanomelis (84)
 erysithales I (85)
 5 polycnemon I (88)
 arsenogonon I. thelygonon
 I (91)
 mastos I (92)
 ophrys (93)
 10 Summa: medicinae et histo- 35
 riae et observationes MXVIII
 EX AVCTORIBVS
 M. Varrone. C. Valgio. Pom-
 peio Lenaeo. Sextio Nigro 40
 15 qui Graece scripsit. Iulio
 Basso qui item. Antonio Ca-
 store. Cornelio Celso.
 theo. Callimacho. Phania phy-
 sico. Timaristo. Simo. Hip-
 pocrate. Chrysippo. Diocle.
 Ophione. Heraclide. Hicesio.
 30 Dionysio. Apollodoro Citiense.
 Apollodoro Tarentino. Pra-
 xagora. Plistonico. Medio.
 Dieuche. Cleophanto. Philis-
 tione. Asclepiade. Crateua.
 35 Petronio Diodoto. Iolla. Era-
 sistrato. Diagora. Andrea.
 Mneside. Epicharmo. Dami-
 one. Sosimene. Tlepolemo.
 Metrodoro. Solone. Lyco.
 40 Olympiade Thebana. Philino.
 Petricho. Miccione. Glaucia.
 Xenocrate.

EXTERNIS

L. XXVII CONTINENTVR

- Theophrasto. Apollodoro. De-
 20 mocrito. Iuba. Orpheo. Py-
 thagora. Magone. Menandro 45
 qui βίόχηρτα scripsit. Ni-
 candro. Homero. Hesiodo.
 Musaeo. Sophocle. Xantho.
 25 Anaxilao. MEDICIS Mnesi-
 reliqua genera herba-
 rum. medicinae ex iis.
 45 aconitum sive thelyphonon si-
 ve cammaron sive pardalian-
 ches sive scorpion, med. III(2)
 Aethiopis IIII (3)

2 III **FEdTS**. IIII *r*. II *H*. (non liquet) | XVII **VF^aR^a**. -III *rH*
 6 thelygonon d**TH**. -liconon aliud *ll*. (cfr. §99) 8 masios **E**.
 -ssios **R** 11 M (CX **R^a**) XVIII **VF^aR^adTS(D)**. MCXVIII *J*.
 CC (CX **E**) XVIII *r*. MCXXVIII *H*. MCCXCII *v* 16 qui item
 petronio diodoto qui item **F^a** 22 scripsit **REH**. *om.rS*
 27 Timaristo **F¹dTG**. -reo **F²**. -rcho *rv* 29 Hopione **F^aFE**.
cfr.ind.XX 35 Petronio Diodoto **V(?)S**. *om.rv* 38 Sosi-
 mene **F^aR^aE^aD**. *om.rv* 41 Mictione **E** 45 aconitum **VH**.
 -to (acho- **R**) *r* 46 tetynonon **F**. tethinono **R**. teti- **Ed**
 47 cammaron *J²e§9*. cama- **VF^a**. pama- d. pamma- **E**. -anon **R**.
 pamoson **F**. cammorum **T**. -ron *H* | pardalianches **TH**. -ache *ll*
 48 *an* II?

- ageraton IIII (4) ascyron et ascyroides IIII (20)
 aloë XXVIII (5) aphaca III (21)
 alcea IIII (6) alcibium I (22)
 alypon I (7) alectoros lophos quae cri
 5 alsine ad eadem quae hel- 25 sta II (23)
 xine V (8) alum quod symphyton pe-
 androsaces IIII (9) traëum XIII (24)
 androsaemon sive ascyron alga rufa I (25)
 VI (10) actaea I (26)
 10 ambrosia sive botrys sive Ar- 30 ampelos agria IIII (27)
 temisia III (11) absinthium, gen. III. med.
 anonis sive ononis V (12) XLVIII (28)
 anagyros sive acopon VI (13) absinthium marinum sive se-
 anonymos V (14) riphum II (29)
 15 aparine sive omphalocarpos 35 ballote sive porrum nigrum
 sive philanthropos IIII (15) III (30)
 arction sive arcturon V (16) botrys sive Artemisia I (31)
 asplenos sive hemionios II (17) brabilla I (32)
 Asclepias II (18) bryon marinum V (33)
 20 aster sive bubonion III (19) 40 bupleuron I (34)

1 ageraton V F^a H. -tum T. heraton F E d. Erathio R
 3 IIII d T. III V F^a. I r H 4 alypon I om. F R E 5 helxine H.
 helix- V F^a. helyx- F. elix- E. elux- R 7 III ego. VI ll. H
 8 aschyron R. aschiron F. arch- E. ach- d 12 anonis He § 29.
 anco- F R E. ango- r 13 acopon H cum Be § 30. acoton ll |
 VI V F^a. III r H 14 V F^a R E Brot. II r H (S) 15 aparine
 d T H. atha- R. Tra- F¹. Atra- F². athra- E. apharyne r | om-
 phalocarpos ego e § 32. omphacoc- (amiliacoc- V F^a ll. H 16 IIII
 ll. H (D). III T S 17 arcturon D. -rum d T H. carturon V.
 cast- F^a. arctyron R. art- r 18 asplenos (has- F E) ll. J². -non
 d T H. cfr. § 34 21 aschyron F R | et om. F^a. siue d T H | IIII ll. H.
 III S (errore) 22 haphaca F. raph- V F^a. haplica E 24 alec-
 toros lophos (lopus d) d D. cfr. § 40. -cthopos olphos F^a. -ctoro-
 lophus J. -ciro iopos F E. -ctolopus R. -ctorophus V (?) H
 26 alum d T S. alium ll. alon H | Pactrion F R E 31 III ll. H.
 IIII d T S 33 seriphum D. cfr. § 53. -phin E. -phism F. -phium
 d T H. seryphum R. scysphim F^a. -phym V 34 II ego. is ll.
 om. d T H 35 ballote ego e Diosc. III 107. -ten d T. -tes H.
 balliste V F^a. callite r | siue V F^a H. s. r. om. d T 38 brabilla
 F^a d. -bila T. -bylla V. -byla H. Drabilla (-bylla R) r

catanance I. cemos I (35)	drabe I (49)
calyx III (36)	20 elatine II (50)
calyx sive anchusa sive rhinoclia II (37)	empetros quam nostri calicifragam IIII (51)
5 Circeia III (38)	epicactis sive elleborine II (52)
cirsion I (39)	epimedium III (53)
crataegonon, gen. II. med. VIII (40)	enneaphyllon III (54)
crocodileon II (41)	felicis gen. II, quam Graeci pterim, alii blachron, item thelypterim, nymphaeam pterim vocant, XI (55)
10 cynosorchis sive orchis IIII (42)	30 femur bubulum (56)
chrysolachani gen. II. med. III	galeopsis sive galeobdolon sive galion VI (57)
coagulum terrae II (43)	glaux I (58)
cucullus sive strumus sive strychnos VI (44)	35 glaucion III. collyrium, med. II (59)
15 conferva II (45)	
coccum Cnidium II (46)	
dipsacos III (47)	
dryopteris II (48)	

2 calyx *Se* § 58. -lix VF^a. -lya FE. -lia R. -lsa dTH
3 calyx RS. -lix r. caulis dT. calsa altera H | rhinoclia J.
-oelia FR. -ola VF^a. -ochisia H. rinodia T. rimo- d. rimnoelia E.
onoclia S 5 Circeia *con*i. J². -cea T. Circea VF^a. -ca r. Cir-
caea dH 6 cirsion *He* § 61. circision dT. circeon R. -rteon E.
cyrciun F^a. -rtiun V 7 II VS. III rH(D) 11 chrysolacha-
num V(?) dTH | III *ll. H. an* II? 13 cucullus VF^a FD.
coaculum R. -llum E. culicus dTH 14 strychnos H. strici-
nus T. stienū d. irucnos VF^a. thracno E. -aeno F. -acto R.
an V? 15 *an* I? 17 dipsacos TH. disa- VF^a. dispascos R.
-acos r 19 drabe S. -aebe VF^a. -agbe R. -agbae FE. dref-
fone dT. *cfr.* § 73 21 quae EdTH | nos nri R. *om.* dTH. (quae
nostris *con*i. J) | calcifragam S. -ga *ll. H* 23 epicactis (ephi-
FRE) *De* § 76. -astis r. epipactis dTH 27 felicis VF^a J².
pel- R. pell- r. fil- dTH(D) 28 blachron J² *coll. Hesych. s. v.*
bia- T. -ernon d. blaron FRE. bra- r. blachnon H 29 thely-
pterim H. pteipt- RT. ptherypt- (pter- E) FE d. phtheispth- r |
nymphaeam H. -aeum F. -eu RE dT. siue phacum r | pterim H.
-rica R. -ryca E. -rycha F. ptherigan F^a (V?). *om.* dT. *an* pteryga?
om. dT 30 *an* IX? 32 galeopsis dH *cum* B. -empsis T.
camempsis FRE. gamemfis r | galec I. dolion VF^a. obdolon d²
in ras. T 33 galion *De* § 81. gallio *ll. H*

- glycyside sive Paeonia sive leuce sive mesoleucium sive
 pentorobon XX (60) 25 leucas III (77)
 gnaphalion sive chamaezelon leucographis V (78)
 VI (61) medion III (79)
 5 gallidraga I (62) myosota sive myosotis III (80)
 holcus sive aristis (63) myagros I (81)
 hyoseris I (64) 30 nyma I (82)
 holosteon III (65) natrrix I (83)
 hippophaeston VIII (66) odontitis I (84)
 10 hypoglossa I (67) othonna I (85)
 hypecoon (68) onosma I (86)
 Idaea IIII (69) 35 onopradon V (87)
 isopyron sive phaselion III osyris IIII (88)
 (70) oxys II (89)
 15 lathyrus II (71) polyanthemum sive batrachion
 leontopetalon sive rhapsadion III (90)
 II (72) 40 polygonos sive polygonion
 lycapsos II (73) sive thalattias sive carcino-
 lithospermon sive exonychon thron sive clema sive myr-
 20 sive Διὸς πυρὸν sive Ἡρα- topetalos quae sanguinaria
 κλέους II (74) sive orios, gen. IIII. med.
 lapidis muscus I (75) 45 XXXIII (91)
 limeum I (76) pancration XII (92)

3 Cnapallion FRE. Cnata- F^a 6 holcus dTH. -cas ll
 7 hyoseris FREJ. hysos- r. hysiris d. hyos- H. hysoris T
 12 Ideae III R 13 phaselion — 16 siue om. FRE | pha-
 selion dTJ² coll. §94. -sileon VF^a. phasiolon Scum B. om. H |
 III F^a. II V(?) dTH 16 siue F^a. aut V(?) dTS. alii J. om. H |
 rhapsadion ego coll. §96. prap- (-dyon d) Td. prapria- FRE. -iaron r.
 rhapsadion Scum B. raphanidion J². om. H 30. 31 nyma I.
 natrrix I TH. nygrma I. natrys I VF^a. Bnatis I. Nugā I r
 34 onosma v. -oma ll. J². cfr. §110 35 onopradon VF^aTD.
 -andon r. -pordon v 36 osiris FE 38 batracion R. -chios
 VF^aH. -cios r 40 polygonon T. -num dH | polygonion con. J²
 coll. Scribon. 193. (2.83). -gonos ll. -gonatos Scum B e Diosc. IV 4.
 calipogonona dT. om. H 41 thalattias D. -attas VF^a. -atias F.
 -acias r. -assias H | carcinothron TD. -tron (caremo- R) r.
 -nethron H 44 orion dT. oreos H 45 XXXIII ego. XLIII
 FRE dT Brot. XLI F^a(V?). XL H(S)

peplis sive syce sive meco-	stoechas III (107)
nion sive mecon aphrodes 20	solanum quam Graeci strychnon II (108)
III (93)	
periclymenon V (94)	Smyrnion XXXII. sinon II (109)
5 pelecinos II (95)	
polygala I (96)	Telephion III (110)
poterion sive phrynion sive 25	trichomanes V (111)
neuras III (97)	thalictrum I (112)
phalangitis sive phalangion	thlaspi sive Persicon napy
10 sive leucacantha III (98)	III (113)
phyteuma I (99)	Trachinia I (114)
phyllon I (100)	30 tragonis sive tragion III (115)
pellandrion II (101)	tragos sive scorpio III (116)
phaleris II (102)	tragopogon sive come I (117)
15 polyrrizon II (103)	de aetatibus herbarum (118)
Proserpinaca V (104)	quo modo cuiusque vires
rhecoma XXXVI (105)	35 efficaciores (119)
reseda II (106)	gentium vitia diversa (120)

5 pelecinum dTH | II *ll. Brot.* I *H(S)* 7 poterion (B) *H.*
poterireton **R.** potireton *r. cfr. ind. XXV (76)* | phrynion (B) *H.*
pary- dT. potriem **FRE.** totrien *r* 8 neuras dTH. -rada
(nau- **F^a**) *ll* 9 phalangitis (-tes *H.*) dT. *cfr. § 124.* Aetphaliag-
FE. Aetpalig- **R.** -pthalagites *r* 10 leucacantha *ego coll. § 124*
et Diosc. III 112. -thon **VH.** -ton (-aga- **FE**) *r.* leucanthemum dT
13 pelandrion *ll. D². cfr. § 126.* phel- **T.** phell- d(?) *H*
14 phaleris *D.* -ri dT. peleripalari. paleri **F^a** pheleri **V.** pel- *r.*
phalaris (B) *H* 15 polirizinon d. *om. FRE* | II **F^a**. **V VS.**
I d*H.* *om. r* 16 Proserpinaca *TH.* -ina *ll* 17 rhecoma
Je § 128. recho- **FE.** reco- dT. rhaco- *H.* Rechona **R².** -china **R¹.**
peucyma *r.* rheu- *S* 19 Thoecas **RE.** Thoccas **F** 20 strychnon
VHe § 132. om. F^a. eryxo (erixo **R**) *r. an trychnon? cfr. XXI 177*
22 smyrnion *J.* -neon **T.** -nium d*H.* smyrmion
FRE. zmy- *r.* -rnion *S* 26 thalictrum *Se § 138.* -itrium **T.**
-itruium *H.* tharitrum **VF^a.** -truuium d. claritunc *r* 27 thlaspi *H.*
thica- **T.** tica- siue thiapsi d. thaipi siue thyaspi **VF^a.** thalapi *r*
siue d*TS.* saenex **R.** senex **FE. om. r H.** *an quae et? | percicon R.*
om. H | napy *J.* napi **V.** api **F^a.** naps dT. Nympha *r.* sinapi *S.*
om. H 30 tragonis *TH.* traconi d. Thra- **RE.** dra- **F.** Thra-
con *r* | tragion — 31 siue dT. *om. r H (sed thracon siue thra-*
gicon I post scorpio III iterat F^a) | III ego. I F^a dH 32 tra-
gopogon d*H.* -odon **T.** thragopon **VF^a.** Gracologon *r*

Summa: medicinae et historiae et observationes DCII

bana. Philino. Petricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

EX AVCTORIBVS

C. Valgio. Pompeo Lenaeo. 30
5 Sextio Nigro qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item. Antonio Castore. Cornelio Celso.

L. XXVIII CONTINENTVR

medicinae ex animalibus. an sit in medendo verborum aliqua vis (3)

EXTERNIS

ostenta et sanciri et depelli

Theophrasto. Apollodoro. De- 35
10 mocrito. Aristogitone. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βιόχηρητα scripsit. Nicandro. MEDICIS Mnesitheo. Callimacho. Timaristo. Si- 40
15 mo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro Tarentino. Praxagora. Pli- 45
20 stonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mneside. Epi- 50
25 charmo. Damione. Sosimene, Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade The-

(4. 5)

ex homine remedia

contra Magos (2)

ex viro medicinae et observationes CCXXVI, puero VIII (6—19)

muliere LXI (20—23)

ex peregrinis animalibus (24—32)

elephanto VIII (24)

leone X (25)

camelo X (26)

hyaena LXXVIII (27)

crocodilo XVIII. crocodilea XI (28)

chamaeleone XV (29)

scinco IIII (30)

hippopotamio VII (31)

lynce V (32)

2 DCCII H 4 G. Valgio VF^a S. om. rv 6 qui item
petronio diodoto qui item petronio F^a 9 Apollodoro R d T v.
-doto r. add. qui item (Citiense L) FE va. S 16 hopione FE.
-plone F^a 22 Petronio Diodoto S. om. ll. v 25 Sosimene ll. v.
om. d T (?) C 26 metrico FRE 36 ex homine — Magos ll. v D).
convenienter cum textus ordine ante 32 an sit pon. d T H 38 ex
uiro — puero VIII om. ca. H 41 XLI R (?) d T H 48 XIX F.
XXI RE H | crocodilla F^a F. post 50 chamaeleone pon. R^a 2 FRE
52 hippopotamio (hypp- F^a) F^a d D. hyppet- FE. hippot- R.
-opotamo rv

	medicinae communes ex animalibus feris aut eiusdem generis placidis (33—41)	30	equo XLII hippace I bubus feris II bove LXXXI tauro LIII vitulo LVIII lepore LXIII
5	LVII (33) de caseis XII (34) butyro XXV (35) oxygala I (36)	35	volpe XX mele II fele V
10	adipis usus et observationes LII (37) de sebo (38) de medulla (39) de felle (40)	40	capra CXXIII hirco XXXI haedo XXI
15	de sanguine (41) privatae ex animalibus medicinae digestae in morbos (42—80)		de glutino taurino probando, et medicinae ex eo VII (71)
	ex apro XLI sue LX	45	Summa: medicinae et historiae et observationes MDCLXXXII
20	cervo LII lupo XXVII urso XXVIII onagro XII asino LXXVI		
25	polea III equifero XI eculei coagulo I		

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. L. Pisone. Antiate. Flacco Verrio. Fabiano.
50 Catone censorio. Servio Sulpicio. Licinio Macro. Celso. Masurio. Sextio Nigro qui Graece scripsit. Bitho Dur-

5 LVII VF^aR^a. LIII *rH*. an LXX? 11 seuo *ll.H*
14 de sanguine dT *H. om. ll* 16 per morbos T. *cfr. ind. XXX(8)*
18 XLI VF^a. XII *rH* 19 sue IX *S. om. dT* 20 LII
F^aR^aR¹. III *rH*. an LV? 22 XXVIII R^a. XXIII *rH*
27 eculei (V?) *S. equilei ll* | coagulo *H. -lū ll* 32 lauro FRE²
LIII F^a 33 LVIII F^aFR 37 fele II F^aR^a 38 CXXIII
F^aR^a¹. -II R^a²R. CXVI *rH*. an CXLI? 48 Antiate *ll. D.*
Fabiano, Verre (Valerio *H*), Antiate *v* 49 Flacco *ego*.
cfr. ind. XXIX. Fabio (-beo F^a) *ll. J². del. v(D)* | Verrio E^aav.
Verio (Verto FE) Verrico FRE. Verrico *r* | Fabiano *ll. D.* Flacco *v*
50 Sergio *ll. va. L* 53 Bytho dT *va. S(J)*. *cfr. §82*

racheno. Rabirio medico.
Ofilio medico. Granio medico.

EXTERNIS

Democrito. Apollonio qui et
5 Mys. Meleto. Artemone. Sex-
tilio Antaeo. Homero. Theo-
phrasto. Lysimacho. Attalo.
Xenocrate. Orpheo qui ἰδιο-
φυῆ scripsit. Archelao qui
10 item. Demetrio. Sotira. La-
ide. Elephantide. Salpe. Olym-
piade Thebana. Diotimo The-
bano. Iolla. Andrea. Marci-
one Smyrnaeo. Aeschine me-
15 dico. Hippocrate. Aristotele. 35
Metrodoro Scepsio. Hicetida
medico. Apelle medico. He-
siodo. Bialcone. Caecilio Bi-
one qui περὶ δυνάμεων
20 scripsit. Anaxilao. Iuba rege. 40

L. XXIX CONTINENTVR
medicinae ex animalibus.
de origine medicinae (1)
de Hippocrate
quando primum clinice
quando primum iatraliptice (2)
de Chrysippo medico. de
Erasistrato (3)
de empirice (4)
de Herophilo. de reliquis
inlustribus medicis
quotiens ratio medicinae mu-
tata sit (5)
quis primus Romae medicus
et quando (6)
quid de medicis antiqui Ro-
mani iudicaverint (7)
vitia medicinae (8)
remedia ex lanis XXXV et
sequenti libro XXV : LX
(9)

1 Rabirio (-ilio **VF^a**) medico **VF^aE^aa D.** Rabilio **R^a**. *om. r v.*
cfr. § 74 et Brunn p. 37 2 Ofilio *D.* offillio **E^aa.** Ophelio **R^a**.
Ophy- **R.** Ophi- *r v.* Opi- *H.* *cfr. § 38* 4 et (eth **R^a 2 E^a**) *ll. v (D).*
del. G 5 Mys *d D.* *cfr. Cels. V praef. Strabo XIV p. 645.* myr **V.**
mis **E^aa.** mir **F^a**. mysmi **R^a 2.** -sini **FE.** mismi **RR^a 1.** mirsin *r.*
myrsin *G.* μύρσιν *H cum Reinesio* | Meleto *De coni. S.* mileto
(*del. d. 2.* myl- **E^a**) *ll. v. cfr. § 7* | Sextilio Antaeo (ateo **F^a**) *ll. G (D).*
-lio, Antaeo *H.* -lio *r. cfr. Brunn p. 37* 8 ἰδιοφυῆ *S cum*
Reinesio. cfr. schol. Nicand. ther. 823. diophios (diu- **FE**) *ll. δι-*
φουῆc H 13 Andrea *om. R v a. S* | Marcione *ll. S.* Mictione *v.*
-tone *H* 14 Zmyrnaeo *S.* -neo **F^a**. zmir- **T** 16 Scepsio *S.*
-so **VF^a d T.** *om. r v* | Hicetida **E^a D.** Ice- *H.* Ichatida (-de **R**) *ll.*
Icaci- *v* 17 Apelle **V R S.** -llata ettem **F^a**. -llaea *r. om. T v.*
an Apella? cfr. Athenaeus II 63^d 18 Bialcone **E^aa D.** -oni **R^a**.
-lioni **F^a (V?)**. Dialconi **R.** -choni *r.* -cone **T v.** Dalione *H. cfr.*
§ 262 | Caecilio Bione *ll. G (D).* -lio, Bione *v (H).* *cfr. Brunn p. 3~*
19 dynamion **R.** din- **F.** den- **E.** dyda- *r* 27 medico
om. V d v a. S 36 antiqui **VF^a v.** -quis *r H* 40 sequenti libro *H.*
-tibus (*vel -tib. lib.*) *ll, item partim infra. numeros qui sequuntur*

oesypo XXXII, seq. l. XX : LII (10)	ichneumone I. mure XIII 20 et seq. l. XXVIII : XLII
ovis XXII, seq. l. XLIII : LXV	mure araneo III et seq. l. I : V
quae sitista ova. quo modo 5 fiant tota lutea (11)	glire II et seq. l. III : V
de serpentium ovis (12)	sorice I et seq. l. II : III
de Commageno conficiendo. 25 medicinae ex eo V (13)	mustela XVIII et seq. l. XXV : XLIII
remedia ex animalibus quae 10 placida non sint aut fera (14—40)	stelione III et seq. l. XII : XVI
ariete V et seq. l. VII : XII 30	irenaceo V et seq. l. XIII : XVIII
pecude XXII et seq. l. LV : LXXVII	hystrice I et seq. l. II : III
15 mulis I et seq. l. V : VI	lacerta XIII et seq. l. XXX : XLIII
caballis I et seq. l. III : IIII	salamandra I et seq. l. III : IIII
cane XVI et seq. l. XLI : LVII 35	coclea VI et seq. l. LXIII : LXVIIII
cane rabioso III et seq. l. II : V	aspide I et seq. l. III : IIII
	basilisco IIII

primus H ex Ed et cod. Colbert. in adnotatt. ad libr. XXIX, post eum adhibitis etiam VRT suo loco S edidit, nonnullos deinde correxerunt JD. qui restant aperte repugnantes librorum textui, eos computando emendare difficile est dubia haud raro Pliniana numerandi ratione. codicum autem, qui mendis scatent multumque in numeris huius libri iisdemque sequentis inter se differunt, et editorum, qui nihil fere aut de illorum scriptura aut de sua ratione protulerunt, discrepantiam omnem ubique adscribere omitto

1 oesyto **FRE**. deperito **F^a** | XX **VF^aS**. XXIII **r** | LXV **E**.
(an XXX .. XV : XLV?) 3 XLIII **VF^aH**. -III **rS** 4 quae
— lutea om. **R^a1H** | sitista *Se* §45. scit- **R**. sty- **E**. stytit- **F**.
stystas **R^a2**. sint ista **r** | quo — lutea om. **VF^aS** 6 ouis **V(?)EH**.
oua **F**. ouo **r** 7 commagine **FRE** 8 V ego. IV **H**. IIII
(LV **FE**) et seq. l. V : VIII **ll.S** 9 remedia — fera **ll.v(S)**.
del.H 10 sit **R**. sunt **F^aEva.H** 12 ariete V **VR^a**. -tum V
F^aT. rite **r** 13 II .. XV : XVII **J**. an XII .. LII : LXIII?
23 III : V **J**. VI : VIII **ll.H(D)** 28 irenaceo **FEJ²**. irin-
VF^aR^a. iran- **R**. erin- **TD**. herin- **H** | XVIII **H**. XXVIII **ll**
32 lemma om. **FRE** | I **F^a(V?)TH** | III : IIII **H(D)** e libro seq.
om. **F^a(V?)**. LXIII (XLVIII **S**) : LXXXVI **TS** (errore: cfr. coclea)
33 lemma om. **F^a(V?)** | VI ego. XXVII **ll.H** | LXIII : LXVIII
ego. XLVIII : LXXXVI (LXXVI **F**) **ll.S**. XVIII : XLVI **J**

- dracone VI et seq. l. IIII : X
 vipera XIII et seq. l. XXI :
 XXXV
 de viperino sale (38)
 5 θηριακή ἔχων (38)
 angue VIII et seq. l. XXVII :
 XXXV
 hydro I
 bova III et seq. l. III : VII
 10 enhyride I et seq. l. II : III
 serpentibus ceteris VIII et
 seq. l. VII : XV
 scorpione III et seq. l. II : VI
 araneorum et phalangiorum
 15 gen. XI. med. ex iis IX et
 seq. l. XXVII : XXXVI
 gryllo et tauro I et seq. l.
 VII : VIII
 scolopendra sive multipeda
 20 sive milipeda sive centipeda
 sive onisco sive iulo I et
 seq. l. XX : XXI
- admiratio naturae nihil sine
 usu gignentis (17)
 25 limace I et seq. l. III : IIII
 [uruca I et seq. l. II : III]
 verme terreno II et seq. l.
 XXII : XXI
 verme ex arboribus I et seq.
 30 l. IIII : V
 ex volucris
 aquila III et seq. l. III : VII
 vulture VIII et seq. l. VIII :
 XVII
 35 gallinaceo XXXI et seq. l.
 XXV : LVI
 gallina X et seq. l. XXII :
 XXXII
 ansere VII et seq. l. XV : XXII
 40 [cygno I et seq. l. V : VI]
 de adipe avium conficiendo
 (39)
 corvo II et seq. l. IIII : VI
 cornice II et seq. l. I : III

1 dracone VI *ll. H.* -ne IIII *J* | IIII — uipera *om. FRE* |
 IIII : X *F^a R^a*. VI : X *J*. XXI (XIII *T*) : XXXV *TS* (*errore: cfr.*
uipera) 6 angue — XXXV *om. H* | VIII . . XXVII *FRE D.*
 VIII . . XVII *F^a R^a TS*. (*an VIII . . XVIII : XXVII?*) 15 gen.
 XII *R(?) S. cfr. ind. XXX* | IX *F^a R^a TH(D)*. LX *r J* 16 XXVII *D.*
 -VIII *R^a*. XVIII *F^a TS*. XXXVIII *r* | XXXVII *F^a S.* -VIII *T*.
 (*an VIII . . XI : XVIII?*) 17 et ego coll. XXX 39. siue *ll. H*
 20 millipeda *R^a T.* multide- *RE.* peda *F.* millep- *r H*
 21 onisco (*V?*) *H.* -con *F^a*. con- *r* | iulo *E^a D.* -lon *F^a*. uilon *R^a*.
 nilon *T.* -lo *r.* tylo *H* | I *om. F^a* 22 XXI *TH. om. F^a* | XXI *FD.*
 XLI *F^a T.* XV *r S.* XXII *H.* (*an IIII . . XIII : XVIII?*) 26 eruca
H. uncus posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 28 XXII : XXIII *H.*
 XVIII (-III *T*) : XXX *F^a R^a TS*. terreno — 29 uerne *om. r*
 33 VIII *R^a*. VIII *F^a H.* III *TS.* *om. r* | XVIII *FEH* 35 XXXI
 . . XXV *ego.* XXI . . XXXV *ll. H* 37 *an XV . . XII : XXVII?*
 39 VIII *FE.* IX *H* | XV *om. F.* V *F^a* | VI *F^a*. XXIV *H.* (*an XI . .*
XXVI : XXXVII?) 40 cygno — VI *om. F^a* | VI *TH. om. ll. uncus*
posui: nulla in hoc l. med., in seq. V vel VI 44 II . . I *ego.* I . . II *ll. H*

- accipitre II et seq. l. II : IV vespertilione III et seq. l. I.
 miluo II et seq. l. VI : VIII ²⁰ XII : XVI
 cenchride II apibus IV et seq. l. VIII : XII
 ciconia II et seq. l. I : III bupresti V et seq. l. I : VI
 5 anate III et seq. l. II : VI pityocampe V [et seq. l. III : VI]
 perdice VII et seq. l. VII : XIII
 XIII
 25 naturae benignitatem etiam
 columba VII et seq. l. XXV : foedis animalibus inseruisse
 XXXII magna remedia (17)
 10 palumbe II et seq. l. XIII : scarabaeo I et seq. l. VII : VIII
 XVI blatta III et seq. l. XIII : XVII
 pico Martio I 30 de genere cantharidum (30)
 turture III et seq. l. V : VIII med. ex iis V et seq. l. XI : XVI
 hirundine VIII et seq. l. cimice VIII et seq. l. II : XI
 15 XXIII : XXXIII musca VII et seq. l. V : XII
 noctua VII et seq. l. II : VIII [locustis III et seq. l. III : VII]
 [ulula I et seq. l. I : II] 35 attelebis I
 bubone II et seq. l. V : VII formicis III et seq. l. V : VIII

1 IV H. III *ll. S* 3 *an* cenchride I? *cfr.* § 127 5 III... II
 ego. II... III **F^aR^aT**. II... XIII *rH* | XVI **FRE**. XV *H*
 6 perdice — 11 XVI *om.* **FREH** | VII **F^aR^aT.S.** VI *D.* VIII *J*¹
 VII : XIII *ego.* X (XI *D.*) : XVII **F^aR^aT.S.(D.)**. VI : XIII *J*¹. (*nu-*
meravi VI... VII : XIII) 8 VII... XXV : XXXII **R^aD.** VII...
 XIII : VII (XXI *J*) **F^aT.S.(J.)**. *an* VIII... XXIII : XXXI? 12 *an*
 pico Martio I et seq. l. I : II? *cfr.* XXX 147 13 *an* III... II : V?
 15 XXIII **FREJ.** XVIII **F^aT.S** | XXXIII *J.* -III **FRE.** -II
F^aT.S. lemma *om.* *H* 16 VII *ego.* III **F^aT.S.** II *r* | II *ego.*
 V (VI **F^a**) *ll. S.* lemma *om.* *H* 17 II **TH.** III **E.** III *rS.* *uncos*
posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 20 XII *ego.* VIII *ll. S.*
 VIII *He lib. seq.* | XVI *ego.* XIII (XII **R**) *ll. H* 21 IV... VIII
ego. V... VIII **FEH.** V... VII *rS* | XIII *H* 22 V... I *ego coll.*
 XXX 30. III... III *ll. H* 23 V *ego coll.* § 95. II **F^aR^aT.S.** lemma
om. r. *uncos posui: nulla in l. seq. med.* 28 VII — 29 seq. l. *om.*
FREH 29 *an* blatta XV... I : XVI? *cfr.* § 139—142 et XXX
 131 30 cantaridum **R^aT.** -di **F^a**. -dico *rH* 31 *an* ex iis
 VII... V : XII? 32 VIII *H.* VII **E**². VIII *rS* | II *ego.* V *ll. S.*
 VII *H* | XI *ego.* XIII *ll. S.* XV *H* 34 locusta **EH.** -tae **F** |
 III : VII **T.S.** V : VIII (VIII **R^a**) **F^aR^a**. III... VII (VIII *H*) *rH.*
uncos posui: nulla in hoc l. med., in seq. IIII 35 attelebis —
 36 VIII *om.* **F^a** 36 VIII **R^aT.S**

Summa: medicinae et historiae et observationes DCXXI ²⁵ a quibus celebrata sit (2)

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. L. Pisone. Flacco Verrio. Antiate. Nigidio. Cassio Hemina. Cicerone. Plauto. Celso. Sextio Nigro ³⁰ de generibus magices (5) opinio Magorum de talpis. med. V (7) reliquae medicinae per morbos digestae in animalibus

EXTERNIS

Palaephato. Homero. Aristotele. Orpheo. Democrito. Anaxilao. ³⁵ quorum genera non sunt placida aut fera (8—53) pecude LV et priore l. XXII: LXXVII ariete VII et pr. l. V: XII lana XXV et pr. l. XXXV: LX oesypo XX et pr. l. XXXII: LII mulis V et pr. l. I: VI caballis III et pr. l. I: IIII cane XLI et pr. l. XVI: LVII ⁴⁵ cane rabioso II et pr. l. III: V viverra I mure XXVIII et pr. l. XIII: XLII mure araneo I et pr. l. IIII: V

¹⁵ MEDICIS Botrye. Apollodoro. Archedemo. Aristogene. Xenocrate. Democrate. Diodoro. Chrysippo [philosopho]. Oro. Nicandro. Apollonio Pitanaeo.

²⁰ L. XXX CONTINENTVR

medicinae ex animalibus reliquae prioris libri. de origine magices (1)

2 DCXXI ll. Brot. DXXI r. DCCCLIV H 12 Palaephato S e conī. H (sed post Orpheo). Phalaphato VF^ad. -pato r. Philopatore v 16 Archedemo FEJ. arce- F^a. Archi- rv 18 philosopho ll. v. Philippo D coll. ind. XXX. uncōs ego posui | Oro VF^aR D. cfr. Brum p. 39. Orio E^a. Ori FEva. B. Horo dT(?) B 22 prioris libri VF^aR^av(S). om. d(?) H. -ribus libris rJ 24 a R^ad v. om. r | quibus ra. H 26 an — Italia om. Tva. H Italia EH. in italiā r 27 primo E. -mo primum FR | uoluerit .. immolare FRE 35 sunt ll. v. cfr. sint p. 97, 10 37 LV H. IV ll. S. II J | XXII — 39 pr. l. om. FRE | XXII: LXXVII (XII F^a) F^aR^aH. X: XII T. cfr. p. 97, 13 43 lemma om. F^a 44 lemma om. F 46 uiuerra I R^aT S. uipera I RE. om. r II. an II?

- glire III et pr. l. II : V
 sorice II et pr. l. I : III
 mustela XXV et pr. l. XVIII :
 XLIII
 5 stelione XII et pr. l. III : XVI 25
 irenaceo XIII et pr. l. V : XVIII
 hystrice II et pr. l. I : III
 lacerta XXX et pr. l. XIII :
 XLIII
 10 salamandra III et pr. l. I : III 30
 coelea LXIII et pr. l. VI :
 LXVIII
 ἀκεράτων medicamentum (15)
 aspide III et pr. l. I : III
 15 dracone III et pr. l. VI : X 35
 vipera XXI et pr. l. XIII :
 XXXV
 angue XXVII et pr. l. VIII :
 XXXV
 20 bova III et pr. l. III : VII 40
 enhydride II et pr. l. I : III
 amphisbaena III
 serpentibus ceteris VII et
 pr. l. VIII : XV
 scorpione II et pr. l. III :
 VI
 araneorum et phalangiorum
 gen. XI. med. XXVII et pr. l.
 IX : XXXVI
 gryllo et tauro VII et pr. l.
 I : VIII
 troxalide III
 phryganione I
 scolopendra sive multipeda
 sive milipeda sive centipeda
 sive onisco sive iulo XX et
 pr. l. I : XXI
 [admiratio naturae nihil sine
 usu gignentis]
 limace III et pr. l. I : III

1 III .. II : V J. VI .. II : VIII F^aT. V (III R^a) .. III : V r S
 2 I : III T.S. III *ll* 3 mustella F | XXV T.H. XXXV r
 4 XLIII F.E. om. R 6 irinaceo F^a. eri- T.D. heri- H. ena-
 tio E 7 II .. I D. I .. II *ll*. H 11 coeleae *ll* | LXIII .. VI
 : LXVIII ego. LXVIII (-VIII R) .. XVII : LXXXVI (om. F.E) *ll*.
 XVIII .. XXVII : XLVI T.S. cfr. p. 97, 33 13 ἀκεράτων ego e
 §46. ageraton (ageuir- F^aT) *ll*. S. om. H 15 III .. VI ego.
 VI .. III (III F^a) *ll*. H 18 angue — XXXV om. F.R.E.H | VIII
 D. XVIII F^aR^aT.S 19 XXXV D. -VII F^aR^a. XLV T.S. cfr.
 p. 98, 7 21 enhydride H. -iode *ll*. cenchride T 24 VIII
 T.H. VIII F^a. om. r | XV F^aT.H. XLV r 28 gen. XII J |
 XXVII D. -VIII R^aT.S. -VIII r 29 IX : XXXVI D. VIII : XXVI
 F.R.E. LX : LXXXIX (XCVIII F^aR^a) T F^aR^aS. cfr. p. 98, 16
 30 gryllo — VIII om. T.S. et ego. siue *ll*. H VII F^aR^aH. VI r
 32 troxalide H. tryx- F^aF. trix- R^aR. traxitl- E. chrisal- T
 33 phryganione H. prica- F^aT. preca- R^a. prygami- F.
 prig- r 35 millipeda (om. F^a) *ll*. millep- H 36 iulo F^aD.
 uilo T. piro r. tylo H. cfr. p. 98, 21 38 naturae nisi lusu F.R.E.
uncos posui: lemma non cadit in hunc librum

- uruca I *ansere XV et pr. l. VII:*
 verme terreno XXII et pr. l. 20 *XXII*
 II : XXII // *cygno V [et pr. l. I : VI]*
 verme ex arboribus III et *otide II*
 5 pr. l. I : V *corvo III et pr. l. II : VI*
 verme ex herba III *cornice I et pr. l. II : III*
 herpete I *25 accipitre II et pr. l. II : III*
 ricino III *miluo VI et pr. l. II : VIII*
 ex volucribus *grue II*
 10 aquila III et pr. l. III : VII *ciconia I et pr. l. II : III*
 vulture VIII et pr. l. VIII : XVII *ibide II*
 ossifrago III *30 ardiola I*
 gallinaceo XXV et pr. l. XXXI : *anate II et pr. l. III : VI*
 LVI *mergo I*
 15 gallina XXII et pr. l. X : XXXII *perdice VII et pr. l. VII : XIII*
 ovis XLIII et pr. l. XXII : LXV *columba XXV et pr. l. VII :*
 [Commageno V et pr. l. III : 35 *XXXII*
 VIII] *palumbe XIII et pr. l. II : XVI*

1 uruca F^aR^aS. eruce T. -ca H. erba R. erpa E. espa F |
 I ego. II et pr. l. I : III *ll. H. cfr. p. 98, 26* 2 XXII F^aREH.
 XXI F^a. XX TS 3 XXIII H. XXII TS. XX *ll. cfr. p. 98, 28*
 6 III F^aREH. VIII R^aR^aTS 8 III ego. III *ll. H*
 11 vulture — VIII om. F^aRE | VIII .. VIII ego. VIII (VII TS)
 .. VIII F^aR^aTS | XVI TS 12 ossifraga H | III ego. VI *ll. H*
 13 XXV F^aRE. XXXV F^aR^aTH | XXXI ego. XXI *ll. H.*
 XX TS 14 LVI F^aREH. LV F^aTS. LI R^a. *cfr. p. 98, 36*
 16 XXII F^aR^aTH. XX rS 17 II (III J) : VIII F^aREJ. III
 : VIII F^aTS. *uncos posui: cfr. p. 97, 8* 19 ansere — XXII ego.
om. ll. H. cfr. p. 98, 39 21 *uncos posui: cfr. p. 98, 40* 22 opide
 E. om. FH | II F^aR^aTS. I RE. om. FH 23 III F^a | II F^aR^aTH.
 I r | III FE 24 I .. II ego. II .. I F^aR^aH. II .. II TS | III
 R^aH. III F^aTS. lemma om. r 25 III R^aTH. lemma om. F^a.
 III — 26 pr. l. II om. r 26 VIII FE 27 II ego. I *ll. H*
 29 II ego. III *ll. H.* IV TS 31 II .. III ego. III .. II
 F^aR^aTS. III .. (om. III — 34 pr. l.) r 32 mergo I ego. -go
 II F^aR^aTS. om. r H 33 VII ego. VI TS. X F^aR^aJ². XI D | VII
 : XIII ego. VIII : XIII TS. VII : XVII R^aJ². VIII : VIII F^a.
 VI : XVII D. lemma om. r H. *cfr. p. 99, 7* 34 columba — pr. l.
 R^a². om. r H | VII (VIII F^aRE) : XXXII R^aF^aRE. om. F^aTH
 36 II J. VII (VIII F^a) *ll. H* | XVI *ll. J.* XXI TH. *cfr. p. 99, 10*

galerita IIII	foedis animalibus inseruisse
cuculo I	25 magna remedia]
pico Martio I	scarabaeo VII et pr. l. I : VIII
turture V et pr. l. III : VIII	blatta XIII et pr. l. III : XVII
5 turdis III	de genere cantharidum. med.
merula I	ex iis XI et pr. l. V : XVI
hirundine XXIII et pr. l. 30	cimice II et pr. l. VIII : XI
VIII : XXXIII	musca V et pr. l. VII : XII
noctua II et pr. l. VII : VIII	locustis IIII
10 ulula I [et pr. l. I : II]	formicis V et pr. l. III : VIII
upupa I	Summa: medicinae et hi-
bubone V et pr. l. II : VII	35 storiae et observationes
passere V	DCCCLIII
galgulo II	
15 vespertilione XII et pr. l.	EX AVCTORIBVS
III : XVI	M. Varrone. Nigidio. M. Ci-
cicadis I	cerone. Sextio Nigro qui
apibus VIII et pr. l. IV : XII	40 Graece scripsit. Licinio Macro.
vespis II	
20 buprestis I et pr. l. V : VI	EXTERNIS
[pityocampis III et pr. l. II :	Eudoxo. Aristotele. Hermippo.
VI]	Homero. Apione. Orpheo.
[naturae benignitatem et	Democrito. Anaxilao.

2 an cuculo II? 3 de pico Martio *cfr. p. 99, 12* 4 V. . III
: VIII TS. an II. . III : V? 5 an turdis II? 9 II. . VII ego.
V. . III *ll. S. om. H. cfr. p. 99, 16* 10 uncus ego posui 12 V
— VII F^aR^aT H. II r 13 passere I FRE 14 an galgulo I?
15 XII ego. VIII E. VIII r H 16 XVI ego. XIII F^aR^aT H.
XLV r 18 VIII. . IV ego. VII. . V *ll. S. cfr. p. 99, 21*
20 I. . V ego. III. . III (II F) *ll. H* 21 pityocampis — VI om.
F^aR^a¹TS | II R^a²D. III FRE H. *cfr. p. 99, 23. uncus posui; nec reli-*
qua cadunt in hunc librum 26 VII *ll. S.* VIII H I — pr. l. om. F^a
IX : XVII (XVI S) TH (errore: *cfr. blatta*) 27 blatta J. -ttae
FRTS. -ttis EH | XIII De pr. l. om. F^a. II E. XII r H | IIII F^aD.
VII r H. V TS | XVII *ll. S.* XIX H. *cfr. p. 99, 29* 28 generi-
bus E. -ra F | cantari FE 29 XI R^aTH. XII F^a. XL r
30 II ego. V *ll. S* | XI ego. XIII TS. XVIII *ll* 32 IIII H.
III F^aTS. VI R^a. om. r. add. et pr. l. III : VII F^aTS. . . III (III H)
: VIII r H. *cfr. p. 99, 34* 33 VIII R 36 DCCCLIII R^aT

MEDICIS Botrye. Apollodoro.
Menandro. Archedemo. Ari-
stogene. Xenocrate. Diodoro.
Chrysippo philosopho. Phi- 30
5 lippo. Oro. Nicandro. Apol-
lonio Pitanaeo.

L. XXXI CONTINENTVR

medicinae ex aquatilibus.
aquarum mirabilia (1)
10 aquarum differentiae (2)
medicinae. observationes
CCLXVI (3—17) 40
quales oculis aquae prosint
(3)
15 quales fecunditatem faciant
quales insaniae medeantur
(4) 45
quales calculosis (5)
quales vulneribus (6)
20 quales partum custodiant (7)
quales vitiliginem tollant (8)
quae colorem lanis faciant (9) 50
quae hominibus (10)
quae memoriam, quae ob-
25 livionem (11)
quae sensus subtilitatem,

quae tarditatem, quae ca-
noram vocem (12)
quae vini taedium, quae
inebrient (13)
quae olei vicem praestent (14)
quae salsae et amarae (15)
saxa egerentes, risum aut
ploratum facientes
quae amorem sanare dicant-
tur (16)
per triduum calentes hau-
stus (17)
aquarum miracula (18—20)
in quibus omnia mergantur,
in quibus nihil (18)
aquae necantes, pisces ve-
nenati (19)
quae lapideae fiant aut la-
pidem faciant (20) 45
de salubritate aquarum (21)
de vitiis aquarum (22)
probatio aquarum (23)
de aqua Marcia (24)
de aqua Virgine (25)
aquas inveniendi ratio (26)
signa aquarum (27)
differentia aquarum per ge-
nera terrae (28)

1 Botrye Horo *va. Brot.* (S) 2 Archedemo VF^aJ. Archid-
RdTH. -cimedo FE. -chimede v 4 philosopho om. VREv.
sed cfr. §103 | Philippo FadTD. om. rv 5 Oro F^aFEaTD.
Horo R^aRav (*Brot.*). om. (V?) Bas. (S) 13 quales — prosint E^aaD.
om. rv 16 medeantur R^aH. rem- VdT. -diantur F^a. lemma
om. r 20 quales — custodiant om. FRE 32 quae — amarae
F^aRdH. om. r 33 saxa VR^adTH. sax F^a. X. exs E. Xes R.
X. F 42 nicantes FE. mic- R | uenenati TH. uenanti (-tis d) ll
53 differentia F^aFRD. -tiae rH

- ratio aquarum per tempora
 anni (29)
 aquarum subito nascentium
 aut desinentium observatio
 5 historica (30)
 ratio aquae ducendae (31)
 quo modo medicatis uten-
 dum et ad quae genera valitu-
 dinum (32)
 10 item marinis XXVIII
 quid prosit navigatio V (33)
 quo modo marina aqua in me-
 diterraneis possit fieri I (34)
 quo modo thalassomeli I (35)
 15 quo modo hydromeli I (36)
 remedium contra peregrinas
 aquas (37)
 ex musco medicinae VI
 medicinae ex harenis (38)
 20 de salis generibus et con-
 fecturis et medicinis obser-
 vationes CCIII (39—45)
 de salis auctoritate historica
 CXX (41)
 25 spuma salis (41. 45)
 flos salis XX. salsugo II (42)
 de garo XV
 de muria XV (43)
- de allece VIII (44)
 30 de natura salis (45)
 de nitri generibus et con-
 fecturis et medicinis obser-
 vationes CCXXI (46)
 de spongeis. medicinae et
 observationes XCII (47)
 Summa: medicinae et hi-
 storiae et observationes
 DCCCCXXIII
- EX AVCTORIBVS
- 40 M. Varrone. Cassio Parmense
 Cicerone. Muciano. Caelio.
 Celso. Trogo. Ovidio. Polybio.
 Sornatio.
- EXTERNIS
- 45 Callimacho. Ctesia. Eudico.
 Theophrasto. Eudoxo. Theo-
 pompo. Polyclito. Iuba. Lyco.
 Apione. Epigene. Pelope.
 Apelle. Democrito. Thrasylo.
 50 Nicandro. Menandro comoedo.
 Attalo. Sallustio Dionysio.
 Andrea. Nicerato. Hippocrate.
 Anaxilao.

8 et ad quae *J. om.* **FRE** *H.* et aquae *r* | ualitudinum **R^a 2**
E^a a *D. om.* **FRE** *H.* -nis *rJ* 10 XXIII **F^a.** *om.* **VH** 13 fieri
om. **FRE**. fieri possit *H(D)* | I **FD.** *om.* *rH* 14 I *om.* **FR^a H**
 15 I *om.* **R^a RH** 21 medicinis *H.* -cinis et **E.** -cis *r* | ob-
 servationes *H.* -nibus *ll* (*item infra* 35) 25 spuma salis *om.* **V.**
post v. 29 *pon. dT* 28 de muria *post v.* 24 *pon. dT* *H(J)*, *post v.* 22 *S*
 29 alleco **R.** alece **VdH** 30 de natura salis **V(?)** *H. om. r*
 42 de Polybio *cfr. DKN p. 4. 5* 45 Callimacho *S.* -cho
 Caecilio *ll. v* | Lydico **R.** Lid- **F.** Licido **E** 47 Polyclito **F^a E**
v(D). -clyto *rH.* -crito *Se coni. H. cfr. Brunn p. 40*

- L. XXXII CONTINENTVR de curatio. medicinae et ob-
 medicinae ex aquatilibus. 25 servationes XLIII (11)
 summa naturae vis in anti- de discordia inter se mari-
 pathia (1) norum /
 5 de echednaide II (1) pastinaca VIII. galeo, mullo
 de torpedine VII (2) XV (12)
 de lepore marino V (3) 30 de iis quibus in aqua et in
 mirabilia Rubri maris (4) terra victus est
 de ingeniis piscium de castoreis. medicinae et ob-
 10 proprietates piscium mira- servationes LVI (13. 14)
 biles (5—9) de testudine. medicinae et
 ubi responsa dentur ex 35 observationes LXVI (14)
 piscibus (8) aurata III. stellamarina VII (16)
 ubi ex manu edant (7) dracone marino III
 15 ubi vocem agnoscant (8) salsamento XXV
 ubi amari sint, ubi salsi, sardis I. cybia (17)
 ubi dulces, ubi non muti. 40 rana marina VI. fluviatiles LII
 esse et locorum sympathi- rana rubeta
 am vel antipathiam (9) observationes circa eas XXXII
 20 quando marini pisces in usu (18)
 P. R. esse coeperint enhydri III
 Numae regis constitutio de 45 cancri fluviatiles XLV. can-
 piscibus (10) cri marini VII

3 naturae vis B.S. -ra eius r. om. v 5 echednaide BVF^a.
 echin- R^a. echyn- d. echenatio E. echin- FR. echeneide T v.
 cfr. § 148 12 ubi — piscibus post agnoscant pon. dTH. post
 edant r(SJ) 16 ubi amari — 36 aurata h. l. om. et in fine ind.
 XXXI pon. dT 17 ubi non muti om. H | muti Seconi. J.
 multi B. muli r 19 uel ll. et H 21 P. R. om. BdT. pri-
 mum H 24 curatio B. tura- E 25 XLIII B.S. om. FR.
 -III rH(D) 28 galeo XV VF^a dTS 33 LVI VF^a dTD.
 om. B. LXVI rH. an XLVI? 35 an LXXI? 36 III B.S.
 III rH. om. dT. an I? cfr. § 43 37 III BVF^a dTS. om. rH
 38 XXII VF^a R^a. an XVIII? 39 cibia F^a E. add. XII VF^a.
 XI FREH. an VII? 40 VI ll. H. an III? | LI B.S. III VF^a dT.
 LI rH. an XLII? 41 rubeta BVS. -ta I H. -bet I FE. -bet
 et R. -beta & F^a. -ta I et dT. an -ta X? 42 XXXV FREH
 44 enhydri R. -riae B | III ego. VI ll. H 45 XLV ego.
 VII FREH. XIV rS | cancri marini VII BdTS. coracini III.
 cancri marini VII FRE. coracini VII r. om. H

ex coeleis fluviatilibus VII	20	pectunculi I
coracinis III		sepiae XXIII
porco pisce II (19)		ichthyocolla V (24)
vitulo marino X		batia I
5 murena I		bacchus sive mizyes II
hippocampo VIII	25	marini peduculi II (25)
echinis XI (20)		canicula III
ostreorum genera et obser-		cetum I (26)
vationes et medicinae LVIII		ex delphinis VIII
10 purpura VIII (21)		coluthia sive coryphia III
alga marina II (22)	30	alcyoneum VII
mus marinus II		thynnus V (27)
ex scorpione marino XI		menae XVI
sanguisugis VI		scolopendra II
15 murices XIII		saurus I
conchyliia V (23)	35	conchis I
piscium adips II		siluro XV (28)
callionymi III		strombo sive concha longa VI
coracini fel I		tethea V (30)

1 ex *ego.* et dT. om. *ll. H* | cochleae dTH. om. **R**(?) | fluvia-
 tiles **FEdTH.** om. **R**(?) 2 coracinis *ego.* -ni **BT.S.** om. *rH*
 3 porco pisce II **BS.** porcelli siue porci II *rH* 6 XI (*pro IX*)
FRE 9. 10 LVIII purpura om. **FREH** 10 *an VII pro VIII?*
 13 ex *ego.* de dT. om. *ll. H* | scorpio marinus **V**(?) *H* | XI **B.**
 XII *rH* 14 sanguisucus **F^a.** -sugae *H* | VI **BS.** VII *rH*
 15 XIII *ll. H.* *an XII?* 17 adeps **E¹dTH** | I **FREH** 18 cal-
 lionymi *S.* -mus *H.* calponymi **B.** callionum (gall- **FE**) *r*
 III **BF^aR^aS.** II dT. IV *rH* 20 pectunculi I *h. l. inseruit J,*
in fine indicis ante Summa habent Peciuncul. I B. petunculi (-la
 dT) *r* 21 saepiae **F^aFE** | XXIII **RH.** XIII **T.** *an XVIII?*
 24 mizyes **VF^ad.** mies **B.** maxies **R^a.** obsties **E.** -thies **FR.**
 mizion **T.** myxon (*B*) *H.* *cfr. §77* 26 *an II?* 27 cetum I **BS.**
 coet- I *r.* om. *H* 28 ex *ego.* de dT. om. *ll. H* | delphinus **V**(?) *H*
 VIII **BS** 29 coluthia *S.* *cfr. §84. 147.* -tia **F^adT.** colythia
B(*V?*). -tia **RH.** -litia *r* | coryphia **BS.** -ruphia dT. -rufia **VF^aR^a.**
 -ritia *r.* -rytia *H* | III **BS.** IV *rH* 30 *an VI?* 32 XVI *ego.*
 XIII **BVF^aS.** XII *rH* 35 conchis I *J transp. voluit post*
byron I (36). cfr. §111 36 siluro (*praem. de*) dT. -ru **B.** -rus
rH 37 strombus **V**(?) *H* 38 tethea **RTH.** -tha **E¹.** thetea **B.**
 -thea **FE².** -phea **R^ad.** -pea **V.** *add. torpidine VII VF^aR^aT*

- olus marinum I
 myaces XXXV
 mituli VIII
 pelorides I
 5 seriphum II
 erythinis II (31)
 solea pisce I
 rhombo I
 blendia I
 10 urtica marina II
 pulmone marino IV
 onyches III
 ex colubra aquatica I
 ex hydro I
 15 mugile I
 ex pelamyde III (32)
 sciaena I
 perca III
 ex squatina III
 20 zmarides III (34)
 ophidio I (35)
 ex fibro III

- bryon I (36)
 ex asello pisce I
 25 phagro I
 ex balaena I (38)
 polypo I (42)
 ex glano I (45)
 glaucisco I (46)
 30 rubellio I
 uva marina I
 anguilla I (49)
 hippopotamio I
 crocodilo I (50)
 35 adarca sive calamochmus III
 calamo VIII (52)
 animalium omnium in mari vi-
 ventium nomina CLXXVI (53)
 Summa: medicinae et hi-
 40 storiae et observationes
 DCCCCXC

EX AVCTORIBVS

Licinio Macro. Trebio Nigro.

- 1 holus *JD* | I *om.* **BR** 2 XXXV *ego.* XXV *ll. H*
 3 mituli **B(V?) H.** -tillo **R.** tullo *r* | VIII **BVF^aR^adTS.** III *r H.*
an VIII? 5 seriphium **VRTH** 10 III **dT.** VII **BS**
 11 pulmo marinus **V(?) H** | IV *ego.* VI *ll. H* 13 columbra **B.**
 -ba **FRE** 16 III **BS.** III *r H* 17 sciana **VF^aR^a.** solana **R.**
 sola **FE** 18 III *ll. H.* *an V?* 19 isquatina **B.** qua- *r* |
 III **BS.** I **R^a** 20 Zmarides **BS.** sma- *H.* zymma- **VF^aR^adT.**
 gymma- *r* 23 bryo *coni.* *J² coll.* §110. 111 24 ex (de **d²T**)
 asello pisce I **d²T H.** *om. h. l. et post* 16 pelamyde III *pon. ll*
 25 phagro **BS.** pa- *r H* 26 ballaena **B** (*item* §144). bel-
 lano **R.** ballena *r* 28 glano **BdTH.** cla- *r* 29 glaucisco
VF^aR^adTH. clau- *r* 30 rubellio **F^aR^adTH.** -llo *r* 31 uua
 — anguilla (*add.* marina **B**) I *ll. D.* ang- I. uua mar- I **dT(?) H.**
cfr. §138 33 hippotamio **F^aR^adT.** -opotamia **FEH.** hypot- **R**
 37 mare **BS** 38 CLXVI *va. H.* *cfr.* **DUZ** p.75
 41 DCCCCXC **FREH.** -XL **dT.** -XCV **VF^aR^a.** -XXVIII *va. H.*
 CCCCLXXXII **B** 43 Trebio Nigro **T(?) C.** Trebioni **B.** Trebo-
 nio (The- **E**) Nigro *rv*

Sextio Nigro qui Graece
scripsit. Ovidio poeta. Cassio
Hemina. Maecenate. Iaccho. 25
Sornatio.

5 EXTERNIS

Iuba. Andrea. Salpe. Apione.
Pelope. Apelle. Thrasylo. 30
Nicandro.

L. XXXIII CONTINENTVR

10 metallorum naturae.
de auro (2—25)
quae prima commendatio
eius (3)
de anulorum aureorum ori-
15 gine (4)
de modo auri apud antiquos
(5)
de equestri ordine. de iure
anulorum aureorum (6—9)
20 de decuriis iudicum (7)
quotiens nomen equestris
ordinis mutatum (9)

de donis militaribus aureis
et argenteis (10)
quando primum corona au-
rea data (11)
de reliquo usu auri, femi-
narum (12)
de nummo aureo (13)
30 quando primum signatum aes,
argentum, aurum. antequam
ea signarentur, quis mos in
aere (13)
quae maxima pecunia primi
35 census (13)
quotiens et quibus tempori-
bus aucta sit aeris aut nummi
signati aestimatio (13)
de cupiditate auri (14)
40 qui plurimum auri et argenti
possederint (15)
quando primum argenti ap-
paratus in harena, quando
in scaena (16)
45 quibus temporibus plurimum
in aerario populi Romani
auri et argenti fuerit (17)

2 scripsit *om. B* 3 iaccho *BS*. Iacceo *VF^aR^a*. Iaceo *FR*.
La- *EdT*. L. Ateio *v* 4 Sornatio *om. va. H* 7 Thasillo *R*.
Thasio *E. om. R^a*. Thasio, Thrasylo *dT(?) va. S* 9 continetur *S*
10 natura *BF^aS* 21 nomina *F^aFRE va. H* 22 mutata *E¹*.
-tu *E²*. immutatum *V(?) H*. -ta *v* 27 aurio *B*. *an* auri, luxu-
ria? 30 signatum *om. B* | aes *BS*. est *rH* 32 ea signa-
rentur *BVF^aR^adTH*. signaretur *rv(D)* | qui mos *va. H*
33 ea re *FRE* 34 primi census *BS*. -mo censu (cessu *R*.
censa *E²*) *v(D)* 37 aucta sit *BS*. -toritas *rv* | aeris aut (et *D*)
nummi *BS*. aeris (iteris et *FRE*. aereis *dTH*) nummis *rH*.
auri *v* 38 signati *BVF^aR^aS*. -tis *dTH*. segnitia *r. del. v*
41 possederint *VF^aR^adTH*. -dit *B*. -ssidet *E*. -sset *r* 42 argen-
tum appauerit *BSJ* 44 cena *FREdT*

- quando primum lacunaria inaurata (18)
 quibus de causis praecipua auctoritas auro (19)
 5 ratio inaurandi (20)
 de inveniendi auro (21)
 de auripigmento (22)
 de electro (23)
 primae aureae statuæ (24)
 10 medicinae ex auro VIII (25)
 de chrysocolla (26—29)
 ratio eius in picturis (27)
 medicinae ex chrysocolla VII 40 (28)
 15 de aurificum chrysocolla sive santerna (29)
 mirabilia naturae glutinandis inter se et perficiendis me- 45
 20 tallicis rebus (30)
 de argento (31)
 de argento vivo (32)
 de stimi sive stibi sive alabastro sive larbasi sive pla- 50
 25 tyophthalmo. medicinae ex eo VII (34)
- de scoria argenti. medicinae ex ea VI
 de spuma argenti. medicinae ex ea VII (35)
 de minio (36—41)
 quam religiosum apud antiquos fuerit (36)
 de inventione eius et origine (37)
 de cinnabari (38)
 ratio eius in picturis et medicina (38. 39)
 genera mini (40)
 ratio eius in picturis (40)
 de hydrargyro (41)
 medicina ex minio (41)
 de argento inaurando (42)
 de coticulis aurariis (43)
 45 argenti genera et experimenta (44—55)
 de speculis (45)
 de Aegypto argento (46)
 de inmodica pecunia quorum maximae opes fuerint (47)
 quando primum populus Ro-

5 inauranda VF^aRA^a. naturandi FRE. -ralis [auri inueniendi] *va.H*
 7. 8 de auripigmento. de electro *om.FRE va.H*
 10 auro VIII — 14 medicinae ex *om.B* | VIII F^a 14 VII S.
 un B. *om.FRE*. VI *rv* 17 santerna REH 23 stimio siue
 stibio B | alabradi (*om. siue larbasi*) B 24 larbasi S. -so H.
 -baa VF^aRA^a. labasi *r* 28 VI BS. *om.rH* 29 de spuma —
 VII BF^aS. *om.rH* 37 eius *ll.S.* cinnabaris et minii dTH |
 et medicina (-nae *v*) B. in (et in R) med- *r. om.dTH.* (in medi-
 cina et in picturis S) 40 ratio — picturis *omE(?) dTH. add.*
 in medicina D 42 medicina (-ne T) ex minio TS *coll. § 124,*
post inaurando pon. ll, ante hydrargyro H(J). del.v(D)
 50 opes fuerint *om.FRE*

manus stipem sparserit (48)		CCLXXXVIII	
de luxuria in vasis argenteis			
(49)	25	EX AVCTORIBVS	
frugalitatis antiquae in ar-		Domitiano Caesare. Iunio	
5 gento exempla (50)		Gracchano. L. Pisone. M.	
quando primum lectis argen-		Varrone. Corvino. Attico Pom-	
tum additum (51)		ponio. Calvo Licinio. Cornelio	
quando lauces inmodicae fa-		30 Nepote. Muciano. Boccho. Fe-	
ctae (52)		tiale. Fenestella. Valerio Ma-	
10 quando repositoriis argentum		ximo. Iulio Basso qui de	
additum (52)		medicina Graece scripsit.	
quando tympana facta (52)		Sextio Nigro qui item.	
inmodica argenti pretia (53)			
de statu is argenteis (54)		35	EXTERNIS
15 nobilitates operum et arti-		Theophrasto. Democrito. Iuba.	
ficum in argento (55)		Timaeo historico. Qui de	
de sile (56)		medicina metallica scrip-	
qui primi sile pinxerint et		serunt: Heraclide. Andrea.	
qua ratione (56)		40	Diagora. Botrye. Archedemo.
20 de caeruleo. medicinae ex		Dionysio. Aristogene. Democle.	
eo II (57. 58)		Mneside. Attalo medico.	
Summa: medicinae et hi-		Xenocrate item. Theomnesto.	
storiae et observationes		Nymphodoro. Iolla. Apollo-	

8 quando lances — 11 additum **B.S.** quando lances — factae
FRE H. *om. r. in FRE post factae deest tota huius indicis clausula, praetermissa, ut videtur, ab archetypi librario pagina una et errore detecto, sed non correcto: nam continuatur indicis l. XXXIV dimidia pars altera (p. 112, 43) nobilitates ex aere operum — Theomnesto (F^eR^eE^e) et sequitur deinde idem index integer* 12 quando **BV F^aR^aS.** -do primum **dTH** 13 pecunia (*pro pretia*) **d(?)H**
14 argenteis **BVF^av(S).** -ti **dTH.** *om. R^a* 20 ex eo II **B.S.** ex com **VF^a(R^a?).** ex caeruleo **dTH** 24 CCLXXXVIII **B.D.**
CCLXVII **VF^aR^ad.** CCLX **T.** MCXXV *v* 27 L. Pisone **Ba.S.** medico **F^a.** *om. r. (auctorum nomina eadem fere atque in l. XXXIV exhibent v, partim cum his confusa, partim mutato ordine dat H)*
28 Verrio, M. Varrone **SJ¹cum v** 30 Bucch//o **B.** Butho *v.a.H* 34 Sexto **VdT** 37 qui **Tv.** *om. r* 38 scripserunt **DUZp. 76 (et dist.).** scripsit **V.S.** s. **B.** fecit **F^adT** 40 Arche-
demo **B.J.** Archid- *rS* 41 demode **F^a** 42 Neside **B**

doro. Pasitele qui mirabilia
opera scripsit. Antigono qui
de toreutice scripsit. Me-
naechmo qui item.

5 L. XXXIV CONTINENTVR

- aeris metalla (1—38)
genera aeris (2—5)
quae Corinthia (3)
quae Deliaea (4)
10 quae Aeginetica (5)
de tricliniis aeratis (4. 5. 8)
de candelabris (6)
de templorum ornamentis ex
aere (7)
15 quod primum dei simulacrum
Romae ex aere factum (9)
de origine statuarum et ho-
nore (9)
statuarum genera et figurae.
20 antiquas statuas togatas sine
tunicis fuisse (10. 11)
quae primae statuae Romae.
quibus primum publice po-

sitae, quibus primum in co-
lumna, quando rostra (11)
quibus externis Romae pu-
blice positae (12)
quibus Romae mulieribus in
publico positae
30 quae prima Romae statua
equestris publice posita (13)
quando omnes privatim po-
sitae statuae ex publico sub-
latae (14)
35 quae prima ab externis pu-
blice posita (15)
fuisse antiquitus et in Italia
statuarios (16)
de pretiis signorum inmo-
dicis (17)
de colossis in urbe celebra-
rimis (18)
nobilitates ex aere operum
et artificum CCCLXVI (19)
differentiae aeris et mixturae.
de pyropo (20)
de Campano aere (20)
de servando aere (21)

1 mirabilias **B** 4 post qui item *add.* Menandro qui de
toreutis **V F^a d T D**; *ex ind.* XXXIV *add.* Xenocrate qui item, Du-
ride qui item, Menandro qui de toreutis, Heliodoro qui de Athe-
niensium anathematis, Metrodoro Sceptio *v. del D. cfr. UZ p. 77 n. 1*

11 aeratis **B F^a R^a J²**. aereis **V (?) d H.** aureis **T.** lemma *om. rv*,
post 14 ex aere *pon. d T H* 13 ereis ex aere **B^a** 15 primum
romae dei simulacrum aereum romae ex aere factum **B**
20 antiquas — fuisse post 25 rostra *pos. Se con. J. del. H*
22 quae — Romae post rostra *pon. d T. del. H* 32 positae **B V**
F^a R^a S. publice *r.* et pub- *v* 35 prima **O V F^a d T J.** -mae *rv*
publice **B² F^a F** 36 posita **V F T J.** -tae *rv* 37 et **B V F^a S.**
om. r H 43 post operum *desinit lib. I in R*; *adnotatum in marg.*
est De istis praeambulis deficit unum folium

- de cadmia (22)
 med. ex ea XV (23)
 aeris usti effectus in medicina X (24)
 5 de scoria aeris. de flore aeris, squama aeris, stomomate aeris. med. ex iis XLVII (25)
 aerugo. med. ex ea XVIII (26)
 hieracium (27)
 10 scolex aeris. med. ex eo XVIII (28)
 de chalcitide. med. ex ea VII psoricon (29)
 sori. med. ex eo III (30)
 15 misy. med. ex eo XIII (31)
 chalcanthum sive atramentum sutorium. med. ex eo XVII (32)
 pompholyx. spodium. med. ex iis VI (33. 34)
 20 antispodi gen. XV (35)
 smegma (36)
- de diphryge (37)
 de triente Servilio (38)
 de ferrariis metallis (39 —46)
 simulacra ex ferro caelaturae ex ferro (40)
 differentiae ferri (41)
 de ferro quod vivum appellant (42)
 30 ferri temperatura (41)
 robiginis remedia (43)
 med. ex ferro VII (44)
 med. ex robigine XIII (45)
 35 med. ex squama ferri XVII hygreemplastrum (46)
 de plumbi metallis (47—56)
 de plumbo albo (47)
 de argentario. de stagno (48)
 40 de plumbo nigro (49)
 med. ex plumbo XV (50)
 med. ex scoria plumbi XV (51)

4 IX R^a. om. V(?) F^eR^eE^eH 5 de flore aeris. squama aeris
 om. FEdTH 6 squama — aeris om. F^e | stomatē aeris FEd.
 -aterios R^eE^e 8 XVIII F^e. XVII R^eFEdH 9 hieracium
 — 11 XVIII om. F^eR^eE^e 11 XVIII BVF^aR^aS. XVII rH
 12 calcipide F^eR^eE^e. chalciti VF^aTH. calcite R^a. -ide FE
 13 psoricon om. Vd(?) H 14 sori R^aH. spori FEdT | III BR^eS.
 III VF^aF^eR^e. VII R^a. VIII EdH. VIII Fin ras. XIII T
 15 misy — XIII om. FE | misy BdTH. mysi OVR^aF^e. misi r |
 XIII BF^eR^eE^eS. XIII rH(J) 17 sutorium B(VR^aR^e?)H.
 -ricium r | XVII ego. XIII F^eR^eE^e. XVI rH 19 is B. his rH.
 eis J | VI VH(J). om. F^eE^e. V rS 20 antispodii FE | con
 (pro gen.) E^e. on F^eR^e 21 smegna B. om. E. specma F^eR^aE^e.
 spagma H 24 ferrariis F^eR^eE^e. cfr. § 144. XXXV 35. ferreis
 rv. ferri dTH e § 138 28 ferri ll. D. add. et temperatura d³TH
 29 appellatur F^aR^a 31 ferri temperatura ll. D. del. d².
 om. TH 32 robiginis VR^edS. rub- rv 34 robigine BVFdS.
 rub- rv | XIII BFEH. XV F^eR^eE^e. V r 35 XVIII F^eR^eE^e
 42 scoria EdTH. co- r | XVI EH

- spodium ex plumbo (52)
 de molybdaena. med. ex ea
 V (53)
 psimythium sive cerussa. med.
 5 ex ea VI (54)
 sandaraca. med. ex ea XI (55)
 arrhenicum (56)
 Summa: medicinae CCLVIII.
 ex iis ad canis morsus, ad 30
 10 caput, alopecias, oculos XXV,
 aures, nares, oris vitia, le-
 pras, gingivas, dentes, uvam,
 pituitam, fauces, tonsillas,
 anginam, tussim, vomitiones, 35
 15 pectus, stomachum, suspiria,
 lateris dolores, splenem, ven-
 trem, tenesmum, dysenteriam,
 sedem, verenda, sanguinem
 sistendum, podagras, hydro- 40
 20 picos, ulcera, volnera XXVI,
 suppurata, ossa, paronychia,
 ignem sacrum, haemorrhoidas,
- fistulas, callum, pusulas, sca-
 biem, cicatrices, infantes,
 25 muliebria vitia, psilotrum,
 venerem inhibendam, ad
 vocem, contra lymphationes.
 Summa: res et historiae et
 observationes DCCCCXV

EX AVCTORIBVS

L. Pisone. Antiates. Verrio.
 M. Varrone. Cornelio Nepote.
 Messala Rufo. Marso poeta.
 Boccho. Iulio Basso qui de
 medicina Graece scripsit.
 Sextio Nigro qui item. Fabio
 Vestale.

EXTERNIS

Democrito. Metrodoro Scepsio.
 Menaechmo qui de to-
 reutice scripsit. Xenocrate
 qui item. Antigono qui item.
 Duride qui item. Heliodoro

1 spondium F^aR^a 2 molygdina F^eR^eE^e. -ligdina FE
 3 V VF^aF^eE^edT. XV rH 4 psimythium (-tium T) dTv(J).
 psmy- VF^aR^a. psimith- BFES. Primitium F^eR^eE^e 5 VI om.
 FE. V F^e. VII E^e 7 arrhenicum BS. arre- VF^aFEJ. arse-
 dTH. arrenicula F^eR^eE^e. arenicoro R^a 8 CCLVIII BFEJ².
 -VII OD. CLVIII S (errore). *numerus hunc et seqq.* — 28 Summa
 res om. rva. S. del. vult D UZp. 77 n. 1 10 oculos XXV BJ.
 -los FED. XXV S 11 nares FES. Hales B 13 tonsillas S.
 tos- B. toss- FE 14 anginam S. na B. -guina FE 19 si-
 stendum S. sist. B. sisto FE | podagras S. -agr. B. -agrae FE
 23 posulas B. pusillas FE 29 DCCCCXXV vdT. mCXXV
 F^e. DCCCXV va. H 31 A. (pro L.) F^eR^eE^e 32 Cornelio
 Nepote om. VF^aFE dTv a. S. (H repetit ad hunc librum eundem in-
 dicem, quem ad l. XXXIII contaminando finxit) 33 Messala
 Rufo sublato commate Brunn p. 13. cfr. ind. VII 34 Boccho BF^a.
 bacho F^e. Bucho E^e. Butho va. H 36 qui item Bas. item ll. v |
 Fabio F^eR^eE^e v. Fario B. Furio r 43 Duride qui item om. F^eR^eE^e

- qui Atheniensium anathemata 20 de picturae initiis
 scripsit. Pasitele qui mira- de monochromatis picturis
 bilia opera scripsit. Timaeo. de primis pictoribus (5)
 Qui de medicina metallica antiquitas picturarum in
 5 scripserunt: Nymphodoro. Italia (6)
 Iolla. Apollodoro. Andrea. 25 de pictoribus Romanis
 Heraclide. Diagora. Botrye. quando primum dignitas pi-
 Archedemo. Dionysio. Ari- cturae et quibus ex causis
 stogene. Democle. Mneside. Romae
 10 Xenocrate Zenonis. Theo- qui victorias suas pictas
 mnesto. 30 proposuerint (7)
 quando primum externis
 picturis dignitas Romae (8—10)
 ratio pingendi (11)
 de pigmentis praeter metal-
 35 lica (12—32)
 de coloribus facticiis (12)
 de Sinopide. med. ex ea XI
 (13)
 de rubrica. de terra Lemnia.
 40 med. ex ea VIII (14)
- L. XXXV CONTINENTVR
- honos picturae (1)
 honos imaginum (2) 35
 15 quando primum clupei *vice*
 imaginum instituti
 quando primum in publico
 positi (3)
 quando in domibus (4) 40

1 atheniensium **T**Bas. (S). dethen- **B**. de athen- (-nium **F**.
 -niense *vel* -sae **F^eR^eE^e**) *rv* (**H**) **D** | anathemata **B**F^ad**T**Bas. (S).
 -tae **F**. -te **E***r*. -tis *r***H** (**D**) 2 scripserunt **FE** | demirabilia
BR^aFE². -libus **E¹D** 3 operibus **E¹D**. -ra scripsit *om.* **R^a** |
 Timaeo — scripserunt *om.* **F^eR^eE^eva**. **H** 4 metallica *om.* **F^aR^a**.
 milica **F**. -lia **E** 5 scripserunt **FD** **UZ** *p. 76 (et dist.)*. -serit **E**.
 -sit *r***H** 6 Andria **B** 8 Archedemo **R^e**. -emedo (Erch- **E**)
F^eE^eFE. Archidemo *d***H**. -imede **Tv** | Artogene **F^aFE**. -no **R^a**
 9 domecle **E**. -moclae **F**. democretae **F^e**. -crito **R^eE^e**. Dio-
 mede **Tva**. **H** | Mnesicle **Tva**. **H** 15 quando — instituti *om.* **F¹** |
 clupei **B***J*. clipei *r***S** (**D**). clypei *v* | uice *ego*. *om.* **ll. v** 16 ima-
 gines **BS** institutum **F²E²** 27 ex causis **BV²S**. excusis **V¹F^aR^a**.
 exclu- *r*. publice **H** 29 pictas **VF^aR^adTH**. pict. **B**. -turae **FE**
 30 proposuerint **S**. -eī **B**. -erunt *r***H** 31 quando — Romae
om. **d** (?), *post* 25 Romanis *pos.* **H** | internis **B** 36 de coloribus
 facticiis (fict- **BS**) **BFES**. (*cfr.* § 40). de coloribus natiuis et (*om.*
F^aR^a) de col- fact- **F^aR^adTH**. *om.* **V** 37 senopi **E**. sepi **F** | **I** **FE**
 39 de rubrica — *p.* 116, 9 ex ea **VI** *om.* **E** 40 **VIII** **F^aR^adT**
H (**D**). **III** **BS**. **XI** **V****J¹**

de Aegyptia terra (15)	pugnae pictae et propositae
de ochra. med. ex rubrica 25	sint (33)
III (16)	de aetate picturae (34)
leucophorum (17)	operum et artificum in pictura
5 Paraetionium (18)	nobilitates CCCC V (34—41)
Melinum. med. ex eo VI (19)	picturae primum certa-
cerussa usta (20)	30 men (35)
Eretria terra. med. ex ea	qui penicillo pinxerint (36. 37)
VI (21)	de avium cantu compescen-
10 sandaraca (22)	do (38)
sandyx (23)	qui encausta cauterio vel
Syricum (24)	35 cestro vel penicillo pinxerint
atramentum (25)	(39—41)
purpurrisum (26)	quae quis primus invenerit
15 Indicum. med. ex eo III (27)	in pictura (39)
Armenium. med. ex eo I (28)	quid difficillimum in pictura.
viride Appianum (29)	40 de generibus picturae (40)
anulare (30)	quis primus lacunaria pin-
qui colores udo non indu-	xerit. quando primum ca-
20 cantur (31)	marae pictae (40)
quibus coloribus antiqui	pretia mirabilia picturarum.
pinxerint (32)	45 de talento (40)
quando primum gladiatorum	plastices primi inventores (43)

1 egyptia T(H). -pcia d². cia VF^aR^aFd¹. chia B 2 med. —
 III om. H | ex rubricis III F^aR^adT. om. V 6 VI om. B. VII F^a1.
 (rectius VIII) 7 cerussa — 9 VI om. F 12 siricum F^a. Ser- B
 15 III VF^aR^aS. IV dTH(J). I FE. om. B 17 apianum VF^aFE.
 apla- B 22 pinxerint FR^adH. -runt rv 24 pictae et B.S.
 -turae et VF^aR^a. et picturae rH. om. v 28 CCCC V B.S. CCCV
 FE d v. CCCVII F^a1. CCCV & CCVII r 32 cantu compescendo
 FE v. om. B. add. inhibendo r 34 Qui encausta R^a. Quem cau-
 FE². Qui cau- VE¹. quen chau- F^a. Qui encausto (-auto B)
 BdTv | cauterio (-ri B) ll. del. v. aut ceris S 34 uel cestro
 uel B.S. uel r. et v pinxerunt B. scripserint E 37 quae quis
 — 40 picturae supra post 31 pinxerint pon. dTH 42 cama-
 rae S. -ra R^a. camerae rr 43 pictae BFEdTv. -turae r
 44 picturae BdT 45 encausto (pro talento) R^a(?) H. om. v.
 cfr. § 136

- quis primus ex facie ima- de terra ad medicinam la-
ginem expresserit (44) vanda (55)
nobilitates artificum in plas- 25 de Chia terra. med. ex ea III
tice XIII (45)
5 de figlinis operibus. de Si- de Selinusia. med. ex ea III
gninis (46) de pnigitide. med. ex ea VIII
terrae varietates (47—58) III (56)
de pulvere Puteolano et aliis 30 cretae ad vestium usus
terrae generibus quae in la- Cimolia. med. ex ea VIII
pidem vertuntur (47) Sarda. Vmbrica. saxum (57)
10 de parietibus formaceis (48) argentaria. qui et quorum
de latericiis et laterum ra- liberti praepotentes (58)
tione (49) 35 terra ex Galata. terra Clupea.
de sulphure et generibus eius. terra Baliarica. terra Ebu-
15 med. XIII (50) sitana. med. ex iis III (59)
de bitumine et generibus Summa: medicinae et hi-
eius. med. XXVII (51) storiae et observationes
de alumine et generibus eius. 40 DCCCCLVI
med. ex eo XXXXIII (52) EX AVCTORIBVS
20 de terra Samia. med. ex ea Messala oratore. Messala sene.
III (53) Fenestella. Attico. M. Varrone.
Eretriaae terrae genera (54) Verrio. Nepote Cornelio.

1 primus **B.S.** -um *rH* | ex facie *ll.D.* add. et de signis *H*

2 expresserit. de signis **dT** 3 in **B.H.** em **FE.** et *r* 4 XIII

BVF^aS. XIII **T.** om. *rH* 5 de signinis **FE.D.** cfr. § 165. de

signis **BF^aR^ad^l.** om. *rH* 11 formaceis **ETH.** -ma **B.** -naceis

(-cibus **R^a**) *r* 12 latericiis **B.S.** -itiis **dTH.** -iceis *r* | et *ll.v(S).*

et de *H(D)* 15 XIII - 17 med. om. **R^a** | XVII **FE**

19 ex eo **BFS.** ex his **V.** om. *rH* XXXXIII *ego.* XXXVIII **B.S.**

-VIII *rH* 21 III om. **FE** 23 medicinam **BES.** -nas **R^adTH.**

-na *r* | lauandam **E** 25 De cia **VF^aR^a.** Mechia **B** 27 pnigi-

tide (*B*) *He* § 194. pinit- **B.** pnit- *d.* pnet- **T.** nit- **F^a.** init- *r*

28 de ampelotide — 31 VIII om. **B** 31 VIII **EH.** VIII *r*

33 qui et quorum *ll.v(S).* qua *H* 34 praep. **BFE.** prae-

positi *va.* *H.* -otentes notati *HBrot.* 35 Galata *dH.* -tha *Tv.*

gelata **B.** cal- *r* 36 Baliarica **FTS.** -ria **R^ad.** balnearica **B.**

bala- **F^a.** Balea- *r(?)v* 37 eis **B.S.** his *rH* 40 DCCC **B**

44 Verno (-rrio *S*) Nepote Cornelio **B.S.** Corn- Nep- Verno

(Verio **FE.** -rrio *H*) *rH.* (post Attico pos. Verrio *v*)

Deculone. Muciano. Melisso.
Vitruvio. Cassio Severo. Lon-
gulano. Fabio Vestale.

EXTERNIS

- 5 Qui de pictura scripserunt: 25
Pasitele. Apelle. Melanthio.
Asclepiodoro. Euphranore.
Heliodoro qui anathemata
Atheniensium scripsit. Me-
10 trodoro qui de architectonice 30
scripsit. Democrito. Theo-
phrasto. Apione grammatico.
Qui de metallica medicina
scripserunt: Nymphodoro.
15 Iolla. Apollodoro. Andrea. 35
Heraclide. Diagora. Botrye.
Archedemo. Dionysio. Ari-
stogene. Democle. Mneside.
Xenocrate Zenonis. Theo-
20 mnesto.

L. XXXVI CONTINENTVR
naturae lapidum.
luxuria in marmoribus (1—3)
quis primus peregrino mar-
more columnas habuerit
Romae (3)
quis primus in publicis
operibus ostenderit (2. 3)
qui primi laudati in mar-
more scalpendo et quibus
temporibus (4)
de Mausoleo Cariae (4)
nobiletates operum et arti-
ficum in marmore CCXXV
(4)
quando primum marmorum
in aedificiis usus (5)
qui primi marmora secu-
erint et quando (6)
40 quis primus Romae crusta-
verit parietes (7)

1 Decio Eculeone *va.S* 2 Seuero. Langulano **B. comma**
pos.v(D), del.H. cfr. Brunn p.43 4 EXTERNIS **BFE. om.rv**
5 scripserunt *ego. om.B.* scripsit **F^aFE.** scripsit. EXTERNIS *r(?)v.*
cfr. Münzer QK p.353sq. 6 praxitele **B² in marg.** 7 Eufra-
nore **B. add. Parrhasio rva.S(D). cfr. §129** 8 anathemata
(-ma **B**) *ll.v. de anathematis D. cfr. p.115,1* 9 Atheniensium **J.**
om.B. athenis rv | scripsit **F^aR^aFdS.** *item ante Athenis Tr.*
om.r 10 de *om.* **F^aFE** | architectonio **B. -icae F^a** 14 scripse-
runt *ego coll.p.115,5.* s **B.** scripsit *rv* 15 Iolia **B. Colla FE** |
Andria **B** 16 Botryae **B. -yse (-thrise R^a) r** 17 Archidemo
R^adTv.a.J 18 Demode **F^aE** 22 natura **R^a(?)H** 23 luxu-
ria **BVH.** -iae *rv* | marmoribus **FEdTH.** -rae **B. -ri r**
27 Qui **F^aF** | primus **Bv(S).** -um *rH.* (quis — ostenderit *ante*
24 quis primus *pos.va.S et J*) 29 primum **R^ava.S** 32 mau-
soleo **d¹S. mus- B. mousul- E. mousal- F. masoleu r** | tariae **F^a.**
pariae **Fd¹.** -io **E. lemma del.d². om.TH.** De marmore Pario et
Mausoleo (*post 34 CCXXV*) *va.H* 34 marmore **BFEv(S).** -ribus
rH | **CXXVI va.H** 40 Qui **BR^aH** (*i.e. qualis?*)

- quibus aetatibus quaeque 25 de templo Ephesiae Dia-
marmora in usum venerint nae (21)
Romae (8) aliorum templorum admi-
ratio secandi marmora. de rabilia (22)
5 harenis quibus secantur (9) de lapide fugitivo. echo
de Naxio. de Armenio (10) 30 septiens resonans. sine
de Alexandrinis marmori- clavo aedificia (23)
bus (11) Romae miracula operum
de onyche *sive* alabastrite. XVIII (24)
10 med. ex eo III (12) de magnete lapide. med. ex
de lygdino, corallitico, Ala- 35 eo III (25)
bandico, Thebaico, Syenite Syrius lapis (26)
(13) de sarcophago *sive* Assio.
de obeliscis (14. 15) med. ex eo X (27)
15 de eo qui pro gnomone in de chernite. de poro (28)
campo Martio est (15) 40 de lapidibus osseis. de pal-
opera mirabilia in terris matis. de Taenariis. de Co-
(16—23) ranis. de nigris marmori-
Sphinx Aegyptia. pyrami- bus (29)
20 des (17) de molaribus lapidibus. py-
Pharos (18) 45 rites. med. ex eo VII (30)
labyrinthi (19) ostracites. med. ex eo IIII.
pensiles horti. pensile op- amiantus. med. ex eo II (31)
pidum (20) geodes. med. ex eo III (32)

2 usum **BE**³*v*(*S*). usu *rH* 6 naxio *d*(?)*v*. *om.* **V**. naxo **E**.
naxo *r* 9 de onyche *om.* **BV***va*. *H* | *sive ego*. de *ll.v.* *cfr.* §60
10 eo *ego*. eis **BS**. *om.* **V**. his *rH* | III *ego*. VI (sex **B**) *ll.* *H*.
cfr. §60. 158 11 lygdino **VdTH**. -deno **B**. lyocinio **F**^a. liocyno
R^a. tydino **FE**. lyd- *v* | corallitico **BS**. -llectico **FE**. -llico *rH*.
om.v 12 Suenite **B**. Sicn- **FE**. Symen- **R**^a 16 est *om.* **VT***va*. *S*
19 Sphinx *H*. Spynx **B**. Sphinge **Tv**. spince *d*². -nx **VR**^a.
-nxa **F**^a. -na *r* | pyramides *ante* Sphinx *pos. va.* *D* 30 septiens
VFS. -ies *rv* 35 III — 38 ex eo *om.* **FE** | III **BS**. VI *r*. X *H*
36 sirius **R**^a. Scyrius *H* 37 *sive* assio **BS**. assio **VF**^a.
assia **R**^a. *om.* **dTH** 38 ex eo *om.* **VdTH** 39 chernite *H*.
chemite **BdT**. celiam- **VF**^a. eleam- **R**^a. chaeamaetae **F**. thea-
mede **E** 40 osseis *om.* **B** 41 coranis **BS**. -ntis **R**^a. -this **VF**^a.
conariis *r. om.v* 44 molaribus **VT***H*. -riis **B**. -ris (moralis **E**) *r*.
cfr. §137. 174 48 goedes **B**. gaeodes *H* | VI **E**

melitinus. med. ex eo VI (33)	de tophis (48)
gagates. med. ex eo VI (34)	de silicum natura. de reli-
spongites. med. ex eo II (35) 25	quis ad structuram lapidi-
Phrygius (36)	bus (49. 50)
5 haematites. med. ex eo V	genera structurae (51)
schistos. med. ex eo VII (37)	de cisternis (52)
androdamas. med. ex eo II.	de calce (53)
Arabicus. militites sive he- 30	harenae genera. mixtura
patites. anthracites (38)	harenae et calcis (54)
10 aëtites. Taphiusius. calli-	vitia structurae. de tecto-
mus (39)	riis (55)
Samius. med. ex eo VIII (40)	de columnis. genera colum-
Arabus. med. ex eo II (41) 35	narum (56)
de pumice. med. ex eo	med. ex calce V (57)
15 VIII (42)	de maltha (58)
de mortariis medicinalibus	de gypso (59)
et aliis. Etesius lapis. cha-	de pavimentis (60—64)
lazius (43)	40 asarotos oecos (60)
Siphnius. lapides molles (44)	quod primum pavementum
30 lapides speculares (45)	Romae (61)
phengites (46)	de subdialibus pavimen-
de cotibus (47)	tis (62)

1 melitites *H. om.* **E** 3 II **BF^aS. V VR^a. VI dTH. om. r**
 7 Andro ydamas *B. om.* **FE** 8 Milites *B. mylti-* **F^aFE.**
multi- **R^a** | hepatites *BS. hela-* **T. ela-** *H. era-* **VF^aR^a. ara-**
aratides r 9 anthracites *TH. Andraci-* **VF^ad. -chites r**
 10 Aetites *BH. eti-* **T. etice r** | Taphiusius *H. thaphi-* **T. -phlu-**
stus B. -piusius (-ssius F^aR^a) r 13 Arabicus *B* | II *om.* **FE.**
VI BS 16 mortaris *B. -ribus VR^a. mayturb; F^a* 17 chala-
zious dTH. -axis B. calazius F^a. -atius R^a. -arius V. chalodius r
 19 siphanius *Ed. syph-* **F. om. F^aR^a** 20 Lapidēs specu-
lares BS. -pis -aris rva. S(D). cfr. § 160. 161 23 tophis *BH.*
tro- FEdT. trofis r 24 natura *BdT. S. -ria F^a. -ris rH. om. v*
 25 structuram *Bv(S). -ras rH* 30 Mixtura harenae et
calcis (cal- et har- v) Bv. harenae (om. dT) et calcis (gales F^a.
-lor R^a) mixturae (-ratae F. -ra dT) rH 32 uitia structurae
om. VF^aR^a | tectoris B. -res FE². -re E¹ 36 calcen (*om. V*) **B**
 40 asorotos **VF^aR^a. -thos F** | oecos (*H*) *S. peocos B. oethos*
R^a. oedios VF^a. oeches r

Graecanica pavimenta (63)
 quando primum lithostrota
 (64)
 quando primum camarae
 5 vitreae (64)
 origo vitri (65)
 genera eius et ratio facien-
 di (66)
 de Obsianis (67)

10 miracula ignium (68)
 medicinae ex igni et cinere
 III (69)
 prodigia foci (70)

Summa: medicinae ex iis 40
 15 LXXXVIII:

ad serpentes III, bestiarum
 morsus, ad venena, caput,
 oculos, epinyctidas, dentes,
 dentifricia, fauces, strumas,
 20 stomachum, iocinera, pitui-
 tam, testes, vesicam, calculos,
 panos, haemorrhoidas, podag-
 gras, sanguini sistendo, san-
 guinem reicientibus, luxata,
 25 phreneticos, lethargicos, co-
 mitiales, melancholicos, ver-
 tigines, ulcera, volnera uren-

da, secanda, convolsa, con-
 tusa, maculas, usta, *phthisin*,
 30 *mammās*, muliebria vitia, car-
 bunculos, pestilentia.

Summa omnis: res et hi-
 storiae et observationes
 CCCCXXXIII

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. C. Galba. Cincio.
 Muciano. Nepote Cornelio.
 L. Pisone. Q. Tuberone.
 Fabio Vestale. Annio Fetiale.
 40 Fabiano. Seneca. Catone cen-
 sorio. Vitruvio.

EXTERNIS

Theophrasto. Pasitele. Iuba
 rege. Nicandro. Sotaco. Su-
 45 dine. Alexandro polyhistore.
 Apione Plistonice. Duride.
 Herodoto. Euhemero. Arista-
 gora. Dionysio. Artemidoro.
 Butorida. Antisthene. Deme-
 50 trio. Demotele. Lycea.

2 lithostrota (lyto- **FE**) **BFEH**. -otum *JD*. -stratum *dT*.
lemma om. r 4 camarae **BR^aS**. -reae **FE**. -merae *rH* 5 ui-
 triae **B. om. FE** 9 obsianis (&si- **B**) **VF^aR^aBS**. -idianis *rH*
 14 ex iis — 31 omnis: res **BS. om. rv. del. vult D UZ p. 77 n. 1.**
cfr. p. 114, 8 18 epinyctedas **B** 29 pthisin **B** 31 pesti-
 lentiam *coni. J coll. § 202. (pestilentia sc. loca XVIII 27)*
 34 CCCCXXXIII **BS. DXXIII rv** 36 C. **B** *Deum Brunnio p. 44.*
 Caelio **Tv**. Caecilio *r* | Calba **B** | Ciccio **FE**. C. Ietio **T(?) va. S**
 38 Q. (*S*) **S**. Que **B. om. rv** 40 Fabio **B** 46 plisto-
 nice **B. cfr. XXXVII 75. -ico rv. dist. S** 49 Bytorida **B. sed**
cfr. § 79

L. XXXVII CONTINENTVR

- origo gemmarum (1)
 de Polycratis tyranni gemma, de Pyrrhi regis (2. 3)
 5 qui scalptores optimi (4)
 nobilitates scalpturae (4)
 quae prima Romae dactylithece (5)
 gemmae in Pompei Magni triumpho translatae (6)
 10 quando primum myrrhina invecta. luxuria circa ea (7)
 natura eorum (8)
 de crystallo (9. 10)
 15 medicina ex eo
 luxuria in crystallo (10)
 de sucino (11. 12)
 quae mentiti sint auctores
- de eo (11)
 20 gen. eius VII. med. ex his ... (12)
 lyncurium. med. II (13)
 de adamante sive anancite. gen. adamantis VI. med. II (15)
 25 de smaragdis (16—19)
 gen. eorum XII (17)
 vitia eorum (18)
 tanos gemma. chalcosmaragdos (19)
 30 de beryllis. genera eorum VIII. vitia eorum (20)
 de opalis. genera eorum VII. vitia eorum et experimenta (21. 22)
 35 de sardonyche. gen. eius vitia eius (23)
 de onyche. gen. eius (24)

3 tyranni *om. BS* 4 de *ll.* de gemma *H.* et *v* | regis **F^aF**
EdT^v. gemma **BS.** -mis *J* 6 notabiles **B^FA** 7 Romae
om. BS | dactylithece **T.** dactyltio- **B.** dactilo- **F^aE.** -cethe **d.**
 -chaetae **F** 9 Magni et translatae *cm. B* 11 primum *om. B* |
 myrrhina inuecta **B(S).** inuenta (-ecta **F^a**) murrina (*vel* muri-) *rv*
 13 murrinorum **FE^ava.S.** 14 De crystallo **B^FA²J.** natura
 crystalli *rH(D)* 15 medicinae **dTH** | eo **B^FA²E²J.** ea *rH*
 16 in eo **BJ** 18 quae mentiti sint (sunt *v*) auctores de
 eo (sucino *v*) **F^av.** qui inuenti sunt auctores de eo **FE^adTH.**
 quae de eo mendacia **BS** 20 eius **BS.** *cfr. §47.* sucinorum
rH(D) | VII **F^a.** *om. BS.* VI *rH* | ex eo **BS.** *deest numerus* VIII
 22 lyncurium *S.* linc- **F^a.** lyg- **F.** lyng- *rv.* lemma *om. B*
 23 de adamante *ll.S* | siue anancite (acc- **F^a.** anc- *r*) **F^aF**
EdTD. *om. BS.* totum lemma *om. v* 24 genera eius **BS** | VI—II
om. B (item numeros deinceps omnes) 25 zmaragdis **F^aFS**
 28 gemma **BS.** -ata *r.* *del. H* | calcozmaragdos **F^aF** 30 beril-
 lis **FE.** uery- **F^a.** ueru- **B** | genera — 32 opalis *om. F^a* 31 VIII
dTH. VIII (*sed post uitia eorum*) **FE** 32 oppalis **B.** *cfr. §80.*
 opialis **FE** 33 et *om. BS* | experimenta eorum **BS** 35 de
 — *p. 123, 4* experimenta *om. F^a* | sardonyche *H.* -cae **B.** -niche **T.**
 -chis **FE.** -cis **d** | genera — 36 eius **BS.** *om. rH.* *deest numerus*

de carbunculis (25. 26)	de cyano. gen. eius III (38)
gen. eorum XII (25)	de sappiro (39)
vitia eorum et experimen- 20	amethystos
ta (26)	gen. eius V. socondion. sa-
5 anthracitis (27)	penos. pharanitis. Aphro-
sandastros. sandaresus (28)	ditos blepharon sive ante-
lychnis. gen. eius III (29)	ros sive paederos (40)
Carchedonia (30)	25 hyacinthus (41)
sarda. gen. eius V (31)	de chrysolitho. gen. eius III
10 de topazo. gen. eius II (32)	(42)
de callaina (33)	de chryselectro (43)
de prasio. gen. eius III (34)	leucochrysos. gen. eius III (44)
nilion (35)	30 melichrysi, xuthi (45)
molochitis (36)	paederos sive sangenon sive
5 de iaspide	syenites (46)
gen. eius XVII. vitia eorum	asteria (47)
(37)	astrion (48)

2 XII dTH. om. r 3 uitia eorum et om. B | experimenta
 XII FE 6 sandastros E(?) D. -stro (*praem.* de) BS. -drastros
 F^a. -stos FdTH. *add.* siue H. siue garamantitis (rantitis F.
 -ticis E) siue sandacitis (-asitis F^a. -aticis FE) F^aFE dTD | san-
 daresus (and- F^a) F^aFE dTH(D). -eso BS 7 lychnis BS. -ites
 H. lycinis dT. -emi F^a. lythenis r 8 carcedonia B. calche-
 FE. calce- F^adT 10 topazo F^aES. -aso B. -ago F. -azio dTH
 11 callaina H. *cfr* § 110. gall- F^a. calinda B. galliana E.
 gali- FdT 12 prasio H. -sia T. -sta B. -ssia r 13 nilion
 TH. nition B. milion (mol- E¹) r 14 molochitis D. -tes BTH.
 -chintis E. -ndis F. -cinthis d. -thes F^a. *cfr.* § 114 16 XVII F^a.
 XIII dTH. om. r 18 grano FE | III *ego*. I *ll. del.* H 19 de
 BS. om. r H | sappiro J². -irio B. -iros F^a. -isos F. -pphiro S.
 -ros r H 20 amettistus F^a. -thysto BS. metysu r 21 IV
 S | socondion (*sic* B. sac- r) — 24 paederos *ll. S. om.* H
 22 farangites B. paranithis r 23 blefaron F^a. belf- B. ele-
 frauton r 26 chrysolitho S. -to FET. -this BJ. -tis F^a. -thus
 (om. de) dH | III — 29 III om. B | III *ego coll.* § 126. VII *ll. H*
 29 leucochrysos T(?) H. -cechissos F^a. -caechisos F. -cecisos d.
 -cechinos E | III F^aFEH. IV dTS. (*hic desinunt* dT) 30 xuthi
 BS. xythi F^a. xynthi r. xanthi H 31 sangenon *ego e* § 130.
 -nos BS. angenon F^a. ag- r. sag- H 32 syenites B. sentes F^a.
 tenites r H. *cfr.* § 130 33 Asterias B

- astriotes (49) Beli oculus. Belus. baropte-
 astolon (50) nus sive baripe. botryitis.
 ceraunia. gen. eius IIII. bae- 20 bostrychitis. bucardia. bron-
 tylos (51) tea. boloe (55)
 5 iris (52) Cadmitis. callais. capnitis.
 leros (53) Cappadocia. callaica. cato-
 Achatae. gen. eorum XIII. chitis. catoptritis. cepitis sive
 acopos. med. ex ea . . . ala- 25 cepolatitis. ceramitis. cinae-
 bastritis. med. ex ea . . . diae. ceritis. circos. corsoides.
 10 alectoriae. androdamas. ar- corallachates. corallis. crate-
 gyrodamas. antipathes. Ara- ritis. crocallis. cyitis. chal-
 bica. aromatitis. asbestos. cophonos. chelidoniae. che-
 aspisatis. atizoe. augitis. am- 30 loniae. chelonitis. chloritis.
 phidanes sive chrysocolla. Choaspitis. chrysolampsis.
 15 Aphrodisiaca. apsyctos. Ae- chrysopis. cetionides (56)
 gyptilla (54) Daphnea. diadochos. diphyes.
 Balanitae. batrachitis. baptes. Dionysias. dracontias (57)

2 astolon **F^aFED**. Aspolon **B** (*qui* §133 astalon). astrobo-
 lon *H*. (*saltem* astolos) 3 de ceraunia **F^aE**. -ica **F**. Cerau-
 nion **B** | baetulos **F^a**. bet- **E**. -li *H* 6 Leros **B.S.** zeros **F^a**.
 lepor *r*. hieros *De* §138 7 achatae — eorum **B^FA^FS**. agrate **E**.
 astrate **F**. acrates **F^a**. achates *H* | XIII **F^a**. *om. r* *H* 8 med.
 ex ea *om. B* | alabastritis **B.S.** -tes *r* *H* 10 alectoriae **F^aH**.
 ele- **FE**. alectoriore **B** 11 Arabica *H*. -icus **B**. anabiga *r*
 12 aromatitis *S*. -ites *U. H* 13 Aspizatis **B** | atizoe *S*.
 -on **B**. -one **FEH**. ategoen **F^a** | amphidanes *Se* §147. api- **F^a**.
 Anpinnanes **B**. aphidnane *r*. -dane *H* 15 apsyctos *H*. aspy- **E**.
 Asy- **B**. asphi- *r* | aegyptula **FE** 17 batrachitis *S*. -tes *H*.
 -citis **B**. -tes **F^a**. bacthra- *r* 18 Bucolus **B** | baroptenus *He*
 §150. Babo- **B**. barot- **F^a**. borot- *r* 19 siue baripe (-iben **F**.
 paripen **F^aE**) *H. om. B* | botryitis *S*. -tes *H*. -ryctis **B**. -rites *r*
 20 bostrychitis *S*. -tes *H*. -rygites **B**. -ricides **F^a**. -citis *r* |
 brontena **F^a**. -te *H*. -niena *r* 21 boloe *He* §150. -leie **F^a**. -leae
FE. Blof **B** 23 Ca_{///}linca **B²**. Catl- **B¹** 24 cathoperitis **F^a**.
 -pirititis **FE** 25 cep_{///}olatitis **BH. om. F^a**. -latius *r* 27 cobal-
 lachates **B**. coralloch- **E**. corollach- **F^a**. -lloch- **F** 28 Cyitis
B.S. cites **F^a**. cytis *r* *H* 29 chelonia *H. om. FE* 31 chry-
 solampsis (chys- **F^a**) *ego e* §156. -msis *r*. -mpis *H* 32 cetio-
 nides **BFEJ²**. *cfr.* §156. *om. F^a*. cepio- *H* 33 Dafnea **B**. Daphnia
FEH. -pania **F^a** | Diadocos **F^a**. -chus **B**. -duchos *r* 34 Dra-
 contias **B. cfr. §158. -tinis **F^a**. -titis *J*. -tites *r* *H***

Encardia sive enariste. enor- 15 thos. hieracitis. hammitis.
 chis. exhebenus. erythallis. Hammonis cornu. hormiscion.
 erotylos sive amphotomos hyaeniae. haematitis meniu
 sive hieromnemon. eumeces. sive xuthos (60)
 5 eumithres. eupetalos. eureos. Idaei dactyli. icterias. Iovis
 eurotias. eusebes. epimelas 20 gemma sive drosolithos. In-
 (58) dicae. ion (61)
 Galaxias. galactitis sive leu- Lepidotis. Lesbia. leuco-
 cogaea sive leucographitis phthalmos. leucopocilos. liba-
 10 sive synechitis. gallaica. gas- nochrus. limoniatis. liparea.
 sinnade. glossopetra. Gorgo- 25 lysimachos. leucochrysos (62)
 nia. goniae (59) Memnonia. Media. meconitis.
 Heliotropion. Hephaestitis. mithrax. morochthos. mor-
 Hernu aedoeon. hexecontali- morion sive promnion sive

1 Encarodia B. Incardia r | enariste D. cfr. §159. inaristae
 FE. ariste BF^aH 2 exebenus F^aFEH | erythallis F^aS.
 -tallis B. Chrystallis F. -alis E. eristalis H 3 amphotomos Se
 §160. -mes (mephi- F^a) BF^a. -me H. memphicos mes r
 5 eureos (euneos H). eurotias om. FE 8 galactites F^aH.
 -atites FE | leucogaea B. -oceas FE. -oce F^a. -ogaeus H
 9 leucographitis S. -phias H. -geaefitis B. seucograpitis F^a.
 -pius r 10 synechitis J². -tes B. sinepithin F. -pythin F^a.
 -phytin E. synnephtitis S. synoph- H. cfr. §162 | gallaica H.
 -lliaica ll. gassinade Se §163. Gasindane B. -idane F^aF. gas-
 sidianae E. -na H 13 Hephaestitis H. hespest- F^a. hepalest-
 F. hephelest- E. hepatites B 14 aedoeon (J) Se §166. aedyon
 B. redoeon F^a. -dioeon F. -dion E. -ian H 16 cornum F^a.
 cor B | hormiscion F^aS. -ision H. hermiscion B (item B² §168).
 lyormisceon r 17 haematitis F^a(J) S. hatthitis B. liematetis r.
 om. H | meniu siue xuthos De §169. meniu (-ius F^a) siue exy-
 phos (oxy- E. exiptos F^a) F^aFE. om. B (item §169) H 19 Iouis
 gemma F^aH. om. r 20 siue F^aD. uel FE. om. BH | drosoli-
 thos B D. dropsolitas F^a. aut solitis FE. om. H | Indicae ego e
 §170. -dic/e B. -dice F^a. -dis r. -dica H 22 lepidotis H.
 -ote BF^a. -ole r | Lesbia ego cum B §171. -ias H. -ion B. -sdion
 E. -schon F. om. F^a 23 Libanochrus H. -chris B. -cros F^a.
 -thros r 24 limoniatis F^aH. -tes BE. -tres F 26 Medica B.
 -dea H 27 morochthos Deum Be Diosc. V151. cfr. §173. -oethis
 B. meroethi r. morochites H. -tis S | morrion F^aFE. morion H
 28 promnion B S. promnium D. promon F^a. pronionis r.
 pramnium H (J¹)

- Alexandriou. myrritis. myr- 20 cilos. spongitis. synodontitis.
mecias. myrsinitis. mesoleu- Syrtitis. syringitis (67)
cos. mesomelas (63) Trichrus. thelyrrhizos. the-
Nasamonitis. nebritis. Nip- lycardios sive mucul. Thra-
5 parena (64) cia, gen. III. tephritis. teco-
Oica. ombria sive notia. ono- 25 lithos (68)
cardia. oritis sive sideritis. Veneris crines. Veientana (69)
ostracias sive ostracitis. os- Zathene. zamilampis. zora-
tritis. ophicardelos. obsiana niscaea (70)
10 (65) hepatitis. steatitis. Adadu
Panchrus. pangonus. paneros 30 nephros. Adadu ophthalmos.
sive panerastos. Ponticae. Adadu dactylos. triophthal-
gen. III. phloginos sive mos (71)
chrysitis. phoenicitis. phyci- carcinias. echitis. scorptitis.
15 tis. perileucos. paeantis sive scaritis. triglitis. aegophthal-
gaeanis (66) 35 mos. hyophthalmos. gerani-
Solis gemma. sagda. Samo- tis. aëtitis. myrmecitis. can-
thracia. sauritis. sarcitis. se- tharias. lycophthalmos. taos.
lenitis. sideritis. sideropoe- timictonia (72)

1 Alexandrion B. -ium F^a. -io r. cfr. §173. -inum H
2 myrsinites BE 4 Nipparena B.S. nimpha- F^a. nymphasena r.
-arena H 6 Oica B.S. olca r H | onocardia B F^a D. uno- r.
om. H 8 ostracias siue om. B | ostritis — 11 panchrus om. FE |
Osirilis B. om. H 9 ophicardelos He §177. opicardelo F^a. Ofi-
caryos B | obsidiana H 11 langonus F. long- E. pangonius H |
paneros B F^a H. priuerus r 12 panderasto F^a. paderastus FE.
paed- H | Ponticarum F^a FE H 13 Floginos B. philogenus F^a.
-osinos E. -nus F 15 pyrileucus FE | pheantide (phaeanit-
thae F. paeantides H) siue geantides (gaea- H) F^a FE H
20 synodontitis H. -donthis B. -difites F^a. sondodontices r
22 trichrus B.H. Thrycarus F^a. om. r | thelyrrizos S. telirrh- H.
thelyriza F^a. -lurhiza B. om. r 23 mucul D. muchul FE H.
om. F^a. mulc B.S. cfr. §183 24 tephritis om. FE 26 Veien-
tana (Vele- B. Veg- F^a) — 27 zamilampis B F^a H. om. r 27 za-
thene Se §185. -nae F^a. -thaene B. zanthene H | zamilampis
ego e §185. -mfis B. zmilacis F^a. -ampis H | zoramea FE H
29 hypatitis FE. hama- B | ismyrtitis FE 30 neferos B.
enephros r | Adadyo B 31 oactulos F^a. osaccu- FE 33 car-
cinias He §187. -nea B. -na FE. carnia F^a 35 hyoopthalmos
B om. FE H 38 timiclona FED. -doma F^a. om. H

amnochrysos.	cenchritis.	comparatio rerum per pretia
dryitis.	cissitis.	narcissitis. (77)
cyamias.	pyren.	phoenicitis. 20 Summa: res et historiae et
chalazias.	pyritis.	polyzonos. observationes MCCC
5 astrapaea.	phlogitis.	anthra-
citis.	enygros.	polythrix.
leontios.	pardalios.	drosoli-
thos.	melichrus.	melichloros.
crocias.	polias.	spartopolia. 25 Cornelio Boccho.
10 rhoditis.	melitis.	chalcitis.
sycitis.	bostrychitis.	cher-
nititis.	anancitis.	synochitis.
dendritis (73)		
cochlides (74)		
15 de figura gemmarum (75)	30	Satyro. Theophrasto. Charete.
ratio probandi (76)		Philemone. Demonstrato. Zeno-
comparatio naturae per terras.		themii. Metrodoro. Sotaco.

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. actis trium-
phorum. Maecenate. Iaccho.

25 Cornelio Boccho.

EXTERNIS

Iuba rege. Xenocrate Zeno-
nis. Sudine. Aeschylo. Phi-
loxeno. Euripide. Nicandro.
30 Satyro. Theophrasto. Charete.
Philemone. Demonstrato. Zeno-
themii. Metrodoro. Sotaco.

1 Thamochrysos B. hammo- r | Cencheritis B. -critis F^a.
cecr- r 2 dritis F^a. Drytis B | cissitis — 4 pyritis om. B
4 chalazias H. calaxias FE. -assias F^a 5 astrephea FE.
-rapias H | Flogitis (palo- F^a). Antracitis (anhtarati- F^a). Eny-
chros (Enaigrus F^a) BF^a. emend. (J) S. om. r H 6 polythrix ego.
-trix BF^a. cfr. § 190. -idos r. -ichos H 7 drosolithos BF^a S.
oroelitas r. om. H 8 melichrus H. -rys B. -llucris F^a. -llitris r |
melichloros H e § 191. -chorus B. -llichoros FE. -llycoros F^a
9 crocias B. protias F^a. cfr. § 191. om. r H | spotias F^a. polias.
ptolias E. polyas. pholias F 10 melitis om. B (item § 191) S
11 bostrychitis S. -ygitis B. borsocitis F^a. Sorsoc- r. borsyc-
H. cfr. § 191 | chernitis S. Gemitis ll. H 12 anancitis F^a J.
-ngitis FE. -nchitis H. om. B 13 dendritis H. -raptis B. Sen-
dritis FE. om. F^a 14 cochlides H. coclides F. -dis B. -itis F^a.
-lydes E 15 gemmarum marmorum FE 16 probandi BS.
-darum rv 17 comparatio — terras om. B va. H 19 com-
paratio — pretia F^a FE S. Pretia B. om. v. add. historiae XXXVII
(-VI F^a) F^a FE 20 Summa — MCCC om. B | et observationes
om. F^a 22 EX AVCTORIBVS PLVRIBVS (om. nominibus omnibus) B
23 M. Varrone — EXTERNIS F^a v. om. r | uarrano F^a | trium-
phorum G. -phi F^a v 24 accho F^a 25 bacho F^a 28 Phi-
loxeno Bas. -ne ll. v 30 Charete H. ca- ll. v 31 philomene
F^a va. H | Demonstrato ll. -ocrate va. H | Xenothemi FE. -timo-
va. H

Pythea. Timaeo Siculo. Nicia. 5 rege. Callistrato. Democrito.
 Theochresto. Asaruba. Mna- Ismenia. Olympico. Alexandro
 sea. Theomene. Ctesia. Mi- polyhistore. Apione. Oro.
 thridate. Sophocle. Archelao Zoroastre. Zachalia.

C. PLINI SECVNDI

NATVRALIS HISTORIAE

LIBER II

10

- 1 1. (1) Mundum et hoc quodcumque nomine alio caelum
 appellare libuit, cuius circumflexu degunt cuncta, numen
 esse credi par est, aeternum, immensum, neque genitum
 neque interiturum umquam. huius extera indagare nec 15
 interest hominum nec capit humanae coniectura mentis.
- 2 sacer est, aeternus, immensus, totus in toto, immo vero
 ipse totum, infinitus ac finito similis, omnium rerum certus
 et similis incerto, extra intra cuncta complexus in se,
- 3 idemque rerum naturae opus et rerum ipsa natura. furor 20
 est mensuram eius animo quosdam agitasse atque prodere
 ausos, alios rursus occasione hinc sumpta aut hic data
 innumerabiles tradidisse mundos, ut totidem rerum naturas
 credi oporteret aut, si una omnes incubaret, totidem tamen

§ 1: cfr. Mela 1, 3. (Cic. Timaeus 2). — § 2 extr.: cfr. Mela 1, 3.

1 Pythea *v.* pitea *ll* 7 Horo *va.* *D* 8 Zachalia *He* § 169.
 zacchua **F^a**. zactitaria *r.* -ctalia *v*

Lib. II. 12 quod *pva.* *H* 13 appellari *pva.* *G* | circumflexum
F¹a | teguntur *pva.* *S*. dicunt **F²** | nomen esse **F¹a¹**. contineri uel
 nunc inesse **F²** 14 pari credi *para.* *////* credi pars **F¹** 18 ipso to-
 tum (-to *a*) **F¹a** 19 & *in ras.* **F²**. ē. in *a.* *///* in **F¹** | incerta **F¹**.
 -tus. ē. et *a* 20 et **Fapv.** ex *r* 22 hic sumpta **F¹a** | hic
 ego. hinc **F²z.** his *rv* 23 innumerabiliter **F¹a** | mundo **F¹a**
 24 incubaret *Ven.* -rent *ll.v(S).* de dictione *cfr. II 145*

- soles totidemque lunas et cetera etiam in uno et immensa
et innumerabilia sidera, quasi non eadem quaestiones semper
in termino cogitationi sint occurrurae desiderio finis alicuius
aut, si haec infinitas naturae omnium artifici possit adsignari,
5 non idem illud in uno facilius sit intellegi, tanto praesertim
opere. furor est profecto, furor egredi ex eo et, tamquam 4
interna eius cuncta plane iam nota sint, ita scrutari extera,
quasi vero mensuram ullius rei possit agere qui sui nesciat,
aut mens hominis videre quae mundus ipse non capiat.
- 10 2. (2) Formam eius in speciem orbis absoluti globatam 5
esse nomen in primis et consensus in eo mortalium orbem
appellantium, sed et argumenta rerum docent, non solum
quia talis figura omnibus sui partibus vergit in sese ac
sibi ipsa toleranda est seque includit et continet nullarum
15 egens compagium nec finem aut initium ullis sui partibus
sentiens, nec quia ad motum, quo subinde verti mox
adparebit, talis aptissima est, sed oculorum quoque pro-
batione, quod convexus mediusque quacumque cernatur,
cum id accidere in alia non possit figura.
- 20 3. (3) Hanc ergo formam eius aeterno et inrequieto 6
ambitu, inenarrabili celeritate, viginti quattuor horarum
spatio circumagi solis exortus et occasus haut dubium

§ 5 init.: (Cic. de nat. deor. II 18, 47.) Beda n. r. 3.

2 eadem **F²z**. eed- **F³a**. ea//d- **E**. ead- *rv* | quaestiones
(quest- **a**) **F²az**. -onis **F¹**. -one *rv* 3 cogitationi sint **F²**. -nis
sint **z**. -nis *rv*. de dictione *cfr. XXIX 2 init.* | occurrurae **F²Ez**.
-ure **a**. -urę et **e**. -ura et **dT**. -ura **F¹pv** | et siderio **F¹E¹a**. si
deerit **F²z** | aliquis **F²z** 4 hoc **Ea**. horum **F** | infinitis **F¹E¹a**
5 illud idem *pva.S* 6 *dist. CFWMüller p.13* 7 plana
* **F¹a** | sint nota *opva.S* | exscrutari (excu- **a**) **Fa** 9 haut
D | mens *v*. meror **F¹E¹a**. miror **E²d¹T(P)J**. memor **d²**. me-
reantur **F²z**. *om.opf.* minor *D*. in cor *Haupt (Herm. IV p.145)*.
marcor *ORossbach* | homines **F²dTzJ**. -nes possint *opf* | uideri
F¹ad¹. -re possint **d²**. cadere *Haupt* | quod **F²** 13 suis **F²**
(*item v.15*) 14 ipsi **a**. *om.o* 15 compagium **F¹EaD**. -gum
F²do(B)S. -ginum *pv* 16 ne qui (neque **F²**) ad **Fa** | subinde
ll.v. sublime *D*. an rotunde (*scriptum olim rutunde*)? 17 pro-
batione hoc declaratur **F²** in *marg.z*

reliquere. an sit immensus et ideo sensum aurium ex-
cedens tantae molis rotatae vertigine adsidua sonitus, non
equidem facile dixerim, non, Hercule, magis quam cir-
cumactorum simul tinnitus siderum suosque volventium
orbes an dulcis quidam et incredibili suavitate concentus. 5
nobis qui intus agimus iuxta diebus noctibusque tacitus
7 labitur mundus. esse innumeras ei effigies animalium
rerumque cunctarum inpressas nec, ut in volucrum notamus
ovis, levitate continua lubricum corpus, quod clarissimi
auctores dixere, terrenorum argumentis indicatur, quoniam 10
inde deciduis rerum omnium seminibus innumerae, in
mari praecipue ac plerumque confusis monstrificae, gig-
nantur effigies, praeterea visus probatione, alibi ursi, tauri
alibi, alibi litterae figura, candidiore medio per verticem
8 circulo. 4. equidem et consensu gentium moveor; nam- 15
que et Graeci nomine ornamenti appellavere eum et nos
a perfecta absolutaque elegantia mundum. caelum quidem
haut dubie caelati argumento diximus, ut interpretatur
9 M. Varro. adiuvat rerum ordo discripto circulo qui
signifer vocatur in duodecim animalium effigies et per 20
illas solis cursus congruens tot saeculis ratio.

§ 7: cfr. Plat. Timaeus p. 33 (Cic. Tim. 6. de nat. deor. l. l.).

— § 8: Beda n. r. 3. — Aelius Stilo ap. Varr. LL V 18. (Am-
brosius hexaem. II 4, 15. Isidor. nat. rer. 12, 2.)

1 an autem sit **F²z** | excedens facile **E²**. fac- exc- pva. *H*
2 adsiduus **F²z** 3 quidem **Fa** | facile om. **E¹** 5 qui-
dem **E¹va. H** | incredibilis suavitatis **F²f** | conceptus **F¹E¹a¹**
9 levitate **FaJ²**. lacu- r(?)v | clarissimi d**T**(?)r. -mum r
10 terrenorum **F²f**. cfr. *Welzhofer p. 73*. tenerum rv. uerum
d³p. rerum **z(P)H** | indicatur (-cant p) **F²zp v**. iud- r 12 dist.
ego coll. IX 2 13 alibi plaustri alibi ursi **E²va. S**. alibi ursi
al. plaustri **F²d** 14 figurae **F¹Ea**. -ra ē **F²** 15 namque et
Fa. -que op. nam et *Beda*. nam quem r(?)v 16 graeci **FE¹a d**.
cosmos (-on v) graeci **E²op v**. post ornamenti add. cosmuranon
quem **F²** in marg. (apud Graecos . . cosmos appellatur *Beda*)
et nos *ll. v(S)*. nos *G* 17 autem (pro quidem) **F²** in ras.
18 dubie a **F²** | dicimus **F²z** (*Ambros., Isid.*) 19 discripto **F¹**
des- rv 21 cursui **F²aTz**. -su va. *G*

5. (4) Nec de elementis video dubitari quattuor esse 10
 ea: ignium summum, inde tot stellarum illos conluentium
 oculos; proximum spiritus, quem Graeci nostrique eodem
 vocabulo aëra appellant, vitalem hunc et per cuncta rerum
 5 meabilem totoque consertum; huius vi suspensam cum
 quarto aquarum elemento librari medio spatii tellurem.
 ita mutuo complexu diversitatis effici nexum et levia 11
 ponderibus inhiberi quo minus evolent, contraque gravia
 ne ruant suspendi, levibus in sublime tendentibus. sic
 10 pari in diversa nisu in suo quaeque consistere, inquieto
 mundi ipsius constricta circuitu, quo semper in se *recurrente*
 imam atque mediam in toto esse terram, eandemque uni-
 verso cardine stare pendentem, librantem per quae pendeat,
 ita solam immobilem circa eam volubili universitate; ean-
 15 dem ex omnibus necti eidemque omnia inniti. 6. inter 12
 hanc caelumque eodem spiritu pendent certis discreta
 spatiis septem sidera, quae ab incessu vocamus errantia,
 cum errent nulla minus illis. eorum medius sol fertur,
 amplissima magnitudine ac potestate nec temporum modo
 20 terrarumque, sed siderum etiam ipsorum caelique rector.
 hunc esse mundi totius animum ac planius mentem, hunc 13
 principale naturae regimen ac numen credere decet opera
 eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat aufertque
 tenebras, hic reliqua sidera occultat, inlustrat; hic vices

§ 10: cfr. Cic. de nat. deor. II 36, 91. — § 10 extr.: Beda
 n. r. 3. — § 11: (13. 14) Beda n. r. 3. — § 12: (15—17) Beda
 n. r. 12. Cic. nat. deor. II 51. schol. German. p. 182, 15. Isid.
 n. r. 23, 3. — § 13: Cic. somn. Scip. 4, 9. Homer *Γ* 277. *μ* 323.

2 ea om. **FE**^{1a} | ignium (agn- **F**¹) **EaF**¹**B**. -neum d**T**. -nitum
 opfv. -nem **F**²**z** (*D Herm. XXXII p. 333*) | summum **F**²**E**¹**azC**.
 -mo rv 3 spiritus **F**¹**edv**. -tum r 5 confertum **Eopv**. conf- r |
 cuius opva. *G* 6 an in medio? | spatio **F**²**apC** 9 leuibz
E²**d**²**opv**. om. r. an intercudit post tendentibus? 10 nixu d.
 nisi a. uisu p | in sua **E**². ui sua opva. *H* 11 recurrente (vel
 coeunte) *CFWMüller p. 21 n. 3. cfr. XXXVI 117. corrente ll. v*
 12 unam op | esse **FdaE**³**G** (*D*). om. **Eopv** (*S*) | universi *C*
 13 cardinem *J* | librantemque **F**²**zT** 14 eandemque dp
 va. *G* (*S*) 15 omnia innecti op 24 inlustrat om. opva. *H*

temporum annumque semper renascentem ex usu naturae temperat; hic caeli tristitiam discutit atque etiam humani nubila animi serenat; hic suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, praeclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, ut principi litterarum Homero placuisse 5 in uno eo video.

- 14 7. (5) Quapropter effigiem dei formamque quaerere inbecillitatis humanae reor. quisquis est deus, si modo est alius, et quacumque in parte, totus est sensus, totus visus, totus auditus, totus animae, totus animi, totus sui. innumeros 10 quidem credere atque etiam ex vitiis hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut, ut Democrito placuit, duos omnino, Poenam 15 et Beneficium, maiorem ad socordiam accedit. fragilis et laboriosa mortalitas in partes ita digessit infirmitatis suae 15 memor, ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret. itaque nomina alia aliis gentibus et numina in iisdem innumerabilia invenimus, inferis quoque in genera di- 16 placatas trepido metu cupimus. ideoque etiam publice 20 Febris fanum in Palatio dicatum est, Orbonae ad aedem Larum, ara et Malae Fortunae Esquiliis. quam ob rem maior caelitem populus etiam quam hominum intellegi potest, cum singuli quoque ex semet ipsis totidem deos

§ 14 extr.: cfr. Cic. nat. deor. II 61. de leg. II 19. 28. — § 16: Cic. nat. deor. III 63 Val. Max. II 5, 6. — (133, 1) Sen. ep. 110, 1. — Cic. nat. deor. I 81. 101. III 39. — Plin. XIX 101.

4 fenerat dTc. ferenat r 7 formamquoque fere Ea. -amque nescire F¹ 9 uisus — 10 animae totus om. F¹f
11 atque etiam ex uirtutibus uitiisque E³va.S. atque tam (tam- que z) ex uirtutibus quam ex (om. z) uitiis F²fz Welzhofer p. 74. D.L.p. 333. an ex uitiis hominum, non uirtutibus tantum?
15 ita coni. H. ista ll.v 16 an quo quisque? 18 reperimus E²ad marg. opva.S | genera deorum F²z | discriptis D. des- ll.v
20 placata pz 21 eadem F¹. aedes F² 22 laru F¹. -ruis F². -ri d¹. -rii d²va.S | et ara HD cum Iunio animadv. 3, 1 e Cic. | malae v. -le d. -la r | fortuna F²

faciant Iunones Geniosque adoptando sibi, gentes vero
 quaedam animalia et aliqua etiam obscena pro dis habeant
 ac multa dictu magis pudenda, per fetidos cibos, alia et
 similia, iurantes. matrimonia quidem inter deos credi 17
 5 tantoque aevo ex his neminem nasci et alios esse grandaevos
 semper canosque, alios iuvenes atque pueros, atri coloris,
 aligeros, claudos, ovo editos et alternis diebus viventes
 morientesque, puerilium prope deliramentorum est, sed
 super omnem impudentiam, adulteria inter ipsos fingi, mox
 10 iurgia et odia, atque etiam furtorum esse et scelerum
 numina. deus est mortali iuvare mortalem, et haec ad 18
 aeternam gloriam via. hac procures iere Romani, hac
 nunc caelesti passu cum liberis suis vadit maximus omnis
 aevi rector Vespasianus Augustus fessis rebus subveniens.
 15 hic est vetustissimus referendi bene merentibus gratiam 19
 mos, ut tales numinibus adscribant. quippe et aliorum
 nomina deorum et quae supra retuli siderum ex hominum
 nata sunt meritis. Iovem quidem aut Mercurium aliterve
 alios inter se vocari et esse caelestem nomenclaturam, quis 20
 20 non interpretatione naturae fateatur inridendum? agere
 curam rerum humanarum illud, quicquid est, summum ac
 vel tam tristi atque multiplici ministerio non pollui cre-
 damus dubitemusne? vix prodest iudicare, utrum magis
 conducat generi humano, quando aliis nullus est deorum

§ 17: Cic. nat. deor. I 83. I 42. — § 18: cfr. Cic. p. Ligar. 38.

2 an aliquae? | habent **E**²opva.H 3 fetidas cepas fS |
 allia (alia S) et fvet. Dal.S. et alia ll.v 5 eis o. his ll.v
 6 atri coloris et albi O Rosbach 7 ovo d¹E³v. e (et p) boue
Eaop. al. boue d². cecosq. **F**²in ras. 12 procures uere **F**¹a.
 processere d. prec- **T** 16 ascribantur o Bas. | omnium aliorum
 d**E**²opva.S(D) 19 caelestem **E**(?)G. -te **F**¹dT ap. -ti o. -tes
F²z. -tis v | nomenclaturam z(?)G. nomen culturam **E**. -rarū
F¹a. -ra dT. -rae op. -culaturae v. numina culturarū **F**²
 19—23 dist. ed. princ. (S) 20 irridendā **F**¹a. -da **E**¹ 21 ac
 uel ego. Ac ne **F**¹a. anne vv 23 debitem. Ne **F**¹. dubite-
 musue. Ne f. -musue **E**(?)va.S. -tamusue p | prodest ego. prope
 est ll.v. profecto est D. probe est Haupt l.l. | iudicari **F**

- 21 respectus, aliis pudendus. externis famulantur sacris ac digitis deos gestant, monstra quoque colunt, damnant et excogitant cibos, imperia dira in ipsos, ne somno quidem quieto, inrogant. non matrimonia, non liberos, non denique quicquam aliud nisi iuvantibus sacris deligunt. alii in 5 Capitolio fallunt ac fulminantem periurant Iovem. et hos iuvant scelera, illos sacra sua poenis agunt.
- 22 Invenit tamen inter has utrasque sententias medium sibi ipsa mortalitas numen, quo minus etiam plana de deo coniectatio esset. toto quippe mundo et omnibus 10 locis omnibusque horis omnium vocibus Fortuna sola invocatur ac nominatur, una accusatur, rea una agitur, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur et cum conviciis colitur, volubilisque, a plerisque vero et caeca existimata, vaga, inconstans, incerta, varia indignorumque 15 faultrix. huic omnia expensa, huic feruntur accepta, et in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit, adeoque obnoxiae sumus sortis, ut prorsus ipsa pro deo sit quae
- 23 deus probatur incertus. pars alia et hanc pellit astroque suo eventus adsignat et nascendi legibus, semelque 20 in omnes futuros unquam deo decretum, in reliquum vero otium datum. sedere coepit sententia haec, pariterque et eruditum vulgus et rude in eam cursu vadit.

2 quoque **Fd¹aG(S)**. quoque quae **Epd²r(H)** 5 iubentibus **d²E²pvaH** | deligunt **Ev**. dil-*r* 6 periurant iouem **dpS**. -ue **T**. -ratione **F¹E¹a**. pererrant ioue (-uem e) **E²e**. peierant iouem **F²v** 11.12 uocatur o 12 ac **FE¹azS**. ac una **E²o**. et una **pv**. una **d(?)G** | rea una agitur *ego*. rea una arguitur **E²op**. rea **FE¹a**. una agitur rea **dv**. *om.z* 13 cogitatur **dopv**. cogitur **F¹Ea**. colitur **F²** | sola sola laudatur **F¹Eaop** 14 *lac. ego indicavi*. uolubilisque *ll.v*. -lis *G*. *an* instabilisque (*cfr. Pacuv. ap. Cic. ad Herenn. II 23, 36*) aut volucris volubilisque? | a pluribus quoque **p**. a plerisque, a plerisque **TS** | et caeca etiam **dTE²opva.S** 16 feruntur **Faop**. refer- **dT**. omnia fer- **Ev** 18 prors' ipsa pro *ego*. pro se ipsa **F¹a**. pro se (*eraso se ab E¹*) **E¹**. sors ipsa pro **dopv**. sors ipsa *add. supra* pro//// **E²**. sors pro ipsa **e**. pro se (prope **F²**) ipsa sola pro **F²fz** 20 adsignat et **F¹aor**. -at e **F²**. -ant **p**. -at *rH* 21 dei (deo **F¹a**. deo **F²**) decreto **Faopz** 22 otium datur **dTva.Bas.(S)**. otio dato **F²z**

ecce fulgurum monitus, oraculorum praescita, haruspicum 24
 praedicta atque etiam parva dictu in auguriis sternumenta
 et offensiones pedum. Divus Augustus prodidit laevum
 sibi calceum praepostere inductum quo die seditione
 5 militari prope adflictus est. quae singula inprovidam 25
 mortalitatem involvunt, solum ut inter ista vel certum sit
 nihil esse certi nec quicquam miserius homine aut super-
 bius. ceteris quippe animantium sola victus cura est, in
 quo sponte naturae benignitas sufficit, uno quidem vel
 10 praefendo cunctis bonis, quod de gloria, de pecunia,
 ambitione superque de morte non cogitant.

Verum in his deos agere curam rerum humanarum 26
 credi ex usu vitae est poenasque maleficiis aliquando
 seras, occupato deo in tanta mole, numquam autem inritas
 15 esse nec ideo proximum illi genitum hominem, ut vilitate
 iuxta beluas esset. imperfectae vero in homine naturae 27
 praecipua solatia, ne deum quidem posse omnia — namque
 nec sibi potest mortem consciscere, si velit, quod homini
 dedit optimum in tantis vitae poenis, nec mortales aeternitate
 20 donare aut revocare defunctos nec facere ut qui vixit non
 vixerit, qui honores gessit non gesserit — nullumque habere
 in praeterita ius praeterquam oblivionis atque (ut facietis
 quoque argumentis societas haec cum deo copuletur) ut
 his dena viginti non sint aut multa similiter efficere non
 25 posse. per quae declaratur haut dubie naturae potentia idque
 esse quod deum vocamus. in haec divertisse non fuerit
 alienum, vulgata iam propter adsiduam quaestionem de deo.

§ 24: Cic. de div. II 84. — cfr. Suet. Aug. 92 (Peter hist.
 Rom. fragm. p. 260). — § 25: (6. 7) Nausiphanes ap. Sen. ep.
 88, 45. — § 27: (25) cfr. Sen. NQ II 45, 3.

2 sternutamenta opva. H. insternum- FE¹. instrum- a
 6 uel om. FdG 7 nec miserius quicquam opva. S 10 prae-
 ferendo E(?) L cum P(D). -da rv(S) 12 in his ll.v. an inprobis
 (sc. hominibus)? 13 av. credi incipit R 20 donare F²E²opv.
 dan- F¹. damn- R¹E¹a. dare R²dT 22 facietis dE²opv. -eretis
 F¹R. -eret his E¹a. factis F² 26 uocamus opva. S 27 uul-
 gata iam D. -tam F²dTE². -ta G. -tum v. (propter uulgatam
 assidue opzva. G)

28 8. (6) Hinc redeamus ad reliqua naturae. sidera,
 7-9 quae adfixa diximus mundo, non illa, ut existimat volgus,
 singulis attributa nobis et clara divitibus, minora pauperibus,
 obscura defectis ac pro sorte cuiusque lucentia adnumerata
 mortalibus, cum suo quaeque homine orta moriuntur nec 5
 29 aliquem exstingui decidua significant. non tanta caelo
 societas nobiscum est, ut nostro fato mortalis sit ibi quoque
 siderum fulgor. illa nimio alimento tracti umoris ignea
 vi abundantiam reddunt, cum decidere creduntur, ut apud
 nos quoque luminibus accensis liquore olei notamus acci- 10
 30 dere. ceterum aeterna caelestibus est natura intexen-
 tibus mundum intextuque concretis, potentia autem ad
 terram magnopere eorum pertinens, quae propter effectus
 claritatemque et magnitudinem in tanta subtilitate nosci
 18,210 potuerunt, sicut suo demonstrabimus loco. circulorum 15
^{sq.} quoque caeli ratio in terrae mentione aptius dicetur,
 quando ad eam tota pertinet, signiferi modo inventoribus
 6,211 non dilatis. obliquitatem eius intellexisse, hoc est rerum
^{sq.} fores aperuisse, Anaximander Milesius traditur primus Olym-
 31 piade quinquagesima octava, signa deinde in eo Cleostratus, et 20
 prima arietis ac sagittarii, sphaeram ipsam ante multo Atlas.

Nunc relicto mundi ipsius corpore reliqua inter
 32 caelum terrasque tractentur. summum esse quod vocant

§ 31: cfr. Plin. VII 203. — Diog. La. II 1, 2. — Cic. nat.
 deor. II 52. Diodor. III 60, 2. IV 27, 1. Vitruv. VI 10, 6. — 32. 33:
 Beda n. r. 12. cfr. Vitruv. IX 4, 10.

2 illa *ll. v. an ita?* 5 cum *ll. nec cum G. quia nec cum*
d²opzv | orti a. del. D | oriuntur RpD 6 nec *op². nunc p¹*
 7 ille (*pro ibi*) *opva. H* 8 ignea ut *FR. -ea in p. ut a. cum z*
 9 tum *FRa. tunc z | ut dTE³v(D). quo ut (an quod?) R²*
in marg. om. rS 10 id luminibus *pva. D. id in lum- o | hoc*
notamus F² 11 caelestibus *pS. -stis (& cel- F³) FdEa.*
/// ce/lestis R. (est caelestibus v) | inte///xentibus F. intertex- D
 12 intextumque *F¹R. -toque a. an recte (sc. mundo)?* 17 in-
uentoribus D cum Sabell. -tionibus ll. v 19 */////// fores R. fortis-*
simi fores F¹Ea. -mas fores F²z 21 ipsam ante multo (*-ta R*)
dRv(J). ipsa /// ante (undante F²) mundo F. ipso mandante
mundo Ea pS

Saturni sidus ideoque minimum videri et maximo ambire circulo ac tricesimo anno ad brevissima sedis suae principia regredi certum est, omnium autem errantium siderum meatus, interque ea solis et lunae, contrarium mundo
 5 agere cursum, id est laevum, illo semper in dextra praecipiti. et quamvis adsidua conversione immensae celeritatis attol- 33
 lantur ab eo rapianturque in occasum, adverso tamen ire motu per suos quaeque passus. ita fieri, ne convolutus aer eandem in partem aeterna mundi vertigine ignavo
 10 globo torpeat, sed fundatur adverso siderum verbere discretus et digestus. Saturni autem sidus gelidae ac rigentis 34
 esse naturae, multumque ex eo inferiorem Iovis circulum et ideo motu celeriore duodenis circumagi annis. tertium Martis, quod quidam Herculis vocant, igne ardens solis
 15 vicinitate, binis fere annis converti, ideoque huius ardore nimio et rigore Saturni, interiectum ambobus, ex utroque temperari Iovem salutareque fieri. deinde solis meatum 35
 esse partium quidem trecentarum sexaginta, sed ut observatio umbrarum eius redeat ad notas, quinos annis dies
 20 adici superque quartam partem diei. quam ob causam quinto anno unus intercalarius dies additur, ut temporum ratio solis itineri congruat.

§ 34: Beda n. r. 13. tp. r. 8^b. MCap. VIII 885. cfr. Cic. nat. deor. II 52. 53. 119. somn. Scip. 4, 19. Vit. IX 4, 16. 10. Censorin. fragm. 3, 3. 4. Hygin. astr. II 42. Apul. de mundo 293. — § 35. 36: Beda n. r. 13.

4 interque ea **R²dv(J)**. -reaque (quae i) a **yi**. inter quae **F²E⁵S**. -rque **r**. iterque **p** 5 id est laeuum *del. U9* | dextera **Tapy**. -tram *va.S(D)* 12 ex *del. G* | inferiorem **Rpmv**. in inf- **F¹E¹a**. in terris inf- **F²E²doz**. interiorem in terris **y**
 13 celeriore **FRmy**. -ri **C** 14 igne **FRmD**. -nea **Eaopzv**. -nei **dyG**. -nis **i** | ardens **F²mD**. -ntis a **d²yG**. -ntis **rv(S)**
 15 ferme **R²yS** 16 frigore **y** 17 deinde **opG**. deum. inde **dTv**. inde **FRE¹aS**. dein **yD**. deum dein **E²**. tum **m** 19 notus **y**. motus (*m in ras.*) i. metas *Dcoll. § 61* | anni **o** 21 intercalarius **FRmS**. -latur **a**. -laris **rv(J)**. cfr. § 130. XVIII 207
 22 folis **RdmyzG**. facilis **F¹Ea**. -lius **F²op**. -lius solis **v** | itineri facilius **z**

- 36 Infra solem ambit ingens sidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum ipsisque cognominibus aemulum solis ac lunae. praeveniens quippe et ante matutinum exoriens luciferi nomen accepit ut sol alter diemque maturans, contra ab occasu refulgens nuncupatur vesper ut prorogans
5
37 lucem vicemve lunae reddens. quam naturam eius Pythagoras Samius primus deprehendit Olympiade circiter XLII, qui fuit urbis Romae annus CXLII. iam magnitudine extra cuncta alia sidera est, claritatis quidem tantae, ut unius huius stellae radiis umbrae reddantur. itaque et in
10
38 Matris Deum appellavere. huius natura cuncta generantur in terris. namque in alterutro exortu genitali rore conspergens non terrae modo conceptus inplet, verum animantium quoque omnium stimulat. signiferi autem ambitum peragit
15
39 Simili ratione, sed nequaquam magnitudine aut vi, proximum illi Mercurii sidus, a quibusdam appellatum
20
Apollinis, inferiore circulo fertur VIII diebus ocioe ambitu, modo ante solis exortum, modo post occasum splens,

§ 36: Cic. nat. deor. II 53. Vitruv. IX 4, 7. Censorin. fragm. 3, 4. 5. MCap. VIII 883. — § 37: cfr. Diog. La. VIII 1, 14. MCap. VIII 882. — cfr. Hygin. astr. II 42. Apul. de mundo 293. — § 38. 39: (15—139, 1) Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 39 extr.: cfr. MCap. VIII 880. Cic. nat. deor. II 53.

2 uacuum **F**¹. -cuum **R**¹**Ea** 4 accepit **FTa**opy**S**. accipere **R**¹. -pit rv(*J*) 6 uicemque **R**² *e corr. va. S(J)*. uicino i. -ni **y** 8 XLII **Fd**²**RE**¹**aB**(*S*). XXXII **d**¹**E**²opv(*H*). LXII *Brot.*(*U*10) | romanae **FRd** | CXLII **E**²opv(*S*). CXIII **d**²**TH**. CXVI **FRd**¹. CXI // **E**¹. CVI **a**. CCXXII *Brot.* (qui — CXLII *del. U*10) | iam **FRa**Bas. luo **E**² *in ras.* Iuno e. largiori opv. om. d**T** 11 ambitus **Fa** 13 alterutro **E**opyv. -tro// **d**. -troque **Ra**. -tro quae **F**¹. -tro quaeque **F**²(*D Herm. XXXII p. 334*) | conspergens opy 14 non (In **R**²) terrae motu **F**¹**Ra**. non modo terrae opy 15 omnium naturam **F**²**z**(*D l. l.*) 16 trecentis **F**²**G**. -cens **F**¹. recens **a**. tricenis **Roiv**. trinis **p**

numquam ab eo XXII partibus remotior, ut Cidenas et
 Sosigenes docent. ideo et peculiaris horum siderum
 ratio est neque communis cum supra dictis. nam ea et
 quarta parte caeli a sole abesse et tertia, et adversa soli
 5 saepe cernuntur, maioresque alios habent cuncta plenae
 conversionis ambitus in magni anni ratione dicendos. 10,5

9. Sed omnium admirationem vincit novissimum sidus, 41
 terris familiarissimum et in tenebrarum remedium ab na-
 tura repertum, lunae. multiformis haec ambigua torsit in-
 10 genia contemplantium et proximum ignorare sidus maxime 42
 indignantium, crescens semper aut senescens et modo curvata
 in cornua facie, modo aequa portione divisa, modo sinuata in
 orbem, maculosa eademque subito praenitens, immensa orbe
 pleno ac repente nulla, alias pernox, alias sera et parte diei
 15 solis lucem adiuvans, deficiens et in defectu tamen conspicua
 — quae mensis exitu latet, tum laborare non creditur —, 43
 iam vero humilis et excelsa, et ne id quidem uno modo, sed
 alias admota caelo, alias contigua montibus, nunc in aquil-
 onem elata, nunc in austros deiecta. quae singula in ea
 20prehendit hominum primus Endymion; ob id amor eius
 fama traditur. non sumus profecto grati erga eos qui
 labore curaque lucem nobis aperuere in hac luce, miraque

§ 41 init.: cfr. Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 43: (20) cfr.
 Cic. Tusc. I 92. schol. Germ. p. 201.

1 XXIII B | remotius op | cidenas dEopyS coll. Strab. XVI
 p. 739. -nac a. cidaene F¹. chideas R². cidē R¹. ciden F². hic
 idem G. ctesias zv | to (pro et) F¹a 3 statio E²dzva. G
 5 plenae dov. -na E²py. plana F¹E¹a. -nae F². -ne R 6 in
 del. F² | magnitudine F¹a. -ne in F². magn R¹ 8 terris-
 que R(?)va. J 9 multiformi Fdva. S | h& R². & R¹ | ambigua
 EaopS. amagae F¹. ambage F²dRE³v J 10 contemplanti-
 bus F¹R¹f | ignorare FRafU. -ri EdopB(D). -ti v. de dictione
 cfr. V52 | sidus maxime Eaopv. max- sid- rG 11 et om. m
 12 facie F²mzH. -ies Brot. om. d¹yr. fauces r. del. R²E³.
 falsis J 15. 16 dist. ego 16 qua a. ac F²z | latens F² | tum
 ego. cum ll.v 17 et excelsa R²dpmv. exc- rS 20 et ob
 id opva. S | amor ego. -ore ll.v. de dictione cfr. X51 21 fama
 ll. captus fama opF³ in marg. d²v | traditus FRzS

humani ingeni peste sanguinem et caedes condere anna-
libus iuvat, ut scelera hominum noscantur mundi ipsius
44 ignaris. proxima ergo cardini, ideoque minimo ambitu,
vicenis diebus septenisque et tertia diei parte peragit
spatia eadem, quae Saturni sidus altissimum XXX, ut
dictum est, annis. dein morata in coitu solis biduo, cum
32 tardissime, a tricesima luce rursum ad easdem vices exit,
haut scio an omnium, quae in caelo pernosci potuerunt,
magistra: in XII mensium spatia oportere dividi annum,
45 quando ipsa totiens solem redeuntem ad principia conse-
quitur; solis fulgore, ut reliqua siderum, regi, siquidem
in totum mutuata ab eo luce fulgere, qualem in reper-
cussu aquae volitare conspiciamus; ideo molliore et imper-
fecta vi solvere tantum umorem atque etiam augere, quem
solis radii absumant. ideo inaequali lumine adspici, quia, 15
ex adverso demum plena, reliquis diebus tantum ex se
46 terris ostendat, quantum a sole ipsa concipiat; in coitu
quidem non cerni, quoniam haustum omnem lucis aversa
illo regerat, unde acceperit. sidera vero haut dubie umore
terreno pasci, quia dimidio orbe numquam maculoso 20
cernatur, scilicet nondum suppetente ad hauriendum ultra
iusta vi; masculas enim non aliud esse quam terrae raptas
cum umore sordes. 10. defectus autem suos et solis,

§ 44: (4—6) Beda n. r. 13. tp. r. 8.

1 teste RE¹a. -tes F¹ | scribere opz 6 merata R¹. memor-
F¹a. remor- opva. G. commor- F²z 7 rursus d(?)v 8 prae-
nosci Eapva. G. pron- Ff 9 mensum F¹S 10 ipsa G.
-sum ll.v(S) 11 ut z. eam ut opv(S). om. ll. H(D) 12 re-
percussu aquae Rdv. -ssaque a. -ssa/// F¹. -ssa qua E¹. -ssa
aqua F²E²opz 14 etiam om. FR¹a 15 ideo et R²va. S(J).
ideo autem z | adspici E²ed²pv. adsumi (abs-F²z)r | qui F¹Rae
16 a se a 17 ex sole pva. S(J) 18 auersa FdEaB(D).
adu- R(?) Brot. -sae p 20 qui admini F¹a. quia in eorū F²
numquam F¹dRE¹ay. nonnu- F²E²pv | maculoso Eap. -lo F¹R¹.
-losa F²R²dv. -la y 21 cernantur F²R²E²pyva. B | ultra
om. p. an e terra? 22 iusta dE²yv. iuxta F¹RE¹eap. lucis
F²f | ui om. a. uim R²E¹e

rem in tota contemplatione naturae maxime miram et ostento similem, magnitudinum umbraeque indices exsistere. (7) quippe manifestum est solem interventu lunae occultari 47 lunamque terrae obiectu ac vices reddi, eosdem solis radios luna interposito suo auferente terrae terraque lunae. hac subeunte repentinas obduci tenebras rursumque illius umbra sidus hebetari. neque aliud esse noctem quam terrae umbram, figuram autem umbrae similem metae ac turbini inverso, quando mucrone tantum ingruat neque 10 lunae excedat altitudinem, quoniam nullum aliud sidus eodem modo obscuretur et talis figura semper mucrone deliciat. spatio quidem consumi umbras indicio sunt 48 volucrum praealti volatus. ergo confinium illis est aëris terminus initiumque aetheris. supra lunam pura omnia ac 15 diurnae lucis plena. a nobis autem per noctem cernuntur sidera, ut reliqua lumina e tenebris, et propter has causas nocturno tempore deficit luna. statim autem atque menstrui non sunt utrique defectus propter obliquitatem signiferi lunaeque multivagos, ut dictum est, flexus, non semper in 43 scrupulis partium congruente siderum motu. 20

11. (8) Haec ratio mortales animos subducit in 49 caelum ac velut inde contemplantibus trium maximarum rerum naturae partium magnitudinem detegit. non posset quippe totus sol adimi terris intercedente luna, si terra 25 maior esset quam luna. tertia ex utroque vastitas

§ 47: (3—8) Beda tp. r. 27. (n. r. 22). — § 48—50: Beda tp. r. 27. — § 48: Beda n. r. 25. — § 49: Beda n. r. 22.

2 magnitudinem **F¹R¹Ea**. (**R²** *perit marg. absciso*). eorum magnitudinum *opva.S* 5 terrae terraque **R²d^v**. terraeque **F¹R¹E**. -re quē a. -raque **F²Top**. -rasque **y** 6 hac uero *opz va.G* | an obduci terrae (*vel illi*)? | rursusque **p**. -sus **T** 9 torbini **F¹**. orbi **F²f** 10 lunae *om. FfRE¹apz* | altitudinem **f** (**F²** *add. lune*) *Sabell.* latit- *rv* 11 in mucrone **F²R²**. -nem *zva.S* 12 eodem (*pro quidem*) **F²f** 15 diurnae *oD*. -na et **y**. diurnae *ll.v* 16 e **E²oC**. et *rv*. in **dTz** 17 statim **E¹a**. -tuti **F²dE²p** | menstrui non *v*. non me- **F¹REap**. me- **F²d** 20 scrupulis **R¹pva.S** 24 si — 25 luna *om. F¹R¹E¹a* 25 tertia *ll.v(H)*. certior *B cum Beda* | utraque *va.H*

solis aperietur, ut non sit necesse amplitudinem eius oculo-
 50 rum argumentis atque coniectura animi scrutari: inmensum
 esse, quia arborum in limitibus porrectarum in quotlibet
 passuum milia umbras paribus iaciat intervallis, tamquam
 toto spatio medius, et quia per aequinoctium omnibus in 5
 meridiana plaga habitantibus simul fiat a vertice, item
 quia circa solstitialem circulum habitantium meridie ad
 septentrionem umbrae cadant, ortu vero ad occasum, quae
 fieri nullo modo possent, nisi multo quam terra maior
 esset, nec non quod montem Idam exorians latitudine 10
 exsuperet, dextra laevaue large amplectens, praesertim
 tanto discretus intervallo.

51 Defectus lunae magnitudinem eius haut dubia ratione
 declarat, sicut terrae parvitatem ipse deficiens. namque
 cum sint tres umbrarum figurae constetque, si par lumini 15
 sit materia quae iaciat, umbram columnae effigie iaci nec
 habere finem, si vero maior materia quam lumen, turbinis
 recti, ut sit imum eius angustissimum et simili modo
 infinita longitudo, si minor materia quam lux, metae
 existere effigiem in cacuminis finem desinentem talemque 20
 52 cerni umbram deficiente luna: palam fit, ut nulla amplius
 relinquatur dubitatio, superari magnitudinem terrae. id
 quidem et tacitis naturae ipsius indiciis: cur enim partitis

§ 50: (10. 11) cfr. Diodor. XVII 7, 5—7. (Mela I 94. Sol. 11, 6.)

1 solis d¹yr(D). solis oculorum argumentis r(J) | aperietur
 (sc. § 51) REpJ. -iretur da. -itur Foyv(D) | non sit ut RS. an
 non ut sit? cfr. VII 1 2 aut (pro atque) y | immensam Eaop
 3 qui FRdy. que a | quodlibet F¹R¹aC. quol- R²y. quael- p
 4 milia, R. -arum d. -arium F¹a 7 circa R²d²E²pyv.
 citra z. om.r 10 nec non z. nec ll.H. et v(D) 14 ipse
 Fd²RaB. -sa Epzr. om.d¹ 16 quae R²E²dpyv. om.r | iaciat
 J. iacetat dE¹yr. -tatu a. -ta, F¹. -tā F². -tans f. -tet R¹p.
 faciat R² | iacere y 20 fine pyva.G 21 fit Fa. est y
 ut nulla Eapv. haut (aut F¹R) ulla FRd²Ty. nulla d¹
 22 relinquatur Eapv. -uetur d. -uitur FRy | solem superare
 yD | magnitudinem terrae dTyS. -ne terrae FRa. -ne terram
 E(?)pv | hic (pro id) Eaz. hec R¹. /// F¹ 23 ipsius naturae
 indiciis pva.J. nat- ind- ips- R

vicibus anni brumalis abscedit aut noctium opacitate terras reficit? exusturus haut dubie, et sic quoque exurens quadam in parte. tanta magnitudo est.

12. (9) Et rationem quidem defectus utriusque 53
 5 primus Romani generis in vulgum extulit Sulpicius Gallus, qui consul cum M. Marcello fuit, sed tum tribunus militum, sollicitudine exercitu liberato pridie quam Perses rex superatus a Paulo est in concionem ab imperatore productus ad praedicendam eclipsim, mox et composito
 10 volumine. apud Graecos autem investigavit primus omnium Thales Milesius Olympiadis XLVIII anno quarto praedicto solis defectu, qui Alyatte rege factus est urbis conditae anno CLXX. post eos utriusque sideris cursum in sexcentos annos praececinit Hipparchus, menses gentium diesque et
 15 horas ac situs locorum et visus populorum complexus, aevo teste haut alio modo quam consiliorum naturae particeps. viri ingentes supraque mortalia, tantorum numinum 54
 lege deprehensa et misera hominum mente iam soluta, in defectibus scelera aut mortem aliquam siderum pavente
 20 — quo in metu fuisse Stesichori et Pindari vatam sublimia ora palam est deliquio solis — aut in luna veneficia arguente mortalitate et ob id crepitu dissono auxiliante

§ 53: cfr. Liv. XLIV 37, 5. Val. Max. VIII 11, 1. Quintil. I 10, 47. Lyd. ost. 9 p. 30^b. — (10) Herodot. I 74. Lyd. ost. 9 p. 30^{ab}. — Ptolem. geogr. I 4. Lyd. ost. 7 p. 24^c. — § 54: (20) Plut. de fac. in orbe lunae p. 931^c. Pind. fragm. 74 (Bergk²). — (144, 1) Plut. Nic. 23. Quintil. I 10, 48.

2 *dist. J* 5 uulguſ opyzva. S. sed cfr. VIII 43. XXXV 84
 6 tum Ev. cum r 7 perses (pre- a¹) FRa²dpv(S). perſeus
 E(?)a³ad marg. G(D) 13 CLXX F²ayv(Brot.). CLXXX F¹fz.
 CXX r. CLX H | cursum om. FRd¹a 14 praececinit F²R²p D.
 praec///nit R¹. -cinit r. -cinuit v 15 uisus F². uicos d²E²p
 va. H 17 mortalia ll. Brot. -lium naturam v(S) 18 iam
 soluta ego. inso- FR¹a. abso- rv. labe sol- D 19 defectibus
 stellarum R²va. H. -bus siderum D | aut dv. ut r | siderum
 del. D 20 metu F²R²dv. mente pz. -nse r 21 aut F²z.
 at (ad F¹R e corr.) r Brot. et pv | luna/ F. -nae az. an recte?
 22 id om. FR¹a

— quo pavore ignarus causae Nicias Atheniensium imperator veritus classem portu educere opes eorum adflixit —: macte ingenio este, caeli interpretes rerumque naturae
 55 capaces, argumenti repertoires, quo deos hominesque vicistis! quis enim haec cernens et statos siderum (quoniam ita 5 appellare placuit) labores non suae necessitati mortales genitos ignoscat?

Nunc confessa de iisdem breviter atque capitulatim attingam ratione admodum necessariis locis strictimque reddita, nam neque instituti operis talis argumentatio est 10 neque omnium rerum afferri posse causas minus mirum est quam constare in aliquis.

56 **13.** (10) Defectus CCXXIII mensibus redire in suos orbis certum est, solis defectus non nisi novissima primave fieri luna, quod vocant coitum, lunae autem non nisi 15 plena, semperque citra quam proxime fuerint; omnibus autem annis fieri utriusque sideris defectus statis diebus horisque sub terra nec tamen, cum superne fiant, ubique cerni, aliquando propter nubila, saepius globo terrae
 57 obstante convexitatibus mundi. intra ducentos annos 20 Hipparchi sagacitate compertum est et lunae defectum aliquando quinto mense a priore fieri, solis vero septimo, eundem bis in XXX diebus super terras occultari, sed ab aliis hoc cerni, quaeque sunt in hoc miraculo maxime mira, cum conveniat umbra terrae lunam hebetari, nunc 25 ab occasus parte hoc ei accidere, nunc ab exortus, quam ratione, cum solis exortu umbra illa hebetatrix sub terra

§ 55: (6) Verg. Aen. I 742. — § 56. 57: Beda tp. r. 27. n. r. 22 — § 57: (145, 4) Lydus ost. 9 p. 30^b.

2 parte (-tē E¹a) seducere F¹R¹E¹a 3 macte Fd¹R¹az.
 -ti r. cfr. Fels p. 76 | naturae om. FR¹a 5 et om. FE¹a | status
 F²Rap 8 Nonne Fa. N¹ R¹ 13 CCXIII F²R¹a. CC.XCIII
 F¹. CCXXII va. H. (CCXXV MCap. VIII 868) 14 defec-
 tum d(Beda)va. S 16 fuerit d op(Beda)va. S 17 statis F¹d¹v.
 -tutis r Beda 18 fiant superne op va. H | fiunt y H Brot.
 19 nebula y. -lam i Beda 22 quoto F¹R¹E¹a 23 super
 Epy Beda. supra rv 26 et quam va. S

esse debeat, semel iam acciderit ut in occasu luna deficeret utroque super terram conspicuo sidere. nam ut XV diebus utrumque sidus quaereretur, et nostro aevo accidit imperatoribus Vespasianis patre III. filio consulibus.

5 14. (11) Lunam semper aversis a sole cornibus, si 58
crescat, ortus spectare, si minuatur, occasus, haut dubium
est; lucere dodrantes semuncias horarum ab secunda
adicientem usque ad plenum orbem detrahentemque in
deminutionem; intra XIII autem partes solis semper occultam
10 esse. quo argumento amplior errantium stellarum quam
lunae magnitudo colligitur, quando illae et a septenis
interdum partibus emergant. sed altitudo cogit minores
videri, sicut adfixas caelo solis fulgor interdum non cerni,
cum aequae ac noctu luceant idque manifestum fiat defectu
15 solis et praealtis puteis.

15 15. (12) Errantium autem tres, quas supra solem 59
diximus sitas, occultantur meantes cum eo, exoriuntur vero ³²
matutino discedentes partibus numquam amplius undenis. ^{sqq.}
postea radorum eius contactu reguntur et in triquetrum
20 a partibus CXX stationes matutinas faciunt, quae et primae
vocantur, mox in adverso a partibus CLXXX exortus
vespertinos, iterumque in CXX ab alio latere appropin-
quantes stationes vespertinas, quas et secundas vocant,
donec assecutus in partibus duodenis occultet illas, qui

§ 58: (11) Beda n. r. 13 extr. — § 59: (17. 18) Beda n. r. 13. — MCap. VIII 886. 887. — cfr. Vit. IX 4, 6. 12.

2 terras F^2T | in XV $Fa.d.$ XII $va.H$ 4 IV H cum *Petavio*.
ac $Ea.$ & p | filio $EapD.$ -io II FR^1 . -io iterum dR^2v | eos (*pro*
cos.) F eius Eap 7 semiuncias py | ad $a.$ a py 9 di-
minutionem $Rapyva.S$ 11 a *om.* FR^1Eapz 13 fulgor
 RfH (*sc. cogit.*) -ore $rv(J)$ 14 aequae $ll.H(J)$. -que die pv .
-que diu $C(S)$ | nocte p 18 discedentes F^2zv . -dente sole m .
-dunt R^3 . descendentes d^2p . -te $R^1d^1E^2a$. -te a R^2 . discente F^1 .
descente E^1 19 contractu $pva.C$ | teguntur $pva.H$. regre-
diuntur $Dcoll.$ § 61. 69 *sqq.* et *Vitr.* 21 aduerso $pmv(S)$. auerso
 $ll.Brot.$ 22 appropinquantes pH . -te $ll.v$ 23 et errore *om.*
 HSJ 24 post assecutus (*sc. contactus radorum solis*) *inse-*
runt sol mD , radius *MCap.*

- 60 vespertini occasus appellantur. Martis stella, ut propior,
etiam ex quadrato sentit radios, a XC partibus, unde et
nomen accepit motus primus et secundus nonagenarius
dictus ab utroque exortu. eadem stationalis senis mensibus
commoratur in signis, alioqui bimenstris, cum ceterae 5
61 utraque statione quaternos menses non impleant. inferiores
autem duae occultantur in coitu vespertino simili modo,
relictæque a sole totidem in partibus faciunt exortus
matutinos, ad quos longissimis distantiae suae metis solem
insequuntur adeptæque occasu matutino conduntur ac 10
praetereunt. mox eodem intervallo vespere exoriuntur
38 usque ad quos diximus terminos. ab his retrogradiuntur
ad solem et occasu vespertino delitescunt. Veneris stella
et stationes duas, matutinam vespertinamque, ab utroque
exortu facit a longissimis distantiae suae finibus, Mercurii 15
stationum breviora momento quam ut deprehendi possint.
62 (13) Haec est luminum occultationumque ratio, per-
plexior motu multisque involuta miraculis, siquidem mag-
nitudines suas et colores mutant, et eadem ad septentrionem
accedunt abeuntque ad austrum terrisque propiores aut 20
caelo repente cernuntur. in quibus aliter multa quam
priors tradituri fatemur ea quoque illorum esse muneris
qui primi vias quaerendi demonstraverint, modo ne quis
63 desperet saecula proficere semper. pluribus de causis
haec omnia accidunt: prima circulorum, quos Graeci ἀψι- 25
δῶς in stellis vocant; etenim Graecis utendum erit voca-
bulis. sunt autem hi sui cuique earum alique quam mundo,

§ 60: (2) MCap. VIII 884. — § 63. 64: Beda n. r. 14.

2 a del.F² | XC mB. LXXX ll.v 3 is motus d(?)va.S
5 cū moratur F. moratur m | cum dpv. et cum ll 7 si-
miliū modo F¹Ea 8 relictæque a dTfzS. -tae quae a ll.
-toque v 9 ad quos ll.S. atque F²f. -ue a v 16 stationū Fa.
-nē RdT. -nes E(?)pv 17 hominum Fa | perplexiori p. -ore
zva.H 18 moti R¹. -tus F²Ea. -tis F¹ 19 mutant F¹R
eadem Ff | septem triones FdT 23 quaerendi vias pva.S(J) |
demonstrauerunt apva.H 25 hapsidas Fdm (fere semper)

quoniam terra a verticibus duobus, quos appellaverunt polos, centrum caeli nec non et signiferi est oblique inter eos siti. omnia autem haec constant ratione circini semper indubitata. ergo ab alio cuique centro apsides suae exsur-
 5 gunt ideoque diversos habent orbes motusque dissimiles, quoniam interiores apsidas necesse est breviores esse.
 16. igitur a terrae centro apsides altissimae sunt Saturno 64 in scorpione, Iovi in virgine, Marti in leone, soli in geminis, Veneri in sagittario, Mercurio in capricorno, *lunae*
 10 *in tauro*. mediis omnium partibus, et e contrario ad terrae centrum humillimae atque proximae. sic fit ut tardius moveri videantur, cum altissimo ambitu feruntur, non quia adcelerent tardentve naturales motus, qui certi ac singuli sunt illis, sed quia deductas ab summa apside
 15 lineas coartari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios, idemque motus alias maior, alias minor centri propinquitate sentitur. altera sublimitatum causa, quoniam 65 a suo centro apsidas altissimas habent in aliis signis, Saturnus in librae parte vicesima, Iuppiter cancri quinta
 20 decima, Mars capricorni XXVIII, sol arietis XVIII, Venus piscium XXVII, Mercurius virginis XV, luna tauri III. tertia altitudinum ratio caeli mensura, non circuli, intellegitur, subire eas aut descendere per profundum aëris oculis aestimantibus.

§ 64: cfr. MCap. VIII 886. 885. 884. — § 65: cfr. Firmic. Matern. math. II 3, 6.

1 a om. FaT. inter m | uertices duos m 2 nec non et dT (Beda) S. non et FR¹D. // & E¹. nā et a. non est R². & E²epm. est nec non B. est non v | est R²F²S. et r. del. v oblique Rv. -ui r 3 omnia — 4 indubitata *uncis inclusit D*
 7 centro om. R¹. contra F¹a 9 lunae in tauro D² ex Beda; cfr. r. 21. om. ll. v 12 moveri ll. v. -eri et minores mD | feruntur ll. v. -tur cum uero terrae appropinquauerint maiores esse et celerius ferri mD. sed cfr. Welzhofer Beda p. 32. 33 15 coartalia R¹E¹a | ad centrum F² in ras. dR²E²mv(J). decretum r. om. pS 17 sublimitatum Eapva. S 20 XVIII FfH cum B (D²). XXVIII rv(S) 21 XXVII He Firmico. XVII RdS. XVI rv 21 III He Firmico. III ll. v(S)

- 66 Huic conexa latitudinum signiferi obliquitatisque causa
 31 est. per hunc stellae quas diximus feruntur, nec aliud
 8q. habitat in terris quam quod illi subiacet, reliqua a
 polis squalent. Veneris tantum stella excedit eum binis
 partibus, quae causa intellegitur efficere ut quaedam ani- 5
 malia et in desertis mundi nascantur. luna quoque per
 totam latitudinem eius vagatur, sed omnino non excedens
 eum. ab his Mercurii stella laxissime, ut tamen e duo-
 denis partibus — tot enim sunt latitudinis — non amplius
 octonas pererret, neque has aequaliter, sed duas in medio 10
 67 eius et supra quattuor, infra duas. sol deinde medio
 fertur inter duas partes flexuoso draconum meatu inae-
 qualis, Martis stella quattuor mediis, Iovis media et super
 eam duabus, Saturni duabus ut sol. haec erit latitudinum
 ratio ad austrum descendentium aut ad aquilonem sube- 15
 untium. hac constare et tertiam illam a terra subeuntium
 in caelum, et pariter scandi eam quoque existimavere
 plerique falso. qui ut coarguantur, aperienda est subtilitas
 immensa et omnes eas complexa causas.
- 68 Convenit stellas in occasu vespertino proximas esse 20
 terrae et altitudine et latitudine, exortusque matutinos in
 initio cuiusque fieri, stationes in mediis latitudinum arti-
 culis, quae vocant ecliptica. perinde confessum est motum
 augeri, quamdiu in vicino sint terrae; cum abscedant in
 altitudinem, minui. quae ratio lunae maxime sublimitatibus 25
 adprobatur. aequae non est dubium in exortibus matutinis
 etiamnum augeri atque a stationibus primis tris superi-

§ 66. 67: (2—14) Beda n. r. 16. — § 68: (23—26) ib. 14.

2 dicimus Fa 6 et om. p. etiam o | mundi partibus o
 8 eam FRTSJ | et (pro ut) F¹R¹ | e FdEv. /// R. ē ap
 9 latitudinis pmC. -nes ll. -ne d 10 sqq. rectius distri-
 butiva numeralia ponenda | in D²ex Beda. om. ll. v 13 medias
 Eapva. J | media mJ. -iam ll. v 14 duabus R²mD. duas rv |
 duas Eava. H | ut sol del. voluit Kūlb 16 haec Fa 18 falso
 ut qui arguantur F¹R¹ 21 et latitudine om. F¹R¹E¹a | in-
 imico F¹a. -cas F² 25 latitudinē F¹R¹E¹a

ores deminuere se usque ad stationes secundas. quae 69
 cum ita sint, manifestum erit ab exortu matutino latitu-
 dines scandi, quoniam in eo primum habitu incipiat parcius
 adici motus, in stationibus vero primis et altitudinem
 5 subiri, quoniam tum primum incipiant detrahi numeri
 stellaeque retroire. cuius rei ratio privatim reddenda
 est. percussae in qua diximus parte et triangulo solis
 radio inhibentur rectum agere cursum et ignea vi levantur
 in sublime. hoc non protinus intellegi potest visu nostro, 70
 10 ideoque existimantur stare, unde et nomen accepit statio.
 progreditur deinde eiusdem radii violentia et retroire cogit
 vapore percussas. multo id magis in vespertino earum
 exortu, toto sole adverso cum in summas apsidas expel-
 luntur minimaeque cernuntur, quoniam altissime absunt,
 15 et minimo feruntur motu, tanto minore, cum hoc in altissimis
 apsidum evenit signis. ab exortu vespertino latitudo 71
 descenditur parcius iam se minuente motu, non tamen
 ante stationes secundas augente, cum et altitudo descen-
 ditur, superveniente ab alio latere radio eademque vi rur-
 20 sus ad terras deprimente, qua sustulerat in caelum e
 priore triquetra. tantum interest, subeant radii an super-
 veniant, multoque eadem magis in vespertino occasu ac-
 cidunt. haec est superiorum stellarum ratio; difficilior reli-
 quarum et a nullo ante nos reddita.

25 17. (14) Primum igitur dicatur, cur Veneris stella 72

§ 72 init.: cfr. MCap. VIII 882. (880.) 881. Cic. nat. deor. II 53.

1 deminuere se ego. -ere **R²S.** dim- **rJ.** -nui **p^v(D)**
 2 sint *om.* **F¹R¹a¹** 3 abitu *G. om.* **a** | incipiatur **R².** -piant **F²d**
va.S 4 altitudine **p^{va}.H** 5 subiri *D.* -re **ll.v** | incipiant
dR²v(S). -piat **rH** | numeri **FdRv(S).** -ris **afz.** -rus **E^(?)pH**
 12 uapore percussas **dTmD.** -por repercussas **F²R³v(S).**
 -ssa **p.** -ssus **EaHack.** 13 auerso **F²fR¹EaH** 14 mini-
 maeque **mJ.** -meque (-quae **FR**) **rv** 15 minore **mB.** -res
ll.v(J) | eum **F¹a** 19 solis radio **m.** *cfr. v. 7. 8* 20 qua **mD.**
 que **F²v.** *om. r* | sustulerat **mD.** -erit **ll.v** | e priore *om.* **F¹R¹.**
 re **a.** /// **E¹** 25 cur **FfTE²H.** cum **r.** cum sint **zv** | ueneris
F²in ras. fdTR²E²pH. uniuersae **r.** diuersae **v** | stellae **E¹a.**
 stellae cur ueneris stella **(z)va.H**

- numquam longius XLVI partibus, Mercurii XX ab sole
 abscedant, saepe citra eas ad solem reciprocent. conversas
 habent utraeque apsidas ut infra solem sitae, tantumque
 circulis earum subter est quantum superne praedictarum,
 et ideo non possunt abesse amplius, quoniam curvatura 5
 apsidum ibi non habet longitudinem maiorem. ergo utrique
 simili ratione modum statuunt apsidum suarum margines,
 ac spatia longitudinis latitudinum evagatione pensant. at
 73 enim cur non semper ad quadraginta sex et ad partes
 viginti perveniunt? immo vero, sed ratio canonicos fallit. 10
 namque apparet apsidas quoque earum moveri, quod
 numquam transeant solem. itaque cum in partem ipsam
 eius incidere margines alterutro latere, tum et stellae
 ad longissima sua intervalla pervenire intelleguntur. cum
 citra fuere margines, totidem partibus et ipsae ocus redire 15
 coguntur, cum sit illa semper utrique extremitas summa.
- 74 Hinc et ratio motuum conversa intellegitur. superi-
 ores enim celerrime feruntur in occasu vespertino, hae
 tardissime; illae a terra altissime absunt, cum tardissime
 moventur, hae, cum ocissime, quia, sicut in illis propin- 20
 quitas centri adcelerat, ita in his extremitas circuli. illae
 ab exortu matutino minuere celeritatem incipiunt, hae
 vero augere; illae retro cursum agunt a statione matutina
 usque ad vespertinam, Veneris a vespertina usque ad
 75 matutinam. incipit autem ab exortu matutino latitudinem 25
 scandere, altitudinem vero ac solem insequi a statione

1 XXXVI FfRa² in ras. | XX ll.v(S). XXIII C cum anon.
 ap.B(D) coll.§39.73 | a dpva.S 2 ab Fa | reciproce sic F².
 -cae sint z. -cae sint. sic f. -cent. sic SJ 4 circulus Ea
 subter (z?) C cum anon. ap. B. sub terra ll.v(H). de dictione cfr.
 XXXVI 94. 104. XI 133. XII 22. II 212. 214 6 utrimque R².
 -raeque pva.H 7 admodum FRapfzva.C 10 uiginti Fd
 Eapzv(J). -ti tres R(?) C(D). cfr.§72 init.39 | canonicas F. -ca
 E²pva.S 12 nonnumquam D 15 dist.D 16 coguntur
 (-unt R¹) ll.(P)D. creduntur v 23 a (ad F) statione matu-
 tina Fdav. ad -onem -nam r 26 et altitudinem uero FRa.
 subire add.voluit U(ann.Heidelb.1867 p.213). uespertino autem
 descendere incipit. In occasu uero m | ad F¹Ra | stationem
 matutinam Ra

matutina, ocissima in occasu matutino et altissima, degredi
autem latitudine motumque minuere ab exortu vespertino,
retro quidem ire simulque altitudine degredi ab statione
vespertina, Mercurii rursus stella utroque modo scandere
5 ab exortu matutino, degredi vero latitudine a vespertino,
consecutoque sole ad quindecim partium intervallum
consistit quadriduo prope immobilis. mox ab altitudine 76
descendit retroque graditur ab occasu vespertino usque
ad exortum matutinum, tantumque haec et luna totidem
10 diebus, quot subiere, descendunt. Veneris quindecies pluri-
bus subit, rursus Saturni et Iovis duplicato degrediuntur,
Martis etiam quadruplicato. tanta est naturae varietas, sed
ratio evidens. nam quae in vaporem solis nituntur, etiam
descendunt aegre.

15 (15) Multa promi amplius circa haec possunt secreta 77
naturae legesque, quibus ipsa serviat, exempli gratia in
Martis sidere, cuius est maxime inobservabilis cursus,
numquam id stationem facere Iovis sidere triquetro, raro
admodum LX partibus discreto, qui numerus sexangulas
20 mundi efficit formas, nec exortus nisi in duobus signis
tantum, cancri et leonis, simul edere, Mercurii vero sidus
exortus vespertinos in piscibus raros facere, creberrimos
in virgine, in libra matutinos, item matutinos in aquario,
rarissimos in leone, retrogradum in tauro et geminis non
25 fieri, in cancro vero non citra vicesimam quintam partem,
lunam bis coitum cum sole in nullo alio signo facere 78
quam geminis, non coire aliquando in sagittario tantum,
novissimam vero primamque eadem die vel nocte nullo

§ 78: (152, 2—6) Beda n. r. 13.

1 hoc casu **R** 2 matutino (*pro* uespertino) **d¹va.H**
3 ab **R.S.** a **F²p.v.** ad **r** | stationem uespertinam **Ead** 4 rursu
R²ecorr.S | stellam **R²** 5 uero *om.* **Ep** 6 intervallo **F¹Ra**
10 quindecies (-cim *G*) et **F²R²p.va.H** 11 digrediuntur
apva.H 21 edere (aed- **F**) *ll.v.* faciunt **m.** *an* facere?
22 in (*del.* **F²**) exortus **FR¹Ea.** -tu **R²** 22 celeberrimos **F¹R¹**
E¹a 23 in libra *om.* **FRd¹E¹a** | matutinos (*post* item) *om.*
FRE¹ap 24 et in geminis **dTS**

alio in signo quam ariete conspici — id quoque paucis mortalium contigit, et inde fama cernendi Lynceo —, non comparere in caelo Saturni sidus et Martis, cum plurimum, diebus CLXX, Iovis XXXVI aut, cum minimum, denis detractis diebus, Veneris LXVIII aut, cum minimum, LII, 5 Mercuri XIII aut, cum plurimum, XVII.

- 79 18. (16) Colores ratio altitudinum temperat, siquidem earum similitudinem trahunt, in quarum aëra venere subeundo, tinguitque adpropinquantes utralibet alieni meatus circulus, frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ven- 10 tosus in horrorem, sol atque commissurae apsidum extremaeque orbitae atram in obscuritatem. suus quidem cuique color est: Saturno candidus, Iovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vesperi refulgens, Mercurio radians, lunae blandus, soli, cum oritur, ardens, postea 15 radians, his causis conexo visu et earum quae caelo continentur. namque modo multitudo conferta inest circa dimidios orbes lunae, placida nocte leniter inlustrante eas, 80 modo raritas, ut fugisse miremur, plenilunio abscondente 36 aut cum solis suprave dictarum radii visus praestrinxere 20 nostros. et ipsa autem luna ingruentium solis radiorum haut dubie differentias sentit, hebetante cetero inflexos mundi convexitate eos praeterquam ubi recti angulorum competant ictus. itaque in quadrato solis dividua est, in

§ 79: (7—12) Beda n. r. 15^b. — (12—15) ib. 15^a.

2 contigit **F²E(?)dT^v(D)**. -ingit *rDal. om.p* 5 diebus
mpF³v. cfr. Beda. -bus omnia *ll. D | LXIII R¹. LXXVIII m*
 6 XIII **E^dp^v. XII FRam. cfr. Beda | XVII REapmv(D)**. XVIII
F^dT(Beda)H 8 eorum *p |* quarum **F²in ras. R^dv.** quaedam
Ea. que iam *p* 9 tinguitque **FS.** -gitque *dv.* linquitque *a.*
 -iturque *p.* liquitque **RE** | alieni circuli meatus, circulus *Beda*
 11 hororem **F¹.** hono- **R¹a.** an liuorem? 14 candens
R²p^v. gaud- *r* 15. 16 postea (post *D*) radians *opd³v.* -tea
 diens **F¹.** -tea dies *r* 20 pstrinxere *CFWMüller p. 16.* pstr-
ll. v 22 dubia **Eapz.** -iae **F¹** | differentias **FR²dv.** -tia es *a.*
 -tia *r.* -tiam *m. cfr. Rück 1 p. 77 |* sentitur *z |* ceteros **FdT^p.** -ra
ra. H | inflexus **Fp** 24 competunt **E(?)pva. S |** dimidia est *p.*
 -dia nitet *m*

triquetro seminani ambitur orbe, inpletur autem in ad-
verso, rursusque minuens easdem effigies paribus edit
intervallis, simili ratione qua super solem tria sidera.

19. (17) Sol autem ipse quattuor differentias habet, 81
5 bis aequata nocte diei, vere et autumnno, in centrum incidens
terrae octavis in partibus arietis ac librae, bis permutatis
spatiis, in auctum diei bruma, octava in parte capricorni,
noctis vero solstitio, totidem in partibus cancri. inae-
qualitatis causa obliquitas est signiferi, cum pars aequa
10 mundi super subterque terras omnibus fiat momentis.
sed quae recta in exortu suo consurgunt signa longiore
tractu tenent lucem; quae vero obliqua, ociores transeunt
spatio.

20. (18) Latet plerosque magna caeli adseptione 82
15 conpertum principibus doctrinae viris, superiorum trium
siderum ignes esse qui decidui ad terras fulminum nomen
habeant, sed maxime Iovis medio loco siti, fortassis
quoniam contagium nimii umoris ex superiore circulo at-
que ardoris ex subiecto per hunc modum egerat, ideoque
20 dictum Iovem fulmina iaculari. ergo ut e flagrante ligno
carbo cum crepitu, sic a sidere caelestis ignis exspuitur
praescita secum adferens, ne abdicata quidem sui parte
in divinis cessante operibus. idque maxime turbato fit
aëre, quia collectus umor abundantiam stimulat aut quia
25 turbatur quodam ceu gravidis sideris partu.

21. (19) Intervalla quoque siderum a terra multi 83

§ 81: Beda tp. r. 30. — § 82: (20) cfr. Lyd. ost. 46 (p. 174^d).
— § 83: Beda tp. r. 26. Censorin. d. nat. 13, 3. — Plut. plac.
philos. II 31.

2 an minuens se? 3 supra va. D 5 aequata F^2dR^2v .
aequa r | uere $EapC(D)$. uero F^1R^1 . uerno $F^2R^2dTv(S)$
9 obliquitas est v . -tate Eap . -ta F^1R^1 . -tas rS (signiferi est
Beda) 15 a principibus $F^2R^2(E?)opv$ 17 Iouis ego. is F^1 .
eis R^1E^1a . ex his (iis v) $opydrS$. ex his Iouis $D^2Herm. XXXII$
p. 335 19 motum R^2dTyS | egerant R^2opS . erat F^1
20 fulminare. Ergo o 22 ///dicata F^1 . radi- R^1ad . reddita p
23 idque minimo $R^1E^1a(F^1)$ 25 ceti i. celi E^1a . caeli
 F^1R | graui R . -uis F^1adTp

indagare temptarunt, et solem abesse a luna undeviginti partes quantam lunam ipsam a terra prodiderunt. Pythagoras vero, vir sagacis animi, a terra ad lunam CXXVI stadiorum esse collegit, ad solem ab ea duplum, inde ad duodecim signa triplicatum, in qua sententia et Gallus Sulpicius fuit noster.

84 **22.** (20) Sed Pythagoras interdum et musica ratione appellat tonum quantum absit a terra luna, ab ea ad Mercurium dimidium spatii et ab eo ad Veneris, a quo ad solem sescuplum, a sole ad Martem tonum [id est quantum ad lunam a terra], ab eo ad Iovem dimidium et ab eo ad Saturni, et inde sescuplum ad signiferum; ita septem tonis effici quam διὰ πασῶν ἀρμονίαν vocant, hoc est universitatem concentus; in ea Saturnum Dorio moveri phthongo, Iovem Phrygio et in reliquis similia, iucunda magis quam necessaria subtilitate.

85 **23.** (21) Stadium XXV nostros efficit passus, hoc est pedes DCXXV. Posidonius non minus XL stadiorum a terra altitudinem esse, in quam nubila ac venti nubesque perveniant, inde purum liquidumque et inperturbatae lucis

§ 84: Censorin. d. nat. 13. 3. 4. — § 85 init.: cfr. Censorin. d. nat. 13, 2.

1 temptauerunt do. tent- va.S | duodeviginti coni. H coll. Plut. de plac. phil. 2, 31 2 quantam FR¹J. -tas R²(Beda). -tum opmr v 3 CXXVI R²E(?) dTyfz(Beda) C. CXXV opmr v 4 collegit domy¹(Beda) v(D). -llicit ll.y²ipfz S 6 noster fuit yva.S 7 et FfEamp. ex R(?) dzv 9 eius spatii R²d.S. spatii eius v. spatii hoc est semitonium m | ueneris FfRTz S. -rem Eadp v. -rem tantundem m D. -rem fere tantundem E³C | qua (pro quo sc. sidere) m(partim) va.S(D) 10 sescuplum id est tria semitonia m. sesquiplum FRfz B (item infra) 10. 11 uncas posui coll. Censorino 12 ad om.E¹a. et F¹R | saturnum E²dm va.S(D). add. dimidium R²adE³v. tantundem spatii m | inde R²dmfzE³v. de eo E²e. de r 13 tonos R(?)p va.S | harmonian (arm- R) FR. -iam (arm- am) rv 14 contextus F¹R¹a 15 moueri mercurium d²p va.H | thongo Fd. to- a 17 hoc est pedes (passus Ea) DCXXV del. U13 18 non E(?)op v(D). om.yr S 19 quam aopz D. qua yrv 20 perveniant (-iunt y) ll.yzv(D). proueniunt p. -iant C | lucidumque y

aëra, sed a turbido ad lunam viciens C milia stadiorum, inde ad solem quinquiens miliens, et spatio fieri, ut tam immensa eius magnitudo non exurat terras. plures autem DCCCC in altitudinem nubes subire prodiderunt. incon-
 5 perta haec et inextricabilia, sed prodenda, quia sunt prodita, in quis tamen una ratio geometricae collectionis numquam fallacis possit non repudiari, si cui libeat altius ista persequi, nec ut mensura — id enim velle paene dementis otii est —, sed ut tantum aestimatio coniectanti
 10 constet animo. nam cum CCCLX et fere sex partibus 86 orbis solis ex circuitu eius patere appareat circulum, per quem meat, semperque dimetiens tertiam partem ambitus et tertiae paulo minus septimam colligat, apparet dempta eius dimidia, quoniam terra centralis interveniat, sextam
 15 fere partem huius immensi spatii, quod circa terram circuli solaris animo comprehenditur, inesse altitudinis spatio, lunae vero duodecimam, quoniam tanto brevior quam sol ambitu currit. ita fieri eam in medio solis ac terrae. miror 87
 20 quo procedat improbitas cordis humani parvulo aliquo invitata successu, sicut in supra dictis occasionem impudentiae ratio largitur. ausique divinare solis ad terram spatia eadem ad caelum agunt, quoniam sit medius sol, ut protinus mundi quoque ipsius mensura veniat in digitos. quantas enim dimetiens habeat septimas, tantas habere
 25 circulum duoetvicesimas, tamquam plane a perpendiculo mensura caeli constet. Aegyptia ratio, quam Petosiris 88

1 aera **FfRTa** S. -rem **Ed(?)opv**. -re **y** | centum (*pro* centena) *ll.v* 2 eo (*pro* et) **d(?)pF³ra.S(D)** 3 autem nubes *va.Brot.(S)* 4 DCCC **R²y**. nongentis **opE(?)v**. *add.* mil. **y**. passus **F²R²**. stadiis **E²opva.S** 5 sed **F²inras.ydT.S**. sunt **Ea**. stam **R¹**. sunt tam **op**. sed tam **R²v**. *an* sed iam? | quia **R²Ed.S**. qua **R¹a**. quae **F²inras.y**. quam **opv**. *cfr.* XXX 137. XI 273
 6 in quis *ll.v*. initis **y**. nimis **i**. quamvis (*om.* tamen) **p**
 9 coniectandi **F²G** 10 partibus *om.* **FRd¹T**. *huc* *transpos.*
 patere circulum per quem meat **P**, circulum — meat **D**
 15 quod — 16 spatio *om.* **E¹** 16 spatio **R²E²v**. -tii **r**
 17 quanto **F²** 18 ferri eam **E(?)va.S** | in **p v(D)**. *om.* *ll.S* |
 miror **Eaopz**. mir//// **F¹**. -rū **F²R(?)dv** 23 ad (*pro* in) **R(?)v**
 25 *an a delendum?*

et Nechepsos ostendere, singulas partes in lunari circulo,
 44 ut dictum est, minimo XXXIII stadiis paulo amplius patere
 colligit, in Saturni amplissimo duplum, in solis, quem
 35 medium esse diximus, utriusque mensurae dimidium. quae
 computatio plurimum habet pudoris, quoniam ad Saturni 5
 circulum addito signiferi ipsius intervallo nec numerabilis
 multiplicatio efficitur.

89 24. (22) Restant pauca de mundo. namque et in
 ipso caelo stellae repente nascuntur. plura earum genera.
 25. cometas Graeci vocant, nostri crinitas, horrentes crine 10
 sanguineo et comarum modo in vertice hispidas. iidem
 pogonias quibus inferiore ex parte in speciem barbae
 longae promittitur iuba. acontiae iaculi modo vibrantur,
 ocissimo significatu. haec fuit, de qua quinto consulatu
 suo Titus Imperator Caesar praeclaro carmine per- 15
 scripsit, ad hunc diem novissima visa. easdem breviores
 et in mucronem fastigatas xiphias vocavere, quae sunt
 omnium pallidissimae et quodam gladii nitore ac sine ullis
 radiis, quos et disceus, nomini similis, colore autem electro,
 90 raros e margine emittit. pitheus doliorum cernitur figura, 20
 in concavo fumidae lucis. ceratias cornus speciem habet,

§ 89: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 7 p. 344^a, 23.
 Lyd. ost. 10 p. 26, 2—9. — § 90: Sen. NQ I 14, 1. Lyd. ost. 10
 p. 26, 9—27, 2. epimetr. de cometis ap. Lyd. ost. p. 163 Wachsm.¹.
 Lyd. ost. 10 p. 27, 6—10. — (157, 8—10) Beda n. r. 24.

1 nec ipsos a. Necepsos *va.S* 2 stadiis *Eapv*. -io **F¹R**.
 -ios **F²**. -iorum *d* 6 signiferi circulo ipsius *a* | nec numera-
 bilis (muner- **F**) **FdRav(S)**. nec innum- *p*. innum- **E(?)C**
 11 uertice **Eaopv(D)**. -cem *rS* | iidem **Ev(J)**. hid- *p*. id- *rS*
 12 quibus **F²d¹v(J)**. cuius *rS* 13 promittur *opz*
 14 ocissime **RdTz**. -mē **F**. *dist.va.J. an atrocissimo? cfr. XVIII*
 354 15 carminū **Fa** 16 nouissime **R²d(?)v**. -ssi **E¹**
 17 mucronem *dv*. -ne *r* | fatigatas **F¹R¹Eao** | xiphias **F²E²ov**.
 xithias **R²**. xitias *r* 19 gladiis **R¹a. om. p** | et *om. pva.S* |
 disceus **dTC**. -caeus **F²E²**. diceus *a*. -caeus *r*. chryseus *v* | no-
 mini **R¹E¹a**. *cfr. XXXII 154*. -ne **FdT**. suo nomini (-ne **R²**)
E²R²C. specie no- *D*. auro nomine *v* | similes **R¹a**. -li *dT*
 20 rarus **Fd¹** | e **R²d¹v**. i *o. om. r* | margines **Eaopd²** 21 humi-
 dae *a*. tum- *Gesner e Manilio I 839, sed cfr. Lyd.*

qualis fuit cum Graecia apud Salamina depugnavit. lampad-
 ias ardentes imitatur faces, hippeus equinas iubas,
 celerrimi motus atque in orbem circa se euntes. fit et
 candidus Διὸς cometes, argenteo crine ita refulgens, ut
 5 vix contueri liceat, specieiue humana dei effigiem in se
 ostendens. fiunt et hirci, villorum specie et nube aliqua
 circumdati. semel adhuc iubae effigies mutata in hastam
 est, Olympiade CVIII, urbis anno CCCCVIII. brevissimum
 quo cernerentur spatium VII dierum adnotatum est, lon-
 10 gissimum CLXXX.

(23) Moventur autem aliae errantium modo, aliae 91
 immobiles haerent, omnes ferme sub ipso septentrione
 aliqua eius parte non certa, sed maxime in candida, quae
 lactei circuli nomen accepit. Aristoteles tradit et simul
 15 plures cerni, nemini conpertum alteri, quod equidem sciam,
 ventos autem ab iis graves aestusve significari. fiunt et
 hibernis mensibus et in austrino polo, sed ibi citra ullum
 iubar. diraque conperta Aethiopum et Aegypti populis
 cui nomen aevi eius rex dedit Typhon, ignea specie ac
 20 spirae modo intorta, visu quoque torvo, nec stella verius
 quam quidam igneus nodus. sparguntur aliquando et 92

§ 91: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 35.
 7 p. 345^a, 9. Sen. NQ VII 6, 1. 11, 1. 21, 1. Lyd. ost. 10 p. 28, 7.
 27, 12sq. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 25. Sen. NQ VII 28, 1.
 — 92: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^b, 9sq. Lyd.
 ost. 10 p. 28, 8. — cfr. Cic. nat. deor. II 14. Lucan. I 529. Sen.
 NQ VII 17, 2. 21, 3. Tac. ann. XIV 22. Suet. Claud. 46, Nero 36.
 Lyd. ost. 10 p. 28, 10.

1 salaminā F²fopz | lampad ias F²dG. -pias R² in marg.
 -padas r. -des opv 3 orbē Fdpa³v. -be or | euntis Fao
 va.C(S) 4 dios ego coll. Lydo p. 163. om. ll.v 5 humanae D |
 diei F¹ap. faciei D 6 hirci FfzC. hyrci a. hirti rv(G). οἱ
 λεγόμενοι τράγοι Lydus | iuba (pro nube) pva.H 8 CV R².
 CVIII E(?) He con. | CCCCVIII S cum Cagnatio obs. var. 4, 8.
 CCCXCVIII ll.v 9 octo Beda 10 CLXXX H cum Mureto
 ad Senec. NQ V 21. LXXX ll.v. add. stad. y 11 alii . . alii
 va.S 16 his ll.S | aestusque E(?) opva.S 19 typhon C.
 tipho E. thipon F. -pog R¹. typon R²r. -po ap 20 que (pro
 quoque) dTp

errantibus stellis ceterisque crines. sed cometes numquam in occasura parte caeli est, terrificum magna ex parte sidus atque non leviter pium, ut civili motu Octavio consule iterumque Pompei et Caesaris bello, in nostro vero aevo circa veneficium, quo Claudius Caesar imperium 5 reliquit Domitio Neroni, ac deinde principatu eius adsidium prope ac saevum. referre arbitrantur, in quas partes sese iaculetur aut cuius stellae vires accipiat quasque simili- 93 tudines reddat et quibus in locis emicet: tibiarum specie musicae arti portendere, obscenis autem moribus in verendis 10 partibus signorum, ingeniis et eruditioni, si triquetram figuram quadratamve paribus angulis ad aliquos perennium stellarum situs edat; venena fundere in capite septentrionalis austrinaeve serpentis.

Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo 15 Romae, admodum faustus Divo Augusto iudicatus ab ipso, qui incipiente eo apparuit ludis, quos faciebat Veneri Genetrici non multo post obitum patris Caesaris in collegio 94 ab eo instituto. namque his verbis in gaudium prodit is: Ipsis ludorum meorum diebus sidus cri- 20 nitum per septem dies in regione caeli sub septemtrionibus est conspectum. id oriebatur circa undecimam horam diei clarumque et omnibus e terris conspicuum fuit. eo sidere significari

§ 93: (15) Obseq. 67. — § 94: Suet. Caes. 88. Serv. ad Verg. ecl. 9, 47. cfr. Peter hist. Rom. fragm. p. 253. — (159, 7—9) Sen. NQ VII 19, 2. 22, 1. 23, 3.

3 aequae **F¹RE¹a**. ac *va.S* | leniter **E(?)z** 5 beneficium **F¹Ra¹op** 8 aut — 9 tibiarum *om.E¹* 8 vires **F²R²v**. uirus *r* 9 remicet **F¹**. renitet *a* 11 ingenii **Eapva.B** | eruditioni si **FdB**. -nis *rv* | triquetram **Fdv**. -tramque *r* 13 edat **F¹dR¹D**. (situ) sedeat *a*. edant *rv* 15 urbis **F¹Ra**, templo Caesaris **D²** 16 iudicatus — 18 multo *om.F¹R¹E¹a* 18 multum *o* 19 in gaudium *om.o*. in — prodit is *om.p* | in *U.S*. id **F²v**. *lac. ego indicavi; exciderunt fere uitae suae memoria (vel commentariis)* 20 prodidit **F²v** | is **Ro**. his **Fd**. iis *r(?)v*. *dist.ego* | meorum **Eopv**. eo- *r* 21 caeli quae sub **R²E(?)v** 23 et *om.p*. ex *a*. et ab *o* | e **FfR²H**. *om.rv*

vulgus credidit Caesaris animam inter deorum
 immortalium numina receptam, quo nomine id
 insigne simulacro capitis eius, quod mox in foro
 consecravimus, adiectum est. haec ille in publicum;
 5 interiore gaudio sibi illum natum seque in eo nasci inter-
 pretatus est. et, si verum fatemur, salutare id terris fuit.

Sunt qui et haec sidera perpetua esse credant suoque
 ambitu ire, sed non nisi relictā ab sole cerni; alii vero
 qui nasci umore fortuito et ignea vi ideoque solvi.

26. (24) Idem Hipparchus numquam satis laudatus, 95
 ut quo nemo magis adprobaverit cognationem cum homine 75
 siderum animasque nostras partem esse caeli, novam stellam
 et aliam in aevo suo genitam deprehendit eiusque motu,
 qua fulsit, ad dubitationem est adductus, anne hoc saepius
 15 fieret moverenturque et eae, quas putamus adfixas, ideoque
 ausus rem etiam deo inprobam, adnumerare posteris stellas
 ac sidera ad nomen expungere organis excogitatis, per
 quae singularum loca atque magnitudines signaret, ut
 facile discerni posset ex eo non modo an obirent ac
 20 nascerentur, sed an omnino aliquae transirent moverentur-
 que, item an crescerent minuerenturque, caelo in heredi-
 tate cunctis relicto, si quisquam, qui cretionem eam caperet,
 inventus esset.

(25) Emicant et faces, non nisi cum decidunt visae, 96

§ 96: Lyd. ost. 10 p. 28, 11—16. 29, 1—3. cfr. Sen. NQ
 I 1, 5. 3. — (160, 7—10) Lyd. ost. 10 p. 29, 3—5. Sen. NQ I 1, 5.
 VII 4, 3. 5, 2. I 14, 1. Aristot. meteor. I 5 p. 342^a, 35.

3 insigne R^dv. -ni r 6 si R²E²d G. om. r. ut opzv |
 fateamur opzva. G 7 credunt y | suo quoque o 8 ad y.
 a opiva. H 9 fortuito R^d. -tu oyr | ignea ui F²R^dv. -ne ///
 F¹E. -ne aopz 13 uel aliam F². del. Dut dittogr. | uisque R¹.
 hu- R²S | motū FEa 14 qua die F²R²E²v | est Rpv. om. r
 15 heę R². hae p. e F¹a. om. R¹ | ideo a. idemque va. S
 17 ad (ac F) sidera ac ll | normam expangere va. H
 19 ac del. F². om. R(?) pva. D 20 nascerentur FG. -rque
 R²ecorr. v(S). om. p | aliqua E(?) pva. S | mouerenturque R²ecorr. S.
 -rue rv. -erent p 21 item — minuerenturque om. FR¹E¹ap |
 hereditatem Tp 22 rationem d²inras. pva. H 24 et non
 FEao. an set non?

qualis Germanico Caesare gladiatorum spectaculum edente praeter ora populi meridiano transcucurrit. duo genera earum. lampadas vocant plane faces, alterum bolidas, quale Mutinensibus malis visum est. distant quod faces vestigia longa faciunt priore ardente parte, bolis vero perpetua ardens longiorem trahit limitem.

(26) Emicant et trabes simili modo, quas δοκοὺς vocant, qualis cum Lacedaemonii classe victi imperium Graeciae amisere. fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant
97 chasma, 27. (27) fit et sanguinea species et, quo nihil 10
terribilius mortalium timori est, incendium ad terras cadens inde, sicut Olympiadis CVII anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. atque ego haec statis temporibus naturae vi, ut cetera, arbitror existere, non, ut plerique, variis de causis, quas ingeniorum acumen excogitat, quippe 15
ingentium malorum fuere praenuntia; sed ea accidisse non quia haec facta sunt arbitror, verum haec ideo facta quia incasura erant illa, raritate autem occultam eorum esse rationem ideoque non, sicut exortus supra dictos defectus-
que et multa alia, nosci.

98 28. (28) Cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem ceu spiceae coronae et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante post obitum patris ad nomen ingens 20

§ 97: Lyd. ost. 10 p. 29, 7—9. — (16—18) cfr. Sen. NQ II 32, 2. I 1, 4. — § 98: Lyd. ost. 10 p. 29, 9—14. — Sen. NQ I 2, 1. Vellei. II 59, 6. Suet. Aug. 95. Dio Cass. XLV 17, 5. 4, 4. Obseq. 67. — Aristot. meteor. III 2 p. 371^b, 23. Sen. NQ I 2, 10. — Lyd. ost. 10 p. 29, 14sq. — Plut. Caes. 69. Dio Cass. XLV 17, 5.

1 gladiatorem R¹. -rium p 2 horam FRadT. | transcurrit
aova. H. cfr. § 100. -suerit p 3 eorum op | lampades dpva. S |
planete F² 7 docui R¹. -chus dT. -chos p. decos y. docos
a¹va. H 8 quales aopva. G 9 quem aoyzva. C q///// F¹
10 casma R¹ap. -sina o | species et dyG. -cies F²a³. -ciae
F¹. -cie rv(H). -cie et D | nichil et R 12 cui in mae
(= CVII umae) FR 13 statis G. fatis ll. ratis ozv (cfr. Rück 3
p. 236). tantis p 14 ui ego. om. ll. v. cfr. § 191 init. 20 alia
om. FR¹E¹a | nasci op 22 spice Ra. specie pva. H

capessendum. **29.** existunt eadem coronae circa lunam et circa nobilia astra caeloque inhaerentia. (29) circa solem arcus adparuit L. Opimio Q. Fabio cos., orbis C. Porcio M. Acilio, circulus rubri coloris L. Iulio ⁵ P. Rutilio cos.

30. (30) Fiunt prodigiosi et longiores solis defectus, qualis occiso dictatore Caesare et Antoniano bello totius ⁹⁹ paene anni pallore continuo. **31.** (31) et rursus soles plures simul cernuntur, nec supra ipsum nec infra, sed ¹⁰ ex obliquo, numquam iuxta nec contra terram nec noctu, sed aut oriente aut occidente. semel et meridie conspecti in Bosporo produntur, qui ab matutino tempore duraverunt in occasum. trinos soles et antiqui saepius videre, sicut Sp. Postumio Q. Mucio et Q. Marcio M. Porcio et M. An- ¹⁵ tonio P. Dolabella et M. Lepido L. Planco cos., et nostra aetas vidit Divo Claudio principe, consulatu eius Cornelio Orfito collega. plures quam tres simul visi ad hoc aevi numquam produntur.

32. (32) Lunae quoque trinae, ut Cn. Domitio C. Fan- ²⁰ nio consulibus, apparuere.

33. (33) Quod plerique appellaverunt soles nocturnos, ¹⁰⁰ lumen de caelo noctu visum est C. Caecilio Cn. Papirio consulibus et saepe alias, ut diei species nocte luceret.

§ 99: Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 10. Sen. NQ I 11, 2. Lyd. ost. 4 p. 14^a — Liv. XLI 21, 12. Obseq. 67. 69. 30. — Lyd. ost. 4 p. 14^c. — § 100: Obs. 45. — Lyd. ost. 4 p. 14^c. — Lyd. ost. 6 p. 22^a. — extr.: cfr. Verg. geo. I 365.

2 caelo quoque **E(?)ova.H** 3 cos. om. **FRaTS** 4 C. *H*
cum *Pigh. ann. 3, 104. cfr. § 147. L. ll.v(D) | M. Rava.H* 9 se
sed **F¹dR¹aova.B** 10 ex om. **F¹Rao** 11 et in meridie
ova.G 12 a *pva.S* | durauerant **FRa** 13 et **FdRaopzS.**
om. **E(?)yv(D)** 14 Q. om. **Ea** | mucio *G.* minucio *Tv.* -utio *ll.*
m. y | Q. om. Ea. quae **F** | Marcio *M. v. mario (-reo F)* martio
FR. marco marcio *r. om. py* 17 quam tres simul *fS.* quam
simul tres **FRaT.** simul quam tres **dE(?)pv** 19 C. Fannio *G.*
gai filio annio (-ni a. om. p) ll. C. F. L. Annio v 20. 21 *dist. J.*
21 quos *pva.S* | appellauere op 22 nocte **a** 23 noctu
R(?)pva.S

34. (34) Clipeus ardens ab occasu ad ortum scintillans transcurrit solis occasu L. Valerio C. Mario consulibus.

35. (35) Scintillam visam e stella cadere et augeri terrae adpropinquantem ac, postquam lunae magnitudine 5 facta sit, inluxisse ceu nubilo die, dein, cum in caelum se reciperet, lampadem factam semel umquam proditur Cn. Octavio C. Scribonio consulibus. vidit id Silanus proconsul cum comitatu suo.

36. (36) Fieri videntur et discursus stellarum num- 10 quam temere, ut non ex ea parte truces venti cooriantur.

101 37. (37) Existunt stellae et in mari terrisque. vidi nocturnis militum vigiliis inhaerere pilis pro vallo fulgorem effigie ea; et antennis navigantium aliisque navium partibus 15 ceu vocali quodam sono insistent, ut volucres sedem ex sede mutantes, graves, cum solitariae venere, mergentesque navigia et, si in carinae ima deciderint, exurentes, geminae autem salutare et prosperi cursus nuntiae, quarum adventu fugari diram illam ac minacem appellatamque Helenam 20 ferunt et ob id Polluci ac Castori id numen adsignant eosque in mari invocant. hominum quoque capita vespertinis magno praesagio circumfulgent. omnia incerta ratione et in naturae maiestate abdita.

§ 101: Lyd. ost. 5 p. 18^{a-c}. cfr. Sen. NQ I 14. 13. (Lucian. navig. 9).

2 transeurrit aopyva. Brot. cfr. § 96 4 uisam ego. om. ll. v. δόξας Lydus | e// F². et RaT 5 at (lac. ante indicata) D | in lunae opzva. G | magnitudinem F¹Raopva. G 6 inluxisset FR¹a | caelo (om. in) o 7 recipere F¹R¹ 8 hoc d(?) va. S | lianus Ea. //, anus F¹. lucinius p. Licinius Syllanus va. H 13 ex his (iis v) tunc F¹Eaopzva. G | procellae opva. G 14 fulgorem FRdG. -gurum Eapzv(D) 15 effigie eas D. -gies. eae va. G. -gies z 16 ceu ll. v. an cū? 19 prospere a | cuius F¹R¹a | praenuntiae R(?) va. J(D). cfr. XVIII 357 21 accusatori F¹Ea. et castori R²ecorr. pva. D | id numen F²dv(J). id nomen rS. is nomina coni. D²Herm. XXXII p. 336 22 in mari deos R²E²v. deos in mari d | vespertinis horis E²d²vaS(D). 23 haec sunt (om. i) omnia et alia y 24 natura y

38. (38) Hactenus de mundo ipso sideribusque: 102
 nunc reliqua caeli memorabilia. namque et hoc caelum
 appellavere maiores quod alio nomine aëra, omne quod
 inani simile vitalem hunc spiritum fundit. infra lunam
 5 haec sedes multoque inferior, ut animadverto propemodum
 constare, infinitum ex superiore natura aëris, infinitum
 terreni halitus miscens utraque sorte confunditur. hinc
 nubila, tonitrua et alia fulmina, hinc grandines, pruinae,
 imbres, procellae, turbines, hinc plurima mortalium mala
 10 et rerum naturae pugna secum. terrena in caelum ten- 103
 dentia deprimit siderum vis eademque quae sponte non
 subeant ad se trahit. decidunt imbres, nebulae subeunt,
 siccantur amnes, ruunt grandines. torrent radii et terram
 in medium undique inpellunt, iidem infracti resiliunt et
 15 quae potuere auferunt secum. vapor ex alto cadit rursus-
 que in altum redit. venti ingruunt inanes iidemque cum
 rapina remeant. tot animalium haustus spiritum e sublimi
 trahit, at ille contra nititur, tellusque ut inani caelo
 spiritum fundit. sic ultro citro commeante natura ut 104
 20 tormento aliquo mundi celeritate discordia accenditur.
 nec stare pugnae licet, sed adsidue rapta convolvitur et
 circa terram inmenso rerum causas globo ostendit, subinde
 per nubes caelum aliud obtexens. ventorum hoc regnum.
 itaque praecipua eorum natura ibi et ferme reliquas com-
 25 plexa eas causas, quoniam tonitruum et fulminum iactus

§ 102: (3. 4) Beda n. r. 25. — cfr. Aristot. de mundo II p. 392^b, 5.

3 aere **F**¹. -rē **F**². aethera p 5 hec (ec in ras.) a.o. hoc p.
 huic **D**². animo aduerto **F** 6 infinitum uidetur **F**² | aetheris
D². cfr. §48 | infinitum et **R**²d **G**. om.p. et v 6 terrenis alitus
F**E**a p 8 et tonitrua **R**²**S** 12 subeunt **E**(?)**G** | trahunt
 pva.**H** 14 medium **E**p.v. -i v **F**² in ras. -io m **R**a. -io d **T**.
 -io mundi **D** 15 rursusque **F**d a.o. -sumque **r**v 16 in inane
D² 19 infundit opva.**S** | ultra citra op. -tro citroque **H**
 20 accendatur **E**a opva.**C** 22 causas **U**.v(**H**). quasi **B** | glo-
 bostendit **F****R**a. -bo tendit **B** 23 aliud **R**²d v. -um r. om.p.
 an atrum? 24. 25 complexa eas ego. cfr. §67 extr. -xa a se
 d²oz **S**. -xas a se **E**a p. -xa se **F****R**¹. -xasse **R**². -xa d¹v. -xa aeris **D**
 25 et tonitruum **E**²v | ictus o

horum violentiae plerique adsignant, quin et ideo lapidibus pluere interim, quia vento sint rapti, et multa similiter. quam ob rem simul plura dicenda sunt.

105 39. (39) Tempestatum imbriumque quasdam statas esse causas, quasdam vero fortuitas aut adhuc rationis 5 inconpertae, manifestum est. quis enim aestates et hiemes quaeque in temporibus annua vice intelleguntur siderum motu fieri dubitet? ergo ut solis natura temperando intellegitur anno, sic reliquorum quoque siderum propria est cuiusque vis et ad suam cuique naturam fertilis. 10 alia sunt in liquorem soluti umoris fecunda, alia concreti in pruinas aut coacti in nives aut glaciati in grandines, alia flatus, teporis alia aut vaporis, alia roris, alia rigoris. nec vero haec tanta debent existimari, quanta cernuntur, cum esse eorum nullum minus luna tam immensae alti- 15 tudinis ratio declaret. igitur in suo quaeque motu naturam suam exercent, quod manifestum Saturni maxime transitus imbris faciunt. nec meantium modo siderum haec vis est, sed multorum etiam adhaerentium caelo, quotiens errantium accessu impulsa aut coniectu radiorum existi- 20 mulata sunt, qualiter in suculis sentimus accidere, quas Graeci ob id pluvio nomine appellant. quin et sua sponte quaedam statisque temporibus, ut haedorum exortus.

§ 105: (11—13) Beda n. r. 11. — § 106: Beda n. r. 11. — (21—24) Lyd. ost. 7 p. 26^a. cfr. Plin. XVIII 247. Tiro ap. Gell. XIII 9, 4. Cic. nat. deor. II 111. schol. Germ. p. 75, 7 sqq. Serv. geo. I 138. Aen. I 744 (Isid. or. III 70, 12). Ov. fast. V 166. Ampel. 3, 2.

3 plura simul **Eava.S** 4 imbriumque ego. cfr. § 108 init. 111 init. rerumque ll.v. siderumque **CFWMüller p. 16** | statutas **F²aopyz** (item infra v. 23) 8 ergo ut solis **Eaopv.** ut (et ut **R**) solis (-lus **R**¹) ergo **FfRdH** 10 cuiusque ego. quibusque ll.v. de mendo cfr. p. 156, 12 11 concreta **F¹R¹ad** 13 flatu d**T** | teporis **F²Ra** (Beda) v. temp- **F¹dTpy.** alia tep- **E(?)C** | aut ego (et dist.). ut **FE¹a.** autem **F³.** om. vv | frigoris **y** (Beda). om. p 20 coniecta i. collecta a. contactu **D²** 22 numus (pro nomine) **y.** add. hyadas Beda **E³va.S(D).** ὕαδας **F³** in marg. de suppresso nomine cfr. § 8. III 151. VI 187. Müller de stilo p. 90

arcturi vero sidus non ferme sine procellosa grandine emergit.

40. (40) Nam caniculae exortu accendi solis vapores 107
quis ignorat? cuius sideris effectus amplissimi in terra
5 sentiuntur: fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis
vina, moventur stagna. orygem appellat Aegyptus feram,
quam in exortu eius contra stare et contueri tradit ac
velut adorare, cum sternuerit. canes quidem toto eo
spatio maxime in rabiem agi non est dubium.
41. (41) Quin partibus quoque signorum quorundam 108
sua vis inest, ut autumnali aequinoctio brumaeque, cum
tempestatibus confici sidus intellegimus, nec imbribus
tantum tempestatibusque, sed multis et corporum et ruris
experimentis. adflantur alii sidere, alii commoventur statis
15 temporibus alvo, nervis, capite, mente. olea et populus
alba et salices solstitio folia circumagunt. floret ipso
brumali die suspensi in tectis arentis herba pulei. rum- 109
puntur intentae spiritu membranae. miretur hoc qui non
observet cotidiano experimento, herbam unam, quae vocatur
20 heliotropium, abeuntem solem intueri semper omnibusque

§ 107: Lyd. ost. 7 p. 26^a. — Aelian. nat. anim. VII 8 init. —
Plin. VIII 152. — § 108: cfr. Plin. XVIII 266. 267. 227. Varro
r. r. I 46. Cic. de div. II 33. Aristot. probl. 20, 21. Lyd. ost. 7
p. 26^b. — § 109: Lyd. ost. 7 p. 26^b^c. — Cic. de div. II 33.
Augustin. civ. dei V 6. — Plin. XVIII 252. — Lucil. ap. Gell.
XX 8, 4. Hor. sat. IV 30. Plin. II 221. XXXII 59. IX 18. 96.
XXIX 59. — Aelian. nat. an. II 56. Antig. hist. mir. 124 (136).
— Plin. XI 109.

1 non sine ferme FRa. cum Beda 2 mergit FRa. surgit
Beda 4 ignoret o 6 origem F²Rava.C. -ien F¹. -igam y |
terram F¹R¹E¹a 7 ortu y 8 adorari R¹. orare y
9 agit FRd. mittit y | nulli dubium est opz 10 quin F²in
ras.dG(D). qui in RE. quin in aov(S). cum in p 11 autum-
nali dpv. -lis r | brumaeque E³va.D 13 ruris F²in ras.E²v.
ruscis RE¹a 14 estatis dT. aest-R. statutis aop 15 uer-
nis R 16 floret E(?)v. -res r | ipsorum alii die (dies F¹R)
F¹Ra 17 suspensa E(?)va.S(J) | herbe Taop pulegiapva.S |
rumpuntur — membranae del.vult D² 18 intende vel nitente
d²op. intento d¹T 19 observat Eaop

horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante. iam quidem lunari potestate ostrearum conchyliorumque et concharum omnium corpora augeri ac rursus minui, quin et soricum fibras respondere numero lunae exquisivere diligentiores, minimumque animal, formicam, sentire vires sideris inter-
 110 lunio semper cessantem. quo turpior homini inscitia est fatenti praecipue iumentorum quorundam in oculis morbos cum luna increscere ac minui. patrocinator vastitas rei, immensa discreta altitudine in duo atque septuaginta signa, hoc est rerum aut animantium effigies, in quas digessere caelum periti. in iis quidem MDC adnotavere stellas, in-
 10 signes scilicet effectu visuve, exempli gratia in cauda tauri septem quas appellavere vergilias, in fronte suculas, booten, quae sequitur septem triones.

111 42. (42) Extra has causas non negaverim existere imbres ventosque, quoniam umidam a terra, alias vero propter vaporem fumidam exhalari caliginem certum est nubesque liquore egresso in sublime aut ex aëre coacto in liquorem gigni. densitas earum corpusque haut dubio coniectatur argumento, cum solem obumbrent, perspicuum alias etiam
 20 urinantibus in quamlibet profundam aquarum altitudinem.

112 43. (43) Igitur non eam infitias posse in has et ignes superne stellarum decidere, quales sereno saepe

§ 110: cfr. Plin. XI 149. — § 111: cfr. Sen. NQ II 12, 4. Aristot. meteor. I 9 p. 346^b, 24. 30sq. — (18) Beda n. r. 32. — § 112: cfr. Sen. NQ II 12, 3. 17. 19. 16. Cic. de div. II 44.

1 obumbrantes **F¹y**. -ari op | Iam **F²ydpv**. Nam **r** | quidem **FRyv**. -dam **r** 3 augere **F¹R¹d** | *dist. D* 4 numero **F²E**(?) **yr(J)**. in nu- **rS** | exquisiere **ay** 5 siderum **y** 7 fallenti **F¹R¹Eap** 8 rei **F²dozJ²** (*puncto posito*). serei **F¹Rp**. seriei **Eea**. caeli **v** 9 altitudine, discreta **P** | ac **y** 10 hoc **R²E²dyD**. hec op. hae **v. om. rJ²** | est **yD**. sunt **ll.v(J²)** 11 quidem **RpC**. -dam **rv(D)** | **M om. y** 12 uidelicet opva. **S. om. y** 14 quae (sc. stella) **FEdpv(D)**. quae vel quē o. que **RaTy**. qui **C. cfr. Rück 2 p. 301** | secuntur **oD** 16 humida terra **Ry** 17 fumi quandam i. -idam quandam **Rück 2 p. 302** | exalari **FRap**. -re (exha- **v**) **yva.H** 19 dubie (= iae) **F¹ap** | coniectatur **F² in ras. R²v**. -tus **y**. -ectur **R¹d¹**. -ecture **d²Eap** 22 et in has et **F¹REap(o)**

cernimus, quorum ictu concuti aëra verum est, quando
et tela vibrata stridunt, cum vero in nubem perveniunt,
vaporem dissonum gigni, ut candente ferro in aquam
demerso, et fumidum verticem volvi. hinc nasci procellas
5 et, si in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi; si
erumpat ardens, fulmina; si longiore tractu nitatur, fulgetras.
his findi nubem, illis perrumpi, et esse tonitrua inpactorum
ignium plagas, ideoque protinus coruscare igneas nubium
rimas. posse et repulso siderum depressum qui a terra 113
10 meaverit spiritum nube cohibitum tonare, natura strangu-
lante sonitum, dum rixetur, edito fragore, cum erumpat,
ut in membrana spiritu intenta. posse et attritu, dum
praeceps feratur, illum, quisquis est, spiritum accendi.
posse et conflictu nubium elidi, ut duorum lapidum,
15 scintillantibus fulgetris. sed haec omnia esse fortuita.
hinc bruta fulmina et vana, ut quae nullam habeant
rationem naturae. his percuti montes, his maria, omnes-
que alios inritos iactus. illa vero fatidica ex alto statis-
que de causis et ex suis venire sideribus.
20 (44) Simili modo ventos vel potius flatus posse et 114

§ 113: (7. 11) Beda n. r. 28. Sen. NQ II 20, 2. 27. 28. 30. 22.
— Cic. de div. II 44. 45. — § 114: (168, 4) Beda n. r. 26. —
Aristot. meteor. I 13 p. 349^a, 17; de mundo 4 p. 394^b, 7 sqq.
Cic. de div. II 44. Vitruv. I 6, 2. Sen. NQ V 1, 3. 13, 4. — Theo-
phr. de vent. 11. 12 sqq. (Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 15. Theo-
phr. l. l. 23. Sen. dial. III 17, 4. Isid. n. r. 37, 5). — Beda n.
r. 27 extr. Isid. or. XIII 11, 18. Serv. Aen. VII 27. — Theophr.
l. l. 53. 26. Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 14; probl. 26, 5.

1 verū ē (v et ū ē in ras.) F². an certum est? 3 aequa F.
equora a. aqua F³ 4 fumidam ceruicem Eaop 5 edi si
F²dEv. disi F¹a. /|/|/ R¹. dis R². di op 6 rumpat Rop.
aer- F. -pant a | fulgetra F²E(?)ova.S. -ta F¹. -trum p. -gidas a
7 his et (ef a) F¹Ra.S | fundi F¹Rao 9 ad terram dT
10 nube cohibitum om.F¹R¹E¹a | naturae F 11 sonitum
ov. -tu ll | dum erumpat o 12 ut om.F¹R¹E¹a | in om.dT
13 in praeceps R(?)va.D. cfr. § 115 med. 14 conflictū Fd
Ra | et (pro ut) FR¹E¹a 16 bruta multa R²S | nullā habeant
rationē F¹R¹E¹a dT. nulla ueniant ratione oprv. eadem add.
praem. aut dT. cfr. § 116 extr. XVII 236 20 ex (et ex G) F³y va.S

arido siccoque anhelitu terrae gigni non negaverim, posse et aquis aëra exspirantibus, qui neque in nebulam densetur nec crassescat in nubes, posse et solis impulsu agi, quoniam ventus haut aliud intellegatur quam fluctus aëris, pluribusque etiam modis. namque et e fluminibus ac nivibus 5 et e mari videmus, et quidem tranquillo, et alios, quos vocant altanos, e terra consurgere. qui, cum e mari redeunt, tropaei vocantur, si pergunt, apogei.

- 115 44. Montium vero flexus crebrique vertices et con-
flexa cubito aut confracta in umeros iuga, concavi vallium 10
sinus, scindentes inaequalitate ideo resultantem aëra —
quae causa etiam voces multis in locis reciprocas facit
—, sine fine ventos generant. 45. iam quidem et specus,
qualis in Dalmatia ore vasto, praeceps hiatu, in quem
deiecto levi pondere quamvis tranquillo die turbini similis 15
emicat procella; nomen loco est Senta. quin et in Cyrenaica
provincia rupes quaedam austro traditur sacra, quam
profanum sit attrectari hominis manu, confestim austro
volvante harenas. in domibus etiam multis madefacta

§ 115: Theophr. l. l. 26. Sen. NQ V 7, l. 14, l. — (16—19)
Mela I 39.

1 ex F³ 2 aere F²dy. om. F¹ 3 nubibus E² in ras. op |
posse et R²E(?)a³v. -sset r. -sse d²op 4 haud F²Ea³o S. aut r.
om. dT. nihil y. non v | intellegitur y G | flatus opz 5 niuibz
ll. v(J). riui- p. nubi- oy S finibus Constantinus ap. Dal. -nubus
H. cfr. Theophr. de vent. § 11.12 διὰ τὴν τῆς χιόνος τῆς τῆς 6 et
quidem G. aequ- F¹R. equ- r Verc. qu- y. etiam v 7 e F²R²
E(?)opyv(D). et r. et e dTS 8 apogaei Fa. epo- y 9 con-
plexa d. -xu Ty. -xi z 10 subito Faopyzva. B | aut con-
fracta E(?)yv(D). autem fra- a. aut (au F¹) fra- rS. anfractu z |
innumeros R²Ty. -sa z 11 scindentes — ideo om. o | inaequa-
litate dTR²yH. -iter v. aequalitate r. -tem p | in p. inde va. H
13 dist. S 13 quidem pyH. -daem i. -dam ll. v(Brot.)
et ll. H. om. y Dal. etiam ov 14 dalmatia E¹d²y. -tiaE E²a³op
v(D). delmatia F²R¹dTS. -tiaE r | ore — hiatu om. y | ora E²op
va. S(D) | vasto F²E²dTv. uosto R². uisto r. iusto op | in prae-
ceps R(?)E²va. S | hyatus a 16 senita y. secuta i. Senia con-
Be III 140 18 adtrectare R³. contrectari a 19 rapinas E² |
et p | multis dR²E(?)pv(D). -to F¹R¹a. -ta F²fS | madefacta
FR¹a S. manu facta rv(J)

inclusa opacitate conceptacula auras suas habent. adeo causa non deest.

(45) Sed plurimum interest, flatus sit an ventus. 116
illos statos atque perspirantes, quos non tractus aliquis,
5 verum terrae sentiunt, qui non aura, non procella, sed,
mares appellatione quoque ipsa, venti sunt, sive adsiduo
mundi motu et contrario siderum occurso nascuntur, sive
hic est ille generabilis rerum naturae spiritus huc illuc
tamquam in utero aliquo vagus, sive disparili errantium
10 siderum ictu radiorumque multiformi iactu flagellatus
aër, sive a suis sideribus exeunt his propioribus sive ab
illis caelo adfixis cadunt, palam est illos quoque legem
habere naturae non ignotam, etiamsi nondum percognitam.
46. viginti amplius auctores Graeci veteres prodidere de his 117
15 observationes. quo magis miror orbe discordi et in regna,
hoc est in membra, diviso tot viris curae fuisse tam ardua
inventu, inter bella praesertim et infida hospitia, piratis
etiam, omnium mortalium hostibus, transituros fama
terrentibus, ut hodie quaedam in suo quisque tractu ex
20 eorum commentariis, qui numquam eo accessere, verius
noscat quam indigenarum scientia, nunc vero pace tam
festa, tam gaudente proventu rerum artiumque principe,
omnino nihil addisci nova inquisitione, immo ne veterum
quidem inventa perdisci. non erant maiora praemia, in 118
25 multos dispersa fortunae magnitudine, et ista plures sine

1 incluso **F¹a** | receptacula **R²** | auras **F²R²pv.** -res *r*
4 status *ava.B* 5. 6 sed maris **d²R²a.** maris sed *pva.H*
6 qui siue *yva.H.* q̄ siue *d.* quae siue *op* 7 non di **F¹.**
non (et non *a*) de **R¹a** | motu *ego.* incitu **FRE²opv(S).** -to **E¹a.**
-tatu **dTH.** -tato *y* | et *e y.* ex *p* 8 generalis **RTpy** | illuc-
que **Faopva.G** 9 disp... (*reliquis abscisis*) **R².** -perili **F¹.**
-persus *p.* sperili **E¹a.** -le **R¹** 12 cadant **FREp.om.a**
13 habere naturae **FdRav(S).** nat- hab- **E(?)pG(J)** 15 ue
(*pro orbe*) **F¹Ra** 16 diuisa **F¹ap.** -sae **R¹d²inras.** | uires **F¹Ra**
18 hospitibus **F¹RE¹a** | transituros *ego.* transitus *ll.v. de*
dictione cfr. VIII 3. XI 103. XXXVI 4 | fama *ego.* -mae *p.* -me
ll.v. ferme C cum Sabellico 19 terrentibus *p.* tene- *ll.v. cfr.*
XXV 57 21 agnoscat *a.* noscant *Scum vet. Dal.* 22 rerum
ll.v. an litterarum?

praemio alio quam posteros iuvandi eruerunt. namque mores hominum senuere, non fructus, et immensa multitudo aperto, quodcumque est, mari hospitalique litorum omnium adpulsu navigat, sed lucri, non scientiae, gratia. nec reputat caeca mens et tantum avaritiae intenta id ipsum scientia posse tutius fieri. quapropter scrupulosius, quam instituto fortassis conveniat operi, tractabo ventos, tot milia navigantium cernens.

- 119 47. (46) Veteres quattuor omnino servavere per totidem mundi partes — ideo nec Homerus plures nominat 10 — hebeti, ut mox iudicatum est, ratione; secuta aetas octo addidit nimis subtili atque concisa. proximis inter utramque media placuit, ad brevem ex numerosa additis quattuor. sunt ergo bini in quattuor caeli partibus, ab oriente aequinoctiali subsolanus, ab oriente brumali vul- 15 turnus. illum apelioten, hunc Graeci eurum appellant. a meridie auster et ab occasu brumali Africus; notum et Liba nominant. ab occasu aequinoctiali favonius, ab occasu solstitiali corus; zephyrum et argesten vocant. a septentrionibus septentrio, interque eum et exortum 20 120 solstialem aquilo, aparetias et boreas dicti. numerosior

§ 119: Homer. ε 295. — § 119. 120: Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 19sq.; meteor. II 6 p. 363^b, 11sq. Agathem. 2 (GGm II p. 472). Varro ap. Sen. NQ V 16, 3—6. Vitr. I 6, 4. 10. Gell. II 22, 16. Veget. r. mil. IV 38. Ampel. 5. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37; or. XIII 11, 2. 3. — § 120: (171, 9sq.) Sen. NQ V 17, 5. Gell. II 22, 19. Aristot. meteor. II 6 p. 363^b, 24. 25. Theophr. de vent. 62. Strabo I p. 28. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37, 5.

1 erunt **F**¹. erunt **R**¹**E**¹**a**. er.... **R**²*marg. abs.* eruerent p |
namque **E**²**d**²p^v. iamque z. que r. om. **d**¹**H** 2 et d^v. set **R**¹.
sed r^D. 3 quodcumque v. quoc- **F**² in ras. **d****E**²p^z. quec- r
6 quapropter **F**² in ras. d^v. quae- **R**². quae- **R**¹**E**¹**a**. quae
E². quo p 11 hebeti ut **R**²**E**(?) **G**. -tius r^B. -ti v 12 ad
quae **R**¹. et va. **S** | concisa do **B**. consc- **F**¹**R**. -issa r^v
13 utraque **F**² do va. **C** | ex **F**² **d** **G**. ad **R**². in r. om. op^v | nume-
rosam **E**¹. -rum op^v va. **G** 16 apelioten **E** d^v. aphe- p. -then r
17 notum o **D**. -thum **F** d^E. -thus ap. -ton **R**(?) v (*item infra*)
19 corus **E** v. cho- r 21 aparetias v. -rtias d^R². -rteas **R**¹.
-rcias **F**² a. -rceas **E** op

ratio quattuor his interiecerat, thrascian media regione
inter septentrionem et occasum solstitialem, itemque cae-
cian media inter aquilonem et exortum aequinoctialem
ab ortu solstitiali, Phoenica media regione inter ortum
5 brumalem et meridiem, item inter Liba et notum conpo-
situm ex utroque medium inter meridiem et hibernum
occidentem Libonotum. nec finis. alii quippe mesen
nomine etiamnum addidere inter borean et caecian, et
inter eorum notumque euronotum. sunt etiam quidam
10 peculiares quibusque gentibus venti, non ultra certum
procedentes tractum, ut Atheniensibus sciron, paulo ab
argeste deflexus, reliquae Graeciae ignotus. aliubi flatus
idem Olympias vocatur. consuetudo omnibus his nominibus 121
argesten intellegit. caecian aliqui vocant Hellespontian,
15 et eosdem alii aliter. item in Narbonensi provincia cla-
rissimus ventorum est circius nec ullo *omnium* violentia
inferior, Ostiam plerumque secto Ligustico mari perferens.
idem non modo in reliquis partibus caeli ignotus est, sed
ne Viennem quidem eiusdem provinciae urbem attingens:
20 paucis ante milibus iugi modici occursu tantus ille

§ 121: Beda n. r. 27. — cfr. Plin. XVII 21. Gell. II 22, 28.
29. Strabo IV p. 182. — cfr. Theophr. de vent. 8. 61. 5.

1 thrascian *C.* thrac- **F.** tra- **RE.** -iā **a.** trasceam *r*
2 caecian *S.* -iam *B.* caician **R²E².** calc- **Fd.** can- *r.* caetiam *v*
3 inter — 4 media *om. a* 4 phoenica **R²E^r(D).** poen- **FR¹.**
pen- *p.* pēnicam *d.* phoeniciam *Cex Arist.* -cian *G(S).* -cean
Dal. -cem *H* (item *praem. Sex R²*) 7 libonotum **R²D.** -ton
(*P*) *L.* libanotum **R¹.** -ton *v.* -na/// totum *d.* et liba et notum *r*
8 caecian et **Ev.** calcian et **F²R².** *om. r* 9 et nothum
(-ton *v*) *pva. S* 9 etiam *v.* etiam alii *Beda.* enim *ll. D. om. o*
10 *an* quibusdam gentibus? *cfr. § 153 init.* 11 paulo *ll. v(S).*
-lum (*Beda*) *C* 12 reliquae *om. F¹R¹E¹a* | flatus *D. cfr. § 116.*
elatus **d²** (us *in ras.*) **Ea.** del- *p.* elator **F¹R¹.** -tior **F²R²v**
14 intellegit *ego.* -gi et *ll. S.* -git et **a³v** | hellespontian **F²C(S).**
-iam **dTEH.** -ia *r.* -ium *G.* -ion *v* 15 alibi **Eava. S** | idem
SJ errore 16 ulli *va. H* | omnium (oīū) *ego.* in *ll. S. om. E(?)v*
17 secto *ego.* recto *ll. v(J).* -te *C.* -ta *Bas.* | *dist. va. G*
18 est *del. G(S)* 20 milibus **R²S.** -litibus **FR¹a.** limitibus
(**dE?**) **opv** | occursu **Ropzv.** -sus *r* | tantos **Fa**

ventorum coercitus! et austros in Aegyptum penetrare negat Fabianus. quo fit manifesta lex naturae, ventis etiam et tempore et fine dicto.

- 122 (47) Ver ergo aperit navigantibus maria, cuius in principio favonii hibernum molliunt caelum sole aquarii XXV 5 obtinente partem. is dies sextus Februarias ante idus. competit ferme et hoc omnibus, quos deinde ponam, per singulas intercalationes uno die anticipantibus rursusque lustrum sequenti ordinem servantibus. favonium quidam a. d. VIII kalendas Martias chelidonian vocant ab hirundinis 10 visu, nonnulli vero ornithian, uno et LXX die post brumam ab adventu avium flantem per dies VIII. favonio 123 contrarius est quem subsolanum appellavimus. dat aestatem exortus vergiliarum in totidem partibus tauri VI diebus ante Maias idus, quod tempus austrinum est, huic vento 15 septentrione contrario. ardentissimo autem aestatis tempore exoritur caniculae sidus sole primam partem leonis ingrediente, qui dies XV ante Augustas kalendas est. huius exortum diebus VIII ferme aquilones antecedunt, 124 quos prodromos appellant. post biduum autem exortus 20 iidem aquilones constantius perflant diebus XL. quos

§ 122: cfr. Plin. XVIII 337. — (8.9) Colum. XI 2, 21. Plin. XVIII 222. 223. — § 123: Beda tp. r. 35. Colum. XI 2, 39. — Beda n. r. 11 extr. — (20) Theophr. l. l. 11. Colum. l. l. 51. — § 124: cfr. Plin. XVIII 335. Colum. l. l. 56. Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 35 sqq. Apoll. Rhod. II 526. Gell. II 22, 25. 31.

1 ventus *I cum vet. Dal.* | coercitus **E²(z²) G(S).** *praem. est v. circius FRdop. arcus E¹. cyrci' a² (cyrc in ras.). coeretur H cum vet. Dal.(D)* | austro **FRa** | aegypto **FRd** 7 et hoc et (ex a) **Fad** 8 rursusque **R²E²dS**. -sum p. -sumque v. *om. r* 10 VII *v. a. He Colum.* | martias ego. marc. **F.** -tii *rv* 11 orinthian **Ea**. -itiam *pva. B* 12 ab adventu avium *post ornithian transpos. D cum U18* | VIII y. VII i 13 data (-tus zv) est autem (huic add. v) **Eadyzva. S.** est autem p. *an inchoat aestatem?* 14 VII *Beda* 15 magias **E²**. -gi r. Mai **S** 18 dies **F²dpyr.** die **R²**. diu et r | augusti **dyva. G** 21 aquilones **R²v.** -n/// **R¹**. -nem y. -nibus r | perflant **R²d²p v(S).** -nc **R¹**. -ns **F²d¹Ty.** -nos **F¹Ea.** -nt his **zH** | XL d **Tyr.** triginta **R²pS.** *om. r H*

etesias appellant. mollire eos creditur solis vapor geminatus
ardore sideris, nec ulli ventorum magis statim sunt. post
eos rursus austri frequentes usque ad sidus arcturi, quod
exoritur XI diebus ante aequinoctium autumnum. cum hoc
5 corus incipit. corus autumnat; huic est contrarius vul-
turnus. post id aequinoctium diebus fere III et XL 125
vergiliarum occasus hiemem inchoat, quod tempus in III
idus Novembres incidere consuevit; hoc est aquilonis
hiberni multumque aestivo illi dissimilis, cuius ex adverso
10 est Africus. ante brumam autem VII diebus totidemque
post eam sternitur mare alcyonum feturae, unde nomen
ei dies traxere. reliquum tempus hiemat. nec tamen
saevitia tempestatum concludit mare. piratae primum
coegere mortis periculo in mortem ruere et hiberna
15 experiri maria; nunc idem avaritia cogit.

(48) Ventorum frigidissimi sunt quos a septentrione 126
diximus spirare et vicinus eis corus. hi et reliquos 119
conpescunt et nubes abigunt. umidi Africus et praecipue
auster Italiae. narrant et in Ponto caecian in se trahere
20 nubes. sicci corus et vulturnus, praeterquam desinentes.
nivales aquilo et septentrio. grandines septentrio inportat
et corus. aestuosus auster, tepidi vulturnus et favonius.
iidem subsolano sicciores, et in totum omnes a septentrione

§ 125: (7. 8) Beda tp. r. 35. — cfr. Plin. XVIII 231. X 90. —
(12—15) cfr. Sen. NQ V 6, 18. — § 126: (19) Aristot. meteor. II 6
p. 364^b, 13; probl. 26, 1. 29. Theophr. de vent. 37. Gell. II 22, 24.
Apul. de mundo 14.

1 molliri eos (eis C) y Cum Sabellico 5 autumnat R²E²y v.
-ni. At d. -natur p. -ni r 6 ferme y 7 VII Beda 9 illis
R²y 10 est et FRa | africanus Eapv. -cus et FRdy S
11 postea FE dpy va. S. cfr. § 183 extr. | alcyonum y. alchi- p.
alti- FRai. haley- Ed(?) va. S 12 ii v. i Fa. hi E²p G. om.
yr S 13 cludit d¹ TH 15 idem ll. v. (S). -em hoc G(J)
16 ventorum G. -ti etiam FRE¹ap S. -ti o. -torum etiam (et T)
E²d T v(D) 17 et R²E²y G. om. rv | chorus (-ros F¹) FRa²oy
(fere semper) | et om. y 18 auster. affricus o 19 caecian R².
calc- F. cec- R¹a. cerran p. cfr. p. 171, 2 | ense ap 21 gran-
dine F¹R¹a 22 ei (pro et) F¹R. hei a | trepidit a. -dat F¹.
-ped//// R¹ 23 a om. y. & p

- 127 et occidente sicciore quam a meridie et oriente. saluber-
 rimus autem omnium aquilo, noxius auster et magis siccus,
 fortassis quia umidus frigidior est. minus esurire eo
 spirante creduntur animantes. etesiae noctu desinunt fere
 et a tertia diei oriuntur. in Hispania et Asia ab oriente 5
 flatus est eorum, in Ponto ab aquilone, reliquis in parti-
 bus a meridie. spirant autem et a bruma, cum vocantur
 ornithiae, sed leniores et paucis diebus. permutant et
 duo naturam cum situ: auster Africae serenus, aquilo
 128 nubilus. omnes venti vicibus suis spirant, maiore ex 10
 parte autem ut contrarius desinenti incipiat. cum proximi
 cadentibus surgunt, a laevo latere in dextrum ut sol
 ambiunt. de ratione eorum menstrua quarta maxime
 luna decernit. isdem autem ventis in contrarium navi-
 gatur prolatis pedibus, ut noctu plerumque adversa vela 15
 concurrant. austro maiores fluctus eduntur quam aquilone,
 quoniam ille inferus ex imo mari spirat, hic summo.
 129 ideoque post austros noxii praecipue terrae motus. noctu
 auster, interdiu aquilo vehementior, et ab ortu flantes
 diuturniores sunt ab occasu flantibus. septentriones inpari 20
 fere desinunt numero, quae observatio et in aliis multis

§ 127: cfr. Cels. II 1 (p. 28, 12 Dar.). Aristot. probl. 26, 50.
 Theophr. l. l. 57. 58. — (4) Aristot. meteor. II 5 p. 362^a, 1.
 Sen. NQ V 11, 1. — Posid. ap. Strab. III p. 144. Polyb. IV 44, 6.
 V 5, 3. — (9. 10) Aristot. l. l. p. 362^a, 23 et 358^b, 2. Theophr.
 l. l. 4. 7. Sen. NQ V 18, 2. — § 128: Aristot. probl. 26, 31.
 Theophr. l. l. 52sq. — (13) Verg. geo. I 432. — § 129: cfr.
 Theophr. l. l. 5. — (20) Macrob. in som. Scip. I 6, 1. II 2, 17.
 Plin. XXVIII 23. — (175, 2) Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 14
 (8 p. 366^a, 17); probl. 25, 4. Theophr. l. l. 15sq. 18. 31. Sen.
 NQ V 8, 2. 3. — (5) cfr. Aristot. probl. 26, 6. 7.

1 quam a da³yG. quam rv 4 flare d²pz 5 hora
 oriuntur E²pva.S(J). ori- hora d² 9 ut cum R² | situ R(?)v.
 sit r 11 autem ut ego. autem y. aut ut (uter p) ll.v. ita
 ut D | proxime F²pzva.G. -mi/// a. -mis F³. maxime y
 12 surgant a. -gat zC | in dexteram y. om.a 16 austro —
 17 spirat om.F¹ 17 inferus ego. -rius aTfopy -rnus irv.
 cfr. § 138. 139. 189 med. | maris dopva.S

rerum naturae partibus valet; mares itaque existimantur
 inpares numeri. sol et auget et comprimit flatus: auget
 exoriens, occidens, comprimit meridianus aestivis temporibus.
 itaque medio diei aut noctis plerumque sopiuntur, quia
 5 aut nimio frigore aut aestu solvuntur. et imbribus venti
 sopiuntur. expectantur autem maxime unde nubes discussae
 adaperuere caelum. omnium quidem — si libeat observare 130
 minimos ambitus — redire easdem vices quadriennio
 exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum et
 10 reliquarum tempestatum magna ex parte. et est principium
 lustris eius semper intercalario anno caniculæ ortu. de
 generalibus ventis haec.

48. (49) Nunc de repentinis flatibus, qui exhalante 131
 terra, ut dictum est, coorti rursusque deiecti, interim 111
 15 obducta nubium cute, multiformes existunt. vagi quippe
 et ruentes torrentium modo, ut aliquis placere ostendimus, 112
 tonitrua et fulgura edunt. maiore vero inlati pondere
 incursuque, si late siccam rupere nubem, procellam gignunt,
 quae vocatur a Graecis ecnephias; sin vero depresso sinu
 20 artius rotati effregerunt, sine igni, hoc est sine fulmine,
 verticem faciunt, qui typhon vocatur, id est vibratus ecne-

§ 131: (18—21) Aristot. meteor. III 1 p. 370^b, 28. 371^b, 2.
 Sen. NQ V 12. Apul. de mundo 15. Lyd. ost. 44 p. 170^b.

2 impares **F²R²E²dTp**v(S). -ri rG | numeri **Fd¹Tv**(J). -res
R¹. -ris **R²S**. -ro **Ead²pG**. cfr. XXVIII 23 | flatus — 3 comprimit
 om. **F¹** 3 occidensque **E(?)opyva**.S(D) | meridianis **F¹R¹a**p.
 -nis et oz (punctum pos. D) 4 die **F¹Ra** | iam y | in noctis
F¹Eay | quia — 6 sopiuntur om. a | quia aut **F²dv**(D). qui aut
 rDal. quia et o. quia p. de y parum liquet 5 et estu **E¹o**
 5. 6 venti sopiuntur om. opfz 7 adaperuere **E²dopv**.
 -pparere y. aperuere **F²**. appar- r 9 eudoxos d. -xonos F.
 -xius o. -xinus a. -ximus **E¹**. edoxus y. teod- **E²** 11 inter-
 calari d(?)va.S | caniculæ **E(?)opyv**(D). -lare FR. -lari adTS
 14 interim — 15 cuti om. a | interim ll.v(G). iterum p. in
 terram C cum anon. ap.B(D) 15 nubium **R²v**. niui- **E²p**.
 nimi- r | cuti **F¹RE¹(a)**S. ferie p 18 ruperint opva.H. ruin-
 pere nuper e (nuper **F²**. nuber **F¹**) **FRa** 19 si **F²in** ras.
 20 effregerunt **F¹Ea**. effregerint pva.S. effug- o | igne **R²(?)d²opv**

- 132 phias. defert hic secum aliquid abruptum e nube gelida,
convolvens versansque et ruinam suam illo pondere ad-
gravans ac locum ex loco mutans rapida vertigine, prae-
cipua navigantium pestis, non antemnas modo, verum
ipsa navigia contorta frangens, tenui remedio aceti in 5
advenientem effusi, cui frigidissima est natura. idem
inlisu ipso percussus correpta secum in caelum refert
133 sorbetque in excelsum. (50) quod si maiore depressae
nubis eruperit specu, sed minus lato quam procella, nec
sine fragore, turbinem vocant, proxima quaeque prosternentem. 10
idem ardentior accensusque, dum furit, prester vocatur,
amburens contacta pariter et proterens. 49. non fit autem
aquilonius typhon, nec nivalis aut nive iacente ecnephas.
quod si simul rupit nubem exarsitque et ignem habuit,
134 non postea concepit, fulmen est. distat a prestere quo 15
flamma ab igni. hic late funditur flatu, illud conglobatur
impetu. vertex autem remeando distat a turbine et quo
stridor a fragore, procella latitudine ab utroque, disiecta
nube verius quam rupta. fit et caligo beluae similis in
nube, dira navigantibus. vocatur et columna, cum spissatus 20

§ 133: Lucret. VI 300sq. Sen. NQ V 13, 3. Aristot. meteor. III 1 p. 371^b, 4. (Apul. de mundo 15). Lyd. ost. 44 p. 170^b. —
§ 134: cfr. Plut. plac. phil. III 3 p. 893^f. — Cic. de div. II 49. —
Lucret. VI 426sq. Olympiod. ad Aristot. meteor. III p. 86 Idel.

1 abreptum ova. G. arre- p | gelida **Edopa**³v. -di r. calidi **D**
2 que — ponde om. **F¹R¹E¹a** 3 ad **FR¹ao.** et va. **S** | mu-
tat op 5 ante (pro ipsa) **F¹R¹E¹a** 7 ipso **ll.v(S).** -se **R(?)**
L(J) | arrepta op 8 maiores **Ead²p** 9 nubes **F¹Eadp** |
eruperint **Eap** | specus **Rdp.** secus **E¹a** | alto **F¹R¹E¹ava.** G
11 fuerit **FRaf.** add. rubro colore **R³** 12 contracta **FR¹ap**
13 nec niales **FR.** om. **a** | ac (pro aut) **d²op** | niue iacente
(-tem **F**) **FRd¹v.** niuem iaciens **opr** 14 rumpit .. exardescit-
que .. habet op | et ignem (-ne p) **F²R²E²dopv.** euertiginem r
15 aut non **F²R².** ac non fz. aut va. **G** | concepit pz. inc- o,
fulminem (om. est) **F¹a.** -men autem **F²** 16 igne pva. **H**
17 remediando **F¹R¹** | et quo **ll.G(S).** quo **dTv.** quomodo **fH**
19 belluae **R².** nebulae **D** | similis in ego. -lisi **F¹R¹a.** -lis e
R². -lis **F²E²cum ras.** dpr. -li (**U21**) **J** 20 nudire **F¹R¹a.** ///// **E¹** |
cum **R(?)v.** con r

umor rigensque ipse se sustinet, ex eodem genere et aulon,
cum veluti fistula nubes aquam trahit.

50. (51) Hieme et aestate rara fulmina contrariis 135
de causis, quoniam hieme densatus aër nubium crassiore
5 corio spissatur, omnisque terrarum exhalatio rigens ac
gelida quicquid accipit ignei vaporis exstinguit. quae
ratio immunem Scythiam et circa rigentia a fulminum
casu praestat, e diverso nimius ardor Aegyptum, siquidem
calidi siccique halitus terrae raro admodum tenuesque
10 et infirmas densantur in nubes. vere autem et autumnis 136
crebriora fulmina, corruptis in utroque tempore aestatis
hiemisque causis, qua ratione crebra in Italia, quia
mobiliior aer mitiore hieme et aestate nimbosa semper
quodammodo vernat vel autumnat. Italiaeque partibus iis,
15 quae a septentrione descendunt ad teporem, qualis est
urbis et Campaniae tractus, iuxta hieme et aestate fulgurat,
quod non in alio situ.

51. (52) Fulminum ipsorum plura genera traduntur. 137
quae sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant; quae
20 umida, non urunt, sed infuscant. tertium est quod clarum
vocant, mirificae maxime naturae, quo dolia exhauriuntur
intactis operimentis nulloque alio vestigio relicto, aurum

§ 135. 136: Lyd. ost. 43 p. 168^bc. (Arrian. ap. Stob. ecl.
phys. 29 p. 610). Beda n. r. 30. — 137: Sen. NQ II 31, 1. Arrian.
l. l. p. 608. Lyd. ost. 44 p. 170^d. 172^a. — Cic. de div. I 18 (v. 23. 24).
Obseq. 122.

1 se om. **F¹E¹a** | aulon (-one **R²**) cum **R² con**. **S.** aut longum
(-gaum **F**) **FR¹aT**. in longum (**Ed?**) **fpH**. in longam **v** 2 fistu-
lam **RavaH** 4 densitas aeris **y** | grassiore **Fa**. gross- **R¹**
6 accepit **F¹RTVen**. 7 a om. **F²y**. ad **F¹R** 8 e **F²yD**.
et e **opv**. et **r** | diuersa **y**. cfr. Rück 2 p. 304 9 raras **R²vaH(S)**
10 et infirmans **F**. -mis **R¹**. firmas **d²**. om. **d¹THBrot**.
12 crebra sunt **F²f** | in italia fulmina **d²ovaG** 13 mobiliior o.
mollior **py**. prob. Rück 2 p. 304 coll. Lydi εὐκρατος σχεδὸν παρὰ
πᾶν χωρίον. sed cfr. § 189 14 que ego. quoque **ll.v** | iis **d²pv**.
his **r** 15 descendunt **Eaopv(D)**. discend- **F¹R¹**. disced- **rG**.
de mendo cfr. p. 181, 21 16 et om. **opvaG** 17 in om. **F¹RE¹a** |
situ euenit **oz** 19 non om. **y** 20 humide **F²**. um//e **F¹**.
humore **Ba** | urunt **ll.v**. adu- **opy**. prob. Rück 3 p. 237

et aes et argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis ac ne confuso quidem signo cerae. Marcia, . . . princeps Romanorum, icta gravida partu exanimato ipsa citra ullum aliud incommodum vixit. in Catilinianis prodigiis Pompeiano ex municipio M. Herennius decurio 5 sereno die fulmine ictus est.

- 138 52. (53) Tuscorum litterae novem deos emittere fulmina existimant, eaque esse undecim generum; Iovem enim trina iaculari. Romani duo tantum ex iis servavere, diurna attribuentes Iovi, nocturna Summano, rariora sane 10 eadem de causa frigidioris caeli. Etruria erumpere terra quoque arbitratur, quae infera appellat, brumali tempore facta saeva maxime et exsecrabilia, cum sint omnia, quae terrena existimant, non illa generalia nec a sideribus venientia, sed ex proxima atque turbidiore natura. argumen- 15 tum evidens, quod omnia superiora e caelo decidentia obliquos habent ictus, haec autem, quae vocant terrena, 139 rectos. et quae ex propiore materia cadunt, ideo creduntur e terra exire, quoniam ex repulso nulla vestigia edunt, cum sit illa ratio non inferi ictus, sed adversi. a Saturni 20 ea sidere proficisci subtilius ista consecrati putant, sicut

§ 138: Sen. NQ II 41. — Paul. Festi p. 75. Fest. p. 229. Augustin. civ. dei IV 23. — § 139: (179, 1. 2) Tertull. ad nat. I 9. apol. 40. — (2sq.) Sen. NQ II 47. 48, 1.

1 liquat y. cfr. Rück 2 p. 305 | saculis y. saec- F¹. sec- R¹a. (loculis Seneca) 2 sic nocere F¹Ra. sine onere F² 3 lac. ego indicavi; excidit femina: cfr. VIII 119 et XXXVII 44 | romanorum ll. -narum R³p v. matronarum coni. J 4 catilinianis R²v(J). -lianis r. cfr. XXXIII 34. -linanis (P)L. -ariis SD 5 municipis F¹R. -piis Ea p 11 terrae F. e terra z. a (ea a p) terra op va. G 12 appellatur Ed. -antur op z 14 existimantur z 16 omnia e F²Rd D. -ia ae F¹. -nia a va. S. superiora e REa²o S. -ora ae F¹. -ora a¹. -orae F². -ore dv(D). cfr. Rück 3 p. 237 17 vocantur op z va. H. uo (om. cant terrena recto) R 18 rectos et ego. -to sed F¹(R)a. -tos sed rv | quae ego. quia ll. v 19 repulso a. percusso op | edant a v. edunt ll. H 20 inferni R²e corr. va. H | aduersi a R²e corr. G. -si op v. -sa Fd. -so Ea 21 ea FdRG. eo Ea. ea a p v

cremantia a Martis, qualiter cum Volsinii, oppidum Tuscorum opulentissimum, totum concrematum est fulmine. vocant et familiaria in totam vitam fatidica, quae prima fiunt familiam suam cuique indepto. ceterum existimant non
 5 ultra decem annos portendere privata, praeterquam aut primo patrimonio facta aut natali die, publica non ultra tricesimum annum, praeterquam in deductione oppidi.

53. (54) Exstat annalium memoria sacris quibus- 140
 dam et precationibus vel cogi fulmina vel impetrari. vetus
 10 fama Etruriae est, impetratum Volsinios urbem depopulatis agris subeunte monstro, quod vocavere Oltam, evocatum a Porsina suo rege. et ante eum a Numa saepius hoc factitatum in primo annalium suorum tradidit L. Piso, gravis auctor, quod imitatum parum rite Tullum Hostilium
 15 ictum fulmine. lucosque et aras et sacra habemus interque Statores ac Tonantes et Feretrios Elicium quoque accepimus Iovem. varia in hoc vitae sententia et pro 141
 cuiusque animo. imperare naturae sacra audacis est credere, nec minus hebetis beneficiis abrogare vires, quando in
 20 fulgurum quoque interpretatione eo profecit scientia, ut ventura alia finito die praecinatur et an peremptura sint factum aut prius alia facta quae lateant, innumerabilibus

§ 140: (12) cfr. Plin. XXVIII 14. Peter hist. Rom. fragm. p. 79. 80. — Liv. I 10, 6. 12, 6. 31, 8. Varro LL VI 9, 94. — § 141: Sen. NQ II 49, 1. 2. 39, 2.

1 a om. **E**¹a p | uulsinis **F**a d 2 opulentum pz. om. o | ex (pro est) **R**²S 5 aut **E**²G. haec r. haec quae pv 6 matrimonio va. S 10 uulsinius (uol- **F**²) **F**. -sonios **R**¹. -ius **E**a d. (uolsiniis et urbe et agris depopulatis f) 11 oltam ll. v(D). uoltan **T**. -tam G. olcam D It. p. 57 n. 1. cfr. Vulcam XXXV 157

12 a **R**¹**E**a **T**p D. o **F**¹. et a **F**²**R**²v. /// a d¹. fulmen a d² porsina **E**¹a S. -sinna **FR**¹**E**². -sena pv (Brot.). -senna **R**²d **T** Dal. cfr. XXXIV 29. 139. XXXVI 91 (B) 13 tradit va. S (J)

15 luquosque **R**¹. locosque d. lucos p. pro corrupto habet D² 18 impetrare a. -ri p. imperari va. S | natura a | sacris **F**. om. va. S 19 hebetis v. hab- **FR**. habitis r. auitis f | ueneficiis Jcum U23 | abrogari D | uiris **FR**¹a 20 proficit **F**¹d **T****E**a

22 fatum **F**²v | aut apertura **E**³v. (saltem aperiat) | potius va. S | fata **F**²v

in utroque publicis privatisque experimentis. quam ob rem sint ista ut rerum naturae libuit, alias certa alias dubia, aliis probata aliis damnanda: nos de cetero quae sunt in his memorabilia non omittemus.

- 142 54. (55) Fulgetrum prius cerni quam tonitrua audiri, 5
cum simul fiant, certum est, nec mirum, quoniam lux sonitu velocior, ictum autem et sonitum congruere ita modulante natura, sed sonitum profecti esse fulminis, non inlati, etiamnum spiritum ociores fulmine, ideo quati prius omne et adflari quam percuti, nec quemquam tangi 10
qui prior viderit fulmen aut tonitrua audierit. laeva prospera existimantur, quoniam laeva parte mundi ortus est. nec tam adventus spectatur quam reditus, sive ab ictu resilit ignis sive opere confecto aut igne consumpto
143 spiritus remeat. in sedecim partes caelum in eo spectu 15
divisere Tusci. prima est a septemtrionibus ad aequinoctialem exortum, secunda ad meridiem, tertia ad aequinoctialem occasum, quarta obtinet quod est reliquum ab occasu ad septemtriones. has iterum in quaternas divisere partes, ex quibus octo ab exortu sinistras, totidem e contrario 20
appellavere dexteris. ex iis maxime dirae quae septemtriones ab occasu attingunt. itaque plurimum refert unde venerint

§ 142: Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 14 sqq. Lucret. VI 164. Apul. de mundo 15. Isid. n. r. 30, 2; or. XIII 8, 2. Lyd. ost. 21 p. 88^b. — (9) Sen. NQ II 20, 3. Ammian. XVII 10, 2. — (11) Varro ap. Fest. p. 339 M. Cic. de div. II 43. — § 143: (15) Cic. de div. II 42. Lyd. ost. 22 p. 88^c.

2 alias .. alias *U.S.* aliis .. aliis *pv* 3 nos cetera *va.S*
4 omitimus *FR²a.S.* -tti *R¹* 5 fulgetra *R²*. -gora *y*
tonitrua *R²y.S.* -tru *R¹*. -trū *rv(J)*. *cfr. Rück 2 p. 305* 6 fiunt
FdT^y 11 quam prior *R.* quem prior *a.* qui *D* | fulmina *R²*
tonitrua *FdT^Eaopv(S).* -tru *R.G.* -trum (*Dal.*) *J* 12 exortus *y*
13 est *om.FR¹Ea* 15 spectu *Fd¹TRJcum U24.* asp-
Ead²zH. resp- *v(S)* 18 est reliquum *dR²S.* rel- est *F²E(?)*
ov(J). rel- *r* 20 ortu *FRE¹a.S* 21 ex iis *v.* sexies *Ra.*
//// *F¹*. ex his *rC* | dirae *U.(G)S.* -ra *v* | septemtriones *dyD.*
-nem *F¹RE¹a.G.* per septemtrionem (-nes *v*) *F²E²v* 22 occa-
sum (*del. ab*) *va.G* | perplurimum *FREova.H*

fulmina et quo concesserint. optimum est in exortivas
 redire partes. ideo cum a prima caeli parte venerint et 144
 in eandem concesserint, summa felicitas portendetur, quale
 Sullae dictatori ostentum datum accepimus. cetera *ad*
 5 ipsius mundi portionem minus prospera aut dira. quaedam
 fulgura enuntiare non putant fas nec audire, praeterquam
 si hospiti indicentur aut parenti. magna huius observationis
 vanitas tacta Iunonis aede Romae deprehensa est Scauro
 consule, qui mox princeps fuit. noctu magis quam interdum 145
 10 sine tonitribus fulgurat.

Vnum animal, hominem, non semper exstinguit, cetera
 ilico, hunc videlicet natura tribuente honorem, cum tot
 beluae viribus praestent. omnia contrarias incubant partes.
 homo, nisi convertatur in percussas, non respirat. superne
 15 icti considunt. vigilans ictus coniventibus oculis, dormiens
 patentibus reperitur. hominem ita exanimatum cremari
 fas non est, condi terra religio tradidit. nullum animal
 nisi exanimatum fulmine accenditur. vulnera fulminatorum
 frigidiora sunt reliquo corpore. 55. (56) ex iis, quae 146
 20 terra gignuntur, lauri fruticem non icit nec umquam
 quinque altius pedibus descendit in terram. ideo pavidi
 altiores specus tutissimos putant aut tabernacula pellibus

§ 145: (14) Plin. XXVIII 47. (cfr. Sen. NQ II 31, 2). —
 (16) Tertull. apol. 48. — § 146: Plin. XV 134. Geop. VII 11.
 XI 2, 7. Lyd. ost. 45 p. 172^bc. — (22 sqq.) cfr. Suet. Aug. 90.

2 parte caeli ay 3 eam FR¹ | portendetur F²Eop.
 -ntetur F¹R¹. -ntur a. -nditur R²dv. est y 4 ad ego. om. ll. v.
 pro coni. D². cfr. XIII 133. XIV 133. XXIV 46. XXXVI 130
 5 portionē ego. -ne ll. v 6 fulgure (pro -rae) a. -gore F¹R¹.
 fulmina R². om. z | nuntiare F¹R ad Tp 11 hominum F¹R¹a
 12 ilico Rao. ill- rv | huic R²opz | naturę tribuendo F²
 13 contraria// F¹. -ia a | incubans F¹Ra | parte R¹. -te// F¹.
 -tē a. in partes E²C 14 homini si F¹Ra | respirat FdTE¹az
 Salmant. P. exsp- R(?)E²v. cfr. XXVIII 47 15 considunt opz
 va. L | contuentibus F¹R¹Eaop 16 cremari E²p v(D). -are
 FRdTS. -atum (concr- a) E¹a 19 iis v. his ll. D 20 icit
 F²R²v. iacit r 21 descendit FR¹y 22 pellibus ll. v(S).
 pedi- y. e pell- E³C

beluarum, quas vitulos appellant, quoniam hoc solum animal ex marinis non percutiat, sicut nec e volucribus aquilam, quae ob hoc armigera huius teli fingitur. in Italia inter Tarracinam et aedem Feroniae turres belli civilis temporibus desiere fieri, nulla non earum fulmine 5 diruta.

147 56. (57) Praeter haec inferiore caelo relatum in monumenta est lacte et sanguine pluisse M. Acilio C. Porcio cos. et saepe alias, sicut carne P. Volumnio Servio Sulpicio cos., exque ea non perputruisse quod non 10 diripuissent aves, item ferro in Lucanis anno ante quam M. Crassus a Parthis interemptus est omnesque cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. effigies quo pluit ferri spongiarum similis fuit. haruspices praemonuerunt superna volnera. L. autem Paulo C. Mar- 15 cello cos. lana pluit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum T. Annius Milo occisus est. eodem causam dicente lateribus coctis pluisse in acta eius anni relatum est.

148 57. (58) Armorum crepitus et tubae sonitus auditos 20 e caelo Cimbricis bellis accepimus, crebroque et prius et postea. tertio vero consulatu Mari ab Amerinis et Tuder-

§ 147: Lyd. ost. 6 p. 22^{ab}. — cfr. Liv. III 10, 6. Val. Max. I 6, 5. Dion. Hal. X 2. — § 148: Lyd. ost. 6 p. 22^c. Obseq. 41. 43. — (cfr. Verg. geo. I 474). — Plut. Mar. 17 med.

2 nec ex d¹Eva. S(J) 4 in (pro inter) R¹a | tarracinam R²d G(S). terr- (-nem FE¹a) rv(H) | feronia (-ā F. -ae a³) et urbes F¹Ra | belli ciuilis ego. bellicis F²dEpv. -ces r. belli caesariani D 7 in inferiore R²S. om. oz 8 celum lacte oz | pluuisse F¹REova. G(SJ, item infra) | M¹. aH. M. rv | acilio R²v(G). atti- aC. ati- r 9 P. R(?) Heum Pighio. L. rv 10 perputruisse FRafozv. putr- dE(?) L 11 in F²R²E²dopv. a r 12 a R(?)v. in r | partis FR¹. -tes Ea 14 quo ego. que ap. quae U.v | ferri spongiarum ego. spo- ferri (-rro op) U. D. spo- fere v 15 marcello v. -llono d. -llino U 16 carissanum FEv. carisa- R¹ad. caps- R². carifa- o. carupha- p. compsa- Se Vell. II 68, 3. περί Κάψαν Lydus 17 post annum T. om. E¹a. annum T. om. FR¹. post om. o | manlius o | milo om. o 22 ab amerinis B. a mamertinis U.v

tibus spectata arma caelestia ab ortu occasuque inter se concurrentia, pulsus quae ab occasu erant. ipsum ardere caelum minime mirum est et saepius visum maiore igni nubibus correptis.

5 58. (59) Celebrant Graeci Anaxagoran Clazomenium 149
Olympiadis LXXVIII secundo anno praedixisse caelestium
litterarum scientia, quibus diebus saxum casurum esset e
sole, idque factum interdiu in Thraciae parte ad Aegos
flumen, qui lapis etiam nunc ostenditur magnitudine vehis,
10 colore adusto, comete quoque illis noctibus flagrante. quod
si quis praedictum credat, simul fateatur necesse est,
maioris miraculi divinitatem Anaxagorae fuisse solvique
rerum naturae intellectum et confundi omnia, si aut ipse
sol lapis esse aut umquam lapidem in eo fuisse credatur.
15 decidere tamen crebro non erit dubium. in Abydi gymnasio 150
ex ea causa colitur hodieque modicus quidem, sed quem
in media terrarum casurum idem Anaxagoras praedixisse
narretur. colitur et Cassandriae, quae Potidaea *quondam*
vicitata est, ob id deducta. ego ipse vidi in Vocontiorum
20 agro paulo ante delatum.

59. (60) Arcus vocamus extra miraculum frequentes
et extra ostentum. nam ne pluvios quidem aut serenos
dies cum fide portendunt. manifestum est radium solis

§ 149. 150: Lyd. ost. 7 p. 24^{b-d}. — § 149: (Aristot. meteor.
I 7 p. 344^b, 32). — Diog. Lae. II 3, 5. Plut. Lys. 12. Ammian.
XXII 8, 5. 16, 22. — § 150: (22 sqq.) cfr. Sen. NQ I 6, 1. 3, 11.
— (23 sqq.) Beda n. r. 31. Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 33. —
Sen. NQ I 8, 3. 7. 3, 1. Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 26.

3 est om. FRa. an recte? | in maiore R¹a | igni R²S. igne
F²d H(D). -nib; E². ne r. ui o. ui ignis v 7 militiarum F²fa,
-tiae rarum F¹R¹ | ex d. de R¹. a o 9 uehibilis d²o 11 re-
lictum Fa. ///ictum R¹ | credat R²E²dv. -dit r 13 et con-
fundi R²dv. interfu- r 14 esse Ev. esset (et R¹) FRd. fuisset a
16 quem R²E²dv. quia r 17 medio a va. S 18 narretur
R²S. -rratur rv(J). cfr. nov. luc. p. 41 n. 15 | cassandriae FR¹. cas-
sandre a. alexandriae R² in marg. | potid/ae E. -die Fa. post
idaea R² | quondā ego. om. ll. v. cfr. IV 36 19 deductae R²SD
22 nec F² | pluvis R¹. -iis F¹Ea. -iales oz

- inmissum cavae nubi repulsa acie in solem refringi, colorumque varietatem mixtura nubium, ignium, aëris fieri. certe nisi sole adverso non fiunt nec umquam nisi dimidia circuli forma nec noctu, quamvis Aristoteles prodatur aliquando visum, quod tamen fatetur idem non
 151 nisi XXX luna posse fieri. fiunt autem hieme maxime ab aequinoctio autumnali die decrescente. quo rursus crescente ab aequinoctio verno non existunt, nec circa solstitium longissimis diebus, bruma vero [id est brevissimis] frequenter, iidem sublimes humili sole humilesque sublimi, 10 et minores oriente aut occidente, sed in latitudinem dimissi, meridie exiles, verum ambitus maioris. aestate autem per meridiem non cernuntur, post autumnii aequinoctium quacumque hora, nec umquam plures simul quam duo.
 152 (61) Cetera eiusdem naturae non multis dubia esse 15 video: 60. grandinem conglaciato imbri gigni et nivem eodem umore mollius coacto, pruina autem ex rore gelido; per hiemem nives cadere, non grandines, ipsasque grandines interdum saepius quam noctu, et multo celerius resolvi quam nives; nebulas nec aestate nec maximo frigore 20 existere, rores neque gelu neque ardoribus neque ventis nec nisi serena nocte; gelando liquorem minui, resolutaque glacie non eundem inveniri modum; 61. varietates colorum

§ 151: Aristot. l. l. 2 p. 371, 30sq. 5 p. 377^a, 11sq. 4 p. 375^b, 12. Sen. NQ I 8, 6. 3, 11. — § 152: Aristot. de mundo 4 p. 394^a, 32sq.; meteor. I 10. 11. 12. Sen. NQ IV 12. 3, 6. 4, 1. — (18—20) Beda n. r. 34. — (22) cfr. Plin. XXXI 33.

2 aeris igniumque *va.S* 6 XXX *ego. tricesima ll.v(H)D.*
 XIII *C(Brot.)cum Rhodig. ex Aristot.* | posse fieri *ego. fieri posse yD.* posse *ll.v* 9 *uncos posui cum U26* | hoc *pva.S* | brevis-
 mis diebus *E(?)dpva.S* 10 frequenter *F²dEv(J).* -tes *R²T.S.*
om.r | idem *F²R²a.* id est *F¹. om.R¹.* item *y* | humilisque *FRay*
 11 latitudinem *dyv.* altitudine (lati- *E*) *ll* | dimissi *E¹a.*
 -isi *y.* diffusi *F²v.* -so *F³.* demissi *rS* 12 autem *Fd²Ra.S.*
 uero *E²v.* haec *E¹.* *om.d¹y* 15 eius *FR¹E¹az* 16 igne (*pro*
imbre) *FR¹E¹a* 20 nebula *F¹REa¹.* -lā *ova.G* 21 gelu
 neque *om.FR¹E¹a* 22 minui *v.* -uere *ll. om.p. cfr. XXXI33* |
 resolutaque *R²S.* sol- *rv*

figurarumque in nubibus cerni, prout admixtus ignis superet aut vincatur.

62. (62) Praeterea quasdam proprietates quibusdam 153
locis esse, roscidas aestate Africae noctes, in Italia Locris
5 et in lacu Velino nullo non die apparere arcus, Rhodi
et Syracusis numquam tanta nubila obduci, ut non aliqua
hora sol cernatur, qualia aptius suis referentur locis.
haec sint dicta de aëre.

63. (63) Sequitur terra, cui uni rerum naturae 154
10 partium eximia propter merita cognomen indidimus maternae
venerationis. sic hominum illa, ut caelum dei, quae nos
nascentes excipit, natos alit semelque editos et sustinet
semper, novissime complexa gremio iam a reliqua natura
abdicatos, tum maxime ut mater operiens, nullo magis
15 sacra merito quam quo nos quoque sacros facit, etiam
monimenta ac titulos gerens nomenque prorogans nostrum
et memoriam extendens contra brevitatem aevi, cuius
numen ultimum iam nullis precamur irati grave, tamquam
nesciamus hanc esse solam quae numquam irascatur homini.
20 aquae subeunt in imbres, rigescunt in grandines, tumescunt 155
in fluctus, praecipitantur in torrentes, aer densatur nubibus,
furit procellis: at haec benigna, mitis, indulgens ususque
mortalium semper ancilla, quae coacta generat, quae sponte
fundit, quos odores saporisque, quos sucos, quos tactus,
25 quos colores! quam bona fide creditum faenus reddit!

§ 153: (6) Sol. 5, 8. 11, 32. cfr. Cic. Verr. V 26. Sen. cons.
ad Marc. 17, 4. — § 154: (10) cfr. Lucret. II 998. — (14) cfr. Cic.
leg. II 56. 63. — (18) Tertull. test. an. 4. — § 155: (22) cfr. Plin.
XVIII 1. 2. — (186, 2) cfr. Sen. NQ VI 28, 1. — (4) Plin. XXIX 74.

1 admixtus ignis **F²R²v.** -tis signis *r* 3 proprietates
caeli *ova.H* 4 italię **E.** -lie **Ra.** -lia / **F¹** | locris et *v.* ocrisie
F²d. crisie **R.** -siae *r* 5 apperire **F¹.** ape- **R¹E¹a** 7 re-
ferentur **R²v.** feruntur *r* 11 diei **F¹a.** dies **F²o** 12 et
sustinet *ego.* sustinet et *ll.* -net **dyv** 15 sacra (-ro **F¹**) merito
RF¹H cum *Dal.* -ramento *r. om.o* 17 ultra *coni. Haupt.*
18 imprecamur **d²va.G** 21 in nubibus *o* 22 usibusque **R²S**
24 effundit **R²S** | quos iactos **FR¹E¹a** 25 faenus *S.* fe- **a.H.**
foe- *rv. om.oz* | ///ddit **d¹.** dedit al. reddit **d².** dedit **R¹a.** /// **F¹**

quae nostra causa alit! pestifera enim animantia, vitali spiritu habente culpam: illi necesse est semina excipere et genita sustinere; sed in malis generantium noxa est. illa serpentem homine percusso amplius non recipit poenasque etiam inertium nomine exigit. illa medicas fundit herbas 5
 156 et semper homini parturit. quin et venena nostri miseritam instituisse credi potest, ne in taedio vitae fames, mors terrae meritis alienissima, lenta nos consumeret tabe, ne lacerum corpus abrupta dispergerent, ne laquei torqueret poena praepostera incluso spiritu, cui quaereretur exitus, 10
 ne in profundo quaesita morte sepultura pabulo fieret, ne ferri cruciatus scinderet corpus. ita est, miserita genuit id, cuius facillimo haustu inlibato corpore et cum toto sanguine exstingueremur, nullo labore, sitientibus similes, qualiter defunctos non volucres, non ferae attin- 15
 157 gerent terraeque servaretur qui sibi ipsi periisset. verum fateamur: terra nobis malorum remedium genuit, nos illud vitae facimus venenum. non enim et ferro, quo carere non possumus, simili modo utimur? nec tamen quereremur merito, etiamsi maleficii causa tulisset. ad- 20
 versus unam quippe naturae partem ingrati sumus. quas non ad delicias quasque non ad contumelias servit homini? in maria iacitur aut, ut freta admittamus, eroditur. aquis,

§ 157: (17—19) cfr. Plin. XVIII 2. 3. XXXIV 138.

1 nostri *va.S* | *an animantia alit? certe tacite supplendum est* | uitalis spiritus **Fd¹TEa** 2 habent **F²** | culpa **RaT** | seminata *pv* | et *om.* **FdE¹a** 4 amplius non **FRadoS.** non **amp-E(?)G.** (non recipit *amp-v*) 6 nostrae *o* | misertam **F²R(?)G.** -ta *v.* -rię ita *od³* 8 nos **d²E²pv(D).** *om.rS* 9 obrupta **F¹.** abruta **R¹.** obr- **dTa** 15 quo taliter *va.G* | uolucres **dTo.** -ris *rG* | ferę **dEpv(D).** -re **F¹R¹aTo.** -ra **F²R²G** | attingerent **Topv(D).** -ret **FR²a³G.** -re *r* 16 terrae quo *D* | ipsi **E(?)a³oC.** -se *rv* | et ut uerum **F²R²va.H** 17 fateatur **F¹R¹aVen.**

18 facimus **Ffa.** fati- **R¹.** fecimus **R²E(?)ov** | nos enim **F²o** *va.H* 20 malefici **R¹a** 21 quasi **oa³va.H** 22 seruiat *o* *va.H* 23 fr&ia **R** | eroditur *ll.G.* eluitur *oB.* erudi- *v.* erui- *anon.ap.B.* elidi- *C.* effodi- *S(et dist.) cum Ruhnkenio.* al. cōmittit epditur **R²** *ad marg.* | aliquis **F²**

ferro, igni, ligno, lapide. fruge omnibus cruciatur horis
 multoque plus, ut deliciis quam ut alimentis famuletur
 nostris. et tamen quae summa patitur atque extrema 158
 cute tolerabilia videantur: penetramus in viscera, auri
 5 argentique venas et aeris ac plumbi metalla fodientes,
 gemmas etiam et quosdam parvulos quaerimus lapides
 scrobibus in profundum actis. viscera eius extrahimus,
 ut digito gestetur gemma, quo petitur. quot manus
 atteruntur, ut unus niteat articulus! si ulli essent inferi,
 10 iam profecto illos avaritiae atque luxuriae cuniculi refo-
 dissent. et miramur, si eadem ad noxam genuit aliqua!
 ferae enim, credo, custodiunt illam arcentque sacrilegas 159
 manus. non inter serpentes fodimus et venas auri trac-
 tamus cum veneni radicibus? placatiore tamen dea ob
 15 haec, quod omnes hi opulentiae exitus ad scelera caedesque
 et bella tendunt, quodque sanguine nostro rigamus in-
 sepultisque ossibus tegimus, quibus tamen velut exprobrato
 furore tandem ipsa se obducit et scelera quoque mortalium
 occultat.

20 Inter crimina ingrati animi et hoc duxerim quod
 naturam eius ignoramus. 64. (64) est autem figura 160
 prima, de qua consensus iudicat. orbem certe dicimus
 terrae globumque verticibus includi fatemur. neque enim
 absoluti orbis est forma in tanta montium excelsitate,
 25 tanta camporum planitie, sed cuius amplexus, si cuncta

§ 160: (22—188, 2) Beda n. r. 46. (cfr. Sen. NQ IV 11, 3).

1 igni (-ne T) ligno FdTao. ligno igni (-ne v) E(?)v(S).
 ligno RpG 3 nostris (nīs) FRE²G(S). nis E¹a. //nis d. om. o.
 nostris. nisi H. (nīs famul- pv) | et R¹E²d²G(S). etiam R². om.
 Fd¹H. i E¹a. illi op. illa zv. ut J e conī. S | patitur op G. -iatur
 ll. v(H) 4 a cute FRaS uidentur op 7. 8 dist. va. S 8 quo
 d²op Salmant. quam E²v. om. r S. cfr. Rück 3 p. 238 | petimus E(?)z
 va. S 13 nonne a³va. H 14 ea R² | ob hoc Eava. S. add.
 utimur F²G, praem. v 15 que om. FdR¹a. an ac caedes?
 16 quodque (-que a R²) ll. S. quamque C. quaeque v 17 que
 om. E(?)va. S 20 dixerim F²ava. G 24 celsitate y
 25 cuncta (-nta F¹) ll. (Beda) v. capita E³C e conī. coll. Sen. NQ
 IV 11. (iungenda liniarum ambitu)

liniarum comprehendantur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat, id quod ipsa rerum natura cogit, non isdem causis, quas attulimus in caelo. namque in illo cava in se convexitas vergit et cardini suo, hoc est terrae, undique incumbit. haec ut solida ac conferta adsurgit intumescenti 5 similis extraque protenditur. mundus in centrum vergit, at terra exit a centro, immensum eius globum in formam orbis adsidua circa eam mundi volubilitate cogente.

- 161 **65.** (65) Ingens hic pugna litterarum contraque vulgi, circumfundi terrae undique homines conversisque 10 inter se pedibus stare, et cunctis similem esse verticem, simili modo et quacumque parte media calcari, illo quae- rente, cur non decident contra siti, tamquam non ratio praesto sit, ut nos non decidere mirentur illi. intervenit sententia quamvis indocili probabilis turbae, inaequali 15 globo, ut si sit figura pineae nucis, nihilo minus terram 162 undique incoli. sed quid hoc refert, alio miraculo exoriente, pendere ipsam ac non cadere nobiscum, ceu spiritus vis, mundo praesertim inclusi, dubia sit, aut possit cadere, natura repugnante et quo cadat negante. nam sicut ignium 20 sedes non est nisi in ignibus, aquarum nisi in aquis, spiritus nisi in spiritu, sic terrae, arcentibus cunctis, nisi in se locus non est. globum tamen effici mirum est in tanta planitie maris camporumque. cui sententiae adest

§ 161: cfr. Macrobius in som. Scip. II 5, 23 sqq. — (16) Beda tp. r. 34. — § 162: (19—23) Beda n. r. 45. — (189, 1—3. 6) Dicuili 9, 11. — (3. 4) cfr. Sen. NQ IV 11, 2.

1 linearum REaopva.S | ambitus F¹Ra. habitu o 2 id om.y | re rerum Ee. ratio rerum et E³ | natura ll.D. -rae E³v | cogit ratio va.D | isdem ay. hisd- FR. eisd- E(?)opva.S(D) 4. 5 incumbit undique y 5 ad Ra. a// F¹. atque va.D | conferta a 6 portenditur Fd¹R¹Ea 7 a (pro at) FdEa | a (ad F²) centrum F 10 vulgi opinionem ova.G 11 uerticem (sc. terrae) ll. caeli uert- F²R²E²opyv. uert- caeli d² 12 et ego. ex ll.v | media ll. -iā a³v. om.p 17 includi y 18 ipsas Fd¹a. -sos R¹d²va.B 19 dubium sit an F²d²ecorr. va.G 22 nisi sit in spiritu sic R². nisi in a. in F. om R¹E¹ | sic et Beda. ita ova.S | cohaerentibus Beda

Dicaearchus, vir in primis eruditus, regum cura per-
 mensus montes, ex quibus altissimum prodidit Pelium
 MCCL passuum ratione perpendiculari, nullam esse eam
 portionem universae rotunditatis colligens. mihi incerta
 5 haec videtur coniectatio, haud ignaro quosdam Alpium
 vertices longo tractu nec brevior quinquaginta milium
 passuum adsurgere. sed vulgo maxime haec pugna est, 163
 si coactam in verticem aquarum quoque figuram credere
 cogatur. atqui non aliud in rerum natura adspectu
 10 manifestius. namque et dependentes ubique guttae parvis
 globantur orbibus et pulveri inlatae frondiumque lanugini
 inpositae absoluta rotunditate cernuntur, et in poculis
 repletis media maxime tument, quae propter subtilitatem
 umoris mollitiamque in se residentem ratione facilius
 15 quam visu deprehenduntur. idque etiam magis mirum,
 in poculis repletis addito umore minimo circumfluere
 quod supersit, contra evenire ponderibus additis ad vicenos
 saepe denarios, scilicet quia intus recepta liquorem in
 verticem attollant, at cumulo eminenti infusa delabantur.
 20 eadem est causa, propter quam e navibus terra non cer- 164
 natur, e navium malis conspicua, ac procul recedente
 navigio, si quid quod fulgeat religetur in mali cacumine,
 paulatim descendere videatur et postremo occultetur.
 denique oceanus, quem fatemur ultimum, quamvis alia
 25 figura cohaereret atque non decideret nullo ultra margine
 includente? id ipsum ad miraculum redit, quonam modo,
 etiamsi globetur, extremum non decidat mare. contra

2 pelion *va. D* 3 *dist. C* 5 aut **FR.** an p | ignaro *C(D).*
 -ros **R**². -noto **R**¹*S.* -noro *rv* 6 milium **FdR**¹*S.* -lia **R**²*ap.*
 -libus **E**(?)*v(D)* 7 maxime **FR**¹*aozv.* -ma **a**³*rB* 9 nature
FRo 10 nam **FdR**¹**E**¹*a* 14 residente **FRaT** 18 recepta
Fa³*v.* -tu **a.** -tum **d**²*in ras. Ep.* -t **R**¹. -ta saepe **R**² 19 emi-
 nenti **R**²*S.* -te *rv* | dilabantur *va. D* 20 est *om.* **FR**¹*a*
 21 conspitia **F**¹. -iciatur **R**² | recedente *dv.* **prę-** **F.** **proc-** **R**²**Ea.**
protend- **R**¹ 23 descendere **F.** **dist-** **R**¹*a* | conculcetur **a.** **excu-**
FR¹. **exu-** **E** 24 quan **FR**¹. qui in **a** 25 coheret **FR**¹*a*
 intra **FdR**¹**E**¹*a*¹ 26 id ipsum **R**¹*dT.S.* in id ips- **Ffa.** id ips-
 nullum **R**². ips- **E**¹. ips- id **E**²*r*

quod, ut sint plana maria et qua videntur figura, non posse id accidere, magno suo gaudio magnaue gloria
 165 inventores Graeci subtilitate geometrica docent. namque cum e sublimi in inferiora aquae ferantur et sit haec natura earum confessa nec quisquam dubitet in litore 5 ullo accessisse eas quo longissime devexitas passa sit, procul dubio apparere, quo quid humiliter sit, propius a centro esse terrae, omnesque linias, quae emittantur ex eo ad proximas aquas, breviores fieri quam quae ad extremum mare a primis aquis; ergo totas omnique ex 10 parte aquas vergere in centrum ideoque non decidere, quoniam in interiora nitantur.

166 (66) Quod ita formasse artifex natura credi debet, ut, cum terra arida et sicca constare per se ac sine umore non posset, nec rursus stare aqua nisi sustinente 15 terra, mutuo inplexu iungerentur, hac sinus pandente, illa vero permeante totam, intra extra, supra *infra*, venis ut vinculis discurrentibus, atque etiam in summis iugis erumpente, quo spiritu acta et terrae pondere expressa siphonum modo emicat tantumque a periculo decidendi 20 abest, ut in summa quaeque et altissima exsiliat. qua ratione manifestum est, quare tot fluminum cotidiano accessu maria non crescant. 66. est igitur in toto suo globo tellus medio ambitu praecincta circumfluo mari, nec argumentis hoc investigandum, sed iam experimentis 25 cognitum.

167 67. (67) A Gadibus columnisque Herculis Hispaniae et Galliarum circuitu totus hodie navigatur occidens.

§ 165. 166: (10—19) Beda n. r. 44. — § 166: cfr. Sen. NQ III 3. 15, 1. 7, 3 et 4. 4. 5. — (23. 24) cfr. Mela III 44. 45. — § 167: MCap. VI 617—619. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 91. (cfr. Vellei. II 106, 3. Tac. Germ. 34. Plin. VI 58).

1 plena FE¹a 6 / illo d². ultro conⁱ. D² 8 a ll. v(S).
 del. B 13 naturae FfT 15 aque dT. aquis F¹Ra 16 in-
 flexu Ea. compl- dT. ampl- va. G | fungerentur F¹R¹a¹dT
 17 infra Beda. om. ll. v. cfr. Welzhofer p. 39 18 an ut cuniculis?
 25 uestigandum FRd²SJ 28 circuitus Fado

septrionalis vero oceanus maiore ex parte navigatus
 est, auspiciis Divi Augusti Germaniam classe circumvecta
 ad Cimbrorum promunturium et inde immenso mari pro-
 specto aut fama cognito Scythicam ad plagam et umore
 5 nimio rigentia. propter quod minime verisimile est illic
 maria deficere, ubi umoris vis superet. iuxta vero ab
 ortu ex Indico mari sub eodem sidere pars tota vergens
 in Caspium mare pernavigata est Macedonum armis Seleuco
 atque Antiocho regnantibus, qui et Seleucida et Antiochida
 10 ab ipsis appellari voluere. et circa Caspium multa oceani 168
 litora explorata parvoque brevius quam totus hinc aut
 illinc septentrio eremigatus, ut iam coniecturae locum sic
 quoque non relinquat ingens argumentum paludis Maeoticae,
 sive ea illius oceani sinus est, ut multos adverte credidisse,
 15 sive angusto discreti situ restagnatio. alio latere Gadium
 ab eodem occidente magna pars meridiani sinus ambitu
 Mauretaniae navigatur hodie. maiorem quidem eius partem
 et orientis victoriae Magni Alexandri lustravere usque in
 Arabicum sinum, in quo res gerente C. Caesare Augusti
 20 filio signa navium ex Hispaniensibus naufragiis feruntur
 agnita. et Hanno Carthaginis potentia florente circumvectus 169
 a Gadibus ad finem Arabiae navigationem eam prodidit
 scripto, sicut ad extera Europae noscenda missus eodem
 tempore Himilco. praeterea Nepos Cornelius auctor
 25 est Eudoxum quendam sua aetate, cum Lathyrum regem
 fugeret, Arabico sinu egressum Gades usque pervectum,

§ 168: MCap. VI 619—621. — § 169. 170: MCap. VI 621.
 — § 169: Mela III 90. Nepos fr. 48. Halm. Cael. Ant. fr. 56
 (Peter p. 107). — § 170: Nepos fr. 47. Mela III 45.

5 uerisimilis F¹a 6 supere F¹Ra 10 multo F¹a. -to
 labore d²z. mare R¹ 11 breuibz F¹a 12 eremigatus E²(?)v.
 rem- ll. (MCap.) | iam ego. tamen ll.v 13 dist. ego | ingeniis
 R¹. id R² | meotiae F. -tie ad¹. -tide Rd² 16 situs F¹R¹a |
 ambitu E(?)v. om. o. -tus r 17 mauritaniae Raova.S
 19 C. om. FR¹a dT 20 hispanensibus Ea. -niensium R²
 25 eudoxiū// F²d² -ius F¹Ea | quondam FE¹a. qu/n d¹ | latyrum
 Ra. -thurum H 26 gadium E¹a. gad/// F¹. //ad/// R¹. cades R²

multoque ante eum Caelius Antipater vidisse se qui
 170 idem Nepos de septentrionali circuitu tradit Quinto Met-
 tello Celeri, Afrani in consulatu collegae, sed tum Galliae
 proconsuli, Indos a rege Sueborum dono datos, qui ex 5
 India commercii causa navigantes tempestatibus essent in
 Germaniam abrepti. sic maria circumfusa undique dividuo
 globo partem orbis auferunt nobis, nec inde huc nec hinc
 illo pervio tractu. quae contemplatio apta detegendae
 mortalium vanitati poscere videtur, ut totum hoc, quic- 10
 quid est, in quo singulis nihil satis est, ceu subiectum
 oculis quantum sit ostendam.

171 68. (68) Iam primum in dimidio computari videtur,
 tamquam nulla portio ipsi decedat oceano, qui toto cir-
 cumdatus medio et omnes ceteras fundens recipiensque 15
 aquas et quicquid exit in nubes ac sidera ipsa tot ac
 tantae magnitudinis pascens, quo tandem amplitudinis spatio
 credetur habitare? inproba et infinita debet esse tam vastae
 172 molis possessio. adde quod ex relicto plus abstulit caelum.
 nam cum sint eius quinque partes, quas vocant zonas, 20
 infesto rigore et aeterno gelu premitur omne, quicquid
 est subiectum duabus extremis utrimque circa vertices,
 hunc, qui trionum septem vocatur, eumque, qui adversus
 illi austrinus appellatur. perpetua caligo utrobique et
 alieno molliorum siderum adspectu maligna ac pruina tan- 25

§ 172: Beda tp. r. 34. — Cic. som. Scip. 6, 13 (Macrob. II 17.
 18. 21). Verg. geo. I 233sq. Mela I 4. MCap. VI 602.

4 ofrani a. C. (L. H) Afranii va. D. africani R Ven. 5 sue-
 borum FRaD². cfr. IV S1. 100. sueuo- r(?)v. botorum Mela
 8 neque hinc F²dE²o². neque F¹E¹ao¹ 14 decedat F²pzv.
 -cidat F¹dEo. -dit a. -datur R(?)G | circumdatur R 16 et
 om. FR¹ao | ac v. hac R. aut ro | tota tante do. tota & ante
 F¹Ra. tot et tantę F²va.S 17 pascens — amplitudinis F²dv.
 om. r 18 crederetur FRa. (terra creditur habitari ova.G) |
 et om. F¹Ra 19 adde E²opv. age r | relicto spatio opva.G
 21 premitur gelu Eova.G 22 uerticem (om. hunc) y
 23 trionē septem F. septē trionē a. -mtrio (G. -ion v) E(?)va.S

tum albicans lux. verum media terrarum, qua solis orbita
 est, exusta flammis et cremata comminus vapore torretur.
 circa duae tantum inter exustam et rigentes temperantur
 eaeque ipsae inter se non perviae propter incendium side-
 5 rum. ita terrae tres partes abstulit caelum; oceani rapina 173
 in incerto est. sed et relicta nobis una portio haud scio
 an etiam in maiore damno sit, idem siquidem oceanus
 infusus in multos, ut dicemus, sinus adeo vicino accessu lib. 3
 interna maria adlatrat, ut centum quindecim milibus pas- 84q.
 10 suum Arabicus sinus distet ab Aegyptio mari, Caspius vero
 CCCLXXV a Pontico, idem interfusus intrat per tot maria,
 quibus Africam, Europam, Asiam dispescit, ut quantum
 terrarum occupet? computetur etiamnum mensura tot flu- 174
 minum, tantarum paludium, addantur et lacus, stagna, iam
 15 elata in caelum et ardua aspectu quoque iuga, iam silvae
 vallesque praeruptae et solitudines ac mille causis deserta;
 detrahantur hae tot portiones terrae, immo vero, ut plures
 tradidere, mundi puncto (neque enim aliud est terra in
 universo): haec est materia gloria nostrae, haec sedes.
 20 hic honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opes
 cupimus, hic tumultuamur humanum genus, hic instauramus
 bella etiam civilia mutuisque caedibus laxiorem facimus
 terram! et, ut publicos gentium furores transeam, haec, 175
 in qua conterminos pellimus furtoque vicini caespitem

§ 173: (11) Beda n. r. 42. — (12) cfr. Plin. VI 31. — § 174:
 (18) cfr. Sen. NQ I prol. 11sqq.

1 uerum media ego. uero med- ll.v. med- uero E³G. (dist. G) |
 qua R²a²v. quae FE. que r 2 torrentur FRaSJ 3 et
 circa a. circa quam opva.G 4 siderum ll.pH. -ris R²ov(S)
 5 terre et tres Fa. -restres Rd 9 uicentum F. u ce- a. uice-
 num R¹ 11 intra Dcum U29 | tota F¹Rad 12 asiam FdTao
 G(S). -mque rv(L) D | dispesci R¹. -pcit a. -pertit ova.G. dum
 dispertit z | ut ego. om.ll.v 13 occupet FdRav. -pat E(?)H.
 -petur (om. computetur) op | dist.H | etiamnum ego. -unc ll.v
 14 paludium ll.v(S). -dum doC | et ll.dopv. ac D
 16 ac mille FdEaop. et mille R(?)v | dist.J 17 haec FdR¹a
 18 punctus d² in ras.ova.J 20 regimus FR¹E¹a
 21 tumultuatur ova.H 24 caeni F¹R¹

nostro solo adfodimus, ut, qui latissime rura metatus fuerit ultraque famam exegerit adcolas, quota terrarum parte gaudeat vel, cum ad mensuram avaritiae suae propagaverit, quam tandem portionem eius defunctus obtineat?

176 69. (69) Mediam esse mundi totius haut dubiis constat argumentis, sed clarissimo aequinocti paribus horis. nam nisi in medio esset, aequales dies noctesque habere non posse deprehendere est dioptraeque vel maxime confirmant, cum aequinoctiali tempore ex eadem linea ortus occasusque cernatur, solstitiali exortus per suam liniam, 10 brumali occasus. quae accidere nullo modo possent nisi in centro sita.

177 70. (70) Tres autem circuli supra dictis zonis inplexi inaequalitates temporum distinguunt: solstitialis a parte signiferi excelsissima nobis ad septentrionalem plagam ver- 15 sus, contraque ad alium polum brumalis, item medio ambitu signiferi orbis incedens aequinoctialis.

(71) Reliquorum quae miramur causa in ipsius terrae figura est, quam globo similem et cum ea aquas isdem intellegitur argumentis. sic enim fit haut dubie, ut 20 nobis septentrionalis plagae sidera numquam occidant, con-

§ 176. 177: cfr. MCap. VI 601. 602. — § 177 (20). 178: Beda n. r. 46 (cfr. n. r. 6. tp. r. 32). — MCap. VI 593.

1 adfodimus *ll.v.* ordimur *opz.* *prob. Gronov. et Rück 3 p. 239*

2 famam *ll.v(S).* fines (*Sabell.*) *C* 5 esse terram **F²z D** totius terram *va.G* | dubie **F¹R¹E¹a** | constat terram o 6 clarissime **E(?)pva.D** 7 esset *om.* **F¹R¹E¹a.** *an recte?* | habere (*sc. terram*) **R²opv.** -ret **F¹R¹a.** -ri **F²dE(?)C** 8 posse **E^dopv.** -ent *rS* | deprehendere **FR¹E¹aTJ.** -rē d. -rent **E².** -retur *op.* -runt **R²v(Brot.).** -dunt *H* | est *ego.* et *ll.v* | dioptraeque *ego.* -ae quae *ll.v.* in *ap spat. vac.* | id confirmant **E²v.** ut conf- **F²d p** 9 cum **R²E²p v.** cum et **dT.** et *r* 10 cernatur — 11 occasus quae *om.* **F¹R¹E¹a** | solstitiali exortu **F²E²T.** -li occasu **R².** -lis exortus *va.S* 11 brumalis occasusque **R².** *om.* que **T.** -lisque occasus *va.S* 12 sita esset **E³p v** (*sc. terra*) 17 signiferi **FER³ov.** -fero **R²a.** -fer d. signi (*om. feri orbis ince*) **R¹** | obis **F¹.** bis *ao* | incidens **F¹E¹a.** descendens **R²** 19 aqua **R²ao.** -uam *z.* quasi **F²**

tra meridianae numquam oriantur, rursusque haec illis
 non cernantur, attollente se contra medios visus terrarum
 globo. septentriones non cernit Trogodytice et confinis 178
 Aegyptus, nec canopum Italia et quem vocant Berenices
 5 crinem, item quem sub Divo Augusto cognominavere Cae-
 saris thronon, insignes ibi stellas. adeoque manifesto
 adsurgens fastigium curvatur, ut canopus quartam fere
 partem signi unius supra terram eminere Alexandriae in-
 tuentibus videatur, eadem a Rhodo terram quodammodo
 10 ipsam stringere, in Ponto omnino non cernatur, ubi ma-
 xime sublimis septentrio. idem a Rhodo absconditur
 magisque Alexandriae, in Arabia Novembri mense, prima
 vigilia occultus, secunda se ostendit, in Meroë solstitio
 vesperi paulisper apparet paucisque ante exortum arcturi
 15 diebus pariter cum die cernitur. navigantium haec ma- 179
 xime cursus deprehendunt, in alia adverso, in alia prono
 mari, subitoque conspicuis atque ut e freto emergentibus,
 quae in anfractu pilae latuere, sideribus. neque enim,
 ut dixere aliqui, mundus hoc polo excelsiore se attollit —
 20 aut undique cernerentur haec sidera —, verum haec ea-
 dem quibusque proximis sublimiora creduntur eademque
 demersa longinquis, utque nunc sublimis in deiectu positus
 videtur hic vertex, sic in illam terrae devexitatem trans-
 gressis illa se attollunt, residentibus quae hic excelsa fu-
 25 erant, quod nisi in figura pilae accidere non posset.

(72) Ideo defectus solis ac lunae vespertinos orientis 180

§ 178: (4) Manil. I 215 sqq. — § 179: (18—25) Beda n. r. 6. — § 180: MCap. VI 594. — (26—196, 8) Beda n. r. 23. — cfr. MCap. VI 591. 592 extr.

1 ab illis *ova.G* 2 medio sui **F**¹. -io (-ios a³) fitu a
 5 crines **F**¹**RE**¹a 6 insignis (-nes **Fa**) sibi (ibi *zv*) stella
FEazva.G | ab eoque **Ra** 9 eandem **Fa** 19 ita mundus
Beda | hic *opzva.G* 20 aut *ll.G.* ut *opz(Beda)v.* // ut d.
 ita ut *D* | non cernantur (-nerentur o) *opva.G* | haec (ac **F**¹) *ll.*
om.dT(Beda) 21 quibusque **F**²**dR**²o*v.* -bus *r* 22 dimersa
Ea. dimsa o 23 in *del.H* | illa terre deuexitate o | trans-
 uectis **R**² 24 se attolluntur **Ra** 25 posse **F**¹**Ra** 26 et
 ideo **FdRa.** ideoque *va.S* | hac **R.** et o

incolae non sentiunt nec matutinos ad occasum habitantes, meridianos vero serius nobis illi. apud Arbilam Magni Alexandri victoria luna defecisse noctis secunda hora est prodita eademque in Sicilia exoriens. solis defectum Vipstano et Fonteio cos., qui fuere ante paucos annos, factum 5 pridie kalendas Maias Campania hora diei inter septimam et octavam sensit, Corbulo dux in Armenia inter horam diei decimam et undecimam prodidit visum, circuitu globi alia aliis detegente et occultante. quod si plana esset terra, simul omnia apparerent cunctis noctesque non fie- 10 rent inaequales; nam aequae aliis quam in medio sitis paria duodecim horarum intervalla cernerentur, quae nunc non in omni parte simili modo congruunt.

- 181 71. (73) Ideo nec nox diesque, quamvis eadem, toto orbe simul est, oppositu globi noctem aut ambitu diem 15 adferente. multis hoc cognitum experimentis, in Africa Hispaniaque turrium Hannibalis, in Asia vero propter piraticos terrores simili specularum praesidio excitato, in quis praenuntios ignes sexta hora diei accensos saepe conpertum est tertia noctis a tergo ultimis visos. eiusdem 20 Alexandri cursor Philonides ex Sicyone Elin mille et ducenta stadia novem diei confecit horis indeque, quamvis declivi itinere, tertia noctis hora remensus est saepius.

§ 181: (14. 15) Beda n. r. 23.

2 serius aD. sepius FR²o. se i///us R. saepius rv | nobis illi D. nobis R². -bi///// R¹. -bili r. cfr. MCap. | arbilam Jcoll. VI41. -belam R² Bas. (S). -la G. arabiam ll.v(H) 3. 4 prodita est R²va.S. -ta R¹ 4 Vipstano Hcum Ursino fam. Rom.p.28. cfr. Tac.ann. XIV 1. -sanio R²G. -no a³v. uipiano r 8 uisu R¹E²a¹. -so E¹. usū F¹ 11 nam aequae R(?)H. n/// q. a¹. neque rv. nam d¹T. nam n̄ d² | aliis ll.v(H). -ias C 13 non F²RdTzv(H). om.rG | in omni R²E²d² in ras. Tzv. omni F². nomini F¹R¹. -ine E¹a 14 an diesue? | quamvis FdRapv(S). quaeuis E(?)C | eadem om. a 15 similis d²p | opposito F¹R¹p 19 praenuntios R²S. -tio// d¹. -tio ē d². -tatiuos E²G. -tatos v. preñciatio sidiosos F². praesidio r | signis R¹. -ni F¹ 21 sitione o. iicyonē F¹. icione a. -ne (iic- R¹) R | elin E²G. om.r. ad helin (elin v) d² in ras. opv 22 indeque E²opv. inde r. om.d 23 reuersus est (om.saepius) opz

causa, quod eunti cum sole iter erat, eundem remeans obvium contrario praetervertebat occursu. qua de causa ad occasum navigantes, quamvis brevissimo die, vincunt spatia nocturnae navigationis, ut solem ipsum comitantes.

5 **72.** (74) Vasaque horoscopa non ubique eadem sunt 182
usui, in trecentis stadiis aut, ut longissime, in quingenis mutantibus semet umbris solis. itaque umbilici, quem gnomonem appellant, umbra in Aegypto meridiano tempore aequinoctii die paulo plus quam dimidiam gnomonis men-
10 suram efficit, in urbe Roma nona pars gnomonis deest umbrae, in oppido Ancona superest quinta tricesima, in parte Italiae, quae Venetia appellatur, isdem horis umbra gnomoni par fit.

73. (75) Simili modo tradunt in Syene oppido, quod 183
15 est supra Alexandriam quinque milibus stadium, solstiti die medio nullam umbram iaci puteumque eius experimenti gratia factum totum inluminari. ex quo apparere tum solem illi loco supra verticem esse, quod et in India supra flumen Hypasim fieri tempore eodem Onesicritus scribit.
20 constatque in Berenice urbe Trogodytarum, et inde stadiis IIII·DCCCXX in eadem gente Ptolemaide oppido, quod in margine Rubri maris ad primos elephantorum venatus conditum est, hoc idem ante solstitium quadragenis quinque diebus totidemque postea fieri, et per eos XC dies in

§ 182--185: Beda tp. r. 31. — § 182: MCap. VI 595. Beda n. r. 48. — (10) cfr. Plin. VI 217. 218. — § 183—185: cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124. — § 183: Beda n. r. 48. — (14) cfr. Plin. VI 183. V 59. Strabo II p. 114. — Lucan. II 587. — (20) Plin. VI 171.

1 causae **F¹Ea** | eundemque **d²opzva.G** 2 **p̄///uertebat**
F²R²ova.G 3 diei **F¹R¹Ea** | iungunt **Ea** 5 horoscopa **v(S).**
-pica **J.** -pii *Beda.* oroscopia **R².** orospica **a.** oro///// **R¹.** horo-
spica **dEpH.** horisp- **FT** 6 quingenis **U30.** -entis **ll.v**
7 semitū (-tā a) maris **F²Ea** | *dist.P* 11 quinta **om.a.** (quinta,
decima **H**) 14 simili quidem *Beda* 15 super *Beda* | stadio-
rum **E(?)dova.S(D)** 17 appareret *Beda* | tum **om.o**
19 scripsit **d(Beda)va.S.** *cfr.p.198,11* 20 et inde **d²opv(D).**
unde **rS** 22 primos **F²dR²ov.** -mum **r** 24 post (p' **F²**) eos
F²o(Beda)

- 184 meridiem umbras iaci. rursus in Meroë — insula haec
caputque gentis Aethiopum V milibus stadium a Syene in
anne Nilo habitatur — bis anno absumi umbras, sole
duodevicesimam tauri partem et quartam decimam leonis
tunc obtinente. in Indiae gente Oretum mons est Maleus 5
nomine, iuxta quem umbrae aestate in austrum, hieme in
septentrionem iaciuntur. quindecim tantum noctibus ibi
apparet septentrio. in eadem India Patalis, celeberrimo
185 portu, sol dexter oritur, umbrae in meridiem cadunt. sep-
tentrionem ibi Alexandro morante adnotatum prima tantum 10
parte noctis aspici. Onesicritus, dux eius, scripsit,
quibus in locis Indiae umbrae non sint, septentrionem
non conspici, et ea loca appellari ascia, nec horas dinume-
rari ibi. 74. (76) et tota Trogodytice umbras bis qua-
dragenis quinque diebus in anno Eratosthenes in con- 15
186 trarium cadere prodidit. 75. (77) sic fit, ut vario lucis
incremento in Meroë longissimus dies XII horas aequinoc-
tiales et octo partes unius horae colligat, Alexandriae vero
XIII horas, in Italia XV, in Britannia XVII, ubi aestate
lucidae noctes haut dubie se promittunt, id quod cogit 20
ratio credi, solstiti diebus accedente sole propius verticem

§ 184: cfr. Strabo I p. 32. II p. 77. Ammian. XXII 15, 31.
MCap. VI 593. — cfr. Plin. VI 69. — § 186. 187: MCap. VI 695.
Beda tp. r. 31. — cfr. Strabo II p. 133. — Plin. IV 104. Caes.
BG V 13, 3. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

1 haec om. d¹. quae Beda. quae est ova. H 2 caput quæ
F². apudque d¹. apud y. caput d^{2o} (Beda) va. H | et quinque
ova. H | stadiorum R(?) o y va. S 3 in anno y (Beda) 5 tunc
F² D. hunc r. om. dopv | india R² va. G(S) 6 hieme ad opy
(Beda) va. G 7 VII triones iaciunt y 9 septentrionū F¹ a
13 et ea Edopv(J). ex ea y. ex FR² a S. a R¹. ex eo (Beda)
D² | denominari y 14 et FdTE¹ ay (Beda) S. ex R. et in opv.
at in E³ C(D) | XLV Fa. quadraginta quinque ropv. cfr. p. 197, 23
17 XV y | horas om. Ead¹ Ty 19 XIII horas o | brit-
tania (-nnica a) hispania FRa | XVIII y 20 dubi F¹ R. -bia
d¹ T. -bitare D | se promittunt ego. cfr. XVI 107. (X 82). re-
promittunt (/e pro-R) F² dTR opv. -itiū F¹. -ittit y. promunt Ea.
promittunt S. perm- D

mundi angusto lucis ambitu subiecta terrae continuos dies habere senis mensibus noctesque e diverso ad brumam remoto. quod fieri in insula Thyle Pytheas Massiliensis 187 scribit, sex dierum navigatione in septentrionem a Britania distante, quidam vero et in Mona, quae distat a Camaloduno Britanniae oppido circiter CC, adfirmant.

76. (78) Vmbrarum hanc rationem et quam vocant gnomonicon invenit Anaximenes Milesius, Anaximandri, de quo diximus, discipulus, primusque horologium, quod ap- 31 pellant sciothericon, Lacedaemone ostendit.

77. (79) Ipsum diem alii aliter observavere: Baby- 188 lonii inter duos solis exortus, Athenienses inter duos occasus, Vmbri a meridie ad meridiem, vulgus omne a luce ad tenebras, sacerdotes Romani et qui diem finire 15 civilem, item Aegyptii et Hipparchus a media nocte in mediam. minora autem intervalla esse lucis inter ortus solis iuxta solstitia quam aequinoctia apparet, quia positio signiferi circa media sui obliquior est, iuxta solstitium autem rectior.

78. (80) Contexenda sunt his caelestibus nexa causis. 189 namque et Aethiopas vicini sideris vapore torreri adustisque similes gigni, barba et capillo vibrato, non est dubium,

§ 187: Dicuil 7, 7. — (cfr. Diog. Lae. II 1). — § 188: Varro ap. Gell. III 2, 4—7 (Macrob. I 3, 2). Suet. fragm. 113 R. Censorin. d. nat. 23, 3. Lyd. mens. II 1 (2). Beda de die 3. Isid. or. V 30, 4; n. r. 1, 2. — cfr. Plut. quaest. Rom. 84 p. 284. Serv. Aen. VI 255. X 216. — § 189. 190: cfr. Vit. VI 1, 3 sqq. 9. 11. Veget. r. mil. I 2. Firm. Matern. math. I 3, 1. Isid. or. IX 2, 105.

4 qui (quaes **F**¹) scribit **E**¹a. scribsit **y**²i. -psit **E**²pva.S |
 nauigationem **y** | septentrionali **Fa**. -on/// **R**¹ 5 quaedam
FR¹a 6 CC milia **R**²S. -libus **E**(?)dov(**J**) 8 anaxima **R**¹**Ea**.
 -man **F** (reliquis abruptis traiectione quaternionum, qua factum est
 ut hic sequantur IV67 acellatusam — V 34 cubitorum altitudi:
 cfr. D mus. Rhen. XIII p. 369 sqq. | anaximandri — 9 diximus om. l
 9 et thaletis discipulus **d**²1va. **G**(**Brot.**) | primus qui **dT**
 11 obseruant **y** 14 diffinire **d**²pva.S(**D**) 15 ciuitatem
F¹**R**¹a 18 solstitia **y** 21 et om. **R**¹pva.S

et adversa plaga mundi candida atque glaciali cute esse
gentes, flavis promissas crinibus, truces vero ex caeli
rigore has, illas mobilitate sapientes, ipsoque crurum
argumento illis in supera sucum revocari natura vaporis,
his in inferas partes depelli umore deciduo; hic graves 5
feras, illic varias effigies animalium provenire et maxime
alitur multas figuras igni volucres; corporum autem pro-
ceritatem utrobique, illic ignium nisu, hic umoris alimento;
190 medio vero terrae salubri utrimque mixtura fertiles ad
omnia tractus, modicos corporum habitus magna et in 10
colore temperie, ritus molles, sensus liquidos, ingenia
fecunda totiusque naturae capacia, isdem imperia, quae
numquam extimis gentibus fuerint, sicut ne illae quidem
his paruerint, avolsae ac pro numine naturae urgulentis
illas solitariae.

191 79. (81) Babyloniorum placita et motus terrae hiatus-
que, qua cetera omnia, siderum vi existimant fieri, sed illo-
rum trium, quibus fulmina adsignant, fieri autem meantium

§ 191: (201, 2 sqq.) Cic. de div. I 112. — (201, 8 sqq.) Diog.
Lae. I 11, 2. (Ammian. XXII 16, 22).

1 atque glaciali candida opva.S | esse om.y 2 promissa
F¹ad. propensas p. om.o | truciſ R²S. crociſ y | ex E(?)opv(J).
et rS. ob d²in ras. 3 rigorē RadS | et illas va.H | mobili-
tate sapientes Dcoll.Veget.r.mil.I 2. (-tem sap- U32). -tes (-tem y)
habentes ll.v(S). -te hebetes (Rhodig.) H(J). de re cfr. Vitruv. VI
1, 3 sqq., Plin. VI 187, de dictione XI 221. XXII 119 | ipso R²S.
-sorum F² | crinium pva.G 4 insuper Fa. an in superas?
5 umoris RS. humo a 7 alituum Fa | multas ego. in (et
in E²v) mu- ll.S. an innumeras? in — uolucres del.vult.D | igni
F¹. signi R². -ne E¹a. -no R¹. cigni dT. gigni ryv | uolucris
F¹R¹a. -cri R² 9 salubris E²opva.S. -bro y | fertiles ego.
-lis ll.v 10 omnia E²B. -ne R. -ne DE¹a. -nes Fdopiv. om y |
modicos DFaJ. -cus dopyrv 11 temperie oS. -iae F¹. -ia E¹.
-ie' R². -ies F²E²pyv | liquidos F²Rdyv(J). -dus oprB 13 ex-
timis gentibus B. extimescen- ll.v 14 numine ego. nunciate
DR¹a. -ntiatę Ep. ////atae F¹. unitate F²R²dTv(S). immanitate
B(D). locus nondum sanatus 16 placita et F²R²TS. -te et
d²in ras. -tae F¹. -ta// R¹. -te a. -ta Ev 17 qua D¹F¹D.
qita (qua?) R². qia D². quae F²d. que E¹a. q. R¹. et E²pv |
uī a. ut R¹. u// F¹. (uī siderum va.S)

cum sole aut congruentium et maxime circa quadrata mundi.
 praeclara quaedam et immortalis in eo, si credimus, divi-
 nitas perhibetur Anaximandro Milesio physico, quem ferunt
 Lacedaemoniis praedixisse ut urbem ac tecta custodirent,
 5 instare enim motum terrae, cum et urbs tota eorum corrui-
 et Taygeti montis magna pars, ad formam puppis eminens,
 abrupta cladem eam insuper ruina pressit. perhibetur et
 Pherecydi, Pythagorae doctori, alia coniectatio, sed et illa
 divina, haustu aquae e puteo praesensisse ac praedixisse
 10 *civibus* terrae motum. quae si vera sunt, quantum a deo 192
 tandem videri possunt tales distare, dum vivant? et haec
 quidem arbitrio cuiusque existimanda relinquantur: ventos
 in causa esse non dubium reor. neque enim umquam
 intremiscunt terrae nisi sopito mari caeloque adeo tran-
 15 quillo, ut volatus avium non pendeant, subtracto omni
 spiritu qui vehit, nec umquam nisi post ventos, condito
 scilicet in venas et cava eius occulta flatu. neque aliud
 est in terra tremor quam in nube tonitruum, nec hiatus
 aliud quam cum fulmen erumpit incluso spiritu luctante
 20 et ad libertatem exire nitente.

80. (82) Varie itaque quatitur, et mira eduntur 193
 opera, alibi prostratis moenibus, alibi hiatu profundo
 haustis, alibi egestis molibus, alibi emissis amnibus, non-
 numquam etiam ignibus calidisve fontibus, alibi averso

§ 192: (12) Aristot. meteor. II 8 p. 366^a, 3—6. Sen. NQ VI
 12, 2. Ammian. XVII 7, 11. 14. Beda n. r. 49. — § 193: Aristot.
 de mundo 4 p. 395^b, 33. — (202, 1) id. meteor. II 8 p. 368^a, 14.
 22sq. Sen. NQ VI 13, 5. 14, 3. 4. 18, 2sq. Ammian. l. l. 14.
 Apul. de mundo 18 extr.

2 esse et R(?)E²va.S 3 prohibetur F¹Ea 4 ne (pro
 ut) margo Dal. 5 cum et G. et cum U. et tum D²pzv(S)

10 ciuib, ego. tibi D²F¹. ibi Ea p v. ///// R. om. r S. 12 lin-
 quantur d. [a]liquantum F¹E¹a 15 omniū F¹Ea o 16 con-
 ditos R²d¹va.(P)H. calidos ad²oz 17 inuentas F¹a | occultato
 d²oz. -lto va.H | afflatu E. affl- FdTaova.H 18 tonitruum
 Edopy(Beda)v. -trū (tho- R²) DFaR²D. thonit R¹ 22 pro-
 stratis moenibus (-iis p) alibi E(?)dpv. om. oyr. (montibus conī. D²)

23 haustu FRa | perfusis amnibus y 24 aliubi FRa

fluminum cursu. praecedit vero comitaturque terribilis sonus, alias murmuri similis, alias mugitibus aut clamori humano armorumve pulsantium fragori, pro qualitate materiae excipientis formaque vel cavernarum vel cuniculi, per quem meet, exilius grassante in angusto, eodem rauco 5 in recurvis, resultante in duris, fervente in umidis, fluctuante 194 in stagnantibus, furente contra solida. itaque et sine motu saepe editur sonus. nec simplici modo quatitur umquam, sed tremit vibratque. hiatus vero alias remanet ostendens quae sorbuit, alias occultat ore compresso rursusque ita 10 inducto solo, ut nulla vestigia exstent, urbibus plerumque devoratis agrorumque tractu hausto. maritima autem maxime quatuntur, nec montuosa tali malo carent. exploratum 195 mihi est Alpes Appenninumque saepius tremuisse. et autumno ac vere terrae crebrius moventur, sicut fulmina. 15 ideo Galliae et Aegyptus minime quatuntur, quoniam hic aestatis causa obstat, illic hiemis. item noctu saepius quam interdiu. maximi autem motus existunt matutini vespertinique, sed propinqua luce crebri, interdiu autem circa meridiem. fiunt et solis lunaeque defectu, quoniam 20 tempestates tunc sopiuntur, praecipue vero cum sequitur imbres aestus imbresve aestum. •

§ 194: (7) Aristot. de mundo 4 p. 396^a, 12; meteor. II 8 p. 367^a, 17; 366^b, 18. — (12) Sen. NQ VI 26, 5. — § 195: Aristot. meteor. II 8 p. 367^b, 2. Lyd. ost. 54 p. 190^a. — cfr. Sen. NQ VI 26, 1. — (18 sqq.) Aristot. l. l. p. 366^a, 13. 367^b, 20. (cfr. Lyd. ost. 54 p. 190^b).

2 murmure FR^{1a}. -ur Edoyva.S | similis alias FazS. -lis R²E(?)doy. -les R¹. -lius v 5 meet D(?)dTR²yS. et r. fit op. meat v | ex illius F^{1a}. exitus op 6 feruente ll.v(H)D. fremente C(S). uerbentur y | in umidis — 7 furente om.o 7 furente D. -ene y. feriente p. feruente (praem. item D²E²v) ll.v(S). item fremente C 8 umquam D²F²R²dyv(S). um D¹F¹. om. opzrH(J). nonnumquam D 10 occultore (-to ore F²) non F. -tore d¹. -tior est d²T 13 malo ll.Bas. modo R²v. moto y. -tu iC. cfr.p.205,4 15 flumina R¹ap. fiunt fulmina (flum-E¹) E(?)ra.S 17 nocte y 18 maxime F¹ 19 sub (pro sed) coni.D² 20 meridiem F²yv. -ies r 22 imbrem RE(?) ova.D | imbresue aestum om.a

81. (83) Navigantes quoque sentiunt non dubia 196
coniectura, sine flatu intumescente fluctu subito aut qua-
tiente ictu. intremunt vero et in navibus postes aequae
quam in aedificiis crepituque praenuntiant. quin et volucres
5 non inpavidae sedent. est et in caelo signum praeceditque
motu futuro aut interdium aut paulo post occasum sereno
tenuis ceu lineae nube in longum porrecta spatium.

82. (84) Est et in puteis turbidior aqua nec sine 197
odoris taedio, sicut in isdem et remedium, quale et crebri
10 specus praebent; conceptum enim spiritum exhalant. quod
in totis notatur oppidis: minus quatiuntur crebris ad elu-
viam cuniculis cavata, multoque sunt tutiora in isdem
illis quae pendent, sicuti Neapoli in Italia intellegitur,
parte eius, quae solida est, ad tales casus obnoxia. tu-
15 tissimi sunt aedificiorum fornices, anguli quoque parietum
postesque, alterno pulsu renitente. et latere terreno facti
parietes minore noxa quatiuntur. magna differentia est 198
et in ipso genere motus, pluribus siquidem modis quatitur.
tutissimum est cum vibrat crispante aedificiorum crepitu
20 et cum intumescit adsurgens alternoque motu residit;
innoxium et cum concurrentia tecta contrario ictu arietant,
quoniam alter motus alteri renititur. undantis inclinatio
et fluctus more quaedam volutatio infesta est aut cum in

§ 196: (5—7) Aristot. l. l. p. 367^b, 10. — § 197: (15) cfr.
Sen. NQ VI 30, 4. — § 198: (20) Aristot. l. l. p. 368^b, 24. —
(204, 1) Aristot. l. l. p. 367^b, 32 sqq.

3 icti *va.S* | tremunt *y* | postes aequae Rück2 p. 307. posite-
que *A*. -tiaeque *y*. -ta aequae *rv* 4 pronuntiant *FRdpy*
5 sedent. est *ARoyv(S)*. -ntes *r*. -nt sed *E²z*. -ntes. est *H*
7 ceu tenuis *pva.S* | lineae *AFdTapyv*. -ea *r(?)C cum Sabell.* |
nubis *E(?)va.S*. -bes *D* | longo *FE¹a* | porrectae *E(?)va.S*
8 est *del.F²* 9 sed et o. sicut et *va.G* | et *A*. est *rv*. et est
dT | quare *E*. qualem (*l in ras.*) *F*. quam rem *R¹o* 11 tutis *p*.
certis *R(?)va.S* 13 sicut in *dT*. sicut *E(?)va.D* 15 sunt
om.AdT. s *F¹a* 16 renitente *AE(?)v(H)*. -tes o *C*. retinente
(-tenn- *R²*) *r*. -tes *p* 20 et *om.A* | intumescat *A*. inu- *a* | rese-
dit *A*. residet *F²E(?)va.S* 21 arietine *E¹*. -tum *a* 22 reni-
tituros dantis *F¹R¹* 23 fluctuus *F¹R¹D*. -tuū *F²*

unam partem totus se motus inpellit. desinunt autem tremores, cum ventus emersit; sin vero duravere, non ante XL dies sistuntur, plerumque et tardius, utpote cum quidam annuo et bienni spatio duraverint.

199 **83.** (85) Factum est semel, quod equidem in Etruscae disciplinae voluminibus invenio, ingens terrarum portentum L. Marcio Sexto Iulio cos. in agro Mutinensi. namque montes duo inter se concurrerunt crepitu maximo adsultantes recedentesque, inter eos flamma fumoque in caelum exeunte interdiu, spectante e via Aemilia magna equitum Romanorum familiarumque et viatorum multitudine. eo concursu villae omnes elisae, animalia permulta, quae intra fuerant, exanimata sunt, anno ante sociale bellum, quod haud scio an funestius terrae ipsi Italiae fuerit quam civilia. non minus mirum ostentum et nostra cognovit aetas anno Neronis principis supremo, sicut in rebus eius exposuimus, pratis oleisque intercedente publica via in contrarias sedes transgressis in agro Marrucino praediis Vetti Marcelli equitis Romani res Neronis procurantis.

200 **84.** (86) Fiunt simul cum terrae motu et inundationes maris, eodem videlicet spiritu infusi aut terrae sidentis sinu recepti. maximus terrae memoria mortalium exstitit motus Tiberii Caesaris principatu, XII urbibus Asiae una nocte prostratis; creberrimus Punico bello intra eundem

§ 199: (15—19) cfr. Plin. XVII 245. — § 200: Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 8. Beda n. r. 49. — (23) Tac. ann. II 47. Strabo XII p. 579. Sol. 40, 5. — (205, 2) Cael. Antip. ap. Cic. de div. I 78 (Peter hist. Rom. fragm. p. 102). Liv. XXII 5, 8. (Flor. II 6, 14).

2 emersit **AF**²*v.* sem- **DF**¹*d.* rem- **R.** se mergit **a.** se em- **E**¹.
em- **E**²*op* 4 biennio **AT.** bino **F**¹**E**¹*a.* bimo (abi- **R**¹) **F**²**R.**
an recte? 5 et factum **FRE**¹*a* | est *om.* **F**¹**E**¹*a.* est et **E**². est
et hoc *va. G (Brot.)* 6 inuenio **AdTR**²*S.* -nit **D**¹*a.* -nitur **F.**
-ni **D**²**R**¹**E***p**v* 7 mutinense **R.** -tiense **a** 14 inscio **R**¹*a*
15 ciuile *opva. G.* bella ciuilia **F**²**R**²*J* 18 sedis **AS.** -dens
F¹ | praesidis **FR**²**E**¹*ao* 19 uetti **D**². *cfr. XVII 245. CIL*
IX 3019. ueti **A.** ueti *rv* 21 ac **R**(?)*H.* uel *Beda* | terrae
sidentis *vet. Dal.* residentis (-tes **R**²) *ll. v.* terrae resid- **H**

annum septies ac quinquagies nuntiatus Romam, quo quidem anno ad Trasimenum lacum dimicantes maximum motum neque Poeni sensere nec Romani. nec vero simplex malum aut in ipso tantum motu periculum est, sed par
5 aut maius ostento. numquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicuius id praenuntium esset.

85. (87) Eadem nascentium causa terrarum est, 201 cum idem ille spiritus adtollendo potens solo non valuit erumpere. nascuntur enim, nec fluminum tantum invecu,
10 sicut Echinades insulae ab Acheloo amne congestae maior- que pars Aegypti a Nilo, in quam a Pharo insula noctis et diei cursum fuisse Homero credimus, nec recessu maris, sicuti olim Cerceis. quod accidisse et in Ambraciae portu decem milium passuum intervallo et Atheniensium
15 quinque milium ad Piraeum memoratur. et Ephesius quondam aedem Dianae adluebat. Herodoto quidem si credimus, mare fuit supra Memphim usque ad Aethiopum montes itemque a planis Arabiae, mare circa Ilium et tota Teuthranie quaque campos intulerit Maeander.

20 86. (88) Nascuntur et alio modo terrae ac repente 202 in aliquo mari emergunt, velut pária secum faciente natura quaeque hauserit hiatus alio loco reddente.

§ 201: (10) cfr. Herodot. II 10. Thuc. II 102. Strabo I p. 59; X p. 458. — Homer. δ 354. cfr. Plin. V 128. XIII 69. 70. XXV 12. Aristot. meteor. I 14 p. 351^b, 29. Mela II 104. Sen. NQ VI 26, 1. Lucan. X 509. Serv. Aen. XI 262. — (13) cfr. Plin. III 57. Theophr. hist. pl. V 8, 3. — (14) Strabo I p. 53 extr. — Herodot. II 10.

1 atque R(?)va S 3 nec poeni (D?)d D 5 ostentum
ova.H 8 adtollendum ap. att- DFE | potens R²adpv. -tē A.
-test E². ponens r 9 inuecto Ra. uecto F¹ 13 sicuti olim
ego. -ut idem AR²dTv(S). -ut eodem (eid- D²B) r. -ut pridem
coni.D² | cerceis FR¹adTp. circ- rv(S). de circ- C | quod del.
U34 15 milium passuum F¹RaS | et — 16 adluebat om. p |
ephesius (sc. portus) FRE¹(D?). -sios AdT. -sus a. -si E²v. ad-
dunt ubi AE²a(RD?)v, post quondam d²T | dist.ego 16 ad-
luebat AR²E²v. abluerat r 18 mare et circa E²C 19 teu-
thranie T(D?)S. -niae AF²v. -nte R². -nia B. -tranie R¹a. -nia
F¹E 22 que quae F¹. quaequae F². quae E

87. (89) Clarae iam pridem insulae Delos et Rhodos memoriae produntur; et natae postea minores, ultra Melon Anaphe, inter Lemnum et Hellespontum Neae, inter Lebedum et Teon Halone, inter Cycladas * Thera et Therasia, inter easdem * Olympiadis CXLV anno * quarto [post annos CXXX] 5 Hieria eademque Automate, et ab ea duobus stadiis post annos CCXLII nostro aevo Iunio Silano Valerio [Balbo] 203 cos. a. d. VIII idus Iulias Thia. 88. ante nos et iuxta Italiam inter Aeolias insulas, item iuxta Cretam emersit MM·D passuum una cum calidis fontibus, altera Olympiadis 10 CLXIII anno tertio in Tusco sinu, flagrans haec violento cum flatu, proditurque memoriae, magna circa eam multitudine piscium fluitante confestim expirasse quibus ex his cibus fuisset. sic et Pithecussas in Campano sinu ferunt ortas, mox in his montem Epopon, cum repente flamma 15 ex eo emicuisset, campestri aequatum planitieꝝ. in eadem et oppidum haustum profundo, alioque motu terrae stagnum emersisse, et alio provolutis montibus insulam extitisse Prochyta.

§ 202: (1) Ammian. XVII 7, 13. — (4) cfr. Plin. IV 70. Sen. NQ VI 21, 1 (II 26, 6). Iustin. XXX 4. Plut. de Pyth. orac. 11 p. 399^c. — § 203: Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (15) Timae. ap. Strab. V p. 248; p. 247 extr. — § 204: Strabo I p. 54. 60. VI p. 258. Sen. NQ VI 30, 3. Ov. met. XV 290. — Plin. IV 63. — Diodor. XII 59, 2. — Plin. III 85. — (207, 5) Strabo I p. 60. Ov. met. XV 287. — (7—10) cfr. Plin. V 133. 115. 114.

1 primae **F¹R¹E¹a** 2 memoria **FRaz** | enatae (*del.* et) **R²v.**
dist. ego | melo **R¹va.C** 3 anafē **FE¹a.** nafē **R¹.** olathe **R²** |
 neao **A.** nec a. Nea **F²va.S** | lebedum **AdE²v.** lesbum **F¹E¹a.**
 besb- r 4 theon **dva.C.** puteo **RE¹a.** /////on **F¹** | helone a.
 alonae **A.** -ne **Fva.H** 5 Olympiadis — quarto *cum* **U36 huc**
transposui; post 4 Cycladas *exhibent* **ll.v** | centum **XLV A.**
CXXXV Edva.D. XXXV r | *uncos posui cum* **U** 7 CCXLII *ego*
cum **U.** CX in **ll.v.** LX **R²** | iunio **Ad¹fSalmant.** m. iunio **rv** |
 ualerio *ego coll.* Sen. NQ II 26, 6 et **U36.** laelio **A.** c. lelio **R².** maro
 lellio (///ellio **E¹**) **E.** m. celio (cellio a. elio **d²**) **R¹ad.** marco caelio
 (caellio **D**) r. L. G. et L v | ballo **E.** *uncos posui cum* **U**
 8 iulii **dEava.G** 9 emersit e mari **va.S** 11 CLXVIII **R².**
CXLIII va.H 12 illam **R(?)va.D** 14 fertur **Ea.** cfr. § 235 extr.
 16 planitieꝝ *ego.* -itie **F²dREC.** -tie **rv(S)**

(90) Namque et hoc modo insulas rerum natura 204
fecit: avellit Siciliam Italiae, Cyprum Syriae, Euboeam
Boeotiae, Euboeae Atalanten et Macrian, Besbicum Bithy-
niae, Leucosiam Sirenium promunturio. 89. (91) rursus
5 abstulit insulas mari iunxitque terris, Antissam Lesbo,
Zephyrium Halicarnaso, Aethusan Myndo, Dromiscon et
Pernen Mileto, Narthecusam Parthenio promunturio. Hy-
banda, quondam insula Ioniae, ducentis nunc a mari abest
stadiis, Syrien Ephesus in mediterraneo habet, Derasidas
10 et Sapphoniam vicina ei Magnesia. Epidaurus et Oricum 205
insulae esse desierunt. 90. (92) in totum abstulit terras
primum omnium ubi Atlanticum mare est, si Platoni
credimus, immenso spatio, mox interno quoque: videmus
hodie mersam Acarnaniam Ambracio sinu, Achaïam Co-
15 rinthio, Europam Asiamque Propontide et Ponto. ad hoc
perrupit mare Leucada, Antirrhium, Hellespontum, Bospor-
ros duos.

91. (93) Atque ut sinus et stagna praeteream, ipsa
se comest terra. devoravit Cibotum altissimum montem
20 cum oppido Cariae, Sipylum in Magesia et prius in eo-
dem loco clarissimam urbem, quae Tantalus vocabatur,

§ 205: Plato Tim. p. 25 (Strabo II p. 102). — (16) Strabo I
p. 59. 49. (Plin. IV 5). Ov. met. XV 289. — (19) cfr. Plin. V 106).
— (20) Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 30. Strabo I p. 58.

3 macrian **AS**. -iā *rv*. -in *G* 6 aethusam *P(L)*. eth- *pv*.
aechusan **F**. echu- (ecu- a. echiu- **R**²) *r* 7 Prienen **B**
9 syriten **AF**²*va.(P)L*. cfr. *V115* | mediterraneo a. -nea *va.S*

10 sapphoniam **AE**²*D*. sapho- *dTp*. sappo- **R**. sapo- **FE**¹*a*.
-nia **D**. Sophoniam *v* | uicina ei **R**²*EpC(D)*. -nam ei **AF**²*dTv*.
-nei **DF**¹. -ne **R**¹*a*. -na est **R**² | magnesie a. -sie **R**²*ecorr*.

12 atlantiū **FR**¹**E**¹*a* 13 inm̄se **R**¹. in medio **R**²*va.G* | quoque
ego (et dist.). quo *pzSalmant*. que a. hodieque **F**²*f*. quae *rv*. *an*
potius in quo? | uidemus **F**²*Rpv*. -dimus *r* 14 hodie — acar-
naniam *om.D*¹**F**¹**R**¹**E**¹*a* | hodie *om.F*² | mersam in **R**² | sin **F**¹*a*

15 an Europam perruptam? cfr. *V141* 16 antirrhium **AB**.
-ipyrrhum **DF**. -rrum *EdT*. -pirrum a. antypirrium **R** 19 se
(quae se *z*) comest **E**(?)*fz(P)H*. se condens **F**²*R*²*v*. secum (saec-
F¹) est *r* | cebotum **R**². cyb- **FdEva.S** 20 cariae *D*. -ice **R**²
in ras. -ite **DF**¹*dE*. cante a. caryce **A**. curice **F**². -ite *v*

Galenes et Gamales urbium in Phoenice agros cum ipsis,
 Phegium, Aethiopiae iugum excelsissimum, tamquam non
 206 infida grassarentur et litora. 92. (94) Pyrram et Antissam
 circa Maeotim pontus abstulit, Helicen et Buram sinus
 Corinthius, quarum in alto vestigia apparent. ex insula
 Cea amplius triginta milia passuum abrupta subito cum
 plurimis mortalium rapuit et in Sicilia dimidiam Tynda-
 rida urbem ac quicquid ab Italia deest, similiter in Boe-
 otia Eleusina.

93. (95) Motus enim terrae sileantur et quicquid 10
 est, ubi saltem busta urbium exstant, simul ut terrae mi-
 racula potius dicamus quam scelera naturae. et, Hercules,
 207 non caelestia enarratu difficiliora fuerint. metallorum opu-
 lentia tam varia, tam dives, tam fecunda, tot saeculis sub-
 oriens, cum tantum cotidie orbe toto populentur ignes, 15
 ruinae, naufragia, bella, fraudes, tantum vero luxuria et
 tot mortales conterant; gemmarum pictura tam multiplex,
 lapidum tam discolores maculae interque eos candor ali-
 cuius praeter lucem omnia excludens; medicatorum fon-
 tium vis; ignium tot locis emicantium perpetua tot sae- 20
 culis incendia; spiritus letales aliubi aut scrobibus emissi
 aut ipso loci situ mortiferi, aliubi volucris tantum, ut
 Soracte vicino urbi tractu, aliubi praeter hominem ceteris

§ 206: (4) Plin. IV 12. Aristot. de mundo 4 p. 396, 20.
 Callisth. ap. Sen. NQ VI 23, 4. 26, 4. — (6) Plin. IV 62. Diodor.
 XV 48, 3. — (9) Strabo IX p. 407. Paus. IX 24, 2. Ammian.
 XVII 7, 13. — § 207: (19) Plin. XXXVI 163. — (23) Plin. XXXI 27.
 Serv. Aen. XI 785.

1 galenis A. -lanis *va. H* | gamales *B coll. V 69 et Suet. Tit. 4*
extr. galames (ca- A) U. S. -anies v 3 antissam *R²Ed(?) C.*
-istam rpv. locus corruptus: cfr. U 37. an Pyrram, ante sitam
circa introitum portus, abstulit (sc. litus)? 4 bursam *AF²* |
in sinu va. S 5 corinthios *F². -thio va. S. an -thii (sc. litus)?*
 6 cea *ADE(?) B(J). caea F². ceae RdS. cee a. caeae F¹.*
Aeaea v | tricenta *Ea. trec- R¹z* 7 mortalium *Adv(J). -ibus*
rH(D) 8 ac — deest *del. U 38* | boeotia et *R²va. Brot.*
 10 si legantur *F¹RE¹a* 12 hercules *AF¹a. -le si F². -le rv*
 17 conterant *AF²dv. -exant p. -exerant (-tigerant R²) r*
 21 aliubi *f, item 22. 23 FfREa. S. alibi rv(D)*

animantibus, nonnumquam et homini, ut in Sinuessano 208
 agro et Puteolano! spiracula vocant, alii Charonea, scro-
 bes mortiferum spiritum exhalantes, item in Hirpinis Am-
 psancti ad Mephitis aedem locum, quem qui intravere mo-
 5 riuntur; simili modo Hierapoli in Asia, Matris tantum
 Magnae sacerdoti innoxium. aliubi fatidici specus, quorum
 exhalatione temulenti futura praecinant, ut Delphis nobi-
 lissimo oraculo. quibus in rebus quid possit aliud causae
 adferre mortalium quispiam quam diffusae per omne na-
 10 turae subinde aliter atque aliter numen erumpens?

94. (96) Quaedam vero terrae ad ingressus tremunt, 209
 sicut in Gabiensi agro non procul urbe Roma iugera ferme
 ducenta equitantium cursu; similiter in Reatino. 94. quae-
 dam insulae semper fluctuantur, sicut in agro Caecubo et
 15 eodem Reatino, Mutinensi, Statoniensi, in Vadimonis lacu,
 ad Cutilias aquas opaca silva, quae numquam die ac nocte
 eodem loco visitur, in Lydia quae vocantur Calaminae,
 non ventis solum, sed etiam contis quo libeat impulsae,
 multorum civium Mithridatico bello salus. sunt et in
 20 Nymphaeo parvae, Saliares dictae, quoniam in symphoniae

§ 208: cfr. Sen. NQ VI 28, 1sqq. — (3) Verg. Aen. VII 565.
 Cic. de div. I 79. Vib. Seq. (ARiese GLm p. 153, 6). — (5) Ari-
 stot. de mundo 4 p. 395^b, 30. 28. Strabo XII p. 579 init.; XIII
 p. 629. Apul. de mundo 17. Ammian. XXIII 6, 18. Dio Cass.
 LXVIII 27. — § 209: cfr. Plin. III 109. Sen. NQ III 25, 8. —
 Varro r. r. III 17, 4 (LL V 71). MCap. IX 928. MFHG IV
 p. 436, 8. — (20) cfr. Plin. XXXI 25.

2 puteolano AdEG. -no uo DF¹R. -no quae (que a) F²aD.
 -no sunt quae v. (sunt spiracula quae pz) | charunea F¹. car- F².
 caronea ea a. charoneas R²E d p v a. S 3. 4 amsancti R²E v a. S.
 -acti FR¹. ans- f 6 aliubi F²f RaS. alibi rv(D) 7 ut
 om. F¹. ur R¹a 9 per om. Rad | omnes FdRap 10 perinde
 F¹REap 11 tremunt AD²F² in ras. E²ov. pmunt R. -tur r
 12 gabiensi E(?)G. gaudi- AF²o. graui- (u e corr. in FR) r.
 gabine- v 13 quaedam — 15 reatino om. a 14 fluctuant
 AR(?)opva. D. sed cfr. III 109. IV 66 15 statoniensi R²C.
 stationensi (-se D²R¹. stadi- Ea) rv | uadimoniis R²T. -ontis Fa
 16 et ad FdEava. J 20 par FR². p E¹a. p R¹p | salia-
 res Hcum Salm. exerc. 88^b A. saltares AR²E²p v. -tatares d. -tuare
 C. salatere a. -ltare r

cantu ad ictus modulantium pedum moventur. in Tarquinienſi lacu magno Italiae duae nemora circumferunt, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam complexu ventis inpellentibus, quadratam numquam.

- 210 96. (97) Celebre fanum habet Veneris Paphos, in 5
cuius quandam aream non inpluit, item in Nea, oppido
Troadis, circa simulacrum Minervae; in eodem et relictas
211 sacrificia non putrescunt. (98) iuxta Harpasa oppidum
Asiae cautes stat horrenda, uno digito mobilis, eadem, si
toto corpore inpellatur, resistens. in Taurorum paeninsula 10
in civitate Parasino terra est, qua sanantur omnia vulnera.
at circa Asson Troadis lapis nascitur, quo consumuntur
omnia corpora; sarcophagus vocatur. duo sunt montes
iuxta flumen Indum: alteri natura ut ferrum omne teneat,
alteri ut respuat, itaque, si sint clavi in calciamento, vesti- 15
gia evelli in altero non possint, in altero sisti. Locris et
Crotone pestilentiam numquam fuisse nec in Illo terrae
motum adnotatum est, in Lycia vero semper a terrae mo-
tu quadraginta dies serenos esse. in agro Arpano fru-
mentum satum non nascitur; ad aras Mucias in Veiente 20
et apud Tusculanum et in silva Ciminia loca sunt, in
quibus in terram depacta non extrahuntur. in Crustumino
natum faenum ibi noxium, extra salubre est.

§ 210: Tac. hist. II 3. — § 211: (12) Plin. XXXVI 131. —
(17) Strabo VI p. 262 extr.

1 ad ictum **F²dTS**. dictum **F¹RE¹a** 2 quae **R¹**. que
FE¹a. duo **dTova.G** | circumferunt **d¹R²G**. -tur **Ad²E²Topv**.
-mierunt **r** 6 quandam **U.v.** quad- **p** | area **p**. aram **fS** | pluit
F¹REapS | in ea **AF¹d²Eava.C**. in eo **d¹R** 9 ea **F¹R¹Eao**
11 parafino o. -refino **A**. Characena **Pcoll.IV85** 12 ad-
son **Ad**. a/son **R**. ason **FEaova.B** 13 uocatus o 15 *dist.*
ego | uestigiae **F¹**. -gie a. -giis **d²inras.T** 16 uelli **d¹**. uel
Da.om.E¹. auelli **R(?)r** | possint **E¹a**. pos//// **F¹**. -sse **rv** | siti **F¹**.
sitis **Ra** 17 ne **f** in illo **A**. in illo (illis **J²**) **r**. ullo **pv**
18 motum **AdTJ²**. -tu **r**. -tu laboratum **E³v** 19 arpano **DR²**
B(H). *cfr. III 105*. -auo (har- **v**) **AFdEav**. aspicio **R¹**. arpino **p**.
ardano **C(erore)** 20 mucias (muti- **F**) **U.v(H)**. murtias **C** |
in uehiente **AF²**. inueni- **F¹R¹Ea**. interuenie- **R²** 21 circum
tusculanum **R²** | in insula **a** 23 ibi noxium foenum **A**

97. (99) Et de aquarum natura complura dicta sunt, 212
 sed aestus maris accedere ac reciprocare maxime mirum,
 pluribus quidem modis, verum causa in sole lunaque.
 bis inter duos exortus lunae adfluunt bisque remeant
 5 vicenis quaternisque semper horis, et primum attollente se
 cum ea mundo intumescences, mox a meridiano caeli fa-
 stigio vergente in occasum residentes, rursusque ab occasu
 subter ad caeli ima et meridiano contraria accedente
 inundantes, hinc, donec iterum exoritur, se resorbentes 213
 10 nec umquam eodem tempore quo pridie reflui, velut anhe-
 lantes sidere avido trahente secum haustu maria et adsidue
 aliunde quam pridie exoriente, paribus tamen intervallis reci-
 proci senisque semper horis, non cuiusque diei aut noctis
 aut loci, sed aequinoctialibus ideoque inaequales vulgarium
 15 horarum spatio, utcumque plures in eos aut diei aut noc-
 tis illarum mensurae cadant, et aequinoctio tantum pares 214

§ 212: (3) Aristot. de mundo 4 p. 396^a, 25—27. Sen. dial.
 I 1, 4. Apul. de mundo 19 init. — (4. 5) Beda n. r. 39. —
 § 213: Mela III 2. (Sol. 23, 20—22). Isid. n. r. 40, 1. (Strabo I
 p. 53). cfr. Ambros. hexaem. IV 7, 30. Beda n. r. 39; tp. r. 29.

2 ac **FdREayS.** et *rv(J)* 3 *an* sola luna. nāque bis?
 4 adfluentib; **F¹R¹E¹a** | bis qui **F¹.** his qui **E¹a** | redeunt **y**
 5 vicinis quaterque **F¹R¹a** | attollente **REopB.** -tes **AF²dyv.**
 -tis **r** | se cum **B.** cfr. § 177 extr. 179. seu **F¹.** secum *rv* 6 in-
 tumescentib; **R¹Ea.** -ent// **F¹** 7 rursumque **y** 8 sub terra
D. sed cfr. II 214. VI 128. XI 133. XII 22. XXXVI 94. 104 | ad
AdR¹yU(D). in *r. del.* **R²v** 9 exoritur **R²C.** -ientur **Ay.**
 -iantur **r** | se resorbentes **H.** reso- *ll.* se so- *v* 10 donec
F¹R¹ao | reflui uelut *Rück 2 p. 309.* //flui † ut d. refluit ut
AF²opyv. refuit ut **DF¹.** -udit ut a. -ui ut **E¹.** reflui ut **R²in**
ras. **E²G.** -uunt **U** | anhelantes *ego.* cfr. *Mela III 2.* anhel- **y.**
 cancell- p. cangellatis a. cancangell- **E¹.** -gill- **F¹.** cancellantes o.
 anicill- d. ancill- **AR²in ras.** **E²fS.** -te **F²v** 11 sidere **F²pv.**
 -rum **AE²oyU.** -ri *r(P)S* | avido *transpos.* **F²va.S** | trahente *ego.*
 -tes (trach- **y**) **A¹y.** -teque **F²C.** -tique *f Salmant. S.* -ndique **R².**
 -ntesque *rv* | haustu avido **F².** au- ha- *va.S* 12 exorientes
 op. -ti **DTf Salmant. S** | reciprocis **F²R** 14 luci **F¹a.** -cis **F²** |
 sed **E(?)B.** sub a. sed (set **R**) ab *rv(J²)* 15 eos *De con. Dal.*
eas ll.v | aut diei — 16 mensurae *om.* **DF¹R¹E¹a** 16 cadant **Ad**
TopS. candant **R¹.** -dent **Da.** cadent **R².** -dunt **F²in ras.** **E(?)yv(D)**

ubique. ingens argumentum plenumque lucis ac vocis etiam diurnae, hebetes esse qui negent subtermeare sidera ac rursus eadem exurgere, similemque terris, immo vero naturae universae, et inde faciem in isdem ortus occasusque operibus, non aliter sub terra manifesto sideris cursu 5 aliove effectū quam cum praeter oculos nostros feratur.

- 215 Multiplex etiamnum lunaris differentia, primumque septenis diebus. quippe modici a nova ad dividuam aestus, pleniores ab ea exundant plenaque maxime fervent. inde mitescunt, pares ad septimam primis, iterumque alio 10 latere dividua augentur. in coitu solis pares plenae. eadem in aquilonia et a terris longius recedente mitiores quam cum in austros digressa propiore nisu vim suam exercet. per octonos quosque annos ad principia motus et paria incrementa centesimo lunae revocantur ambitu. augment 15 ea cuncta solis annuis causis, duobus aequinoctiis maxime tumentes et autumnali amplius quam verno, inanes vero 216 bruma et magis solstitio. nec tamen in ipsis quos dixi temporum articulis, sed paucis post diebus, sicuti neque in plena aut novissima, sed postea, nec statim ut lunam 20 mundus ostendat occultetve aut media plaga declinet, verum fere duabus horis aequinoctialibus serius, tardiore semper ad terras omnium, quae geruntur in caelo, effectū cadente quam visu, sicuti fulguris et tonitrus et fulminum.

§ 215: cfr. Beda n. r. 39. — (12—18) Beda tp. r. 29. — (22) Sen. NQ III 28, 6.

1 plerumque AFava.C 2 diuinae UDeconi.Dal. | esse F²Edopv. esset A. -ent r 3 exurgere (exu-A) AyD. resu-rv
4 et inde FdEayv. exi-r(?)C 5 alter Fa. an alio?
8 modici a R²ETfH(D). -cis Adp. -cus y. -ca r. -ci v(U) |
dividuū FfRE¹a 9 peruenit F¹RE¹a 11 partes FR¹a
12 in Apy(Beda)D. om.rv | aquiloniae DF. -nie RE¹. -ne ap |
recedentes FREa 13 cum om.FfR¹E¹a. quo R² | austrus F¹.
-ro TyBeda. astris a | degressa R¹dTy. -sso FEa | priore F¹Ra
14 quosque CFWMüller p. 16. quoque ll.v 15 ambitu//F.
-tus Rad | augment ego (et dist.). -nte ll.v. -ntibus P 16 causisis
AF¹. -sis his EadTpy 17 inanis Ay. an inertes? 22 tardiores FRed
24 cadentes R²e corr. an cadendi? | fulguri a.
-gori F¹. -ris AF²y. -res R | tonitruus F¹D. -ruis a. -rui dTyva.G

Omnes autem aestus in oceano maiora integunt spatia 217
 nudantque quam in reliquo mari, sive quia in totum uni-
 versitate animosius quam parte est, sive quia magnitudo
 aperta sideris vim laxe grassantis efficacius sentit, eandem
 5 angustiiis arcentibus. qua de causa nec lacus nec amnes
 similiter moventur. — (octogenis cubitis supra Britanniam
 intumescere aestus Pytheas Massiliensis auctor est.) —
 et interiora autem maria terris clauduntur ut portu; qui 218
 busdam tamen in locis spatiosior laxitas dicioni paret,
 10 utpote cum plura exempla sint in tranquillo mari nullo-
 que velorum pulsu tertio die ex Italia pervectorum Vticam
 aestu fervente. circa litora autem magis quam in alto
 deprehenduntur hi motus, quoniam et in corpore extrema
 pulsum venarum, id est spiritus, magis sentiunt. in ple-
 15 risque tamen aestuariis propter dispares siderum in quo-
 que tractu exortus diversi existunt aestus, tempore, non
 ratione discordes, sicut in Syrtibus.

(100) Et quorundam tamen privata natura est, velut 219
 Tauromenitani euripi saepius et in Euboea septies die ac
 20 nocte reciprocantis. idem aestus triduo in mense consistit,
 septima, octava nonaque luna. Gadibus qui est delubro
 Herculis proximus fons, inclusus ad putei modum, alias
 simul cum oceano augetur minuiturque, alias utrumque
 contrariis temporibus; eodem in loco alter oceani motibus

§ 217: (6. 7) Dicuil 8, 24. — § 218: (15) cfr. Sol. 27, 3. —
 § 219: (19) Mela II 108. Strabo I p. 55. (Cic. nat. deor. III 24).
 — (21) Polyb. ap. Strab. III p. 172. — (214, 4) Aristot. meteor.
 II 1 p. 354^a, 14. Strabo I p. 55. Sen. NQ IV 2, 29.

1 enim (pro autem) AdTyva.Bas. 2 inundantque R(?)
 va.D | in totum J. totum in AE²dopyv(U). totum rS. motum D
 3 est quam E²va.S | in parte E²adova.S. partes U | est
 del.E²va.S | quia om.F¹RE¹a 4 lax///// F¹. laxare R. las-
 sare a. late y | eadem AdR¹oyva.C 6. 7 uncos ego posui
 8 et om.pva.S. et ne E¹a | an ut in portu? 11 impulsu ad
 va.S | provectorum E(?)G 14 id est spiritus del.U40
 16 exiunt F¹R¹. exeunt Ea 19 tauromenitani Adva.H. -tam y
 20 aestus idem E(?)dva.S 21 septena E¹a 22 frons R¹
 23 alias uero R(?)E²va.S | utrique a

consentit. in ripa Baetis oppidum est, cuius putei crescente aestu minuuntur, augescunt decedente, mediis temporum immobiles. eadem natura Hispali oppido uni puteo, ceteris vulgaris. et Pontus semper extra meat in Pro-

- 220 **98.** (101) Omnia plenilunio maria purgantur, quaedam et stato tempore. circa Messanam et Mylas fimo similia expuuntur in litus purgamenta, unde fabula est Solis boves ibi stabulari. his addit — ut nihil, quod equidem noverim, praeteream — Aristoteles nullum 10 animal nisi aestu recedente expirare. observatum id multis in Gallico oceano et dumtaxat in homine com-
- 221 pertum. **99.** (102) quo vera coniectatio existit, haut frustra spiritus sidus lunam existimari; hoc esse quod terras saturet accedensque corpora impleat, abscedens 15 inaniat. ideo cum incremento eius augeri conchyliia et maxime spiritum sentire quibus sanguis non sit, sed et
- 18,321 sanguinem, hominum etiam, cum lumine eius augeri ac
sq. minui, frondes quoque et pabula — ut suo loco dicetur —
- 222 sentire, in omnia eadem penetrante vi. **100.** (103) ita- 20 que solis ardore siccatur liquor, et hoc esse masculum sidus accepimus, torrens cuncta sorbensque. (104) sic mari late patenti saporem incoqui salis, aut quia exhausto

§ 220: Strabo I p. 53. Sen. NQ III 26, 8. 7. — Aristot. loco deperdito. — (12) cfr. Philostr. vita Apoll. V 2 med. — § 221: (16) cfr. Plin. II 109. — (17) Firm. Matern. math. IV 1, 5. — § 222: (23) Beda n. r. 41. — cfr. Aristot. meteor. II 1 p. 353^b, 8; probl. 23, 31. (30). Plut. plac. phil III 16 p. 897^a. Ambros. hexaem. II 3, 14. Isid. n. r. 42.

i betis A. beotis FR¹Ea 3 hispoli F. isp- E¹a. in ips- E². in hispali va.S 5 prorsus F¹dR¹E¹a 6 an pleno fluctu? 1 pugnatur F¹R¹E. -ant a 7 statu A. -uto EadTo. estado R 8 fabula est D. -la E(?)opv. -lae r 9 soles bouis A additur d. -tum a. adde ut ova.G 12 multis R²J². -ti A. -tum rv 14 spiritum (-tus G) sidus lunae ova.H | hoc ē FfR¹E¹a. et hoc esse ova.G. cfr.v.21 18. 19 aut minui F¹o 19 ac (pro et) D(?)va.S(J) 20 an nāque? 21 et om.a | masculinū a 22 accipimus F¹R¹E¹ay 23 mare late patentis FRa | salis F¹a

inde dulci tenuique, quod facillime trahat vis ignea, omne asperius crassiusque linquatur — ideo summam aequorum aquam dulciorem profunda; hanc esse veriore causam asperi saporis quam quod mare terrae sudor sit aeternus —

5 aut quia plurimus ex arido misceatur illi vapor aut quia terrae natura sicut medicatas aquas inficiat. est in exemplis Dionysio Siciliae tyranno, cum pulsus est ea potentia, accidisse prodigium, ut uno die in portu dulcesceret mare. **101.** e contrario ferunt lunae femineum ac molle sidus, 223
10 atque nocturnum solvere umorem et trahere, non auferre. id manifestum esse, quod ferarum occisa corpora in tabem visu suo resolvat somnoque sopitis torporem contractum in caput revocet, glaciem refundat cunctaque umifico spiritu laxet. ita pensari naturae vices semperque sufficere,
15 aliis siderum elementa cogentibus, aliis vero fundentibus. sed in dulcibus aquis lunae alimentum esse, sicut in marinis solis.

102. (105) Altissimum mare XV stadiorum Fabianus 224 tradit. alii in Ponto ex adverso Coraxorum gentis — vo-
20 cant Bathea Ponti — trecentis fere a continente stadiis inmensam altitudinem maris tradunt, vadis numquam

§ 223: (10) cfr. Plin. II 45 (XX 1). — (11, Macrob. VII 16, 16. 18. 25. 26. Plut. qu. conv. III 1. — (16) Posid. ap. Diog. Lae. VII 1, 145. Beda n. r. 41. — § 224: Dicuil 8, 25. — (19) Aristot. meteor. I 13 p. 351^a, 11. — (216, 3—5) Beda n. r. 40. — (6—8) cfr. Plin. III 131.

2 et asperius **Fa** | liquatur **Aop.** liquor **y** | summum **E¹op.**
-ma **R(?)G.** cfr. § 224. *Welzhofer Beda p. 40* | equor **o** 3 aqua
R(?)G | profunda horum habere **R².** -dam **G.** -do **y.** -dit **o.**
-fudit **p** 4 quam *om. p* | quod **F²Salmant. v.** quia *r. de yparum*
liquet 5 plurimus **F²in ras. p Salmant. S.** -mum **AE(?)yv.** pri-
mus **R²ad marg.** pluribus *r* | ex (et **F¹a**) alio **F¹dTR¹a** | ille **y**
vapor *ll. S.* -ore *v(H).* sine uapore *Dal.* 6 sicut *om. va. (P) H*
medicatis *fDal.* 7 ē se ea **DFRa** 12 hospitis **F¹da** | con-
tactu **Ay** 13 reuocat **Ay** | refundant **F¹a** 16 esse sicut
om. FR¹E¹. sicut in *om. a.* sicut *om. o* | solis in mari *Beda*
19 fonte **F¹Ea** | aduersorum **A** | gentes **Ad** 20 bachea **R².**
-hex **R¹** | pontis **R¹** | tricentis **F.** triricentis **R** | continente **R¹a.**
-tis **R².** -ti// **F.** -ti **R³rv**

reptis. **103.** (106) mirabilius id faciunt aquae dulces iuxta mare ut fistulis emicantes. nam nec aquarum natura miraculis cessat. dulces mari invehuntur, leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura gravior, magis in-
 vecta sustinent. quaedam vero et dulces inter se supermeant 5
 alias, ut in Fucino lacu invectus *Pitonius* amnis, in Lario Addua, in Verbanno Ticinus, in Benaco Mincius, in Sebinno Ollius, in Lemanno Rhodanus: hic trans Alpīs, superiores in Italia, multorum milium transitu hospitali suas tantum
 nec largiores quam intulere aquas evehentes. proditum 10
 225 hoc et in Oronte amne Syriae multisque aliis. quidam vero odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa, fons Syracusanus, in quo redduntur iacta in Alpheim, qui per Olympiam fluens Peloponnesiaco litori infunditur. subeunt terras rursusque redduntur Lycus in Asia, Erasinus in 15
 Argolica, Tigris in Mesopotamia et, quae in Aesculapi fonte Athenis mersa sunt, in Phalerico redduntur. et in Atinate campo fluvius mersus post XX milia passuum exit et in
 226 Aquileiensi Timavus. nihil in Asphaltite Iudaeae lacu, qui

§ 225: cfr. Plin. XXXI 55. Verg. ecl. X 1. 4. 5. Mela II 117. Sen. NQ III 26, 5. Timaeus ap. Antig. hist. mir. 140 (155). Sol. 5, 16. — (15) Strabo VI p. 275. 270. 271; VIII p. 389. (Herodot. VI 76). Ov. met. XV 273sq. (Sen. NQ III 26, 4). — (19) Strabo V p. 215 init. — § 226: cfr. Plin. V 72. Tac. hist. V 6. Aristot.

1 mirabile **F¹fdR¹E¹a** 2 natura a ova.S 3 cessit **R²**
 4 quarum om. **F¹dTR¹E¹a** | natura est **A.** -re d**T** 4. 5 super-
 fusas (pro inuecta) Beda 5 sustinet **F¹dTR¹ap** 6 inuectu
R¹a. Iuuenius **D².** cfr. *Madvig adv. Ip. 147* | Pitonius *add. ego*
ex XXXI 41. Vib. Seq. s. v. 7 ardua **FEa.** -dita **R** | uerbanno
AE²S. -ano (**D?**)v. -anono **Fd¹.** -amno **R²ecorr.** -ant no **E¹d².**
 -ant com a. cfr. *III 131. IX 69* | ticus **FdE¹.** micus a | bonaco
F¹dR¹E¹. -na a. uenaco **R²** | sebinno *Scoll. III 131.* seuinno
ADF²av. -irino **R.** -ino **F¹dEH** 8 lemnano **F.** lemano **R¹va.H**
 9 mutiorum **F¹R¹Eao** | militum **ATo** | hospitali **A.** -lis
DRaoS. -les *rv. cfr. § 118. VI 65* 12 ipsa **ADFaov(J).** om. *r(?)*
Dal. | uada om. **F¹R¹E¹.** da a. ipsa uada d | sicuti **FRao**
 17 immersa **E(?)va.S** | athinate **R.** attino **Ea** 19 aquiliensi
F²Rad. equal- **F¹** | temnus **F¹R¹Ea** | a phaltita (-pal- **FR¹a¹)**
AFR¹a¹d. -tida a². -to o

bitumen gignit, mergi potest nec in Armeniae maioris Aretissa; is quidem nitrosus pisces alit. in Sallentino iuxta oppidum Manduriam lacus, ad margines plenus, neque exhaustis aquis minuitur neque infusis augetur. in
 5 Ciconum flumine et in Piceno lacu Velino lignum deiectum lapideo cortice obducitur et in Surio Colchidis flumine adeo, ut lapidem plerumque durans adhuc integat cortex. similiter in flumine Silero ultra Surrentum non virgulta modo immersa, verum et folia lapidescunt, alias salubri
 10 potu eius aquae. in exitu paludis Reatinae saxum crescit [et in Rubro mari oleae virentesque frutices enascuntur].

Sed fontium plurimorum natura mira est fervore, 227
 idque etiam in iugis Alpium ipsoque in mari inter Italiam et Aenariam in Baiano sinu et in Liri fluvio multisque
 15 aliis. nam dulcis haustus in mari plurimis locis, ut ad Chelidonias insulas et Aradum et in Gaditano oceano. Patavinorum aquis calidis herbae virentes innascuntur, Pisanorum ranae, ad Vetulonios in Etruria non procul a mari pisces. in Casinate fluvius appellatur Scatebra, fri-
 20 gidus, abundantior aestate; in eo, ut in Arcadia Stymphali,

meteor. II 3 p. 359^a, 17. — (5) Ov. met. XV 313. (Sen. NQ III 20, 3). — (8) Strabo V p. 251. Sil. Ital. VIII 580. — (10. 11) cfr. XXXI 12. (XIII 139. 135). — § 227: (16) Strabo XVI p. 754. III 172. Lucret. VI 890. — (17) Claudian. carm. min. 26 (49), 19sq. Cassiod. var. II 39.

2 aretissa *B(D) coll. VI 127*. -tisa *R*. -thisso *v*. -ssa *G*. -thusa *C(L)*. aritissa *AF²E²J*. -sso *o*. artisa *DF¹E¹a*. -tesa *d*. areisa *Se Ptol. V 13, 8* | sallentino *DFD*. sale- *rv*. cfr. § 240. *XV 20(M)* 3 manduriam *Adv*. mund- *R²*. and- or 5 cocconum *Ea*. quoco- *R¹* | ligno *FRa* 6 syrio *F¹adT*. sirio *R*. cfr. *VI 13* 8 silero *ll.v(D)*. -lari *B*. -ro *pG*. cfr. *III 70. 71. 74* 9 folia *F²dR²v*. uolia *A*. uolatilia *E²o*. in *R¹*. *om.r* | salubria *F¹REa* 11 et (*om.p*) in rubro — enascuntur *D³F²R²E²p.v*. *om.r*. *uncos pos.(H)J*. cfr. *v. 17 et XIII 139. 135* 12 sed et *pva.D* 13 et inter *Adva.G*. ac inter *p*. ut inter *D³R²S* 14 in *ego*. ut in *AdE²p.v*. et in *R²S*. ut *r* 16 et *del.F²* | taradum *A*. har- *R²*. arabum *FEava.C*. har- *R¹* 18 uetolonios *A*. neluto- *FREa* 19 statebra *AFR¹a*. -era *d²*. stabera *d¹* 20 arcadia (-cha *Ra*) *FdRaS*. -diae *rv(J)*

228 nascuntur aquatiles muscoli. in Dodone Iovis fons, cum sit gelidus et inmersas faces extinguat, si extinctae admoveantur, accendit. idem meridie semper deficit, quae de causa ἀναπαυόμενον vocant, mox increscens ad medium noctis exuberat, ab eo rursus sensim deficit. in Illyricis supra fontem frigidum expansae vestes accenduntur. Iovis Hammonis stagnum, interdiu frigidum, noctibus fervet. in Trogytis fons Solis appellatur dulcis et circa meridiem maxime frigidus; mox paulatim tepescens ad noctis media fervore et amaritudine infestatur.

229 Padi fons mediis diebus aestivis velut interquiescens semper aret. in Tenedo insula fons semper a tertia noctis hora in sextam ab aestivo solstitio exundat, et in Delo insula Inopus fons eodem quo Nilus modo ac pariter cum eo decrescit augeturque. contra Timavum amnem insula parva in mari est cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt minuunturque. in agro Pitinate trans Appenninum fluvius Novanus, omnibus solstitiis torrens, bruma siccatur.

230 In Falisco omnis aqua pota candidos boves facit, in

§ 228: Mela II 5. Sol. 7, 2. Augustin. civ. dei XXI 5, 1. Isid. or. XIII 13, 10. — (6—10) Herodot. IV 181. Diodor. XVII 50, 4. 5. Lucret. VI 848. Mela I 39. Ov. met. XV 310. Curtius IV 7, 22. (31). Vib. Seq. (GLm p. 153, 12). cfr. Plin. V 31. (36). — § 229: (14) Strabo VI p. 271. Paus. II 5, 3. — (15) cfr. Plin. III 151. — § 230: cfr. Plin. XXXI 13. Vitruv. VIII 3, 14. Sen. NQ III 25, 3. 4. Sol. 7, 27. 33, 1. Isid. or. XIII 13, 5. Aristot. hist. an. III 12 p. 519^a, 18. Aelian. n. an. VIII 21. — (219, 8) cfr. Plin. XXXI 16 (cfr. Theopomp. fr. 229 Müll.). Aristot. meteor. II 3 p. 359^b, 17. Ov. met. XV 329 sqq. (Sen. NQ III 20, 6). Vib. Seq. (GLm p. 149, 16). — (9) Vitruv. VIII 3, 20. Athenaeus II 17 p. 42^e. Val. Max. I 8 ext. 18.

1 enascuntur F²R²va. J. om. R¹ 5 ab eo om. E¹. ab R¹. a F¹a | illyrico R²S. -riis v 7 fons (pro stagnum) et frigidus ova. H | inter diem F¹Ea. -dum R¹ 8 et om. Dal. 9 ac (pro ad) A | medio A. -ium p 12 insulae F¹R¹a 13 delon FRa 14 inolus FRa | ac om. FR¹Ea 15 augeturque R(?) va. D 17 pitunate F¹dEa. -tanate R². -t//na//// R¹ 18 apenninum F²Rva. S. alpennum F¹dEa 20 omnis ll. G. amnis TSalmant. o. Clitumni amnis zv | potata R¹Eova. G

Boeotia amnis Melas oves nigras, Cephisus ex eodem lacu
 profluens albas, rursus nigras Penius rufasque iuxta Ilium
 Xanthus, unde et nomen amni. in Ponto fluvius Axiaces
 rigat campos, in quibus pastae nigro lacte equae gentem
 5 alunt. in Reatino fons Neminie appellatus alio atque alio
 loco exoritur, annonae mutationem significans. Brundisi
 in portu fons incorruptas praestat aquas navigantibus.
 Lyncestis aqua quae vocatur acidula vini modo temulentos
 facit; item in Paphlagonia et in agro Caleno. Andro in 231
 10 insula templo Liberi patris fontem nonis Ianuariis semper
 vini saporem fundere Mucianus ter consul credit. dies
 Θεοδοσία vocatur. iuxta Nonacrim in Arcadia Styx, nec
 odore differens nec colore, pota ilico necat; item in Liberoso
 Taurorum colle tres fontes sine remedio, sine dolore mor-
 15 tiferi. in Carrinensi Hispaniae agro duo fontes iuxta
 fluunt, alter omnia respuens, alter obsorbens. in eadem
 gente alius aurei coloris omnes ostendit pisces, nihil extra
 illam aquam differentes. in Comensi iuxta Larium lacum 232

§ 231: cfr. Plin. XXXI 16. 26. Vitr. VIII 3, 16. Sen. NQ
 III 25, 1. (Ov. met. XV 332). Strabo VIII p. 389. Sol. 7, 12. —
 § 232: Plin. ep. IV 30, 2. — (220, 2) cfr. Plin. V 140. — (4) Tac.
 ann. II 54.

2 penius **AG**(S). -nitus *orv.* -neus (**B**)**H** 3 sanctus **F¹a** |
ad unde suprascr. ex eodem iactu **R²** | axiaces *ego coll. IV 82.*
(Mela II 7). astac- *ll. v* 4 rigat **AfdG**(J). inri- *rS(D).* irri-
aopv. cfr. vol. IV p. 499 ad XVIII 29 5 neminae **AG**. -niea **D**.
-nia v(Dal.) 7 incorruptas **AdE²v**(J). -tas in spira **F²D**. -ta
 in spira *r.* -ta spera *op.* -tas semper **zS** 8 lyncestis *v.* linc-
AF²E²o ling- **R¹**. in ling- **R²**. lingentis *r* 9 et *om.* **FdR¹E¹a** |
 antro **R²**. in andro *va.S* | in *del.* **F²**. *om.* **R** 10 in templo **R²**
 11 sapore *va.S(J)* | fundere *ego.* fluere *ll. v. cfr. XXXVII*
202 extr. | dios **E(?)dva.J** 12 theodosia **AdEpH**. tedo- *v.*
 tecno- **B**. theudosie **R**. theodesia (thaeo- **F²**. haeo- **F¹**) *r.* Θεο-
 δαΐα *Welcker ad Philostr. p. 356* | nonacrina (na *e corr.*) **R²**. -inam
va.B | in *om.* **Rva.H** | archadie **R**. -cadiae *va.H* 13 pota *ego.*
epota ll. v | libroso **E(?)H**. beroso **F²d²v**. -sa **A**. embroso **p**
 15 carinense **F**. carrensi **a**. -rriniensi **R²**. -rrimensi *coni.H*
 16 obsorbens **AR²**. abs- **DF²d²v**(J). nas- **F¹**. res- **Eap.** so- **R¹S**.
cfr. IX 131. XI 117. XXVII 15 et Fels p. 74 17 alueus **F²**
 18 aquam ceteris **E³va.S**

fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. in Cydonea insula ante Lesbum fons calidus vere tantum fluit. lacus Sannaus in Asia circa nascente absinthio inficitur. Colophone in Apollinis Clarii specu lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula, bibentium brevior vita. amnes retro fluere et nostra vidit aetas Neronis principis supremis, sicut in rebus eius rettulimus.

233

Iam omnes fontes aestate quam hieme gelidiores esse quem fallit? sicut illa permira naturae opera, aes ac plumbum in massa mergi, dilatatum fluitare, eiusdemque 10 ponderis alia sidere, alia invehī, onera in aqua facilius moveri, Syrium lapidem quamvis grandem innatare eundemque comminutum mergi, recentia cadavera ad vadum labi, intumescētia attolli, inania vasa haud facilius quam plena extrahi; pluvias salinis aquas dulciores esse quam 15

234

reliquas, nec fieri salem nisi admixtis dulcibus; marinas tardius gelari, celerius accendi; hieme mare calidius esse, autumnale salsius; omne oleo tranquillari, et ob id urinantes ore spargere, quoniam mitiget naturam asperam lucemque deportet; uives in alto mari non cadere; cum 20 omnis aqua deorsum feratur, exilire fontes atque etiam in Aetnae radicibus, flagrantis in tantum, ut quinquagena, centena milia passuum harenas flammarum globo eructet.

§ 233: (8) Lucret. VI 841. — (12) cfr. Plin. XXXVI 130. — (15) cfr. Plin. XXXI 81. — § 234: Aristot. probl. 23, 15. 32. Plut. qu. conv. I 9 p. 627^c. — (17) Aristot. l. l. 26, 57. — (18) Plut. aet. phys. 12 p. 914. 915. Oppian. hal. V 638. 646. — (20) Beda n. r. 35.

1 intumescētibz (-sc///// F¹) ac F¹R¹E¹a | residit AF¹S.
-sidet F²dE²p^v. -sedit r 2 cydonea AH(J). cfr. IV 61.
-nia DFdEC. cid- a. lid- R². cidonie R¹. -na p. cynonia v
3 sannaus Rdva.B(S). sonn- A. ann- r. inn- f. sinn- B |
circumnascente E²va.S 7 supremis ll.G(S). annis su- E³v(L)
12 syrium R². cfr. XXXVI 130(B). scy- H. tinereum R¹.
tyrium (-raeū F) r. tir- p. thyrr- v 15 aquis adfo | utiliores
R(?) C e conī. B 17 gelari Ay. -re rv. cfr. Rück 2 p. 310 | hie
F¹E¹. hi R¹. hy a. himum R² 18 autumnō F²ova.S
22 aethnae F². ethne R²a. ///ne R¹ | flagrantēs R² 23 et cen-
tena E²opva.S | globo ADFdT Brot.(J). -bos REaz. -bus opv(S)

(107) namque et ignium, quod est naturae quantum ele- 235
mentum, reddamus aliqua miracula, sed primum ex aquis.

104. (108) In urbe Commagenes Samosata stagnum
est emittens limum — maltham vocant — flagrantem. cum
5 quid attigit solidi, adhaeret; praeterea tactu et sequitur
fugientes. sic defendere muros oppugnante Lucullo: flag-
rabat miles armis suis. aquis et accenditur; terra tantum
restingui docuere experimenta. 105. (109) similis est
natura naphthae. ita appellatur circa Babylonem et in
10 Austacenis Parthiae profluens bituminis liquidi modo. huic
magna cognatio ignium, transiliuntque in eam protinus
undecumque visam. ita ferunt a Medea paelicem crematam,
postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne
rpto. 106. (110) verum in montium miraculis ardet 236
15 Aetna noctibus semper tantoque aevo materia ignium
sufficit, nivalis hibernis temporibus egestumque cinerem
pruinis operiens. nec in illo tantum natura saevit exustionem
terris denuntians: flagrat in Phaselitis mons Chimaera,
et quidem inmortali diebus ac noctibus flamma; ignem
20 eius accendi aqua, extinguere vero terra aut fimo Cnidius

§ 235: (4) cfr. Plin. XXXVI 181. (Dio Cass. XXXVI 3^a). —
cfr. Sol. 21, 4. — (9) cfr. Plin. XXXV 179. Diosc. I 101. Strabo XV
p. 743. — § 236: cfr. Sol. 5, 10. Sen. ep. 79, 2. 4. — (18—20)
Ctesias Ind. fr. § 10 p. 250 Bähr. Antig. hist. mir. 166 (182).

1 iamque dTpvā.S(J) | et om.p 3 commagene Eva.G.
-nae o. -na a | Samosatis (P)L 5 tactu et Ay. -tus et dT(P)D.
-tus v. -tu fH. tractu R². om.R¹. et tactu r. -tus p. -tum o
Salmant. | sequi Ay. exsequitur R²S 6 rugientes F¹a. fugien-
tis opSalmant. | flagrabatque AE²opva.S(J) 7 et A. etiam
E²v(J). om.rS | tamen o 9 naphthae o. -ptae AF². -pte R¹a.
nuptae F¹. neptae y | babylonē DF(y)D. -ne A. -niam rv
10 austagenis Ayv. -athenis p. -tragenis dT. astacenis (Salm.
exerc.p.171^aB) H 11 transiliumque A. -luitque p. -lientium y
ea Fp. eum y 12 fertur D(?)fJ. cfr. § 203 | Media J²
13 sacrificatur F¹a. -tum R²p. -ta R¹ 14 rpta RE(?)opva.D
15 materiae ignium F¹. ign- materia (-iae aG) REava.S
17 in AF²E²dopyv. om.rS 18 Phaselide B 20 fimo
Sabell. e Ctesia. faeno AS. fano d. feno Raoy. foeno (D?)FEpiv.
caeno coni. D²

- Ctesias tradit. eadem in Lycia Hephaesti montes taeda flammante tacti flagrant, et adeo ut lapides quoque rivorum et harenae in ipsis aquis ardeant, aliturque ignis ille pluviis; baculo si quis ex iis accenso traxerit sulcum, rivos ignium sequi narrant. flagrat in Bactris Cophanti 5
 237 noctibus vertex. flagrat in Medis et in Sittacene confinio Persidis, Susis quidem ad Turrim Albam XV caminis, maximo eorum et interdiu, campus. Babylone flagrat e quadam veluti piscina iugeri magnitudine, Aethiopum iuxta Hesperu montem stellarum modo campi noctu; similiter 10 in Megalopolitanorum agro. nam si intermisit ille iucundus frondemque densi supra se nemoris non adurens et iuxta gelidum fontem semper ardens Nymphaei crater, dira Apolloniatis suis portendit, ut Theopompus tradidit; augetur imbribus egeritque bitumen temperandum fonte illo 15 ingustabili, et alias omni bitumine dilutius. sed quis haec 238 miretur? in medio mari Hiera et Lipara insulae Aeoliae

§ 237: Aristot. mir. ausc. 35 p. 833^a init. — Theopomp. fr. 316 Müll. Aelian. var. hist. XIII 16. Strabo VII p. 316. Dio Cass. XLI 45, 2sq. (cfr. infra § 240). — § 238: cfr. Plin. III 93. Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (223, 3) Plin. VI 197.

1 ephesti **AF**¹a. epe- **R**. ephesii **F**² 2 et om. **AE**(?) **dy**
va.S(D) | adeo (-os a) sub **F**¹**R**¹a 4 iis **Ev**. is **FR**¹. istis **R**².
 his *rD* | sulcos **FR**¹**Ea**ova.S 6 et (om. in) **Ap**va.D | Sitta-
 cene *Hex Aristot. mir. ausc. 35 coll. Plin. VI 114*. cestia (cessia **R**²)
 gente **E**²**R**²p*v*. cestia in cuti gente **A**. cuti (citti **F**?) gente *r*.
 Cissia gente *D coll. Herodot. VI 119* 8 maximo om. **F**¹**R**¹**E**¹a
 eorum **F**¹. earum **R**² | inter campos **FR**¹a. *dist. ego ex Aristot.*
 (ἐν ὁμαλοῖς τόποις καὶ οὐκ ἐν ὑψηλοῖς) | babylone **DFJ**². -nae **A**.
 -nie a. -niae **Ed**v. -bilone **R**. -ne p. -niae o | flagrat (sc. cam-
 pus) e *ego*. -rato **R**¹a. -rat *rv* 9 quaedam **F**²**f****R**¹ | uelut **Ad**fo.
 -ud **F** | item aethiopum **R**²**E**²va.S 10 Hesperu *P*. -rium **E**(?)*v*.
 -rum *r*. cfr. *V 10. VI 197* | noctu nitent **E**³va.S(*D*) 11 tametsi
E³va.*J* | intermis sit **R**. -minis sit **Fa**p. internum sit **E**. -nus
 sit **E**³va.*J* 12 nem non a. ne/// non **R**¹. nemon **F**¹ 13 ege-
 lidum *PeStrab.* 14 apolliniatis **R**²d. -natis **F**¹**R**¹a 15 igni-
 bus **R**² 16 & *ego*. a **R**¹a. om. *rv* | dilutus **R**. dulcius **F**²p*z*
 17 et lipara *add. ego coll. Strab.* | insulae aeoliae *ego*. -la
 aeolia **AE**¹*G*²(*J*). insula **FdTR**¹a *G*¹(*S*). -la ///// **E**³. -la ardet.
 aeolię (-ia *v*) insulę (-la *v*) **R**²p*v*

iuxta Italiam cum ipso mari arsere per aliquot dies sociali bello, donec legatio senatus piavit. maximo tamen ardet incendio Theon ochema dictum Aethiopum iugum torrentesque solis ardoribus flammās egerit. tot locis, tot incendiis rerum natura terras cremat!

107. (111) Praeterea cum sit huius unius elementi 239 ratio fecunda seque ipsa pariat et minimis crescat a scintillis, quid fore putandum est in tot rogis terrae? quae est illa natura, quae voracitatem in toto mundo avidissimam sine
10 damno sui pascit? addantur his sidera innumera ingensque sol, addantur humani ignes et lapidum quoque insiti naturae attritique inter se ligni, iam nubium et origines fulminum: excedet profecto miracula omnia ullum diem fuisse, quo non cuncta conflagrarent, cum specula quoque
15 concava adversa solis radiis facilius etiam accendant quam ullus alius ignis. quid quod innumerabiles parvi, sed 240 naturales, scatent? in Nymphaeo exit e petra flamma, quae pluviis accenditur; exit et ad aquas Scantias, haec quidem invalida, cum transit, nec longe in alia durans materia —
20 viret aeterno hunc fontem igneum contegens fraxinus —; exit in Mutinensi agro statis Volcano diebus. reperitur apud auctores subiectis Ariciae arvis, si carbo deciderit, ardere terram, in agro Sabino et Sidicino unctum flagrare lapidem, in Sallentino oppido Gnatia inposito ligno in sa-

§ 240: (17) cfr. supra § 237. — (24) Horat. sat. I 5, 97sqq. — (224, 2) Val. Max. I 8 ext. 18. Liv. XXIV 3, 7.

1 arsere (asese **R**¹) *U.S.* arsit **E**³*v* 2 et donec **F**¹**R****E****a**, expiauit **R**²**S** 4 regeret **R**². regerit *S* 7 a **D****F**¹**d****R****S**(*D*). *om. rv(J)* 8 quaeue est **R**²*S*. *om. R*¹. que a | est — quae *om. a* | quae uelut natura q̄ **R**¹(*falso iterata*) 10 facit **F****R**¹**E**. -iat a

12 attritique *ego*. -tuque (-tusque **R**²) *U.S.* -ta *p v* | ligna **A****E**(?)*p va.S* | *an* et nubium (*sc. ignes*)? 13 excedet **A****F****R**¹**E****a**. -dit *rv* | unum **F****R****a****T**. num *p* 14 flagrarent **F****d****T****R**¹**a**. -ret *p*

15 accendantur *va.H* 16 paruis **A****p**. partus *va.G* 18 scanthias **A****F****a**. -ncias **R**². -ncies **R**¹ 20 uirens **R**²*S*. *om. a* | contextens **F****R**¹**E****a***va.G*. -tegit **R**²*S* 21 statutis a. *an* sacris? *cfr. XXXI 16* 24 sallentino **D****F****D**. sale- *rv. cfr. § 226* | gnatia **F**²**J**². *cfr. Niss. It. II p. 860*. natium **A****p**. ina- *v. galacia R². ignatia (inn- *d*) *r C*. egn- (*Be III 102*) *Bas*.*

xum quoddam ibi sacrum protinus flammam existere, in
 Lacinae Iunonis ara sub diu sita cinerem immobilem esse
 241 perflantibus undique procellis; quin et repentinos existere
 ignes et in aquis et in corporibus, etiam humanis: Trasi-
 menum lacum arsisse totum; Servio Tullio dormienti in 5
 pueritia ex capite flammam emicuisse, L. Marcio in Hispa-
 nia interemptis Scipionibus contionanti et milites ad ul-
 tionem exhortanti arsisse simili modo Valerius Antias
 narrat. plura mox et distinctius; nunc enim quadam
 mixtura rerum omnium exhibentur miracula. verum egressa 10
 mens interpretationem naturae festinat legentium animos
 per totum orbem veluti manu ducere.

242 108. (112) Pars nostra terrarum, de qua memoro,
 170 ambienti, ut dictum est, oceano velut innatans longissime
 ab ortu ad occasum patet, hoc est ab India ad Herculis 15
 columnas Gadibus sacratas LXXXV. LXXXVIII p., ut Arte-
 midoro auctori placet, ut vero Isidoro, XCVIII. XVIII.
 Artemidorus adiecit amplius a Gadibus circuitu Sacri
 promunturii ad promunturium Artabrum, quo longissime
 243 frons procurrat Hispaniae, DCCCXCI. D. mensura currit 20

§ 241: Liv. XXV 39, 16. Sil. Ital. V 72sq. — Plin. XXXVI
 204. Val. Max. I 6, 1. 2. Lyd. ost. 5 p. 18°. Plut. de fort. Rom. 10
 p. 323^d. (Peter hist. Rom. fragm. p. 155. 157). — § 242: MCap.
 VI 611. Dic. 5, 1. — § 243: Agathem. 15. 16 (MGm II p. 475sq.).
 MCap. VI 612.

2 dio E(?) G. diuo F²v 8 exhortanti dv. exorta- R²E.
 exora- ADfa. exorna- R¹ 9 modo (pro mox) FR¹E¹ap
 10 ingressa R²S 11 natura F¹Ra 12 uelut AdDal. | duce-
 retur R. -ceus a 14 innatrans R¹. -ta Ad. inata y. maria i
 15 ad occasum F²d(E?) C(item MCap. Dic.). ab (a// F¹) occasu
 (-sus R¹) DF¹Ra. et occ- (-ssus A) Ay. atq. (et v) ab occ- pv
 16 LXXX y. LXXXVIII R² | LXXVIII R². -VII MCap.
 LXXV a. LXX dT. om. p. LXVIII H coll. § 243 extr. (numeros hos
 et seqq. antiquo more primus scripsit D) 17 LXCVIII Ay | LXVIII
 AF²y 18 adiecit y | circuitus agri F²R²y. -tu agri F¹a. -tura
 agri R¹(E?) 20 fons DFR¹a | procurat DF¹. -rsat R¹. -rrit
 E(?) va. S | DCCC. XC. ID Ay. cfr. D ME p. 2. -XCI MCap.
 DCCC. XC id r. CCCCXCI. id H | mensurae R(?) pva. D

duplici via: a Gange amne ostioque eius, quo se in Eoum
oceanum effundit, per Indiam Parthyenenque ad Myriandrum
urbem Syriae in Issico sinu positam LII · XV, inde pro-
xima navigatione Cyprum insulam, Patara Lyciae, Rhodum,
5 Astypalaeam in Carpathio mari insulam, Taenarum Laco-
nicae, Lilybaeum Siciliae, Caralim Sardiniae XXI · XIII,
deinde Gades XII · L, quae mensura universa ab Eoo mari
efficit LXXXV · LXXVIII. alia via, quae certior et iniri 244
terreno maxime potest, a Gange ad Euphraten amnem
10 LI · LXIX, inde Cappadociae Mazaca CCXLIII, inde per
Phrygiam, Cariam, Ephesum CCCXCVIII, ab Epheso per
Aegaeum pelagus Delum CC, Isthmum CCII · D, inde terra

§ 244: Agathem. IV 17 (GGm II p. 476). MCap. VI 613.

1 eoum **E³re** MCap. eum **ll** 2 partienenque **AR¹**. -te-
nienenque **R²**. -thiensemque **r**. -thiē neque **d**. -thiamque **y**.
-tyenemque *codd.* MCap. | miriandrum **F²**. -dram **y**. mirandum
DF¹E¹a 3 LIII **R**. LV **dT** 5 carpathio **E(?)v** -tio **FRa**.
-tro **AD** | mari **R(?)C**. -ri in **rv** | insulam **DFEaD**. -la **Adep**.
-las **R(?)E³v** 6 caralim **ll.S**. -lium **v**. calarim (**B**)**C** | XXI · XIII
ego. XXXIII **AF²yv**. -III **R²in marg.** -III · L **E³Be** MCap. XXX
(*om.* IIII deinde gades X) **r**. XXI · III **H** 7 deinde gades
AF²E³v. -de eadem **y**. D In.... (*reliquis absce.*) **R²in marg.** | XII · L
H. XII m. L **va.B**. XLII · L **Ay** MCap. XXII p. L **R²in marg.**
II · L (**V · L R**) **r**. L **e**. IIII decies centena et quinquaginta Milia
pass. **E³(B)C**. *cfr.* III 84 | quae *om.* **Ay** | eoo **D**. eo **ll.v**
8 LXXXII **R¹**. XCV **R²in marg.** LXXX **y**. XCVIII **va.B** LXXVIII
E³Be MCap. -VII · L **y**. -III **i**. LXVIII **rH**. -VIII **pv** | qua **y**
et iniri *ego*. iteneri **A**. inirie **R¹Eead²**. -riae **F¹**. inrie **a**. iniri
R²d¹. itinere **F²E³yv** 9 terreno **F²R²E³yv**. -raeno **A**. -re (**rē**
DEe) non **r** | potest **ll**. patet **pE³v**. *dist. ego* 10 LI *om.y*.
II **R²in marg.** L **F²**. **DF¹**. LC **E³v** | LXIX **H**. LXI · X **A**. LXVIII
R²in marg. XIX **r**. XXI **pE³C**. XVIII **v**. *om.y* (*item sqq. numeros*)
CCXLVII **A**. CCLXLIII **D¹**. CCCXIX **H** 11 phrygiam **E(?)v**.
fryg- **DF**. frug- **A**. frig- **r** | CCCXCVIII **ApJ**. -XCVIII (-CXLVIII
R) **rv**. CCCXV **H** 12 CCXII *om.p*. CCII **R** | D inde **D¹F¹**
dTREaH. inde **AF²D¹**. Deinde **D²pv** | terra — 226, 1 mari et
om. y

[et Laconico mari] et Corinthiaco sinu Patras Peloponnesi
 XC, Leucadem LXXXVII·D, Corcyram totidem, Acroce-
 raunia LXXXII·D, Brundisium LXXXVII·D, Romam CCCLX,
 Alpes usque ad Scingomagum vicum DXVIII, per Galliam
 ad Pyrenaeos montes Illiberim CCCCLXVIII, ad oceanum 5
 et Hispaniae oram DCCCXXI, traiectu Gadis VII·D, quae
 mensura Artemidori ratione LXXXIX XLV efficit.

245 Latitudo autem terrae a meridiano situ ad septen-
 triones, dimidio fere minor, Isidoro colligit LIII¹. LXII,
 quo palam fit quantum et hinc vapor abstulerit et illinc 10
 rigor. neque enim deesse terris arbitror aut non esse
 globi formam, sed inhabitabilia utrimque inconperta esse.

§ 245: MCap. VI 614. Dicuil 5. 2. — (227, 1 sqq.) Agathem.
 IV 18. 19 (GGm II p. 478—481). MCap. VI 615.

1 *uncos posui cum D ME p. 3* | laconico *ll. v.* lechaico *f(P)H.*
 alcyonio *J* | patros *Ay* | peloponensi *AE²y.* pol- i. pell- a. pelopon-
 nensensi *DF¹* 2 XC *Hex Agathem. IV 17 coll. Plin. IV 9. 11.*
 CCII·D *ll. v.* CII·D *D¹* | LXXXVII·d *AH.* -VI·id *DF¹da.* -VI
 Ad *F².* -III·id *R.* -VI·D *E(?)pv* 3 LXXXII·D *MGGm II p. 477.*
 CXXXII·D *AE(?)dpv.* -II·id (ad *R*) *r. cfr. IV 52* | LXXXVII·d
AFH. -VI·id *D.* -VI·D *rv* 4 ad Scingomagum *Hex Agath.*
l. l. coll. Strab. p. 179. ad cinco- *AG.* -ngomacū *F².* -neomachum
Rd. calcineo- *rv* | DXVIII *AR(?)H.* -VIII *rv* 5 illiberium *R¹.*
 -birium *DFE¹ad.* -brium *va. B* | CCCCLXVIII *MGGm II p. 478.*
 -LVI *AdD.* CCCCC·LVI (-LIII *R¹*) *rv.* DCCCXXVII *H*
 6 DCCCXXI *D ME p. 3.* -II *AF²D¹.* CCCCXXII *rv.* -I *H*
 7 LXXXIX | XLV *Hex Agath. l. l.* -XCV *D¹.* LXXX·LX·XCV *Ay.*
 et XCV *R² in marg.* LXXX·IX·XC *r.* LXXXVI (-VII *E³*)
 LXXXV *E³ Ce MCap.* 8 a om. *DFEa (add. E³)* | septemtrio-
 nem *E³ va. S* 9 dimedio *Ay.* medio *R²* | fere *RE²pv.* -rme *F²a*
Dic. D¹. feri *r.* fieri *y* | minor Isidoro *ego coll. D ME p. 6.* minoro
AE². -re *y.* -rj *E³.* minor *R²pv.* om. *F²a (Dic.).* mi *r.* Isidoro *D¹* |
 collegit *y.* -lligitur *RE(?)v* | LIII·LXII (-LXXII *R¹.* -LXI *i*)
ll. MCap. v(D). XLIII·LXXXX *mil. H* 10 quorum *y* | et illinc
Ay. E(?)v. ill- *r* 11 liquor *DFRE¹aTDic.* | aut motis non
 esse et *R²* 12 incomrepta *F¹.* -orrepta *DE¹a.* -orrupta *R¹*

haec mensura currit a litore Aethiopici oceani, qua modo
 habitatur, ad Meroen DCXXV, inde Alexandriam XII · L,
 Rhodum DLXXXIII, Cnidum LXXXVII · D, Coum XXV,
 Samum C, Chium XCHII, Mytilenen LXV, Tenedum CXIX,
 5 Sigeum promunturium XII · D, os Ponti CCCXII · D, Caram-
 bin promunturium CCCL, os Maeotis CCCXII · D, ostium Ta-
 nais CCLXXV, qui cursus compendiis maris brevior fieri
 potest LXXIX. ab ostio Tanais nihil inmodicum diligen- 243
 tissimi auctores fecere. Artemidorus ulteriora inconperta
 10 existimavit, cum circa Tanain Sarmatarum gentes degere
 fateretur ad septentriones versus; Isidorus adiecit XII · L
 usque ad Thylen, quae coniectura divinationis est. ego
 non minore quam proxime dicto spatio Sarmatarum fines
 nosci intellego. et alioqui quantum esse debet quod in-
 15 numerabiles gentes subinde sedem mutant capiat? unde

§ 246: MCap. VI 616. 614. 616.

1 a litore **R**²*r*. altiore (-ré **D**¹. -ra **R**¹. *r* 2 DCXXV
MGGm II p. 479. cfr. VI 196. DXXV **A**. DCCCV (DCCCCV **R**) *r*.
DL mil. **E**³*c*. decies centena mil. *H.* DCCV **D**¹ | XII **R**
 3 DLXXXIII (-III **Ad** *v*) *ll. D. cfr. V 132.* DLXIII *H.* LXXXVII · D *H.*
 -VI (-III **Dd** **T**) · D *ll. D.* -VI *p.* -V · D *f.* -III · D **E**³*v* | coum *ll. S.*
 con *C* cum *Sabell.* cum *v* 4 LXXXIII *p* *ra. H. cfr. V 136* |
 mitylenen **ADFC**. mitil- **R**²*a* *Ven.* -lonen **R**¹ | CXIX *f MGGm l. l.*
XC · IX (-LX **A**) *ll.* XLIX **D**¹. XLIV *H.* XXVIII *C.* XXIX *n*
 5 D *om. p* | carambin *v.* -abin **A**. -abim *r* 6 maeotidis **E**³
va. De MCap. -dos **R**². memis **R**¹ | D *om. p.* CCCXVI · D **A**
 natanais **R** *ad.* -naeis **D** 7 CCLXXV **R** (?) *H.* -LXV **ADE** *ap* *v.*
 -LXII **Ffd** **T**. -LXVI **D**¹. *cfr. IV 78* | breuioris **R**² 8 LXX · IX *ll.*
cfr. MGGm l. l. LXXII · X *y.* LXXXI *p.* -IX **E**³*r*. XXI · X **D**¹
 (ad *sqq. refrens*) | nihil inmodicum *ego.* nihil mod- *ll. v.* nihil-
 dum modi *coni. D ME p. 4.* nihil modi quam *coni. S.* Nili Cano-
 picum **D**¹ 9 facere **A** 10 tanais **R**². -im *C* | gentem *y*
 11 uersas *va. S* | XXII · L **R** 12 thylen *J.* tylen **A**. -lin *y.*
 thilen **F**². ti- *v.* thulen *C.* mithelen **R**. mitthilenen **F**¹. mythel- **D**.
 mitel- *r* 13 proxime dicto (-ta *p.* **AF**² *p* *v.* -mo dicte (-to **R**) *r*
 14 alioquin *p* *ra. J.* alio **DF**¹ **R**¹ **E**¹. ali *a* | quantum **DF**¹ **R**¹ **E**¹

ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror. nam et a Germania immensas insulas non pridem conpertas cognitum habeo.

- 247 De longitudine ac latitudine haec sunt, quae digna memoratu putem. universum autem circuitum Erato-
sthenes, in omnium quidem litterarum subtilitate, set in
hac utique praeter ceteros solers, quem cunctis probari
video, CCLII milium stadiorum prodidit, quae mensura
Romana computatione efficit trecentiens quindecies centena
milia passuum: inprobum ausum, verum ita subtili argu-
mentatione comprehensum, ut pudeat non credere. Hip-
parchus, et in coarguendo eo et in reliqua omni dili-
gentia mirus, adicit stadiorum paulo minus XXVI. 109. alia
Dionysodoro fides. neque enim subtraham exemplum
vanitatis Graecae maximum. Melius hic fuit, geometricae
scientia nobilis; senecta diem obiit in patria. funus du-
xere ei propinquae, ad quas pertinebat hereditas. hae
cum secutis diebus iusta peragerent, invenisse dicuntur
in sepulchro epistulam Dionysodori nomine ad superos
scriptam: pervenisse eum a sepulchro ad infimam terram;
esse eo stadiorum XLII. nec defuere geometrae qui inter-

§ 247: Vit. I 6, 9. Censorin. d. nat. 13, 2. MCap. VI 596. 609.
cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 121. — (11) cfr. Berger Hipparchi
geogr. fragm. p. 27. — § 248: cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

2 a om. A¹y. in p 3 cognititas compertum R^s. cōpertas
conpertas a 5 autem hunc E³va. S 6 in om. eap | set ego.
et pr. om. ll. D | in om. p 7 //ui///e F¹. quippe a | ceteras Ay
que Ay. quē F². quam G 9 efficit AFRea | trecenties (tric- y)
et AF²y 10 uero R | argumentatione DfdREapzv (H). con-
putat- AR² in marg. y G 12 omni om. DFR¹ 13 adiecit y |
XXVI ARTyS. XXV rv 14 dionysodoro E(?) G. -siodoro rv
15 greciē F¹Eap. gratie R¹ | melius DF¹dRav (G). aelius A¹.
cae- A². ēlius F². , el- E¹. Cel- E²e. chius z. cidius p. cydnus B |
geometriae DFR¹. -ica va. S 16 scientiae DF¹R¹Ea | nobilis
om. D | senectā Da. -tū R | obit ADF¹R | patriae A 17 et
(pro ei) A | adque F¹a. atq; D | hec a. heę d. eae va. S
18 iuxta DFR¹a 19 epistula A | dionysidori F. -siodori R²va. G
20 ab R²S. ad R¹ 21 esseque E³va S | XLII AF²in ras.
(RE?)v. alii Dad

pretarentur, significare epistulam a medio terrarum orbe missam, quod deorsum ab summo longissimum esset spatium et idem pilae medium. ex quo consecuta computatio est, ut circuitum esse CCLII stadiorum pronuntiarent.

5 (113) Harmonica ratio, quae cogit rerum naturam sibi ipsam congruere, addit huic mensurae stadiorum \bar{XII} terramque XCVI partem totius mundi facit.

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE

10 LIBER III

1. Hactenus de situ et miraculis terrae aquarumque 1
et siderum ac ratione universitatis atque mensura. nunc
de partibus, quamquam infinitum id quoque existimatur
nec temere sine aliqua reprehensione tractatum, haut ullo
15 in genere venia iustiore, si modo minime mirum est ho-
minem genitum non omnia humana novisse. quapropter
auctorem neminem unum sequar, sed ut quemque verissi-
mum in quaque parte arbitror, quoniam commune ferme
omnibus fuit, ut eos quisque diligentissime situs diceret,
20 in quibus ipse prodebat. ideo nec culpabo aut coarguam 2

1 a om. **R** | orbem **D** 2 missa **Da** | quo **R²E³va. D.** quae **p** |
esse **ADFa pva. C** 4 circuitu **E(?)va. S(J)** | CCLII **AR²fp(P)H.**
-LV **rv** | pronuntiaret **F²** 6 addita **AF²** | stadia **va. S** | \bar{XII}
z(P)H. cfr. §87. VII ll. v 7 terram **A** | XCVI **DFdRH. XC. VI**
Eeapl. XCVI mil. E³v. XC. V A. XCV D

Lib. III. 12 mensurae o. -re a 14 tractandum o
15 iustiore si **AO(R?)H.** -or est **DF¹a.** -or **E¹.** -or si **E².** -or est
si **F²va. H** 19 *dist. oU45* | quisquis **A** | disceret in o. -ret ex
vet. Dal. 20 prodibat *o vet. Dal.* | ideoque o

quemquam. locorum nuda nomina et quanta dabitur bre-
vitate ponentur, claritate causisque dilatis in suas partes;
nunc enim sermo de toto est. quare sic accipi velim, ut
si vidua fama sua nomina, qualia fuere primordio ante
ullas res gestas, nuncupentur et sit quaedam in his nomen- 5
clatura quidem, sed mundi rerumque naturae.

3 Terrarum orbis universus in tres dividitur partes,
Europam, Asiam, Africam. origo ab occasu solis et Gadi-
tano freto, qua inrumpens oceanus Atlanticus in maria
interiora diffunditur. hinc intranti dextera Africa est, laeva 10
Europa, inter has Asia. termini amnes Tanais et Nilus.
XV p. in longitudinem quas diximus fauces oceani patent,
V in latitudinem, a vico Mellaria Hispaniae ad promuntu-
rium Africae Album, auctore Turratio Gracile iuxta
4 genito. T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis 15
tradiderunt minus VII p., ubi vero plurimum, X : tam
modico ore tam immensa aequorum vastitas panditur. nec
profunda altitudo miraculum minuit. frequentes quippe
taeniae candicantis vadi carinas territant. qua de causa

§ 3: Herodot. II 16. Agathem. I 3 (GGm II p. 472). Sall.
Iug. 17, 3. Oros. I 2, 1—3. Hygin. astr. I 8 (Isid. or. XIV 2, 1;
n. r. 48, 2). Mela I 8. Div. orb. 1 (GLm p. 15). Dic. 1, 2. Sol.
23, 13. MCap. VI 622. 624. 626. 623. Beda n. r. 51. — § 4: Nepos
fr. 49 Halm. Sol. 23, 13. — (231, 1) Mela I 27 (II 95). Sol. I. l.
MCap. VI 624. 625.

1 nuda *om.* A | quantum DF¹RE¹a 2 ponentur claritate
om. DF¹R¹E¹a 3 nec F²D¹ | item R 4 si vidua ARd¹G.
si diuidua r. sicut vidua r 5 nuncupetur DF¹RE | et *om.* f
queddam p. quia edem DF¹R¹a | nomen datura ap¹en. -encul-
tura Ad. *de mendo cfr. p. 133, 19* 10 effunditur *codd. aliquot*
Beda | huic o | dextra oca. S 11 asiae R². -ia est v. a. H.
-ia compar est aliis duabus Beda | termin' /// R². -ni sunt Beda
12 longitudine et 13 latitudine y Beda 13 mellaria AF²d v.
inel-y. metta- E. metia- a. metia- r 14 turratio AH(J). thu-
E². turannio DFd Bas.(S). turanio R². -rinio R¹. -ramnio v. tyr-
ra/nio y. -ranio i | gracile F²E²dTyJ. -lae A. -li H. glaciile DF¹.
-lle r. gracula v 15 T. Ay(Rd?) v. et (et titus E²) r 16 minus
U. J. ubi minus (minimum C) v 19 temae y. tenuae DF¹RE².
-ue a. *om.* E¹ | candicatis F¹a. -cantes Ad. cordiantes y

limen interni maris multi eum locum appellavere. pro-
 ximis autem faucibus utrinque inpositi montes coercent
 claustra, Abila Africae, Europae Calpe, laborum Herculis
 metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei vo-
 5 cant creduntque perfossas exclusa antea admisisse maria
 et rerum naturae mutasse faciem.

(1) Primum ergo de Europa, altrice victoris omnium 5
 gentium populi longeque terrarum pulcherrima, quam
 plerique merito non tertiam portionem fecere, verum
 10 aequam, in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum
 fretum universo orbe diviso. oceanus a quo dictum est 3
 spatio Atlanticum mare infundens et avido meatu terras,
 quaecumque venientem expavere, demergens resistentes
 quoque flexuoso litorum anfractu lambit, Europam vel
 15 maxime recessibus crebris excavans, sed in quattuor prae-
 cipuos sinus, quorum primus a Calpe Hispaniae extimo, ut
 dictum est, monte Locros, Bruttium usque promunturium, 4
 inmenso ambitu flectitur.

(2) In eo prima Hispania terrarum est, ulterior 6
 20 appellata, eadem Baetica, mox a fine Murgitano citerior
 eademque Tarraconensis ad Pyrenaei iuga. ulterior in
 duas per longitudinem provincias dividitur, si quidem Bae-
 ticae latere septentrionali praetenditur Lusitania, amne Ana

§ 5: (9) Eratosth. ap. Varr. r. r. I 2, 3. (Varro LL V 6).
 Lucan. IX 411sq. Augustin. civ. dei XVI 17. Cosmogr. 1^b (GLm
 p. 71). — (16) Sol. 2, 24. MCap. VI 638 extr. — § 6: cfr. Mela
 II 87. MCap. VI 627. 628.

1 proximus F¹day. -ma pva. H. an proximi? 3 abila
 ypr. abilla (athlans F², r. abyila d(?) H. cfr. MGGM II p. 122 |
 calpae AE. calepae D¹. -lipae D². -lapae y 5 perfos-sos (sc.
 montes) F¹a d T Salmant. P 11 a AS. ac R¹. hac D¹d E¹. hoc rr
 quo AS. quod rr 13 quacumque uenerit ex parte o 14 in-
 fractu DE¹a 15 cauans F¹R¹a | praecipue va. H 16 exi-
 stimo DF¹R¹Ea 17 bruttiniū DF¹R¹a. brutinum Eva. C.
 byritium R². brittiu F² 20 murgitano D coll. § 8. 17. urg- ll. G.
 uerg- p. uirg- v. urcit- (B) U46 coll. § 19 21 pyrenen d. -enea
 a³va. S. -enae/ R¹ 22 duas partes per DFEa. cfr. r. 10
 23 septentrionali pv. -lis ll | ptenditur a. prot- va. G

discreta. ortus hic in Laminitano agro citerioris Hispaniae et modo in stagna se fundens, modo in angustias resorbens aut in totum cuniculis condens et saepius nasci gaudens in Atlanticum oceanum effunditur. Tarraconensis autem, adfixa Pyrenaeo totoque eius a latere decurrens et simul ad Gallicum oceanum Hiberico a mari transversa se pandens, Solorio monte et Oretanis iugis Carpetanisque et Asturum a Baetica atque Lusitania distinguitur.

- 7 (3) Baetica, a flumine mediam secante cognominata, cunctas provinciarum diviti cultu et quodam fertili ac pecu-
liari nitore praecedat. iuridici conventus ei III, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, Hispalensis. oppida omnia numero CLXXV, in iis coloniae VIII, municipia c. R. X, Latio antiquitus donata XXVII, libertate VI, foedere III, stipendiaria CXX. ex his digna memoratu aut Latio sermone dictu
facilia, a flumine Ana litore oceani oppidum Ossonoba, Aestuarium cognominatum, inter confluentes Luxiam et Vrium, Hareni montes, Baetis fluvius, litus Curense inflexo sinu,

§ 7: Sol. 23, 8. (MCap. VI 627). Mela II 88. MCap. VI 630. — (233, 1—3) Mela II 96.

1 hinc **F**² | lamminitano **AR**². lumi- a. lanumi- **E**². cfr. § 25. XXXVI 165 2 sefundens **A**. se diff- a | angustias **Av**. -ia r | esorbens **D**¹. -be **R**¹. sorbens **E**¹. orb- **D**²**F**¹**a** 3 et — gaudens om. **FR**¹**Ea** 4 autem hinc va. *G(H)* 5 a om. **E**¹**R**(?) *C* 6 a om. **AF**²**E**² va. *G* 7 carpetanisque **AB**. carpit- **R**². carpent- *rv* 9 eam mediam va. *S(J)* 10 diuite *H*. sed cfr. VII 108 11 ei om. **DF**¹**R**¹**E**¹**a** 12 cordubensis astigitanus om. **DF**¹**RE**¹**a** | astigitanus *B*. cfr. § 12. astici- **E**²**d**. -isi- v. -iciitams **A**. -icianus **F**² | omni **DF**¹**R**¹**E**¹**a** 13 VII **AdT** va. *B* | C. R. X (= civium Rom. X) **AD**. cui' romano **XR**². om. **R**¹. **CRL** *r*. VIII *B*. XVIII *v* 14 XXVII *D*. XXV·X **A**. XXII·X (XXII **R**²) *r*. XXIX *v* 15 latio (-to **A**. -tiore **E**²) *ll.v*. latiali *B*. -ino *D*. cfr. VII 117 16 ossonoba (-oua **A**. osonoba **R**¹) *ll.v*(*G*)*J*. onubia **R**². onoba *B*. cfr. Mela III 7. Osca Onoba *MPt p. 108* | asturiae (-ria **F**². lusturia *B*) **AF**²**E**² va. *H* 17 inter confluentes *D*. interfl- *ll.v* | luxiam aturium **DFdEa**. Luxia et Urium va. *D* 18 harenei **R**². -nae *v*(*H*). -re/*n* **R**¹. Vareni **F**². mariani *B*(*Brot.*) *e Ptol. II 4, 12*. ariani *G* | curense **EB**(*D*). curr- **R**²**d**. curs- *v*. curenense **DFR**¹**a**. corense **A**(?) *C*. cotense *MPt p. 109*

cuius ex adverso Gadis inter insulas dicenda, promunturium Iunonis, portus Baesippo, oppidum Baelo, Mellaria, fretum ex Atlantico mari, Carteia, Tartesos a Graecis dicta, mons Calpe. dein litore interno oppida Barbesula cum
 5 fluvio, item Salduba, oppidum Suel, Malaca cum fluvio foederatorum. dein Maenuba cum fluvio, Sexi cognomine Firmum Iulium, Sel, Abdara, Murgi, Baeticae finis. oram eam in universum originis Poenorum existimavit M. Agrippa; ab Ana autem Atlantico oceano obversa Bastulorum Turdulorumque est. in universam Hispaniam M. Varro per-
 10 venisse Hiberos et Persas et Phoenicas Celtasque et Poenos tradit. Iusum enim Liberi patris aut Iysam cum eo bacchantium nomen dedisse Lusitaniae et Pana praefectum eius universae. at quae de Hercule ac Pyrene vel Saturno
 15 traduntur fabulosa in primis arbitror.

Baetis, in Tarraconensis provinciae non, ut aliqui
 dixere, Mentesa oppido, sed Tugiensi exoriens saltu — iuxta quem Tader fluvius, qui Carthaginiensem agrum ri-

§ 8: Mela II 94. — Agrippa fr. 2 R. — (9) Mela III 3. —
 § 9: (16—234, 4) cfr. Mela III 5.

1 gades *C* | dicenda *A*. cfr. IV 119. Mela II 97. -das *r*. -dae *v*
 2 baesippo *R*² *B*. uaes- *Av* (*J*). ues- *r*. cfr. § 15 et Ptol. II 4, 10
 belo *R* *ad*. -on *va*. *S* 3 tartesus *E*². cart- *A*. -sos *F*² *va*. *B* (*J*).
 / artesos *F*¹ 4 oppida *ll*. *S*. -do *dv*. -dū *a*³ *C* 5 sue *R*.
 siue *D*² *FEa*. uel *va*. *B* 6 foederatorum — cum fluuio *om*. *DF*¹
*R*¹ *E*¹ *a* | menoba (mae- *H*) *R*² *va*. *J* | sexi *ll*. *Bro*t. sexti *v* | cogno-
 mine firmum *D*². fir- cog- *ll*. *v* 7 sel *AD*. sell *R*². ser *r*. sex
Tva. *B* (cfr. Mela II 94). sexi et *B*. selambina *Ge* *Ptol*. II 4, 7 |
 abdafa *a*. -dera *va*. *J* | murci *DRa*. -rti *F*¹. -reis *E*. -rgis *va* *S*
 8 in *R*² *S*. *om*. *rv* | uniuerso *R*² *a*¹. -sam *a*² *va*. *S* 9 uastu-
 lorum *A* | turdulorum *om*. *DF*¹ *E*¹ 11 hiberos *R* (?) *D*. *y*b- *a*².
ib- *C*. hiberas (*y*b- *a*¹) *rov* | phaenicas o. poe- *Av* *a*. *C*. fen- *r*
 12 lysum *Ea*. lis- o | lissam *R*². lysyam *a*. lysam *DFET*
va. *G*. lis- *R*¹ o | bachantem *Tova*. *G* 14 uniuersa o | atque
*R*² *a*. atque *DF*¹ *R*¹ *E*. aut (autem o) quae *F*² do | pyrane *R*.
-renaes *E*. pirene o. -rine *A* 16 tarraconiensis *F* 17 mētesa
av (*D*). cfr. § 19. 25. *CIL* II n. 3377 sqq met- *DFE*. mentes (mon-
*R*²) *R*. -tis *A*. -tisa *Se* *Ptol*. II 6, 58 | tuguensi *DF*¹ *R*¹ *Ea*. tyng- *F*².
tuge- *R*² *va*. *G* 18 tvder *F*²

gat —, Ilorci refugit Scipionis rogam versusque in occasum oceanum Atlanticum, provinciam adoptans, petit, modicus primo, sed multorum fluminum capax, quibus ipse famam aquasque aufert. Baeticae primum ab Ossigitania infusus, amoeno blandus alveo, crebris dextra laevaque accolitur 5 oppidis.

- 10 Celeberrima inter hunc et oceani oram iu mediterraneo Segida quae Augurina cognominatur, Vlia quae Fidentia, Vrgao quae Alba, Ehora quae Cerialis, Iliberri quod Florentini, Ilipula quae Laus, Artigi quod Iulienses, Vesci 10 quod Faventia, Singili, Ategua, Arialdunum, Agla Minor, Baebro, Castra Vinaria, Cisimbrium, Hippo Nova, Ilurco, Osca, Oscua, Sucaelo, Vnditanum, Tucci Vetus, omnia Bastetaniae vergentis ad mare. conventus vero Cordubensis circa flumen ipsum Ossigi quod cognominatur Latonium, Illiturgi 15 quod Forum Iulium, Ipra, Isturgi quod Triumphales, Vcia et XIII p. remotum in mediterraneo Obulco quod Ponti-

4 aut fert **A.** auferri **R.** -rre a. om. **E**¹ | ossigitania **L.** -tama **E.** -tana a. -ttania **R.** -getania (osi- **A**) *rv*(**D**¹) 8 segeda **a**² *va.S* ulia *Ukert II p. 366. cfr. MPt p. 117^a.* iulia (-iae **DR**¹**E**¹**a**) *ll.v* | fidentiae **DEa.** -te **R** 9 ebura **A**(?) *va.S*(**D**¹) | iliberi *va.S*

10 Florentini **D**² *cum Hübnero CIL II p. 285. cfr. MPt p. 120^b.* liberini **AF**²**R**² *v.* -ri/// **F**¹. -rinis *r* | ilipula **G.** -pyla **A.** ilypula **R**². lipida (lyp- **R**¹) *r.* libida *v* | laus artigi **AF**²**G.** -astici **F**¹. clausa (-sia **R**²) stici *rv* 11 singilia (*va.H*) **D**². *cfr. Hübner l.l.p. 272.* -gelis **R**² | Agla minor **AF**²**R**²**E**² *v*(*Brot.*). -nur *r.* Aglaminor *Dal.*

12 bebro **E**². bedro **R**². bedo **DFdR**¹**E**¹. beclo **a** | pisimbrium **AFR**². epi- d. episibr- *va.S* | ipho **F.** ipho **Dd**¹**R**¹**E**¹ *ava.G.* fipho **d**²**R**² | noua **AE**² *v.* noba *r* | illurco **B.** iliu- **A.** ilyrice **DdE.** ill- *r.* yilir- **Ra.** glyr- **F**

13 escua *va.J.* siue oscua *MPt p. 119* sucaelo (-celo a. -calo **E**¹. suelo **R**) unditanum *ll.J.* succubo nud- **B.** -ccabon ud- *v.* suel onud- *MPt p. 119* | tucci **AF**²**G**(**J**). tuai **R**¹. tu /i **F**¹. tuati *rv*(**H**) | obuia **F**²**E**² *CBas.* | bastetaniae **R**(?) *v.* uast- *r* 14 *dist.va.H*(**D**²) 15 latonium a. laconium (-icum **C**) **ET** *va.D* | illiturgi **Av** *va.H*(**J**) 16 ipra isturgi **AD.**

cfr. CIL II n. 2121sq. ipast- *dav.* iprast- *r* | triumphales ucia **D**² *philol. XXX p. 292.* -le sucia (sutia **E**²) **AR**²**E**² *D.* -le sacia **J.**

-le setia **S.** -le sitia *r.* faletia (-ico **R**¹) *r* 17 XIII *v*(**D**² *coll. Hübnero l.l.p. 298*). XVII **AD**¹. XIII **R**(*MPt p. 115. 117*). XVI *r* | obulgo **A** | pontificaese **F.** ponficense **D.** bonf- **E**¹**a**

ficense appellatur, mox Ripa, Epora foederatorum, Sacili
Martialium, Onuba et dextra Corduba colonia Patricia co-
gnomine, inde primum navigabili Baete oppida Carbula,
Detumo, fluvius Singilis, eodem Baetis latere incidens.

5 Oppida Hispalensis conventus Celti, Axati, Arua, Ca- 11
nama, Naeva, Ilpa cognomine Ilpa, Italica et a laeva Hispal
colonia cognomine Romulensis, ex adverso oppidum Osset
quod cognominatur Iulia Constantia, Lucurgentum quod
Iuli Genius, Oripo, Caura, Siarum, fluvius Maenuba, *Baeti*
10 et ipse a dextro latere infusus. at inter aestuaria Baetis
oppida Nabrisa cognomine Veneria et Colobana, coloniae
Hasta quae Regia dicitur et in mediterraneo Asido quae
Caesarina.

Singilis fluvius, in Baetim quo dictum est ordine in- 12
15 rumpens, Astigitanum coloniam adluit, cognomine Augustam
Firmam, ab ea navigabilis. huius conventus sunt reliquae
coloniae immunes Tucci quae cognominatur Augusta Gemella,

1 ripepora **ARava**. *H.* epora *S* | facili **DF¹R¹B**. -lin **R²**.
facili **E¹a**. faci **E²**. faci **AF²dv** 2 onoba *Be Ptol.* | patriciae
DF¹dRE¹aH 4 detumo **TD²l.l.p.293**. -ma **A²inras.E²B**
(*MPt p.117*). -mmo *r.* decumo *dv.* -ma *Ven.(J)*. detunda *Se Ptol.* |
singilis **AE²D**. -gulis *rv. cfr. §12 init.* 5 celci **F¹**. -cia **F²**.
celtia **R²E¹**. -ica *ava.H* | axati arua *D*. -ti arua **A**. -tiara *G*.
aexatim laua **R²**. exatilaua **R¹**. axaua **F¹**. araua **DdE**. auara **F²**.
raua *a.* arua *H. om.v* | canama *H.* camana **E**. -nia **R**. canania
Dd. / a/// nia **F¹**. canina *a.* ciniana **A**. saci- **F²**. arruci *G*. uaca-
mana *v* 6 naeva **D² cum Hübner l.l.p.137**. aeua **DE**. eua *r.*
euia *H.* menoba *G*. acria *v* | ilpa **A²inras.R²B(D)**. illpa **E²**.
ilpia **F²**. ilba **F¹**. illa *rS*. ilia *H. del.G(J)*. magna *Ce Ptol. II*
4,10. ila *v* | hispal **AJ**. -lis *Ge Ptol.* -li *rv* 7 romulensis
Aav(J). -liensis *rS* 8 lucurgentum **F²D²**. lugurg- **R²**. lurg-
AJ. -tium **E²**. uirg- *v.* iurgentum (*urg- R¹*) *r.* uerg- *G. cfr.*
CIL II n.1264 9 genius orippo *H cum Caro (antiq. Hispal.*
3,20). genitor ippo **F²**. -tor ippu **Ad**. -tor (gentior **R¹**. -iori **R²**)
bippo *r.* -tor hippo *v* | menubae **DfE**. -be **Rad**. -noba *va.J* |
baeti **R(?)G. om.rv** 11 oppidū **E²a²va.S** | nebrisia *va.S* |
colobona **R(?)va.J**. conobana *MPt p.122^a* | colonia **D²l.l.p.270**
12 asta **d(?)va.D. cfr. Mela III 4** 14 singilis **AE²TD**.
-gulis **Rv.** si ong- *r. cfr. §10 extr.* | baetim **AE²C**. betim **R²**.
-tinis **F²**. belis *r* 15 augustam **F²dav.** ang- *r* 17 colonia
AE² | immunes **AF²R²v.** -nis *r*

Ituci quae Virtus Iulia, Ucubi quae Claritas Iulia, Vrso quae Genetiva Vrbanorum, inter quae fuit Munda, cum Pompeio filio rapta; oppida libera Astigi vetus, Ostippo; stipendiaria Callet, Callicula, Castra Gemina, Ilipula Minor, Marruca, Sacrana, Obulcula, Oningi, Sabora, Ventippo. Maenubam amnem, et ipsum navigabilem, haut procul accolunt Olontigi, Laelia, Lastigi.

- 13 Quae autem regio a Baete ad fluvium Anam tendit extra praedicta, Baeturia appellatur, in duas divisa partes totidemque gentes: Celticos, qui Lusitaniam attingunt, Hispan- 10
lensis conventus, Turdulos, qui Lusitaniam et Tarraconensem accolunt, iura Cordubam petunt. Celticos a Celtiberis ex Lusitania advenisse manifestum est sacris, lingua, oppidorum vocabulis, quae cognominibus in Baetica distinguuntur:
- 14 Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia, 15
Segidae Restituta Iulia, Contributa Iulia Vgultuniae, cum qua et Curiga nunc est, Lacimurgae Constantia Iulia, Steresibus Fortunales et Callensibus Aeneanici. praeter haec in Celtica Acinippo, Arunda, Arunci, Turobriga, Lastigi, Sal-

1 itycci A. itucci *Dal.* iptuci *D*¹. *sed cfr. MPt p. 122^a* | ucubi quae **AdJ.** aut (at **E**¹) ubique *r.* Attubi quae *v* 2 genetiva *Momms. ephem. epigr. II p. 119.* genua *ll. v* | pompeii **da**² *va. S*
3 capta *va. S* | astigi **AC.** astygi (ca- **R**¹) *r. S.* -giae *v* | ostippo **AF**² **E**² *v.* sost- *r* 4 callicula *d D.* galli- **AR**¹. gallu- *r.* calu- *v.* calletula **R**². -ecula *S* | marca **E**¹. marucca *J.* merucra *d(?) v*
5 sacriana **R** | Oningi Sabora Ventippo *Momms. CII. II p. 194.* oningis (onnig- *a.* onung- **E**²) ab ora uenti (uenienti *G*) pro (prope *v*) *ll. v* | maenubam **AJ.** nubam **E.** nebub- *a.* nenub- *r.* menobam *v* 6 Olontigi Laelia Lastigi *Momms. l. l. (Caelia MPt p. 122^b).* alontigicaeli (olo- **A**) **ADFE D.** -celi *d Rav et ala-* stigi (-gie **R**²) **AF**² **R**². alost- *a*² *v.* lost- *r* 9 diuisa partes *om. E¹ sidusa **D.** ///dusa **R**¹. situsa *a* 16 contributa **Aa B.** -tae *rv (H).* lac. *signum auctore S praefixit D* | ugultuniae cum *MPt p. 124^a* (et *dist.*). -niacum *J.* ucul- *v.* mugul- **R**². -tuacum **R**¹. ugultu- macum **A.** ucul- **E**². mucul- (-miacum *a*) *r* 17 qua *MPt l. l.* quae *ll. v* | et *om. DF¹ **Ea** | lacimurgae *MPt p. 124^a. 127^b.* -ge **Ea va. B.** lacinimuriae **A.** -urge **F**² *d TR.* -gi *D.* -usge **D.** -nemurge **F**¹. laconimurgi *B* | steresibi **A.** teresibus *R va. D*² 18 enianici **Fa.** ema- *R va. J* | in *del. MPt p. 126^b.* an item? 19 acinippo **R**² *B (S) e Ptol. II 4, 11. CIL II n. 1351.* -ipro **A.** -ipo *Brot. (D) e***

pesa, Saepone, Serippo. altera *Baeturia*, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam Reginam, Sosintigi, Sisaponem. Gaditani conventus civium Romanorum Regina, 15
 5 Latinorum Laepia Regia, Carisa cognomine Aurelia, Vrgia cognominata Castrum Iulium, item Caesaris Salutariensis; stipendiaria Besaro, Belippo, Barbesula, Blacippo, Baesippo, Callet, Cappa cum Oleastro, Iptuci, Ibrona, Lascuta, Saguntia, Saudo, Vsaepo.

10 Longitudinem universam eius prodidit M. Agrippa 16
 CCCCLXXV p., latitudinem CCLVIII, sed cum termini Carthaginem usque procederent: quae causa magnos errores computatione mensurae saepius parit, alibi mutato provinciarum modo, alibi itinerum, auctisque aut deminutis passibus. 15
 15 incubuere maria tam longo aevo, alibi processere

§ 15: (7.8) cfr. Mela II 94. III 4. — § 16: Agrippa fr. 3 R. MCap. VI 632 extr. Dim. 24.

nummis ap. Eckhel. 1, 47. -ibro *r.* -imbro *v* | arungi **A.** -nti **R**¹. aruci *Brot. S.* Ἀρουκί *Ptol. l.l.* | iturobriga *J*² | lastigi salpesa *S cum Caro (antiq. Hispal. 3, 61).* -gis alp- **AT.** -gi alp- *rv.* iastitis (iastigii **d**²) alp- **d**

1 baeturia *H.* bet- *v.* uet- *ll* 3 mirobrigam **AS.** -icam *rv* reginam, sosintigi *D*² *philol. XXX p. 304. cfr. MPt p. 124^a.* regiones osintigi **AF**² *G.* -nes (-nis *H*) osintiadi (-dis *v*) *rv* 4 sisaeponem **FR.** sisep- *ad.* isep- *va. B* 5 laepia regia *MPt p. 123^a.* -pia ulia *G(S).* lepia relia **AF**². lepia **R**². regia *rv(H)* | urgia **AF**² *G.* augla **R**² *in marg.* urigia *rv.* uria *C(ecodd. B).* ugia *MPt p. 123^a* 7 barbesula **AF**² *B.* -sulla **E**². -su **R**². -s///// **R**¹. -sulu *rv.* -lae (*subl. dist.*) *MPt p. 120^b* | blacippo *D*² *l.l. p. 309.* ulac- **A.** lac- **R**² *B.* ululacipro **F**². lac- *rv* | baesippo *B.* uasis//pro **A.** bassispro *rv* 8 callet **AR**² *B.* ga- *rv. cfr. XXXV 171* | cappa cum *D*² *l.l. p. 308.* cappacum *ll. S.* -agum *v* | iptuci *D*² *l.l. p. 308.* ituci **AS.** -cci *G.* icocio *rv* | ibrona *MPt p. 125^b.* brona **AD.** brala **R.** brana *rv* | lascuta *D coll. Zobel span. Münzen 8. 16.* -ula **REaJ.** laseula **A.** liscula *rva. B.* lacibi *G. del. B* 9 saudo usaepo *MPt l.l.* situdo us- **AJ.** saudo usaepro **DF.** -sae porro **Ea.** -dorisae pro **R.** -sae porro **dT.** audorisae. porro **S.** andorisippo *G.* -sae. porro *v(H)* 11 CCCCLXV **Av. H** | CCLVIII **AJ.** -LIII **R.** -LVII *rv* 14 auctis *r. dist. ego* | deminutis **AE.** dim- *rv*

- litora, torsere se fluminum aut correxere flexus. praeterea aliunde aliis exordium mensurae est et alia meatus. ita
 17 fit ut nulli duo concinant. **2.** Baeticae longitudo nunc a Castulonis oppidi fine Gadis $\overline{\text{CCL}}$ et a Murgi maritima ora $\overline{\text{XXV}}$ p. amplior, latitudo a Carteia Anam ora $\overline{\text{CCXXXIII}}$ p. **5**
 Agrippam quidem in tanta viri diligentia praeterque in hoc opere cura, cum orbem terrarum orbi spectandum propositurus esset, errasse quis credat et cum eo Divum Augustum? is namque complexam eum porticum ex destinatione et commentariis M. Agrippae a sorore eius **10**
 inchoatam peregit.
18 **3.** (4) Citerioris Hispaniae sicut conplurium provinciarum aliquantum vetus forma mutata est, utpote cum Pompeius Magnus tropaeis suis, quae statuebat in Pyrenaeo, $\overline{\text{DCCCLXVI}}$ oppida ab Alpibus ad fines Hispaniae ulterioris **15**
 in dicionem ab se redacta testatus sit. nunc universa provincia dividitur in conventus VII, Carthaginensem, Tarraconensem, Caesaraugustanum, Cluniensem, Asturum, Lucensem, Bracarum. accedunt insulae, quarum mentione seposita civitates provincia ipsa praeter contributas aliis $\overline{\text{CCXCIII}}$ **20**
 continet, oppida $\overline{\text{CLXXVIII}}$, in iis colonias XII, oppida ci-

§ 17: MCap. VI 631. — § 18: (16) MCap. VI 632 init.

1 se et $\text{DF}^1\text{R}^1\text{ra. G}(\text{S})$. et Ea 3 concinnant ADF^1 . conueniant a. ita concinant R^2 5 amplius FR^1a | latitudo AR^2r . alti- r | carteia anam $\text{AF}^2\text{R}^2\text{D}$. -eianam r. -na v | mora FRA $\overline{\text{CCXXXIII}}$ ARS . -VII rH. $\overline{\text{CCXXIII}}$ v e MCap. 6 agrippam Ar . -ppa r 7 orbem cum $\text{A}(\text{?})\text{Brot}$. | urbi ra. $\text{H}(\text{D})$. om. E^2a spectandum Av . -ntum (specca- R^1) r 8 propositurus G. -ros ll | esse terras se A. -rras r 9 eum $\text{dT}^2\text{a}^3\text{C}$. eam ll. v | ex $\text{AF}^2\text{R}^2\text{v}$. et r 10 sua (pro eius) Brot. 14 suis quae (quas R^2) $\text{AF}^2\text{R}^2\text{c}$. om. r 15 $\overline{\text{DCCCLXVI}}$ AD^2 . -LXXVI $\text{H}(\text{D}^1)$. -LXXVII rS. -XLVI v 16 inditionum F^1a . om. A. in deditionem F^2 17 II DE^1a 18 lucensem AE^2B . lucie- R^2 . lucre- r MCap. v 19 braccarum F^2R^2 . bacc- $\text{F}^1\text{R}^1\text{a}$. bac- DE^1 | mentione $\text{Rd}(\text{?})\text{v}$. mensi- r 20 ciuitates post praeter et prouincia ipsa post aliis traicit B | aliis $\text{AF}^2\text{E}^2\text{v}$. om. r | $\overline{\text{CCXCIII}}$ G 21 continet — $\overline{\text{CLXXVIII}}$ om. $\text{DF}^1\text{R}^1\text{E}^1\text{a}$. continet om. F^2 | comma pcs. D^2 | $\overline{\text{CLXXVIII}}$ R^2H . $\overline{\text{CLXVIII}}$ AF^2 . om. E^2v | in om. A

vium Romanorum XIII, Latinorum veterum XVIII, foederatorum unum, stipendiaria CXXXV.

Primi in ora Bastuli, post eos quo dicetur ordine 19
 intus recedentes Mentesiani, Oretani et ad Tagum Carpetani,
 5 iuxta eos Vaccaei, Vettones et Celtiberi Arevaci. oppida
 orae proxima Vrei adscriptumque Baeticae Baria, regio
 Bastitania, mox deinde Contestania, Carthago Nova colonia,
 cuius a promunturio, quod Saturni vocatur, Caesaream
 Mauretaniae urbem CLXXXVII p. traiectus. reliqua in
 10 ora flumen Tader, colonia immunis Ilici, unde Ilicitanus
 sinus. in eam contribuuntur Icositani. mox Latinorum 20
 Lucentum, Dianium stipendiarium, Sucro fluvius et quondam
 oppidum, Contestaniae finis. regio Edetania, amoeno prae-
 tendente se stagno, ad Celtiberos recedens. Valentia colonia
 15 III p. a mari remota, flumen Turium, et tantundem a mari
 Saguntum civium Romanorum, oppidum fide nobile, flumen
 Vdiva. regio Ilergaonum, Hiberus amnis, navigabili com- 21
 mercio dives, ortus in Cantabris haut procul oppido

§ 19: (6) Mela II 94. Sol. 23, 8. — (10) Mela II 93. —
 § 20: Mela II 93. 90. (Flor. I 22, 3). — § 21: Mela II 90. —
 (240, 2) Sol. 23, 8. MCap. VI 627.

1 foederatorum Adv. -tum r D¹. cfr. § 10 2 CXXV R¹.
 LXXXV R². CXXXVI a² L. -II v 3 quo AF²E²v. qui r
 dicetur C. -citur ll. v 4 orecanii F¹. -nsi DR¹a. -ngi R² | car-
 petani Ra C. -entani Adv. -arii E². -eiani r 5 uettones AJ.
 uetio- DR¹E. uaetio- F¹. uaeto- F². ueo- a. uecto- R²d v | areuaci
 AdTH. -ebaci (-cie R²) R. asre- r. arre- r 6 Aurci D¹. sed
 cfr. Ptol. II 6, 13. CIL II n. 3750 | adscriptum est quae FRa
 baria AF²D². -rea rv 7 bastitania AJ. -tana R² in marg.
 mauritania r B(H). mauri- v (Dal.) deinde D² philol. XXXII p. 627.
 deitannia (-ania v. -anania A, dein ll. v. cfr. U 49 9 CLXXXVII
 AD. CLXXXVII v v | p. Av. p r 10 tades F. taader E¹a.
 -des D 11 ea A | contribuitur E². -butur F¹R¹E¹. -buti r Da |
 icositania AE²va. G 13 oppidum et R² | edetania B c Ptol. II
 6, 15. edit- ll. D². idet- v. cfr. § 23. 24 17 udiua AdTJ. uduba
 RH(D). V. duba r. idubeda v. cfr. MPt p. 152^a. 187^a | ilergaonum
 F²v. Ilerca- R². hilerga- A (E² add. autem supra h). I. lerga-
 (larga- R¹) r | nauigabilis DFdT D². -alibus a

- Iuliobrica, per CCCCL p. fluens, navium per CCLX a Vareia oppido capax, quem propter universam Hispaniam Graeci appellavere Hiberiam. regio Cessetania, flumen Subi, colonia Tarracon, Scipionum opus, sicut Carthago Poenorum. regio Ilergetum, oppidum Subur, flumen Rubricatum, a quo 5
- 22 Laetani et Indigetes. post eos quo dicetur ordine intus recedentes radice Pyrenaei Ausetani [Fitani], Iacetani perque Pyrenaeum Ceretani, dein Vascones. in ora autem colonia Barcino cognomine Faventia, oppida civium Romanorum Baetulo, Iluro, flumen Arnum, Blandae, flumen Alba, 10 Emporiae, geminum hoc veterum incolarum et Graecorum, qui Phocaeensium fuere suboles, flumen Ticer. ab eo Pyrenaea Venus in latere promunturii altero XL.
- 23 Nunc per singulos conventus reddentur insignia praeter supra dicta. Tarracone disceptant populi XLII, quorum 15 celeberrimi civium Romanorum Dertosani, Biscargitani; Latinorum Ausetani, Ceretani qui Iuliani cognominantur et qui Augustani, Edetani, Gerundenses, Iessonienses, Teari

§ 22: (9) Mela II 90. 89. — § 23: (16) Mela II 90.

1 iuliobriga **R**² *Brot.* | *L om.* **E.** I **Da** | uareia **A D.** -eta **F**². -ela **R**². -elo **R**¹. -ei *r.* uaria *ve Strab. III p. 162* 3 cessetania **DF**¹ *d D.* cessit- **a.** cessefa- **AF**². cessata- **E.** cerret- **R**¹. ceret- **R**². cosset- *Be Ptol. II 6, 17* 4 tarraco **Fava. J.** -agor **R** 5 ilergetum **F**² *dv.* hile- **AE**². le- *r* 6 laetani *Je Ptol. l. l. 18.* laet- **DF**¹ **E.** let- **R**¹ *ad.* lact- **A.** lacet- **F**². lalet- **R**² *v.* *cfr. U50. Hübner Herm. I p. 337* 7 pyrenaeum (*om. naei — perque pyre*) **R**¹ austanae **A.** -setanie **F**². *om.* **R**² | fitani **AF**² *J.* fit- **R**². it- *rv.* *del. Het MPt p. 194^a* | lacetani *Be Strab. III p. 161 extr.* lac- *ll. v.* *cfr. MPt p. 195^b* 8 cerretani **AG.** *sed cfr. CIL II n. 986* 9 barcino **Aa**² *G.* -ne (-nia **F**²) *rv* 10 baetulo *H.* bet- **AF**² **R**² *v.* uet- *r.* baeculo *U50* | iluro **AH.** ill- *v.* ilumo **R**². irulo *r* | anum **R**¹. tarn- *dT.* larn- **a**² *va. J.* earn- *coni. B* | blande **Av.** -dae *G.* -nbae (-mbae **D**¹) *r* | alba **Av.** -bae *vel* -be *r* 12 ticer **AD.** -cher (tu- **R**²) *rv(S).* -chis *B* 15 XLII **AD.** -III *rH.* -III *v* 16 dertosani **AFR**² *D.* derio- (dento- **E**²) *r.* dertu- *v* | biscargitani *Ptol. II 6, 63 (p. 187^a)* 17 cerretani **AE**² *v.* caere- **F** | iuliani **Av.** -itani *r* 18 edetani *B(H).* aed- **F**² **R.** red- **Av.** sed- *G.* ac det- *r* | gerundenses **R(?) G(D).** gerud- *rv(J)* | iessonienses *Hübner CIL II p. 593. cfr. MPt p. 196^b.* gessonie- **R.** iesome- **A.** gessorie- *rv*

qui Iulienses; stipendiariorum Aquicaldenses, Aesonenses, Baeculonenses.

Caesaraugusta colonia immunis, amne Ilibero adfusa, 24
ubi oppidum antea vocabatur Salduba, regionis Edetaniae,
5 recipit populos LV: ex his civium Romanorum Bilbilitanos,
Celsenses ex colonia, Calagurritanos qui Nasici cognomi-
nantur, Ilerdenses Surdaonum gentis, iuxta quos Sicoris
fluvius, Oscenses regionis Suessetaniae, Turiassonenses;
Latinorum veterum Cascantenses, Ergavicenses, Graccurri-
10 tanos, Leonicensenses, Osicerdenses; foederatos Tarracenses;
stipendiarios Arcobrigenses, Andelonenses, Aracellitanos, Bur-
saonenses, Calagurritanos qui Fibularenenses cognominantur,
Complutenses, Carenses, Cincienses, Cortonenses, Damani-
tanos, Ispallenses, Iursenses, Iliberitanos, Iacetanos, Libi-
15 enses, Pompelonenses, Segienses.

§ 24 init.: Mela II 88.

1 aesonenses **AF**²*D.* on- *rv* 2 baetulonenses *va.H*
4 salduba *v.* -uua (sol- **R**²) **R.** -ubia **A.** -uua *r* | edetaniae *B(H).*
sede- **ADF**²**a**²*G(D*¹). sedie- **R.** rede- *r* 5 LV (/// Lu **F**²) *ll.S.*
I-LV **a***dT.* CLII *Dal.* LII *v* | bilbilitanos **R**². belblit- **AD.** bellit-
rv. belit- *H.* *cfr.* XXXIV 114. *MPt p.* 178^a 7 ilerdenses **AF**²**R**²*v.*
-sis **E**². lerdenses **R**¹. -sis **E**¹**a.** lerid- *r* | surdaonum **Rd v.** urd- *r.*
cfr. *MPt p.* 193^b | quos **AR**²**E**²*v.* quas *r* | sicoris **R**²**E**²*v.* ico- *r*
8 oscenses **Av.** ostensis (-ses **F**²) *r* | suessetaniae *De Livio*
XXV 34, 6 al. et CIL VI n. 1446. uesset- **DdTE.** uerset- **R**¹. uesaet-
F. ueset- **R**²**a v.** uessit- **AJ.** uescit- *G.* basset- *B* | turiassonenses
F²**a**²*v.* -nienses **F**¹. -ncases **a**¹. -s.sonorises **DdE.** -s.sonenses (en
in ras.) **R**². turiaso- *G.* turriaso- **AD.** *cfr.* XXXIV 144. *Ptol. II*
6, 57 9 cascanteses **E**². -tes **DFR**¹**E**¹**a**¹ | graccurritanos **AS.**
graccuri- *rH* 10 leonicenses — foederatos **AF**²**E**²*v.* om. *r*
osicerdenses *Brot. e Ptol. l. l. 62. cfr. CIL II n. 4267.* ossige- **AF**²**E**²
v(J) | tarracenses **A**¹*D.* -agenses *rv* 11 arcobrigenses (argo- **A**)
AR¹*S.* arcorri- **R**². -obrienses *rv.* -icensenses *G* | andelonenses
AR²*D.* *cfr. Ptol. l. l. 66.* -dologenses **R**¹*v.* -doleg- *r* | aracellitanos
R². aroceli- (arco- *B*) *rv a.S* | burrauonenses (-anenses **E**) cala-
corritanos **Ea.** om. **DF**¹**R**¹ 13 carenses om. **R** | cincienses **Av(J).**
-censes **E**²*G.* -tenses **a.** -centes *r.* cinnenses *Be Ptol. l. l. 71* |
cortonenses (cotro- **a**) *G.* -nesis **E**². -oenses **Av.** ortone- **R**².
cotone- (-ennis **E**¹) *r.* cortenses *B* 14 ispullenses *J.* spall- **A.**
spal- **F**²**E**². grill- **R**². larnenses (laure- **a**) *rv(G).* earn- *B* | ilur-
senses **AC(J).** durenenses **R**². illur- *B.* lurses **R**¹. -rsenses (-sis **E**)

25 Carthaginem conveniunt populi LXV exceptis insularum incolis ex colonia Accitana Gemellense, ex Libisosana cognomine Foroaugustana, quibus duabus ius Italiae datum, ex colonia Salariense, oppidani Lati veteris Castulonenses qui Caesarii Iuvenales appellantur, Saetabitani qui Augustani, Valerenses. stipendiariorum autem celeberrimi Alabanenses, Bastitani, Consaburrenses, Dianenses, Egelestani, Ilorcitani, Laminiani, Montesani qui et Oretani, Montesani qui et Bastuli, Oretani qui et Germani cognominantur, caputque Celtiberiae Segobrigenses, Carpetaniae Toletani Tago flumini inpositi, dein Viatienses et Virgilienses.

26 In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi III, in quibus Segisamonenses et Segisamaiulienses. in eundem conventum Carietes et Vennenses V civitatibus vadunt, quarum sunt Velienses. eodem Pelendones Celtiberum III

§ 26: (243, 1. 2) Mela II 88.

rv(H). iturisesenses *G*. add. spalenses (ipsa- *G*) *va.H* | iluberitanos **AF²R²J**. ilimb- **E**. dunb- **a**. ilumb- *rv*. lumb- *H*. Ἰλουρβίδα *Ptol. II 6, 56* | iacetanos *coni. B*. lac- *ll.v. cfr. § 22 init.* | libienses **R²D**. *cfr. CIL II n. 439*. iub- **R¹d.v**. uib- *rG*. lub- *C(H)*

15 pompelonem (-pol- **DF¹**) res **DF¹E¹a**. -polonenses **F²**. -polenses **AE²**

2 gemellense ex (*Zumpt comm. epigr. I p. 367*) **D²**. -ses (gemm- **DFFe^a**) et *ll.v* | libisosana (*Zumpt*) **D²**. *cfr. Hübner CIL II p. 434*. -sosona *ll.L*. -sosa **D**. -soca **B**. -soscua *v* 4 *dist. D²*

5 caesarii iuvenales *Momms. CIL II p. 440*. -ri uenales *ll.v*. -ris uenales *D cum U 51 coll. § 134* 6 labanenses **AE²B**. bab- *G*. alb- *adTva.B* 7 egelestani **Aa²G**. geles- (gelas- **R**) *rv* | ilorgitanii **A**. -rcitarii **R**. lorcitani *dva.B* 8 montesani **AE²Bas**. mens- *rv* | oritani **DREva.S** | menetesani **D²**. mete- **DFF¹a**

10 segobrienses **A²R** | carpetaniae **AG**. capetani **F²**. -ni et **E²v**. -niae *r* 11 et uirgilienses **AF²E²v**. *om.r* 12 cluniensem **Av**. glunienses *r* | uarduili **DF¹**. -diuli **Ra** 13 alabanenses *J*. alaben- **A**. iaban- *r*. laban- **B**. alban- *v(G)* | turmogidi **AE²** *Brot.(D)*. tasm- **E¹**. -modi **a**. turmodigi *rv(S)*. *cfr. Oros. VI 21, 3*

14 regis amonenses **DF¹E¹a** | segisamaa. iulienses **A**. regis amaiui- **DF¹E¹a** 15 uennenses **a³v**. uenenses **F²**. uenn///// **F¹**. -nnesis **a**. -se **AR²**. -si *r* 16 ueleienses **DE¹a**. //eli//enses **F¹**. uelegenses **R¹** | pelendones *Be Ptol. II 6, 53*. pelond- **A**. pellond- **F²**. pelled- **R**. pelleod- **a**. -deones *rv*

populis, quorum Numantini fuere clari, sicut in Vaccaeorum XVII civitatibus Intercatienses, Palantini, Lacobrigenses, Caucenses. nam in Cantabricis VIII populis Iulio-
 27 brigasola memoretur, in Autrigonum X civitatibus Tritium et
 5 Virovesca. Arevacis nomen dedit fluvius Areva. horum VI oppida, Secontia et Vxama, quae nomina crebro aliis in locis usurpantur, praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes ipsaque Clunia, Celtiberiae finis. ad oceanum reliqua vergunt Vardulique ex praedictis et Cantabri.

10 Iunguntur iis Asturum XXII populi divisi in Augustanos 28 et Transmontanos, Asturica urbe magnifica. in iis sunt Gigurri, Paesici, Lancienses, Zoelae. numerus omnis multitudinis ad CCXL liberorum capitum.

Lucensis conventus populorum est sedecim, praeter
 15 Celticos et Lemavos ignobilium ac barbarae appellationis, sed liberorum capitum ferme CLXVI.

Simili modo Bracarum XXIII civitates CCLXXXV capitum, ex quibus praeter ipsos Bracaros Bibali, Coelerni,

§ 27: (4) Mela III 15. — (9, cfr. Plin. IV 110. Mela III 15.

2 XVIII **FdRa²va.D** | intercatienses **ABas.** -tinienses **rv** | palati **A.** -tini **v.** pallantini **B** | lagobrigenses **A.** lacobrienses **F.** -icenses **va.H** 3 cantabrigis **FR.** -bris ad **Tva.G** | VIII **D²** coll. IV 111 (*philol. XXXII p. 605. 645*). VII **ll.H.** III **dv** | iulio-
 brigasola **ABrot.** -ica **rv.** cfr. § 21 4 sola **A(R?)v.** -lo **r** | tritium **AE²v.** trist- **r** 5 areuagis **A** 6 secontia **AJ.** sego- **S.** sago-
F²Ra². rago- **r.** sagun- **B.** ragun- **v** | uxama **AB.** bix- **F².** ibix- **rv** | crebro **AF²E²v.** ebro **r** 11 et transmontanos **AF²G.** om. **rv** | austurica **a.** -tirica **DF¹RE** 12 gigurri **AD.** cfr. *Ptol. II*
6, 37. CIL II n. 2610. cig- **rH.** giguri **G.** giri vel girri **v** | paesici **RH.** pes- **rv.** cfr. IV 111 | lantienses **E².** llanci- **DR.** llanti- **FE¹.** llat- **a** | zoele **F¹a.** -li **F²** 15 lemauos **AF²dTJ.** leuamos **R.** -mus (-nius **D**) **r.** -nios **v.** lebunos **B** | ignominium **Ea.** -niam **R¹.** -omiū **DF¹** 16 CLXVI **Av.** -V **r** 17 bracarum **Av.** brach- **R.** brace- **r** | XXIII **A¹v.** -III **A².** -III et **r** | CCLXXXV **AD.** -LXXV **v.** CLXXV **rH** 18 bracar/// **F¹.** -ciari **a.** -ciani **DE¹** bibali (**B²**) **H.** -alli **D.** uiballi **DFR.** -ali **B¹.** -belli **E¹a.** uiualli **AE².** iuba- **dv.** cfr. *Ptol. II 6, 42. CIL II n. 2477* | coelerni **AF²** **E²dTS.** cfr. *CIL I l.* -ensi **r.** -erini *He Ptol. II 6, 41.* celerni **v.** -rini **B**

Callaeci, Equaesii, Limici, Querquerni citra fastidium no-
minentur.

29 Longitudo citerioris Hispaniae est ad finem Castulonis
a Pyrenaeo DCVII p. et ora paulo amplius, latitudo a Tarra-
cone ad litus Oiarsonis CCCVII, e radicibus Pyrenaei, ubi 5
cuneatur angustius inter duo maria; paulatim deinde se
pandens, qua contingit ulteriorem Hispaniam, tantundem
30 et amplius latitudini adicit. metallis plumbi, ferri, aeris,
argenti, auri tota ferme Hispania scatet, citerior et specu-
laris lapidis, Baetica et minio. sunt et marmorum lapi- 10
cidinae. universae Hispaniae Vespasianus Imperator Augustus
iactatum procellis rei publicae Latium tribuit. Pyrenaei
montes Hispanias Galliasque disterminant promunturiis in
duo diversa maria proiectis.

31 4. (5) Narboneusis provincia appellatur pars Galliarum 15
quae interno mari adluitur, Bracata antea dicta, amne Varo
ab Italia discreta Alpiumque vel saluberrimis Romano im-
perio iugis, a reliqua vero Gallia latere septentrionali monti-
bus Cebenna et Iuribus, agrorum cultu, virorum morumque
dignatione, amplitudine opum nulli provinciarum postferenda 20
32 breviterque Italia verius quam provincia. in ora regio

§ 29: MCap. VI 633. cfr. Dim. 22. — (6) Mela III 14. —
§ 30: (8. 9) cfr. Mela II 86. — § 31: Mela II 74. MCap. VI 634.
(cfr. Sol. 21, 1. MCap. VI 635 extr.). — § 32: Mela II 84. 81. 75 extr.

1 callaeci — querquerni *om.* **DF¹R¹E¹a** | caleti **F²**. galleti **R²**.
-llaeci *va.* **D** | hequaesi (equ- *J*) limici *H.* cfr. *CIL* l. l. atque
(aque d. aquis **R²**. Aequ- *v*) silici *ll. v* | querquenni **E²**. Quar-
querni *CIL* l. l. cfr. *Ptol.* II 6, 46 3 citerioris **FdRav.** -ri *r(?) D*

4 ab [Tarr.] **FRS** 5 oiarsonis **F¹**. otars- **a¹**. olars- *rv.*
Oeassonis *MPt* II 6, 10 (p. 148^b) 8 latitudinē **FdTREa¹**

9. 10 specularibus lapidibus *va.* **S** 10 sed (*pro* sunt) o | lapi-
cinae **F¹a**. -pidicinae **R(?) va. L.** -nis o 12 iactatus **R(?)a³**
va. J. cfr. *U52. Nipperd. opusc. p. 433* | latii ius d(?) *va. S* | qui
fuit **A** 16 braccata o 18 latere **AF²E²ov.** -ri (-ris **R**) *r*

19 gebenna *ova. S* | uribus **A.** iugeribus **E¹o.** iura (*B²*) *C.*
urbibus *va. B.* cfr. *XVI* 197. *IV* 105 extr. | que *om.* **Rdo**

20 nulla ei o | potest ferenda **A.** praefe- **Eao**

- Sordonum intusque Consuaranorum, flumina Tecum, Vernodubrum, oppida Illiberis, magnae quondam urbis tenuē vestigium, Ruscino Latinorum, flumen Atax, e Pyrenaeo Rubrensem permeans lacum, Narbo Martius Decumanorum
 5 colonia XII p. a mari distans, flumina Araris, Liria. oppida
 de cetero rara praeiacentibus stagnis: Agatha quondam 33
 Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi
 Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum ferti-
 lissimus Rhodanus amnis, ex Alpibus se rapiens per Lemani-
 10 num lacum segnemque deferens Ararim nec minus se ipso
 torrentes Isaram et Druantiam. Libica appellantur duo
 eius ora modica, ex his alterum Hispaniense, alterum Meta-
 pinum, tertium idemque amplissimum Massalioticum. sunt
 auctores et Heracleam oppidum in ostio Rhodani fuisse.
 15 ultra fossae ex Rhodano, C. Mari opere et nomine insignes, 34
 stagnum Mastromela, oppidum Maritima Avaticorum, super-
 que Campi Lapidei, Herculis proeliorum memoria, regio
 Anatiliorum et intus Dexivatium Cavarumque; rursus a mari
 Tricorium et intus Tritollorum Vocontiorumque et Sego-

§ 33: Mela II 76. 80. 79. 80. MCap. VI 635. — § 34: (15)
 cfr. Sol. 2, 53. — (15—17) Mela II 78. — (246, 1. 2) Mela II 77.

1 sordonum **AE**²d*S.* -dinum (sar- **R**²) *r.* sardonum *v.* cfr.
Mela | tecum **D****F****E**a*G.* tetum **A****R**d*D.* technum *v.* telin *vel* tichin
Be Mela 2 illiberis *Be Ptol. cfr. II 244 (ex Artemid.).* illisebere
Ra*r.* -rre d. eillisaebere (illi- **F**²) **D****F****E**¹. eliseberae **AE**². eli-
 berrae *Mela (prob. MPt p. 240^a)* 4 rubraensem **E**². rubre nre a.
 -brae nrae **DE**¹. ru /p/ /e/ /s/ /ē **F.** rubresum *Be Mela* | larbo nar-
 tius **D****F****RE**¹a 5 arauris *He Mela* | liria **A****F**²*v.* libria (lyb- a) *r*
 7 uulcarum **F****R**a | tectum (tecum a) sagum (agum **Da**) **D****F**
RE¹a 8 feruidissimus *D*² *cum Sieglino. sed cfr. MCap.*
 10 ararim **R**a*ov.* -rem *rD* 11 et **A****F**²**E**²*ov(J).* *om. rS* | druan-
 tiam (tru- **F**) *ll. D.* druen- *B.* truen- *v* | libica d*Brct.* lyb- *rD.*
 libyca *v.* cfr. § 124 *init.* 13 massalioticum **F**²*v.* masa- **F**¹.
 -iaticum (massa- **E**²) **R**²**E.** -icoticum *r* 15 insignes *H.* -ni **A****F**².
 -ne *rv (cum seqq. iunctum)* 16 mastromela **R****D.** ast- *rv.*
 mastram- *He St Byz. p. 448* | abaticorum **A****D**¹. auari- *va. B. cfr.*
Mela et Ptol. II 10, 5 18 et **A**a³*v. om. r* | dexivatium (*Robiet*)
*D*² *coll. CIL XII n. 1062—64.* dexuia- **A****D**¹. dexuua- *J.* -ticum *r.*
 desuuiatum *v* 19 tritullorum a. tricoll- **D**d*va. D*

- vellaunorum, mox Allobrogum. at in ora Massilia Graecorum Phocaeensium foederata, promunturium Zao, Citharista portus, regio Camaetulicorum, dein Suelteri supraque
 35 Verucini. in ora autem Athenopolis Massiliensium, Forum Iuli Octavianorum colonia, quae Pacensis appellatur et Classica, 5
 amnis *nomine* Argenteus, regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates. at in ora oppidum Latinum Antipolis, regio Deciatium, amnis Varus, ex Alpium monte Caenia profusus.
- 36 In mediterraneo coloniae Arelate Sextanorum, Baeter- 10
 rae Septimanorum, Arausio Secundanorum, in agro Cavarum Valentia, Vienna Allobrogum. oppida Latina Aquae Sextiae Salluviorum, Avennio Cavarum, Apta Iulia Vulgientium, Alebaece Reiorum Apollinarium, Alba Helvorum, Augusta Tricastinorum, Anatilia, Aerea, Bormani, Comani, Cabellio, 15
 Carcasum Volcarum Tectosagum, Cessero, Carbantorate Meminorum, Caenicensis, Cambolectri qui Atlantici cognominantur, Forum Voconi, Glanum Libii, Lutevani qui et

§ 35: (4) Mela II 77. — (8) Mela II 76. — § 36: (10—13) Mela II 75. — § 37: (247, 1—4) Mela II 75. — Agrippa fr. 4 R. MCap. VI 634 extr. Dim. 21. Dic. 1, 7.

2 phoceensium **E**. phocen- *r* | zao (za **A**) *ll. H. del. G.* nomine *B.* zoa *v* 3 camaetulicorum **AJ.** camattu- *r.* camatull- *G*
 5 octavianorum **R**²**E**² 6 nomine (nie) *ego. ine DF*¹. sine *a. iue T.* siue *v.* inde *D.* in ea *rB* | oxubiorum **AG.** oxib- **Eadv.** oxyb- *rC* 7 uebri **R**¹. suetri **R**²*G* 8 uarum **DF**¹**E**¹**a**¹
 9 cenia **Rd.** sce- *a.* cema *B(H).* acema *G* 10 baeterrae **AD.** bet- *rv(H).* bliterae *B* 13 sallubiorum **Av.** *a.* salyorum *B.* an salluiorum? *cfr. § 47. 124* | auennio **AJ.** -enio *v.* -eninio **R**². -enninio **E**². -entinio (-nia **R**¹) *r* | uulgientium **AE**²*v.* uulge- *r*
 14 alebaece reiorum (raei- **AD**¹) **AD.** alebece (-cae **DFE**) reiorum (regi- *a*) *rH.* -ceriorum *v.* (Aliboeci *coni. MPt p. 246^a. cfr. CIL XII p. 931*) 15 tricastinorum **Adv.** -trinorum *r* | anatilia *B.* aba- **Av.** aua- *r* | aerea *B(J)* *e Strab. III p. 185.* -ria *C.* erea **AR** arear **F.** area *rv* | bormani **AD.** -niani **F**². -manni *rH.* -ico *v* | comani (cum- **A**¹. comanni **F**²) cabellio **AF**²*D.* comacina (mac- *v*) bellio *rv.* macina (marc- *Dal.* comac- *H.* comaci *S*) cabellio *B* 16 uolcarum *B.* uulga- *ll. v* | carbantorate **AD**². -the *v.* -niorate *r.* Carpentoracte *B. cfr. CIL XII p. 147* 18 libii *ll.* Liui *v. cfr. MPt p. 244^b* | lutebani **AD**¹

Foroneronienses, Nemausum Arecomicorum, Piscinae, Ruteni, Samnagenses, Tolosani Tectosagum Aquitaniae contermini, Tasgoduni, Tarusconienses, Umbranici, Vocontiorum civitatis foederatae duo capita Vasio et Lucus Augusti, oppida
 5 vero ignobilia XVIII, sicut XXIII Nemausiensibus adtributa. adiecit formulae Galba Imperator ex Inalpinis Avanticos atque Bodionticos, quorum oppidum Dinia. longitudinem provinciae Narbonensis CCCLXX p. Agrippa tradit, latitudinem CCXLVIII.

10 5. (6) Italia dehinc primique eius Ligures, mox 38 Etruria, Umbria, Latium, ibi Tiberina ostia et Roma, terrarum caput, XVI p. intervallo a mari. Volscum postea litus et Campaniae, Picentinum inde ac Lucanum Bruttiumque, quo longissime in meridiem ab Alpium paene lunatis iugis
 15 in maria excurrit Italia. ab eo Graeciae ora, mox Salentini, Poeduculi, Apuli, Paeligni, Frentani, Marrucini, Vestini, Sabini, Picentes, Galli, Umbri, Tusci, Veneti, Carni, Iapudes, Histri, Liburni. nec ignoro ingrati ac segnis animi ex- 39
 20 stimari posse merito, si obiter atque in transcurso ad hunc modum dicatur terra omnium terrarum alumna eadem et

§ 38: Mela II 59. (58). MCap. VI 637. 638. 639. Dic. 1, 9.

1 piscinae *va. D* 2 samnagenses **R. om. A.** sanag- *va. D.*
 samna gens est **DEa** 3 tasgoduni (tasco- *P*) *D.* atasg- (-goni
E) *ll.* tasconi *H.* -odunitarii (-ani *B*) *v* | tarusconienses (*P*) *H.*
 -cononienses **AR D¹.** tarū cononi- (-cuno- **Ea**) *r.* cononienses *v*
 4 uasgo **AF² va. B** 5 nemausensibus **Ava. G(D)** 6 auan-
 ticos **a³ B coll. Ammiano XV 11, 12.** aca- **AF.** aga- *r* 7 bodion-
 ticos (od- **A**) *H.* -tios *r.* -iuntios *v.* ebroduntios *B.* bolionticos
MPt p. 246^b 8 prouinciae — latitudinem *om. R* | CCLXX **d(?)**
Dal. 9 CCXLVIII **R¹.** CCCXLVIII *Dic.* -VIII **R²** 10 primi-
 que **Ar.** -mumque *r Dic.* 11 ubi **Rd(?) va. J** 12 uolscum *J.*
 -corum *v.* uul- (-corum **F²**) *ll* 14 fine (*pro* paene) *H cum P*
 15 salentini *ll. va. D.* *cfr. II 226* 16 poeduculi *D.* ped-
DFRa Dic. v. pudic- **A.** pedic- *C. cfr. § 102* | peligni *ll. va. D*
 ferentani **F² a.** freniani **DR Dic.** 17 abini **a¹ Dic. om. R¹** | galli
 um *om. R* | etrusci **d(?) va. G(H)** | gapudes **R.** lap- *Dic.* iapides
 (-pydes *S*) *va. D* 19 si obiter **AD.** ria obi- **R¹.** si breuiter
 (brebi- **D² F.** brea obi- **D¹**) *rv*

parens, numine deum electa quae caelum ipsum clarius
 faceret, sparsa congregaret imperia ritusque molliret et tot
 populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio
 contraheret ad conloquia et humanitatem homini daret
 breviterque una cunctarum gentium in toto orbe patria 5
 fieret. sed quid agam? tanta nobilitas omnium locorum,
 quos quis attigerit, tanta rerum singularum populorumque
 claritas tenet. urbs Roma vel sola in ea, . . . et digna
 iam tam festa cervice facies, quo tandem narrari debet
 opere? qualiter Campaniae ora per se felixque illa ac 10
 beata amoenitas, ut palam sit uno in loco gaudentis opus
 esse naturae? iam vero tota ea vitalis ac perennis salu-
 britas, talis caeli temperies, tam fertiles campi, tam aprici
 colles, tam innoxii saltus, tam opaca nemora, tam munifica
 silvarum genera, tot montium adflatus, tanta frugum vitium- 15
 que et olearum fertilitas, tam nobilia pecudi vellera, tam
 opima tauris colla, tot lacus, tot annuum fontiumque ubertas
 totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiumque ter-
 rarum commercio patens undique et tamquam iuvandos ad
 mortales ipsa auide in maria procurrens! neque ingenia 20
 ritusque ac viros et lingua manuque superatas commemoro
 gentes. ipsi de ea iudicavere Grai, genus in gloriam sui
 effusissimum, quotam partem ex ea appellando Graeciam
 Magnam! nimirum id, quod in caeli mentione fecimus,

§ 41: (13) Sol. 2, 2. 3. — § 42: (24) cfr. Plin. II 30. 55.

2 pars a **DF**¹. passa **R**¹ | congregare **DF**¹**a**¹. -ri **R** | imperii a
DR¹**a**. -rii **F**¹ | moliret **F**²**a**². -ire **DF**¹**R**¹. -ir **a**¹ 3 discordis **F**¹.
 -disque **Da** | fereasque **DR**¹**a** 4 ad **Av**(*S*). *om. r H* 7 quos
om. R p. (pro interrog. accepit H) 8 terret *Sabell.* | lac. ego in-
dicavi; excidit fere immensa: cfr. § 67 9 iam tam *ego*. tam iam
A.S. etiam *rv.* tam *G(D)* 12 tanta ea **R**(?) *H. sed cfr. v. 18*
 salubritas talis **AF**²**S**(*D*²). -itatis (-ita//// **F**¹) *rv.* -itas *J*
 13 temperiaes **R**². -riae **R**¹. -ri//// **F**¹. -ria est **D**. -rie est **a**.
 -ries est **da**³*va. H* 16 tam nobilia **Av**. tanta nob- *r* | pecu-
 dum **R**²**S**. -cori **d**(?)*v* 18 an marium portus? | gremiorumque
R². germinu- **DF**¹**a**. geminu- **R**¹ 19 ad iuvandos **F**²**dR**²**a**
va.S(D²). adiuv- ad **DF**¹**R**¹ 22 gra **R**. graeci *dva.S* | suam
A(?)*va.S(J)*

hac quoque in parte faciendum est, ut notas quasdam et pauca sidera attingamus. legentes tantum quaeso meminerint ad singula toto orbe edissertanda festinari.

Est ergo folio maxime querno adsimulata, multo pro- 43
 5 ceritate amplior quam latitudine, in laevam se flectens cacumine et Amazonicae figura desinens parmae, ubi a medio excursu Cocynthos vocatur, per sinus lunatos duo cornua emittens, Leucopetram dextra, Lacinium sinistra. patet longitudine ab Inalpino fine Praetoriae Augustae per
 10 urbem Capuamque cursu meante Regium oppidum, in umero eius situm, a quo veluti cervicis incipit flexus, decies centena et viginti milia passuum, multoque amplior mensura fieret Lacinium usque, ni talis obliquitas in latus degredi videretur. latitudo eius varia est, quadringentorum 44
 15 decem milium inter duo maria Inferum et Superum amnesque Varum atque Arsiam, media autem ferme circa urbem Romam ab ostio Aterni amnis in Hadriaticum mare influentis ad Tiberina ostia $\overline{\text{CXXXVI}}$, et paulo minus a Castro Novo Hadriatici maris Alsium ad Tuscum aequor, haud ullo
 20 in loco CC latitudinem excedens. universae autem ambitus a Varo ad Arsiam $\overline{\text{XX}} \cdot \overline{\text{XLVIII}}$ p. efficit. abest a circum- 45

§ 43: Sol. 2, 20. MCap. VI 639. — (7) Mela II 58. — Sol. 2, 23. MCap. l. l. Div. 9. Dic. 1, 10. — § 44: Sol. 2, 23. MCap. VI 639. 640. Div. 9. Dic. 1, 10.

2 queso **F**. quo so a^1 . quo se **DRa**² 3 edissertanta **D**.
 -ri tanta a. -tata **R**. disserenda d^2T . ediss- *va S* 4 adsimulata
ava. G(J) 5 laeuā se *J*. leua sē **A**. -ua se **D¹F²a G**. -ua re
D²dT. -ua₁ e **F¹**. laeuas **R¹**. -uo se **R²v(S)** | flectenti **F²**
 7 cocynthos **AD**. -cinthos *B*. cynthos *rv. cfr. § 95. Polyb. II 14, 5*
 9 alpino **Rava. J**. -nos **DFdT** 10. 11 in umero *Rv. nu. A*.
 innu- *r* 14 degredi **AD**. dig- *r Dic. v* 16 media dS (*s.c.*
 longitudo, *cfr. § 53 init.*). -iae *B*. -iam *rv* | autem **AR²S**. atque *rv*
 17 alterni **DFRa** 19 alpium **DFRava. B**. -ini d^2
 20 in *om. G*. inde *H* | latitudine a. in -dinem **F²R(?)va. S**
 21 arsiam d^2a^2pv . -ium **DFd¹R²a**. arium **R¹**. ursium **A** | $\overline{\text{XX}}$ |
 $\overline{\text{XLVIII}}$ *D cum Momms. ad Sol. 2, 23. XXX · LVIII RH. -LVIII*
DFapv. XXI · XLVII A

dati terris Histria ac Liburnia quibusdam locis centena milia, ab Epiro et Illyrico quinquaginta, ab Africa minus ducenta, ut auctor est M. Varro, ab Sardinia centum viginti milia, ab Sicilia MD, a Corceyra minus LXXX, ab Issa L. incedit per maria caeli regione ad meridiem quidem, sed, si quis id diligenti subtilitate exigit, inter sextam horam primamque brumalem.

46 Nunc ambitum eius urbesque enumerabimus, qua in re praefari necessarium est auctorem nos Divum Augustum secuturos discriptionemque ab eo factam Italiae totius in 10 regiones XI, sed ordine eo, qui litorum tractu fiet; urbium quidem vicinitates oratione utique praepropera servari non posse, itaque interiore parte digestionem in litteras eiusdem nos secuturos, coloniarum mentione signata, quas ille in eo prodidit numero. nec situs originesque persequi 15 facile est, Ingaunis Liguribus — ut ceteri omittantur — agro 47 tricies dato.

(7) Igitur ab amne Varo Nicaea a Massiliensibus conditum, fluvius Palo, Alpes populique Inalpini multis nominibus, sed maxime Capillati, oppido Vedianiorum civitatis Cemene- 20 lo, portus Herculis Monoeci, Ligustina ora. Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi, citra Veneni, Turri,

§ 45: MCap. VI 639. — § 47 init.: Mela II 72. 76.

1 quibus **DF¹Ra** 4 corceira a. corsica *va. G(H)* | ista **DF**
R²a 5 qui (*om. id*) **DR¹aS.** quis *////* **F²** 6 hoc exigit **F²**
 10 descriptionemque **R²a va. D** (*item § 49*) 11 fieret **D²Fa.**
 fle- **D¹** 12 eorum ordinatione **DFRa** | propropa **R¹.** pro-
 pera **Fda** 13 parte **AS.** in pa- **F²a²v(D²).** exin (et in **F¹**) pa-
 r- **D¹** 16 incaunis **Aa** 18 nicaea oppidum **d(?)va. J**
 19 palo **AD¹R¹J.** pado **D²FR²v(H).** -dos a. -dus C. paulo *Brot.* |
 inalpini B. -nis *U.v* 20 oppidū G | cemenelo *Momms. CIL*
V p. 916. cfr. XII n. 3. -enilo D. gem- **AJ.** gemellino r. -llio v. ce-
 menelion B (*Brot.*). cemel- *Bas.* 21 menoeci **DFRa** | ligustana
A. -tiana a. -tica *va. S* 22 salui **FdRan.** salyi B. salluuii H.
cfr. § 36 | deciates **RH.** -i//ates **F¹.** dicia- **F².** -tis A. deceates
Ddv. decia a. *cfr. § 35* | oxubi **AF²(D¹?) G(Brot.).** moxubi *rv.*
 oxybii B (*H*) | turri soti **D² It. p. 36 coll. Momms. CIL V p. 906.**
 esturri soti **AD.** -uri soti **F² in ras. va. B.** -uris orti J. ē. turris
 oti (otti a) r. et caturgis (-rigibus C) orti B *coll. § 136*

Soti, Bagienni, Statielli, Binbelli, Maielli, Caburriates, Casmonates, Velleiates et quorum oppida in ora proxime dicemus. flumen Rutuba, oppidum Album Intimilium, 48 flumen Merula, oppidum Album Ingaunum, portus Vadorum
 5 Sabatium, flumen Porcifera, oppidum Genua, fluvius Fertor, portus Delphini, Tigulia intus, Segesta Tiguliorum, flumen Macra, Liguriae finis. a tergo autem supra dictorum omnium Appenninus mons Italiae amplissimus, perpetuis iugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. ab altero eius 49
 10 latere ad Padum amnem Italiae ditissimum omnia nobilibus oppidis nitent, Libarna, Dertona colonia, Iria, Vardacate, Industria, Pollentia, Carrea quod Potentia cognominatur, Foro Fulvi quod Valentinum, Augusta Bagiennorum, Alba Pompeia, Hasta, Aquis Statiellorum. haec regio ex discriptione Augusti nona est. patet ora Liguria inter amnes Varum et Macram CCXI p.

(8) Adnectitur septima, in qua Etruria est ab amne 50 Macra, ipsa mutatis saepe nominibus. Vmbros inde exegere antiquitus Pelasgi, hos Lydi, a quorum rege Tyrrheni, mox

§ 48: (4—6) Mela II 72. — § 50: (19) Sol. 2, 7. Fest. p. 355. Serv. Aen. X 164. Isid. or. XIV 4, 22. — (252, 2) Mela II 72.

1 bagienni v. uag- **AG**. -geni **B**. bagiensi v. cfr. § 117. 135 binbelli **AJ**. bimb- **rH**. uib- **B** | macielli **A**. mage- **R**(?) *va. D* | caburriates **D**² (*Herm. XXI p. 535*). cub- **AD**¹. cuburi- **RJ**. eub- **rv**

2 uelleiates (-tis **A**) **AF**² *J*. ueleia- **Brot**. uelieia- **DF**¹. uelie////tes **R**. -itates **a**. -iates v. cfr. § 116. VII 163 | proximae **FR**. -ma *va. Brot. (S)* 3 riatuba **R**¹. rutauba **DF**¹ **a**. album (*item 4*) *va. J* 4 uadum *va. Brot. (S)* 5 fertor **AJ**. -ritor **F**² **a**³ **v**.

-rior **r** 6 tigulia (lig- **A**. tigullia *Brot.*) intus **Av**. -llia **S**. -ultias **D**² **R**¹. -ltas **a**. -ltia **R**². -urtias **D**¹. -ia ac d. digultias **F**. cfr. *Niss. It. II p. 146* | regesta **DFR**¹ **a**. et feg- **A**(?) *Brot. (J)* tiguliorum *ll. Brot.* 7 magra **d**². agra **DFd**¹ **a** 11 tria **DRa** | uardacate **AJ**. -agate *CIL V n. 4484*. bardeccate **DR**¹. -ecate **R**² **a**.

-tae **F**. -erate **dv** 12 pollentia **AF**² **v**. *om. r* | carrea **aTv**. -eo **DFRE**. correa **AD**. cfr. *CIL V p. 848 et n. 7496* 13 bagiennorum **F**¹ **v**. baci- **Dd**. bati- **R**. paci- **a**. uagi- **rG** 14 asta

dra. J. cfr. XXXV 160 16 CCXII **R** 17 in septima in **F**¹ **d** **TRa**. septimae in *va. S*. an ei septima in? 19 tyrrheni **F**² **v**. -rreni **S**. -renni **DF**¹ **Ra**. -reni **A**

a sacrificio ritu lingua Graecorum Tusei sunt cognominati. primum Etruriae oppidum Luna, portu nobile, colonia Luca a mari recedens propiorque Pisae inter amnes Auserem et Arnum, ortae a Pelopidis sive a Teutanis, Graeca gente. vada Volaterrana, fluvius Caecina, Populonium, Etruscorum 51 quondam hoc tantum in litore. hinc amnes Prile, mox Vmbro, navigiorum capax, et ab eo tractus Vmbriae portusque Telamo, Cosa Volcentium a populo Romano deducta, Graviscae, Castrum Novum, Pyrgi, Caeretanus amnis et ipsum Caere intus m. p. VII, Agylla a Pelasgis conditori- 10 bus dictum, Alsium, Fregenae, Tiberis amnis a Macra CCLXXXIII p. iatus coloniae Falisca, Argis orta, ut auctor est Cato, quae cognominatur Etruscorum, Lucus Feroniae, 52 Rusellana, Seniensis, Sutrina. de cetero Arretini Veteres, Arretini Fidentiores, Arretini Iulienses, Amitinenses, Aquen- 15 ses cognomine Taurini, Blerani, Cortonenses, Capenates, Clusini Novi, Clusini Veteres, Florentini praefluenti Arno adpositi, Faesulae, Ferentinum, Fescennia, Hortanum, Herbanum, Nepet, Novem Pagi, Praefectura Claudia Foroclori, Pistorium, Perugia, Suanenses, Saturnini qui ante Aurini 20

§ 51: (8. 9) Mela II 72. — (10. 12) Sol. 2, 7. MCap. VI 642. — Cato fr. 47 (Peter fragm. hist. Rom. p. 50).

1 thusci *va. Brot. (J) ob verbum* θύειν 4 pelopidis (*Momm.s. ad Sol. 2, 7*) D. -ope pisisque *ll. v* | Atintanis G 5 caecina **DFD**. cec- *rv (J)*. -nna d G 6 amnis **F¹Ra** | pile **D²Fa**. bi- **D¹**. prille *va. S* 8 uolcentium R. uoltientium **DF¹**. uolgi- **AF²** 9 pyrgi **AF²v**. -ge **D Ra**. -go **F¹** 10 m. p. **ARd v**. imp. **DF**. impr. a | VII A. om. **D¹**. IIII *rv* 11 fregenae **AG**. phr- B. pregne (prae- D. -nae **F**) r. phr- v 13 feroniae G. foro- A. colo- (-nie a. -ne **R**) r. -nia v 14 sutrina **AF² (B) G**. uricina **R²**. tric- **R¹**. trit- r. cirtona v | arrentini A. arent- (ter) *rv a. B (item § 53. 54)* 15 aretini **A** | fidentiores arretini om. A. iteravit **F¹**. (fidenates corr. **F²**) 16 cortonienses **AF²**. carto- **F¹va. B**. cortori- **D** 17 fluentini (-tim **R¹**) **DF¹Ra va. H** | arno **A d² v**. aruo **R²**. ardo (arido **F²**) r 19 nepet **AG (J)**. -ta **B (S)**. nepte **R²p**. -pe **R¹v**. -pei r | praefecturae **DF¹Ra¹pva. G** 20 ante *ll. v (S)*. -tea *H (J)* 20. 253, 1 aurini (-inini *va. J*) uocabantur **AF²v**. urini (urim **R**) uocantur r

vocabantur, Subertani, Statonienses, Tarquinienses, Tuscanienses, Vetulonienses, Veientani, Vesentini, Volaterrani, Volcentani cognomine Etrusci, Volsinienses. in eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustumini, 5 Caletrani.

(9) Tiberis, antea Thybris appellatus et prius Albula, 53 e media fere longitudine Appennini finibus Arretinorum profluit, tenuis primo nec nisi piscinis corrivatus emissusque navigabilis, sicuti Tinia et Clanis influentes in eum, 10 novenorum ita conceptu dierum, si non adiuvent imbres. sed Tiberis propter aspera et confragosa ne sic quidem, praeterquam trabibus verius quam ratibus, longe meabilis fertur, per \overline{CL} p. non procul Tiferno Perusiaque et Ocri- 15 culo Etruriam ab Umbris ac Sabinis, mox citra XVI p. urbis Veientem agrum a Crustumino, dein Fidenatem Latiumque a Vaticano dirimens. sed infra Arretinum Clanis 54 duobus et quadraginta fluviis auctus, praecipuis autem Nare et Aniene, qui et ipse navigabilis Latium includit a tergo, nec minus tamen aquis ac tot fontibus in urbem perductis, 20 et ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus, pluribus prope solus quam ceteri in omnibus terris amnes accolitur aspiciturque villis. nullique fluviorum minus licet 55 inclusis utrimque lateribus, nec tamen ipse depugnat, quam-

1 sudertani *B* | statonienses *ego coll. II 209. XIV 67. XXXVI 168. Varro r. r. III 12, 1. (Niss. It. II p. 335).* -tonenses *D.* // 'ca-
AF². statones **RB.** sca- *rr* | tarquinienses — 2 vetulonienses
AF² *v. om. r* 2 vetulonienses **AF**² *va. B* ueientani **F**² *C.* uclen-**A.**
uenien- *r.* ueren- *v* | uesentini *C.* asent- **a.** esent- (-tani **Rp**) *rr.*
uas- *B.* uis- *Momms. CIL XI p. 444* 3 uolcentani *D.* uolge- **A.**
-tini **F**². uolge- *H. om. rr* | uolsienses **Rd.** -sis **DF**¹ **a** 6 thybris
AS. tyb- **Rd** *v* (*L.*) tib- *rC* (*Brot.*) 8 profluit **AF** *v.* -luū **Da.**
-luuū **R**¹. prope fluit **R**² 9 tinia *B* (*J.*) timia **ARa** *H.* tymia *r.*
tinna *v* | clanis *Pe Strab. V p. 235.* gla- (-nes **R**) *ll. v* 10 nouo-
rum **DFa** 13 que *om.* **DFa** | ocricolo **DFa.** hoc- **R.** otriculo
va. G 14 XIII **F**¹ **dava. S** 15 fidenate **DFRa. G** 16 intra
FRa. G | clanim **A** *Ver.* gla- *rr* (*C.*) 17 actus **A**¹ **FR**². -tis **R**¹.
exactus **a** | praecipuus **DF**¹ **R**¹ **a** 18 ipsi **FRa**¹ 23 nullisque
DF¹ **Ra** 24 pugnat **Ava. S** (*J.*)

quam creber ac subitus incrementis est, nusquam magis aquis quam in ipsa urbe stagnantibus. quin immo vates intellegitur potius ac monitor, auctu semper religiosus verius quam saevus.

- 56 Latium antiquum a Tiberi Cerceios servatum est m. 5
p. l. longitudine: tam tenues primordio imperi fuere radices.
colonis saepe mutatis tenuere alii aliis temporibus, Aborigines,
Pelasgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli et ultra
Cerceios Volsci, Osci, Ausones, unde nomen Lati processit
ad Lirim amnem. in principio est Ostia colonia ab Romano 10
rege deducta, oppidum Laurentum, lucus Jovis Indigetis,
57 amnis Numicius, Ardea a Danaë Persei matre condita. dein
quondam Aphrodisium, Antium colonia, Astura flumen et
insula, fluvius Nymphaeus, Clostra Romana, Cercei, quondam
insula inmenso quidem mari circumdata, ut creditur Ho- 15
mero, et nunc planitie. mirum est quod hac de re tra-
dere hominum notitiae possumus. Theophrastus, qui
primus externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit
— nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit,
urbem dumtaxat a Gallis captam dixit, Clitarchus, ab 20
eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam —
58 hic iam plus quam ex fama Cerceiorum insulae et men-
suram posuit stadia LXXX in eo volumine, quod scripsit
Nicodoro Atheniensium magistratu, qui fuit urbis nostrae

§ 56: Sol. 2, 19. 3. — (10—13) Mela II 71. — Sol. 2, 5. —
§ 57: Sol. 2, 22. — Homer. α 194. Theophr. h. pl. V 8, 3. Theo-
pomp. fr. 144 M. cfr. Plin. II 201.

1 subitis **DFdva.H** | est ego. et *ll.v* 3 auctus **DF¹a.**
-tū **R.** -to **F²** 5 cercior a. circeios d(?)*va.D* (item *infra*)
M. p. i. **DF¹.** *M. p. a.* **LM p. R(?)Brot.** 6 tenuis **DFR¹a¹**
primordii **R** 8 auru//ci **F¹.** -rū.ci **Da.** arunci **Ava.C** 9 cir-
ceos a | ausonis **A.** -naes **DFa** 10 a **Dd(?)va.S(J)** 11 lucus
iouis **B.** folis a. locus folis *rv* 12 numitius **DFR** | dane
DFva.B 14 cerce **A¹.** -cae **F.** cerici **R¹.** cir- **R².** cernei a
16 et *ll.v(S).* at *C* | planicie a. -ciae **F.** -ci **R¹.** plane d²**T**
va.C 20 clitarcus **AD.** -rgus (clyt- a) *r* 22 ex a *D.* et *rv.*
e (*Nitzsch*) *S* | et *om. l.* 24 nicodero **F¹Ra** | magistratu d*S.*
-rat **R¹.** -tui **AF²R²a²pv.** -tus *r*

CCCCXL anno. quicquid ergo terrarum est praeter \bar{X} p.
 ambitus adnexum insulae, post eum annum accessit Italiae.
 aliud miraculum a Cerceis palus Pomptina est, quem locum 59
 XXIII urbium fuisse Mucianus ter consul prodidit. dein
 5 flumen Aufentum, supra quod Tarracina oppidum, lingua
 Volscorum Anxur dictum, et ubi fuere Amyclae sive Amyn-
 clae, a serpentibus deletae, dein locus Speluncae, lacus
 Fundanus, Caieta portus, oppidum Formiae, Hormiae dictum,
 ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes. ultra fuit
 10 oppidum Pirae, est colonia Minturnae, Liri amne divisa,
 Clani *olim* appellato, Sinuessa, extremum in adiecto Latio,
 quam quidam Sinopen dixere vocitatam. hinc felix illa 60
 Campania, ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles et temulentia
 nobilis suco per omnes terras incluto atque, ut veteres
 15 dixere, summum Liberi Patris cum Cerere certamen. hinc
 Setini et Caecubi protenduntur agri; his iunguntur Falerni,
 Caleni, dein consurgunt Massici, Gaurani Surrentinique
 montes. ibi Leborini campi sternuntur et in delicias alicae
 politur messis. haec litora fontibus calidis rigantur praeter-
 20 que cetera in toto mari conchylio et pisce nobili adnotantur.
 nusquam generosior oleae liquor est, hoc quoque certamen

§ 59: Mela II 71. — Sol. 2, 32. 22. — (12) Liv. X 21, 8.

1 p. **AJ.** R. prope *rv* 3 pomptina **FdaG** -puna **DR.**
 pomtina **AD.** pont- *v* 4 XXXIII **H** 5 auentum **a.** Vfens
ve Verg. Aen. VII 802. Sil. It. VIII 382 | Terracina **H** 5. 6 lingua
 uulscorum (uol- *v*) **Av.** uulscorum lingua **F²R².** uulco linguarum
 (-gu **F¹**) *r* 6 anxur **AF²pv.** -ura *r* | siue amyncele (-lae **D**) **AD.**
 siue amynicle (-le **F²**. -tide **D.** amit- **R**) *r. del. v* 7 speluncae
 lacus **AG. om. rv** 8 gaieta **A** | hormiae **AG. om. rv.** (hormiae
 — 9 existimauere *om. v*) 10 pirae **AD.** pilo **a.** pylo *r.* pyrae *v*
 est *om.* (**D?**) **FRavaS** 11 clani oli *ego.* glanico *ll. v.* -ca **J.**
 clani (**P**) *Se Strab. Vp. 233.* glani **H.** -ni quondam (**U53**) **D²** |
 appellata **AJD¹** | oppidum Sinuessa **C** | extrema *coni. S*
 13 campania **AF²S.** -ia est *rv(D)* 14 nobilis **Apv.** -li *r*
 16 protenduntur **AF²H.** or obt- **Da.** o obt- **R¹.** //t- **F¹.** obt- **R²v** |
 ualerni **A** 17 furgunt **F¹.** fung- **DR.** fug- **a².** fig- **a¹**
 18 leborini **F.** *cfr. XVII 28. XVIII 111.* lepo- **a.** lebu- *rJ.* labo- *v*
 19 politur **AB(S).** populitur **DF¹a.** -latur **F²R²(?)H.** epu-
 lantur *v* | mensis **dTva.B** 21 est *ego.* et *ll. v*

- humanae voluptatis. tenuere Osci, Graeci, Vmbri, Tusci,
 61 Campani. in ora Savo fluvius, Volturnum oppidum cum
 amne, Liternum, Cumae Chalcidensium, Misenum, portus
 Baiarum, Bauli, lacus Lucrinus et Avernus, iuxta quem
 Cimmerium oppidum quondam, dein Puteoli colonia Dicae- 5
 archea dicti, postque Phlegraei campi, Acherusia palus
 62 Cumis vicina; litore autem Neapolis, Chalcidensium et ipsa,
 Parthenope a tumulo Sirenis appellata, Herculaneum, Pompei
 haud procul spectato monte Vesuvio, adluente vero Sarno
 amne, ager Nucerinus et VIII p. a mari ipsa Nuceria, 10
 Surrentum cum promunturio Minervae, Sirenum quondam
 sede. navigatio a Cerceis II de LXXX patet. regio ea a
 Tiberi prima Italiae servatur ex discriptione Augusti.
- 63 Intus coloniae Capua, ab XL campo dicta, Aquinum,
 Suessa, Venafrum, Sora, Teanum Sidicinum cognomine, 15
 Nola; oppida Abellinum, Aricia, Alba Longa, Acerrani,
 Allifani, Atinates, Aletrinales, Anagnini, Atellani, Aefulani,
 Arpinates, Auximates, Abellani, Alfaterni et qui ex agro
 Latino, item Hernico, item Labicano cognominantur, Bovillae,

61. 62: (2—9) Mela II 70. — § 62: Sol. 2, 9. MCap. VI 642.
 Strabo V p. 246. — (11) Mela II 69. — § 63: (257, 2) Sol. 2, 7.

2 uulturnum **F²ava**. S. ult- **DF¹R** 3 literno **R²**. -turnum **A**
 5 colofia **DF¹R¹a** 6 plegraei **A**. -gaei (fle- **R²**) **DFR**.
 plebei **a** 8 parthenope **F²r**. parie- **Da**. parte- **r** | hercula-
 neum **AS**. -nium **rv** 9 spectato **AS**. -ante **F²G**. /// spe- **F¹**.
 expe- **r**. aspe- **C(H)** | uesubio **A** | sarno **AF²v**. saraio **r**
 10 amni **A** | et **AG**. est **r**. est et **v** 12 sedes **F²R²**. -dis **R¹** |
 a om. **A** 13 descriptione **R²adva**. D. cfr. § 46. 49 14 XL (add.
 p.) **JD¹**. XL **AF²d v**. XI **R**. XI **D**. xi **F¹**. exi a. del. **G** 15 suesia
DR 16 nolla **R¹**. nulla **DF¹a** | abellinaum **A**. bellinum **DFa** |
 aricia **R(?)v**. ricia **A**. rici **r** 17 agagnini **DFR**. agnin **a** |
 attellani **A**. atellanau **a** | aefulani (**B**) **D²**. lefu- **A**. uafu- **F²Tp**.
 uefu- **v**. aefu- **Ven**. afu- **G**. a-fulania **a**. uaefu- **F¹**. ua-fu- **D**.
 -nico **R**. cfr. *Niss. It. II* p. 614 18 abellani **S**. aue- (aufe- **A**) **ll. G**.
 auxo- **v**. cfr. *CIL X n. 1199*, alfeterni **F²**. -tarni **DF¹Ra** 19 laui-
 cano **A**. albi- **a** | bouillae **B**. cfr. *CIL XIV* p. 230. -uelle **F²v(J)**
 -uelle **A**. bouillae — 257, 2 cognominantur om. **r**

Caiatia, Casinum, Calenum, Capitulum *Hernicum*, Cereatini
 qui Mariani cognominantur, Corani a Dardano Troiano orti,
 Cubulterini, Castrimoenienses, Cingulani, Cabienses in monte 64
 Albano, Foropopulienses ex Falerno, Frusinates, Ferentinates,
 5 Freginates, Fabraterni Veteres, Fabraterni Novi, Ficolenses,
 Fregellani, Forum Appi, Forentani, Gabini, Interamnates
 Sucasini qui et Lirenates vocantur, Ilionenses, Lanivini,
 Norbani, Nomentani, Praenestini urbe quondam Stephane
 dicta, Privernates, Setini, Signini, Suessulani, Telesini, Tre-
 10 bulani cognomine Ballienses, Trebani, Tusculani, Verulani,
 Veliterni, Vlubrenses, Vrbanales superque Roma ipsa, cuius 65
 nomen alterum dicere *nisi* arcanis caerimoniarum nefas
 habetur optimaque et salutari fide abolitum enuntiavit
 Valerius Soranus luitque mox poenas. non alienum videtur
 15 inserere hoc loco exemplum religionis antiquae ob hoc
 maxime silentium institutae. namque diva Angerona, cui
 sacrificatur a. d. XII kal. Ian., ore obligato obsignatoque
 simulacrum habet.

Vrbem tris portas habentem Romulus reliquit aut, ut 66

§ 65: Sol. 1, 4. Plut. quaest. Rom. 61 p. 278^f. Lydus de mens.
 4, 50. (cfr. Plin. XXVIII 18. Serv. Aen. II 351. georg. I 498). —
 § 66: Varro LL V 164.

1 caiatia *Momms. CIL X p. 444. calatiae AF²va. D² | herni-*
cum, cereatini He Strab. V p. 238. hornetum (orn- F². hern- v.
cern- B) cernetani AF²v. om. r 2 corani *Av. cho- r*
 3 cuburterini *DRd. -terrini F. -tessi (om. ni — 4 frusi) a |*
castrimoenienses Niss. It. II p. 584 coll. CIL XIV p. 239. -onienses
ll. v | cabienses B¹. cfr. Momms. bull. arch. 1861 p. 206. Bücheler
Umbrica p. 141. fab- C cum B². gab- ll. v. cabenses CIL XIV
n. 2228 4 foropopillienses *D² coll. CIL X n. 4722. 4725*
 5 fabraterni *AR²G(J). fraba- rv(S) | ueteres fabraterni om. Aa |*
frabaterni R¹ | ficolenses AF²v. figo- r 6 foroappi *DFRava. S |*
gabini Av. -bani r | interamnates AF²v. -netes r 7 sucasini
A. J. succa- D²FRa. H. -sani D¹dv | lanuini (B) D. lanuini J².
lauini ll. v 9 segnini *ADal. | telhini DFRa. telini dva. S*
 10 ballienses *AD. ballini- rJ. balini- v* 11 urbanates
pD coll. XIV 62. urua- DF¹Ra. urbyn- A. urbin- F²S. uluarn- v.
uluern- d(?) C 12 nisi *Momms. CIL I p. 409. om. ll. v* 17 ad
diem Fdava. H 19 aut ut *ll. v. ut pD*

- plurimas tradentibus credamus, IIII. moenia eius collegere ambitu imperatoribus censoribusque Vespasianis anno conditae DCCCXXVI m. p. XIII·CC, complexa montes septem. ipsa dividitur in regiones XIII, compita Larum CCLXV. eiusdem spatium mensura currente a miliario in capite 5 Romani fori statuto ad singulas portas, quae sunt hodie numero XXXVII, ita ut XII portae semel numerentur praetereanturque ex veteribus VII, quae esse desierunt, 67 efficit passuum per directum XX·M·DCCLXV. ad extrema vero tectorum cum castris praetoriis ab eodem miliario per 10 vicis omnium viarum mensura colligit paulo amplius LX p. quod si quis altitudinem tectorum addat, dignam profecto aestimationem concipiat fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuisse ei comparari. clauditur ab oriente aggere Tarquini Superbi, inter prima opere mira- 15 bili; namque eum muris aequavit qua maxime patebat aditu plano. cetera munita erat praecelsis muris aut abruptis montibus, nisi quod exspatiantia tecta multas addidere urbes.
- 68 In prima regione praeterea fuere in Latio clara oppida 20 Satricum, Pometia, Scaptia, Politorium, Tellena, Tifata, Caenina, Ficana, Crustumeria, Ameriola, Medullum, Corni-

§ 67: Dion. Hal. IV 54 p. 773

1 IIII F²v. om. r D¹ | collegere v. collig- ll 2 urbis conditae F²D² 3 DCCCXXVI FR. -XXV D ad. DCCCXXVIII v. a. H | dist. D 4 compita R(?) v. -tu r | larum DFda G(S). -rium R(?) L. earum B 5 mensura currente v. -rae (-re R) -ntē ll 7 portē F²R². -te v. om. p v | semel — 8 praete F²R²p v. om. r 9 XXX·M F²v. a. S | DCCCC Niss. mus. Rhen. XLIX (1894) p. 285 10 praetorii DFR 11 LX Niss. l. l. XX ll. LXX v 12 quod dv(S). quo ll. G. cfr. XXXIV 115 15 agere DFR¹a 17 plane DFR¹a¹ | cetera ap. -ro rv | erant p 18 expatentia F² | multis F¹a 21 satriocum F¹. atr- DRa Pitulum, Politorium v. a. S | terrena a. tellana R. -llene v. a. J. -nae Liv. I 32, 2 | tifacta DF¹a 22 caenina B. caecina Fd. cec- rv | crustumeria ego. -ium B. -minū v. crustu R. -tū r | ameriola B. meridia Dd av. merid/// F¹. meri///a R. -ria F²p. del. D² | medullia B

culum, Saturnia ubi nunc Roma est, Antipolis quod nunc
 Ianiculum in parte Romae, Antemnae, Camerium, Collatia,
 Amitinum, Norbe. Sulmo. et cum iis carnem in monte 69
 Albano soliti accipere populi Albenses: Albani, Aesolani,
 5 Accienses, Abolani, Bubetani, Bolani, Cusuetani, Coriolani,
 Fidenates, Foreti, Hortenses, Latinienses, Longaui, Manates,
 Macrales, Munienses, Numinienses, Olliculani, Octulani,
 Pedani, Poletaurini, Querquetulani, Sicani, Sisolenses, Tole-
 rienses, Tutienses, Vimitellari, Velienses, Venetulani, Vitel-
 10 lenses. ita ex antiquo Latio LIII populi interiere sine 70
 vestigiis. in Campano autem agro Stabiae oppidum fuere
 usque ad Cn. Pompeium L. Catonem cos. pr. kal. Mai., quo
 die L. Sulla legatus bello sociali id delevit, quod nunc in
 villam abiit. intercidit ibi et Taurania. sunt morientes
 15 Casilini reliquiae. praeterea auctor est Antias oppidum
 Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cuius
 praeda Capitolium is inchoaverit. a Surrentino ad Silerum
 annum XXX m. p. ager Picentinus fuit Tuscorum, templo
 Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis. intus oppidum
 20 Salerni, Picentia.

§ 70: (17) Mela II 69. — Sol. 2, 7.

2 in **F**²p v. om. r roma ē **Da** antemnas **F**². -na **DF**¹. -mpna a
 cullatia **Ra** 3 Amiternum v a. **H** 4 aefulani (*Niebuhr hist.*
Rom. I p. 223) **S**. aefulani con. *Niss. It. II p. 556* 5 nubetani
FRa v a. **B** | cosuetani **F**² 6 longulani **B** 7 macrales v.
 -cnales (-ates **D**¹) **ll**. maenales **F**² | munienses **Ra** v (**D**). mumi- **DF**.
 mutucumenses **B**. add. munienses **G** | numintenses (*Sieglin*) **D**².
 om. a 8 pollustini **B**. -scini (*Niebuhr l. l.*) **S** 9 uimitellari
 (uini- p) **C**. -elari **R**. -erali v. uinutellarii d. -elari r | uelienses
 d v. uili- p. uelli- **ll** | uitellenses d **H**. uice- **ll**. v 12 carbonem **B** |
 a. **PR**. **FRa**. add. d. **F**² | mai. a. mai r **S**. maii v 13 id **F**²**E**² v.
 i r 14 uilla **R**¹. -as **R**² v a. **H** | habuit (-biit **R**¹, interdicat
FR¹ a | morientis v a. **S** 15 casilini **G**. calini **ll**. scal- v
 16 apiolas a³ v. apeo- **ll** 17 is d **G**. //is **F**. inf **DR**¹. del. **R**².
 in fine **Ea** p. is in fine v | choauerit **E**. coauere a | surrento **FRG**
 silarum **R**(?) v a. **D** (item § 71. 74). siderum **E**. syd- a 18 acer
DEa. a// **F**¹ 19 argivae **F**² **Be** Sol. 2, 7. arciae **E**. -ie a.
 artiae **DF**¹. ar//e **R**¹. arie **R**². -itiaie d. -igiaie v 20 salerni
F² d **R**² **E**² p v. -lusni **E**¹. -liisni **DF**¹. -luni **R**¹. -lus in a

- 71 (10) A Silero regio tertia et ager Lucanus Bruttiusque incipit, nec ibi rara incolarum mutatione. tenuerunt eum Pelasgi, Oenotri, Itali, Morgetes, Siculi, Graeciae maxime populi, novissime Lucani Samnitibus orti duce Lucio. oppidum Paestum, Graecis Posidonia appellatum, sinus Paestanus, 5
 72 oppidum Elea quae nunc Velia, promunturium Palinurum, a quo sinu recedente traiectus ad Columnam Regiam C m. p. proximum autem flumen Melpes, oppidum Buxentum, Graeciae Pyxus, Laus amnis. fuit et oppidum eodem nomine. ab eo Bruttium litus, oppidum Blanda, flumen Baletum, 10
 portus Parthenius Phocensium et sinus Vibonensis, locus Clampetiae, oppidum Tempsa, a Graecis Temese dictum, et Crotoniensium Terina sinusque ingens Terinaeus. op-
 73 pidum Consentia intus. in paeninsula fluvijs Acheron, a quo oppidani Aceruntini. Hippo, quod nunc Vibonem Valen- 15
 tiam appellamus, portus Herculis, Metaurus amnis, Tauroentum oppidum, portus Orestis et Medma. oppidum Scyllaeum, Crataeis fluvijs, mater, ut dixere, Scyllae. dein

§ 71 (5). 72: Mela II 69. — § 73: Mela II 69. 68. — Sol. 2, 22.

2 rara **R**(?) *v.* clara *r* | eam **R**(?) *C* 3 morgetes *ve* *Strab. VI*
p. 257. 270. -gentes **ll** 4 lucani **F**² *p v* (*J*). leuc- (-nus **E**¹ *a*) *r S* |
 a Samnitibus *va. S* (*J*) | oppidū *G*. -da **ll. v** 5 paestum *v.*
 prae- **ll** (*item infra*) | possidonia **ll** 6 helia *C* | quod **R**² | uelia
FdE² *a p v.* uela *r* 7 sinu **F**² **R**² **E**² *v.* simul *r* | columnam **F**² *B.*
 -niam (cal- *a*) **DF**¹ **R**¹ **Ea**. coloniam **R**² *d p v.* *cfr. § 73. 86* 8 autem
ll. S (*D*). -tem huic *v* (*J*). an huic? | graecae **F**². -ce *C* 9 pyxus
DFB. -xius **Ed**. -x/// **R**. pixius *a.* prius *v* | eodem — 10 oppidum
*om. DF*¹ **R**¹ **E**¹ *a* 10 brutium **R**² *va. S.* brytt- **F**² | blandat **Da**.
 -dae **F**¹ (*an recte?*). -diu **R**¹ | Batum *C* 11 parthaenius **F**².
 por- **DF**¹. -themius *a.* -mus **E** | phocensium et *ego.* et phoc- *ll. v.*
 phoc- *G.* *cfr. Sol. 2, 7* (*ubi Phocaënsibus Momms.*) 12 tempsa
F² *v* (*D*). tam- **R**² **E**² *p.* tempra **D**¹. -pora *r.* temsa *Dal.* | temese
F² *d v.* temere esse **E**². etemesse (exe- *a.* et te- **E**¹) *r* 13 gens
DFE¹ *a* | terinaeus *d* (?) *G*. -intur **R**¹. -itur **R**². -inus (terr- **F**¹) *r v*
 14 in paeninsula *del. Niss. It. II p. 933 n. 8* 15 aceruntini
DRE. acaer- **F**¹. acher- *a.* achaer- **F**². acheront- *v.* *cfr. CIL IX*
p. 43 | bippo **DE**¹ *a* | uibonem *v.* biuo- **F**². uiuo- *r* 16 tauran-
 nium *B* 17 medma *B* (*H*) *e Strab. VI p. 256.* -edua **F**² *G*. -etua *a.*
 -eddua *r v.* meduma *coni. J*² 18 crataeis *G*. -tis *v.* grataeis
 (-teis **R**) *ll*

Columna Regia, Siculum fretum ac duo adversa promunturia, ex Italia Caenus, e Sicilia Pelorum, XII stadiorum intervallo, unde Regium XCIV. inde Appennini silva Sila, 74 promunturium Leucopetra XV p., ab ea LI Locri, cognominati a promunturio Zephyrio. absunt a Silero CCCIII.

Et includitur Europae sinus primus. in eo maria nuncupantur: unde inrumpit, Atlanticum, ab aliis Magnum; qua intrat, Porthmos a Graecis, a nobis Gaditanum fretum; cum intravit, Hispanum quatenus Hispanias adluit, ab aliis 10 Hibericum aut Baliaricum; mox Gallicum ante Narbonensem provinciam; hinc Ligusticum; ab eo ad Siciliam insulam 75 Tuscum, quod ex Graecis alii Notium, alii Tyrrenum, e nostris plurimi Inferum vocant. ultra Siciliam quod est ad Sallentinos, Ausonium Polybius appellat, Eratosthenes 15 autem inter ostium oceani et Sardiniam quicquid est Sardinum, inde ad Siciliam Tyrrenum, ab hac Cretam usque Siculum, ab ea Creticum.

(11) Insulae per haec maria primae omnium Pityussae 76 Graecis dictae a frutice pineo; nunc Ebusus vocatur utraque, civitate foederata, angusto freto interfluente. patent 20

§ 74: (7) cfr. Mela 1, 7. — (10) Sol. 23, 14. — § 75: Polyb. XXXIV 15, 4 Hultsch. Eratosth. fr. p. 92 Berger. — § 76. 77: MCap. VI 643. — § 76: Mela II 125. 126. Sol. 23, 11.

1 columna **F²R²B.** -nia r. colonia v. cfr. § 71 2 caenus D. -nys *Be Strab. VI 257.* cenus *ll.* -nis v 3 XCIV *ego coll. Strab. l.l.* XCH D. XLIII *ll.v.* XX p. **F²** *in ras.* XII MD p. B | sila **E²G.** *om.rv* 4 XII M *va.S* | LI D. li **F¹E²p.** L **R².** ti **DE¹a.** *om.rv* | locri **F²v.** lucri r 6 eo *ll.S.* eoque B. eo quē v 8 porthmos **E²v.** parth- **F².** portinos p. porimos **R².** posimus D. possi- **F¹R¹.** possu- **E¹a** 9 abluit **D²F²Ea.** ill- L 10 aut baliaricum *om.* **DF¹R¹E¹a** 12 tuscum **R²v.** -cam (*turc-* **R¹**) r | ionium (*pro notium*) Sol. 23, 14 13 quod est *om.* d(?) G 14 sallentinos p D. sale- v. selle- (*sele-* **Fa**) *ll* 15 sardiniae **DE¹** | sardonium **F²E²** 16 tyrrenum F. threnum a 18 pityussae **F².** -sse R. -tuisse **D¹E².** potuisse (-ssae **F¹**) r. pityusae *va.S* 19 a graecis **a³va.S** | frutice v. frituce **R².** -tice **R¹a.** -cae **DF¹E¹.** brutice **E².** britt- **F²**

- XLVI, absunt ab Dianio DCC stadia, totidem Dianium per
continentem a Carthagine Nova, tantundem a Pityussis in
77 altum Baliares duae et Sucronem versus Colubraria. Baliares
funda bellicosas Graeci Gymnasias dixere. maior \bar{C} p. est
longitudine, circuitu vero CCCCLXXV. oppida habet civium 5
Romanorum Palmam et Pollentiam, Latina Guium et Tucim,
et foederatum Bocchorum fuit. ab ea XXX distat minor,
longitudine $\bar{X}L$, circuitu CL . civitates habet Iamonem,
78 Saniseram, Magonem. a maiore XII in altum abest Capraria,
insidiosa naufragiis, et e regione Palmae urbis Menariae 10
ac Tiquadra et parva Hannibalis. Ebusi terra serpentes
fugat, Colubrariae parit, ideo infesta omnibus nisi Ebusita-
nam terram inferentibus; Graeci Ophiussam dixere. nec
cuniculos Ebusus gignit, populantes Baliarium messes.
79 Sunt aliae viginti ferme parvae mari vadoso, Galliae 15
autem ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum
vocatur, et tres Stoechades a vicinis Massiliensibus dictae

§ 77: Mela II 124. — (7) Sol. 23, 12. — (Agathem. 20 p. 481).
— § 78. 79: MCap. VI 643. — § 78: (11) Sol. 23, 11. 12. Mela
II 126. cfr. Plin. XXXV 202. VIII 226. — § 79: (17) Mela II 124.

1 XVI D². XLII M *va. H* | dianio F² Sol. *v.* -nia F¹ R. -niam r |
DCC — dianium F² E² *v. om. r* | Dianium *del. (Sieglin)* D² 2 tan-
tum DF¹ RE¹ a | dem — 3 altum *om. DF¹ R¹ E¹ a.* (in altum *deest*
in R² marg. absciso | pituissis F² R² E² 3 baliares F² E² S. -ris F¹.
daliaris Da. daria- E¹. balea R² (*marg. absc.*). -ares *v* | dua// F¹.
-as DR¹ E¹ a | baltiares a. balea- F² R *va. S* 5 CCCLXXV M H.
-LXXX M *v* 6 pollentiam *dv. pole- ll. Ven. (D²).* cfr. Ptol.
II 6, 73 | Guium D² *philol. XXXII p. 651.* cinium Rd(?) B. ciui-
rv | tucim *ll. Brot.* -ini *v.* cunici B | bocchorum F¹ a. hoch- R.
bochri G 8 LX R | circuitu Ra | Iamonem *Ven. (Hübner CIL II*
n. 3711) D². labo- *ll. v (D¹).* Iamno- (B) *C coll. Ptol. l. l. Mela II 124*
10 Meraria *va. G* 11 triquadra et R² D². -dra *v.* tiquadra
et DF² E² G. -dr// F¹ E¹. -dret R¹ a | ebussi DF¹ Eo. ebru- R
12 colubraria o | parit F² R² E² *ov.* -rat *r* | ebustanam o. ebusit
(*om. anam* — 14 gignit) R¹ 13 ophiussam R² *va. S.* ofiu- F. ofio- a.
offio- o | ne a. *om. ova. B* 15 vadosa F¹ a¹ 16 metina Ra *v.*
-tma DF. -tnia E | blascorum R D. bra- Ea. blasconus *r.* -con
B e Strab. IV p. 181

propter ordinem quo sitae sunt. nomina singulis Prote, Mese, quae et Pomponiana vocatur, tertia Hypaea, ab iis Sturium, Phoenice, Phila, Zero et Lerina adversum Antipolim, in qua Berconi oppidi memoria.

5 6. (12) In Ligustico mari est Corsica, quam Graeci 80 Cynnon appellavere, sed Tusco propior, a septentrione in meridiem proiecta, longa passuum $\overline{\text{CL}}$, lata maiore ex parte $\overline{\text{L}}$, circuitu $\overline{\text{CCCXXV}}$. abest a Vadis Volaterranis $\overline{\text{LXII}}$, civitates habet $\overline{\text{XXXII}}$ et colonias Marianam, a C. Mario 10 deductam, Aleriam, a dictatore Sulla. citra est Oglasa, intra vero, et $\overline{\text{LX}}$ p. a Corsica, Planasia a specie dicta, aequalis freto ideoque navigiis fallax. amplior Vrgo et 81 Capraria, quam Graeci Aegilion dixere, item Igilium et Dianium, quam Artemisiam, ambae contra Cosanum litus, 15 et Barpana, Menaria, Columbaria, Venaria, Ilva cum ferri metallis, circuitus $\overline{\text{C}}$, a Populonio $\overline{\text{X}}$, a Graecis Aethalia dicta. ab ea Planasia $\overline{\text{XXVIII}}$. ab iis ultra Tiberina ostia in Antiano Astura, mox Palmaria, Sinonia, adversum For-

§ 80—82: MCap. VI 644. — § 80: Mela II 122. (Oros. I 2, 54. Dim. 16). Dic. 8, 13. (Agathem. 20 p. 482). — (9) Sol. 3, 3. 2. — § 81: Sol. 3, 2. — (17) Mela II 121.

1 quo site sunt F^2 in ras. *G cum P(S)*. -ta erunt T . -tae sunt erunt *va. B.* quos iterum $\text{D}(\text{F}^1)\text{Ea}$. quos ita d^2 . quas item $\text{R}(?)$ $\text{B}(\text{L})$ | nomina *ll.v(G)S*. -nant $\text{d}^2\text{B}(\text{L})$ | singulis uocabulis Pro-
ten $\text{B}(\text{L})$ 2 mese $\text{F}^2(\text{E}?)\text{v}(\text{G})\text{S}$. mesese *r.* et Mesen $\text{B}(\text{L})$,
hypaea DF . -ppea Ra | his C 3 iturium DFRaD^1 | Phila,
Lero B . phylarero DFEav . pylareso R 4 berconi DF^1EaD .
-rgoni R . -gani d . uergoni F^2 . -oani *v* 6 cynno DF^1E^1 . cirnon
Dic. cirnum o 7 CLX Dic. 8 *L om. a(Dic.)* | LXX a^1 . (LXII
pro corrupto hab. H) 9 $\text{XXXIII FE}^2\text{MCap.}$ 10 ogalasa a
11 et *del. va. S* | planasia *D coll. v. 17 et Sol. 3, 2.* -aria (-ana R)
ll.v 13 aegilion RS . -gylion *r.* -gilon *ve Sol.* | igilium (mil-
gium R) *ll.v(S)*. eg- C . aeg- (P) L 14 artemisiae (artom- D)
 DRE^1 . -sie a 15 barpana (barua- F^2E^2) *ll.H*. -pona B . uap- *v.*
paruae G . carbania *Mela II 122* | menaria *ll.v(Brot.)D*. maen-
L(S). an Mellaria? *cfr. Niss. It. II p. 988* | ueneria *MCap.* | ilua
 $\text{d}(?)\text{v}$. flua *ll* 16 circuitu *va. D. cfr. § 82 extr. 84. 86* 17 pla-
naria F^2 18 astura a^3B . //stu- d^2 . stu- *rv* | sinonia E^2v . -ia
et $\text{F}^2\text{a}^3\text{G}$. -nuniae F^1d . -numiae DE^1a . sisunie R

- 82 mias Pontiae. in Puteolano autem sinu Pandateria, Prochyta,
non ab Aeneae nutrice, sed quia profusa ab Aenaria erat,
Aenaria a statione navium Aeneae, Homero Inarime dicta,
Pithecusa, non a simiarum multitudine, ut aliqui existima-
vere, sed a figlinis doliorum. inter Pausilypum et Nea- 5
polim Megaris, mox a Surrento VIII distantes Tiberi prin-
cipis arce nobiles Capreae circuitu XI·M, (13) Leucothea
extraque conspectum pelagus Africum attingens Sardinia,
minus VIII p. a Corsicae extremis, etiamnum angustias eas
artantibus insulis parvis, quae Cuniculariae appellantur, 10
itemque Phintonis et Fossae, a quibus fretum ipsum Taphros
nominatur.
- 84 7. Sardinia ab oriente patens CLXXXVIII p., ab
occidente CLXXV, a meridie LXXVII, a septentrione CXXV,
circuitu DLXV, abest ab Africa Caralitano promunturio 15
CC, a Gadibus XII·L. habet et a Gorditano promunturio
duas insulas quae vocantur Herculis, a Sulcensi Enosim,
85 a Caralitano Ficariam. quidam haut procul ab ea et

§ 82: Mela II 121. Sol. 3, 2. Dion. Hal. I 53 p. 135 extr.
Serv. Aen. IX 715. Homer. B 783. — § 83—85: MCap. VI 645.
§ 83: Mela II 121. 123. Dic. 8, 14. 17. — § 84: Mela II 123.
(Oros. I 2, 53. Dim. 17). Dic. 8, 14. cfr. Strabo V p. 225. Aga-
them. 20 p. 482. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). — § 85: Mela
II 123. — Timaeus fr. 27 Müller. Sol. 4, 1. — (265, 11) Sol. 3, 2.

1 pandataria *va.S.* pantatoria *codd. MCap.* | prochita **E**².
-cyta **DFR**. -cita **E**¹**a** 2. 3 erat aenaria **E**¹*v.* erat (aerat **DR**)
enariae (-rae **D**²) **DFRE**²**a**². tenarie **a**¹ 3 a *om.a.* /// **R.** ipsa **a**
va.D | dicta grece (graecis *v*) **F**²**E**²**d**²**T***va.S* 5 neapolim **F**²**d****T***v.*
mea- *r* 6 surrento **E**²*v.* syre- (sire- **R**) *r* 7 XI *Brot. cum*
Secundo (ap. Rezzon.). XL ll. v | M *del.* **F**². M. p. **a**³*G(S).* M. p. CX *v.*
M. p. Mox *L* 8 que **a**³*G.* quē (quē in **E**) *ll. v* 9 VIII *d*
va.H etiam **E****D**² 10. 11 *dist. va.J* 11 phintonis **a****d** *G.* pintho-
r. cfr. Ptol. III 3, 8 | fossae **da**³*v e MCap.* forsae *ll* | tapsos **F**²
14 CLXXII *Dic.* | a meridie — CXXV (CXXII **E**²) **F**²**E**² *MCap. v.*
om. r Dic. 15 circuitu **F**²**E**²*v.* -it *r.* -itus eius *Dic.* 16 XII·L
*D*² *MEp. 3 n. 1 coll. II 243 extr.* XIII **R(B).** XIII·I *r.* XIII·L **T.**
XIII·L *v* 17 aenosim **DFE** 18 ficaria galatamque *codd.*
MCap. | etiam (*pro et*) **a**³*va.S*

Leberidas ponunt et Callode et quam vocant Heras lutra. celeberrimi in ea populorum Ilienses, Balari, Corsi, oppidorum XVIII Sulcitani, Valentini, Neapolitani, Bitienses, Caralitani civium R. et Norenses, colonia autem una, quae
 5 vocatur Ad Turrem Libisonis. Sardiniam ipsam Timaeus Sandaliotim appellavit ab effigie soleae, Myrsilus Ichnusam a similitudine vestigii. contra Paestanum sinum Leucosia est, a Sirene ibi sepulta appellata, contra Veliam Pontia et Isacia, utraeque uno nomine Oenotrides, argumentum
 10 possessae ab Oenotris Italiae, contra Vibonem parvae quae vocantur Ithacesiae ab Ulixis specula.

8. (14) Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania 86 Thucydidi dicta, Trinacria pluribus aut Trinacia a triangula specie, circuitu patens, ut auctor est Agrippa, DCXVIII
 15 p., quondam Bruttio agro cohaerens, mox interfuso mari avulsa, XV in longitudinem freto, in latitudinem autem

§ 86. 87: MCap. VI 646. (Oros. I 2, 52. Dim. 13). Dic. 8, 3. 19. 4. 5. 6. — § 86: Sol. 5, 2. Mela II 115. Agrippa fr. 7 R. Timosth. ap. Agathem. l. 1. Anon. fr. II (GGm II p. 510). — (15) Sol. 2, 22. cfr. Plin. II 204. — Sol. 5, 5.

1 leberidas *D²e codd. MCap.* beleridas *F²v.* -da *DF¹RS.* belle- (-as *a³*) a. berelidas *E²Dal.* -da *E¹D¹.* balaridas *coni. B* callodē *a³.* coll- *va. S* | Heras lutra *Be MCap.* -alytra *DF.* -alitra *r va. J* 3 XVIII *E.* XIII *va. H* | bitienses *d².* cfr. *Ptol. III 3, 3* (p. 377^a). uitenses *F²E²D¹.* om. *r.* bosenses *Ge Ptol. III 3, 7.* boce- *v* 4 caralitani *F²E²d²v.* om. *r* 5 turrim *R²dra. D* | libisonis (lyb- *a*) *ll.v(D).* cfr. *Ptol. III 3, 5.* libys- *Ven.* 6 myrsilur (mir- *a*) *Da.* -lu// *F¹.* -luer *E* | ichnusam *Tve Sol.* ichitus- *Ea.* ichnis- *R²e corr.* ichnytus- *F.* -tys- *D* 7 paestanum *DRav.* pest- *F².* p//t- *F¹.* prest- *E¹.* -ntum *E²* | Leucosia (*Müllenhoff*) *D².* cfr. *II 204.* -casia *ll.v* 9 Ischia *G* 10 eo enotris (oen- *E*) *DF¹Ea* 11 ab (P) *He MCap.* om. *ll.v* | specula *ve Sol. et MCap.* spectaula *E.* -aculu *dT.* espe- *R².* exspe- *F.* expe- *r* 12 claritate *Be Dic.* -tes *F²R²v.* -tis *r* | sichania (sica- *v*) a *R(?)va. G* (*Brot.*) 13 thucydidi *G.* -de *ll.v(Brot.)* | trinacria a *R(?)va. G* (*Brot.*) | autem *F²* | trinatia *RE.* om. *Dic.* triquetra *va. S* 14 DXXVIII *D coll.* § 87 16 XII *va. H* | // fraeto *F.* autem freto *DEa*

M·D p. iuxta Columnam Regiam. ab hoc dehiscendi argu-
 mento Rhegium Graeci nomen dedere oppido in margine
 87 Italiae sito. in eo freto est scopulus Scylla, item Charybdis
 mare verticosum, ambae clarae saevitia. ipsius triquetrae,
 86 ut diximus, promunturium Pelorum vocatur adversus 5
 Scyllam vergens in Italiam, Pachynum in Graeciam,
 CCCXL ab eo distante Peloponneso, Lilybaeum in Africam
 CLXXX intervallo a Mercuri promunturio et a Caralitano
 Sardiniae CXC. inter se autem promunturia ac latera
 distant his spatiis: terreno itinere a Peloro Pachynum 10
 CLXXVI, inde Lilybaeum CC, unde Pelorum CCXLII.
 88 coloniae ibi V, urbes aut civitates LXIII. a Peloro mare
 Ionium ora spectante oppidum Messana civium R., qui
 Mamertini vocantur, promunturium Drepanum, colonia
 Tauromenium, quae antea Naxos, flumen Asines, mons 15
 Aetna, nocturnis mirus incendiis. crater eius patet ambitu
 stadia viginti; favilla Tauromenium et Catinam usque
 pervenit fervens, fragor vero ad Maroneum et Gemellos
 89 colles. scopuli tres Cyclopus, portus Vlixis, colonia Catina,
 flumina Symaethum, Terias. intus Laestrygoni campi. 20
 oppida Leontini, Megaris, amnis Pantagies, colonia Syracusae

§ 87: Sol. 5, 2. — (5) Mela II 115. 116. Timosth. ap. Agathem.
 l. 1. p. 483. — § 88: MCap. VI 647. Mela II 117. 119. Sol. 5, 5.
 — § 89: Mela II 117. 118. Sol. 5, 14. 5, 8 extr. Mela II 118

1 dehiscendi Da. dih- F¹. decisc- E¹. disc- Dic. 3 est
 F²E²a²v. et r Dic. | scyllae D²UZ p. 25. sed cfr. Mela (Sen. ep. 79, 1)
 4 ambae Dic. -bose DR¹E¹a. -bo rv | clarae seuitia Dic.
 -ra saevitiae DE¹a. -ra -tia r(?)v | triquetra F¹E¹a. -tiae R¹.
 -quadrae Dic. 5 pelorus F¹a²va. S. cfr. Pelorias § 90 (Mela,
 Sol., MCap.) 7 CXL F². CXLIH va. H 8 et a R(?)v. et r
 9 CXX M va. H | autem haec R(?)va. D² 10 distantis R¹d.
 -nt F¹R². -ntia Dic. 11 CLXXVI ego e MCap. -XXXVI ll. H.
 -XVI v | unde DFEa. inde R(?) Dic. v | CCXLII ego. CXLII ll. D.
 -LIH MCap. CLXX F² in ras. v 12 V Pe MCap. om. ll. va. H
 aut ll. S. ac v(J) 13 /// spectante Fv. expe- r Dic. | oppidū
 a³(R²)v. -do r Dic. 17 Catanam B (item infra) 18 Maronem
 va. S 20 symaethum v. -metum ll 21 pantagies F²d v.
 -gyes R². -gees E². -cies F¹a. -cyes r D¹. cfr. MPt p. 399^b

cum fonte Arethusa, quamquam et Temenitis et Archidemia
 et Magea et Cyane et Milichie fontes in Syracusano
 potantur agro, portus Naustathmus, flumen Elorum, pro-
 munturium Pachynum, a quo . . . fronte Siciliae flumen
 5 Hyrminum, oppidum Camarina, fluvius Gelas, oppidum
 Agragas, quod Agrigentum nostri dixere, Thermae colonia, 90
 annes Achates, Mazara, Hypsa, Selinus, oppidum Lilybaeum,
 ab eo promunturium, Drepana, mons Eryx, oppida Pan-
 hormum, Solus, Himera cum fluvio, Cephaloedis, Haluntium,
 10 Agathyrnum, Tyndaris colonia, oppidum Mylae et, unde
 coepimus, Pelorias. intus autem Latinae condicionis 91
 Centuripini, Netini, Segestani, stipendiarii Assorini, Aetnenses,
 Agrini, Acestaei, Acenses, Bidini, Citarini, Drepanitani,
 Ergetini, Echetlienses, Erycini, Entellini, Egguini, Gelani,
 15 Galacteni, Halaesini, Hennenses, Hyblenses, Herbitenses,
 Herbessenses, Herbulenses, Halicuenses, Hadranitani, Ima-
 carenses, Ichanenses, Iactenses, Mutustratini, Magellini,

§ 90: Mela II 118. 119. — § 91: Mela II 118.

1 temenitis *ve Thuc. VII 3, 3.* -minitis **F**². -nilis *r* 2 mili-
 chie *B.* -cie **Ra.** -ciae **Ddv.** -itiae *r* 3 ponantur **ED**
 4 qua **RE**² *va. D*² | *lac. ego indicavi* 5 hyrminum **RD.** yr- a.
 hir- (-nium **F**² *v*) *rv* 6 Acragas *G. cfr. nota ad XXXV 62* |
 hermae **R**¹. thermo **F**¹. -rino **F**² 7 achates *H.* -tae **E.** *cfr.*
XXXVII 139. agather a. -thae **F.** -the *rv.* Atys *B* | mazara *H.*
 mater *ll. v.* et *B.* (macer **TMPt** *p. 395^a*) | hipsa **F**². ip- **F**¹ a. yp-
va. B | selinus **R.** -nus **Fva. D** | *dist. va. G (D)* 9 solus *dG*
 haluntium *ego coll. XIV 80.* alun- *G.* -nium *d.* -untinum (-ut- **R.**
 -yt- **F**²) *r* 11 pelorus **a³va. S** | autem *om. Rd (?) va. D*
 12 netini **R**² *G.* nepi- *rv* | adsorini **F**¹. arso- **D.** -oniri **Ea**
 13 agrini **RB.** agryni **DFd.** -rini **E**¹ a. ager- **E**² *v* | citarini
Be Cic. Verr. III 103. cet- *H.* citatiarini **Rav.** cyt- *r.* (*add. Caci-*
rini B. Cacyr- H. del. D) 14 echetlienses (**B**²) *He St Byz.*
 echefti- *ll.* ecefti- **B**¹ | entellini **F**² *in ras. ve Ptol.* -tenetini (-nit-
R¹) *ll. add. etini (net- F² *v*) edini *ll. v.* etini *G.* enini *Se Ptol.*
III 4, 7 (lva). del. ego | enguini **dTB** 15 galacteni (-lect- **a**) *ll. D.*
 -ateni **dTv.** -atani *C.* -atini *S* | halesini **F**² **R** (?) *v.* helas- **F**¹ **dT.**
 lahes- *r. cfr. CIL X p. 768* | herbitenses *B.* hebrit- (ebritt- **a**) *ll. v*
 16 herbessenses *B.* -benses *ll. v* | halicyenses *d (?) Be Cic.*
Verr. III 13. 91. V 15. -ciaenses **R** | imacarenses *B.* maga- (imaga-
d) *ll. maca- v* 17 ichanenses *Be St Byz.* yppa- **a.** ipa- *rS* |*

Murgentini, Mutycenses, Menaini, Naxi, Noini, Petrini, Paropini, Phintienses, Semelitani, Scherini, Selinunti, Symaethii, Talarenses, Tissienses, Triocalini, Tyracinenses. Zanclos Messeniorum in Siculo freto sunt.

- 92 Insulae in Africam versae Gaulos, Melita a Camarina 5
LXXXVII, a Lilybaeo CXIII, Cossyra, Hieronnesos, Caene, Galata, Lopadusa, Aethusa, quam alii Aegusam scripserunt, Bucinna et a Solunte LXXV Osteodes contraque Paropinos Vstica. citra vero Siciliam ex adverso Metauri amnis XXV ferme p. ab Italia septem Aeoliae appellatae, eadem 10
Liparaeorum, Hephaestides a Graecis, a nostris Volcaniae, Aeoliae, quod Aeolus Iliacis temporibus ibi regnavit.
93 9. Lipara cum civium Romanorum oppido, dicta a Liparo

§ 92—94: MCap. VI 648. — § 92. 93: Mela II 120. — § 92: (10) Sol. 6, 1. — § 93 init.: Sol. 6, 2.

iaetenses B. met- a. iet- ll. v (H) | mutustratini B¹ e Polyb. I 24, 11 et Diod. XXIII 9, 3. 4. mytistr- (B²) S. mutrustani F d v. -strani r | magellini d (?) v. -elini ll

1 mutycenses d² in marg. H. -tyenses B. -ticenses ll. v. om. d¹ | menaini (-ani R) ll. -anini d² v. om. d¹. menaeni Cic. Verr. III 55. 102 | noini (oi- a) ll. D. noaei S. -aeni B. nonii v | petrini d² in marg. B. -tini ll. v 2 phitinenses F². phinthienses H | scherini B e Ptol. III 4, 7 coll. Cic. Verr. III 103. sesch- v. seschterni FE¹. sascht- a. saescht- DR. saeschet- E² | selinuntini F² 3 sumae- thy F¹. sim- F² a | talarenses (-rienses B) H. ilar- R¹. i. ar- F¹. silar- F² R². lar- r | tissienses B. -inenses ll. v. cfr. Cic. Verr. III 86. Ptol. III 4, 7 | tyracinenses Brot. e con. H e St Byz. trirac- R. -cien- ses (-cye- F) r v. tira- G 3—5 dist. ego. punctum pon. post Messeniorum F a r (D²), post freto G. cfr. p. 267, 11 intus et § 76. 151. IV 52. V 41. 128. VI 32. 198 5 in a³ (d?) v. om. ll. D. an ad? | gaulos F² G. -lo codd. MCap. caulos r. gauros v | camarina F MCap. camer- r v. cfr. Ptol. I 1. 6 LXXXVIII E a v a. H. -VIII MCap. | cosyra R (?) v a. D. cfr. V 42 | hieronnesos B e Polyb. I 60, 3. eromnisos ll. laron nesos M P t p. 410^a 7 lopadusa B e St Byz. lep- ll. v (D¹) 8 bucinna F² in ras. E² B. -iona E¹. -ion r v (D¹). cfr. St. Byz. | osteades F² v a. B 9 uestica B. uscita (osc- F²) ll 11 hephaestides C. et aepestiadis AD. -dis E. aepestiadis F. epehest- Ro. -des v. et estiadias a | volcaniae DF¹ d EC (H). -ni AF² v (G). -nia RaT. -nia uel o 12 eolie a. -ia eo o | regnabit F¹ R¹. -bat v a. H

rege, qui successit Aeolo, antea Milogonis vel Meligunis
 vocitata, abest XXV ab Italia, ipsa circuitu paulo minor
 V. inter hanc et Siciliam altera, antea Therasia appellata,
 nunc Hiera, quia sacra Volcano est, colle in ea nocturnas
 5 evomente flammās. tertia Strongyle, a Lipara VII p. ad 94
 exortum solis vergens, in qua regnavit Aeolus; quae a
 Lipara liquidiore tantum flamma differt, e cuius fumo,
 quinam flaturi sint venti in triduo, praedicere incolae
 traduntur; unde ventos Aeolo paruisse existimatum. quarta
 10 Didyme, minor quam Lipara. quinta Ericusa, sexta
 Phoenicusa, pabulo proximarum relictæ. novissima eadem-
 que minima Euonymos. hactenus de primo Europae sinu.
 10. (15) A Locris Italiae frons incipit, Magna 95
 Graecia appellata, in tris sinus recedens Ausonii maris,
 15 quoniam Ausones tenuere primi. patet LXXXVI, ut auctor
 est Varro; plerique LXXV fecere. in ea ora flumina
 innumera, sed memoratu digna a Locris Sagra et vestigia
 oppidi Caulonis, Mustiae, Consilinum castrum, Cocynthum,
 quod esse longissimum Italiae promunturium aliqui existimant.
 20 dein sinus et *oppidum* Scolacium, Scylaceum et Scylletium

§ 94: Sol. 6, 3. cfr. Isid. or. XIV 6, 36. — § 95: MCap. VI 649.
 — cfr. Sol. 2, 24. — (18) Mela II 68. — (20) Sol. 2, 10. 23.

1 cui successit aeolus *Be Sol.* | milogonis **AJ.** melog- **R²G.**
 imong- **R¹.** milonginis **F.** mlong- (-nus **D¹**), **D.** long- *rv.* -gonis **B**
 miligunis **AD²** 2.3 minor **V F²** *in ras.* -or **V** milia **AE²D.** -orum
DE¹a. -or **Rd(?)H.** -ori *v* 3 hanc *om.* **DR¹E¹a.** //// **F¹**
 5 strongyle **d(?)v.** -gulae **A.** -gile **a.** sthrong- **F²R²E².** strog- **o.**
 sthrog- *r* | VI p. **D².** m passus **A.** mille pa- *rv.* VIII p. **U56**
 7 differi **D** | e a *MCap.G.* ex *Sol.* a **AE²oD.** *om.rv* 8 triduum
(D?)a³B(D¹) 10 ericusa *Be Strab. VI275 et schol. Apoll. Rhod.*
III41. eriphusa **Adv(D).** eryth- **R.** eryph- *r.* cfr. *Sol. et MCap.*
 11 relictæ **dva.J** 12 minima **AF³E²v.** mim **F¹.** minim *r*
 13 frons **pMCap.v.** fons *ll* 17 sagra **Tv.** agra *ll*
 18 mystiae *va.S* | cocynthum *D.* cfr. §43. -tum **A.** cocc- *r.* co-
 cinthum **d(?)B.** coccinum **a.** carci- *v* 20 et *ll.* **B(D¹).** scyl-
 laceus et *v(H).* scylacius et *S* | oppidum *MPt p.329^b.* urbs **D¹.**
om.ll.v | scolacium *ego.* cfr. *CIL X p.12n.103.* -agium (-aghium
DR. -agi//**ū F**) *ll.v(D).* stola- **J².** *del.B* | scylaceum **AR.** -caeum

Atheniensibus, cum conderent, dictum, quem locum occurrens Terinaeus sinus pæeninsulam efficit, et in ea portus qui vocatur Castra Hannibalis, nusquam angustiore Italia: XL p. latitudo est; itaque Dionysius maior inter-
 96 cisam eo loco adicere Siciliae voluit. amnes ibi navigabiles 5
 Carcinus, Crotalus, Semirus, Arogas, Thagines, oppidum
 intus Petelia, mons Clibanus, promunturium Lacinium,
 cuius ante oram insula \bar{X} a terra Dioscoron, altera Caly-
 psus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, prae-
 terea Tyris, Eranusa, Meloessa. ipsum a Caulone abesse 10
 LXX prodit Agrippa.

97 11. A Lacinio promunturio secundus Europae sinus
 incipit, magno ambitu flexus et Acroceraunio Epiri finitus
 promunturio, a quo abest LXXV. oppidum Croto, amnis
 Neaethus, oppidum Thuri inter duos amnes Crathim et 15
 Sybarim, ubi fuit urbs eodem nomine. similiter est inter
 Sirim et Acirim Heraclea, aliquando Siris vocitata. flu-
 mina Talandrum, Casuentum, oppidum Metapontum, quo
 98 tertia Italiae regio finitur. mediterranei Bruttiorum Apru-
 stani tantum; Lucanorum autem Atinates, Bantini, Eburini, 20

§ 96: (7) Mela II 68. — Homer. η 244. μ 448. Agrippa fr. 10 R. — § 97: (12—14) MCap. VI 650. Sol. 2, 24. (14) Mela II 68. — § 98: Cato fr. 68 p. 53 Peter. Theopomp. fr. 233 Müller.

(scil- F) DFG. -cium H. scyllaceum Eapv(J²). -cium B. del. D |
 et ll.v. del. B | scylletium B. -tum v. scyletium ARp. -thium r
 2 terinaeus dG. -neus v. taerinus A. -nes (tēnes R¹) r
 3 nusquam Av. numq- r 4 XL AF² Sol. MCap. v(J²). XI
 (XII D¹) r. XX Be Strab. VI p. 255 init. 6 carcinus D. cfr. Mela.
 -rginus A. -reines rH | arogas AF² J. -ocas rS. -ocha v | tha-
 gines AF² in ras. R² D. thasg- R¹. tharg- DE². targ- E¹adv
 7 petelia ego. cfr. Niss. It. II p. 936 n. 3. -tilia ll.v 8 oram Rv.
 ora r 10 tyris ARa G(D). tiris rv(H). (tres sirenussae B)
 gaulone F² in ras. cal- a 11 prodidit d(?) va. D 15 thuri
 (P) H. -ium v. tyri A. tauri r | crathim S. -in v. -tim ll
 17 acirin Be Strab. VI p. 264 init. agirim AR². acrim rv 18 ta-
 landrum A. cha- D. tha- (-lend- F²) rv. aca- Be Strab. VI p. 280.
 cfr. Niss. l. l. p. 914 n. 1 | qua FdREa 20 atinates Av(S). attin- r.
 aten- H | buntini A. bantani Ea¹

Grumentini, Potentini, Sontini, Sirini, Tergilani, Vrsentini, Volcentani, quibus Numestriani iunguntur. praeterea inter-
 isse Thebas Lucanas Cato auctor est, et Pandosiam
 Lucanorum urbem fuisse Theopompus, in qua Alexander
 5 Epirotes occubuerit.

(16) Conectitur secunda regio amplexa Hirpinos, 99
 Calabriam, Apuliam, Sallentinos, CCL sinu qui Tarentinus
 appellatur ab oppido Laconum — in recessu hoc intimo
 situm, contributa eo maritima colonia, quae ibi fuerat,
 10 abest CXXXVI a Lacinio promunturio —, adversam ei
 Calabriam in paeninsulam emittens. Graeci Messapiam
 a duce appellavere et ante Peucetiam a Peucetio Oenotri
 fratre in Sallentino agro. inter promunturia C intersunt.
 latitudo paeninsulae a Tarento Brundisium terreno itinere
 15 XXXV patet multoque brevius a portu Sasine. oppida 100
 per continentem a Tarento Vria, cui cognomen ob Apulam
 Messapiae, Aletium, in ora vero Senum, Callipolis, quae
 nunc est Anxa, LXXV a Tarento. inde XXXIII promun-
 turium quod Acran Iapygiam vocant, quo longissime in
 20 maria excurrit Italia. ab eo Basta oppidum et Hydruntum

§ 99: cfr. Strabo VI p. 261. — Mela II 68. — (11) Sol. 2, 12.
 — § 100: (17) Mela II 66. — Sol. 2, 54. — (19) MCap. VI 650.

1 sirini — ursentini *om.* DF¹R¹E¹a syrini F²E² tercellani R²
 2 volcentani AR²G. uolent- r. uolsent- v. uulcet- p. (*an*
 Volceiani?) 3 pandosiam *Be Strab. VI p. 256.* mardoniam
 (-dan- F². -daon- E²) *ll. v (J)* 8—10 *dist. ego* 8 recessu DEa
 9 situm *ll. -to a³v | eo om. d¹ | qui* DF¹E¹ 10 CXXXV E
 11 paeninsula A 15 XXXXV *D ll. p. 27 n. 7.* XXXV *ll. H.*
 -II v | sasinae F²D². -nea A. -na v. -ne R.S. rasinae (-ne a) r
 16 uria *D cum Vossio ad Melam II 4, 7 (Momms. unterit. Dial.*
p. 47. 61). uaria (-roa R. baria F², *ll. v | ob ego. om. ll. v.* ad discrim-
 en (*Cluver*) D² | apulam messapiae *ego.* -lae messapiā (mesa-
 piam a) F¹RE¹a. -lae messapia (mesa- A) rv 17 aletium
v e Ptol. III 1, 67. adium DFdR¹E¹. -ium a. sarmadium AE²p D.
 serm- R² | in v. *om. ll | saenum A. ren- DF¹d. senonum va. H.*
 callipolis AH. ga- rv 18 XXXIII *ll. v (D).* -II G 19 acran v.
 acar- A. agar- F²E². agr- r

- decem ac novem milia passuum, ad discrimen Ionii et Hadriatici maris, qua in Graeciam brevissimus transitus, ex adverso Apolloniatum oppidi latitudine intercurrentis
- 101 freti \bar{L} non amplius. hoc intervallum pedestri continuare transitu pontibus iactis primum Pyrrus Epiri rex cogitavit, 5 post eum M. Varro, cum classibus Pompei piratico bello praeesset; utrumque aliae inpedivere curae. ab Hydrunte Soletum desertum, dein Fratuentium, portus Tarentinus, statio Miltopes, Lupia, Balesium, Caelia, Brundisium \bar{L} p. ab Hydrunte, in primis Italiae portu nobile ac velut cer- 10 tiore transitu sicuti longiore, excipiente Illyrici urbe Dur-
- 102 rachio \overline{CCXXV} traiectu. Brundisio conterminus Poediculorum ager. novem adulescentes totidemque virgines ab Illyriis XII populos genuere. Poediculorum oppida Rudiae, Gnatia, Barium, amnes Iapyx a Daedali filio rege, a quo 15 et Iapygia Acra, Pactius, Aufidus ex Hirpinis montibus
- 103 Canusium praefluens. hinc Apulia Dauniorum cognomine a duce Diomedis socero, in qua oppidum Salapia Hannibal-meretricio amore inclutum, Sipuntum, Vria, amnis

§ 101: (7) Mela II 66. — § 102: (14) Mela II 66. — (15) Sol. 2, 7. — § 103: Mela II 66. 65.

3 appollonia (-iae *G*) **AF**² cum *ras.* **E**² *va.* *H* | oppidi *U.* *G*(*S*).
 -dum *C*(*H*). -do *v* 4 i. **F**¹. id *a.* \bar{C} *B* | continuare **AF**² **E**² *v*.
 -uere *r* 7 inpediere **F**¹ **dR** *va.* *H* 8 fratuentium (*Momms. CIL IX n. 1006*) *D*². -ertium **Av**(*S*). fratri-*r* *Brot.* 9 miltopes **AF**² *a.* *D*. -paes **DRE**. -pae *H*. militop-// **F**¹. -tum *a*³ *v* | lupia **AB**.
 lubia **F**². //upia **F**¹. upia *r*. upta *a.* luspia *v* | balesium **AF**² *v*.
 -essum **F**¹ **dR**. -laesum **E**¹. -ssum *r* | caelia (ce- **R**²) **AR**² *S*. -lium **F**² *v*. -li (ce- **R**¹ *a*) *r* 11 sicut **E**. sic utique **R**(?) *H*. sed utique *vet. Dal.* | illyrice **A**. -cae **F**. -ca *ava.* *S* 12 pediculorum **FRA** *va.* *S.* *cfr.* § 38 14 XVI **AS**. XIII *a*³ *va.* *J* | ruriae **A**. rudia *va.*(*P*) *H* 15 gnatia **AFRpJ**² *coll. II 240.* egn-*r*(?) *B*. ingn-*a.* stegn-*v* | barium **F**² **R** *G*. uar-**A**. bariom *r*. -ion *v* | amnex **RA**. -ne// **F**¹. ampes **E**². -pe **F**². ante *va.* *H* | iapyx **Av**. -pryx **DRE**¹. -p// **F**¹. -pex **F**² **E**² | filio **F**² *v*. amnes filio **AR**². *f* *r* | ege **A**. egeē **R**². egi **F**² *in ras.* *del. va.* *H* 16 Acra *D*². aritan **A**. amitan *r*. -ta *p* *v*. amnes *G.* *del. H.* Acra, iam *U* 57. Acra item *J*². clari iam *D*¹. | pactius **Fv**. -tris **A**. pattius *r* 19 sipuntum **R**. -nitum *o*. -pontum **A** *va.* *D*² | uria **D** *dv*. -iae *r.* *cfr.* § 100

Cerbalus, Dauniorum finis, portus Aggasus, promunturium
 montis Gargani, a Sallentino sive Iapygio CCXXXIII am-
 bitu Gargani, portus Garnae, lacus Pantanus, flumen por-
 tuosum Fertor. Teanum Apulorum itemque Larinum, Cliternia,
 5 Tifernus amnis. inde regio Frentana. ita Apulorum genera 104
 tria: Teani a duce e Graisi; Lucani subacti a Calchante, quae
 nunc loca tenent Atinates; Dauniorum praeter supra dicta
 coloniae Luceria, Venusia, oppida Canusium, Arpi, ali-
 quando Argos Hippium Diomede condente, mox Argyripa
 10 dictum. Diomedes ibi delevit gentes Monadorum Dardo-
 rumque et urbes duas, quae in proverbii ludicrum vertere,
 Apinam et Tricam. cetera intus in secunda regione Hir- 105
 pinorum colonia una Beneventum auspicatius mutato no-
 mine, quae quondam appellata Maleventum, Aeculani, Aquil-
 15 loni, Abellinates cognomine Protropi, Compsani, Caudini,
 Ligures qui cognominantur Corneliani et qui Baebiani,
 Vescellani. Ausculani, Aletrini, Abellinates cognominati
 Marsi, Atrani, Aecani, Alfellani, Atinates, Arpani, Boreani,
 Collatini, Corinenses et nobiles clade Romana Cannenses,
 20 Dirini, Forentani, Genusini, Herdonienses, Irini, Larinates

§ 104: (8. 9) Sol. 2, 10. — § 105: (14) Liv. IX 27, 14. Fest.
 p. 34. 340.

1 aggasus **AD**². agasus ov 2 CCXXXIII **AG**. -III *rv*
 4 fertor **DF**¹**dTD**. -to **R**. -tur **Ea**. fer **AF**². frento *v* | lari-
 natum *H* | cliterna **AF**²**E**². -ern **E**¹. aliternia **a**³ *Dal*. 5 fren-
 tana **AF***v*. ferent- **F**² *in marg.* fret- *r* 6 a **AF**²*v*(*S*). *om. r Dal*.
 e **Aa**²*G. om. rv* 7 atinates **AFG**. etin- *rv* 8 carpi **F**²
 9 hippium **Av**. -idium (hypp- **E**. ypp- *a*) *r* | diomede — dictum
*om. DF*¹**R**¹**Ea** | argyripa *G*. argir- **R**² 12 et **AREB**. met *rv* |
 tricam *B*. aicram **DFdRv**. aior- **Ea**. atr- **A** | cetero *dH*. -rum **o**
 14 aeculani **AG**(*S*). ecu- **E**. ausaecu- **F**. ausecu- *rv*(*H*).
 auscu- *D*¹ 16 et qui — 17 uescellani *om. DF*¹**d**¹**RE**¹**a** | bae-
 biani *D*. beb- *ll. v* 17 ausculani *D*². *cfr. Momms. ad CIL IX*
p. 62. Niss. It. II p. 845 n. 4. aul- **A**. ecul- **E**². decul- *rv*. aecul- *H*.
 aecul- *S* | aletrini **F**²*v*. alit- **AE**². aletri *r* 18 atinates **DdS**.
 anti- **A**. atti- *rv* | boreani *om. a.* uorga- **A**. uorca- *va. B*
 19 corinenses *dv*. cari- **A**. corri- (carri- **F**²) *r* 20 herdonienses
Aa³ *H*. hord- *G*. herdori- (erd- **R**) *rv* | irini *ll. v*(*D*). yr- *a*. hyr-
 d(?) *B ex Herod. VII 170*

cognomine Frentani, Metinates ex Gargano, Mateolani, Neretini, Natini, Rubustini, Silvini, Strapellini, Turnantini, Vibinates, Venusini, Vlurtini. — Calabrorum mediterranei Aezetini, Apamestini, Argetini, Butuntinenses, Deciani, Grumbestini, Norbanenses, Palionenses, Stulnini, Tutini. — Salentinorum 5 Aletini, Basterbini, Neretini, Vzentini, Veretini.

106 12. (17) Sequitur regio quarta gentium vel fortissimarum Italiae. in ora Frentanorum a Tiferno flumen Trinium portuosum, oppida Histonium, Buca, Hortona, Aternus amnis. intus Anxani cognomine Frentani, Carecini Supernates et Infernates, Iuanenses. — Marrucinatorum Teatini. — Paelignorum Corfinienses, Superaequani, Sulmonenses. — Marsorum Anxatini, Antinates, Fucentes, Lucenses, Marruvini. — Albensium Alba ad Fucinum 107 lacum. — Aequiculano Cliternini, Carseolani. — Vestinorum Angulani, Pennienses, Peltuinates, quibus iunguntur Aufinates Cismontani. — Samnitium, quos Sabellos et Graeci Saunitas dixere, coloniae Bovianum Vetus et alterum 15

§ 106: (8—10) Mela II 65.

1 metinates **AF**²**a**³*G.* etin- (etm- **R**) *rv.* meri- *H. cfr. Niss. It. II p. 838 n. 2* | neretini (-rat- **F**) *ll. v (D).* nerit- *G.* net- *H*

2 natini *D.* mat- *ll. v. del. H* | rubustini **AF**²**E**²*G (H).* -sini *r.* tubustini *v.* rob- *Dal.* | turmantini (-men- *G*) *dva. D* 3 aeze-
tini (*MPt p. 332^a*) *D*². aeget- **DRE G.** eget- *a. v.* agaet- **F.** aelit- **A.** *cfr. Niss. It. II p. 858* 4 argentini **E B.** om. *v.* grumbestini **AF**²*H.* brum- *rv* 5 narbonenses **A. v. a. G** | palionenses **A G (S).** balto- *r.* palto- *H. om. v* | stulnini *ll. v (D).* sturn- *Be Ptol. III 1, 68*

6 alentini **AF**²**E**²**a** | uzentini *D cum Momms. unterit. Dial. p. 52 (CIL IX p. 3).* ulent- *ll. v (J).* uxent- *H.* ualent- *B* 9 hortona **A. J.** -tana (ort- **Fd**) *r.* Ortona *ve Strab. V p. 242* 10 carecini *Nipperdey opusc. p. 203.* -etini *ll. J.* carent- *v. cfr. Niss. It. II p. 790*

11 iuanenses (*Momms. CIL IX p. 274*) *D*². lanuenses *ll. v*

12 teatini *ve Ptol. III 1, 53.* teacini (taea- **AF**) *ll* | corfinienses *v.* coruini- **A.** cornifici- *r* 13 anxatini **DF**¹**ED.** anaxt- **a.** anaxat- **AF**²*J.* anxant- *dv.* hanc sat- **R** | antinates *D cum Momms. l. l. p. 321 (CIL IX p. 362).* ati- **A. v.** atti- *r* 14 marruini **A.** -ubini **F**². maruuii *dva. S* 16 pennienses *ll. v.* pinnie- **a.** penne- *D.* pinne- *B. cfr. Ptol. III 1, 52* 18 coloniae *Momms. CIL IX p. 239.* -nia *ll. v* | bouianum *v.* -nium **AF**². uouianum **F**¹. uobi- **R.** -nium *r*

cognomine Vndecumanorum, Aufidenates, Aesernini, Fagifulani, Ficolenses, Saepinates, Tereventinates. — Sabinorum Amiternini, Curenses, Forum Deci, Forum Novum, Fidenates, Interamnates, Nursini, Nomentani, Reatini, Trebulani qui
 5 cognominantur Mutuesci et qui Suffenates, Tiburtes, Tarnates. in hoc situ ex Aequiculis interiere Comini, Tadiates, 108
 Caedici, Alfaterni. Gellianus auctor est lacu Fucino haustum Marsorum oppidum Archippe, conditum a Marsya duce Lydorum; item Vidicinorum in Piceno deletum a
 10 Romanis Valerianus. Sabini, ut quidam existimavere, a religione et deum cultu Sebini appellati, Velinos accolunt lacus, roscidis collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis 109
 aquis Tiberim ex his petens, replet e monte Fiscello Auens iuxta Vacunae nemora et Reate in eisdem conditus.
 15 at ex alia parte Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tris amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim. in agro Reatino Cutiliae lacum, in quo fluctuetur insula, Italiae umbilicum esse M. Varro tradit. infra Sabinos Latium est, a latere Picenum, a
 20 tergo Vmbria, Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus.

§ 108: Gelli[an]us: cfr. Peter hist. Rom. fr. p. 94. — Sol. 2, 6. — Varro ap. Fest. p. 343. — § 109: (17) Varro LL V 71. Sol. 2, 23. cfr. Plin. II 209. XXXI 10. 59.

1 aesernini (-rrini **E**) **AE D.** ese- v. ase- r | fagifulani **AG.**
 -ugali **rv** 2 saepinates **H.** sep- **ll. v** | tereventinates **S.** ter-
 cuen- **A.** treuen- **G.** teuen- **da.** teren- **R.** teuentiates **r.** treuen- **v**
 5 mutuesci **TD.** -uesti **DdEav.** -usti **R.** -taei **B.** -usci **AF²**
 in ras. **S.** -caei **G** | suffenates **Av.** sufe- **r** | tarnates **a³B.** parin-
 (paren- **A**) **ll. v** 6 tadiates **R.** -tester **DEa** 7 cedici **Ea.**
 cned- **D.** aced- **F²a³va. H** | gelbianus **R.** gella- **E¹.** Gellius *Peter*
hist. Rom. fr. p. 94. cfr. index 9 uidicinorum **AG(J).** uitic- (uic-
F¹) rH. urtic- **v** 10 Valerius Antias *con. Münzer p. 376 n. 1*
 11 saebini **F².** saeuini **F¹a.** seu- **R¹dTva. J** 12 roscidis
F²v. royc- **A.** prosc- **r** 13 dist. **D** | e **AF²v.** a **a².** om. **r**
 14 Auens *Dcum Prellero. cfr. Serv. Aen. VII 657.* aues **ll.** labens **v**
 15 anio **AF²v.** annio **r** 17 cutiliae **Av.** -tiniae **Fd.** -ni
 ac **r** 18 fluctuet **va. S** | umbilicum **FR²a.** uerb- **R¹** | M om. **A**
 19 atium **DR¹E¹.** ///// **F¹** 20 umbriam **A**

- 110 **13.** (18) Quinta regio Piceni est, quondam uber-
rimae multitudinis. CCCLX Picentium in fidem p. R.
venere. orti sunt a Sabinis voto vere sacro. tenere ab
Aterno amne, ubi nunc ager Hadrianus et Hadria colonia
a mari VI. flumen Vomanum, ager Praetutianus Palmen- 5
sisque, item Castrum Novum, flumen Batinum, Truentum
cum amne, quod solum Liburnorum in Italia relicum est,
flumina Albula, Tessuinum, Helvinum, quo finitur Praetu-
111 tiana regio et Picentium incipit. Cupra oppidum, Castel-
lum Firmanorum et super id colonia Asculum, Piceni 10
nobilissima intus, Novana. in ora Cluana, Potentia, Numana
a Siculis condita, ab iisdem colonia Ancona, adposita
promunturio Cunero in ipso flectentis se orae cubito, a
Gargano CLXXXIII. intus Auximates, Beregrani, Cingulani,
Cuprenses cognomine Montani, Falerienses, Pausulani, 15
Planinenses, Ricinenses, Septempedani, Tolentinales, Trai-
enses, Vrbesalvia Pollentini.

- 112 **14.** (19) Iungetur his sexta regio Vmbriam complexa

§ 110: (4) cfr. Paulus Festi p. 212 (117). — § 110. 111: Mela II 65. 64. — § 111: (12) Sol. 2, 10.

1 est Av. et r 4 aterno av. att- ll | adrianus et adria
DFREaC (item infra) 5 III Ea. VII Fva.S | praetuttianus
DF¹RE (fere semper) | palmesisque R. palam- DF¹Ea 6 idem
DFE | batinum Av. // uat- F². uiuat- DE. -annū a. iuuatium R
8 flumina v(D²). -men ll. H | albula tessuinum E²D. -lates
suinum Av. -la teruinum r. -la teruium dTH | heluinum AF²
v(D²). om.rH | quo AF²E²v. quod r 9 picentium v. -tum
ll. D². cfr. v. 2 11 dist. Momms. Herm. XVIII p. 192 n.
nobana ADE. del. D² It. p. 16 12 ancon va. G. -co dT
13 Cumero va. S 14 CLXXXIII Av(S). -III E²Brot. -XXX r |
beregrani AG. uer- rv 15 falerienses D². falar- ll. v. cfr. Niss.
It. II p. 423 16 pleninenses G | septempedani Av. -ales F².
-ates r | tolentinales ego. cfr. CIL IX p. 530. tolenses A. tollen-
tinas DF¹RE¹a. -nates v. -nias E². -ni uel tolenses F² | traienses
ego coll. CIL IX n. 5646. 5647. trace- ll. traice- dT. triace- v.
treie- H. tree- D². cfr. CIL IX n. 5832. (VI n. 2413, 1. 2379^a, 34)
17 polentini Ava. G 18 iungentur A. -guntur F²(E²?).
-gitur R²va. Brot. | his AEa G(J). hinc F. hic rv(Brot.). huic
coni. H

agrumque Gallicum citra Ariminum. ab Ancona Gallica
 ora incipit Togatae Galliae cognomine. Siculi et Liburni
 plurima eius tractus tenuere, in primis Palmensem, Prae-
 tutianum Hadrianumque agrum. Umbri eos expulere, hos
 5 Etruria, hanc Galli. Umbrorum gens antiquissima Italiae
 existimatur, ut quos *Ōmbrios* a Graecis putent dictos,
 quod *in* inundatione terrarum imbribus superfuissent.
 trecenta eorum oppida Tusci debellasse reperiuntur. nunc 113
 in ora flumen Aesis, Senagallia, Metaurus fluvius, coloniae
 10 Fanum Fortunae, Pisaurum cum amne et intus Hispellum,
 Tuder. de cetero Amerini, Attidates, Asisinates, Arnates,
 Aesinates, Camertes, Casuentillani, Carsulani, Dolates cog-
 nomine Sallentini, Fulginiates, Foroflaminienenses, Foroi-
 ulienses cognomine Concupienses, Forobrentani, Forosem-
 15 pronienses, Iguini, Interamnates cognomine Nartes, Meva-
 nates, Mevaniolenses, Matilicates, Narnienses, quod oppidum
 Nequinum antea vocitatum est, Nucerini cognomine Favo- 114
 nienses et Camellani, Ocriculani, Ostrani, Pitinates cog-
 nomine Pisueres et alii Mergentini, Plestini, Sentinates,

§ 112: (6) Sol. 2, 11 extr. — § 113 init.: Mela II 64.

1 citra **AD**. circa *rv* 3 plurima **AR**²**a**²**G**. -mi *rv*
 4 umbri eos **AF**²**E**²*v*. -ricos *r* 6 quos **Av**. quę **F**. que *r* |
 ombrios (*P*) **G**. umbrios *v* (*D*²). -ius **A**. -iuos *r* 7 in *ego. om. ll. v*
 8 debellasse **AF**²**R**²**E**²*v*. uell- *r*. uall- **ad**²**T** 9 aesis **AC**.
 esis *v*. aesis **F**². aessi *r* | senogallia *va. S* | colonia **a**³*va. H*
 10 hispellum **Av**. ispe- **R**². spe- **D****F****E**. pe- **R**¹*d*. be- **a**
 11 asisinates **R**(?) *Brat*. assisi- **A**². assissi- **A**¹. asiri- *rv*
 12 assuentillani **A**. casuentini *va. G* | carsulani **AF**²(**R**?) *v*. curs- *r* |
 dolates **AF**²*G*. doia- **D****F**¹*d**v*. daia- **R**. dolactes **a**. doia- **E**
 13 forotulienses **REa** *Brot*. 14 co/np/nienses **A**. comp- **F**²**RE**².
 concubi- *va. Brot*. | forobrentani **Ad****TR***H*. -ętani **F**². -breñtani
 (-preñt- **F**¹) **D****F**¹. -enuntiani **a**. -tiani **E**. -emitiani *v*. forodruen-
 tani *D*¹. *cfr. CIL XI n. 6055* 15 iguini *ll. G* (*D*). iguui- *S*. in-
 ginini *v* | nartes (*add. R*²) — 17 cognomine *om. R* | melianates **A**
 16 mevaniolenses (*Cluver*) *S*. -nionenses (meliani- **A**) *ll. v. (H)*.
 -nienses **F**²**E**²*G*. *cfr. Niss. It. II p. 379* 17 neque num **D****F**¹**E**¹**a**
 18 mellani **A** | ocricolani **D****F****R****E**. otricul- *va. G* (*Dal.*) | piti-
 nates *Niss. l. l. cfr. CIL XI p. 939. 876*. pitulani *ll. v* 19 plestini
ll. S. pele- *G*. pe- *v*

Sarsinates, Spoletini, Suasani, Sestimates, Suillates, Tadinates, Trebates, Tuficani, Tifernates cognomine Tiberini et alii Metaurenses, Vesinicates, Vrvinates cognomine Metaurenses et alii Hortenses, Vettonenses, Vindinates, Visuentani. in hoc situ interiere Feliginates et qui Clusiolum tenuere supra Interamnam et Sarranates cum oppidis Acerris quae Vafriae cognominabantur, Turocaelo quod Vettiolum, item Solinates, Curiates, Falinates, Sapi-
nates. interiere et Arinates cum Crinivolo et Vsidicani et Plangenses, Paesinates, Caelestini. Ameriam supra scriptam Cato ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIII prodit.

115 15. (20) Octava regio determinatur Arimino, Pado, Appennino. in ora fluvius Crustumium, Ariminum colonia cum
annibus Arimino et Aprusa, fluvius Rubico, quondam finis Italiae. ab eo Sapis et Vtis et Anemo, Ravenna Sabinorum
oppidum cum anne Bedese, ab Ancona CV, nec procul a mari

§ 114 extr.: Cato fr. 49 p. 50 Peter. — § 115: Mela II 64. 60.

1 sarsinates **FdRa** Bas. cars- **DE**. sass- **AD**. fars- *v* | spo-
lentini **DFRE** *ava*. Bas. | suasani **AH**. suarrani (sarr- **F**²) *rG* |
sessinates **A** | tadinates **AF**²**E**²**a** *G*. ad- *r*. sad- **B** 2 treuantes
A | tibernates **DFRE** *a* | tiberini — 3 cognomine *om.* **R** | tiburini
Ava. *G*. tibini **E**¹ 3 uesinicates — 4 metaurenses *om.* **Ea** | uesi-
nicates **F**² *S*. bes- **A**. uesion- **DF**¹*d* *v* | uruinales **F**¹ *d*. urbin-
AF² *v* (*S*). urban- (**D**?) *H* (*J*). *cfr.* *Niss. It. II p. 396* (*CIL XI p. 747*)

4 hali **Aa** | uettonenses (*Cluver*) *H*. uettio- **B**. metto- **A**.
metio- *rv* 5 uisuentani **AD**¹. uiue- *rv*. uise- **D**² *coll. CIL*
VIn. 2381^b, 6. 2383, 11 | feliginates **A** 6 interamna **R**. -ne **E**².
-nani *va. G*. inamnam **F**¹. -na **DE**¹ sarsenates **AR** 7 fabriae **A**.
uatria *H* | turocelo **Rdva**. *D*. turio- **a** 8 uettiolum **AF**² *Rv* (*S*).
uettuo- **a**. uettuo- *r*. uetrio- *C*. netrio- *H* | itē **AF**² *in ras.* **R**. inē
DE. ē **a** | suriates **Ava**. *H* (*D*). *sed cfr. Bücheleri Vmbrica p. 141* |
falinates **AF**² *D*. fallien- *rv* | sapinates **F**² *J*². sapp- **AD**. apien- *r*.
apienn- *d* (?) *v* 9 arinates **D**¹. aria- **AJ**². aren- *a*. arien- *rv*
criniuolo **AD**. crinou- *rv* 10 pefinates **Rd**. paefi- **E**. pefi- *a*.
pisi- *va. S* 11 persaei **F**. -sici **D** | DCCCCLXIII **AF**² *D*. -XIII
rv (*J*²) | prodidit *dava. S* 13 crustumum **DF**¹. -timum **R**.
-tunum **Ea** 14 aprusa **AF**² *v* (*S*). pru **R**¹. prusa *r Brot.* | flu-
uius *D*. -ius is (*iis* **A**) *ll.* -ius his *dT*. -ius hinc *v.* (*an Rubico, is?*)

15 utis *Cluver*. uitis (-tes **A**) *ll. v. cfr. Niss. It. II p. 250*
16 ne **DE**

- Vmbrorum Butrium. intus coloniae Bononia, Felsina vocitata tum cum princeps Etruriae esset, Brixillum, Mutina, Parma, Placentia. oppida Caesena, Claterna, Fora Clodi, 116 Livi, Popili, Druentinatorum, Corneli, Licini, Faventini, Fidentini, Otesini, Padinates, Regienses a Lepido, Solonates Saltusque Galliani qui cognominantur Aquinates, Tannetani, Veleiates cognomine Vetti Regiates, Vrbanates. in hoc tractu interierunt Boi, quorum tribus CXII fuisse auctor est Cato, item Senones, qui ceperunt Romam.
- 10 16. Padus, e gremio Vesuli montis celsissimum in 117 cacumen Alpium elati finibus Ligurum Bagiennorum visendo fonte profluens condensque se cuniculo et in Forovibien- sium agro iterum exorians, nullo annium claritate inferior, Graecis dictus Eridanus ac poena Phaethontis inlustratus, 15 augetur ad canis ortus liquatis nivibus, agris quam navi- giis torrentior, nihil tamen ex raptō sibi vindicans atque, ubi linquit, ubertate largitor. CCC p. a fonte addens 118

§ 116: Cato fr. 44 p. 50 Peter. — § 117: cfr. Plin. II 229. — Sol. 2, 25. MCap. VI 640. Mela II 62. cfr. Isid. or. XIII 21, 26. — § 118: (280, 3) Sol. 2, 25 extr.

1 butrium *ve* Strab. V p. 214. buut- A. brutium *r* 1. 2 uo- citata tum *ego*. -tum A.J. -ta *rv*(D²) 3 parma A.v. -rua *r* | fora J. foro (-re A) ll. D¹. -rū a³v | clode A 4 populi DFRE *va*. B | druentinorum Niss. It. II p. 268 n. 10. tru- ll. v. (cfr. CIL XI n. 1059) | licinii cornelii F² | licini om. DF¹REa H Brot. lac- cini L 6 tannetani A.H. tanet- G. tannit- *rv* 7 ueleiates R Brot. uelegi- A. ueli- *rv*. cfr. § 47. VII 163 | ueti F.d. ueteri Brot. e conī. H. uecteri C. ueteti *v* | urbenates Ea. urbin- (um- bran- G) *va*. H 8 bai DEa 9 ceperunt A ad T.S. -rant (coep- DF) *r* 10 gremio AF²R²ov. gem- *r* | motis DF¹E. -tus a o 11 bagiennorum D². cfr. § 47. uagi- A.G. gabi- *rv* 12 profluens AF²(R?)v. fluens *r* 14 a graecis ova. G poena A.v. pae- F². pe- o. paene (pene Ra) *r* | phaethontis C. -tontis *v*. -tantis A. pheton- o. paethon- D. pethon- *r* 15 quam nauigiis (-gis A.D) AF²av(S). -naugis R². -nauis DF¹. -nauis R¹. quamuis Eod TH 16 nihil A.S. nil *rv* | sibi AF²E²o(R?)v. ibi *r* | uendicans F²aTozva. G 17 linquit (-id R¹) ARE²o.S. liquit (-u& F) *rv*. (add. agros *v*, sed sc. raptum) | ubertatē R²S largitor ADF¹R¹J. -itur R²aS(D). -ior ropv

meatu duo de LXXXX nec amnes tantum Appenninos Al-
 pinosque navigabiles capiens, sed lacus quoque immensos
 in eum sese exonerantes, omni numero XXX flumina in
 mare Hadriaticum defert, celeberrima ex iis Appennini
 latere Iactum, Tanarum, Trebiam Placentinum, Tarum, 5
 Inciam, Gabellum, Scultennam, Rhenum, Alpium vero
 Sturam, Orgum, Durias duas, Sesitem, Ticinum, Lambrum,
 119 Adduam, Ollium, Mincium. nec alius amnium tam brevi
 spatio maioris incrementi est. urguetur quippe aquarum
 mole et in profundum agitur, gravis terrae, quamquam 10
 diductus in flumina et fossas inter Ravennam Altinumque
 per CXX, tamen, qua largius vomit, Septem Maria dictus
 facere. Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vo-
 catur, quondam Messanicus appellatus. proximum inde
 ostium magnitudinem portus habet qui Vatrei dicitur, 15
 qua Claudius Caesar e Britannia triumphans praegrandi
 120 illa domo verius quam nave intravit Hadriam. hoc ante
 Eridanum ostium dictum est, ab aliis Spineticum ab urbe
 Spina, quae fuit iuxta, praevalens, ut Delphicis creditum
 est thesauris, condita a Diomede. auget ibi Padum Va- 20
 trenus amnis ex Forocorneliensi agro. proximum inde
 ostium Caprasiae, dein Sagis, dein Volane, quod ante
 Olane vocabatur, omnia ea fossa Flavia, quam primi a

§ 119: (12) cfr. Mela II 62. — § 120: (19) Strabo V p. 214.

4 defert **AR**²*Sol.v. ref- ra o* 5 Iactum *S. ia- v* 6 ciam
R. nic- va.H | capellum **A** | scultennam **A**²**F**²*G. -enam A¹*v.*
 -elnam *r* | rhenum **AF**²*v. re- r* 7 orgam **Ra.** morgum *va.H* |
 sesitem *D. -te A. ses. Item r. sessi- v* 8 aduam **D****F****E**¹
 11 diductus (*P*)*S. cfr. VI 120. ded- ll.v(J)* 12 longius **A**
 13 angusta *ava.H* 15 uatrei **AF**²*v. -terni a o. -tereni (-terr-*
R) r 16 quae **D****F**¹. que **Ra.** quo *va.S* | e *om.E*¹*o* | britan-
 niam **E**¹*ao* 18 spineticum **F**²*v. spen- A. pin- r* | urbi **F**¹**E**¹.
 urhi **D. uri R**¹ 19 hispina **E**¹. spana **ARE**². yspania *a. spira*
va.B | deluicis **A. delfi- r** 20 thensauris **D****F**¹**E**¹ 22 uola-
 nae **D****F****E** | quod ante olane *om.D**F**¹*d*¹**RE**¹*a* 23 olane *Be Polyb.*
*II 16, 10. 11. eol- AE²*D. uol- d*². alane **F**². -ne *v* | ea *ll.v. ex D*².
 ea e *coni.S. an excidit* exonerata? | fossa fluuia (flu- **A**) quam
AE². fossas fluminaque (flumina fossasque *C*) *va.S****

Sagi fecere Tusci egesto amnis impetu per transversum
in Atrianorum paludes quae Septem Maria appellantur,
nobili portu oppidi Tuscorum Atriae, a quo Atriatricum
mare ante appellabatur quod nunc Hadriaticum. inde 121
5 ostia plena Carbonaria, Fossiones ac *Philistina*, quod alii
Tartarum vocant, omnia ex *Philistinae* fossae abundantione
nascentia, accedentibus Atesi ex Tridentinis Alpibus et
Togisono ex Patavinorum agris. pars eorum et proximum
portum facit Brundulum, sicut Aedronem Meduaci duo ac
10 fossa Clodia. his se Padus miscet ac per haec effundit,
plerisque, ut in Aegypto Nilus quod vocant Delta, trique-
tram figuram inter Alpes atque oram maris facere pro-
ditus, stadiorum *II* circuitu. pudet a Graecis Italiae ra- 122
tionem mutuari, Metrodorus tamen Scepsius dicit,
15 quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quales Gallice
vocentur padi, hoc nomen accepisse, Ligurum quidem
lingua annem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo
carentem. cui argumento adest oppidum iuxta Industria
vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo
20 incipit.

17. (21) Transpadana appellatur ab eo regio un- 123
decima, tota in mediterraneo, cui marina cuncta fructuoso
alveo inportat. oppida Vibi Forum, Segusio, coloniae ab

§ 122: Metrodor. fr. 8 Müller.

1 facere **Aa** | egesti **AF²E²** | pe **DR** | trauersum **DF¹REa**
2 hadrianorum **A** 3 oppidi **AF²E²v. om. r** | arriae **A**.
assiae **E² in ras.** adriae **F²** | triaticum **AE² in ras.** adri- **a**
4 appellantur **D(F¹)R¹**. -atur **a** | adriaticum **F²R²a C.** atri- **F¹R¹**
5 plena **AE²p(R?)B.** a pl- **rv** | Fossiones **D²**. fo- **v. cfr.**
Niss. It. Ip. 206. IIp. 215 | ac *om. d(?)S, ante fossiones pos. v* |
philistina (**f- ll**) *ll. S.* -nae **v** 6 ex *om.* **DF¹dE¹a** 7 ex-
nascentia **DRE¹a.** //// na- **F. ena- z** 8 togisoro **F** 9 bru-
dulum **DF¹E¹** | edronem **Radva. D** 10 nis se **R.** isse **A¹**
effunditur *va. D²* 11 nihilus **A** 13 stadiū **Fa** | **II v.** *V ll. D¹*
14 scepsius **AF²E²Bas.** -ptius **raov** 15 pice **A** | gallie o.
-ici **a** 16 ob hoc **o** 17 bodincum *ve Polyb. II 16, 12.* -icum
AVen. -ingum **r** 18 industriā **AFED¹** 19 bodincomagum
Av. bodingo- **r** 22 marina *ego.* -ia *ll. v* 23 inportāt **a³**
va. Brot.

- Alpium radicibus Augusta Taurinorum — inde navigabili Pado — antiqua Ligurum stirpe, dein Salassorum Augusta Praetoria iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas — his Poenos, Grai Herculem transisse memorant —, oppidum Eporedia Sibyllinis a populo Romano conditum iussis. eporedias Galli bonos equorum domitores vocant.
- 124 Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae, Novaria ex Vertamocoris, Vocontiorum hodieque pago, non, ut Cato existimat, Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado, sicut Boi Transalpibus profecti Laudem Pompeiam, Insubres Mediolanum. Oromobiorum stirpis esse Comum atque Bergomum et Licini Forum aliquotque circa populos auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Graecia interpretatione etiam nominis vitam in montibus degentium. in hoc situ interiit oppidum Oromobiorum Parra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm. interiere et
- 120 Caturiges, Insubrum exsules, et Spina supra dicta, item

§ 124. 125: Cato fr. 40 p. 49 Peter. — § 125 extr.: Nepos fr. 53 Halm.

2 salaforum DR. -aforum F. -anorum Ea 3 foras F¹a. fauces va. H 4 hi E. hys a | toenos a. fioe- E¹. ioe- DR. -nas F 5 oporedia F¹dRa. ypo- o | a ll. H. libris a ov(S) | condi iussum ova. H(S). prob. Rück 3 p. 240 6 eporedias (-icas v) E² H. sepore- A. sepure- (-use- R) r 7 uercelle A. uergellae R¹. -gillae DF¹E¹a | lybiciorum a. libyco- B. libico- H | salluis E²D¹. -uuis H. saluis Av(D²). -lyis B. aluis R. all- r | uertamocoris A D². -macoris r Ven.(D¹). -acomacoris R(?)v(C) 8 paga AE² 9 Leui va. Brot. 10 trans Alpes va. Brot. | prouecti Dal. 11 oromobiorum A. -ouiorum E²p. orumbi- uiorum R. orumboui- (mor- Ea) r D. orboui- d. orobi- v 12 atque bergomum AF²E²v. om. r | aliquotque F²D². -ot AR²S. -od r. et aliquot v 14 a R(?)a³v. om. r D² 15 greciam A 16 degentium AS. -ibus rv | oromobiorum ego. cfr. v. 11. orūb- p. oroboui- uiorum R. orumb- r D. boui- a. orobi- v 17 para F¹. barra va. S. cfr. MPt p. 339^b | an etiamtum? 18 prodente se AF²v. prudentes r | situ F. -tos va. H 19 caturiges B. -gens Rd. careges A. eaturi (eacri F² in ras.) gens rv | spira F²va. B

Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus et Bois et Senonibus deletum eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit.

18. (22) Sequitur decima regio Italiae, Hadriatico 126
 5 mari adposita, cuius Venetia, fluvius Silis ex montibus Tarvisanis, oppidum Altinum, flumen Liquentia ex montibus Opiterginis et portus eodem nomine, colonia Concordia, flumina et portus Reatinum, Tiliaventum Maius Minusque, Anaxum, quo Varamus defluit, Alsa, Natiso cum Turro,
 10 praefluentes Aquileiam coloniam XV p. a mari sitam. Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavus, 127 castellum nobile vino Pucinum, Tergestinus sinus, colonia Tergeste, XXXIII ab Aquileia. ultra* quam sex milia p. Formio amnis, ab Ravenna CLXXXVIII, anticus auctae
 15 Italiae terminus, nunc vero Histriae. quam cognominatam a flumine Histro, in Hadriam effluente e Danuvio amne eodemque Histro exadversum Padi fauces, contrario eorum percussu mari interiecto dulcescente, plerique dixere falso, et Nepos etiam Padi accola; nullus enim ex Danuvio 128
 20 amnis in mare Hadriaticum effunditur. deceptos credo, quoniam Argo navis flumine in mare Hadriaticum descendit non procul Tergeste, nec iam constat quo flumine. umeris travectam Alpīs diligentiores tradunt, subisse autem Histro,

§ 126: (7) Mela II 61. — § 127: Mela II 61. 57. — (17) cfr. Mela II 63. — Nepos fr. 54 Halm.

2 est (esse a³G) eo va.S | cepit ut va.G 6 taurisanus a.
 -nis va.H 8 reatinum A²in ras. F²R³J. romat-rr 9 Anas-
 sum va.Brot. | quod DE²a | uarianus Ez Brot. -nius a | natis A |
 turno A. tarro Ea 10 praefluentae DR. -t//// F¹. -te E¹a.
 profl- va.G | XII Rva.H | a Av. om.r 11 iapidum (-pyd-
 H) a va.D (item infra) | timauos AS. -aius DF¹Ea 12 pu-
 cinum F²R²ecorr.v. punicum AE². puinic- DF¹d. puuinic- a¹.
 puicinic- a². pinic- E¹. cfr. XIV 60. XVII 31 13 XXXIII
 ll.v(Brot.). XXIII Be Strab. V p. 215 extr. 14 CLXXVIII A²
 16 a om.A | hadrio A | ae D. a E | danubio AF²Ea va.S
 (semper) 17 eadem qui (que F¹) DF¹Ea | exaduerso a³v. ad-
 uersum EH 18 percussū DRE. -sso a 20 in mare — 21 flu-
 mine om.R¹ 21 descendit AF 23 alpices DREa. ap- F

dein Savo, dein Nauporto, cui nomen ex ea causa est inter Emonam Alpisque exorienti.

129 19. (23) Histria ut paeninsula excurrit. latitudinem eius XL, circuitum CXXV prodidere quidam, item adhaerentis Liburniae et Flanatici sinus, alii CCXXV, alii Liburniae 5 CLXXX. nonnulli in Flanaticum sinum Iapudiam promoveri a tergo Histriae CXXX, dein Liburniam CL fecere. Tuditanus, qui domuit Histros, in statua sua ibi inscripsit: AB AQVILEIA AD TITIVM FLVMEN STADIA MM. oppida Histriae civium Romanorum Agida, Parentium, colonia 10 Pola, quae nunc Pietas Iulia, quondam a Colchis condita; abest a Tergeste CV. mox oppidum Nesactium et — nunc finis Italiae — fluvius Arsia. ad Polam ab Ancona traiectus CXX p. est.

130 In mediterraneo regionis decimae coloniae Cremona, 15 Brixia Cenomanorum agro, Venetorum autem Ateste et oppida Acelum, Patavium, Opitergium, Belunum, Vicetia. Mantua Tuscorum trans Padum sola reliqua. Venetos Troiana stirpe ortos auctor est Cato, Cenomanos iuxta

§ 129: (11) Mela II 57. — § 130: (17) Mela II 60. — Cato fr. 42 p. 49 Peter. cfr. Plin. VI 5.

1 sauo dfH. sabo ll. sao v. cfr. § 147 2 emonam AFaD². aem- rB. hem- v. cfr. Momms. CIL III p. 488 | alpisque F¹a¹S. -pesque rv 4 circuitum AS (uero add. v). -to R. -tu r | CXXII va. H 5 et — liburniae Av. om. r | planatici A | CCCXXV alii A¹. om. ra. S 6 fanaticum DFEa 9 ticium a. titum Se Ptol. II 16, 2. tityum J. cfr. § 139. 140 extr. Florus II 5, 1 | stadio A | MM (MPt p. 306^a) D². M ll. H. CC v 10 agyda F. aegida Verc. cfr. Niss. It. II p. 240 11 iulia om. DF¹R¹E¹a | colchis F²v. colhis A. colhis r 12 CV D. cū (cum Ea) ll. CM p. v | nesactium DF¹RE. -inū a 13 finis Aa³v. -nis in r | arsia v. mirsie a. myrsiae ADF. -ie RE | ad Aa. a DF. om. REv

14 CXX Av(S). CXXX rH 15 [deci]mae — 16 ceno om. R¹ 16 cenomanorum R²v. cero- Ea. caero- D. ro- F. co- A | uenatorum DFEa 17 acaelum DE. acc- F | opitergium a. -rgum R. -rium A | belunum G. -nium v. uelunum ll. D. cfr. CIL V p. 192. 1068 | uicentia Av a. B 19 cenomannos DFREa va. H

Massiliam habitasse in Volcis. Feltrini et Tridentini et
 Beruenses Raetica oppida, Raetorum et Euganeorum
 Verona, Iulienses Carnorum. dein, quos scrupulosius
 dicere non attineat, Alutenses, Asseriates, Flamonienses
 5 Vanienses et alii cognomine Carici, Foroiulienses cognomine
 Transpadani, Foretani, Nedinates, Quarqueni, Tarvisani,
 Togienses, Varvari. in hoc situ interiere per oram Irmene, 131
 Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis
 Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia. et ab Aquileia ad XII
 10 lapidem deletum oppidum etiam invito senatu a M. Claudio
 Marcello L. Piso auctor est.

In hac regione et undecuma lacus incluti sunt amnes-
 que eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt,
 ut Adduam Larius, Ticinum Verbannus, Mincium Benacus,
 15 Ollium Sebinnus, Lambrum Eupilis, omnes incolas Padi.

Alpis in longitudinem X p. patere a Supero mari 132
 ad Inferum Caelius tradit, Timagenes XXV p. deductis,
 in latitudinem autem Cornelius Nepos C, T. Livius
 III stadiorum, uterque diversis in locis. namque et centum

§ 132: Caelius fr. 13 p. 101 Peter. Timagenes fr. 10 Müller.
 Nepos fr. 52 Halm. Livius fr. 57 Hertz.

1 uolsais **AE**ava.G feltrini Ven.(D²). fertini ll.v(G). cfr.
 Niss. It. II p. 223 n. 6 2 beruenses (berbe-**F**²) ll.v(S). berune-*H.*
 berne-*Verc.* 3 ueronam rilienses **A** | quo **AR** scrupulosius **AS**.
 -ose **a**³dv. scropulos *r* 4. 5 flamminienses larnienses **A**²in ras.
 5 et alii *B.* tali p. tuli (iuli **A**²in ras.**F**²) ll.ulli *v* | carici
 D²Herm.XXI p.545. curici **A**². ///urici **A**¹. culici *rv* 6 neni-
 dates (ueni-*C*) *va.H* | taruisani **A**²D. tarus-**A**¹. tauris-*rv*. cfr.
 §126 7 togienses **AB**. cog-*rv* | uaruani *ava.H.* -rbari *dH* |
 irmene **AJ.** iramine *rv* 8 palsicium **AE**^sG(*J*). pas-*v.* pal-
 sacium **Da.** -atium *rH* | carnis **a**³*Bas.* -nes ll. -nos *v* 9 segeste
DRava.D 12 undecuma (-cima **R**²) **FR**a Brot. -ecum **D.** XI.
rv(H). X. C. XI *S* 13 aut **Av.** om.*r* | simili modo **AE**^s
 14 adduam *v.* aduam **Aa**³. adiam *r* | uerbanus *d* et sebinus **F**²*d*
va.S 15 labrum **AE**^s 16 | X¹ *S.* X ll.v | super oram **AE**^s

17 timagenes *v.* im- **FR.** timagines (im- **D**) *r* | XXII *va.D*
 deductis **AE**^s*v.* ducti sunt *r*

milia excedunt aliquando, ubi Germaniam ab Italia summovent, nec LXX implent reliqua sui parte graciles, veluti naturae providentia. latitudo Italiae subter radices earum a Varo per Vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam, Tergeste, Polam, 5 Arsiam DCCXLV p. colligit.

- 133 20. (24) Incolae Alpium multi populi, sed inlustres a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. his contermini Raeti et Vindelici, omnes in 10 multas civitates divisi. Raetos Tuscorum prolem arbitrantur a Gallis pulsos duce Raeto. verso deinde in Italiam pectore Alpium Latini iuris Euganeae gentes, quarum oppida XXXIII 134 enumerat Cato. ex iis Trumplini, venalis cum agris suis populus, dein Camunni compluresque similes finitimis 15 adtributi municipis. Lepontios et Salassos Tauriscae gentis idem Cato arbitratur; ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis interpretatione Graeci nominis credunt, praeustis in transitu Alpium nive membris. eiusdem exercitus et Graios fuisse Graiarum Alpium incolas prae- 20 stantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. caput

§ 133: (10) cfr. Sol. 21, 2. — Cato fr. 41 p. 49 Peter. — § 134: Cato fr. 37 p. 49 Peter.

2 explent FdRava.S 4 sauitia DF¹Ra 6 DCCXLV
AE^sF²H. -XIII DRa. -X//// F¹. -XLII v. DCCII L | p. om. AE^sD
egit DF¹Ra 8 at F¹. ab DRa | tergesti regiones DFRa¹ |
fecusses DFTR²D. lec-dav. fecues AE^s. feces R¹ | catali AE^sH.
at- rv. catili G 9 menoncaleni AE^sD. monoc- Fdv(S). -len
Da. -o.celeni R. monocaleni H | taurisci R(?) Dal. | appellati
— 10 norici AE^sF²v. om.r 11 diuise ADa | rhetos F²in ras.
retos R². r&s R¹. re Da | quorum R¹ 12 uerso AE^sv. -sus r |
deinde in vet. Dal. -nde ll.v 13 turis E^sDFa | euganeae v.
-nea AE^s. eucaneae F. -naeae D. -nee Ra | quorum AE^s
14 iis Rv. is F¹a. his rD | trumpleni AE^sp. triumphilini va. D².
cfr. § 136 15 camuni R(?) G cum Be Strab. 16 salassos E^sL.
-asos rv | tauriscae AE^sv. teutrisque r 18 interpretationi
AE^sRS | graece R. -cie F¹ 19 intransinu D. -inū R. intra////
F¹. intra sinū (-nus v) a va. H 21 que om. AE^s | euganeus AE^s

eorum Stoenos. Raetorum Vennonenses Sarunetesque 135
 ortus Rheni amnis accolunt, Lepontiorum qui Vberi
 vocantur fontem Rhodani eodem Alpium tractu. sunt
 praeterea Latio donati incolae, ut Octodurenses et finitimi
 5 Ceutrones, Cottianae civitates et Turi Liguribus orti, Bagienni
 Ligures et qui Montani vocantur Capillatorumque plura
 genera ad confinium Ligustici maris.

Non alienum videtur hoc loco subicere inscriptio- 136
 nem e tropaeo Alpium, quae talis est:

10 IMP · CAESARI DIVI FILIO AVG · PONT · MAX · IMP ·
 XIII · TR · POT · XVII · S · P · Q · R · QVOD EIVS DVCTV
 AVSPICIISQVE GENTES ALPINAE OMNES QVAE A MARI
 SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT SVB IMPERIVM P · R ·
 SVNT REDACTAE · GENTES ALPINAE DEVICTAE TRVM-
 15 PILINI · CAMVNNI · VENOSTES · VENNONETES · ISARCI · 137
 BREVNI · GENAVNES · FOCVNATES · VINDELICORVM GEN-
 TES QVATTVOR · COSVANETES · RVCINATES · LICATES ·
 CATENATES · AMBISONTES · RVGVSCI · SVANETES · CALV-
 CONES · BRIKENETES · LEPONTI · VBERI · NANTVATES ·
 20 SEDVNI · VARAGRI · SALASSI · ACITAVONES · MEDVLLI ·

1 stoenos **AE^s Brot.** isteonos *r.* stonos *Be Strab. IV p. 204.*
 stheonos *v* | ratorum **AE^s.** ret- **F.** reth- *r* | uennoneces **Dad.**
 -etes **F¹RG.** *cfr. § 137.* -ones **B** | saruni₁₁esque **F¹.** sarunt etesque
DRad. suanet- *coni. H* 2 uiberi *va. S* 4 finium **DF¹Ra**
 5 ceutrones *Be Strab. (J²).* -tones **AE^sF¹.** -tohes **Da.** cuto-
 nes **R.** teut- **F².** centrones *v(H).* *cfr. XI 240. XXXIV 3* | et Turi
D² It. p. 36. 37. etturi (ettar **R**) *ll. J².* eturi *v(J¹).* et *S.* caturiges
 et *B* | guribus **R.** caturigibus *B* | uagienni *ll. G. cfr. § 47*
 6 ut qui **AE^s** 10 diuo **DFRa** | ponti. **AE^s.** -tifex **DFa**
 11 tēr. **DFRa** | XVII *om. va. Brot.* 14 redacti **AE^s** | triumphilini
AE^sv. -phi- *a.* -fi- *r. cfr. p. 286, 14* 15 caumunni **R¹.** camuni
AE^sG. *cfr. § 134* | uenostes **AE^sH.** uenno- *r.* -otes *v. del. G*
 uennonenses *S coll. § 135* | isarci *dG.* his- *v.* isarchi *ll. D¹*
 16 genaunes *H coll. Hor. carm. IV 14, 10. Strab. IV p. 206.* caen-
AE^s²F². -auces **E^s¹.** *om. r.* naunes *v* 17 cosuanetes *D.* cons-
d. v. cus- **R.** cosuanetis **AE^s.** -nates (cons- **F**) *r* | irucinales (-tis **A**)
AE^s. uiru- *va. H* 18 cattenates **Fava. G** | abisontes *va. H*
 rigusci **Fa** | calucones **AE^sG.** allu- *r.* collu- *v* 19 brixenetus
AE^s. -xentes *rva. D²* 20 uaragri **AE^sF²v(S).** uer- *G.* uua-
 gri *r* | agitabones **DFRa**

VCENNI · CATVRIGES · BRIGIANI · SOGIONTI · BRODIONTI ·
NEMALONI · EDENATES · VESVBIANI · VEAMINI · GALLITAE ·
TRIVLLATI · ECDINI · VERGVNNI · EGV · TVRI · NEMATVRI ·
ORATELLI · NERUSI · VELAVNI · SVETRI.

138 Non sunt adiectae Cottianae civitates XV, quae non fuerant hostiles, item adtributae municipiis lege Pompeia.

Haec est Italia diis sacra, hae gentes eius, haec oppida populorum. super haec Italia, quae L. Aemilio Paulo C. Atilio Regulo cos. nuntiato Gallico tumultu sola sine externis ullis auxiliis atque etiam tunc sine Transpadanis equitum LXXX, peditum DCC armavit, metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris; sed interdictum id vetere consulto patrum Italiae parci iubentium.

139 21. (25) Arsiae gens Liburnorum iungitur usque ad flumen Titium. pars eius fuere Mentores, Himani, Encheleae, Buñi et quos Callimachus Peucetios appellat, nunc totum uno nomine Illyricum vocatur generatim. populorum pauca effatu digna aut facilia nomina. conventum Scardonitanum petunt Iapudes et Liburnorum civitates XIII, ex quibus Lacinienses, Stulpinos, Burnistas, Olbonen-

§ 138: (12) cfr. Plin. XXXIII 78. — § 139: (15) Mela II 55. Callimachus fr. 392. — (19) Mela II 56.

1 ucermi R. -eni F²d G | carituriges DFR. -usiges a | sogionti AE^sG. songi- F². sonti- DF¹d v. sonthi- a. sconti- R brodionti ll. H. -iunti v. bodionti B¹ coll. § 37. ebroduntii B²

2 edemnates (eed- a) DFR a v. a. G. adanates CIL Vn. 7231 | Vesubiani Niss. It. II p. 149 n. 3. cfr. CIL l. l. esu- ll. v | gallitae AE^sG. -icae v. -itre (-ri R) r 3 triulacti DRa. -atti v. a. D. tiulacti Fd | ectini d v. a. S | Egui. Turi Momms. CIL V p. 906. eguituri ll. v | nementuri C 4 uelauri DFa 5 XII v. a. D

6 fuerunt R(?) G 8 italiae DF¹Ra. -ia ē F² 9 Paulo del. U 58 | regulo cus. AE^s. cōs. regulo r. cōs. regi lacus F²

11 /// XXX F¹. XXX DRa | dist. CFWMüller p. 13 15 titiū AE^sF²v. titi/ū F¹. ticium a. tittum D. titum RS. -tyum J. cfr. § 129. 140 | hymani d v. a. D. cfr. MPt p. 310^a | encheleae AE^s. enchaeleae DF 16 bulini (Tom. 1 p. 700) D². cfr. MPt l. l. buni AH. budini E^sDF(R?). bund- a. dud- d v | peucetias Av. a. D. paucetios DF 19 scardonitanum Av. -arum E^s. -atum r

20 stulpinos AE^sF²R²G(D). cfr. Ptol. II 16, 6. stulti- r. sculti- v. stlupi- H | Albonenses B

ses nominare non pigeat. ius Italicum habent *ex eo* conventu Alutae, Flanates, a quibus sinus nominatur, Lopsi, Varvarini immunesque Asseriatas, et ex insulis Fertinates, Curictae. cetero per oram oppida a Nesactio Alvona, 140
 5 Flanona, Tarsatica, Senia, Lopsica, Ortoplinia, Vegium, Argyruntum, Corinium, Aenona, civitas Pasini, flumen Telavum, quo finitur Iapudia. insulae eius sinus cum oppidis praeter supra significatas Absortium, Arba, Crexi, Gissa, Portunata. rursus in continente colonia Iader, quae
 10 a Pola CLX abest, inde XXX Colentum insula, XLIII ostium Titii fluminis.

22. (26) Liburniae finis et initium Delmatiae Scar- 141
 dona in amne eo XII passuum a mari. dein Tariatium antiqua regio et castellum Taria, promunturium Dio-
 15 medis vel, ut alii, paeninsula Hyllis circuitu C, Tragurium civium Romanorum, marmore notum, Siculi, in quem locum Divus Claudius veteranos misit, Salona colonia ab Iader CXII. petunt in eam iura viribus discriptis in de- 142

§ 140: (9) Mela II 57. — § 141. 142: (15. 17. 290, 5) Mela II 57.

1 *ex eo CFWMüller p. 21. haec DF. hec a. eo rv* 3 uaruarini *He Ptol. l. l. uaruabrini AE^s. -ubarini v. barbari r* | Asseriatas *Ge Ptol. | festinates a. fulsi- B. cfr. Momms. CIL III p. 398. MPt p. 318^b* 4 curictae *d B. -ittae v. -itae F². curictae R. D. -ittae (corr- a) ADF¹a. -itae E^s. add. insulis falso iteratum DFRa* | nesactio *AE^s* 5 flanona *He Ptol. II 16, 2. flamno- AE^s. flamo- rv. flauo- B* | ortoplinia *AE^sF²da D. -pula Be Ptol. l. l. -plyma v. orthoplinia (-phi- R) r* | Vegium *B. reg- ll. v*
 6 pausinus *va. H* | dist. *H* 7 telavium (*Tom. 1 p. 701*) *D². -aulum ll. v. tedanium Be Ptol. II 16, 2* | quo *v. quod ll* 8 absyrtium *R(?) va. D* | arba *AE^sDv. arb r* | crexi *AE^sJ. crexa B coll. Ptol. eraexi F. ere.xi v. om. v* 9 gissa *ll. B. issa v. cissa U 60 coll. § 151* | fortunata *AE^sF²B. -tu nota v. pharos paros ante v* | iadera *AF²a³va. D* 10 XLIII *MPt p. 306^a. XVIII ll. va. D²* 11 titii *d r. ticii a. titi S. tityi (titt- DF) ll. J. cfr. § 139* 12 dalmatiae *AE^sva. S (semper)* | scardena *DF¹Ra¹*
 13 mamne *eo Ra. mannae eo AE^s. mamnea F²* | XV *F¹. LXX AE^s. LXII va. G* | Autariatarum (*Wesseling, S* 15 hillis *ARa. illis E^s. hilis va. C* 16 siculi *ll. v (D). sicum Be Ptol.*
 18 iadera *da³va. D* | CCII *d¹. CCXII d²T. -XXII va. H*

curias CCCXLII Delmatae, XXV Deuri, CCXXXVIII Ditiones, CCLXVIII Maezei, LII Sardeates. in hoc tractu sunt Burnum, Andetrium, Tribulium, nobilitata proeliis castella. petunt et ex insulis Issaei, Solentini, Separi, Epetini. ab his castella Petuntium, Nareste, Oneum. Narona colonia 5
 tertiū conventus a Salona LXXXV p., adposita cognominis
 sui fluvio a mari XX p. M. Varro LXXXVIII civitates
 143 eo ventitasse auctor est; nunc soli prope noscuntur Cerauni
 decuriis XXIII, Daversi XVII, Desititates CII, Docleatae
 XXXIII, Deretini XIII, Deraemistae XXX, Dindari XXXIII, 10
 Glinditiones XLIII, Melcumani XXIII, Naresi CII, Scirtari
 LXXII, Siculotae XXIII populatoresque quondam Italiae
 Vardaei non amplius quam XX decuriis. praeter hos te-

uiribus A D F R D. iur- E^s d T v(S). om. a G. V tribus Warde Fowler
 (class. review 1894 I p. 11) | discriptis U. D. desc- d a r(S) -ti G
 (Warde Fowler)

1 CCCXLII A E a R d Brot. CCCLXII D F v. -LXXII C. -LXXXII
 H | XXV A E^s D. -VI r. XXII v | deurici R a S. decuni v a J |
 ditiones A E^s v. dedit- r 2 LXIX v a H | maezei A D R a. -zaei
 E^s F B(D¹). mezaei d G. maz- v(H) | sardeates A E^s D. -diates r v

3 andetrium R(?) H. mand- r v. cfr. Strab. VII p. 315. Ptol.
 II 16, 7 | triburium A E^s. tilurium con. M P t p. 315^b | P. R. aeliis
 D F¹ R. prolis A E^s. pop. Rom. proeliis Bas. 4 et ex — 5 pe-
 tuntium om. D F¹ R a | issaei G. staei A E^s B. stati F² v | solentini
 (Tom. 1 p. 654) D². col- A E^s v. coll- F² 5 petuntium M P t p. 307^a.
 petunt in eam (ea p) A E^s p. inē F². // F¹. ne r. peguntium
 Brot. piguntiae v | nareste, oneum (Hirschfeld CIL III p. 1499) D².
 nerate, oneum M P t l. l. rateoneum A S. -num E^s. raut- p. rata-
 eoneum (-nium a) r. rataneum v 6 LXXXV A E^s D. -II Brot.
 LXXV r. -II v | cognomini S 7 fluuio (o in ras.) a F². -io ca R.

-ii ca D a. lunio a A E^s | X M P t p. 317^a | LXXXVIII A 8 ce-
 rauni A E^s B. -uri v. cernaurni r 9 XXIII A E^s v. om. r | dauersi
 M P t p. 311^b. duersi A E^s p. diue- v. dauue- d. daucie- a. -ciaersi
 D F. dacim eyssi R. daursi B¹(D¹). daorizi C cum B² e Strab. VII
 p. 315 | CVIII D F a. CVIII R | docleatae G. -te A E^s. -tes (decl- a)
 r v(D). cfr. Ptol. II 16, 5 10 deretini — XXXIII om. R p | derae-
 mistae F D². -te D. -remiste a. -tae v. -raemeste A. -tae D¹.
 -raeineste E^s 11 gunditiones A E^s p | melcumani A E^s D. -ati p.
 -comani r v | CII — 12 XXIII om. D F¹ R a 13 vardaei C. -dei
 A E^s F² p v. -dae D d. -d// F¹. -de R a | tenue A E^s

nuere tractum eum Ozuaei, Partheni, Cavi, Haemasi, Masthithae, Arinistae. a Narone amne C p. abest Epidaurum 144 colonia. ab Epidauo sunt oppida civium Romanorum Rhizinium, Acruium, Butuanum, Olcinium, quod antea
 5 Colchinium dictum est, a Colchis conditum, amnis Drino superque eum oppidum civium Romanorum Scodra ab mari XVIII, praeterea multorum Graeciae oppidorum deficiens memoria nec non et civitatum validarum: eo namque tractu fuere Labeatae, Senedi, Rudini, Sasaei, Grabaei;
 10 proprieque dicti Illyri et Taulanti et Pyraei retinent nomen. in ora Nymphaeum promunturium. Lissum oppidum civium Romanorum ab Epidauo C p. 23. a Lisso Macedonia 145 provincia. gentes Partheni et a tergo eorum Dassaretiae, montes Candaviae a Dyrrachio LXXVIII p., in ora vero
 15 Denda civium Romanorum, Epidamnum colonia, propter

§ 144. 145: (10. 13. 15. 292, 2. 7) Mela II 55—57. — (292, 4) cfr. Plin. II 237.

1 ozuaei *om.* A^Es. oenei *B* | caui (*Tom. 1 p. 701*) D². auii F².
 aui *r.* cfr. *Liv. XLIV 30, 7. 9* | haemasi D D². hem- F R a v. aem-
 A^Es². -mau // E^{s1}. hemasini *G* | masthithae A^Es D². marth- *r.*
 marsth- *v.* arth- *G* 2 aniristi *a.* armistae R⁽²⁾ v a. D² | narona
 e A^Es F² 3 ab — sunt *om.* D F¹ R a v a. H 4 rhizinium
 (-num E^s) A^Es F² d v. hiz- *r* | acruium D. -uuium S. caruium A^Es.
 agrutum *r.* acrutum M P t p. 308^b. ascriuium *r* | butuamum A¹ E^s.
 -anium v a. B. butua B (D²) e Ptol. II 16, 3. Butua, latinum *coni.*
 D² | olchinium d v a. S 5 cholcinium D F R. colci- A^Es a | drino
ego. cfr. XXI 40. Vib. Sequ. dir- ll. v (D). drilo B 6 ab a. abc
 D F¹. abē a F². a r v 7 XVIII A^Es C. -III r v 9 labeatae
 A^Es G. -tees F². -tes v (D²). laebaeatae F¹. lebeatae D. -bētae d.
 -bete T a. libeata R. cfr. *Liv. XLV 26, 15* | senedi A^Es a d T. senae-
 D. saene- R. saenae- F et rudini A^Es F² R². ruid- *r.* sic duobus
nominibus M P t p. 317^b, Enedi, Rudini (*Tom. 2 p. 662*) D², uno no-
mine Endirudini J. Ender- G. Ender- *v.* Enderoduni Dal. Ende-
 rini S coll. Ptol | sasaei A^Es² S. -sei E^{s1}. -stri *r.* sasaei G. fa- v |
 grambaei D F¹ R. ambrei a 10 taulenti F¹. aul- D | pyrei A a.
 piraei E^s D | retinent F d T a U 59. -net r v. dist. F U 12 epiro
 D F¹. epyro R a 13 parthini D F¹ R a v a. G (S) dissaretiae d v a. G.
 -raete R². -serate a 14 LXXVIII D F R a v a. H

inauspdatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata, flumen Aous, a quibusdam Aeas nominatum, Apollonia, quondam Corinthiorum colonia, III p. a mari recedens, cuius in finibus celebre Nymphaeum accolunt barbari Amantes et Buliones. at in ora oppidum Oricum, a Colchis conditum. 5 inde initium Epiri, montes Acroceraunia, quibus hunc 97 Europae determinavimus sinum. Oricum a Sallentino Italiae promunturio distat LXXX.

146 24. (27) A tergo Carnorum et Iapudum, qua se fert magnus Ilister, Raetis iunguntur Norici. oppida eorum 10 Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuvaum, omnia Claudia, Flavium Solvense. Noricis iunguntur lacus Pelso, deserta Boiorum; iam tamen colonia Divi Claudii Savaria et oppido Scarabantia Iulia habitantur.

147 25. (28) Inde glandifera Pannoniae, qua mitescencia 15 Alpium iuga per medium Illyricum a septentrione ad meridiem versa molli in dextra ac laeva devexitate considunt. quae pars ad mare Hadriaticum spectat, appellatur Delmatia et Illyricum supra dictum; ad septentriones 139 Pannonia vergit. finitur inde Danuvio. in ea coloniae 20 Emona, Siscia. annes clari et navigabiles in Danuvium defluunt Draus e Noricis violentior, Saus ex Alpibus Car-

§ 146: (10) cfr. Sol. 21, 3. — § 147: (15) cfr. Sol. 21, 3.

2 aous v. cfr. Liv. XXXII 5, 13. adus (adiis R) ll | aeas R d C. eas rr 3 VII Be Strab. 5 buliones Ge Strab. VII p. 326. bullo- ll. bellio- v 6 acroceraunia A E S. -rauni F d R a v a. G (S). sed cfr. II 244 7 as A E S¹ R | sallentina A E S. salientino D F¹ R. sile- a. 8 LXX A E S. LXXXV va. S 9 quas (quos a) effert D F R a 11 iuvaum J². -auum (Grotefend epigr. 12 sqq.) D¹. iuuam D F¹ a. uiuam d R. iuam A. iuua F². uiani E S. uiuana va. B. (Vianiomina H. Viana Aemonia B) 12 Pelso (Momms. CIL III p. 523) D². peiso ll. v 13 sauaria ego. saba- ll. v 14 scarabantia A E S 15 claudifera a. claud- D F¹ R 16 ad — 18 pars in A E S iterata sunt 17 diuexitate A E S 19 delmatiae D F. dal- E S a | et in F² 20 danubio E S F² a v a. S (semper) 21 aemona (hae- A² E S) ll. B. mona v. cfr. § 128 22 ae F. i A E S sauus H (item infra)

nicis placidior, CXX intervallo: Draus per Serretes, Sera-
 pillos, lasos, Andizetes, Saus per Colapianos Breucosque.
 populorum haec capita; praeterea Arviate, Azali, Aman- 148
 tini, Belgites, Catari, Cornacates, Eravisci, Hercuniates,
 5 Latovici, Oseriates, Varciani. mons Claudius, cuius in
 fronte Scordisci, in tergo Taurisci. insula in Sao Metu-
 barbis, amnicarum maxima. praeterea amnes memorandi:
 Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo in-
 sulam ibi efficit quae Segestica appellatur; alter amnis
 10 Bacuntius in Saum Sirmio oppido influit, ubi civitas
 Sirmiensem et Amantinorum. inde XLV Taurunum, ubi
 Danuvio miscetur Saus. supra influunt Valdasus, Urpanus,
 et ipsi non ignobiles.

26. (29) Pannoniae iungitur provincia quae Moesia 149
 15 appellatur, ad Pontum usque cum Danuvio decurrens. in-
 cipit a confluyente supra dicto. in ea Dardani, Celegeri,
 Triballi, Timachi, Moesi, Thraces Pontoque contermini Scy-
 thae. flumina clara e Dardanis Margus, Pingus, Timachus,
 ex Rhodope Oescus, ex Haemo Utus, Asamus, Ieterus.

§ 149: (14) cfr. Sol. 21, 3.

1 CXV *dva.H* | serretis A. serne- E^s | serapillos DFaJ².
 serra- dRc. sira- D. sirapulos E^s. syr- A 2 iazos a. lasos
 AE^s | andizetes (-ice- E^{s1}) AE^s H. sandi- r. sandri- v 3 aruia-
 tes DFRaD. arina- d. ariua- v. arabiates AE^s | amantini Scoll.
 v. 11 et Ptol. II 15, 2. -ti (amm- DR) ll. -tes v 4 uelgites AE^s
 carnacates AE^s. corneates C | erauisque AE^s. arauisci Ce Ptol.
 II 15, 2. Tac. Germ. 28 5 latoviti DdR. -obici Ptol. II 14, 2

6 cordisci F² | in — taurisci om. DF¹Ra | sauo ll. H | metu-
 barbis D. metusb- AE^s. -ubarris rv 8 calapis Be Strab.
 9 efficit R¹ad 9. 10 omnib. acuntius (-nectius Da) DF¹Ra
 10 lac. ego indicari; excidit haud procul vel XIII a (cfr. MPt p. 298^a).
 in CFWMüller p. 24 n. Sirmio oppido del. Momms. CIL III p. 148 |
 influuiliis DF¹R¹a. -luus F². luuū R² 12 influuntur AD. -nt//// F²
 -uitur a | uadasus FdR²a. us R¹. ualdanus va. H | urbanus AE^s

16 celegeri (cael- F²) dv. -re AE^s. -rit r 17 schytae A.
 scitae a. -tae F. schitae E^sD. -te R 18 clara (om. e) AE^sF².
 cara e DF¹a. -re R | margus (U 58) D. -gis AE^sF²v. marcus r |
 Pincus MPt p. 452^b | thimacus AE^s. -chus DFa. thym- R
 19 asamus AE^sS. mus F¹. asia- (asca- F²) r. esca- v

- 150 Illyrici latitudo qua maxima est CCCXXV p. colligit,
 longitudo a flumine Arsia ad flumen Drinium DXXX. a Drinio
 ad promunturium Acroceraunium CLXXV Agrippa prodi-
 dit, universum autem sinum Italiae et Illyrici ambitu XVII.
 100 in eo duo maria quo distinximus sine, Ionium in prima 5
 parte, interius Hadriaticum, quod Superum vocant.
 151 (30) Insulae in Ausonio mari praeter iam dictas
 memoratu dignae nullae, in Ionio paucae Calabro litore
 ante Brundisium, quarum obiectu portus efficitur, contra
 Apulum litus Diomedia, conspicua monumento Diomedis, 10
 et altera eodem nomine, a quibusdam Teutria appellata.
 Illyrici ora mille amplius insulis frequentatur, natura va-
 doso mari aestuariisque tenui alveo intercurrentibus. clarae
 ante ostia Timavi calidorum fontium cum aestu maris
 crescentium, iuxta Histrorum agrum Cissa, Pullariae et 15
 Absyrtides Graeis dictae a fratre Medae ibi interfecto.
 152 iuxta eas Electridas vocavere in quibus proveniret sucinum,
 quod illi electrum appellant, vanitatis Graecae certissimum
 documentum, adeo ut quas earum designent haut umquam
 constiterit. contra Iader est Lissa et quae appellata est, 20

§ 150: Agrippa fr. 13 R. MCap. VI 650 extr. cfr. Dim. 18. —
 § 151: (9) Mela II 114. — (16) Mela II 114. Strabo VII p. 315.
 — § 152 init.: Scylax 21 (GGm I p. 27). Strabo V p. 215. —
 (17. 295, 3. 4) Mela II 114. — Callim. fr. 393.

2 dirinum *D coll.* § 144 | DCCC *va. Brot.* DV *MCap.* | trinio
A E^s. dirino *D* 3 CLXXII **E^s va. Brot.** 4 autem *U. S.*
 hunc *v* | ambitus **F¹ da va. G.** -tius **R** | XVII **A E^s Brot.** XIII *r H.*
XIII *v* 9 abiectu **A E^s**. obiectum **DR** 11 dam — appellata
om. R¹ | teutria **R² ad L.** theu- **D.** thaeu- **F.** theuthria **A E^s**. teu- *v*
 12. 13 uadosa maria **F.** -si maris *va. G* 14 an Timau
 illa (*vel* parua)? *cfr. II 229* 15 an Gissa? *cfr. § 140* | pullarie
Ra. -ria **A E^s H** 16 absyrtides *a v.* absir- **A E^s**. absur- (-ites **R**) *r* |
 mediae **F¹**. -ie **a** | interfecto **R¹**. -to absyrto **A E^s G.** -sirtio **R²**.
 -to nunc (absirto nunc **F²**) absortium (absyr- *v*) **D F ad T v (D²).**
 -to nomine absyrto **B** 17 perueniret **A E^s** 20 iader **A E^s v.**
 -deb **DRa.** -daerb **F** | est lissa **A E^s B.** esil- **D F R.** isil- **a.** est
 issa *v.* est Gissa (*Tom. 2 p. 646*) **D²** | eique **Ra.** quaeque *va. H* |
dist. H | appellata ē (*sc. Colentum § 140*) *ego.* -tae *U. v*

contra Liburnos Crateae aliquot nec pauciores Liburnicae, ¹⁴⁰
 Celadussae, contra *Tragurium* Bova et capris laudata
 Brattia, Issa civium Romanorum et cum oppido Pharia.
 ab Issa Corcyra Melaena cognominata cum Cnidiorum
 5 oppido distat XXV, inter quam et Illyricum Melite, unde
 catulos Melitaeos appellari Callimachus auctor est. XV
 ab ea VII Elaphites, in Ionio autem mari ab Orico MM p.
 Sasonis, piratica statione nota.

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER IV

(1) Tertius Europae sinus Acrocerauniis incipit mon- 1
 tibus, finitur Hellesponto, amplectitur praeter minores
 sinus XIX | XXV passuum. in eo Epiros, Acarnania, Ae-

§ 1. 2: MCap. VI 651. — § 1: (12) Sol. 7, 1. — cfr. Mela II 39.

1 grateae AE^sH. crete a. -teae dTv. cfr. *Scylax* 23 | nec
 AE^sv. nec nec (ne R²) r | pauciores AE^sB. trucones (trunes R¹) rv
 2 celuus (luus R¹) ac intra DFRa | *tragurium* (P)H. surium
 ll.v(Brot.). cfr. § 141. Mela II 57 | boua DFdTRaD². bauo AE^s
 H(S). bubua Brot.e conī.H. bubus v. boae Ammian. XXII 3, 6.
 XXVIII 1, 23 3 brattia issa B. -ttiasa ll. batti- v | pharia
 R(?)v. fa- r 4 issa AE^sS. is DF. his Rav | corcyra v. lecor-
 gyra A. -gira E^s. leucopetra r | melaena Bas. -lena AE^sv. aelaena
 DF. elena Ra | *gnidiorum* Fava.J. gind- R. gnirum AE^s
 5 XXII va.H 6 melitaeos B. -tos ll.v | XV ll.H. XII G.
 XXII v 7 IIII R(?)Brot. tres v | elaphites v. -pites AE^sa.
 pithes R. -pithaes r | orico B coll. § 145. -igo DFRa. arico AE^sv
 MM ll.v(D). M a. III mil. H. XII M Brot. | p. AE^sv. prope r
 Lib. IV. 12 a cerauniis Sol. 14 XIX AE^sR² in marg.v.
 //// R¹. om.a. XX r | XXV AE^sR¹G. -VI DFda. XXI R² in marg.
 XXII v

tolia, Phocis, Locris, Achaia, Messenia, Laconica, Argolis, Megaris, Attice, Boeotia iterumque ab alio mari eadem Phocis et Locris, Doris, Phthiotis, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia. omnis Graeciae fabulositas sicut et litterarum claritas ex hoc primum sinu effulsit, quapropter paululum in eo conmorabimur.

- 2 Epiros in universum appellata a Cerauniis incipit montibus. in ea primi Chaones, a quibus Chaonia, dein Thesproti, Antigouenses, locus Aornos et pestifera avibus exhalatio, Cestrini, Perrhaebi, quorum mons Pindus, Casopaei, Dryopes, Sellae, Helopes, Molossi, apud quos Dodonaei Iovis templum oraculo inlustre, Talarus mons, centum fontibus circa radices Theopompo celebratus.
- 3 1. Epiros ipsa, ad Magnesiam Macedoniamque tendens, a 3, 145 tergo suo Dassaretas supra dictos, liberam gentem, mox feram Dardanos habet. Dardanis laevo Triballi praetenduntur latere et Moesicae gentes, a fronte iunguntur Maedi ac Denselatae, quibus Threces ad Pontum usque pertinentes. ita succincta Rhodopes, mox et Haemi, vallatur excelsitas.

§ 2: (11) Mela II 43. Sol. 7, 1. — Theopompus fr. 230 Müller.
— § 3: (17—19) MCap. VI 651 med.

1 messania R | laconia A(?) F²d MCap. va. H 2 atticae F¹.
-ca F²va. S | boetia AE^sF²a. -ecie R². -etita r | ab om. H
3 et in F¹d Ra. an item? | phthiotis v. phiotis DFR. phy- a.
phetis AE^sp 4 threacia R¹ 6 paululum FdTR²av. paul-
lum r D² | et in eo DFdTR. et eo a | commemoravimus F¹dR¹a.
-abimus R² 7 aceraunius F¹R². cer- R¹ad. acrocerauniis F²
MCap. va. S 9 thesproti v. tesp- (-oci DF¹R¹) ll | locos A¹.
laocos A²E^s. -chos p | aornos a³v. -no DF¹R¹a. -non F²R².
haornon AE^s. -ron p 10 cassopaei (-pei Fa) ll. v. cassio- R³
d(?) Bas. cfr. Ptol. III 13, 6. Strabo VII p. 324 11 sellae (-oei F²)
ll. S. selli d(?) G. sellae v | helopes B. pelo- DFRav. pilo- AE^sp
12 talarus ll. v(D). tomarus Be St Byz. cfr. § 6 extr. (Τάλαρεc
ap. Strab. IX p. 434 extr. cfrt. J²) 16 triualli AE^s 17 moesiae
R¹. monsicae F¹. mos- AE^s. moss- F² | a om. DH | maedi AD
FE^s(B) G. medi Rav(Dal.). cfr. § 40 18 denselatae R²av. -lacte
AE^s. -letae D coll. § 40. -saclatae DF. delatae R¹ | threces A.
threces F²R²va. J | portum A | usque AE^sv. que r 19 uallat-
tur ll. v. uidetur MCap.

in Epiri ora castellum in Acrocerauniis Chimera, sub eo 4
 Aquae Regiae fons, oppida Maeandria, Cestria, flumen
 Thesprotiae Thyamis, colonia Butrotum, maximeque nobi-
 litatus Ambracius sinus, D passuum faucibus spatiosum
 5 aequor accipiens, longitudinis XXXVII, latitudinis XV. in
 eum defertur amnis Acheron, e lacu Thesprotiae Acherusia
 profluens XXXV passuum inde et mille pedum ponte
 mirabilis omnia sua mirantibus. in sinu oppidum Am-
 bracia. Molossorum flumina Aphas, Arat^hus, civitas Anac-
 10 torica, locus Pandosia.

(2) Acarnaniae, quae antea Curetis vocabatur, oppida 5
 Heraclia, Echinus et in ore ipso colonia Augusti Actium
 cum templo Apollinis nobili ac civitate libera Nicopolitana.
 egressos sinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium litus,
 15 promunturium Leucates, dein sinus et Leucadia ipsa paen-
 insula, quondam Neritis appellata, opere accolarum abscisa
 continenti ac reddita ventorum flatu congeriem harenae
 adtumulantium, qui locus vocatur Dioryctos stadiorum lon-
 gitudine trium. oppidum in ea Leucas, quondam Neritum
 20 dictum. deinde Acarnanum urbes Mlyzia, Stratos, Argos
 Amphiloichicum cognominatum. amnis Achelous e Pindo

§ 4 (3—9). 5 (12—14): Mela II 54. MCap. l. l. — § 5: (15) Mela
 II 53. — (20) Mela II 43. 54. 53. Sol. 7, 3.

2 pons **DF¹R¹** 3 thyamis *BeThuc. I 46. Strab. VII p. 324.*
 thymias **A.** thiam- **E^s.** thim- *r* | butrotum *ll. va. C* 4 *D om.* **AE^s**
 5 longitudinis **Rd^v.** -ini (-nis **F²**) sunt *r* | XXXVI **R.** XXXIX
va. S 6 acheron **DR¹.** achaero **F.** achelous **R²** *in marg.*
 7 XXV **AD¹.** XXXII **E^s.** -VI **a³v** 9 molossorum **Fa.** moleso-
AE^s | aphasas **DF¹Ra.** alphas *va. B* | arat^hus *S.* -ach^hus *Be*
Ptol. III 13, 4. -athus *v.* -atus (anit' **R**) *ll. D²* | anactoria *dva. D*
 10 locus *d(?)B(H).* lacus *ll. v(G)D* | pandosiae **F¹dRa**
 11 qui **AE^s** | curetes **DR¹.** -taes **F.** -rtes **a** | uocabantur (**D?**) **F¹Ra**
 15 et *ll. D.* ac *d(?)v* 16 neritis **Rd(?)B.** mer- *v.* neretis
rD¹ | abscisa *a F²G.* -issa *a v(Dal.)* 18 accumulantium (ad-
F²S) **F²dR²** *apva. D. cfr. IX 14. X 100* | dioryctos *B.* -ocritos **AE^s.**
 -orectos *rv* 20 alyzia **RaS.** -zya **ADF.** alizia **E^s.** -zea *H.*
 halyzea *B* 21 **e AF²v.** *om. r*

fluens atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens et Artemitam insulam adsiduo terrae invectu continenti adnectens.

- 6 2. (3) Aetolorum populi Athamanes, Tymphaei, Ephyri, Aenienses, Perrhaebi, Dolopes, Maraces, Atraces, a quibus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Aetoliae oppidum 5
Calydon est VII·D passuum a mari iuxta Euenum amnem. dein Macynia, Molycria, cuius a tergo Chalcis mons et Taphiassus. at in ora promunturium Antirrhium, ubi ostium Corinthiaci sinus minus M p. latitudine influentis Aetolosque dirimentis a Peloponneso. promunturium quod 10
contra procedit appellatur Rhion. sed in Corinthio sinu oppida Aetoliae Naupactos, Eupalimna et in mediterraneo Pleuron, Halicarna. montes clari in Dodone Tomarus, in Ambracia Crania, in Acarnania Aracynthus, in Aetolia Achaton, Panaetolium, Macynium. 15

- 7 3. (4) Proximi Aetolis Locri cognominantur Ozolae, immunes. oppidum Oeanthe, portus Apollinis Phaesti, sinus Crisaeus. intus oppida Argyna, Eupalia, Phaestum,

§ 6: MCap. VI 651 med. (Agathem. V 24 p. 485). Mela II 53. 52. 43. — (13. 14) Sol. 7, 3. — § 7: MCap. VI 651 extr. — (299, 1. 3) Mela 53. 40. — Sol. 7, 3.

4 eanienses E. cani- a. eni- Ap. aenienses F¹. menses va. B | maraces Ap G. -ages rv | altraces AE²p 5 astrax A | in mari DREa | etiaoliae DR 6 calydon est dv. -don D. -lidonye R. -leidone Ea. -ldonae DF. -lidum A¹. caudum A² 7 mons et AH. mons est et F². mons est rv. et mons B 8 taphiassus Be Strab. X p. 451. ph/rassus A. phara- a. phra- E. frha- R. fhrarsus DF | antirrhium L. anthirri- FRa. antyrri- A. antirri- rS. antiri- v 9 influentis AF²v. -tes r 11 rhion AR²v. rion r 12 naupactos FR. -acios AEa. -atios dT. -actus DS. -tum v | eupalimna (eupha- A) ll.v(J). pylene Be Strab. X p. 451 13 halicarna MGGM Ip. 37^b e Scylace. -isarna (ali- A) ll.J. -iserna a. -isorna v. -lycarna B. -lysarna G. -licyrna He Strab. X p. 459 14 crania AF²E²B. cania r 15 achaton Aav(D). -thon E. acathon D. aga- F. athon R. acanthon B. achāton a³ | macynium dH. macin- G. maxin- Ea. machin- r. medion B 16 aozolae R. -laei DFE. -zilei a 17 phesti AE². phetis E¹. phaetis a 18 eupalia Be St Byz. eupoloea ll. -lea d. -lia v. -laea J². cfr. Thuc. III 96 | phaestum dB. hest- A. paest- r. pest- av

Calamisus. ultra Cirrhaei Phocidis campi, oppidum Cirrha, portus Chalaëon, a quo VII p. introrsus liberum oppidum Delphi sub monte Parnaso, clarissimi in terris oraculi Apollinis. fons Castalius, amnis Cephissus praefluens Delphos, ortus in Lilaea urbe. quondam praeterea oppidum Crisa et cum Bulensibus Anticyra, Naulochum, Pyrrha, Amphisa immunis, Tithrone, Tithorea, Ambrysus, Mirana, quae regio Daulis appellatur. deinde in intimo sinu angulus Boeotiae adluitur cum oppidis Siphis, Thebis quae Corsiae cognominatae sunt iuxta Heliconem montem. tertium ab hoc mari Boeotiae oppidum Pagae, unde Peloponnesi prosilit cervix.

4. (5) Peloponnesus, Apia antea appellata et Pelasgia, paeninsula haut ulli terrae nobilitate postferenda, inter duo maria Aegaeum et Ionium, platani folio similis propter angulosos recessus, circuitu DLXIII p. colligit auctore Isidoro; eadem per sinus paene tantundem adicit. angustiae, unde procedit, Isthmos appellatur. in eo loco

§ 8: Sol. 7, 3. — (8—10) MCap. l. l. — Mela II 53. — § 9: MCap. VI 652. Sol. 7, 15. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Agathem. l. l. cfr. Mela II 38. (37). 48.

1 calamisus Aav(S). -issus G. -mysus DFE. camisus R | cirrhaei Fv. -hei o. chirrei R. chirei A. cirraei rS | circa DF¹ RE^{1a} 2 chalaëon R(?)v. -leon (ca- a) ro | VII AMCap.v. III ro | liberum AE²v. in li- r 3 parnaso Av. -si ro | clarissimum .. oraculo G 4 caephisus A. cepheus a. chephesus E. -pheus R. -phaeus DF 5 libea DFE. lyb- a | quondam urbe va.S. dist. U62 6 bullensibus DFEa | phyrra R¹. pyrra aS. pirra A 7 tithrone H. trichonae DFE² in ras. -one B. thrichone R. triconem A. -one a. trycone v | tithorea — 9 boeo E² in ras. | tithorea ambrysus D. tritea ambrysus B. tricornibus Av. -orymbribus (tricho- R) r | mirana AJ. -rena dT. myraena D. -rena rv. drymaea B 9 siphis G. sipnis A. gipnis r. gymnis v 10 corsiae AF¹S. -icae (-ice Ea) rv | helliconem (eli- R²) montem F²R²E². mont- heli- AJ. helli- DF¹E¹. elli- R^{1a}. heli- v 13 peloponnessus A. -onensus r (passim) | apia AC. -ie av. -iae r | ante Rdva.J | et Av. e r | pelargia DF¹Ea 15 et om.A 15. 16 dist. va.C 16 auctor ē A 17 isidoro A. isidorio DFR | aut dicit DF¹(R?)Ea 18 appellatur AMCap.v (D²). -antur rG. cfr. luc.p.83

inrumpentia e diverso quae dicta sunt maria a septentrione et exortu eius omnem ibi latitudinem vorant, donec contrario incursu tantorum aequorum V milium passuum intervallo exesis utrimque lateribus angusta cervice Peloponnesum contineat Hellas. Corinthiacus hinc, illinc Saronicus appellatur sinus; Lecheae hinc, Cenchreae illinc angustiarum termini, longo et ancipiti navium ambitu quas magnitudo plaustri transvehi prohibet. quam ob causam perfodere navigabili alveo angustias eas temptavere Demetrius rex, dictator Caesar, Gaius princeps, Domitius Nero, nefasto, ut omnium exitu patuit, incepto. in medio hoc intervallo, quod Isthmon appellavimus, adplicata colli habitatur colonia Corinthus, antea Ephyra dicta, sexagenis ab utroque litore stadiis, e summa sua arce, quae vocatur Acrocorinthos, in qua fons Pirene, diversa duo maria prospectans. LXXXVIII p. ad Corinthiacum sinum traiectus est Patras a Leucade. Patrae, colonia in longissimo promunturio Peloponnesi condita ex adverso Aetoliae et fluminis Eueni minus M p., ut dictum est, intervallo in ipsis faucibus, sinum Corinthiacum LXXXV in longitudinem usque ad Isthmon transmittunt.

5. (6) Achaiae nomen provinciae ab Isthmo incipit. antea Aegialos vocabatur propter urbes in litore per or-

§ 10: (6) Mela II 48. — § 11: (11—15) MCap. VI 652 med.

2 et AF²a³G. e a. om. r v | uorant A¹a³G. -ando (fo- F²) A²F²v. -an r 3 V ego. in V vel in quinque ll. MCap. v. cfr. §75. 102. III 147 al. (quattuor Mela II 37. 48. Sol. 7, 15) 4 interuallum AS | exesis AF²v. exhis Ea. exis r 5 contingat B. sed cfr. Caes. b. G. VII 11, 3 | cheronicus A 6 lecheae d(?) B. legeae DFREa v. roliaceae A | cencrae FRa 8 plaustri AF². palustri o | trasuehi A. trau- F¹R¹E² | prohibent A 9 eas F²a H. eos DF¹R¹E. eoas o. om. AR²v 10 nefasto AF²S. -austo r. inf- dov 13 ephyra v. epyra Ra. -rae DF. aepurae A. epirae E²d. eprae E¹ 15 pyrene Rava. L. -raene DFE | LXXXVIII AS. -VIII r. -VII v 18 eueni minus Edv. euueni (eube- F²) minus DFRa. uenenus A 20 ab A | tramittunt FRT va. C 22 achaiiae F²v. -aie E² in ras. -aye a. achiae A. acaiae r 23 aegialus A. -i/alos F². -iolos a. aegcalos DE

dinem dispositas. primae ibi quas diximus Lecheae, Co-
 rinthiorum portus, mox Olyros, Pellenaeorum castellum,
 oppida Helice, Bura, in quae refugere haustis prioribus,
 Sicyon, Aegira, Aegium, Erineos. intus Cleonae, Hysiae.
 5 Panhormus portus demonstratumque iam Rhium, a quo 13
 promunturio V absunt Patrae, quas supra memoravimus. 6. 11
 locus Pherae. in Achaia novem montium Scioessa notis-
 simus, fons Cymothoe. ultra Patras oppidum Olenum,
 colonia Dyme, loca Buprasium, Hyrmine, promunturium
 10 Araxus, Cyllenius sinus, promunturium Chelonates, unde
 Cyllenen XV p., castellum Phlius, quae regio ab Homero
 Araethyrea dicta est, postea Asopis. inde Eliorum ager, 14
 qui antea Epioe vocabantur. ipsa Elis in mediterraneo et
 a Pylo XIII intus delubrum Olympii Iovis, ludorum cla-
 15 ritate fastos Graeciae complexum, Pisaeorum quondam oppi-
 dum, praefluente Alpheo anne. at in ora promunturium
 Ichthys, annis Alpheus — navigatur VI p. —, oppida Au-
 lon, Leprium, promunturium Platanodes. omnia haec ad

§ 12 init.: MCap. VI 652 extr. — (2—5) Mela II 53. cfr.
 Plin. II 206. — § 13: (5. 10) Mela II 52. — (7) Sol. 7, 5. —
 Homer. B 751. — § 14: Mela II 52. 51.

2 olyros DRv(S). -rus FEa. olirus A. olurus B 4 aegira
 d B. eg- DEv. egyra r 5 panhormus B. palinh- ll.v. bolina,
 panh- D 8 olenum Av. olon- r 9 dyme a²v. ady- DEa¹.
 athy- F. dime A. adi- R 10 araxus S. -um B. anrhaxus
 (A² in ras.) r. aura- v | cyllenius (U63) J. -en ll. -enes G. -ene
 B(S). scyllae v 11 XV Curtius Pelop. II p.103. V ll.H. II v |
 phlius B. -um D. philium Av. -licim r 12 arhaetyrae A.
 arhetuse R. -sa F. aretuse a. -thusa va.B | dicta (om. est) va.S.
 -cte R. ditae D. dite E¹a | asopis H. -phis ll.v | eliorum v. he- ll
 13 epioe ll.J. -ie dv. -ice o. epei G. epeae B | uocabatur
 Rova.G | helis AFE²o 14 a pylo B. cfr.§22. aplio AF².
 aphilo r. apilo v | XIII AD. XII rov 15 oppidum Aodv.
 -do r 16 alpeo FRA 17 ichthys C. ichthys D. ichis A¹.
 ichthis r. ichthis v | dist. D² | nauigabilis va.G | VI ll.H. VII a.
 in G. om.v | p. U63. om.AG(D¹). prope r. p. prope H. prope
 sex v | Aulona et H. -os et G 18 leprum B(D). -ion C. ppium
 R brepium rv | platanodes Strabo VIII p.348 extr. platanistus B

- 15 *occasum* versa, (7) ad meridiem autem *Cyparissius* sinus cum urbe *Cyparisso* $\overline{\text{LXXV}}$ circuitu, oppida *Pylos*, *Mothone*, locus *Helos*, promunturium *Acritas*, sinus *Asinaeus* ab oppido *Asine*, *Coroneus* a *Corone*. finiuntur *Taenaro* promunturio. ibi regio *Messenia* duodeviginti montium, 5 amnis *Pamisis*, intus autem ipsa *Messene*, *Ithome*, *Oechalia*, *Arene*, *Pteleon*, *Thryon*, *Dorion*, *Zancle*, variis quaeque clara temporibus. huius sinus circuitus $\overline{\text{LXXX}}$, traiectus vero $\overline{\text{XXX}}$.
- 16 (8) Dehinc a *Taenaro* ager *Laconicus* liberae gentis 10 et sinus circuitu $\overline{\text{CVI}}$, traiectu $\overline{\text{XXXVIII}}$. oppida *Taenarum*, *Amyclae*, *Pherae*, *Leuctra* et intus *Sparta*, *Therapne* atque ubi fuere *Cardamyle*, *Pitane*, *Anthia*, locus *Thyreae*, *Gerania*. mons *Taygetus*, amnis *Eurotas*. sinus *Aegilodes*, oppidum *Psamathus*. sinus *Gytheates* ab oppido, ex quo 15 *Cretam* in insulam certissimus cursus. omnes autem *Maleo* promunturio includuntur.

§ 15: Mela II 51. (50). 52. 51. 41. — § 16: (11) cfr. Sol. 7, 7. 8. 9. — Mela II 41. 51.

1 *occasum* v. -assus **A**. -asus r | *cyparissius* v. -risius **R**². -rissus **F**. -rrisius **DR**¹**E**¹. -rrisus **E**². *cyparissus* **A** 2 *cyparisso* **R**. -apasso **A**. -arissa d(?) **a**³va. *D* | $\overline{\text{LXXII}}$ va. *D* | *mothone* ego. -tone *ll*. *methone* *B*. cfr. *Paus.* IV 3, 10. 35, 1. VIII 1, 1. *Ptol.* III 14, 31 3 *acritas* **A**. *atritas* **Ea** | *asinaeus* **RdC**. -neus *rv* 4 *asine* **F**²v. *assiniae* **AE**². *asie* **F**¹. *asye* a. *asiae* r | *corona* **Av**a. *C* 6 *pamisis* **AVerc**. -issus *rv* | *messenia* **F**² in *ras*. 7 *pteleo* **A** | *thryon* **E**²*B*. -yo *D*. *thry* **E**¹. *tryon* **A**. *tyrio* **R**. *dryo* **F**. *triyō* a. *triron* v | quaeque **AS**(*D*). que r. *del.v*(*J*) 11 $\overline{\text{CVI}}$ **AF**²**E**²*H*. *om.r*. $\overline{\text{CCVI}}$ v | $\overline{\text{XXXVIII}}$ **AdTS**. -VIII *rv* 12 *phaerae* **Rd**v. *ferre* (uere **A**) r. *phare* *B* ex *Hom*. | *leuctra* **R**(?) *B*. *lae*- **AF**². *leutra* av. *lae*- r | *therapne* *U* 64. -abne (ter- **DFa**) **DFdRE**¹a. -amne **AE**²va. *J*(*D*²) 13 *anthia* *coni.* *Hex Hom.* *I* 151. cfr. *Sol*. -thea *S*. *antea* **A**. -eane **R**². -tiane **DdR**¹v. -nae **F**. *anxiane* **E**. *anax*- a. *anthane* *B* | *thyreae* **ES**. -rae *Sol*. -re *B*. *tyraeae* **F**. -ree a. *thyrea* **ADG**(*J*). *ty*- **R** 14 *grania* **E**. *genaria* **A** 15 *psamathus* **Av**. *sa*- r | *gytheates* d*B*. *cy*- (-erates **A**) *ll.v* 16 *creta* in *ego*. -ta in **E**². -tam r*H*(*D*). *om.a*. *ad Cretam* v(*S*) | *insula* **AE**² | *omnia* va. *H* 17 *maleae* **R**(?) *H*. in *aluelo* **E**¹a

(9) Qui sequitur sinus ad Scyllaeum Argolicus appel- 17
 latur, traiectu L, idem ambitu CLXII. oppida Boea, Epi-
 daurus Limera cognomine, Zarax, Cyphans portus. amnes
 Inachus, Erasinus, inter quos Argos Hippium cognominatum
 5 supra locum Lernen a mari MM, novemque additis milibus
 Mycenae et ubi fuisse Tiryntha tradunt et locus Mantinea.
 montes Artemis/us, Apesantus, Asterion, Parparus alique
 XI numero. fontes Niobe, Amymone, Psamathe. a Scyl- 18
 laeo ad Isthmon LXXX p. oppida Hermione, Troezen,
 10 Coryphasium appellatumque alias Inachium, alias Dipsium
 Argos, portus Schoenitas. sinus Saronicus, olim querno
 nemore redimitus, unde nomen, ita Graecia antiqua ap-
 pellante quercum; in eo Epidaurum oppidum, Aesculapi
 delubro celebre, Spiraeum promunturium, portus Anthedus
 15 et Bucephalus et quas supra dixeramus Cenchreae, Isthmi 10
 pars altera cum delubro Neptuni quinquennialibus incluto
 ludis. tot sinus Peloponnesi oram lancinant, tot maria 19
 adlatrant, siquidem a septentrione Ionium inrumpit, ab
 occidente Siculo pulsatur, a meridie Cretico urguetur, ab
 20 oriente brumali Aegaeo, ab oriente solstitiali Myrtoo, quod
 a Megarico incipiens sinu totam Atticen adluit.

§ 17: cfr. Mela II 50. 49. — (4) Sol. 7, 10. Mela II 51. 41. —
 § 18: Mela II 49. 50. — (13) cfr. Sol. 7, 10. — (15. 16) Mela II 48. —
 § 19: Mela II 49. (37).

2 boea **AF**²v. poea (poe **R**) r 3 cyphans **DFa D**. -as **R**.
 -anta **B**. cihpans **A**. cip- **E**. -phanis v 5 lacum *va.H*
 6 tiryntha **L**. thirintha **A**. -thia **E**². tyrrinthia **F**². thyrinia
 (thir- **E**¹) r. tyrintha v 7 artemisius *U 67 coll. § 21*. -mius **U**.
va.J | parnasus **F**²**E**² 8 a om. **A** 9 isthmun **F**. -mu **A**. -mum
DR *va. D*² | LXXX **D**. CLXXX **A**. CLXXVII *rv* 11 schoenitas
H. scoen- **A**. choen- r. caenites **B**. chen- v 12 nominata
AF² 14 Anthedon **B**. (Athenaeon *Külb*, cfr. *MPt p. 554^b*)
 15 cerichre **R**. cencre **Aa**. caencre **F**². caen///// **F**¹ 16 quod
 (pro cum) **A** | neptunae **A** 17 lancisinat **A** 18 quidem **A**
 20 brumali — oriente om. **F**¹**Eo** | myrtoo **A**²**F**² *inras. v. -to A*¹.
 -teo **E**. -te eo **R**. -tae eo **D**. mirteo **ao** 20. 21 quod a mega-
 rico incipiens **A**²*ov.* quondā egaria (-ico **F**²) conc- (inc- **F**², r
 21 atticē **Ra**. -cam *ova. S.* aticen **A**. anti- **F**² *inras.* atucem **Dd**.
 at cic- **E**¹. ac uic- **E**² adluit **AF**²**E**² *Brot.* all- *ov.* abl- r (*fere semper*)

- 20 6. (10) *Mediterranea eius Arcadia maxime tenet undique a mari remota, initio Drymodes, mox Pelasgis appellata. oppida eius Psophis, Mantinea, Stymphalum, Tegea, Antigonea, Orchomenum, Pheneum, Pallantium, unde Palatium Romae, Megalepolis, Gortyna, Bucolium, Carnion, Parrhasie, Thelpusa, Melaenae, Heraea, Pylae, Pallene, Agrae, Epium, Cynaethae, Lepreon Arcadiae, Parthenium, Alea, Methydrium, Enispe, Macistum, Lampia, Clitorium, Cleonae. inter quae duo oppida regio Nemea est, et*
- 21 *Bembinadia vocitata. montes in Arcadia Pholoë cum oppido, item Cyllene, Lycaeus, in quo Lycaeï Iovis delubrum, Maenalus, Artemisius, Parthenius, Lampeus, Nonacris praeterque ignobiles VIII. amnes Ladon e paludibus Phenei, Erymanthus e monte eiusdem nominis in Alpheum*
- 22 *defluens. reliquae civitates in Achaia dicendae Alipheraei,*

§ 20: (3. 4) Mela II 43. — (4) Sol. 7, 11. — § 21: (10—14) Mela II 43. — (11. 14) Sol. 7, 11.

3 psophis Rd(?) B. ibo- A. pro- rv | stymphalum d(?) v. sim- A. ym- F¹. sym- r 4 orehomenum A. orgo- r | pheneum B. phaen- A. pen- a. paen- (-naeum E) r. phin- v | pallantium F² v. pallen- A. phallan- r 5 megalopolis F¹ RC | gortyna (B) He Paus. cartina (-thinna R) ll. v | bucolium AF² d H. bcol- DF¹. bal- r. bucal- v | carnion (B) He Paus. -non a C. crannon Av. charnon Ed. chrannon r 6 parrhasie Rd H. -siae DFC. -sia E. -rrasie av(S). pharasie A | thaelpusa F. -sha A. telfusa a. thelphu- va. B(H) | melaenae (B) He Paus. -lanea AEad. -nia R. -naea C. maelanea DF. maenala v | heraea B. -rae A. haerae DF. haec re Ea. here Rdv | pylae Brot. -le AB. filae DFE. -le R. phile v | pallenae A. -aenae F. pellana B 7 agrae Rd B. grae r. om. v | epium B. pin R¹ av. phin R². phyn A. ipyn F². iyn F¹. pyn r | cynaethae (-tha G) lepreon B. -tae leprae D. cynatae (nat in ras.) laeprae (-psae F²) F. cinaete lepre (-rae E) rv 8 alea B. -cae DFR. alae E. alee A. hale a. elee v | methydrium AF² dv. et hy- r | enispe d B. -phe REav. -phae r | lampia AF² (B) S. -padia rv. -pe d C 9 est et J². et F¹ R¹. est R² S. est t r. om. v 10 bembinadia B. hamb- A. henb- r. themb- v. cfr. Strab. VIII p. 377 12 lampeus Av a. B. -paeus DE | nonacris AF² v. -agris r 13 VIII Av. VIII r 14 phaenei F. phenet DREa 15 defluentes G | alipheraei D. -phiraei B. alitrei Aav. -threi r

Abeatae, Pyrgenses, Paroreatae, Pharygenitae, Tortuni, Typaneï, Thriusi, Tritienses. universae Achaiae libertatem Domitius Nero dedit. Peloponnesus in latitudinem a promunturio Maleae ad oppidum Aegium Corinthiaci sinus

5 CXC patet, at in transversum ab Elide Epidaurum CXXV, ab Olympia Argos per Arcadiam LXVIII; ab eodem loco ad *Pylum iam* dicta mensura est. universa autem, velut 14 pensante aequorum incursus natura, in montes sex atque LXX attollitur.

10 7. (11) Ab Isthmi angustiiis Hellas incipit, nostris 23 Graecia appellata. in ea prima Attice, antiquitus Acte vocata. attingit Isthmum parte sui quae appellatur Megaris ab colonia Megara, e regione Pagarum. duo haec oppida excurrente Peloponneso sita sunt, utraque ex parte velut 15 in umeris Helladis, Pagaei et amplius Aegosthenenses contributi Megarensibus. in ora autem portus Schoenos, oppida Sidous, Cremmyon, Scironia saxa VI longitudine,

§ 23: (10. 11) Sol. 7, 16. MCap. VI 652 extr. 653. Mela II 41. — (16 sqq.) Sol. 7, 16. MCap. VI 653. Mela II 47. 40.

1 pyrgenses Rd(?) B. pir- AF. pur- rv | paroreatae (B) H. pareatae (-te Da) ll. G. pereate v | pharygenitae (Sieglin) D² e Strab. IX p. 426 (Φαρύγγαι). pharig- A. pareg- (-ta E¹) DFEv. perag- G. parag- R(?) L. paregon- a. an Pharygeatae? 2 typaneï G. -neae B. thiphaneï A. tiph- r. -nai v | thriusi (H) S. tri- AF² v. thi- R. tn- F¹. ti- r. thriasii vel thriuntii B | tritienses EBrot. tritte- (A² in ras., r B. trire- v 3 peloponnessos F². -ensos DF¹. -enses E¹ a. -onenso AE² | a om. F¹ Ra 4 aegium A(P) H. regium r. rhegeum v. lechae- B 5 CLXXXX DFEa. CLX va. H | elide F² in ras. R(?) v. elede A. edile r 6 LXVIII Ea Brot. LXIII va. H 7 pylum iā J. -lum U69. fliunta AE². phli- v. fluunt R². fliunta r | uelut AF² E² v. ut r 8 montes Av. -te r 8. 9 septuaginta milia DFEa 10 a nostris FEa G

11 atticae DF² E. -iae F¹. -ica va. S. cfr. § 1. 19 extr. 12 attingit Av. adt- F². tingit r 13 megara e ADF² E² v. -re r pagarum AF² E² v. paca- r 16 schœnos B. coe- A. cae- DF. ce- r. sche- v. cfr. § 18. 26 17 sidous AR² D. -dus G. sduos DF¹. s̄ duo F². duas R¹. sduo E. duo a C. om. v | cremmyon RH. ore- DF¹. sor- F². crenmion A. oremm- Ea. cremyon v | scyronia F² R² C. -oia DF¹ R¹ a. sy- E

- 24 Gerania, Megara, Eleusin. fuere et Oenoe et Probalinthos. nunc sunt ab Isthmo LV Piraeus et Phalera portus, V muro recedentibus Athenis iuncti. libera haec civitas nec indiga ullius praeconii amplius: tanta claritas superfluit. in Attica fontes Cephisia, Larine, Callirroe Enneacrunos, 5 montes Brilessus, Aegialeus, Icarius, Hymettus, Lycabettus, locus Ilisos. a Piraeo XLV Sunium promunturium, Thoricos promunturium, Potamos, Steria, Brauron, quondam oppida, Rhamnus pagus, locus Marathon, campus Thriasius, oppidum Melita et Oropus in confinio Boeotiae. 10
- 25 (12) Cuius Anthedon, Onchestos, Thespieae liberum oppidum, Lebadea nec cedentes Athenis claritate quae cognominantur Boeotiae Thebae, duorum numinum Liberi atque Herculis, ut volunt, patria. et Musis natalem in nemore Heliconis adsignant. datur et his Thebis saltus 15

§ 24: Mela II 47. MCap. VI 653. — (5) Thuc. III 15, 5. Sol. 7, 19. 18. — (7) Mela II 46. 45. Sol. 7, 19. — § 25: Mela II 45. MCap. VI 653 extr. Sol. 7, 21. 22.

1 gerania AF²v(D). -nea C. iaranea (lar- R) r | oenoe S. -oa B. -neae AF². onee Ea. -eae r | et om. G | probalinthos F²R(?)v. proualintos A. probabili hos r 2 piraeus A²D G(D²). -aeus R(?)L. -reus F² in ras. praeus A¹. pyraeus EC. -reus av
3 iuncti Av. -tis r 4 indicauilius F¹. -abilis E¹a. -li hos D. indi//// R¹ | superfuit AE² 5 cephisia AF²v. celpi- r | callirroe R. -ireo A. -ira D. -irena F². -ir r. -irrhoe MCap. | enneacrunos (-naea- E²) AE² in ras. B. -crus DF¹a. e//nea- R. eneacros F² 6 brilesus Da. -laesus FE. -lerus R | hymetus A. himettus DR. -etus r | lecauetus DRE. -etus Fa 7 locus H. H. annis G. lacus v | ilisos AS. -ssos G. silisos r. selinos v | piraeo F²D². -aeo H. pyraeo aC. pire C A. -raco r. -reo v | thoricos H. doriscos dT. -cus A. -cum v. duriscos r 8 potamos steria (B) H. -mos C. polyposterae A². -re av. -rrae A¹. -there (polip- R) DRE. -thaere F | brauronion DF¹REa. -ron, ion va. G | quondam — 9 marathon om. DF¹R¹E¹a 9 opidū F² | marathon locus F². -thon E² | triasius A. -ssius (rsius D) r. -ssus va. B
10 melita B. -te S. mileta A. -te TE². -let r. -letum v
13 tebae R². T. etbae E². etbae DR¹E¹. //bae F¹ 14 natalem ego. anat- A. natale rv. cfr. XXXVII 56. 180 15 helicones A. heliconis F¹. bell- DEa

Cithaeron, amnis Ismenus. praeterea fontes in Boeotia
 Oedipodia, Psamathe, Dirce, Epicrane, Arethusa, Hippocrene,
 Aganippe, Gargaphie. montes extra praedictos Mycalesus,
 Hadylius, Acontius. reliqua oppida inter Megaricam et 26
 5 Thebas Eleutheræ, Haliartus, Plataeae, Pherae, Aspledon,
 Hyle, Thisbe, Erythrae, Glissa, Copae, iuxta Cephisum
 amnem Lamiae et Anichiae, Medeon, Phlygone, *Acraephia*,
 Coronea, Chaeronea. in ora autem infra Thebas Ocalee,
 Eteonos, Scolos, Schoenos, Peteon, Hyrie, Mycalesos, Ire-
 10 seum et Eleon, Ollarum, Tanagra, liber populus, et in ipsis
 faucibus Euripi, quem facit obiecta insula Euboea, Aulis
 capaci nobilis portu. Boeotos Hyantas antiquitus dixere.
 Loeri deinde Epicnemidii cognominantur, olim Leleges 27
 appellati, per quos amnis Cephisus defertur in mare.

§ 26: (11) Sol. 7, 24. Mela II 45. — § 27: Sol. 7, 25. 26.
 Mela II 45. 40. 45.

2 odipodia **A**. aedi- **E**². -da **DFE**¹. aecipopoda **R** | psama-
 thae **A**. -mthae **F**. -mthe **r** | epicrane **d**(?) **H**. -igranea **ll.v** |
 hippocrene **Av**. bypp- **DE**. ypp- **r** 4 hadylus (ad- **A**) **H**.
 -lisus (ad- **G**. **RaG**. -lysus (-sos **F**²) **DF**. -lysius **Ed** 5 haliar-
 tus **v**. hial- **AF**². al- **r** 6 yle **E**. hile **Aava.B** | thisbe **B**.
 et hisbae (-be **v**) **Av**. et hyrbe **r** | glisa **DRE**. -ssas **B** | copae **B**.
 go- **FR**. -pe **Ea**. cophe **Av**. gape **D** | cephisum **v**. coephys- **F**².
 chys- **A**. cepis- **a**. cepys- (coep- **F**¹) **r** 7 larymna (**B**) **H** |
 anichiae **AF**²**E**² (-ie **v**) **J**. -ia **C**. ante **r**. anchoa (**B**) **H** | medeon
B ex Strab. -dion **Av**. -dian **F**²**E**². -deam **E**¹. -deant **r** | phlygone
F²**E**² **H**. phlig- **Av**. pyg- **r** | acraephia (**B**) **H**. grephys **R**. -phis
av. graephys **r** 8 chaeronea (-nia **v**) **H**. cher- **AE**². charo **r**
Infra H coll. Hom. B 505 (Υποθηβαι) | ocalee **H**. -lea **B**. -le **ll.v**
 9 eteonos *ego ex Hom. B 497.* et eon **A**. et teon **E**². et heon
F² **v**. eth **a**. et **r**. et Eleon **B**. Elaeon **G**. Heleon **H** | scolos
R(?) **B**. scho- **A**. yco- da ycho- **r**. Iolcos **v** | schenos **DEva.C**.
 scoe- **A**. scae- **F**. sce- **Ra** | ireseum (iraes- **A**. ireds- **E**¹. iresae- **F**)
ll.J. (-sion **S**). yres- **a** hyreseon **v**. llesion *B ex Hom. B 499.*
Hil- H 10 et eleon *ego ex Hom. B 500.* pteleon (pthelon **A**) **ll.v** |
 ollarum **ll**. Oluros **v**. Olyarum (*U 69*) **J**. *nomen corruptum*
 12 capacis **DF**¹**Ea** | hyantas **AF**² **B**. -nias **r** 13 epicnemidii **B**.
 epigmenedi **A**. pigmenidi (pyg- **v**) **DFav**. -gmemidi **E**¹. -medi **E**².
 -gnemidi **R**. (*add. et Opuntii U 70*) | cognominantur **F**² **v**. -atur **r**
 14 cepirus **R**. -physus **AEa**

oppida Opus, unde et sinus Opuntius, Cynus. Phocidis
 in litore unum Daphnus, introrsus autem Larisa, Elatea
 8 et in ripa Cephisi, ut diximus, Lilaëa Delphosque versae
 Cnemis et Hyampolis. rursus Locrorum ora, in qua La-
 rumna, Thronium, iuxta quod Boagrius amnis defertur in
 mare. oppida Narycum, Alope, Scarphia. postea Maliacus
 sinus ab incolis dictus, in quo oppida Halcyone, Aegonia,
 28 Phalara. (13) Doris deinde, in qua Sparthos, Erineon,
 Boion, Pindus, Cytinum. Doridis a tergo mons Oeta est.
 (14) Sequitur mutatis saepe nominibus Haemonia, 10
 eadem Pelasgis et Pelasgicon Argos, Hellas, eadem Thes-
 salia et Dryopis, semper a regibus cognominata. ibi geni-
 tus rex nomine Graecus, a quo Graecia; ibi Hellen, a quo
 Hellenes. hos eosdem Homerus tribus nominibus appel-
 lavit Myrmidonas et Hellenas et Achaeos. ex his Phthio- 15
 tae nominantur Dorida accolentes. eorum oppida Echinus,
 in faucibus Sperchii fluminis Thermopylarum angustiae,
 quo argumento III inde Heraclea Trechin dicta est. mons

§ 28: Mela II 36. MCap. VI 654. cfr. Sol. 8, 1. — Homer. B 684.
 — (16 sqq.) Mela II 44. 45. 44. 40. Sol. 8, 2.

1 opuntius **EaH**. -inus **C**. opontius **r**. -inus **v** | cynus **B(D)**.
 -nos **dG**. -nus (gy- **A**) e **ll**. ginnuse **v**. an Cynus. set? 2 autem
 om. **G** | larisa **ADE D**. -ryssa **F**. -risse **v**. -ris **Ra d J¹**. in Locris **G**.
 del. **U71** 3 uersae **ADFES**. -se **Rav**. -sus **G**. bessa **B**
 4 cnemis **d(?) B**. enemis (enim- **R²**) **ll**. nem- **v** | larumma **E**.
 -mni **A** 5 thronium **Be Scylace 61**. tro- **AF²v**. tiro- **r**
 6 narycum **AJ**. -cion **B**. -recum **E²**. -ricum **rv** | //alope **F²v**.
 -pes **A**. malope (-pes **E²**) **r** | scarphia **d(?) B**. -pia **ll.v** 7 al-
 cyone **Ea**. acly- **F**. alci- **A** | aegonia **D² coll. Bursiani geogr. Gr. I**
p. 96. aeco- **ll. D¹**. eco- **d.v**. ito- **coni. Be Paus. del. U72** 8 pha-
 lara **Be Paus.** -lar **R**. -larna (pal- **A**) **r** | deinde **AE²v**. et inde **r**.
 sparthos **AJ²**. -tos **F²**. sphartos **r**. sparchos **v**. sperchios **B**, sed
 cfr. **MPT p. 502^b** | erineon **AF² in ras. v**. etin- (etm- **E**) **r** 9 boion
Be Ptol. bolon (-lan **E**) **ll.v** | doridis **AF²v**. or- **r** | est om.
R(?) S 11 pelasgis et **AF²E² D**. om. **rv**. -gis et — eadem om. o |
 hellas **d(?) v**. -adis **ll** 12 et om. o 13 hellena a **AF²E²**
 14 hellenes **C**. -nis **ll.v** | his eodem **DF¹RE¹a** 15 phiotae
FRa (item 309, 9) 16 ecinuus **DEa**. aec- **F¹** 16. 17 dist. **U73**
 17 perchi **DF¹**. sperthi a. per- **E** 18 VII **A** | trechin **v(J)**.
 threcin **F²**. tre- **A**. threacin **DF¹**. trea- **RE**. thea- a. trachin **B**

ibi Callidromus; oppida celebrata Hellas, Halos, Lamia, Phthia, Arne.

S. (15) In Thessalia autem Orchomenus, Minyus 29
 antea dictus, et oppidum Alimon, ab aliis Holmon, Atrax,
 5 Palamna, fons Hyperia, oppida Pherae, quarum a tergo
 Pieria ad Macedoniam protenditur, Larisa, Gomphi, Thebae
 Thessalae, nemus Pteleon, sinus Pagasicus, oppidum Pa-
 gasa, idem postea Demetrias dictum, Tricca, Pharsali campi
 cum civitate libera, Crannon, Iletia. montes Phthiotidis
 10 Nymphaeus, quodam topiario naturae opere spectabilis,
 Buzygaeus, Donacoessa, Bromiaeus, Daphusa, Climarone,
 Athamas, Stephane. in Thessalia quattuor atque triginta, 30
 quorum nobilissimi Cercetii, Olympus Pierius, Ossa, cuius
 ex adverso Pindus et Othrys, Lapitharum sedes, hi ad
 15 occasum vergentes, ad ortus Pelius, omnes theatri modo
 inflexi, caveatis ante eos LXXV urbibus. flumina Thes-
 saliae Apidanus, Phoenix, Enipeus, Onochonus, Pamisus,
 fons Messeis, lacus Boebeis et ante cunctos claritate Pe-

§ 29: (5) Sol. 8, 1. 2. Mela II 40. 44. — § 30: MCap. VI 654.
 cfr. Sol. 8, 3. Mela II 36. — (310, 1. 2) Sol. 8, 2.

1 hellas **E**¹. -aos **DF**¹**Ra** 2 pthia **Fa** 3 orthomenus a.
 orto- **E**. horcominus **A** | minyus (**B**¹)*S.* mynilus **AR**. -nylus
 (men- **E**². *r.* minyeus (**B**²)*G.* -nilus **av** 4 alimon **AF**²**R**²*v*(*J*).
 alhm- **F**¹. althm- (-mo **R**) *r.* alm- **B** | holmon **AJ**. sol- **DF**.
 sal- *r*(*H*). el- **dv** 5 palamna (pha- **R**) *ll.v*(*J*). pelinna *B e*
St Byz. | therae **DR**. -re **Eava**. *B.* thaere **F** 6 pieri **F**¹**Ra**.
 -ris *H*. -rus *v* | larissa **F**² | agomphi **AF**²**E**² | thebae **AF**²*v*. -ba *r*
 7 thessalae **AS**. -liae *rv* | pasicus **DF**¹**RE**¹**a** 8 tritta **A**.
 trica **F****Ra** | pharsalii **F**²**E**²*J*. -lici **a**³*v*. phasali **A** 10 quodam
R(?)*G.* quond- *rv*(*S*). cfr. *XII*22 | opere **F**²**R**²*v*. -res **A**. ope/// **F**¹.
 oppide **R**¹. -dae **D**. -da **Ea** 11 buzygaeus (-geus **A**) *G.* buzig-
rv(*Brot.*) | donacoessa *U*74. -cesa **Rava**.*J.* -caesa *r* | bromiaeus
AJ. -aeus **DFR**. bron- **Ea**. bromius *v*. berm- **B** | daphissa *B*.
 -phnusa *U*74 | chimarone *ll.D.* -ron *v*. -merion *B e Paus.VIII*
 7,2 12 stephanae **F**. the- **A** 13 cercetii *S.* -ceti *av*. -cetu **A**.
 -cei **DE**¹. -cel **R**. -caei **F**. -cii **E**² | pierius **AD**(*et dist.*). -ris *r*.
 -rus *v* 14 hi **F**²**E**²*v*. hii **A**. *om.r* 15 pelius **AF**²*J*. -ios **R**²*v*.
 pel/// **F**¹. -lles *r* 16 cuneatis *G* 17 apidanus *v*. apitha- **A**.
 aphida- *r* | pamisus *B ex Herod.VII* 129. lammi- (-sos **F**²) *ll*

- nus, ortus iuxta Gomphos interque Ossam et Olympum nemorosa convalle defluens D stadiis, dimidio eius spatii
 31 navigabilis. in eo cursu Tempe vocant, \bar{V} passuum longitudine et ferme sesquiugeri latitudine, ultra visum hominis attollentibus se dextra laevaque leniter convexis 5 iugis, intus *silva* late viridante, ac labitur Penius viridis calculo, amoenus circa ripas gramine, canorus avium concentu. accipit amnem Horcon nec recipit, sed olei modo supernatantem, ut dictum est Homero, brevi spatio portatum abdicat, poenales aquas dirisque genitas argenteis 10 suis misceri recusans.
- 32 9. (16) Thessaliae adnexa Magnesia est, cuius fons Libethra, oppida Iolcus, Ormenium, Pyrra, Methone, Olizon, promunturium Sepias, oppida Castana, Spalathra, promunturium Aeantium, oppida Meliboea, Rhizus, Erymnae, 15 ostium Penii, oppida Homolium, Orthe, Iresiae, Pelinna,

§ 31: Sol. 8, 2. — (4—7) cfr. Liv. XLIV 6, 7. 8. Ov. met. I 568sq. Aelian. var. hist. III 1. — Homer. B 755. — § 32: MCap. VI 654 extr. Mela II 40. 37. Sol. 8, 7. — Mela II 40. 35. — (311, 3) MCap. VI 654 extr. Div. 12. Dim. 12. Dic. 1, 12.

2 spaci R^1a . spatio F^2va . *H* 3 auiabilis F^1R^1a . ui- $DE^1(?)$ | uocantur $R(?)va$. *S* 4 et — latitudine AF^2d^2v . *om.ro* | germe AF^2 6 *dist.S* | silua late *ego*. sua luce *ll.v.* uero luco *P.* sub luco *Salmas.* ualle luco *D.* (*locus nondum sanatus*) | ac labitur *ego* (*et dist.*). hac lab- *ll.S.* allab- *v* | penius $F^2R^2E^2o$. (*-neus va.S*). paen- *A.* denis *r* | uitreus (*P*) *D* 7 amoenis *R.* moe- DF^1E^1 . me- *a* | canorus AE^2ov . -um *r* 8 orcon *dva.B(H).* euroton *Be Strab. IX p.441* 9 est ab *o* 11 suis *om.o* 13 iolcus a^3B . olcus AE^2 . oculus *Dd.* locus (*-cros F^2*) *r. om.v* | hormenium *B*, pyrra *v(S).* pyra *a.* -rrha *d(?)C.* pira DF^1E . pisa *r* | olyzon $DFea$ 14 castana *B(J).* aca- AF^2 . casiana (*-nae F^1*) *rv.* casthanaea *H* 15 meliboea *D.* -oe *Ra.* -lyboa F^1E^1 . -boa. ea F^2E^2 | rhizus *B.* rhius *A.* rchius F^2 *in ras.* zrhibus *D.* trhi- *E.* tri- *a.* rhi- *dT.* hi- *R* | aerymnae *A.* ac ry- F^2E . erimne *ava.B.* Eurymenae *Liv. XXXIX 25, 3. cfr. MGGm I p. 51^b ad Scyl. 65* 16 penii R^2S . -nei *v.* poeni AF^2 . *om.r* | oppida AF^2 *in ras.G.* -dum *rv* | homolium *B.* omo- AF^2 *in ras.R^2v.* oleum *r* | iresiae (*iraes- F.* *inaes- A*) *ll.J.* thespiae *B.* ithesie *v* | pelinna $Av(J).$ phel- *R.* phael- F^2 . -ina F^1 . phel- *r.* phalanna *B*

Thaumacie, Gyrtion, Crannon, Acharne, Dotion, Melite, Phylace, Potniae.

Epiri, Achaiae, Atticae, Thessaliae in porrectum longitudo CCCCLXXX traditur, latitudo CCLXXXVII.

- 5 **10.** (17) Macedonia postea CL populorum, duobus 33
incluta regibus quondamque terrarum imperio, Emathia
antea dicta. haec ad Epiroticas gentes in solis occasum
recedens post terga Magnesiaae atque Thessaliae infestatur
a Dardanis; partem eius septentrionalem Paeonia ac Pela-
10 gonia protegunt a Triballis. oppida Aegae, in quo sepe-
liri mos reges, Beroea et in regione, quae Pieria appel-
latur a nemore, Aeginium. in ora Heraclea, flumen Api- 34
las, oppida Pydna, Aloros, amnis Haliacmon. intus Aloritae,
Vallaei, Phylacaei, Cyrrestae, Tyrissaei, Pella colonia, op-
15 pidum Stobi civium Romanorum, mox Antigonea, Europus
ad Axium amnem, eodemque nomine per quod Rhoedias
fluit, Scydra, Eordaea, Mieza, Gordyniae. mox in ora 35

§ 33: MCap. VI 655. Sol. 9, 1. — (10) Sol. 9, 12. — § 34: Mela II 35. 34.

1 thaumacie *B ex Hom.* -athiae **A**. taumaci **DR**. -acy **F**.
titumaci **Ea** | gyrtion (**B**²), *C*. cirt- **A**. cyrt- *r B*¹ | dotion *B e Strab.*
dorion (donon **R**) *ll. v* | melite **Av** (*J*). -tea *B*. milithe *r* | phylace
B. -laece **A**. philacoe **E**. -ce *v*. pilace (-aecae **F**²) *r* 2 potniae
AF² *B*. pon-*rv* 4 CCCCLXXX *ad MCap. va. S.* CCCCXXX *Dic.*
CCXC̄VII **A**² **F**² *in ras.* MCap. *D.* CC̄XV̄VII **A**¹. CL̄XXXXVII *r Brot.*
CCCLXXXVII *Dic.* CCL- *v* (*S*) 8 recidens **DF**¹ **Ea** | pos **AF**²
in ras. **RE** 9 septentrionalem paeonia **AF**² *in ras. v.* -alis lapeo-*r*
10 aegae *B ex Herod. et Sol.* -giae *S*. -glae **AF**. -gle *Dv*.
eglae **E**. egle *Ra* 11 Beraea *S* | pieri **DF**¹. pireia **E**². -rei **E**¹.
pyrei **a** 12 aeginium *B e Strab.* -gidium (-gyd- **AFa**) *ll. v* |
apylas **Fa**. hap- **A** 13 pydna *H*. phyna **A**. phina **F**² *in ras.* **E**² *v*.
pina **R**². pugna *r*. phila *B* | aloros *H cum Vossio e Scyl.* 66. *Mela*
II 35. doros **Fa**. oloros *rv* (*J*). elo- *B* | haliacmon **Av**. ali- *r*
haloritae **DFEva. H** 14 pylacei **A**. philacaei **F**. -cei (pil- **R**)
rra. G | cyrrhestae *G*. -rrhei *v* | thyrisei **a**. -resei **A**. -ryssaei **F**
16 rhoedias **F**² *G*. roed- **A**. rhod- *r*. rhed- *v* 17 eordaea
S (*coll. Liv. XXXIII* 8, 5). -deae *H*. heo- *G*. fordeae (-dea **A**.
-dreae **D**¹) *ll* | mieza *d* (?) *B*. mioza *ll* | gordyniae *H*. -diniae
AF² **E**² *G*. gorgydi- **DF**¹. gorgidi- *r*

Ichnae, fluvius Axius. ad hunc finem Dardani, Treres, Pieres Macedoniam accolunt. ab hoc amne Paeoniae gentes Paraxiaei, Eordenses, Almopi, Pelagones, Mygdones. montes Rhodope, Scopi, Orbelus. dein praeiacente gremio terrarum Arethusii, Antiochienses, Idomenenses, Do- 5
berii, Aestrienses, Allantenses, Audaristenses, Morylli, Garresci, Lyncestae, Othryonei et liberi Amantini atque Orestae, coloniae Bullidenses et Dienses, Xylopolitae, Scotusae liberi, Heraclea Sintica, Tymphaei, Toronaei.

36 In ora sinus Macedonica oppidum Chalastra et intus 10
Pilosos, Lete medioque litoris flexu Thessalonice liberae condicionis — ad hanc a Dyrrhachio CCXLV —, Therme in Thermaico sinu, oppida Dicaea, Palinandrea, Scione, promunturium Canastraeum, oppida Pallene, Phlegra. qua

§ 35: (1) Mela II 35. — (3) Sol. 9, 3. MCap. VI 655. —
§ 36: (11) Mela II 35. — (13) Mela II 35. 34. 33.

1 dardani Aav. tar- r 3 paraxiaei (Sieglin) D². parcaaei
A. parocaei DF. -ocei rv. -oraei Be Strab. VII p. 326 | heordenses
REava. H. haeo- DF. -dens A. an Eordaenses? | almopi AB.
hal- rv | mygdones Av. migd- F²R². migno- r 4 orbelus
AF²B. orobellus rv | praeiacentes A(?)S 5 antiochienses d(?)L.
-chidenses (cid- A) ll | doberi (deb- F) ll. H. -res B. -rienses v
6 aestrienses J. estr- ll. B. tr- v. aestraeenses H | audari-
stenses Be Ptol. III 12, 31. auta- A. ata- F². ada- (-thenses DR) r.
anda- Ven. (J²) | morylli dB. -rhylli DF². -rchiylli F¹. -rhilli r |
garresci dD. -sti F² in ras. -stil a. -styl DR. -eti Av. -ety E.
garesci G 7 luncaestae E². lumc- E¹. -ceste a. limcestae D.
-caestae F. licesthe R | othryonei B. -naei F² in ras. othrionei
AE². onorhyonei DE¹. -rhionei a. -ne R | amantini d(?)a³B.
mant- ll. v 8 scotusae J coll. XXXI 17. -ssaei B(D). -sei A.
-tysaei DF. -tisei E¹d. -tsei R. satyse i a. -tisei E² 9 sintica B.
scynt- v. syntiga A. sinthi- E². scimthica a. scymthyca DF¹R.
synthyga F². cumthyca E¹ | coronaei a³va. H 10 macedo-
nice a. -ci a³va. S | oppidum Av(S). -da rH 11 piloros a
(B ex Herod. VII 122) S. pyl- ll. D. phil- dT. -leros v | flexus
A(?)S 12 CCXLV A² in ras. F²S. CXIII rv. CCLXVII Brot.
e Polyb. ap. Strab. VII p. 323 12. 13 dist. D² 13 palinandrea
AJ. -ādera (padi- Ea) r. pydna, derra B 14 pallene AB.
///pallene F. phalene Rav. -nae r

in regione montes Hypsizonus, Epytus, Alcyon, Elaeuomne, oppida Nissos, Phryxelon. Mendae et in Pallenensi Isthmo quondam Potidaea, nunc Cassandrea colonia, Anthemus, Olophyxus, sinus Mecyberna, oppida Myscella, Ampelos, 37
 5 Torone, Siggos, Stolos, fretum, quo montem Atho Xerxes Persarum rex continenti abscidit in longitudinem passuum MD. mons ipse a planitie excurrit in maria LXXV passuum, ambitus radicis CL colligit. oppidum in cacumine fuit Acrothoon; nunc sunt Vranopolis, Palaehorium, 38
 10 Thyssus, Cleonae, Apollonia, cuius incolae Macrobiani cognominantur. oppidum Cassera faucesque alterae Isthmi, 38 Acanthus, Stagira, Sithone, Heraclea et regio Mygdoniae

§ 37: Mela II 34. 32. Sol. 9, 3. MCap. VI 655 med. — (6—10) Mela II 32. 30. — § 38: (12) Mela II 30. — Sol. 9, 1. — (314, 3) MCap. VI 655 med.

1 hypsizonus (*Tom. 2 p. 662*) *D*². -orus (ips- **Ea**) *ll. v* | epytus **E** (*Tom. 1 p. 702*) *J*². ae-py- **F**¹. ae-phy- **F**². epitus **ADa v**. epp-**R** | alcyon **D** (*Tom. 2 p. 663*) *D*². acly- **F**. halcy- **Rd**. -one *H*. algion **AJ**. alci- **E**. alti- *a*. alchione *v* | elaeuomne **AJ**. eleuo-**DF**¹**R**. leuo- *v*. eleoo- **Ead**. leoo- *H*. aleu omnia **F**² 2 nissos *ll. v* (*D*²). nyss- *H*. nysae *coni. B*. cissos *Tom. 1 p. 701 e Strab. VII p. 330, 21 et Hesych.* | phryxelon **AS**. -leon *v*. phrixelon **DFR**. -inaelon **E**. phinelon *H*. brygion eleon *coni. B* | in pallenensi *d* (?) *G*. -llenses (-ses in **R**. -si *a*³) *ll*. hippalenses *v*. in pallenes *P*

3 potidea **Ava. Bas.** pho- **E**². poetidaea **F**. -dea **Da**. -da **E**¹. petidea **R** 4 olophyxus (hol- *B*) *Hex Herod.* -pyxus (-pixus **AFa**) *ll* | mecyberna **EB**. mecib- **Aa**³. metib- *v*. mecybernia **F**². -rnu *rS*. -rnaeus *H* | mys-cella **F**² *Mela*. myc- **A**. ysc- **DF**¹**R**. misc- (*Holsten. ad St Byz. 210*) *S*. fisc- **Ea**. physc- *B*. isc- *v*

5 singos *G*. soggos *v* | stolos (*MPt p. 498^b*) *D*². telos *ll. D*¹. del. *G*. tedes *v* | athon *dca. S* 6 longitudinē **FRa**. -ine *rv* 7 mare *va. J*². *cfr. § 97* 9 acrothoon (-thon *B*) *Bursian. cfr. Herod. VII 22. Scylax 66. Thuc. IV 109. Strabo VII p. 331, 33.* achroton (acrho- **E**) **DFREa**. agrathon **A**. acroathon *Scoll. Mela II 32.* acrathoon *D* | palaehorium *J*. paleho- **AR**. palheo- (pha- **F**²) *r*. -laeorium *H*. -laeotrium *G*. -rum *v* 10 thyssus *a*³ *B ex Herod.* thyrsus (ty-**RE**) *ll. v* | macrobii **F**²**Rv**. -obi **AD**. -oui **E**². -oui (acr- **E**¹) *r*

11 casera **A**. assera (*Sieglin*) *D*². *cfr. MPt p. 514^a* 12 stagira **AG**. inistagyras **R**¹**a**. inistha- *r* | sithone **DFR H**. sito- **AG**. fitho- **E**. phytho- **a**

subiacens, in qua recedentes a mari Apollonia, Arethusa. in ora rursus Posidium et sinus cum oppido Cermoro, Amphipolis liberum, gens Bisaltae. dein Macedoniae terminus amnis Strymon, ortus in Haemo. memorandum in septem lacus eum fundi, priusquam derigat cursum.

39 Haec est Macedonia terrarum imperio potita quondam, haec Asiam, Armeniam, Hiberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Aegyptum, Taurum, Caucasum transgressa, haec in Bactris, Medis, Persis dominata toto oriente pos-
sesso, haec etiam Indiae victrix per vestigia Liberi Patris 10
atque Herculis vagata. haec eadem est Macedonia, cuius uno die Paulus Aemilius imperator noster LXXII urbes direptas vendidit. tantam differentiam sortis praestitere duo homines!

40 11. (18) Thracia sequitur, inter validissimas Euro- 15
pae gentes, in strategias L. divisa. populorum eius, quos nominare non pigeat, amnem Strymonem accolunt dextro
38 latere Densetae et Maedi ad Bisaltas usque supra dictos, laevo Digerri Bessorumque multa nomina ad Mestum am-
nem ima Pangaei montis ambientem inter Haletos, Dio- 20

§ 39: (10) MCap. VI 655 init. — § 40: Sol. 10, 1. MCap. VI 656. — (17) Sol. 10, 6. 7. (cfr. 9, 1).

1 a **AE**²v. in r | arethusa dv. ere- a. -thysa **A**. -chisa **F**².
arhetusa **R**². aerhe- **F**¹. erhe- r 3 bisaltae **E**²C. -te **A**. bite-
alte a. -taealte **E**¹. -ltae r 4 strymo **AS** 5 septem (**B**.
-temilia **A**. VII milia **E**². VII **F**² in ras. VII r) lacus (-uus **ADF**¹**E**)
ll.v. saeptum lacum (*Droysen opusc. Ip. 52*) **D**² | derigat **A**. dir- rv
9 bactris **AF**² in ras. **E**²v. bet- r | mediis **A**²**DF**¹**R** 10 in-
diae **E**²v. -die **A**²**F**²o. -de r 11 aedem **DF**¹**E** 12 uno de
DF¹**E**¹a¹ | noster om. o. inter a 15 thracia **AJ**. traec- **F**. tr/c-
R¹. trac- **R**²a 18 denselaetae **A**. -lete a. -saelaetae **F**. -te **E**
maedi **FE**(**B**)*G*(**D**²). medi rv(*Dal.*). cfr. § 3 | ad bisaltas **AF**²**H**.
ab dis- r. bis- v 19 lae/// **F**¹. leueo **E**. -uaeo **Da** | Digeri **B** |
maestum **AR**. nest- dva. *S.* cfr. § 42 et Sol. 20 ima **AF**²**R**²**E**²**S**.
post montis pos. v. moli **E**¹. oi **DR**¹. i/// **F**¹. i a | pangaei **AC**.
-gei **F**² in ras. **R**²**E**²v. paegiae **D**. pegei **R**¹. peie **E**¹a | haletos
ARJ. helae- **F**. hele- rv. ele- **C**

bessos, Carbilesos, inde Brigas, Sapaeos, Odomantos. Odrysarum gens fundit Hebrum accolentibus Carbiletis, Pyrogeris, Drugeris, Caenicis, Hypsaltis, Benis, Corpilis, Bottiaeis, Edonis. eodem sunt in tractu Sialetae, Priantae, Dolon- 41
 5 gae, Thyni, Coelaetae maiores Haemo, minores Rhodopae subditi. inter quos Hebrus amnis, oppidum sub Rhodope Poneropolis antea, mox a conditore Philippopolis, nunc a situ Trimontium dicta. Haemi excelsitas VI passuum sub-
 10 Aedi, Scaugdae Clariaeque et sub iis Arraei Sarmatae, quos Areatas vocant, Scythaeque et circa Ponti litora Moriseni Sitonique, Orphei vatis genitores, optinent. ita finit 42
 Hister a septentrione, ab ortu Pontus ac Propontis, a meridie Aegaeum mare. cuius in ora a Strymone Apollonia,
 15 Oesyma, Neapolis, Datos. intus Philippi colonia — absunt

§ 41: Sol. 10, 7. 8. MCap. VI 656. — § 42: Sol. 10, 23. — (14) Mela II 30. 29. — Sol. 10, 8. MCap. VI 657.

1 carbylesos **A** | brigas *ego ex Herod. VII 73. Strab. VII p. 295. 330, 25. brisas ll. v. brysas B. brygas (Sieglin) D² coll. Herod. VI 45* sapaeos **B. saepeos A. saphaeos (-pheos E) rv** | odomantos (-tes **B**) *S. ado- ll. -tes v* | odrysorum **F¹R. odrisarum Aa. adr- E**
 2 carbiletēs **A. cabyletis H** | pyrogeris **Av. pir- a. -gaeris r**
 3 corpilis **AF² Sol. S. -illis rv** | botiaeis **Aa va. H** 4 edonis **AF²(R?) v. id- r** | sialetae (-te **Ea**) **DF² in ras. Ea D². cfr. Dio Cass. LIV 34, 6. MPT p. 478^a. sya- v. sta- ARJ. selletae B e Ptol III 11, 6** | dolangae **Dda. -ge A. -loncae B. (-longi Sol.)** 5 ///yni **F¹. thini Ea. tinni R. thyli A** | coelaetae **D² coll. CIL III p. 857 et eph. epigr. II p. 256. (Tac. ann. III 38. Val. Flacc. VI 81). caela- F. cela- rv(J). coeletae H e Ptol. III 11, 6. cel- B** 6 subditi **AF²(R?) v. -tis r** | rosopo **DEa. -pae R. ///pe F¹** 8 trimontium **AR²C. -muntium F². -mentium Ea. -mentium r** 9 moesi **AG. mesi R¹ava. C. maesi r** | getae **F² in ras. Rv. ete a. gaetae r**
 10 aedi **AF² in ras. R²ED². aodi rJ. aoti v. aorsi H** | scaugdae **ADF²J. ///ucdae F¹. -gde R¹. scaudae Ea. -de R². gaudae H. -gdae v** | dariaeque **Fa. -reaeq; A** 11 moriseni **F²G. -ene A. -enae v. -eniti ro** 12 sitoneque **A. fistonique R. sithonniq; B(e Sol.)** 14 strymone **B. strim- (-nae A) F²A. strum- rr**
 15 oesyma (**d?**) **B. -sime a. -simna ADF. esi- R. caesi- E. cesi- v** | datos (**B²**) *Hex Herod. IX 75. batos ll. v(J). pastos (B¹) C*

- a Dyrrhachio CCCXXV —, Scotusa, Topiros civitas. Mesti
 amnis ostium, mons Pangaeus. Heraclea, Olynthos, Ab-
 dera libera civitas. stagnum Bistonum et gens. oppidum
 fuit Tirida, Diomedis equorum stabulis dirum; nunc sunt
 Dicaea, Ismaron, locus Parthenion, Phalesina, Maronea, 5
 43 prius Orthagurea dicta. mons Serrium, Zone, tum locus
 Doriscum, X hominum capax — ita Xerxes ibi dinumeravit
 exercitum —, os Hebri, portus Stentoris, oppidum Aenos
 liberum cum Polydori tumulo, Ciconum quondam regio.
 a Dorisco incurvatur ora ad Macron Tichos CXII p., circa 10
 quem locum fluvius Melas, a quo sinus appellatur. oppida
 Cypsela, Bisant^{he}, Macron Tichos, dictum quia a Propon-
 tide ad Melanem sinum inter duo maria porrectus murus
 44 procurrentem excludit Cherronesum. namque Thracia al-
 tero latere a Pontico litore incipiens, ubi Hister amnis 15
 inmergitur, vel pulcherrimas in ea parte urbes habet,
 Histropolin Milesiorum, Tomos, Callatim, quae antea Cer-

§ 43: Mela II 28. Sol. 10, 11. 7. MCap. VI 657. (656). Mela
 II 28. 27. 24. 25. — § 44: Mela II 22. — (317, 3—7) Sol. 10, 11.

1 scotussa *H* | topiros *AJ*. -ris *Be Ptol. III 11, 7.* dopiros
DR. -ppyros *F*. dipiros *Ea*. -pyros *v* | ciuitas *ll.v(S). om. C* |
 mesti *Ra.S.* mae- *r.* nesti *v* 3 bistonum *R(?)v.* bistho- *r* |
 ingens *o* 4 tirida *DH.* iri- *R.* tyri- *ro MCap.v.* tinda *Be*
St Byz. 5 Dicaeae *H.* -ceae *v* | ismaron *v.* his- *AF² in ras.*
 ris- *r* | parthemon *F¹a.* -enio *A* | phalesma *FEa* 6 hortagurea
A. orta- *F²Rdv.* -raea *r.* -greia *a.* orthagorea (*H*)*S* | serium
Ava.B 7 Doriscus *va.J* | xerses (ser- *DF¹*) *ll* 8 stentoris
a³B. ten- *ll.v* | aenor *Da.* acnor *E.* enor *o.* -os *va.B* 9 liberi
DEa. -x/// *F¹.* om. *o* | ciconum *AF²v.* et conum *R.* et eorum
 (quo- *F¹*) *r.* de mendo *cfr. §72* 10 tichos *AB.* -cos *rv (item*
infra ll) | CXII *AD.* CXXII *rv* 12 Cypsella *B* | Bisant^{he} *B.*
 bis (uis *A*) ante *ll.v* | quia *AE²B(S).* qui *rv.* qua *C* 13 melan-
 nem *B.* meleam *AF² in ras. R².* meebeam *E.* -lea *r.* an melana?
cfr. §49 | porrectis muris *va.S* 14 namque *ll.v(J).* ia- *H.*
 an itemque? | tracia *Ea.* traecia *F.* -iae *A.* tretia *DR.* threcia
J (passim) 15 litore *AL.* litt- *E²v.* libere *r* 16 in ea *AE²v.*
 ea *F².* a *r* | parie *DF¹E¹a* 17 scallatim *DFEava.B.* calla-
 tum *A* | que *Ra.* que quae *va.D* | cerbetis *R.* aceruetis *va.J*

batis vocabatur, Heracleam. habuit et Bizonen terrae
hiatu raptam; nunc habet Dionysopolim, Crunon antea
dictam; adluit Zyrras amnis. totum eum tractum Scythae
Aroteres cognominati tenuere. eorum oppida Aphrodisias,
5 Libistos, Zygere, Rhocobae, Eumenia, Parthenopolis, Ge-
rania, ubi Pygmaeorum gens fuisse proditur; Catizos bar-
bari vocabant, creduntque a griubus fugatos. in ora a 45
Dionysopoli est Odessus Milesiorum, flumen Pannysis, op-
pidum Ereta, Naulochus. mons Haemus, vasto iugo pro-
10 cumbens in Pontum, oppidum habuit in vertice Aristaeum;
nunc in ora Mesembria, Anchialum, ubi Messa fuerat.
Astice regio habuit oppidum Anthium; nunc est Apollonia.
flumina Panisos, Iuras, Tearus, Orosines; oppida Thynias,
Halmydesos, Develton cum stagno, quod nunc Deultum
15 vocatur veteranorum, Phinopolis, iuxta quam Bosporos.
ab Histri ostio ad os Ponti passuum D alii fecere, Agrippa

§ 45: Mela II 22. — (13) Mela II 23. — Agrippa fr. 14 R.

1 *dist. ego* | byzonen **DF**. buz- **Ea**. bosonien **R** 2 rapta
DE | dionysiopolim *va. G.* dyonis- **FR**. dionis- **a**. (*D² cfrt CIL*
III n. 14416) | crunon *ll. v (J)*. -nos **B** 3 aluit **A**. all- *va. Brot.*
abl- **r** | zyrras *ll. G (S)*. ziras *adv (Dal)*. tyrras *Crusius. cfr. § 82*
4 arotheres **AF²** 5 libistos **E¹ v**. -tus **E² D**. lybistos **FR**.
-tus **A**. libystos **Da** | zygere **AS**. zig- **v**. zycere **E**. zic- (**res**
F² a) **r** | rhocobae **AED**. -be **Dd**. roco- **F² (B) S**. ///oco- **F¹**.
rbocco- **R**. borco- **C**. broco- **v** 6 catizos **AC (J)**. gat- **FdRv**.
gatt- **a**. caticos **o**. gat- **r**. cattuzos (**B**) *He St Byz*. 7 uocant
R (?) Sol. va. S. an uocitant? | creduntque **AF² R² o v**. caed- **F¹ E**.
ced- (quae **D**) **r** 8 dionysopoli **AE²**. donysoppole **DE¹**. -ol **F²**.
-nisoppol **a**. -lie **R**. -nysioppol **F¹**. *cfr. r. 2* | hodessus **A**. odesus
(-ersus **F² E²**) **r** | pannysis **RD**. -nnisis **r**. panysis **dJ**. -sus **H**.
pamisis **v** 9 Ereta, Naulochus *MGGm Ip. 400^b (Ptol. p 463^a)*.
treta (tetra **A**) naulocus (-cos **a**) *ll.* Tetranaulochus **G**. Terta,
Naul- **B** 10 uerticem **DFRE¹ a¹** 11 anchiaum **DF¹ RE¹ a**.
-ileum *va. B* 13 panisos **AB (S)**. -sas **Ra**. -sa *vel* -ssa **v**.
-nysas **r** | iuras **AJ**. risas **Ea**. riras **r**. ziras **B** | tearus **RaB**
(ste- **v**). -aurus **A**. taearus **DE**. thae- **F** 14 almydesos **DF**.
almid- **AEa**. salmydessos (**B**) **G** deueltion *d (?) a³ Be Ptol. III 11, 7*.
-leon (debe- **F²**) *ll. v (D¹)* 15 phynopolis *Ava. B* | bosphoros
AF² E². -rus *va. Brot. (passim)*. -res **r** 16 D. alii (ali **DF¹**) **DF**
RE¹ a. *cfr. IV 78*. **DLII AE² D¹**. **DLV S**. **DLV** alii *dv*

- 43 LX adiecit; inde ad murum supra dictum CL, ab eo
 46 Cherronesi CXXVI. — Sed a Bosporo sinus Lasthenes,
 portus Senum et alter qui Mulierum cognominatur. pro-
 munturium Chryseon Ceras, in quo oppidum Byzantium
 liberae condicionis, antea Lygos dictum; abest a Dyrha- 5
 chio DCCXI p.: tantum patet longitudo terrarum inter Ha-
 47 driaticum mare et Propontidem. amnes Bathynias, Pida-
 ras sive Athyras. oppida Selymbria, Perinthus, latitudine
 CC pedum continenti adnexa. intus Bizye, arx regum
 Thraciae, a Terei nefasto invisa hirundinibus, regio Cae- 10
 nica, colonia Flaviopolis, ubi antea Caela oppidum voca-
 batur, et a Bizye L p. Apros colonia, quae a Philippis
 abest CLXXXVIII. at in ora amnis Erginus; oppidum
 fuit Ganos. deseritur et Lysimachea iam in Cherroneso.
 48 alius namque ibi Isthmos angustias similes eodem nomine 15
 et pari latitudine inlustrat. duae urbes utrimque litora

§ 46: (4) Mela II 24. Sol. 10, 17. MCap. VI 657 med. Div. 13. Dim. 11. Dic. 1, 14. — § 47: (8. 13. 14) Mela II 24. — (9—11) Sol. 10, 18. — § 48: Sol. 10, 20. — (319, 1. 5) Mela II 27. 26.

1 inde **Av.** dei-*r* 2 cherronesi **A**D². -sus **B.** cerron (ceri-
 tin **R**) est *rv* | CXXVI **A**Fav(*S*). -V *r* Brot. | Lasthenes *coni.*
Gyllius (*H*). *cfr.* *GGm II* p. 48. 49. *Ip.* 401^b. casth- **Ra**d*v*. -thaenes
DF*E*. -tenis **A.** Leosthenes *coni.* *Be St Byz.* 4 chryseon ceras
(*Salm. e Sol.*) *D. cfr.* *IX* 50. crysoneaeras (cris-*a*) **D**E*a*. -naeeras **R**¹.
-naeras **R**². chrissoceras **A.** cryso/////ceras **F**². chryso- *v*
5 lygos **Aa**³ *Sol. v.* ligos **F**²**R**²**E**². logos (long- **E**¹) *r* 7 bathy-
nias **A***B*. -thinias **E**². bith- *av.* batinias **E**¹. -nia *r* | pidaras
Av(*D*¹). pyd- **D**F*R*C. byd- *a.* pyradas **E**. Adaras (*Sieglin coll.*
Tom. 1 p. 70²) *D*² 8 athyras (aty- *B*) *D*² *e St Byz.* athidas **A***J*.
atydas **F**²**R**². tydas *r.* tidas *av* | latitudinem **A**(*item v. 16*)
9 bizye *J.* -ya *B*(*H*). bizie **Ra**. -zi **A**. -zia *v.* biti *o.* byziae **D***F*.
-ia *C*. bytia **E**¹. -ti **E**² | ara **AE**²*o.* ar- **R** 10 a terei *ve Sol.*
atrei **Ea**. -raei *r* | nefasto crimine *va. S* | caelica **D**(**F**¹)**E**¹. cel-
Ra*va. B* 11 cela **Ra**. coca **A.** zela *va. S* 12 bizie **Ra**.
-ziae **D***F*. byziae **E**. -zyae **A** 13 CLXXXVIII *d va. S* 14 ganos
ll. v(*H*). gonos *B* 15 angustia **F**²*d* **RE**²*B* | similis **F***d* **Ra**.
-li est *B* 16 et **AE**²**R**(?)*v.* et *r* | inlustrant **RE***ava. S* | *dist. S* |
duas **R**² | utrumque **A**

haut dissimili modo tenuere, Pactye a Propontide, Cardia
a Melane sinu, haec ex facie loci nomine accepto, utrae-
que comprehensae postea Lysimachea \bar{V} p. a Longis Muris.
Cherronesos a Propontide habuit Tiristasin, Crithoten,
5 Cissam flumini Aegos adpositam; nunc habet a colonia
Apro \bar{XXII} p. Resisthon, ex adverso coloniae Parianae. et 49
Hellespontus VII, ut diximus, stadiis Europam ab Asia ?
dividens, IIII inter se contrarias urbes habet, in Europa
Callipolim et Seston, in Asia Lampsacon et Abydon. dein
10 promunturium Cherronesi Mastusia adversum Sigeo, cuius
in fronte obliqua Cynossema — ita appellatur Hecubae
tumulus —, statio Achaeorum et turris, delubrum Prote-
silai et in extrema Cherronesi fronte, quae vocatur Aeol-
ium, oppidum Elaeus. dein petenti Melana sinum portus 48
15 Coelos et Panhormus et supra dicta Cardia.

Tertius Europae sinus ad hunc modum clauditur. 50
montes extra praedictos Thraciae Edonus, Gygemeros,
Meritus, Melamphyllos. flumina in Hebrum cadentia Bar-

§ 49: Sol. 10, 21. 22. MCap. VI 657 extr. 658. — (9) Mela II 25.
26. — § 50: Sol. 10, 22. — (320, 1. 2) Div. 13. Dim. 11. Dic. 1, 13.

1 aut F^1Ra . quae haud B | desimili A | pactye (B) H . -thye
 $A.R.$ -tia F^2G . -tie rv 2 accepto AF^2 in $ras.v.$ -te Ra . -tae r
3 postae $D F E^1a$ 4 tristasin A . tyri- $va.H$ | crithoten
 B . -toten Aav . chri- r 6 apro — coloniae AF^2E^2v . $om.r$ |
 XXXII B | resiston F^2B | pharianae AF^2 in $ras.va.$ B . parthanae
 Rd . -ne Da 7 ut diximus del . voluit J 9 [calli]polim —
10 mastu[sia] $om.E$ | in asia $A F Eav$. et in asia $r(?)H$ | lamsa-
con $d(?)S$. -cum v . lamsacon ll 10 mastusia A $Sol.v$. masth-
(na- R) r | sigeo cuius G . sigaeo (-aco A) cuius AF^2v . sige (-gae
 DF . sage R) oculos ro 12 turris et $va.S$ | protesilai ve Sol .
-laei (-ssi- A) ll 14 elaeus E^1C . claeus A . claeos F^2 . aleus Ra .
alaeus r | melana (-nem v) F^2S . mal- A . mela $D F^1E$. mala a^1 .
-lia a^2 . ma R 15 coelos AF^2v . $om.r$ 17 thraeciae FR
($passim$) | edonus RB . -nos a . aed- FE . -nus AD | gygemeros
(ghy- A) AD . -moros (ghy- E^2) F^2E^2v . gige- C . cohyge- D . coyge-
 E^1 . co hic ge- a . cohymoros R . /////gemores F^1 18 merithus A .
-tis E^1a . $om.R$. Merisus ($Tom.2p.663$) D^2 | melamphyllos AH .
-on B . -pyllus F^2 . -pylus F^1 . -pilus E . -llus rv

gus, Syrmus. Macedoniae, Thraciae, Hellesponti longitudo est
 46 supra dicta; quidam DCCXX faciunt. latitudo CCCLXXXIII
 51 est. Aegaeo mari nomen dedit scopulus inter Tenedum
 et Chium verius quam insula, Aex nomine a specie caprae,
 quae ita Graecis appellatur, repente e medio mari exiliens. 5
 cernunt eum ab dextera parte Antandrum navigantes ab
 Achaia, dirum ac pestiferum. Aegaei pars Myrtoo datur.
 appellatur ab insula parva, quae cernitur Macedoniam a
 Geraesto petentibus haut procul Euboeae Carysto. Ro-
 mani omnia haec maria duobus nominibus appellant, Ma-
 cedonicum quacumque Macedoniam aut Thraciam attingit,
 Graeciense qua Graeciam adluit. nam Graeci et Ionium
 dividunt in Siculum ac Creticum ab insulis, item Icarium,
 quod est inter Samum et Myconum. cetera nomina sinus
 6sq. dedere quod diximus. 15

52 12. (19) Et maria quidem gentesque in tertio Eu-
 ropae sinu ad hunc modum se habent; insulae autem ex
 adverso Thesprotiae a Buthroto XII p., eadem ab Acroce-
 rauniis L, cum urbe eiusdem nominis Corcyra liberae civi-
 tatis et oppido Cassiope temploque Cassi Iovis, XCVII in 20
 longitudinem patens, Homero dicta Scheria et Phaeacia,

§ 51: (3—7) Sol. 11, 1. MCap. VI 658. — (13) Sol. 11, 30. —
 § 52: (19) Mela II 110. — Homer. ε 34. Callim. fr. 554 Schn.

1 symus DFR. simus a. synus E¹. suemus ra. S est AF²E²H.
 ex a. et r. om. v 2 CCLXXXIII FdRH. CL- a. CCCLXXXIII v.
 -XXXI Dic. 3 aest DE¹. /// F¹. ast E² | tenedum C(D²)
 e Sol. et MCap. tenum Aov(H). taen- FE. cen- r 4 aex F¹B.
 et ex D. ea ex r. ete ex a. egaex o. ex eo v 5 ita a adTo
 ra. G 6 antandrum D²e Sol. et MCap. andrum ll. v 7 myr-
 too AB. mirt- F²E². mit- r. myroo v 8. 9 a geraesto — 10 ma-
 cedonicum om. R¹ | a geraesto H. -resto Dav. a gresto A. argesto
 F². argre- E². argere- E¹. ///, esto F¹. maiore estu R² | carysto
 E²C. -risto AR²v. gyruso r 11 quaecumque F¹R. quode- ad
 ra. H 12 adluit AF²S. all- E²ov. abl- r (passim) | graecia
 et AE²o 14 myconum DFv. mic- ro 16 gentesque AF²E²v.
 -tes r. et gentes a 18 thesprotiae corcyra Rd(?) C(S)
 19 liberae Aa³v. -ra r 20 cassisi E². quassi D. -asi F¹E¹a
 onis R¹ 21 cheria Aa | pheachia A. phacia Ea

Callimacho etiam Drepane. circa eam aliquot, sed ad Italiam vergens Othronos, ad Leucadiam Paxos, Subotae duae, V discretae a Corcyra. nec procul ab iis ante Cor- 53
cyram Ericusa, Marathe, Elaphusa, Malthace, Trachie, Py-
thionia, Ptychia, Tarachie et a Phalacro, Corcyrae promun-
turio, scopulus in quem mutata Vlixis navem a simili
specie fabula est. ante Leucadiam autem et Aetoliam per-
multae, quarum Teleboides eademque Taphiae ab incolis
ante Leucadiam appellantur Taphias, Carnos, Oxia, Pri-
10 noessa, ante Aetoliam Echinades Aegialia, Cotonis, Thya-
tira, Geoaris, Dionysia, Cyrnus, Chalcis, Pinara, Nystrus.
ante eas in alto Cephallania, Zacynthus, utraque libera, 54
Ithaca, Dulichium, Same, Crocyle. a Paxo Cephallania,

§ 53: (5—7) Sol. 11, 2. — MCap. VI 658 extr. — Mela II 110. 111. — § 54: (12. 13) Mela II 110.

2 othronos (*U77*) *Je St Byz.* otro- **A**. odro- **F**². othoro- **DF**¹**R**.
athoro- **E**¹**a**¹. thoro- **a**²*v*. toro- **E**² | paxos *ego. cfr. v. 13.* -xoe
ll. v (H). -xae **C** | Subotae *ego. cfr. v. 7. om. ll. v* 4 marathe
G (H). -thae **AF**²**E**². ramathe **R**. -te *av (L).* -thae **r** | elapusa **R**.
ael- **F**¹. aecl- **a** | malthace **B**. -cae **AF**²**E**². -tace **DRav**. -cae **r** |
trachie *v.* -cie (*dr- F*²) **RaF**². -ciae **r** | pythionia **H**. pytio- **Ev**.
pytrio- **R**. pytyo- **D**. pyto- **F**. pitio- **a**. phithio- **A** 5 btychia **R**.
pticia **Aa**. pthichia *va. B* | taracia **AF**²**E**². -atie **R**. -aciae *rva. C* |
phalacro *Ce Strab. VII p. 324 et Pt. III 13, 9.* -crio *v.* -ario *ll. o*
*Sol. D*¹ 7 ante *ll. v.* inter *D*¹ | leucadiam *ll. v (D).* -cimnam **H**.
*add. sibota (ub- d*²**T**. syb- **B**. sibora *v*) inter leucadiam **R**²**d**²**T**
va. D | aetoliam *ego.* achaiam *ll. v* 8 eademque (*quae v*)
R(²)**a**³**H**. eadem quae **r** | ab incolis *del. P* 9 ante leucadiam
del. D | taphias *B*¹*e Strab. Xp. 456.* taphiosis **T**. za- *ll.* taphiusa
*B*²*e St Byz. et Plin. XXXVI 150* | carnos oxiae (*-ia D*) *U 78.*
arnoxia (*-ie v*) *ll. v.* oxiae **B** | prinoessa **G**. -naessa (*-nesse R*) *ll.*
-maessa a. -messa *v* 10 echinades **Av**. aeti- **R**. aechi- (*-antes*
E¹) **r** | cotonis *v.* chot- **AF**². coth- **r** 11 geoaris **Rav**. gaeo-
(*-ona- F*²) **r** | dionysia **AF**²**E**²*v.* -sio **r** | pinara **Av**. -ria **F**². pi-
rana **DdT. a.** pyr- **r** | nistrus **F**¹**Ra**. -sdros **F**². nystus **dT**. my-
va. D 12 ante eas **F**²*v.* aut (*aunt E*²) eas **AE**². anteas **r** |
cephalania **Ad**. -lenia *va. S (item infra)* 13 same **AC**. -mae **E**².
-mo r. -mos *v* | crocilea (*-cylea B.* -lea. *a H*) *Eva. S.* -lea- **DF**.
-liea a. cycilea **R** | paxho **E**. -xa **R**. -xos *va. H* | chephalania **DR**.
chae- **FE**

quondam Melaena dicta, \bar{X} p. abest, circuitu patet \bar{XCIII} . Same diruta a Romanis adhuc tamen oppida tria habet. inter hanc et Achaïam cum oppido magnifica et fertilitate praecipua Zacynthus, aliquando appellata Hyrie, a Cephalaniae meridiana parte \bar{XXV} abest. mons Elatus ibi no- 5
 55 bilis; ipsa circuitu colligit \bar{XXXVI} . ab ea Ithaca \bar{XV} distat, in qua mons Neritus; tota vero circuitu patet \bar{XXV} . ab ea Araxum, Peloponnesi promunturium, \bar{XV} . ante hanc in alto Asteris, Prote, ante Zacynthum \bar{XXXV} in eurum ventum Strophades duae, ab aliis Plotae dictae, ante Cephalaniam Letoia, ante Pylum III Sphagiae, totidem ante
 56 Messenen Oenussae. in Asinaeo sinu tres Thyrides, in Laconico Theganusa, Cothon, Cythera cum oppido, antea Porphyris appellata. haec sita est a Maleae promunturio \bar{V} passuum, ancipiti propter angustias ibi navium ambitu. 15
 in Argolico Pityusa, Arine, Ephyre. contra Hermionium agrum Tricarenus, Aperopia, Colonis, Aristera, contra

§ 55: Mela II 110. — § 56: Mela II 110. 111. — (13) Sol. 11, 2. — (323, 1) Mela II 109.

1 melena **Aa**. mael- **DF** | \bar{X} **AD**. \bar{XI} *rv* | **LXXXXIII** **a**.
 XLIII *dva*. **H** 2 sane **F²E²** 4 zacynthus **ll** | hyrie a *ego*.
 -rie **Rav**. -riae *r* 5 a meridiana **R(?)va**. **D** 6 \bar{XXXVI} **AF²v(S)**.
 -**VrH** 7 //nesitos **F²**. anelitus **DF¹**. anhe- **a**. enclitus **R** 8 ea
AF²(R?)v. eo *r* | araxum **Rv**. arr- (arrh- **A**) *r* | \bar{XII} **R(?)va**. **D**
 9 asteris **Aav**. ha- *r* | prote **AE²v**. -ope *r* 11 sphagiae **S**.
 -geae **D**. -giae et **G**. -gia et **B**. spa/hage **A**. spageta *r*. -ta et **v**
 12 messen (*om. en — asin*) **DF¹REa** | oenussae **B**. -usta **Av**.
 noenusta **F² in marg.** | asineo **AF²**. eo **DE**. o **a**. eos **F¹R** | tres
F² in ras. B. thres **Av**. ther *r* 13 theganusa **B(S) e Ptol. III**
14, 45. Paus. IV 34, 12. teg- **G(J)**. theganissa (tegn- **A**. tegan-
A³D. -nisa *v*) **ll** | cothon *v*. -thnon **ll** | cythera cum **AF² in ras. v**.
 cith- **RE²**. cythereum **ad**. cith- **E¹**. -thaeraeum **D** | oppida **DF¹**
dE¹a 14 maleae **AE²v**. -lee **F²**. -le *r* 16 argolico **F²RC**.
 -ca **Av**. arcolico *r* | pityusa **B**. pitiussa **Ea**. pyti- **DFR**. pythi-
Av | arine **AE²D**. irine **da³v**. sarynae **F²**. rine **E¹a**. ryne **D**.
 -nae **F¹R** | hermionium **Bas**. hermo- **Av(J)**. harmo- (barnio- **R**) *r*
 17 tricarenus *Leake (Morea 2 p. 465)*. triga- **A**. ripa- **E²**. typa-
Fa. tipa- **rva. D** | aperopia *Be Paus. II 34, 9.* -ico **R**. eperopia
A²F². epir- **A¹va. H**. epor- *r*

Troezenium Calauria, \bar{L} distans Plateis, Belbina, Lasia, Baucidias, contra Epidaurum Cecryphalos, Pityonesos \bar{VI} a 57 continente. ab hac Aegina liberae condicionis XV, cuius XVIII praenavigatio est; eadem autem a Piraeo Athenien-
 5 sium portu \bar{XX} abest, ante Oenone vocitata. Spiraeo promunturio obiacent Eleusa, Adendros, Craugiaae duae, Caeciae duae, Selacosa; *et* a Cenchreis Aspis \bar{VII} et in Megarico sinu Methurides IIII, Aegila autem XV a Cythera, eademque a Cretae Phalasarna oppido XXV.
 10 (20) Ipsa Creta, altero latere ad austrum, altero ad 58 septentrionem versa, inter ortum occasumque porrigitur centum urbium clara fama. Dosiades eam a Crete nympha, Hesperidis filia, Anaximander a rege Curetum,

§ 57: Mela II 109. Agathem. V 25 p. 486. — § 58: Mela II 112. Sol. 11, 4. 5. MCap. VI 659. cfr. Oros. I 2, 50. Dim. 10. Dic. 8, 2. Agathem. V 26 p. 486. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509).

1 calauria **AB**. caul- **E²v**. calabri *r* | \bar{L} **AF²v(D)**. I *r*.
 D d(?) *G* | *dist. D* | belbina *Be Scyl. 51*. belli- *ll.v* 2 baucidias
A.v. -dios **F²**. baudacios **DdE¹a.** -dacidias **E²**. abaudicios **R.**
 ///baudatios **F¹** | cecryphalos *B.* cethi- *r.* cecryphalus **AE²**. cecy-
 palos *r* | pityonesos *G.* pytho- *A.* sytio- *r.* pithonessos **F² in ras.**
 sityo- **R.** sithio- **D.** scinthio- **Ea** | a **AR.v.** ab *r* 3 hac aegina
 (caeg- *A.* ceg- **R²**) **AF²R²E²v.** ha/ 'egenia **F¹**. haec aeginam **DE¹**,
 XV **AS.** XVI *rH.* XVII *v* 4 XVIII **AS.** XX *va H* | praeter-
 nauigatio *G* | piraeo *A.* pyraeo **F²**. pysaeo **F¹**. piseo *r* 5 antea
F². -teo **F¹a.** *om. A* | oenone **AE¹B.** eno- **E²a.** aeno- *v.* oenuno **R.**
 obrone **D.** or **F** | XX *ll.S.* XXX *H.* XII *v* 6 elaeusa **F.**
 cleusa **A** | dendros **DFdara.H.** thendos **R** | craugiaae *dG.* -uciae
A. graugiaae **DFR²v.** gau- **R¹**. grauciaae **E²**. -udiae **E¹a** | icaeciae
E². acae- **DE¹**. ace- *a.* acęa- **F** 7 selacosa *ll.v(D).* -chusa **B.**
 et a cenchreis *ego.* dacenchris **DFEv.** -cris *a.* -chrus **AD.** cen-
 chreis **R(?) G.** | saspis **AF²va.B** | VII *ego.* VII *ll.v(D).* uti *S.*
 sunt *G* 8 methurides **E²G.** -udires **A.** -thirides **F² in ras.**
 -th rur- **DRE.** -trur- *a.* het rur- *v* | IIII *ego.* IIII *ll.v* | cythara
E²va.B. chuth- **A** 9 phalasarna **AF²B.** pal- *r.* -serna *v*
 10 cretae **F¹**. -te **DREa** 11 ortum **AF²E²o Sol.v.** *om.r*
 13 hesperidis **AE²o Sol.v.** desper- **R.** -pyr- (hes- **F²**) **F.** -pir- *r* |
 Crete rege *D²e Sol. et MCap.*

Philistides *Mallotes et Crates* primum Aëriam dictam, deinde postea Curetim; et Macaron nonnulli a temperie caeli appellatam existimavere. latitudine nusquam L excedens et circa mediam sui partem maxime patens longitudine implet CCLXX, circuitu DLXXXVIII, flectensque se in Creticum pelagus ab ea dictum, qua longissima est, ad orientem promunturium Samonium adversum Rhodo, ad occidentem Criu Metopon Cyrenas versus expellit. oppida eius insignia Phalasarna, Elaea, Cisamon, Pergamum, Cydonea, Minoium Apterom, Pantomatrium, Amphimala, Rhythymna, Panhormum, Cytaeum, Apollonia, Matium, Heraclea, Miletos, Ampelos, Hierapytna, Lebena, Hierapolis, et in mediterraneo Gortyna, Phaestum, Gnosus, Polyrrenum, Myrina, Lycastos, Rhamnus, Lyctus, Diu, Asium, Pyloros, Rhytion, Elatos, Pherae, Olopyxos, Lasos, Eleuthernae,

§ 58: (7. 8) Mela II 112. — § 59: Sol. 11, 4. Mela II 113.

1 mallotes et *J.* -tes *B.* *cfr. ind. auct.* moles *ll.* -etes *v* | craces *R.* cates *E* | an primo? *cfr. § 67* 2 macaronneson *Sol.* | autem (*pro a*) o 3 latitudinem eius *D F E a* 4 longitudinē *F d R a H* 5 circuitum *H* | DLXXXVIII *F² in ras. Rv.* DI- D. ID- *E a.* L- A. DLXXXVIII *MCap.* 7 samonū *R.* samnium *F².* -mmonium *va. D* 8 criu *v.* chriu *A.* chiu *r* 9 palasarna *F¹ E².* -sarn *D R E¹ a* | elaea *D B (S).* elea *r.* etea *H.* clea *v* | cydonia (*D?*) *F S.* tyd- (-am *E²*) *E a.* cid- *R.* cydon *B.* cid- *v* 10 minoum *R² E² va. S* inoiu *F.* -otum *D E¹ a.* -oum *R¹* | *dist. MPt p. 567^b. 569^a* | apterom *A.* -ro *D F¹ R¹ E¹ a* | amphimala *v* (-alla *B*). amphom- *ll. J. cfr. Ptol. III 15, 5. Strabo Xp. 475. St Byz.* | rhithymna *B.* ri- *ADF.* -mma *E.* -thimna *av.* -thymnoc *R* 11 panormum (-myn *DR*) *ll. va. L* | cytaeum *H.* -teum *v.* -tetum (*cit- E*) *ll* | apollonia *F² v.* app- *A E².* -llia *E¹ a.* apollia *D F¹.* -lloc *R¹.* -llo *R²* 12 ampelos *AG.* -la *rv* | hierapytna *Be St Byz.* -pygna *A.* -pyna *D.* -pina *R E².* -picna *v.* hyerapigna *F².* -pina *F¹ a.* hiera *E¹* | lebena *F².* libena *R* 13 gortyna *F² G.* -thyna *A.* -thina *E².* cortyna *D F¹ R C.* -tina *E a v* | gnosus *A F² G.* -sum *R² dv.* cnosum *r* | polyrrhenum *D.* -nium *B.* -yrhenum *A.* -yrenum *D F.* -irenum *E a v.* -isenum *R* 14 lycastos (*lic- E²*) *A E² D.* -tus *v.* lic- *r* | rhamnus *A F² E² v.* ra- *r* | lyctus *D F¹ E¹ a* | dyum *A.* drum *F² in ras.* | Asus *Be St Byz.* 15 clatos *A E²* *va. H* | phaerae *F².* phere *a.* phesc *R.* phaera *F¹.* pharae *B.* sphere *v* | olopyxos (*hol- B*) *D E¹.* -pixos *FR.* olap- *a.* olyp- *A.*

Therapnae, Marathusa, Tylisos; et aliorum circiter LX oppidorum memoria extat. montes Cadistus, Idaeus, Dictynnaeus, Corycus. ipsa abest promunturio suo, quod vocatur 60 Criu Metopon, ut prodit Agrippa, a Cyrenarum promunturio Phycunte CXXV, item Cadisto . . . a Malea Peloponnesi LXXX, a Carpatho insula promunturio Samonio LX in favonium ventum. haec inter eam et Rhodum interiacet; reliquae circa eam ante Peloponnesum duae Cory- 61 coe, totidem Mylae, et latere septentrionali dextra Cretam habenti contra Cydoneam Leuce et duae Budroe, contra 10 Matium Dia, contra Itanum promunturium Onysia, Leuce, contra Hierapytnam Chrysea, Gaudos. eodem tractu Ophiussa, Butoa, Ramnus circumvectisque Criu Metopon tres

§ 60: Sol. 11, 6. MCap. VI 659 med. — Agrippa fr. 15 R. cfr. Plin. V 32. — § 61: (12 sqq.) Mela II 114.

-pisos *v. cfr. Mela* | lasos *ll. G.* lappa *B.* laspha *v* | eleuthernae *v. om. R.* -ternae (-ne **Da**) *r*

1 therapnae *dv.* therrapne **DFa.** terrhapnae **E.** terraphne **R.** theramne **A** | tylisos *Scum Hoeckio (Creta I p. 433).* gylisos **dTJ.** -liosos **R.** -lysos **DFE¹a.** gytysos **E².** gitisos **A.** gyt- **D¹.** cylissos *He Sol.* cytinis **B** 2 cadistus **AH.** -sthus (**F² in ras.**) *r.* -scus *v* dictynnaeus *He Sol.* -tyneus **DE.** -tinaeus **F.** -neos **A.** -neus *a va. B.* dictheus **R.** -taeus **B** 3 corycus **B.** crocus *ll. v(J)*

4 criu **Av.** chiu *r* | u (*pro ut*) **DF¹.** o **Ea** 5 CXXV *C (ex Eratosth. ap. Strab. X p. 475). cfr. V 32* | lac. statuit **MGGm I p. 44^b** supplens ab Astypalaea, Coryco coll. *infra § 71* | malea **AB.** melaeo **D.** maeleo **F¹.** -le **F².** meleo *rv* 6 LXXX **Av(S).** LXXV **EH.** LXX *r* | carpatho **R(?) C.** -phato **F²E².** -panto **A.** -pato *rv* | samoneo *ll.* -mmonio (-neo *J*) *va. D* 8 reliqua **DEa** | corycoe (cho- **A**) **AD.** -cae **D(B)S.** -ce **R²E.** cory **R¹.** coriae **F¹.** -ice *a.* -icae **F²dG** 9 latere *v.* -rnae **AF²E².** *om. r* 10 cidoneam **R.** -eum **A.** cydoniam *va. J* | budroe **DETS.** -oae **FdVerc.(H).** -dorae *G.* -drae **A(?)v.** -ditiae **R** 11 matrium **MPt p. 566^b** | dria **AF²v.** dina **E².** cia *G* | onysia *ll. D.* onisia *daH.* -sa *v* | leucae **DE.** laeu- **F.** lauce **A** 12 hierapytnam *D.* -ydram **A.** -piinam **Ea.** -pignam **F² in ras.** -picnam *va. B* | chrysea *ego e stad. 319 (MGGm I p. 505).* -sa *C.* crysa *v.* crusae **A.** crisaeu **DFR.** -seu **Ea.** (gryse *cod. Melae*) | caudos *Dal. e Mela II 114* | eadem **DF¹E¹a** 13 butoa (-tua **R**) ramnus *ll. G(D).* -toa aradus (*P*) *He St Byz.* -to aranus **dTv** | chiu **F²** | tres **Av.** tes *r*

Acusagorus appellatae. ante Samonium promunturium Phocoe, Platiae, Syrnides, Naulochos, Harmedon, Zephyre.

- 62 At in Hellade, etiamnum in Aegaeo, Lichades, Scarphia, Corese, Phocasia conpluresque aliae ex adverso Atticae, sine oppidis et ideo ignobiles. sed contra Eleusina clara Salamis. ante eam Psyttalia, a Sunio vero Helene \bar{V} distans. dein Ceos ab ea totidem, quam nostri quidam dixere Ceam, Graeci et Hydrusam, avolsam Euboeae. quingentos longa stadios fuit quondam, mox quattuor fere partibus, quae ad Boeotiam vergebant, eodem mari devoratis oppida habet reliqua Iulida, Carthaeam; intercidere Coresus, Poeessa. ex hac profectam delicatorem feminis vestem auctor est Varro.

- 63 (21) Euboea, et ipsa avolsa Boeotiae, tam modico interfluente Euripo, ut ponte iungantur, ad meridiem promunturiis duobus, Geraesto ad Atticam vergente et ad

§ 62: (6) Mela II 109. 111. cfr. Plin. II 206. — Agathem. V 25 p. 486. — Sol. 7, 20. cfr. Plin. XI 76. — § 63: cfr. Plin. II 204. — Mela II 107. — Sol. 11, 24. MCap. VI 659 med. Agathem. l. l.

1 acusagorus (agu- **F**) **DRFJ**². -guros **E**. -gonus **AD**. Musagorus (-ros **B**) *Se Mela* | samnium **DFRE**¹. -miū **a** 2 phocoe **DRS**. -ceo **A**. -caeo **E**². -ce **aH**. -cae **rv** | syrnides **E**¹**a**. tyr- **D**. sirnydes **F**¹. -nides **Rv**. stir- **AD**. styrr- **E**². stirnydes **F**² | nau- machos **Be Mela** | harmedon **AD**. arm- **rv** 3 lichades **R**. licades **AE**. lyc- *ava. G* 4 corese **AaD**. -sae **DFE**¹. -sa **E**²*v(S)*. carese **R**. -sa **G** | phocasia **AF**²**E**²*v(D)*. -aria **G**. poeasia **DR**. pea- **E**¹**a**. pacasya **F**¹ | attices **R**. -ce **a** 6 psyttalia **E**²**S**. psitt- **A**. psyit- **DE**¹. psyit- **Fv**. psiit- **Ra** | a *om.* **DE**¹**a**¹ 8 grecia **a**. graetia **F**¹**R** | hidrusam **AR**. hydrussam *dva. D* | abolsam **E**¹. -sa **DRa**. a'////sa **F**. auulsa **G** (*cum sqq. iungens*) euboeae **F**²*v*. -oae **AE**². -oleae **DF**¹. -olee **r** 9 quingentos (-to **A**) . . . stadio **Aa**. -tis . . . -diis *da³va. S* 11 iulida **Rdv**. tul- **A**. lul- **r** | carthaeam **L**. -aea **FE**. -thea (*char-* **R**) **DRa**. -eā **a**³. -eiam **G**. -eia *v*. catheam **A** 12 toresus **Ea** | poeessa *dB*. poeessa **R**. -s//sa **F**. poersa **DEa**. poessa **A** | delicatorem **AF**²*G*. delectationis *r*. -oni **B**. -on *v* 14 boetia et admodico **DREa** 15 iungantur **AJ**. -atur *rv(D)* 16 geraesto ad *H*. -resto ad **AC**. -tro **Ea**. -raestro **DF**. -tre **R**

Hellespontum Caphereo, insignis, a septentrione Cenaeo, nusquam latitudinem ultra XL extendit, nusquam intra MM contrahit, sed in longitudinem universae Boeotiae ab Attica ad Thessaliam usque praetenta in CL, circuitu vero CCCLXV.

5 abest ab Hellesponto parte Capherei CCXXV, urbibus quon- 64
dam Pyrrha, Porthmo, Neso, Cerintho, Oreo, Dio, Aedepso, Oechalia, nunc Chalcide, cuius ex adverso in continente Aulis est, Geraesto, Eretria, Carysto, Oritano, Artemisio, fonte Arethusa, flumine Lelanto aquisque calidis quae Ello-
10 piaae vocantur nobilis, notior tamen marmore Carystio. antea vocitata est Chalcodontis aut Macris, ut Dionysius et Ephorus tradunt, ut Aristides, Macra, ut Callidemus, Chalcis aere ibi primum reperto, ut Menaechmus, Aban-
tias, ut poetae vulgo, Asopis.

15 (22) Extra eam in Myrtoo multae, sed maxime inlu- 65
stres Glauconnesos et Aegilia et a promunturio Geraesto

§ 64: Mela II 108. MCap. VI 659 extr. — (9. 11) Sol. 11, 15.

1 caphareo d*va*. *Se MCap. (item infra)* | cenaeo **REH**. caeneo
ADFC. cen- av 2 intra **ADG**. infra *rv(D)* | CC **R**. XX·M
va.H. cfr. Mela et MCap. 3 ab *om.* **DF¹RE¹a** | attica **F²E²v**.
-ce **Ra**. -cae *r* 4 at **R**. a **F¹**. *om.va.S* 5 urbibus **AE²S**.
-ibus clara *r*. -ium *r* 6 portmo **E²**. -thmon **A**. -tamo *va.B* |
neso **RTB coll. Strab.** -sso *rv* | cerintho d*v*. -ito **A**. ceorintho **a**.
caeo- **E**. coeo- **D**. // co **F**. coco- **R** | aedepro **DE¹a**. -esso **AE²**.
aedae/// **F¹** 7 oechalia **B**. oeca- **AE²**. ///echa- **Fv**. uecha- **DR**.
uetha- **E**. ueta- **a**. *praem.* Ocha *C cum B*. oca *codd. B*. contra
AE². quondā **F²suprascr.** | continente *ego*. -to **F¹**. -ti *rv*
8 geresto **AC**. -rasto *rv a. C (similiter infra)* | eretria caristo (-rysto
v) **AE²v**. orithria caristo **F²**. orithrio **F¹**. *om.r* | oritano **AF²Rv**.
-tario **DE**. -thario **a. om. F¹**. Ochitano (*Sieglin*) **D²**. *an* oraculo
Oorbitano? *cfr. Strabo Xp. 445* 9 arethusa **AF² in ras. E²v**. ori-
thano **a**. oretano *r* | laelanto **FE²**. -teo **E¹**. lelanteo **DRa** | ello-
piae **EH**. hello- **AB(D)**. etlo- (et elo- **F²**) *r*. elo- *v. cfr. Strabol.l.*
10 marmorea **DF²d**. -ria **a** 11 chalcodontis *G(S)*. calcho-
AF². chalcodotis **REv(H)**. calcho- *r*. calce- **a** | ut *om.* **DF¹E¹a**
12 aristhides **F**. -tades **a**. -todes **E¹**. -totides **AE²** 13 aban-
tias **Av**. -thias *r*. -tis *Strabol.l.* 14 asopis *v*. -phis **ll**
16 aegilia (beg- *v*) *G e Mela*. -la *S cum Meinekio ad St Byz. 41, 6*.
aeglia **DF¹E**. egl- **R**. ahegl- **F²**. aetheta **A¹**. aeheta **A²**

circa Delum in orbem sitae, unde et nomen traxere, Cyclades. prima earum Andrus cum oppido abest a Geraesto \bar{X} , a Ceo $\overline{XXXVIII}$. ipsam Myrsilus Cauron, deinde Antandron cognominatam tradit, Callimachus Lasiam, alii Nonagriam, Hydrusam, Epagrim; patet circuitu $\overline{LXXXIII}$. 5
 ab eadem Andro passus mille et a Delo \overline{XV} Tenos cum oppido in \overline{XV} porrecta, quam propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydrusam appellatam ait, aliqui Ophiussam. ceterae Myconus cum monte Dimasto a Delo \overline{XV} ,
 66 Siphnus, ante Meropia et Acis appellata, circuitu \overline{XXVIII} , 10
 Seriphus \overline{XV} Prepesinthus, Cythnos ipsaque longe clarissima et Cycladum media ac templo Apollinis et mercatu celebrata Delos, quae diu fluctuata, ut proditur, sola motum terrae non sensit ad M. Varronis aetatem; Mucianus prodidit bis concussam. hanc Aristoteles ita appellatam 15
 tradit, quoniam repente apparuerit enata, Aglaosthenes Cynthiam, alii Ortygiam, Asteriam, Lagiam, Chlamydiam, Cynethum, Pyrpylen igne ibi primum reperto. cingitur \overline{V} passuum,

§ 65: MCap. VI 660. Mela II 111. Sol. 11, 17. — Callim. fr. 394 B. — § 66: Mela II 111. — Sol. 11, 18.

3 $\overline{XXXVIII}$ **A** **D**. \overline{VIII} *rv* 4 antandron **A** *v*. -adron *r* |
 lasiam **A** *G*. lass- *rv* 5 epagim **F**². -acim **D** *F*¹ **d**. -acam **R**.
 -acan **a** | \overline{XCIII} **a**. $\overline{XC} \cdot \overline{VI}$ **F**² **R** **H**. $\overline{XC} \cdot \overline{IV}$ **D** 8 hy-
 drumsam **F**¹ **R** **E**¹. -samam **D**. -samū **a** 9 dimasto **A** *v*. dym- *r* |
 \overline{XV} · praepes (prepes **E**²) **A** **E**² 10 antea **F** **R** **a** | moropia **R**.
 ero- **A** *v* **a**. **B** | circuitus **F** **a** 11 prepesinthus **H**. praep- *v*. -tus
A **E**. praefe- **a**. praepaesinthus **F**. praephes- **D**. -ssirthus **R** |
 cythnos **B** *e* *Ptol. et Strab. X p. 485*. cyanos **A**. citanos **D** *R* *v*. -nosi
 (cyt- **a**) **F**¹ **d** **E** **a**. giaros **F**² 13 dolos **E**¹. delo **A** **F**² 16 tradit
A **S**. -didit *r* **D**¹. prodidit *v* (*J*) | aglaosthenes *Reinesius. cfr. ind.*
auct. aeglosthenes (egl- **A**) *ll. v a. S* 17 artigiam **D**. ortigiam *r* |
 chlamydiam **B** *e* *St Byz.* cheran muidian **A**. cerani mydyan **D** **E** **a**.
 -any midyam **R**. caeran (-ani **F**¹) midiam **F**. cerani (cerham *v*)
 mydian *d* *v*. Geraniam Chlamydiam **D** | cynethum *v* (*D*). -thym **D**.
 -tum **A** **F**² **R**. -t \overline{t} **F**¹. cinethym **E**¹. -thim **a**. -tu **E**². cynaethum
d (?) *H*. cynthum **S** 18 pyrpylen **A** (*Solini codd. SP*). -pilen *v*.
 -lon **R**. -polon **B**. pirpylen **D** **F**. -pilen **E** **a**

adsurgit Cynthio monte. proxima ei Rhene, quam Anti- 67
 clides Celadusam vocat, item Artemiten, Celadinen. Syros,
 quam circuitu patere XX prodiderunt veteres, Mucianus
 CLX, Olearos, Paros cum oppido, ab Delo XXXVIII, mar-
 5 more nobilis, quam primo Platean, postea Minoida vocarunt.
 ab ea VII·D Naxus, a Delo XVIII, cum oppido, quam
 Strongylen, deinde Dian, mox Dionysiada a vinearum ferti-
 litate, alii Siciliam minorem aut Callipolim appellarunt.
 patet circuitu LXXV p. dimidioque maior est quam Parus.
 10 (23) Et hactenus quidem Cycladas servant, ceteras 68
 quae secuntur Sporadas. sunt autem Helene, Phacusa,
 Nicasia, Schinusa, Pholegandros et a Naxo XXXVIII p.
 Icaros, quae nomen mari dedit, tantundem ipsa in longi-
 tudinem patens, cum oppidis duobus tertio amisso, antea
 15 vocitata Doliche et Macris et Ichthyusa. sita est ab exortu
 solstitiali Deli L eademque a Samo XXXV, inter Euboeam

§ 67: Mela II 111. — (4—7) Sol. 11, 26. 28. — § 68: MCap.
 VI 660 med. — Mela II 109. 111. — (13) Sol. 11, 30. (23, 16).

1 cynthio Da. cin- R. chithio A. cyntho va. Brot. | rhene-
 nae A. -ne va. B | anticlites DFR. quae sequuntur usque ad V 34
 cubitorum altitudi, traiecta in DFR^{ea} leguntur II 187 post Ana-
 xima, in D desunt usque ad § 70 2 aceladusā a. acellatusam R.
 om. E¹ | uoca///t F. om. E¹ | artem itē F² in ras. R. -min H. -miten
 item J. artē ut a. artem... E¹ | celadinen J coll. Hom. II 183. T70.
 -die F² in ras. -dye A. caeladi R. -dye E². -dy E¹. cycladas a¹.
 -dys a². Callidemus S. Hellanicus H. -adius v 4 olearos F² D².
 -rus rv(S). oliaros B | paros AF² v. -rus r D¹ 5 platean (-am
 F¹ v) ll. H. pactiam Be St Byz. | minoidā FRE^a. cfr. Sol.

6 VII·D Eadv. VITO R. VII AF² cum ras. 7 dian F² v. -am
 AD. adian r 10 quidam A 11 hellenae A. -na va. C.
 elline Fda. ell- R. mell- (-ene E²) E | phacussa (P) H. phocusa ll. v

12 nicasia He Suida. aec- A. uaec- F². hec- a. -aria v.
 haec asia r. phaec- G | polegandros R. -grandus F¹ E¹ a. pho-
 legrados A. po- F² va. B | XXXVIII R. XXVII d. XVII va. H
 15 ichthyoessa B ex Athenaeo. ichthysusa F¹ Eav. ichthis- d. hictis-
 R. ithacusa F². iecthysia A 16 L om. Ea. I F¹. LII Brot. |
 a om. FRE¹ a

et Andrum \overline{X} passuum freto, ab ea Geraestum \overline{CXII} · D
 69 passuum. nec deinde servari potest ordo; acervatim ergo
 ponentur reliquae. Scyros, Ios a Naxo \overline{XVIII} , Homeri se-
 pulchro veneranda, longitudine \overline{XXII} , antea Phoenice appel-
 lata, Odia, Oletandros. Gyara cum oppido, circuitu \overline{XV} p., 5
 abest ab Andro \overline{LXII} , ab ea Syrnos \overline{LXXX} , Cynethus, Telos
 unguento nobilis, a Callimacho Agathusa appellata, Do-
 70 nusa, Patmus circuitu \overline{XXX} , Corassiae, Lebinthus, Gyrus,
 Cinara, Sicinus quae antea Oenoe, Heraclia quae Onus,
 Casos quae Astrabe, Cimolos quae Echinusa, Melos cum 10
 oppido, quam Aristides Mimblida appellat, Aristoteles
 Zephyriam, Callimachus Mimallida, Heraclides Siphin
 et Acytan; haec insularum rotundissima est. Buporthmos,

§ 69: MCap. VI 660 med. — Mela II 111. — Callim. fr. 395 B.
 — § 70: Mela II 111. — (10sqq.) Sol. 11, 32. — Callim. fr. 396 B.
 Mela II 106. 111.

1 XX \mathbf{AF}^2 | fretum G | ab ea $\mathbf{AF}^2\mathbf{dE}^2v$. aba \mathbf{E}^1a . ab/// \mathbf{F}^1 .
 ama \mathbf{R} | centum (C $\mathbf{FE}a$) duodecim milia quingenta (-torum \mathbf{FR} .
 -ti G . quinquaginta v) passuū (-ssu \mathbf{FR}) $ll.v.a.S$ 2 servari \mathbf{AF}^2v .
 se ser- \mathbf{R} . reser- r 3 naxo \mathbf{F}^2dv . -xu \mathbf{A} . na (*sub ras.*) \mathbf{F}^1 .
 sanxo r | XVIII $ll.S$. XXIII G . XIII v 4 longitudinis $\mathbf{FRE}a$
 $va.S$ | XXV $\mathbf{F}^2va.D$. XX \mathbf{E}^2 5 odia $ll.C$. -io a . odua v . Dia
 coni. B | oletandros \mathbf{AS} . let- v . olentrandos (lent- \mathbf{F}^2) r . Telan-
 dros coni. B | giara \mathbf{FdRa} . gyaros $va.S$. *cfr. VIII 104* | XV \mathbf{AE}^2D .
 XII v . XXV r | p. G . om. \mathbf{AD}^1 . prope (probe \mathbf{R}) r (*praem. pass. v*)
 6 ab om. \mathbf{A} | cynethus $v(D)$. -tus (cin- \mathbf{Ra}) ll . -thusa C .
 -naethus $d(?)H$ 7 acathusa \mathbf{A} . gath- \mathbf{R}^1 . agathussa dC | do-
 nusa H . -nysa (-nisa \mathbf{R}) $ll.v$. dyonisa a 8 pathmus \mathbf{AFa} . -mos
 $\mathbf{R}^2va.C$. -timus \mathbf{R}^1 | corassiae *Be Strab. X p. 488*. carusse \mathbf{AR} .
 -usae \mathbf{FE} . -se a . -sa v . (corseae *V 135*) | gy///rus $\mathbf{Av(D)}$. girus \mathbf{E}^2 .
 gerus rJ . leros B 9 sycinus (sicynos \mathbf{RB}) $va.H$ | oenoe B .
 oenoc ll . aenos v | heraclia (B) D . -chia $\mathbf{RE}a$. horachia \mathbf{F} . ara- \mathbf{A} .
 hieracia H . heratia v | Onus Casos (onos charos \mathbf{F}^2) — 10 quae
 om. $\mathbf{F}^1d\mathbf{E}^1a$ 10 Aechinus/// \mathbf{F}^1 . echynuse a . om. \mathbf{E} 11 mim-
 blida $\mathbf{AFEv(J)}$. -lius a . nimlida \mathbf{R} . membl- S . bybl- B
 12 memallida *Sol.* | siphin \mathbf{ARS} . -pin da . syphin $\mathbf{F}^2\mathbf{E}^2$. -pin \mathbf{F}^1 .
 -pina \mathbf{E}^1 . siphnum v 13 acytan D . -ton *Be St Byz.* acita
 \mathbf{RE}^1a . -tia \mathbf{AE}^2 . -tiam v . acida \mathbf{F}^2inras . | buporthmos *Je coni. S*.
 buport \mathbf{AFE} . -re a . bupost d . post Rv

Machia, Hypere, quondam Patage, ut alii, Platage, nunc Amorgos, Polyaegas, Sapyle, Thera, cum primum emersit, Calliste dicta. ex ea avolsa postea Therasia, atque inter duas enata mox Automate, eadem Hiera, et in nostro aevo

5 Thia iuxta easdem enata. distat Ios a Thera XXV p. secuntur Lea, Ascania, Anaphe, Hippuris. Astypalaea, li- 71
berae civitatis, circuitus LXXXVIII, abest a Cadisto Cretae CXXV, ab ea Platea LX, unde Caminia XXXVIII, Azibintha, Lamse, Atragia, Pharmacusa, Thetaedia, Chalcia, Calymna, in qua oppidum, Coos, Eulimna, a qua Carpathum, quae nomen Carpathio mari dedit, XXV. inde Rhodum Africo vento L, a Carpatho Casum VII, a Caso Samonium, Cretae promunturium, XXX. in Euripo autem Euboico

§ 71: Mela II 114. 111. 114. — (10) Sol. 11, 32. (23, 16). — (332, 4) MCap. VI 660. Oros. I 2, 51. Dim. 7.

1 machia F²E²v. inhacia A. miachia F¹E¹a. nicachia R². mica R¹ | hypere G. -rae E². -raei FE¹. hip- R. -re v. yper et A. yparci a 2 polyaegas FJ. -gos B. -yegas a. poliae- AEv. pylie- R | sapyle (-le F) UJ. phyle C. Staphyle coni. D²
5 thia B. cfr. II 202. tia (eras. R²) U. om. v | eandem B | henata R. hiera nata D. -ra enata FdE. -renata a. -ram nata B 6 leua AF²E² | anaphe AD B. canaphe R. -phae F. -nephe Ea | hippuris AF²B. -rus (ipp- v) F¹R²E²v. -ras R¹. phippurus DE¹a. add. hypurias A. -rtas E. yp- a. hipurias (-ias in ras.) F². -rtus R. tas D. del. H hippurissusa B. -rthusa v | astypalaea Bas. -lea A. astip- Rv. -typhalea r 7 circuitu va. S | LXXXVIII DFRE¹a H | cadisto v(H). -seo G. sisto U. cfr. § 60 8 caminia v(S). cha- DFRE. camynyta A. camina G | aiohantho DR. aioan- Ea. //ntha F¹ 9 lamse Ad D. -mre DEa. lanise F² in ras. R(?) v. an lampse? cfr. V 134 | atragia AF²Rv(J). tra- B¹e St Byz. agia D. atraia r. tragaea Scum B² | thetaedia AD. taethe- DR. tethe- (tet in ras.) F² taete- a. taeche- E¹. teche- E²dv | chalcis Mela II 111 | calymna v(S). -nia R. -nia R. -lumna AE². -nia r. -lydna B 10 eulimna AD. eol- r. et olymna G. calymnae B. -na H. cfr. V 133 11 inde rhodum AF²v. inter ho- r
12 africo AE²v. -cū r | cassum AE²va. B | a casso AE²va. B. accaso DF¹. acasu E¹. occ- a | sammonium va. G(H). cfr. § 58. 61
13 euripo F²E²v. eori- A. euro E¹. -rupo D. -rope F¹. -ropa Ra

primo fere introitu Petaliae IIII insulae et in exitu Atalante. Cyclades et Sporades ab oriente litoribus Icariis Asiae, ab occidente Myrtois Atticae, a septentrione Aegaeo mari, a meridie Cretico et Carpathio inclusae per DCC in longitudinem et per CC in latitudinem iacent.

- 72 Pagasicus sinus ante se habet Euthiam, Cicynethum,
 69 Scyrum supra dictam, sed Cycladum et Sporadum extimam, Gerontiam, Scandiram, Thermaeus Iresiam, Solymniam, Eudemiam, Neam, quae Minervae sacra est, Athos ante se IIII, Peparethum cum oppido, quondam Euoenon dictam, 10 novem milia, Sciathum XV, Imbrum cum oppido LXXXVIII. eadem abest a Mastusia Cherronesi XXII p., ipsa circuitur
 73 LXII · D; perfunditur amne Ilisso. ab ea Lemnos XXII, quae ab Atho LXXXVII; circuitu patet CXV · D p., oppida

§ 72: Mela II 106. — § 73: Mela II 106. Sol. 11, 33. (Isid. or. XIV 8, 10). — Callim. fr. 397 B.

1 primu **DF¹Ra**. om. **E¹** | petiliae **R²** 2 icariis (-ris **F²**)
FE²v. iaca- **A**. sica- **DE¹**. sicha- **R**. syca- a. Caricis **D²**
 4 p. (pro p) **Ea**. om. v a. **G** | CC **Rva**. **H**. septuaginta **MCap**.
 5 in — per CC **AdTfz** **Cap.v(H)**. om. r (**R?**) **G** | latitudinem **dTfz**
Cap.v(H). longi- **ll.G** 6 euthiam **A²F¹dR²S**. om. **A¹**. eutiam
R¹. -thiciam **F²**. -thyam r | cicynethum **L**. -tum **B**. et/cunetum
A. et cyn- **Ea**. -neū **DF**. & cinetum **Rv**. de mendo cfr. § 43
 8 scandiram **ll.J**. -driam a. -dilam **H**. scadiram v | iresiam **F²S**.
 irrhe- v. irae- **A**. iresias **R**. -si a. -sia r | solimniam **RaG**
 9 euthemiam **A** 10 IIII **F²** | peparethum **B**. par- v. pepar/het-
 tum **A**. peraretum **DF¹Ra**. p. ///ar- **F²**. petrar- **E²**. -arum **E¹** |
 euoenum **H** cum Bocharto (geogr. sacra p. 400). euonon (aeu- **DF¹E**)
ll. -num v 11 schiatum **A**. scyathum **Dva**. **B**. -tum **Ea** |
 LXXXVII **DFRea** 12 a mastusia **Av**. amatu- **F²**. a ma/////sia
F¹. a mas/uisia **D**. imas uisia **Ea**. amesiusia **R²**. aesi- **R¹** |
 cherronesi v. -nes **A**. acerronesi r | XXII **DF¹RED**. XII a.
 XXV **F²H(J²)**. LXXII **A**. LXXV v | circuitur **AF¹dR**. -it **F²**.
 -itus r **D**. -itu v 13 LXII · D **AD**. LXII r **S**. LXXII v | elisso **A**.
 iliso **D**. ill- **Eava**. **B** 14 XXXXVII **MPtp**. 524^b | CXV · D **AD**.
 CXII · D **DF¹a** **H**. CXII · ∞ **R**. C · ///I/// · D **F²**. CXI · D **E**. XXII · D v |
 p. om. **DEa**

habet Hephaestiam et Myrinam, in cuius forum solstitio
 Athos eiaculatur umbram. ab ea Thasos libera VI p.,
 olim Aëria vel Aethria dicta. inde Abdera continentis
 XXII, Athos LXII · D, tantundem insula Samothrace libera
 5 ante Hebrum, ab Imbro XXXII, a Lemno XXII · D p., a
 Thraciae ora XXXVIII; circuitur XXXV, attollitur monte
 Saoce X p. altitudinis, vel inportuosissima omnium. Calli-
 machus eam antiquo nomine Dardaniam vocat. inter 74
 Cherronesum et Samothracen, utrimque fere XV, Halonesos,
 10 ultra Gethone, Lamponia, Alopeconnesus laud procul a
 Coelo, Cherronesi portu, et quaedam ignobiles. desertis
 quoque reddantur in hoc sinu quarum modo inveniri po-
 tuere nomina: Avesticos, Sarnos, Cissyros, Charbrusa,
 Calathusa, Scyllia, Dialeon, Dictaea, Melanthia, Dracanon,
 15 Arconesos, Diethusa, Ascapos, Capheris, Mesate, Aeantion,
 Pateronnesos, Pateria, Calathe, Neriphus, Pelendos.

§ 74: (9) MCap. VI 660 extr. — Mela II 106.

1 hephaestiam d(?) *L.* eph- *v.* hebesthi- **DR.** hebde- **F**¹.
 ebde- **F**². ephessitiam **A.** -iciam **E.** bestiam **a** | eius **A** 2 um-
 bram **Av.** -ra *r* | thoso **A** | **X R.** V *va.S* | p. *om.* **ADE**(?) *D*
 3 aeria **F**² *B.* eria **Av.** elaria **R.** aeraria *r.* aria eraria **a** | aethria *B.*
 aedria **A.** aetria **D****F****E.** et- **Rav** 4 XXII · **D R** | LXII · **D DF**¹
E¹ *aH(D).* LXII **AF**² *v(S).* LXXII · **D R.** XII · **D E**² | samothrace
F² *S.* -ce quae *v.* -traque **A.** -moathrace **DF**¹ **E.** -matrace **R**
 5. 6 a thraciae (artha- **AF**²) — XXXV **AF**² *G.* *om. rv* | circuitur **A.**
 -tus **F**² *D.* -tu *G* 7 saio *vel* sao *con.* *B* | altitudinis uel *om.* **A** |
 inportuosissima **F**² *fdTH.* port- **Av.** inproprius- (-ors- **R**) *r*
 9 samothracen **F**² *v.* -thacen *r* | halonosos **R.** alonesos **DF**¹ **E.**
 alan- **F**² 10 aut **DF**¹ **R.** ac **Ea** 11 choelo **DREa**
 13 auesticos **AD.** dest- **Rv.** desth- **F**² **E**². -ico *r* | farnos (ca- **R**) *ll.*
Verc.(S). la- *C.* ia- *v* | cissyros *D.* cyss- **D****F****Ea.** -iros *v.* chy-
 syros **R.** cisuros **A** 14 scillia **A.** schilia **R.** scylla *va.J* | dia-
 leon dictaea (-taeu **R.** -ta *dv*) melanthia (-tia **D****F****Rv.** malentia
Ea) *ll.v(J).* *del.G* | dracanon (dlac- **D**¹. adriac- **F**² *in ras.*) *ll.J.*
 -conon **dTB** 15 arconesos *B.* harro- **A.** arro- **E**² *v.* -nessos
F² *in ras.* -nes *r* | aschapos **A.** scapos *va.D(J*²) | caperis **R**¹ **Ea.**
 -res **D****F****R**² | mesathe **A.** -tae **D****F****E** | aeantion **AG.** -tiron **D****F****E.**
 -trion *av.* acantiros **R** 16 patheria **DF**¹ **Ea** | neriphus **AF**² *v.*
 -pus *r* | pelondos **F.** polen- *dva.D*

- 75 (24) Quartus e magnis Europae sinus ab Hellesponto incipiens Maeotis ostio finitur. sed totius Ponti forma breviter complectenda est, ut facilius partes noscantur. vastum mare, praeiacens Asiae et ab Europa porrecto Cherronesi litore expulsum, angusto meatu inrumpit in 5
 49 terras, VII stadiorum, ut dictum est, intervallo Europam auferens Asiae. primas angustias Hellespontum vocant; hac Xerxes Persarum rex constrato in navibus ponte duxit exercitum. porrigitur deinde tenuis Euripus LXXXVI spatio ad Priapum urbem Asiae, qua Magnus Alexander transcen- 10
 76 dit. inde exspatiatur aequor rursusque in artum coit. laxitas Propontis appellatur, angustiae Thracius Bosporus, latitudine quingentorum passuum, qua Darius pater Xerxis copias ponte transvexit. tota ab Hellesponto longitudo CCXXXIX. dein vastum mare Pontus Euxinus, qui quon- 15
 dam Aenus, longe refugientes occupat terras magnoque litorum flexu retro curvatus in cornua ab iis utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici forma. medio flexu iungitur ostio Maeotii lacus. Cimmerius Bosporus id os
 77 vocatur, II quingentorum passuum latitudine. at inter 20
 duos Bosporos Thracium et Cimmerium directo cursu, ut

§ 75. 76: cfr. Mela I 6—8. — § 75: Sol. 12, 1. 2. MCap. VI 661. — § 76: Sol. 12, 2. cfr. Plin. V 150. IX 51. — MCap. VI 662. — (31) Mela I 102. (cfr. Plin. infra § 86). Strabo II p. 125. Ammian. XXII 8, 10.

2 totius Av. po- ro 3 parte F¹dRa 4 europae do.
 eor- R 8 xerses AEava. C (item infra) | rex — nauibus om. A |
 rex ponte F² | in del. F² | ponte AE²ov. om. r 9 tenuisse A.
 om. o 10 qua AF²Rv(S). quam ro Brot. 11 que om. o
 12 appellatur AF²v. -antur ro 13 latitudine Av. -nis ro
 14 trauxit A | tot DF¹E¹a 15 CCXXXIX A. CCXXX R |
 uastatum mare A (hic deficiens) | euxinus F²dv. eunixus r
 18 sit E²v. om. r | plane sit F² | sythici a. scyticy F². -chy R.
 sytichy F¹E 19 maeotis F²dT. cfr. § 75. -ici va. H 20 III
 con. Be Polyb. | quingentorum passuum ego. cfr. supra v. 13. -tos
 (-testos R) passus ll. D. D p. Tv. L p. d 21 cimerium F²
 codd. MCap. cibe- a. cybe- r | directo F¹R¹. decreto a. directo rv

auctor est Polybius, \bar{D} intersunt. circuitus vero totius
 Ponti viciens semel L , ut auctor est Varro et fere veteres.
 Nepos Cornelius \overline{CCCL} adicit, Artemidorus vices
 novies decem novem milia facit, Agrippa $|\overline{XXV}| \cdot \overline{XL}$,
 5 Mucianus $|\overline{XXIII} \cdot \overline{XXV}|$. simili modo de Europae latere
 mensuram alii $|\overline{XIII} \cdot \overline{LXXVIII}|$ determinavere, alii $|\overline{XI}|$.
 M. Varro ad hunc modum metitur: ab ostio Ponti Apol- 78
 loniam $\overline{CLXXXVII} \cdot D$ p., Callatim tantundem, ad ostium
 Histri \overline{CXXV} , ad Borysthenem \overline{CCL} , Cherronesum Hera-
 10 cleotarum oppidum $\overline{CCCLXXV}$ p., ad Panticapaeum, quod
 aliqui Bosporum vocant, extremum in Europae ora, $\overline{CCXII} \cdot D$,
 quae summa efficit $\overline{XIII} \cdot \overline{XXXVII} \cdot D$. Agrippa a Byzan-
 tio ad flumen Histrum \overline{DLX} , inde Panticapaeum $\overline{DCXXXVIII}$.
 lacus ipse Maeotis, Tanain amnem ex Ripaeis montibus
 15 defluentem accipiens, novissimum inter Europam Asiamque
 finem, $\overline{XIII} \cdot \overline{VI}$ circuitu patere traditur, ab aliis $|\overline{XI} \cdot \overline{XXV}|$.

§ 77: MCap. VI 662. Polyb. XXXIV 15, 5 Hultsch. Nepos
 fr. 55 H. — cfr. Agathem. III 11 p. 474. Ammian. l. l. Anon
 peripl. P. Eux. (GGm I p. 423). Eratosth. ap. Plin. V 47 et VI 3.
 — Agrippa fr. 16 R. — § 78: MCap. VI 662. Agrippa fr. 17 R.

1 polibius $F^2 Ven.$ -brius F^1 . polepius r | circuitus MCap. D^2 .
 -tu $ll.v$ 2 semel L ut Be MCap. m uelud R . semel ut $rv(D^1)$.
 cfr. seqq. | et $ll.v$. ut $con.$ P | ueteres v . -res semel L dTP. -res
 semei-i. DEa. -mei R . -res ut F^2 in ras. 4 nouies $F^2 dTv$.
 semel ut (et a) nouies (-uē//// R^2) r . semel et D | decem Ev.
 -cim r | noue//// R^1 . -uies R^2 | $|\overline{XXV}|$ (Partsch) $D^2 philol. XI IV$
 p. 694. \overline{XXIII} $ll.v$ 6 | \overline{XIII} | v . \overline{XXIII} F^2 in ras. E^2 . \overline{XXIII} r |
 $\overline{LXXVIII}$ $E^2 D$. -VIII $D G$. -VIII v . alii $\overline{LXXVIII}$ F^2 in ras. LXX
 (om. VIII — alii XI) r | alii $|\overline{XI}|$ $E^2 D$. om. F^2 . alii undecies LXX
 (\overline{LXXII} G) v 8 $\overline{CLXXXII} \cdot D$ D 9 boristhaenē F . -taenem
 (ori- R^1) R . -tachenem E . -t...em D 10 $\overline{CCLXXXV}$ D | an (pro
 ad) Ea | panticapaeum v . nant- a . ant-(-penum E) r 12 \overline{XIII} R |
 $\overline{XXVII} \cdot D$ DE 13 $\overline{DCXXXVIII}$ $D^2 l.l.$ -XXXV in ll . in $del. F^2 H$.
 -XXX. inde v 14 meotis DF . mutis Ea | ripheis $F^2 a$. -haeis
 $va.S$

ab ostio eius ad Tanais ostium directo cursu CCLXXV
 44 esse constat. accolae sinus eius in mentione Thraciae
 45 dicti sunt Histropolin usque. inde ostia Histri.

79 Ortus hic in Germania iugis montis Abnouae ex ad-
 verso Raurici Galliae oppidi, multis ultra Alpes milibus 5
 ac per innumeras lapsus gentes Danuvi nomine, immenso
 aquarum auctu et unde primum Illyricum adluit Hister
 appellatus, LX annibus receptis, medio ferme eorum nu-
 mero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus evolvitur.
 primum ostium Peuces, mox ipsa Peuce insula, in qua 10
 proximus alveus appellatus XIX p. magna palude sorbetur.
 ex eodem alveo et super Histropolim lacus gignitur LXIII
 passuum ambitu; Halmyrin vocant. secundum ostium
 Naracustoma appellatur, tertium Calon Stoma iuxta insulam
 Sarmaticam, quartum Pseudostomon et insula Conopon 15
 Diabasis, postea Borion Stoma et Psiion Stoma. singula
 autem ora sunt tanta, ut prodatur in XL passuum longi-
 tudinis vinci mare dulcemque intellegi haustum.

80 (25) Ab eo in plenum quidem omnes Scytharum

§ 79: Sol. 13, 1. MCap. VI 662 extr. Mela II 98. cfr. Ammian. XXII 8, 44. 45.

1 directo **F¹R.** dir- *rv.* cfr. § 77 | CCLXXV (*U ann. Heidelb.*
 LX p. 214) **D² coll. II 245.** CCCLXXV **DFRav(S).** -XXXV **EH**
 4 abnouae *ll. D.* -obae **F²B.** noue o 5 saurici **D¹F²Rao.**
 (Rauracos *Sol. et Amm.*) 6 dannui **D.** danubii **F²aova.S**
 8 appellatur **F¹REaova.Bas.** 9 VI o. septem *Sol.* cfr. *Strabo*
VII p. 305 10 mox ipsa peuce **F²E²v.** *om. r. del. voluit J²* |
 in qua (quo a) *ll. v(D).* a qua *Bas.* 11 post alueus *lac. indic. D.*
suppl. Sacer Ul. l. (sed cfr. Strabo l. l. Ptol. III 10, 2 | appellatur **az.**
locus adhuc corruptus | sorbetur **F²** *in ras. dv.* s exoritur a. sor- *r.*
 or- z 13 halmyrin *G.* al- **DF.** almirin *r.* hal- v 14 nara-
 custom **R¹a.** -ton **R²E.** -us///// **F¹** | tertius **DR** | scalon **E.** colon a |
 istoma **FE** 15 pseudostoma *va. H(D²) e Sol. sed cfr. Ptol. l. l.* |
 et **DFRav(S).** et in **EH.** dein **D¹.** exin *Haupt (Herm. V p. 186)* **D²**
 16 borionstoma **D²FEa D.** boreonst- **R.** boreost- *C.* boriost- *v* |
 psilon stoma *S.* cfr. *Momms. ad Sol.* spilonst- *codd. Sol. (Dic.)*
 spironst- **F².** -reonst- (-tom **R¹.** -tomon **R²**) *rD.* -reost- *v.* ste-
 nonst- *coni. B ex Amm.* 17 sunt tanta **Eao.** ta- su- *rv* | LX
 milia o 19 in **F²E²v.** *om. r* | omne **Dd.** -nē **E¹a**

sunt gentes, varie tamen litori adposita tenere, alias
 Getae, Daci Romanis dicti, alias Sarmatae, Graecis Sauro-
 matae, eorumque Hamaxobii aut Aorsi, alias Scythae de-
 generes et a servis orti aut Trogodytae, mox Alani et
 5 Rhoxolani; superiora autem inter Danuvium et Hercynium
 saltum usque ad Pannonica hiberna Carnunti Germanorum-
 que ibi confinium, campos et plana Iazyges Sarmatae,
 montes vero et saltus pulsati ab iis Daci ad Pathissum am-
 nem, a Maro, sive Duria est a Suebis regnoque Vanniano 81
 10 dirimens eos, aversa Basternae tenent alique inde Ger-
 mani. Agrippa totum eum tractum ab Histro ad ocea-
 num bis ad decies centenum milium passuum in longitu-
 dinem, quattuor milibus minus CCCĀ in latitudinem, ad
 flumen Vistulam a desertis Sarmatiae prodidit. Scytharum
 15 nomen usquequaque transiit in Sarmatas atque Germanos.
 nec aliis prisca illa duravit appellatio quam qui extremi
 gentium harum, ignoti prope ceteris mortalibus, degunt.

§ 80: MCap. VI 663. — (3) Mela II 2. — Sol. 20, 2. —
 § 81: Agrippa fr. 18 R. MCap. VI 663. Div. 14. Dim. 8. Dic. 1, 17.

1 sunt *om.* **FEa** | uarie *a.* -iae *ll.v* | litori **F²dv(J).** -riae
DF¹. -riae **E¹.** -ri ad **E².** -rae **R².** -re *a.* -ra **R²S** 2 daci
F²E²R(?)v. da *r* | romanis **R²E²v.** -ni *r* 3 hamaxobii *B.*
 am- *ll* | corsi **F²va.B** 4 orti ut **F²** | troglodytae *va.S(semper)*
 5 rhoxolani (*B*) *D.* throx- **DE².** trox- **FE¹.** throxal- **Ra.**
 rhox- *C.* tox- *v* | hercynium *C.* hyrcin- **Da.v.** hircin- (-chin- **R**) *r*
 6 pannonica (pano- **F¹**) **Fv.** -cam (pano- **DE¹**) *r* 8 pathis-
 sum **Rav.** -ssim *r.* Parthiscum *U.l.l. p. 215 coll. Amm. XVII 13, 4.*
Ptol. III 7, 2 9 Moro *va. H* | siue is *G* | abest **F²E²** | suerbis **R¹.**
 sueuis *da.v.a. D. cfr. § 100. II 170* 10 eos **F²v.** o es *r* | auersa
G(S). abersa **F²in ras.E².** auerba *r.* aduersa *L* | basternae *B.*
 (abst- *v.*) -naei (auast- **F²**) **DFRaD².** alia sternei **E.** *cfr. § 100*
 12 bis ad (*a* **F¹**) *ll.v(D¹).* bis **F²MCap. Dic.S.** ad bis *Salmant.* |
 centenum *J.* -tum *ll.v(D).* -tena *H* 13 quattuor *ll.v(H).* *om.*
MCap. quantum *G.* quattuordecim *MPt p. 410^b* | milibus *om.*
Dic.S | minus **F²E²Salmant.(P)G.** et *H. om.rv(S)* | CCCĀ ego
 quadringentis *ll.v(D).* -tum *J.* CCC milibus *Dic.* -lium *S*
 14 uistlam (*Letronne*) *S.* -tulam *B.* uistiam **F²d.** -tigia **E.** -tia *r* |
 a desertis **F²Dic.v.** adse- **DF¹Ea.** adrestis **R** 15 transiit
Niebuhr. -sit *ll.v* 17 degunt **F²E²v.** dicunt *r*

- 82 (26) Verum ab Histro oppida Cremniscoe, Aepolium, montes Macrocremni, clarus amnis Tyra, oppido nomen inponens ubi antea Ophiusa dicebatur. in eodem insulam spatiosam incolunt Tyragetae; abest a Pseudostomo Histri ostio CXXX. mox Aziacae cognomines flumini, ultra quos 5 Crobyzi, flumen Rhode, sinus Saggarius, portus Ordesos et a Tyra CXX flumen Borysthenes lacusque et gens eodem nomine et oppidum ab mari recedens XV passuum, 83 Olbiopolis et Miletopolis antiquis nominibus. rursus litore portus Achaeorum, insula Achillis, tumulo eius viri clara, 10 et ab ea CXXV passuum paeninsula ad formam gladii in transversum porrecta, exercitatione eiusdem cognominata Dromos Achilleos, cuius longitudinem LXXX tradidit Agrippa. totum eum tractum tenent Sardi Scythae et Siraci. inde silvestris regio Hylaeum mare, quo adluitur, cogno- 15 minavit; Enoecadioe vocantur incolae. ultra Panticapes amnis, qui Nomadas et Georgos determinat, mox Acesinus. quidam Panticapen confluere intra Olbiam cum

§ 82: (2. 5) Mela II 7. — (7) MCap. VI 663 med. Mela II 6. — § 83: Mela II 98. 5. — Agrippa fr. 19 R. — Mela II (114). 5.

1 histro **F²E²S**. istro *v.* asio *r* | oppida **F²E²v.** -dis *r* | cremniscoe (*Neumann*) **D²**. -scos *G*. -menisco **F²**. -mensco *r*. -mense *B* | aepolium **DRG**. epo- *r*. obo- *B*. Neoptolemi turris *Neumann* e *Strab.* VII p. 306 4 a **Rv.** ab *r* | pseudostomo *U*
5 axiacae *B*. asta- **F²v.** asia- *r* **D¹**. (*cfr. Mela*) | cognomines **Dv.** -ne *r* 6 crobyzi *B*. -biggi (-bigni **R**) *U. D.* *cfr. MGGm I* p. 421 | rhodes **RS** | saggarius (-icus **E²v**) *U. D.* sagarius *C*. -ius *S* | ordesos **av.** -daesos (-stos **R**) *r* 7 thyra **F²E²** | CXX **Ev.** CCXX *r*. LXX *MPt* p. 433^b | flumen **Rav.** fulm- *r* 8 XV *U. v.* an XXV? *cfr. Strabo VII* p. 306 (*MPt l. l. GGM Ip.* 230^a)
9 rursusque *C* | in litore *va. J* 11 paeninsula **F²E²v.** -lam **R**. insulā *r* 13 tradidit *U. v. (S)*. tradit *a. Dal.* 14 sardi (-rthi **F**) *U. v. (J)*. tauri *G*. -rici *B* siraci *U. P.* *cfr. Tac. ann. XII* 15. syrace *a.* sarmatae *B*. seyraci *va. H* 15 quo **F²v.** quod *r* | cognominant **F²E²** *in ras. va. B* 16 enoecadioe *a. D¹*. -dlloe *G*. -dlloe *L*. -chadloe *S*. enoecadioe **DF¹E¹J²**. -dlloe **F²E²**. enoae. adioae **R**. enaeadloae *v. (H)*. Terrocadiae vel Torrocadiae *con. MPt* p. 431^a | ultra ē **F¹** -rae **E¹a** 17 amnē **F²**

Borysthene tradunt, diligentiores Hypanim, tanto errore eorum, qui illum in Asiae parte prodidere.

Mare subit magno recessu, donec \bar{V} passuum inter- 84
vallo absit a Maeotide, vasta ambiens spatia multasque
5 gentes. sinus Carcinites appellatur. flumen Pacyris; op-
pida Navarum, Carcine. a tergo lacus Buces, fossa emis-
sus in mare. ipse Buces a Coreto, Maeoti lacus sinu,
petroso discluditur dorso. recipit amnes Bucem, Gerrhum.
Hypanim, ex diverso venientes tractu. nam Gerrhus Ba-
10 silidas et Nomadas separat, Hypanis per Nomadas et Hy-
laeos fluit, manu facto alveo in Bucen, naturali in Coretum.
regio Scythiae Sindica nominatur.

Sed a Carcinite Taurica incipit, quondam mari cir- 85
cumfusa et ipsa qua nunc campi iacent; dein vastis attol-
15 litur iugis. triginta sunt eorum populi, ex \bar{z} is mediterranei XXIII; VI oppida Orgocini, Characeni, Assyрани, Stactari, Acisalitae, Caliodi. iugum ipsum Scythotauri tenent; clu-

§ 84: (3—10) Mela II 4. — § 85: (340, 1—3) Mela II 3. 4.

3 mare $F^2 R^2 E^2 v$. -ri r | uasto d(?) $va.S$ | recessu F^2 in ras.
rcoesso D. ///co- R. sco- E. scone- a 5 garcinites $DF^2 E^2 a va.B$.
-citenus F^1 . garsinit' R^2 . gar (om. etiam appellatur) R^1 | pagyris
 F^2 . paciris E. pati- R. barcinis a 6 garcine F^2 | lacus $F^2 E^2 v$.
lagus r | buces (B) D. buges (-gaes E^2 . -gae E^1) $ll.v$. cfr. v. 11.
§ 88 | fossa (foss F^2) — 7 buges (buces D) $F^2 v$. om. r 7 coreto
 Rv . go- a. coraeto (go- E) r | maeoti ego. -te Dd. -tae F. -tis v.
meeote R. niae- Ea | lacus $F^1 R^1$. -cu F^2 8 bugem $ll.v a.D$ |
gerrum RS 9 hypani /// $F^2 v(J)$. -niā $DF^1 d$. hip- R. hysep- E.
ysp- a. hypacarim *Se Mela II 4* | nam $FR^2 v$. am R^1 . na r |
basilidas $F^2 d Tv$. -liadas (bafi- R) ll 10 ipanis R^2 . yspa- a.
pa- R^1 . hypacaris S 11 bucen $ll.D$. bugen v 12 scythiae
 $Ev(J^2)$. -ia H. sc//ythie R. schithyae F^2 . sthi- F^1 . stithiae D.
fitie a | sindica (B) D. -ce S. sendica (-ce R) $ll.v$ 14 qua
(U82) D. quaquā RG . -quae D. -que $rv(S)$ | attollunt DFE^1 .
toll- a 16 XXIII $DFRS$. -IV G. -VII Ea v | orgocini ego.
-ciri R. -cyni rv . argodeni *coni. He Ptol. III 6, 5* | characeni (P) H.
caraeseni DF . cares- r. caras- v | assyrani (assir- R) $ll.v(D)$. lagy-
(P) H | Tractari $va.D$ 17 acisalitae (-altae F^2) $ll.v(D)$. arc- B^1 .
arsilachitae B^2 . arc- G. archi- H | calidiordi Dda. -ori R^2 .
-or///// R^1 . cali///// F^1

duntur ab occidente Cherroneso Nea, ab ortu Scythis Sata-
 tarcis. in ora a Carcine oppida *Taphrae* in ipsis angustiiis
 paeninsulae, mox *Heraclea Cherronesus*, libertate a Romanis
 donatum; *Megarice* vocabatur antea, praecipui nitoris, in
 toto eo tractu custoditis Graeciae moribus, V passuum
 86 ambiente muro. inde *Parthenium promunturium*, *Tauro-*
rum civitas *Placia*, *Symbolum portus*, *promunturium Criu*
Metopon adversum *Carambico Asiae promunturio*, per me-
 dium *Euxinum* procurrens CLXX intervallo, quae maxime
 ratio Scythici arcus formam efficit. ab eo *Taurorum por-*
 tus multi et lacus. oppidum *Theodosia* a *Criu Metopo*
 CXV p., a *Cherroneso* vero CLXV. ultra fuere oppida
 87 *Cytae*, *Zephyrium*, *Acrae*, *Nymphaeum*, *Dia*. restat longe
 validissimum in ipso *Bospori introitu Panticapaeum Mile-*
siorum, a *Theodosia* LXXXVII.D p., a *Cimmerio* vero oppi-
 76 do trans fretum sito MM.D, ut diximus, passuum. haec
 ibi latitudo *Asiam* ab *Europa* separat, eaque ipsa pedibus
 plerumque pervia glaciato freto. *Bospori Cimmerii longi-*
tudo XII.D passuum. oppida habet *Hermisium*, *Myrmecium*

§ 86: (6—10) *Mela* II 3. — § 87: (14. 19) *Mela* II 3. 4.

1 nea F¹REa(B) D. ne F². om. D dv | ortu FR¹v. oriu D.
 -ius Ea. erto R² | satareis (Müllenhoff) D². -chis B. -taucis
 (sarau- R) ll. r(J) 2 carcine a D. -nae FE. -nei D. -nis R.
 -nite r | taphrae Be St Byz. cfr. § 87 extr. tagre (tea- F¹) ll. v
 4 megaricae DFE | uocabatur v. -bantur ll | in om. R 5 grae-
 ciae F²v(J). a gr- F¹S. a grec- (-ia E¹) r 6 ambiente E²v.
 -tes r 7 chiu R². ciu AR¹a. cru F² in ras. 8 carambico
 AF²v(S). -con (acra- R) r D. -bi G | promuntoriu E¹. -turiu R² D
 medium AF²R²v. -di E¹. -dio r 9 procurrens DF¹Ea va. G |
 maxime AE²v. -mo r 10 [ar]cus — portus om. R¹ | efficit Aa v.
 effec- r 11 theodosia F²v. -ion a. -ssia (thed- A¹) A. theu-
 dosia (-oxia R) r | cru F² 12 CXLV DRa va. G(H) 13 acrae
 H. -re ll. v 15 LXXXVII.D (-VIII.D R) ll. S. -VII H. MXXXV v
 16 sito Av. -tu r | M.D F¹Ea va. G | passuus D 17 separ-
 rata F¹. -ate Rd. -ate DT. -at et a | eaque ipsa om. F¹E¹a. atque
 (adque R) ipsa separatae (-te D. -ta T. om. d) DRd T 18 cim-
 merim F¹Ra | longitudo (P) D. latit- ll. v 19 hermisium AE²v.
 hermes- D. thermes- FE¹a. termes- R

et intus insulam Alopecen. per Maeotim autem ab extremo Isthmo, qui locus Taphrae vocatur, ad os Bospori CCLX longitudo colligit.

A Taphris per continentem introrsus tenent Auchetae, 88
 5 apud quos Hypanis oritur, Neuroe, apud quos Borysthenes, Geloni, Thyssagetae, Budini, Basilidae et caeruleo capillo Agathyrsi. super eos Nomades, deinde Anthropophagi, a Buce vero super Maeotim Sauromatae et Essedones. at per oram ad Tanain usque Maeotae, a quibus lacus nomen
 10 accepit, ultimique a tergo eorum Arimaspi. mox Ripaei montes et adsiduo nivis casu pinnarum similitudine Pterophoros appellata regio, pars mundi damnata a rerum natura et densa mersa caligine neque in alio quam rigoris opere gelidisque Aquilonis conceptaculis.

15 Pone eos montes ultraque Aquilonem gens felix, si 89 credimus, quos Hyperboreos appellavere, annoso degit aevo, fabulosis celebrata miraculis. ibi creduntur esse cardines mundi extremique siderum ambitus semenstri luce [et una

§ 88: MCap. VI 663 extr. Sol. 14, 1. 15, 1. Mela I 116. (cfr. II 10. 11). II 2. — (10) Sol. 15. 20. 21. cfr. Mela II 1. — § 89. 90: Mela III 36. 37. — § 89: Sol. 16, 1—4. MCap. VI 664.

2 taphare a. -prae A. -p̄ R¹. -pre R² | ab ore dTva.G. abor F¹E¹a. ab R | XXIX a¹. CCX R. CLX MPt p. 439^a. an CCXX? 3 colligit D². -tur ll.v. cfr. II 86. 186. 245. III 132. V 136. VI 156. IX 117. XXXIII 51 4 a AF²v. om. r | auchetae Av. -te a. -chaetae r 5 hypanis — quos om. DFE¹a | neuroe RE²(B)S. -rae A¹. roae va.B. -ri Ven. | apud quos om. etiam E² 6 thyssagetae (thus- B) Sex Herod. IV 22. thisag- F² in ras. E. (-gathe a). tissag- A. this/////D. this R | bundi a. om. R 7 agathyrsi (-ysi E¹) DFEav. aca- A. agarcissi R | a del. R² 8 buce a. buge Tva.D | uero om. R(?) va.S 9 tanam a. tam R. tanaim G | meotē R. -tim a | in (pro a) A | iacus DF¹E¹R 10 accipit A | arimaspi F²v. -spii AE². -si r | riphaei F²a o va.S 11 pterophoros F²(pte in ras.) Ev. -ro o. -phorophoros D. therophoros R. -ro foro A. ptheros a 12. 13 natura rerum o 13 neque AF²E²ov. quae DE¹. que r 15 pene a. post o | montes AF²E²ov. -te r 16 degit aevo (euo AF²o) AF²RE²ov. digetae r 18 uncōs ego posui

die] solis adversi, non, ut imperiti dixere, ab aequinoctio
verno in autumnum: semel in anno solstitio oriuntur iis
soles brumaeque semel occidunt. regio aprica, felici tem-
perie, omni adflatu noxio carens. domus iis nemora luci-
que, et deorum cultus viritim gregatimque, discordia ig- 5
nota et aegritudo omnis. mors non nisi satietate vitae
epulatis delibutoque senio luxu e quadam rupe in mare
90 salientibus; hoc genus sepulturae beatissimum. quidam
eos in prima parte Asiae litorum posuere, non in Europa,
quia sunt ibi similitudine et situs Attacorum nomine. alii 10
medios fecere eos inter utrumque solem, antipodum occa-
sus exorientemque nostrum, quod fieri nullo modo potest
tam vasto mari interveniente. qui alibi quam in semen-
stri luce constituere eos, serere matutinis, meridie metere,
occidente fetus arborum decerpere, noctibus in specus 15
91 condi tradiderunt. nec licet dubitare de gente ea: tot
auctores produnt frugum primitias solitos Delum mittere
Apollini, quem praecipue colunt. virgines ferebant eas,
hospitiis gentium per annos aliquot venerabiles, donec
violata fide in proximis accolarum finibus deponere sacra 20
ea instituere iique ad conterminos deferre atque ita Delum

§ 90: Sol. 16, 2. MCap. VI 664 extr. — § 91: Sol. 16, 1. Mela
III 37 med. Sol. 16, 5. 6. — Agrippa fr. 20 R. MCap. VI 664.
Div. 15. (Dim. 9). Dic. 1, 18.

1 aduersi **R**² *Salm.* -su **R**¹. auersi (-su **F**¹**a**) *rov* (cfr. *Sol. codd.*
LGP) 2 autumnus **R**¹ | his **a**. hi **o** 3 solis **Ra** 5 discor-
dia **A****F**²**E**²**ov**. -die **R**². -cor *r*. -cors **a**. cfr. *Sol.* | ignota **A****E**²**ov**.
-ta ē **F**². -tae *r* 7 epulati *Müller emend.* *I. 7. 8* | delibutoque
aofdT**H**. (-tisque *v*). dili- *r* | seni **A**. -ibus *va. H* | ae **A**. de *Sol.*
ex *va. S* 8 salientibus *C*. -tium *ll. ov(S)*. saliunt. aiunt *Müller* |
an genus iis? 10 quia **D(P)****H**. qui *rov* | simili consuetudine
(**P**)**H** | et situs (**F**²**R**²**o**. -uus *r*) *ll. G(S)*. om. **a**. et situ *v(H)* |
actacorum **R**. ata- **D****F****E**²**o**. acorum **E**¹. afata eor- **a** 11 occa-
sum *ova. S* 12 orientemque **o** | quae (om. fieri) **A** 13 qui
ll. ov(S). qui non *C* 14 sereno **E**¹**a** 16 licet **A****G(S)**. libet
rov(H) | dubitare **A****G**. -ri **F**²**E**²**ov**. habitari (-rit **R**) *r* | ex (*pro*
ea) **A**. eos **R**¹ | tota **D****E**¹**a** 17 delon **F****Ra****ova. S** 20 uigilata
D**E**¹**a** 21 iique **Rd**. duos qui **a**. hiique **F**² *in ras.* indeque **o**.
hique *rv* | ita delon *C*. italum **D****F**¹**d**. -liam **Ea****o**

usque. mox et hoc ipsum exolevit. Sarmatiae, Scythiae, Tauricae omnisque a Borysthene amne tractus longitudo DCCCCLXXX, latitudo DCCXVI a M. Agrippa tradita est. ego incertam in hac terrarum parte mensuram arbitror.

5 (27) Verum instituto ordine reliqua huius sinus dicantur, et maria quidem eius nuncupavimus. 75 sqq.

13. Hellespontus insulas non habet in Europa dicendas. in Ponto duae, M·D ab Europa, XIII ab ostio, Cyanaeae, ab aliis Symplegades appellatae traditaeque fabulis inter se concucurrissae, quoniam parvo discretarum intervallo ex adverso intransitibus geminae cernebantur paulumque deflexa acie coeuntium speciem praebebant. citra Histrum Apolloniatarum una, LXXX p. a Bosporo Thracio, ex qua M. Lucullus Capitolinum Apollinem advexit. inter 79
15 ostia Histri quae essent diximus. ante Borysthenen Achillea est supra dicta, eadem Leuce et Macaron appellata. 93
hanc temporum horum demonstratio a Borysthene CXL ponit, a Tyra CXX, a Peuce insula L; cingitur circiter X p. reliquae in Carcinite sinu Cephalonesos, Spodusa, Macra. 83

§ 92: cfr. Plin. VI 32. — Mela II 99. — (14. 15) Sol. 19, 1. — § 93: Mela II 98. — (344, 1—5) Sol. 18, 1. 2.

2 thractus R². -raetus D. -retus R¹E. //// F¹. om. a
3 DCCCCLXXX DFRE. om. a | DCCXVI AD. -VII rv 5 dicentur a 6 nuncupabimus R²va.G 8 M om. E¹a | IIII A
9 cyanaeae DF². -nae/// F¹. -ne a. cyneae A¹. cianete o. -ne R². oceano R¹ | gab R¹ 10 concucurrissae AS. concurr-rov | parvo discretarum AE²ov. parvo E¹. discretarum (F² in ras.) parvo F. crete de pa- R. craetae (crete ad) ·D· pa- Dad
12 coeuntium AR²ov. -entium (-tum E) r. centum a 13 apollonitarum a Sol. | p. AD². om. rv 14 qua ve Sol. quo ll | lucullus DREa 15 ostia Aav. ho- R². ostria DF¹E¹. hos tria r | achillae// F¹. -llae DE. -lle Ra 16 leuce av. leue R¹. -ucaer | macaron E²v. macc- A. macron (-con R²) Rad. -chron r
17 CL F¹. CLX ad¹ 18 igitur DRa. //// F¹ | circiter AF² in ras. av. cyrc- E². cyc- E¹. cytiter D. -tur R 19 carcinite AG. -nitis rv | cephalonesos Be Ptol. III 5, 2. -ones v. chephalonessos A. caepha- F². caepallo- F¹. cep- D. -nes r | spodusa DD.

non est omittenda multorum opinio, priusquam digrediamur a Ponto, qui maria omnia interiora illo capite nasci, non Gaditano freto, existimavere, haut inprobabili argumento, quoniam aestus semper e Ponto profluens numquam reciprocet.

5

- 94 Exeundum deinde est, ut extera Europae dicantur, transgressisque Ripaeos montes litus oceani septentrionalis in laeva, donec perveniatur Gadis, legendum. insulae complures sine nominibus eo situ traduntur, ex quibus ante Scythiam quae appellatur Baunonia unam abesse diei 10 cursu, in quam veris tempore fluctibus electrum eiciatur, Timaeus prodidit. reliqua litora incerta. signata fama septentrionalis oceani. Amalchium eum Hecataeus appellat a Parapaniso amne, qua Scythiam adluit, quod nomen 95 eius gentis lingua significat congelatum. Philemon Mo- 15 rimarusam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, inde usque ad promunturium Rusbeas, ultra deinde Cronium. Xenophon Lampsacenus a litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensae magnitudinis Balciam tradit, eandem Pytheas Basiliam nominat. feruntur et 20

§ 94. 95: (6—8) MCap. VI 665. — cfr. Plin. XXXVII 35. 36. — (13 sqq.) Dic. 7, 19—21. Sol. 19, 2. 6—8. — Timaeus fr. 33 Müller. Hecataeus fr. 160 Müller. — Mela III 56. Isid. or. XI 3, 19.

spond- F. sponsus A. rospodusa R. rospho- Eav(L). rhodusa (P)G | macra AE²v. mara r

1 digrediamur F²aov. -dimur rS 4 a ponto o 5 reciprocetur R(?)va.S 7 ripaeos F¹RS. -phaeos rov(D) 8 ueniatu r o | gades d(?)va.S 10 quae AFRv. quia D. qui Ea | baunonia AE²D. -oniana F². banno- v. -omanna G. raunonia F¹E¹H. -iam Da. -omiā R | unam del. F²G 12 litora reliqua A | dist. ego | sic nata F¹ad 13 oceani ego. -nis F²E². ocia- DF¹E¹. oceanus rv | amalchium ASol. D². almachium E | eum om. R Dic.

14 parapaniso DF¹E¹a. parop- R(?). -niso (-miso C) va.S | adluit F²S. all- AR²E² Dic. v. abl- r 15 lingua F²d Sol. Dic. v. om. r. (significat gentis A) 16 inde om. AR(?)G 17 rusbeas (roudoas F²) U. D. rubeas ve Sol. et Dic. | cronium ADB. cren- rv

19 baltiam Fdva. D. abalciam Sol. 20 pytheas G. phy- A. -teas R. phit- ad. -theas r. Pytheas <Abalum, Timaeus> Basiliam Müllenhoff DAK I p. 473 sqq. coll. XXXVII 35 | nominant AF²

Oeoniae, in quibus ovis avium et avenis incolae vivant, aliae, in quibus equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati, Phanesiorum aliae, in quibus nuda alioqui corpora praegrandes ipsorum aures tota contegant.

- 5 Incipit deinde clarior aperiri fama ab gente Inguae- 96
 onum, quae est prima in Germania. mons Saeco ibi, in-
 mensus nec Ripaeis iugis minor, inmanem ad Cimbrorum
 usque promunturium efficit sinum, qui Codanus vocatur,
 refertus insulis, quarum clarissima est Scatinavia, incon-
 10 pertae magnitudinis, portionem tantum eius, quod notum
 sit, Hillevionum gente quingentis incolente pagis: quare
 alterum orbem terrarum eam appellant. nec minor est
 opinione Aeningia. quidam haec habitari ad Vistlam us- 97
 que fluvium a Sarmatis, Venedis, Sciris, Hirris tradunt,
 15 sinum Cylipenum vocari et in ostio eius insulam Latrim,

§ 96: Dic. 7, 22. Sol. 20, 1. Mela III 31. 54. — § 97: (13. 14)
 Dic. 7, 22. — Mela III 33. (32). — (346, 6) Sol. 20, 8.

1 oeone **R**¹o. -on **R**². aeone a. ce ne **F**¹. ceone **F**². Oeoniae
va. J. Oeoceniae *Dic.* Oaeones *Sol.* Oeneae *Mela* | in quibus
 (quib, **F**²) **F**²o v. in quis **AE**² (*supra scr.* pro quibus) *D.* quis **DR**d.
 qui/// **F**¹. qui **E**¹. om. a. quarum *Dic.* | iouis **DE**¹ad. ///uis **F**¹.
 nouis **R**¹ | aduenis **DE**a. ///ue- **F**¹ 2 equinis — 3 in quibus
 om. **R** 3 phanesiorum **D**¹e *Sol.* fan- **AE**o v (*J.*). -estorum (fen-
 a) r. om. *Dic.* panotiorum *Sex Isid. or. XI 3, 19* 4 corpora **AF**²v.
 -re r. om. o | corpora (*pro tota*) o 5 inde *va. H(S)* | clarior
AE²v. -ore r *Dic.* | fame **F**¹. om. **E**¹ | inguaeonum *ll. D.* -gueo-
 ao *Dic.* -gaeuo- *C.* -geuo- v 6 prima in *Dic. D*¹. in prima
 ince **F**¹. inde prima **AS.** prima inde rov. prima **D**² | germaniae
AF²*Eva. H(S) D*² | seuo **Radva. D** 7 nec om. a. ne **AE**² |
 ripaeis **F**¹**RS.** riph- *rv(D)* | cymbros **F**² 8 sinum **AE**v. un-
 r *Dic.* 9 scatinavia **AE**²*D.* scadi- **DF** *Dic.* sandi- **E**¹. scandi-
Rav 11 illeuionum **R** (*Dic. codd. DV*) | quare *MPt p. 276^b*. q. **F**¹.
 qui **F**²**E**². quae *rv. om. Dic.* 12 eam om. *Dic.* | appellat **Ava. D**²
 13 opinio de **D**² | aeningia **AD**¹. eni- v. aeping- **F**². aepig-
DF¹**R.** epig- **Ea** *Dic.* Epigenis *MPt l. l.* Ogygia *D*². (*loc. corr.*) |
 uistlam *S. cfr. § 81.* -stulam *B.* -silam **A.** -sulam **DF**²**RE**²v. in-
 sulam r. -lae *Dic.* 14 benedis **Ava. B** | scyris **Eva. H.** cir-
F¹**R.** cyr- **Da** | hirris **AG.** hiris a. hyris (-rys **R**) r. -rris v. om.
Dic. 15 cylipenum **AdTa. H.** cylyp- r. clylip- v | uocant **F**² |
 latrim **AF**²*D.* -rin v. -ri r

mox alterum sinum Lagnum, conterminum Cimbris. promunturium Cimbrorum excurrans in maria longe paeninsulam efficit, quae Tastris appellatur. XXIII inde insulae Romanis armis cognitae. earum nobilissimae Burcana, Fabaria nostris dicta a frugis multitudine sponte provenientis, item Glaesaria a sucino militiae appellata, barbaris Austeravia, praeterque Actania.

- 98 (28) Toto autem mari ad Scaldim usque fluvium Germaniae accolunt gentes, haud explicabili mensura: tam inmodica prodentium discordia est. Graeci et quidam 10 nostri **XXV** oram Germaniae tradiderunt, Agrippa cum Raetia et Norico longitudinem **DCXXXVI**, latitudinem **CCXLVIII**, **14**. Raetiae prope unius maiore latitudine, sane circa excessum eius subactae; nam Germania multis 99 postea annis nec tota percognita est. si coniectare permittitur, haut multum ora deerit Graecorum opinioni et 15 longitudini ab Agrippa proditae. Germanorum genera quinque: Vandili, quorum pars Burgodiones, Varinnae,

§ 98: Agrippa fr. 21 R. Dim. 19. — § 99: Tac. Germ. 2. — Mela III 32.

3 tastris **A D**. thartris (cha- **E**) *r*. ta- **J**. carthris **a**. -tris **B**
 4 Romanorum **H** | burcana *ll.v* (**S**). -chana **a C**. *Bupxavic*
Strabo VII p. 291 5 fabaeria **A** | a nostris **F² va. S** | multitudine **z D¹**. similit- *ll.v* | sponto **DF¹ a**. pon- **E¹** | prouenientes **DE² (?) a**. -tiis **F¹** 6 glaesariae **E¹**. gles- **D**. -rie **Ra**. glessaria *va. S* | a **AF² E² v. om. r** | milite **A**. -tae **F¹** | appellata (**J²**) **D²**. -ta *a ll.v* 7 austerania vel austrania *va. S. cfr. XXXVII 42* | actania **A (R?) v**. -nta *r* 8 haut mari **F²**. autem hoc mari *va. D*
 9 aut **DF¹ RE¹ a** 11 **XXV** | **H**. **XXV** *ll.v* 12 raetia et *v*. -tiae **AF**. gretiae **D**. graeciae **E**. grec- **Ra** | morico **DF¹** **Ra** | **DCXXXVI AD²**. **DCLXXXVI rv** (**S**). -**XXXXVI H**
 13 **CCXLVIII Av** (**D**). **CXL- r H**. **CCLX- C** 14 germania **AF²** **E² (o) v**. -niae *r* 15 postea *om. o* | si **AFv**. i **DR. om. Ea**
 16 orae **Rd** (?) **B** | opinioni **AE² v** (**S**). -nione **F² H**. -nio *r*
 17 longitudine **F**. -nis **B** | proditae **AFG**. trod- **D**. trad- (-te **Ra**) *r*
 18 uindili *o G*. -lici **E¹**. -delici *v*. uandilici (uian- **a**) **DFa**. -dalici **R** | quorum **AF² E² (R?) v**. uorum **DE¹**. horum **a**. //orum **F¹** | burgondiones **F² E²**. -gudiones **a**. -gundiones *ova. J* | uarinnae **F² v** (**D**). -in^{////} **F¹**. -inē **R**. -inne *r*. -ini **C**

Charini, Gutones. alterum genus Inguaeones, quorum
 pars Cimbri, Teutoni ac Chaucorum gentes. proximi 100
 autem Rheno Istuaeones, quorum mediterranei Her-
 miones, quorum Suebi, Hermunduri, Chatti, Cherusci.
 5 quinta pars Peucini, Basternae, supra dictis contermini
 Dacis. amnes clari in oceanum defluunt Guthalus, Vis- 80
 culus sive Vistla, Albis, Visurgis, Amisis, Rhenus, Mosa.
 introrsus vero nullo inferius nobilitate Hercynium iugum
 praetenditur. 15. (29) in Rheno autem ipso, prope C in 101
 10 longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannenefa-
 tium et aliae Frisiorum, Chaucorum, Frisiavonum, Sturio-
 rum, Marsaciorum, quae sternuntur inter Helinium ac
 Flevum. ita appellantur ostia, in quae effusus Rhenus a
 septentrione in lacus, ab occidente in amnem Mosam se
 15 spargit, medio inter haec ore modicum nomini suo custo-
 diens alveum.

§ 100: (6) Sol. 20, 2. — Mela III 32. 29. — § 101: (13) cfr.
 Mela III 24.

1 charini (-inni **F²E²**) *ll.v(J)*. Ca- C | gu///nes **F¹**. gniones
 Rad. gutto- *va.S* | inguaeones **D¹**. *cfr. § 96*. ingyae- **AJ**. ingyae-
F². incyae- (-ye- **R**) *r. inciaco- o*. Ingaueo- **G**. -geuo- **v**
 2 theuthoni **R²E^o**. -nie **R¹**. -tonie **a**. thaeudoni **F²**. -iae **F¹** |
 ac **DF¹aG**. a *rov* | caucorum **o**. caug- **F²**. cuc- **E**. chuc- **R**.
 buc- **Da**. bug- **F¹**. Cauch- *va.H* | gente *va.G* 3 istuaeones **D²**.
 istriao- **Ao**. istiao- **J**. istrio- **F²**. /////ao- **F¹**. sthriao- **E²**. sthrao- **E¹**.
 thraco- **a**. sthraeo- **D**. stheo- **R**. Istaeuo- **v**. Istiaeo- **D¹** | *lac. ego*
indicavi. cimbri **AS**. pars (-ras **R¹**) cimbri theuthonie achucorum
R. pars cimbri (cym- **F**) *rov*. pars Sicambri (*Spener Germ. ant. 4, 1*)
D | mediterranei — 4 quorum *om.* **R** | herimones **o** 4 sueui
aovv.J | chatti **A**. -thi **R** 6 gythalus **A**. goth- **a**. gutt- *dva.D*.
 Lutta, Alus *MPt p. 413^a* Vistillus *va.J* 7 uistla **S**. -tila **A**. -tilia
F²E²v. -ti (-ci **R**) *r. -tula B. cfr. § 81* | olbis **E¹**. aluus **AE²va.B** |
 amisis **AD**. -ssis *r. -sius v* | rhenos **A**. renus **Ra** 8 hercy-
 nium **v**. -cinium (-chin- **A**) *ll. yrcinu a* 10 cannenefatium **AJ**.
 -tum **v**. -enufatum **C**. -inefatium **S**. kannenf- **D**. canenf- **E**.
 cannef- **a**. canenfaci- **F**. annenf- **R** 11 chaucorum **AF²H**.
 cauc- *rv*. cauch- **C** | frisiabonum **AF²va.H(S)** | sturiorum **AF²**
v(S). turi- **DF¹R**. tusi- **EaH** 12 hellinium **F²**. eli- **a**. heli-
 num (-lium **G**) **Rva.S** 13 appellatur **DF¹** 15 spargit **AF²R²**
e corr. E²v. -ruit *r* | chore **A**

- 102 **16.** (30) Ex adverso huius situs Britannia insula, clara Graecis nostrisque monimentis, inter septentrionem et occidentem iacet, Germaniae, Galliae, Hispaniae, multo maximis Europae partibus, magno intervallo adversa. Al-
 103 bion ipsi nomen fuit, cum Britanniae vocarentur omnes 5 de quibus mox paulo dicemus. haec abest a Gesoriaco Morinorum gentis litore proximo traiectu \bar{L} . circuitu paterere $\bar{XXXXVIII} \cdot \bar{LXXV}$ Pytheas et Isidorus tradunt, \bar{XXX} prope iam annis notitiam eius Romanis armis non ultra vicinitatem silvae Calidoniae propagantibus. Agrippa 10 longitudinem \bar{DCCC} esse, latitudinem \bar{CCC} credit, eandem
 103 Hiberniae, sed longitudinem \bar{CC} minorem. super eam haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente \bar{XXX} . reliquarum nulla \bar{CXXV} amplior circuitu proditur. sunt autem \bar{XL} Orcades, modicis inter se discretas spatiis, \bar{VII} 15 Haemodae, \bar{XXX} Hebudes et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros,

§ 102: Mela III 50. MCap. VI 666. Beda h. eccl. 1, 1. — Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Sol. 22, 10. Agrippa fr. 22 R. Oros. I 2, 37. Dim. 30. — Sol. 22, 1. Mela III 53. — 103: (cfr. Sol. 22, 6). Mela III 54. MCap. VI 666 med. — (17) Caes. b. G. V 13, 3. — Sol. 22, 9.

1 britannia **E**ov. britt-**ADa**. -ania **FRy**(*passim*) 3 multis **y**
 4 magne **Da**. -n/// **F**¹. -nae **E** | album **i** 6 paulo mox **y** |
 gesoriaco **F**² *in ras.* **y** (gess- **C**) *v.* -cu **A**. geseriaco **R**². -cu *r.*
 -siriaco *i.* cfr. § 106 7 mormorum **E**². -rionorum **a**. ///rin- **F**¹ |
 traiecto **D****F****Ea** 8 $\bar{XXXVIII}$ **REa** *MCap. va. S.* $\bar{V}III$ **F**. $\bar{V}II$ **D**.
cfr. Sol. Beda | \bar{LXXV} **ASol. Beda v.** \bar{LXXV} *i.* \bar{LXV} **y**. \bar{XXV} *r*
MCap. 10 calidoniae **RAyv**(*D*). calyd- *r.* caled- *L.* *add.* ac
AE²**y** 11 esse — \bar{CCC} **AF**²**E**²**yov.** *om. r* | credit **Av.** -didit *ro.*
om. y 13 silorum **y** | \bar{XX} *va. H* 14 \bar{CXXII} **y** 15 autem
 et **o** 16 haemodae (*MPtp. 80^b e Mela*) **D**². acmode **Av.** -dae **B**.
 accomodae **y**. -de *i.* haecmodae (-doe **E**²) *r* | haebudes *va. H*(*S*)
 17 mora **R** | monapia **F**² *in ras. v.* mana. pia **A**. namana pia **y**.
 mana apta **E**². mapta **DE**¹**a**. mappa **R** | riginia **AyD**. rignea **R**.
 ricnea (**F**² *in ras.*) *rv.* richea **a**. ricina (**B**) *H e Ptol.* | silumnus
AyD. silim- *rv.* lim- (**B**) *H e Ptol.*

infra vero Samnis et Axanthos et ab adversa in Germanicum mare sparsae Glaesiae, quas Electridas Graeci recentiores appellavere, quod ibi electrum nasceretur. ultima 104 omnium quae memorantur Tyle, in qua solstitio nullas
 5 esse noctes indicavimus, cancri signum sole transeunte, 2,187 nullosque contra per brumam dies. hoc quidam senis mensibus continuis fieri arbitrantur. Timaeus historicus a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse dicit insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat; ad
 10 eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navigare. sunt qui et alias prodant, Scandias, Dumnam, Bergos maximamque omnium Berricen, ex qua in Tylen navigetur. a Tyle unius diei navigatione mare concretum a nonnullis Cronium appellatur.

15 17. (31) Gallia omnis Comata uno nomine appellata 105 in tria populorum genera dividitur, omnibus maxime distincta. a Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad Garunnam Celtica eademque Lugdunensis, inde ad Pyrenaei

§ 104: (3—7) Sol. 22, 9. MCap. VI 666 med. Beda t. r. 31. cfr. Mela III 57. — Timaeus fr. 32 Müller. cfr. Plin. II 187. — (10) cfr. Plin. VII 206. Sol. 22, 7 additam. — (13) Sol. 22, 9. MCap. VI 666. Beda t. r. 34. n. r. 9 extr. — § 105: Caes. b. G. I 1, 1. Mela III 20. — Agrippa fr. 23 R. Dim. 20. Dic. 1, 6. — Sol. 21, 1. MCap. VI 634 init.

1 samnis (B)S. sambis AyD¹. sia- F³ in marg. v. sumbis i. amnis (-nos R) r | axanthos AyD. -tos rv. anxantes i | ab AE² yov. om. r | aduerso ova. D. -sv a 2 parsae F¹E¹. -se Da. sponsae y | glaesiae FJ. gles- ry. glos- i. glessie a. -ssariae ov 3 nascitur y 4 thile Ro. tile i. thyle Sol.(B)J. thule C 6 brumas y 7 continuis om. Beda 8 introrsum Ay (D?)S 9 Ictin (Salm. e Diod. V 22, 5) D². mictim (-tin o) ll. yo G. mitterim v 10 uilibus AE²yo. uiti- a | (brittanus . .) corio solet y | consutis y. circ- E¹ 11 scandias AE²D. -idas y. -iam rv | uergos AyD² 12 berricen AyD. uerigon r. ner- v. uergon a | tilen y. tulen DF¹a 13 thyle F². thele F¹. tule a 14 cronium AF²yv. scro- (sco- E¹) r | appellaretur FRA 15 commune (om. uno) A 17 a om. A | scaldi L. cfr. § 106 | carunnam A. garam E². garumnam ova. D 18 ad AF²E²o (R?)v. om. r | pirenei o. piri- R. pyrinaci F. -nei a. -neo A (similiter infra)

montis excursum Aquitanica, Aremorica antea dicta. universam oram XVII. L. Agrippa, Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum atque oceanum ac montes Cebennam et Iures, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem
 106 CCCCXX, latitudinem CCCXVIII computavit. a Scaldi incolunt [texero] Texuandri pluribus nominibus, dein Menapi, Morini ora Marsacis iuncti pago qui Gesoriacus vocatur, Britanni, Ambiani, Bellovaci, Bassi. introrsus Catoslugi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Vlmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici,

§ 106: (7) Mela III 23. — (11) Mela III 20.

1 aquitania ova. *H.* sed cfr. § 108 | Aremorica — dicta post 349, 18 Lugdunensis transpos. (Sieglin) *D*² | ante *R*(?) dva. *D* | universam — 2 galliarum *ll. H.* agrippa uniuersarum galliarum ov
 2 XVII. L. *D.* XVII. L. *AEa.* XVIII *DR.* XVII *F.* XVIII *H.*
om. ov. an XIII. L? 3 cebennam *Sol. G(S).* -na *A.* -bannam (-num *Ra*) *r.* gebannam (-ben- *v*) *ov(L)* | iures *AD.* -ris *roSol. S.* -ram *v* 5 CCCCXXX *F*². CCCXX *F*¹ da o. DCCCCXX *Dic.*
DCCCCXX Brot. | CC. XVIII *A.* CCCVIII *Dic.* CCCXIII *va. H.*
 scalti o 6 uncos pos. (*US6*) *J.* texero *A.* -ri *F*². exerui *r.* -rni *v.*
 externi *C.* -ra *G(D).* texero — menapi *om. o* (*qui etiam in seqq. plura om.*) | texuandri (*t in ras. F*². -di *R*) *ll. J.* (te a). texa- *v.*
 toxa- *B ex Amm. XVII 8, 3* | merapii *D F E a* 7 ora marsacis *D F*¹ d *D.* -ci *AE*². -cii *F*². -sucis *E*¹ a. oromarsacis *R.* -ci *S.*
 -ansaci *v.* (*an in ora?*) | gesoriacus *B.* chersicaus *A.* cersiacus *rv.*
 ger- a³. cher- *J.* cfr. § 102 8 ambianni *R* | bellouaci *AF*² *E*² *v.*
 bello *r.* beluagi o | bassi *AF*² *E*² *ov(J).* basi *r.* hassi *C. om. H.*
 catoslugi *AS.* catus- *r. om. o.* castologi *v* 9 atreuates *A* |
 ueromandui *AE*² *ov.* uir- *r* | sueuconi (suec- *C*) *D F R E a v a. S.*
om. o. del. Je con. H 10 ulmanectes *AF*² (*et in ras.*) *D*¹. -neetes *D.*
 -netes *rv(H).* *om. a o.* Vlbanectes *B.* Subanecti *Ptol. II 9, 6.*
 Siluanectes (*Danville notice p. 608*) *D*². cfr. *MPt p. 224^a* | liberi
om. o. liberi — 11 Treueri liberi *om. a* | tuncgri *A* | Rinuci *va. H.*
om. o | frisia. auones *A.* frisi o. -siabones *B* | baetasi *D.* bat-
*AF*². bet- *F*¹ *E*² *v.* -tase *r. om. o* 11 treberi *DRE* | lingones
ARa o v. lig- *D*¹. lig- *r* 12 remi foederati *AE*² o (*R?*) *v. om. r* |
 mediomatrici *A* | raurici *A(R?) v.* nau- *r.* rauraci *v.* raurici —
 351, 4 rheni *om. o*

Helveti, coloniae Equestris et Raurica. Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones, in Vbis colonia Agrippinensis, Guberni, Batavi et quos in insulis diximus Rheni.

101

5 18. (32) Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Velio- 107
casses, Caletos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen
clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurren-
tem in oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV,
cervice in latitudinem CXXV. ultra eum Namnetes, intus
10 autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones,
Aulerci qui cognominantur Eburovices et qui Cenomani,
Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andecavi, Viducasses, Bo-
diocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turo-

§ 107: (7. 10) Mela III 23. 20. cfr. Eratosth. fr. p. 365 Berger.

1 coloniae **E²G.** -nia **AF²r.** -ni **r** | equestris **Rav.** -tres **A.**
aequaestris **r** | raurica **D.** cfr. § 79. -iaca **Av.** -iacha **E².** -iach
DE¹. ruria ac **R.** -ri ac ad. sauriaca **F² in ras.** | autem **AF²E²v.**
om.r 3 triuoci **A.** -ibochi **C** | in ubis **D.** in ubi **A.** in ubii
F²d. in uuii **r.** hinc ubii **B** | colonia **AFv.** -iae **DE.** -ie **Ra** |
agrippiniensis **DF¹RE.** -ppienses **A** | guberni **ll.v(H)J.** Guge- **G.**
Cuge- **S.** Cube- **Müllenhoff (Herm. XII p. 272)** 4 bataui **F(?)B.**
-abi **A.** uataui **r** | in **AF²E²v. om.r** 5 lexobios **A.** lixouios **R.**
(lexeuui o) | ueliocasses **D.** cfr. **Caes. BG VIII 7. Ptol. II 8, 7.** uello-
(-ssus a) **DFEav.** uillo- **R.** uelocc- **A(J)** 6 caletos **ego coll.**
XIX S. Caes. BG II 4. VIII 7. Ptol. II 8, 5. gal- **ARS.** gall- **rv.**
gallos **a** | abrinatuos **v.** -tus **A.** -ngatos **F²E²R.** -tus (-ti o) **r**
ossismos **R¹(B²)S.** cfr. **Mela.** -ismons **AE².** -imos **D²FR².** -imus **r.**
osismios **B¹e Ptol. l.l.** 7 ligerem **R²D.** -gerim **dv.** -girem **r**
8 ossismorum **E².** osi- **r.** cfr. *supra* 9 namnetes **S.** -tis **ll.**
nannetes **G.** uannetes **v** 10 carnuteni foederati **F²E²oD.**
-ti foed- **Rd(?)G.** *om.r.* cauratani foed- **v** 11 aulerci adov.
-rti **r** | eburones **ova.G** | cenomanni **F²E²ova.H(S)D²**
12 liberi **om.ao** | tricasses **E²S.** trec- **ov.** tritic- **d.** tricassae (tri
in ras.) **F².** -sse **R.** tritic- **DE¹.** ticas **a** | andecavi **H.** cfr. **CIL**
XIII p. 478. andeg- **ov.** andic- **F¹E²D.** candic- **d.** andig- **F².**
candidaui **DRE¹.** scandinaui **a** | iducasses **a** | bodiocasses **ll.H.**
bodic- **v.** uadic- **B** 13 uenelli **ll.v(S).** une- **Dal.** | coriosultes **R.**
coricoriosuelites **E.** cariosu- **dva.D** | diablinti **Eva.S** | riedones
ego coll. CIL XIII p. 492. rhe- **v.** rhie- **F².** shie- **DE.** / hie- **F¹.**
shye- **a.** sie- **R².** se- **R¹**

nes, Atesui, Segusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugudunum.

- 108 19. (33) Aquitanicae sunt Ambilatri, Anagnutes, Pictones, Santoni liberi, Bituriges liberi cognomine Vivisci, Aquitani, unde nomen provinciae, Sediboviates. mox 5 in oppidum contributi Convenae, Begerri, Tarbelli Quattuorsignani, Cocosates Sexsignani, Venami, Onobrisates, Belendi, saltus Pyrenaeus infraque Monesi, Oscidates Montani, Sybillates, Camponi, Bercorcates, Pinpedunni, Lassunni, Vellates, Toruates, Consoranni, Ausci, Elusates, Sottiates, Oscidates Campestres, Succasses, Latusates, Basaboiates, 10 Vassei, Sennates, Cambolectri Agessinates. Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur, dein Lemovices, Arverni liberi, Vellavi liberi, Gabales. rursus Nar-
- 109

§ 108: (4) Mela III 23. — (10) ib. 20. — (12) cfr. Plin. III 36.

1 itesui *va* *H* | segusiaui *ego coll. CIL XIII p. 221.* saecu- **F**². secu- *D.* -ani (*B*) *G.* -usi (saec- **F**¹) alibi (albii *v*) *rv* | lugudunum **DFED**². lugd- *rv* 3 ambilatri **E**² *G.* ambul- *v.* -bilittri *r*

4 sanctoni o. -ntones *va. S* | bituriges liberi **E**² *v* (*H*). -riges o. beturi **Fd.** betur *r. del. G* | uiviscia **F**¹ *Ra.* uibisci d. ub- **E**² o *va. S* 5 prouinciae **F**² **E**² o *v.* -cia *r* | sedibouiates *S.* -ades **E**¹ a d. -oniates *v.* sed hi bouiates **RE**². -ades **DF.** sunt hi Bouiates **D**². an Sibuzates? *cfr. Caes. BG III 27* 6 begerri **E**² *G.* -rbi **FRE**¹. bebergi a. bergebi **D**² *in ras. v* | tasbelli **F**¹ **RE**¹ a. tarbeli *va. H. cfr. XXXI 4* 7 cocosetes **R.** cosates a | Venarni *Marca (hist. Bencharn. I 2 p. 43)* 8 infra quem **D**² | monesi **F**² **E**² *G.* mone *r.* Onesi **D**² *coll. Strab. IV p. 190 (in Bursiani Jahresber. 1877 p. 315)* | osquidates *va. H* | montani Sybillates **D**² l. l. 9 sibyllates d *G* | camponi d *v.* -poi (-boi **F**²) *r* | becorcates **F**¹. -rdates **F**² | pinpedunni **DFTD.** -umni **Ea.** pindedunni **RS.** pipedimui (bip- *C*) *v* | lassunni **Fa. S.** -urini **R.** lasunni **D.** -umni **E**¹. -uini **E**². sassumini *v* 10 uellates **E**² *v.* sue- *rJ*² | tornates *va. D* | aelusates **DF**¹ **E**¹ a | soscidates **F**² 11 succasses *v.* -sse **R**¹ **E.** sucasse **DR**² a. -ssae **F**¹ d. uocassae **F**² | tarusates *H* | basabocates *Eva. D*

12 uassei a *v.* -ssel **E.** -ssaei **DF.** uessei **R** | sennates **F**² **E**² *v.* enn- a. aenn- **DR.** ¹enn- **F**¹. cienn- **E**¹ | campolectri **F**¹ **R** | *dist. H*

13 autem *ll. S.* hinc (*puncto ante posito*) *v* | bituries **DFE**¹ a | qui **F**² **E**² *v.* quin *r* | lemouices **F**² **R**² **E**² o *v.* leuo- *r* 14 aluerni **Eo.** aruerni **R** | uellavi (uela- **F**²) liberi **F**² *in marg. D*². om. *r.* *cfr. Caes. BG VII 75 et CIL XIII p. 193*

bonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Nitiobroges
Tarneque amne discreti a Tolosanis Petrocori.

Maria circa oram ad Rhenum septentrionalis oceanus,
inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter id et Pyre-
naeum Gallicus. insulae complures Venestorum et quae
Veneticae appellantur et in Aquitanico sinu Vliaros.

20. (34) A Pyrenaei promunturio Hispania incipit, 110
angustior non Gallia modo, verum etiam semet ipsa, ut
diximus, immensum quantum hinc oceano, illinc Iiberico 3,29
10 mari comprimentibus. ipsa Pyrenaei iuga ab exortu ae-
quinoctiali in occasum brumalem breviores quam latere
meridiano Hispanias faciunt. proxima ora citerioris est
eiusdemque Tarraconensis situs. a Pyrenaeo per oceanum
Vasconum saltus, Olarso, Vardulorum oppida, Morogi,
15 Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica
colonia. civitatum novem regio Cantabrorum. flumen 111
Sauga. portus Victoriae Iuliobrigensium; ab eo loco fontes
Iberi XL p. portus Blendium. Orgenomesci e Cantabris;

§ 110: cfr. Plin. III 29. Mela II 85. 86. III 14. — § 111: Mela
III 15. 13. 11. 13 extr. 11.

1 roteni **R**. rutheni *C* | cadurici **DF**¹. -rii a. eudurcii **R**²
e corr. | nitiobroges *D*. -riges (*Scaliger*) *S*. antobroges (anteb- **R**)
ll. v (*J*²) 4 inter id (*sc. mare*) **R** (*lac. ante indicata J*²). -errid **E**².
-erri *r.* inter eum (rhenum *v*) *G* 5 Venestorum *va. D* | et quae
DFa v. quae et (**R**²) *G cum P.* quae **E** 6 in **F**²**E**²*v.* inter *r*
aquitanico (aeq- **F**¹) **FRa v.** -icu **DE**². -ic **E**¹ uliaros (-rios **D**¹) *ll. D.*
-rus *G. om. v* 7 an incipit, ibi angustior? 9 immensum *om. o*
11 in **E**¹*ov.* fusa in **F**²*G.* iuga ('u'a **F**¹) in *r falsa iteratione*
ob- aei et -ali | brumali *D* | quam latere *ego.* latere quam *ll. D.*
latere septentrionali quam **F**²*v* 13 tarraconensis *v.* tara- o.
terra- *ll* | situs consistit **F**² 14 olarso *B.* aol- (-lurso **R**) *ll. v.*
cfr. III 29. Oeasso *Ptol. II 6, 10* | uardulorum *B.* uasdu- **RE**¹*v.*
-llorum *r. cfr. Mela III 15* | morogi **R D.** -ogy *r.* -osgi *v*
16 cantabrorum **F**²*ov.* cont- **E**². -tubrorum **E**¹*a.* cūtu- *r*
17 sauga *ll. S.* sanga *v.* sanda *G* | iuliobrigensium *va. Bas. (J)*
18 hiberium (yb- a) **FRa** | biendum *va. H* | orgenomesci
FRH. cfr. Mela III 15. -omescy **D.** -onescy **E**¹. -oescy a. -omisgy
E². origeni mixtis *v.* argenomesci *MPt p. 169^a* | e cantabris *ll. H.*
cant- *v.* et cambraci *MPt ll.*

portus eorum Veseiasueca. regio Asturum, Noega oppidum.
 in paeninsula Paesici et deinde conventus Lucensis a flu-
 mine Navia Albiones, Cibarci, Egi, Varri cognomine Na-
 marini, Adovi, Arroni, Arrotrebae. promunturium Celticum,
 amnes Florius, Nelo. Celtici cognomine Neri et super 5
 Tamarci, quorum in paeninsula tres arae Sestianae Au-
 gusto dicatae, Copori, oppidum Noeta, Celtici cognomine
 Praestamarci, Cileni. ex insulis nominandae Corticata et
 112 Aunios. a Cilenis conventus Bracarum Helleni, Grovi,
 castellum Tyde, Graecorum subolis omnia. insulae Siccae, 10
 oppidum Abobrica. Minius amnis, III ore spatiosus, Leuni,
 Seurbi, Bracarum oppidum Augusta, quos super Gallaecia.

§ 112: (9. 11. 355, 1) Mela III 10. 8 extr.

1 ueseiasueca **E**². -ei. ueca *v.* -eiusuaga **F**² *in ras.* uerea-
 sueca *r H. cfr. MPt p. 168^b* | asturum (aust- **E**²) **F**²**E**²*v.* astir- *r* |
 noega **E**²*v.* nega **F**². neg& *r. cfr. Mela III 13* (noeca) 2 paesici
R d H. cfr. Ptol. II 6, 5. pes- *r G (D¹).* pis- *v. cfr. III 28* | lucensis
F²**E**²*v.* -si *r* 3 Nauia Albiones **F**²**E**²*v (D² philol. XXXII p. 654).*
 -ne *r.* -nis (*fort. Labionis*) *MPt p. 146^b.* Nauialbione *J.* -ilubione
B | Egi, Varri *MPt p. 145^a.* Egiua- *D.* eciua- **R.** eguia- **F**².
 aeciua- **D.** eciua- **F**^{1a}. egtiia- **E**². ectiia- **E**¹. egoua- *v* | nama-
 rini — 5 cognomine *om. D^{1a} (sed in a post 6 paeninsula deinceps*
errore exhibentur namarini — paeninsula) | namarinni **R.** mearini
MPt l. l. 4 adoui **R.** iad- *r J.* -doni *v. cfr. MPt l. l.* | aroni **D**²**F.**
cm. a v. J | arotrebae **D**²**FE** 5 florius **F**²**E**²*v.* -ibus *r* | neriae
 superque *va. S* 6 tamarci *ll. v (D).* -rici *B coll. XXXI 23 et*
Mela III 11. (Supertamarci D² l. l. p. 655 sqq.) | tres arae **F**²**B.**
 tresarae *v.* -ssare **E**². trearae *r* | sestianae **F**²*v.* rest- (*mia- E*²) *r*
 7 copori (corp- **a**) *ll. D.* cap- *He Ptol. II 6, 23.* caep- *B*
 noeta **D.** nota **E**². oeta *r.* noela *v.* noega *MPt l. l. p. 145^a*
 8 praestamarci **DFEa D.** presta- **R.** -tii *v.* praesamarci *B.* -chi
Mela. praeta- D² l. l. | cileni *v.* cilaeni **D.** laeni **Fa.** leni *r*
 9 cilensis *ll. va. G* | bracarum **Ra r.** bracc- *r* | elleni **a.** heleni
va. D | groui **E**² *D. cfr. Mela III 10.* croui **F**² (*CIL II n. 774. 2250.*
2565). cro **F**¹. gro *r.* grauui *G (Sil. It. III 366).* groni *v*
 10 subolis **F**² *S.* sob- *rv (D)* | siccae *D.* siccae insigne **E**². insigne
E¹. signae **D d J**². -gne **Ra.** sig'// **F**¹. -ge **F**². cicae *J*¹. cicae.
 insigne *v* 11 abobrica **F**¹*v.* -cam (-orri- **R**) **DRa.** auobrica
F²**E**². -cam **E**¹. Adobrica *Mela III 13* | ore **F**²*v.* ori **DF**¹**R.**
 -is **Ea** | leunius **R.** laeuni **F.** laebuni *coni. B.* lubaeni *Ptol. II 6, 47*
 12 super *ll. v (D).* supra *Bas. (super quos a)*

flumen Limia, Durius amnis e maximis Hispaniae, ortus in Pelendonibus et iuxta Numantiam lapsus, dein per Arevacos Vaccaeosque, disternatis ab Asturia Vettonibus, a Lusitania Gallaecis, ibi quoque Turdulos a Bracaris arcens. omnis, quae dicta regio a Pyrenaeo, metallis referta auri, argenti, ferri, plumbi nigri albae.

21. (35) A Durio Lusitania incipit. Turduli veteres, 113
 Paesuri, flumen Vagia, oppidum Talabrica, oppidum et flumen Aeminium, oppida Conimbriga, Collippo, Eburobritium.
 10 excurrit deinde in altum vasto cornu promunturium, quod aliqui Artabrum appellavere, alii Magnum, multi Olisiponense ab oppido, terras, maria, caelum discriminans. illo finitur Hispaniae latus et a circuitu eius incipit frons.
 22. septentrio hinc oceanusque Gallicus, occasus illinc, 114
 15 oceanus Atlanticus. promunturi excursus LX prodidere, alii XC, ad Pyrenaeum inde non pauci XII L, et ibi gentem Artabrum, quae numquam fuit, manifesto errore. Arrotrebas enim, quos ante Celticum diximus promunturium, hoc in loco posuere litteris permutatis. erratum et 115

§ 113. 114: (10) Mela III 6. 7. Sol. 23, 5. cfr. MCap. VI 629.
 — § 114: (17) Mela III 13.

1 e **F**² in ras. v. et r. ex C. om. o | maximus **F**¹ To 2 pelendonibus Bas. cfr. III 26. -denibus **E**². -deniubus **E**¹. pelondonibus **F**² v. -denibus r 3 uettonibus ara. L 4 gallaecis **F** L. -llecis **DR**² v. -llegis **R**¹. -llicis **Ea** 5 quae **F**². que rv
 7 incipit **F**² **E**² a ov. -pi r | turduli **F**² v. -lli ro 8 paesuri a va. H | uagia ll. v (J). -ga S. uacca Be Ptol. II 5, 3 | talabrica oppidum **F**² **E**² o v. om. r 9 aeminium (B) H coll. § 115. emen- d. min- **F**² G. enumen- a. eumen- rov | conimbriga CIL II 391. -ca v. conūbriga **R**². cioū- **R**¹. cinum- r. coniumbrica **D**¹ | collippo **E**. colippo va. H | eburobritium **F**² a va. D. -cium **F**¹ 10 altum d(?) G. alium **E**². alium r. -iud ov 11 artabrum o | olisiponense He Sol. (D²). holi- o. olisipp- **DRE** G (D¹). -sypp- a. olimp- **F**² in ras. ulyssipp- v 12 terras **E**² o (FR?) v. -rra r. an terram? | disternans **E** (?) o va. S (D²) 13 a om. o | fons **DF**¹ **RE**¹ a 14 dist. G | septentrion **F**¹ Ra. -onis oz va. G | hinc **F**² **E**² o v. hic r | oceanus qui **F**². -nus qui et o va. G | illinc et G 15 promunturiae **D**. -unctorie a. -ontorii **F**²

- 112 in annibus inclutis. ab Minio, quem supra diximus, CC,
ut auctor est Varro, abest Aeminius, quem alibi quidam
intellegunt et Limaeam vocant, Oblivionis antiquis dictus
multumque fabulosus, ab Durio Tagus CC interveniente
Munda. Tagus auriferis harenis celebratur. ab eo CLX 5
promunturium Sacrum e media prope Hispaniae fronte
prosilat. XIII inde ad Pyrenaeum medium colligi Varro
116 tradit, ad Anam vero, quo Lusitaniam a Baetica discrevi-
mus, CXXVI, a Gadibus CII additis. gentes Celtici Turduli
et circa Tagum Vettones, ab Ana ad Sacrum Lusitani. 10
oppida a Tago memorabilia in ora Olisipo, equarum e fa-
vonio vento conceptu nobile, Salacia cognominata Vrbs
Imperatoria, Merobrica. promunturium Sacrum et alterum
Cuneus. oppida Ossonoba, Balsa, Myrtilis.
- 117 Vniversa provincia dividitur in conventus tres, Eme- 15
ritensem, Pacensem, Scalabitanum, tota populorum XLV,
in quibus coloniae sunt quinque, municipium civium Roma-
norum, Latii antiqui III, stipendiaria XXXVI. coloniae

§ 115: (3) Mela III 10. 8. Sol. 23, 6. — § 116: (9—14) Mela
III 8. 7. — (11. 12) cfr. Plin. VIII 166. Sol. 23, 7. MCap. VI 629.

2 eminius F²a. aemion- D | alibe E¹. -be DF 3 intelle-
gunt F² in ras. E²v(D). -llectu DE¹. -tum R.S. om. a | limaeam
R(?) Be Strab. III p. 153. -meam DFa. lineam Ev. (Limia Mela
III 10. cfr. supra § 112) | dictum DRE¹a. dic// F¹ 6 e F²E²v.
om. r 7 colligi F² in ras. E²G. -gitur rv. -tur ut C 7. 8 uarro
tradit F² in ras. E²v(J). a prodit rata Dd. -itatra E. -itata a.
-it // R. uarro prodit S 8 uero quo F²E²v. quo uero r
9 CCXXVI C | celtici G. -ce Ro. -c// F¹. -cae rv(J) | turdoli F².
uarduli G 10 ei (pro et) DE¹. ei a | uetones FRao | ana
F²(R?)v. agana ro 11 olisippo FaG(D¹). ola orisipo R |
e E²ov. et r | fauonii F² 12 uento Rv. -nt E¹. -nti F².
-ntu ro | nobile E²v. -les o. -li r | urbs F²E²v. -bē R. -be r
13 merobrica RE²v. eso- DF¹E¹a. mesobriga F²d². so- d¹
14 cuneus R(?) Be Mela. cen- DEav. caen- F | orsonoba Ea |
balssa a. barta R. bassa va. C | myrtilis Bas.(J). -li DFEv(S).
mirti R. -tyli a 16 scallabitanum D¹. cfr. CIL II n. 35. Ptol.
II 5, 6 | XLV G(D). XLVI ll.v(S) 17 Ro. unum Bas.
18 lanti antiqua DF¹RE¹a

Augusta Emerita, Anae fluvio adposita, Metellinensis, Pa-
censis, Norbensis Caesarina cognomine; contributa sunt in
eam Castra Servilia, Castra Caecilia. quinta est Scalabis
5 manorum Olisipo, Felicitas Iulia cognominatum. oppida
veteris Latii Eborā, quod item Liberalitas Iulia, et Myrtilis 116
ac Salacia, quae diximus. stipendiariorum quos nominare 118
non pigeat, praeter iam dictos in Baeticae cognominibus, 3, 13
Augustobrigenses, Aeminienses, Aranditani, Arabricenses,
10 Balsenses, Caesarobrigenses, Caperenses, Caurienses, Colar-
ni, Cibilitani, Concordienses, Elbocori, Interannienses, Lan-
cienses, Mirobrigenses qui Celtici cognominantur, Medu-
brigenses qui Plumbari, Ocelenses, Turduli qui Bardili
et Taponi.

15 Lusitaniam cum Asturia et Gallaecia patere longitudine

§ 117: (1) Mela II 88. — (5) ib. 8. 7. 8. — § 118: Agrippa fr. 24 R.

1 anae *v.* ane **F**². antae **E**. -te *r* | metellinensis *U 88 ex It.*
Ant. p. 416. metall- *ll. va. J* 2 caesarina **F**² *D.* caessa- **E**².
cessa- **A**. caeca- (ceca- **Ra**) *r.* caesariana *v* 3 eam *v.* ea *ll*
sedulia **A****E**². iulia *va. S* | scallabis (sall- **F**²) *ll. D. cfr. supra*

4 iulium **A****F**²**E**² *v.* in iu- *r* 5 olisipo **A**. olisippo **a** *G* (*D*¹) |
felicitate **E**². -ate. *L A. om. a* | cognominatum — 6 iulia *om. R*¹

6 ueteris **A****F**²**R**²**E**² *v.* -res *r* | item *H. perit in marg. R*². idem
rv (D) | mirtillisse **R**. -lese *a.* myrtilles ae **D****E**¹. -li ¹¹¹ **F**¹. -li ac
Sut § 116 8 in Baetica cognomines (*P, D*² 9 augustobri-

censes *J D*¹ | aeminienses *D coll. § 113.* -nenses **A****F**² *J.* aemie-
D**F**¹. ammie- *B.* emie- *rv* | aranditani **A****F**² *v (G).* *cfr. Ptol. II 5, 5.*
acra- **R**. -ra- **F**¹. era- *r.* arani- *B* | arabricenses *He Ptol. II 5, 6.*
axa- *G (D).* -itenses **R B. taxa- *rv.* -icenses **d T J** 10 cessaro-**

brigenses **A**. caesarobrigenses (-aro- **E**²) **D F E a.** sesarro- **R** | cape-
renses **A****E**² *v.* caer- **D F E**¹ *a.* cer- **d T.** -renes **R** | caurienses *D.*
caure- (ceure- **A**) *ll. v. cfr. Ptol. II 5, 6* 11 cilibitani **A****F**² | elbo-

cori *He Ptol. II 5, 6.* et bocori (-coni **R. -ccori *v*) *ll. v.* qui et
bocori (*B*) *C* | interannienses *H.* -anenses *a.* -ansenses *ll.* -ausen-**

sens *v.* -amnienses *D*¹ | laccienses **E**¹. -ntes **a** 12 mirobrienses
R d. -ntes **D F E**¹ *a* | medubricenses *C (J)* 13 ocelenses **A D.** *add.*
lancienses (lanti- **F.** qui et lanci- *B*) *rv falso iteratum ex 11. 12* |

bardili **A D.** -duli (pa- **F**) **D F R E**² *v.* -la **E**¹ *a* 14 et **A****E**² *v.* at *r.*
ac *S* | iapori **A.** top- **a** 15 gallaeciae **D.** -llecia **F**¹ *E v a. L.*
-iē *a.* -etiē **R.** -llicia **F**² *o*

$\overline{\text{DXL}}$, latitudine $\overline{\text{DXXXVI}}$, Agrippa prodidit. omnes autem Hispaniae a duobus Pyrenaei promunturiis per maria totius orae circuitu $\overline{\text{XXVIII}}$ \cdot $\overline{\text{XXIII}}$ colligere existimantur, ab aliis $\overline{\text{XXVI}}$.

- 119 (36) Ex adverso Celtiberiae conplures sunt insulae, 5
Cassiterides dictae Graecis a fertilitate plumbi, et e regione Arrotrebarum promunturi Deorum VI, quas aliqui Fortunatas appellavere. in ipso vero capite Baeticae ab ostio freti p. $\overline{\text{XXV}}$ Gadis, longa, ut Polybius scribit, $\overline{\text{XII}}$, lata III. abest a continente proxima parte minus pedes DCC, reliqua 10 plus $\overline{\text{VII}}$. ipsius spatium XV est. habet oppidum civium Romanorum, qui appellantur Augustani Vrbe Iulia Gaditana.
120 ab eo latere, quo Hispaniam spectat, passibus fere C altera insula est, longa M passus, M lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. vocatur ab Ephoro et Philistide Erythea, 15 a Timaeo et Sileno Aphrodisias, ab indigenis Iunonis.

§ 119: Mela III 47. Sol. 23, 10. 12. Mela III 46. Polyb. XXXIV 15, 3 Hultsch. cfr. Agathem. V 20 (GGm II p. 481). — § 120: Ephorus fr. 40 Müller. Timaeus fr. 35 Müller. Silenus fr. 3 Müller. — (359, 2—8) Sol. 23, 12. cfr. Mela III 46. 47. Sall. hist.

1 prodit **A**(?) 3 $\overline{\text{XXXVIII}}$ **D***Fava*. *G*(*H*). $\overline{\text{XXXIII}}$ **R** | $\overline{\text{XXIII}}$ **A***D*. $\overline{\text{XXII}}$ *r**H*. *del. C.* $\overline{\text{XII}}$ *v* 4 $\overline{\text{XXVI}}$ *ll.v*(*S*). $\overline{\text{XXV}}$ *H*.
- $\overline{\text{VII}}$ *G* 6 cassiterides **AF**²**E**²*v*. cassier- *ro* | a grecis *ova*. *G*
7 promunturi **A***G*. -ium *r*. -io *v* | VI **AF**²**E**²*v*. his (= HS = sest.) *r*. tres *Sol.* | aliquis **DE**. -quas **F** 8 capite **AF**²*d* *G*(*J*).
-te mox *rv*(*SD*) 9 p. *om. A* | $\overline{\text{LXXV}}$ **AF**²*va*. *H* 10 pedes *ll.v*(*H*). passus *G* 11 spatium **AF**²**E**²*v*. stacim **R**. statim *r*
12 qui **AE**²*S*. *om. r*. quod *d*(?)*v* | appellatur **AR***ava*. *S* | augustana (-sta **FG**) *va*. *S* | urbi **A**. urbs **F**²*va*. *S* | gaditana *d*(?)*G*.
-ni *ll.v*. -nis *Bas*. 14 longa M *J*². -ga in **F**². -gū **DRE**²*a*.
-g// **F**¹. -ga **Ad***Brot*. -ga $\overline{\text{III}}$ *G*(*S*). M longa *D*. in longum **E**¹*o*.
-gum CC M *v* | M **AR***d* *G*(*Brot*). *D*. M *r*. mille *o*. *del. H*. XL M *v*
15 et — 16 aphro **F**² *in marg. om. F¹ | philistide *B coll. ind.*
philide **A**. phill- **F**²*o*. pill- **Ra**. phyll- **E**²*v*. pyll- **E**¹. -dae **D** | erythea **DE***Brot*. (*D*). -tea **A**. -thia *B*(*S*). erithea **F**²**Ra***ov*
16 aphrodisias (apho- **A**¹) **Av**. apphoro- *a*. aphoros (*om. F¹. aphro **F**²) dyseas (disias **R**) *r***

maiores Timaeus Cotinusam apud eos vocitatum ait; nostri Tarteson appellant, Poeni Gadir, ita Punica lingua saepem significante. Erythea dicta est, quoniam Tyri aborigines earum orti ab Erythro mari ferebantur. in hac
 5 Geryones habitasse a quibusdam existimatur, cuius armenta Hercules abduxerit. sunt qui aliam esse eam et contra Lusitaniam arbitrentur, eodemque nomine quandam ibi appellant.

23. (37) Peracto ambitu Europae reddenda consum- 121
 10 matio est, ne quid non in expedito sit noscere volentibus. longitudinem eius Artemidorus atque Isidorus a Tanai Gades LXXXVII · XIII prodiderunt. Polybius latitudinem Europae ab Italia ad oceanum scripsit XII · L esse, etiam
 tum incomperta magnitudine. est autem ipsius Italiae, ut 122
 15 diximus, X · XX ad Alpes, unde Lugdunum et ad portum 3,43

fr. II 29. Avien. descr. orb. 615. — § 121: (11) Agathem. III 10 (GGm II p. 474). Polyb. XXXIV 15, 1 Hultsch.

1 cotinusam *Be Dion. perieg. 456.* pot- *ll.v.* -mussam *J*, apud eos *B.* a puteis (-eus *E*²) *AF²E²v(J).* ac puteus *E*¹. ae putei// *F*¹. at poteius *R.* at put- *D.* ab oleis (*P*) *SD*² 2 tarteson *F.* tharteso *R.* tarieso *DE*¹*a* | appellarunt *A(?)S* | gadir ita *Ge Sol.* cadir ita *AE*². cadyrita *F*². dad- *F*¹. tadiri- *R.* dad- *r.* gadirrutam *B.* cadirruta *v* 3 saepem *B.* -pe *E*². -pae *A.* sepe *F*². sae *D.* se *F*¹*R.* s a. *om.* *E*¹. septem *v* | significante *D.* -tie ante a. *om.* *E*¹ | erythea *DdE*¹*Brot.* -thia *B.* -threa (*Sol.*) *v.* erithea a. -thaea *R.* erynthea *E*². erhinthea *A.* eerin- *R*
 4 aborigines (*P*) *H.* -gine (abiri- *A*) *ll.v* | earum *DFea US9.* eorum *AR.* eor- *va.D* | erythro *S.* -tro d. -thraeo *v.* eurythro *DF.* -tro *A.* -rithro *r* 5 geriones *FRaovA.C* | existimatur cuius *AG(S).* -antur quorum *rov(H)* 6 abduxerit (add- *E*) *AEv.* -xit o. -xerint *r* 7 quandam *US9.* quond- (cond- *R*) *ll.va.J* 8 appellant *ll.v(S).* -atam *C* 12 LXXXVII *ego er Agathem.* LXXXVII *AD*¹. LXXXII *rS.* -III *v.* -VI *D*² *ME p.13.* XXXII *Brot. coll. II 246* | XIII *ll.v.* XVIII *D*²*l.l.* 13 scribit *DFeava.G* | XII · L *AD*². XI · L *rv* 14 est *ll.S.* eius. Est *G.* huius. Est *v.* an sunt? 15 | X · XX *D*¹. XI · XX *ll.H.* XII · XX *v.* CDX *D*² *ME p.14 coll. III 44* | unde per *Bas.* | & ad *ego.* ad *ll.v*

Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$. sed certior mensura ac longior ad occasum solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem Alpibus derigitur, $\overline{\text{XII}} \cdot \overline{\text{XLIII}}$. Hinc deinde Africa atque Asia dicentur.

5

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER V

- 1 (1) Africam Graeci Libyam appellavere et mare ante eam Libycum; Aegyptio finitur, nec alia pars terrarum 10 pauciores recipit sinus, longe ab occidente litorum obliquo spatio. populorum eius oppidorumque nomina vel maxime sunt ineffabilia praeterquam ipsorum linguis, et alias castella ferme inhabitant.
- 2 1. Principio terrarum Mauretaniae appellantur, usque 15 ad C. Caesarem Germanici filium regna, saevitia eius in duas divisae provincias. promunturium oceani extimum

§ 1: (9. 10) Sol. 24, 2. — § 2: (17) Mela I 25. III 107. — (361, 1—5) ib. I 26. Sol. 24, 1. 3. MCap. VI 666 extr.

1 morinorum v. bor- (por- F) ll 2 $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$ AS. $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$ G. $\overline{\text{LXVIII}}$ F². XIII. XVIII rv(H) 4 derigitur F. dir- rv | XII. XLIII a. $\overline{\text{XV}} \cdot \overline{\text{XLIII}}$ H

Lib. V. 9 ad (pro &) A. qua E³va.S 9. 10 anteam F¹. -theum op 10 libycum incipiens E³va.S | dist. S | aegypto opva. G(SD) 11 obliquo litorum (later- E¹a) DFREa S 13 alia DF¹Ea¹p 15 principia R² (o cod. Guelf.) | mauritaniae AR²Ea opva. S(D²) passim 16 regna saevitia (se- F²a²) AE F²a²v. -nasse uitia (-na initia R²) r 17 diuisae ll. L. -sa a G. -sa est pv

Ampelusia nominatur a Graecis. oppida fuere Lissa et Cottae ultra columnas Herculis, nunc est Tingi, quondam ab Antaeo conditum, postea a Claudio Caesare, cum coloniam faceret, appellatum Traducta Iulia. abest a Baelone oppido
 5 Baeticae proximo traiectu XXX. ab eo XXV in ora oceani colonia Augusti Iulia Constantia Zulil, regum dicioni exempta et iura in Baeticam petere iussa. ab ea XXXV colonia a Claudio Caesare facta Lixos, vel fabulosissime antiquis narrata: ibi regia Antaei certamenque cum Hercule
 10 et Hesperidum horti. adfunditur autem aestuarium e mari flexuoso meatu, in quo dracones custodiae instar fuisse nunc interpretantur. amplectitur intra se insulam, quam solam e vicino tractu aliquanto excelsiore non tamen aestus maris inundant. exstat in ea et ara Herculis nec praeter
 15 oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. minus 4 profecto mirentur portentosa Graeciae mendacia de his et amne Lixo prodita qui cogitent nostros nuperque paulo minus monstifica quaedam de iisdem tradidisse, praevalidam hanc urbem maioremque Magna Carthagine,
 20 praeterea ex adverso eius sitam et prope immenso tractu

§ 3: Sol. 24, 4. 6. 5. MCap. VI 667. (cfr. Mela III 107. 106. Strabo XVII p. 826). — § 4: Nepos fr. 50 H.

1 lissa et **AF²EH**. -ssia et **Dd**. -ssa opv. lisc//e **R**. lis/// **F¹**. lisei **a** 2 cottae **ADF D²**. cfr. XXXII 15. -tte ov(S). cocte **Rp**. co&e **E**. cete **a**. cotta **H**. cotes *Be Strab. XVII p. 825* 3 antheo aop | CL. (pro Claudio) **DFa item v. 8**. centum quinquaginta milia **A** | coloniā **FEa opv**. -ia **r** 4 belone *ll. va. D. cfr. III 7*
 5 XXXIII (Sol. MCap.) **D²** 6 zulil **F²EapJ**. ziilil **DF¹**. zcilil **R**. zilil **A**. zilis *Be Strab*. zubil **v** 7 in **AE²a²pv(S)**. om. **rH** | ab **ApJ**. hab **R**. et ab **rv** | eo **Aapva. G** | XXXV **AD**. XXXII **rv. om. o** 8 lix Sol. (*Isid. or. XV 1, 74*). Ptol. 9 ab antiquis **E²ova. H** 10 orti **o**. hori **F¹**. in ortu **E**. -rum **a**. om. **A** | aut funditur **R¹** | autem om. **R²H**. autem huic **E³v**
 11 fluxuoso **A** | draconis **RE²opva. D** 13 aliquanto **AF²v**. -ndo **r** | excelsiores *va. B*. -orem **D²**, sed cfr. Sol. et Strab. 14 inundant **AE²ov(S)**. -dat *r Bas*. | eo **A** | et om. op 16 iis **RE(?) va. S** 17 amni **A** | lixo **AF² in ras. E²v**. xilo **r** | cogitant **RS** | que om. *va. S*. quae **A**. an nuper quoque?

ab Tingi, quaeque alia Cornelius Nepos avidissime
 5 credidit. ab Lixo XL in mediterraneo altera Augusti
 colonia est Babba, Iulia Campestris appellata, et tertia
 Banasa LXXV p., Valentia cognominata. ab ea XXXV
 Volubile oppidum, tantundem a mari utroque distans. at 5
 in ora a Lixo L amnis Sububus, praeter Banasam coloniam
 defluens, magnificus et navigabilis. ab eo totidem milibus
 oppidum Sala, eiusdem nominis fluvio inpositum, iam soli-
 tudinibus vicinum elephantorumque gregibus infestum,
 multo tamen magis Autololum gente, per quam iter est 10
 ad montem Africae vel fabulosissimum Atlantem.

6 E mediis hunc harenis in caelum attolli prodidere,
 asperum, squalentem qua vergat ad litora oceani, cui cog-
 nomen inposuit, eundem opacum nemorosumque et scatebris
 fontium riguum qua spectet Africam, fructibus omnium 15
 generum sponte ita subnascentibus, ut numquam satias
 7 voluptatibus desit. incolarum neminem interdum cerni;
 silere omnia haut alio quam solitudinum horrore; subire
 tacitam religionem animos propius accedentium praeterque
 horrorem elati super nubila atque in vicina lunaris circuli. 20
 eundem noctibus micare crebris ignibus, Aegipanum Satyro-
 rumque lascivia impleri, tibiaram ac fistulae cantu tym-
 panorumque et cymbalorum sonitu strepere. haec celebrati
 auctores prodidere praeter Herculi et Perseo laborata ibi.

§ 5: (4. 5. 8) Mela III 107. — (8. 10) Sol. 24, 7. — § 6: Mela
 III 101. Sol. 24, 8. MCap. VI 667. — § 7: Mela III 95. Sol. 24,
 10. 8. 10. 12. MCap. l. l. cfr. Plin. VI 197.

4 ea XXV ap 5 tantundem AE²pv. tand- (-d & R) r | ad
 DF¹R. & pva.L 6 sububus ll.v(J). subus a. -bur Be Ptol.
 IV 1, 2. cfr. § 9 9 gerigibus R¹. graeci-A 10 autolorum Sol. |
 gentem Rapva.G | quā ter (t) R¹ 12 e del.F² 13 aspectu
 op | uergit o 14 que AE²opv. om.r | et om.op 15 quas
 F¹da. quo o | spectat REaopva.S 16 satietas adopva.S
 18 haut om.A | solitudinem A 19 animas R¹ | proprius
 ADF¹ | accidentium DF¹. accedentia R¹ | praetereaue o
 20 uicinia op (-niam E³C) va.S

spatium ad eum immensum incertumque. fuere et Hannonis 8
 Carthaginensium ducis commentarii Punicis rebus floren-
 tissimis explorare ambitum Africae iussi, quem secuti plerique
 e Graecis nostrisque et alia quidem fabulosa et urbes
 5 multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria
 ulla nec vestigium exstat.

Scipione Aemiliano res in Africa gerente Polybius anna- 9
 lium conditor, ab eo accepta classe scrutandi illius orbis
 gratia circumvectus, prodidit a monte eo ad occasum versus
 10 saltus plenos feris, quas generat Africa; ad flumen Anatin
 CCCCLXXXVI, ab eo Lixum CCV. Agrippa Lixum a
 Gaditano freto CXII abesse; inde sinum qui vocetur Sagigi,
 oppidum in promunturio Mulelacha, flumina Sububam et
 Salat, portum Rutubis a Lixo CCXXIII, inde promunturium
 15 Solis, portum Rhysaddir, Gaetulos Autoteles, flumen Quo-
 senum, gentes Selatitos et Masatos, flumen Masathat, flumen
 Darat, in quo crocodilos gigni. dein sinum DCXVI includi 10
 montis Bracae promunturio excurrente in occasum, quod
 appelletur Surrentium. postea flumen Salsum, ultra quod

§ 8: Sol. 24, 15. -- § 9: Polyb. XXXIV 15, 7 Hultsch. —
 (9. 10.) Sol. 24, 12. 11. MCap. VI 668 init. Agrippa fr. 25 Riese.

1 fuerat et D¹ FREap 2 punici// R. -ci F¹ Ea 4 ae F¹.
 a EJD¹ | alio E¹ | quaedem E¹. -dam E² va. H 6 existat A.
 om. a 8 urbis A 10 punctum post Africa pos. D² | Anam
 con. D² 11 CCCCLXXXVI A D. -LXXXVI F. -V rv | agrippa
 lixum Av(S). agrippa F². om. rH | dist. va. H 12 CXII lixū F²
 sagigi AJ. -gici DFa. -gyei E¹. -gyti E². -guti v. -gaci R
 13 muleiacha D² a. -ca D¹ R¹. -eacha R² | sububam ll. v(D). -bu-
 bum fJ. cfr. § 5. subur B 14 salat (-ath R²) ll. J. -lam B |
 CCXXIII A D. -III F². CCCXIII Rv. CCXIII rH 15 rhysaddir
 AJ. rhisardir F³. ris- DF² Eav. -ardis R. -adir F¹ | autoteles
 ll. v(J). -ololes C. -olales B. cfr. § 5. 17 | quosenum AE² D. uos-
 (-nim E¹. -nium a) v. cos- v 16 gentes H. -tem ll. v | sela-
 ticos R. uelatitos AD¹ | mesatos R. mara- F² | marathat F².
 Masath (Sieglin) D² 17 gignit R² 18 montis EG. -tes (om.
 R¹) rv | bracae AD. breace D. -cae F. braeacae E. braeate R².
 braete R¹. breece a. barcae J. -ce v 19 appelletur AS. -llatur
 apv. -llat rH | palsum F² a³ va. H

Aethiopas Perorsos, quorum a tergo Pharusios. his iungi
in mediterraneo Gaetulos Daras, at in ora Aethiopas Dara-
 titas, flumen Bambotum, crocodilis et hippopotamis refertum.
 ab eo montes perpetuos usque ad eum, quem Theon
 6,197 Ochema dicemus. inde ad promunturium Hesperu navi- 5
 gationem dierum ac noctium decem. in medio eo spatio
 Atlantem locavit, ceteris omnibus in extremis Mauretaniae
 proditum.

11 Romana arma primum Claudio principe in Mauretania
 bellavere, Ptolemaeum regem a Gaio Caesare interemptum 10
 ulciscente liberto Aedemone, refugientibusque barbaris
 ventum constat ad montem Atlantem. nec solum consulatu
 perfunctis atque e senatu ducibus, qui tum res gessere,
 sed equitibus quoque Romanis, qui ex eo praefuere ibi,
 12 Atlantem penetrasse in gloria fuit. quinque sunt, ut 15
 2.5 diximus, Romanae coloniae in ea provincia, perviumque
 famae videri potest, sed id plerumque fallacissimum ex-
 perimento deprehenditur, quia dignitates, si indagare vera
 pigeat, ignorantiae pudore mentiri non piget, haut alio
 fidei prioniore lapsu quam ubi falsae rei gravis auctor 20
 existit. equidem minus miror inconperta quaedam esse
 equestris ordinis viris, iam vero et senatum inde intransibus,
 quam luxuria, cuius efficacissima vis sentitur atque maxima,

§ 10: (3) Sol. 24, 14. — § 12: (365, 2) Mela III 104. Sol. 26, 1.

1 pharusios (B)H. -sos E³G. parusios ll. por- dTv
 2 in J. om. ll. v | mediterraneos D(?)a³va.J | daris at in ora F¹.
 darati- R¹. -inos R² | darathitas A 3 bambotum ESol. v.
 banb- a. -thum DF. bom- A. botum R 5 dicimus F² | hesperu
 P. -rium E(?)G. -rum rv. cfr. II 237 et VI 197. 199 | nauigatio-
 nem (sc. esse) ego. -ne ll. v. cfr. VI 197 6 decem ll. v. II MPt
 p. 734^a coll. VI 197 | eo AF²E²v. om. r 7 ceteris AS. a cet-
 (coet- F) rv(D) 10 ptolomaeum ARD². ptho- ao(passim) |
 a om. A 13 dum FR | reges sere DF¹ 15 in (ante gloria)
 om. opva. G 17 famae — plerumque om. A | famae a³v(S).
 -me FRE¹. -ma DE²apH | fallacissimum AG. -mo rv 18 qua
 D. a FRa | dignitates si ego. -tes Ap. -te v. -te si cum DFRa.
 -tes cum E(?)G 19 haut Av. aut r 20 quam AE²a³v.
 quam ore (ori a) r 21 et quidem FEG. et equ- v 23 ui
 DFa | at A

cum ebori, citro silvae exquirantur, omnes scopuli Gaetuli
muricibus, purpuris. indigenae tamen tradunt in ora ab 13
Salat CL flumen Asanam, marino haustu, sed portu spectabile,
mox amnem, quem vocant Fut, ab eo ad Dirim — hoc
5 enim Atlanti nomen esse eorum lingua convenit — CC,
interveniēte flumine, cui nomen est Ivor. ibi *pauca*
extare circa vestigia habitati quondam soli, vinearum
palmetorumque reliquias. Suetonius Paulinus, quem 14
10 quoque Atlantem aliquot milium spatio, prodidit de excel-
sitate quidem eius quae ceteri, imas radices densis altis-
que repletas silvis incognito genere arborum, proceritatem
spectabilem esse enodi nitore, frondes cupressi similes
praeterquam gravitate odoris, tenui eas obduci lanugine,
15 quibus addita arte posse quales e bombyce vestes confici.
verticem altis etiam aestate operiri nivibus. decumis se 15
eo pervenisse castris et ultra ad fluvium, qui Ger vocatur,

§ 13: Sol. 24, 13. — (4) Sol. 24, 15. MCap. VI 667 med. —
(7) Sol. 24, 11. — § 14: Sol. 24, 15. 8. 10. MCap. VI 667 extr. —
§ 15: (17) cfr. Vitr. VIII 2, 6.

1 citroque pC | cetuli a. &uli F¹. del. F² 2 muricibus
E(?)v. -cis r | ac purpuris E(?)va.S 3 salat A.S. sala rr
CL om. A | asanan A | haustum A | et portu R. om. DF¹a¹
4 fuit A²va. Bas. fuit R¹. fud F². fot a | ad dirim AEd. -rin v.
abd- DF. -rimi ap. ad darim R. ad Dyrin B. cfr. Strabo XVII
p. 825. Vitrur. VIII 2, 6. Addirim D¹ 5 esse R(?)a³pr(D). et
esse AF²J. est esse r | CCC MP⁴p. 579^a 6 est iuor AE²J.
est iuor v. om. r. est Diuor U90 coll. Ptol. II 1, 1 | ibi pauca ego.
ibi fauo AE². ibe fabo (fab D) DF¹E¹a. ibi fabo *supraser*. uel
iuor F². ibi fama R(?)v. del. D¹. *locus adhuc corruptus* 7 extare
AF²E²H. -tra r. estare p. existere v | q: dam R¹. qued- R²a.
quaed- DF¹E¹ | soli AF²Epr. sol r 9 ducum AF²E²v. ducu-
menses E¹. decu-a. ducumses R¹. ducum enenses (hen-p) DF¹R²op.
ducum emensus *coni.* J² | transgressus E²pv. -ssos Ao. egressus r
11 ceteris (om. quae) R 13 esse AE²G. om. raopv | cu-
pressis R(?)va.S | similes om. E¹S 14 praeterquam AFdoJ.
-qua DRa. -que E(?)a³pB coll. XIII 95. praeter v | grauitatem
Eova.J. -tē a³ 15 e om. F¹RE¹a¹opra.G 16 aestate om. o
17 ger II. H. gerum o. sur p. niger v | uocatur AE²opr(D).
-caretur F²H. -cetur rS

per solitudines nigri pulveris, eminentibus interdum velut
exustis cautibus, loca inhabitabilia fervore, quamquam
hiberno tempore, experto. qui proximos inhabitent saltus,
refertos elephantorū ferarūque et serpentium omni
genere, Canarios appellari, quippe victum eius animalis
16 promiscuum iis esse et dividua ferarū viscera. iunctam
Aethiopum gentem, quos Perorsos vocant, satis constat.
Iuba Ptolemaei pater, qui primus utrique Mauretaniae
imperitavit, studiorum claritate memorabilior etiam quam
regno, similia prodidit de Atlante, praeterque gigni herbam
10 ibi euphorbeam nomine, ab inventore medico suo appel-
latam. cuius lacteum sucum miris laudibus celebrat in
claritate visus contraque serpentes et venena omnia privatim
dicato volumine. et satis superque de Atlante.

17 2. Tingitanae provinciae longitudo $\overline{\text{CLXX}}$ est. gentes 15
in ea: quondam praecipua Maurorum — unde nomen —
quos plerique Maurusios dixerunt, attenuata bellis ad pau-
cas recidit familias. proxima illi Masaesylorum fuerat;
simili modo extincta est. Gaetulae nunc tenent gentes,
Baniurae multoque validissimi Autololes et horum pars
20 quondam Nesimi, qui avolsi iis propriam fecere gentem
18 versi ad Aethiopas. ipsa provincia ab oriente montuosa

§ 15: (1) Sol. 24, 14. — (3. 4) ib. 10. — § 16: (8) Sol. 24, 15.
— (10) ib. 9. cfr. Plin. XXV 77. 78. — § 17: (15) MCap. VI 668.

3 experto *ll.G(J)*. -tos *opS*. -tum *H*. -tus *v* | inhabitant
Eaop. -nte **DF¹R**. -nt ei **dT**. -tent ei *va.G(S)* 6 iis **Av**.
his *rG* | iuncta **AFRop** 7 gente **AF²o** 8 qui **AE²v. om. r a o**
9 imperavit **Eaopva.S** | et tamquā a. -quam de o
11 euphorbiam **F²Eaopva.D** | suo sic o 14 athlante **F**.
-tis **A** 15 tingitaniae **ADE²pva.S** | est **AE²pa³v**. et *r*
17 maurusios *pv*. -risios **A**. -rosios *r* 18 recedit **DF¹R²E¹a**.
reddidit **R¹va.B** | masaesylorum **DFD**. massae- **Ed(?)v**. mase- **A**.
-sillorum **a**. -synorum **R** 19 sed simili **E³va.S** 20 uaniure **A**.
V̄. a mare **F²**. banurri **B**. bamurae *v* | autolales **F¹**. -tolodes **a**.
-toles **R**. -toteles **AD coll. § 9. sed cfr. § 5** 21 nesimi **ADFaJ**.
-suni **Ev**. nisemi **R**. uesuni **E³B** | auolsis **DFRE¹a** | iis *v*. his *G*.
hiis **AE²**. *om. r* 22 montosa *va.H*

fert elephantos, in Abila quoque monte et quos Septem
 Fratres a simili altitudine appellant. freto imminent
 iuncti Abilae. ab iis ora interni maris, flumen Tamuda
 navigabile, quondam et oppidum, flumen Laud, et ipsum
 5 navigiorum capax. Rhysaddir oppidum et portus, Malvane
 fluvius navigabilis. Siga oppidum ex adverso Malacae in 19
 Hispania siti, Syphacis regia, alterius iam Mauretaniae.
 namque diu regum nomina obtinuerunt, ut Bogutiana appel-
 laretur extuma, itemque Bocchi quae nunc Caesariensis.
 10 ab ea portus Magnus, a spatio appellatus, civium Roma-
 norum oppido. amnis Mulucha, Bocchi Masaesylorumque
 finis. Quiza Cenitana peregrinorum oppidum, Arsennaria
 Latinorum, III a mari; Cartenna, colonia Augusti legione 20
 secunda, item colonia eiusdem deducta cohorte praetoria
 15 Gunugu. promunturium Apollinis oppidumque ibi celeber-
 rimum Caesarea, ante vocitatum Iol, Iubae regia a Divo
 Claudio coloniae iure donata; eiusdem iussu deductis ve-
 teranis Oppidum Novum et Latio dato Tipasa, itemque a

§ 18: Sol. 25, 2. Mela I 27. II 95. Sol. 25, 1. MCap. l. l. init.
 — § 19: (6) Mela I 29. Sol. 25, 16. MCap. l. l. — § 20. 21: Mela
 I 31. MCap. l. l. Sol. 25, 16. 17. Mela I 30. 31.

1 abila **ADFav.** hab-**R.** abyla **EBrot.** cfr. *III 4 et Ptol. IV 1, 3*
 et quo **Da¹va.G.** ex quo **F¹REp** 2 appellat **DF¹Ra.** -ant ii *G.*
 -at ii **a³** | imminent *G.* -enti *ll.v.* -ent ii *S* 3 abilae **FRav.**
 -le **A.** abylae *rBrot.* is **R.** his *rG* | interne **A.** -nis **DF¹R²a.** -ms **R¹**
 amuda **A.** tham-p. tamunda **F¹** 4 quodam **AR.** (navigabile quon-
 dam, et *MPtp. 582^a*) | laud **AF²v.** laut **E²a³.** aut *r* 5 rhy-
 saddir **AS.** cfr. § 9. rursus addir (adhir **D**) *r.* rusadir *H.* -ardir *v* |
 maluanæ **A.** -na *va.S* 6 siga **ASol. MCap.v.** sica **RE.** sicca *r* |
 malacae **D²B(S).** -ce **A.** malcae **D¹Fd.** -lacte **E¹a.** -lacta **R.**
 -lachte **E².** -lachae *G* 7 hispaniae **DF²dp.** -nie **Ra** | siti
 (sc. oppidi) **AREJ².** titis *a.* ///it/// **F¹.** situ **F².** litus **D.** sitae
 p(?) *B.* -tum *v(D¹)* | syphacis **E(?)pv.** -agis **D.** sifagis *a.* shii
 pacis **A.** gipagis **R.** ///pacis **F¹.** s (= sunt) hę pa- **F²** 8 bo-
 gudiana **E(?)va.J** 9 bochi **F.** bocci **Aa** | caesariensis **E²v.**
 -rensis (cessa- **A**) *r* 11 oppidum **E(?)a³v** 12 zenitana **R.**
 xen- **E³B** | arsennaria **Av(J).** -enaria *rS* 13 legione *JMüller*
emend. I 10. -gio *ll.v* 15 gunugu *ll.J.* -gum *S.* -gi **E(?)G.**
 -gii *v* 16 ante **AEP.** -tea *rv* 18 item **Aa¹**

Vespasiano Imperatore eodem munere donatum Icosium;
 colonia Augusti Rusguniae, Rusucurium civitate honoratum
 a Claudio, Rusazus colonia Augusti, Saldae colonia eiusdem,
 21 item Igilgili; oppidum Tucca, inpositum mari et flumini
 Ampsagae. intus colonia Augusta, quae item Succhabar, 5
 item Tubusuptu, civitates Timici, Tigavae. flumina Sarda-
 bal, Aves, Nabar. gens Macurebi, flumen Vsar, gens
 Nababes. flumen Ampsaga abest a Caesarea CCCXXII.
 utriusque Mauretaniae longitudo $\overline{X} \cdot \overline{XXXVIII}$, latitudo
 $\overline{CCCCLXVII}$.

10

22 **3.** (2) Ab Ampsaga Numidia est, Masinissae clara
 nomine, Metagonitis terra a Graecis appellata, Numidae
 vero Nomades a permutandis pabulis, mapalia sua, hoc
 est domos, plaustriis circumferentes. oppida Chullu, Ru-
 sicade, et ab eo ad XLVIII in mediterraneo colonia Cirta 15

§ 21: (8—10) MCap. VI 669. Dic. 3, 1 extr. Div. 26. Dim. 25.
 — § 22: Sol. 26, 1. **2.** MCap. VI 669. Mela I 29. 30. 33.

1 icosio **Ava.G** 2 rusguniae **Av(D)**. ruscon- **rB** | rusu-
 curium **AH**. rusc- **v**. rusucurum **R**. rusicor- (rusc- **a**) **r**. Rusuc-
 curu (*CIL VIII p.766*) **D²**. *cfr. MCap.* 3 rusaius **A**. suzasus **a**.
 ruz- **va.G** | saldae **AF** (*s in ras.*) *MCap.J. cfr. CIL VIII p.760.*
 -de **rv** | colonia **v**. -niae **AD¹**. -nia (-nie **R**) angustis (-sti **F²R**) **r**
 4 item *om.* **Rva.H** | gilgili **A**. igilgi **a** 5 ampsagae **DEv**.
 -ge **Fa**. -ce **A**. ampsagae **R** (*cfr. CIL VIII n.5884*) | quae (que **a**)
 item *ll.v.* *an* itemque? | succhabar **DFRD**. succa- **EaB(H)**.
 sucha- **Apv**. succub- **C** 6 tubusubtu **R**. -uptus **E²B**. -umptu **a**.
 -tus **E¹**. (Tupusuctu *CIL VIII p.754*) | sardaua — 7 flumen **AF²**
E²p.v. *om.r* | sardabal **E²H**. -bala **B**. -bale *Mela*. -aual **rJ**
 7 aues nabar (ina- **p**) **AE²pH**. auerna **F²v**. nabar **B** | usar gens
E²G. -riens (ues- **p**) **Apv**. isargegens **DFa**. -ges gens **Rd**. gens **E¹**.
 (Sisar *Ptol. IV 2,2 p.599*) 8 nababae **E**. -abe **a**. -ades *va.S*.
 nauaues **A** | CCCXXII **A²RMCap.S**. -XXXII **A¹**. CCXXII **rH**.
 -XXXIII **v** 9 | **X.H.M.A.X.r.DCCCv** | XXXVIII **Fdap**
va.S 10 CCCLXVII **DFda**. -LXIII **R** 11 masinissae **A**.
 massinissae **DFEopva.S** 12 nomina **A** | metogonitis **o** | numi-
 diae **AF**. -die **R**. -dia **a** 14 domos **AD**. -mus **raov** | chullu
DFdTRaSol. cfr. CIL VIII p.700. culu **Aev** | rusicade **aB**. *cfr.*
CIL VIII n.6710 al. -chade **v**. -ceade **ADEJ**. russicc- **R**. risicc- **F**
 15 ad *ll.c(H)D. del.L(J)* | cirta **F²B**. -tha **v**. chirta **p**.
 circita **AE²**. *om.r*

Sittianorum cognomine, et alia intus Sicca liberumque oppidum Bulla Regia. at in ora Tacatua, Hippo Regius, flumen Armua, oppidum Thabraca civium Romanorum, Tusca fluvijs, Numidia finis. nec praeter marmoris
 5 Numidici ferarumque proventus aliud insigne ei.

4. (3) A Tusca Zeugitana regio et quae proprie vo- 23
 cetur Africa est. tria promunturia, Candidum, mox Apol-
 linis adversum Sardiniae, Mercuri adversum Siciliae, in
 altum procurrentia duos efficiunt sinus, Hipponiensem
 10 proximum ab oppido quod Hipponem Dirutum vocant,
 Diarrhytum Graecis dictum propter aquarum rigua. cui
 finitimum Theudalis immune oppidum, longius a litore.
 dein promunturium Apollinis et in altero sinu Vtica civium 24
 Romanorum, Catonis morte nobilis, flumen Bagrada, locus
 15 Castra Cornelia, colonia Carthago Magnae in vestigijs Car-
 thaginjs, colonia Maxula, oppida Carpi, Missua et liberum
 Clypea in promunturio Mercuri, item libera Curubis, Nea-
 polis. mox Africae ipsius alia distinctio. Libyphoenices
 vocantur qui Byzacium incolunt. ita appellatur regio CCL
 20 p. circuitu, fertilitatis eximiae, cum centesima fruge agri-

§ 23. 24: Sol. 26, 2. 27, 1. MCap. VI 669. Mela I 33. 34.
 Sol. 27, 7. 5. 8. — § 24: (18) MCap. VI 670. Sol. 27, 6.

1 sittianorum **R**(?) *B.* siti- *U.S.* sici- a. sati- p. sitta- v
 sicca **A**v. si//ca **R.** sica r 2 bulla — 3 oppidum *om.* **E** | hippo
Ap.v. -ppos r 3 Thabraca *ego e CIL VIII p. 513* tab- **A**H.
 -cha **F**²**R**(?) *B.* tachabraca (taca- a) **F**¹**T**a. -bra r. -bracha v
 4 finis *om.* **RE**¹aop 5 numidii et **A** | prouentu **D****F****R**p
 insigne ei *D.* -nei **A.** -nae o. -ne rv 8 aduersus **D****F**¹a
 9 duo **A**S. *sed cfr. II 188* | hipponiensium **D**a. -nensem *E*v.a./
 10 dilutum *con.* *B.* Diarrutum. Zarytum *H* 11 a graecis
Ep.v.a.S | irrigua **A****F**²a³p.v. inr- **E**²S. *cfr. § 6 et vol. IV p. 499 ad*
XVIII 29 15 [cartha]go — cartha[ginis] *om.* **A** | magnae **D****R**
Ev. -na a. -na et **F**² *in ras.* 16 colonia *E*v. -nia et r | maxula
A**E**a*G*(S). -xila r. -xulla v(*L*) | missua *D*² coll. messua (*MCap.*)
et CIL VIII p. 129. misua **A****E**²a²v. -su r 17 clyphea a. chy-
 phea **A.** clibea **R.** clupea p.v. | neapolis **E**B. -li **A.** -linis a. ne
 apollinis rv 19 byzacium **D**B. biz- **A.** -atium **F**²**R.** -antium
 (byz- a) rv | colunt **D****F****R**a¹ 20 p. *Ad G(D).* p. r. pass. per
 ov(*H*) | circuitu *d G(D).* -tu ita **A.** -tum *ra ov(H)*

25 colis faenus reddente terra. hic oppida libera Leptis, Hadrumetum, Ruspina, Thapsus. inde Thenae, Aves, Macomades, Tacape, Sabrata, contingens Syrtim Minorem, ad quam Numidia et Africae ab Ampsaga longitudo DLXXX, latitudo, qua cognitum est, CC. ea pars, quam Africam 5 appellavimus, dividitur in duas provincias, veterem et novam, discretas fossa inter Africanum sequentem et reges Thenas usque perducta, quod oppidum a Carthagine abest CCXVI.

26 (4) Tertius sinus dividitur in geminos, duarum Syrtium vadoso ac reciproco mari diros. ad proximam, quae minor est, a Carthagine CCC Polybius tradit, ipsam centum milium passuum aditu, trecentorum ambitu. et terra autem siderum observatione ad eam per deserta harenis perque serpentes iter est. excipiunt saltus repleti 15 ferarum multitudine et introrsus elephantorum solitudines, mox deserta vasta ultraque Garamantes, ab Augilis dierum XII itinere distantes. super illos fuere gens Psylli, super quos lacus Lycomedis, desertis circumdatus. Augilae ipsi medio fere spatio locantur, ab Aethiopia, quae ad occidentem vergit, et a regione, quae inter duas Syrtis interiacet, pari utrimque intervallo, sed litore inter duas Syr-

§ 25: MCap. l. l. (cfr. Sol. 27, 6). Dic. 3, 2. Div. 25. Dim. 26.

— § 26: MCap. VI 671. Sol. 27, 3. Polyb. XXXIV 15, 8 Hultsch. Agathem. III 8 (GGm II p. 473). Mela I 35. Sol. 27, 38. —

§ 27: MCap. l. l. Sol. 27, 41. 40. Mela I 37. Agathem. l. l.

2 thenae a³Be MCap. -ne f. -neo R¹. then R². thaena F. thena rv(J). cfr. CIL VIII p. 10 | aues ll.v(J). om. Vere. 4 am-saga DFRa. cfr. § 21 6 et Aov(J). ac rS 7 fossas DFRa sequente AF 8 thaenas usque F. tenasque R¹. thenam usque J | producta Eop | a AoR(?)v. om. r 9 CCXVII a³va.H 11 dorsos F². disros op. disyros a. disrhoos va.G | ad F²E(?) opv. /// F¹. a r 14 lac. ego indicavi; exciderunt operta vel operientibus uestigia: cfr. § 38 et VI 166 17 uasta F²Epv. -tae F¹R. -te r | utraque FR¹a. -aeque R² | augylis E(?)va.J (item infra) 18 psyllis DR. p.///i F¹. psillis a 19 ///comedis F¹. hisc- R. isc- D. -odemis a 20 uocantur DF¹Ra | qua U93 21 inter p. om. ll.v. cfr. IV 60

tis CCL. ibi civitas Oeensis, Cinyps fluvius ac regio,
oppida Neapolis, Taphra, Habrotonum, Leptis altera, quae
cognominatur Magna. inde Syrtis Maior, circuitu DCXXV,
aditu autem CCCXII, [inde] accolit gens Cisippadum. in 28
5 intimo sinu fuit ora Lotophagon, quos quidam Machroas
dixere, ad Philaenorum aras; ex harena sunt hae. ab
his non procul a continente palus vasta amnem Tritonem
nomenque ab eo accipit, Pallantias appellata Callimacho
et citra Minorem Syrtim esse dicta, multis vero inter
10 duas Syrtis. promunturium, quod Maiorem cludit, Borion
appellatur. ultra Cyrenaica provincia.

Ad hunc finem Africa a fluvio Ampsaga populos 29
DXVI habet, qui Romano pareant imperio, in his colonias
sex, praeter iam dictas Vthinam, Thuburbi. oppida civium 22
15 Romanorum XV, ex quibus in mediterraneo dicenda Ab- 24
suritanum, Abutucense, Aboriense, Canopicum, Chiniavense,
Simithuense, Thunusidense, Thuburnicense, Thinidrumense,

§ 28: Sol. 27, 43. Mela I 36. Callim. fr. 398 B. Sol. 27, 7.
Mela I 37. MCap. VI 671 extr.

1 cinyps DF. -nips a ca. H 2 taphra Ec(D). -plisa F²
in ras. tafra R². tha- Da. tra- R¹J¹. Graphara Se Scylace 110.
Gaphara MGGm I p. 86. 462. Ptol. p. 628^b | abrotonum Ea B.
-nium R 3 inde F²E(?) MCap. v. om. r | DCXXV E² MCap. C.
CXXV rv 4 uncus ego posui. cfr. § 32. (aliter VI 77, | cisipadum
dra. S. cis pa- a 5 Machroas (MPt p. 638^a) D². alach- (-ohas R.
-croas a) ll. v 6 hee dp. eae va. D 8 pallantias v. -teas
(-tehas R) ll | appellata a pva. G 9 a multis pE³va. S
10 claudit p. includit E³v | borion E³ Be Sol. byr- Ea. bur- rv
11 prouincia R(?) v. promunturia (vel -nctoria) prouincia r
13 DXIII R. DXXVI D. XXVI va. H | parent Epva. S
14 iam supra E(?) va. J | thuburbi Fa D¹. tub- rS. -bin a³v.
cfr. CIL VIII p. 106. 148 15 XII R | absuritanum ll. v (J). assu-
B(S). azu- G 16 aboriense Ea³Bas. -nte (abb- F¹) rr | cano-
picum FRva. C. -obicum J (item infra 372, 5, | chiniauense DF.
cinia- R. chima- Ea D. -anense pv. cimauense TJ. chilma- Be
Ptol. IV 3, 9. cilma- S 17 simittuense EB. simitu- F². rhim- v.
simi/// 'en/// F¹. -ttemse D. -tiemse R. -thimse a | thunusidiense
F²va. B. chu- F¹. thumis- a. tusimid- R². tumid- R¹ | thubur-
nicense DFRa D. tub- EB. -ربيense v | thinidrumense E²D
tyni- B. thibi- E¹a. tibi- r. tybi- v

Tibigense, Veitana duo, Maius et Minus, Vagense. oppidum Latinum unum Vzalitanum. oppidum stipendiarium
 30 unum Castris Corneliis. oppida libera XXX, ex quibus dicenda intus Achollitanum, Accaritanum, Avittense, Abziritanum, Canopitanum, Melizitanum, Materense, Salaphitanum, Tusdritanum, Thisicense, Tunisense, Theudense, Tagesense, Tigicense, Vlusubburitanum, Vagense aliud, . . .
 5 ense, Zamense. ex reliquo numero non civitates tantum, sed plerique etiam nationes iure dici possunt, ut Nattabutes, Capsitani, Musulami, Sabarbares, Massyli, Nicives, Vamacures, Cinithi, Musuni, Marchubi et tota Gaetulia ad flumen Nigrim, qui Africam ab Aethiopia dirimit.

§ 30: (12) Sol. 27, 5. 30, 1.

1 uchitana **F**² 4 acchollitanum **R**. adcho- **E**. adeo- a. acolit- *va.S* | accaritanum **D F d a D**. agga- **R S**. accha- **E**. acha- *pv* auittense (**B**) **D**². *cfr. Ptol. IV 3, 8. CIL VIII p. 100. 148.* -inense *ll.v* | Abdiritanum *Ptol. IV 3, 9* 5 Melzitanum *va.S* | materense *ll.H*. mathar- **p**. madaur- **B**. marer- *v* 6 thificense **D F (B) D**². tifi- **d**. tifi- **a**. thifdi- **R**. tiphi- **E**(?) *r. cfr. Ptol. IV 3, 8* | tunisense (*t in ras.*) **F**² *v (D)*. thuni- **d E**². thimi- **p. cfr. Ptol. IV 3, 9. thuniense **R E**¹ **a**. -icense **D**. tun- **G** | theudense **E**³ **B**. theod- **R E a D**². thaeod- **F**. stheod- **D d**. scheod- **p**. schoed- *v* 7 tagesense **D F**² **E J**. -gensense **F**¹. -gense **a**. -gestense **E**³ **G**. -gastense *Scum B*. -gasense *r. cfr. CIL VIII p. 508* | tigiense *ego coll. CIL VIII p. 21.* //ig//ense **F**¹. sigense *rv (J)*. tig- **B (D**²) | ulusubburitanum **D F d a D**. -uburitanum **R E v** (*iterat ubur- R*). -ubritanum *Dal.* 7. 8 siense **D F**¹ **R E a J**. sige- **F**² *v (D*¹)*.* uise- **H (D**²)*.* uige- **E**³ *G cum B*¹. zige- **B**². (*an Vzitense e CIL VIII p. 17 vel Ziquense ex Augustini ep. 78, 4?* Vagense aliud Sigense *in unum coniungit OCuntz*) 8 zamense **E**³ **B (D)**. zia- (*zya- F*) *ll. J*. zianie- *v* 9 plerique **F**¹ **d R E a p S**. -raeque (**D**?) **F**² **a**³ *v (D)* | nattabutes *ego. -udes D*². nattha- **R**. natra- **a**. natha- **D**. nata *rv. cfr. Ptol. IV 3, 6. CIL VIII p. 184* 10 musulami (**B**) **S**. -ani **F**² *in ras. E v*. musulami *r. musulani G. cfr. Ptol. l.l.* | sabarbares **R**. -babares **F**. Saburbures *Ptol. l.l.* Sub- *CIL VIII n. 8270. 10335* | massili **F R a L** | nicives *ll.v (D)*. nisi- *Be Ptol. l.l.* | uacures **D F**¹ **E**¹ **a**¹. (*cfr. Maccurae Ptol. IV 2, 5 et Astacures ib. 3, 6*) 11 cinithi **D d R S. cfr. Ptol. IV 3, 6**. orn- **a**. ci///// **F**¹. cithini **F**². eth- **E**² *in ras. p v* | musuni *ll.S. cfr. Ptol. l.l.* -ssini *pv*. misuni **B**. Mucuni (*Sieglin*) *D*² *e Ptol. IV 2, 5* | marchubi **E**² **D**. -bii **E**³ *v*. -ui **F**². macchui **E**¹ **d**. machui *r. (cfr. Malchubii Ptol. IV 2, 5 et Machyni ib. 3, 6)* 12 nigrym **F**². -gym **F**¹. -grū **E a****

5. (5) Cyrenaica, eadem Pentapolitana regio, inclu- 31
stratur Hammonis oraculo, quod a Cyrenis abest CCC p.,
fonte Solis, urbibus maxime quinque, Berenice, Arsinoe,
Ptolemaide, Apollonia ipsaque Cyrene. Berenice in Syrtis
extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supra die- 3
tarum, vagantibus Graeciae fabulis. nec procul ante op-
pidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi horti memorantur.
abest ab Lepti CCCLXXV. ab ea Arsinoe, Teuchira vo- 32
citata, XLIII et deinde Ptolemais, antiquo nomine Barce,
10 XXII. mox XL promunturium Phycus per Creticum
mare excurrit, distans CCCL p. a Taenaro Laconicae pro-
munturio, a Creta vero ipsa CXXV. post id Cyrene, ab
mari XI passuum, a Phycunte Apolloniam XXIII, ad
Cherronesum LXXXVIII, unde Catabathmum CCXVI. ac- 33
15 colunt Marmaridae, a Paraetoni ferme regione ad Syrtim
Maiorem usque porrecti. post eos Acrauceles ac iam in
ora Syrtis Nasamones, quos antea Mesammones Grai ap-
pellavere ab argumento loci, medios inter harenas sitos.
Cyrenaicus ager XV p. latitudine a litore et arboribus fer-

§ 31: MCap. VI 672. Sol. 27, 45. Mela I 39. 40. Sol. 27, 44. 54.
— § 32: MCap. VI 672. — (10) Sol. 27, 2. cfr. Mela I 37. (Plin.
IV 60). Strabo XVII p. 837. Agathem. V 24 (GGM II p. 485). —
(14) Sol. 27, 3. — § 33: MCap. VI 672 med.

2 a om. a 4 que del. G 7 lethon a. v. loeton E. leton
rJ | lucus Ev. locus r | ubi FREa. ubi hesperidum E³(D?) v
8 a va. S | lepti E³v. leti d. lecci r | CCCLXV a. -XXVI R.
-XXXV va. H | arsinae R | teuchira DEBas. theucira F. theutra
a. tecira R¹. tuelcira R². tauchera Be Scylace 108 9 polemais
R. ptolom- E²a D². pholom- E¹ 10 XL REH. a. l. Da. CC·L
F² in ras. v | phycus (phic- R. -uis a) ll. D 12 crete R |
CCXXV Brot. sed cfr. IV 60 | a E(?) v 13 XVI a | ab S errore
psychunte a. pichuntae F. -cunte R | apollonia DR | inde ad
MGGM I p. 446^b 14 LXXX·II·X FaT. LXXXX R | CCXVI
E³v. CCVI ll. cfr. MGGM l. l. 16 acrauceles DREav(J). -aceles
F¹. -avciles F². ararauceles Be Ptol. IV 4, 6 17 graeci RE(?)
va. S 19 XII MPt p. 671^a | litori DF¹Ra | et om. R(?) | arbori-
bus E²d²v. -re F². -ri r

- tilis habetur, intus eodem spatio frugibus tantum, mox
 34 XXX latitudine et CCL longitudine lasere modo. post
 Nasamonas Asbytae et Macae vivunt; ultra eos Amantes
 XI dierum itinere a Syrtibus Maioribus ad occidentem et
 ipsi versus harenis circumdati, puteos tamen haut difficile 5
 binum ferme cubitorum altitudine inveniunt ibi restagnan-
 tibus Mauretaniae aquis. domos sale montibus suis ex-
 ciso ceu lapide construunt. ab iis ad Trogodytas hiberni
 occasus plaga dierum septem iter, cum quibus commer-
 cium gemmae tantum, quam carbunculum vocamus, ex 10
 35 Aethiopia invectae. intervenit ad solitudines Africae super
 26 Minorem Syrtim dictas versa Phazania, ubi gentem Pha-
 zaniorum urbesque Alelen et Cillibam subegimus, item
 Cidamum e regione Sabratae. ab iis mons longo spatio
 in occasum ab ortu tendit, Ater nostris dictus a natura, 15
 36 adusto similis aut solis repercussu accenso. ultra eum
 deserta, Mathelgae oppidum Garamantum itemque Debris

§ 34: (3) Sol. 28, 1. — (7) Sol. l. l. cfr. Plin. VI 147. XXXI 18.

1 eosdem Da 2 lasere C. -ri v. lasari ll. J. cfr. XVII 259,
 sed contra XXXVII 204 (B) 3 asbytae Ptol. IV 4, 6. arb- F.
 hasb- v(D). -bitae R Bas. (J). haspita Ea. asbystae D(B) H |
 mace Ea | uiuunt E² v. uiuont D(?) S. uiūt R¹. ui R². ui non
 (noni F²) F. ni ñ E¹ a | amantes R Sol. S. manantes F¹ d¹. ama-
 nantes F². manentes E² a d². mon- E¹. amanien- a³. hammanien- v.
 Atlantes (Sieglin ex Herod. IV 184) D². cfr. § 44. 4 XII FfJ |
 maioribus F² E² o v. om. r 5 quaquauersus E² va. J(D²) | diffi-
 ciles FEa o v. S 6 fere F¹ Ra o v. G | post altitudi (-dine F.
 -dini a) in DFREa traicta leguntur dri de quo diximus (II 187)
 — quam anticlides (IV 67) | [altitudi]nem DRa | inuentunt DF¹.
 -tum Ra | restagnantibus F² o E(?) v. restant- r 7 domos F² E² o v.
 -mus r S | salem DF¹ Ra | suis om. o 8 is a. his r v | ad F² E² v.
 om. r 9 IIII va. H 11 supra EG 12 syrtim F² in ras. E² v.
 -tas r | dicta // F² | phazania (-na F²) — 13 urbesque F² in ras. E² v.
 paganiorum urbes ubi (aubi Da) gentem phazania (-zani Dd.
 -zini E¹ a) r 13 cyllibam F¹. cvllvb- F². cillab- va. S
 14 cydamum E(?) C 15 ater Ed² v. aeter D. -tae F. ac ter a.
 eter Rd¹ | a del. Dal. 16 repercussa DFRa | accensu Fda.
 -sus con. Dal. 17 mathelge E². -telge o v. mox thelgae (thelie a.
 helge E¹) r(D). mox talgae fS | debris DE² B e Sol. 29, 1. dedris
 r o. detris v

adfuso fonte a medio die ad mediam noctem aquis ferventibus totidemque horis ad medium diem rigentibus, clarissimumque Garama, caput Garamantum, omnia armis Romanis superata et a Cornelio Balbo triumphata, 5 unius omnium curru externo et Quiritium iure donato; quippe Gadibus genito civitas Romana cum maiore Balbo patruo data est. et hoc mirum, supra dicta oppida ab eo capta auctores nostros prodidisse, ipsum in triumpho praeter Cidamum et Garamam omnium aliarum gentium 10 urbiumque nomina ac simulacra duxisse, quae iere hoc ordine: Tabudium oppidum, Niteris natio, Miglis Gemella 37 oppidum, Bubeium natio vel oppidum, Enipi natio, Thuben oppidum, mons nomine Niger, Nitibrum, Rapsa oppida, Viscera natio, Decri oppidum, flumen Nathabur, Thapsagum 15 oppidum, Tamiagi natio, Boin oppidum, Pege oppidum, flumen Dasibari, mox oppida continua Baracum, Buluba, Alasit, Galsa, Balla, Maxalla, Cizania, mons Gyri, in quo gemmas nasci titulus praecessit. ad Garamantas iter in- 38 explicabile adhuc fuit, latronibus gentis eius puteos —

§ 36: (1. 2) Sol. 29, 1. — (3—8) Sol. 29, 7. cfr. Plin. VII 136. — § 38: Sol. 29, 5. 6. — (376, 5) cfr. Sol. 27, 3. — Mela I 40. — cfr. Dim. 27.

1 media die o 3 clarissimumque oppidum E³va.S(D²)
 garama F²E¹(?)G. car- DF¹Ra. garadana o. -dama E². -mum v
 5 uni conī.B. uni huic H | externo curru E(?)G cum B
 6 balbo maiore E(?)v 7 patruo om.R 9 cidamum
 DRav. cyd- rC | caramum DFRa. cfr. supra 10 ire DFRa.
 fuere va.G 11 tabidium Eva.S | nitiebres E¹. nici-R². niteris
 natio del.F² | miglis R²J². milgis F²D¹. niglis E²D². om.E¹.
 nis glis (-glir R) r. nidsi va.B | gemella F¹R²Ev(D). -mela DR¹.
 -lema a. -male d. bubeium oppida F². (Nigligemela B[S]. Neglig- G)
 12 bubeium E²(suprascr.)v. nuptium r | thuben Ev.
 tu- r 13 rapsa oppidū DFEa 14 discera R(?)va.D | detri
 dv. debris E²C. cfr. § 36 15 damiagi F. taminagi R¹. tamiagi
 R². namiagi E². nannagi va.D 16 desibari R | buluba Rv.
 -lba DFa. -lla E¹. -lluba E²D². cfr. MPt p. 659^b 17 halasit
 DFa. alasi Eva.S(D²) | galsa F²E²D. balsa E¹(?)v. galia rS |
 balla U.S. galla v | maxilla E¹. -il a. -xala C. mazalla E²D² |
 cizaniam DR. -ama J. zizaniam a. -zama v | giri in R. gyrim
 F¹a. gir- Dd. gar- o 18 praecessit U.Bas. prodidit ozv

qui sunt non alte fodiendi, si locorum notitia adsit — harenis operientibus. proximo bello, quod cum Oen-sibus gessere initiis Vespasiani Imperatoris, compendium viae quadridui deprehensum est. hoc iter vocatur Praeter Caput Saxi. finis Cyrenaicus Catabathmos appellatur, oppi-
dum et vallis repente convexa. ad eum terminum Cyre-
naica Africa a Syrta Minore $X \cdot LX$ in longitudinem patet,
in latitudinem, qua cognitum est, $DCCC\bar{C}X$.

- 39 6. (6) Quae sequitur regio Mareotis Libya appella-
tur, Aegypto contermina. tenent Marmarides, Adyrmachi- 10
dae, dein Mareotae. mensura a Catabathmo Paraetionium
 LXXXVI. in eo tractu intus Apis interest, nobilis reli-
gione Aegypti locus. ab eo Paraetionium $LXII \cdot D$, inde
Alexandriam $\bar{C}C$. latitudo $CLXVIII$ est. Eratosthenes
a Cyrenis Alexandriam terrestri itinere $DXXV$ prodit. 15
40 Agrippa totius Africae a mari Atlantico cum inferiore
Aegypto $XXX \cdot XXXX$ longitudinem, Polybius et Era-
tosthenes, diligentissimi existimati, ab oceano ad Car-
thaginem magnam XI , ab ea Canopum, Nili proximum
ostium, $XVI \cdot LXXXVIII$ fecerunt, Isidorus a Tingi Ca- 20

§ 39. 40: MCap. VI 672. — § 39: Eratosth. fr. p. 307 Berger.
— § 40: Agrippa fr. 26 Riese. Polyb. III 39, 3. Eratosth. fr. p. 157
Berger. Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

2 ocensibus Ra 4 quadriduo $ova \cdot G$ 5 athabatmos ll
7 decies ll . -ies centena $va \cdot J$ | LX milia $ll. va \cdot D$. LX minus
 $MPt p. 664^b$ | longitudinem $ll. v(J)$. -ne dC 7. 8 patet in lati-
tudinem (-ne $F^2 R^2 v$) $F^2 R^2 E^2 J. om. r$ 8 $DCCCCX D^2 e VI 209$.
 $DCCC//E^2 v. DCCCX r D^1. CCCC MPt l. l.$ 9 ea quae $E^2 ova \cdot H$
10 marmarides (amarm- DF) $ll. v(D)$. -dae L . (cfr. § 33. Paus.
 $I 7, 2$) | adirmacidae $DRa. irm-F$ 11 deinde $DFRaS$ | a $om. F^1$.
e Da | cathbathmo DFa . chathmo R | ad paraetionium $E^2 va \cdot S(D^2)$
12 $CXXXVI MGGm Ip. 435$ | intus $om. E^1$. inter $R^2 in ras$.
uicus $Be Strab. XVII p. 799 (\kappa\upsilon\mu\eta)$ 13 $LXII \cdot D DFa D^1. LXII$
 $r MCap. v(H)$. $XII \cdot D Be Strab. l. l.$ 14 $C va \cdot H$ 17 XXX .
 $XXXX Ge MCap.$ $XXX \cdot L J^2$. $XXX D^1. LXXX ll. LXXXV v$
19 $LXVI F^2. XVI va \cdot H$ 20 $XV EH$ | $LXXXVIII MCap.$
 $D^2. cfr. Strabo Ip. 64. XXVIII ll. H. XXIX v$

nopum XXXVI·XCVII, Artemidorus XL M minus quam Isidorus.

7. (7) Insulas non ita multas complectuntur haec 41
 maria. clarissima est Meninx, longitudine XXV, latitudine
 5 XXII, ab Eratosthene Lotophagitis appellata; oppida
 habet duo, Meningen ab Africae latere et altero Thoar,
 ipsa a dextro Syrtis Minoris promunturio passibus MD sita.
 ab ea C p. contra laevum Cercina cum urbe eiusdem no-
 minis libera, longa XXV, lata dimidium eius, ubi plurimum,
 10 at in extremo non plus V. huic perparva Carthaginem
 versus Cercinitis ponte iungitur. ab iis L fere passuum 42
 Lepadusa, longa VI; mox Gaulos, Galata, cuius terra scor-
 piones, dirum animal Africae, necat. dicuntur et in Clupea
 emori, cuius ex adverso Cossyra cum oppido. at contra
 15 Carthaginis sinum duae Aegimoeroe, Arae autem scopuli
 verius quam insulae, inter Siciliam maxime et Sardiniam.
 auctores sunt et has quondam habitatas subsedisse.

§ 41: Mela II 105. — Eratosth. fr. p. 308 Berger. Strabo XVII
 p. 384. Agathem. V 22. 21 (GGm II p. 483). — § 42: Sol. 29, 8.
 cfr. Plin. III 92. XXXV 202. — (15) Liv. XXX 24, 8. Strabo II p. 123.

1 XXXVI·XCVII ego coll. Agathem. XXV·XCVIII ll.v.
 |XXXVII·XCVIII D²MEp.11 4 meninx E²B. -ix F²R²v. me-
 tri r 4.5 XXXV..XXV va.H 5 lotophagites DFRE¹va.G.
 -tas a 6 thoar F²G. thoiar v. troiar E. -ia a. troar r. Phoar
 MPtp.662^a 7 M DF. CC va.H 12 lepadusa B². lop- E³B¹.
 lip- DFdEav. lipid- R². lapidia R¹. cfr. III 92 | gaulos ego.
 -lo// F¹. -loe ro. -los et B. -lee v | scorpionem o. sed cfr. vol.V
 p.487 ad XXXII 59 13 negat DF¹R | & hinc F² in ras. | clupea
 Eov(D). -ppea a. lupae F². glupea DdR. -pae F¹. clypea S
 coll. § 24 14 cossyra D. cosyra Bas. cossora ll. -ssiria E².
 -ssyria v | tum oppido (-dū F²R²) FdRa 15 duo FdE¹ava.H
 aegi (aege F²E²) moere (-ra R¹. mere F¹d) ll. aegimoroe S.
 -moerae D. -mori G. -muros Be Strab. | Arae H. eę are F².
 i///// F¹. aea Re E². ca Rae D. ca Re R¹E¹a. ca ea Re R².
 careę d. a re G. arae, re uera v. cfr. Serv. Aen. I 109. an potius
 Chyarae (olim scriptum ciarae), ut ap. Melam II 105? | autem
 ll.v(S). del.F²G(D¹)

- 43 8. (8) Interiore autem ambitu Africae ad meridiem
versus superque Gaetulos, intervenientibus desertis, primi
omnium Libyes Aegyptii, deinde Leucoae Aethiopes habitant.
30 super eos Aethiopum gentes Nigritae a quo dictum est
flumine, Gymnetes Pharusi, iam oceanum attingentes quos 5
10 in Mauretaniae fine diximus Perorsi. ab his omnibus
vastae solitudines orientem versus usque ad Garamantas
Augilasque et Trogodytas, verissima opinione eorum, qui
desertis Africae duas Aethiopias superponunt, et ante omnes
Homeri, qui bipertitos tradit Aethiopas, ad orientem 10
44 occasumque versos. Nigri fluvio eadem natura quae Nilo.
calamum ac papyrus et easdem gignit animantes isdemque
temporibus augecit. oritur inter Tarraelios Aethiopas et
Oechalicas. horum oppidum Magium. quidam solitudinibus
interposuerunt Atlantas, iuxta eas Aegipanas semiferos et 15
Blemmyas et Gamphasantas et Satyros et Himantopodas.
45 Atlantes degeneres sunt humani ritus, si credimus. nam
neque nominum ullorum inter ipsos appellatio est et solem

§ 43.44: MCap. VI 673. — § 43: (4) Mela III 104. — Homer. α 23.
— § 44: (11—13) Sol. 30, 1. cfr. Mela III 96. — § 45.46: MCap.
VI 673. 674. — § 45: Mela I 43—46. Sol. 31, 2. 3. 30, 2. 31, 4. 5.

1 interiore **F¹E¹a**. Iteĩ **R**. interiorē **D**. -ri *rv* 2 getulos **F²**.
gaetulo **R**. get- **DF¹**. gent- **a** 3 lybiaes (-ie **F**) aegypti **DF**.
Tybieseg- **R**. lybyes eg- **a**. Libyaegyptii **B** | leucoae *Scodd.*
MCap. laeucae **F²**. -uae **F¹**. leuc **D**. -ce *r*. -cae *va.B.* (Leucaethiopes **B**)
4 nigrate **E¹ao** | quibus **o** 5 flumina **DF¹Ra**.
-men **a o** | pharusii iam **E(?)H(J)**. -si etiam **R²v**. -stam **DF¹R¹o**.
-sta **a**. -sii **F²**. -si et iam *G(S)* | et quos **H** 6 perossi **DF¹Rao**
7 ad orientem uersus *MCap* 8 augilasque **F²J**. augyl-
E(?)v. angel- **R¹**. angil- (abg- **F¹**) *ro* 9 duas *om.R* 11 uersus
FdE¹a 13 taraelios **Ed**. -rraelios **F¹**. -relios **o**. -lyos **F²a**.
-leos *va.S* 14 oechalicas (oeth- **F²**) **D**. -igeas **R²**. oecalicas
(eoc- **o**) **Eov**. oe//,ali, *va F¹*. oe//,calicea **R¹**. oeacaluea (eac- **a**)
Da | magnū **a**. Mauin *va.S* | *dist.oD* 15 imposuerunt **E(?)G** |
iuxta eas (eos *v*) **E²ov**. eosque iuxta **F²D**. iuxtaque eos **f**. eos **R**.
eosque *r* 16 blemmyas **Faova.G**. -mas **R** | gamphasantas
(gram- **o**) *v*. -thas **F²**. campa- *r* | satiros **R²o**. -t//ros **F¹**. sachros **D**.
sathos **R¹**. sachos **E¹a** 17 rituus **F¹D** 18 inter ipsos (eos *v*)
R²E²oS. om.r

orientem occidentemque dira inprecatione contuentur ut
 exitialem ipsis agrisque, neque in somno visunt qualia
 reliqui mortales. Trogodytae specus excavant; hae illis
 domus, victus serpentium carnes, stridorque, non vox:
 5 adeo sermonis commercio carent. Garamantes matri-
 moniorum exortes passim cum feminis degunt. Augilae
 inferos tantum colunt. Gamphasantes, nudi proeliorumque
 expertes, nulli externo congregantur. Blemmyis traduntur 46
 capita abesse, ore et oculis pectori adfixis; Satyris praeter
 10 figuram nihil moris humani; Aegipanum qualis vulgo
 pingitur forma; Himantopodes loripedes quidam, quibus
 serpendo ingredi natura sit; Pharusi, quondam Persae,
 comites fuisse Herculis ad Hesperidas tendentis. nec de
 Africa plura quae memorentur occurrunt.

15 9. (9) Adhaeret Asia, quam patere a Canopico ostio 47
 ad Ponti ostium Timosthenes XXVI ·XXXVIII p. tradit,
 ab ore autem Ponti ad os Maeotis Eratosthenes XV ·XLV,
 universam vero cum Aegypto ad Tanain Artemidorus
 et Isidorus L ·XIII ·DCCL. maria eius complura ab
 20 accolis traxere nomina: quare simul indicabuntur.

§ 46: Mela I 47. 48. III 103. Sol. 31, 5. 6. — § 47: MCap.
 VI 675. cfr. Sol. 40, 1. — Eratosth. fr. p. 339. 328 Berger. Aga-
 them. III 10 (GGm II p. 474).

1 intuentur o. cū tu- F 2 insomnio a. -nia va.S | uisi
 sunt E¹a 3 specuus F¹D | haec DF¹R²aoS. om. R¹ 4 an
 stridor quoque? 6 augiles o. -gylae va.J. cfr. § 43 7 gram-
 phasantes o 8 blemmiis F²ao. -mmis R -mnis F¹ 12 est
 Eaova.S | pharosi E¹ 13 fuisse dicuntur o (E³suprascr.) v.
 supple traduntur e v.S 14 memorantur DF¹E¹R¹ 15 cano-
 hico J (semper) 16 timosthenes (dem- R²) REv. -nus (thym- a
 DF¹a. -othenus F². thimostines o | XXXVIII ll. v(D). om. o. -VIII
 E³L | tradidit FaE³va.S(D) 17 XVI ·LXXV MCap. XVI ·
 XLV ·M H 19 et isidorus (ysi- o) D(?)E²ov. om. r | L ·XIII ·
 DCCL D²MEp.10. cfr. VI 209. [LX] ·III ·DCCL D¹. LXIII ·DCCL
 ll. LXIII ·LXXV H LXXXVIII ·DCCL (del. G) v 20 in qua re
 DF¹d¹Eao

- 48 Proxima Africae incolitur Aegyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo praetendantur Aethiopes. inferiorem eius partem Nilus dextera laevaeque divisus amplexu suo determinat, Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, CLXX passuum intervallo. quam ob causam inter insulas quidam Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terrae figuram efficiat, ideoque multi Graecae litterae vocabulo Delta appellavere Aegyptum. mensura ab unitate alvei, unde se primum findit in latera, ad Canopicum ostium CXLVI, ad Pelusiacum CLVI est. 10
- 49 summa pars contermina Aethiopiae Thebais vocatur. dividitur in praefecturas oppidorum, quas νόμους vocant: Ombiten, Apollonopoliten, Hermonthiten, Thiniten, Phaturiten, Coptiten, Tentyriten, Diospoliten, Antaeopoliten, Aphroditopoliten, Lycopoliten. quae iuxta Pelusium est regio nomos 15 habet Pharbaethiten, Bubastiten, Sethroiten, Taniten. reliqua autem Arabicum, Hammoniacum tendentem ad Hammonis Iovis oraculum, Oxyrynchiten, Leontopoliten, Athribiten,

§ 48: MCap. VI 675. Sol. 32, 1. (Mela I 49). Dic. 6, 2 (cfr. 6, 6). 6, 3. cfr. Dim. 28. — § 49. 50: (12. 381, 4—8) MCap. VI 676.

1 colitur **E**¹ad *Dic.* coligitur **F** 3 dextra do *Dic. va. S*
 diuisus **F**²**E**(?) ov. cfr. *MCap. Dic.* -su *r* 4 canobico **D F R J**
(item infra) 5 CCLXX *Dic.* 6 quidem **D F**¹**R a** | findentes
D F¹. fundente o. -tes a 7 utrique (-rumque *Dic.*) iam **D d R**¹a
Dic. / trique / **F**¹ | terrae *del.* **R**² | ideo *va. S* 8 deltā **R o va. G**
 9 findit **E**² *Dic. v(D).* fundit *r J* | altera **D F**¹da 10 CLVI
(Külb) D. CLXVI Se Dic. CCLVI ll. v 11 et thebaidis o
 12 quos a | nomus **D F d T E a.** nom **R**¹. -mos **R**² *MCap. v*
 13 ombiten *ll. H.* -ten phanturiten (phatniten *B*) *codd. rec. v*
 apollonopoliten (*Parthey*) *D.* apollop- *ll. v* | hermonthiten *B.*
 -motiten *ll. v* | thiniten *B.* tin- **F**²**E**²v. tinien *r* 14 coptiten
E²*B.* copiten (comp- a) *r.* -pititen *v* | diospoliten *Bas. (D).* -tem
E¹. diop- *rv(S)* 16 pharbaethiten (*B*) *S.* -titen *G.* -betiten **E**³.
 parbet- **F**². paruaet- **D F**¹da. paruet- **R E.** barbet- *v* 17 ad
F²**E**²v. om. *r* | amonis **F**² *in ras.* hammonios **D E**¹a 18 oxyryn-
 chiten **E**²*B.* -rychite **E**¹. -chyrite a. -richiten **R**². -te **R**¹. oxiri-
 chiten **F**² *in ras.* -te **D** | atribithen **F**¹**R.** -iten **F**²a. atharrabiten
(B) G

Cynopoliten, Hermopoliten. Xoiten, Mendesium, Sebennyten, Cabasiten, Latopoliten, Heliopoliten, Prosopiten, Panopoliten, Busiriten, Onuphiten, Saiten. Ptenethum, Ptemphum, Naucraticum, Meteliten, Gynaecopoliten, Menelaiten, Alexandriae
 5 regionem, item Libyae, Mareotis. Heracleopolites est in
 insula Nili longa p. L. in qua et oppidum, Herculis appellatum. Arsinoitae duo sunt: hi et Memphites usque ad
 summum Delta perveniunt, cui sunt contermini ex Africa
 duo Oasitae. quidam ex iis aliqua nomina permutant et
 10 substituunt alios nomos, ut Heroopoliten et Crocodilopoliten.
 inter Arsinoiten autem ac Memphiten lacus fuit circuitu CCL
 aut, ut Mucianus tradit, CCCCL et altitudinis quinquaginta
 passuum, manu factus, a rege qui fecerat Moeridis ap-
 pellatus. inde LXII p. abest Memphis, quondam arx Aegypti
 15 regum, unde ad Hammonis oraculum XII dierum iter, ad
 scissuram autem Nili, quod appellavimus Delta, XV.

48

(10) Nilus incertis ortus fontibus, ut per deserta 51

§ 50: (11) cfr. Mela I 55. — § 51: MCap. VI 676 med. Sol. 32, 1—3. cfr. Vit. VIII 2, 6. 7. Amm. Marc. XXII 15, 8. Dic. 6, 7.

1 cynopoliten **DF***va.G.* fin- **Ra** | thermopoliten **F**² | mendestum **DRa.** -thum **F** | sebenniten **DFRa** 2 cabasiten *He Ptol. IV 5, 19.* -stiten *ll. B.* sab-*r* | laetopoliten **F.** let-**Ra.** letap-*va. B* | heliopoliten — 3 saiten *om. a* | prosobiten **FR**¹*va. B* panopoliten *G.* -te **E**². *om. r.* cynop-*v.* add. thermopolitē **E**³*va. H*

3 busiriten **D**(?)**F**²**E**³*B.* -sfriten **F**¹**R.** brusfiten **E.** -sophiten *v* | oniphiten **DF**¹**R.** oriph- **F**². omph- *va. B* | ptenethum **F**²**E**³*v(J.* -thu *G.* penethum *r* | ptemphum *ll. v(J.* phthemphu *B* | naueratiten **DFR**¹**a.** (add. ueratiten *va. B.* nitriten *G cum B*) 4 meteliten *B(H).* -lliten **DFdRD.** melentiten **Ea.** -etiten *v. del. G* | oynecopoliten **R.** -lim **a.** -lyten (cyn- **F**²) **F** 5 regionem (*U 95 coll. MCap.*) *J.* -ne *ll. v* 7 memphites **F**¹. -ides **R** 9 easitae **DFda.** oas-*va. H* 10 alios **R**(?)**E**²*v.* -ias *r* | nomus **F**²**E**¹**T.** numus **DF**¹**Ra** | et crocodilopoliten **F**²**E**² (*om. et r*) *D. om. r*

11 autem item ac **DdE**¹**a.** au *///* ac **FR** 12 tradidit a CCCCL **DF**¹**dE**¹**a** 13 passus **DFRa** | q. **F**¹. *om. D* 14 LXV **F**². LXXII *va. H* | p. *l'///* **F**²*G(D).* prope *r.* p. prope *r(S).* de mendo cfr. III 152. IV 14. 69 | arsa **D.** ar **F** 15 iter est **E**³ *va. S(J)* 17 ut *ll. v(S).* it *C*

et ardentia et inmenso longitudinis spatio ambulans fama-
 quantum inermi quaesitus sine bellis, quae ceteras omnes
 terras invenere, originem, ut Iuba rex potuit exquirere,
 in monte inferioris Mauretaniae non procul oceano habet
 lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. ibi pisces 5
 reperiuntur albetae, coracini, siluri. crocodilus quoque
 inde ob argumentum hoc Caesareae in Iseo dicatus ab eo
 spectatur hodie. praeterea observatum est, prout in
 Mauretania nives imbresve satiaverint, ita Nilum incrementum
 52 ex hoc lacu profusus indignatur fluere per harenosa et 10
 squalentia conditque se aliquot dierum itinere, mox alio
 lacu maiore in Caesariensis Mauretaniae gente Masaesylum
 erumpit et hominum coetus veluti circumspicit, isdem
 animalium argumentis. iterum harenis receptus conditur
 rursus XX dierum desertis ad proximos Aethiopas atque, 15
 ubi iterum sensit hominem, prosilit, fonte, ut verisimile
 53 est, illo quem Nigrum vocavere. inde Africam ab Aethiopia
 dispescens, etiamsi non protinus populis, feris tamen et
 beluis frequens silvarumque opifex, medios Aethiopas secat,

§ 52: Sol. 32, 4. 5. (cfr. 30, 1). Dic. 6, 8. 9. Mela III 96.
 Plin. VIII 77. — § 53: Sol. 30, 1. 32, 5. 6. 7. 8. Mela I 50.
 Vit. VIII 2, 6. Amm. Marc. XXII 15, 11. — Homer. δ 477.

1 fama-que **E**²opr(*J*). quae fama **F**²*D*¹. que (^{'''} **E**¹) fame
RE¹a. quae fama-**DF**¹d. fama-*S* 2 quaesitus **DF**¹**TR**¹**E**ap*S*.
 -tum o. -tu **R**²d. que situ **F**². quaesitu cognitus **E**³*v*(*D*²). -tu
 cognita sunt *D*¹. quae situs *J* 3 inuenere **F**²*v*(*D*). -niret *rJ*.
 -nerint *S* | originis **R** 4 monte **E**²o*Sol.v.* fonte *r* 5 lacū . .
 stagnantē **F**¹d**RE**ao | uocat *a* | nilidem ibi **R**²*e corr.* **E**²*B*. hil-
 ibi *v*. nullidem ibi o. nulli ibidem **DF**¹a. -lli; lb- **F**². ni//li////dē
E¹ 6 quoracini **DFR** | crocodillus **FR**. corcodri- a. cocodri- o |
dist.H 7 caesarea **DFRa. om.** o | his eo **Ra**. heseo *va.B*
 10 perfusus o. praef- **DF**¹a. rursus *va.Bas*. 12 maiori **Fao** |
 masaesylum *D*. massae- **EG**. masaesilum (ae *in ras.*) **F**². mases-
R². -sylum *v*. massilum o. masū (asū **R**¹) silum *r* 13 hominis
FEao | cetus **E**²o. caet- **F**. cecus **E**¹. caecus **DR**. cetus uetus *a*
 circuit o 14 receptusq. **F**¹**RE**a. -tis o 16 senserit **D**¹ova.*S* |
 fonte ut **F**²**E**²o*r.* -tem **D**. -tē ut d. -tē qui *r* 17 nigrum d*Sol.*
-rin B coll. VIII 77. -rum *ll.o Dic.v(S).* cfr. § 30. 43. 44 18 dis-
 pescens uel dissocians o

cognominatus Astapus, quod illarum gentium lingua signifi-
cat aquam e tenebris profluentem. insulas ita innumeras
spargit quasdamque tam vastae magnitudinis, quamquam
rapida celeritate, ut tamen dierum V cursu, non brevior,
5 transvolet, circa clarissimam earum Meroen Astabores laevo
alveo dictus, hoc est ramus aquae venientis e tenebris,
dextra vero Astosapes, quod lateris significationem adicit,
nec ante Nilus quam se totum aquis rursus concordibus
iunxit, sic quoque etiamnum Giris ante nominatus per
10 aliquot milia et in totum Homero Aegyptus aliisque
Triton. subinde insulis impactus, totidem incitatus irrita- 54
mentis, postremo inclusus montibus, nec aliunde torrentior,
vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui
Catadupi vocantur, novissimo catarracte inter occurrentes
15 scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.
postea lenis et concontractis aquis domitaque violentia, aliquid
et spatio fessus, multis quamvis faucibus in Aegyptium
mare se evomat, certis tamen diebus auctu magno per
totam spatiatum Aegyptum fecundus innatat terrae.

20 Causas huius incrementi varias prodidere, sed maxime 55
probabiles etesiarum eo tempore ex adverso flantium
repercussum, ultra in ora acto mari, aut imbres Aethiopiae
aestivos, isdem etesiis nubila illo ferentibus e reliquo orbe.

§ 54: (14) Sol. 32, 7. 8. Amm. Marc. l. l. 9. 10. cfr. Sen. NQ
IV 2, 5. — Mela I (49) 52. — § 55: Sol. 32, 10. 9. Sen. NQ
IV 2, 22. (Amm. Marc. l. l. 5—7). — (384, 1) Sol. 32, 11.

3. 4 ut quamquam . . tamen *P* 4 non *om. o* 5 trans-
volet *Ea ov. trau- rJ* | clarissimam *F²E²ov. car- r* | astabores *v.*
cfr. Sol., Mela, Jul. Hon. 45 (p. 48 Riese). astob- *Il. S* 7 dextra
(-rae *E²*) *Il. v(S).* -ro d(?) *G* | astosapes *RdS. cfr. Sol.* astus-
r v(D¹) | latentis *va. S* 9 etiam non *E².* et in annū *Fa*
giris *DdRE²o Dic. J.* gyris *FE¹av.* Siris *B.* Ciris *Tomaschek*
vt ante *E³B* 11 impactus *F²E²v(D).* pactus *rJ* 14 catha-
dupla *o.* catadupa *P* | uocatur *F²P* 15 plueret *DF¹Eao* | cre-
ditur *F² in ras. Sol. v(D).* queritur *DdRaS.* quaer- *Eo.* quaerit
J coll. VIII 214 16 levis et concontractus *o* 18 euocat *a.* -omit
ova. S | certis *F²v.* ceteris *r* | auctu *ov.* actu *Il* 19 foecundus
(fo *in ras.*) *F²va. H.* fec- *Dao* 22 percussu *o* | ut *D²*

Timaeus mathematicus occultam protulit rationem: Phialam appellari fontem eius, mergique in cuniculos ipsum amnem vapore anhelantem, fumidis cautibus ubi conditur. verum sole per eos dies comminus facto extrahi ardoris vi et
 56 suspensum abundare ac, ne devoretur, abscondi. id evenire a canis ortu per introitum solis in leonem, contra perpendiculum fontis sidere stante, cum eo tractu absumantur umbrae, plerisque e diverso opinatis largiorem fluere ad septentriones sole discedente, quod in cancro et leone evenit, ideoque tunc minus siccari, rursus in capricornum 10 et austrinum polum reverso sorberi et ob id parcius fluere. sed Timaeo si quis extrahi posse credat, umbrarum defectus iis diebus et locis sine fine adest.

57 Incipit crescere luna nova, quaecumque post solstitium est, sensim modiceque cancrum sole transeunte, abundan- 15 tissime autem leonem, et residit in virgine isdem quibus adcrevit modis. in totum autem revocatur intra ripas in libra, ut tradit Herodotus, centesimo die. cum crescit, reges aut praefectos navigare eo nefas iudicatum est. auctus per puteos mensurae notis deprehenduntur. iustum 20
 58 incrementum est cubitorum XVI. minores aquae non omnia rigant, ampliores detinent tardius recedendo. hae serendi tempora absumunt solo madente, illae non dant sitiente. utrumque reputat provincia. in XII cubitis famem sentit, in XIII etiamnum esurit, XIII cubita hilaritatem 25

§ 57: Sol. 32, 11—13. (Dic. 6, 4. 5). — Herodot. II 19. —
 § 58: Sol. 32, 14. 15. 16. Dic. 6, 5. — Amm. Marc. XXII 15, 13.

1 phialam **F²Ea^v**. pi- r. (Phialus Sol.) 3 uapore **FE²v**.
 -rē (feturē a) r 6 ad canis **ad** | ortus **DF¹dR** 7 fontes
DF¹Ra | in eo **E²va.J(D²)**. e **E¹a**. o **R¹** | adsumantur **DF¹E¹**.
 adsaemātur **R** 8 e om. **DFdE¹a** 9 septemtrionem **DE²va.S**
 10 tunc **F²Ev**. -nce a. tunc **F¹**. -ne **D**. tene **R** 11 † urgeri
R²suprascr. | obiti **R** | parcius **F¹**. partim usque **Ea** 12 ti-
 maeos **F¹R¹a** 13 locus **DF¹a** 14 crescera **R**. -re a **Dic**.
 16 leone **F²o** | residet **F²aova.Bas.** cfr. XVIII 167 17 re-
 uocantur **R** 22. 23 hae serendo **DF¹a**. herendo **codd. Dic**.
 23 adsumunt **DF**. assu- a **Dic**. 24 utrimque **F¹dR¹EaDic**.
 25 sentiti **D** | in **F²R²in ras.Eov**. ait **D**. aut a | etiam non o

adferunt, XV securitatem, XVI delicias. maximum incrementum ad hoc aevi fuit cubitorum XVIII Claudio principe, minimum V Pharsalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine aversante. cum stetere aquae, 5 apertis molibus admittuntur. ut quaeque liberata est terra, seritur. idem amnis unus omnium nullas expirat auras.

Dicionis Aegyptiae esse incipit a fine Aethiopiae 59 Syene; ita vocatur paeninsula M passuum ambitu, in qua castra sunt, latere Arabiae, et ex adverso insula est III, 10 Philae, DC p. a Nili fissura, unde appellari diximus Delta. hoc spatium edidit Artemidorus et in eo CCL 48 oppida fuisse, Iuba CCCC p., Aristocreon ab Elephantide ad mare DCCL. Elephantis insula intra novissimum catarracten III p. et supra Syenen XVI habitatur, navigationis Aegyptiae finis, ab Alexandria DLXXXV p.: in 15 tantum erravere supra scripti. ibi Aethiopicae veneunt naves; namque eas plicatiles umeris transferunt, quotiens ad catarractas ventum est.

(11) Aegyptus super ceteram antiquitatis gloriam XX 60 urbium sibi Amase regnante habitata praefert, nunc quo-

§ 59: (11) MCap. VI 676. — § 60: Mela I 60. — (386, 2) Sol. 32, 40. — (5. 6) ib. 41.

2 ad F²Eov. ab r Dic. | hoc aevo Dic. hoc XVI a. hoc///// F¹.
h///// D | XVIII FEa^oSol.v. XXVIII R. XVIII d. X///// D. XVII
Dic. 3 farsalico R²o Dic. par- F¹. pars (pras R¹) aliquo R¹ad |
magno a Dic. 5 aemittuntur F¹. em- fP 8 paeninsulae
DF¹. -las a | M EadTH. ∞ m R². om. DF¹R¹. C F². CM v |
passum F. pedes D(?) | ambitum F¹. om. R 9 insula est J.
-lae FdEav(S). -la r(?) H. del. P | IIII (P) H. IIII ll.v(S). del. J
10 philae D(?) E³B. pi- rv | de p Fa 12 p. dS. passuum
D(?)v. ped. R. pedes FEa (cfr.v.S). om. D 14 IIII DdREH.
MMMM a. in F spat.vac. III·M G. CCCC·M v 15 aegyptie
F²E². -tii r | DLXXX EH. -XVI C 16 aethiopiae FR¹E¹.
-pie a | ///// ueneunt FD². ueniunt dRE². euen- E¹a. aeuen- D.
conuen- v 17 umeris S. hum- F²R²E²v. -iles (um- D) r
18 catarractas F¹. carta- F²R 20 amase (-sae F²) Eov. amm-
(-sae F¹) DF¹RJ. -asse ad | habitata om. o | praefert F²Eov. -rri r

- que multis etiamsi ignobilibus frequens. celebrantur tamen Apollinis, mox Leucotheae, Diospolis Magna, eadem Thebe portarum centum nobilis fama, Coptos, Indicarum Arabicarumque mercium Nilo proximum emporium, mox Veneris oppidum et iterum Iovis ac Tentyris, infra quod Abydus, 5 Memnonis regia et Osiris templo inclutum, VII. D p. in
- 61 Libyam remotum a flumine. dein Ptolemais et Panopolis ac Veneris iterum et in Libyco Lycon, ubi montes finiunt Thebaidem. ab iis oppida Mercuri, Alabastron, Canum et
- 50 supra dictum Herculis. deinde Arsinoes ac iam dicta 10 Memphis, inter quam et Arsinoiten nomen in Libyco turres quae pyramides vocantur, et labyrinthus, in Moeridis lacu nullo addito ligno exaedificatus, et oppidum Crialon. unum praeterea intus et Arabiae conterminum claritatis magnae, Solis oppidum. 15
- 62 10. Sed iure laudetur in litore Aegyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita in Africae parte ab ostio Canopico XII p. iuxta Mareotim lacum, qui locus antea Rhacotes nominabatur. metatus est eam Dinocharēs architectus pluribus modis memorabili ingenio, XV p. laxi- 20 tate insessa ad effigiem Macedonicae chlamydis orbe

§ 61: (12) cfr. Plin. XXXVI 84 sqq. — § 62: Sol. 32, 41. 42. MCap. VI 676 extr. — (19) cfr. Amm. Marc. XXII 16, 7.

1 celebratur F²o 2 mox — 3 nobilis om. R¹ | leucotheae (-taeae F. -tee a) & DFda | thaebē F 3 nobilis perit in marg. R² | copios F¹R. -osa ava. G 5 abidus F²R. au. DF¹a 7 ptolemais F²R²ED². -ma//is F¹. -meis a | panopolis FR²a. ponon- R¹ 8 libyco lycon v. libicolicon F²E². libicon (lyb- a) r 9 thebaido Da. -dē d. thaebaides F². -d// F¹ 10 arsinos F²d v(J). -noe E(?) C. -nues r | aeiam D. & iam va. S 12 et laberintus o. labyrinthus E(?) v. -thus et DT. laberintus (-tus a. -birinthius F. lybirinthus R¹) et (est R²) r | in F²Ed v(D). om. r. ad (P) S. e J | moeridis B. mir- Eav. myr- DFd. -dus R 13 lacus R². -um (P) S | crialon R. crocodilon Hex Herod. II 147 (U 96) 14 unde o 18 lacus Fava. G 19 rhacotes Janus Parrhasius ap. Pe Strab. XVII p. 792. archo- F². erapo- E¹a. arapo- rva. G | dinocares Fa. -ros R. -crates z Sol. va. G. cfr. Amm. Marc. et Vit. II praef. 1; contra Plin. VII 125. XXXIV 148

gyrato lacinosam, dextra laevaue anguloso procursu, iam
 tum tamen quinta situs parte regiae dicata. Mareotis 63
 lacus a meridiana urbis parte euripo e Canopico ostio
 mittit ex mediterraneo commercia, insulas quoque plures
 5 amplexus, XXX traiectu, CCL ambitu, ut tradit Claudius
 Caesar. alii schoenos in longitudinem patere XL faciunt
 schoenumque stadia XXX: ita fieri longitudinis $\overline{\text{CL}}$ p., tan-
 tundem et latitudinis. sunt in honore et intra decursus 64
 Nili multa oppida, praecipue quae nomina ostiis dedere,
 10 non omnibus — XII enim reperiuntur superque quattuor,
 quae ipsi falsa ora appellant —, sed celeberrimis VII, pro-
 ximo Alexandriae Canopico, dein Bolbitino, Sebennytico,
 Phatmitico, Mendesico, Tanitico ultimoque Pelusiaco. prae-
 terea Butos, Pharbaethos, Leontopolis, Athribis, Isidis
 15 oppidum, Busiris, Cynopolis, Aphrodites, Sais, Naucratis,
 unde ostium quidam Naucraticum nominant quod alii
 Heracleoticum, Canopico, cui proximum est, praeferentes.

11. (12) Ultra Pelusiacum Arabia est, ad Rubrum 65
 mare pertinens et odoriferam illam ac divitem *terram* et

§ 63: (4) MCap. VI 676 extr. — § 64: (11) Sol. 32, (8.) 42.
 Mela I 60. — (16) cfr. Sol. 32, 42. Tac. ann. II 60. — § 65: Mela
 I 61. III 79. Sol. 33, 1. 2. 4. MCap. VI 678 init. cfr. Plin. VI 143.
 — Mela III 74. — (388, 7) ib. 80. Plin. VI 156. — Agrippa
 fr. 27 Riese. — Sol. 33, 2. MCap. VI 677 extr. Herodot. IV 41.

1 dextrā DF¹a 2 regia DFda | dicato Ra. -tę d | mare-
 otes F¹a 3 a// FG(D). ad rv(S) | meridianā . . partē Ea
 va.G(S) | euripo e (D?)E³v(J). -po & F²in ras. -pi e (ē a) Ea.
 -pre R. -pum S | canobico F¹dREJ 4 mittit ex DFRS. -ttat
 ex Ea. -ttitur G. -ttitur ex E³v | commercia D. -cio ll.v
 5 CD MCap. | traiectu F²v. -tus rMCap. | CCL (P)D. CD ll.
 $\overline{\text{CL}}$ H(e MCap.) DĈ v 10 XI ra.H 12 deinde R(?)va.S |
 sebenitico FRa 13 phatmitico FEa. phanmi- R. phatni-
 D(?)B. phanni- v. cfr. MPt p. 681 14 pharbaethos H. -baetos
 P. -botos ll. -boetos v | athribis P. atr- ll.va.L | issidis F¹a.
 sidis R 15 chynopolis a. chin- FR | aphrodites P. -tos (apho-
 R) ll.va.G 16 naucraticum F²(R¹?)va.H. nauueratis (naufe- a)
 unde ostium D(F¹)da 17 canobico F¹RJ | praeferentis DF¹a
 19 terram ego e MCap. om.ll.v

Beatae cognomine inclutam. haec Catabanum et Esbonitarum et Scenitarum Arabum vocatur, sterilis, praeterquam ubi Syriae confinia attingit, nec nisi Casio monte nobilis. his Arabes iunguntur, ab oriente Canchlei, a meridie Cedrei, qui deinde ambo Nabataeis. Heroopoliticus vocatur 5 alterque *Laeaniticus vel Aelaniticus* sinus Rubri maris in Aegyptum vergentis, CL intervallo inter duo oppida, Laeana et in nostro mari Gazam. Agrippa a Pelusio Arsinoen, Rubri maris oppidum, per deserta CXXV p. tradit: tam parvo distat ibi tanta rerum naturae diversitas. 10

66 12. (13) Iuxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxuma et plurimis distincta nominibus. namque Palaestine vocabatur qua contingit Arabas, et Iudaea et Coele, dein Phoenice et qua recedit intus Damascena, ac magis etiamnum meridiana Babylonia, eadem Mesopotamia 15 inter Euphraten et Tigrin quaque transit Taurum Sophene, citra vero eam Commagene et ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta, et ubi Ciliciam attingit Antiochia. 67 longitudo eius inter Ciliciam et Arabiam CCCCLXX p. est,

§ 66: Mela I 62. 63. MCap. VI 678. — § 67: MCap. l. l. Div. 19. Dic. 2, 4 extr. — (389, 11) Mela I 65.

1 catabanum *B.* atab- *E.* attab- *r.* cattab- *J* | hesbonitarum *F*². herb- *F*¹ 2 uocantur *Ra* 3 ibi *F*¹d*Ra* | syria et *R*
4 arabis *F*¹a | canchlei *E*(?) *B.* -laeis (cancel- a) *D**F*a. -leis *dTv.* calchlaeis *R* 5 cedrei *E*(?) *B.* -reis *rv* | heroopoliticus (-loticus *v*) *B.* -cū (herop- *R*²) *ll* 6 laeaniticus uel aelaniticus *ego coll. VI 156. 165.* laelani- *DFE.* lelani- *dv.* laenali- a. aelani- *R*(?) *G* 7 laeana *DFv.* laetina *E.* lēan *R.* len a. aelana *G*
8 gazam *Bas.* -za *v.* gaia *F*²*E*². zaza *r.* (mara) zizana a | a om. *DF*¹*R*¹a | arsinoi *F*¹. -oem e *R*²e*corr.* 11 siriam o
12 pluribus *R*(?)*va. D* 13 palaestinae *DFd.* -na *R*(?)*va. D* | uocabatur *F*²*E*o*v.* -bantur *r* | et iudeam o. om. *E* 14 cele *Ea*
dein *ov.* set in *DdE.* sit in a. s///// *F*¹. s. exin *F*². exin *fS.* deinde *R*²*D*². om. *R*¹ | poenice *R.* ////nicae *F*¹. phenice a. fenicen o | et *F*²*E*²o(*D*?)*v.* et in *r* 15 mediterranea *coni. Littré* | eadem *ego.* et ead- *D*(?)*v.* ex ead- *r* 16 quoque *Ea*o 17 eam *FRaS.* etiam *r* | cum magene *R.* cū magiaeene *DF*¹ | adiabane *F*¹*Ra*o 18 antea *Fa*o

latitudo a Seleucia Pieria ad oppidum in Euphrate Zeugma
CLXXV. qui subtilius dividunt, circumfundi Syria Phoe-
nicen volunt et esse oram maritimam Syriae, cuius pars
sit Idumaea et Iudaea, dein Phoenicen, dein Syriam. id
5 quod praeiacet mare totum Phoenicium appellatur. ipsa
gens Phoenicum in magna gloria litterarum inventionis et
siderum navaliumque ac bellicarum artium.

(14) A Pelusio Chabriae castra, Casius mons, delu- 68
brum Iovis Casii, tumulus Magni Pompei. Ostracine
10 Arabia finitur, a Pelusio LXV p. 13. mox Idumaea in-
cipit et Palaestina ab emersu Sirbonis lacus, quem quidam
CL circuitu tradidere. Herodotus Casio monti adplicuit,
nunc est palus modica. oppida Rhinocolura et intus
Rhaphea, Gaza et intus Anthedon, mons Argaris. regio
15 per oram Samaria; oppidum Ascalo liberum, Azotos, Iam-
neae duae, altera intus. Iope Phoenicum, antiquior terra- 69
rum inundatione, ut ferunt, insidet collem, praeiacente
saxo, in quo vinculorum Andromedae vestigia ostendit.

§ 68: Sol. 34, 1. MCap. VI 679. — Herodot. II 6. III 5. —
(13. cfr. Amm. Marc. XXII 16, 3. Mela I 64. Sol. 34, 1. —
§ 69: Sol. 34, 2. cfr. Plin. IX 11. Mela I 64. Strabo XVI p. 759.
— (390, 1. 3) MCap. VI 679.

1 epieria F²ova. B. epte- DF¹R²a. apte- R¹. om. MCap.
zeugma E²C. -mam r. zeuma B. -mam ov 2 circum euphraten
siriam o. circa eufraten. syria a 3 et del. R²Bas | coram DF¹a,
mariumam D. mar. F¹. mariā am R¹. maurū am a 4 deinde
Eaova. S | phoenice D(?)G | deinde va. S | syria D(?)G
7 et (pro ac) R². e R¹. a// F¹. om. a 8 cassius DR. Sol.
va. G (item infra etiam Fao) 9 ostracene F². tracinus a
10 LXVI MCap. 12 circuitus DFda o. -tu r(?)v. 13 non (n)
F¹R¹a | rhino colura a. /hin- F¹. rinocorura o 14 rhapsa B.
raphaeae F². -phaeae E². -fegia R². -phace ov. -paea D. -peae R¹.
-pee a. -paeae E¹. -pēae F¹ | gaza ov. gaia F²E². del. R². zaza r.
cfr. § 65 | angaris ova. H 15 per oram ll. v. perea o | ascalon
R² | azotos E¹av(J). -tus E²o G. azostos r | iamneae Hcum Salm.
p. 401^b De Strab. (J). -niae Scum B². -nes F³B¹. hiomnes R¹.
ham- D. //am- F. am- r. sam- v 16 duo R²d | uicus coni. Be
Strab. | ioppe R(?)Sol. va. S(D²) 18 in quo ll. v. quod o (prob.
Rück 3 p. 242; | ostendit DFdRa o (sc. Iope: cfr. Sol.). -dunt E(?)p v

colitur illic fabulosa Ceto. inde Apollonia, Stratonis Turris, eadem Caesarea ab Herode rege condita, nunc colonia Prima Flavia a Vespasiano Imperatore deducta, finis Palaestines, CLXXXVIII p. a confinio Arabiae. dein Phoenice; intus autem Samariae oppida Neapolis, quod antea Mamortha 5 dicebatur, Sebaste in monte, et altiore Gamala.

70 14. (15) Supra Idumaeam et Samariam Iudaea longe lateque funditur. pars eius Syriae iuncta Galilaea vocatur, Arabiae vero et Aegypto proxima Peraea, asperis dispersa montibus et a ceteris Iudaeis Iordane amne discreta. 10 reliqua Iudaea dividitur in toparchias decem quo dicemus ordine: Hiericuntem palmetis consitam, fontibus riguam, Emmaum, Lyddam, Iopicam, Acrabatenam, Gophaniticam, Thamniticam, Betholeptephenen, Orinen, in qua fuere Hierosolyma, longe clarissima urbium orientis, non Iudaeae 15 modo, Herodium cum oppido inlustri eiusdem nominis.

71 15. Iordanes amnis oritur e fonte Paneade, qui cog-

§ 70: (7—10) MCap. l. l. — (12. 15) Sol. 35, 4.

1 fabulis a R. famulos (-lus a) da. fa//ul///a F¹ | derceto G. cfr. §81 | apollonia (app- o) F²ov. -ll///ia F¹. -llinia R². -nia a R¹. -nis a r 2 cesaria F. -ri a 3 flauia E²v. phabia (supr. † flauia) F². flabia R². pa- F¹. fa- r | palestinis F¹ado. phalestine R 4 CLXXXVIII dTMCap. | a om. DF¹Ra | phoenices (fen- a) FdRE¹aova.G 5 samaria FEva.G(D) | mamortha E(?)v. -ta F². amam- r 6 et altiore ll. P(H). -or ea G. altiore v 7 samariam v(D). -ritim R²Jcoll.StByz. s.v. Σεβαστή. -ridim (-dē a) r 9 perea o pere F¹Ra. parea va.B | asperi F¹R¹a 10 a om. E¹ 11 XII o 12 hiericuntem dva.G. ier- ao | eriguam R. irrig- ova.S 13 liddam R²o. hydd- D. ///ydd- F¹. chid- R¹ | iopeticam R² | acrabatenam (-thenam v) o G. -tennam E². acrebitenam F²J. -nnam DF¹Ra. -epitennam E¹. cfr. Rück 3 p. 242 | gophaniticam oJ. gophn- G ex Iosepho. zophani- ll. v 14 thamniticam (ta- o) F²E²o G. -nicam E¹. thanicam (ta- a) r. thami- v | betholeptephenen J². bethl- H ex Ios. b. Iud. IV 8, 1. betholet F. -le et ov. -len C. -lenen G. betolet DE². -leth d. -lē R. -le E¹. betelo a et thephene F²E²o. -penen dR. thenepenem (thaen- F¹).r. Tephnenen C. -ne v | orine F¹dRa. eno- F²E²o 15 non DdRG. nom rv 16 cum D(?)F²Eov. om. r 17 iordanis R²Eaova.J | paneade Sol. E³v(D²). -niade DRo.S. -da F¹. -dae r. cfr. Ioseph.

nomen dedit Caesareae, de qua dicemus. amnis amoenus 74
 et, quatenus locorum situs patitur, ambitiosus accolisque
 se praebens velut invitus Asphaltiten lacum dirum natura
 petit, a quo postremo ebibitur aquasque laudatas perdit,
 5 pestilentibus mixtas. ergo ubi prima convallium fuit
 occasio, in lacum se fundit, quem plures Genesaram
 vocant, XVI p. longitudinis, VI latitudinis, amoenis circum-
 saeptum oppidis, ab oriente Iuliade et Hippo, a meridie
 Tarichea, quo nomine aliqui et lacum appellant, ab occi-
 10 dente Tiberiade, aquis calidis salubri.

16. Asphaltites nihil praeter bitumen gignit, unde et 72
 nomen. nullum corpus animalium recipit, tauri camelique
 fluitant; inde fama nihil in eo mergi. longitudine excedit
 C p., latitudine maxima LXXV implet, minima VI. pro-
 15 spicit eum ab oriente Arabia Nomadum, a meridie Machaerus,
 secunda quondam arx Iudaeae ab Hierosolymis. eodem
 latere est calidus fons medicae salubritatis Callirhoë,
 aquarum gloriam ipso nomine praeferens.

17. Ab occidente litora Esseni fugiunt usque qua 73
 20 nocent, gens sola et in toto orbe praeter ceteras mira,
 sine ulla femina, omni venere abdicata, sine pecunia,
 socia palmarum. in diem ex aequo convenarum turba
 renascitur, large frequentantibus quos vita fessos ad mores
 eorum fortuna fluctibus agit. ita per saeculorum milia

§ 71: MCap. VI 679 med. Sol. 35, 1. 3. — § 72: Sol. 35, 2.
 cfr. Plin. II 226. — (16) MCap. l. l. — § 73: Sol. 35, 9. 11. 12.
 MCap. l. l.

4 petat DF¹da 6 genesaram F²v. gennesarum R². gentes
 aram (arum R¹) r 7 XVI EadSol.v. XXVI R. XV DF
 8 culiade DF¹Ea 9 tarichea C. -iacea R. tharicea E². -racea r.
 -ritie v 12 animalis o (cfr. Rück 3 p.243) 13 longitudine
 F²v. -nē r 14 XXV va.J 15 ab oriente et a meridie sedem
 mutare voluit U 97 | macherus FaB. -charon v 16 secundā
 Da | ars DR¹. ar// F¹. pars a 17 callirrhoe DdE(?) Sol.L(D²).
 -rroe MCap.J. cali- S. calliroe R²oC. -roce a. -r//e R¹. cally-
 rhoce F 19 litore R²va.G | hesseni FRava.C 20 et om.R
 24 fortuna ego. -nae ll.v | fluctus R(?)E²G | agit ita DdTRJ.
 agitata Ea. -itat F²in ras. -itat ita E³v(D)

— incredibile dictu — gens aeterna est, in qua nemo nascitur. tam secunda illis aliorum vitae paenitentia est! infra hos Engada oppidum fuit, secundum ab Hierosolymis fertilitate palmetorumque nemoribus, nunc alterum bustum. inde Masada castellum in rupe, et ipsum haut 5 procul Asphaltite. et hactenus Iudaea est.

- 74 18. (16) Iungitur ei latere Syriae Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem observant, primum tamen Damascum epoto riguis amne Chrysorroa fertilem, Philadelphiam, Rhaphanam, omnia in 10 Arabiam recedentia, Scythopolim, antea Nysam, a Libero Patre sepulta nutrice ibi Scythis deductis, Gadara, Hieromice praefluente, et iam dictum Hippon, Dion, Pellam aquis divitem, Garasam, Canatham. intercursant cinguntque has urbes tetrarchiae — regnorum instar singulae, et 15 regna contribuuntur — Trachonitis, Paneas, in qua Caesarea cum supra dicto fonte, Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe.

- 75 19. (17) Hinc redeundum est ad oram atque Phoenicen. fuit oppidum Crocodilon, est flumen. memoria urbium Dorum, Sycaminum. promunturium Carmelum et in monte 20

§ 74: MCap. VI 679 extr. — (9—12) Sol. 36, 1. 2. — § 75: MCap. VI 680. — (393, 2—4) cfr. Plin. XXXVI 190.

2 fecunda illis F² in ras. E²v. -dat uis (illis R²o) r | uita o
3 engada ll.J. -dda Ge Ptol. V 15, 5. eg- v 5 Massada
Sol. D². sed cfr. Ioseph. 7 et R¹Ea. /// F¹. e o 8 a F²R²
E²ov. om. r. dicta a MCap. | qua o 9 primum ego. plurimi'///
E²v. -mum rJ. de mendo cfr. XIV 29. XXXVII 54. (XXIX 67.
VII 139) | epoto J. ex epoto (Vossius) H. et octo a. et opoto ll.
-ton v 10 raphana FRa 11 recedentia F²R²v. recid- E².
reincid- r 12 ibiscitis R. ebisc- Fa | dist. va. H(D). cfr. Sol.
ieromice, R. hieromiace E(?) va. S 13 praeterfluente a | hippo-
dion F²R²va. G. hip-///ion R¹. ipondion a 14 garasam D²
coll. CIL X n. 867, 21. gala- ll. v. Gerasa coni. B et Salm. p. 435^b B |
canatham DFa. -acam R | intercussant F¹R. -urrunt F²Ea va. G(D)
15 regnorum ll. v(S). regionum G 16 regno Ea. in regna
E³va. J. cfr. § 77. 82 extr. | traconitis FREa va. C | panias FR S
17 ambila FREa 19 oppido DF¹a | crocodilon E(?) B.
-illo r. -ilo v 20 sygaminum DFRa va. Bas.

oppidum eodem nomine, quondam Acbatana dictum. iuxta
 Getta, Geba, rivus Pacida sive Belus, vitri fertiles harenas
 parvo litori miscens; ipse e palude Cendebia a radicibus
 Carmeli profluit. iuxta colonia Claudii Caesaris Ptolemais,
 5 quae quondam Acee. oppidum Ecdippa, promunturium
 Album. Tyros, quondam insula praealto mari DCC passibus 76
 divisa, nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens;
 olim partu clara, urbibus genitis Lepti, Utica et illa aemula
 terrarumque orbis avida Carthagine, etiam Gadibus extra
 10 orbem conditis: nunc omnis eius nobilitas conchylio atque
 purpura constat. circuitus XVIII est, intra Palaetyro
 inclusa; oppidum ipsum XXII stadia optinet. inde Sarepta
 et Ornithon oppida et Sidon, artifex vitri Thebarumque
 Boeotiarum parens. 20. a tergo eius Libanus mons orsus 77
 15 MD stadiis Zimyrā usque porrigitur, quae Coeles Syriae
 cognominatur. huic par, interiacente valle, mons adversus
 Antilibanus obtenditur, quondam muro coniunctus. post
 eum introrsus Decapolitana regio praedictaeque cum ea 74

§ 76: Mela I 66. 34. [cfr. Sall. Cat. 10, 1. Vellei. I 12, 6]. —
 § 77: MCap. VI 680.

1 acbatana (acbet- **Ea**) *ll.S.* ech- **B.** egab- *v* | dictum **F**²
in ras. d**R**²*v.* ctotum *r* 2 ietta **a.** gelta **R** | geba **DFREJ.**
 iebat **a.** ieba (**B**)*S.* iebba **G.** le- **C.** ge- *v.* del. *U98* | pagida **E**³
va.S 3 cendebia *S(D).* -euia **F**²*v(J*²*).* -ebria **E**¹. -eberia *rJ*¹. *cfr.*
XXXVI 190 4 CL (*pro Claudio*) **Fa** | ptholomais (-aeis **F**¹) **F.**
 ptolomeis **a.** tholo- **R** 5 Ace **B** | eodippa **Fa.** haecd- **R**
 6 tyros (tir- o) **Eova.J** 8 utica **F**²**E**²*ov.* -ce *r* | illa *ll.dcp.*
 illa romani imperii **E**³*v.* (*sc.* Tyri aemula. *cfr. XV76. XXXIII 141*)
 9 que *om.pva.S.* quae **D.** qu **F**¹. et o 10 urbem o
 11 an in ora (*pro intra*)? | paelaetyro **F.** pelet- **Ra**
 12 optinent **F**¹**Ra** | inde *ll.H.* add. indeae **E**¹. idae **F**²**RE**².
 idea et **F**¹. idee **p.** ydee **a.** idaea **D.** ide ac d**Tva.G.** idaea et **D.**
 enhydra *coni.B.* euhydra **G** | sarepta **TE**³**B.** -tas **R**². tareptas *r.*
 sarapta *v* 14 mons libanus **R(?)va.J** 15 zimyrā *D coll.*
 §78. sim-**B.** gymiram *ll.* zym- *v.* gimarum o | quae (que **Ra**)
ll.v(S). qua **G** | coeles **J.** caeles **F.** celes o. celer **a.** coele (cele **R**)
rv | syriae **F**¹**J.** -ie a o. sirie **R.** syria *rv* 16 interiacente
FdREaov. -rueniente **D(?)S** 17 antilibanus **F**²**E**³**C.** antel-
rv (item infra §80) 18 regio est *va.S*

- 78 tetrarchiae et Palaestines tota laxitas. at in ora item
subiecta Libano fluvius Magoras, Berytus colonia, quae
Felix Iulia appellatur, Leontos oppidum, flumen Lycos,
Palaebymblos, flumen Adonis, oppida Byblos, Botrys, Gigarta,
Trieris, Calamos, Tripolis, quoniam Tyrii et Sidonii et 5
Aradii optinent, Orthosia, Eleutheros flumen, oppida Zimyra,
Marathos contraque Arados, septem stadiorum oppidum et
insula ducentis passibus a continente distans, regio, in
qua supradicti desinunt montes, et interiacentibus campis
Bargylus mons. 10
- 79 (18) Incipit hinc rursus Syria, desinente Phoenice.
oppida Carne, Balanea, Paltos, Gabala, promunturium, in
quo Laodicea libera, Dipolis, Heraclea, Charadrus, Posidium.
21. dein promunturium Syriae Antiochiae. intus ipsa
Antiochia libera, Epi Daphnes cognominata; Oronte amne 15
dividitur. in promunturio autem Seleucia libera, Pieria
appellata. 22. super eam mons eodem quo alius nomine,
80 Casius. cuius excelsa altitudo quarta vigilia orientem per
tenebras solem aspicit, brevi circumactu corporis diem
noctemque pariter ostendens. ambitus ad cacumen XVIII 20

§ 78: (5) Mela I 67. — (9) MCap. VI 680. — § 79. 80:
MCap. l. l. — § 80: Sol. 36, 3. Mela I 61. — (395, 1. 3. 5) ib. 69.

1 palaestines **DF²Rv(D)**. -nis **Ea**. -nos **F¹**. -nae **G** | at in
DdEav. ad in **F¹R**. in **F²D** | post in *lac. indic. J* | item (*vel eidem*)
ego. autem *ll. J*. etiamnum *G*. nunc *v* 2 magoras **DE¹B**.
nago- (-nas **R¹**) *rv* | baritus **R**. per- **a** | leonton **P** 4 gigarta
Be Strab. cicarda ap. zic- **REd**. zyc- **DF¹**. syc- **F²v** 5 quon-
iam *B*. quondam *ll. v*. quam *C. de ellipsi cfr. § 74 init. et Müller*
de stilo p. 79 § 30; de mendo cfr. VI 42 6 ortosia **R²**. -osi **R¹**.
-osii **F² in ras**. -os **a** | zimyra **RdD**. sim- *B*. zymira (zim- **a**) *rv*.
cfr. § 77 7 matratos **R²**. intr- **R¹** | Aradum Antarados *coni. B*
10 abargylus **Dd**. -liis **a**. -gilus **F¹**. -girus **R² in ras**.
10. 11 *dist. D³* 11 hunc **Ra** 12 balanea **E^v**. -lenea **dR¹**.
-lenaea **DF**. balnea **R²**. balea **a** | gabala **F²v(J)**. -le **E³B**. cababa
F¹. calaba *r* 13 dipolis *ll. v(J)*. diosp- **E³B** 14 antioche-
nae *va. H* 15 epidaphnes (-pnes **R**) *ll. G*. -ne *B*. -neis *v*. 'Επι
Δάφνη *Strabo*. epiphanes **o** 16 promunturio **F²E²v**. -riū *v*
17 quo **D(?)F²v**. que *r* 19 temporis **o**

p. est, altitudo per directum III. at in ora amnis Orontes, natus inter Libanum et Antilibanum iuxta Heliopolim. oppida Rhosos et a tergo Portae, quae Syriae appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri. in ora oppidum
5 Myriandros, mons Amanus, in quo oppidum Bomitae. ipse ab Syris Ciliciam separat.

23. (19) Nunc interiora dicantur. Coele habet 81

Apameam, Marsya amne divisam a Nazerinorum tetrarchia, Bambycen, quae alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero
10 Mabog — ibi prodigiosa Atargatis, Graecis autem Derceto dicta, colitur —, Chalcidem cognominatam Ad Belum, unde regio Chalcidena fertilissima Syriae, et inde Cyrresticae
Cyrum, Gazetas, Gindarenos, Gabenos, tetrarchias duas quae Granucomatitae vocantur, Hemesenos, Hylatas, Iturae-
15 orum gentem et qui ex iis Baethaemi vocantur, Mariam-
nitanos, tetrarchiam quae Mammisea appellatur, Paradisum, 82
Pagras, Penelenitas, Seleucias praeter iam dictam duas, 79
quae Ad Euphraten et quae Ad Belum vocantur, Tardytenses. reliqua autem Syria habet, exceptis quae cum Euphrate

1 directum **F**¹**R**. dir- *rv* 3 oppidum *va.S* | partae quae
F¹. -teque **F**²**a** 4 intervalla **F**² | rosiorum **F**²**a**. //os- **F**¹. rho-
siriorum **R**¹. rhvs- **R**² 6 ab syris **EdTv**. abasyris **DF**¹. -siris **R**¹.
-riis **R**². -ssyriis **F**²**a** 8 apamiam **F**²**E**²**C** | nazerinorum **Ev**.
-riuorum **Ra**. -ruiorum *r* 10 mabo **R**. magog d(?)*va.S* | ater-
gatis **E**¹*ava.B* | derceto **R**(?)*B*. decre- *rv* 11 colit **F**² | cal-
chidem **FE**. calci- *a* | ad belum *B*. ad bellum (appe- **R**) *ll*
12 chalcidene **F**¹*va.D*. caldid- **R** | cyrresticae **FD** (et *dist.*). -ce
rH. -ca *v* 13 cyrum gazetas (*J*. -zatas *G*) *G*. yrtica z&as **E**.
yst- **DR**. yrtiaeaza&as **F**. ircieazetas *a*. irnea- *v* | gindarenos *v*.
tind- **R**. zind- *ad*. zynd- *r* 14 granucomatitae (graniic- *v*)
F²*D*. -mataer *G* | appellantur **Da** | hemesenos *D coll.* § 89. emes-
H. hemis- *Ven*. emis- *B*. hermis- **Rv**(*J*). ermis- **Ead**. ermys- **D**.
aermys- **F**². -sones **F**¹ | hilatos **R** | ytyraeorum **F**. ytire- *d*. ytere-
E. yter *a* 15 baethaemi **FD**. -hocemi **E**. bethaemi **DJ**².
-hocemi *a*. -hemi **RJ**¹. baetarreni *B*. betemi *v* | mariammitanos
R(?) *B* 16 mammisaea **F**. mamisea *a*. -ssea **R** 17 penel-
lenitas **DFdEv**(*D*). -lonitas **R**. -lempnas *a*. pinaritas *Be Strab.*
et *Ptol.* | seleucias .. dictam *B*. -ciam .. -tas *ll.v* 18 belum
D(?) *B*. -llum *r* | tardytenses *Je con.* *H* (ob litterarum ordinem).
tatdice- **FE**¹**a**. tratdite- **E**². cardi//e- **R**. cardyte- **D**(?) *B*. tardice- *v*

dicentur, Arethusios, Beroeenses, Epiphanenses ad Orontem, Laodiceos, qui ad Libanum cognominantur, Leucadios, Larisaeos, praeter tetrarchias in regna descriptas barbaris nominibus XVII.

- 83 **24.** (20) Et de Euphrate hoc in loco dixisse ap- 5
tissimum fuerit. oritur in praefectura Armeniae Maioris
Caranitide, ut prodidere ex iis, qui proxime viderunt,
Domitius Corbulo, in monte Aga, Licinius Mucianus,
sub radicibus montis, quem Capoten appellant, supra Zimaram
XII p., initio Pyxurates nominatus. fluit Derzenen primum, 10
mox Anaeticam, Armeniae regiones a Cappadocia excludens.
84 Dascusa abest a Zimara LXXV p.; inde navigatur Sartanam
L, Melitenen Cappadociae XXIII, Elegeam Armeniae X,
acceptis fluminibus Lyco, Arsania, Arsano. apud Elegeam
occurrit ei Taurus mons nec resistit, quamquam XII p. 15
latitudine praevalens. Ommam vocant inrumpentem, mox
ubi perfregit, Euphraten, ultra quoque saxosum et violentum.
85 Arabiam inde laeva, Orroeon dictam regionem, trischoena

§ 83: Sol. 37, 1. MCap. VI 681. — § 84. 85: (13—397, 1) Sol. 1. 1.

1 arethusios *Be Strab. et St Byz.* arbe-*v*(J). -tusios **F**² *in ras.*
-trosios **R**. -thosios **E**². -thiosios **E**¹ *ad.* -baethyosios **D** | Epipha-
neenses **H** | orontem **E**². -ientem **D**(?) **F**² *va.* (U 102) **J** | dist. **U**

2 laudiceos **F**¹ **R** 3 descriptas **DF**² **E** *va.* **D**. -tis **a**
7 charanitide **o** | uiderunt *or*(**D**²). -rant *ll.* **H** 8 aga *ll.* **v**(J).
aba **E**³ *Be Ptol.* 9 appellant **DF**² **E** *ao v.* -at **F**¹ **R** **S** | zimaram **F**.

tym- **R**. cymir- (simyr- **C**) *va.* **H** 10 CCXII *U* 104 | pixurates
F *ao.* pyxir- *va.* **H** | derzenen **DdR** **D**. -nē **F** *v.* -num (terz- **a**) **E** *a.*
derzenen *Be Strab.* (xerx- **B**² *U* 104) 11 anaeticam **DFE** **J**.

anet- **R** *a.* anait- **H**. anaetiam **E**³ **G**. anet- *v* | armeniam **FRa**
12 zimara **F**. zimata **R**. symyra **C** | sartanam **D**. past- *va.* **S**

13 XXIII *ll.* **H**(J). LXXIII **C**(**S**). XXVII *v* | elegeam **F**²
Sol. D. -giam *rv* 14 elegeam **F**² **D**. aelaug- **F**¹. eleug- **R**.
euleg- **E** *a.* -giam **o**. elegiam **Dd v** 15 resistit **R** *ao v.* restitit
r **D**¹. *cfr. Sol.* 16 ommam **DFR**² **E** *o.* omniā *av.* -nam **R**¹ **d** **T**.

omirram **B** 17 ibi **o** | ultra *om.* **E**¹. tum **H** | saxuosum **DFE**¹
a **D** | ac *va.* **S** 18 lasua **E**¹ **a** | orroeon *D coll. VI* 25. 117. 129.
moreon (mer- **R**²) *ll.* oreon **H**. merorum *v* | trischoena (**D**?) **G**.
-scaeno **a** **F**² **E**. friscoeno (-caeno **F**¹ **a**. -ceno **d**) *a* *r*. tricena *v*

mensura, dextraque Commagenen disternat, pontis tamen, etiam ubi Taurum expugnat, patiens. apud Claudiopolim Cappadociae cursum ad occasum solis agit. primo hunc illic in pugna Taurus aufert victusque et abscisus sibimet
 5 alio modo vincit ac fractum expellit in meridiem. ita naturae dimicatio illa aequatur, hoc eunte quo vult, illo prohibente ire qua velit. a catarractis iterum navigatur.
 XL p. inde Commagenes caput Samosata.

(21) Arabia supra dicta habet oppida Edessam, quae 86
 10 quondam Antiochia dicebatur, Callirrhoen, a fonte nominatam, Carrhas, Crassi clade nobile. iungitur praefectura Mesopotamiae, ab Assyriis originem trahens, in qua Anthemusia et Nicephorium oppida. mox Arabes qui Praetavi vocantur; horum caput Singara. a Samosatis autem latere Syriae
 15 Marsyas amnis influit. Cingilla Commagenen finit, Imeneorum civitas incipit. oppida adluuntur Epiphania et Antiochia, quae Ad Euphraten vocantur, item Zeugma LXXII p. a Samosatis, transitu Euphratis nobile. ex adverso Apameam Seleucus, idem utriusque conditor, ponte iunxerat. qui 87
 20 cohaerent Mesopotamiae, Rhoali vocantur. at in Syria oppida Europum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis; Arabes Scenitae. ita fertur usque Suram locum, in quo

§ 86: (15) MCap. VI 681.

1 commagenen *v(D)*. -nes **RJ**. -non *r*. -nos *S* 3 agit *ov*.
 egit *ll. D¹ | primum G* 4 illic **R(?)ova.S** | in pugna *ll.(P)H*.
 -aturus (*om. taurus*) **F²**. -atus *G*. -atus cursum *v* | abscissus
D(?)va.G(Dal.) 6 ille **R¹ao** | aequa **F¹**. quatuor **R¹a**. qua-
 titur *d¹o* 9 edissam **R²**. desam *dR¹a*. in **F¹ras**. 11 carrhas
H. charras **F²**. caras *a*. -rras *v*. charas *r* | eras si **Ea** | nobiles
E³va.S(D) | praefecturae **DFEa** 12 ab *ll. H. om. v* | asyris **F¹**.
 asiriis **R²**. -ris **R¹**. a Syris *va.H* | antemusia **F**. -iam **Ra**
 13 Rhetaui *va.H* | uocatur **F¹R** 14 a *om. F¹d¹R¹Ea* | samos-
 satis **F¹d**. som- **REa** 15 cingilla **F¹**. ging- **R²**. gingla *va.H*
 imeneorum **DFaJ**. -ne eorum **R**. imen **E**. imme *H*. merorum
E³v (*cfr. §85 init.*) 16 adluuntur **F²R(?)v**. abl- *r* | epiphania
 et antiochia **D(?)v**. -niae et -iae *r* 17 zacuma **F** 18 nobile *C*.
 -les **E**. -lis *rv* | apamiam **E²G** 20 cohaeret **F¹Ra** | rhoali
D(?)Ev. rohali **F²in ras**. rohoah **Ra** 22 saenitae **F**. cen- **R**
 Suram (*coni. H*) *D. cfr. §89. U104. uram ll.v*

conversus ad orientem relinquit Syriae Palmyrenas solitudines, quae usque ad Petram urbem et regionem Arabiae Felicis appellatae pertinent.

88 25. Palmyra, urbs nobilis situ, divitiis soli et aquis amoenis, vasto undique ambitu harenis includit agros ac, 5 velut terris exempta a rerum natura, privata sorte inter duo imperia summa Romanorum Parthorumque est, prima in discordia semper utrimque cura. abest ab Seleucia Parthorum, quae vocatur Ad Tigrim, CCCXXXVII p., a proximo vero Syriae litore CCH et a Damasco XXVII 10 propius.

89 26. Infra Palmyrae solitudines Telendena regio est
81 dictaeque iam Hierapolis ac Beroea et Chalcis. ultra
82 Palmyram quoque ex solitudinibus his aliquid obtinet Hemesa, item Elatium, dimidio propior Petrae quam 15 Damascus. a Sura autem proxime est Philiscum, oppidum Parthorum ad Euphraten. ab eo Seleuciam dierum
90 decem navigatio, totidemque fere Babylonem. scinditur enim Euphrates a Zeugmate DLXXXIII p. circa vicum Masicen et parte laeva in Mesopotamiam vadit, per ipsam 20 Seleuciam circaque eam praefluenti infusus Tigri, dexteriore autem alveo Babylonem, quondam Chaldaee caput, petit

§ 88: MCap. VI 681. — § 89. 90: (17—22) MCap. l. l. — § 90: (22 sqq.) Sol. 37, 2. 3. Dic. 6, 23. cfr. Plin. VI 124. 130.

5 uasta L | agro R¹ 6 exemptio R¹ 7 est ego. et ll. v
8 utrique DF¹a | dist. ego | ab FdRaS. a rv 9 CCCXXXVI
DFRa. DXXXVII va. H 10 CCLII F² in ras. va. H | et om. a
12 solitudinē ao | telendena FR. stel- DEov. selenda a.
cfr. Mptp. 974^b 13 dictaque ova. B | hieropolis FR¹. ierap- o.
ierop- a 14 obtinent F² 15 hemesa Fav(D). em- r H.
cfr. § 81 | item B. tem F² in ras. dv. them r 16 damascos
FdTR | a sura DdEH. asura TB. -re R². asur F¹R¹. assur F²a.
arura v 17 euphratem RE(?) va. S(D²) 18 babylone Rd.
babul- F¹. bautil- a 19 enim FdTEa Salmant. (P) D². om. r(?) ov |
eufrates E. -tis a. -ti F¹. -te F² | uicum — 21 circaque om. E¹,
add. in marg. E² 20 masicen FRE²a. -cem o. massicen D(?) v |
leua F²E². letia R. l///a F¹ 20. 21 dist. ego 21 circaque
FdTE²ao v. cirq; R. circa (D?) G

mediamque permeans, item quam Mothrim vocant, distrahitur in paludes. increscit autem et ipse Nili modo statis diebus, paulum differens, ac Mesopotamiam inundat sole optinente XX partem cancri. minui incipit in virginem e leone
5 transgresso, in totum vero remeat in XXVIII parte virginis.

27. (22) Sed redeamus ad oram Syriae, cui proxima 91
est Cilicia. flumen Diaphanes, mons Crocodilus, Portae Amani montis, flumina Androclus, Pinarus, Lycus, sinus Issicus, oppidum Issos, item Alexandria, flumen Chlorus,
10 oppidum Aegæae liberum, amnis Pyramus, Portae Ciliciae, oppida Mallos, Magiros et intus Tarsos. campi Alei, oppida Casyponis, Mopsos liberum, Pyramo inpositum, Tyros, Zephyrium, Anchiale. amnes Saros, Cydnos, Tarsum 92
liberam urbem procul a mari secans. regio Celenderitis
15 cum oppido, locus Nymphaeum, Soloe Cilicii, nunc Pompeiopolis, Adana, Cibyra, Pinare, Pedalie, Alae, Selinus, Arsinoe, Iotape, Dorion iuxtaque mare Corycos, eodem nomine

§ 91: MCap. VI 682. — (9) Mela I 70. 71. — § 92: Sol. 38, 4. — (15) ib. 9. — (17) ib. 7. Mela I 72. — MCap. VI 682.

1 mothrim **FD**. mothtr- **D**. mothi **E**. -ti o. othrim **R**². -in a. otrim **R**¹**S**. -in v. othiu **E**³. *cfr. U 104* 3 a **FR**¹ | mesopotamia **F**
4 uicesimam. IIII a | incip **R** | in om. **F** | uirginem e (*P*) **J**.
-nem et **R**². -ne et *rv* | leonem **R**² 5 partem **R**² 7 cor-
codillus **F**. -drillus a | parte **DFdava. B** 8 androclus *ll. S.*
-ricus *Be Strab.* -racus *v* | pinarus **F**²*v*. pinn- *r* | licus **R**². litus **R**¹
9 item **F**² (*codd. B, J.* idem *rv*. inde *B* 10 aegæae *J*
coll. § 121 et Strab. XIV p. 676 (Αἰγαῖαι). aegæae **FdE**. egee **Ra**.
aegae **Dv** 11 magiros **DF**²**dRv** (*J*). -isos **F**¹. -irsas a. -gyrsos **E**.
-garsos **E**³ *Be Strab. et St Byz.* | et in // **F**¹. etinius **R**. ethin- **E**¹a |
tarsos *B*. tha- *v*. thapsos **E**². thasos *r* | alei *av* (*J*). aleii **RE** (?) *B*.
alaei *r* 12 casyponis **DFdTRJ**. casip- **Ea**. cassip- *v*. -polis
Be Ptol. 13 tiros **R**. thynos **D** (?) *va D* zephyrium **E**². zepir- **E**¹.
zipir- **R**. zypir- **DF**. cypyr- a | anchiale **E** (?) *B*. -chile d. -cile
DF¹**R**. -zire a. sancile **F**²*v* | aros **F**¹**Ra** | cydnos **F**²*D*. -nus **DF**¹**R**
Sol. v. -donis **Ea** 14 an non (ñ) procul? | celenderitis **DG**.
-diritis **Fav**. -ridis **R**. celerendiritis **Ed** 16 alae **B**¹. ale **DdEH**.
hale **Fa**. -les *v*. -lix **B**². hele **R**. *cfr. GGm Ip. 479* (*stadiasm. 157.*
158) | selinis **F**² 17 iotape *H* (*D*). thetabe **E**². thebe **DdE**¹a *J*.
-bae *B*¹ *e Strab.* tebe **R**. // // be **F**¹. tabe **F**²*v*. -bae (*B*²) *G* | dorion
F²**E**²*v* (*D*). -rio *r*. -ron **E**³*B* | coricos **Ed**². -i // // os **F**¹d. -isos **F**²*va. B*

oppidum et portus et specus. mox flumen Calycadnus, promunturium Sarpedon, oppida Holmoe, Myle, promunturium
 93 et oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus insula. sed in continente oppida Mysanda, Anemurium, Coracesium, finisque antiquus Ciliciae Melas amnis. intus autem dicendi 5
 Anazarbeni, qui nunc Caesarea, Augusta, Castabala, Epiphania, quae ante Oeniandos, Elëusa, Iconium, Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine, ab mari relata ubi vocabatur Hermia. praeterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus, mons Imbarus. 10

94 (23) Ciliciae Pamphyliam omnes iunxere neglecta gente Isaurica. oppida eius intus Isaura, Clibanus, Lalasis; decurrit autem ad mare Anemuri e regione supra dicti.
 93 simili modo omnibus, qui eadem composuere, ignorata est contermina illi gens Omanadum, quorum intus oppidum 15
 Omana. cetera castella XLIII inter asperas convalles latent.

(24) Insident verticem Pisidae, quondam appellati Solymi, quorum colonia Caesarea, eadem Antiochia. oppida Oroanda, Sagalessos.

§ 93: (4) Mela I 77. — (10) MCap. VI 682. — § 94: MCap. l. l.

2 scorpedon **Ea** | holmoe (-oae **F**. -me **a**) *U. H.* olme **B**.
 horne **v** 4 continenti **DE(?)G** | mysanda **EdTJ**. mis- **F**².
 mya- **v**. ///sanda / **F**¹. mysandam **D**. mis- **R**. -dan **a** 6 ana-
 zarbeni **v**. anar zabenni **DF**¹**Ea**. -beni **F**². -banni **R** | caesar-
 augustani *va. H* | castabula **a**. cesabal **R**¹ | ephiphania **FE**².
 -itania **E**¹. -nea **a** 7 ante **FdRE**¹**aS**. -tea *rv(J)* | iconium
F²**R(?)v**. ric- *rD*² 8 calicadnum *dva. H.* cari- *ll* | tracheotis
Dv(H). -chiotis **C**. -chaeodis **F**². -ceodis **Rd**. -caeodis **F**¹. -coedis
E. -cedis **a** | ab **DF**²**S**. abs **F**¹. ad **Ea**. **aRdv** | mare **E**²**a**
 9 hermiā **F**¹. ermia **a**. hor- *v(G)*. olmia *Be Strab.* hol- *H* | lip-
 paris **FRava. B** 10 mon **E**² | inbarus (imb- *v*) **E**²**v**. -ros **RdE**¹**a**.
 -ris **DF** 11 ciliciae **E(?)v**. icil- **R**². iacil- **F**². ia///ae **F**¹.
 icilie **R**¹**d**. caeui liae **D**. ioyle **a** 12 intus isauria **F**²**va. B** |
 lalarus **R**. -assis **C** 13 anemuri e (anam- **a**) **DF**²**a(B)D**. -rii **G**.
 -riae **dEv**. //nemmuriae **F**¹. annemuri **R** 15 omanadum **dD**.
 omm- (hum- **E**²) *U.* hom- *v(S)*. homon- *Be Strab.* 16 omana
U. D. hom- *v*. homona **B** 17 pisidiae **F**² 17. 18 Solymi
 appellati *va. S* 19 oroanda *Ge Livio XXXVIII 37, 11.* oronda
DFEv. -don **a**. aronda **R** | sagalessos **E**³*Be Strab.* agal- **R**. -lesos
DdTv. agaesos **F**. agelosos **Ea**

(25) Hos includit Lycaonia, in Asiaticam iurisdictionem 95
versa, cum qua conveniunt Philomelienses, Tymbriani,
Leucolithi, Pelteni, Tyrienses. datur et tetrarchia ex
Lycaonia, qua parte Galatiae contermina est, civitatum
5 XIII, urbe celeberrima Iconio. ipsius Lycaoniae celebrantur
Thebasa in Tauro, Ide in confinio Galatiae atque Cappa-
dociae. a latere autem eius super Pamphyliam veniunt
Thracum suboles Milyae, quorum Arycanda oppidum.

(26) Pamphylia ante Mopsopia appellata est. mare 96
10 Pamphylium Cilicio iungitur. oppida Side et in monte
Aspendum, Plantanistum, Perga. promunturium Leucolla,
mons Sardemisus. amnes Eurymedon, iuxta Aspendum
fluens, Catarractes, iuxta quem Lyrnesus et Olbia ultima-
que eius orae Phaselis.

(27) Iunctum mare Lycium est gensque Lycia, unde 97
vastus sinus. Taurus mons, ab Eois veniens litoribus,
Chelidonio promunturio disternit, immensus ipse et in-
numerarum gentium arbiter, dextro latere septentrionalis,
ubi primum ab Indico mari exurgit, laevo meridianus et
20 ad occasum tendens mediamque distrahens Asiam, nisi
opprimenti terras occurrerent maria. resilit ergo ad

§ 95: MCap. VI 682. — § 96: (10) Mela I 78. 79. — (14) MCap.
l. 1. — § 97: MCap. VI 683. — (16) Mela I 81. Sol. 38, 10. —
(402, 3) Sol. 38, 11.

2 philomeliani D. phylymolienses a 3 pateni R | tiri-
enses F. -esses R¹. trienses a. hyrienses *Be St Byz.* | tetrarchia
ex F²E²v. hiharcia (hia- E¹. lyaorcia a) et r 4 ciuitatum
Ddava.S 6 thebasa (thaeb- F) *U.v(H)*. temb- G. terb- B |
ide R¹J. idee R²a. idee r. -ea v. sinda B. hyde H 7 ueniunt
— 9 pamphylia om. R¹ 8 aricanda a. -dra F. -chanda R²
9 pamphilia E¹. -liae E² | ante DRav. -tea rJ | est om. DR
va.S. e F¹ 10 cilicie R². cilio DF¹R¹a | oppida F²E²S. -da
eius v. oppi r | side F²E²B. sade (///de F¹) *U.* syde v 11 plan-
tanistum *U.v(J)*. platanistus G. platenissum H 12 amnis
FRava.H 13 cataractes F. -cte a. -ctas R | lyrnesus (lir- R)
aRv(S). -nosus F. -nessus rH(D). -senos dT 15 ei mare
va.S | est gensque *U.v. an* excurransque? 16 uastos S. -tum
(sinum) *H cum seqq. iungentes* 17 disternitur ozva.G
21 a EozH. (ad E³)

septentriones flexusque inmensum iter quaerit, velut de industria rerum natura subinde aequora opponente, hinc Phoenicium, hinc Ponticum, illinc Caspium et Hyrcanium
 98 contraque Maeotium lacum. torquetur itaque collisus inter haec claustra et tamen victor flexuosus evadit usque ad 5 cognata Ripaeorum montium iuga, numerosis nominibus et novis, quacumque incedit, insignis: Imaus prima parte dictus, mox Emodus, Paropaniscus, Circius, Cambades, Pariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Niphates, Taurus atque, ubi se quoque exuperat, Caucasus, ubi brachia 10 emittit subinde temptanti maria similis, Sarpedon, Coracesius, Cragus, iterumque Taurus, etiam ubi dehiscit seque populis aperit, Portarum tamen nomine unitatem sibi vindicans, quae aliubi Armeniae, aliubi Caspiae, aliubi Ciliciae vocantur. quin etiam confractus, effugiens quoque 15 maria, plurimis se gentium nominibus hinc et illinc implet, a dextra Hyrcanius, Caspius, a laeva Parihedrus, Moschicus, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus, in universum vero Graece Ceraunius.

§ 98. 99: MCap. VI 683. — § 98: Sol. 38, 11. 12. 11. Mela I 81. — § 99: Sol. 38, 13. 12. — Mela I 109.

1 septentrionis **DF¹R¹Ea**. -one **oz** *H*. -nales **E³** | uel unde **F¹R¹da** 2 ubinde **R**. sibi non o 3 hircanium **FRo**. hyrcanum (*Sol.*) *va. H*, item *infra v. 17* 4 maeoticum **DE** (?) *C* 6 rhipoeorum **R**. riphaeo- **F²va.S**. -ptheo- o. -phaco- **F¹**. -phaea eo- a 7 quaecumque **F¹R**. quoc- **oz** | tendit **z** | simaus a. Sym- o 8 dicta **F²** | emodus **R²G**. hem- **F²**. edigis **R¹aov**. aed- *r* | paropaniscus **REav(S)**. -poniscus **F**. -pamiscus **D** (?) *C* | cambades **R²v(S)**. -ages **FR¹**. campages **Ea**. -ades **E³**. chambages **D**. -ades *C* 9 pariades **zJ**. -dis **Da**. -ryadis **F¹dE**. -radis **R¹**. pharades **R²**. paryadres (*Salm.*) *H*. parparyades **E³**. pharpha- **F²**. -riades *v*. (apud Parthos *Sol*. Parthis *conì. Momms.*) | choatras **F²**. coothyas a Graecis *conì. D²* | eroandes **D**. //ro- **F¹**. oroates *conì. B* | niphates *Sol. B*. nyphaetes **F²**. -petes **F¹a**. nipetos **R**. nyp- *r* 12 cragus *Be Strab.* grag- (gag- **R¹**) *r*. garg- *v. cfr. § 100* 14 uendicans **F²ava.G** | armoenice **R**. -icae **F²**. -menicae *va. G(D²)* 15 qui **F¹R** | an que (pro quoque)? 17 parihedrus **DFdD**. -heldrus **R**. -iedrus **Eav(J)**. paryadres (*Salm.*) *H* | moscius **DF¹**. -chius *va. G*. -stius **R**. -rtius a 18 uniursa **oz** 19 graeciae **F**. -cia **oz**. grece **aT** (an recte?)

(28) In Lycia igitur a promunturio eius oppidum 100
 Simena, mons Chimaera, noctibus flagrans, Hephaestium
 civitas, et ipsa saepe flagrantibus iugis. oppidum Olympus
 ibi fuit, nunc sunt montana Gagae, Corydalla, Rhodiopolis.
 5 iuxta mare Limyra cum amne, in quem Arycandus influit,
 mons Masicytus, Andria civitas, Myra, oppida Aperlae et
 Antiphellos, quae quondam Habesos, atque in recessu
 Phellos. dein Pyrrha, item Xanthus, a mari XV, flumen-
 que eodem nomine. deinde Patara, quae prius Pataros,
 10 et in monte Sidyma, promunturium Cragus. ultra par 101
 sinus priori; ibi Pinara et quae Lyciam finit Telmesus.
 Lycia LXX quondam oppida habuit, nunc XXXVI habet.
 ex his celeberrima praeter supra dicta Canas, Candyba,
 ubi laudatur Eunias nemus, Podalia, Choma praefluente
 15 Aedesa, Cyaneae, Ascandiandalis, Amelas, Noscopium, Tlos,
 Telandrus. comprehendit in mediterraneis et Cabaliam,

§ 100: MCap. VI 683 extr. — (2) Sol. 39, 1. 2. — (5. 8—10)
 Mela I 82. — § 101: (11. 12) MCap. VI 684.

3 alypmus **F**². -pis **F**¹. alimpus **D** 4 gage **a** *va*. **H** | cory-
 dallas **R** 5 in quem *om.* **D** 6 et mons **R**(?) **E**² *v* | masicytus
ego e Ptol. V 3, 1. -citus *ll. v*(**D**). -tis **E**³. -sycitus *d* **T** **S**. -ssycites **B**
 andria **D** **F** **d** **E** *v*(**J**). -iaca **E**³ **B**. adria **R**. andrus **a**. *an* Andriace?
 Aperlae **D**². *cfr. MGGm I 493^a (stadiasm. 240).* *Ptol. V 3, 2.* aperiae
D **F** **D**. -rie **R** **d** **E**. apperie **a**. aperrae *Se Ptol.* apyre **E**³ **B**
 7 habesos **D** **F** **d** **D**. -sus **J**. -ssus *c*. hebesos **E** **a**. abesos **R**¹. ebo-
 sus **R**² | aequae **F**¹ **d**. eque **a** | secessu **F**². reges su **R**¹ **d**. rig- **F**¹ **a**
 8 phellos **E** **S**. -llus **B**. pellos **F**² **R**². -llus *v*. *p*//// **D**. pillos
F¹ **d** **a**. -llus **R**¹ | phyrra **R** *va*. **C**. pyrha **F**. pirra **E**². pira **E**¹ **a** |
 item **D** **F** **d** **a**. -mqe *rv* | xanthus **F**² *v*. -tus **R**². zanius *r* 9 pa-
 tarat **R** **d** **E** **a** | pataros *ll. v*(**S**). sat- **C** 10 sidima **F** **a**. -dinia **E**.
 syd- *va. B* | cragus **B**. grag- (*gag-* **E**) *ll* 11 pinnara **F** **R** **a**
 et in **E**² *va. B* | lycia **F** **E** **a**. litia **R** | telmesus **F** **R** **a** *v*. -ssus *r*(?) **B**.
item p. 404, 1 13 candiba **a**. camd- **F** **d** 14 eunias *ll. D*.
 oeniū **E**³ *v* | choma **E**(?) **B**. co- *rv* 15 aedesa **D** **F**¹ **E** **S**. -era **F**².
 edesa *rv*. ad- **G** | cyaneae **E** **H**. -nae (*ci-* **R**) **F** **R** **a**. -ne *dv*. era-
 nae **D** | ascandiandalis (*ascadi-* **R**) **F** **d** **T** **R** **a** **D**¹. -talis **E** **D**². ascand-
 alis **D**(?) **G**. -dialis *v* | andelas **a**. mela **R**¹. smela **R**² | tlos **B**.
 tros **E**³. troa *ll. v* 16 telandrus **B**. telendus *ll. v.* (*cfr. § 131*) |
 comprehendit in **E**² *v*. -dit **E**¹. -di (*-prendi* **F** **a**) *r* | et *om.* **E** **d**(?)
va. S | cabaliam **E** **d**(?) *v*. -lliam *r*

102 cuius tres urbes Oenianda, Balbura, Bubon. a Telmeso Asiaticum mare sive Carpathium et quae proprie vocatur Asia. in duas eam partes Agrippa divisit: unam inclusit ab oriente Phrygia et Lycaonia, ab occidente Aegaeo mari, a meridie Aegyptio, a septentrione Paphlagonia; huius 5 longitudinem CCCCLXX, latitudinem CCCXX fecit. alteram determinavit ab oriente Armenia Minore, ab occidente Phrygia, Lycaonia, Pamphylia, a septentrione provincia Pontica, a meridie mari Pamphylio, longam DLXXV, latam CCCXXV.

103 (29) In proxima ora Caria est, mox Ionia, ultra eam Aeolis. Caria mediae Doridi circumfunditur, ad mare utroque latere ambiens. in ea promunturium Pedalium, amnis Glaucus, deferens Telmedium, oppida Daedala, Crya fugitivorum, flumen Axon, oppidum Calynda. 28. amnis 15 Indus, in Cibratarum iugis ortus, recipit LX perennes 104 fluvios, torrentes vero amplius centum. oppidum Caunos liberum, dein Pynos. portus Cressa, a quo Rhodus insula passuum XX. locus Loryma, oppida Tisanusa, Paridon, Larymna, sinus Thymnias, promunturium Aphrodisias, 20 oppidum Hydas, sinus Schoenus, regio Bubassus. oppidum

§ 102: MCap. VI 684. 685. Dic. 2, 3. — (1. 2. 3—5) Sol. 40, 1. — Agrippa fr. 28 R. — § 103: (11) MCap. VI 685. — (13. 14) Mela I 83. — § 104: Mela I 84.

1 oenianda DFRS. -de a. -dra z. -amda E. oenoanda B. -amda E³ | dubon F 3 una F¹Ra 4 phrygia (pry- F²) et DF²Ev(J). -gia S. phrigie Ra. prygiae F¹ | lycaonie (lic- R) Rda 6 CCCM va. He MCap. 12 aeolis v. eo- F²E². eoris D. coris r | doridi dG. -de v. -rid R. -rso r 14 telmedium E²TzS. temed- FR¹E¹a. -dum v. temidium dR². te////dium D. telmes- sum B | cria F¹a. circia F². cyria va. B 15 calinda a. -lydna G 19 passuum FdEao D. om. rv | lacus R²ova. B. laus R¹ | loryma F²B. -ysma DF¹E. -rima R²e corr. v. -isma ao | tysanusa a (vel thys-) va. H | paridon FaS. -dion v. -rydon DE. peridom R. pandion coni. Be Mela 20 larimna Fava. C | thymnas a. tim- nias R. tym- va. G | aprodisias F¹Ra 21 hydas DF¹dEav(D). -da F²G. hidas R. hyla coni. Be Mela | scoenis R. scenus a. -nis d. senus F¹. choenus F² | bubasus F¹dRE¹aS

fuit Acanthus, alio nomine Dulopolis. est in promunturio Cnidos libera, Triopia, dein Pegusa et Stadia appellata. ab ea Doris incipit.

Sed prius terga et mediterraneas iurisdictiones indi- 105
 5 casse conveniat. una appellatur Cibyratica; ipsum oppidum Phrygiae est. conveniunt eo XXV civitates, celeberrima urbe Laodicea. 29. imposita est Lyco flumini, latera adluentibus Asopo et Capro, appellata primo Diospolis, dein Rhoas. reliqui in eo conventu, quos nominare non pigeat,
 10 Hydrelitae, Themisones, Hierapolitae. alter conventus a Synnade accepit nomen; conveniunt Lycaones, Appiani, Corpeni, Dorylaei, Midaei, Iulienses et reliqui ignobiles populi XV. tertius Apameam vadit, ante appellatam Caelae- 106
 15 circumfusa Marsya, Obrima, Orba fluminibus in Maeandrum cadentibus. Marsyas ibi redditur, ortus ac paulo mox conditus. ubi certavit tibiarum cantu cum Apolline, Aulocrene est; ita vocatur convallis, X p. ab Apamea Phrygiam petentibus. ex hoc conventu deceat nominare
 20 Metropolitae, Dionysopolitae, Euphorbenos, Acmonenses, Peltenos, Silbianos. reliqui ignobiles VIII.

§ 105: (7) Strabo XII p. 578. — § 106: (13—19) Sol. 40, 7. MCap. VI 685. cfr. Herodot. V 118. VII 26. Xen. anab. I 2, 8. Strabo l. l. Liv. XXXVIII 13, 5. 6.

1 acanthus REB. -natus rv 2 pegus Ra. -us// F¹. pegasa
 coni. B | caudia (pro stadia) F² 7 laodicia ao. -ditia F². lau-
 dicia Ed. -ditia R. -datia F¹ 9 broas o. roas F. troas R
 10 hydrelitae Dv. hysd- d. hisd- RE. isd- a. histd- F |
 themisones B. -siones E². thimisones R. thym- a. thimisiones
 Dv. thym- FE¹ | hierapolitae Fd. hierop- REva. P. yerop- a |
 altero conuentu DF¹dR¹a 11 synnade F²S. -da B. synade
 F¹a. sinnade E. -da E³v. sinade DR 12 corpeni ll.v(J).
 eucarp- B¹. cercop- B² | mudaei F²va. B. mdae F¹a. mdae R¹
 13 XII R²e corr. | caellenas Fa 14 deinde FdEa. dein
 r(?)v | tiboton a. cyb- FR. tyb- E 15 orba ll.v(J). orga
 E³B e Strab. 17. 18 aulocrene est ego. -ne J. -nes R²v. -nis G.
 -trenes F². -creses R¹. -treses (-sus a) r 18 dist. D coll. XVI 240 |
 sita J 21 siluianos FdRava. B. cilbianos coni. D¹ coll. § 115

- 107 Doridis in sinu Leucopolis, Hamaxitos, Eleus, Etene.
 dein Cariae oppida Pitaium, Eutane, Halicarnasus. sex
 oppida contributa ei sunt a Magno Alexandro, Theangela,
 Side, Medmassa, Vranium, Pedasum, Telmisum. habitatur
 inter duos sinus, Ceramicum et Iasium. inde Myndos et 5
 ubi fuit Palaemyndus, Nariandos, Neapolis, Caryanda,
 Termera libera, Bargylia et, a quo sinus Iasius, oppidum
 108 Iasus. Caria interiorum nominum fama prae nitet. quippe
 ibi sunt oppida Mylasa libera, Antiochia, ubi fuere Sym-
 maethos et Cranaos oppida; nunc eam circumfluunt Mae- 10
 ander et Morsynus. fuit in eo tractu et Maeandropolis,
 est Eumenia, Cludro flumini adposita, Glaucus amnis,
 Lysias oppidum et Orthosia, Berecynthus tractus, Nysa,
 Trallis, eadem Euanthia et Seleucia et Antiochia dicta;
 109 adluitur Eudone amne, perfunditur Thebaite. quidam ibi 15
 Pygmaeos habitasse tradunt. praeterea sunt Thydonos,
 Pyrrha, Eurome, Heraclea, Amyzon, Alabanda libera, quae
 conventum eum cognominavit, Stratonicea libera, Labrayn-

§ 107: (2. 5—7) Mela I 84. 85.

1 eleus **FTEaS**. -eos **R**. elaeus **D(?)G**. eleusis *v* | eutene
 (euth- **G**) **R²E²va.J.** *del.U 106* 2 pitaium **E³B**. piatium **F²E**.
 piacium **R²v**. ///acium **R¹**. matium *r* | eutane (euct- **R**) *ll.v(H)*.
 -ale **a**. -anae **C**. -aniae **Dal**. euthene *U 106* 3 ei **DE(?)v**.
 ea *r* | theangela **E³B**. thagela (-ena **a**) *ll.* -elea *v* 4 side
 (sode **a**) *ll.v(J)*. sibde **B** | medmassa **D(?)B**. -dnassa *rv* | ura-
 nium *ll.J*. eur- *v*. euralium *Scum Mionneto* | thelmisum **F**. tel-
 mesum **E³**. -ssum *va.D* 5 iasicum **DFdEa** 6 caryanda **B**.
 sary- **E**. ary- **DdT**. ari- *rv* 7 telmira **R²** | bargylia **E²(B)J**.
 -liae **DE¹**. -lyae **F**. -la **E³Bas**. -gilie **R**. -girie **a**. -gila *v*
 9 sint **E** | simmaethos **Ea**. semineethos *va.S* 11 Morsynus
 (*MPtp.822^be nummis*) **D²**. orsinus *ll.H*. mossinus *v* 13 or-
 thosia **E³B coll. XXXVII 23. 92. 103** othrusa (otr- **Ra**) *ll.v* |
 berecynthus *v*. -tus **E**. -cynetus **d**. -cintus **DFa**. -ebinthus **R**
 14 eadem *om.R* | euanthia **FRava.B** 15 Eudono (*Sieglin*
ex Etym. M.s.v.) **D²** | thebaite **RdS**. -ide **DEar**. thaebante **F**
 16 tydonos **F**. -nes **R** 18 libera *om.E¹*. alibra *va.B*.
 alinda **B** | labrayndos *conl.J coll. XXXVII 16*. libray- **F¹**. libry- **F²**.
 alibraindos **a**. librai- **d**. libr//i- **R**. lybeayndos **E**. hynidos **D(?)G**.
 libera hynidos *v*

dos, Ceramus, Troezenae, Phorontis. longinquiores eodem foro disceptant Orthronienses, Alindienses, Euhippini, Xystiani, Hydissenses, Apolloniatae, Trapezopolitae, Aphrodisienses liberi. praeter haec sunt Coscinus, Harpasa, adposita
 5 fluvio Harpaso, quo et Trallicon, cum fuit, adluebatur.

(30) Lydia autem perfusa flexuosis Maeandri amnis 110
 recursibus super Ioniam procedit, Phrygiae ab exortu solis
 vicina, ad septentrionem Mysiae, meridiana parte Cariam
 amplexens, Maeonia ante appellata. celebratur maxime
 10 Sardibus in latere Tmoli montis, qui ante Timolus appel-
 labatur, conditis; ex quo profluente Pactolo eodemque
 Chrysorroa ac fonte Tarni a Maeonis civitas ipsa Hyde
 vocitata est, clara stagno Gygaeo. Sardiana nunc appel- 111
 latur ea iurisdictio, conveniuntque in eam extra praedictos
 15 Macedones Cadieni, Philadelphini et ipsi in radice Tmoli
 Cogamo flumini adpositi Maeonii, Tripolitani, iidem et
 Antoniopolitae — Maeandro adluuntur —, Apollonhieritae,
 Mysotimolitae et alii ignobiles.

(31) Ionia, ab Iasio sinu incipiens, numerosiore amb- 112

§ 110: (7—12) Sol. 40, 9. 10. MCap. VI 686 init.

1 troezenae **DE**(?) *B.* troaz- **Ra.** -acaenae **F.** throcene *v*
 2 alindienses (*H*) *Se Ptol. V 2, 15.* alid- **FREaJ.** halyd- **D**(?) *v*
 euhippini *D.* seu (saeu **F**) hi- *rv.* (cfr. § 115) 3 hydissenses
D(?) *Be Ptol. l. l.* hydie- **Fav.** hidie- **RE.** hidite- **E**³ | aphron-
 dienses **R.** adphrod- **F** 4 coscinus **FR** 5 trallicon *v.*
 transl- *ll. D* | cum **F**² *v. om. r* 6 flexuosus *a.* -si **Ddva. S**
 7 securibus **DF**^{1a} 8 cariam **F**² **R**² *v.* regiam **R**^{1d} **T.** -gia *r*
 9 ante *v.* -tea *ll. S* 10 tmolli **F**^{1.} tim- *a.* mo- **R**^{1d} **E** |
 ante *ll. v.* -tea *S* | tymolus **FE** 11 conditus **E**². uitibus con-
 situs **E**³ *va. J(D)* | ex quo **DF**¹ **REv(S)**. ex *a.* ex eo **F**² *D.* et ex
 eo *G* 12 chrysorroa **R.** -ra *D.* chrisorroa **F**². -ro (cri- *a*) **F**^{1a}
 tarne **E**³ *va. S* | *dist. va. G(J)* | a maeoniis *v.* amoenis *ll*
 13 stagno **F**² **E**³ *v.* -na *r* 14 in ea **Fa** 15 cadiemi **R**^{1.} ca-
 dueni *va. J.* cadidiemi **E**³. *add. loren* **R**² **E**² *va. H(S).* | filadelfeni
 (phil- *v*) **E**² *va. J* 17 apollonhieritae *Se nummis.* -onih- *J.*
 -onoh- *G.* -onosh- *P.* apolloniheritae **DFv.** -onoh- **E**³. -llinih-
EadT. aph- **R** 18 mysotimolitae **DdTE**² (-tmo- *v*) *J.* cfr. § 120
extr. miso- **R.** mysotimolyte **F.** mysytomolite *a.* mysito **E.** meso-
 timolitae *He coni.* (**D**²)

itu litorum flectitur. in ea primus sinus Basilicus, Posideum promunturium et oppidum, Oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis, a litore stadiis XX, et inde CLXXX Miletus, Ioniae caput, Lelegeis ante et Pityusa et Anactoria nominata, super LXXXX urbium 5
 113 qui primus prorsam orationem condere instituit. amnis Maeander, ortus e lacu in monte Aulocrene plurimisque adfusus oppidis et repletus fluminibus crebris, ita sinuosus flexibus, ut saepe credatur reverti, Apamenam primum 10
 pervagatur regionem, mox Eumeneticam ac deinde Hyrgaleticos campos, postremo Cariam, placidus omnesque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decumum a Mileto stadium lenis inlabitur mari. inde mons Latmus, oppida Heraclea, montis eius cognominis Carice, Myus, quod primo con- 15
 didisse Iones narrantur Athenis profecti, Naulochum, Priene, in ora, quae Troglea appellatur, Gaesus amnis, regio
 114 omnibus Ionibus sacra et ideo Panionia appellata; iuxta

§ 112: Mela I 86. — (4) Sol. 40, 12. — § 113: (7—10) Sol. 40, 8. MCap. VI 685 extr. — (14—18) Mela I 86. 87.

2 possideum **FRava.G** | *dist.va.J* | brancidarum **FRava.G**
 3 dydimei **F**². -mi **F**¹. didimia a. -mi **R**. didymaei **DR**(?) **C**
 4 LXXX *Brunn (d. Kunst b. Homer p. 37)* **D**². *cfr. Strabo XIV p. 634 extr.* | delegeis **E**¹a | ante & **R**² *e corr. C.* -tea **DF**¹**E**¹. -tea a a. -tea e **E**². -tea et **F**²v(*S*) 5 pityusa **D**(?) **C**. -tusa **F**. -tus **R**¹. pytisa **E**. -se a. phitiusa **R**². phyt-**E**²v | LXXX/*v* **Rva.H**
 7 prorsa **DF**¹**R**¹a. prosam **R**²*G*. -sa **F**² | rationem **DF**¹a. ratanoni **R**¹ 8 aulotrene **Fa**. -rono **R** 10 apameniam **R**¹. ad pam- **R**². -nam d 11 eumineticam **REa**. -naeticam **F** | ac dv. ae **DF**. e **R**¹**Ea**. *del. R*² | deinde **DEa**. dae inde **F**. dein **Rd**(?)v | hyrgaleticos (yr- **R**) *ll. J.* bargyl- **B**. hircall- v
 12 plagius **DFR**¹a 13 irrigans o 14 inde om. **DFE**¹a
 15 carice *ll. S.* -ca (*sc. oppida*) *H.* -cae *G.* -iae v. *dist. ego* (Carice = apud Cares: *cfr. Strabo XIV p. 635 extr.*) | myus **B**. miuus **E**². mius **R**². msuus (suus **R**¹) r. minus v | primus **DFdE**¹a. an primi? 16 naulocum prienne **FRava.Bas**. 17 troglea (-eae **R**¹) *ll. J.* -gilia *B coll. § 135 et Strab. XIV p. 636.* -gela v | gaesus *D*² *e Mela*. gessus **RdE**²v. gre- r. Γαίωv *Ephorus ap. Athen. VII p. 311*^e 18 iuxta a *H*

fugitivis conditum, uti nomen indicio est, Phygela fuit et Marathesium oppidum. supra haec Magnesia Maeandri cognomine insignis, Thessalica Magnesia orta. abest Epheso XV p., Trallibus eo amplius MMM. antea Thessaloche et
 5 Mandrolytia nominata et litori adposita Derasidas insulas secum abstulit mari. intus et Thyatira adluitur Lyco, 115 Pelopia aliquando et Euhippia cognominata. in ora autem Matium, Ephesus, Amazonum opus, multis antea expetita nominibus, Alopes, cum pugnatum apud Troiam est, mox
 10 Ortygiae, Amorges. vocata et Smyrna est, cognomine Trachia, et Haemonion et Ptelea. attollitur monte Pione, adluitur Caystro, in Cilbianis iugis orto multosque amnes deferente et stagnum Pegaseum, quod Phyrites amnis expellit. ab iis multitudo limi est, qua terras propagat
 15 mediisque iam campis Syrien insulam adiecit. fons in urbe Callippia et templum Dianae complexi e diversis

§ 114: (1) Mela I 88. — (5) cfr. Plin. II 204. — § 115: (8) Mela I 88. Sol. 40, 2. Dionys. perieg. 828. — (12) Mela I 88. — (15) cfr. Plin. II 204.

1 ut in FRa | phigela F. -ilega R 3 a thessalica v
 abest ab E³v 4 MMM ll.G. CCCM v | thessaloche (thesa- R)
 R.S. -chae Fa. -ce rv 5 mandrolytia Letronne ann. dell' ist.
 arch. XVII (1845) p. 285. androlitia ll.v | litora R¹. lyt- F
 6 thyatira GeStByz. thyana Da. thia- RE. thyona F 7 eu-
 hippia (heu- E) FdTEav(S). -ppa DG. euphiphia R 8 matium
 ll.v(J). mantium S. -teium G. -teum B. cfr. infra § 116 et VI 12
 10 ortygiae DD. -gia Edv. ortygiae (osti- F¹) F. -gie R.
 hostie a | amoges R. et (ac S) morges va.J | dist. D | et ll.S.
 est et v(J) | symyrna F. smirna a. mi- R. zmyrna S | est FdTEa.
 om.rv 11 trachia TS. -chea Bex Eustath. -cia Ea. thraciae
 DFd. -ia v. -atie R | haemonion FJ coll. Hesych. s. v. Αἰμονία.
 hem- DdTEv. -nie a. emonien R. samornion BeStByz. et Eustath. |
 monte — 12 adluitur om. DFd¹R¹a | pionio E 12 cyastro DR¹.
 cra- F¹. ca- adva.B | iugis R²E²v. om.rJ coll. § 120 13 per-
 gaseum ad. -saeum F. -sacum R | phyrites DEv. pyrrhites F
 (prob. H). pyrri- ad. pirri- R 14 iis DFv. is R. his rC
 15 iam om. Ea 16 callippia Verc.(S). -ipia DEv(L). -iopie G.
 calippie a. -ipiae F. -ipie Rd | et DEG. om.rv | complexi DFdRG
 (et dist.). -xa Eav

- 116 regionibus duo Selenuntes. ab Epheso Matium aliud Colophoniorum et intus ipsa Colophon, Haleso adfluente. inde Apollinis Clarii fanum, Lebedos — fuit et Notium oppidum —, promunturium Cyrenaeum, mons Mimas CLp. excurrentes atque in continentibus campis residens. quo in 5 loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam iusserat VII-D p. longitudine, ut duos sinus iungeret Erythrasque cum Mimante circumfunderet. iuxta eas fuerunt oppida Pteleon, Helos, Dorion, nunc est Aleon fluvius, Corynaeum, Mimantis promunturium, Clazomenae, Parthenie et Hippi, 10 Chytrophoria appellatae, cum insulae essent. iusserat Alexander idem per duo stadia continenti adnecti. interiere intus Daphnus et Hermesta et Sipyllum, quod ante Tantalus vocabatur, caput Maeoniae, ubi nunc est stagnum Sale. obiit et Archaeopolis, substituta Sipylo, et 15 inde illi Colpe et huic Libade. regredientibus inde abest XII p., ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in ora Zmyrna, amne Melete gaudens non procul orto. montes

§ 116: (1—4) Mela I 88. Sol. 40, 13. MCap. VI 686. —
 § 117: (9. 10) Mela I 89. — (13. 14) Sol. 40, 14. MCap. VI 686.

1 selenuntes DdE(B)H. selin- FRv. selyuntes a | matium E²J. -thium v. spatium F². -ia R². patium r. mantium S. -teium G. -teum B. cfr. § 115 4 cyrenaeum (-aeon v) J. -neum DdTE. ///yren-F². ciraen-R. cyrenum a. corycaeon Be Strab. XIV p. 644. -ceon G. an argennum? | minas a. //nimas R² | CLC Fa. CCL dva.H 6 locus F. -cū R | planitiā R². platia R¹ 7 D om. Fa | duo RS 8 fuerint a. -re R(?)C 9 alion a. Aleos coni. D² coll. XXXI 14 | corynaeum D(?)H. corineum E²G. -eon v. cyrinaeum Fd. -neum (cir- E¹) RE¹. cyreneum a. -eon C 10 hipi FR. hypi a. hepi d. epi va.B 11 chytrophoria H. chytroph- DFE B. citoph- ad. citop- R. othoph- v | essent. iusserat ego. insant R¹. essent rv 12 adnecti DFdE¹a. -tit R²E²S. -ti iussit D. -exuit v. adtenti R¹. adiecit J 13 hermesta (haer- R¹) FR¹EaJ. -sia rv | sypillum F. sip- a. sypill- E 14 antea aTJ | moeoniae FR². moenie R¹. -nia a | est om. R¹ 15 agnum F | saloe R². sole R¹ | obit FRa. ob id B | arceopolis R²a. arte- R¹. harcaeco- F | substitutas spilo DFa 16 colpo FRa. -pae G | libade (-dae F) ll.v(S). lyb- a. leb- B 17 ab F²v(J). om.r 18 /// myrna R¹. smy- Dva.S. zmirne a

Asiae nobilissimi in hoc tractu fere explicant se: Mastusia
 a tergo Zmyrnae et Termetis Olympi radicibus iunctus in
 Dracone desinit, Draco in Tmolo, Tmolus in Cadmo, ille
 in Tauro. a Zmyrna Hermus amnis campos secat et 119
 5 nomini suo adoptat. oritur iuxta Dorylaum, Phrygiae
 civitatem, multosque colligit fluvios, inter quos Phrygem,
 qui nomine genti dato a Caria eam disternit, Hyllum
 et Cryon, ipsos Phrygiae, Mysiae, Lydiae amnibus repletos.
 fuit in ore eius oppidum Temnos, nunc in extremo sinu
 10 Myrmeces scopuli, oppidum Leucae in promunturio, quod
 insula fuit, finisque Ioniae Phocaea. Zmyrnaeum conventum 120
 magna pars et Aeoliae, quae mox dicitur, frequentat
 praeterque Macedones Hyrcani cognominati et Magnetes a
 Sipylo. verum Ephesum, alterum lumen Asiae, remotiores
 15 conveniunt Caesarienses, Metropolitae, Cilbiani Inferiores
 et Superiores, Mysomacedones, Mastauenses, Briullitae,
 Hypaepeni, Dioshieritae.

30. (32) Aeolis proxima est, quondam Mysia appellata, 121
 et quae Hellesponto adiacet Troas. ibi a Phocaea Ascanius
 20 portus. dein fuerat Larisa, sunt Cyne, Myrina quae

§ 118: Sol. 40, 15. MCap. l. l. — § 119: (4—7) Sol. l. l. MCap.
 l. l. — (10) Mela I 89. — § 121: (18—20) Mela I 90.

1 mastusia **Fa** 2 iunctus **R²S.** -tus. is *v.* -tis (iniu- **E¹**) *rJ*
 3 in molo **R¹**. imm- **F.** im- a | thmolus **Fa.** zmo- **R¹**
 4 tauryca **F.** -raca a. tau a **R¹** | smyrne **R.** -nē **F.** smirne a |
 amnis **R²v(S).** om. *rH* | campus **Fa** | fecat *ego e Sol.* facit *ll.v*
 5 dorylaum **DFB(J).** adoril- **Eav.** dorilacū **R²**. -ata **R¹**.
 -aeum **G** 8 ipsos *ego.* ippos (ipos **R**) *ll.* et ipsos **E³v** | omni-
 bus **FR¹a** 10 leucae (laeu- **F**) **DFJ.** -ces a. -ce *r* | in **E(?) G.**
 dein *rv* | promuntorium **dTva.G** 11 ionie **R²**. ioci **R¹** | pho-
 cae **F.** -ce a. om. **R** 12 et **FRS.** om. *rv* 14 uerum om. **D(?)**
 15 cesarenses (caes- **F**) **FE¹a** | cilbiani **Ev(H).** cib- **DR.** et
 cib- **F.** et cyb- ad. cylb- **C** 16 mysomacedones **B.** myso- **F.**
 miso- **R.** misso- **DEa.** mysii- *v. cfr. § 111 extr.* | mastauenses
BeStrab. met- *ll.v* | briullitae **DdH(D).** briuli- *rS.* brulli- **B.**
 bruli- **E³**. brulli- *v* 17 hypaepeni **DRB.** hypaep- **F.** hipp-
E³. yppeni a. hipp- **E.** hibep- *v* | dioshierites a. -hieritae **FE.**
 -haeritae **D** 18 mysia *v.* mesia a. moesiae **DFE.** -ie **R.** -ia **E³**
 18. 19 appellata et **Dv.** -tē **E¹**. -te **FR.** -ta **E²ad** 19 mi-
 rina a. myrrina **R.** -ne **B. cfr. XXXII 59**

Sebastopolim se vocat, et intus Aegaeae, Itale, Posidea, Neon Tichos, Temnos. in ora autem Titanus amnis et civitas ab eo cognominata — fuit et Grynia, nunc tantum portus, olim insula adprehensa —, oppidum Elaea et ex Mysia veniens Caicus amnis, oppidum Pitane, Canaitis 5
 122 amnis. intercidere Canae, Lysimachea, Atarnea, Carene, Cisthene, Cilla, Cocylum, Thebe, Astyre, Chrysa, Palaescepsis, Gergitha, Neandros; nunc est Perperene civitas, Heracleotes tractus, Coryphas oppidum, amnes Grylios, Ollius, regio Aphrodisias quae antea Politice Orgas, regio Scepsis, flumen 10 Euenum, cuius in ripis intercidere Lyrnesos, Miletos. in hoc tractu Ide mons et in ora, quae sinum cognominavit et conventum, Adramytteos, olim Pedasus dicta, flumina Astron, Cormalos, Crianos, Alabastros, Hieros ex Ida; intus
 123 mons Gargara eodemque nomine oppidum. rursus in litore 15 Antandros, Edonis prius vocata, dein Cimmeris, Assos, eadem Apollonia — fuit et Palamedium oppidum —, promunturium Lectum distterminans Aeolida et Troada.

§ 121: (5) Mela I 90. — § 122. 123: (15. 16) Mela I 93.

1 aegaeae *J coll.* § 91 et *Herod. I* 149. -geae **DFD**². ageę **E**¹. agee a. egeę **E**²d. egee **R**. aegae **B**. -gea *v* | itale **DFRE**¹*J coll.* § 126. -lie **E**²*va.B*. insule a. attalia **B** | posidean **F**. poss-a. posit dea **R** 2 neonthicos **R**². heon hicos **FR**¹. -nycos a 3 grynia **E**(?)*B*. grya **DF**. griā **Ra**. grinia *v* 4 olim *J*. soli *ll.B*. -lis *v* 5 mysia *v*. moesia (me- a) *ll* | oppida **FRa** | canaitis **RE**²*D*. -aius **D**(?)*v*. canucis *r* 6 cane **Fava.L** | lysimachea *B(S)*. -cea **DFRv**. -ce a. -chia **E**(?)*G* | carane **DFa** 7 trisphrene **R** | cocylum **E**(?)*H*. -lum **B**. -cillum *Bas*. cocylle (cocy- *v*) **Fv**. -ille **DR**¹a. conchile **R**² | thebae *C* | astire **Fa**. ha- **R** | chrysa *Dv*. chrisa **R**². cri- *r* 8 gergitha (*P*)*S*. -thos **B**. -getha **Ev**. -than **DFa**. -phan **R** | noeandros **FRa**. noend- *va.B* 9 coriphas *ava.B*. -pas **R** | grylios (gril- **Fa**) ollius (olius a. oluis **F**) **DFEaH**. glirios (glor- **R**¹) oluus **B**. gryliosolius (chry- *Dal.*) *v* 10 qui **FRa** | flumine (-nae **F**) uenum **Fa**. -men uerum **R** 11 et miletos **E**²*va.S(D)* 12 ide *J*. idē *ll*. ida *v* 13 adramitteos **F**. -iteos *ava.B*. -ites **R**². aramitet **R**¹ padasus a. -dus **E** 14 crianos *ll.S*. crya- *v*. eryannos *G* ieros a. geros **R** 15 gargar **F**¹. purgara **Ea** 16 atandros **Fa**. ada- **R**¹ | deinde **D**(?)*va.S* | assos *S*. et assos **D**(?)*B*. asos *r* 18 lecton *C* | distterminata **DFa** | collida **Fa**

fuit et Polymedia civitas, Chrysa et Larisa alia. Zminthium ¹²¹
 templum durat. intus Colone intercidit. deportant Adra-
 mytteum negotia Apolloniatae a Rhyndaco amne, Eresi,
 Miletopolitae, Poemaneni, Macedones Asculacae, Polichnaei,
⁵ Pionitae, Cilices Mandacandeni, Mysi Abretteni et Hellespontii
 appellati et alii ignobiles.

(33) Troadis primus locus Hamaxitus, dein Cebrenia ¹²⁴
 ipsaque Troas, Antigonía dicta, nunc Alexandria colonia
 Romana, oppidum Nee, Scamander amnis navigabilis et in
¹⁰ promunturio quondam Sigeum oppidum; dein portus
 Achaeorum, in quem influit Xanthus Simoenti iunctus
 stagnumque prius faciens Palaescamander; ceteri Homero
 celebrati, Rhesus, Heptaporus, Caresus, Rhodius, vestigia
 non habent. Granicus diverso tractu in Propontida fluit.
¹⁵ est tamen, ut prius, Scamandria civitas parva ac MM·D p.
 remotum a portu Ilium immune, unde omnis rerum claritas.
 extra sinum sunt Rhoetea litora, Rhoeteo et Dardanio et ¹²⁵
 Arisbe oppidis habitata. fuit et Achilleon oppidum, iuxta

§ 123: (1. 2) ib. 91. — § 124: (9—11) ib. 93. — Homer. *M*
 20. 21. — § 125: (17. 18) Mela I 96. — (18) Sol. 40, 17.

1 polymedia ciuitas **E**²*v*(*D*). polymeia (pollim- **R**) *rJ* | chrysa
DFH. chrysa **R**. chrisa **E**. crisa **a**. cryssa *C*. chrissa *v*. (et
praem. va. J) | zminthium **R**²*S*. -tium **Ea**. -teum **E**². zmontium **R**¹.
 zmynti- **F**. zmynti- **D**. smin- *v*. -theum *C* 2 colone **D**(?) **EB**
e Strab. -nia *v*. -lane **Rd**. -nae **F**. culanae **a** | deportant **D**(?) **EH**.
 -tat *r*. -tata *B*. -tans *v* 3 rhyndaco **EdB**. rhin- *v*. rin- **R**².
 rindico **DR**¹*a*. rinthico **F** | erezii **D**(?) *H*. erizii *S*. eressi *coni. B*

4 macedonis **F***Ra* | ascelacae **R**. aschil- *va. Brot*. a Scylace
*D*² (*tacite*) | policeae **a**. -lydmaei **R** 5 mandacandeni (-daea- **a**.
 -deca- **F**) **DFdEaD**. -cadeni **R**(?) *H*. -gandeni *v* | mysii *ego*. -sia *ll*.
 -sani *v*. in mysia **B** | abretteni **E**²*B*(*J*). -ecten **R**. -eteni **Dd** *av*.
 -etaeni **F**. abrett **E**¹. -ttini *C*. abritteni **E**² 7 hamaxitus **DEH**.
 am- **FaB**. -icus **Rdr** | crebenia **FE** *ava. B* 8 troas prius **o**

9 nea *d*. naee **F** | scamander **F**¹*a*. scem- **R**. meander **o** ;
 in *om. o* 10 sigium **F**¹*a*. sygeum **o** (*similiter infra*) | portu **R**

11 influxit **E**¹*ava. Bas*. 13 charesus **F***Ra* 15 ut prius
ego. et prius **DF**¹*dTR*¹ (*bis*) **Ea**. et nunc **F**²*R*²*v*. ibi **o** | hac (*pro*
ac) **R**². de **R**¹ | **MD** **E**²*ova. D* 16 motu **R**¹(?) . -tu **DF**¹*a*
 17 roetheo **R**². -tero **R**¹. -treo **a**. rote ero **F**¹. rotaeo **F**² 18 ar-
 sibe **Ea**. aribe **F**¹ | achileon **FR**. achyl- **a**

tumulum Achillis conditum a Mytilenaeis et mox Atheniensibus, ubi classis eius steterat in Sigeo. fuit et Aeantion, a Rhodiis conditum in altero cornu, Aiace ibi sepulto XXX stadiorum intervallo a Sigeo, et ipso in statione classis 5 suae. supra Aeolida et partem Troadis in mediterraneo est quae vocatur Teuthrania, quam Mysi antiquitus tenuere. 121 ibi Caicus amnis iam dictus oritur. gens ampla per se, 126 etiam cum totum Mysia appellaretur. in ea Pioniae, Andera, Idale, Stabulum, Conisium, Teium, Balce, Tiare, Teuthranie, Sarnaca, Haliserne, Lycide, Parthenium, Cambre, Oxyopum, 10 Lygdamum, Apollonia longeque clarissimum Asiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius profusus Pindaso 121 monte. abest haud procul Elaea, quam in litore diximus. Pergamena vocatur eius tractus iurisdictio. ad eam conveniunt Thyatireni, Mossyni, Mygdones, Bregmeni, Hierocometae, Perpereni, Tiareni, Hierolophienses, Hermocapelitae, Attalenses, Panteenses, Apollonidienses aliaeque inhonrae 15

§ 125: (1—4) Sol. 40, 17. — (3) Mela I 96. — (5—7) Sol. 40, 20. MCap. VI 686 extr. — § 126: (11) MCap. l. 1.

1 mitylenaeis R(?) C. mitileneis a. mitel- o. mitael- F
2 ecantion a. aeantium E(?) G 4 ipsa ad T | in E² v. om. r S
5 super FRE¹ a 6 theutranta R. thaeudr- (-dhr- F²) F.
trontha a 7 iam R² E² v. om. r 8 andera AD v. -dira R.
-rae E. amdira F. -diar a 9 idale AD. itale Fd Ra J. cale
DE Dal. dale v | tegium va. S | balce ll. v (J). -cea D(?) B | thiare
FR | teuthraniae F. theutr- A 10 aliserne a. halisernae A.
alys- F | lycide F. -diae A | cambre ll. v (J). thym- B 11 ligda-
mum a. lag- A 12 inter mea FRE¹ a | selinus G. zel- A.
silen- (sylen- a) rv | cetius Ad³ B. cit- E² d¹. titius r. ticius v
prindaso RE¹ a. -sa F 13 montē F. -nie R. mente A | elaeae
Rd. ael- F. -lee a. elea Ava. C (G) | in om. Ea 14 ad eam
AE² dv. eadem r 15 thyatirenni R². -rē R¹. tyatireni a.
-tyreni F. tiathir- A. thiater- va. B | mossini FRa. monssyni A |
bregneni R. -gment A. -teni va. Brot. | hierocometae ADd S.
-mitē FB. -onitae Eav. -racomitae G. -te R¹. -itte R². -metae H
16 perperenni DFd. -nnen a. cfr. § 122 | hieropolienses (-ra-
polenses G) Ava. H | hermocapelitae DdE H. -llitae FRa. -copo-
litae A. hermatop- (har- B) v 17 atalemses Ea. adtaleem- R.
panteenses AS. patee- DFR. patae- Ea. pantae- v | in honore
FRava. B. in ore A

civitates. a Rhoeteo Dardanium oppidum parvum abest 127
stadia LXX. inde XVIII promunturium Trapeza, unde
primum concitat se Hellespontus.

Ex Asia interisse gentes tradit Eratosthenes Soly-
5 morum, Lelegum, Bebrycum, Colycantiorum, Tripsedorum,
Isidorus Arieneos et Capreatas, ubi sit Apamea condita
a Seleuco rege inter Ciliciam, Cappadociam, Cataoniam,
Armeniam, et quoniam ferocissimas gentes domuisset, initio
Dameam vocatam.

10 **31.** (34) Insularum ante Asiam prima est in Canopico 128
ostio Nili, a Canopo, Menelai gubernatore, ut ferunt, dicta;
altera iuncta ponte Alexandriae, colonia Caesaris dictatoris,
Pharos, quondam diei navigatione distans ab Aegypto, nunc
e turri nocturnis ignibus cursum navium regens: namque
15 fallacibus vadis Alexandria tribus omnino aditur alveis mari,
Stegano, Posideo, Tauro. in Phoenicio deinde mari est
ante Iopen Paria, tota oppidum, in qua obiectam beluae
Andromedam ferunt, et iam dicta Arados, inter quam et 78
continentem L cubita alto mari, ut auctor est Mucianus,
20 e fonte dulcis aqua tubo coriis facto usque a vado trahitur.

(35) Pamphylium mare ignobiles insulas habet, Cilicium 129
ex quinque maximis Cyprum, ad ortum occasumque Ciliciae

§ 127: Berger Eratosth. fr. p. 335. — § 128: (10—17) Mela
II 103. — (10. 11) Sol. 31, 1. — (12—16) Sol. 32, 43. cfr. Plin.
XXXVI 83. II 201. XIII 70. — (18) cfr. Plin. V 69.

1 ciuitatis **FRa** | roetheo **A.** rhetaeo **R** 2 XVII a. VIII **A**,
trapeze **FRa** *va. G.* trepeza **A.** *cfr. § 141* 4 in terris se gentis
FRa | solimorum **A.** polym- **F.** polim- **Ra** 5 elegum **FRa**.
lelicum **A** | bebricum **A.** ebr- **a** | colycanthiorum **A.** colicanti- **R.**
colucanti- **a.** -ntyo- **F** | tripsedorum **FE.** trep- *va. S* 6 arieneos
REaJ. aryen- **DF.** archin- **A.** arin- *v.* arimos *Be Strab. XIII*
p. 626. 627 | capreatas **DFEaJ.** capā- **AR**¹. campā- *d.* capretas
R² *v* | apamia **DEC** 10 canobico **ADF**¹ **dRJ** 11 canopo
EaSol.v. -obo *rJ* 13 aegyptio **FdE**¹ **a** 14 nauigiū **F**¹ **R**¹
15 maris *va. H.* (**D**²) 16 stegano **ARE**² **H.** -nu **F**². -nus *r.*
tegamo *v* | possideo **F**². postideo **F**¹ **dRE.** ideo *a.* *cfr. § 121*
17 tante **Fa** | iopen *S.* iope **AF.** ioppen **DdE**³ **G.** (**D**²). -ppe *rv*
20 facta *va. B.* (**J** **D**¹ *errore*) | trahetur **Fa**

ac Syriae obiectam, quondam novem regnorum sedem.
huius circuitum Timosthenes CCCXXVII·D p. prodidit,
Isidorus CCCLXXV. longitudinem inter duo promunturia,
Clidas et Acamanta, quod est ab occasu, Artemidorus
CLXII·D, Timosthenes CC; vocatam ante Acamantida 5
Philonides, Cerastim Xenagoras et Aspeliam et Ama-
thusiam et Macariam, Astynomus Crypton et Colinian.
130 oppida in ea XV, Nea Paphos, Palaepaphos, Curias, Citium,
Corinaeum, Salamis, Amathus, Lapethos, Soloe, Tamasos,
Epidaurum, Chytri, Arsinoe, Carpasium, Golgoe. fuere et 10
Cinyria, Mareum, Idalium. abest ab Anemurio Ciliciae L.
mare quod praetenditur vocant Aulona Cilicium. in eodem
situ Elaeusa insula est et quattuor ante promunturium ex
adverso Syriae Clides rursusque ab altero capite Stiria,

§ 129: Mela II 102. — Strabo XIV p. 682. Agathem. IV 16.
Anon. fr. I 1 (GGm II p. 476. 509). Oros. I 2, 96. Dim. 5. Dic. 8, 2.
Berger Eratosth. fr. p. 338. — § 130 init.: Mela II 102.

2 CCCXXVII R. -XXVIII (CCC- a) FEaH. -XXVIII E³v
3 intra E 4 clidas AD coll. § 130 extr. dinas (-ar Ea) rS.
-areta (-tum G) v | aeamanta E. hacam- a. cam- R¹ | ad occasum
1 a. D 5 CLII F¹. CLX G | D om. a | ante AG. -tea rv(J)
6 cerasim DFdE¹a | arpeliam FRa | amathusiam D(?)B.
-sam Av. -tusam r 7 macariam E³B. -ram AR²E². -ran v.
-coram D. -cram r | cripton AFa. scri- R. -tam va. B | colinian
AR²D. -am d²v. -lonian DFR¹. -iam d¹(Dal. errore). -ia Ea
8 XVI R² | in ea paphos A. paphos va. H | palaepapros F.
palepaphos A. -pos a 9 corinaeum AE²v(D). -neum G. colo-
naeum FE¹. -neum r | salamis AG. -in r. -ina v | amathys A |
lamphethos A. -tos va. B | soboe FdRa | tamassos AS. -sus B.
-seus C. tmaasos Ed. xam- a. tam- DF. -sas R. amassus v.
(Tauaccóc Strabo) 10 epidaurum AR²(U109)J. -darum rv
chytri — 11 idalium om. R¹ | chytri EdB. cy- ADF. citri R²av |
golgoe AR²B. colcae DF. -ce Ed. colee v | et ego. et m F. et
in AREa. et ibi D(?)E³v 11 cinyria B. cynydia A. -nidia v.
cinidia E². -ilia R². cinia E¹a. cynia Dd. oynia F | mareum
DFdEaD. -reum A. -rium R(?)E³B | abest AR²E²v. om. r |
emurio A. ///em- E². eum- va. B 12 quod v. quo ll | cilicum
DFda | eo a 13 u (pro situ) E¹ | elaeusa (-ssa B) C. cfr. GGm I
p. 496(stud. 270). eleusa ll. v(H) 14 clydes Fa | styria a. sy- R

contra Neam Paphum Hiera Cepia, contra Salamina
 Salaminiae. in Lycio autem mari Idyris, Telendos, Atte- 131
 lebussa, Cypriae tres steriles et Dionysia, prius Charaeta
 dicta, dein contra Tauri promunturium pestiferae navigantibus
 5 Chelidoniae totidem, ab iis cum oppido Leucolla, Pactyae,
 Lasia, Nymphais, Macris, Megista, cuius civitas interiit.
 multae deinde ignobiles, sed contra Chimaeram Dolichiste,
 Choerogylon, Crambusa, Rhoge, Xenagora VIII, Daedaleon
 duae, Cryeon tres, Strongyle et contra Sidyma Antiochi
 10 Glaucumque versus amnem Lagusa, Macris, Didymae, Hel-
 bo, Scope, Aspis et, in qua oppidum interiit, Telandria proxi-
 maque Cauno Rhodusa.

(36) Sed pulcherrima est libera Rhodos, circuitu 132
 CXV aut, si potius Isidoro credimus, CIII, habitata ur-

§ 131: (4. 5) Mela II 102. cfr. Plin. IX 180. — § 132: (14)
 Anon. fr. I 1 (GGm II p. 510).

1 neamphaum **A**va. **B**. neapaū **FR**. -parū **a** | hiera *ego*. -re et
ll. va. B (D). -ra et *J²* | cepia (**B**) *D*. chephia **A**. ce-*va. B (J²)*. cefia
 (cae- **F**) *r*. (hierocepia *Be Strab. XIV p. 683. 684*) | salamina **A** *B*.
 -nam *v. om. r* 2 idyris *Meineke ad St Byz. p. 327, 1. MGGm I*
p. 75^a. illyris *ll. v* telandros *coni. B* | attelebussa (ate- **E³**) *Be Ptol.*
 -bosa (ate- **E**) **REa**. -besa **D**. -laebosa **F**. attae lebosa **Av** 3 cha-
 raeta **AD**. caretta **R²**. -elba **R¹**. -etha *rv* 4 dein **AD**. -nde *rv*
 5 celidoniae **Aa**. cael- **F** | iis *v*. is **Fa**. his *rS* | leucola **B** |
 pactye **Aa**. -tiaf **F** 6 lasia **AG**. laes- **F**. les- **R**. leysa *r*.
 leysya **a**. elysia *v* | magista **DF²a**. maci- **F¹** 7 chimerā **F**.
 chieme- **Av. B** 8 choerogylon **AS**. chiro- **E³v**. -gilion **R²**.
 -dylion (chyro- **F**) **DfE**. -dilion (chydro- **a**) **R¹a** | crambusa *D*.
 -ssa **E³B**. -bys **a** **A**. -bis *a v*. grambyssa (-bisa **Fa**) *r*. cfr. *GGm I*
p. 74. 490 | rhoge xenagora (*Külb*) *D²*. cfr. *GGm I p. 493 (stad. 245.*
246). roxe genagora (-gor **Fa**) **DfDREa**. roge (rhoge **B**) enagora
Av | VIII **AFa** *D*. VIII **R³**. cio **R¹**. VIII *M*. p. **DdE(?)v** | daeda-
 leum **A** 9 duo **E¹va. B** | cryeon (**B²**) *Ge St Byz.* cyrieon **B¹**.
 crieron **A**. cypron *rv* | trogyle **F**. -gile **DdR¹**. ro- **a**. stro- *va. B* |
 sydima **F**. sid- **Aava. B** 10 claucumque **R(E?)a**. -ueumque
Fva. B | lagusa **DEB**. -ssa *S*. lacusa **AR¹av**. -sā **FR²a**. cfr. *GGm I*
p. 494 | magris **DR¹**. agris **R²a**. -rys **F** | dydime **F**. did- **a**. -ma
R². dididī **R¹** | haelbo **A** 12 cauno rhodusa (-ssa *G*) *ll. G*.
 cynorh- **B** 13 est *D*. et *ll. v* | rhodas **A** 14 CXXX *C* |
 habitata urbibus **AE²R(?)v**. -tatoribus *r*

bibus Lindo, Camiro, Ialyso, nunc Rhodo. distat ab Alexandria Aegypti DLXXXIII, ut Isidorus tradit, ut Eratosthenes, CCCCLXVIII, ut Mucianus D, a Cypro CLXXVI. vocitata est antea Ophiusa, Asteria, Aethria, Trinacrie, Corymbia, Poeessa, Atabyria ab rege, dein 5
 133 Macaria et Oloessa. Rhodiorum insulae Carpathus, quae mari nomen dedit, Casos, Hagne, Eulimna, Nisyros, distans a Cnido XV-D, Porphyris antea dicta, et eodem tractu media inter Rhodum Cnidumque Syme; cingitur XXXVII-D, portus benigne praebet VIII. praeter eas circa Rhodum 10
 Cyclopis, Teganon, Cordylusa, Diabatae IIII, Hymos, Chalce cum oppido, Teutlusa, Narthecusa, Dimastos, Progne et a

§ 132: Mela II 101. Strabo XIV p. 655 init. Berger Eratosth. fr. p. 118. — § 133: (7. 9) Mela II 111.

1 camyro A. -misro a zaliso A va. B. tal- Fa 2 DLXXXVIII E. DLXXIII A¹. -VIII va. S 3 CCCCLXVIII A D. sed cfr. Strabo II p. 125 extr. 4 CLXXVI A D. CLXVI rv. an CCLXVI? cfr. MGGM Ip 496^b | ophiusa (ofi- F. offi- a) AFRa v. -ssa r(?) S asteria v. -rea DRa. -therea AE. -thaerea F | aethria DS. -rea B. -raea C. ethria FE. etherea ethria a. et rhia R. etria A. edria v 5 trinacrie R² S. -iae AE³. -ia v. -atrie FR¹a. -iae DE | corymbia B. -rimbia E³. combira AdEa v. -re R¹. -ila R². cobira D. compi- F | poeessa B. peteessa (bet- a) ll. petoesse v | deinde Ddva. S 6 macaria D(?) H. -cria rv | et oloissa A. & holoessa E². a& hol- FE¹. ac thol- R 7 hagne ego. cfr. GGM Ip. 497 (stad. 272). hacne AdTREa. ac ne Fva. B. achne D(?) G. ac duae B | eulimna nisyros ego. cfr. IV 71. elimnia (elym- E. aelym- F. olim- DR[?]) syros (scy- v) ll. v. calymnae syros B. olim nisyros E³ G 8 ab A(?) va. D. ha R | enido D. gni- R(?) va. S | XV A D. XII rv 9 cnidiumque A. gni- DFEa | sime AEa va. B. -mae F 10 VIII DFE¹a | eas A. has rv | citra va. G. chira R². uigerea R¹. ingirea D. ingyrea Fda. an in gyro circa? 11 cyclopis Bas. -ops Av. ciclops E². et clops (cops R) r | teganon ll. G(S). tergamon v. steganos H | cordilusa Ea. -dylussa S | diabatae AJ. -the R². -betae B. -the v. biabathae DF. -the R¹. -bithe a. abiabethe E | hymos F. himos a. irmos coni. H. amos coni. B | calche Fa. cha- AR 12 teutlusa (Be St Byz.) D² coll. Thuc. VIII 42. seu- D(?) S. -tlusa AREv. sutlusu F. utl- ad narthecosa R. -tecusa F. -tetusa a. cfr. II 204

Cnido Cisserusa, Therionarcia, Calydne cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero, et in Arconneso oppidum Ceramus. in Cariae ora quae vocantur Argiae numero XX et Hyetusa, Lepsia, Leros. nobilissima autem in eo sinu Coos, ab 134
 5 Halicarnaso XV distans, circuitu \bar{C} , ut plures existimant, Merope vocata, Cea, ut Staphylus, Meropis, ut Dionysius, dein Nymphaea. mons ibi Prion; et Nisyron abruptam illi putant, quae Porphyris antea dicta est. Caryanda cum oppido, nec procul ab Halicarnaso Pidossus; in Ceramico
 10 autem sinu Priaponesos, Hipponesos, Pserima, Lampsas, Aemyndus, Passala, Crusa, Pyrraethusa, Sepiusa, Melanopaulumque a continente distans quae vocata est Cinaedopolis, probrosis ibi relictis a rege Alexandro.

(37) Ioniae ora Aegeas et Corseas habet et Icaron, 135
 15 de qua dictum est, Laden, quae prius Late vocabatur, 4, 68
 atque inter ignobiles aliquot duas Camelitas Mileto vicinas, Mycalae Trogilias tres, Philion, Argennon, Sandalion, Samon

§ 134: (4. 5) Mela II 101. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 510).

1 ciserusa **AFR***ava*. *G* | therionarcia *J*. -chia **Av**. -rgia **DFR**.
 -ria **a**. -rce *G*. -margia **E**. -rce **E**³ | calydne **AB**. calicnae **E**³.
 galigne (-nae **FE**) *rv* 2 mendeteros **AFR***a* | arconesso **A**.
 arcaneso **F**. artenose **R**. arconeso *ava*. *H* | ceramos **Aa** 3 hye-
 tussa **D**(?) *G*. hietusa **E**³. haet- **F**. aet- **A**. het- **REa**. hec- *v*
 4 hieros **Av***a*. *B*. laros **R** | coos **AS**. cohos **R**². quos **E**³.
 nos **R**¹. mos *r*. cos *C*. co *v*. *cfr.* II 245. VI 214 6 cea **DdEH**.
 chea **FTR***v*. chaea **A**. cheba **a**. cos *B* 7 nisyrones **R**¹. nysi-
 rom **F**. nisiron **A**. -rom **a** 8 est. hinc **DE**(?) *v* carianda **Av***a*. *H*.
 -rtanda **FdE**. -tāda **a**. -tana **R** 9 pidossus **AJ**. -dosus (-dos **R**¹)
DRE*v*. ppido sus (sos **F**) **Fa** 10 pserima **DFEaJ**². pher- **R**.
 pserema **AD**. psere mya *v*. psyra mya **B**. psyra *J*¹ 10. 11 lampsas
 aemyndus (emyn- **A**. emin- **Rava***B*) *U. H*. -psemandus *B*
 11 crusa **AE**³*v*. **a** **E**. crisa *r* | pyrraethusa *ego*. pyrrhetiusa **E**.
 pyrrret- **a**. -tosa **R**. pyrrhaeciusa **FD**. pyrrec- **Dd**. pirnec- **A**.
 pinnicussa *S*. pyrrre *v* | saephiusa **A**. seph- *va*. *B* | melanum
Av*a*. *B* 14 egeas **REa**. trageas (*P*) *S*. -gias *H* 15 lathe **Rd**.
 -thae **F**. lithe **a** | uocatur **FRE**¹*a* 16 camelitas **AR**²*D*. -idas
DFEa*B*. -medo **R**¹. cumelitas *v* | miletos **F**²**Ra** *Ven*. -tas **F**¹.
 -litos **A** 17 migalae **R**. -len **Fa**. mica- **A**. myca- *va*. *H* | tres
 philion (phylion **Fa**) *U. S*. -pylion *v*. trepsilion *G*. tres psilon *H*

liberam, circuitu LXXXVII·D aut, ut Isidorus, C. Partheniam primum appellatam Aristoteles tradit, postea Dryusam, deinde Anthemusam; Aristocritus adicit Melamphyllum, dein Cyparissiam, alii Parthenoarrhusam, Stephanen. amnes in ea Imbrasus, Chesius, Hibiethes, 5 fontes Gigartho, Leucothea, mons Cercetius. adiacent insulae Rhypara, Nymphaea, Achillea.

- 136 (38) Par claritate ab ea distat XCIII cum oppido Chios libera, quam Aethaliam Ephorus prisco nomine appellat, Metrodorus et Cleobulus Chiam a Chione 10 nympha, aliqui a nive, et Macrim et Pityusam. montem habet Pelinnaeum, marmor Chium. circuitu CXXV colligit, ut veteres tradidere, Isidorus VIII adicit. posita est inter Samum et Lesbum, ex adverso maxime Erythrarum.
- 137 finitimae sunt Tellusa, quam alii Daphnusam scribunt, 15 Oenusa, Elaphitis, Euryanassa, Arginusa cum oppido. iam

§ 135: (1) Mela II 101. Agathem. V 26. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 487. 510). — § 136: Mela II 101. — (12. 13) Agathem. l. l. Anon. fr. I 1.

1 LXXXVI R | D *ll.v(Brot.). om.C* 3 driusam a. drysam R. adr- A. adriisan *va.B* | athemusa A. antemusam FR
4 melaphillum A. -amphylū R. -philum Fa | cyparissiam (cip-Fa) ARFava.C | ali Fa. ab *va.G* | parthenoarusam DG. -emoarusam E³. -enio Ar- v. -emoarūpham Ea. -enoarrusam (phar- R) FR. -rrhusam D¹. -rchusam D². partenoarh- (u A² *in ras.*) A
5 stephanen E(?)v. sthe- A. ut stepanen D. -phanes a. ut sthaeph- F. casteph- R | ambrasus R. hibiethes (hyb- D) FDD. -b//ethes R. -bietaes A. ibiethes Ea. ibettes G. -tthes v
6 fontes A(D?)v. po- r | gigartho Ad Dal. -to G. gicartho DFEa. -rcho R². -rco R¹. eucarto v | leucothea E³v. -chotea A. leuthea R². lu- R¹. leū- r | cercetius AE³B. gergecius Rv. -etius r
9 bera A 11 macrim AS. -crin E³v(D). -crum (-rum Ea) r
12 pelinnaeum S. pell- A (*desinens*). pillinae- DFEa. -neum r. pellineum R. pellen- B. *cfr. Strabo XIV p. 645* | CCL·ligit (git R¹) ut DFR¹. CCL·legati Ea 13 IIII MGGm II p. 486^b. 510^a
15 tellusa Ead TJ. thell- rv. thall- B 16 oenusa RD. -ssa G. -ssae B. aenusa DFE. -us a. oenus v | elaphitis H. -tes G. la- v. elafites E³. -fides R. -fudes (ael- F) r

hae circa Ephesum et quae Pisistrati vocantur Anthinae, Myonnesos, *Diarrheusa* — in utraque oppida interciderere —, Poroselene cum oppido, Cerciae, Halone, Commone, Illetia, Lepria, Aethre, Sphaeria, Procusae, Bolbulae, Pheate, 5 Priapos, Syce, Melane, Aenare, Sidusa, Pele, Drymusa, Anhydros, Scopelos, Sycusa, Marathusa, Psile, Perirrheusa multaeque ignobiles. clara vero in alto Teos cum oppido, 138 a Chio LXXII·D, tantundem ab Erythris. iuxta Zmyrnam sunt Peristerides, Carteria, Alopece, Elaeusa, Bacchina, 10 Pystira, Crommyonesos, Megale, ante Troada Ascaniae, Plateae tres, dein Lamiae, Plitaniae duae, Plate, Scopelos, Getone, Arthedon, Coele, Lagusae, Didymae.

(39) Clarissima autem Lesbos, a Chio LXV, Himerte 139 et Lasia, Pelasgia, Aegira, Aethiope, Macaria appellata.

§ 139: (13—422, 5) Mela II 101. — (422, 1. 2) cfr. Plin. II 204.

1 haec DFRG(S). hec a | anthinae d B. -ime E. -tinae R². -ne DF. -time a. entinae R¹. atine v 2 myonnesos E. -eso Da. mio//nesos R. -nneso F | diareusa E³G. clar- v. dur- ll | inter et dere Fa 3 poroselene v. polo- ll. pordo- D. sed cfr. codd. VIII 226 et Paus. III 25, 7 | cercyae DF | halone E(?) B. -lene Ra. -nae r 4 aethre sphaeria Jcoll. Paus. II 33, 1. ethrea speria T. et rhesp- d G. et (om. a) resp- ll. v. aethrea hesp- P | procusae G. -se v. -ulsae (-se Ra) ll | pheate RTv(J). -tae D d E. phaeate a C. -tae F. phanae G 5 priapos Ev. -pus r | sice a. -cae DFE | melanc FE¹a | aenare Ed C. enn- R. en- rv | pela E(?) B | drymusa Be Thuc. VIII 31, 3. drom- R. drem- rv

6 sucusa R. sic- dva. G. sicc- DFa | perirrheussa R(?). -irheusa DFa. -irreusa E(?) S 7 theos DFRava. B 8 LXXII RdTD². LXXI rv(H). LXXXI L | D om. G | smyrnā DF. smir- a

9 elaeusa RC(D). -ssa G. eleusa DFEv. eloesa a | bacchina D. -iua DF. bachina Rv. -iua E. -cciuua a 10 pystira v. pysci- R. pistyra E³. -scyra E. -scira a. spinpisc- dT. spnpiscyra (-pys- F) DF | crommyonesos B. comm- v. -mynesos D. -minesos (cum- R) r 11 plinthaniae coni. H 12 gethone DFRa. cfr. IV 74 | arthedan R. -eidon va. H | coele D. -lae d H. cele DREa. -lae v. caele F | laguse Ra. -ssae G | dydyme DF. didime a

13 himerte H. hem- (em- R¹) ll. G. hermete v 14 et lasia om. R. et issa coni. H | et chiope R. ethiopiae Edva. G. -pie T. -pia a | macharia DFR¹a. maga- R² | dist. D²

fuit VIII oppidis incluta: ex his Pyrrha hausta est mari, Arisbe terrarum motu subversa, Antissam Methymna traxit in se, ipsa VIII urbibus Asiae in XXXVII p. vicina. et Agamede obiit et Hiera; restant Eresos, Pyrrha et libera
 140 Mytilene, annis MD potens. tota insula circuitur, ut 5 Isidorus, CLXVIII, ut veteres, CXCIV. montes habet Lepetymnum, Ordymnum, Macistum, Creonem, Olympum. a proxima continente abest VII-D p. insulae adpositae Sandalum, Leucae V, ex iis Cydonea cum fonte calido. Arginusae ab Aege IIII p. distant. dein Phellusa, Pedna. 10 extra Hellespontum adversa Sigéo litori iacet Tenedus, Leucophrys dicta et Phoenice et Lyrnesos; abest a Lesbo LVI, a Sigéo XII-D.

141 32. (40) Impetum deinde sumit Hellepontus, et mare 15 incumbit, verticibus limitem fodiens, donec Asiam abrumpat Europae. promunturium id appellavimus Trapezam. ab 127 eo X p. Abydum oppidum, ubi angustiae VII stadiorum. deinde Percote oppidum et Lampsacum, antea Pityussa

§ 140: Agathem. l. l. Anon. fr. I 1. Strabo XIII p. 616. — (9) cfr. Plin. II 232. — (11) Mela II 100. — § 141: Mela I 96. — (17) Anon. fr. I 2 (GGm II p. 510). — Mela I 97. 98.

1 pyr. r. DFa 2 alisbe E. alesbe a 3 ipsam E³va. D
 VIII DFaE³va. H 4 obit DFRa | pyrra F. pyrr Da 5 myti-
 lenc F. mit- R¹a. mirt- d. mitilenunc R² | annis ll. G. amnibus v
 MD ll. H. D G. L v | circuitus Rd 6 CLXXIII L (errore).
 CXLVIII MPt p. 835^a 7 lepetymnum (U 108) J. cfr. Antig. hist.
 mir. 15 (17). -timnum R. -thimnum r. -thymnum v(S). -mum C
 ordimnum a. -imum R²e corr. -ymum va. G | maciscum DFR.
 -isemu a 9 scandalium E. -ion va. G | eis a | cydonea v. cid-
 E³. gigneá ll. cfr. II 232 | fonte E³v. pote R. pote r 10 argi-
 nussae S. argenuse Ra. -ssae B. -ennusae r | phellusa d(?) G.
 -elusa v. fel- E³. felosa (-sia R) ll 11 sigio DFa 12 leuco-
 phrys B e Strab. XIII p. 604. -phrus v. -pris ll | lyrnessos E(?)
 va. S 14 mare ll. v. cfr. III 16. in mare dTJ. mari (U 110) D
 15 uorticibus E²va. S(D²). cfr. III 87 16 trapezam R(?)
 E³v. traueziam DF. traetz- dT. troez- Ea 17 bidum DFR¹a.
 abi- R² 18 percotae F. -tece D(?) | lamesacum DFa | pityusa
 B. piciusa d. pytti- v. pitiussa REa. -tuissa r

dictum, Parium colonia quam Homerus Adrastiam appellavit,
 oppidum Priapos, amnis Aesepus, Zelia, Propontis — ita
 appellatur ubi se dilatat mare —, flumen Granicum, Artace
 portus ubi oppidum fuit. ultra insulam continenti iunxit 142
 5 Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, ante
 vocitatum Arc-tonnesus et Dolionis et Didymis, cuius a
 vertice mons Didymus. mox oppida Placia, Ariace, Scylace,
 quorum a tergo mons Olympus, Mysius dictus, civitas
 Olympena, amnes Horisius et Rhyndacus, ante Lycus
 10 vocatus; oritur in stagno Artynia iuxta Miletopolim, recipit
 Maceston et plerosque alios, Asiam Bithyniamque deter-
 minans. ea appellata est Cronia, dein Thessalis, dein 143
 Malianda et Strymonis. hos Homerus Halizonas dixit,
 quando praecingitur gens mari. urbs fuit immensa Atussa
 15 nomine, nunc sunt XII civitates, inter quas Gordiu Come,
 quae Iuliopolis vocatur. in ora Dascylos, dein flumen
 Gelbes et intus Helgas oppidum, quae Germanicopolis, alio
 nomine Booscoete, sicut Apamea, quae nunc Myrlea
 Colophoniorum, flumen Echeleos, anticus Troadis finis et
 20 Mysiae initium. postea sinus in quo flumen Ascanium, 144

§ 141: Homerus B 828. — § 142: Mela I 98. 99. — § 143: Ho-
 merus B 856. — (16. 18) Mela I 99.

1 coloniā **DFa** 2 aesepus **E³B.** aps- **R.** abs- **DdEa.**
 -saepus **F** 3 urbi se **D.** -bis **F** | dilatat **DF².** ditat **F¹** | artace
E³B. -age *ll.v* 4 insulam *ll.* -la quam *B.* -lam quam **E³v**
 6 arctonnesos *Be StByz.(H).* -onesos **E³.** arconensus (arto-**R**)
ll. -nnesos *G.* archo- *v.* Ἀρκτων ὄρος *Strabo XII p. 575* | di-
 dymis *v(D).* dydim- **DFE.** did- **Ra.** dindym- *B. item 7* 7 uer-
 ticē **DF** | ariace *ll. Brot.* -cos *ve Mela. del. U 112* 8 misius **a.**
 maesius *L* 9 et **E³v.** e *r* | rhyndacus *v.* rind- **E³.** rand- *ll*
 10 in *om.* **R¹** | artinia **DFava.B** | rixta **D** | recepit **DFR¹a**
 11 maceston **E³B.** maie- **R.** mage- *rv* 12 thersalis **DF.**
 ter- **a** 13 marianda *U 112* | alizonas **DF.** alixo- **Ea** 14 atusa
Ra 15 cordiu come (-mae **DF.** que me **R¹**) **DFRa.** gordiocone
va.B 16 et in **R²va.S(D¹)** 17 gelbet **R¹.** gebes et *va. Brot.*
 18 myriaea (mir- **a**) **DFRa.** -ria *va.B* 19 clolophoniorum
a. chlōl- **DF** | echeleos *J. cfr. § 145.* hech- **R².** -leo **R¹.** echelec **F.**
 eth- **Dav.** etelee **E.** -leō **E³.** ethelee *d.* -leos *S.* -leum *G*
 20 finis (*pro finus*) **DF**

oppidum Bryalion, amnes Hylas et Cios cum oppido eiusdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiae, a Milesiis quidem conditum, in loco tamen qui Ascania Phrygiae vocabatur. quapropter non aliubi aptius de ea dicatur.

5

145 (41) Phrygia, Troadi superiecta populisque a promun-
turio Lecto ad flumen Echeleum praedictis, septentrionali
sui parte Galatiae contermina, meridiana Lycaoniae, Pisidiae,
Mygdoniae, ab oriente Cappadociam attingit. oppida ibi
105 sq. celeberrima praeter iam dicta Ancyra, Andria, Celaenae, 10
Colossae, Carina, Cotiaion, Ceraïne, Conium, Midaïum.
sunt auctores transisse ex Europa Moesos et Brygos et
Thynos, a quibus appellantur Mysi, Phryges, Bithyni.

146 (42) Simul dicendum videtur et de Galatia, quae
superposita agros maiore ex parte Phrygiae tenet caputque 15
quondam eius Gordium. qui partem eam insedere Gallorum
Tolostobogi et Voturi et Ambitouti vocantur; qui Maeoniae
et Paphlagoniae regionem, Trogmi. praetenditur Cappadocia
a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem

§ 144: (1. 2) Mela I 99. — § 145: (6—9) Sol. 40, 9. MCap. VI
686 init. — § 146: (16. 17) Sol. 41, 1. — (19) cfr. Strabo XII p. 567.

1 bryalion DFdD. bryll- B. brialion Eav. -iom R | cios B.
chios (hios R¹. chyos a) ll 3 ascanie dva.G. -ie DFRa
4 phrygiae E(?)v. ferig- (-ie a) r 7 lecto om.o | echeleum J.
cfr. § 143. eth- G. celeum ll.ov 8 sui Rv. sua ro | galatia
DFa. -acia o | lychaoniae F². lycho- F¹ | pissydiae FR. pessid- a
9 migdoniae DFa. que add.(R?)E³va.S(D) | ubi E¹ea
10 dictam DF | angyra DFRa. man- va.B 11 cotiaion E³B.
cotion ll. cotton v. cotyaion H | ceraine R²E³S. -ane v. -nae
Dal. -ai r | midaïum E³S. -aion B. midium ll. myd- v
12 moesos ll.S. mysas (-sos C) v. cfr. § 121 | brigos Ra. brygas G
13 thynos Vere. tinos ll. thi- v. cfr. Herod. I 28 | appellantur
Eadva.S | frygis F. frig- D. -gii ae 16 cordium DFa
17 tolостobogi D². -bagi (tolis- E³) ll.v. tolistobogi Be Strab. XII
p. 547 al. Ptol. V 4, 5. sed cfr. Sol. et Liv. XXXVIII 15. 16. 19 | ue-
turi Sol. | ambitouti DFdRS. -tuuti Ea. -toti Sol. -tui G. am-
biani v 18 trogmi B(J). -gimi ll. -gine v. trocmi Ge Strab.
et Ptol. | cappadociae DFE¹a 19 a R²v. om.r

occupavere Tectosages. ac toto tractu gentes quidem hae,
 populi vero ac tetrarchiae omnes numero CXCv. oppida
 Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolostobogiorum
 Pisinuus. praeter hos celebres Attalenses, Arassenses, 147
 5 Comenses, Dictienses, Hierorenses, Lystreni, Neapolitani,
 Oeandenses, Seleucenses, Sebasteni, Timoniacenses, Theba-
 seni. attingit Galatia et Pamphyliae Cabaliam et Milyas
 qui circa Barim sunt et Cyllanicum et Oroandicum Pisidia
 tractum, item Lycaoniae partem Obizenen. flumina sunt
 10 in ea praeter iam dicta Saggarium et Gallus, a quo nomen
 traxere Matris deum sacerdotes.

(43) Nunc reliqua in ora. a Cio intus in Bithynia 148
 Prusa, ab Hannibale sub Olympe condita — inde Nicaeam
 XXV p. interveniente Ascanio lacu —, dein Nicaea in
 15 ultimo Ascanio sinu, quae prius Olbia et Prusias, item

§ 147: (10. 11) MCap. VI 687 init. — § 148: (15) Mela I 100.

1 ac toto tractu *ego (et dist.)*. acto ut obiactu **Ea**. -ctut **DF**.
 -ctus d. -b'/// **R**¹. ac totobodiaci et **R**². ac Tout- *D*. ac Teut- *v*
 3 trogmorum **F**¹**a**. trocm- *G* | tolостобогіorum *D*². toli-
 stobogorum *B*. -botiorum **E**³. -bagorum *v*. tomostobociorum
 (-stho- **F**) **DFda**. -botiorum **RE** 4 bisinuus *a*. pisiauus **R**.
 pisinus *J*. -imius *v*. pesinuus **E**³. -nus *G*. pessi- *B(S)* | attalenses
v (*e Cic. de lege agr. I 5. II 50*). acta- *ll. S.* adadenses *coni. B(H)*
e Strab. XII p. 570. Ptol. V 5, 7 arassenses *B e Strab. l. l. Ptol. V 5, 5.*
 alass- *ll. D.* alase- *dTv(J)* 5 chomenses *coni. H. om.* **E**¹ | dicti-
 enses *coni. B e Ptol. V 4, 6.* didie- *ll. S. om. G.* didye- *v* | hierorenses
ll. S. -onenses *v.* dioshieronitae *G* | lystreni **EdT(?)G**. -ne *a v.*
 -nae **DF**. listene **R**. lysirenae *B* 6 sebastheni **DFda**. fab- **E**
 timomachenses **DF**. thi- *a* | thebaseni *ll. S.* teb- *G*. tarb- *B*
 thebis- *v* 7 cabaliam **E**³*G(J)*. gab- (-lie *a*) *ll. v(H)*. carb-
B(S) e Ptol. V 5, 5 8 cillanicum **DFEa**. cyllanticum (cill- **E**³)
va. J | oroandicum **E**³*G*. *cfr. § 94. Cic. l. l. II 50. Liv. l. l. 18, 2. 19, 1.*
 oronti- *ll. v.* orondi- *B e Ptol. V 4, 9* 9 lycaoniae **DF**. -conie *a*.
 licho- **E** | obigenen *va. S* 10 eam **DFR**¹**a**. iamque **R**² | sag-
 garium *ll. D.* saga- *do.* sanga- *v. cfr. Sol. 42, 1. MCap.* 12 a tio
F¹**Ea**. a chio **F**²*d.* a rio *va. B* 13 prusa **F**²*B*. brusa *rov* |
 condita **E**² *in marg. om.* **E**¹ | inde **F**²**R**²*v.* de **R**¹*d.* di *r* | niceam
E(?)B. -cea *a*. -caea *rv* 14 dein (**R**²*S.* de **R**¹. deinde *v*)
 nicaea **Rv**. denitia **F**. denicia **DE**² *in marg. a. om.* **E**¹ 15 oluia
DFRa | prusias **DFEa v(J)**. -sa **R(?)E**³ *B (subl. dist.)*

altera sub Hypio monte. fuere Pythopolis, Parthenopolis, Coryphanta. sunt in ora amnes Aesius, Bryazon, Plataneus, Areus, Aesyros, Geudos, qui et Chrysorroas, promunturium in quo Megarice oppidum fuit. inde Craspedites sinus vocabatur, quoniam id oppidum velut in lacinia erat. fuit et Astacum, unde et ex eo Astacenus idem sinus; fuit et Libyssa oppidum, ubi nunc Hannibalis tantum tumulus. 149 est in intimo sinu Nicomedia Bithyniae praeclara. Leucatas promunturium, quo includitur Astacenus sinus, a Nicomedia XXXVII·D p., rursusque coeuntibus terris angustiae pertinentes usque ad Bosporum Thracium. in his Calchadon libera, a Nicomedia LXII·D p., Procerastis ante dicta, dein Colpusa, postea Caecorum oppidum, quod locum eligere nescissent, VII stadiis distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede. ceterum intus in Bithynia colonia 15 Apamena, Agrippenses, Iuliopolitae, Bithynion. flumina Syrium, Laphias, Pharnacias, Alces, Serinis, Lilaeus, Scopas, 150 Hieros, qui Bithyniam et Galatiam disternat. ultra Calchadona Chrysopolis fuit, dein Nicopolis, a qua nomen

§ 148: (6) Mela I 100. — (7) Sol. 42, 3. MCap. VI 687 extr.
— § 149: (10. 11) Mela I 101. — (13) Strabo VII p. 320.

1 hypio *H.* hipio **DF.** ipio **R.** hippio **EG.** ippio **av**
2 coryphanta *B.* cariph- *ll.* ga- *v* | aerius **D.** er- **a** | bryaazon **D.**
briaa- **FRa** 3 esyros **D.** esir- **a.** isi- (si- *C*) *va. H* | geudos
DdED². -dus **Fa.** geodos **RTS.** gend- *v* | crysoroas **DF.** cris- **Ra**
4 in quo — 9 promunturium *om. a* | inde **REv(S).** unde **DFd**
H(J) 6 et ex eo *del. voluit S* 7 lybissa **D.** -byssa **F.** libissa
oSol. | ubi *om. o* 8 est *G.* et *ll. v.* est et **E³D** 10 XXXXII *va. H* |
coeuntibus **F** -haeistibus **D** 11 trachiū **R** -iaum **DF** | cal-
chadon (*J*) *D.* calca- **E².** galeadon *rva. B.* calchedon *H.* chalce-
B(S) 12 LXXII *va. H* | antea **R²aG** 13 colposa **DFa.** com-
pusa *va. H* | caecorum *B.* greco- **R²Eav.** graego- **DF.** grego- **R¹**
17 pharnacias *S.* -natias **R.** -nucias *r.* -rmacias *H.* -rmicas *v* |
serynis **DE.** cry- *va. S* | lybeus **DEa.** lylaeus *va. H* | scopas *MPt*
p. 805^a enummis. -phas **E.** -phyas **a.** -phius **DdR.** -phyus **F-** pius
E³v 18 hieras **E(?)va. J** 19 calchadona **DFEv(D).** calca- **a.**
chalcha- **R.** calche- **E³H.** chalce- *B(S)* | nicopolis *v.* nyc- **d.**
mico- **Ra.** myco- *r*

etiamnum sinus retinet, in quo portus Amyci. dein Naulochum promunturium, Estiae, templum Neptuni. Bosphorus, D p. intervallo Asiam Europae iterum auferens, abest a Calchadone XII·D p., inde fauces primae VIII·DCCL p., ubi
 5 Spiropolis oppidum fuit. tenent oram omnem Thyni, interiora Bithyni. is finis Asiae est populorumque CCLXXXII, qui ad eum locum a fine Lyciae numerantur. spatium Helle-sponti et Propontidis ad Bosporum Thracium CCXXXVIII p. diximus. a Calchadone Sigeum Isidorus CCCXXII·D p. 4, 76
 10 tradit.

(44) Insulae in Propontide ante Cyzicum Elaphonnesus, 151 unde Cyzicenum marmor, eadem Neuris et Proconnesus dicta. secuntur Ophiusa, Acanthus, Phoebe, Scopelos, Porphyrione, Halone cum oppido, Delphacie, Polydora, 15 Artacaeon cum oppido. est et contra Nicomediam Demonesos, item ultra Heracleam adversa Bithyniae Thynias, quam barbari Bithyniam vocant. est et Antiochia et

§ 150: (3) cfr. Plin. IV 49. 75. IX 51. Strabo VII p. 320. —
 § 151: (11. 12) Mela II 100. — (16) Mela II 98.

1 an etiamnunc? | amyci *v*(G). cfr. XVI 239. acymy DFE. achymi a. achimi R. azari B 2 estie a. aestiae DF. Ἐστία et MGGm I p. 380^b. est ac U 113 4 chalcadone E. calca- R². chaca- DF. ceca- R¹. calci- a. chalcae- E³. chalce- B(S). cfr. supra | VII·D (de la Barre) MGGm II p. 10^a | VIII R | CCL *va*. H 5 spiropolis *ll.v*(S). sphino- E³. phino- (B²) C. bosporo- B¹. Vrio- MGGm II p. 10^a | tyni DF. tini Ra 7 finie a. finu R(?) Dal. | lydiae L 8 propontidi FR¹a ad E(?) *v*. a r thracium *v*. -ctum E. tra- r | CCXXXVIII H (sed praem. esse). ē LXXXVIII R. -VIII r. CLXXXVIII *v*(praem. ē) E³ 9 calcadone a. calched- D. calced- R. chalchaedonae F | sigeum L. -gaeum *v*. -gidium (syg- E) *ll* | CCCXII FdTa*v*. cfr. GGGm II p. 480. CCXII R²e corr. CCCXXII r(?) H. -LXII C 11 elaphonnensus D. ael- F. elaphone- a. elapone- R 12 neuris RE*v*. in curis r | proconesus Ra 13 ophiusa Ea. ophiussa D(?) S | acanthus d(?) B. cantus (tan- R¹) *ll*. cania *v* | copelos (copol- Rd) phoebe (phebe d) DFdRa 14 delphacie RaS. -iae r. -ia dB. -pace *v* 15 artacaeon B. arteceon E¹. aterc- DE²a. -caeon Fd. alitercon R. atarceon E³*v* | demonesos a 17 uocant est R²E(?) *v*. -cantes (-centes R¹) r | antiochiae & F. -chie et R1. -chye et a

contra fauces Rhyndaci Besbicos, XVIII p. circuitu. est et Elaea et duae Rhodusae, Erebinthote, Megale, Chalcitis, Pityodes.

C. PLINI SECVNDI

NATVRALIS HISTORIAE

LIBER VI

5

- 1 1. (1) Pontus Euxinus, antea ab inhospitali feritate Axinus appellatus, peculiari invidia naturae sine ulla fine indulgentis aviditati maris et ipse inter Europam Asiamque funditur. non fuerat satis oceano ambisse terras et partem 10 earum aucta inanitate abstulisse, non inrupisse fractis montibus Calpeque Africae avolsa tanto maiora absorbuisset quam reliquerit spatia, non per Hellespontum Propontida infudisse iterum terris devoratis: a Bosporo quoque in aliam vastitatem panditur nulla satietate, donec exspatianti 15

§ 1: (7. 8) Mela I 102. Sol. 23, 16. — (13) Sol. 23, 15.

1 ryndaci **DF**l. rhin- a. rin- **R** | berbicos **a**l. -bycos **F** | circuitu **E**lv. -tus **r** | est et *ll. v.* est **S** 2 rhodussae **P**. -diussae **B**. -diae assoe **v**. rhoodiasae **l**. -soe **DF**. broodiasae **E**¹. -ase **a**. -iosae **E**². -iusae **E**³. rhocdiiosoe **R**. *cfr.* § 131 *extr.* | erebinthote **a**J. -ttote **D**. -tote (her- **R**. erebyn- **l**) **r**. -thodes **H**. -thus **B**. -tus **E**³. crebinthos **v** 3 pitiodes **FE**. pithi- a. poti- **R**

Lib. VI. 7 elixinus **DFEa** | ante **a** 8 axinus **F**²J. axe- **R**²**E**²opv. *cfr.* IV 76. asi- **r** | appellatus est **F**²**R**²**E**²ova. **G**(**D**) | peculiari **F**²**R**²**E**²opv(**D**). -ris **r**J | invidia **F**²**E**²opv(**D**). -die **Ra**. -diae **r**J | ulla **DF**¹**dRE**¹**S**. ullo **rv**(**D**) 9 aviditati **F**²opv(**D**). -ate **r**J | inter **R**(?) **G**. in **rv**(**J**). *cfr.* interfusus II 173. III 86 | ariâque **F**. ma- **a** 10 ambisset **DFEa** 11 immanitate op **G**(**J****D**¹) | fractisque (fa- **a**¹) **Ea**op 12 auolsa **Ra**³v. euo- **a**. -se **E**¹. uolsa **DFD**. euulsa **E**²op | maiora **F**²**E**²ov. -ra et p. -re **r**

13 reliquerit **E**²opv(**D**¹). -iqueret **R**. -inqueret **rS**(**D**²)
15 exspatianti **F**²**E**²ov(**G**)**D**. -acianti p **C**. spatianti (-acianti **a**. -acienti **R**¹) **rS**

lacus Maeotii rapinam suam iungant. invitis hoc accidis-
 2 terris indicio sunt tot angustiae atque tam parva naturae
 repugnantis intervalla, ad Hellespontum DCCCLXXV p., ad
 Bosporos duos vel bubus meabili transitu — unde nomen
 5 ambobus —, etiam quaedam in dissociatione germanitas
 concors: alitum quippe cantus canumque latratus invicem
 audiuntur, vocis etiam humanae commercia, inter duos
 orbes manente conloquio, nisi cum id ipsum auferunt venti.
 mensuram Ponti a Bosporo ad Maeotium lacum quidam
 10 fecere |XIII·XXXVIII·D, Eratosthenes C minorem.
 Agrippa a Calchadone ad Phasim X, inde Bosporum
 Cimmerium CCCLX. nos intervalla generatim ponimus
 conperta in aevo nostro, quando etiam in ipso ore Cimmerio
 pugnatum est.

15 Ergo a faucibus Bospori est amnis Rebas, quem
 aliqui Rhesum dixerunt. dein Syris, portus Calpas, Sangaris
 fluvius ex inclutis. oritur in Phrygia, accipit vastos amnes,
 inter quos Tembrogium et Gallum, idem Sagiarius pleris-
 20 oppidumque Heraclea, Lyco flumini adpositum — abest

§ 2: (4) Sol. 23, 16. — § 3: (10) Berger Eratosth. fr. p. 329.
 Agrippa fr. 29 R. (Strabo II p. 91). — § 4: Sol. 43, 1. MCap. VI
 688. — (19 sqq.) Mela I 103. 104. Sol. 43, 2. cfr. Plin. XXVII 4.

1 maeotii R(?)H. -ti DE¹. -tis dT(P)G. moeoti F¹. me- a.
 a maeoti (moeo- F². moetiti o. meothi p) ropv(L) | sibi va.G |
 iungant F²v(L). -git a. -gunt (iug- R) ropS. -gat T(P)G
 3 DCCCLXXV E²B. octingentorum XXV (LXXV a) rov. cfr.
 IV75. V141 | ad dTp.v. a ll.o 4 bosporo E. -phoro E²o.
 -foro ap 5 et iam quaedam H. et tamquam v 10 D om.
 R²E¹pSJ 11 calchadone D. -chedone v(Brot.). calcad- a.
 -caed- a³. chalchad- DFE. -chiadone R. -cedone B(S). cfr. V149.
 150 12 ponemus G 13 ore RE²p.v. ori r | commercio DF.
 cumm- Ea 15 a E²opa³v. om.r. in dT | rhebas va.D
 16 rhesum R²aSol.v(H). res- d. phes- r. rhoes- C | syris ll.v(J).
 psillis B | sangaris ll.v(J). sag- (P)H. sangarius C. cfr. V147
 18 sangarius va.J. saga- Sol. | a plerisque E²da³va.S
 19 coralius ll.v(J). del. (Salm.) H | mariandriini DFE¹a. -dini
 va.H | dist De coni. H 20 lyco v. liquo R. lico r

a Ponti ore CC —, portus Acone, veneno aconito dirus, specus Acherusia, flumina Paedopides, Callichorum, Sonautes, oppidum Tium, ab Heraclea XXXVIII p., fluvius Billis.
 5 2. (2) ultra quem gens Paphlagonia, quam Pylaemeniam aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia, oppidum Mastya 5 Milesiorum, dein Cromna, quo loco Enetos adicit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos *credi debere* putat, Sesamon oppidum, quod nunc Amastris, mons Cytorus, a Tio LXIII p., oppida Cimolis,
 6 Stephane, amnis Parthenius. promunturium Carambis 10 vasto excursu abest a Ponti ostio CCCXXV *aut*, ut aliis placuit, CCCL, tantundem a Cimmerio *aut*, ut aliqui maluere, CCCXII. D. fuit et oppidum eodem nomine et aliud inde Armine, nunc est colonia Sinope, a Cytoro CLXIII, flumen Varecum, gens Cappadocum, oppidum 15 Caturia Gazelum, amnis Halys, a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens, oppida Gangre,

§ 5. 6: (4—12) Sol. 44, 1. MCap. VI 689. — (6—16) Mela I 104. 105. — § 5: (6) Nepos fr. 57 Halm.

1 aconae DD. acc- F 2 pedopides aT. -iles *va. H* | calli-
 chorum *v.* -corum R². gallico- *r* 3 ab R² *v.* om. R¹. & *r* | billis
ll. v. (H). bilis *G.* bilaeus *B* 4 pylaemeniam *B.* philem- *v.*
 pilaemon- Da. pile- FdR. pillae- E 5 galatia R² E² *v.* ea late *r* |
 mastya R(?) *v.* -tia *r.* an mastra? *cfr. Gm Ip. 405^a* 6 loco
 da³ *v.* loc R. loca *r* | henetos *va. J* 7 ortus DFE¹ 8 *credi*
debere ego. cfr. II 166 init. credere (corrupt. ex credidere) ll. J¹.
se credere J². ea de re D. credi v | oportet a. postulat v. del. J²
 9 cytorus *B.* cit- *ll. v* | cimolis *B.* chim- *ll. v* 10 stephane
 R² a³ *B.* -ni (sthaeph- F. stebh- E²) *r.* stebane *v* | carambis *ve Sol.,*
MCap., Strab. cfr. IV 86. X 60. cer- ll. J. cor- p 11 *aut ut ego.*
 & *ut ll. uel ut v. ut (coni. S) D* 12 *ut om. R* 14 *armine*
ll. v. (J). -mene *H* | a cytoro (*B*) *G.* cyteros (cit- Ra) DFRa. cyto-
 ros E³. cyteros (ethe- p) a quitro (quith- E². cyth- p) E² *p v*
 15 uarecum (uarr- R) *ll. J.* -etum *v.* euarchum *H* 16 ca-
 turgia *v. (D).* -tyria DFE¹ a. -tiria RJ. ciatvria E². gazivra E³
Be Strab. XII p. 547 | gazelum Be Strab. XII p. 546. 553. laze- E²
in ras. p. iace- v. zaceplum rJ | halys v. -lis R². alis E² p. pilis r
 17 gangre *B.* -gei R. -ger T. -ge *p v.* gamge *rD¹. -ger d*

Carusa, Amisum Æberum, a Sinope CXXX, eiusdemque 7
nominis sinus tanti recessus, ut Asiam paene insulam
faciat, CC haut amplius per continentem ad Issicum
Ciliciae sinum. quo in omni tractu proditur tres tantum
5 gentes Graecas iure dici, Doricam, Ionicam, Aeolicam,
ceteras barbarorum esse. Amiso iunctum fuit oppidum
Eupatoria, a Mithridate conditum; victo eo utrumque
Pompeiopolis appellatum est.

3. (3) Cappadocia intus habet coloniam Claudii Cae- 8
10 saris Archelaidem, quam praefluit *amnis* Halys, oppida
Comana, quod Salus, Neocaesaream, quod Lycus, Amasiam,
quod Iris, in regione hoc Gazacena, in Colopene vero
Sebastiam et Sebastopolim — haec parva, sed paria supra
dictis —, reliqua sui parte Melitam, a Samiramide con-
15 ditam haud procul Euphrate, Diocaesaream, Tyana, Casta-
bala, Magnopolim, Zelam et sub monte Argaeo Mazacum,
quae nunc Caesarea nominatur. Cappadociae pars praetenta 9
Armeniae Maiori Melitene vocatur, Commagenis Cataonia,
Phrygiae Garsauritis, Sargaurasana, Cammaneni, Galatiae

§ 7: (1) Mela I 105. — (7. 8) Sol. 44, 2. MCap. VI 689 extr. —
§ 8: (9—11) Sol. 45, 3. — (14) Sol. 45, 4. MCap. VI 690.

1 carissa B | amisum a G. -issum ll. -ysum v (item 6) | libe-
rum a³v. ib- ll | a a³v. om. ll 2 ut Rda²p.v. at r 3 haut
G(D). aut ll.v(Brot.) 4 cilicae DFE. sicilię a 7 eupat-
thoria a. euphato- DFE. eufrato- R 10 quam Dd²RE²v. que
E¹a d¹p. quod F | praefluit amnis ego. -uens R. ꝑfluens r. prae-
fluit v. praeterfl- De Sol. | halys Be Sol. hylas (hil- R. yl- a) ll.v
11 salius ll.v(J). sarus Be Strab. et Ptol. | neocæsarea cum
quod Ea 12 iris v. yris DEa. hy- R. yrys F | hoc ll. hac v.
del. B | gazacena Be Strab. caz- v. azacenat (-na R) ll | in colo-
poene R. -pena E³a³v.a.S. incole pene Ea 13 sabastiam et
sabastopolim Ep 14 parte melitam a R(?)d²v. partē & litā
ma DFd¹. -tamnia Ea | semiramide R(?)v.a.D 15 castabala
Be Strab. castalia ll. -liam R²v 16 argaeo B. arcago (archa-
R) ll. atargao v | mazacum RdT(?)S. -ca Be Sol. maizacū Ea.
marz- r. nyzaca v 17 praetentata d. -entant DFR¹. -endant
Ea 18 commagenes T. -nae v.a.S 19 garsauritis Be Strab.
et Ptol. gass- ll.J | sargaurasana (-ne v) a³v(D). arg- ll. cfr. Ptol. V
6, 12. sargarausene He Strab. XII p. 534 extr. | cammanene a³v.a.S

- Morimene, ubi disternat eas Cappadox amnis, a quo
 8 nomen traxere antea Leucosyri dicti. a Neocaesarea supra
 dicta Minorem Armeniam Lycus amnis disternat. est
 et Coeranus intus clarus, in ora autem ab Amiso oppidum
 et flumen Chadisia, Lycastum, a quo Themiscyrena regio, 5
 10 (4) Iris flumen deferens Lycum. civitas Ziela intus, nobilis
 clade Triarii et victoria C. Caesaris. in ora amnis Ther-
 modon, ortus ad castellum quod vocant Phanorian, praeter-
 que radices Amazoni montis lapsus. fuit oppidum eodem
 nomine et alia quinque, Amazonium, Themiscyra, Sotira, 10
 11 Amasia, Comana, nunc Matium. 4. gentes Genetarum,
 Chalybum, oppidum Cotyorum, gentes Tibareni, Mossyni
 notis signantes corpora, gens Macrocephali, oppidum
 Cerasus, portus Cordule, gentes Bechires, Buxeri, flumen
 Melas, gens Machorones, Sideni flumenque Sidenum, quo 15
 alluitur oppidum Polemonium, ab Amiso CXX. inde

§ 9: (5) Mela I 105. — § 10: (7. 10) Mela ib. — § 11: (12—14)
 Mela I 106. 107. — (433, 3) ib. 107.

1 morimeni **R**². incrimine **R**¹ | ubi **R**²**a**³**v**. bi **r** | eos **R**(?)**va**.**S**
 4 coeranus **DFE**²**D**. coecer- **E**¹. cer- **adJ**. ceram' **R**. cerau-
 nus **pv** | ammisso **F**. antiso **Ea**. numerum excidisse **con**.**J**. an **C**?
 cfr. § 16 5 chadisia **B**. scha- **Ea**. -sya **D**. scadisia **d**.v. -dysia **F**.
 cadiria **R**¹. -dyrya **R**² | timiscyreneia **R**. -cinena **a**. tymiscyrena **F**.
 tymyscir- **E**. -scur- **D**. themiscyra **G** 7 uiatoria **DF**¹**E**
 8 castellum **v**. cāstadium **R**. CCC-st- **r** | phanoriam **dTv**(**J**).
 -rhian **DFRE**. -rphiā **a**. phanaroeam **Be Strab**. 10 amazonium
He Mela. -ius (**R**² *e corr.*) **ll**. -icus **v**. phamizonium **B** | sotyra
DFEa 11 comana **B**. -ara (quo- **R**) **ll.v** | matium (mazium **F**)
ll.v(**J**). manteum **B**. -tium **S**. cfr. **V** 115. 116 | gentes **ll.v**(**G**).
del. B | genetarum **Be Val. Flacco V** 147. cfr. *Scylax* 88. caenarum
DFED¹. cenana- **R**. cena- **adv**. (caenarum — 12 cotyorum **E**¹
in marg.) 12 mossyni **B**. mass- (masy- **R**. massi- **a**) **ll.D**.
 masini **v**. cfr. *Mela* 13 macrocephali **v**. -chepali **R**². maeroch- **d**.
 meroch- **R**¹. mocerocephali **a**. -chepali **r** 14 cordulae **DFE**
va.H. chordule **H** | bethires **Ea** | buxeri **ll.v**(**J**). cfr. *Mela*. buzeri
Be Sylace 82. *Strab. XII* p. 549 15 macharones **F**. -chrones
R². -crones **va.Je Strab. XII p. 548. machedoni **a**. (Machelones
GGm Ip. 378. 412) | sideni **Be Strab**. -doni **ll.J**. sydoni **adv** |
 flumenquae **FR**. -eni quae **DE**. -iniq. **a** 16 polemonium **d**(?) **B**.
 pal- **ll**. bal- **pv** | amisso **DFEa** (*item* 433, 1)**

flumina Iasonium, Melanthium et ab Amiso LXXX Pharnacea oppidum, Tripolis castellum et fluvius, item Philocalia et sine fluvio Livio polis, et a Pharnacea C Trapezus liberum, monte vasto clausum. ultra quod gens Armeno-
 5 chalybes et Maior Armenia, XXX p. distans. in ora ante Trapezum flumen est Pyxites, ultra vero gens Sannorum Heniochorum, flumen Absarrum cum castello cognomine in faucibus, a Trapezum CXL. eius loci a tergo montium Hiberia est, in ora vero Heniochi, Ampreutae, Lazi, flumina
 10 Acampseon, Isis, Nogrur, Bathys, gentes Colchorum, oppidum Matium, flumen Heracleum et promunturium eodem nomine clarissimusque Ponti Phasis. oritur in Moschis, navigatur
 13 quamlibet magnis navigiis XXXVIII. D p., inde minoribus longo spatio, pontibus CXX pervius. oppida in ripis
 15 habuit complura, celeberrima Tyndarida, Circaeum, Cygnum et in faucibus Phasim. maxime autem inclaruit Aea, XV p. a mari, ubi Hippos et Cyaneos vasti amnes e diverso

§ 12: (10. 12) Mela I 108. — § 13: (12) Sol. 15, 19. — (15. 16) Mela I 110.

1 iasonium d(?) B. las- (alas- R) ll. v | melanthium v. -ntium (-atiū R) ll | pharnaceae F. -natia R. -necea DE. parnaceae a
 3 fluio a³v. fluio item ll. S | trapezus d(?) v. -etus ll
 4 clausum v. -strum ll | armenochalybes (-ca- v) C. -oscalibes ll
 5 et maior a d v (S). -ra r. a maiore p H 6 est om. R(?) G | pyxites G. -ithes R. -xytes (-tres D¹) DF. pyzites E. pysi- v. pizi- ap | sannorum R(?) a³ B. ann- ll 7 heniochorum R(?) B. eni- DFE. enich- a. enic- v. (item 9) | absarrum Fa. aps- DE. exarrum R. absarum v a. J. cfr. § 13. 25 | an cognomini? 9 iberia R(?) v a. D | ampreutae FE. -aeiute a 10 acampseon isis D d T J. -nis his R. -nysis v. camps- G. acampseonis is r. acampsis isis H | nogrus (no//g- D) ll. v. mo- (P) H ex Arriani periplo 9 (GGm Ip. 375) | bathis (-tris R) ll. v a. G (Brot.) | cole horum DEa. coleo- FR 11 macium a. manti- F¹. cfr. § 10 extr. 12 moscis a. maschis R 13 XXXVII. D (= 300 stad.) MPt p. 925^a
 14 CCXX Ea 15 celeberrimū DFEa | tyndarida circaeum He Dionys. perieg. 692. Val. Flacco V 327. tindaridaceum ll tyritacen B. -ida ceum v | cignum DFEa 16 aea R(?) a³ Bas. ea r v
 17 XL MPt p. 922^a | cyaneos (P) H. cyaos (cyos R) ll. tyanos p. cya- a³v | e R(?) v. et r

in eum confluunt; nunc habet Surium tantum, et ipsum ab amne influente ibi cognominatum usque quo magnarum navium capacem esse diximus. et alios accipit fluvios magnitudine numeroque mirabiles, inter quos *Glaucum*.

- 14 in ore eius insula est sine nomine, *ab* Absarro LXX. 5
inde aliud flumen *Charien*, gens *Saltiae*, antiquis *Phthirophagi* dicti, et alia *Sanni*, flumen *Chobum*, e *Caucaso* per *Suanos* fluens, dein *Rhoan*, regio *Egritice*, amnes *Sigama*, *Thersos*, *Astelephus*, *Chrysorrhoeas*, gens *Absilae*, castellum *Sebastopolis*, a *Phaside* C, gens *Sanigarum*, oppidum 10
Cygnus, flumen et oppidum *Penius*. deinde multis nominibus *Heniochorum* gentes.

- 15 5. (5) Subicitur *Ponti* regio *Colica*, in qua iuga
5,98 *Caucasi* ad *Ripaeos* montes torquentur, ut dictum est, altero latere in *Euxinum* et *Maeotium* devexa, altero in 15
Caspium et *Hyrceanum* mare. reliqua litora ferae nationes tenent *Melanchlaeni*, *Coraxi*, urbe *Colchorum* *Dioscuriade* iuxta fluvium *Anthemunta* nunc deserta, quondam adeo

§ 14: (6. 11) Mela ib. — § 15: (13—17) Mela I 109. 110. 111.

2 us quoque DE 3 accepit DF¹ea 4 glaucum v. clau-ll
5 insula est ego. -lae dpv. -le a. -la rD² | ab H. om. ll.
abest R² in marg. B(D). a v | absaro B. om. R¹. sarro v. cfr. § 12
6 charien v. ca- ll | saltiae (-ie Rd) ll. v(D). salae B. -loe
U116 | antiquis — 7 suanos om. a | phthirophagi v. pitir- R.
phitiropagi DdE. phytyr- F 7 alia DFdEpJ. ala R. alias
B(S). del. C | sanni DFR¹v(D). samni Ed. sani R². suani B |
cobum pva.S 8 rhoan ll. v(D). -as C | egritice ego e Ptol. V 9, 4.
ceg- ll. J. ag- pv. ecrectice Be Ptol. (cfr. Scylax 83. anon. peripl.
42) | sigama ego. -ania (syg- F) ll. v(D). sing- d(?) J. -games
(P) H ex Arriani periplo 16 9 tersos pva. H. tarsuras P ex
Arriano | astelephus (P) H. -lpus a d. -lphus J. asthelpus DFE.
hasthelpus R. atelpos v 10 sanigarum (sanni- B) v. sanga- p.
sanica- ll. D 11 penius (poenios R) ll. v(P) H coll. Ov. ep. ex
Ponto IV 10, 47. pityus B. pineus MPt p. 911^a 13 subicitur
R² v. subitur r | colica H. -ita DF¹ea. -itur R¹. golita R². cho-
lica p. colchica v 15 eusinum REa. eius in- r | maeotin va. S
16 ferae RC. cfr. Mela. fere rv(D¹) 17 melanchlaeni B.
menancel- Rd. -cleni r. melacl- v | CCL. chorum (co- a) DF¹ea(p) |
dioscirtade DF¹ea (item 435, 6) 18 antemunta DF¹ea

clara, ut Timosthenes in eam CCC nationes dissimilibus
 linguis descendere prodiderit; et postea a nostris CXXX
 interpretibus negotia gesta ibi. sunt qui conditam eam 16
 ab Amphito et Telchio, Castoris ac Pollucis aurigis, putent,
 5 a quibus ortam Heniochorum gentem fere constat. C a
 Dioscuriade oppidum Heracleum distat, a Sebastopoli LXX.
 Achaei, Mardi, Cercetae, post eos Seraci, Cephalotomi. in
 intimo eo tractu Pityus oppidum opulentissimum ab Heni-
 ochis direptum est. a tergo eius Epagerritae, Sarmatarum
 10 populus in Caucasi iugis, post quae Sauromatae. ad hos 17
 profugerat Mithridates Claudio principe narravitque Thalos
 Æis esse confines, qui ab oriente Caspii maris fauces
 attingerent; siccari eas aestu recedente. in ora autem
 iuxta Cercetas flumen Icarus, Achaei cum oppido Hiero
 15 et flumine, ab Heracleo CXXXVI. inde promunturium
 Crunoe, a quo supercilium arduum tenent Toretae, civitas
 Sindica, ab Hiero LXVII·D, flumen Setheries. 6. inde ad
 Bospori Cimmerii introitum LXXXVIII·D.

§ 16: (3—5) Sol. 15, 17. Ammian. XXII 8, 24. — (7) Mela
 I 110. — § 17: (10—13) Sol. 15, 18. — (17) Mela I 110. 111.

2 a R(?)a³v. om. r | ñris a v. -ri r 4 telchio d p v. the-
 (-lgio a) ll. D. (Cercius Sol. Pékac codd. Strab. XI p. 496)
 5 hentocorum DFE. ent- a | fere om. p. feram a³va. S | C a ego.
 ca DFEa. cla p. a Rd(?)v 6 heracleum v. cfr. § 17. -lea d.
 -leas ll | dist. ego 7 achaei DB. amch- E. -chei F. -cei a.
 acae d. ache R². che R¹. anchei p v | Imardi MPt p. 917^a. sed
 cfr. Tac. ann. XIV 23 | cercetae d v. -te R². cere et a r | seraci
 (MPt l. l.) D². serri ll. v 8 pityus B. pithis a. pythis r. phytis v
 9 epageritae R(?)va. D. eparrite a 10 populis DE | quae
 B². quem (R?)B¹. que ll 11 thallos SJ (errore) 13 attin-
 ger& F. -gerēt. et a. -gere p | eas aestu d(?)v. aeastu DFE.
 aestu Rp. estu a 14 flumen icarus D. -usa v. -men incarus R.
 -mini carus r. (-men Troicarus B) | achaei cum coni. B². aches-
 sum p. acaescum E. -sum DF. acesum R¹d B¹. cesū a. acies-
 cum R². Aci cum D. cum v | oppido Rv. -du r B¹ 16 crunoe
 a ll. G(H). cfr. IV 44. cronea v(L) | toretae v. ore- d. tere- D.
 ere- Ra. eraetae E. -te F². -tetae F¹ 17 LXV·D R. XXXVII·D
 MPt p. 908^b ex Arriano. an XLVII·D? | setheries E ad TH. sech-
 r J. om. p. sceasceriges v 18 LXXXVII·D R

- 18 (6) Sed ipsius paeninsulae inter Pontum et Maeotium lacum excurrentis non amplior LXVII. D p. longitudo est, latitudo nusquam infra duo iugera; Eonem vocant. ora ipsa Bospori utrimque ex Asia atque Europa curvatur in Maeotim. oppida in aditu [Bospori primo] Hermonasa, 5 dein Cepoe Milesiorum, mox Stratoclia et Phanagoria ac paene desertum Apaturos ultimoque in ostio Cimmerium, quod antea Chimerion vocabatur. 7. inde Maeotis lacus, 4, 78 in Europa dictus.
- 19 (7) A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, Serbi, 10 Serrei, Scizi, Gnissi. dein Tanain amnem gemino ore influentem incolunt Sarmatae, Medorum, ut ferunt, suboles, et ipsi in multa genera divisi. primi Sauromatae Gynaecocratumenoe, Amazonum conubia; dein Naevazae, Coitae, Cizici, Messeniani, Costoboci, Zecetae, Zigae, Tindari, 15

§ 18: (5—7) Mela I 112. — § 19: (10) Mela I 114. — (12) Sol. 15, 18. — (13. 437, 1. 2) Mela I 116. 117.

1 pontum v. pōtiū a³. pot- r | maecium a. -otū R. -tin v.a.S. macotium r 2 excurrentis v. -tes ll 3 an ultra? | Eionem B 5 bospori primo R² in marg. p.v. om.r. uncōs ego posui | Hermonassa B 6 cepoe B(S). cepe ll.v. cepi a³G | mox v. mon ll 6. 7 et paene R(?) v.a.D 7 apaturos v.e Strab. XI p. 495. ac patruos ll | chimerion p Geogr. Rav. p. 173, 6. 368, 16. chym- a. cimm- (-os R¹) r. ceruerios R². cerberion v(C). cimbricum B 10 Vali, Serbi Be Ptol. V 8, 13. hali (hał R) sernis (her- R) ll. D¹. -rni v(J). Haliserni D² 11 serrei ll.v(J). ar-rechi Be Strab. et Ptol. | scizi (szizi a) ll.v(D). cizi J. zingi B gnissi ll. J. gneapsasi R². gnispsi p. gypsi v. psesii B. gonapsi MPt p. 918^a | dein R(?) v. dain r 12 colunt Hack. an includunt? de mendo cfr. § 144 init. | sauromatae Sol. iaxamatae B. sed cfr. II 245 13 primi R.S. -mii D. -mu FEap v | cyneco (-eco D. -ea Ep. om.a. gynei v) gratumenoe (-ne p. -nae v) DF Eap v.a.B. cfr. Mela. cinacogrātū eneti R. (add. unde v.a. Brot. ob U 117) 14 naevazae DD. -ze E. neua- ad Tp J. naevaczae F. uaeuazae R¹. aeu- R². eu- v | coitae S. -te (corte R¹) ll. cottae v. chyte p 15 cizici DED. zizici a. czici R¹. zici R². cizi FJ. cizimeni (cici- G) v | costobocci (-boci D²) Be Paus. X 34, 5. scr. hist. Aug. IV 22, 1. Amm. Marc. XXII 8, 42. chotto- v. cotobacchi (-cci a) ll. J | zecetae MPt V 8, 10 p. 915^a (Zakárai). cezete E¹. zete R. caetae DF. cetae dJ. cete E² ap. choatrae

Thussagetæ, Tyrcae usque ad solitudines saltuosas con-
vallibus asperas, ultra quas Arimphaei, qui ad Ripaeos
pertinent montes. Tanaim ipsum Scythae *Silim* vocant, 20
Maeotim Temarundam, quo significant matrem maris.
5 oppidum in Tanais quoque ostio. tenuere finitima primo
Cares, dein Clazomeni et Maeones, postea Panticapaeenses.
sunt qui circa Maeotim ad Ceraunios montes has tradant
gentes: a litore Napitas supraque Essedonas Colchis iunctos 21
montium cacuminibus, dein Camacas, Oranos, Autacas,
10 Mazamacas, Cantiocaptas, Agamathas, Picos, Rymosolos,
Acascomarcos et ad iuga Caucasi Icatalas, Imadochos,
Ramos, Anclacas, Tydios, Carastaseos, Authiandas; Lagoum
amnem ex montibus Catheis, in quem defluit Opharus,

§ 20: (4) cfr. Herodot. IV 86. Strabo V p. 214. Dionys.
perieg. 165.

Be Val. Flacco VI 151. -tae *v* | zigae (zicae **R.** zia et a) *ll. H.*
zygoe *B.* cyze *v* | tindari *ll. v(J).* thin- a. dandari *B*

1 thussagetæ *d.B.* tuss- **Rv(H).** thyss- *S coll. IV 88. Mela*
I 116. thusseg- (tu- a. thussaegetae **F**) *r D* | tyrcae **DFE²a D.**
tycae **E¹.** tirce **R.** iyrcae (*P*) *Sex Herod. IV 22.* turcae *Be Mela.*
thurace *v* | saltuos **R¹.** saituosis **FE.** saxosis *pva. G* 2 arem-
phei **DFE Mela.** cfr. § 34. riphei a | ad ripheos a. arriphaeos **F.**
-pheos **DE.** -phaeo **R** 3 silim *S.* -lin *v(H).* -lyn *C. cfr. § 49*
et Eustath. ad Dion. perieg. 14. sinum *ll. J* 4 temarundam (the- a)
Ra S. -riindam *r.* temerinda *v* 5 oppida *p* | an utroque ostio?
cfr. § 19 gemino ore | primi **a³va. S** 6 maeones **dp B.** -nis
DFR D¹. -ni *D².* moenes a. -nis **E.** macones *v* | panticapaeenses
D. -peenses **R¹.** -penses **DR²v.** -paenses **F¹.** pont- *r* 7 tradunt
Eadp 8 napitas (**B²**) *He St Byz.* -pras (-pias **a¹**) *ll. v(D).* -paeas
B¹ coll. § 50 extr. -patas *D²* 9 ac montium *va. H* | carmacas
a³pva. S. cfr. § 50 | autacas *ll. H.* ant- *B* 10 mazamacas **DFD¹.**
-zacacas **Ea D².** -zacasos **RS.** -zacas *dv(J²)* | cantiocas **RS.**
-chatas *p.* cantocaptas *H* | asgamatas **R.** agagammatas *va. H.*
iaxamatas *MPt p. 916^a* | picos (pyc- **F**) *ll. H.* picoros *MPt l. l.*
coll. Mela I 114 (phicores). phycaros *B coll. XXXVII 110* | rymo-
solos (-lus **F**) **DFE D.** rim- **R²a S.** rhim- *v.* rom- **R¹.** rimolos *p.*
rhymozolos *H* 11 acasomarcos *p.* asco- *dva. S* | itacalas **RSJ¹.**
catalas *d.* cha- *p* | imaducos (imia- a) *pa.* -uchos **Eva S**
12 ranios *p.* -nos *va. H* | andacas **DFD¹.** ancladas *p* | tidios **FEa.**
tynd- *p* | autiandas **F.** aut thi- a. anthi- **RdT S.** asuci- *va. H*
13 amnes (*om. ex — 438, 1 amnes*) a | quam **R.** defluit **R(?) pva. S**

- ibi gentes Cauthadas, Opharitas; amnes Menotharum, Imityen ex montibus Cissiis; *infra* Acdeos, Carnas, Vscardeos, Accisos, Gabros, Gegaros circaque fontem Imityis
 22 Imityos et Apartaeos. alii influxisse eo Scythas Auchetas, Atherneos, Asampatas, ab iis Tanaitas et Napaeos viritim 5 deletos. aliqui flumen Ocharium labi per Canticos et Sapaeos, Tanain vero transisse Satharcheos Herticheos, Spondolicos, Synhietas, Anasos, Issos, Cataeetas, Tagoras, Caronos, Neripos, Agandaeos, Meandaraeos, Satharcheos Spalaeos. 10
- 23 8. (8) Peracta est interior ora *ac loca* amnesque, accolae: nunc reddatur ingens in mediterraneo situs, in quo multa aliter ac veteres proditurum me non eo infitias, anxia perquisita cura rebus nuper in eo situ gestis a Domitio Corbulone regibusque inde missis supplicibus 15

§ 22: (9. 10) Sol. 49, 7. (cfr. Plin. IV 85. Mela II 3).

1 caucadas *va. S* 2 imituen **F**. -enis *va. H*. -tien *r*. -ten *G* | cissiis *ll. (P) H*. scissum *v* | *infra* *ego*. inter *ll. v*. intus *p. cfr. § 29. IV 108. III 109* | agdeos *va. H (J)*. agedos *C* | carnapas *va. H* | oscardeos (-daeos **F**) **FdTpS**. -adeos **R**. gardeos *va. H* 3 accisas **R** | geratos **R**. gregaros **a³pva. H**. gog- *H* | imityis *H*. -ttyis **DE**. imytt- **F**. immitus **R**. imitis **aG**. -this *p*. -tisi **a³**. -tissi *v* 4 imityos (-tuos *v*) et *H*. -tios et **R**. -tio sed *r* | aparteos *ad*. -atraeos **RS**. -arthenos *v* | eo **Rv**. eos *r* | sytas **a**. icy- **a³**. sithas **DFE**. suitas *va. H* | aucethas **DFE**. -etas **a** 5 aterneos **R**. sather- **a³**. satar- (atar- *H*) *va. S* | is **Fa**. his *rv* | et **Rdav**. ei **DE**. aei **F** | napaeos **DFED²**. inap- **RaH**. *cfr. § 50 et Gutschmid kl. Schr. III p. 441*. nepheonitas *v* 6 flumen *om*. **RSJ¹** | ocharium *ll. v (S)*. oca- **a**. ofa **a³**. opha- *B coll. § 21* | cantecos **a³va. S** 7 sapeos **Rava. D²** | satarceos **a**. sarcharceos **TS**. fatareos (pha- *C*) **a³v** | herticheos **DD¹**. -chaeos **F**. -cleos **ED²**. -ceos *v*. -thideos *p*. erthicheos **R**. erticleos **a**. -ceos **a³**. *comma sustulit D* 8 amassos *va. S* | cataeetas **DFD**. -tis **E**. -teetas **R**. -tis **a**. -tetas **dTS**. catacetos (-zetos *Dal.*) *v* | tagoros catonos *va. S* 9 mandareos **R(?) va. D** | satharcheos (-ceos **a**) *ll. D*. satar- *dH*. satur- *v* 10 spaleos **R(?) va. D. comma sust. D** 11 interior ora **F²v** (*sc. Asiae: cfr. § 33*). -iora *r* | *ac loca* *ego*. cho (co **a**) *ll. a Cio (coni. S) J. cfr. V 144. 148*. Ponti **D²**. *del. v* | amnesque *ll. omn- v (D²)*. amne omn- (*S*) *J*. 12 mediterraneo **R(?) v**. -os *r* | situs *ego*. sinus *ll. G (H)*. -nu *v (I)* 15 domitio **R(?) v**. -ti. *G. r* | misis **DFE**

aut regum liberis obsidibus. ordiemur autem a Cappa-
 docum gente. longissime haec Ponticarum omnium in- 24
 trorsus recedens Minorem Armeniam Maioremque et Com-
 magenen laevo suo latere transit, dextro vero omnes in
 5 Asia dictas gentes, plurimis superfusa populis, magnoque
 impetu scandens ad ortum solis et Tauri iuga transit
 Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam, vadit super Antiochiae
 tractum et usque ad Cyrresticam eius regionem parte sua
 quae vocatur Cataonia contendit. itaque ibi longitudo
 10 Asiae XII · L̄ efficit, latitudo DCXL.

9. (9) Armenia autem Maior incipit a Parihedris 25
 montibus, Euphrate amne, ut dictum est, aufertur Cappa- 5,83
 dociae et, qua discedit Euphrates, Mesopotamiae haut
 minus claro amne Tigri. utrumque fundit ipsa et initium
 15 Mesopotamiae facit inter duos amnes exiturae; quod interest
 ibi, tenent Arabes Orroei. sic finem usque in Adiabenen
 perfert, ab ea transversis iugis inclusa latitudinem in
 laeva pandit ad Cyrum amnem transversa Araxen, longi-
 tudinem vero ad Minorem usque Armeniam, Absarro amne
 20 in Pontum defluente et Parihedris montibus, qui fundunt
 Absarrum, discreta ab illa.

(10) Cyrus oritur in Heniochis montibus, quos alii 26
 Coraxicos vocavere, Araxos eodem monte quo Euphrates,

§ 24: Sol. 45, 1. MCap. VI 690. — § 25: (11. 12) Sol. 45, 2.
 MCap. l. l.

1 aut regum v. aurette R¹. aure (-ro R²) cum r 5 pluri-
 mis ve Sol. fluminis R. -ni r 8 et usque opa³v. eiusque (-quae
 DF) ll | cyrresticam (cyre- B) G. -tricam a. cirr- ro. cur- p.
 cyr- v 10 XI · XL MCap. 11 incipiens R(?) G | parihedris
 DFREoJ. -iedrib' a. -ris v. -iendris p. paryadris H. item infra;
 cfr. V99 14 clara op 15 exiturae ego. iturae (-re ao) ll.v.
 sitū trē dT. sitae. terrae (PG) J. sitae D | iter est H 16 or-
 roei D coll. V85. sooroeci d. soroci ll.o. orochi p. orei v | s hic R
 diabenen o 17 inclusa iugis a 18 in araxen a³va. H. (trans-
 uecta Araxen coni. H) 19 absarrho DFE. asarro a. cfr. §12
 20 pontum R²v. port- r | pariedris Rava. H. -ihaeris E
 21 absarrhum DFR. ads- Ea | discreta a³v. -ceta (-ceda R) ll
 22 cyrus v. quibus ll | in om. R 23 conixicos R¹. coriix- R²

- VI p. intervallo, auctusque amne Vsi et ipse, ut plures existimavere, Cyro defertur in Caspium mare. oppida celebrantur in Minore Caesarea, Aza, Nicopolis, in Maiore Arsamosata Euphrati proximum, Tigri Carcathiocerta, in excelso autem Tigranocerta, at in campis iuxta Araxen 5
- 27 Artaxata. universae magnitudinem Aufidius quinquagiens centena milia prodidit, Claudius Caesar longitudinem a Dascusa ad confinium Caspii maris XIII p., latitudinem dimidium eius Tigranocerta ad Hiberiam. dividitur, quod certum est, in praefecturas, quas strategias vocant, quas 10 dam ex his vel singula regna quondam, barbaris nominibus CXX. claudunt eam montes ab oriente, sed non statim
- 28 Cerauni nec Adiabene regio. quod interest spatii, Cepheni tenent; ab his iuga ultra Adiabeni tenent, per convalles autem proximi Armeniae sunt Menobardi et Moscheni. 15 Adiabenen Tigris et montes invii cingunt. ab laeva eius regio Medorum est ad prospectum Caspii maris. ex
- 36 oceano hoc, ut suo loco dicemus, infunditur, totumque Caucasus montibus cingitur. incolae per confinium Armeniae nunc dicentur. 20
- 29 10. (11) Planitiem omnem a Cyro usque Albanorum

§ 26 init.: Sol. 15, 19. — Mela III 40. — § 28: (17—19) MCap. VI 691 init.

1 asi R. musī va. S et del. voluit S 2 cyro ego. cfr. XXXI 90.
de (a) Top P. dae E. da DFR. a dv cyro ll. v 2 capium DFE
3 Casara Be Ptol. V 6, 20 | aza a³ Be Ptol. V 6, 10. oza R.
za rv 4 arsamosata (B) Se Ptol. V 12, 8. Tac. ann. XV 20.
-mota dp. -motae (-te Rav) ll. armosata He Polyb. VIII 25 |
carcathiocerta Be Strab. XI p. 527. argiathi- (argucti- R) ll. ar-
gathi- v 5 excelsa a. -sis a³ va. H | ad in capis DFE
7 CL. caesar Fa 12 an XX? | cludunt G. diuid- R¹. cfr. IV 49
13 aduabene R. adiib- DFE | cepheni Ed Tp J. eph- a. cepe-
R. chephe- D. chaephae- F. sophe- B. cfr. V 66 14 iuga v.
-gae DF. -ge r | adiabeni v. -ne R. adiaeb- F. adieb- D. -iepene
Ea 15 menebardi R 16 montes ll. C(P) H. -tium sinus v(G) |
inuii DFRE(P) H. in VII a(p) C. multi B 17 ad RT(P) J. om. a.
& rv | prospectus a³ va. (P) J 18 suo Rv. uo DF. uno a. in Ep
21 planitiem v(D). per pla- ll. J (confinium tenet intellegens)

gens tenet, mox Hiberum, discreta ab iis amne Ocazane in Cyrum Caucasus montibus defluente. praevalet oppida Albaniae Cabalaca, Hiberiae Harmastus iuxta flumen, Neoris. regio Thasie et Thriare usque ad Parihedros montes. 5 ultra sunt Colchicae solitudines, quarum a latere ad Ceraunios verso Armenochalybes habitant et Moschorum tractus ad Hiberum amnem in Cyrum defluentem et infra eos Sacasani et deinde Macerones ad flumen Absarrum. sic plana aut devexa optinentur. rursus ab Albaniae 10 confinio tota montium fronte gentes Silvorum ferae et infra Lupeniorum, mox Diduri et Sodi.

11. (12) Ab iis sunt Portae Caucasiae, magno errore 30 multis Caspiae dictae, ingens naturae opus montibus interruptis repente, ubi fores additae ferratis trabibus, 15 subter medias amne diri odoris fluente citraque in rupe castello, quod vocatur Cumania, communito ad arcendas transitu gentes innumeras, ibi loci terrarum orbe portis discluso, ex adverso maxime Harmasti oppidi Hiberum. a Portis Caucasus per montes Gurdinios Valli, Suani, in- 20 domitae gentes, auri tamen metalla fodiunt. ab his ad

§ 29: (1. 6) Mela III 39. — § 30: (12—17) MCap. VI 691.

1 ocazane *ll. D.* oeaz- *va. B.* alazone *Be Strab. XI p. 500*

2 cyrū *v.* -ru **DFRE.** -ro *a.* ciro *p.* 3 Chabala *con. B. e Ptol. V 11, 5* | harmastus *MPt p. 928^a.* -tis *B.* pharماسus **Eav.** -siis *r.* hermastus *Jcoll. § 30* | iuxta Cyrum flumen, Eoris *MPt l. l.*

4 thasiae **DFE** | triare *a va. D* | parihedros *Dcoll. § 25.* -iedros *(P) G.* partheodoros **DFa.** -teodoros **EdTJ.** -ris **R.** -tedoros *v.* paryadras *H* 5 colceice *a.* cholchicae **DFE** 6 armenocalibes (-moeno- **F**) *ll* 8 sacasani **RD.** -ssani *Bcoll. Strab. XI p. 509. 511.* sucasani *r.* phuc- *v.* Σακαβοί *Ptol. V 8, 13* | macerones *ll. J.* -crones *B.* -cherones *v.* -chelones *con. Pex Arriano* | absarrhum **E.** aps- **DF.** asarrum **R¹.** absardum **a** 9 ac (*pro aut*) *pva. S* 10 ferae *a³ C.* -ra *ll* -re *v* 11 lubienorum *Be Ptol. V 10, 1* 13 a multis *opva. H* 14 additae **F².** abd- *r.* obd- *v*

15 driodori **F².** dyriodori *a³ va. H* 18 hermasti *ll. J.* -tis *a³.* harmastis *v. cfr. § 29* 19 gurdinios *D.* -nio **DF¹E.** -diinio *a.* -dunio *p.* -duuos *v.* gardinio **R.** gortinios **F².** gordyaeos *B.* -dynios *J* | suani **Rv(S).** -aui *rD¹.* -arni *C. cfr. § 14. XXI 77. XXXIII 52* 20 tantum *a va. H*

Pontum usque Heniochorum plurima genera, mox Achae-
 31 orum. ita se habet *haec* terrarum e clarissimis. aliqui
 inter Pontum et Caspium mare CCCLXXV p. non amplius
 interesse tradiderunt, Cornelius Nepos CCL: tantis
 iterum angustiis infestatur Asia. Claudius Caesar a 5
 Cimmerio Bosporo ad Caspium mare CL prodidit eaque
 perferre cogitasse Nicatorem Seleucum quo tempore sit
 ab Ptolemaeo Cerauno interfectus. a Portis Caucasiis ad
 Pontum CC esse constat fere.

32 12. (13) Insulae in Ponto Planctae sive Cyaneae 10
 sive Symplegades; deinde Apollonia Thynias dicta, ut
 distingueretur ab ea quae est in Europa — distat a
 continente p. M, cingitur III — et contra Pharnaceam
 Chalcheritis, quam Graeci Ariam dixerunt Martique sacra
 et in ea volucres cum advenis pugnasse pinnarum ictu. 15

33 13. (14) Nunc omnibus quae sunt Asiae interiora
 dictis Ripaeos montes transcendat animus extraque litore
 oceani incedat. tribus hic partibus caeli adluens Asiam
 Scythicus a septentrione, ab oriente Eous, a meridie In-
 dicus vocatur varieque per sinus et accolarum complura 20

§ 31: (4) Nepos fr. 56 Halm. — (8. 9) MCap. VI 691. —
 § 32: MCap. ib. Plin. IV 92. — (12) cfr. Plin. V 151. — (14) Mela
 II 98. — § 33: (18) Mela I 9.

1 portum usque heniochorum **DFEa** | plura **R(?)G**. cfr. § 14
 extr. | achaeorum v. ace- **a**. acae- **r** 2 habet haec ego. habet
 (ht) **ll.v** | e **Ddpa**³. ei **FEa**. sinus e **R(?)v**. cfr. § 23 init.

3 CCC·LXXXV **a** 4 CL·M *va.(P)H*. CC *Mcap* 7 nica-
 torem **a**³*G*. -astorem (-rum **R**) *ll*. -anorem *v* | seleucum v. -cium **a**.
 -ecium (-etium **R**) *r* 8 ptolemaeo **DEva.G(D)**. pthol- **F**. tphol-
R. thol- **a** | caucasis **DF**. -si sitis **Ea** 10 in insulae **DFEa** |
 planctae (P) *G*. -netae **B**. -nitae **DE**. -te **FR**¹*d*. -tie **R**²*a*. -teae *v*

11 thynias **B(H)**. -nnias *G*. thimnias **a**. tymnias **DFdE**.
 -nia **R**¹. timnia **R**² 12 a v. om. *ll.D* 13 III **RSJ** 14 cal-
 cheritis o. chalch- **DFE** | arian **F** | sacramque marti ova. *S*

15 pignarum **R**¹. penn- aopva. *S* | iactu **FdRa** 17 extraque
 ego. cfr. § 206 init. dext- (-treque **R**) *ll.opv* | litore **DFRG(S)**.
 -ri **Ea** o *H*. -ra *pv* 18 hic e va. Brot. (S) 20 accolarū ego.
 cfr. § 36. abcola in **DFdR**. ab incola in **Eap**. accolas (inc- *v*) in *G*

nomina dividitur. verum Asiae quoque magna portio ad-
 posita septentrioni iniuria sideris rigens vastas solitudines
 habet. ab extremo aquilone ad initium orientis aestivi 34
 Scythae sunt. extra eos utraque aquilonis initia Hyper-
 boreos aliqui posuere, pluribus in Europa dictos. primum 4,89
 inde noscitur promunturium Celticae Lytharmis, fluvius —91
 Carambucis, ubi lassata cum siderum vi Ripaeorum mon-
 tium deficiunt iuga, ibique Arimphaeos quosdam accepimus,
 haut dissimilem Hyperboreis gentem. sedes illis nemora, 35
 alimenta bacae, capillus iuxta feminis virisque in probro
 existimatus, ritus clementes. itaque sacros haberi narrant
 inviolatosque esse etiam feris accolarum populis, nec ipsos
 modo, sed illos quoque qui ad eos profugerint. ultra eos
 plane iam Scythae, Cimmerii, Cissi, Anthi, Georgi et Ama-
 15 zonum gens, haec usque ad Caspium et Hyrcanium mare.

(15) Nam et inrumpit e Scythico oceano in aversa 36
 Asiae; pluribus nominibus accolarum appellatum celeberrimum
 est duobus, Caspium et Hyrcanium. non minus hoc

§ 34: (3. 7—9) Sol. 17, 1. MCap. VI 665 extr. — § 35: Sol.
 17, 2. 3. (Mela I 117). MCap. VI 665. cfr. Mela I 13. — § 36: Mela
 III 38 (I 9). Sol. 17, 3. — Berger Eratosth. fr. p. 324.

1 siae **D**. si hae **E**. sie **R**. sic haec **p** 2 iniuria **pa**³**v**.
 -rias **ll** | rigentis **a**³**v****a**.**S** 4 utraque **om**.**oz** 6 Celticae **v**.
 cfr. *Strabo XI p. 507. Plut. Mar. 11. CCL. ticae DE. -tycae F. -tyce*
*p. -the R. -attice a. celittice a*³. Scythiae **D**² | lytharinis **E**.
 litharmis **R**. lita- **a**. lyta- **va**.**D** 7 rhipaeorum **F**². -acorum **F**¹.
 -agorum **DEa**. -agnorum **R** 8 deficiunt **DF**¹**E** | arimphaeos
Rv. arempheos **ro**. cfr. § 19 et *Amm. Marc. XXII 8, 38* | accepimus
F²**ov**. accip- **rp** 11 existimatus (exest- **D**) **Da**(**o**)**p****D**². -tur
 (exest- **F**) **v** | clementes **F**²**Ropv**. -tis (cem- **E**¹) **r** | sacros **F**²**d**²**v**.
 ser- **F**¹. ser- **r**. fer- **d**¹. serios **op** 12 accolarum **F**²**dv**. saecu-
 larum (sec- **R**) **r**. -rium **op** | populis **F**² *in ras. opv.* -laris **r**
 13 profugerint (-giunt **p**) **dTopH**. fu- **R**. perfu- (-rit **E**¹) **rv**
 14 Cissi, Anthi *Schweder (chorogr. Aug. II p. 4. 9 al.) MPt*
p. 909^b. Cissianthi H. cisianti ll. D. -thi v | georgi **Rdv**. gerorgi **r**
 15 *dist. ego* | hyeranium **F**. hier- **R** 16 et *ll. H. id v*,
 inrumpit e (-pentes **a**) *ll. H. erumpitur p. -pit v* | aduersa **pva. G**
 17 celeberrimum est *ego. -imis v. celtiberium et ll*
 18 yrcaniū **a**. hirea- **F**. (caspio et hyrcanio **a**³**va. J**)

esse quam Pontum Euxinum Clitarchus putat, Erato-
sthenes ponit et mensuram ab exortu et meridie per
Cadusiae et Albaniae oram V·CCCC stadia, inde per *Ana-*
riacos, *Amardos*, *Hyrceanos* ad ostium Zoni fluminis III·DCCC,
ab eo ad ostium Iaxartis MM·CCCC, quae summa efficit 5

37 XV·LXXV p. Artemidorus hinc detrahit XXV p. Agrippa
Caspium mare gentesque quae circa sunt et cum iis
Armeniam, determinatas ab oriente oceano Serico, ab
occidente Caucasi iugis, a meridie Tauri, a septentrione
oceano Scythico, patere qua cognitum est CCCCLXXX in 10
longitudinem, in latitudinem CCXC prodidit. non desunt
vero qui eius maris universum circuitum a freto XXV p.
tradunt.

38 Inrumpit autem artis faucibus et in longitudinem
spatiosis atque, ubi coepit in latitudinem pandi, lunatis 15
obliquatur cornibus, velut ad Maeotium lacum ab ore
descendens, sicilis, ut auctor est M. Varro, similitudine.
primus sinus appellatur Scythicus; utrimque enim accolunt
Scythae angustias et inter se commeant, hinc Nomades et

§ 37: Agrippa fr. 30 R. Dic. 1, 19. — § 38: Mela III 38. 39.
— (445, 3) Sol. 15, 5.

2 et (ad a^{3v}) meridiē *ll. va. (P)H* 3 oram *Rda²p. v. coram*
(-rum **E**) *r* | CCC **R**(?) *Brot. (JD¹)* | par **R** | *anariacas (Salm.) H*
e Strab. XI 6, 1. 7, 1 (p. 507. 508). cfr. § 46. atiacos (et- R) ll. J. ara-
taticos (artia- a³) a^{3v} 4 *amardos (Salm.) H. -rbos ll. v (J) |*
zoni ll. v (S). oxi (Salm.) H | DCCC v e Strab. l. l. DCCCC ll. J
5 *iaxartis dG. lax- DFEa. iaxasti R. lasatisum p. laxa- v*
MM dH. irim F¹. II·MTP. iim MD²F². rim MD¹RE. yrim M a.
M pa^{3v} 6 *p. om. DE(?)D* 8 *determinans d(?)va. D | serico*
v e Diculo 1, 8, 2. per- ll. (perico — 10 oceano F¹ in marg.)
9 *iuges F. -ga R* 10 *scythico R²d. v. -cos R¹a. -thycos DF.*
scynycos E | patere qua d(?)v. lat- quā ll | CCCCLXXXX a. v. S.
CCCCXXXX E(?) 11 *in latitudinem om. Ea. post CCXC pon.*
R(?)va. D | non v. nom ll | desit R 12 *quietus Ra. quia&us F¹*
p. om. DFED 14 *et del. a^{3v}va. H* 15 *at va. S | pandi v.*
-dit ll 16 *ueluti a | meotium a. maco- DFE* 17 *discedens*
a. v. (P)H | sicilis ll. (P)H. scythici arcus v 19 *angustias et*
con. J². et ang- ll. et per ang- a^{3v}

Sauromatae multis nominibus, illinc Abzoae non paucioribus.
 ab introitu dextra mucronem ipsum faucium tenent Vdini,
 Scytharum populus, dein per oram Albani, ut ferunt, ab
 Iasone orti, unde quod mare ibi est Albanum nominatur. 39
 5 haec gens superfusa montibus Caucasus ad Cyrum amnem,
 Armeniae confinium atque Hiberiae, descendit, ut dictum 29
 est. supra maritima eius Vdinorumque gentem Sarmatae,
 Vti, Aorsi, Aroteres praetenduntur, quorum a tergo indi-
 catae iam Amazones Sauromatides. flumina per Albaniam 35
 10 decurrunt in mare Casus et Albanus, dein Cambyses, in
 Caucasus ortus montibus, mox Cyrus, in Coraxicis, uti
 diximus. oram omnem a Caso praealtis rupibus accessum 26
 negare per CCCXXV p. auctor est Agrippa. a Cyro
 Caspium mare vocari incipit; accolunt Caspi.
 15 Corrigendus est in hoc loco error multorum, etiam 40
 qui in Armenia res proxime cum Corbulone gessere.
 namque ii Caspias appellavere Portas Hiberiae, quas
 Caucasias diximus vocari, situsque depicti et inde missi 30
 hoc nomen inscriptum habent. et Neronis principis
 20 comminatio ad Caspias Portas tendere dicebatur, cum

§ 39: (5) Sol. 19, 4. — (9. 11) Mela III 39. (cfr. Plin. supra § 19).
 40. — Agrippa fr. 31 R. — § 40: Suet. Nero 19.

1 abzoe DR²Ea. -ze R¹. Arzoae Tom. 1 p. 703 2 tenent
 udini Rv. -tum (-tium Ea) dini r 4 iasone dTv. zas- (zaz- a) ll
 orti v(D). cirti T. circi ll. certi d. creti pS | unde (uñ) ego.
 ante (añ) ll.v | quod mare ll. quos quod mare Jeconi. S. quos
 mare quod v | ibi est ego. abs est R¹. est E²d²v. abest r
 7 super pva. H | sarmatae v. arm- (marm- a) ll 8 Vti, Aorsi
 Tom. 1 p. 704. MPt p. 920^a. utidorsi ll.v. dorsi p. cfr. IV 80. Strabo
 XI p. 492. 514 | arotere R. (anoteroe MPt) 9 amazones Be
 Mela. -nes et ll.v(J) 10 casus ll.J. -sius H. -sos a³. -ssios
 Be Ptol. -ssos v | albanus dpH. -ncis Da. -neis r. -nos a³B.
 -neos v 11 uti FdRa. ut rv 12 caso cod. Salmant. (P) J.
 casu ll. raso d²T. -su d¹. casio H. caucaso v | accessum DFEa.
 -ssam R. -ssu T. inaccessio (-ssam P) v 13 negare ego e Sol.
 (cfr. XVI 95). gargre ll. carere J coll. XII 33. patere v | per del.
 va. S 14 acolon DFE 15 corrigendū DFE | hoc apv. om. r
 16 arbulone Ea 17 ii Tv. hi R(?) C. is r | caspias aTpv.
 -pasias r

peteret illas, quae per Hiberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter oppositos montes aditu ad Caspium mare. sunt autem aliae Caspiis gentibus iunctae, quod dinosci non potest nisi comitatu rerum Alexandri Magni.

- 41 (16) Namque Persarum regna, quae nunc Parthorum 5
intellegimus, inter duo maria Persicum et Hyrcanium
Caucasi iugis attolluntur. utrimque per devexa laterum
Armeniae Maiori a frontis parte, quae vergit in Commagenen,
28 Cephēnia, ut diximus, copulatur eique Adiabene, Assyriorum
initium, cuius pars est Arbilitis, ubi Dariū Alexander 10
42 debellavit, proxime Syriae. totam eam Macedones Mygdoniam
cognominaverunt a similitudine. oppida Alexandria, item
Antiochia quam Nesebin vocant; abest ab Artaxatis DCCCL p.
fuit et Ninos, inposita Tigri, ad solis occasum spectans,
quondam clarissima. reliqua vero fronte, quae tendit ad 15
Caspium mare, Atrapatene, ab Armeniae Otene regione
discreta Araxe. oppidum eius Gazae, ab Artaxatis CCCCL
p., totidem ab Ecbanis Medorum, quorum pars sunt
Atrapateni.
- 43 14. (17) Ecbatana, caput Mediae, Seleucus rex con- 20
didit, a Seleucia Magna DCCCL p., a Portis vero Caspiis

§ 41: (9) Sol. 46, 1. MCap. VI 691.

2 illo DFR | appositos va. P(S) 5 nam cyparissarum A
7 caucasi A.J. -sis DEo. -ssis F. -siis RdTv. om. a. cfr. 15. 16. 21.
37. 47 | iugis om. a | utrimque DEa | diuexa a. -ersa A 8 ma-
iore A 9 cepheniae E. -nie a. Sophene B. cfr. § 28 | adiabene
Av. -ni r 10 arbelitis R(?) va. D 11 proximae AF. -ma
a³ va. J | Assyriae P | migdoniam ll 13 nesibin d. mis- E.
nis- aC. nys- pv | artaxatis Av. -ti (-tex- R) r 14 ninus
ava. D. mi- E | tigris FdRp. tyg- a 15 quondam R(?) v.
quodd- A. quoniam r | quae A. cfr. v. 8. qua rv 16 atrapatene
Av(D). areatrap- r. atrop- Be Strab. XI p. 506. 529 | armeniae G.
-ia Av. artemia a. -inia RE. -teminia F. -teininia D | othene p.
etene Rva. B 17 gazae v. -ze A. gazzea -zzaea F) r | arta-
xatis a³ v. -ta (caxata R) ll 18 ab ecbanis R(?) v. habet
batanis (bath- A. batt- a) r 19 atrapaeni F. -peni DEa.
-poeni R. cfr. supra 20 ecbatana ao | media R. -dia esse DFEa.
-diae est opva. C | leucus DFR¹ Ea | condit A

XX. reliqua Medorum oppida Phisganzaga, Apamea, Rhagiane cognominata. causa Portarum nominis eadem quae supra, 30 interruptis angusto transitu iugis ita ut vix singula meent plaustra, longitudine VIII p., toto opere manu facto. dextra
5 laevaue ambustis similes independent scopuli sitiente tractu per XXVIII p. angustias impedit corrivatus salis e cautibus liquor atque eadem emissus; praeterea serpentium multitudo nisi hieme transitum non sinit.

15 15. Adiabenis conectuntur Carduchi quondam dicti, 44 nunc Cordueni, praefluente Tigri, his Pratitae παρ' ὁδὸν appellati, qui tenent Caspiae Portas. āis ab latere altero occurrunt deserta Parthiae et Citheni iuga. mox eiusdem Parthiae amoenissimus situs, qui vocatur Choara. duae
15 urbes ibi Parthorum oppositae quondam Medis, Calliope et alia in rupe Issatis; ipsum vero Parthiae caput Hecatompylos; abest a Portis CXXXIII p. ita Parthorum quoque regna foribus discluduntur. egressos Portis excipit protinus 45 gens Caspia ad litora usque, quae nomen portis et mari

§ 43: (2—8) Sol. 47, 1. 2. MCap. ib. — § 44: (16) Berger Eratosth. fr. p. 240.

1 phisganzaga AJ. phisag- va. B. fiscanz- r. phazaca, aganzaga Hcoll. Ptol. VI 2. phausia, aganzua B. (Patigra, Gazaca Amm. Marc. XXIII 6, 39) | rhaciane A. ragiane r. regione ap. raphane va. S 2 cognominatae DFE. -te Ra 3 inter ruptos DFEa 4 plaustra a Eop 6 XXXVIII va. H. -VIII dTp | corriuatur a. -tos F¹R | a cantibus A 8 transitus non sit A 9 adiabenis adv. adza- ll | conectuntur DF¹E | carduci DFRva. G. cor- Ea 10 cordueni A(R?) v(G). -ent r. gordyaeni BeStrab. XI p. 529 | partite A. patitae R | παρ' ὁδόν (P) Brot. parodon AdT. parodon R. paredon r. -oni v. paridon a. -oni a³ 12 et citheni — 13 parthiae om. A | citheni R(?) C. -nis Ep. cythenis (-thaenis F) rv. -ni a³ 13 sinus RdE¹pP 14 ubi Ea | oppositae Ap(P) G. app- rv | quodam DFE | calliope AB. caul- rv 15 issatis D. assatis (vel ciss-) quondam medis A. issatis quodam (quond- v) rv | ipsius A(D²) va. D | parthiaeae D. -thyaee F | hecaionpylos A. haec catom- (-oni- E) DFE 16 CXXXIII — 448, 2 produntur om. Ea 17 foribus Av. -ris r | egressus A

dedit. laeva montuosa. ab ea gente retrorsus ad Cyrum
 amnem produntur CCXXV p., ab eodem amne si subeatur
 ad Portas, DCC. hunc enim cardinem Alexandri Magni
 itinerum fecere ab iis Portis ad Indiae principium stadia
 XV·DCLXXX prodendo, ad Bactra oppidum, quod appellant
 Zariasta, MMM·DCC, inde ad Iaxartem amnem V.

46 16. (18) A Caspiis ad orientem versus regio est
 Apavortene dicta et in ea fertilitatis inclutae locus Dareium.
 mox gentes Tapyri, Anariaci, Staures, Hyrcani, a quorum
 litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit a flumine
 Sideri. citra id amnes Maziris, Strator, omnia ex Caucaso.
 sequitur regio Margiane apricitatis inclutae, sola in eo
 tractu vitifera, undique inclusa montibus amoenis, ambitu
 stadiorum M·D, difficilis aditu propter harenosas solitudines
 47 per CXX p., et ipsa contra Parthiae tractum sita. in qua 15

§ 45: (2. 5) Berger Eratosth. fr. p. 315. — (3) ib. p. 240. —
 § 46. 47: (7—9) Sol. 48, 1. — (12 sqq.) Sol. 48, 2. 3. MCap. VI 691.
 cfr. Strabo XI p. 516. Isid. Charac. 14 (GGm I p. 252). Amm.
 Marc. XXIII 6, 54. — (449, 9) Mela I 13.

1 age agenter (-tes D) & prorsus (po- D) DFdR. a gente
 pro- p 2 CCXXV ED. cfr. Strabo XI p. 514. CCXX Av(S).
 CXXV rH | suberatur DFE. supe- a 4 itenerum A. itinera
 raopva.S | ad AF²Ropv. ab r 5 XV om.p | DCLXXX AD.
 cfr. § 61. 62. -LXXX raopv | prodendo AG. prote- (-dro R) r.
 porte- a. procede- v | ad bactra Adv. abbaetra DFE. abeatra R.
 -etra a 6 zariasta ll.v(J). -spa Be Strab. l. l. Amm. Marc.
 XXIII 6, 57. cfr. infra § 48 | iaxartem B. xartem A. irataxen Rd.
 -xan r 8 apavortene Av(H). zap- B. aparuor- r | dareium
 ADFaH. -reum R. -rieum B. clareium Ev. direum Sol.
 9 mox AG. mons rv | tapyri Be Strab. l. l. Polyb. V 44. papyri a.
 papiri DFRE. lap- A (codd. Sol.) | anariaci B ex iisdem. nar- v.
 narieci (ar- R) ll. -ricei a. -ieli Sol. | staures AS. -ris r. -ri v
 11 citra ll.v(H). circa C | maziris REadpv(J). -zyris r.
 mazeras Be Ptol. VI 2, 2. maxe- H | strator a. -tos Be Ptol. l. l.
 -to S. strar R. straor rv(D) | onia R | a a 12 margiane v.
 -nae A. -na F². -rcianae DFE. -ne ao. -ceane R. margine Sol.
 martianae p MCap. 13 amoenis opv. -itatis ll 15 C·XXI A
 parthiae AG. -ium v. -iaeae DF. -tieae R. -rchiaeae E. -reie a

Alexander Alexandriam condiderat, qua diruta a barbaris Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Syrianam interfluente Margo, qui corrivatur in Zotha lacu; maluerat illam Antiochiam appellari. urbis amplitudo circumitur stadiis
 5 LXX. in hanc Orodes Romanos Crassiana clade captos deduxit. ab huius excelsis per iuga Caucasi protenditur ad Bactros usque gens Mardorum fera, sui iuris. sub eo tractu gentes Orciani, Commori, Berdrigae, Pharmacotrophi, Chomarae, Choamani, Murrasariae, Mandruani, 48
 10 flumina Mandrum, Chindrum, ultraque Chorasmi, Gandari, Pariani, Zarangae, Arasmi, Marotiani, Arsi, Gaeli, quos Graeci Cadusios appellavere, Matiani, oppidum Heraclea, ab Alexandro conditum, quod deinde subversum ac restitutum

§ 48: (12) Sol. 48, 4. — (450, 1) Mela III 39. — (450, 2—4) Sol. 49, 1. MCap. VI 693.

2 syrianam **AF²G(J)**. -riā. Nam *rH*. seleuciam nam op (*Sol. MCap.*) *v.* (*loc. corr.*) 3 amargo **Ava.B** | zotha lacu **P**. -laci (zota- **Ra**) **DFREa**. -locis **dT**. zoiadicis *p.* zothale is **AS**. zota- *v.* (*loc. corr.*) 4 circuitur *ap.* -tu **d(?)va.S** 5 LXXXV *Sol.* orodes **AF²Sol.v.** cor- *r* | crassiana **ApSol.G.** -ssana **F²v(D¹)**. clasiana *r* 6 excelsis **F²a³Bas.** -si *rv* | iuge **DF¹**. -gem **E**. -gum *a* 7 ad **AF²av.** ab **F¹**. *a* **DE**. hoc **R** | bactro/ **F¹**. baotros **E**. bot- *a*. bratos **R** | ab (*pro sub*) **Eapva.S** 8 orciani **AS**. oceani (-no **E¹**) *rv*. ochani **B** | commori *ll.v(S)*. chomari *Be Ptol.* com- *Mela* | berdrigae **FS**. -ge **DRE**. -gei *v.* uedrige **A**. berrige *a* | pharmacotrophi *Be Mela*. harmatotropi (arm- **A**) *ll.S*. -phi *G* 9 chomarae (*Sieglin*) **D²e Mela**. citomare **A**. -rae *S*. comare **E**. caem- **DF**. cem- **Ra**. -ri *v.* bomarei **B** | choamani *ego e Mela*. coamm- *B*. comani **AaH**. comm- *rv(G)* | murrasariae *J.* -re (mura- **A**) *ll.* mirrha- *v.* marucaei **B** | mandruani (maud- **A**) **ADFRE²a.S.** -ne **E¹**. -dri ianei *v.* -drueni iatii *G*. mardrieni iatii **B** 10 flumen amandrum **A** | chindrum **AS**. chridinum (chidri- **F¹**) *r*. crid- *av.* grid- *Dal.* | que **R(?)pv.** quem *r* | gandari *ll.v(S)*. cand- *H.* add. attasini *B*. arasini *v.* -smi *J* 11 pariani **AMela.** om- *r.* parcani *v.* paric- *B ex Herodoto III 92* | zarangae (-ge **A**) *D.* om- *r.* sar- *B ex Herodoto III 93*. ar- *v* | arasmi om- *SJ.* amasini **R**. parrhasini *v* | marotiani **ARS**. maso- **DF**. nasotitani *a*. -ociani **E²**. -oceani **E¹**. maratiani, nasotiani *v* | arsi gaeli **AJ.** aorsi gelae (gaeli *S*) *B*. arsilegis *r*. -gi *v* 12 matiani **AB**. -terni *r*. -ticoni *v*

Antiochus Achaida appellavit, Dribyces, quorum medios
 fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oaxo, Syrmatae,
 Oxyttagae, Moci, Bateni, Saraparae, Bactri, quorum oppidum
 Zariastes, quod postea Bactrum a flumine appellatum est.
 gens haec optinet aversa montis Paropanisi exadversus
 49 fontes Indi; includitur flumine Ocho. ultra Sogdiani,
 oppidum Panda et in ultimis eorum finibus Alexandria,
 ab Alexandro Magno conditum. arae ibi sunt ab Hercule
 ac Libero Patre constitutae, item Cyro et Samiramide
 atque Alexandro, finis omnium eorum ductus ab illa parte
 10 terrarum, includente flumine Iaxarte, quod Scythae Silim
 vocant, Alexander militesque eius Tanain putavere esse.
 transcendit eum amnem Demodamas, Seleuci et Antiochi
 regum dux, quem maxime sequimur in his, arasque
 Apollini Didymaeo statuit. 15
 50 17. (19) Ultra sunt Scytharum populi. Persae illos
 Sacas universos appellavere a proxima gente, antiqui

§ 49: Sol. 49, 3—6. MCap. VI 692. — (6.11) Mela III 42.

1 achaida v. -de **A**. acaida **a**³. acada r. cfr. Sol. | dribyces **T**
MGm II p. 150. -bices **DFdREa**. dybrices p. dribr- v. reuices **A**.
 derbices **a**³ *Be Strab. XI p. 514*. debrices cod. *Melae*. drebices *D* |
 medio **A** 2 oaxo (-xu **a**) ll. *v(J)*. cfr. Sol. oxo *B* | sirmatae **DE**

3 oxyttagae (-ge **A**) *J*. oxitt- r. oxit- **a**. oxii tagae (-ge *v*) *B*.
 oxydracae *H*. oxistacae *Sol.* | moci ll. *J*. heniochi *B*. nioci *v*.
 (mochi cod. *Melae III* 39, ubi moschi *B*) | batenis **a**. -taenis **DFE**

4 zariastes (sar- **A**) ll. *v(J)*. -spe *B*. cfr. § 45 extr. | dist. *va*.
 (*Salm.*) *H*. cfr. § 52 et Strabo XI p. 516; aliter *Amm. Marc. XXIII*
 6, 57 5 auersa **Aa**³ *G*. -sam (adu- **E**) r. aduersa *pv* | paro-
 panis **A** | exaduersus (et ad- **Rv**) ll. *H(J)*. ex aduerso **a**³ *G(S)*

6 fontis *G(S)* 7 Maracanda (*Tom.*) *D*² | ultimis **Av**. int- **a**.
 uiet- r. uicinis *op* 8 conditum **AF**² *G*. oppidum r. conditum
 oppidum *opv(D*²) 9 semiramide *aopva. J* 11 laxarte **A**.
 iaxare **Rdva. B**. lax- r. cfr. Sol. | silim **Aa**³ *H*. silyn *B*. sylim
F² *v*. sitim *ad*. sint- **R**. sytim **DF**¹. sitym **E** 13 transcendit
 tra//s- **A**) **AF**² *v*. -sgredit **Ea**. -tur p. -sgendit r | demodamas
v(H) ex ind. cfr. Sol. MCap. demonas DdREp. -nax G. dein onas
*a. deuiona A. demones F*¹. -na **F**² 14 sequitur **F**¹ **Ea**

15 oppollini **A**. appollinis **DFEa** | didymaeo **R(?) Sol. C. didum- A**.
 dydim- **DFv**. -meo **E**. didim- **a** 17 sacas *Sol. B. sagas ll. ov(D)* |
 uniuersos *opv. inuersos (-sum A) ll. in uniuersum G*

Aramios, Scythae ipsi Persas Chorsaros et Caucasum montem
 Croucasim, hoc est nive candidum. multitudo populorum
 innumera et quae cum Parthis ex aequo degat. celeberrimi
 eorum Sacae, Massagetae, Dahae, Essedones, Astacae,
 5 Rumnici, Pestici, Homodoti, Histi, Edones, Camae, Camacae,
 Euchatae, Cotieri, Authusiani, Psacae, Arimaspi, Antacati,
 Chroasai, Oetaei. ibi Napaei interisse dicuntur a Palaeis.
 nobilia apud eos flumina Mandragaeum et Caspasum. nec 51
 in alia parte maior auctorum inconstantia, credo propter
 10 innumeras vagasque gentes. haustum ipsius maris dulcem
 esse et Alexander Magnus prodidit et M. Varro talem
 perlatum Pompeio iuxta res gerenti Mithridatico bello,
 magnitudine haut dubie influentium annuum victo sale.
 adicit idem Pompei ductu exploratum, in Bactros septem 52
 15 diebus ex India perveniri ad Bactrum flumen quod in

§ 50: Sol. 49, 6. 7. (cfr. MCap. VI 693). — (4) cfr. Amm.
 Marc. XXIII 6, 66. Mela III 39, 42. — Sol. 19, 3. — § 51: (8)
 Sol. 49, 8. — (10) Sol. 19, 3. 4. — § 52: Sol. 19, 4. 5.

1 armeos (me *in ras.*) **R.** aramos **adp.** -meos (-maeos *H.*)
a³va.S | ipsi **Aov.** -sis *r* | corsaros **a.** cfr. *Sol.* 2 croucasim **A**
Sol.D. grou- **DFdRJ.** -sum **EaopH.** graucasim *S.* -sum *v*
 4 dahae **Av.** da haec *r* | astacae *ll.v(J).* cfr. *II 235.* ariacae **B¹**
e Ptol.VI 14, 14. asiotae (astocae *codd.*) **coni.B²** 5 rumnici
Av(J). rimmi- *a.* rimni- *r.* rhymni- *B* | pestici **AD.** paest- *J¹.*
 perstict *r.* perstit *p.v.* pesici *B.* paes- *S.* -icae *H.* cfr. *Mela*
 homodoti (-dot *a*) *ll.J.* homoti *v.* amordi *B.* amardi *H* | aedones
DFE | camae *om.a* | tamacae **R.** camee *a* 6 euchathae **A.**
 cucathe *a* | cothieri **DFE.** choti eru **R.** cothe *a* | authusiani **AD.**
 anth- *S.* anthes tam *p.* antestani *r.* antariani *v* | psacae *ll.S.*
 pialae *B.* piacae *v* | ariniaspi **Ea.** urī aspi **R** 6. 7 antacati
 chroasai **AS.** -ti doroassai **R².** -ti (-thi *a.* -chi *p*) dinassai (cli- **R¹.**
 diniss- *a*) *r.* antea cacidiri (-dari *H*) assai (asaai *B*) *v*
 7 oetaei **AD.** -tei *v.* otaci (otha- *a*) *r.* del. **R²** | a palaeis *S.*
 apaleis **A.** apellaeis *r.* et apellaei **a³v.** cfr. *Sol.* 8 caspasum
ll.v(S). -sium *C* 9 maiora **DFE** | auctora (ueterum † auctorum
R²) inconstantium (-tia **R?**) **DFREa** 10 maris *ov.* maioris *ll*
 13 haut *op.v.* *om ll* | dubie *aopv.* -iae **E.** -ia **R.** -iuae **DF**
 omnium **DE.** fluminum *op* 14 dicta **Ea** 15 bactrum (*Ritter*
Asien II p. 560) *D.* cfr. § 48. iachrum **DFdTEpJ.** iacrum *R.* yearū
a. icarum *v.* dalierum *Sol.*

Oxum influat, et ex eo per Caspium in Cyrum subvectos, et V *non* amplius dierum terreno itinere ad Phasim in Pontum Indicas posse devehī merces.

Insulae toto eo mari multae, volgata una maxime Zazata.

- 53 (20) A Caspio mari Scythicoque oceano in Eoum cursus inflectitur, ad orientem conversa litorum fronte. inhabitabilis eius prima pars a Scythico promunturio ob nives; proxima inculta saevitia gentium. Anthropophagi Scythae insident humanis corporibus vescentes; ideo iuxta 10 vastae solitudines ferarumque multitudo, haut dissimilem hominum inmanitatem obsidens. iterum deinde Scythae iterumque deserta cum beluis usque ad iugum incubans mari quod vocant Tabim. nec ante dimidiam ferme longitudinem eius orae, quae spectat aestivum orientem, 15
- 54 inhabitatur illa regio. primi sunt hominum qui noscantur Seres, lanicio silvarum nobiles, perfusam aqua depectentes frondium canitiem, unde geminus feminis nostris labos redordiendi fila rursusque texendi: tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur ut in publico matrona traluceat. 20 Seres mites quidem, sed et ipsi feris similes coetum

§ 53: Mela III 59. 60. MCap. VI 693. Sol. 50, 1. 15, 4. 50, 1. 2. — § 54: Sol. 50, 2. 3. MCap. VI 693. — (16) Mela III 60 (I 11). — cfr. Plin. XII 17. — Amm. Marc. XXIII 6, 67. 68.

1 subuectos (-tas G) Rpv. subie- r 2 et *del. vaS* | V non amplius *ve Sol.* unum pluris *ll* 3 posse *om. a. se E* 4 in toto p | meo R¹. in eo R²S | uolgata DFE. auo- R | una — 5 zazata *om. R* | una *dv. ona ll.* yma p 5 zazata EaD. zanz- p. taz- DFD B. tuzaga v 6 mare E | scyti (cyti Ea) quoque DFEa | Eoum (P) H. eo p. eum ll. eam v 8 a Ev. *om. rop* 9 anthropos. fagi DFE. -tropofagi o 10 ideoque op 11 solitudines Ra³opr. -nis rD 12 hominum pv. -nē ll 13 incūbens *ava. H.* imminens Sol. 14 thabim p 15 aestivum R²*ecorr. v.* abtidon (-thi- FE) ro 16 nofantur E. uoca- opz 17 lanicio R²v. latini (-nii R) r. -ne op | nobiles Ra³opv. -lis rD | aquā DFEa | depectentes R²a²opv. -ctens a¹. -ctendes E. -ctētendes R¹. -ctendens DF 18 labor Raopva. D 20 transluceat a³opva. J 21 ipsi a³G. -sis rv(D²) | feris similes F²J. feris persim- R²v. persim- r

reliquorum mortalium fugiunt, commercia expectant. primum 55
 eorum noscitur flumen Psitharas, proximum Cambari, tertium
 Lanos, a quo promunturium Chryse, sinus Cirnaba, flumen
 Atianos, sinus et gens hominum Attacorum, apricis ab
 5 omni noxio adflatu seclusa collibus, eadem, qua Hyperborei
 degunt, temperie. de iis privatim condidit volumen
 Amometus, sicut Hecataeus de Hyperboreis. ab Attacoris
 gentes Phuni et Thocari et, iam Indorum, Casiri introrsus
 ad Scythas versi — humanis corporibus vescuntur —,
 10 Nomades quoque Indiae vagantur. sunt qui ab aquilone
 contingi ab ipsis Ciconas dixere et Brisaros.

(21) Sed unde plane constant gentes, Hemodi montes 56
 adsurgunt Indorumque gens incipit, non Eoo tantum
 mari adiacens, verum et meridiano quod Indicum appel- 33
 15 lavimus. quae pars orienti est adversa, recto praetenditur
 spatio ad flexum et initio Indici maris XVIII·LXXV colligit,

§ 55: (1—5) Sol. 50, 4. 51, 1. MCap. ib. — (10. 11) Sol. 51, 1.
 MCap. VI 694. — § 56: (13. 14) Sol. 52, 1. MCap. ib. Mela III 61.
 — (15sqq.) cfr. Strabo XV p. 689. 690. Berger Eratosth. fr. p. 227.

1 commertico **R**. com (cum *v*) cōmercia **Fva**. **H** | expectant **a**.
 -tent **a**³ **Dal**. -etunt **o**. -etant **v** 2 psytharas **a**. psita- **va**. **S** |
 carabi **va**. **H** 3 chrise **DF**. cri- **Rp**. chyrisa **a** | **dist**. **H** | cyr-
 naba **Rapva**. **D** 4 achianos **p** | atacorum **E** 5 yperborei **a**.
 hyperboriti **R**¹. -ri **D**. hiperbori **F**². perhib- **F**¹. hybbori **E**
 6 degunt **R**² **d** *v*. deiung- **r** 7 amametis **a**. amaetus **R** | yper-
 boreos **a**. iperboreis **F**². -ros **DF**¹ **E** | atacoris *v*. athaco- **p**. aco-
 tharis **a**. athoca- **r** 8 phuni et thocari *Gutschmid* (*ap. Zangem.*
Oros. I 2, 45 praef. VII). thuni (chu- **R**) et focari *ll. J.* (phruri *H*.
 thyri *G.* unni *B.* thynni *v* — phocari *p* *v*. tochari *Be Dionys.*
perieg. v. 752) | casyri **a**. caspiri *Bensly*. casii *MGGm II p. 151^b*
 9 **dist. ego** 10 sunt qui *v*. huic (hinc **p**. hic **a**) qui *ll.*
an vagantur huc. aliqui? 11 ciconas **dT**. chi- **p**. & conas *ll. D.*
 et cico- **a**³ *v* (**J**²). *cfr. Sol. MCap. cfr. IV 43. 72. p. 418, 11 cyclopis,*
p. 421, 2 intercidere, VI 129 med. citra | brisarros **p**. brysaros **TS**.
 -anos *v* 12 emodi *va. D.* *cfr. V 98* 13 Eoo *He MCap.* eo *ll. v*
 14 et **R**(?) **a**³ **G**. et a *r*(**o**) *p* *v* | appellamus **do** 15 quae-
 que **R**(?) *va. D* | orienti est *D*. -tis **DFRp**. -tes **Ea**. -ti *d* *v* |
 uersa **a** 16 initia **R**² *S*. -tium **a**³ *v* | colligit — 454, 1 LXXV
*om. R*¹ *p*

deinde quæ se flexit in meridiem, ^{XXIII}·^{LXXV}, ut
 Eratosthenes tradit, usque ad Indum amnem, qui est
 57 ab occidente finis Indiae. complures autem totam eius
 longitudinem XL dierum noctiumque velifico navium cursu
 determinavere et a septentrione ad meridiem ^{XXVIII}·^L, 5
 Agrippa longitudinis ^{XXXIII}, latitudinis ^{XIII} prodidit.
 Posidonius ab aestivo solis ortu ad hibernum exortum
 metatus est eam, adversam Galliam statuens, quam *ab* occi-
 dente aestivo ad occidentem hibernum metabatur, totam a
 favonio; itaque adversum eius venti adflatum iuvare Indiam 10
 58 salubremque fieri haut dubia ratione docuit. alia illi caeli
 facies, alii siderum ortus; binae aestates in anno, binae
 messes, media inter illas hieme etesiarum flatus, nostra vero
 bruma lenes ibi auræ, mare navigabile. gentes ei urbes-
 que innumerae, si quis omnes persequi velit. etenim 15
 patefacta est non modo Alexandri Magni armis regumque
 qui successere ei, circumvectis etiam in Hyrcanium mare
 et Caspium Seleuco et Antiocho praefectoque classis eorum
 Patrocle, verum et aliis auctoribus Graecis, qui cum
 regibus Indicis morati, sicut Megasthenes et Dionysius 20

§ 57: Mela III 61. — Agrippa fr. 32 R. Dim. 1. — Posidon.
 fr. 87 (FHG III p. 289^b). Sol. 52, 2. MCap. VI 694. — § 58: Sol.
 52, 1. MCap. ib. Beda t. r. 35. — (15—17) Sol. 52, 2. — cfr.
 Plin. II 167. (de Patrocle FHG II p. 442). — (19) Sol. 52, 3.

1 dein **R**² | quæ se flexit *ego*. qua (se **R**²) flexit *ll*. qua
 flectitur *v*. a flexu *D* | ad **R**² 2 qui *dpv*. q. **DF**. que **Ra**.
 quæ **E** 4 LX Mela | uelificio **DFEa** 6 latitudinis *pv*. -ni
 (-ne **E**¹) *ll* | XIII *D*². XXIII **R**(?)*v*. XIII *r* 7 possidonius
DFEava. *C* 8 galliæ *pa*³*ve* Sol. | ab *da*³*v*. *om. ll* 10 ad-
 uerso **R**²*ecorr*. -sam *H*. obu- *v* | adflatū iuvare *z*. -tu iuvare *ll.v*
 11 illius **R**(?)*va*. *D* 13 hieime **DFE** | etesiarum **R**(?)*p*(Sol.)
Beda v. ethesinarum *a*. ethen- *r* | flatus *ego*. -tu *ll.v*. cfr. Sol.
MCap. 14 brumali *a*³ *Beda va*. *H* | auræ *pv*. -ras **R**² *Beda*.
 -res *r* | ei **F**²**R**²*S*(*D*). et *rv*(*J*). ibi et *H* | urbes quam *TJ*¹.
 -bes quas *a*. -bes *pva*. *S* 15 innumerae **F**²*S*. -abiles *dpv*.
 numerare (inn- **R**) *r* 17 qui ei *va*. *S* | ei *D*. *om. Rv*. et *r*
 circumnuestis **DFEa** 18 eorum **R**²*dpv*. ereum **R**¹. eroum *r*
 19 phatrocle **DF**. -ode *a*. -odæ **E**

a Philadelpho missus, ex ea causa vires quoque gentium
 prodidere. non tamen est diligentiae locus: adeo diversa 59
 et incredibilia traduntur. Alexandri Magni comites
 in eo tractu Indiae, quem is subegerit, scripserunt V
 5 oppidorum fuisse, nullum Co^o minus, gentium VIII, Indiam-
 que tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem
 populorum innumeram, probabili sane ratione: Indi enim
 gentium prope soli numquam migravere finibus suis.
 colliguntur a Libero Patre ad Alexandrum Magnum reges
 10 eorum CLIII annis VI-CCCCLI; adiciunt et menses III.
 annium mira vastitas; proditur Alexandrum nullo die 60
 minus stadia DC navigasse Indo nec potuisse ante menses
 V enavigare adiectis paucis diebus, et tamen minorem
 Gange esse constat. Seneca, etiam apud nos temptata
 15 Indiae commentatione, LX annes eius prodidit, gentes
 duodeviginti centumque. par labos sit montes enumerare.
 iunguntur inter se Imavus, Hemodus, Paropanisus, Caucasus,
 a quibus tota decurrit in planitiem immensam et Aegypto
 similem.

20 Verum ut terrena demonstratio intellegatur, Alexandri 61

§ 59: (3) Sol. 52, 4. 5. MCap. VI 694. cfr. Strabo XV p. 686.
 689 extr. 701 init. — § 60: cfr. Sol. 52, 6. Arrian. Ind. 9, 9.

4 quem is (*Salm.*) *D.* quem his **R**². que in his d. quem hi p.
 que (quae **E**) uemis **DFEa**. quem aemis **R**¹. quem armis **a**³*fH*.
 quem *v* | subegerit (*Salm.*) *D.* -rint **DFTE**. -runt **RdaS**. -rant
pfv 5 Co^o (Co *B*) minus *Je Strab. XV p. 686. 701 init.* cogimi-
 (-nis **R**¹) *ll.* comi- *v* | gentium *ll. v(J)*. -tes *H* | VIII (*P*) *D*²*e Sol.*
VIII ll. v. an MM? 7 probabile o 8 emigrauere **a**³*va. H*
 10 CLIII *va. S* | CCCCLI **R**(?) *He Sol.* -CII *rov* 11 ale-
 xander o 12 indos **a.** in Indo *va. D* 14 senec **DF**¹. sed
 nec **E** 15 commendatione **DFE**. commina- **a** 16 CXVIII
SJ | labor *apva. S* | innumerare **DFE** 17 himauos (-uus **F**²)
DFE. im- *J*². hiam- **R**. hym- **a.** -aus *va. B* | emodus **aC** | paro-
 pamisus *B* | caucasus **dTp v(H)**. -sus *p. ā. R.* (*n̄ R*) *ll.* -si partes
*B*² *coll. Strab. XV p. 689 init. (Arriani Ind. 2).* -si pars *B*¹. cfr. § 71.
V 98 18 decurrit **F**²**R**(?) *v.* -cur **DF**¹. -cor **Ea**. -ora *p*
 20 terrena **RdT**(?) **a**³*v.* -no *r. an* in terreno? | demonstratione
dT(P)

Magni vestigiis insistimus. Diognetus et Baeton, itinerum
 eius mensores, scripsere a Portis Caspiis Hecatompylon
 44 Parthorum quot diximus milia esse, inde Alexandriam
 Arion, quam urbem is rex condidit, DLXXV, Prophthasiam
 Drangarum CXCVIII, Arachosiorum oppidum DLXV, Orto- 5
 62 spanum CLXXV, inde ad Alexandri oppidum L — in qui-
 busdam exemplaribus diversi numeri reperiuntur —; hanc
 urbem sub ipso Caucaso esse positam; ab ea ad flumen
 Copheta et oppidum Indorum Peucolatim CCXXXVII, unde
 ad flumen Indum et oppidum Taxilla LX, ad Hydaspem 10
 fluvium clarum CXX, ad Hypasim non ignobiliorem [XXV · III]
 CCCLXXX, qui fuit Alexandri itinerum terminus, exuperato
 tamen amne arisque in adversa ripa dicatis. epistulae
 63 quoque regis ipsius consentiunt his. reliqua inde Seleuco
 Nicatori peragrata sunt: ad Sydrum CLXVIII, Iomanem am- 15
 nem tantundem — aliqua exemplaria adiciunt V passuum —,
 inde ad Gangen CXII·D, ad Rhodaphan DLXVIII — alii

§ 61: Strabo XI p. 514. Amm. Marc. XXIII 6, 43. 69. 70. —
 Berger Eratosth. fr. p. 240. — § 62: (12. 13) Sol. 52, 7. MCap. VI
 694 med.

1 insistamus dp(?) va. S | baeton F²dH. -ni DF¹. boeton a³.
 -oni Ea. bethon R. -ton va. H 2 haecatonpylon DFE. eecatōn
 pilon a 3 pharthorum D. phrasto- E. fra- a | quot v. quod ll
 4 DLXV B | prophthasiam D. propith- R. prophit- rra. B
 5 CXCVIII FE | arachosiorum BeStrab. caracos- Dd. caratos-
 R. caracas- F. caricos- Ea. cricas- v | ortospanum adH. horto-
 rD. ortho- v. cfr. Strab. XI p. 723. Amm. Marc. XXIII 6, 70
 6 CLXV R. CCL B(J) e Strab. l. l. | ad om. FE d¹pva. S | L Rv.
 I r 9 copheta adTp(P)H. -phaeta DFE. -phe R. chepta v |
 peucolatim Ra³J. -laitin BeStrab. -odatim (copeudatim a) rv.
 cfr. § 78. 94 | CCXXXVII Ea³pva. S | inde apva. S 10 taxilla G

11 ypasym a. (Hypanis Sol.) 11. 12 XXVIII. CCCLXXX
 (-LXXX F) ll. v. CCCLXXXX = XXV IIII D computatis numeris
 et coll. indd. XXIX. XXX. uncis ego ut additamentum inclusi

15 ad Tpv. ab ll | sidrum p. hesi- va. S | CLXVIII va. H(S)
 16 passuum D. -us ll 17 CXII·D DFTD. CXII REav |
 rhodaphan G. rodafan ll. -pham v | CLXIX (CXIX G) va. S

CCCXXV in hoc spatio produnt —, ad Callinipaza oppidum
 CLXVII·D — alii CCLXV —, inde ad confluentem Iomanis
 et Gangis DCXXV — plerique adiciunt XIII·D —, ad
 oppidum Palibothra CCCXXV, ad ostium Gangis DCXXXVII·D.
 5 gentes, quas memorare non pigeat, a montibus Hemodis, 64
 quorum promunturium Imaus vocatur incolarum lingua
 nivosum *sic* significante, Isari, Cosiri, Izi et per iuga
 Chirotosagi multarumque gentium cognomen Bragmanae,
 quorum Mactocalingae; flumina Prinas et Cainnas, quod
 10 in Gangen influit, ambo navigabilia; gentes Calingae mari
 proximi et supra Madaei, Malli quorum mons Mallus,
 finisque tractus eius Ganges.

18. (22) Hunc alii incertis fontibus ut Nilum 65
 rigantemque vicina eodem modo, alii in Scythicis montibus
 15 nasci dixerunt; influere in eum XVIII amnes, ex iis
 navigabiles praeter iam dictos Crenaccam, Rhamnumbovam,
 Casuagum, Sonum. alii cum magno fragore ipsius statim
 fontes erumpere, deiectumque per scopulosa et abrupta,
 ubi primum molles planities contingat, in quodam lacu

§ 65: (13—15. 458, 1—3) Sol. 52, 6—8. MCap. ib. Mela III 68.

1 calinipaza *va.J* 2 CLVII·D a | CCXLV DF | iomanis
 dv. -nnis R². iohannis R¹. ioamnis r. iannis p. *add.* amnis Rdp(?)v
 3 XIII·D ll. Brot.(D). XIII v(S) | ad da²v. et ll. om. p
 4 oppidumque dpva.D | D om C 6 in quo larum (ia- E) DFEa
 7 nivosu Ra²v. nivos r *sic* (Mülleremend. Vp. 23) D². om. ll. v
 cosyri dpva.D | izi et dTS. iziei DFEa. izzi et R. izgi et v
 8 chirotosagi RTBrot. -gis (chirito- F. cyrotho- a) rD.
 chisiotosagi C(S). chiso- v | bracmanae (brachm- G) Rva.D
 9 actocalingae Ea¹. macco- Rva.D. *cfr.* § 67 | priinas R.
 prynas D. pumas va.H | et Rp v. e ad. ec r | cainas B. camna a.
 cannas pv 10 calingae v. -ignae ll 11 proxime ap. -mae
 va.G | mandei adva.D 12 quem (*pro* que) F. qui E | eius
 RdTv(S). est r. eius est H 15 influere R²v. fl- r 16 cre-
 naccam ll.v(J). canucham B. condochatem *Hex Arriani Ind.* 4, 4
 rhamnumbouam (rān- R) ll.J. erranoboan *B ex Arr. l. l. 4, 3*. rhum-
 uobā v 17 casuagum ll.J. cosoag- B. casphag- v | statim om. a
 18 fontes RD. -tis dv. -tem a. frontes r | scopulos E

hospitari, inde lenem fluere, ubi minimum, VIII p. latitudine, ubi modicum, stadiorum C, altitudine nusquam minore passuum XX, novissima gente Gangaridum Calingarum. 66 regia Pertalis vocatur; 19. regi LX peditum, equites M, elephantum DCC in procinctu bellorum excubant. namque 5 vita mitioribus populis Indorum multipertita degitur: tellurem exercent, militiam alii capessunt, merces alii suas evehunt, externas invehunt, res publicas optumi ditissimique temperant, iudicia reddunt, regibus adsident. quintum genus, celebratae ibi et prope in religionem versae sapientiae deditum, 10 voluntaria semper morte vitam accenso prius rogo finit. unum super haec est semiferum ac plenum laboris inmensi — a quo supra dicta continentur — venandi elephantos domandique: his arant, his vebuntur, haec maxime novere pecuaria, his militant dimicantque pro 15 finibus; dilectum in bella vires et aetas atque magnitudo 67 faciunt. insula in Gange est magnae amplitudinis, gentem continens unam, nomine Modogalingam. ultra siti sunt Modubae, Molindae, Vberae cum oppido eiusdem nominis magnifico, Modressae, Praeti, Calissae, Sasuri, Passalae, 20

§ 66: Sol. 52, 8—10. — (10) cfr. Mela III 65. — § 67: Sol. 52, 11.

1 VII F³. V a | latitudinem DEa 2 altitudinem DFE |
minorem DFE 3 XXV a | garganidum Ea. -dem o. ganda-
ridum a³va.G 4 pertalis ll.v(D). part- C. prot- S(erore)
LXX F²a³va.H 5 excusant DF¹Eo 6 multipartita DdVerc.
-pertra R¹. -tis perdita Eao | ctegitur R¹. dicitur R² 8 ex-
ternas (-asque dTS. res externas v) inuehunt (-eunt R²) F²R²
ad marg. dTv(S). om.roH 9 iudiciaque o | quietum Sol. | cele-
bratae d(?)v. -ta ll 10 ibi Sol. illi ll. illic R(?)a³v. an illis?
11 uitam FRov. -ta DE. -te a | finit F²R(?)ov. fit r 12 haec
R(?)a³G. hoc Eadov. om.DFTP 13 a dTov. ae DFE. e Ra.
et G. (an quo et?) 14 iis va.S | arant, iis va.S. -ntis FdR.
-ndis a. -ntes oz | uehuntur Heconi. Dal.(J). cfr. Sol. inueh- DF
RaG(S)D. -hunt v. inueniuntur Eoz 16 dilectum ll.o. del- v.
cfr. CFWMüller p.18 n. | bella F²R(?)H(J). belua rov(S)
18 modogalicam va.H. an Modocalingam? 19 ubere Fava.H
20 modresse (-roesi v) praeti F²v(D). -essepri DF¹E. -esepi o.
madrespi a. modresi preti (peti dT) RdT(?)S. galmodroesi preti C'

Colebae, Orumcolae, Abali, Thalutae. rex horum peditum
 L, equitum IIII, elephantorum IIII in armis habet. vali-
 dior deinde gens Andarae, plurimis vicis, XXX oppidis
 quae muris turribusque muniuntur, regi praebet peditum
 5 C, equitum II, elephantos M. fertilissimi sunt auri Dardae,
 Setae vero et argenti. sed omnium in India prope, non 68
 modo in hoc tractu, potentiam claritatemque antecedunt
 Prasi amplissima urbe ditissimaque Palibothra, unde quidam
 ipsam gentem Palibothros vocant, immo vero tractum
 10 universum a Gange. regi eorum peditum DC, equitum
 XXX, elephantorum VIII per omnes dies stipendiantur,
 unde coniectatio ingens opum est. ab his in interiore 69
 situ Monaedes et Suari, quorum mons Maleus, in quo
 umbrae ad septentrionem cadunt hieme, aestate in austrum,
 15 per senos menses. septentriones eo tractu semel anno
 adparere, nec nisi quindecim diebus, Baeton auctor est;
 hoc idem pluribus locis Indiae fieri Megasthenes.
 austrinum polum Indi Diāmasa vocant. amnis Iomanes
 in Gangen per Palibothros decurrit inter oppida Methora

§ 68: Sol. 52, 12. — (8. 9) Mela III 67. — § 69: (13—17) Sol.
 52, 13. MCap. VI 694 extr. cfr. Plin. II 184. Mela III 61. Beda
 n. r. 6 extr.

calissae v. acli- F²D. caloē R.S. -oe r | Passalae Be Ptol.
 Pazalae Arr. Ind. 4, 5). fassule DFEa. -lae D. fasu- RdTJ.
 fass- v

1 colebae FEaD. tol- d¹. cole D. colobae Rd²S. colub- v
 orumcolae ll.S. orculae v. orzu- B. orxu- L (errore), abatle R. om. a
 lute a. taluctae va.S 2 elephantorum ll.v(S). -tos G | CCCC
 R(?), ova.D. an MM? 3 Pandarae coni. D²e VII 28 5 ele-
 phantes FR. cfr. § 73 med. 76 | sunt — 7 potentiam om. a | derdae
 Sabell. e Strab. XV p. 706 init. sed cfr. XI 111 6 et del. va.S
 omnium ov. -ia ll.JD¹ 7 ab hoc (oc F¹) DFE | potentia clari-
 tateque dTJD¹ 8 prasi ve § 70 et Sol. farsi ll.o | balibothra o.
 -tra a 9 phalibothros DFEO. -tros a 11 VIII Sol. | stipen-
 dantur o 12 coniectio Eo | ab in (// F) his in DFE
 15 in anno va.J 18 indi Rav. -dii F². -dri r | diamasas
 (Bohlen d. alte Indien II p. 211) S. dram- F²Ra²v. dam- r 19 in
 G. per ll.v | gange DF¹Ea | per ll.G. et v

- 70 et Chrysobora. a Gange versa ad meridiem plaga tinguuntur sole populi, iam quidem infecti, nondum tamen Aethiopum modo exusti; quantum ad Indum accedunt, tantum colore praeferunt. Indus statim a Prasiolorum gente, quorum in montanis Pygmaei traduntur. Artemidorus 5 inter duos amnes XXI interesse tradit.
- 71 20. (23) Indus, incolis Sindus appellatus, in iugo Caucasi montis quod vocatur Paropanisus adversus solis ortum effusus, et ipse undeviginti recipit amnes, sed clarissimos Hydaspem quattuor alios adferentem, Cantabam 10 tris, per se vero navigabiles Acesinum et Hypasim, quadam tamen aquarum modestia nusquam latior L stadiis aut altior XV passibus, amplissimam insulam efficiens, quae 72 Prasiane nominatur, et aliam minorem, quae Patale. ipse per XII·CL passuum, parcissimis auctoribus, navigatur et 15 quodam solis comitatu in occasum versus oceano infunditur. mensuram orae ad eum ponam, ut invenio, generatim, quamquam inter se nullae congruunt. ab ostio Gangis ad promunturium Calington et oppidum Dandaguda DCXXV, ad Tropina XII·XXV, ad Perimulae promunturium, ubi 20

§ 70: Sol. 52, 14. MCap. VI 695. cfr. Mela III 67. Strabo XV p. 690. Arr. Ind. 6, 9. — (5. 6) Agathem. IV 15 (GGm II p. 475). — § 71: Mela III 69.

1 Chrysobora (Bohlen l. l. p. 232) S. chriso- F². chariso (car- a) r. cliso- Hex Arr. Ind. 8, 5. cyrisoborca (car- a³) v | iunguntur R² 4 colorem T | praeferunt ll. add. sidus Rd(?) ve Sol. prae se ferunt D 6 | XX Hoffmann (cfr. GGm II p. 476^a et Strabo XV p. 689). XXI ll. v | interesse om. o. esse a 7 indis R² | incolis DE. -obis a | sindus F² TH. ind- r. sand- v 9 recepit DE¹. -caepit F 10 cantabram F² va. S 11 acesinum ll. v (S). -nem L | hypasim v. hysaepim F. -sopim D. -sepim (ys- a) Ea d. -sephim R 12 modestia F² v. -iā r 13 passibus S. -ssus ll. H. p. v 14 aliam minorem a³ v (J). -ia -ore (-ora a) ll. S 15 XII·XL Eva. H | navigatur pD. -tus ll. v 17 in ora d(?) va. S 19 dandagula E. gangadula a | DCCXXV p. a³ va. H 20 attropina F. atir- a. ut tr- DE

est celeberrimum Indiae emporium, DCCL, ad oppidum in insula quam supra diximus Patalam DCXX.

Gentes montanae inter eum et Iomanem Caesi, 73
Caetriboni silvestres, dein Megallae, quorum regi D elephanti,
5 peditum equitumque numerus incertus, Chrysei, Parasangae,
Asmagi, tigri fera scatentes; armant peditum XXX, ele-
phantos CCC, equites DCCC. hos Indus includit montium
corona circumdatos et solitudinibus. DCXXV infra soli-
tudines Dari, Surae, iterumque solitudines per CLXXXVII,
10 plerumque harenis ambientibus haut alio modo quam
insulas mari. infra deserta haec Malthaecorae, Singae, 74
Maroae, Rarungae, Moruni. hi montium, qui perpetuo
tractu oceani in ora pertinent, incolae liberi et regum
expertes multis urbibus montanos optinent colles. Naraeae
15 deinde, quos claudit mons altissimus Indicorum Capitalia;
huius incolae alio latere late auri et argenti metalla
fodiunt. ab his Oratae, quorum regi elephanti quidem X, 75
sed amplae vires peditum, Suarattaratae — et hi sub
rege elephantos non alunt fiducia equitum peditumque
20 — Odonbaeorae, Sarabastrae Thorace urbe pulchra, fossis

§ 74: (12—14) Sol. 52, 15. MCap. VI 695 init.

1 celerrimum DFE | in om. E 2 patalam da³v. spat- ll
DXX R 3.4 cesi cetriboni Raova.D 5 equitum Ea. et
eq-o 6 asmagiti R. asangae va.S elephantos FR. cfr. § 67 extr.

8 dist.D | per DCXXV dT(?)C 9 CLXXXVIII a³C
10 aut DFEa 11 malthaecorae FJ². maltae- ED. malthe- Da.
mathe- R. malte- dv 12 maroae FJ². -oe R. -ohae dv. -rūe a.
moroae DED | rarungae dv. -ūge ll. -umgae D | moruni H(D).
-rum ll. -runtēs v. -rontes dS. add. masugae peugae iam dT.
masuae pagungae ialii (iam G) va.H 13 oceani in ego. ad
oceani dT(U 122).J. oceani v | orae R(?) (Salm.) H. oram v(J).
pertinent ll.S. praetenti (Salm.) H. tenent v 14 naraeae E.
maree a 17 ortae a. orate R. -turae va.S 18 suarattaratae
FdRa. -rataratae DfS. (-rataratte—19 peditum E¹suppl. in marg.).
-ratcarate T. uaretatae v | et hi TS. et (ex a) his ll. qui v
19 aiunt DE 20 odonbaeorae DFE. -raes D. -res J.
-beore Ra. -res S. odomboerae v | arabastrae S. sala- v | thorace
DREaD. -cae F. horacae S. -atae v

- palustribus munita, per quas crocodili humani corporis avidissimi aditum nisi ponte non dant. et aliud apud illos laudatur oppidum Automula, inpositum litori quinque annium in unum confluente concursu, emporio nobili. regi eorum elephanti M·DC, peditum $\overline{\text{CL}}$, equitum $\overline{\text{V}}$. 5
 76 pauperior Charmarum rex elephantos LX parvasque reliquas vires habet. ab his gens Pandae, sola Indorum regnata feminis. unam Herculi sexus eius genitam ferunt ob idque gratiorem, praecipuo regno donatam; ab ea deducentes originem imperitant CCC oppidis, peditum $\overline{\text{CL}}$, 10
 elephantis D. post hanc trecentarum urbium seriem Derangae, Posingae, Butae, Gogaraei, Vmbrae, Nereae, Brangosi, Nobundae, Cocondae, Nesei, Palatitae, Salobriasae, Orostrae Patalam insulam attingentes, a cuius extremo litore ad Caspiae Portas XVIII·XXV produntur. 15
 77 Hinc deinde accolunt Indum, adverso eo scandente demonstratione, Mathoe, Bolingae, Gallitalutae, Dimuri, Megari, Ardabae, Mesae, Abisari, Silae; mox deserta in $\overline{\text{CCL}}$, quibus exuperatis Organagae, Abortae, Brasuertae, et ab his solitudines prioribus pares. dein Sorofages, Arbae, 20
 Marogomatrae, Vmbritae Caeaeque, quorum XII nationes

§ 76: (7. 8) Sol. 52, 15. MCap. VI 695.

3 oppidum $\text{F}^2\text{R}(?)v. om. r$ | automela $\text{a}^3va.S$ 4 confluentium dT | nobile R . mobile Ea 5 regi adTv . -gio r | MD F^1 . DC R 9 praecipuo $om.o$ 11 elephantis oa^3v . -tes $ll.D^1$.
cfr. § 67 extr. | quam (*pro hanc*) RSJ | seriem $ll.S$. syrieni v
 12 darangae RdSJ | buzae gogiarei $va.S$ 13 brancosi $va.D$ | cocunde a | nesaei F | paletitae FE . pedatritae $va.S$
 solobriasae Dal . 14 olostrae $\text{R}(?)\text{a}^3va.D$ 16 aduerso ego .
 -essos R . -ersus $rv(J)$. -ersū dG | eo (ego . eū U) scandente $U123$.
 eos cadente ll . eos euidenti $va.J$ 17 mathoe (-oe E . -eo a)
 $ll.D$. athoe d . -oae S . amatae v 18 ordabae Eava.S | Abisari $D^2ex Arr. Ind. 4, 12$. abi suri DFEa . abhisuri (ab his Vri B)
 Rv | silei a . -eni $\text{a}^3va.S$ | deserta dv . -tae ll 19 abaortae
 $va.S$. brasuertae Ea . barsu- DFdT . basu- R^2S . basu- R^1 . sibarae
 su- v 20 dein F^2v . ein r | sarophages, sorgae, baraomatae
 $va.S$ 21 umbritae caeaeque D . -caeaeque F . -tecaeque Ed .
 -caeaeque DR . -ceeq. a . -ttaeque H . gumbritaeque v

singulisque binae urbes, Asini, trium urbium incolae; caput eorum Bucephala, Alexandri regis equo, cui fuerat hoc nomen, ibi sepulto conditum. montani super hos 78
 5 Caucaso subiecti Sosaeadae, Sondrae transgressisque Indum
 et cum eo decurrentibus Samarabiae, Sambraceni, Bisam-
 britae, Orsi, Andiseni, Taxilae cum urbe celebri. iam
 in plana demisso tractu, cui universo nomen Amendae,
 populi quattuor, Peucolitae, Arsagalitae, Geretae, Assoi.
 etenim plerique ab occidente non Indo amne determinant,
 10 sed adiciunt quattuor satrapias, Gedrosos, Arachotas, Arios,
 Paropanidas, ultimo fine Cophete fluvio, quae omnia
 Ariorum esse aliis placet. 21. nec non et Nysam urbem 79
 plerique Indiae adscribunt montemque Merum, Libero Patri
 sacrum, unde origo fabulae, Iovis femine editum; item
 15 Aspaganos gentem, vitis et lauri et buxi pomorumque
 omnium in Graecia nascentium fertilem. quae memoranda
 ac prope fabulosa de fertilitate terrae et genere frugum
 arborumque aut ferarum ac volucrum et aliorum animalium
 traduntur, suis quaeque locis in reliqua parte operis
 20 commemorabuntur, quattuor satrapiae mox paulo, ad 92
 Taprobanen insulam festinante animo.

§ 78: (11) Mela III 69. — § 79: Mela III 66. Arr. Ind. 1, 6.
 — (12—16) Sol. 52, 16. 24. MCap. VI 695. — (20) Dic. 7, 24.

1 asinis **R.** aseni *va.S* | urbium *v.* -bem *ll* 2 earum o |
 fuerit **Eo** 4 caucaso subiecti *a³v.* -sos -ctis *ll* | sosaeadae
DFED. sosea- **Ra**d*S.* solea- *v* 5 samarabriae **Rd**(?)*va.D* |
 sambruceni **G** 6 orsi **Ra***v(S).* -sy *r.* -sii **B.** osii **Dal.** (errore)
 andiseni **Ea***T.D.* -ny **D.** -saeni **F.** -xeni *v.* antiseni **R**(?). -xeni **B** |
 taxyle **R.** taxillae **Dal.** *cfr. § 62* | *dist.D* 7 dimisso **Ea** | amen-
 dae **DFR.S.** amandae **Ea***H.* -drae *a³v* 8 peucolitae *ll.v(J).*
cfr. § 94. -laitae **B** *coll. § 62* | *gereatae coni. He St Byz.* | asoi *va.S*
 11 paropanisiadas *J¹(errore).* -sadas **dS** -missadas **B**
 14 famulae **DFEa** | edictum **DFEa** | inde (*pro item*) **F²D**
 15 aspaganos *ll.S.* -gonas *v.* astacanos (*Salm.*) **H** | gentes **F¹d**
TRa¹ | uiti **FE** 17 et prope **R**(?)*va.D* 18 arborumque **F²a³v.**
 aruo- *r* | ac *ll.S.* aut *a*(?)*v* 20 quattuor uero *d*(?)*va.D* | ad
del.a² 21 taprobanen **Dic.G.** -ne **R.** -nae **D.** -na *ē F.* -ne *ē a.*
 -nam est **E.** -nam *v* | festinante *v.* -tem (-inentem **E**) *ll*

- 80 Sed ante sunt aliae: Patale, quam significavimus in
 71 ipsis faucibus Indi, triquetra figura, CCXX p. latitudine;
 extra ostium Indi Chryse et Argyre, fertilis metallis, ut
 credo: nam quod aliqui tradidere, aureum argenteumque
 his solum esse, haut facile crediderim. ab his XX p. 5
 Crocala et ab ea XII Bibaga, ostreis ac conchyliis referta,
 dein Coralliba, VIII a supra dicta, multaeque ignobiles.
- 81 22. (24) Taprobanen alterum orbem terrarum esse
 diu existimatum est Antichthonum appellatione. ut in-
 sulam liqueret esse Alexandri Magni aetas resque prae- 10
 stitere. Onesicritus, classis eius praefectus, elephantos
 ibi maiores bellicosioresque quam in India gigni scripsit,
 Megasthenes flumine dividi, incolasque Palaeogonos
 appellari, auri margaritarumque grandium fertiliores quam
 Indos. Eratosthenes et mensuram prodidit, longitudinis 15
 VII stadium, latitudinis V, nec urbes esse, sed vicos DCCCL.
- 82 incipit ab Eoo mari inter ortum occasumque solis Indiae
 praetenta et quondam credita XX dierum navigatione a
 Prasiana gente distare, mox, quia papyraceis navibus
 armamentisque Nili peteretur, ad nostrarum navium cursus 20

§ 80: Mela III 71. 70. Sol. 52, 17. MCap. ib. Dic. 7, 24. —
 § 81: Sol. 53, 1—3. MCap. VI 696 med. — (8. 10) Mela III 70 (I 4).
 — (15) Berger Eratosth. fr. p. 235. — § 82: Sol. 53, 3—5. —
 (20) Strabo XV p. 690 extr.

1 aliae (-ie a) av. -io r | patalae DFE. pet- va. B 2 tri-
 quadra Dic. | latitudine v. -nē ll 3 ostia Dic. | fertiles da³
 Dic. v. -lis ll. D 5 iis Rva. D | XX p. a³v(J). XX p. latitu-
 dinem (-ne Dic. S) ll. S falsa iteratione ex v. 2 6 crocala et DFD.
 -let r. -la (P) L. -le Tv. crotale Dic. | ac Ea D. a DF. & R(?) v
 concylis F. -ciliis a. -lis R. -culis Dic. 7 deinde d Dic. va. S
 coraliba F. torall- Eva. H(S). or- Dic. | VIII d(?) va. S | dicta v.
 -tae ll 8 tabrobanae y 9 anthichthonum DF. anhieth- E.
 -tonum o. anteocho-num y 9. 10 insulam liqueret esse (et
 (pro ee F². om. r) ll. S. ins- esse liq- y D. liq- ins- esse ov
 12 scribit i 13 paleogonos (-laeo- P) a³o(P) L. -nis ll. -nes v
 15 mensuras y. sed cfr. § 72 | prodit y 16 IIII (pro VII) i
 DCCCL Sieglin ex Ael. n. an. XVI 17. DCC ll. v 17 eoo v e Sol.
 eo ll 18 protenta y | nauigio y

VII dierum intervallo taxata. mare interest vadosum, senis non amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus ita profundum, ut nullae anchorae sidant. ob id navibus utrimque prorae, ne per angustias alvei circumagi sit
 5 necesse; magnitudo ad terna milia *amphorum*. siderum 83
 in navigando nulla observatio; septentrio non cernitur. volucres secum vehunt emittentes saepius meatumque earum terram petentium comitantur. nec plus quaternis mensibus anno navigant. cavent a solstitio maxime centum
 10 dies, tunc illo mari hiberno.

Hactenus a priscis memorata. nobis diligentior 84
 notitia Claudii principatu contigit legatis etiam ex ea insula advectis. id accidit hoc modo. Anni Plocami, qui maris Rubri vectigal a fisco redemerat, libertus circa Arabiam
 15 navigans aquilonibus raptus praeter Carmaniam, XV die Hippuros portum eius invectus, hospitali regis clementia sex mensum tempore inbutus adloquio percunctanti postea narravit Romanos et Caesarem. mirum in modum in 85
 auditis iustitiam ille suspexit, quod pari pondere denarii
 20 essent in captiva pecunia, cum diversae imagines indicarent a pluribus factos, et hoc maxime sollicitatus ad amicitiam

§ 83: Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696 extr. 697. — § 84: Sol. 53, 8. 9.
 — § 85: Sol. 53, 10.

1 VI i | taxato *ava.S* | renis **DFE** 2 adeo (*pro ita va.H*
e Sol. 3 sedent *y* 5 magnitudo — *amphorum om.va.H*
 alterna **E** | *amphorum dTH.* ad forum *ll* 7 sed volucres **R**(?) o
va.D | secum **D²Rayopv.** saecum **F.** secundum **D¹.** siderum **E¹.**
 -ecum **Pet²** 8 terram (-*rra R.* -*rrarum EaT*) petentium *ll.(Sol.)H.*
 -*rras pet-opv.* transfretantium *y* quam ternis *yoa³va.H.* sed *cfr.*
Sol. 9 in anno *va.H(S)eSol.* 10 mari *adypv.* -*rer* 11 nobis
F²dTv. nos *rop* | diligentior *d(?)v.* -*ter ll.op* 12 ea *del.E²*
 13 aniplocamus o 14 vectigalia fisco o 15 carminiam **E.**
armen- o 17 ex **E** | mensium *oa³va.S* | percunctanti **F²o Brot.**
 -*andi r.* -*contanti v(S).* *cfr. VIII 44. XXX 18, aliter XXXV 88*
 18 in modum *a³ov.* mod- *ll* 18. 19 inauditus **R.** -*tos F²*
 19 iustitiam *aopC.* -*tia ll.v* | pari o. -*ris ll.D.* -*res dv*
 danarii **DF¹E** 20 pecuniae **DF¹E** | imaginis **F¹** 21 factos
R²ov. -*to r* | ex **F²R**

- legatos quattuor misit principe eorum Rachia. ex his
cognitum, D esse oppida, portum contra meridiem ad-
positum oppido Palaesimundo, omnium ibi clarissimo ac
86 regio, CC plebis. stagnum intus Megisba CCCLXXV p.
ambitu, insulas pabuli tantum fertiles complexum; ex eo 5
duos amnes erumpere, Palaesimundum iuxta oppidum
eiusdem nominis influentem in portum tribus alveis,
quinque stadiorum artissimo, XV amplissimo, alterum ad
septentriones Indiamque versum, Cydara nomine. proximum
esse Indiae promunturium quod vocetur Coliacum, quadridui 10
87 navigatione, medio in cursu Solis insula occurrente. mare
id colore perviridi, praeterea fruticosum arboribus, iugas
earum gubernaculis deterentibus. septentriones vergiliasque
apud nos veluti in novo caelo mirabantur, ne lunam
quidem apud ipsos nisi ab octava in XVI supra terram 15
aspici fatentes; Canopum lucere noctibus, sidus ingens et
clarum. sed maxime mirum iis erat umbras suas in
nostrum caelum cadere, non in suum, solemque a laeva
oriri et in dexteram occidere potius quam e diverso.
88 iidem narravere latus insulae quod praetenderetur Indiae 20

§ 86: (11) Mela III 71. cfr. infra § 97. — § 87: (11—13) Sol.
53, 21. — (13—17. 19) Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696. 697 init.
Mela III 61.

1 rachaia R. tracia vel thracia codd. Sol. 3 palesimundo a.
pele- o 4 regio op D². -ia ll. v(H). -iae G(J). -iam C(Brot.).
cfr. Rück 3 p. 245 5 ambitu op v. -tū ll | pabuli om. o 8 al-
tissimo Eo 9 septentrionis a. -onem y va. H | cythara F¹. zith- i
10 coleacum y. colaic- E va. (P) H 11 occurrente R(?) a³ G.
inc- rv 12 id a³ v. in ll. an ibi (scriptum iui)? | fruticosum
Rd(?) ov. frutic- DFE. fructu- ayp D. cfr. XIII 139. 140, de mendo
XIX 121. (an frutectosum, ut XVIII 134. XIX 34?) | iubar Ea
13 earum D(?) v. eor- ro | deterentibus DFRo C. -rre- adpv.
-rce- E. -rge- D¹. (atterantur Sol.) 14 veluti in ll. Tov(D).
-lut in y. -luti Rd(?) G | ne om. oa³ va. H. ue Ea 15 non nisi
ova. H | in F² dTy D. ad R(?) op v. om. r | XIII y. XV va. Bas.
super yo 18 alaeuari (all- E¹) DE¹. -ua/// F. ab laeva (le- y)
yD 19 dexteram yod G. -tram ll. D. -tera v 20 iidem Rv.
id- ryo | quo yd

X stadiorum esse ab oriente hiberno; ultra montes Hemodos
 Seras quoque ab ipsis aspici, notos etiam commercio;
 patrem Rachiae commeasse eo; advenis ibi feras occurrere,
 ipsos vero excedere hominum magnitudinem, rutilis comis,
 5 caeruleis oculis, oris sono truci, nullo commercio linguae.
 cetera eadem quae nostri negotiatores: fluminis ulteriore
 ripa merces positas iuxta venalia tolli ab iis, si placeat
 permutatio, non aliter odio iustiore luxuriae quam si
 perducta mens illuc usque cogitet, quid et quo petatur
 10 et quare. sed ne Taprobane quidem, quamvis extra 89
 orbem a natura relegata, nostris vitiis caret. aurum
 argentumque et ibi in pretio; marmor testudini simile,
 margaritae gemmaeque in honore; multo praestantior est
 totus luxuriae nostrae cumulus. ipsorum opes maiores
 15 esse dicebant, sed apud nos opulentiae maiorem usum.
 servum nemini, non in diem aut interdium somnum, aedificia
 modice ab humo exstantia, annonam numquam augeri,
 non fora litesve esse, coli Herculem, eligi regem a populo
 senecta clementiaque, liberos non habentem, et, si postea
 20 gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum. rectores ei 90
 a populo XXX dari, nec nisi plurium sententia quemquam
 capitis damnari; sic quoque appellationem esse ad populum

§ 88: (3) Sol. 53, 21. — (4. 5) ib. 11. MCap. VI 697. —
 (6. 7) Sol. 50, 4. MCap. VI 693. — § 89: (11—13) Sol. 53, 22. 23.
 (cfr. Plin. IX 106). — (16 sqq.) MCap. VI 697 extr. 698. Sol. 53, 14. 15.
 — § 90: Sol. 53, 16. 17. MCap. VI 698.

2 aspicit **DF**¹**E** 3 rachiae d *G*. -ciae *y*. -cie *a*³. rhatie *R*.
 haciae **DFE**. acie *a*. mabaciem *v* | sibi Seras *H* 4 hominum
R(?) **E**²*o**a*³*v*. -nem *r* 5 trunci **DFE**¹ | nullo **R**(?) *H*. -lli *ryov*
 7 iis **Fv**. his *rC* 8 ab his (iis **FR**) non **FdTRa**¹ falsa itera-
 tione | tristiore *yozva*. *Bas*. 9 producta *y* | illic **E**^s*yo* | quod
 (pro quo) **E**^s*ova*. *Bas*. 12 testudini **Fda**. -nis *royv*. cfr. *nov*.
luc. p. 26 | similē **FRa** 13 in honore *om. y* | praestantior (st
ego (et *dist.*). -ores et *ll. v*. -orum et *SJ*¹ errore 14 totus **E**^s*o*
v(*D*²). -tius *rBas*. | maiorū **FRa**¹ 15 esse *om. a*¹ 16 inter-
 diis **E**^s 17 uno *y* | existentia **E**^s*o* 18 eo coli *o*. co **E**^s. *om. y* |
 elegi *y*. elige **DF**¹*a* | re gemma **DF**¹. -rē *a a* 20 ei **E**^s**F**²*yov*.
 et *r* 21 plurium **E**^s**F**²*ov*. -imum *r*. -imorum *y* 22 capite *o*.
om. y | appellatione **E**^s**Do** | esse *om. o*

et LXX iudices dari: si liberent ii reum, amplius XXX
 iis nullam esse dignationem, gravissimo probro. regi
 91 cultum Liberi Patris, ceteris Arabum. regem, si quid
 delinquat, morte multari, nullo interemente, aversantibus
 cunctis et commercia etiam sermonis negantibus. festa 5
 venatione absumi; gratissimam eam tigribus elephantisque
 constare. agros diligenter coli, vitis usum non esse,
 pomis abundare. esse et in piscatu voluptatem, testudinum
 maxime, quarum superficie familias habitantium contegi:
 tanta reperiri magnitudine. vitam hominum centum annis 10
 modicam.

92 (25) Haec conperta de Taprobane. quattuor satrapiae,
 79 quas in hunc locum distulimus, ita se habent. 23. a
 proximis Indo gentibus montana. Capisene habuit Capisam
 urbem, quam diruit Cyrus. Arachosia cum flumine et 15
 oppido eiusdem nominis, quod quidam Cufim dixere, a
 Samiramide conditum. amnis Erymandus, praefluens Para-
 besten Arachosiorum. proximos his a meridie ad partem
 Arachotarum faciunt Dexendrusos, a septentrione Paro-
 panisidas, Cartana oppidum sub Caucaso, quod postea 20

§ 91: Sol. 53, 18—20. MCap. 1. 1. — (10) Sol. 53, 12. MCap.
 VI 697 extr. — § 92: (14—17. 469, 4) Sol. 54, 2.

1 et *om.ova. H(S)* | LXXX y | dari E^syov. -re r | tuberent
 DF¹ | rerum E^s 2 his Fa. *an* illis? | esse — p. 470, 4 aliqui
om.a | probro F²R(?)v. -bo r 4 mortem DR | interemente
 FRJ². *cfr. nota ad XXIX 65.* -rimente rv | aduersantibus DFR.
 sed adue- va.G 6 eum FdR 8 uoluntatem DFdy. -te i
 9 habundantiam i. ab- y 14 *dist. (Salm.) H* | capisene ll.
 (Salm.) S. -issene H. -nae v | habent va. (Salm.) H | caphisam
 dSol. cha- FR. chapi- E^sD. capissam va. H 16 Cufim (Sieglin)
 D². Cophen BeStByz. cutim ll. (P)J. cot- v 17 erymandus
 TD. -adus DF. -anthus d(?) He Polyb. XI 34, 13. erimāduS R.
 herm- v. ermandum E^s. (Etymandrus Arr. Anab. IV 6, 6) | para-
 besten (Salm.) H. -baesten E^s. -stan R per abesten v. parans-
 besthan F. -baestan Dd. (Παραβήκτην pro παρὰ Βήκτην: MGGm I
 p. XCIII^b) 18 arachosiorum B. rach- E^sv. arhacosto- r
 19 dexendrusos ll. v(J). gedrosos et B. *cfr.* §78 | paropanisiadas
 J¹. -sadas S. *cfr.* §78

Tetragonis dictum. haec regio est ex adverso Bactriae, Ariorum deinde cuius oppidum Alexandria, a conditore dictum, Sydraci, Dangalae, Parapinae, Cataces, Mazi; ad Caucasum Cadrusi, oppidum ab Alexandro conditum. infra 93
 5 haec omnia *planiora*. ab Indo Ariana regio, ambusta fervoribus desertisque circumdata, multa tamen interfusa opacitate cultores congregat circa duos maxime fluvios, Tonberon et Arosapen. oppidum Artacoana, Arius amnis, qui praefluit Alexandriam ab Alexandro conditam. patet
 10 oppidum stadia XXX multoque pulchrius sicut antiquius Artacabene, iterum ab Antiocho munitum, stadia quinquaginta. Dorsigi gens; amnes Pharnacotis, Ophradus; Pro- 94
 phthasia, oppidum Zarasparum, Drangae, *Euergetae*, Zarangae, Gedrusi, oppida Peucolis, Lyphorta, Methorcum; deserta;
 15 amnis Manain, Acutri gens, flumen Eorum, gens Orbi,

§ 93: Mela I 12. III 71. — (9. 10) Sol. 54, 2. — § 94: (14) Mela III 75.

1 tetragonis **Rd**(?) *G² cum P.* tetrog- **E^s G¹**. tegrog- *v.* ce-
 crog- *v.* | aduersum **E^s** | Bactriae, Ariorum *ego.* bactrianorum *ll. v.*
cfr. U 124. dist. Salm. 3 sydraci (*Sieglin*) *D² coll. XII 24.* -cae
Strabo XV p. 687. 701. syndraci (sin- **E^s**) *ll. v.* oxydracae *Arr.*
anab. V 22, 2. cfr. MGGm Ip. 312^b | dangalae (-le **E^s**, **R. H.** dāg- **F.**
 dang- **D.** daug- *v.* dangulae **G.** (Sangalae *coni. H*) | parapiane
 (-nae *v.* -ni **G**) **E^s va. S** | cataces **Fd D.** cant- *v.* catazes **D.** -tuces
R. S. -teces **E^s** | maci *dva. S* 4 ab *om.* **E^s** 5 planiora *ego.*
cfr. § 92 init. 78 med. hora **F.** ora *rv. del. P.* in ora *G²* arabido
E^s. -bindo *va. G* 7 duo **DF** 8 toncleron **E^s**. tonde- *Tva. S.*
cfr. § 97. (Tomeros Arr. Ind. 24, 1. Tubero Mela) | Arusaces *Mela* |
 artacoana (-cacna **B**) arius (**B**) *He cum Salm.* -co. (-ce *v*) anarius **E^s v.**
 -coamnarius *r* 11 artacabenae **E^s F.** -bane *Rva. D* 12 dor-
 sigi (*coni. J*) *D²*. dorisdorsigi **Dd R. S.** -rsii **F.** dori **E^s**. dorisci *v* |
 genis **E^s** *ὁ Φράδος Spruner-Sieglin tab. 6* 13 zarasparum (zaria-
H coll. § 45) *Ev.* -padum *r S* | euergetae *He Strab. XV p. 724 extr.*
erg- DFdR. arg- *v.* ariete **E^s**. -tae **D** 14 peocolis **D¹**. euculis
E^s. peucolais **B.** *cfr. § 62* | liphorta **Fd.** lipph- **R.** lymph- *va. S* |
 methorcum **E^s D.** -ricum *v.* -ricorum *Dal.* -rgum **DJ²**. -rgon
R(?) *S.* metorgum **Fd T** | deserta **E^s dTv(D).** -tam **DF.** -tum **R**(?) *G*
ad Methorcum referens 15 manain **E^s DFv(D).** -necin **dT.** -ne
 in **R.** -nais *Dal.* | accutri **F.** aguthri **E^s**. augutturi *va. S* | eorum
DFdTS. iorum **R.** horum **E^s**. boru *vel* borru *v* | urbi **E^s va. S**

flumen navigabile Pomanus Pandarum finibus, item Cabirus
 Suarorum, ostio portuosum, oppidum Condigramma, flumen
 Cophes. influunt in eum navigabilia Saddaros, Parospus,
 95 Sodamus. Arianae partem esse Daritim aliqui volunt
 mensuramque produnt utriusque longitudinem XVIII¹, lati- 5
 tudinem dimidio minorem quam Indiae. alii Gedrusos et
 Sires posuere per CXXXVIII p., mox Ichthyophagos Oritas
 propria, non Indorum, lingua loquentes per CC p. Ich-
 thyophagos omnes Alexander vetuit piscibus vivere. deinde
 posuere Arbiorum gentem per CC p. ultra deserta; dein 10
 Carmania ac Persis atque Arabia.

96 (26) Sed priusquam generatim haec persequamur,
 indicari convenit quae prodidit Onesicritus classe Alexandri
 circumvectus in mediterranea Persidis ex India, enarrata
 proxime a Iuba, deinde eam navigationem, quae his annis 15
 comperta servatur hodie.

Onesicriti et Nearchi navigatio nec nomina *omnia*
 habet mansionum nec spatia, primumque Xylīnepolis ab

§ 95: (7. 9) Sol. 54, 3. MCap. VI 699. cfr. Plin. VII 30. —
 § 96: Iuba fr. 39 Müller.

1 nauigabili DFR | romanos DF. ponamus va. H | pandarum
 (P) L. cfr. § 76. -dorum ll. v cabirus DFdE H(D). -byrus v. -beron
 B. apirus RS 2 sorarum B | portuosus E^s va. S 3 cophes v.
 chopes R. copes (-pis D) v. seddarus E^s. sada- va. S, parospeus D².
 prospus E^s 4 sodamus DFdR D. -danus f S. -dmus E^s. -dinus v |
 daritim E^s G(D). -rrinthim F. -rrhintim r J. dararin v 5 man-
 suramque E^s | produnt utriusque om. E^s | XVIII D². XVIII. L
 DFda. XIII E. XVIII. L R(?) a³ v 7 sires DdRa J. -re F.
 syros E^s a³ v. scy- C. pasires H. pars- MGGm Ip. 344^a CCXXXVIII
 a. CXXXIII E^s H. CLXXXIII C. -III v 9 uibere E^s DFR¹ |
 deinde (inde E^s va. S) — 10 CC p. *uncis inclusit J, ante Ichthyo-*
phagos (v. 8) pos. va. S 10 aruorum FR. argiu- a | deserta
 om. E^s 11 carnania E^s | ad FR 12 haec om. a | persequar E^s
 13 idicturi R¹. indicare E^s R² a³ va. J | prodit Rdva. D | clase
 DF¹. lasse E^s 14 ex india (-dia E^s. -di Ra) enarrata ll. D.
 -dia narr- d G. et indiae narr- v 17 onesicritis F¹. -tus D |
 nom a | omnia (Geier Alex. hist. script. p. 81) D². om. ll. v 18 xy-
 linepolis (Lassen Ind. Altert. II 1, 192) J. cfr U 125. xilenep- Ep.
 xyl- L. exil- R. -naep- DF. xilenop- F² in marg. a. xyl- v

Alexandro condita, unde ceperunt exordium, iuxta quod
 flumen aut ubi fuerit non satis explanatur. haec tamen 97
 digna memoratu produntur ab Æis: oppidum a Nearcho
 conditum in navigatione et flumen Arbium navium capax;
 5 contra insula, distans LXX stadiis, Alexandria condita a
 Leonnato iussu Alexandri in finibus gentis, Argeruus portu
 salubri, flumen Tonberum navigabile, circa quod Pasirae;
 deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XXX dierum
 spatio praenavigaverint: insula quae Solis appellatur et
 10 eadem Nympharum Cubile, rubens, in qua nullum non
 animal absumitur incertis causis; Ori gens, flumen Car- 98
 maniae Hyctanis, portuosum et auro fertile. ab eo primum
 septentriones apparuisse adnotavere, arcturum neque omnibus
 cerni noctibus nec totis umquam. Achaemenidas usque
 15 illo tenuisse. aeris et ferri metalla et arrenici ac mini
 exerceri. inde promunturium Carmaniae est, ex quo in
 adversam oram ad gentem Arabiae Macas traiectus distat
 L p.; insulae tres, quarum Oracta tantum habitatur aquosa,

§ 97: (9) Mela III 71. Sol. 54, 4. MCap. l. l. — § 98: (11—15)
 Sol. 54, 5. — (16 sqq.) ib. 6. — Mela III 79. — MCap. l. l.

1 coeperunt E^s D F | iuxta om. E^s 3 produntur D F¹ R a S J
 ab iis v. ab eis a G (et dist.). ab his E^s R² d p. abies D F R¹. Arbis H
 4 et D F R a D¹. om. E^s. ea d(?) v. ad D² | arbium ego. nabrum
 E^s p v. -rim r. Arhim (Geier l. l. p. 78) D. cfr. U 125 n. 5 insulā
 R d v a. G | stadiis D F¹. -dia R(?) S | alexandria — 6 iussu E^s F²
 R² p v. om. r | condita om. F² 6 argeruus E^s D. -erius p. -enuus
 r v. -enus G | portus F² a 7 salubris F² v a. G. alii a | tonbe-
 rum F² D. -ron S. -brerum D F¹ d R a. tormenum E^s. thor- p.
 tuberum v. -ronem Mela. cfr. § 93 | pasirae (Salm.) H. parirae
 (peri- R) ll. v (D¹). parrihe p. cfr. Arr. Ind. 26, 3 et p. 470, 7
 8 XX E^s p v. XXX r S. cfr. M G G m I p. 349^b 9 insulae D F¹. -le
 R¹ a. -lā F² R² v a. G 10 eodem D R a 11 adsumitur D F.
 assu- a | carminiae E^s. -mine a 12 hyctanis (Salm.) S hict-
 E^s. hyt- v. hyna- r. hya- d (Sol.). hydanis M G G m I p. 342^b
 15 agmini ll. & minii v a. S 16 carmaeniae F. -menie a. -mi-
 niae D 17 aduersam oram (U 126) J. -rsa (-rso E^s) ora ll. v
 macas E^s F² v. mac R. ma D F¹. in a traiectu a 18 L p. ll. Sol. v.
 V p. (Valesius ad Amm. Marc. XXIII 6, 10) D. at cfr. § 152 oracta
 ego. oracla (hor- E^s R) ll. H. organa v. Oaracta Arr. Ind. 37, 2.
 Strabo XVI p. 767. Ὀοράχθα Marciani periopl. 27 (G G m I p. 531)

a continente XXV p., insulae quattuor iam in sinu ante Persida — circa has hydri marini vicenum cubitorum ad-
 99 natantes terruere classem —, insula Athotadrus, item Gauratae, in quibus Gyani gens; flumen Hyperis in medio sinu Persico, onerariarum navium capax, flumen Sitioganus, 5 quo Pasargadas septimo die navigatur, flumen navigabile Phristimus, insula sine nomine, flumen Granis modicarum navium — per Susianen fluit, dextra eius accolunt Dexi montani, qui bitumen perficiunt —, flumen Zarotis, ostio difficili nisi peritis, insulae duae parvae; inde vadosa 10 navigatio, palustri similis, per euripos tamen quosdam peragitur; ostium Euphratis, lacus quem faciunt Eulaeus et Tigris iuxta Characen, inde Tigri Susa. festos dies ibi agentem Alexandrum invenerunt septimo mense post quam digressus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis. sic 15 Alexandri classis navigavit; postea ab Syagro Arabiae promunturio Patalen favonio, quem hippalum ibi vocant, peti certissimum videbatur, XIII·XXXII p. aestimatione.
 101 Secuta aetas propiorem cursum tutioremque iudicavit, si ab eodem promunturio Sigerum portum Indiae peteret, 20

1 continenti *va. D* 2 pericla **E^s**. -ida *va. B* 3 athotadrus d. -thadrus (tho- a) **D F R a S.** athrotradus **E^s**. atro- p. acrotadus v. Crataee, Aradus *Salm. (p. 831^b G)*. Aradus (*U 125 n*) *D.* Caicandrus *conl. Hex Arr. Ind. 38, 2. cfr. § 110* 4 gyani **D F R a S.** chy- **E^s**. ziani p. chiani *G.* -na v | yperis a. syp- **E^s 1**. iyp- **E^s 2**. hisp- p 5 persiea **E^s** | sitioganus **D F R a J.** -adus **E^s p**. -agus v. sitacus *U 127 ex Arr. l. l. 38, 8* 6 quos **E^s** | pasargadas *B.* spas- v. pagarg- **D F R a.** pasardas **E^s 2**. -dus **E^s 1** 7 phristimus **R d T a S.** phriyt- **E^s**. phirit- p. phirst- v. phryst- **D F D.** heratemis *Hex Arr. l. l. 39, 1* | flumen *om. D F a* 7 graius **E^s 1**. -anius *va. H* 8 nauium capax *va. S* | suasine **F d R a.** (*potius Taocinen Tom. Nearch. p. 64*) | dextra eius occulit **F a** 8 9 Dexi montani *M G G m II p. 169^b*. deximo- (diximo- **R**) *ll. v.* Vxii mo- *Salm.* 9 zarotis *ll. v (H).* orotatis *Be Strab. cfr. § 111* 10 difficili **E^s v (D).** -lis *r S* | niri **E^s** | peritus **F a** 11 similes **E^s** | uripos **D F 1 R.** -ost a 12 aeulaeus **F.** euleus **E^s** 13 caracen **R a.** charia- **E^s**. caria- *va. B* 15 digressus *om. E^s* 17 hipalum **E^s**. pypylum **D.** ipilum **R.** hyp- r. -palum *va. H* 18 XIII·XXXII **E^s v (D).** XIII·XXXV *r S* 19 propiorem a. v. propri- r 20 sigerum **D F d R a S.** zige- **E^s H.** tinge- p. zize- v

diuque ita navigatum est, donec compendia invenit mercator
 lucroque India admota est: quippe omnibus annis naviga-
 tur, sagittariorum cohortibus inpositis; etenim piratae ma-
 xime infestabant. nec pigebit totum cursum ab Aegypto
 5 exponere, nunc primum certa notitia patescente: digna
 res, nullo anno minus HS·D imperii nostri exhauriente
 India et merces remittente, quae apud nos centiplicato
 veneant. MM p. ab Alexandria abest oppidum Iuliopolis; 102
 inde navigant Nilo Coptum CCCVIII p., qui cursus etesiis
 10 flantibus peragitur XII diebus. a Copto camelis itur,
 aquationum ratione mansionibus dispositis: prima appel-
 latur Hydreuma XXXII, secunda in monte diei itinere,
 tertia in altero Hydreumate a Copto LXXXV, deinde in
 monte; mox ad Hydreuma Apollinis a Copto CLXXXIII,
 15 rursus in monte; mox ad Novum Hydreuma a Copto
 CCXXXVI. est et aliud Hydreuma Vetus — Trogodyticum 103
 nominatur —, ubi praesidium excubat deverticulo duum
 milium; distat a Novo Hydreumate VII. inde Berenice
 oppidum, ubi portus Rubri maris, a Copto CCLVII p. sed
 20 quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus
 et stativis dies absumuntur, totum a Copto Berenicen iter

§ 101: (4) Sol. 54, 7. — § 102: (9—12) Sol. 54, 7. —
 § 103: (18.19) Sol. 54, 7.

4 infestabant R². -bat DF¹R¹. -stant pzH 6 HS B.
 his E^s. hic rv | D (D B) E^sp v. DL rS. an ∞ ? cfr. XII 84
 7 centuplicato ara. D 8 ueniant E^s | heliopolis con. B
 9 CCCIII E^sp va. S 12 hydreum (-ma B) XXXII E^sp v (D²).
 -ma XXII rS 13 hydreumate (hidrom- E^s) — 14 hydreuma E^sv.
 hydreum (om. ate — 14 hydreum) r. -ate — 15 hydreuma om. p
 LXXXV D. LXXXVX E^s. XCV v 14 hydreuma B(S). -eum
 (hid- E^s) v(H) | DXXXII E^s 15 hydreum DFR va. B. yd- a.
 hid- E^s 16 CCXXXVI E^sD². -III v. CCXXX rS 17 deuer-
 ticulo (diu- v) E^sv(D). -lum (diu- a) rS 18 militum FR
 IIII E^sva. S(D²) 19 CCLVIII E^s¹va. S. CCLIII E^s²p 20 con-
 ficitur E^sd(?)v(D). -fi///// F¹. cum fit a. confit rS 21 stativis
 E^sG. -tim v. estivis R². stat quis r

- 104 duodecimo die peragitur. navigare incipiunt aestate media
ante canis ortum aut ab exortu protinus veniuntque
tricesimo circiter die Ocelim Arabiae aut Canen turiferae
regionis. est et tertius portus qui vocatur Muza, quem
Indica navigatio non petit nec nisi turis odorumque Ara- 5
bicorum mercatores. intus oppidum, regia eius, appellatur
Sapphar, aliudque Save. Indos autem petentibus utilissimum
est ab Oceli egredi; inde vento hippalo navigant diebus
XL ad primum emporium Indiae Muzirim. non expetendum
propter vicinos piratas, qui optinent locum nomine Nitrias, 10
neque est abundans mercibus; praeterea longe a terra
abest navium statio, lintribusque adferuntur onera et
egeruntur. regnabat ibi, cum proderem haec, Caelobothras.
105 alius utilior portus gentis Neacyndon, qui vocatur Becare.
ibi regnabat Pandion, longe ab emporio in mediterraneo 15
distante oppido quod vocatur Modura. regio autem, ex
qua piper monoxylis lintribus Becaren convehunt, vocatur
Cottonara. quae omnia gentium portuumve aut oppidorum
nomina apud neminem priorum reperiuntur, quo apparet
106 mutari locorum status. ex India renavigant mense Aegypto 20
Tybi incipiente, nostro Decembri, aut utique Mechiris

§ 104: (1. 2) ib. 9. — (3. 9) ib. 8. — § 105: (16—18) Sol. 54, 8.

1 conficitur die E^sva. G(H) 3 circiter tricesimo FdRa
va. D | ocaelim D. occ- F. oclacim a 4 maza DFa | qua E^s
5 turi E^s 6 oppida va. H | dist. (U 127) J. regium coni. U
7 saphal'a. -ar E^sva. S 8 ocaeli DF. hoc caelo a | unde a
hipallo E^s. yppalo a. hypa- vel hipa- va. H 9 muzirim E^sva. G
10 hidrias E^s. hydras va. H 12 efferuntur va. H | onera
et DFRH. -ret E^s. -rat a. -ra quae v 13 regeruntur d(?) H.
ge- v | proderem E^sv. -ret r | celobotras adT. celebethonas E^s.
-bothras va. S 14 neacyndon F. -cindon Ta. -cridon E^s.
necanidon va. S. (Nelcyndon coni. H: cfr. MGGm I p. 297^a) | be-
care E^sRdv(J). baec- D. -rae F. bacare a. barace H. cfr. infra
15 regnant F¹. -at Rava. S | imperio F. imp- R | in om. E^s
va. S(J) 16 modufa E^sva. S 17 becaren RdG(S). becha- v.
baeca- D. benca- E^so. becca- a. pecca- F. baracen B(H) e Ptol.
et Arr. peripl. 40. 41 18 cottonara E^s. coci- o. conci- va. B.
cottona Bas. | quam E^s. 21 tibi E^s | mechiris R. maech- F

Aegyptii intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras: ita evenit ut eodem anno remeant. navigant autem ex India vento volturmo et, cum intravere Rubrum mare, Africo vel austro. nunc revertemur ad propositum.

5 (27) Carmaniae oram patere duodeciens quinquaginta 107 milia passuum Nearchus scripsit. ab initio eius ad flumen Sabim C p.; inde vineas coli et arva ad flumen Ananim XXV milium spatio; regio vocatur Armuzia. oppida Carmaniae Zetis et Alexandria.

10 (28) Inrumpit deinde et in hac parte geminum mare in terras, quod Rubrum dixere nostri, Graeci Erythrum a rege Erythra aut, ut alii, solis repercussu talem reddi existimantes colorem, alii ab harena terraque, alii tali aquae ipsius natura. 24. sed in duos dividitur sinus. 108

15 is qui ab oriente est Persicus appellatur, XXV circuitu, ut Eratosthenes tradit; ex adverso est Arabia, cuius XV longitudo. rursus altero ambitur sinu Arabico nominato. oceanum qui influit Azanium appellant. Persicum introitu V latitudinis, alii III fecerunt. ab eo ad intimum sinum

§ 106 init.: ib. 9. — (2—4) ib. 10. — § 107: Sol. 54, 10. 12. (Iuba fr. 39 Müller). — (11) Mela III 72. Sol. 33, 1. MCap. VI 677. cfr. Artemid. ap. Strab. XVI p. 779. Agatharch. 2—6 (GGm I p. 111 sq.). — § 108: Mela III 72. 73. 74. Sol. 54, 12. MCap. VI 699 extr. Berger Eratosth. fr. p. 272.

5 carmaniae (carna- E^s) v. -iam r | decies septies Sol.
7 sabim a S. -bini (-bi E^s) r. -bin v | ad om. E^s v a. Bas. 8 ananim D F R a S. andanin B e Ptol. iananim E^s. -nem v. (Anamis Arr. Ind. 33, 1. Sandis Mela III 75) | armuzia B e Ptol. et Marciano (GGm I p. 531). -mysia D F d T J. -misia R a. -mixia E^s v
9 zetis D d R a v (S). zaetis F. zethis E^s H 11 in ll. v (S).
om. Sol. L (J). | terras E^s D v (J). -am r S | graeci (gre- E^s) R² E^s G.
-cu r. -cia o v | erythrum D S. -raeum Sol. v. erithrum o. -trum R.
-thriu a. aerithrum E^s. -trum F 12 erytra F. erithra E^s o |
ut om. R 13 colorem existimantes E^s o v a. S existimantē F R¹ a
alii aliaque a 14 natura E^s o v (D). a nat- r S 15 ab ex-
orientē D F R | uicies et sexagies centena milia Sol. cfr. MCap.
17 XII E^s v a. S 18 azanium E^s Sol. v. azanni- a. azzani- r |
introitu R S. -tū r v 19 intimum v. intium E^s. init- r

recto cursu [XI].XXV propemodum constat esse et situm
 109 eius humani capitis effigie. Onesicritus et Nearchus
 ab Indo amne in sinum Persicum atque illinc Babylonem
 Euphratis paludibus scripserunt XVII esse.

In Carmaniae angulo Chelonophagi, testudinum super- 5
 ficie casas tegentes, carne vescentes. a flumine Arabi
 promunturium ipsum inhabitant, praeter capita toto corpore
 110 hirti coriisque piscium vestiti. 25. ab horum tractu
 Indiam versus Caecandrus, deserta insula, in oceano L p.
 traditur iuxtaque eam freto interfluente Stoidis, quaestuosa 10
 margaritis. a promunturio Carmanis iunguntur Harmozaei.
 quidam interponunt Arbios, CCCCXI p. toto litore. ibi
 portus Macedonum et arae Alexandri in promunturio.
 111 amnes Siccanas, dein Dratinus et Salsum. ab eo pro-
 munturium Themisteas; insula Aphrodisias habitatur. 15
 inde Persidis initium ad flumen Oratim, quo dividitur ab
 Elymaide. contra Persidem insulae Psilos, Cassandra,
 Aracha cum monte praealto Neptuno sacra. ipsa Persis

§ 109: (Iuba fr. 39 Müller). — (5) Mela III 75. Sol. 54, 11.
 cfr. Agatharch. 47 (GGm I p. 138. Plin. IX 38). — § 111: (15. 16. 18)
 Sol. 54, 13. MCap. VI 700.

1 cursu E^sr. -sus r | sic IN (pro situm) E^s 2 effigies
 FdRa 4 XXV va.H 5 charnaniae E^s. carna- o | angulo
 sunt va.S | colonophagi R¹. chenoloph- o. cen- a 6 carne
 uescentes om. FfT | arabi (rabi a) ll.ov(S). arbi Be Strab. cfr. § 97
 9 caecandrus Salm. ex Arr. Ind. 38, 2. caic- H. carc- E^s. casc-
 rr(J). mille passus E^sva.G 10 stoidis E^sv(D). -des J. stoydis F.
 -des a. -yides r. cfr. IX 106 11 harmozaei D. arm- (-zei v)
 E^sv. harmazaei (-zei da) DFda.J². arm- RJ¹. (cfr. § 107)
 12 CCCCXII E^spva.S 13 alexandri arae E^s 14 siccanas
 (sica- R²d) ll.v(J). saganos Be Ptol. | dratinus (de rat- E^s) ll.v(J).
 daras Be Ptol. | salsum E^sD. -sam r. -sa S. -sus vel -sos v
 15 themisteas Rdv(H). -theas Dal. -thaeas E^s. tesmistneas a.
 -theas D. thaesmisthaeas F | haprodisias E^s 16 in DFa | per-
 sides E^s | oratim (-ti E^s) ll.v(S). oratim Be Ptol. et Amm. Marc.
 17 elimade FdR. elm- a | bsilos R. phi- E^sva.S | canssandra
 E^s. casa- dva.S 18 aracha (archa a) ll.v(J). -cia B | persis av.
 peris r

adversus occasum sita optinet litore DL p., etiam in luxum dives, in Parthorum iam pridem translata nomen. horum de imperio nunc in paucis.

(29) Regna Parthorum duodeviginti sunt omnia; ita 112
 5 enim dividunt provincias circa duo, ut diximus, maria, 41
 Rubrum a meridie, Hyrcanium a septentrione. ex his
 XI, quae superiora dicuntur, incipiunt a confinio Armeniae
 Caspiisque litoribus, pertinent ad Scythas, cum quibus ex
 aequo degunt; reliqua VII regna inferiora appellantur.
 10 quod ad Parthos attinet, semper fuit Parthyaea in radicibus
 montium saepius dictorum, qui omnes eas gentes prae- 41
 texunt. habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam et 113
 Arianos, ab occasu Pratitas Medos, a septentrione Hyrcanos,
 undique desertis cincta. ultiores Parthi Nomades appel-
 15 lantur. citra deserta ab occasu urbes eorum quas diximus, 44
 Issatis et Calliope, ab oriente aestivo Pyropum, ab hiberno
 Maria, in medio Hecatompilos, Arsace, regio Nisiaea
 Parthyenes nobilis, ubi Alexandropolis a conditore.

26. Necessarium est hoc in loco signare et Medorum
 20 situm terrarumque faciem circumagere ad Persicum mare, 114
 quo facilius dein reliqua noscantur. namque Media, ab
 occasu transversa oblique Parthiae occurrens, utraque

§ 112: (4—9. Sol. 55, 1. 2. — § 113: (12. 13) Sol. 55, 2. —
 § 114: (21sq.) Sol. 55, 2.

1 litora (litt- E^s 2) E^s va. S | luxum E^s v. -xu r S J 2 tra-
 lata F Ra | numen F fa T G 3 in Il. S (D). del. v (J) 6 yr-
 canum a. hir- E^s. hyr- Sol. va. S 10 ad om. F¹ Ra S J. sed cfr.
 XIX 174 | parthiaea F d T R. -ia va. (P) S 11 sepaeis Da. sae-
 ppeus F | dicturum F¹. -tū a | as F¹ R¹. has R² ad T S J 12 car-
 maniam F² v. -miniam E^s. -meniam r 13 arianos ve Sol. ara-
 rios E^s. aborianos r | partitas F². -thitas va. B 14 nomares
 F¹ da 15 dist. J 16 pyropum (per- E^s) Il v (J). euro- Be Ptol.
 cfr. V 87 17 mania E^s va. S | haecaton (ecc- a) psylos (-lus E^s.
 psilos a) E^s D Fa | arsacia B. -cae E^s (P) H | regia (P) H | nisiae
 R. S. -saea v. nisyaea v. nysiaea D. -iae F¹. -ia F². nis eo E^s
 18 a om. F¹ Ra 21 cognoscantur a. narrentur E^s alio casu o.
 alio occasu E^s (o) 22 oblique E^s o v. -ua r | occurrens E^s o v.
 acc- R². aec- D F R¹. cu- a

regna praecludit. habet ergo ipsa ab ortu Caspios et
 Parthos, a meridie Sittacenen et Susianen, Persida, ab
 115 occasu Adiabenen, ab septentrione Armeniam. Persae
 Rubrum mare semper accolluere, propter quod is sinus
 Persicus vocatur. regio ibi maritima Ceribobus; qua vero
 ipsa subit ad Medos, Climax Megale appellatur locus arduo
 montis ascensu per gradus, introitu angusto, ad Persepolim,
 caput regni, dirutam ab Alexandro. praeterea habet in
 116 extremis finibus Laodiceam ab Antiocho conditam. inde
 ad orientem Magi optinent Phrasargida castellum, in quo 10
 Cyri sepulchrum; est et horum Ecbatana oppidum, trans-
 latum ab Dario rege ad montes. inter Parthos et Arianos
 excurrunt Paraetaceni. his gentibus et Euphrate inferiora
 regna cluduntur. reliqua dicemus a Mesopotamia, ex-
 5, 86
 cepto mucrone eius Arabumque populis in priore dictis 15
 volumine.

117 (30) Mesopotamia tota Assyriorum fuit, vicatim dis-
 persa praeter Babylona et Ninum. Macedones eam in
 urbes congregavere propter ubertatem soli. oppida praeter
 iam dicta habet Seleuciam, Laodiceam, Artemitam; item 20

§ 116: (9—11) Sol. 55, 2.

1 includit E^s o v a. S. amplectitur Sol. 2 parthos R v. ap- a.
 partos F. ap- D. parthios o. -tios E^s | sittacenen o B. sitia- E^s.
 sitha- v. sita- F². setta- R. secta- r | susianen om. E^s o. -nen et v
 adiauen E^s o 3 ab ego. ati D d a. at F¹. ad E^s F² o. a R (?) v, septen-
 trione R (?) v. -nem r o 4 is om. E^s o 5 regio R E a v. -ia r |
 ceribobus (cyryb- F²) E^s F² D. ciribo R. cyribo a d T. cyrybo D F¹.
 cyropolis B e Ptol. -obolis v. syrtibolos II. syrtibus aequa U 128.
 quia E^s v a. C 6 climax D R (B¹) H. -as E^s. elimax a. aelym- F.
 elymas T v. -ais B². cfr. § 136 megalā E^s v a. H 7 ascensu E^s o v.
 -suus (-sus R²) r 8 regii D F¹ R | dirutam E^s v (D). -tum r H.
 (-ta o) 9 laodiciam a o. laodiceam E^s D R D². -caeam F 10 ad
 orientem E^s o v (D). ab oriente r S frasargida D F d T R a v (J). phas-
 Sieglin. phidasarcida Sol. asargida E^s. -rcida o. passargada B.
 -agardas C. -da S 11 dist. ego, acbatana (-thana a) D F R a. hegb-
 o. egb- E^s v a. B tralatum F a 13 gentibus E^s F² d v (D²). a ge- r S
 14 cluduntur D F d R G (S). claud- T a. includ- E^s v (H) D
 17 toto D F R a | dispensa E^s o. sed cfr. V 70 18 babylona D F a
 v (D). -nam E^s. -niam R d T o S 20 laodiceam E^s D². om. r

in Arabum gente qui Orroei vocantur et Mardani Antio-
chiam, quae a praefecto Mesopotamiae Nicanore condita
Arabia vocatur. iunguntur his Arabes introrsus Eldamari, 118
supra quos ad Pallacontam flumen Bura oppidum, Salmani
5 et Masei Arabes; Gordyaeis vero iuncti Azoni, per quos
Zerbis fluuius in Tigrim cadit, Azonis Silices montani et
Orontes, quorum ad occidentem oppidum Gaugamela, item
Suae in rupibus. supra Silicas Sitrae, per quos Lycus ex
Armenia fertur; ab Sitris ad hibernum exortum Azochis
10 oppidum, mox in campestribus oppida Diospege, Polytelia,
Stratonicea, Anthemus. in vicinia Euphratis Nicephorion, 119
quod diximus, Alexander iussit condi propter loci oppor- 5, 68
tunitatem. dicta est et in Zeugmate Apamea, ex qua ibid.
orientem petentes excipit oppidum Caphrena munitum,
15 quondam stadiorum LXX amplitudine et satraparum regia
appellatum, quo tributa conferebantur, nunc in arcem
redactum. durant, ut fuere, Thebata et, ductu Pompei 120

1 gente *om.* E^s | orroei *D co l.* § 25. V 85. arrhoei DFdR. ar-
rohei a. arroei Tv. annoei E^s. orei H | mardani v. *cf.* Ptol. V 18.
mand- E^s D. uand- r 3 arabes E^sa (v. a. B) | rabes F | eldamari
R¹J. -rii E^sv. -mani R²S. elmari r 4 Pellacontam v. a. S.
Pallacopas *Arr. anab.* VII 21. 22 | Dura *con.* He I'olyb V 48. 16

5 masei RdaB. -seo E^s. -ssei v. maraei r | gordyaeis B.
-diacis r. gurdiaacus E^s. -aeis D. condiaeis r. *cf.* § 129 | aloni
E^sva. D 6 zeruis DF. -uius R. zerius a | azones va. D | silici H

7 orrontes F. orrentes Ra | gaugamela B. gaueca- E^sv.
graue ca- r 8 suae E^s(Verc.)D. sue a dv. suet r | silicas sitrae
D. silci classitrae (-tre Ra. classis III E^s, II. silici classitae G.

siciclassi III p. v | lacus E^s 9 ab sitris (Verc.)D. alsi- dv.
-ithris DFRS. -ythris a. -idris Dal. | exorsum Da. *om.* E^s azochis
E^sv. aco- TS. -cis a. achochis r 10 oppidata DFda | diospege
E^sD. -gea a. -paegae r. -page v | polytelia (polit- E^s) R²E^sB.

-teba v. *om.* r 11 stratonicea B(D). -igea E^sv. -ice R²H. *om.* r |
anthemus E^sv. ante- R². anme- DF. anne- r. *cf.* V 86 12 quod
ut E^s(R?)va. S 13 et *om.* R(?)G zeugmate D(?)C. zeum- (-tae R)
E^sRv. ceum- a. zaeum- F | apamia E^sva. S 14 caphraena F.

at prima E^s. apprime va. S 15 quodam DF¹ 16 artem E^s
17 durat E^s | fuere (-rat E^s) thebata (thaeb- F. hebata E^s)

II. S. -rant hebata v

Magni terminus Romani imperi, Oruros, a Zeugmate $\bar{L}\cdot CC.$ sunt qui tradunt Euphraten Gobaris praefecti opere diduc-
 5, 89 tum esse ubi diximus findi, ne praecipiti cursu Babylona infestaret, ab Assyriis vero universis appellatum Narmalchan, quod significat regium flumen. qua dirivatur, 5
 oppidum fuit Agranis e maximis, quod diruere Persae.
 121 Babylon, Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem inter urbes obtinuit toto orbe, propter quod reliqua pars Mesopotamiae Assyriaeque Babylonia appellata est, LX p. amplexa II muris ducenos pedes altis, quinquagenos 10
 latis, in singulos pedes ternis digitis mensura ampliore quam nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere utroque. durat adhuc ibi Iovis Beli templum; inventor hic fuit
 122 sideralis scientiae. cetero ad solitudinem rediit exhausta vicinitate Seleucia, ob id conditae a Nicatore intra XL 15
 lapidem in confluyente Euphratis fossa perducti atque Tigris, quae tamen Babylonia cognominatur, libera hodie ac sui iuris Macedonumque moris. ferunt ei plebis urbanae DC esse, sitam vero moenium aquilae pendentis alas, agrum totius orientis fertilissimum. invicem ad hanc exhaurien- 20
 dam Ctesiphontem iuxta tertium ab ea lapidem in

§ 121. 122: (7—15. 21 sqq.) Sol. 56, 1—3. MCap. VI 701. — (10. 11) Herodot. I 178.

1 geugmate Fa | $\bar{L}\cdot CC$ MG Gm Ip. 246^b. CC. \bar{L} ll. v. de mendo
 cfr. § 122. 134 med. 2 tradant a d T | gobaris E^s G. cobaris d² v.
 -res r 3 esse ubi ego. ubi (ibi a. bi F¹) esse ll. D¹. ubi eum r.
 ubi D² | babyloniam E^s F² va. S(D) 4 appellatum om. E^s | nar-
 malcan a. armarchal E^s. -alchar va. Brot. cfr. Isid. Char. 1 (GGm I
 p. 249). Amm. Marc. XXIV 2, 7 5 dirivatur E^s D. deriuatu
 (dri- a) r. -tur v 6 agrani E^s va. S. agoram p | e a T v. se D d E.
 sae F. et E^s p D | maximum E^s p D (puncto post Persae sublato et
 post caput posito) 8 in toto E^s o va. S(D) | quod D Fa. quam
 E^s o (R²) v. cfr. § 115. II 167. X 35. XVII 85. XX 144 10 Il ego.
 om. ll. v 12 utrobique F² D 13 adhuc om. E^s o | fuit om. E^s o
 14 redit E^s. -ddit va. B 15 nicanore E^s va. B (G) | XL
 (pro XC) B et Pe Strab. XVI p. 738 extr. LXXX ll. v. de mendo
 cfr. § 124 init. 16 confluentem E^s va. G | perducti E^s v. -tis r
 17 qua Fa | liberat E^s 19 CD E^s | esse om. E^s 21 cthesi-
 phontem D. ethaes- F. thes- va. B. et hesipo- E^s

Chalonitide condidere Parthi, quod nunc caput est reg-
 norum, et postquam nihil proficiebatur, nuper Vologesus
 rex aliud oppidum Vologesocertam in vicino condidit.
 sunt etiamnum in Mesopotamia oppida Hipparenum, Chal- 123
 5 daeorum doctrina et hoc, sicut Babylon, iuxta fluvium
 [Narragam] qui cadit in Narragam, unde civitati nomen.
 muros Hipparenorum Persae diruere. Orcheni quoque,
 tertia Chaldaeorum doctrina, in eodem situ locantur ad
 meridiem versi. ab his Notitae et Orothophanitae et
 10 Gnesiochartae.

Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCXII p. 124
 tradunt Nearchus et Onesicritus; qui vero postea
 scripsere, ad Seleuciam CCCXL; Iuba a Babylone Cha-
 racen CLXXV.D. fluere aliqui ultra Babylona continuo
 15 alveo, prius quam distrahitur ad rigua, LXXXVII, universo
 autem cursu XII p. inconstantiam mensurae diversitas

§ 124: (Iuba fr. 39 Müller). — (16 sqq.) Sol. 54, 15.

1 chalonitide v. challo- E^s. calo- r | regnum E^s. -ni va. H
 2 uologessus a. -ocesus E^s 3 uologesacertam F². -ocessoc-
 E^s | uicinio E^s 4 aetiannum F. euann- R. euan- Da. etiam
 va. G hyparenum (yp- a) DRa. -raenum F 5 doctrina om. E^s G.
 -na clarum v(H) babilonii E^s p 6 narragam ll. v. del. (Up. 192) D |
 cadit in narragam (D¹ F D. -rrogam r) ll. S. del. v | unde D d TRa S.
 -dedi F¹. nunc de E^s. nunc dedit F². dedit v | nomen — 8 doc-
 trina om. R¹ 7 hipparenorum R² T v(H). -raneorum Dal. hypa-
 renorum F. hipaneno- E^s. cythareno- r orcheni D d R² a B. -aeni F.
 -ani E^s v 9 notitae Fv. -icae E^s. -itiae D d. -iciae Ra | orotho-
 phanitae E^s H. ortho- r. -phantae C. orotophopanitae R d T. -po-
 panitae (orto- a) r | et E^s F² r(J). a r. ac TS 10 gnesiochartae
 D. gneciochanthae E^s H. graccio- v. graeciochartae F². grecie-
 chartae a T S. greciae- R. graeciae- r J 11 navigare F². -ga F¹.
 -gant a | e F G. om. E^s. et rv 13 ad DFRS. a rv | seleuciam
 RS. -cia (-tia F) rv | CCCXL Rad TS. -XC v. -XXXX D D.
 -LXXXX E^s p. -LXXX F² in ras. | a babilone F² p. a bibone E^s.
 om. r | characen B. cara- F² v. cana- E^s. canopum p. om. r
 14 XII.D DF¹ d TRa | babylone E^s. -nem va. S. -nia a 15 al-
 ueo E^s p v. albo F². abeo r | distrahitus R. -raitur F. -ratus a.
 -ractus d. -rahantur p | in irrigua va. H. irr- p. arr- E^s | LXXXIII E^s
 16 XI E^s p va. S

auctorum facit, cum Persae quoque schoenos et parasangas
 125 alii alia mensura determinent. ubi desit alveo munire,
 ad confinium Characis accedente tractu, statim infestant
 Attali latrones, Arabum gens, ultra quos Scenitae, ambitu
 vero Euphratis Nomades Arabiae usque ad deserta Syriae, 5
 5,87 unde in meridiem flecti eum diximus, solitudines Palmy-
 126 renas relinquentem. Seleucia abest a capite Mesopotamiae
 Euphrate uariantibus XI · XXV p., a mari Rubro, si Tigri
 navigetur, CCCXX, a Zeugmate DCCXXIII, Zeugma ab
 Seleucia Syriae ad nostrum litus CLXXV. haec est ibi 10
 latitudo terrarum inter duo maria, Parthici vero regni
 DCCCCXLIII.

(31) Est etiamnum oppidum Mesopotamiae in ripa
 127 Tigris circa confluentes, quod vocant Digbam. 27. sed
 et de Tigri ipso dixisse conveniat. 15

Oritur in regione Armeniae Maioris, fonte conspicuo
 in planitie. loco nomen Elegosine est; ipsi qua tardior
 fluit Diglito; unde concitatur, a celeritate Tigris incipit
 vocari: ita appellant Medi sagittam. influit in lacum
 Aretissam, omnia inlata pondera sustinentem et nitrum 20
 nebulis exhalantem. unum genus ei piscium est, idque
 transcurrentis non miscetur alveo, sicut neque e Tigri

§ 126: (11. 12) MCap. VI 700 med. — § 127: Sol. 37, 5. 6. —
 (21) cfr. Strabo XI p. 529. Dic. 6, 27.

1 scoenos E^sF². scon- a. schon- r 2 determinet DF¹a.
 -etur R | desiit J. -sit U. -sinit v 4 quod DF¹R | escenitae R.
 scaescen- DF¹ 5 suriae F¹a 6 meridie R. -diae DF
 7 est E^sFdTa 8 euphrate ego. -ten U. v(S). -tem dp C. cfr. Tigri.
 § 124 init. 146 9 CCCXX E^sp v(D). CCXX rS | zegmate E^sDF.
 -gitana a | DCXIII dT. DXXIII E^s. -VII pva.S | zeuma E^sDFa |
 ab E^s. abest rS. a r 10 CLXXV (P) HexV67. CXXXII E^sv.
 CXXII rp 12 DCCCCXLIII E^sp MCap.v(D²). -XVIII rS
 17 elegosine E^sop H. elong- v. elosine (-nae D. ael- F) r. elegos
 Sol. cfr. V84 | est E^sopdTv. etr DF. & R. x a | ipsius E^sopva.S
 18 diglito E^sopv. -gito r 20 aretissam (ret- a) U. J. -tisam
 Sol. -thissam r. -thusam C. Arsissam MGGm II p. 165^a 21 ei
 om. F¹da | idque aquae R². aquae E^s. et hic aquae va. Bas.

pisces in lacum transnatant. fertur autem et cursu et 128
 colore dissimilis transvectusque occurrente Tauro monte
 in specum mergitur subterque lapsus a latere altero eius
 erumpit. locus vocatur Zoaranda; eundem esse manifestum,
 5 quod demersa perfert. alterum deinde transit lacum, qui
 Thospites appellatur, rursusque in cuniculos mergitur, post
 XXII p. circa Nymphaeum redditur. tam vicinum Arsaniae
 fluere eum in regione Arrhene Claudius Caesar auctor
 est, ut, cum intumescere, confluant nec tamen misceantur
 10 leviorque Arsania innatet MMM ferme spatio, mox divisus
 in Euphraten mergatur. Tigris autem, ex Armenia acceptis 129
 fluminibus claris Parthenia ac Nicephorione, Arabas Orroeos
 Adiabenosque disterminans et quam diximus Mesopotamiam 25
 faciens, lustratis montibus Gordyaeorum circa Apameam
 15 Mesenes oppidum, citra Seleuciam Babyloniam CXXV p.
 divisus in alveos duos, altero meridiem ac Seleuciam petit
 Meseneu perfundens, altero ad septentrionem flexus eiusdem
 gentis tergo campos Cauchas secat. ubi remeavere aquae,
 Pasitigris appellatur, postea recipit ex Media Choaspen 130
 20 atque, ut diximus, inter Seleuciam et Ctesiphontem vectus 122

§ 128: (1—7) Sol. 37, 6. — (3. 4) cfr. Plin. II 225. Sen. NQ
 III 26, 4. — § 129: (12—14) Sol. 37, 6.

3 specu *va.S* 4 lacus E^sp | zoaranda E^sBrot.(D). -rand
 Rd. -runda D. -rund F¹. -ar. unde F². zoar a. zoroanda p.
 -de S. zomada Sol. | üdem a | manifestum est R(?)v 6 thospit-
 es *Ge Ptol.V12,8.* thesp- DFRaJ. tesbidis v. tepitis E^s. the-
 pidis p. thopitis *Strabo XI p.529* | rursumque RJ | et post E^s
va.S(D) 7 XXV F²va.H. XX E^s | redditus d | marsaniae
 (ars- F²) pluerre DFRa 8 arrhene *Ge Strab.II.I.* -ni v. archene
 DRD. -nē a. -ni E^s. -chaene F 9 simul misceantur a
 10 M. M. a. eoo p 12 orroeos D. orroeos E^sDFa. ar- G. oreos
 RdTv(H). cfr. § 25. 117. V85 14 gordyaeorum B. coridae-
 (-de- a) DFRa. choridi- E^sv. chorindi- p. gurdiae- D. cfr. § 118
 15 &tra (pro citra) F¹. et tran a. *de mendo* cfr. § 55 | CXXV
 Rd(?)v. CCXXV DFa. XXV p. XXII E^s 17 a (pro ad) DFR
 flexus E^sF²v. -xuus (-xus a) uersus r 18 gentis E^sv. -tes r
 caucas F¹a 19 passitigris Fa | appellatur F²d v. -tus rS |
 coaspen FdRa

in lacus Chaldaicos se fundit eosque LXII p. amplitudine implet; mox vasto alveo profusus dextra Characis oppidi infertur mari Persico X p. ore. inter duorum annuum ostia XXV p. fuere, ut alii tradunt, VII, utroque navigabili. sed longo tempore Euphraten praeclusere Orcheni et accolae 5 agros rigantes, nec nisi per Tigrim defertur in mare.

- 131 Proxima Tigri regio Parapotamia appellatur. in ea
129 dictum est de Mesene; oppidum eius Dabitha. cui iungitur Chalonitis cum Ctesiphonte, non palmetis modo, verum et olea pomisque arbusta. ad eam pervenit Zagrus mons, ex 10 Armenia inter Medos Adiabenosque veniens supra Paracetacenen et Persida. Chalonitis abest a Perside CCCLXXX p.; tantum a Caspio mari et a Syria abesse compendio itineris
132 aliqui tradunt. inter has gentes atque Mesenen Sittacene est, eadem Arbelitis et Palaestine dicta. oppidum eius 15 Sittace Graecorum, ab ortu et Sabdata, ab occasu autem Antiochia inter duo flumina Tigrim et Tornadotum, item Apamea, cui nomen Antiochus matris suae inposuit; Tigri

§ 130: (init. 3. 6) Sol. 1. 1.

1 se fundit E^sF²(D?)v(J). effun- rS | LXII ll.H(D). LXX
v(S). LX p | amplitudinē E^sFR 3 X p. ll.G cum P(H). de-
cuno v(L) 4 XXIII E^s. -VI p | fuere E^sD. -re aut R. -rant r.
-re aut ut d²v | VII E^spR(?)v. VIII r 5 et del.U 132. an ut?
6 per (post E^sv) tigrim ll.G(S). pasitigri (P)H 8 dabitha
cui ego. -thac E^sDF. -tac a. -tach p. -thac et dTS. -thae et R.
-thaei (U133) D. dibitach v 10 arbusta D². -tis ll.D¹. cfr. X 77.
aliisque arb- nobilis v | iagrus E^sva.B 11 paraetacenen B.
-tcaenen E^s. -taeine R. paerataeinen D. perate in ea a. para-
cenem p. itacenen F². e///nen F¹. echatenen v 12 persidae
E^sF². -dem va.S | chalonites F². -tas F¹. calonites E^s. -tas Ra
CCCCLXXX E^spva.H 13 tanta F². an tantundem, ut § 133? |
et del.C | a syria (sir- E^s) DFE^sa D. assy- RTpv(S). -riam d(?)C |
compendia F²a. -iae F¹ | itinerum E^sva.S 14 mesenes FR.
menses a | ittacene F¹R. ita- F²a 15 arbeutis D. -euitis a
palaestina D. palest- Fa. ealestinae E^s | dist.ego 16 est R².
est et d(?)pva.J | sabdata (-ada E^s) ll.v(S). sabata B 17 orna-
dotum E^s 18 apamea E^sDF¹a. -mia dG. -meā RS. -meae
F²v(D) | tigris G. -ris ll.v(L)

circumfunditur haec, dividitur Archoo. infra est Susiane, 133
 in qua vetus regia Persarum Susa, a Dario Hystaspis filio
 condita; abest ab Seleucia Babylonia CCCCL p., tantundem
 ab Ecbatanis Medorum per montem Carbantum. in septen-
 5 trionali Tigris alveo oppidum est Barbitace; abest a Susis
 CXXXV p. ibi mortalium soli auri miro odio contrahunt
 id defodiuntque, ne cui sit in usu. Susianis ad orientem
 versus iunguntur Oxii latrones et Mizaeorum XL populi,
 liberae feritatis. supra eos parent Parthis Mardi et Saitae 134
 10 ii qui praetenduntur supra Elymaida, quam Persidi in ora
 iunximus. Susa a Persico mari absunt CCL p. qua 111
 subiit ad eam classis Alexandri Pasitigri, vicus ad lacum
 Chaldaicum vocatur Aple, unde Susa navigatione LXII·D p.
 absunt. Susianis ab oriente proximi sunt Cossiaei, supra
 15 Cossiaeos ad septentrionem Massabatene sub monte Cam-
 balido, qui est Caucasi ramus, inde mollissimo transitu
 in Bactros.

§ 133: (2 5—7) Sol. 54, 14. M Cap. VI 700.

1 *dist. P* | archoo **E^sF²d v.** -ou *r* 4 ecbatanis **D F R v a. B.**
 -ttanis **E^sa** | carbantum (-nnū a) *ll. S.* charbantum *v.* -annum *C*
 5 est a **a** | barbitace **a d T D.** -thacae **D F.** -bethace **E^s² op v.**
 -bathace **E^s¹.** babith- **R.** babytace *Be St Byz.* (carbile siue bar-
 bite [*vel* babitae] *codd. Sol.* barbyta *MCap.*) 6 hi (*pro* ibi) **R².**
 his *P* | solis (*P*) *S* | auri miro *ego.* aurum in *ll. v* | odiū **Ra**
 7 defodiunt quo ne (quod ne **E^s.** ne quo *v*) cui *op v a. S.* -untq.
q. nec ut a | uisui **E^s².** nis- **E^s¹** 8 oxii **E^sv(H).** oxi **a.** oxy *r.*
 cossaei *B.* uxii *Pe Strab. XI p. 524 et Arr. anab. VII 15, 2. Ind. 40, 1*
 (ληκται) et **E^sp v.** the **a.** te *r* mizaeorum (-ze- **a**) **E^sa d v.** -zeonum
p. myzaeorum **D R.** mycae- **F** 9 patent *va. S* | parthisi **E^s.**
 -thusi *va. S* 10 hi **F¹.** hii **F² d.** hyi **E^sD v a. Brot.** | super **a**
 elymaida *B. cfr. § 111.* helim- *v.* elimaetida **R.** -achida *p.* limaeti-
D. limeti- **F.** limeci- **a.** lymaeida **E^s** 12 passitigri **D F R.** -im
 tigri **a** 13 aple **E^sva. S. om. p.** Aginis *Arr. Ind. 42, 4* | LXII·D
E^sd² T D. *cfr. Arr. l. l.* LX·D *r S.* LXV·D *v.* DLX *p* 14 cossiaei
F² in ras. S. om. E^s. cossia et *r.* -ssaei (*B*) *G.* chosiei *v (item infra)*
 15 massabatene *De Strab. XI p. 524. XVI p. 744.* mesa- *He*
Dionys. perieg. 1015. meso- *B.* massabaene **D.** -bene **Ra d T.** -benae
F. messabene **E^s.** mesa- *v.* mesane *p* 17 Parthos *U 134*

- 135 Susianen ab Elymaide disternat amnis Eulaeus, ortus in Medis modicoque spatio cuniculo conditus ac rursus exortus et per Massabatenen lapsus. circumit arcem Susorum ac Dianae templum augustissimum illis gentibus, et ipse in magna caerimonia, siquidem reges non ex alio bibunt et ob id in longinqua portant. recipit amnes Hedyphon praeter Asylum Persarum venientem, Adunam ex Susianis. oppidum iuxta eum Magoa, a Charace XV p.; quidam hoc in extrema Susiane ponunt solitudinibus
136 proximum. infra Eulaeum Elymais est in ora iuncta 10 Persidi, a flumine Orati ad Characem CCXL p. oppida eius Seleucia et Sostrate, adposita monti Chasiro. oram,
99 quae praeiacet, minorum Syrtium vice diximus inaccessam caeno, plurimum limi deferentibus Brixia et Ortacia amnibus, madente et ipsa Elymaide in tantum, ut nullus sit 15

§ 135: (1. 4. 6) Sol. 33, 4. cfr. Plin. XXXI 35. — (14) Sol. 54, 14. MCap. VI 700. — § 136: (12) cfr. Plin. XII 78. — (487, 4) Agrippa fr. 33 Riese.

1 susianae DF. -ne Ra | aelymaide F². elim- o. elem- E^s va.B. aelyma et de DF¹. elim- a | euleus ova.C. ilaeus F. aeleus D. eleus RadT. leus E^s 2 ac ll.v(S). hac Dal.
3 massabatenen D. mesa- dH. meso- v. messo- F¹R. -taenen D. -trenen a². -tranen a¹. mesobatanen F². mesopotanen E^so. -tamiam p | circuit Fdaova.S 4 susorum G. -sarum E^sopv. -siarum r | et o | illis E^sF²oG. cum illis rv 5 ipse om. DF¹a | magna ipse F². -nae F¹Ra | caerimonias Ra. -iae F¹ 7 amnem G | hedyphon (P) De Strab. XVI p. 744. -pnon DFd. -pnun G. hedipnon (ed- a) Ra. -prun E^s. -ppum v | praeterea silum E^sp
8 ad (et F²G) unum F²pva.H | susianis E^s2F²Rpv. usanis E^s1. unamnis (-anis d²) r | magoa (-oga v) a carace E^sF²va.C. mago horacae D. magno (mag/// F¹) orace F¹a | dist.va.D
9 susianę FR. -na G. soasianae E^s 10 eulymais F²d. cul- F¹. -acis D. eulimais R. -mes E^s 11 oroati Rd(?) B 12 sostrate D². sosirate F²E^s1r(D¹). -inate E^s2p. socrate rS. (cfr. XII 78 sostrae M. scytrae r) | monitis Dd. mun- a | chasiro E^sF²D. ///astro F¹. ca- Dda. casyro R(?)v. cassio p. (cfr. XII 78 scanchro Md. schantro r) 14 defendentibus E^s | brixia va.S. Brizana Arr. Ind. 39, 6. Brisoana Amm. Marc. XXIII 6, 41 | ortatia F. hortacia R. -atia Dd. ortacea va.D. Chortacia MGGm II p. 169^b
15 elymaeide D. ael- F. elimatae E^s

nisi circuitu eius ad Persidem aditus. infestatur et
 serpentibus, quos flumina deportant. pars eius maxime
 invia Characene vocatur ab oppido Arabiae claudente regna
 ea, de quo dicemus exposita prius M. Agrippae sententia.
 5 namque is Mediam et Parthiam et Persidem ab oriente 137
 Indo, ab occidente Tigri, a septentrione Tauro Caucasio,
 a meridie Rubro mari terminatas patere in longitudinem
 XIII · XX p., in latitudinem DCCCXL prodidit, praeterea
 per se Mesopotamiam, ab oriente Tigri, ab occasu Euphrate,
 10 a septentrione Tauro, a meridie mari Persico inclusam,
 longitudine DCCC p., latitudine CCCLX.

Charax, oppidum Persici sinus intimum, a quo Arabia 138
 Eudaemon cognominata excurrit, habitatur in colle manu
 facto inter confluentes dextra Tigrim, laeva Eulaeum, II p.
 15 laxitate. conditum est primum ab Alexandro Magno, colonis
 ex urbe regia Durine, quae tum interiit, deductis, militum
 inutilibus ibi relictis; Alexandriam appellari iusserat pagum-
 que Pellaeum a patria sua, quem proprie Macedonum
 fecerat. flumina id oppidum expugnare; postea restituit 139
 20 Antiochus quintus regum et suo nomine appellavit, iterum-
 que infestatum Spaosines Sagdodonaci filius, rex finitimorum

§ 137: MCap. VI 700. Dic. 2, 7. 6. Dim. 2. Div. 23. —
 § 138: (12—14) Sol. 33, 4. — Mela III 79. — § 139: Iuba fr. 44 Müller.

1 ad *ll. G.* a *v* | perside E^sva. *G.* -dā R^d. -da *SJ* 3 clau-
 dente — 4 ea *om. a* | regna ea F^d. -nea D. -na *rv* 4 dicimus E^s
 5 persidā Fa 6 caucasio R^dT MCap. D². -so E^sF²v.
 causio a. -ssio D. cau///o F¹. *om. Dic.* 7 longitudine .. lati-
 tudine F^dRa 8 DCCCCXL F. DCCCXXX MCap. 9 per
 se B. persae E^s. per *rv* | mesopitam E^s 10 clusam ad
 11 longitudinē .. latitudinē *ll. corr. v* 12 a E^sv. in *r*
 14 tigrum E^s | uleum a. ilaeum F | III va. *H(S)*. VI *coni. P*
 15 qui colonis C 16 durinae E^s. -rnie p. -rme F. turine a
 16. 17 militum (-mque *v*) inutilibus E^sp D. -tibus inutilium *r*
 18 pellaeum Bas. peleum p. peleneum F¹a. pell- *rv*
 19. 20 antiochus restituit E^sva. S 20 suo mine E^s 21 que *v*.
 quoque *ll. D* | spaosines D²e nummo. spasiones *Salmant.* spass-
 E^s. passones p. spatiani F². -tio (-cio a) *r*. Spasines (P) D¹e
Dione Cass. LXVIII 28, 4. Pas- G. -siones *v*. (Hyspasines *vel*

- Arabum, quem Iuba satrapen Antiochi fuisse falso tradit, oppositis molibus restituit nomenque suum dedit, emunito situ iuxta in longitudinem $\overline{\text{VI}}$ p., in latitudinem paulo minus. prius fuit a litore stadiis X — maritimum etiam Vipsania porticus habet —, Iuba vero prodente $\overline{\text{L}}$ p.;
- 140 nunc abesse a litore $\overline{\text{CX}}$ legati Arabum nostrique negotiatores, qui inde venere, adfirmant. nec ulla in parte plus aut celerius proficere terrae fluminibus invectae. magis id mirum est, aestu longe ultra id accedente non
- 141 repercussas. hoc in loco genitum esse Dionysium, terrarum 10 orbis situs recentissimum auctorem, quem ad commentanda omnia in orientem praemiserit Divus Augustus ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res maiore filio, non me praeterit nec sum oblitus sui quemque situs diligen-
- 3,2 tissimum auctorem visum nobis introitu operis: in hac 15 tamen parte arma Romana sequi placet nobis Iubamque regem, ad eundem Gaium Caesarem scriptis voluminibus de eadem expeditione Arabica.
- 142 28. (32) Arabia, gentium nulli postferenda amplitudine, longissime a monte Amanoe regione Ciliciae Comma-
- 5,85 genesque descendit, ut diximus, multis gentibus eorum

-pausines *Lucian. macrob.* 16 | sagdodonaci E^sD. sardonaci p. sogd- v. saggodanaci F². -onadaci r

2. 3 emunitos diu DF¹Ra 3 in E^sp v. om. r | $\overline{\text{VI}}$ ($\overline{\text{III}}$ G) p. in (om. E^s) latitudinem E^sp v. om. r 4 primo E^sp v. a. H(D¹) | afuit D² | stadiis d p v. -ia R²S. -ios r D | X DFdRa G(S). X et E^sp v(H)D 5 uipsania (U135) J. -nda (inps- E^s) U. S. ips- v. pseudo p. inde pseudo B. ipsa inde H | porticos FR¹. -tos a. -tum p(P)H | habuit (P)H 7 in E^sv(D). om. r S 8 plus — terrae om. DF¹dRa 9 magis id E^sF²p v(D). maris id (ad F¹) r S. -ri. sed U135. -ri. id J 10 repercussas G(D). -ssa F²p v. percussas (-ssa E^s) r S | longo Fd¹R | ingenitum DdR. //gen- F Isidorum rectius Bernhardt ad Dionys. perieg. p. 497. MGGm I p. LXXXI 11 que (pro quem) F¹Ra 12 in E^s(D?)v(J). ad r S 14 preteriit E^s | sū E^sv. sit r 15 nobis in v. a. D | introitu E^sF²p D. -tus r. -tu huius v 19 nulli E^sG(D). -is r v(J). cfr. III 31 20 longissima v. a. (P)D, e E^sFTa(P)D. a r v | commagenisque (cum- R) FdRa v. a. C(SJ). -nasque E^s 21 enim (pro eorum) E^s 1

deductis illo a Tigrane Magno, sponte vero ad mare nostrum litusque Aegyptium, ut docuimus, nec non et in ^{5, 65} media Syriae ad Libanum montem penetrantibus Nubaeis, quibus iunguntur Ramisi, dein Teranei, dein Patami. ipsa ¹⁴³ ⁵ vero paeninsula Arabia, inter duo maria Rubrum Persicumque procurrens, quodam naturae artificio ad similitudinem atque magnitudinem Italiae mari circumfusa, in eandem etiam caeli partem nulla differentia spectat, haec quoque in illo situ felix. populos eius a nostro mari ¹⁰ usque ad Palmyrenae solitudines diximus: reliqua nunc inde peragemus.

Nomadas infestatoresque Chaldaeorum Scenitae, ut ^{5, 65} ⁶⁸ ¹²⁵ diximus, cludunt, et ipsi vagi, sed a tabernaculis cognominati, quae ciliciis metantur ubi libuit. deinde Nabataei ¹⁴⁴ ¹⁵ oppidum incolunt, Petram nomine, in convalle paulo minus $\bar{\Pi}$ p. amplitudinis, circumdatum montibus inaccessis, amne interfluente. abest ab Gaza oppido litoris nostri DC, a sinu Persico CXXXV. huc convenit utrumque bivium, eorum qui ex Syria Palmyram petiere et eorum qui a ²⁰ Gaza venerunt. a Petra incoluere Omani ad Characen ¹⁴⁵ usque, oppidis quondam claris ab Samiramide conditis

§ 143: (5) Mela III 79 init. — (12—14) Sol. 33, 3.

1 tigrano **D²F.** tri- **D¹.** tignone **E^s** 2 aegyptium (eg- **a**) **R²a.S.** -tum *r.* -tiacum *v* | et **E^sp.v.** *om.* *r* **G** 3 nubaeis **DFa.** -bes **E^s.** -beis **Rv** 4 dein **R.S.** adein **DFda.** *om.* **E^s.** deinde *p.v.* *an* ac dein? | teranei *v(D).* tar- **RBas.** teranci **DFa.** therauci *p.* *om.* **E^s** | deinde *p.v.a.S* | Catanii *coni.* *He Ptol. V 18* (ubi Βαταναίων *codd.*) 8 exspectat **F.** expe- **R¹a** 9 populos **C.** -lus *ll.v* 10 palmiraenae **F.** -rene **Ra.** -nas *va.S.* *cfr. V 87. 89.* *an* Palmyrenes? 11 inde *del. H* | peragimus **FadT** 12 nomadas (mona- **E^s**) *v(D).* -das inde (-dae **F**) *rH* 13 claudunt *p.v.a.S* | sic (*pro* sed) **P** 14 ciliciis quae **dTP** | mittantur **E^s** | nabataei **F¹.** -bei **R¹a** 15 incolunt *pr(D).* -lum **E^s.** includunt *rH* 16 circumdatis **DFR¹a** 17 abe **DFR¹d¹.** a *va.S* 18 CXXXII **E^sp.** CXXII *va.H* | huc *v.* hoc *ll* | uiuium **DF²R.** uini- **F¹** 19 q. **E^s** | ex *a.* *om.* **E^sp.v(D¹).** et *rH.* e (*U 136*) **D²** | siriae (syr- *v*) **E^sp.v.a.H | petere **E^sp** 20 gaza **E^sF²p.v.** zaha *a.* zaza *r* | ad — 21 samirami[de] *om.* **DF¹dR¹a** | caracen **E^sF²****

- Abaesamide et Soractia; nunc sunt solitudines. deinde est oppidum quod Characenorum regi paret in Pasitigris ripa, Forat nomine, in quod a Petra conveniunt, Charac-enque inde XII p. secundo aestu navigant, e Parthico autem regno navigantibus vicus Teredon. infra confluentem 5 Euphratis et Tigris laeva fluminis Chaldaei optinent, dextra
- 146 Nomades Scenitae. quidam et alia duo oppida longis intervallis Tigri praenavigari tradunt, Barbatiam, mox Dumatham, quod abesse a Petra dierum X navigatione. nostri negotiatores dicunt Characenorum regi parere et 10 Apameam, sitam ubi restagnatio Euphratis cum Tigri confluat; itaque molientes incursionem Parthos operibus obiectis inundatione arceri.
- 147 Nunc a Charace dicemus oram, Epiphani primum exquisitam. locus ubi Euphratis ostium fuit, flumen 15 Salsum, promunturium Caldone, voragini similis quam mari *aestuarium* per L orae, flumen Achenum, deserta C p. usque ad insulam Icarum, sinus Capeus, quem accolunt Gaulopes et Gattaei, sinus Gerrhaicus, oppidum Gerrha, V p. amplitudine; turres habet ex salis quadratis molibus. 20

§ 147: (19. 20) cfr. Plin. XXXI 78. (V 34). Strabo XVI p. 766.

1 abaesamide (abes- v) E^sv(D). abesimathe p. baesamnisa (bes-a) D F a. -nis R. bes- d J. -annisa f S 3 forat E^s D. -rac p. -rath v. -ra r S | quo E^sva. L 4 e E^sF²p v(D). ex a. et r S

5 enim (pro autem) E^spva. H | ficus E^s. uicos r 6 flumine (-nae F) | chaldeis D F R a 8 tigris va. H 9 thumatam va. J | abest va. G 10 nostri E^sp v(D). om. r S | characenorum ll v(S). -rumque G | dist. ego 11 apamiam E^sC 12 molientis incursione F¹R a 14 dicimus E^sS 16 chaldone R(?) va. D

17 aestuarium ego. om. ll. v. (uoragini — orae U 137 transpos. post ostium fuit) | ore F²E^sa pva. C(D) | flumen achenum R d S. -mina chenum (chae- F) D F a. -mina chanum (acha- p) E^sp. -men achana v 18 icarum B e Strab. XVI p. 766. Arr. anab. VII 20, 4. Dionys. perieg. 609. barum ll. v(J). bathum p. icharam C e Ptol. VI 4, 47 19 gaulones E^sp | gattaei D F d J. -ttei a. gazei R. catei E^s. chatei p v. -eni B e Polyb. XIII 9, 2. 3 (Γαρρῆν) | gerrhaicus D F R a D². gerrai- v. gennai- E^s | gerra D F R a va. D². genna E^so 20 quadrati D F d T S

a litore \bar{L} regio Attene, ex adverso Tylos insula, totidem 148
 milibus a litore, plurimis margaritis celeberrima cum
 oppido eiusdem nominis, iuxtaque altera minor, a pro-
 munturio eius XII·D p. ultra magnas aspicere insulas tra-
 5 dunt, ad quas non sit perventum; huius ambitum CXII·D p.,
 a Perside longius abesse, adiri uno alveo angusto. insula
 Ascliae, gentes Nochaeti, Zurazi, Borgodi, Catharraei,
 Nomades, flumen Cynos. ultra navigationem inconspertam 149
 ab eo latere propter scopulos tradit Iuba praetermissa
 10 mentione oppidi Omanorum Batrasavae et Omanae, quod
 priores celebrem portum Carmaniae fecere, item Homnae
 et Attanae, quae nunc oppida maxime celebrari a Persico
 mari nostri negotiatores dicunt. a flumine Canis, ut Iuba,
 mons adusto similis, gentes Epimaranitae, mox Ichthyo-
 15 phagi, insula deserta, gentes Bathymi . . . Eblythaei 150
 montes, insula Omoemus, portus Mochorbae, insulae Etaxalos,
 Inchobriche, gens Cadaei, insulae sine nominibus multae,

§ 149: Iuba fr. 45 Müller.

1 atere E^s. lat- p | tylos E^s B(D²). til- R²v. thil- p. cfr.
 XII 38. 39. Arr. anab. VII 20, 6. tyros DFd T J coll. Strab. XVI
 p. 766. tiros R. tros a | insula E^sp v. inus. L. r 2 plurima
 margaritis et E^sva. Bas. 3 alterā minorē (-rā a) DFRa | a
 om. FRa 4 XXII E^sp v a. G | D ll. v(H). del. C. (cfr. XII 39 X) .
 aspicit Fa 5 ambitum E^sp v. -tu r S | CXX·D a. CXII p
 6 abesse E^sp v(D). esse r S 7 ascliae DFRD. -lie af S. as-
 gilia v | nocheti Rdva. D. necaethi a | zuraci T. -chi va. S |
 catharraei DF. -rrei Rv(S). catarrei a. -rraei (B) C 9 uba DF
 10 omanorum R²v. hom- p. omamo- r | batrasavae (pat- a)
 ll. J. -saues R²S. -sa aues p v. -sabbes G | et R(?) p v. ei r
 omanae R²G. -ne C. -amae DFR¹. oamne a. homanem p. to-
 mamem v 11 celebrem (p?) v. -bre ll | homnae RS. om- v.
 homene p. hommae D. -me a. homae F 12 attanae FS. -ne a.
 athane p v. -nae C. hattanae r D² 14 simili DFa | aspi-
 maranitae p 15 gentes ll. v(D). gens d(?) H | lac. ego indicavi |
 bathimi ap | eblythaei Fa D¹. -thei DD². -lithei R. -taei Dal.
 -tei v. -liothei p 16 omoemus Dav(D). -oem F. -oenus RG.
 omemus dT. -enius p | mochorbae DFRD. -be S. mcorbe ap.
 macho- v | taxalos Fda. exax- R. exas- p 17 inchobriche RD².
 -chae DFD¹. -ice dS. incobriche p. -ce a. oncho- v | cadaei DR
 C(S). -dai Fa. -dei p v. chadai d. -dae Bas.

celebres vero Isura, Rhinnea et proxima, in qua scriptae sunt stelae lapideae litteris incognitis, Coboea portus, Bragae insulae desertae, gens Taludaei, Dabanegoris regio, mons Orsa cum portu, sinus Duatas, insulae multae, mons Tricoryphos, regio Chardaleon, insulae Solanades, Cachina, 5 item Ichthyophagorum. dein Clari, litus Mamaeum, ubi auri metalla, regio Canauna, gentes Apitami, Casani, insula Devade, fons Coralis, Carphati, insulae Alaea, Amnamethus, 151 gens Darae, insulae Chelonitis, Ichthyophagon multae, Odanda deserti, Basa, multae Sabaeorum. flumina Thanar, 10 Amnum, insulae Doricae, fontes Daulotos, Dora, insulae Pteros, Labatanis, Coboris, Sambrachate et oppidum eodem nomine in continente. a meridie insulae multae, maxima Camari, flumen Musecros, portus Laupas, Scenitae Sabaei, insulae multae, emporium eorum Acila, ex quo in Indiam 15 152 navigatur, regio Amithoscatta, Damnia, Mizi maiores et minores, Drymatina, Macae; horum promunturium contra

1 rhinnea d*v.* rihi- a. rihn- **DF**. lunnea **R**. haula p
2 stelae **B**. -llae *ll.r* | coboea a. choboea p. gob- *va.S* 3 talu-
dae (-dei a) *ll.D.* tha- d*G.* cha- p. ca- *r* | Dabae, Negris (*vel*
Egris) regio *MGGm Ip. LXXIII^a* 4 duatus **R**(?)*va.D*
5 tricoryphos **DFa** | chardaleon (-leo p) *ll.D.* car- ad*TS.* -lena *v*
solanidae *va.S* | cachina (cha- p) **DFd**ap. -inna **RS.** capina *v*
6 chari p. clara a. glari *va.S* | manieum a. mauienum p.
hammaeum *va.S.* an Alilaeum? *cfr. Agatharch. 96 (GGm Ip. 184)*
7 metalli **DFa** | chana una p | gens **DFap** | cesani a. chas- p.
gas- *va.S.* Kacavδπεic *Agatharch.* 8 deuade p*S.* -dae **RaG.**
deuade *rv* | fons — insulae **R²pv.** om. *r* choralis p. goralus *va.S* |
carphati **R²pS.** garpheti *v. del. H* | alaea **DFRv**(*J*). -acha p.
lia a. aleu *G.* calaeu *H* | amnamethus (ama- p) **Rdpv**(*S*). -thu *G.*
amnecmethus **F.** -nē cm- **D.** -nem metus a 9 darae **DFD.**
-re **Ra.** darrae *Ge St Byz.* clarae d*p.* -re *v* 10 eodanda *va.S* |
basag *va.S* | tharnar (thamar *G*) d*va.S* 11 amnon *G.* aim p |
dorice **D.** -cho p. *cfr. MGGm Ip. LXXIII^b*. dolicae *va.S* | dou-
loths p. claudotos a. daulotes *va.S* | dola p 12 labatranis a.
-thanis p. -banis *va.H* | sambrachate **RpS.** -tae **DF.** -cate *v.*
om. a 13 multa **DFa** 14 museros p. mysecros *va.S* | leupas
va.S | sabaci **DFa.** -cei p 15 acil **DF.** cil a. athila p
16 amithoscatta (-tth- **F**) **DFaD.** -scata d. -scutta **R.** -ssutha p.
-scuta *v* | dana p | mizi **Rv.** mihi **DFd.** michi a. mici p
17 Drymatina (Drimati *B*), Macae. horum *B (Gutschmid Iran*

Carmaniam distat \bar{L} p. mira res ibi traditur; Numenium,
 ab Antiocho rege Mesenae praepositum, ibi vicisse eodem
 die classe aestuque reverso iterum equitatu contra Persas
 dimicantem et gemina tropaea eodem in loco Iovi ac
 5 Neptuno statuisse. insula in alto obiacet Ogyris, clara 153
 Erythra rege ibi sepulto; distat a continente CXXV p.,
 circumitur CXII·D. nec minus altera clara in Azanio
 mari Dioscuridu, distans a Syagro extumo promunturio
 CCLXXX. reliqui in continente a noto etiamnum Auta-
 10 ridae, in montes VIII dierum transitus, gens Lareudani et
 Catabani, Gebbanitae pluribus oppidis, sed maximis Nagia
 et Thomna, templorum LXV; haec est amplitudinis signifi-
 catio. promunturium, a quo ad continentem Trogodytarum 154
 \bar{L} , Thoani, Actaei, Chatramotitae, Tonabaei, Antiadalaei,
 15 Lexianae, Agraei, Cerbani, Sabaei, Arabum propter tura

§ 153: (5. 6) Mela III 79. (Berger Eratosth. fr. p. 273). —
 (7. 8) Periopl. mar. Erythr. 30 (GGm I p. 280).

p. 40) D². drimati naumache (-chae v) horum ap v. -ti (drym-DF)
 naumachaeorum rH. cfr. § 98. Mela III 79. Strab. XVI p. 765
 contra D(?) p v. circa r

2 mesenae G. maesene D. -saene F. misene (miss- p) Rap.
 -nae v 3 equitatu p v. -tū ll 5 ogyris a. ogiris va. B.
 ogenis E^s. hog- p | clar E^sa 6 erythra B. erithra p. -itha
 DFR. eryta E^s. erita a. rutha v | CXXV E^sp v(D). CXX rS

7 circuitus Rp. -tu dTva. D | D om. SJ errore | nec om. D

8 dioscuridu G. -rioduo R¹. -riada B. -cynidii E^sp. -cyrida v.
 dioseurio (-sourio R²) duo r | syagna E^s 9 a noto in conti-
 nente a | autaritae dJ. ausaritae (B) Hcoll. XII 69 10 VIII
 E^sp v(H) D². VII rG(S) | an transitu? | gentes pva. D | et ll. S.
 a p. om. v 11 catabani Bcoll. V 65. -pani DFD Ra D. gata-

phani E^sp. catha- v gebbanitae (geba- B) D. cebra- a v. cebbra- r.
 cfr. XII 63. 68 al. comma del. U 138 12 thomna (ho- E^sp) ll. v(S).
 tamna (B) C e Strab. 13 prumuntorio E^s 14 actei E^sa. -thei

dTva. B. acchitae (vel acchaei) Be Ptol. ascitae H | chatramo-
 titae B. chatha- p. catta- DFR. catamotti- (-motti v) E^sv
 thonabei R. toma- C | antiadalaei ego. -la et D. -lei d. -lei et
 E^sD. anthiadala et F. ancia- a. antidalei (andi- p) v. -lei et RS

15 agrei E^sp va. H. agrae D. -re ad | gerbani DFRa | ara-
 bum om. E^s

clarissimi, ad utraque maria porrectis gentibus. oppida
 eorum in Rubro litore Merme, Marma, Corolia, Sabbatha;
 intus oppida Nascus, Cardava, Carnus et, quo merces
 155 odorum deferunt, Thomala. pars eorum Atramitae, quorum
 caput Sabota LX templa muris includens; regia tamen 5
 est omnium Marebbata. sinum optinent XCIII, refertum
 insulis odoriferis. Atramitis in mediterraneo iunguntur
 Minaei. mare accolunt et Aelamitae oppido eiusdem
 nominis, iis iuncti Chaculatae, oppidum Sibi, quod Graeci
 Apaten vocant, Arsi, Codani, Vadaei oppido magno, Bara- 10
 sasaei, Lechieni, Sygaros insula, quam canes non intrant
 156 expositique circa litora errando moriuntur. sinus intimus,
 in quo Laeanitae, qui nomen ei dedere; regia eorum Agra
 et in sinu Laeana vel, ut alii, Aelana: nam et ipsum
 sinum nostri Laeaniticum scripsere, alii Aelaniticum, 15

§ 156: Iuba fr. 40 Müller.

2 merme (-mae F) *U. J.* -rine d. -rhine p. maerine v. ma-
 rane *Be Strab. et Diodoro* | conolia E^s. colonia p | sabbatha *ego*
ex Arr. periplo 27 et Ptol. sabratha DFRa. -ta dT. sabatra E^spv.
 -tha (*Salm.*) H 3 narcus E^s. -rchus p cardaba DFa 4 pagus
P e XII 52 | atramitae *Be St Byz.* astra- DFRa (*item XII 52*).
 ascra- v. archrante E^s. achra- p 5 sabotra LX p. sabotale E^s.
 sobo- va. *P (Dal.)*. cfr. XII 52. 63 6 est om. Rva. G (S). | ma-
 rebbata *ego*. -elibata E^sDFdTav (D²). -tha p. areliabata (-lab- R¹)
 R. mar- D¹. mariaba *Be Strab. XVI p. 768. 778.* cfr. § 159 | opti-
 net R(?)va. D | CXIII R. XVIII F² | refertur Fa 7 odoris
 feris DFR | atramitis *U. v.* cfr. *supra v. 4* | mediterranea DFD R SJ
 8 mina et Fa aelamitae E^sD hel- p. el- v. atlim- D. adlim- F.
 -tem Ra. attalimitae dTJ (*del. et*) | oppidum E^s 9 is Ra. his
 rD | iuncti REG. -tis r. -ti sunt D. iunguntur pv | caculatae ad.
 chagu- p. cagu- E^sva. S | an oppido? | siby C. ibi p 10 cho-
 dani R. dani p. coclā E^s | uadaei E^sD. -dei v. nadei p. baraei
 (-aci R) r. uarei TJ | barasasaei RS. bana- E^sH. barasasa et
 DFD. barasei et dT. -sei v. bassasei p 11 lechiem E^s.
 bechieni p. licheni B¹ sigaros DFa. stagnos (*corruptum e* siagros?)
 E^sop. syagros (P) G col. § 100. 153 | insulā (om. quam) DFa
 13 leanitae (-the p) E^sRapva. S 13. 14 agra et Rd(?)v. ha- D D².
 hagrāt r. agraulis p 14 aelana B. el- v. aelala U. helena p
 15 laeaniticum *ego*. cfr. § 165. V 65. aela- FRG. ela- rv.
 helanicum p | scripsere alii aelaniticum E^sR²pv. om. rJ | aelani-

Artemidorus Alaeniticum, Iuba Leaniticum. circuitus Arabiae a Charace Laeana colligere proditur XLVII. LXV p., Iuba paulo minus XL putat. latissima est a septentrione inter oppida Heroum et Characem. nam et reliqua mediterranea eius dicantur. Nabataeis Thimaneos iunxerunt veteres, nunc sunt Taveni, Suelleni, Araceni, Arreni oppido in quod negotiatio omnis convenit, Hemnatae, Avalitae, oppida Domata, Haegra, Thamudaei, oppidum Baclanaza, Chariattaei, Toali, oppidum Phodaca, Minaei, a rege Cretae Minoe, ut existimant, originem trahentes, quorum Car-
 5 mei; oppidum XIII p. Maribba, Paramalacum, et ipsum non spernendum, item Canon. Rhadamaei — et horum
 10 158

ticum *ego*. elan- E^sD. aelen- R²S. alan- v. aelenat- L. elanat- C. helamicum p

1 aleniticum R a d G. alan- p v iuba om. F d a leaniticum *ego*. *cfr. Ptol. VI 6, 18.* laeni- D v (S.). lemni- E^s. lemi- R. laeani- H. lenintichum p. om. F d a 2 laeana R (?) B. lea- r v | proditur E^sp v (J). trad- r S | XLVII E^sH (D²). XLVI r S. -VIII v | LXV E^sv (D). LXVI r S 4 heroum B coll. § 165. V 65. -oem E^sF v (J). -oheum r. arceum p | characem C. car- Da. -ce R. -rocem F. characen E^sp B. car- v | nam (mam a) ll. J². iam D. nunc v

5 thimaneos r. tim- E^sd D. thimen- a. thuran- p. timaeneos F. timen- D. timoen- R | iunxerant D F d T R a S J 6 tabeni Da. thabaeni F. raneni p | suelleni E^sp v. -llini r | araceni E^sp D. arra- v (H). sarra- B. anageni r | arreni E^sv (D). hare- p. are- H. arra G. om. r 6. 7 oppido in quod *ego*. -dum in quo ll. v. *cfr. § 145*

7 negotiatio omnis E^sD. omnis neg- d²p v. neg- eius F d¹a. omnis neg- eius D R (?) S | Hemuatae, Analitae v a. S 8 domatha E^sH. -ada v | haegra D F D. heg- R a d S. aeg- E^s. ag- p. eg- v | thamudei Bas. -deni H. tamudaei D F R S. -dei a d v. tha E^sp | baclanaza E^sD. baciamidei p. om. r. Badanatha, Carrei, oppidum v 9 chariattaei toali *ego*. cariat (-th a. -ti D) taci-toali (Aci- D) D F d a. cariat (S. -ta H. chariati v) achoali (tach- R¹) R v. chinati thacalin ip. om. E^s | phodaca *ego*. foth ca (ac S) R S. tota ca D d a. -ta /// F¹. phoda (fo- F²) ac E^sF²p v (D) minaei F¹d R B. -noi F². -nei r v | rege om. D F¹a 10 minoe F. -oa E^s | carmaei R d S. -mei r D. char- p v. -maei L 11 maribba E^sD F d T H (D). -ippa R a S. -iaba C. -rriba p f v | paramalacum E^sD. bar- p v. palmal- R d T S. -lachum r 12 non E^sc. om. r | canocū a. carnion d v a. D. char- p | rhadamaei F²H. rham- mai D F¹d R a. -mmei v. narmaei E^s. marmeï p

origo Rhadamanthus putatur, frater Minois —, Homeritae Mesala oppido, Hamiroei, Gedranitae, Amphryaei, Lysanitae, Bachylitae, Samnaei, Amaitaei oppidis Nessa et Chenneseri, Zamareni oppidis Sagiatta, Canthace, Bacaschami Riphearina oppido, quo vocabulo hordeum appellant, Autaei, Ethravi, 5
Cyrei Elmataeis oppido, Chodae Aiathuri in montibus oppido XXV p., in quo fons Aenuscabales, quod significat came-
159 lorum, oppidum Ampelome, colonia Milesiorum, Athrida oppidum, Calingi, quorum Mariba oppidum significat dominos omnium, oppida Pallon, Muranimal iuxta flumen, per 10
quod Euphraten emergere putant, gentes Agraei, Ammoni, oppidum Athenae, Caunaravi, quod significat ditissimos

1 rathamanthus DF. radamanthus R. rhadamantus (ap?)
va.G(D) homeritae B. nom-DFRa. hem- v. hameni- E^s. harni- p

2 mesala U. D. cfr. XII 69. mas- Sex Arr. periplo 62. mass-
v(J) | hamiroei D. -inoei E^s. -inei p. -irei d(?) v. amiroei (-onei
a) r | gedranitae — 3 bachylitae om. E^s | gedramite p. igedranitae
DF. -ide a | amphryei d. -ryae S. -riai R². -riei a. -pririaei R¹.
-phariani p. -prae v. phryaei DFD | lysanitae DFDa D. lis- Rp.
ilis- v 3 bachilitae Rd p va. D sammaei d. -mmei va. S. sannei
E^s p C | amaitaei — 4 sagiatta om. E^s | amaitaei DFR D. -aythei a.
-athei d v. amitaei S. om. p. nossa Rp. chenneseri Da D. chonn- R.
chennaesaeri F. cennesseri d C. -eseri v. conostip 4 zamereni F.
-marenei p | sagitta R. -itha p. saiace va. S | canthate R. scantate
va. S | bacaschamy D. -scami a va. D. bachachami p. bacas E^s
riphearina DFRa D. -rma d v. frarina p. arina E^s 5 oppido
E^s ¹ D. -dū r v. om. p | quod DFa | autaei D coll. § 167. -tei E^s Rd v.
-thaei DF. -thaci a. anthei p | ethraui DRa S. etbra- F. et raui
E^s C. et rha- v. reui p 6 cyrei DFD S. cirei Ra. ginei E^s p.
gyrei v | elmataeis DFa D. -teis d. -taceis R. -cei (U140) J.
om. E^s. mathathe p. et mathataei, helmodenes cum v | dist. D
chodae DFD. -de Rp J. codae E^s. -de d. dodei a. ebode v |
aiathuri in d J. -run D. -rū F. adathurū a. auituri in R. aiata-
ri& in p. in E^s. agacturi in v 7 XXV E^s p v(D). XX r G
enuscabales a d. -biles p. emischabales va. S | dist. D 8 ampe-
lome — athrida om. E^s p | ampelone G. amyelome v | atrida a d.
act- va. S. an Athrula e Strab. XVI p. 782? 9 chalingii E^s.
calnigii p | mariba v(J). -iua DFD R S. -ina a. -iaba C. in arabia
E^s p 10 palon Rd SJ | murranimal Fda. -annimal D. iura-
nimal p 11 agraei E^s. agra et DFa. agre et d. aggei p.
agrei v. -rei et R(?) S. -raei et D | amomi E^s p 12 athaene F.
-hene a. ach- p | caunariui a. channara p. caurarani va. S

armento, Chorrانيتae, Cesani, Choani. fuerunt et Graeca oppida Arethusa, Larisa, Chalcis, deleta variis bellis.

Romana arma solus in eam terram adhuc intulit 160
Aelius Gallus ex equestri ordine, nam C. Caesar Augusti
5 filius prospexit tantum Arabiam. Gallus oppida diruit,
non nominata auctoribus qui ante scripserunt, Negrana,
Nestum, Nescam, Magusum, Caminacum, Labaetiam et supra 159
dictam Maribam circuitu VI, item Caripetam, quo longis-
sime processit. cetera explorata retulit: Nomadas lacte 161
10 et ferina carne vesci, reliquos vinum ut Indos palmis ex-
primere, oleam sesamae. numerosissimos esse Homeritas,
Minaeis fertiles agros palmetis arbustos, in pecore divitias.
Cerbanos et Agraeos armis praestare, maxime Chatramotitas.
Carreis latissimos et fertilissimos agros, Sabaeos ditissimos
15 silvarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum riguis,
mellis ceraeque proventu. de odoribus suo dicemus 1. 12
volumine. Arabes mitrati degunt aut intonso crine; barba 162
abraditur praeterquam in superiore labro; aliis et haec
intonsa. mirumque dictu, ex innumeris populis pars aequa

§ 161: (14) Mela III 79. Agatharch. 99 (GGm I p. 188). —
§ 162: Sol. 33, 16.

1 chorrانيتae E^s D. cora- R p v. -ita r | cesani E^s v(D). cess- p.
oes- r S. caes- C | choani E^s p v. ciani r S 2 anethusa E^s.
-tussa p | larissa F² v a. S 6 scripserant D F d T R a. S J | negram
(-aam E^s. egram B) amnestum (H. ann- v. hanesum p) E^s p v a. S
7 neescam D F a. escam B | magusum E^s v(D). -sium p. -sam
Dal. masugum r S | camiaeum d¹. -ineum d² T. chaminaum p.
om. E^s. tammacum v | labeciam R d v a. D. labraum p. om. E^s
8 maribam H. v(J). -iuam S. -iabam C. marribam p | caripeta
d(?) v a. S. charipeti p 11 saesamae E^s. sesimae ad. sesymae
F R. -me D 12 minaeis G(D). -nois E^s p. -noes r. -naeos B(S).
-noas v | fertilis F¹ R a. S J palmitis E^s | arbustos E^s D². -toque r S.
-tisque v. cfr. § 131 13 cerbanos H coll. § 154 ceub- (caeub- F) H.
cemb- v | agraeos H. trareos D F a. rar- R. harr- p. arreus E^s.
areos v. arios C | chatramotitas B. catha- E^s d. -thitas a. catra-
mothi- R. catthamothithas D F 14 charreis D F R p. carraeis C
15 irriguis p 17 metrati D F R. -adi a 18 abraditur v.
adr- H. o D² | praeter quod D F a. -terque R | superiori E^s o
19 coaequa o

in commerciis aut latrociniis degit. in universum gentes ditissimae, ut apud quas maximae opes Romanorum Parthorumque subsidant, vendentibus quae e mari aut silvis capiunt nihilque invicem redimentibus.

- 163 (33) Nunc reliquam oram Arabiae contrariam persequemur. Timosthenes totum sinum quadridui navigatione in longitudinem taxavit, bidui in latitudinem, angustias VII·D p.; Eratosthenes ab ostio **XII** in quamque partem; 5
164 Artemidorus Arabiae latere **XVII**·L, 29. Trogodytico vero **XI**·LXXXVII·D p. Ptolemaida usque; Agrippa 10
XVII·XXXII sine differentia laterum. plerique latitudinem CCCCLXXV prodiderunt, faucesque hiberno orienti obversas alii **III**, alii VII·D, alii XII patere.
- 165 Situs autem ita se habet: a sinu Laeanitico alter sinus quem Arabes Aean vocant, in quo Heroon oppidum 15
est. fuit et Cambysu inter Nelos et Marchadas, deductis eo aegris exercitus. gens Tyro, Daneon portus, ex quo

§ 163: Berger Eratosth. fr. p. 292. Agathem. III 14 (GGm II p. 475). — § 164: Agrippa fr. 34 Riese.

1 ac a. at R.d. ad DF¹ 2 aput F¹. puta E^sop | quos Ra
maxime aova.H 3 subsident F¹. -ens R¹ad. -istant R²va.(P)G
4 nihilq. F. nich- ao. nihil rv 5 persequimur Fda 7 in
(post bidui) om. E^s 8 VII·D RdH. III·D E^spv(D¹). VII r |
XII E^sp D. XIII rv 9 XVII·L He Strab. et Agathem. XIII·L
E^spv(D). XVI r 10 XI·LXXXVII·D (Müllenhoff) D². -III·D
E^sp D¹. -III v. -II G. XI (XVI a) XXXVII·D rH | ptolemaida
E^sDD. ptho- Fa. -idas Rd. (item infra passim) 11 XVII ll. H.
om.p. XIII v. XIII Dal. | XXXII E^sv(D). XXII rC. XLVI p
12 CCCCLXXII p. -LXII va.H | faucisque (E^sD?) S | ad-
versas a 13 III E^spv(D). VII DFdT aH. XII RS | alii VII·D
ego. alii III·D E^sD. alii VII pv. om.rH | XII E^spr(D). XV rS
14 ita om.DFa | laeanitico E^sDFJ. leanit- R²adT. leant-
R¹v. aelanit- B. cfr. § 156 15 arabiaes DF. -bes d | aean FD.
aeant E^sC. ean r. heant p. eant v. soean S | quo (que E^s) oroon
E^sva.B 16 marthadas DFava.C 17 tyro DFraD. -ron
dT.S. -ra pv. tira E^s

navigabilem alveum perducere in Nilum, qua parte ad
Delta dictum decurrit, LXII·D intervallo, quod inter flumen ^{5, 48}
et Rubrum mare interest, primus omnium Sesostri Aegypti
rex cogitavit, mox Darius Persarum, deinde Ptolemaeus
⁵ sequens, qui et duxit fossam latitudine pedum C, altitudine
XXX, in longitudinem XXXVII·D p. usque ad Fontes
Amaros; ultra deterruit inundationis metus, excelsiore ¹⁶⁶
tribus cubitis Rubro mari conperto quam terra Aegypti.
aliqui non eam adferunt causam, sed ne inmisso mari
¹⁰ corrumperetur aqua Nili, quae sola potus praebebat. nihilo
minus iter totum terreno frequentatur a mari Aegyptio,
quod est triplex; unum a Pelusio per harenas, in quo,
nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura
vestigia operiente; alterum ultra Casium montem, quod ¹⁶⁷
¹⁵ a LX p. redit in Pelusiacam viam — accolunt Arabes
Autaei —; tertium a Gerrho, quod Agipsum vocant, per
eosdem Arabas LX propius, sed asperum montibus et
inops aquarum. eae omnes viae Arsinoen ducunt, conditam
sororis nomine in sinu Carandra a Ptolemaeo Philadelpho,
²⁰ qui primus Trogodytice excussit; amnem qui Arsinoen
praefluit Ptolemaeum appellavit. mox oppidum parvum ¹⁶⁸
est Aenum — alii pro hoc Philoterias scribunt —, deinde

2 percurrit R | D *ll.v(H). om.C* 3 primū FaT | sesostria
DFRa 5 qui eduxit E^sp 6 XXX E^sp v(D). XL rS |
XXXVI·D R². XXXIII·D E^sD 8 maris Fa 10 corrumperet
Fa | aquā F² 11 terreno R²S(D). -nus DFR¹a. -nis dTJ.
-ndo E^s. terendo p v 13 aura om.E^s 14 alteru D². -er II
DFa. -erum II E^sD¹. -erum uero II R(?)v | casium B. caspi-
(carpi- R¹) ll.v 16 autem R d v a. D. -tet a. cfr. § 158. 168
a gerro E^sv(J). a ghero p. om.a. ac (a R) cerrho rS | agipsum
E^spTD. -sium R²J. -pisium R¹. agypsiu F². -sum d². -pisium
DF¹d¹. egippiseū a. adipsum v. -son C. alii Gisium MPt p. 682^a
17 arabas Brot. -bes p v(S). ardabas E^sD d R. arbadas a.
arthabas F. cfr. § 177 18 eae F²v. ae E^s. ea r 19 charantra p.
-ndra v a. S 20 et amnem G 22 acnum E^sDFD. hae- p. enum
R d T S. enim a. aenum v | philoterias ego. cfr. Ptol. IV 5, 8. pileot-
(-etrias F²) DF. philit- E^s. philat- p. pilet- dT. pilact- a. philet-
v(D). piloteria R. philoteram Be Strab. XVI p. 769. -teris Melu

sunt Asaraei, ex Trogodytarum conubiis Arabes feri, insulae
 Sapirine, Scytala, mox deserta ad Myos Hormon, ubi fons
 Tatnos, mons Aeas, insula Iambe, portus multi, Berenice
 103 oppidum, matris Philadelphi nomine, ad quod iter a Copto
 169 diximus, Arabes Autaei et Gebadaei. (34) Trogodytice, 5
 quam prisci Midoen, alii Midioen dixere, mons Pente-
 dactylos, insulae Stenae Dirae aliquot, Halonesi non
 pauciores, Cardamine, Topazos, quae gemmae nomen dedit.
 sinus insulis refertus: ex his quae Mareu vocantur, aquo-
 sae, quae Eratonos, sitientes; regum hi praefecti fuere. 10
 introrsus Candaei, quos Ophiophagos vocant, serpentibus
 170 vesci adsueti; neque alia regio fertilior est earum. Iuba,
 qui videtur diligentissime persecutus haec, omisit in hoc
 tractu — nisi exemplarium vitium est — Berenicen
 alteram, quae Panchrysos cognominata est, et tertiam, 15
 quae Epi Dires, insignem loco: est enim sita in cervice

§ 168: (init. 3) Mela III 80. cfr. Sol. 27, 54. — § 169: (8)
 cfr. Plin. XXXVII 108. — (11) Mela III 81. Sol. 33, 17. —
 § 170: Iuba fr. 41 Müller. — (14) Mela III 81. — (501, 1) Agatharch.
 82 (GGm I p. 170).

1 asaraei F². -rii p. -rri E^s D. azarei v. abasaei (abes- a) r S
 2 sapirine Se Ptol. IV 5, 35. -rene v. -ptrene p. -parinae E^s D².
 sarapine (ser- a) Rad TJ. -nae DF D¹ | scythala F. -lam DR a
 3 tatnos RS. statnos DF da. tamos E^s. tha- p. tadnos v.
 est ainos D coll. aenum (§ 167) et aenuscabales (§ 158) | eas Fa.
 eos E^s va. H(D). heos p. cfr. Ptol. IV 5, 8 | iambe — 7 insulae om. a
 iambae F. la- E^s. -be p va. H | uerenicate E^s 5 duximus E^s
 gebadaei E^s D. -dei p H. gneb- v. zebadei RS. -ataei r
 6 midoen E^s p d S. myd- r. michoen v | midioen ego. -dioe E^s D.
 -dicien p. -doen v. michoe Rd S. mychoe D. -chae F 7 stenae
 dirae Be Strab. XVI p. 769. stenetire p. -tyrae E^s v. -naecyrae R.
 stheneayrae r | hallonesis R. -ssis DF a. halonnesi G. -enses v
 9 mareu dv. -raeu D². -ru DF. -rii a. -r- R. matreu E^s D¹.
 -reni p. Μαρία Diodor. III 38, 4 (cfr. GGm Ip. 165. 166). Μύρωνος
 Ptol. IV 7, 11. Miaru MP t p. 758^a 10 eratonos C. -astonos p.
 -atanos E^s v(D¹). eranos r S. Stratonos D². (cfr. § 173) | hi D².
 ii v(S). his U. H(D¹). iis d TJ 11 candei R va. D¹. Panchaei
 (Voss. ad Melam III 81) D² coll. etiam VII 197. X 4 12 earum
 E^s p Rd v. eaurū DF. auro a. est auro F² D 14 nisi si Rad
 va. D 15 pancrisos a. -chrisas E^s

longe procurrente, ubi fauces Rubri maris VII·D p. ab Arabia distant. insula ibi Citis, topazum ferens et ipsa. ultra silvae, ubi Ptolemais, a Philadelpho condita ad venatus 171 elephantorum, ob id Epi Theras cognominata, iuxta lacum
 5 Monoleum. haec est regio secundo volumine a nobis 2, 183 significata, in qua XLV diebus ante solstitium totidemque postea hora sexta consumuntur umbrae et in meridiem reliquis horis cadunt, ceteris diebus in septentrionem, cum in Berenice quam primam posuimus ipso die solstitii sexta 168
 10 hora umbrae in totum absumantur nihilque adnotetur aliud novi, DCII p. intervallo a Ptolemaide: res ingentis exempli locusque subtilitatis iumensae, mundo ibi deprehenso, cum indubitata ratione umbrarum Eratosthenes mensuram terrae prodere inde conceperit. hinc Azanium 172
 15 mare, promunturium quod aliqui Hippalum scripsere, lacus Mandalum, insula Colocasitis et in alto multae, in quibus testudo plurima. oppidum Sace, insula Daphnidis, oppidum Aduliton; Aegyptiorum hoc servi profugi a dominis condidere. maximum hic emporium Trogodytarum, etiam 173
 20 Aethiopum; abest a Ptolemaide V dierum navigatione. deferunt plurimum ebur, rhinocerotum cornua, hippopotamiorum coria, chelium testudinum, sphingia, mancipia.

§ 171: (3) Mela III 80. — (13) Berger Eratosth. fr. p. 123. — § 172: (14) Sol. 56, 5. — § 173: (502, 1. 2) Dic. 7, 2.

1 III·D E^s p v a. H(D). cfr. § 163 2 insulae E^s citis E^s o D D². citur p. zitis F. scithis a. cytis R d(?) v. cfr. XXXVII 107, ubi B echitis, alii chitis | topazium o v a. D 3 silvae d G. silliae D F¹ R a. siluas E^s F² o p v. -uae sunt D 4 epiteras E^s. -ideras p
 6 que om. F¹ d a 9 possumus E^s 11 an DCII·D? cfr. II 183 12 deprenso F R S J 14 conceperit E^s D d T a D. con- coep- (-int F¹) F. coep- R(?) v. cepit p 15 promunturium et mare M P t p. 758^a | hippalum (U 142) D. hisp- ll. v 16 mandalu D. -lii a | colorasitis R¹. casitis E^s v a. G. chas- p 17 sace E^s R d T v (D²). sce a. sache p. sacae D F D¹. suchae B ex Artemid. ap. Strab. XVI p. 770. -che H. sabae M P t p. 757^b 20 V v. quinque D F d R a p L. II E^s D 22 chelium (χέλιον) M P t p. 759^b. celium ll. v (J). chelyon H | spingia F R a v a. B | manupia F¹ R. -ubia a d T

- supra Aethiopas Aroteras insulae quae Aliaeu vocantur,
 item Bacchias et Antibacchias et Stratioton. hinc in ora
 Aethiopiae sinus incognitus, quod miremur, cum ulteriora
 mercatores scrutentur, promunturium in quo fons Cucios,
 174 expetitus navigantibus; ultra Isidis portus, decem dierum 5
 remigio ab oppido Adulitarum distans; in eum Trogodytis
 myrra confertur. insulae ante portum duae Pseudopylae
 vocantur, interiores totidem Pylae; in altera stelae lapideae
 litteris ignotis. ultra sinus Avalitu, dein insula Diodori et
 aliae desertae, per continentem quoque deserta, oppidum 10
 Gaza, promunturium et portus Mossylites, quo cinnamum
 devehitur. hucusque Sesostriis exercitum duxit. aliqui
 unum Aethiopiae oppidum ultra ponunt in litore Baragaza.
 175 A Mossylico promunturio Atlanticum mare incipere
 vult Iuba praeter Mauretianas suas Gadis usque navigandum 15
 coro, cuius tota sententia hoc in loco subtrahenda non
 est. a promunturio Indorum quod vocetur Lepte Acra,
 ab aliis Drepanum, proponit recto cursu praeter Exustam
 ad Malichu insulam XV p. esse, inde ad locum quem

§ 175: Sol. 56, 5. 6. 7. Iuba fr. 42 Müller.

1 aliaeu E^sd G. -aeu D F. -ieeu R. -ie a. -ien p v. elaeae
Be Strab. l. l. Alalaeu *Arr. peripl. 4 extr. cfr. G G m I p. 260^b*
 2 stratioton *ll. v (P) S.* Stratonos *Be Strab. l. l.* 3 admiremur
 E^sova. S 4 cutios F R a. -ius va. G. cultius p 7 pseudo-
 pylae *v (J).* -depylae F d R S. -depile a. -daepilae E^s. om. D (?)
 8 interiores E^sp v. in ulteriores r | stele a. sterele R¹. stelle R²
 9 aualitu E^s. auha- p. aba- F² J. ua- r. abalites B. -tus v.
cfr. Ptol. V 7, 3. Arr. peripl. 7 | dein J. dine D F d R a. om. E^sp v. de
mendo cfr. § 178 init. | dioduri R d. diud- Fa. dioscori p 9. 10 eo
alite Fa 11 gaza E^sp v. zaza r | mossylites F² G (S). mossil-
R² E^s. monssyl- D F¹ d. monssil- R¹ a. monsitides p. mossilicus
(-ssyl- H) v | cinnamomum E^sp v a. S 12 sesostriis v. sesso- R².
sostris E^s. xesestris p. sosis r 13 baragaza E^sv (D). barg- p.
barig- F². baric- r S 14 mosilico E^s a. -selico p. -ite v. -ssy-
lite G 17 Endorum M P t p. 686^b | leptecara E^s v a. B. -cora p
 18 drepanum E^s | Exustā *H (D) ex Arr. periplo 20 et Ptol. VI 7.*
 -ta E^s v. -tae D F d S. -te a. exhuste R. -haustam p 19 ad
Ge Sol. et ll. v (S). om. p | malichu Sol. S. -lchu E^s G. -lchi p.
 -lichu r. -lacho v | insulam p v. -la ll. -las D

vocant Sceneos CCXXV p., inde ad insulas Adanu $\overline{\text{CL}}$:
 sic fieri ad apertum mare XVIII·LXXV p. reliqui omnes 176
 propter ardorem solis navigari posse non putaverunt.
 quin et commercia ipsa infestant ex insulis Arabes, Ascitae
 5 appellati, quoniam bubulos utres binos insternentes ponte
 piraticam exercent sagittis venenatis. gentes Trogodytarum
 idem Iuba tradit Therothoas a venatu dictos, mirae
 velocitatis, sicut Ichthyophagos, natantes ceu maris ani-
 malia, Bangenos, Zangenas, Thalibas, Saxinas, Sirechas,
 10 Daremas, Domazenes. quin et accolae Nili a Syene non 177
 Aethiopum populos, sed Arabum esse dicit usque Meroen;
 Solis quoque oppidum, quod non procul Memphi in
 Aegypti situ diximus, Arabas conditores habere. sunt qui 5, 61
 et ulteriorem ripam Aethiopiae auferant adnectantque
 15 Africae. [ripas autem incolere propter aquam.] nos
 relicto cuique intellegendi arbitrio oppida quo traduntur
 ordine utrimque ponemus a Syene.

(35) Et prius Arabiae latere gens Catadupi, deinde 178
 Syenitae, oppida Tacompson, quam quidam appellarunt
 20 Thaticen, Aramum, Sesamos, Andura, Nasarduma, Aindoma

§ 176: (2—6) Sol. 56, 6. 8. — (6—9) Iuba fr. 42 Müller.
 Sol. 56, 9. MCap. VI 702 init. — § 178: (19) cfr. Mela I 51.

1 sceneos **R**^{ad} ²*in ras. p. v.* scaen- *rD.* -neon *Sol.* | insulas
 Adanu *MPt p. 686^b*. -lam sadanum *ll. v(J).* -lam Adanu (*Salm.*
p. 875^b E) *H. cfr. Sol.* 5 uinos **F**². -no **E**^s. imo p | insternentes
R²*S.* -endos **D****F****d****R**¹**a.** sternentes **E**^s*p v* 7 idem **R**(?)*G.* item
D**F****a.** *om.* **E**^s*ov* | thorochoas **D****F**¹**a.** hor- **F**². her- (-toas o) **E**^s*ova. B*

9 barginos *p v a. S* | zangenas **E**^s*p D.* zageras *v.* gangeras
D**F****d****TaJ**². -goras **R****S** | thalibas **E**^s*p D.* -bus *r.* chalybas *v*
 saxinas **E**^s*p v(D).* xoxi- *rS* | syrechas *p.* -cas *va. S.* sirecas **E**^s*D*

10 deremas **D****F****a** | domazenes **E**^s*p v(D).* -zaines **D****F****a.** -zames
R**d****T****S.** -zanes *C* 13. 14 sunt et qui **R****d**(?)*va. D.* sunt qui a

15 *uncos ego posui; traici vv. voluerunt post Meroen (v. 11) Dal.,*
post habere (v. 13) U143 | incolere *d*(?)*p v a. S* 17 *dist. ego*

18 et **E**^s*v(D).* *om. rS* | catadapudine inde **F****d****R****a** 20 thaticen
R²*p S.* -thicen **E**^s*v(D).* et yeten a. ethicten *rJ* | aramum *v(J).*
 -mam **E**^s*D.* -nium *B.* arumam **D****F****d****a.** eruniam **R**¹. anamen *p.*
 aramasos **R**²*S* | psesamos a. sesamum (-nium *B*) *va. S* | andura
E^s*D.* sand-*v.* atuma *p. om. rS* | nasarduma **E**^s*D.* -dum *p.* -audum *v.*
 sanduma **R**²*S.* samduna *r.* -dua a | Aindoma Come *ego. (cfr.*

Come cum Arabeta et Boggia, Leupitorga, Tantarene, Emeae, Chindita, Noa, Goploa, Gistate, Megadale, Premni, Nups, Direa, Patigga, Bacata, Dumana, Radata, in quo felis aurea pro deo colebatur, Boron, in mediterraneo Mallo
 179 proximum Meroae. sic prodidit Bion. Iuba aliter: 5
 oppidum munitum Megatichos inter Aegyptum et Aethiopiam, quod Arabes Mirsion vocaverunt, dein Tacompson, Aramum, Sesamum, Pide, Mamuda, Orambim iuxta bituminis fontem, Amodata, Prosda, Parenta, Mania, Tessata, Gallas, Zoton, Grau Comen, Emeum, Pidibotas, Aendonda- 10

§ 179: Iuba fr. 42 Müller.

Aendondacometas § 179). naidomacum E^s. -ma, Cumcum D. masindomacum rS. hanadomachum p. anaudoma (anad- Dal.) v
 1 cum arabeta E^s. Cumara, Beta (Peta Dal.) v. chumarabetra p. arabeta (-tā R) rS | bogghiana E^s. -grana p. -ggiana D. bochiana v. S. cfr. Bocchin § 181 extr. | leupitorga R a dS. leupyt- DF. leuphit- E^s p v (D). tantarene R v. tamthare p. tautarene E^s D¹. -ren D². -tharaenae DF. ta (za a) ut harene a d. cfr. Ποντυπία ap. Ptol IV 7, 6 2 emeae chindita (MPt p. 771^b) D². meae chin- D¹. meae chiin- E^s. meae echin- p. meechin- r. meae (maeae F. mee a) cin- (-tor a) r. mecin- dS. moechindira C | goploa E^s D. -phoa v. gloploa Fd. -ploa rS. golplea p | gistate E^s p D. -tem r. gystate d v | Megada (-geda v), Lea S | Premni MPt l. l. aremni E^s. arem p. arenni r. Remni D. Renni S. rhemuia v. cfr. § 179 med. (Πρῆμις Strabo = Primi) 3 nupsia v. a. S. pus p. Πνοῦψ Ptol. | dirrea p. diraea F. dyr- a | patigga DFd R¹ J. -tiga R² S. -tyga a. paagga E^s. pataga v. om. p | bacatha a. bagada E^s v. a. S (D). paga- ada p | rhadata R d v. a. D. radacha p | felix Fd R¹ a 4 bonon E^s. bono p | mallo ll. v (D). -llos C 5 meroae G. -oe E^s v (D¹). -oen rS (D²) | prodidit E^s v (D). -dit rS 6 munitum ego. in (im D) munto DFR imum E^s. linum p. in monte a G. limum in monte v | egatichos FR. -adicos a 7 mirsion E^s p D. -son D Fa. myrson R d v 8 aranum, sesanium B | pide ll. D. -den G. -dne v | mamuda E^s p v. -dae (-de a) r. doce d | corambin v. a. S. -bim E^s p D. cfr. MPt p. 770^a | iuxta E^s R² p S. -ta eam v. iuocia D. -iā F. utocra R¹. euoci ha a 9 amodata (-tha p) E^s p D. hammodata (-ara Bas.) v. amodita rS | mania D Fa D. -iad E^s. mama R v. nicum a p | tessata (the- p) E^s p D¹ v (D). -atta D² F. -ra C. tesatta R d S. tasfata a 10 galles E^s D. gales p | grau d G. grao DF¹. grac F² a. grou R. gnau E^s p. gau v | pidibotas E^s v. pydib- p. pidisb- r | aendondacometas DFR a. endo- E^s v (D). endothaaco- p. hebdomecontaco- G

cometas, Nomadas in tabernaculis viventes, Cistaepen, Magadalen, Parvam Primin, Nups, Direlin, Patingan, Breves, Magasneos, Egasmala, Cramda, Denna, Cadeum, Atthēna, Batta, Alanam, Macua, Scammos, Goram in insula,
 5 ab iis Abale, Androgālim, Serem, Mallos, Agocem.

Ex Africae latere tradita sunt eodem nomine Tacompsos 180
 altera sive pars prioris, Mogore, Saea, Aedosa, Penariae, Primis, Magassa, Buma, Linthuma, Spintum, Sidop, Censoe, Pindicitor, Acug, Orsum, Suara, Maumarum, Vrbim, Mulon,
 10 quod oppidum Graeci Hypaton vocarunt, Pagoarca, Zamnes,

1 nomades p. -metas **DFdRa** | cistaepen *ego*. cyst- **E^sD**. astepen p. cisteen **DFR**. -eon a. cysten d ?) *S*. -ten pemman *v*

2 magadalen **dT**. *cfr.* § 178 *med.* magadagalen (inag- **E^sp**) **E^spR¹**. -da, Galen *D*. macadag- (macc- a) *rS*. gadag- *v* | parua primin *MPt* p. 771^b. paroa prummu (-nū p) **E^spD**. proaprimii *r*. -min *S*. paloin, primmin *v* | nupsin *va.S* | direlin *ego* (*coll.* § 178 *Direa*). dicelin **E^sD**. dere- **R²**. detre- **DR¹S**. decre- **Fa**. derde- **dT**. deche- p. dase- *G*. deselini *v* | patimgan **R**. (Patin, Gam-breues *va.D*) 3 magos neos a. magasne (-sen *G*) *va.S* | egus-mala **DFda**. segasm- *va.D* | cramda **E^sDFaD**. cranda *dpG*. -dala **RS**. caranda *v* | demia p. dene **DFa**. 3.4 cadeum atthēna *ego*. *cfr.* § 181 *extr.* dadeum atthēna a. cadeuma thena (-ne **F**) **DFdRG**. cadeum mathēna (-emia p. **E^spD**. -umna thena *v*

4 baita **E^s**. batha *pva.S*. Nabatta *MPt* p. 769^a | alanam **E^sD**. -nan p. -na *rv* | macua **E^sv(D)**. -chua p. -cum *Dal*. mascoa *rS*. scammor **R**. samos p | goram **E^spv(D)**. ho- *rS* 5 abale (-la *G*) androgālim (-abin a) **DFdRaS**. -ocalim *G(D)*. ab alexandro calim (-lmi p) **E^spv** | serem **E^spD**. -ren *v*. seserem *r*. -ren *S* | agocem **E^sv(D)**. -en *G*. -ozen p. -olem *r*. -en *S* 7 pars **E^spv**. praes **DF**. peras **R**. res a | mogore **E^sD**. -res p. -ra *r*. moggore **RdS**. magorae **DF**. -re a. -ra *G* | sea **E^sapva.S(D)** | edosa a*v*. -oxa p. aedos *D*. edos **RS**. aedes *MPt* p. 769^a | penariae *MPtl.l.* (*i. e.* ταμεία, *cfr.* Forum Cambusis § 181). plenariae **DFRaS**. pele-(-ria *Bas.*) **E^sv**. pelle- p. Apele- *D* 8 primis (*sc.* altera *sive* Magna) *MPtl.l.* pinnis **DFdRaS**. pindis **E^sG(D)**. pynd- *pv(L)*

magassa **E^spRS**. -ssu **F**. maggassu **Dda**. magusa *v* | buma **E^spRS**. bhu- *r*. bau- *v* | linthuma **FRapS**. lyn- **D**. lintu- **E^sD**. linitima *v* | sidop a. syd- **DFdRS**. -pta *v*. sidopt **E^sD**. sinodoth p. Sylop *MPtl.l.* | gensoe **E^sD**. -se p. -soa *va.S* 9 pindicitor **DFdRaD**. -tora *v*. -ditor p. pndictor **E^s** | acug **RaS**. achug **DFd**. agugo (-ūgo p) **E^spH(D)**. cugoa (eug- *C*) *v* | orsima *va.S* | suara **E^spD**. -asa *v*. sausa *rS* | mulon **E^sH**. -ona *r*. mylon p. molom *r*. -lum **dTS** 10 hypato **F**. -panhon **E^s**. -patiton *va.G* | pagoarca **RS**.

unde elephanti incipiant, Mambli, Berressa, Coetum. fuit quondam et Epis oppidum contra Meroen, antequam Bion scriberet deletum.

- 181 Haec sunt prodita usque Meroen, ex quibus hoc tempore nullum prope utroque latere exstat. certe solitudines nuper renuntiavere principi Neroni missi ab eo milites praetoriani cum tribuno ad explorandum, inter reliqua bella et Aethiopicum cogitanti. intravere autem et eo arma Romana Divi Augusti temporibus duce P. Petronio, et ipso equestris ordinis praefecto Aegypti. is oppida expugnavit, quae sola invenimus quo dicemus ordine, Pselcin, Primi, Bocchin, Forum Cambusis, Attenam, Stadissim, ubi Nilus praecipitans se fragore auditum accolis
182 aufert. diripuit et Napata. longissime autem a Syene progressus est DCCCLXX p. nec tamen arma Romana ibi solitudinem fecerunt: Aegyptiorum bellis attrita est Aethiopia vicissim imperitando serviendoque, clara et potens etiam usque ad Troiana bella Memnone regnante. et Syriae imperitasse eam nostroque litori aetate regis Cephei patet Andromedae fabulis.

§ 181: (6 sqq.) cfr. Sen. NQ VI 8, 3 sqq. Plin. XII 19.

-rchas p. -rgas v. -rta D F d a. -rtas E^s D | zamnes E^s v(D). cha- p. zmanes (tma- a) rS

1 coetum D F E^s D. coet- a. cet- d p. -uma v. coetuma R¹. acet- R² S | fuit E^s R² p v. it r 2 bion E^s p R(?) v. om. D F. mons a

5 exstat certe (cetera v) E^s R² p f H. et R¹. om. r 10 aegypti. is (P) H. -tiis l. C. -tus a d p v | oppida F d T R a S. -da eorum E^s p (D?) v(D) 11 inuenerat E^s p v a. S quod E^s R¹ a 12 pselcin

Dal. e Ptol. IV 7, 5. -chin B e Strab. XVII p. 820. spelcin D F. -leim a d. -lem R. -lgin E^s. -ligni p. splegin v | primin v a. D | bocchin D d J. (cfr. Βῶρυξ ap. St Byz.). bochin F. -im a. -chyn R. boccin E^s v. boci p. aboncin (abuncim S) B e Ptol. l. l. | forum D F¹ d R a J.

(Καυβύκου Ταμεία Ptol. l. l.). furum E^s F² p. phurumin v. phthurin B e Ptol. | cambusis E^s D. -sus p. -sin v. cabusis R. -sin J. -ssis r

attenan v. adtenam E^s. atteniam D F a D. -emam d J. -euam H. atheniam R¹. -nam R². -na p. cfr. § 179 extr. | stadissim E^s D. -isin p v. -dasim rS 14 napata B coll. § 189. 184. naeatta d.

nepata E^s R² v(D). nephata p. neata r 15 DCCCLXX E^s p v(D). DCCCC- r H. cfr. U 144 | roma E^s 18 et (pro etiam) o

19 litori R(?) H. -re im a. -re r o

Simili modo et de mensura eius varia prodidere, 183
 primus Dalion ultra Meroen longe subvectus, mox Aristocreon et Bion et Basilis, Simonides minor etiam
 quinquennio in Meroe moratus, cum de Aethiopia scriberet.
 5 nam Timosthenes, classium Philadelphi praefectus, sine
 mensura dierum LX a Syene Meroen iter prodidit, Eratosthenes DCXXV, Artemidorus DC, Sebosus ab
 Aegypti extremis XVI·LXXV, unde proxime dicti XII·L.
 verum omnis haec finita nuper disputatio est, quoniam a 184
 10 Syene DCCCC·LXXV Neronis exploratores renuntiavere his
 modis: a Syene Hieran sycaminon LIII p., inde Tama
 LXXII regione Euonymiton Aethiopum, Primi CXX, Acinam
 LXIII, Pitaram XXV, Tergedum CVI. insulam Gagauden
 esse in medio eo tractu; inde primum visas aves psittacos
 15 et ab altera, quae vocetur Artigula, animal sphingion, a
 Tergedo cynocephalos. inde Nabata LXXX; oppidum id
 parvum inter praedicta solum. ab eo ad insulam Meroen
 CCCLX. herbas circa Meroen demum viridiores, silvarum- 185
 quae aliquid apparuisse et rhinocerotum elephantorumque

§ 183: Berger Eratosth. fr. p. 152. (cfr. Plin. II 184).

2 melon DFR¹a 3 bion (byon p) et E^sp v(D). om. r S
 5 nam et ova.(P)H 6 syenero (sie- a) uenit D Fa | prodidit
 E^so p v. -idere r 8 XVI E^sv(D). LXVI r S. om. p | LXXII E^sD¹ |
 XII·L DFRa H. cfr. II 245. LXII E^s. LXV p v. XII·LXX G. XII
 D¹ 10 DCCC (P)G | LXXV D Fa. -II E^sp. -VI RdT. -IV P.
 -III H. -I S. LXII v. XXXXV D 11 LIII ll.v. an LXX?
 aliter computavit MPt p. 768^a | p. om. E^sp D 12 LXXII ll. H.
 LXXV p v. an LXXX? | regione ll. p v(D). -nem d(?)C | primi
 ll.v(D). -mam C. cfr. § 179. 181. (178) 13 LXIII E^sDFa p v(D).
 LIII R(?)G | pitaram E^sa d v(D). pitt- r S. pyth- p | XXII E^sD |
 thergedum p. tergend- E^s | CIII E^sp D | gaugadem p 14 eo
 E^sp v(D). om. r S 15 artigula E^sp v. -icula r S | spingion (spig- a)
 ll.v a. B. cfr. § 173 16 tergedo B. -godo ll. -gendo v | cyno-
 cephalos v. ceno- p. nino- DR. -cenfalos r | nabata E^sC(D).
 -tha p v. nataba r. napatha G. -ta L 18 CCCLX — meroen
 E^sR²p v. om. r 18. 19 siluarumque aliquid E^sp v. -arum r

vestigia. ipsum oppidum Meroen ab introitu insulae abesse
 LXX p., iuxtaque aliam insulam Tadu dextro subeuntibus
 186 alveo, quae portum faceret. aedificia oppidi pauca; reg-
 nare feminam Candacen, quod nomen multis iam annis ad
 reginas transiit; delubrum Hammonis et ibi religiosum 5
 et toto tractu sacella. cetero cum potirentur rerum
 Aethiopes, insula ea magnae claritatis fuit. tradunt arma-
 torum CCL dare solitam, artificum III. alii reges Aethi-
 187 opum XLV esse hodie traduntur. 30. universa vero gens
 Aetheria appellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani 10
 filio Aethiope. animalium hominumque monstificas effigies
 circa extremitates eius gigni minime mirum, artificii ad
 formanda corpora effigiesque caelandas mobilitate ignea.
 ferunt certe ab orientis parte intima gentes esse sine
 naribus, aequali totius oris planitie, alias superiore labro 15
 188 orbas, alias sine linguis. pars etiam ore concreto et
 naribus carens uno tantum foramine spirat potumque
 calamis avenae trahit et grana eiusdem avenae sponte
 provenientis ad vescendum. quibusdam pro sermone nutus
 motusque membrorum est. quibusdam ante Ptolemaeum 20
 Lathyrum regem Aegypti ignotus fuit usus ignium. quidam
 et Pygmaeorum gentem prodiderunt inter paludes ex

§ 187. 188: (14—22) Mela III 91. 92. 81. Sol. 30, 12—14.

2 tadu *ll. H.* tatu *G.* thandum p. tractu ov 4 candacen
 E^sv(H). -cem o. -acoen *Dal.* chandachem p. canagen (-gem R) r.
cfr. Strabo XVII p. 820 5 transiit Ra d v. -sit r D | est E^sp z
 va. G(D) 6 poterentur Fa 8 artificum *ll. v.* elephantum D |
 III E^sDFdTa D. IIII Rpv(S). CCCC B | *dist. D* | alii ego. alare
 DF. alere rv (*puncto posito*) 9 eē ego. et *ll. v* 10 ablantia F² |
 a E^sop v. om. r 11 ethiopie o. add. aethiopia (ethi- o. ethy- p)
 op v. sed *cfr. Müller de stilo p. 90 et de glossemate II 106* hyadas,
 8 cosmon, III 51 Absyrto | effigies monstiferas E^sova. S
 12 mirumque DFRa 13 caelanda FR¹. cel- Da 14 fertur o.
 certis DF | partes DF 15. 16 labro oris alia DF 17 fora-
 mina DFR 18. 19 provenientis sponte o | pro sermone — 20 qui-
 busdam om. DF¹Ra 20 motusque et quibusdam om. etiam F²
 21 latyrum do va. B. -thorum H. *cfr. II 169* | aegypti regem
 FdRaSJ 22 ante (pro inter) E^spva. H | ex E^sp v. a r

quibus Nilus oriretur. in ora autem ubi dicemus continui 197
montes ardentibus similes rubent.

Trogodytis et Rubro mari a Meroe tractus omnis 189
superponitur, a Napata tridui itinere ad Rubrum litus,
5 aqua pluvia ad usum conpluribus locis servata, fertilissima
regione quae interest auri. ulteriora Atabuli, Aethiopum
gens, tenent. dein contra Meroen Megabarri, quos aliqui
Adiabaros nominavere; oppidum habent Apollinis. pars
eorum Nomades quae elephantis vescitur. ex adverso in 190
10 Africae parte Macrobbi, rursus a Megabarris Memnones et
Dabelli dierumque XX intervallo Critensi. ultra eos
Dochi, dein Gymnetes, semper nudi, mox Anderae, Mattitae,
Mesaches; hi pudore atri coloris tota corpora rubrica
inlinunt. at ex Africae parte Medimni, dein Nomades,
15 cynocephalorum lacte viventes, Alabi, Syrbotae, qui octonum
cubitorum esse dicuntur. Aristocreon Libya latere a 191
Meroe oppidum Tollen dierum V itinere tradit; inde
dierum XII Esar oppidum Aegyptiorum qui Psammetichum
fugerint; in eo prodente se CCC habitasse; contra in

§ 190: (10) Mela III 85. Sol. 30, 9. — (14. 15) Sol. 30, 4.

1 enim (*pro* autem) E^spva.G | ubi E^spv. ibi r | dicemus ego.
desimus (-siimus v) E^sDFa D (coll. § 176). desinit R²inras.S. -sunt
p. -sinunt J 2 montis Fa | ardentibus E^spv(D). -ti a. -tis rS |
similis Fa 4 in itinere FdRaSJ 6 atabuli E^spva.S(D)

7 tenet E^sva.S. -nens a | megabarri (mag- d) RdTS. -bari B.
egabarri r. neg- v 8 adiataras E^spva.S | apollini E^s

9 uestitur E^s. -tus DF. -tis a 11 dabelli DFdT.a.D. -eli RS.
danelli E^sG. -ualli p. daneli v. cfr. § 196 12 anderae dv(D).

-ere E^sDFap. -ete R. -etae S | mattitae E^sD. mathi p. -itae v.
mothi- RS. mouths r 13 meaches D. mesagches E^sD. -gebes

va.S. massagethes p | hi pudore ego. hipdore E^s. nid- p. ipso-
dore (-odoro F. -o ore a) r. -rae S. hypsodores D. hipporeae v

14 menismini comi. B (U145) coll. VII 31 15 alabi E^sD. ol- v.
aladi DFdT.S. -dis R. alidi a. om. p | syrbotae B. -thae E^s. sir-

bote p. syrdote DFT. sir- Rad. cfr. VII 31. serbotae Sol. sor- v
17 tolen va.S. tholon p. Coloen Be Ptol. IV 7, 8 18 XII

om. E^s 1. VII MPt p. 774^b | esar v. caes- (add. XII E^s 2) E^s. des- r J 1.
aes- D. cfr. Ptol. IV 7, 7^c Echp 19 fugerint G. -runt E^sB. -rent v.

-girint R². -rent r | prodente (prud- Fa) se ll.(P)S. -duntur
annis v | CCc ll. (U145) D. CCC S. trecentis pv | habitare E^s

Arabico latere Diaron oppidum esse eorum. Bion autem Sapien vocat quod ille Esar; et ipso nomine advenas significari. caput eorum in insula Sembobitin, et tertium in Arabia Sinat. inter montes autem et Nilum Simbarri sunt, Phalliges, in ipsis vero montibus Asachae multis nationibus. abesse a mari dicuntur dierum V itinere; vivunt elephantorum venatu. insula in Nilo Sembritarum reginae paret. ab ea Nubaei Aethiopes dierum VIII itinere; oppidum eorum Nilo inpositum Tenupsis. Sesambri, apud quos quadrupedes omnes sine auribus, etiam elephantum at ex Africae parte Ptonebari, Ptoemphani, qui canem pro rege habent, motu eius imperia augurantes, Harusbi oppido longe ab Nilo sito, postea Archisarmi, Phalliges, Marigarri, Chasamari. Bion et alia oppida in insulis tradit: a Sembobiti Meroen versus dierum toto itinere XX proximae insulae oppidum Seberitarum sub regina et aliud Asara,

§ 191: (5. 7) Sol. 30, 4. cfr. Plin. VIII 35. — § 192: (9. 11. 12) Sol. 30, 5.

1 diaron (-anon E^s) *ll. v(D)*. diaon p. daron *Be Ptol. l. l.* deorum DFR. dorum a | bion cum p. uion enim E^s 2 esar (aes- D) et v. sesar (sedar a) et DFdTRa. asserit E^sp | aduenas ait D(?) *va. S(J)*. sed cfr. Müller de stilo p. 76. 77 4 sinat *ll. S.* -as dT. syna p. sai v | simbarri E^sR²S. -biati p. barri r. symbari v 5 phalliges ego. cfr. § 192 extr. phali- E^sp v. palugges (-udes a) rS. phalanges B | Azachaei Sol. cfr. VIII 35 7 nili DFRa. illo E^sva. C | sembritarum E^sv. cfr. Strabo XVI p. 770. XVII p. 786. sebr- p *Be Ptol. IV 7, 10.* sember- a. sember- r G 8 regine F. -ione E^sp ad T. -ni r a. G 9 tenupsis E^sB. -psi v. enubsis (nua) r. themissis p. Tenessis Strabo l. l. | sambri E^sp va. S. psambari Sol. 10 quadrupedes FdRaSJ | omnibus FRa 11 at E^sv(D). om. rS | ptonebari ego. tonob- DFdRaS. ptoemb- v. -enbani E^sc D¹. theb- p. om. D² ptoemphani ego. -nae B. -phe a. -phoe v. -enphae DFS. -phe Rd. -phani D². pthonemphani o. thonenph- E^s. om. p D¹. sed cfr. Ptol. l. l. 12 harusbi E^sp DFD. bar- a. ar- Rdv(H). auruspi C(S) 13 nili situ E^s | archisarmi E^sR²S. -mis (arci- a) r. athisarmi p. ach- v | phalliges (-ies a) *ll. H(D)*. phali- v(S). cfr. § 191 | marigarri E^sD. -chari p. -gerri Rdv(S). -geri rG 14 chasamari E^sD. chassa- p. casa- v. casmari rS | et om. Dal. | sembobiti R(?)v. -oboti r 16 seberitarum a. -tharum DFR. -ertitarum d. -ernit- E^s. -ornith- p. sebarrit- v. sebrit- B. semberrit- G | asarcha p. asar B

alterius oppidum Darden; tertiam Medoen vocant, in qua
 oppidum Asel, quartam eodem quo oppidum nomine Gar-
 roen. inde per ripas oppida Nautis, Modum, Demadatin,
 Secundum, Collocat, Secande, Navectabe cum agro Psegipta,
 5 Candragori, Arabam, Summaram. regio supra Sirbitum, 194
 ubi desinunt montes, traditur a quibusdam habere mari-
 timos Aethiopas, Nisicathas, Nisitas, quod significat ternum
 et quaternum oculorum viros, non quia sic sint, sed quia
 sagittis praecipua contemplatione utantur. ab ea vero
 10 parte Nili, quae supra Syrtes Maiores oceanumque meri-
 dianum protendatur, Dalion Vacathos esse dicit, pluvia
 tantum aqua utentes, Cisoros, Logonporos ab Oecalibus
 dierum V itinere, Vsibalchos, Isbelos, Perusios, Ballios,
 Cispios. reliqua deserta, dein fabulosa: ad occidentem 195

§ 194: (6—9) Sol. 30, 6.

1 darden *ll.S.* daron *B.* danden *v.* (*Darada Strabo XVI*
p.771) | medoen **E^sd_v**. -em **Rp.** -eni *r* | *an* uocat? 2 garroen
E^sD. gairoem *p.* garode *r.* -den *v* 3 paropas **Fda_va.G** |
 nautis **E^sD.** nathis *p.* naus *rv.* (*desperanda videtur haec nominu-*
series Latinis vocabulis similium) | modum (madum **E^sD.** -diam *p*)
 demadatin (-tin **E^sD**) *ll.* modundam andatin *G.* -dae manda-
 tini *v* 4 secundum **DFdTRaH.** setu- *G.* secandum **E^spD.**
 -uni *v* | collocat **E^s.** -lligat (*G.* -ati *v*) *va.J* | sechande *p* | nauec-
 tabe **E^sG.** -bae *v.* -ethabe *p.* nabettabet *r* | cum agro psegipta
 (-irta *p*) **E^spD.** (*dist.J²*). cum agros (-or **R**) ipse agittae (-tte *ad.*
 -te **R**) *r.* cumi, agrospi (-oripse *J¹*), aegipam (*G.* -ani *v*) *v*
 5 candragori **E^sD.** chanda-*p.* candrogari *v.* anelago (anda-**Rd**) *r* |
 arabam (har- *p*) summaram (-rum **E^s.** simiarum *p*) *G.* -bum sum-
 morum *v* | siruidum **E^s.** -ithum *p* 7 nisicathas **E^sD.** -chatas *p.*
 -castes *v.* nisacaethas *rS* | nisitas **E^sp_v(D).** -tis *a.* -ittos *dT.*
 nisytos **RS.** -tis **F.** nysitis **D** 9 utuntur **E^szva.Bas.(D²)**
 10 que *om.* **DFRaSJ** 11 protendatur *a.* -dantur **DFR.** -ditur
E^sv | dalio **DFRaSJ** | uacathos **E^sD.** uoc- **DFa.** -tos **Rdv.**
 uagantes *p* 12 cysoros *ap* | logonporos **E^sD.** -omboros *a.*
 longomp- *rS.* longop- *v.* -pothos *p* | oecalibus *B coll.V 44.*
 eoca- *ll.* coca- *v* 13 usibalchos **E^spD.** -cos *rv* | isbelos *S.*
 -lus **DFRa.** isuelos **E^sv.** -llios *p* | perusios *ll.v(S).* parru- *p.*
 pharu- *B.* -sos *G* | ballio **F.** uallios **E^sp.** ualios *va.S* 14 cispio
DFa. asprios *p* | deinde **R(?)pva.D** | fabulosa *opv(D²).* -ossias **E^s.**
 -osis **R²S.** -osius *D¹.* -osi (*U 146*) *J.* -ulis *r*

- versus Nigroe, quorum rex unum oculum in fronte habeat, Agriophagi, pantherarum leonumque maxime carnibus viventes, Pamphagi, omni mandentes, Anthropophagi, humana carne vescentes, Cynamolgi caninis capitibus, Artabatitae quadrupedes, ferarum modo vagi, deinde Hesperioe, 5
 5, 10 Perorsi et quos in Mauretaniae confinio diximus. pars quaedam Aethiopum locustis tantum vivit fumo et sale duratis in annua alimenta; hi quadragesimum vitae annum non excedunt.
- 196 Aethiopum terram universam cum mari Rubro patere 10
 in longitudinem $\overline{\text{XXI}}$ · LXX p., in latitudinem cum superiore Aegypto $\overline{\text{XII}}$ · XCVI Agrippa existimavit. quidam longitudinem ita diviserunt: a Meroe Sirbitum XII dierum navigationem, ab ea XV ad Dabellos, ab his ad oceanum Aethiopicum VI dierum iter. in totum ab oceano ad Meroen $\overline{\text{DCXXV}}$ p. 15
 184 esse inter auctores fere convenit, inde Syenen quantum
 197 diximus. sita est Aethiopia ab oriente hiberno ad occidentem hibernum. meridiano cardine silvae, hebeno

§ 195: (2 sqq.) Sol. 30, 6. 7. 8. Artemid. ap. Strab. XVI p. 772. — § 196: Agrippa fr. 35 Riese. Dic. 4, 2. — (15) Sol. 30, 9. — § 197. 198: (17—513, 9) Dic. 4, 3. — § 197: (17—513, 2) Sol. 30, 14. Mela III 94. — (513, 6) cfr. Plin. V 7.

1 nigroe E^s op d B (D). -o et a. -oae rv (S) | habeat in fronte (-tem E^s) E^s ova. S. (habet S J) 2 agriofagi DF. acrogi E^s o. -ogi p | et leonum R(?) va. D | carnibus E^s op v. -ne r 4 cynamolgi E^s ov. cynom- p Sol. cinamalgi r. cfr. VIII 104 | artabatitae Rad (Sol.) G. artha- DFv (D). antha- E^s o. anti- p 5 quadri- pedes R² S J. quadri FR¹ a. -pedum dv | hesperioe J. -ie a. -iae D F a R¹ v (S). -ii G. -ia R². -ica E^s p 6 quod is (pro quos) D F R¹ a 8 hi om. R. ii C. in v 10 mare Fa 11 $\overline{\text{XX}}$ · LXX R 12 XI D F a | XCVI E^s op D. -VII rv (S). -VIII a T H 13 XII E^s p G (D). XI r S. XV v 14 XII E^s va. S (D). totidem p | dabellos R. dauell- G. cfr. § 190 | iis R d va. D | aethiopum E^s. ethyo- p 15 in om. R | totum autem R(?) G. -um enim E^s p v | DCCXXV E^s p va. H. DCXX Sol. 18 hebeno D F a v (S). eb- R d (?) Dic. H. hae uero E^s o. uero p. hiberno D coll. Sol. (hieme). cfr. Mela III 80. Plin. XII 18. 19. Strabo XVII p. 822 init. Diose. m. m. I 129

maxime, virent. a media eius parte imminens mari mons
excelsus aeternis ardet ignibus, Theon Ochema dictus
Graecis. a quo navigatione quadridui promunturium quod
Hesperu Ceras vocatur, confine Africae iuxta Aethiopas
5 Hesperios. quidam et in eo tractu modicos colles amoena
opacitate vestitos Aegipanum Satyrorumque produnt.

31. (36) Insulas toto eo mari et Ephorus complures 198
esse tradidit et Eudoxus et Timosthenes, Clitarchus
vero Alexandro regi renuntiatam adeo divitem, ut equos
10 incolae talentis auri permutarent, alteram ubi sacer mons
opacus silva repertus esset, destillante arboribus odore
mirae suavitatis. contra sinum Persicum Cerne nominatur
insula adversa Aethiopiae, cuius neque magnitudo neque
intervallum a continente constat; Aethiopas tantum populos
15 habere proditur. Ephorus auctor est a Rubro mari 199
navigantes in eam non posse propter ardores ultra quas-
dam columnas — ita appellantur parvae insulae — pro-
vehi. Polybius in extrema Mauretania contra montem
Atlantem a terra stadia VIII abesse prodidit Cernen, Nepos
20 Cornelius ex adverso maxime Carthaginis a continente
p. M, non ampliorem circuitu II. traditur et alia insula
contra montem Atlantem, et ipsa Atlantis appellata. ab
ea V dierum praenavigatione solitudines ad Aethiopas
Hesperios et promunturium quod vocavimus Hesperu Ceras, 197
25 inde primum circumagente se terrarum fronte in occasum

§ 199: Ephorus fr. 96^a Müller. Polyb. XXXIV 15, 9 Hultsch.
Corn. Nep. fr. 51 Halm. — (24. 25) Sol. 56, 10. Mela III 100.

3 a graecis E^s o Dic. va. Bas. (D) | nauigatione Dic. S (D^s).
-tio ll. v (J). cfr. § 200. 201. 199. 86. II 187. IV 95. 104; aliter § 196.
IV 57. V 10. 89 | ad promontorium va. S 4 Hesperion va. S.
cfr. II 237. V 10 | cheras R 7 Eoo D¹ 9 regi renuntiatam
E^s o p v (D). rege (-gi Dic.) renuntiat (-auit a) r Dic. S 11 silua-
rum E^s o z distillante o. -ntibus va. S 12 contrarium (om. sinum)
E^s | dist. va. S 14 a E^s F² p v. om. r 17 peruehi D F R a
21 CC (pro M) p. X R S | ampliorem ap 22 appellatae F. -te a
23 V R a d. quinque D F p v. II E^s z D | praenauigatione a T D.
naui- E^s p v. praenauigationi F d S. -nis (i. na- R) r J

200 ac mare Atlanticum. contra hoc quoque promunturium
 Gorgades insulae narrantur, Gorgonum quondam domus,
 bidui navigatione distantes a continente, ut tradit Xenophon
 Lampsacenus. penetravit in eas Hanno Poenorum im-
 perator prodiditque hirta feminarum corpora, viros perni- 5
 citate evasisse; duarum Gorgadum cutes argumenti et
 miraculi gratia in Iunonis templo posuit, spectatas usque
 201 ad Carthaginem captam. ultra has etiamnum duae He-
 speridum insulae narrantur, adeoque omnia circa hoc
 incerta sunt, ut Statius Sebosus a Gorgonum insulis 10
 prae navigatione Atlantis dierum XL ad Hesperidum insulas
 cursum prodiderit, ab his ad Hesperu Ceras unius. nec
 Mauretaniae insularum certior fama est. paucas modo
 constat esse ex adverso Autololum a Iuba repertas, in
 quibus Gaetulicam purpuram tingere instituerat. 15

202 32. (37) Sunt qui ultra eas Fortunatas putent esse
 quasdamque alias, quo *in* numero idem Sebosus etiam
 spatia complexus Iunoniam abesse a Gadibus DCCL p.
 tradit, ab ea tantundem ad occasum versus Pluvialiam
 Caprariamque; in Pluvialia non esse aquam nisi ex imbri. 20
 ab iis CCL Fortunatas contra laevam Mauretaniae in VIII
 horam solis; vocari Invallem a convexitate et Planasiam

§ 200: Sol. 56, 11. 12. MCap. VI 702. Mela III 99. 93. —
 § 201: Sol. 36, 13. MCap. VI 702. Mela III 100. — Iuba fr. 28
 Müller. Mela III 104. Sol. 26, 1. cfr. Plin. V 12 extr. IX 127. —
 § 202: (16. 21) Sol. 56, 14. MCap. VI 702.

2 quoquodam E^s 3 nauigationis FdRa | distantis FRa.
 -tesque o | continenti (om. a) o 4 lamsacenus o. -cetenus Fa |
 hamno R. anno Fa 6 euadissee a. aeua- F | duarumque R(?) v |
 gordanum a. gorgonum ova. S 9 circa haec va. S 10 sattius
 DFR. satius a 12 prodiderint Fa. -runt E^s 14 ex (om. p)
 aduersum E^s p | autololum C. -loliam ll. antholiam p. cfr. V 5. 17
 15 instituerant E^s. constituerat R 16 putant R(?) va. D
 17 quo in ego. cfr. VII 60. quorum Fa G. quarum rv(H).
 -rum e D² 18 a om. Fp 19 ab occasus DFRa 20 im-
 bribus R(?) pv. cfr. X 97 21 CCXL p | laeuā RdTv(S). -ua FH.
 leua r | in VIII ll. pS. in VIII dTH. VIII M p. v 22 Oram
 pva. H Inuallem ll. S. Conu- H. in conualle v | a E^s v(D). om. rS |
 planasia R¹. -nisia R². -nariam va. S

a specie, Invallis circuitu CCC p.; arborum ibi proceritatem
 ad CXL pedes adulescere. Iuba de Fortunatis ita inquit 203
 sivit: sub meridiem quoque positas esse prope occasum,
 a Purpurariis DCXXV p., sic ut CCL supra occasum navi-
 5 getur, dein per CCCLXXV ortus petatur. primam vocari
 Ombrion, nullis aedificiorum vestigiis; habere in montibus
 stagnum, arbores similes ferulae, ex quibus aqua exprimitur,
 e nigris amara, ex candidioribus potui iucunda. alteram 204
 insulam lunoniam appellari; in ea aediculam esse tantum
 10 lapide exstructam. ab ea in vicino eodem nomine minorem,
 deinde Caprariam, lacertis grandibus refertam. in con-
 spectu earum esse Ninguariam, quae hoc nomen acceperit
 a perpetua nive, nebulosam. proximam ei Canariam 205
 vocari a multitudine canum ingentis magnitudinis — ex
 15 quibus perducti sunt Iubae duo —; apparere ibi vestigia
 aedificiorum. cum omnes autem copia pomorum et avium
 omnis generis abundant, hanc et palmetis caryotas feren-
 tibus ac nuce pinea abundare; esse copiam et mellis,
 papyrus quoque et siluros in amnibus gigni. infestari
 20 eas beluis, quae expellantur adsidue, putrescentibus.

(38) Et abunde orbe terrae extra intra indicato

§ 203: Iuba fr. 28 Müller. Sol. 56, 14. 15. MCap. l. l. —

§ 204. 205: Sol. 56, 16—19. MCap. l. l.

1 aspiciate Fda | conuallis E^spva.S | circuitum d(?)H | pro-
 ceritate p 2 CXL E^spD. CXIII rH. CXLIH v | adulescente p
 3 ut sub Fapva.G | meridie R(?)fpH | quoque om. E^sp
 va.H(D) 4 DCCXXII (DCCC-p) E^sp. -XXV va.H 5 LXXV
 L errore 6 ombrion E^sp v. ondr- r 7 ferulae (om. ex) R
 8 ex nigris opva.S | potuis F. -tius ad 9. 10 tantum uno
 lapide con. S. in altum illepide MPt p. 754^b coll. Sol. (ignobiliter
 ad culmen fastigata) 10 exstructum E^s. -ctat DF 12 nin-
 guriarum R. niuar- Be Sol. et MCap. 14 uocari a (am E^s) E^sop
 v(D). om. rS 15 duo R(a?)v. duc DF. om. E^sop | apparere ego.
 -arent E^sopv(S). -arentque C. apperent (ape- F) r | ibi E^sopv(D).
 om. r 16 copia v. -iae U 18 et om. E^s. quoque va. G
 19 siluro E^s 20 expuantur aestu ceni. De Sol. | putrescenti-
 bus Rpv. putes- rD. cfr. XI 277 (M). XXXII 68. 76. 126. XXXV
 189 (B) 21 at pva.S | terrarum va.S | intra om. E^sp

- 206 colligenda in artum mensura aequorum videtur. **33.** Polyb. a Gaditano freto longitudinem directo cursu ad os Maeotis XXXIII·XXXVII·D prodidit, ab eodem initio Siciliam XII·L, Cretam CCCLXXV, Rhodum CLXXVII·D, Chelidonias tantundem, Cyprum CCCLXXV, inde Syriae Seleuciam Pieriam CXV, quae computatio efficit XXIII·XL.
- 207 Agrippa hoc idem intervallum a freto Gaditano ad sinum Issicum per longitudinem directam XXXIII·XL taxat, in quo haud scio an sit error numeri, quoniam idem a Siculo freto Alexandriam cursus XIII·L tradidit. universus autem circuitus per sinus dictos ab eodem exordio colligit intra Maeotim lacum CLV·VIII, Artemidorus adicit DCCLVI, idem cum Maeotide CLXXIII·XC p. esse tradidit.
- 208 haec est mensura inermium et pacata audacia fortunam provocantium hominum.

Nunc ipsarum partium magnitudo comparabitur, utcumque difficultatem adferet auctorum diversitas, aptissime tamen spectabitur ad longitudinem latitudine addita. est

§ 206: Polyb. XXXIV 15, 2 Hultsch. MCap. VI 703. — § 207: Agrippa fr. 36 Riese. — (10) MCap. l. l. Marcian. Heracl. I 5 (GGm I p. 520. Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

1 colligenda (*cf.* J). -dam DFdRaS. collega E^s. -ecta p v | mensuram DFdaS | aequior va.G 3 D om. MCap. | initio DF¹dR¹aJ. add. ad orientem recto (dire-R²S) cursu E^sF²R²p v(D)

4 XII·LX·D E^sva.S | CCCCLXXV F¹ 5 CCCXXV v(D²). CCXXV DFdRaS. -XXII E^spH. *cf.* D ME p. 8 n. 2 6 XXIII·XL DFdap D². XXIII·XL E^sR(?)v. *cf.* D l. l. n. 3 8 directam E^sF. dir- r v XXXIII·XL E^s 10 cursu FTRap Brot. XIII·L a. XII·L E^s(p)va.S 11 dictus E^sDF 12 ad (pro intra) E^spG(D¹) | CLV·VIII D. *cf.* ME p. 8. 9. CLVIII DFdRapS. -VII MCap. CLII E^s. -VI v. (numeri Agathemeri efficiunt CLV·III)

13 DCCLIII p | meotidem E^s | CLXXVII p. CLXXXII·XC MCap. | an tradit? 14 audacta DF. auda E^s | fortuna DFR 16 comparabit E^s. -retur o | cumque DF 17 siuersitas DF diersi- E^s 18 latitudinē E^sDF

ergo ad hoc praescriptum Europae magnitudo *longitudo* LXXXVII · XIII. Africae — ut media ex omni varietate prodentium sumatur computatio — efficit longitudo XXXVII · XCVIII; latitudo, qua colitur, nusquam CCL ex-
 5 cedit. sed quoniam in Cyrenaica eius parte DCCCCX 209
 eam fecit Agrippa, deserta eius ad Garamantas usque, qua noscebantur, complectens, universa mensura, quae veniet in comparisonem, XLVII · VIII efficit. Asiae longitudo in confesso est L · XIII · DCCL; latitudo sane com-
 10 putetur ab Aethiopico mari Alexandriam iuxta Nilum sitam, ut per Meroen et Syenen mensura currat, XVIII · LXXV. apparet ergo Europam paulo minus dimidia Asiae parte 210
 maiorem esse quam Asiam, eandem altero tanto et sexta parte Africae ampliorem quam Africam. quod si mi-
 15 sceantur omnes summae, liquido patebit Europam totius terrae tertiam esse partem et octavam paulo amplius, Asiam vero quartam et quartam decimam, Africam autem quintam et insuper sexagesimam.

(39) His addemus etiamnum unam Graecae inven- 211

§ 208: (1—4) MCap. VI 703. Dic. 3, 3. — § 209: Agrippa fr. 37 Riese. — (8—11) MCap. I. 1.

1 longitudo *coni. P* | *lacunam (a P detectam) D ME p. 14. 15 supplevit his:* CII · LXXI, latitudo enim ab Arsia per Varum ad ostium Rheni XVI · LIII, longitudo. *sed numeri non certi*
 2 LXXXVII · XIII *ego ex Agath. cfr. IV 121.* | LXXXVI · XVIII *D² ME p. 13.* LXXXI · XLVIII *E^s p v (D¹).* LXXII · (V a) · XI · XCIII *D F a* LXXXII · XII · XCIII *R d T.* LXXXII · XCIII *MCap. H*
 4 XXXVI a | XCVIII *E^s p Salmant. H (D).* XCIII *r MCap. S.* XLVIII v 5 a (*pro in*) *R (?) v a. D* | DCCC · X *T. cfr. V 38*
 8 computationem *E^s p v a. S (D).* *cfr. p. 516, 16, de mendo VII 132 extr.* | XLVII *D ME p. 12.* XLVI *ll. v.* -III p 9 | L · XIII · DCCL *D² l. l.*
 p. 10. LX · III · DCCL *E^s D¹.* LXIII · DCCL (*L om. R.* CCCL p) *r MCap. v.* LXIII · LXXV *H* 11 et *E^s D d (?) v (D).* et per *F T R a S* | syenem *R.* my- d. miennē *F a* | XVIII · XXV *MCap.* 12 europae *F d R* 13 asiae *F d R* 17. 18 africam autem quintam *om. F d R¹*

tionis scientiam vel exquisitissimae subtilitatis, ut nihil desit in spectando terrarum situ indicatisque regionibus noscatur et cum qua cuique *siderum* societas sit sive cognatio dierum ac noctium quibusque inter se pares umbrae et aequa mundi convexitas. ergo reddetur hoc 5 etiam, terraeque universae in membra caeli digerentur. plura sunt autem segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos.

212

34. Principium habet Indiae pars versa ad austrum. patet usque Arabiam et Rubri maris accolae. continentur 10 Gedrosi, Carmani, Persae, Elymaei, Parthyene, Aria, Susiane, Mesopotamia, Seleucia cognominata Babylonia, Arabia ad Petras usque, Syria Coele, Pelusium, Aegypti inferiora, quae Chora vocatur, Alexandria, Africae maritima, Cyrenaica oppida omnia, Thapsus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, 15 Vtica, uterque Iippo, Numidia, Mauretania utraque, Atlanticum mare, columnae Herculis. in hoc caeli circumplexu aequinoctii die medio umbilicus, quem gnomonem vocant, VII pedes longus umbram non amplius III pedes longam reddit, noctis vero dieique longissima spatia XIII 20 horas aequinoctiales habent, brevissima ex contrario X.

§ 212—220 *exscripsit* Beda t. r. 33, *excerpta in artum contraxit* idem n. r. 47.

1 sententiam d(?)*va.S(J)* 2 spectato E^so. -tio p. *cfr. Rück 3 p. 247* 3 et om. p | cum qua DFdTRaH. quam E^s. que o. quae pv | *siderum (vel caeli) ego. eorum E^so. earum pv(D). om. rS. cfr. XVIII 216. 273. II 95. XXXVII 100* 6 terraeque uniuerſa E^sva. H(D¹). *cfr. ind. VI(38)* | digeretur va. H(D¹) 7 sint D¹FR | autem oS. haec ll. autem haec pv 10 an usque ad Arabiam? 11 gedrosie E^so. cedrosi (caed- F) r | carminii DF. om. R | naria E^so 13 pelusiae D¹FR 14 cora E^so Beda. chorani p | alexandriae Rava. D | africae mauritania E^so 15 Thapsus — Clupea om. o, qui etiam in seqq. plura omisit, quae omnia adnotare non attinet; item in reliquorum scriptura orthographicas minutias praetermisi 16 utraque Hippo Beda va. H(D²) 17 circumflexu p Dal. 18 die medio (-ia Beda v) RadToS. -diae medior (-io D²) DF. dimidio E^sp Ox. 19 VII vel VIII codd. Beda | umbram — 20 reddit om. R¹ | umbrarum E^s | quatuor ll. v. recte quaternos 21 breui E^s | X om. D¹F¹

Sequens circulus incipit ab India vergente ad occasum, 213
 vadit per medios Parthos, Persepolim, citima Persidis,
 Arabiam citeriorem, Iudaeam, Libani montis accolae, am-
 plectitur Babylonem, Idumaeam, Samariam, Hierosolyma,
 5 Ascalonem, Iopen, Caesaream, Phoenicen, Ptolemaidem,
 Sidonem, Tyrum, Berytum, Botryn, Tripolim, Byblum,
 Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciae maritima, Cypri
 austrina, Cretam, Lilybaeum in Sicilia, septentrionalia
 Africae et Numidia. umbilicus, aequinoctio XXXV pedum,
 10 umbram XXIII pedes longam facit, dies autem noxque
 maxima XIII horarum aequinoctialium est accedente bis
 quinta parte unius horae.

Tertius circulus ab Indis Imavo proximis oritur. 214
 tendit per Caspiae Portas, Mediae proxima, Cataoniam,
 15 Cappadociam, Taurum, Amanum, Issum, Cilicias Portas,
 Solos, Tarsum, Cyprum, Pisidiam, Pamphyliam, Siden,
 Lycaoniam, Lyciam, Patara, Xanthum, Caunum, Rhodum,
 Coum, Halicarnassum, Cnidum, Dorida, Chium, Delum,
 Cycladas medias, Gythium, Malean, Argos, Laconicam, Elim,
 20 Olympiam, Messaniam Peloponnesi, Syracusas, Catinam,
 Siliciam mediam, Sardiniae austrina, Carteiam, Gadis.
 gnomonis C unciae umbram LXXVII unciarum faciunt.

2 medos **FT**o *Beda* 4 hierosolimā **F**² *Beda*. ier- ao. -ly-
 mam *va.S* 5 iopem p. ioppen o *Beda va.S* | phenicē ao. phoe-
 nices **RSJ** 6 botryn *Bas.* bothrim **E**^so *Beda*. -trim r. -trin v
 8 austrinam **E**^s. -na austrinam *Beda* | septentrionale *Beda*
 9 XXXII **E**^s 10 XXIII **DFdTR**p v. -III **E**^sao *Beda* | pedes
 — 11 XIII *om.* **D**¹**FR**¹ | pedum **D**²**R**² 11 accedente bis **D**²
in ras. **R**²ao *Ox. Beda D.* -te his (iis v) p v. -tes bis **E**^s. -te d(?)*S.*
 -tibus r 13 imao *B* | proximus o 14 partes **E**^so | mediae-
 que op*S* | proxima **E**^sao*S.* -mas *Beda v.* -mae **D**² *in ras.* -mā
FdTRp. -xuma//**D**¹. cataoniam **D**²**E**^so *Ox. Beda r.* -iae r. -aioniā a.
 chaoniam p 15 ciliae **E**^so 16 pamphyliae *B* 17 lyciae *B*
 patara (*P*)*H.* -ram *ll.v(D*²). -rum *Beda. om.o. cfr. II 243*
 19 gythium d(?)*B.* cyth- o *Beda*. cynth- p. scith- **R.** cith- v.
 chiti- **DF.** citi- **E**^sa | laconiam **R**(?)o*va.S.* lachao- p 20 messa-
 niam **E**^s**R**o **D**². -nam r *Beda G.* -sseniam v(*H*). -nen *L* 21 me-
 diae **E**^s | carteziam a. -zam **E**^s. -egiam *Beda. om.o* | gades **E**^s**D**(?)
va.S(D). *om.o* 22 C unciae *B.* cunctae **E**^sp v. -te ao *Ox. Beda.*
 cuuniciae (-cie **R**) r | LXXIII op. XXXIII **E**^s. -VIII a *Beda*

longissimus dies est aequinoctialium horarum XIII atque dimidia cum tricesima unius horae.

- 215 Quarto subiacent circulo quae sunt ab altero latere Imavi, Cappadociae austrina, Galatia, Mysia, Sardis, Zmyrna, Sipylus, Tmolus mons, Lydia, Caria, Ionia, Trallis, Colophon, 5 Ephesus, Miletus, Chios, Samos, Icarium mare, Cycladum septentrio, Athenae, Megara, Corinthus, Sicyon, Achaia, Patrae, Isthmus, Epirus, septentrionalia Siciliae, Narbonensis Galliae exortiva, Hispaniae maritima a Carthagine Nova et inde ad occasum. gnomoni XXI pedum respondent 10 umbrae XVI pedum. longissimus dies habet aequinoctiales horas XIII et tertias duas unius horae.

- 216 Quinto continentur segmento ab introitu Caspii maris Bactri, Hiberia, Armenia, Mysia, Phrygia, Hellespontus, Troas, Tenedus, Abydos, Scepsis, Ilium, Ida mons, Cyzicum, 15 Lampsacum, Sinope, Amisum, Heraclea in Ponto, Paphlagonia, Lemnus, Imbrus, Thasus, Cassandria, Thessalia, Macedonia, Larisa, Amphipolis, Thessalonice, Pella, Edesus, Beroea, Pharsalia, Carystum, Euboea Boeotum, Chalcis, Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia, Brundisium, Taren- 20 tum, Thurii, Locri, Regium, Lucani, Neapolis, Puteoli, Tuscum mare, Corsica, Baliares, Hispania media. gnomoni septem pedes, umbris sex. magnitudo diei summa horarum aequinoctialium XV.

- 217 Sexta comprehensio, qua continetur urbs Roma, am- 25 plectitur Caspiae gentes, Caucasum, septentrionalia Armeniae, Apolloniam supra Rhyndacum, Nicomediam, Nicaeam, Cal-

1 longissime R^d. -mae F¹. -ma F² 2 trigesima parte va. S.
 -ma op | horae II v. horae parte op D² 3 circulo om. E^s
 4 Imai B. intuitu E^s | galicia E^s o 5 sipalus FR. sipulus o |
 imolus E^s D F Beda | Lydiae Beda B 6 Cyclades Beda va. H
 7 septentrionales Beda va. D 8 isthmus F. istu- o
 11 XIII op. XVII va H 14 bactria (-ra L) Beda va. S
 18 Larisa — 20 Del[phi] om. a | larisia o Beda va. S | edessa G
 19 boeotia G. -ti L 20 brundisium o Beda va. L
 22 baleares va. S | gnomonis F d R a o S 24 XII op 27 rhin-
 dacum a. rin- op. harin- F d R | calchadonem D. cfr. V 149 sqq.
 chalchad- D¹ F. chalchaed- D². calced- E^s a op Beda. chalced- R(?) v

chadonem, Ryzantium, Lysimacheam, Cherronesum, Melanem
 sinum, Abderam, Samothraciam, Maroneam, Aenum, Bessi-
 cam, Thraciam, Maedicam, Paeoniam, Illyrios, Durrachium,
 Canusium, Apuliae extuma, Campaniam, Etruriam, Pisas,
 5 Lunam, Lucam, Genuam, Liguriam, Antipolim, Massiliam,
 Narbonem, Tarraconem, Hispaniam Tarraconensem mediam et
 inde per Lusitaniam. gnomoni pedes VIII, umbrae VIII. lon-
 gissima *diei* spatia horarum aequinoctialium XV addita
 VIII parte unius horae aut, ut Nigidio placuit, quinta.
 10 Septima divisio ab altera Caspii maris ora incipit, 218
 vadit super Callatim, Bosporum, Borysthenen, Tomos,
 Thraciae aversa, Triballos, Illyrici reliqua, Hadriaticum
 mare, Aquileiam, Altinum, Venetiam, Vicetiam, Patavium,
 Veronam, Cremonam, Ravennam, Anconam, Picenum, Marsos,
 15 Paelignos, Sabinos, Umbriam, Ariminum, Bononiam, Placent-
 tiam, Mediolanum omniaque ab Appennino, transque Alpibus
 Galliam Aquitanicam, Viennam, Pyrenaeum, Celtiberiam.
 umbilico XXXV pedum umbrae XXXVI, ut tamen in parte
 Venetiae exaequetur umbra gnomoni. amplissima *diei*
 20 *spatia* horarum aequinoctialium XV et quintarum partium
 horae trium.

Hactenus antiquorum exacta celebravimus. sequentium 219
 diligentissimi quod superest terrarum supra tribus adsi-

1 lysimachiam R(?)va.D 2 maroniam FRa | aenum
 — 3 paeoniam om.DFdR¹ | Oenum Beda | bessia aT 3 tra-
 chiam o | maedicam E^sB(S). medicam R²av(H). -iam (Beda) C.
 om.o | Illyricos Beda. om.a | dirrachium a. dara- F. om.o
 6 tarraconem Rav. terr- r(item seq. E^so Beda) 7 pedes sex o
 8 diei Beda va.S(D²). om.ll.op equinoctialia o | XII o. XVI p
 9 VIII a | aut om.E^sop D² 10 maris om.D¹FdR¹
 11 vadit ll.S. -itque dTBedaH. caditque v | stomos E^sBeda v
 a.B. stromos DFD. mons a. samos R²ex corr. om.o 12 aduersa
 FdTRa. om.o 13 nicecia a. om.D¹FdR¹o. uicentiam pva.L
 16 omnia quae op | ab o Ox. Beda v. om.ll.p | alpes FRaop
 va.S. (transalpinam Beda) 17 gallie a. aquitanicam DRd(?)G.
 -iam rop Beda v 18 XXXII op | pedum om.F | XXXIII o
 19 exaequetur o. -quitur E^s 19. 20 diei spatia ego. dies ll.v
 20 XII o | quartarum p 21 horarum op Beda 23 dili-
 gentissime FdRa | supra E^sD²op Salmant. Ox. Ber'a(P)D. om.rv

gnavere segmentis, a Tanai per Maeotim lacum et Sarmatas
 usque Borysthenen atque ita per Dacos partemque Ger-
 maniae, Gallias oceani litora amplexi, quod esset horarum
 XVI, alterum per Hyperboreos et Britanniam horarum
 XVII, postremum Scythicum a Ripaeis iugis in Thylen, 5
 4,104 in quo dies continuarentur, ut diximus, noctesque per
 220 vices. iidem et ante principia quae fecimus posuere cir-
 culos duos: primum per insulam Meroen et Ptolemaidem
 in Rubro mari ad elephantorum venatus conditam, ubi
 longissimus dies XII horarum esset dimidia hora amplior, 10
 secundum per Syenen Aegypti euntem, qui esset horarum
 XIII, iidemque singulis dimidia horarum spatia usque ad
 ultimum adiecere circulis.

Et hactenus de terris.

1 tegmentis E^s D¹ F | octauus a Tanai (*Beda*) | meotium o.
 meocu E^s | sarmatis o 2 dacos *U. o Beda v. dachos p. daicos Ox.*
add. falsa iteratione pardalos a. par- D F d T. -dulos R 3 Gal-
 lias ingreditur (*Beda*) 4 XIII op 5 XIII op | ripalis F.
 riphaeis *Beda v. a. S. -heis a op thylen E^s D J. thilen op v. tylaen F.*
 tilen R a. thulen d(?) *Beda C* 6 continui orientur E^s. -iuntur op.
cfr. Rück 3 p. 247 8 insulas F d R 9 condita D F R. -tum E^s
 12 XIII E^s R a *Beda v. XIII rp*

APPENDIX

De codice Leidensi Lipsii VII (**F**), cognito adhuc iis tantum lectionibus, quas Detlefsen publici iuris fecit in editione anni 1866 parcissimo delectu adnotatas, nonnulla hoc loco exponere utile videtur, cum de eius origine et indole Welzhofer controversias moverit, de quibus nisi pleniore lectionum cognitione non potest cum aliqua probabilitate iudicari. faciem quidem et habitum codicis post Geelium ita descripsit Detlefsen in Fleckeiseni annal. XCV (1866) p. 70sq., ut vix addi possit quod novum et magni momenti sit. neque vero opus est denotare diligentiam incuriamve variam, sed parem fere inscientiam scribarum, qui suas quisque portiones unius eiusdemque archetypi transcripserunt, aut selectis exemplis illustrare mendorum genera multiformia, litteras oculorum aut aurium errore inter se confusas, syllabas foede divulsas aut conglutinatas, ut vocabula existant portentosa, quaeque alia huc pertinent; nam de Leidensi **F** in universum eadem valent quae de Bambergensi **B** in vol. V p. 478sq. disserui, eaque plerisque codicibus communia esse solent. sed tria potissimum sunt, quae adhuc incerta nec satis explorata videri debeant.

Primum igitur cum in familia, qua **DFREa** continentur, **D** et **F** artiore cognationis vinculo iunctos esse facile appareat, ambigitur tamen, sitne uterque separatim ex communi archetypo an **F** demum ex **D** paulo vetustiore transcriptus. ac primo quidem Detlefsen priorem opinionem pronuntiavit, cum fratres germanos eos appellaret. postea vero alteram amplexus est, cum mirificae similitudinis indicia quaedam externa deprehendisset, quibus **F** non fratrem, sed filium esse codicis **D** evinci videretur (cfr. edit. vol. IV praef. V). quam retractationem studiose oppugnavit Welzhofer, qui quaecumque mentis acumine indagari possunt scite compositis (cfr. Beiträg p. 26sq.) negavit indicia illa ad persuadendum efficacia esse. addidit idem p. 29 quinque lectiones libri II ex editionis Detlefseni apparatu desumptas, quarum dissensu **F** propriam ac suam sibi vindicaret ex ipso archetypo communi originem. sed sinistro casu acciderat, ut hae lectiones non accurate essent in editione enotatae. omnibus enim **F** cum **D** planissime congruere ipse vidi;

nam II 222 in voce *plurimus* terminatio *mus* ab altera demum manu **F**² in loco raso substituta est itemque § 230 in voce *incorruptas* littera *s* ab eadem appicta. una potuit lectio ex libro II afferri: 199 *inuenit* **D**, *inuenitur* **F**. nihilo minus Welzhofero assentiendum esse arbitror, quoniam ex pleniore apparatu, quo Detlefsen novam editionem anni 1905 instruxit — si modo vacat erroribus —, et mea collatione codicis **F** elucet, hunc tot tamque variis lectionibus a **D** discordare, ut discordia non possit explicari nisi separata utriusque ex eodem exemplari origine. qua in re praefandum reor, missas me facere discrepantias litterarum *i* et *y*, *ae* et *e*, *c* et *t* aliasque eius modi minutias, si unius **F** propriae sint, cuius scribae solebant *ae* pro *e* exarare, usque adeo ut vel *fuerae*, *potuissae*, *audit*, *sae*, *sae-cum* et similia passim obvia sint. talibus igitur neglectis inveni in libro III circiter 90 lectiones, quibus **F** plus minusve a **D** discedat idque ita ut 44 earum communes habeat cum **R** vel **a** vel etiam **Ra**, nec aliter in libro IV circiter 100 lectiones varias, in his 60 communes cum aliis eiusdem familiae codicibus. nudos numeros posui, ut chartae parcerem; paucas tamen lectiones exscribere non piget: III 5 *proximus* **Fa**. -*mis* **DRE**.

34 *tritollorum* **FREa**. *tricol-* **D**. 42 *queso* **F**, quo *se* (so a¹) **DRa**. 54 *intra* **Fa**. *infra* **D**. 58 *nicodero* **F¹Ra**. -*doro* **D**. 59 *pomptina* **Fa**. -*puna* **DR**, ib. *amyticle* **F¹Ea**. -*tide* **DR**. 60 *leborini* **F**. *lepor-* a. *lebur-* **DRE**. 69 *nubetani* **F¹Ra**. *bube-* **DE**. 70 *surrento* **FR**. -*tino* **DEa**. 91 *helasini* **F¹**. *lahesini* **DEa**. 92 *aephaestiadis* **F**. et *aepestiades* **D**. -*dis* **E**. 97 *thalandrum* **FREa**. *chal-* **D**, ib. *qua* **FREa**. quo **D**. 100 *mes-sapiam* **F¹RE¹a**. -*pia* **D**. 102 *pactius* **F**. *pattius* **DREa**. 104 *frentana* **F**. *fret-* r, ib. *atinates* **F**. *etin-* r. 114 *sarfinates* **F¹Ra**. *carf-* **DE**, ib. *persaci* **F**. -*sci* **REa**. -*sici* **D**. 131 *undicumma* **F¹Ra**. unde cum **D**. 135 *ceutones* **F¹**. *cut-* **R**. *ceutohes* **Da**. 139 *titi-pum* **F**. *ticium* a. *tittum* **D**. 145 *acrocerauni* **F¹Ra**. -*raunia* **D**. 148 *nadasus* **FaR²**. *ualdasus* **D**. 152 *gnidiorum* **Fa**. *gind-* **R**. *cnid-* **D**. et ex libro IV 1 *paululum* **FaR²**. *paulum* **DR¹**. 13 *arhetusa* **F**. -*sae* **R**. -*se* a. *araethyrea* **D**. 15 *cyparissus* **F**. -*rrisius* **DR¹E¹**. 16 *tyraeae* **F**. *tyree* a. *thyrea* **D**. 20 et **F¹R¹**. est *t* **D**. 24 *indica* *uilius* **F**. -*cabili* hos **D**. 25 *ypocrene* **F¹Ra**. *bypp-* **DE**. 26 *glissa* **Fa**. *glisa* **DRE**, ib. *gopae* **FR**. *gape* **D**. 29 *piet* **F¹Ra**. -*ria* **D**. 30 *antiabilis* **F¹R¹a**. *uiab-* **DE¹**. 32 *locus* **F¹Ra**. *ocus* **D**. 44 *traecia* **F**. *tretia* **DR**, ib. *raptam* **F¹Ra**. -*ta* **DE**, ib. *gatizos* **FR**. -*icos* **D**. 51 *tacnum* **FE**. *cennum* **DRa**, ib. *aex* **F**. et *ex* **D**, ib. *quae-cumque* **F¹R**. *quac-* **D**. 61 *firnydes* **F**. *fyrnides* **D**. 66 *antea* **F¹Ra**. *ante* **D**, ib. *circuitus* **Fa**. -*tu* **D**, ib. *ortigiam* **F¹Ra**. *artigiam* **D**. 70 *canaphae* **F**. -*phe* **R**. *canophe* **Ea**. *anaphe* **D**. 75 *parte* **F¹Ra**. *partes* **D**. 85 *ortu* **FR¹**. *oriu* **D**. *orius* **Ea**. 95 *crenium* **FREa**. *cron-* **D**. 97 *insulam* **FE¹a**. *uis-* **DR**,

ib. *prouenientiis* **F**¹. -tes **DE**²a. 99 *proditae* **FA**. *trod-* **D**.
trad- **r**. 107 *andicaui* **F**¹**E**². *candidaui* **DRE**¹. 117 *myr-*
tili **F**¹. *myrtillis* **R**. *myrtiles* **ae** **DE**¹. addo etiam ex libro
 VI 67 *colebae* **FEa**. *colobae* **R**. *cole* **D**. 71 *hysaezim* **F**. *hyse-*
zim **Ea**. *hysopim* **D**. 72 *attropina* **FR**. *atiro-* **a**. ut *tro-* **DE**.
 74 *marcae* **F**. -roe **R**. -rue **a**. *moroae* **DE**. 76 *paluctitae*
F. *palet-* **E**. *palat-* **DR**. 99 *suasine* **FRa**. *susianen* **DE**², ib.
dextrā eius occulit **Fa**. *dextra eius accolunt* **DR**. 100 *hypi-*
lum **Fa**. *ipilum* **R**. *pypylum* **D**. plus ponderis habent, nisi sub-
 est error collationis **D**, lacunae quaedam, ut IV 85 *Nea* (**ne**,
F) om. **D**. VI 174 *pseudepyllae* **FR**. om. **D**. itemque IV 1 et in
locris **F**¹**Ra**. et *locris* **D**, ib. 71 init. *hippurus* *hipur*. **F**¹. *hip-*
purus *hipurtas* **R**¹. *phippurus* *hypurtas* **yp-** **a** **E**¹a. *phippuristas*
D. e contrario III 6 et *saepius nasci gaudens* (sic **D** cum **AR**²)
 om. **FR**¹**Ea**, IV 19 *brumali Aegaeo ab oriente* om. **F**¹**E**. ib. 87
caque ipsa om. **F**¹**E**¹a, sed atque ipsa separate **DR**. VI 181 *op-*
pida eorum **D** cum **E**⁸p, *oppida* **r**, 191 *aduenas* ait **D**, *aduenas*
r. hac varietate scripturae iure, opinor, colligitur. in his primis
 saltem libris **F** non ex **D**, sed ex communi archetypo descrip-
 tum esse. quam ob rem non imitatus sum Detlefsenum, qui
 in nova editione priorem manum codicis **F** tamquam sui pretii
 expertem prorsus neglexit, cum e diverso potuisset **D** prae **F**
 eodem fere iure nec maiore textus detrimento neglegi; in se-
 cundo autem libro ex **D** eas tantum adnotavi lectiones. quae
 apud Detlefsenum inveniuntur, ne periclitarer ex silentio eius
 falsa concludere.

Alterum de quo certatur est id quod ob similitudinem iam
 a Geelio observatam Detlefsen contendit. codicem **F** eundem
 esse ac Chiffletianum (f) illum diu oblitteratum, nam con-
 tra dixit Welzhofer l. l. p. 31 sqq. subtili et copiosa disputatione.
 omitto quae is argumentatus est, ut Lipsium negaret unquam
 fuisse possessorem Chiffletiani, quoniam ne codicem **F** quidem,
 qui fertur quondam Lipsii fuisse, re vera ab eo possessum
 esse pro certo affirmari potest. sed lectiones perlustremus, quas
 Welzhofer p. 34. 38. 40—42. 56—60 ex libris II et VI compo-
 suit, ut dissimiles esse in utroque doceret. quas quidem com-
 parantes cum vera ipsius **F** scriptura invenimus de plurimis
 lectionibus illum in errorem inductum esse, cum incerto nite-
 retur fundamento apparatus Detlefseniani saepe silentis, inter-
 dum etiam minus accurati. nam illarum 114 lectionum 72 in
F (vel **F**². et f eadem sunt, 5 exceptis una paucisve litteris
 consentiunt, 26 tantum validius discrepant, 11 denique ita
 comparatae sunt, ut facile suspiceris, non sinceram codicis f
 lectiones esse, sed Chiffletii coniecturas margini adscriptas.
 siglis enim *Ch. Chi. Chif. Chiff.* lectiones codicis, sigla (*Chiffle.*
medicum eruditum significando (ut ipse in praefatione testatur)
 Dalecampium errori se obnoxium dedisse elucet, idque confir-

mari videtur iis quae ad II 127 adnotavit: *Vide num rectius legatur: aquilo, quia siccus et frigidior: noxius Auster, fortassis quia magis humidus, Chiff.*, et eo quod II 244 Pintiani coniecturam *Lechaico* pro *Laconico* sigla *Ch.* insignivit. in hunc numerum rettulerim II 16 *per fetidas cepas, allia et similia.*

23 *et eruditi et rude vulgus.* 30 *inventoribus.* 98 *Opinio III et Q. Fabio II cons.* 140 *Volsiniis et urbe et agris depopulatis.* 141 *avitis* (pro *habetis* **FR.** *habitis* *r*) *beneficiis.*

188 *minora* <*maiorave*> *autem.* 189 *criniumque ipsorum* (pro *ipsoque erurum*). 197 *minus* <*quippe*> *quatiuntur.* verum etsi haec ita se habent, non corrui tamen Welzhoferi opinio, nam longe alia evadit numerorum ratio, cum omnes lectiones ex *f* a Dalecampio adnotatas cum codice **F** comparamus. sufficiet unum librum II variarum lectionum fertilissimum excussisse. numerantur in eo lectiones 340 ex *f* adnotatae, in his 78, quas communes habet cum *man. Dal. (z).* in toto hoc numero sunt 172 quibus solus *f* cum **F**, 78 quibus *f* et *z* coniunctim cum **F** congruunt; reliquis 90, hoc est quarta fere parte, *f* cum **F** non congruit. augetur vero mirum in modum haec diversitas eo, quod praeterea ex solo *z* lectiones 85 cum **F**¹ vel **F**² congruentes ita adnotantur, ut his ipsis *f* diversum esse e Dalecampii silentio apertum sit: ergo 175 lectionibus libri II, hoc est paulo minus dimidia parte omnium quas novimus, *f* ab **F** differre concludendum erit. adde quod *f*, ubi consentit, modo cum **F**¹, modo cum **F**² (cum hoc quidem praecipue) consentire solet, II 14 autem cum **F**¹ omittit verba *visus totus auditus totus animae totus*, quamquam in **F** haec iam ab eadem manu priore, ut videtur, signo appicto in superiore margine addita sunt (ita ut in principio etiam unum *totus* abundet), et § 58 *f* habere fertur *fulgor. Interdiu*, cum in **F** scriptum sit *fulgore interdu* (-*dū* **F**²), itemque § 4 extr. *f* cum neutro, sed potius cum *op* consentiens habet *aut homines possint uidere*, cum **F**² et *z* consentiant scriptura *aut mereantur* (meror **F**¹) *homines uidere* (-*ri* **F**¹), ne alia huius modi exempla hoc loco afferam. quae omnia vix poterunt aliter explicari quam ita ut *f* eundem esse ac **F** negetur, nisi forte Dalecampium permultis locis mira levitate confudisse adnotata ac prorsus invertisse putare malumus. obstande sane videtur celebre illud additamentum VII 55 summa inserendi similitudine in utroque insertum, idque in **F** ita, ut sint ab altera manu voci *oratori* in extremo versu positae protinus adiuncta in margine *modo in ca domo gallione* et deinceps versibus uno tenore interposita *castellano — mimo*, quae continuantur verbis iterum in margine adscriptis *paride cognominato || agrino senatori* (corr. ex *agrinū senatorē*). sed discrimina quaedam iam Welzhofer p. 48sq. acute notavit studuitque probabilem similitudinis causam excogitare, nec potest haec una res tanti ponderis esse, ut ceterae

diversitates omnes pro nihilo aestimari debeant. utcumque res se habet — nam ad liquidum perducere vix posse videtur, ut nulla relinquatur dubitatio —, ad crisin facitandam non multum refert, quoniam quidquid traditur boni in **f** fuisse certiore fide in **F** scriptum invenimus.

Tertio loco correctionum codicis **F** diversa genera paucis explanari necesse est, simul ut inspecto codice ipso iam paulo accuratius definiam quae nov. luc. p. 76. 78 sqq. de eadem re disserui. tria enim genera oculorum iudicio discernuntur. prima quidem manus est correctoris eius qui ex eodem exemplari, quod librarii ante oculos habuerant, calami lapsus sustulit et lacunas aliquot explevit, pallido usus atramento et tenui ac velut timido ductu, ne blandam speciem versuum diligenter exaratorum deformaret. secundus autem corrector saeculo fere XII ex alio eoque meliore et pleniore exemplari vetustioris ordinis egregia studii assiduitate in unaquaque pagina verba signis appictis rectius discriminavit et textum ita castigavit, ut nec membranae nec scripturae venustati parceret, sed falsis et rasura et litura fortiter deletis fusco atramento et valido ductu vera quae videbantur reponeret aut varias lectiones in margine adnotaret. huius potissimum manus intellegenda est in sigla **F**²; primi correctoris manum in commentario non ubique distinxit. tertius denique fuit lector attentus aevi multo senioris, qui satis habuit quaedam interpunctionis signa addidisse et crebra compendia supra scriptis oculis *et, nec, aut, enim* al. explicasse; raro litteras nonnullas correxit aut notam margini aspersit. atque huius quidem correctoris operam nullius esse pretii per se patet, secundi vero illius merito plurimi aestimatur, praesertim ubi **F**²**E**²**R**² aut **F**²**E**² inter se congruunt. verum tamen non omnium eius correctionum esse eandem auctoritatem, sed multas interpolationis notam prae se ferre, et nov. luc. l. l. evidentibus exemplis e libris VII—X petitis illustravi et pluribus etiam, quibus scatent libri II—VI, evincere possum. quorum magnam sane partem — in secundo potissimum libro — consulto suppressi, ne futilium lectionum mole commentarium obruerem, sed amplius ducenta excerpta ex copia multo maiore in promptu sunt, e quibus exiguum delectum subicere placet: II 16 (ad aedem Larum) *ad eadem laru* **F**¹, *aedes laruis* **F**², ib. (pro dis habeant) *prodigiis habcant* **F**¹**E**¹**a**, *in prodigiis habcant* **F**². 17 (claudos ovo) *claudos cecosque* **F**² in ras.

18 (passu cum . . vadit) *pascuū . . adit* **F**². 23 (in omnes futuros unquam deo decretum [-to **F**¹]) *in omne futurum deū decreto* **F**². 26 (uilitate) *uigilate* **F**¹, *agilitate* **F**².

31 (in eo Cleostratus) *neodepsus tradit* **F**². 37 (in magno nominum ambitu [-tus **F**¹]) *in agone nominum ambitus* **F**².

98 (existunt eadem coronae) *existente adem coronae* **F**¹, *existente eadem corona* **F**². 131 (rupere nubem) *rumpere nuber*

*nubē F¹, rupere nuper nube F². 133 (fulmen est. distat)
fulminem distat F¹, fulmen autem distat F². 154 (caelum
dei) caelum dei F¹, caelum dies F². 157 (aquis ferro) aliquis
ferro F². 173 (ut dicemus [-caemus F¹]) ut dicamus F².
177 (cum ea aquas) cum ea quasi F². 180 (exoriens)
exsuriens F¹, exsurgens F². 183 (per eos XC dies) post
eos XC dies F². 194 (occultat ore) occultore F¹, occulto
ore F². 205 (se comest) saecum est F¹, se condens F².
236 (Hephaesti) ephesti F¹, ephesii F². 245 (fere minor)
fer//mi F¹, ferme F². — III 10 (omnia Bastetaniae [uasteanie
F¹]) obuia uastetanie F². 32 (e Pyrenaeo Rubrensem [rumpe-
rense (?) F¹] permeans) e Pyrenaea rupe semper means F².
34 (C. Mari) e mari F². 52 (Fidentiores) fidenates F². ib.
(Arno) ardo F¹, arido F². 76 (frutice) fritucae F¹, brittice F².
83 (Taphros) tapsos F². 115 (Anemo Ravenna [-nnas F¹])
nemora rauennas F². 118 (Tarum) taurum F². 119 (Septem
Maria dictus) septem mari aditus F². 150 (quo distinximus)
quod est Euxinus F² in ras. — IV 9 (vorant [uoran F¹] donec)
forando donec F². 22 (ab Elide) a pelide F². 23 (Sidous
Cremmyon) si duos oremmyon F¹, sunt duo soremmyon F².
32 (Iolcus) locus F¹, locros F². 36 (Elaeuomne, oppida) aleu
omnia oppida F². 58 (Samonium) samnium F². 72 (a
Mastusia) amatusia F². 112 (Tyde) tydae F¹, lydae F².
ib. (Leuni Seurbi) leuni saeurbi F¹, leunisae urbs F². —
V 42 (et in Clupea [glupae F¹] emori) et hinc lupae emori F².
51 (inermi quaesitus) inermique situ F². 85 (in pugna
Taurus) inpugnaturus F². — VI 30 (diri odoris) driodori F².
49 (amnem Demodamas [demonēs F¹]) amnem demonā F².
123 (unde [undedi F¹] civitati nomen) nunc dedit ciuitati
nomen F². 135 (Adunam [-na F¹]) & unum F². 214 (Delum)
derum F¹, dierum F².*

Haec maxima ex parte nihil esse nisi inutiles coniecturas
ad primae manus errores peculiare et fortuitos modo quali-
cumque tollendos excogitatas quis est quem fugiat? sed ne
ipsum correctorem putemus ubique coniciendi libidini indulsisse,
monent aliae eius modi correctiones haud paucae, quae etiam
in aliis codicibus aut in vetustis editionibus inveniuntur, velut
IV 18 (nomen ita) nominata F²A, ib. 17 (Parparus) p̄rpanus F¹,
parnasus F²E², III 132 (patere a) praeterea F²E², II 120 (phoenica)
item phoenica F²R², ib. 133 (non postea aut (ac z) non postea
F²R²z et III 60 (politur) populitur F¹, populatur F²(R²?)H,
maximeque magnus numerus lectionum correctori cum z com-
munium, velut II 3 (desiderio) si deerit F²z. 4 (meror F¹)
mereantur F²z. 9 (cursus) cursui . . (saeculis) saeculorum F²,
circularum z. 13 (librantem) librantemque F²z. 15 (genera)
genera deorum F²z. 18 (deus est) Si deus est F²z.
21 (excogitant cibos) excogitant globos F²z. 23 (otium

datum) *otio dato* F²z. 160 (globumque) *globum quem* F²z. 237 (dilutius) *dulcius* z, *dultius* F². huc pertinere puto eos quoque locos, in quibus lectioni non deletae F² apposuit variam lectionem praemissa *vel* particula, ut II 1 (degunt) *dicunt contineri uel nunc inesse*. 57 (utroque) *uel uisoque*. 110 (fallenti) *uel futenti*. 119 (liba) *libanon* F¹, *uel libian* F². 128 (austros) *uel tauros*. 137 (signo cerae) *sic nocere* F¹, *uel sine onere* F².

145 (natura tribuente) *uel nature tribuendo*. 154 (sacra merito) *sacro merito* F¹, *uel sacramento* F². 208 (subinde) *perinde* F¹, *uel subinde* F², item insertas particulas *et*, *que*, *aut*, *item* *vel est* et alia verba addita, quibus orationis forma mutila egere visa erat, denique marginales argumenti titulos et adnotationunculas quasdam, ut II 96 *in bello muting* ad verba *Mutinensibus malis* et IV 37 *Virgil. Quantus erix aut quantus athos* ad verba *montem Atho* aliaque similia. talia igitur correctorem F² sincera fide et nulla interpolationis suspitione recepissee ex suo exemplari non iniuria statuemus, id autem videtur ex iis fuisse, quae quondam in Britannia ultima quidem stirpe ex archetypo pervetusto orta, sed descripta erant e codice aliquo posteriore et qui flagrantibus ibi iam inde a Bedae aetate antiquae de natura rerum doctrinae studiis ab homine non mediocriter erudito lectorum commodi causa proprio conatu castigatus adnotationibus instructus fuisset. cuius rei exemplum simile (an dicam testimonium?) memorabile agnoscas in eo quod de codice Redonensi nunc oblitterato traditur: Robertum de Torigny sive a Monte, hominem doctrinae laude celebratum (a. 1154—1186), ‘*ex Mentensi Angliae coenobio*’ apportasse eum in monasterium S. Michaelis, et fuisse in eo ‘*Prologum Roberti Abbatis in Plinium: qui et ipsum librum in Normanniam adrexit et corruptum correxit*’; cfr. Detlefsen *mus. Rhen.* XV p. 285. erant autem eo tempore, quo reges stirpis Normannicae Britanniae imperitabant, septentrionales Galliae regiones, in quibus codicem F ortum et adservatum esse satis constat, cum regno Britannico litterarum quoque commercio frequenti coniunctae.

Haec monenda mihi visa sunt, ne deficientibus aliis subsidiis certisque quae parere cogant argumentis nimium confideretur soli correctionum F² auctoritati. nunc proferam de locis quibusdam aut corruptis aut dubiis difficilibusque observationes, quibus commentarium onerari ab instituto alienum erat.

PRAEF. § 5 non recepi *famas* (D), quam formam pluralem a Seneca ep. 114, 19 pro exemplo vitiosae nec imitandae dictionis allatam a Plinio notione gloriose factorum hoc uno loco positam esse vix credibile est, cum aliis locis multis constanter singulari numero usus sit. nec facile discernas, utrum

laudum nomini aliud nomen an *tonandi* verbo aliud verbum ille opposuerit, ut Titi erga patrem fratremque verecundiam dicendo variaret. sic *clamas* temptari possit vel etiam *cantas*, quo quidem verbo poetica quoque ars Titi simul indicaretur fieretque ad sequentia transitus. sed res incerta. — § 6 *cum hanc operam condicerem*: non constat particula *cum*, compendio, ut videtur, olim scripta, quod posterius deinde varie (*quia* et *quam*) interpretati sunt. structurae conveniat *quis* (= quibus), cui respondeat *in hoc* (= horum) *albo*. — Turnebi illud *nenias in hoc albo*, ad *operam* relatum, Orossbach iterum commendavit in Berl. phil. Wochenschr. 1903 p. 509. — § 10 an *hac* (*hoc ll.*) *adtestabatur re* (*se ll.*) *vel inimico iudici se probari posse?* — § 14 hoc loco difficili et nescio qua graviore depravatione turbato quod *D* coniecit *obscuris librorum in tenebris* non bene quadrat in adversativam particulam *vero*, sed copulativam potius requirit mutata paulo sententiarum ratione. — ib. *ante omnia* scripsi (frequenti an compendio), quia quae veterum encyclopaedia complectebatur, ea non omnia, sed magna tantum ex parte in nat. hist. attinguntur, siquidem dialectica abest itemque rhetorica, grammatica, musica; *erant* autem, quod Orossbach proposuit, in Pliniana elocutione facile suppletur: cfr. Müller de stilo p. 80 sqq. idem reiecto *sint* ut correctoris additamento) deinceps scribere vult *ut multis prodita ita in fastidium adducta*, sed quod e¹ priore loco *ut pro ita* scripsit, fortuito errori probabilius tribuitur, et iungenda videntur *ita prodita*: fastidii causa non multitudo scriptorum est, sed narrationis genus ingratum. vocula *sint*, qua carere non possumus, rectius post *ut* inseretur, ubi intercideret facile poterat, sicut IV 76 *sit* post *ut* in *R* omisum est; amat enim Plinius *sit* et *sint* ipsi particulae subicere: cfr. *ut sit* VIII 180. IX 139. 152. XI 39. XII 120. XXIV 67. XXVIII 39. XXXI 87. 93. 113. 114. XXXII 36. XXXV 184. XXXVI 162; *ut sint* XXVIII 216. XXXVII 116; *ut non sint* VIII 40; *ne sit* VIII 8. XII 92. XXVIII 48; *ne sint* XII 46. XXX 41; *si sit* XXVIII 73; *si sint* XXVIII 79. 206; *si non sint* XXXII 47; *nisi sit* XIII 62; *an sit* XXXV 184; *quam sit* VII 43. VIII 165; *cum sint* XIV 87; *cum sit* II 228. IX 60. X 23 et undecim locis aliis, nec exhausti omnem exemplorum copiam. item *ut possint* XXIX 72. XXXIII 65, et pronomini quoque relativo saepissime adhaerent *est*, *sunt*, *sit*, *sint*, *fit*, alia huius modi. — § 24 pro *sperare* certiore fide commendatur *spectare* (eaq1), dum correcto vitio creberrimo scribas *expectare*. — ib. removi plebeiam vocem *grossiores*, ab *J* primum ex vitiata codicum scriptura invectam, quae quarto demum p. Chr. n. saeculo in consuetudinem scriptorum, ut Sulpicii Severi et Augustini, admissa est, postea vero adeo increbuit, ut medio aevo librarii propensi essent ad eam substituendam. editores veteres correxerant *crassiores*, rectius id quidem, sed incerta

apud Plinium notione translata; ego *graviore* scripsi, quod cum propriae illi Romanae gravitati tum his inscriptionum Latinarum exemplis maxime convenit. — ib. an *facetissimus* (olim scriptum *-im*?) nam de uno Bibaculo agitur. — § 26 dubitationi locum relinquit vulgatum illud *pingendi fingendique conditoribus*, quod Gelenius invenit, postquam Rhenanus de certo remedio desperans *iconon auctoribus* et litterarum ductibus extricare studuit. *artis* quidem *conditores* XXXIV 89 appellantur clari artifices statuarii, sed verbali forma *pingendi fingendique* inventorum inducitur notio, quae non cadit in Apellem aut Polyclitum, qui inter procere vel etiam principes consummatae utriusque artis celebrantur. in PINGIQUE vel PINGEQVE latet fortasse PENDIQUE. verum quaeritur an possit *conditorum* vox absolute dicta esse de iis qui opus aliquod in litteris aut in artibus condunt sive componunt: XVI 13 legis intellegi *conditores* e sententiarum tenore apparet; V 9 *annalium conditor* de Polybio, VII 111 *rerum conditor* de Thucydide dicitur, item XXXVI 106 *celeberrimi rerum conditores* similiterque adiecto genetivo XXXV 199 *mimicae scaenae conditor*, XXVI 11 *subtiliores sectae conditor*. quodsi hoc quoque loco genetivus desideratur, potuerit *artium* ut casu omissum post *uelim* inseri, ut verba sic procedant: *ex illis mox velim <artium> intellegi pendique conditoribus*. — § 30 *eorum ego orationes sivi praeterfluere*: recte, ut videtur, Iordan animadvertit ad integritatem sententiae requiri *semper sivi* vel tale quid, eademque de causa veteres scripserunt *sino*. quamquam dandum erit aliquid austerae Catonis brevilloquentiae. pro *praeterfluere* (R^{2r}) ORossbach mavult *praeterire*, nec abest suspicio quin illud ab homine erudito ad similitudinem loci Ciceroniani excogitatum sit et a manu recentiore (R³) non ex codice aliquo, sed ex editione vetusta petitum.

LIB. I. In scripturae varietate Indicibus III—VI adiecta nonnulla corrigenda vel addenda sunt ex pleniore novae editionis Detlefseni (D²) commentario, omissis tamen lectionibus codicis D cum F^a plerumque conspirantis. p. 15, 28 *Gracile* etiam A. — 38 *Gelbiano* (sic etiam A) et *Valeriano* nomina intacta reliqui, quod eadem menda in contextu III 108 inveniuntur nec librariorum culpa ea tribuenda esse liquido probari potest. — p. 16, 2 *acaiæ* (om. *atticae*) AE². D² revocavit *Atticae*. — 13 *spora* AE². — 24 *lucudunenses galliae* DF^a. — 41 *ex auctoribus* om. AE², Graecis auctoribus ante Romanos enumeratis. — 49 *externis* om. A. — 52 not. lege *Erathosthene*. — p. 17, 1 *ephero* AE². — 4 *timaco* e. *thimeo* AE². — 8 *molete* etiam AE² De. — 31 *palistines* A. — 38 *iunctarum* A. — p. 18, 10 *et* om. A. — 20 *ex auctoribus* et 28 *externis* om. A. — 30 *baethone* A. — 38 *mirsolo* E. *missolo* D. — 41 *perihegesis* etiam De. *perigessis* A. — p. 19 et 20 in superioris marginis inscriptione dele siglam

A, nam periit in **A** index VI. — p. 19, 4 *themischidena* **DF**^a. — p. 20, 6 II. CCXIII **E**. — 32 *lapsaco* **DEa**. -cu **F**^a. — IX (32) p. 27, 19 *cenitari* posui, non quod verum restituisse mihi viderer, sed ut aliquatenus satisfaceret loci sententiae, cui *generatim* (**D**) parum convenit. — XI (103) p. 38, 23 *ac (sac) religio* natum fortasse est ex *& religio*, quod ita exstat in contextu § 250; similiter p. 34, 27 *et laetum omen*, p. 112, 37 *et in Italia*. in **M** eiecta videtur esse particula ut otiosa vel structurae adversa; *sit* in his indicibus plerumque supplendum est. — XII (19) p. 40, 25 *malachan* imprudenter librarii — id quod saepius accidit — transcripserunt e contextu § 35, ubi accusativus pendet a verbo *appellant*; recte scribetur *malacha*. — XXI (25) p. 65, 42 consentiunt **ll.** in forma quae est *bellium*, nam in **dT** est *de bellio*; quare scribendum erit *bellium*, ut *petilium*, XXI 49 autem *luteum* (sc. semen est) *et bellio*, ubi *luteus* (sc. flos vel color) scripserant *ca. J.* — ib. (68) p. 69, 9 quae post *albicum* in **ll.** exhibentur: *amuletum asian alibi oispant (oistant)*, etiam magis corrupta sunt quam quae in contextu § 111 corrupta traduntur. in quibus si modo est quod genuinum sit nec careat intellectu, conicere liceat *ulvetum oiston* (ὀϊστῶν). — XXII (13. 14) p. 71, 2. 3 nominativi refragantur structurae per ablativos continuatae; fuit fortasse *stoebe quae pheos. hippophei generibus II.* — ib. (30) p. 71, 38 *saxifraga* consensu librorum firmatur; item § 64, ubi occasio fuit errandi, rectius est scribere *saxifragam* (sc. herbam): cfr. Seren. Samm. 595. — XXXII (53) p. 108, 38 numerum 176, quem tamen ipse concessit vix posse liquido explorari, **D UZ** p. 75 ita explicavit, ut simul rationem haberet numeri illius 144, quo Plinius § 142 aquatilium genera complectitur. sed tenendum est nomina ab eo in hoc indice numerari, non genera; nomina autem numeravi § 144. 145 beluarum 29, dein § 145—151 marinorum animalium 133, denique piscium § 152. 153 ab Ovidio et § 154 a nullo auctore proditorum 19, in summa 181. quae si recte se habeant, CLXXVI facile potuerit corrigi in CLXXXI. ceterum cfr. Birt de halieuticis p. 162—165. — XXXV (39) p. 116, 34 unanimi codicum consensu tertium agnoscimus pingendi instrumentum, verissime illud quidem ac proprie indicatum nomine *cauterio*, pro quo **S** nullo intellectu e § 149 substituit *aut ceris*, scilicet ut indicem e contextu emendaret. at contextum potius ex indice ita emendandum esse, ut ibi quoque *cauterio* scribatur pro *cera*, facile apparet ex structura verborum inextricabili; unde quid de ratione encausto pingendi concludendum sit, uberius exposui in Ernesti Bergeri pictoris Monacensis libro. qui inscribitur „Die Maltechnik des Altertums“ (1904) p. 189—196. — XXXVI (4) p. 118, 34 de numero CCXXI cfr. **D** annal. inst. arch. Rom. XVI p. 79. quamquam permutatis **C** et **I** non difficile est CLXXV vel etiam CLXXII efficere.

LIB. II § 3 antequam lectiones **F**² cognoscerem, conieceram

quasi non eadem quaestiones semper < sint > in termino cogitationis occurrentiae: nam *sint* suppleri ex sequenti et longius remoto verbo *sit* duriusculum videtur, intolerabile vero quod vulgatum est nec codicum fide satis munitum, ablativos absolutos *eadem quaestione occurrentia* uno verborum ambitu arte coniunctos cum locutione *facilius sit* ex eadem particula *quasi* pendere. — § 4 revocavi lectionem *mens* (v. a. J.), litteris haud ita longe discedentem a *meror* (vel *merof*), cum ingeniose illud ab Hauptio excogitatum *in cor . . . cadere* (cfr. II 87. XI 182), minus probetur, etsi manifestum est *cadere* aptius opponi verbis *mundus ipse non capiat*, quam *videre*, pro quo ipsum *capere*, si per litteras liceret, esset aptissimum. quantopere iam librarii hunc locum attrectaverint, scripturae docet varietas. graviolem iniuriam subiisse eum si credi par est, suspicere *meror* reliquias esse mutilati *in numeros* ortumque *videre* ex *includere*, corrupto in *viduiderere*; quibus admissis haec facies refingatur: *aut in numeros homines includere* (sc. possint). — § 8 delevi additamentum *κόκυov* a correctore aliquo ex libris, qui medio aevo multum lectitabantur, ut Bedae, Ambrosii, Isidori, margini adscriptum ac postea textui insertum. *κόκυος* Beda posuerat (cfr. Apul. de mundo 22., Ambrosius, laudatus ab Isidoro, οὐρανός; F² autem utrumque nomen in unum confudit. nam ut iam Solinus 11, 30, cum exscriberet IV 68 *Icaros quae mari nomen dedit*, plenius scripserat *Icario mari*, sic nomen desiderabant illi, qui legentium commodi causa codices corrigebant vel notis instruebant, itemque addiderunt II 106 *hyadas*, III 151 *Absyrto*, VI 187 *Aethiopia*, ignorantes scilicet in interpretando nomine nomen ipsum a Plinio plerumque reticere: quem usum Müller de stilo p. 90 exemplis multis illustravit (adde praeterea V 6. 109. 121. 122. XXXV 47). — § 14 vulgatam servavi orationis formam: *quisquis est deus, si modo est alius* (quam mundus sive numen illud aeternum, immensum, quod inde a § 1 descriptum est), *et quacumque in parte* (est, sive in sole sive in alia parte mundi), *totus est sensus* eqs. sed taceri non debet ingeniosa interpretatio, qua D philol. XXVIII p. 328 verba leniter mutata distinxit in modum hunc: *quisquis est, deus — si modo est — alius est in quacumque parte, totus est sensus* eqs., ubi offendor eequidem duplici verbo *est* et asyndeto duarum sententiarum rationem ac nexum non manifeste demonstrante. — ib. non persuadeo mihi brevilloquentiam, quae est in locutione *ex vitiis hominum, ut Pudicitiam*, satis defendi artificio Pintiani sequentia *ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret* argumentantis. lacuna autem post *vitiis* quoque statui possit et sic expleri: *ex vitiis, < non modo virtutibus >, hominum. particularum tam . . . quam* iunctura ea, quam F² exhibent, videtur a Plinii stilo aliena et correctoris esse nec ostendit quo casu lacuna facta sit. — § 20 Hauptii illud *probe*, si sin-

cerum est, flagitat collocationem hanc: *vix est probe iudicare*, ut XXX 137 *vix est serio complecti*. — § 24 *prave dicta coniecit D²*. at cfr. VII 7 *parvum dictu, sed immensum aestimatione*, XIX 26 *parva opinatu*, XI 2. XXXVI 4 *dictu minora*, XXXVI 104 *opus omnium dictu maximum*, simile sit, si recte se habeat, XX 2 *paria vel maiora miratu*. — § 25 vereor ne Fd verum servaverint: *solum ut inter ista certum sit*, sicut auctore G eiecta vel particula ad S usque editum est. possit vel solum ferri, vel certum non potest nec munitur exemplis Silligii (XVII 121. 137. XIX 1. XXIV 131. XXVIII 49), immo vero evertit elegantem illam argutamque et in oxymoro necessariam dicendi concinnitatem, qua Seneca ait: *hoc unum certum est, nihil esse certi*. origo erroris patefit scriptura in terris t in E¹a, quorum archetypi scriba omissa semel vocali a ante similes ce falso legerat t pro t. idem accidisse videtur in illo archetypo, ad quem op et E² redeunt, ubi corrector, cum superscripsisset syllabam ta, delere siglam t omiserat. quae si non recte coniecta sunt, nihil video quod pro vel reponi possit nisi hoc vel id. — § 31 difficile est credere abiectam vocem fortissimi, quam F¹Ea (R¹?) habent ante fores, e dittographia natam esse, mirumque universe rerum fores sic dici ut proprie artis fores ab Apollodoro pictore apertas (XXXV 61). an in adiectivo, ut nunc est, corrupto subest aliquid, quo distinctius indicetur sideralis scientia, de qua hic agitur? in hac nihil magis admiratur Plinius quam immensam subtilitatem sive scientiae sive ingenii hominum, qui eam excoluerunt (cfr. II 30. 67. 139. 164. 247. VI 171): quid si ipsam rerum subtilissimam praedicet, ut sit reponendum rerum subtilissimae fores aperuisse? — § 38 alterutro E(?)d²op. alterutroque (quae F¹) r, nisi quod quaeque pro quae F² correxit licentius quam sincerius, ratione nulla. deletam autem quam additam esse ab aliquo particulam per se veri est similis. quodsi genuina est egetque correctione, facilis et ad rem apta correctio paratur loco XI 223 (profluvium sanguinis fit) *aliis nare alterutra vel utraque*, ubi solus codex M verum servavit, cum reliqui omnes haplographiae errore praebeant *alterutraque*. scribendum igitur *exortu alterutro<vel utro>que* sc. matutino et vespertino. sed quaeritur possitne *alterutroque* (= utroque) apud Plinium agnosci, quoniam unus exstat locus XX 64, in quo librorum consensu editur: *nec ulla res in cibus magis (quam lactuca) aviditatem incitat inhibetque eadem. in causa alterutraque modus est: sic et album copiosiores solvunt, modicae sistunt*. in his ne iungas *in causa alterutraque*, obstat quod locutio *in causa esse* nisi absolute non ponitur: II 192 *ventos in causa esse non dubium reor*, IX 94 *nisi forte . . . humana calamitas in causa est*, XVIII 290 *alterutrum quidem fore in causa . . . non erit dubium*. quare *alterutrimque*, quod teste Dal. fuit in z, praelatum est ab Handio

Tursell. I p. 282, formam quidem vocis solitariam ac Plinii certe aetate inauditam vindicante, quamquam ea non opus est, cum ad rem sufficiat dixisse *utrimque*, quod voluit *vet. Dal.* quo pacto rei difficultas expediatur non liquet; fortasse verba sic separanda sunt: *in causa alter utrimque modus est*; poterit enim, cum in re eadem duo tantum inter se contraria indicentur, *alter modus* ita dici, ut ad diversitatis notionem prope accedat, idque minime mirum apud Plinium, qui XX 163 ait: *plerique (ami) alterius naturae in totum putant* (sc. quam cuminum); cfr. praeterea Thes. LL I 1736. 1748. conici possit etiam *alter utique modus*, nam *utraque* (sc. ratione) exemplis vindicari vix queat. ceterum vocis quae est *alteruterque* exempla quinque ex auctoribus labentis Latinitatis in Thes. LL I 1761 allata, si recte intellego, ita comparata sunt, ut non *utriusque*, sed *alterutrius* notionem ostendant. — § 39 *remotius* post Alex. Benedictum (1507) iterum a Rückio 3 p. 235 commendatum est, sed probalius videtur correctori cuiquam tribui anacoluthiam leviolem — nam *Mercurius* obversatur animo — non ferenti. — § 43 eidem tribuo additum post verba *amor eius* participium *captus*; nam antiquis fabulis Luna traditur capta esse amore Endymionis: cfr. Roscheri lex. myth. I p. 1247. Mnaseae fr. 1 (MFGH III p. 149). *consopitus* e Cic. Tusc. I 92 substituere mavult Rück, ut per litteras mihi significavit. — § 49 *deleto atque* Alex. Benedictus coniecit scribendum esse: *vastitas solis oculorum argumentis aperitur, ut non sit necesse amplitudinem eius coniectura animi scrutari*. — § 54 interpolis lectio *virī ingentes supraque mortalium naturam*, nullius codicis fide firmata, post Broterium, qui primus genuinam edidit, miro errore Silligii redintegrata est. — § 57 asyndeton, quod est in verbis *hebetari, nunc . . nunc*, prudenter tuetur Müller de stilo p. 142. 143; manet tamen legentibus incommoda eius durtia, quasi factum sit ad occultandam verborum structuram. si consideraveris locos quales sunt X 81 *editur sonus et nunc . . nunc* vel II 42 *senescens et modo . . modo*, III 6 *ortus et modo . . modo* al., malueris hic quoque *hebetari* <et> *nunc . . nunc*, nisi praeferas *hebetante nunc* eqs. — § 59 *sol* post *assecutus* inseruit excerptor m, qui si scripsisset *duodenis* <sol> *occultet*, occasione saltem omittendi probabili plus fidei sibi conciliasset. at afuisse subiecti nomen iam antiquo tempore testis est Martianus, qui orationem supplens scripsit *assecutus radius*. — § 78 *denis detractis diebus omnia Veneris*: sic ll.; omiserunt *omnia* Beda m^pv. unde additamentum hoc, quod, cum explicatum non habeat, non potest glossatoris esse? an *contra Veneris*? — § 81 sitne *vere* an *verno* ipsius Plinii, difficile est diiudicare; utrumque enim propemodum aequae familiare ei est, et *uero* potuit tam ex *uere* quam ex *verno* corrumpi. sed iunctura *vere et autumno* nullis verbis interiectis etiam II 136 invenitur; *vere* potius . . quam au-

tumno XVIII 204, *autumno, non vere* (sic **M**) XI 71 inter se opponuntur: contra *vero . . autumno* XVII 135. XVIII 193, *hieme, ver o* XIX 95 (*hieme . . verno tempore* XVIII 52), atque etiam *vere . . verno* XIX 148. nullo opposito dicitur *vere* IX 164. X 26. XVII 128. XXV 167. XXVI 73. XXVIII 237, *verno* XVII 113. XVIII 147. XIX 37. — § 83 fortasse *unde viginti partes quam lunam . . prodiderunt*, quoniam in numerali locutione comparatio quaedam continetur: cfr. *U vind.* 238, nov. luc. p. 53, praeterea XXXIV 116 *duae partes quam fuere acetii*, VIII 165 *triduo proximo quam sit genitus*, XXXI 27 *tertio die quam quis biberit*, et de omisso pronomine relativo XVI 95 *se novas aliasque quam sunt ostendunt*, XVIII 276 *alia quam redditur a Fabiano*, XXXV 16 *aliud fuisse quam tradit Cornelius Nepos*, XXV 166 *ab altera nare quam doleat infuso*. compendium scripturae pro *quam* adhibitum esse declarat interpretandi discrepantia. — § 84 an *dimidium spatii ut (et ll. v.) ab eo?* — § 85 et 114 ob vetustatem maxime excerpti **m** accusativi formam *aërem* praeferrī vult Rück 2 p. 303. verum in huius modi quaestionibus cave ne nimium tribuas excerptori, qui non id egit, ut Plinii opus summa fide sedulo transcriberet, sed in usum aequalium lectorum compilando libellum condidit, praesertim cum non *aerem*, sed *aere* scripserit, § 85 compluribus in verborum tenore mutatis, § 114 autem more solito littera *e* simplici pro *ae* posita. adde quod Plinium, ut hominem grammaticarum rerum studiosum, ad certam normam ac regulam se astrinxisse veri est perquam simile, dissimile autem recentiorum codicum librarios, qui ex vetustis tamen exemplaribus hauserunt, Graecam formam non invenisse, sed substituisse. ceteris enim locis omnibus — nam XVIII 3 *ipsum quo vivitur* [*aërem*] glossema eiectum est — satis certa auctoritate munitum legitur *aëra*: II 10. 102. 112. 115. X 63. XXXI 39. XXXVII 63 (**B**). de pari apud Senecam philosophum usu cfr. ed. Haasii II praef. VI. — § 89 verba *in vertice* iungenda sunt cum *comarum, in verticem*, si malis, cum *hispidas*. illud praetuli ob meliorem quae visa est librorum auctoritatem, sed nescio an hoc, quod *S* scripsit, magis conveniat stilo Pliniano, siquidem simillima sunt XIII 96 *mensis praecipua dos in venam crispis vel in vertices parvos*, XXXVI 61 *in vertices maculosi* (onychēs), ib. 55 (marmor) *Augusteum undatim crispum, in vertices Tibereum* (sic enim rectius distinguendum est, cum XIII 96 *undatim crispum* dilucide separetur ab *crispo in vertices*). praeter exempla a *S* ad h. l. collecta cfr. II 89 *in mucronem fastigatas*, XIII 71 *in gracilitatem fastigatum*, XXVII 79 *radices . . longae in obliquum*; item de coloribus II 79 *tinguitque . . in pallorem . . in ruborem*, XXVII 133 *in luteum languescere*, XXIV 136 *in luteum inclinatus*, quare XXXVII 123 cum Salmasio scribendum *in purpuram roseus nitor*, sive eodem hoc

sensu accipias sive ita ut *in vitium caeruleae* (iaspides ib. 116). huc pertineat etiam illud *in farinam mollis* XXXVI 133, ut non opus sit mutatione plenius dictum est VIII 133 *convolvuntur in formam pilae* — § 104 fortasse *ultra citro commeante naturae ut tormento aliquo mundi celeritate*: cfr. VIII 214 cum VI 143 *quodam naturae artificio*, XI 1. XIV 79. — ib. CFWMüller p. 16 n. 1 coniecit *complexa intra se causas*. mihi olim visum est *ex aere causas* vel *est causas*. — ib. praeter necessitatem interdum postulat *D*² et § 131 recepit *D*¹ veterem coniecturam *in terram* pro *interim*, quod eodem quo *interdum* intellectu a Plinio poni solet: VIII 46 *interim triduo*, IX 54 *navigia interim superiacent*, XIII 35 *interim vero tantum pulvere insperso*, ib. 46 *curatis interim*, XXII 48 *seritur interim*, VIII 112 *interim et geminos*, similiter IX 21. X 156. XIV 129. XVI 91 (pro quo aliis locis *aliquando* et vel etiam *interdum* et dicit), XXV 20 *interim aquarum quoque*, XV 95 et *interim* (an *interim* et?), *falcata*. (usitate loquitur VII 174 *corpore interim semianimi*, X 118 *si interim audierint*, XVII 137 *omni interim tempore* et XIV 1. XXII 5. 98. XXXIII 4). — § 108 *multis et corporum et ruris experimentis: ruscis* (sic libri non correcti. fortasse mutilatum est *ex rusticis*. de varia copulatione genetivi et adiectivi cfr. Müller de stilo p. 62, 11. — § 112 feminina forma *fulgetras* neque hic certa fide constat neque XVIII 354 *fulgetrae erunt*, ubi ad scripturae varietatem accedit suspicio litterae *e* falso iteratae; item XXXV 96 solus *B*¹ habet *fulgetras fulguraque* addita, ut saepius, littera *f* ante *f*, nam *fulgetra* *B*², *fulgura* *r*. uno loco XXVIII 25 nulla varietate exstat *fulgetras*. his locis omnibus si recte sit femininum traditum, statuendum sit plurali numero Plinium usurpasse *fulgetras*, singulari vero *fulgetrum* generis neutrius, quod invenitur II 142. sin vero suspicioni cedere et XXVIII 25 contra libros corrigere iustum sit, femininae formae locus esse omnino desinat. — § 113 *nulla veniant ratione* a correctore accommodata esse puto ad verba statim sequentia *ex suis venire sideribus* (cfr. etiam § 137). correctionis causa intellegitur, corruptionis meditatae aut fortuiti erroris non item in altera librorum stirpe. — ib. duro admodum zeugmate (cfr. Müller de stilo p. 89) ad omnesque alios *inritos iactus* suppletur *fieri* ex antecedenti verbo *percuti*. an *alios* <fieri> *inritos*? — § 115 an *complexa* <ceu> *cubito*? — § 117 *hoc est in membra* pro glossemate habuit *U* 16. an inverso ordine *orbe discordi et in membra*, *hoc est in regna, diviso*? — ib. ad vocem *terrentibus* cfr. II 181 *propter piraticos terrores*. — § 120 *sunt etiam quidam peculiare: etiam* *v* e Beda, enim *ll*. vereor ne nusquam apud Plinium inveniantur *sunt etiam* in principio enuntiati; solet iungere *sunt et*. confudit archetypi librarius *eī* cum *et*. — § 121 *consuetudo* .. *intellegit*: rectissime *v* perspexerunt Plinianam elocutionem; cfr. X 15 *consuetudo indicavit*, VIII 7 ap-

pellat, XVIII 218 *melius dixisset*, item II 120 *numerosior ratio* .. *interiecerat*. ib. 119 *secuta aetas* .. *addidit*, XVII 54 *usus* .. *pronuntiat*, II 160 *consensus iudicat*, aliaque exempla, quibus multa addi possunt, collegit Müller de stilo p. 133. — § 127 de ellipsi solemni quae est in *tertia diei* (sc. hora) cfr. Fels p. 108. — § 129 mutata interpunctione scribendum fortasse: *auget exoriens, occidens comprimit*, <item> *meridianus aestivis temporibus*, quae convenient cum locis ex Aristotele, Theophrasto, Seneca allatis et sequentibus verbis *aut nimio frigore aut aestu solvuntur*. — § 136 *quod non in alio situ evenit* (02): codicem, quem Robertus excerpserit, interdum correctoris licentiam expertum esse praeter alia quaedam exempla, ut § 154 *sic hominum [mater] illa*, manifeste coarguit additum illud *evenit*, quod suppressum potius in talibus enuntiatis relativis clausulae adnexis ipsius Plinii manum demonstrat. ex multis exemplis simillima sunt haec: X 156 *quod non in alio genere alitum* itemque verbo tenus consentientia XXXI 26. XXXIV 143, et X 120 *quo l numquam ante*, deinde X 26 *quod nulla alia avis* (sc. facit), ib. 80. VII 96. XIII 39. XXXII 2 vel XIII 56 *quae non aliubi* (sc. sunt), XXXII 27 *quod nulli animalium* (sc. est). — § 137 *femina potest aequali fere probabilitate palaeographica ante Romanorum intercidisse*; de dictione cfr. etiam Plin. XXXV 21 *principum virorum*, Macrobi. II 5, 6 *principes feminas*; Lydus ost. p. 172^a ait γυναικὸς οὐκ ἡγνοημένης. — § 141 si cum U 23 *veneficiis* scribas, nihil fere a littera scripta discedi e more librariorum apparet, praestat vero non inducere novam hanc nec necessariam notionem. ego quidem *beneficiis* (sc. sacrorum) dativum esse intellego opponique inter se eos, qui negent ulla esse beneficas sacrorum vires, et eos, qui infinitas credant, ut prorsus possit naturae imperari. quae proxime sequuntur, imprudentia correctoris (F²) de fato fatisque hominum agi opinantis et veterum editorum glossemate *apertura* male obscurata sunt. lucem affert Seneca NQ II 49, 2, apud quem Caecina *peremptalia* appellat fulmina, quibus tolluntur priorum fulminum minae. perspexisse igitur scientia dicitur fulgurum rationem ita, ut et futura praedicat et praeterita explicet, atque ex verbo *praecinat* per zeugma suppleto *indicet* vel *aperiat* haec prodit sententia: *eo profecit scientia, ut ventura alia* (fulgura) *finito die praecinat et an peremptura sint factum* (fulgur) *aut prius alia facta quae lateant* (aperiat). an vero excidit *aperiat* post *aut*? — § 142 *fulgetrum* et *tonitrua* diversis numeris inter se opponi, de qua re dubitavit Rück 2 p. 305, non mirum apud Plinium: cfr. Müller de stilo p. 56. videntur praeterea plurali numero significari multiplices continuique ac longius durantes soni, quibus tonitrus constare solet. plus dubitationis habet forma ab J recepta *tonitrum*, quae etiam § 192 in libris aliquot et XXV 21 in solo N, XXXVI 88 in solo B exstat. varias autem

huius nominis formas Plinius usurpat hoc modo. masculinam formam plurali tantum numero ponit: *tonitribus* II 145. XXXVII 150, *tonitruum et fulminum* II 104, *contra tonitrus* X 152. neutrius generis indubitata est forma plurali numero *tonitrua* II 112 (bis). VIII 188. XVIII 354 (bis). XIX 37. XXXV 96, ideoque singulari numero par est *tonitruum* accipi, ut *tonitrum* nihil aliud sit nisi vetusta scribendi ratio, qua geminatio litterae *u* omittatur. — § 143 mirae illius compositionis *perplurimum* origo. nisi est *p* littera errore geminata, quaeri possit in corrupto *fere* (= plerumque). contra § 147 *perputruisse*, desumptum ex 'monumentis', ostendit priscae orationis gravitatem; cfr. quae dixi de *exque* in Wölfflini archiv. XIII p. 435. — § 150 extr. *fieri* cum *D* ex *y* recepi, sed collocavi pone *posse*, quia sic apparet quo modo potuerit ante *fiunt* excidere. incertum quidem est an fuerit potius *fatetur idem* <accidere> *non nisi* eqs.: cfr. § 164 extr. 176. — § 151 sententiae maxime convenit *diffusi* (*F²r*), quod uncialibus litteris non multum abest a *dimisi* (*y*). — § 168 rectius scribi puto cum *Fd¹a Maeotiae*. forma *Maeoticae*, quam *E* praebere fertur, apud Martianum quidem Capellam uno loco invenitur, sed a Plinio aliena est, nam Maeoticorum nomen gentile (VI 19) huc non pertinet. — § 171 non persuadeo mihi ut *toto* pro dativo accipiam. coll. § 166 est . . *in toto suo globo tellus medio ambitu praecincta circumfluo mari* credibile fit hic quoque *in* praepositionem scriptam fuisse: *oceanus, qui* <*in*> *toto* (sc. globo vel orbe) *circumdatus medio*. — ib. asyndeton adiectivorum *inproba, infinita* sinceri notam magis prae se fert quam addita copula: cfr. XXXVI 201 *immensa, inproba rerum naturae portio* et Müller de stilo p. 41, Pliniana p. 39 n. — § 172 *verum* sero vidi iam Felsium p. 75 coniecisse. item *verum* pro *vero* perverse priore loco posito XXI 64 scripsit *D*, XXIV 159 ex *dT* recepit *S*, XVII 17 et XXII 18 traiectionem adhibuerunt *v* eandemque XVIII 16, ubi contrario errore *verum* alterum loco positum admisit *J*, qui XVIII 162 id mendum incerta codicum fide primus invexit. iure has correctiones fieri arbitror; in tanta enim exemplorum per omnes libros copia si quis opinetur, potuisse ter quaterve Plinium repente a se desciscere constantemque sermonis usum abdicare, redit hoc ad superstitiosam adorationem acerbissimae quae credatur diligentiae scribarum, quos tamen constat verborum ordinem interdum mutasse, ut IV 116 init. *vero quo F²E²*, *quo vero r*, et persaepe *o* et *ū* vel *u* confudisse: nam ut de aliis erroribus taceam, prave habent II 247. XXXVI 114 *vero R*, XXVIII 95 *verum Vd*, XXIX 94 *verum E*, XXVII 6 *immo verum E*, XX 62 *vero contra E*, XXXVII 173 *vero ubi B*. contra XIII 97 nihil opus est mutare nisi interpunctionem in modum hunc: *magna, verum post has, gratia* eqs. — ib. *incendium sideris* (sc. solis) correctorem redolet. *siderum* videtur ortum

ex mutilato *assiduum*. an potius *incendium sider<is assidu>um?* — § 175 non ausus sum recipere *ordinur* (ozp), quamvis enixe nuper a Rückio commendatum. retinui *adfodimus*, quod verbum, etiamsi insolens atque adeo unicum, recte tamen formatum, plane significat rem, de qua agitur, vicini caespitem fodiendo, h. e. usurpando, addi ad agrum proprium. est profecto credibilius pro solitaria voce substitutam esse magis usitatam quam pro usitata solitariam. — § 180 codicum vestigia satis servantur, si scribas: *namque aliis quam in medio sitis*. — § 181 an *oppositu globi noctem aut ambitu <lucis> diem adferente*, ut § 186 dictum est *angusto lucis ambitu?* nam *globi ambitum* sensu passivo cogitandum esse exemplis probari vix poterit. — ib. parum est veri simile Alexandri cursorem *saepius* eadem condicione idem iter fecisse et remensum esse. vox *saepius* (*sepius* a) in archetypo librorum *ozp* nescio an consilio — nam *remensus* quoque ibi mutatum est — omissa erat. si modo debet pro sincera haberi, potest fuisse *serius*, ut § 180 init., aut *rei eius*, iunctum id quidem cum sequenti *causa*. — § 182 malim *Vasa quoque*, ut § 196 init. — § 189 redeundum erit ad verborum ordinem eum, quem praebent *op.v.a.S: adversa plaga mundi atque glaciali candida cute*. qui si correctoris ingenio tribuendus est, sagax certe nec violenta est coniectura, quoniam in verborum collocatione saepe peccavisse librariorum minime mirum est. — § 189 *figuras igni volucres* iam conieceram, antequam ipse inspexi codicem **F**, qui *igni* confirmat; respondent verba sequentibus *illic ignium nisu*; praeterea cfr. de re VI 187 *artifici ad formanda corpora effigiesque mobilitate ignea* quaeque XI 119sq. de pyrallide, pinnato quadrupede, narrantur, de dictione VII 91 *Caesaris celeritatem quodum igne volucrem*. — § 190 removi probatam omnibus editoribus coniecturam Barbari *pro inmanitate naturae*, quia *pro* abundat nudoque ablativo causali suus locus est et naturae Plinius inmanitatem alioqui non attribuit. naturae narrat *invidiam* VI 1. X 76, *inprobitatem* XXXVI 126 atque etiam *scelera* II 206, *inmanitatem* nusquam, qua quidem voce rarissime omnino utitur: VI 53 *hominum inmanitatem* et, si Roberto (o) credi deberet, VI 1 *inmanitate* (ocean). simplicissimum remedium praesto sit, si *pronuntiato naturae* dici possit pro iussu, edicto, voluntate. venit in mentem etiam *pronuntiandi* usus iudicialis, quo temptari possit hoc: *pronuntiatae naturae <iure> urgentis illas solitariae*. (cfr. XIX 56 *minore fortunae iure* sc. in homines, XII 5 *ut a diis nato luxuriae iure*). — § 191 *in eo si credimus*: verborum ea fere species est, ut auctoris alicuius nomen truncatum (velut *Timaeo*) subesse videatur. — § 192 an *subtracto omni spiritu qui vehat?* — § 193 *montibus* pro *moenibus* coniecit *D*², montium scilicet mentionem desiderans. at vide infra § 194 *nec montuosa tali malo carent*, quae sic dici vix possent,

si vel prostrati montes iam essent commemorati. ceterum totius membri testimonia tam levia et infirma sunt, ut spurii additamenti suspicio facile oriatur. — ib. deest substantivum *vento* vel *flatu* vel *spiritu* (§ 192, ad quod pertineant *grassante* et *rauco* et reliqua participia; nam *sonum* intellegi nec per structuram nec per sententiam verborum licet. — § 195 fuit fortasse *sunt propinqua luce crebri*, sigla \bar{s} accepta pro *s*. — § 199 *semel, quod equidem . . invenio*: indicativus in talibus enuntiatis sententiam restringentibus repugnat rationi Plinianaë, quam Antonius Ludewig (Prager Studien III 1 p. 35) quindecim exemplis — hoc quidem mirum quo casu prætermittens — satis certo demonstravit. et apparet ex codicum vario dissensu, terminationem verbi non distincte exaratam vel ipsis librariis dubiam fuisse. restituendum erit aut *inveniam*, ut XIII 3. XXI 13. XXV 5. XXXVI 47, aut *invenerim*, ut XVIII 166. XIX 32. — § 203 quod scripsi *aequatum planitiei*, postulatur constanti apud Plinium usu: *planities* IX 109, *planitiem* VI 29. 60, *planitie* II 160. VI 187. XVII 36, *molles planities* (acc. plur.) VI 65; *aequari* autem dativum asciscit: *diei* II 81, *noctibus* et *diei* XVIII 220, *Polycleto*, *Myroni*, *Pythagorae* XXXIV 68. — § 206 hoc loco foede interpolato tenendum est, exempla omnia idcirco afferri, ut doceant ipsam se comedere terram et litora quoque infida esse. itaque non mare, quod ne verbo quidem significatur, sed *litus* vel *terram* urbes *abstulisse* et magnas insularum partes *rapuisse* putandum est. inde conicias *sinus Corinthii*, pro quo eadem mente *in sinu Corinthio ea* *S* posuerant. — § 209 probabilius duco scribi: *quoniam symphoniae cantu . . moventur*, ut *in post quoniam* deleta cantus causa sit movendi. — § 210 an *in cuius sanctam aream non inpluit*? — § 211 offensio illa, quam Müller emend. p. 6 inserendo *ferunt post naturam* tollere voluit, bene tollitur lectione *possint* (**E**^{1a}), modo *itaque* pro *et ita* accipias. — ib. *laboratum*, quod nullius codicis testimonio firmatur — nam in **E** inseruit manus XVI saeculi — eieci, nec tandem eiectum desiderabit quisquam, qui verbis *in Illo* regionem circa Ilium sitam notari reputaverit: cfr. CFW Müller p. 23. 24. — § 212 verbis *causa in sole lunaque* Berger (Gesch. d. wissensch. Erdkunde d. Griechen p. 565 n. 1 ed. alt.) pro documento utitur consentientis et Plinii et Posidonii de aestu maris doctrinae, sed idem consensum hunc paulo post attenuat et quodammodo tollit, cum complura ex iis, quae Plinius proferat, dissentire cum Posidonio fateatur. et causam profecto proprie vereque dictam in luna Plinius esse putat, nam quae deinceps de vi sideris exponit, ea omnia ad lunam pertinent, quam peculiari sideris appellatione denotare solet (cfr. Sillig ad XXXII 59). solis demum § 215 mentionem facit eiusque *annuis causis* augeri cuncta dicit, quae in maris aestu et reciprocatione observentur. itaque si causam primariam et secun-

dariam voluisset distinguere, saltem sic verba collocasset: *causa in luna soleque*. nunc vero solis vim ad modum videtur referre, causam rei in luna quaerere et arguta dictione inter se opponere haec: *pluribus quidem modis, verum causa in sola luna. namque bis* eqs. (syllaba *nū* propter vicinam *na* oblitte-rata ex *sola* fictum est *sole*). — § 213 *ancillandi* verbum, ne sententiae quidem huius loci plane conveniens, ab erudito correctore puto substitutum esse, praesertim cum seriore Latinitatis aevo haud infrequens esse coeperit: cfr. Wölfflini archiv. IV (1887) p. 76. — § 224 redeunt fortasse ad eundem correctorem, qui dum tollit inaequalitatem et quandam audaciam dicendi, qua offendebatur, tautologiam ampliavit, haec quae eduntur ex **A^FR²E²**: (dulces aquae) *leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura est gravior, magis invecta sustinent*. multo, opinor, praestat reliquorum librorum forma concisa: *marinae natura gravior magis invecta sustinet*. de singularis numeri cum plurali copulatione cfr. Müller de stilo p. 56. ac nescio an Beda rem recte perceperit, cum aquas dulces marinis superfluas intellexeret, ut proinde scribendum sit *magis invectas sustinet* (sc. quam dulces, ut in fluviis et lacubus). — § 230 post *incorruptas* ex libris plerisque *D* recepit *in spira*. quod quid sit non reperio. habent *spera* op, *semper* zS, omisit **A**, in cuius archetypo ea verba ut absurda videntur deleta fuisse. verum desideratur sane in hoc aquarum mirabilium exemplo id ipsum, quod sit miraculi simile, sive fuit mentio causae, qua aquae non corrumpebantur, sive diuturnitatis, qua durabant, sive statim cuiusdam et singularis temporis, quo exoriebantur et hauriri poterant. in hanc quidem sententiam quadret *uespera*, quam formam usurpatam videmus XIII 109. XIX 183. XXXII 36. quamquam vereor ne desperandum sit de sanatione. — § 233 an sic et illa *permira naturae opera*? — 237 fortasse si *intermisit* <uisu> ille *iucundus* .. *crater*, nam adiectivum nude positum habet quod offendat. — § 239 *quaeve et illa natura* (**R²S**): interrogationi adnecti alteram particulis *ve* vel *aut* adeo Pliniani moris est, ut *quaeve* iam ipsi Plinio cum *S* tribuere malim quam interpolatori, a quo vix credas hunc morem recte observatum esse. exempla habeo haec: X 76 *quid* .. *quaeve*, VII 116 *quo* .. *quove*, 189 *quod* .. *quantave*, 190 *quae* .. *quaeve*, X 75 *unde* .. *quove*, XIII 88 *cur* .. *curve*, XXVI 19 *ubinam* .. *curve*, XXVIII 11 *quotiens* .. *quotiensve*, XXXVII 41 *quis* .. *quamve*. itaque nunc censeo recte scribi XXVIII 86 *quanta* .. *quantave* (vero pro *ve* **R¹S**), 229 *quis* .. *quaeve* (sic rG). particulae *aut* sic positae exempla octo protulit CFW Müller p. 10. 11; addo VII 6. 134. XII 29. XXIX 20. XXXIV 37. XXXVI 3. 5. 119. 126. — § 244 vindicavi verbum *potest* remoto illo *patet*, quod in nullo codice est nisi in p, suppositum, ut videtur, ab erudito homine aevi recentioris. turbatur eo etiam perpetuitas struc-

turae, quae in § 243 et 244 ea est, ut omnia colaereant cum verbis in principio positis: *mensura currit duplici via*. — § 246 *nihil inmodicum fecere*: lenissima mutatione conatus sum verborum difficultatem sic expedire, ut congruant cum ea opinione, quam Plinius ipse deinceps expromit. *mensuras*, quibus diligentissimi auctores, ut Isidorus, magnitudinem incognitarum ultra Tanain terrae partium divinando aestimaverint, nequaquam excedere ait modum probabilem, immo vero aliquanto minores esse quam quas divinari par sit. concludit enim argumentationem his: *unde ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror*. — § 247 *set in hac utique*: *set* ego inserui, et *pv*, omittunt *ll.D.* neque et neque asyndeton hic ferri posse apparet ex universo particulae *quidem* in membris contrariis usu, quem Ant. Ludewig (Prager Stud. III 1 p. 45. 46) omni exemplorum copia demonstravit. invenimus enim formas has: coniunctis *et* .. *quidem* prioris membri opponuntur in altero *et* (V 8), *sicut et* (XXVI 8), *sed et* (quinq.), *sed praecipue* (quater), *sed maxime* (XXV 141); nudo *quidem* opponuntur *sed et* (quater), *sed praecipue* (bis), *sed maxime* (ter), *praecipue tamen* (XI 284, adde tamen IV 80. V 144), *maxime tamen* (bis). ad hanc normam hoc loco necesse est scribi aut <et> in omnium *quidem* litterarum subtilitate <et> in hac utique aut in omnium *quidem* .. <sed> in hac utique. quorum utrum Plinius ipse scripserit, dubium est, nam libri non constant sibi, cum prius in desit in eap, alterum in p, et quaeritur an Latine dictum sit *sollers in subtilitate*, cum XVII 4 Crassus orator *faceto lepore sollers* dicatur, XXXV 142 autem, ubi de coniectura vulgo edebatur *sollers in arte*, codices non assentiuntur. possit igitur non sine probabilitate geminum et pro gemino in substitui. adicere placet VIII 6, quem locum Ludewig praetermisit, traiecto adverbio *maxime* scribendum esse: *mirum et adversis quidem funibus subire* (elephantos), *sed maxime regredi, utique pronis*. — § 248 magis probaverim *significari epistulam .. missam*. — ib. lectiones haud spernendas *addita* (AF²) et *terram* (A) ita tueri licet, ut aut *addita huc mensura* aut *additis huic mensurae* scribatur.

LIB. III § 7 cum Ossonoba oppidum in litore oceani situm esset, fuit fortasse *inter effluentes Luxiam et Vrium*. — § 8 codicum vestigia monent cum *va.S* scribere *oram eam universam*, ut VI 50, nam in ad corruptum *universum* a recentiore manu R³ additum esse iusta est suspicio. — § 16 an *errores computationi .. parit?* — § 17 malim *Anam* <in> ora. — ib. *navigabili commercio* maiorem sinceritatis quam erroris speciem habet ob exquisitam traiectionem adiectivi, de qua cfr. Müller de stilo p. 134, CFW Müller p. 1sq., praeterea V 62 *ad effigiem .. chlamydis .. laciniosam*, XX 223 *contra omnes aculeatos ictus*, XXI 147 *folia molliora et lanatiore canitie* al. — § 32 fortasse

oppida de cetero <orae> rara. — § 33 Sieglino auctore *D*² recepit *fervidissimus Rhodanus amnis*, quia Solinus 2, 53 alio sententiarum nexu dixit *perniciosa ferventis Rhodani navigationem*. sed *fertilissimus* si modo est errore ortum, pervetustus certe error est, quem iam Martianus Capella pro vero accepit, cum scriberet *causas fertilitatis inportat terrae*. ceterum non *fervidissimus*, quod nisi de summo calore et aestu non dicitur, sed probabilius scriberetur *saevissimus* (vetustioribus litteris fere *fecceiissimus*), ut idem Solinus eodem loco ait: *Rhodanus saevit et cum serenum est* et Plinius III 55 *Tiberim saevum*, § 87 Scyllam et Charybdin *saevitia claras*, Mela II 84 parva quaedam flumina *persaeva* appellat. — § 35 mirum post *at in ora brevissimo intervallo subsequi in ora autem*. an potius *in ora item vel eadem*? — § 37 placet cum *B* haplographiam tollere scribendo *Tascoduni<tani> Taruscononienses*. — § 42 veterum editorum lectionem *gloriam suam* revocavit *J*, quia in *A* eam esse credebat, sed etiamsi ibi esset, iure praeferretur *sui*, quem pronominis usum, opportunum illum quidem corrigendi studio, Plinius praecipue amat, non modo cum substantiva, quibus adhaeret, partem aut actionem aliquam significant: II 239 *sine damno sui*, VIII 192 *novissimo sui purgamento*, XII 22 *sui ipsa semper heres* (sic *M*), X 202 *indicem sui*, XXII 1 *miraculum sui*, XXXV 158 *suique firmitate* (sic *B*), XXXVI 1 *durissima sui materia*, XXXVII 63 *ad crassitudinem sui*, ib. 136 *admirationem sui*. frequentissime *sui* adiungitur nomini *parte*: II 5. 82. IV 23. V 145, ubi *EdT sua*. VI 8. 145, ubi *Rv sui*, *r* et *Rob. sua*. IX 103. X 145. XII 67. XIV 120. XVII 153. XXI 103. XXXI 83. XXXII 1, ubi *B sua*. XXXIII 2. XXXV 167. XXXVII 1. 136. 159. quare etiam VI 24, ubi omnes libri *parte sua quae vocatur Cataonia*, restituendum erit *sui*, ut simillime dicitur IV 23 *parte sui quae vocatur Megaris*. praecessit Seneca, velut ep. 121, 6 *in usu sui*, 23 *tutela sui*, 24 *caritatem et vilitatem sui*. 79, 18 *in omnem sui partem*. — § 79 conicio scribendum esse aut *<in> ora in Rhodani ostio* aut *in ora Rhodani ostio*: cfr. CFW Müller grat. p. 551. — § 86 an *plurimis* pro *pluribus*? cuius permutationis exempla collegi ad XXXVII 21. — § 87 de varietate numerorum mensurae Siciliae egerunt post alios MGGm II p. 483^a, Oehmichen Plin. Stud. p. 67 sqq. — § 89 *a quo . . fronte*: lacunam indicavi, quod nudum ablativum *fronte* sic poni posse non credo. nam aut *in fronte* dicitur II 110. III 148 aut adiuncto adiectivo vel participio VI 29 *tota montium fronte*, IV 49 *in fronte obliqua*, ib. *in extrema . . fronte*, VI 53 *ad orientem conversa litorum fronte*, 199 *circumagente se terrarum fronte in occasum*. similiter hunc locum velim suppleri in hunc modum: *a quo <flectente se vel conversa subito> fronte Siciliae*. — § 91. 92 in Siculo freto, i. e. in angustiis maris, insulas Plinius non commemorat. quod

cum Martianus Capella recte intellexisset, sed verba perperam distingueret, ridicule affirmavit in Siculo etiam freto insulas esse non dubium esse, recte tamen nova periodo continuans orationem sic: *Africam versus Gaulos* eqs. de verbis <in> *Africam versae* cfr. quae infra ad § 133 adnotavimus. — § 97 *a quo abest* LXXV: quid abest? Lacinium promunturium? nam secundus *Europae sinus* non potest subaudiri. suspicor quo falso scriptum esse pro *quod* et *a* postea additum, ut fuerit: *quod* (sc. Acroceraunium promunturium) *abest* (a Lacinio). de permutatis *quo* et *quod* cfr. Fels p. 48 et not. ad XXXIV 115, ne plura exempla alia proferam. — § 99 *situm* corruptum esse ex *sito* in hoc verborum ordine ad ablativum quasi invitante minus verisimile est quam contra. vindicatur *situm* parenthesi idcirco quoque necessaria, quod participium *emittens* non ad Tarentum oppidum, sed ad secundam regionem referri debet; magis perspicuam Plinius fecisset universam structuram addita copula sic: *secunda regio amplexa* .. <et> CCL (p. ambitu) *sinu* .. *emittens*. — § 100 *Vria* cui cognomen <ad discrimen> *Apulae Messapia*: supplementum hoc Cluveri, palaeographica opportunitate speciosum et a Mommseno probatum, a D² receptum, nescio an Latine dictum sit, Plinianum esse nego, praesertim cum paucis versibus post prope eadem verborum continuatione haec ipsa locutio, alioqui non usurpata a Plinio, longe diverso significato posita sit. mihi vero visum est remedium facile parari sublato errore, quo vicinarum vocum terminationes permutatae sint. ac de hoc errandi genere, quod in hominibus parum attente loquentibus haud raro notari licet, etiam scribentibus obvio ne quis dubitet, exemplis aliquot ex copia maiore selectis exponere placet. levius quidem erratum est traiectis litteris, quibus unius vocabuli syllabae incipiunt, ut si dicas *nobis* pro *bonis*, *dono* pro *nodo*: sic II 108 (*neruis*) *uernis* R, 174 (*gerimus*) *regimus* REa, III 70 (*intercidit*) *interdicat* R¹, 107 (*bouianum*) *uobianum* R, IV 31 (*recusans*) *securans* R, 76 (*euxinus* F²) *eunixus* r, XXXVII 27 (*talis* B) *latis* r, II 197 (*renitente*) *retinente* FRa itemque VIII 118. XXXII 2. hic pertinet etiam illud *lapidicina* passim pro *lapididina* scriptum et pervagatus in codicibus mos traiciendi vel aspirationem, quo scribebatur *chorintus*, *chartago*, *calchis*, *trachia*, *schytia*, vel consonantis litterae geminationem, ut *turannio* scriberetur pro *turranio* (III 3), *tyrrano* pro *tyranno*, *cyparriso* pro *cyparisso*, alia multa. in duabus quoque vocibus accidit litterarum traiectio, ut III 149 (*cum danuio*) *dum canuio* F¹, quale mendum VI 55 correxit Gutschmid scribendo *Phuni* et *Thocari* pro *thuni* et *focari*. latius patet error is, de quo hic agitur, ut duarum vocum terminationes inter se permutentur invertanturque, cuius rei ridiculum illud exemplum, quod est *Galli matthias*, non *gallus Matthiae*, in proverbium abiit: sic II 129 *impari numeres*

R¹, 170 *peruiu tracto* **R**¹, 220 *soles bouis* **A**, 246 *proximo die* **DF**¹**REa**, III 59 (*uulscorum lingua*) *uulco linguarum* **R**¹, VI 51 *init. auctora inconstantium* **DfE**, 138 *militibus inutilium* **FdRa**, 145 (*fluminis chaldaei*) *flumine* (-na **F**¹) *chaldeis* **F**¹**dRa**, VII 69 *tempestatem florentissima* **Rda**, 79 *naturam durae* **R**, 111 (*per legatos*) *pes legator a*, VIII 94 *mensis hyemes a*¹, 114 *acerrimis uisu* **DR**, IX 63 (*ferre cura*) *fera cure* **Ra**, 147 *marcentis simili* **DFR**¹**a**, XX 251 *paro modi* **V**, XXII 17 (*illas rationemque*) *illam rationesque* **R**, XXIV 15 (*neruorum dolores*) *ordine quoque inverso dolorum neruores* **V**, 18 *uermium auribus* **EX**, XXXI 66 *cholera calidam* **Er**. correctae sunt huius modi errata librorum omnium haec: III 87 *clara saeuitiae* (*clarae saeuitia*), VI 157 *oppidum in quo* (*oppido in quod*), XII 9 *ramorum arboribus* (*ramis arborum*), XVII 227 *uitium colentia* (*colentium uitia*), XX 207 *acetabuli semine* (*acetabulo seminis*), XXI 45 *rosis migrante* (*rosae migrantis*), XXII 29 *obolo ponderis* (*oboli pondere*), XXVI 28 *drachma ponderis* (*drachmae pondere*), XXXVI 56 *nigricans duri* (*nigricantis durum*). proposui corrigenda XIX 121 *ad palmum altitudinis* (*ad palmi altitudinem*), XX 156 *ante accessionum horrorem* (*ante accessionem horrorem*), XXIII 102 *mellis autem suauitati* (*melli autem grauitatis*); addo nunc XXIV 72 *accendere resoluitur* (*resoluere accenditur*). nonumquam enim vocabulorum etiam ordo simul permutatus est, ut XXII 39 (*nomen animalis v*) *animal nominis* **ll.**, XXXI 102 (*usurpanda obseruatione* **VRdv**) *obseruanda usurpatione* **Er**, XXXVII 71 (*amplitudo maior B*) *magnitudo amplior rv*, 84 (*tradunt nasci dicitur B*) *dicunt traduntur nasci* **Lc**, 149 (*colore fulgentem B*) *fulgore lucentem rv*, II 246 (*conpertas cognitum, cognitae conpertum* **R**¹, XXIII 25 (*ruptis conuulsis J*) *uulsis corruptis ll.*; ad hunc modum XXXIV 100 *pro nominis sui originem* correxi *originis suae nomen*. — § 102 *Aera*, quod recepit **D**², postquam **U** primus coll. § 100 proposuit *Aera*, iam, non sufficit ad aperiendam depravationis originem; quare locum nondum sanatum esse puto. — § 120 *omnia ea* *<exonerata>* vel etiam *<exinanita>* conieci, quod his ostiis § 121 opponuntur *ostia plena*. — § 124 *aliquotque* (**F**²) *divinando positum videtur a correctore copulam desiderante; & aliquot* (*v*) *palaeographica ratione non minus probabile*. — *ib. ortam Graecia* defendit Fels p. 65, sed exemplis diversi generis. ferri possit *Graecis*, ut § 135 *Liguribus orti*. — § 133 cum vet. Dal. scripsi *verso* *deinde* *<in> Italiam pectore*, ut § 92 *insulae* *<in> Africam versae*, praesertim cum in litteris *deindein* ante *italiam* facile potuerit *in* intercidere. semper enim Plinius participio *versus* adiungit praepositionem *ad* vel *in*: V 17 *ad Aethiopas*, VI 55 *ad Scythas*, 29 *ad Ceraunios* (*montes*), V 35 *ad solitudines*, 95 *in Asiaticam iurisdictionem*; *deinde designata caeli parte aliqua*, ut *ad meridiem, occasum, orientem* al.: III 147. IV 14. 58.

V 43. VI 70. 72. 86. 212. XXXVII 100; denique cum aliis nominibus appellativis locis novem. in his 23 exemplis sedecies *ad*, septies *in* positum est. quo in usu Plinius eo processit, ut etiam adverbio *versus* praepositionem adiungere quam detrachere mallet: decies posuit *ad*, semel X 121, *in*, sexies nudum accusativum V 43 *orientem*, VII 23 *occidentem*, V 131 *Glaucumque . . amnem*, VI 110 *Indiam* et oppidorum nomina IV 58 *Cyrenas*, V 41 *Carthaginem*. quae Landgraf in Wölflini arch. X p. 391 sqq. de nudi accusativi apud alios scriptores usu sive plebeio sive poetico docte disputavit, non puto cadere in Plinii sermonem. — § 142 non iniuria animadvertit *H nominis*, non *cognominis*, sui dicendum fuisse. ipse coniecit *cognomini sibi* ex IV 82, *S cognomini sui* ex V 113. VI 5. per se sufficiat *cognomini*, ut VI 12, sed audacius est *ffui* derivare ex geminatis litteris *fluui*. — § 144 *Piraei (ED)* etiam apud Melam II 56. Πληραῖοι narrantur a Strab. VII p. 315. — § 151 extr. eieci *Absyrto* ut additum glossema, de quo cfr. p. 533 nota ad II 8; item *nunc Absortium*, invecum e § 140.

LIB. IV § 3 *ita . . vallatur excelsitas*: integra haec verba esse mihi non persuadeo. vallant montes, non vallantur, ut III 109 *Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus*, ac primum est succinctos montibus Thraces intellegi, quos vallat illorum excelsitas. possit vero etiam *ita* corruptum esse ex *silua*, ut sit: *silva succincta . . vallat excelsitas*. certe Martianus Capella, qui videtur scripsit pro *vallatur*, aut verba, ut sunt, non intellecta mutavit aut aliam lectionem ob oculos habuit. — § 6 simplicissima est ratio, qua *taphiassus* deducatur ex litteris *d* (*est*) *phrassus*, ut scribatur *Chalcis, mons Taphiassus* intellegaturque oppidum Chalcis: cfr. Strabo IX p. 427. — § 8 nomina *Tithorea* — *Mirana* valde incerta sunt, nec constat sintne omnia oppidorum nomina. — § 13 *palinhormus* ortum videtur ex *pannhormus* et paulo post *philium* (*philicim*) ex *phliuuf*, nam terminationem *uuf* scribae saepius pro *um* acceperunt. — § 18 etiam numerus LXXX iustam mensuram transire videtur. — § 20 haud scio an *B* recte scripserit *Pellana* e Strab. VIII p. 386 extr. — § 22 mentione *Tritiensium* sive *Trittensium*, quae est certior lectio, in mentem veniunt *Triccenses* Messeniae apud Paus. IV 3, 2 (Strab. VIII p. 360) vel *Tritaeenses* (Τριταεῖς) Achaiae apud Strab. VIII p. 386 init. — § 26 *Olyarum* (pro *Ollarum*) quid sit et unde *U* 69 arcessiverit frustra quaesivi. ego vero corruptum nomen retinere malui quam nullo testimonio invehere novum et incognitum. mirum quidem Delion oppidum a Plinio omnino sileri; an post *pteleon* exciderunt <*Delion proeli*> *o clarum*? — § 31 hoc loco, qui est de celeberrima convalle Tempe, multa et divinata sunt et possunt divinari. praeter ea, quae adnotavi, *indutis smilace* coniecit *J* ex Aeliano, postea iunxit *viridante hac* (sc. convalle); alia explanandi magis quam

emendandi causa proposuit Friedländer Sittengesch. Roms II p. 186 n. 1; ipse temptavi *suavi luce viridante et silva luxuriante*. nemini tamen video offensioni fuisse verba *viridis calculo*, quamvis inusitate dicta pro lapidibus vel saxis muscosis, ut videtur, vel frondium percussu viridantibus. fortasse de alveo fluminis cogitandum est (cfr. III 9 *amoeno blandus alveo*), ut sic procedat oratio: *undoso alveo amoenus, circa ripas gramine*. sed exspectanda manus artifex quae restituat. — § 38 *Assera* pro *Cassera* scribi iam Forbiger Alte Geogr. III p. 728 iussit. — § 64 pro *contra*, quod est in **AE**² ante *Oechalia*, in 'vetustis exemplaribus' *B* invenit *oca*, quod si genuinum est, recte deleverant *v* ut dittographia ortum; nam *Ὀχη* et insula Euboea appellabatur et maximus in ea mons, in cuius radicibus Carystus urbs sita erat, ut ipse *B* indicavit e Strab. X p. 445. 446, nec locum habet in urbium Euboicarum serie. — § 70 ex *hyperaei* et *yper* et verius, opinor, fiet *Hypera* et, ut haec insula separaretur a *Patage*. — § 71 non erat cur *D*² *Icariis* mutaret in *Caricis*; Asiatica enim litora significantur maris Icarii, ita appellati ab insula Icaro prope Ioniae oram sita (V 135), sicut Attica litora maris Myrtoi. — § 72 et 73 verbali formae *circuitur* praesidio sunt eadem V 140. VI 47. 153 positae et *cingitur* IV 66. 93. VI 32. — § 80 init. verbum *sunt*, incerta fide (**DR**?) vulgatum, videtur non necessario postulari, ut sit commune verbum *tenuere*, quo sequentia quoque reguntur, atque obiectum peculiare si desideres, nescio an *omne* (**Dd**) hic eodem modo quo II 208 *diffusae per omne naturae* dici possit significetque omnem ab Histro orbem septentrionalem. — § 88 insolenter et structura vix explicabili dicta sunt *neque in alio quam rigoris opere*. exspectes tertium aliquod participium vel adiectivum, quo continuentur quae praecedunt *damnata et mersa*, velut *neque iam alio quam rigoris opere* <insignis> *gelidisque Aquilonis conceptaculis*. — § 89 difficultates, de quibus Müller emend. I p. 7. 8 exposuit, commodissime ablativo *salientibus* removeri apparet; quae correctio ne inaudita existimetur, affero pauca quae forte enotavi exempla: II 41 *contemplantibus* **F**¹**R**¹, *contemplantium* *r*, III 124 extr. *degentium* **A**, *degentibus* *r*, XIII 127 *omnibus* **M**, *omnium* *r*, item XVIII 43, et consensu editorum XIII 139 a Barbaro scriptum est *invadentibus* pro *invadentium*. — § 104 *Thyles* nominis scriptura variat ubicumque invenitur: *tyle* **A** hic et II 246 (ceteris locis deficit), item *y*. sed II 187 *thyle* **Fy**. *tyle* **R**. *thilae* **a** et VI 220 *thylen* **DE**. *thilen* **op**. *tylaen* **F**. *tilen* **Ra**. editores veteres plerumque e Strabone scripserunt *Thule*. — ib. suspicor hoc *quidem senis mensibus*, nulla fere mutatione, quoniam *quidam* et *quidem* non minus saepe permutata sunt quam *idem* et *item*. praeterea cfr. Ant. Ludewig Prager Stud. III 1 p. 23 n. 2. — § 109 cum oceani partes magnorum Galliae fluminum ostiis disterminentur, pronum

est mutilatum illud *interri* ita supplere: *inter* <*Lige*>*rim et Pyrenaeum Gallicus*, praesertim cum Veneticae insulae ex adverso eius ostii sitae sint. — § 112 an *Seurbi* idem ac *Seurri* apud Ptol. II 6, 27? quamquam apud hunc quoque variat scriptura. — ib. argumento loci magis aptum *ibique* quam *ibi quoque*. — § 120 Barbarum una tantum littera mutata *aput* eos scribentem unice verum invenisse arbitror, cum haec hominum significatio aptissime respondeat *nostris* et *Poenis*, qui statim opponuntur. de dictione cfr. XXIV 142 *apud nos dracunculus vocatur*. — ib. nomen *Aboriginum*, a nullo scriptorum veterum ante Tertullianum et Ammianum Marcellinum (cfr. Thes. LL I 125) nominis appellativi modo usurpatum, e Pintiani coniectura *H* primus Pliniano sermoni affinxit. mihi magis probatur *ab origine* <*indigenae*> *earum*. (βαιετήpec Dion. perieg. 456, *coloni* Avien. descr. orb. terr. 615).

LIB. V § 14 abrupta est oratio post verba *prodidit de excelsitate quidem eius quae ceteri*; desideres *sed et vel sed praeterea*: cfr. p. 543 notam ad II 247. — § 17 *gentes* fortasse corruptum est ex singulari numero, ut continua oratione iungantur: *gens in ea quondam praecipua Maurorum*. — § 21 *Macchurebi* Ptol. IV 2, 5. — 24 an *colonia item Maxula*? nam et ante *Maxula* habent libri omnes praeter **E**. — ad § 29. 30 cfr. Otto Cuntz de Augusto Plinii geographicorum auctore (Bonnae 1888) p. 40 sqq. *Assuritanum* CIL VIII n. 1798. forma *Chiniavense* confirmatur inscriptione (publicata in Rev. archéol. 1892, 19 p. 295) apud Waltherum Barthel, Zur Gesch. der röm. Städte in Africa (Gryphiswaldae 1904) p. 36. de *Simithu* cfr. CIL VIII p. 158. *Thubursicense* ib. p. 177. *Uchitana* (**F**²) ib. n. 15450. 15454. 15455. *Abbiritanum* ib. n. 814. — § 35 verum vidit, opinor, Dalecampius; alterutrum enim necesse est: montem esse aut specie adusto similem aut ipsum re vera accensum. peccatum est olim terminatione accommodata. — § 40 numeri quem scripsi ratio est haec: apud Agathem. III 10 computat Artemidorus a Tingi Canopum stadiorum 29252 h. e. passuum 3656400 vel summam 3657000, ergo Isidorus, qui computavit 40000 pass. amplius, 3697000. — § 44 *eosque iuxta* (**F**²) et *iuxta eosque* (**f**) non magis certa sunt quam *iuxta eas* (**E**²**o**). cernitur manus correctoris suoapte ingenio *iuxta* inserentis. dixeris fortasse *eosque* (**r**) ortum esse (**f** post **f** omissa) ex *feosque*, hoc autem corruptum ex *ferosque*, et continuata fuisse verba sic: *Atlantas ferosque Aegipanas, semiferos et Blemmyas* eqs. — § 46 reieci verbum *dicuntur* (**o**) post *comites fuisse* nulla necessitate ad supplendam orationem additum, quod fugisse etiam Müllerum de stilo p. 76 solemnem hanc brevitatem dicendi luculenter demonstrantem est quod miremur. — § 59 neque *insulae IIII* neque *insula est IIII* (sc. pass. ambitu) rei veritati convenit. an vero indicatum erat, ut paeninsulam

Syenen a latere Arabiae, ita ex adverso insulam Philas esse Aethiopiae finem? fac III errore acceptum esse pro INI et E pro F: nascetur INSVLA FINI et addita T littera *insula finit Philae*. — § 64 verba *quod alii Heracleoticum* Mommsen Solin.¹ praef. p. l. n. statuit recte subiungenda fuisse superioribus *proximo Alexandriae Canopico* et sic esse ab ipso Plinio suppleta, sed culpa librarii eius, qui ei a manu esset, prave inserta ante alterum *Canopico*, ubi nunc sunt. — § 67 *seleucia pieria (pteria)*: sic praeter E(?) libri omnes. possit permutatis terminationibus restitui *Seluicia Pieriae*, ut Σελεύκεια Πιερίας apud Ptol. V 14, 2. — § 74 *intercursant*, ob ipsam raritatem formae obnoxium variandi studio, veri similis est quam *intercurrunt* commendaturque locis his: III 151 *aestuariisque . . intercursantibus*, item XIV 42 *foliis* et XV 88 *lignea membrana*, nec aliter scribendum est XXVIII 111 extr. *cui nullus alius colos intercursaverit* (pro *incursaverit*). — § 76 inter *inde* et *Sarepta* delevi *Idaeam* oppidum aliunde, quod sciam, non cognitum, praesertim cum litterarum similitudine suspicio dittographiae moveatur. si vero genuinum est, cogitari possit *Eluea*, quam Phoenices urbem inter Tyrum et Sidonem sitam Steph. Byz. s. v. e Philone tradit. — § 77 *interveniente valle* miro errore S e nullo codice nullave editione recepit, sed ex adnotatione Harduini nescio quo casu dictionem in lemmate variantis. — § 78 pro *ducentis passibus* MGGm I p. 472^b coniecit *II. cc* ex viginti stadiis apud Strab. XVI p. 753 extr.: Scylax 104 vero et Diodor. XXXIII 5, 6 octo stadia sive 1000 passus produnt. quodsi similem his auctorem secutus est Plinius, pronum est ex CC facere ∞. — § 81 bene Gelenius et, unde *Cyrrestice*, *Cyrrum*, nam haec descriptio non ordine (ut ita dicam) geographico, sed alphabetico procedit et est ad rem aptissimum, ut antea Chalcidenae regionis, sic *Cyrresticae* quoque nomen explicari. — § 83 malim <ut> *Licinius Mucianus*; ad perspicuitatem structurae necessaria est particula, quam ante similes litteras *lie* fugisse oculos non mirum est. — § 84 insolentem formam adiectivi *saxuosum* recepit D; ego retinui vulgarem et constanti usu confirmatam: cfr. XV 24. XVIII 46. 299. XIX 48. XX 13. 255. XXI 175. XXII 19. XXV 111. XXVI 57. XXVII 125. 134. XXXI 48. nam mendose *saxuosum* scriptum esse pro *flexuosum*, quod § 98 de Tauro dicitur, parum veri simile. — § 85 *Trischoenon a mensura* (sc. dictam regionem) coniecit S. sufficet scripsisse *trischoenon mensura*, N ante M accepto pro A. — ib. (Euphrates) *cursum ad occasum solis agit*: tempus praesens in o recte substitutum, sed coniectura fortasse id factum est, mendi origine non aperta. cum littera r post f non raro omissa sit, pro *egit* potest scriptum fuisse *regit*, ut de Strymone amne IV 38 extr. dicitur: *priusquam dirigat cursum*. — § 89 offensioni est *propior* relatum ad Elatii oppidi nomen neutrius generis. Graeca forma *Damascos*, quam FR

praebent alias a Plinio non usurpatam, favet conicienti structuram hanc: *propiore Petra quam Damasco*. — § 93 *quae ante Oenianda*: de *ante* et *antea* promiscue positis (cfr. Fels p. 67) difficile est iudicare, cum codices persaepe inter se differant. tutissimum duxerim optione data praeferre formam *ante*, praesertim sequente vocali. cfr. etiam coniuncta *ante* et *postea* XXVI 61. XXVII 79. XXVIII 120. 184. — § 97 memoratu dignum est in *a* esse *innumerarum pro gentium*. in quo ambigas, sitne error oculi declinantis ad *promunturio* an mutilum adverbium *prope*, omisso scilicet *pro* ut absurdo in reliquorum codicum archetypo. — § 99 forma *Armenicae*, quam *D*² recepit ex *F*²*R*, non familiaris est Plinio, qui *Armenium* narrat in floridis coloribus XXXV 30. XXXVII 81, ceteris vero locis adiectivi formam praefert quae est *Armeniacus*: XV 41 *pruna*, XVI 103 *arbor*, XXXVI 164 *cotes*, VII 129 *bellum*, XXX 16 *triumphus*. — § 104 pro *Pyrnos* coniecit MGGm I p. 496^a *Physcos*. — § 106 *ortus* per se positum requirit quo suppleatur; expectaveris *ortus haut procul, mox conditus* vel simile quid. — § 109 negat MPt p. 824^a recte cum *D* scribi *Euhippini* pro *seu Hippini*. at *Hippini* non est nominis Alindiensium interpretatio, sed nomen proprium; sin autem esset geminum huius populi nomen, Pliniani usus esset non *seu*, sed *iidem*. denique a forma *seu* omnino abstinuisse Plinium videri vol. V p. 487 ad XXXII 53 notavi. unum tamen exemplum inveni interim: XI 230 *scumus seu femina*, quod attrectari non debet, quamquam ab ipso Plinio *sive* .. *sive* scriptum esse persuasum habeo. — § 112 comma inter *oppidum* et *Oraculum* sustulit *J*, ut caveret — quod MGGm I p. 501^a quoque monuit — ne Posideum oppidum fuisse colligeretur. fanum certe Neptuni fuit. — ib. scripsi *Didymeï* consentiente Strab. XIV p. 634 Διδυμέως, licet apud alios scriptores etiam terminatio αἰος inveniatur. — § 114 *ab* vulgo ante *Epheso* insertum exclusi, cum codicum auctoritate apud Plinium non satis constare videatur in urbium nominibus praepositionem omnino necessariam esse. — ib. egregiam emendationem *Mandrolytiam* Letronnio deberi Otto Kern, qui diu occultam primus in lucem protraxit, rogatu meo litteris benigne datis me docuit. — § 120 an *Caesareenses*? — § 123 Strabonis aetate (cfr. XIII p. 606. 604. 613. 620) exstabant etiamnum tres civitates Polymedia et Chrysa et Larisa. quare dubitari licet an *pro fuit* recte scribatur *sunt* et sequentia verba *Zminthium* .. *durat* .. *intercidit* artiore vinculo copulata inter se opponantur. — § 130 Μάριον Scylax 103. Diodor. XII 3, 3. XIX 59, 1. 79, 4. Steph. Byz. s. v. et s. Ἀρσινόη. — § 131 an *Characta* (χαράκτῃ)? — ib. *genagor VIII Fa.* an *Xenagoru III*? nam octo fuisse insulas non magis verisimile est quam *VIII* significari ambitum unius ex illis, quod censuit MGGm I p. 493^b. — § 134 *Chrysa* coniecit *H* pro *Crusa*. an forte *Crīusa* (κρίοεσσα)?

ceterum de frequenti varietate terminationum *ussa* et *usa* cfr. Bernhardy ad Dionys. perieg. 456 p. 640. — § 139 malim inverso verborum ordine et (= etiam) *Himerte*, *Lasia* eqs. — § 146 extinxi gentem *Teutobodiacorum* dubiam illam aliisque auctoribus plane incognitam et fictam ex Teutobodi ducis nomine, cuius seriore demum aevo mentio fit apud Flor. I 38, 10 et Oros. V 16, 12. is quidem qui correxit **R** et fictionis auctor exstitit (si recte dignosco Iani in collatione notas) videtur voluisse *toiobodiaci*, cum ex litteris *ut* unam *i* reliquerit. si modo fuit nomen gentis, ex codicum vestigiis probabilius eruitur *ac tolitobaci* et, quae emendari licet sic: *ac Tolostobogi*. et *gentes* quidem eqs. — § 147 *Comenses* putavit **B** eosdem esse ac *Comanenses* apud Ptol. V 5, 7, ubi M^Pt p. 864^a collatis titulis nummisque in CIL III suppl. p. 1250 restituit Κόμανα. quae si recte se habent, pronom est scribere *Comamenses*.

LIB. VI § 1 *appellatus est F²R²E²o*: verbum *est* a correctore additum quam errore librarii omissum esse per se verisimilius est; praeterea vero argumenti caput non est appellatio Pontiam IV 76 memorata, sed aviditas insatiabilis oceani, qui in terras inrumpens (cfr. III 5 V 141) tamquam rapax hostis hic describitur. — ib. *ullo fine* eidem correctori tribuo femininam formam pro mendosa habenti; nimirum nesciebat Plinium eadem notione femininum genus quater usurpasse (XIV 11 *nulla fine*, XXX 82 *nec finis alia quam morte*, XXXIII 3 *quae . . futura sit finis*, 98 *nullam finem spei*), semel tantum masculinum (XXV 37 *nullo omnia experiendi fine*); nam II 121 *ventis etiam et tempore et fine dicto* alia est condicio adiuncto *tempore*. — ib. inusitato plurali *lacus Maeoti* non praesidio est locus XXVII 2 *a Maeotis paludibus*, ubi palustria litora intelleguntur herbas gignentia. magis probatur quod **G** cum **P** scripsit *lacus Maeotis* (*f* ante *r* omissa) . . *iungat*. — § 8 ut origo mendi aliquatenus patefieret, pro *praefluens* scripsi *praefluit amnis*. potest etiam *torrens* vel *ruens* vel tale quid fuisse. *praeiterfluit* (**D**) non est moris Plinii, qui *praefluere* tredecies III 52. 102. 126. IV 8. 14. V 74. 90. 101. 126. VI 44. 92. 93. 167 (cfr. Horat. carm. IV 3, 10. 14, 26), *prae fluo* amne XIX 60, *praenavigare* VI 97. 146, *praenavigatio* IV 57. VI 199. 201, sed nusquam *praeiterfluere* usurpavit; incerta enim lectio praef. § 30 *sivi praeiterfluere* et alium habet significatum et Catonis est, non Plinii. — ib. librorum scripturam *Hylus* vindicare studuit M^Pt p. 878^a hodiernum amnem *Oulou Irmak* agnoscens. — ib. *in regione hoc* (sc. oppidum) *Gazucena*: hunc demonstrativi pronominis usum CFWMüller p. 15 ad XXVII 102 undecim exemplis illustravit, quibus totidem addi possunt, ut II 103. XIX 126. 129 cet. — § 11 *an flumina Iasonium* (<*eodemque nomine promunturium*>? cfr. Ptol. V 6, 4. — § 12 **R** non habet *magrus*, sed *nogrus*, ut ceteri. *Mogri* nomen videtur solius Arriani testimonio niti, apud quem eadem

litterarum *M* et *N* permutatio non minus opportuna fuit quam apud Plinium. — § 18 *cerucrios R*² (unde *Cerberion v*) incertae admodum fidei est. *Chimerion* (χειμέριον) commendatur verbis IV 87 (latitudo) *plerumque peruia glaciato freto*. — § 21 an *iunctos* <in> *montium cacuminibus* aut potius *disiunctos montium cacuminibus*? — § 22 an *Heniochos* pro *Herticheos* et deinde *Palaeos* pro *Spalaeos*? — § 23 prorsus eodem errore § 44 *sinus* pro *situs* habent *RdE*¹p, paulo aliter § 20 libri omnes *sinum* pro *Silim*, nec mirum hanc vocem in geographicis libris frequentem facili librariorum errore substitutam esse pro litteris similibus. *terrae vero sinum* Plinius haud secus ac Livius XXX 2, 12 (*Arpini terra campestri agro in ingentem sinum consedit*) recessum dicit cavum sive locum depressum: II 115 *concavi vallium sinus*, 200 *terrae sidentis sinu recepti*, 166 *hac* (terra) *sinus pandente*. — § 25 *transvecta Araxen* coniecit *H*. magis conveniat *transgressa* vel *transiens*, ut terra aliqua *excurrere*, *procurrere*, *decurrere* dicitur. *vectus* VI 130 de fluminis cursu ponitur, de terra poni vix possit. — § 26 *delevi de ante Cyro* ut prave praeceptum ex sequenti *defertur*. qui servare volet, possit supplere ita: *ut plures existimavere, herede Cyro defertur*. translative sic XVI 173 *innumero herede* et XII 22 *sui ipsa semper heres* (e coniectura Madvigii). — § 27 de numero iusto ampliore XIII cfr. M Pt p. 934^a. si subsit error numeri, sumpta mensura Theophanis (apud Strab. XI p. 530) 6000 stadia efficiant 750 000 p. vel summam 800 000 p., ita ut sit VIII pro XIII ponendum. sed res incerta. — ib. praefecturas XX conieci ex Ptol. V 12, 4 p. 937^a. — § 33 *accollarum* scripsi cum propter litterarum similitudinem tum quia oceanus non in nomina dividitur, sed varie, i. e. in varias partes, et divisionis ratio aptissime indicator verbis *per sinus et accollarum complura nomina*, ut § 36 et V 47. — § 36 mira maxime est singularis unius cod. a scriptura *et irrumpentes Scythico oceano*, quam ne consulto interpolatam esse putemus obstat orationis forma, qualis est, absurda et intellectu destituta. verum detracta littera s, quae adhaesit, evadit structura argumento plane conveniens: *et irrumpente* (non modo adluente: cfr. § 33) *Scythico oceano*; nam sententia per particulam *nam* adnexa eo continetur, quod mare narratur duobus nominibus celeberrimum esse. inscite autem dicitur e Scythico oceano mare irrumpere, cum mare hoc nihil aliud sit quam ipse ille oceanus. — § 42 librorum omnium scripturam *ab Armenia* ita tueri voluit *B*, ut ablativis *Otene regione* locum accuratius indicari diceret (= qua est Otene regio). an inverso ordine *ab Armenia regione Otene*, ut sit adiectivi forma *Armenia*? — § 43 (liquor) *eadem emissus* obscure dictum est nec congruit cum Solinianis his: *constrictus vi caloris velut in aestivam glaciem incorporatur*. liquorem potius tarde vel parum emitti

credideris; certe latet corruptela. — § 51 *magnitudine haut dubie*: sic *opv* recte quidem ad sensum, sed obscurata causa negationis in ceteris libris omissae. verisimilius est *nō* excidisse post syllabam *ne*, ut saepe invenitur *non dubie*: cfr. VIII 59. XIV 65. XXI 47. 116. XXXI 41. 46. XXXVI 189. XXXVII 8 al. — § 62 numerum, quem uncis inclusi, computando inventum olim lector aliquis margini adscripserat; in textum postea alieno loco irrepsit. ipse Plinius ei suum locum post *dicatis* adsignasset additis *quae summa (computatio) efficit*, ut IV 78. VI 36. 206, aut *sic fiunt*, ut VI 175, aut *in totum sunt*, ut VI 196. ceterum ne § 64 quidem Plinius numerorum omnium summam adiecit. — § 64 sic deesse Io. Müller sagaciter detexit. palaeographica quidem ratione non minus probabile, verborum autem ordine commendabilius fuerit *lingua <ita> nivosum significante*, id quod elucet ex locis ab ipso laudatis IV 120. XII 27. — § 69 de urbis *Chrysoborae* nomine adhuc dubio cfr. MGGm I p. 318^b. — § 70 *prae <se> ferunt D.* sed hac notione *praeferre* neque aliis scriptoribus alienum et Plinio unice familiare est, velut iuncta ei sunt V 72 *aquarum gloriam*, XI 137 *iudicia animi*, XVI 70 *gravem odorem*, ib. 59 et XIX 129 *virus*, XXI 66 *luctum*, itemque interpretor XXVI 14 *cognominari se frigida (aqua) danda praeferens* et XXXV 84 (Apelles) *vulgum diligentiores iudicem quam se praeferens*, quamquam his locis dubitari licet an sit anteponendi notio intellegenda. alieni generis est unus quem novi locus VIII 2 *vitulorum fatigatos prae se ferentes*. — § 83 *transfretantium*, quamvis suadente Rückio 2 p. 312, contra Solini quoque testimonium recipere dubitavi, quia et auctoritas unius excerpti *y* non videtur tanti momenti esse et summa rei non tam in eo vertitur, ut volucres fretum transeant, quam ut mare fugiant petantque terram, in qua habitare et degere solent. adde quod illud verbum, etiamsi teste Gellio X 26, iam Asinii Pollionis aetate ‘dici solitum’, a Plinio tamen, qui saepe de mari transeundo loquitur, nusquam usurpatum est; seriores demum scriptores receperunt, primus Sueton. Caes. 34, crebrius postea posuit Amm. Marc. XIX 8, 9. XX 9, 1. XXII 6, 4. XXXI 4, 5, translata etiam notione Tertull. de paenit. 1. equidem crediderim in pervetusto exemplari fuisse *traspeten-tium* (ut in *op*) scriptum et inde factum *trās fretantium*, seriori aeo familiare. idem excerptor paulo ante § 82 pro *navigatione* substituit *naugio* — debuit saltem ex usu Pliniano *remigio*, ut VI 174 —, hac quoque voce usus senioris: cfr. Amm. Marc. XV 9, 7. — § 99 cum Granis fluminis dextra Dexii montani accollant, Susiane regio ad laevam eius ripam adiacere putanda est, cui rei conveniat *pter*, non *per*: sic *praeter* iungitur cum verbis *defluens* V 5, *lapsus* VI 10, *raptus* ib. 84, *venientem* ib. 135, *transcurrit* II 96, *fertur* ib. 214. — § 101 tempus praeteritum *infestabant* aliter ferri vix potest quam inserto aut *prius* post

positis aut *nunc* ante *navigatur*. — § 111 vetustiore litterae *a* forma *siccanas* legi facile potuit pro *sacanas*; inde non multum abest Ptolemaei *Saganos*. — ib. *deratinus* **E**^s: considerato hodierno nomine *Darjabin* (cfr. MGGm I p. 361^b) in mentem venit *Derapinus* vel *Darapinus*. — ib. an *nunc* uel *paucis*? nam in *paucis* iure et veteribus et Iano displicuit. cfr. XXX 96 *paucis e pluribus*. — § 115 quid sub inaudito nomine *Ceribobus* lateat, difficile est inventu. quae propositae sunt coniecturae a litteris longius discedunt. fuitne *caret urbibus* vel simile quid? quae in sequentibus opponuntur regioni maritimae, arguunt eam incultam fuisse. — § 129 *ad septentrionem flexus uersus*: om. *uersus* **E**^s **F**² *c*. at verisimilius est consulto omissum id quam in altera librorum stirpe additum esse fitque rectissimum inverso ordine *ad septentrionem versus flexus*: cfr. quae exposui p. 546 ad III 133. — § 167 *Agipsum: Dipsium* (διπίον) coniecit **D**². — § 169 *Maraeu* et *Stratonos* **D**² recepit coll. P. Meyer Heerwesen d. Ptolem. p. 24. 36 et 55 n. 193. 90. — § 173 et 199 *V dierum navigatione*: in uno **E**^s, quem secutus est **D**, legitur *II*, confusione notarum *II* et *V* in hoc potissimum codice pervagata. Plinius dixisset *bidui*, ut § 163. 200. VIII 209; item dixit *tridui* IV 95. VI 189. VIII 207. XXVIII 117, *quadridui* VI 86 163. 197. V 38. VII 149. XXVII 27, non *III* et *IIII* *dierum*. ceterum cfr. *biduo* XI 236, *post biduum* II 124. XIII 133. — § 188 *dicemus*, quod coll. § 197 posui pro *defimus*, exemplum est traiectionum in vicinis syllabis vocalium: cfr. quae dixi p. 545 ad III 100. — § 190 oblivioni a me rediditae esse ficticiam illam *Hypsodorum* gentem, quae e scribarum mendis orta in editionibus adhuc viguit, nemo, opinor, mirabitur. — § 191 et 193 diversitatem nominum *Sembritarum* et *Seberritarum*, quamquam de eadem gente haud dubie agitur, e codicibus in textum transtuli, quia de genuina forma apud Plinium non liquido constat et prior mentio ex Aristocreonte, ut videtur, altera ex Bione desumpta est. — § 203 *sub meridiem quoque*: veritus sum cum **E**^s *p* damnare vocem *quoque*; apertum enim est Iubae a Seboso dissensum cum pondere aliquo denotari, ideoque Solinus paulo verbosius ait: *sub meridie quidem sitas, sed proximas occasui*.

CORRIGENDA ET ADDENDA

In contextu p. 391, 17 scribe Callirrhoe. — *In notis* p. 275, 11 ad saeuini adde **DE** p. 295, 7 elapithes **R** p. 353, 18 ad hiberium adde **D** p. 370, 3 adde: rectius fortasse Tacapes. cfr. *CIL VIII* n. 10023 (hodie Gabès) p. 426, 19 adde: Amycopolis (pro Nicopolis) con. Wieseler in *progr. acad. Gotting.* 1875 p. 22 p. 488, 8 adde: profecere v. proficere **E^sF²**.

Hoc loco simul corrigere placet errata quaedam in voluminibus III. IV. V non correcta.

Vol. III p. 188, 21 *in contextu* scribe nata (pro nota). p. 234, 3 *in notis* praecepimus rC. alia correcta sunt ad calcem voll. IV et V.

Vol. IV in contextu scribe p. 217, 4 verbenacae folio (pro folia) p. 339, 1 spongeaeque cinere p. 472, 4 lecto subiciantur. — *In notis* p. 178, 19 animalia **VREU** p. 203, 5 seminis **VR** p. 273, 5 colligat et 7 traci- **VRT**.

Vol. V in contextu scribe p. 29, 18 infundentibus p. 145, 9 sanguine caprino p. 232, 11 et (pro in) titulos p. 239, 15 colorum p. 253, 17 fefellisset p. 278, 18 obiisset p. 307, 20 huius rei p. 408, 7 iucundior. — *In notis* p. 241, 17 convenit v.

Die griechische und lateinische Literatur und Sprache. Bearbeitet von:

U. v. Wlamowitz-Moellendorf. K. Krumbacher. J. Wackernagel. Fr. Leo. E. Norden.
F. Skutsch. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Heraus-
gegeben von P. Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) gr. 8. 1905. Geh. *M.* 10.—, in
Originalband *M.* 12.—

„In großen Zügen wird uns die griechisch-römische Kultur als eine kontinuierliche Entwicklung vorgeführt, die uns zu den Grundlagen der modernen Kultur führt. Hellenistische und christliche, mittelgriechische und mittellateinische Literatur erscheinen als Glieder dieser großen Entwicklung, und die Sprachgeschichte eröffnet uns einen Blick in die ungeheuren Weiten, die rückwärts durch die vergleichende Sprachwissenschaft, vorwärts durch die Betrachtung des Fortlebens der antiken Sprachen im Mittel- und Neugriechischen und in den romanischen Sprachen erschlossen sind.“

(P. Wendland-Kiel in der Deutschen Literaturzeitung. 1905. Nr. 45.)

Charakteristik der lateinischen Sprache. Von Prof. Dr. O. Weise. 3. Aufl.

gr. 8. 1905. geh. *M.* 2.80, geb. *M.* 3.40.

„Weises gedankenvolles und inhaltreiches Buch über die lateinische Sprache erschien zuerst 1891. Aus einer liebevollen Vertiefung in den interessanten Gegenstand geboren, überraschte es durch eine Fülle treffender Urteile des sprachkundigen Verfassers; der gewandte, gefällige Stil machte es zu einer angenehmen Lektüre... Als erste zusammenfassende Darstellung des Charakters der lateinischen Sprache war es in seiner Art neu. All die tausendfältigen Beobachtungen, die erfahrene Sprachkenner über lateinische Redeweise gelegentlich gemacht hatten, stellte es mit eigenem Urteil übersichtlich zusammen; Andeutungen der Grammatiker wurden weiter verfolgt immer unter dem Gesichtspunkte, den Gründen der sprachlichen Erscheinungen nachzuforschen und von der höheren Warte der psychologischen Betrachtung aus ein richtiges Urteil zu gewinnen.“

(Wochenschrift für klass. Philol. 1900. Nr. 15.)

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. E. Schwartz

in Göttingen. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar; 2. Thukydides und Euripides; 3. Sokrates und Plato; 4. Polybios und Poseidonios; 5. Cicero. 2. Aufl. gr. 8. 1906. geh. *M.* 2.—, geb. *M.* 2.60.

„..... Die Charakterbilder von Schwartz möchte ich lebhaft empfehlen, weil sie einen Begriff geben von Umfang, Aufgaben und Zielen der Literaturgeschichte, wie sie sich aus der Vertiefung der Forschung ergeben..... Die frisch und lebhaft gehaltenen Vorträge sind der reife Ertrag vielseitiger Forschung. In einer Fülle von Problemen und Streitfragen nimmt der Verfasser stillschweigend Stellung. Man spürt, daß er überall aus dem Vollen schöpft und seine wohlwogenden Gründe hat, auch wo man seine Ansicht nicht teilt.....“

(Monatsschr. für höh. Schulen. III. Jahrg. 8.)

Botanische Forschungen des Alexanderzuges. Von Dr. Hugo Bretzl. Mit

zahlreichen Abbildungen und Kartenskizzen. Gedruckt mit Unterstützung der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. gr. 8. 1903. geh. *M.* 12.—, geb. *M.* 14.—

Die wissenschaftlichen Originalberichte des Alexanderzuges sind in ihren wertvollsten Stücken aus Theophrasts Pflanzengeographie wiedergewonnen und eröffnen uns einen ungeahnten Einblick in die botanische Forschung jener großen Tage. Mit Staunen sehen wir: es sind Grundprobleme moderner Pflanzengeographie, welche schon die Griechen interessieren, und die Mangrove-Vegetation des Arabischen Meeres, der Zusammenhang von Erdzonen und Höhenzonen, die nordische Heimat der Himalajatannen, die nyktitropischen Tamarindusfiederchen, die aphyllen Sukkulenten der Wüste sind ihre Entdeckung. Dem Philologen und Botaniker, Geographen wie Historiker gleich bedeutsam, bringt das Buch für das Wissen von dem Alexanderzuge eine Fülle der Bereicherung; Alexanders Wüstenzug und Nearchs Fahrt treten auf einmal lebendig vor Augen. Hauptvorzug der Darstellung ist der große Zug, der überall hindurchgeht: die meisten Probleme werden von der Griechenzeit über die Araber bis in unsere Tage hineingeführt. So greift die Behandlung weit über den engeren Rahmen des Themas. Hier zum erstenmal ist dem pflanzengeographischen Werke Theophrasts seine wahre Würdigung geworden, und manche strittige Frage findet nebenher ihre überraschende Lösung.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

DIE KULTUR DER GEGENWART

IHRE ENTWICKLUNG UND IHRE ZIELE

HERAUSGEGEBEN VON PAUL HINNEBERG

In 4 Teilen. Lex.-8. Jeder Teil zerfällt in einzelne inhaltlich vollständig in sich abgeschlossene und einzeln käufliche Abteilungen.

Teil I: **Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.**

1. Hälfte. Religion und Philosophie, Literatur, Musik und Kunst (mit vorangehender Einleitung zu dem Gesamtwerk).

Teil II: **Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.**

2. Hälfte. Staat und Gesellschaft, Recht und Wirtschaft.

Teil III: **Die naturwissenschaftlich. Kulturgebiete.**

Mathematik, Anorganische und organische Naturwissenschaften, Medizin.

Teil IV: **Die technischen Kulturgebiete.**

Bautechnik, Maschinentechnik, Industrielle Technik, Landwirtschaftliche Technik, Handels- und Verkehrstechnik.

Die „Kultur der Gegenwart“ soll in allgemeinverständlicher Sprache, für den weiten Umkreis aller Gebildeten bestimmt, aus der Feder der geistigen Führer unserer Zeit eine systematisch aufgebaute, geschichtlich begründete Gesamtdarstellung unserer heutigen Kultur darbieten, indem sie die Fundamentalergebnisse der einzelnen Kulturgebiete nach ihrer Bedeutung für die gesamte Kultur der Gegenwart und für deren Weiterentwicklung in großen Zügen zur Darstellung bringt.

Das Werk vereinigt eine **Zahl erster Namen aus allen Gebieten der Wissenschaft und Praxis**, wie sie kaum ein zweites Mal in einem anderen literarischen Unternehmen irgend eines Landes oder Zeitalters vereint zu finden sein wird. Dadurch aber wieder wurde es möglich, jeweils **den Berufensten für die Bearbeitung seines eigensten Fachgebietes** zu gewinnen, um dieses in gemeinverständlicher, künstlerisch gewählter Sprache auf knappstem Raume zur Darstellung zu bringen.

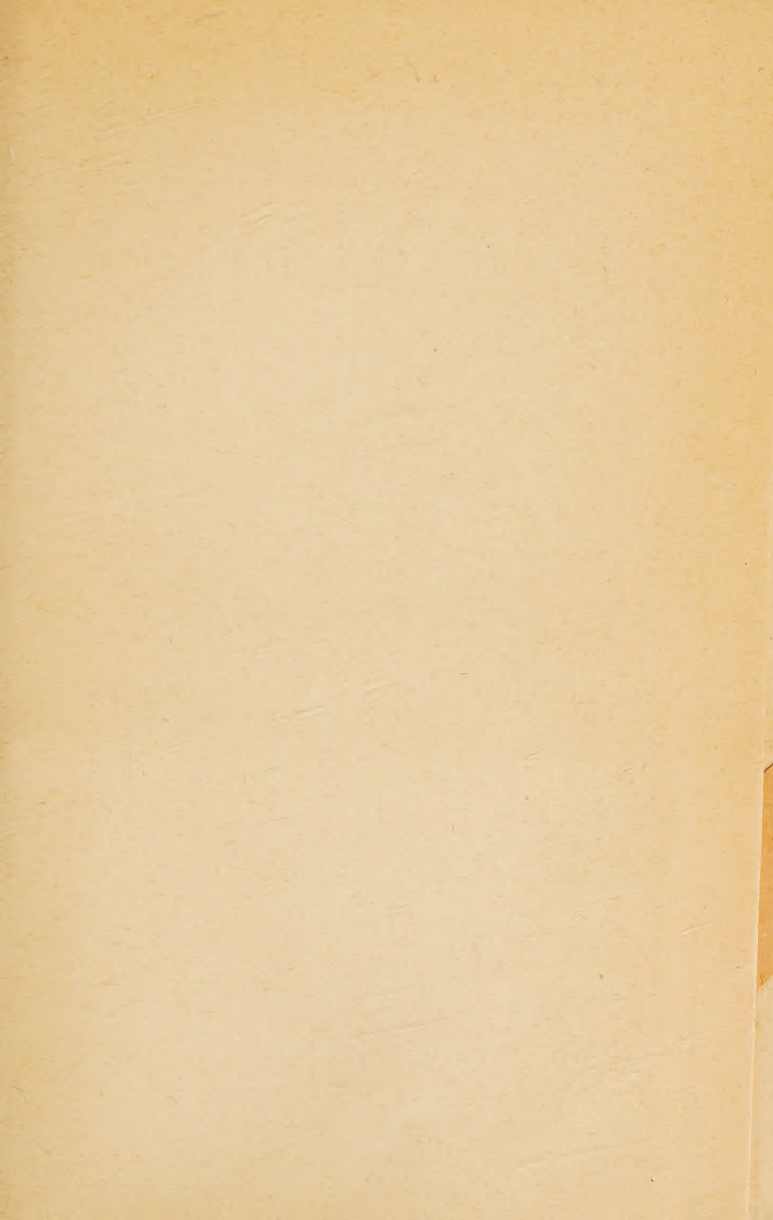
Durch die Vereinigung dieser Momente glaubt das Werk einer bedeutsamen Aufgabe im geistigen Leben der Gegenwart zu dienen und einen bleibenden Platz in der Kulturentwicklung sich selbst zu sichern.

Se. Majestät der Kaiser

hat die Widmung des Werkes allergnädigst anzunehmen geruht.

Prospektheft

(mit Auszug aus dem Vorwort des Herausgebers, der Inhaltsübersicht des Gesamtwerkes, dem Autoren-Verzeichnis und mit Probestücken aus dem Werke) wird auf Wunsch umsonst und postfrei vom Verlag versandt.

502.P72N V01

a39001

006856192b

